

Katholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Dziewjećatsiceth lětnik.

W Budyščinje.

Čižičej Smolerjec knižičičkejernje w Macječnym domje.

1901.

Wopśchije czo.

Strona

Budź chwalemy Jezus Chrystus!	1
Sudženjo „evangeliskoho zwjazka“ wot protestantiskej strony. Kr.	2
Dokonany jubilej w Romje	9
Nabožna njeznuješliwość	17
Dopis mojej susodźincy. Wasch susod.	19, 41
Z wótenoho kraja. Kr.	25
Pensjonistka kassja za katoliškich duchownych w sakskej Hornjej Łužicy	33, 57
Missionistka itacija Bjarnacžicy-Kunnersdorf	35
Sandžel pěstón je pomhał	43
Spěw swjatocho Domaša Akwinskoho na swjedžen Božoho Čěta.	
Jurij Libš.	49
Jubilejski wotpušć	50
W lětu. W.	58, 66, 81
Krótko a mócnje předomowanjo	65
Zajimawy zjawny list. J. K.	73
Naschi pučowarjo na jubilejske lěto do Roma	89, 99
Džiw božeye miłosće. M. Š.	90
Wopacžna pšchijaha. M. Š.	92
Słós dobroho paštrja	97, 108
Meluj!	105
Stručke a tola radošće jutry. W.	106
Słowna zhromadźizna Macžicy Serbskeje	113, 121
Djabołske pruda. W.	115, 123, 130, 147
Jakubej Skali. R-S.	129
Kejžor Friedrich II. a „Kročenje za Chrystusom“	130
Mój Jubilej. Skala.	137
Spěw k česći swjateje Marije, bjez hrěcha podjateje. Libš.	145
Memento mori! —l.	153, 162
Swjatk	161
„Prawoho ducha wobnoń we mni“	169, 177
„Njebožće jo, ja sym“	171
Kralestwo Wutroby Jezusoweje	185
A nam witaj, nowe nalězo! M. A.	193, 201, 209
Kejžor Franc Šóžef w Prahy. —k.	211
W puščinje a z rozpadanym templow. R.	217
Quo vadis, Domine! —i.	225, 233
Pohrjebna posładnica w Budyščinje	235
Swjatocho Pětrowej slučej. js.	241
Nasche serbske kwašy	249
Moje pučowanjo do Eichstättu. Š.	257, 266, 290
XXVII. Hłowna skhadźowanka Serb. Stud. Młodźiny. Napisał	
Mikławš Andricki.	265, 273

Na Welehradze. W.	281, 289, 301
Posmjeczenjo noweje cyrkwićki w Runnersdorffe pola Bjarnaczie.	
Propit Wencel Toischer †	297
Z kłóštra Marijnecje Dvēždy	300
Wólba do šafjskoho sejma. r.	302
Bohryeb njeboh propita P. Wencela Toischer. F.	309
Narod a kšeczenica prynccejn	317
Wišecziwo Polakam a jich rěči	325, 333
Wamžowſki jubilej swjatoho wótcy Leona XIII. so pschihotuje	341
Katholiski kral pola čornuchow w Africy. Kr.	343
Kěrluš na božej mši za wotemrětych. J. Libš.	349
Swjate woprawjenje za wotemrětych	351
W Pólskej. M. A.	357, 366, 372, 382, 407
Žarač August Nowak †	365
Wocy hele ju njepšchwinu! W.	381
Žarač emer. Pětr Kreczman †	389
Kat biskop Benšeler swjatomu kłóštrej božemje dawu	391
Kral Jan. K 100lětnomu wopomnjeczu joho naroda 12. decembra 1901	397, 405, 413
Z Łuzicy a Saksije	} stajne rubriki.
Z cyłoho swěta	
Naležnosće našoho towarstwa	
Wšelake dary za nabožne a narodne naležnosće	
Wišelečizny a nawěštiki we wišelafich čišłach.	

Wišipomnjenje.

Dokonzajawſchi 39. lětnik našchoho „Katholiskoho Posoła“ podamy tudy krotki pscheglad wo joho sobudžěłaczerjach. Z wulkim dźalom mjenujemy tež lětsa naprijedy swojoho głownoho pomocnika a soburedaktora knježa Jakuba Nowaka, direktora tachantiskeje šhule. Joho móčna podpjera pšehoz cyle lěto je nam našche dźěło zawěrnio wolóžila, haj druhdy z wulkoho dźěła wotemzala. „Katholiski Posoł“ je z joho pomocu wo wišittich zjawnych prashenjach dołladnje a špšchecziwnje rozprawował, a to tak křětje, kaž žadyn drugi dobry tydženik, abo hišchecze špšchmišcho. Šchtóž chce wědžecž, šhto jo w šchěrošin šwěcže stawa, móže jo na „Katholiski Posoł“ cyle špšchecžecž. „Politiki“ je so wjac podawało, dhyžli pschegd lětami, z wulkoho dźěła ze zamysłom, dofelž je so priedy z někotrych stron na to štoržilo, zo z „Posoła“ dojež njezhonja, šhtož jo we šwěcže stawa. Wly chychmy ludžom wurēcž wotrěžnycž, zo „Posoł“ njedžerža, dofelž dojež a zahe dojež njezhonja, šhto je we šwěcže nowoho. Wjac pať, hačž dotal, našch čašopis w tej wěcy podawacž njemóže (wišak so nicž wo wažne njezakomdži!), hewak bhydu našche naležnosće čerpile.

Dale su **našawſki** podawali knježa: šchtyrjo duchowni, šararjo a kapłanojo žur, Bibich, Andrieſi a Winger, a šchtyrjo wučerjo Wjela, Sommer, Kral a Šymank, dale študentaj Brnl a Delenk, škóncžnje Jakub Kofla, Michał Šolka a Michał Šchołta z Kanec: hromadže 13 špšchowaczerjow.

Dopisy ju pódla tych knjezow tež hišćeje podawali: knježa fararjo a kaplanojo kapitular kantor Łucjański, kanonikus Herrmann, Handrij Duczman w Lipsku, Kšhižant w Grunawje, Michał Schewczik, kapłan Jakub Nowak w Budyščinje, Jušt, Hicka, Scholta w Kulowje a Scholta w Žitawje, Hejduščka w Seitendorffe, Jedliczka, P. Leopold a P. Romuald, wučerjo Wjenka, Scholta, Schewczik, Andrieki, Slodeńk, Hajna, a Zmij w Scherachowje, zapósłanc Michał Kofka, studenci Knježk, J. Wjenka a Micz, Michał Wawrit, Jakub Schere, Kstorž a Kral, Jakub Hicka, jedyn serbski bur a jena duchowna knježna w Marijnym Dole. Wšeho hromadže je 46 spisowaczerjow a dopisowarjow było. Wšitkim jo wutrobuje džakujemu, wošebje tohodla, dokelž je z jich pschinoschkami „Bošol“ na zajimawosći dobył. Wšitkim tym pomocnikam njech Bóh wšitku prócu płaczi.

Wulki džak tež zawdawany našim čješćenym expeditoram a agentam, kotřiž ju jo wo rozeklanjo, rozdžělenjo a podawanjo „Bošola“ pracowali, a to přeni a najwjetšiji hlownomu expeditoraj, knjezej inspektoraj Wjenčy, kiž je woprawdžity nestor cyleje naležnosće „Katholiskoho Bošola“ a najebacž wysofu starobu jej swěrnje a woporniwje swoje mocy dale posćicža. Na 90 posylkow kóždoho čžisla — to ma něšto rěcač! Družn expeditorajo a agenczi běchu, jštož wěmy, ff. kapłan Jušt, pschepuc Zarjeńt a poselnik Skala w Khróšćicach, kanonikus farač Herrmann we Wotrowje, P. Romuald a poselnik Lehman w Kulowje, farač Kubasch, klamar Kubasch a Schwejda w Njebjelečicach, farač Hicka w Schpitalu, administrator P. Leopold Schneider w Kóžencze, farač Bjedrich a kapłan Andrieki w Kalbicach, farač Krause a kapłan Scholta w Kulowje, farač Zur w Radworju, administrator Libsch a kubler Bjech w Baczonju a Čzorlich w Zdžeri. — Wutrobny džak wošebje za wulku prócu, kotruž ju wšchelacy tutych knjezow wo zběranjo a pschipošlanjo pjenježnych pschinoschkow měli.

Njech Bóh wšitkim jich prócu a lubosč płaczi a nam tež za nowe lěto zdžerži.

Na zasnywidženjo w nowym lěcže!

W Budyščinje, 26. decembra 1901.

Redakcija „Katholiskoho Bošola“.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knižarni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Wudomy časopis.

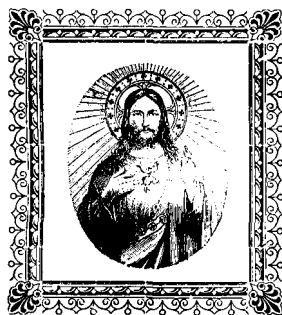
Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 1.

5. januara 1901.

Lětnik 39.

Budź khwaleny Jezus Chrystus!

Hizo 39. króć „Katolski Posol“ swojich lubych Serbow na spóčatku nowoho lěta takle postrowja.

Lětsa pak ma tutón postrow wosebity wuznam. Nic jeno nowe lěto, ale tež nowy lětsotyń smy z přěnim dnjom 1901 nastupili. Tuž drje su zbožopšhecza w tym lěće wažnišce dhyžli herak. Tež „Katolski Posol“ je jebi wědomy, zo dyrbi swojim lubym čitarjam čim nutrnišce zbožopšhecza wuprajic, hdyž z nimi tajku wurjadnu tročel čini.

A shto budže pšhec? Dolho nima pytač za prawym słowom, napismo je to hižo wuprajiko. Pšchetož lětsa je nasch lubowany swjaty wótc

nam sam k pomoci psychichof pokazawshi, tak maja joho wěrniwe dźečzi pschecroczicž wulku mjezu z jenoho lěstotka do druhoho. We wschitkich katholicich cyrkwach je přenje hodžiny nowoho lěta a lěstotka **Bože Čžčło** wustajene bylo, **Žězus Chrystus** sam „wežora a dženja, tón samy tež na wěki.“ (Hebr. 13, 8.)

Tajke wurjadne modlenjo mějesche wotkožicž džať za wschitke huady a dobroty, w dofonjanym lěstotku čłowjestwu spožčene, mějesche **žarunanjow** dawacž **Žbóžnikej** za wschitke fšchuwby a wonjecžesčjenja, kotrež so jomu wosebje w tutym najiwjecžišchim potajnstwje stawaja, mějesche skónčnje zařit a pomoc božu w čžežkich wobstojenjach časow wuprosječ. Pšichi tym napomina swjaty wótc, zo bychy so wschitcy **najilódschey Wutrobje Žbóžnika** pšichizamkli.

Kaž je **Leo XIII.** hižo psched dwěmaj lětomaj cyłe čłowjestwo najswj. **Wutrobje Žězusowej** poswjecžil, tak je wón tež cyły dwacyty lěstotyťk, kiž je nětko nastupjeny, **Žězusej Chrystusej** poswjecžil. Džewjnatnaćje stow lět je, zo je čłowjestwu žohnowanjo wocžłowjecžjenja **Syna Božoho** pšichnjesene; bóle hač hdy ma so w nětcžiškich wažnych a čžežkich časach na to spominacž, hdyž tak mnohe a sylnje mocy so přocuja čłowjestwo wotwobrocžicž wot joho jenicžkoho wěrnoho zboža, **Žězusa Chrystusa**.

W mjenje našchoho **Žbóžnika** tohodla tež nutrnje postrowjamy swojich lubych **Serbow**. Mjeh jim tola wostanje tele najdróžsche, jenicžy wěrne a trajace kuble: **fruta**, **njepowalna wěra** do **Žězusa Chrystusa** a **woprawdžite njeskažene žiwjenjo** po tutej wěrje!

To je našche horce pschecžo, to našcha nutrna modlitwa. Tuž prajmy wschitcy jenohłósny: **„Budž šhwalba, modlenjo do wschitkich wěčnosćow Wutrobje Žězusowej wot wschitkich štworjenjow!“**

W **Budyšinje**, 1. januara 1901.

Redakcija „Katholicchoho Bojota“.

Sudženjo „evangeliskoho zwjazka“ wot protestantskeje strony.

Schto fšchescžanscy zmyšleni protestantowje wo „evangeliskim zwjazku“ sudža, widžimy z nastawka, kotryž je farať v. **Kienbusch**, pastor pšichi lutherskej wosadže w **Halberštace**, w cyrkwinym časopisu „**Emanuel**“ wozjewil:

„**Evangeliski zwjazk**, towařstwo wschěch barbow pschecžiwow **Romej**, je wot 1.—4. oktobra 1900 tudy w **Halberštace** zhromadžiznu měł. Pšichitomny běšche wot unirowanoho wyjšchšchoho cyrkwinšchoho knjeřtwa generalny superintendent **Bierregge** z **Magdeburga**. Z wucženych theologow bě so znaty profesor **Beischlag**,* wótc tutoho zwjazka, z wosebitym pšichipismom zamołwil. Na joho

* Pšched někotrymi njedželemi zemrěty.

městno štupi professor Sell z Bonna. Tež tón „wosebity“ katholic Roseger w Štyrskéj běšce wotprajicz dał. Hewak bě so tam na 2000 wšchelašo po wěrje zmyšlenych zwjazkowarjow zhromadžiło. Professor dr. Haupt z Halle pščinjeje postrow tamnišceje theologišeje fakulty. Z cyła je so ze wšchelašich štronow štronwilo. Wšchjcha cyrkwinšta rada běšce tež jara zdmórljwa. Měješce wšcał k tomu pšchicžinu, dokelž unija je so pščež zwjazł jara pšhlnika. Ženož bamž njeje zhromadžinu postrowjał. Mjeje drje so na nju rudžil. Wón njeje noticy bracz chcył wo tutych palcžikach, hdyž chcedža joho, kiž so hiščeje jako hercules čžuje, w španju zwjazacz. Wusmjał drje so je na tutych malicžkich, kaž njeboh Herakles, derje wědžo, zo jomu Khrystus pomha, kiž w swjatym ewangeliju a založenych sakramentach pšchińdže, a nic barbojta čžrjódka entusiastow. Professor Sell měješce swjedženštu rěč a poda zlicžbowanjo mjez ewangeliskej a romiskej cyrkwju w 19. lětstotku. Pšchi tom wobkružčeje: Protestantismus je wšchitko, šchtož je z reformacije wusjchło. Najšlawnišči zastupjerjo su čžile tjjo: Luther, Cromwell a Kant. Čžitarjo drje maja wšchitcy wjelelo, našchoho Luthera znač. Tola jara malo z naščeje wosady jich znaje Cromwella. Tón bě najnepóččiwšči njekrajnik byt; bu potom pobožny a wjedžičer reformirowaneje sekty Puritanow. Ščónčnje bu republikanał a měješce podžěl na murjenju kralu, wotprawjenju Karla I. w Šendželskej. Mjewučeni nimaja žaneje wědomošče wo tšeczim, wo Kantu. Mjepomha ničžo, wo joho wučenych filosořich kniach šchto wědžecz: „Kritika čžistoho rozoma“, „Theoretiski a praktiski rozom“ a joho rozjudy. Tón je wóte němškej šwěta-mudrošče, racionalisma a njemčry. Tychle tjjoch zwjaza professor jako kwětki reformacije do bouqueta (wonješchka) hromadu. A tomu pšchida rěčnik po licžbach wupšchestrjenjo protestantisma, tak w južnej Němškej, w Bayerskej, Württembergskej a Badenskej. Tola šu so katholicowje w Pruskej, Sakskej a Hesenskej pšchiporili. W němštim kejžorstwje su protestantowje wo 21,29 procentow a katholicowje wo 18,88 procentow pšchiběrali. W Pruskej pšchińdže na 100 dušchi 63,46 protestantow a 33,66 katholicow. W Šendželskej su katholicowje do zadny schli. W Šrlandže pšchińdže 77 katholicow na 100 dušchi a w połnóčnej Americy jenož 11 katholicow na 100 dušchi. W Europje je dwójcy tak wjele katholicow kaž protestantow, ale w połnóčnej Americy je 7 króč tak wjele protestantow kaž katholicow.

Na to rěčeske přjedawšči katholic duchowny Bourrier, nětk w Parizu, hdyž časopis: „Francóžski kšchesczan“ wudawa, pščež kotruž je wón hižo 200 katholicich měšchnikow k protestantismej pšchiwjebł, a myšli jebi, zo hiščeje wjac dobudže. Rak čžile wotpadnjeni so k ewangeliskej cyrkwi maja, njehodži so hiščeje prajicz. Woni chcedža wěšte kšchesczanštwó ze swobodu zjednocžicz, a tak bamža z joho hrubnymi zakonjemi, ceremonijemi a pšchiwěru zahnacž. Tohodla so jara derje hodža za »ewangeliski zwjazł«, kotruž je Bourrier-a hač nanajbóle šlawil. Džiwacz pak so dyrbinu, zo ludžo, kotřiž chcedža tola jako wěriwi kšchesczenjo płaczicz, do tuteje zhromadžiny a jich towarštwu pšchińdu. Z lutherškich krajnych cyrkwjow běšce Sakska pščež znatoho superintendenta Meiera z Owikawu a Bayerska pščež superintendenta Nikerscher-a z Žürtha w rěčach zastupjena. Wulka mnohosež słowow a frazow je pšchidawł tajkich zhromadžiznow, kotrychž wuspěch je mrtwo-rodžena myšchka. Samo so rozemi, zo bu: „Twjerdny hród je Bóh“ špěwany. Ale hród bamža w Romje hiščeje kručje štoji.“

Kr.

3 Łużich a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** W minjejnym z božej pomocu dokonjanym lěcže bu w našej wošadze a do njeje zapokazanej diasporje (z wuwjazcom Łubija a tam pšhipokazaneje diasporje): **hščeženy** 161 dźeći (17 wjac hač loni), a to 97 hólčatow a 64 hólčatow, nimo tych běšče hščeže 9 mortworodženy. Běšče 1 por dwójnikow. 3 tutych 161 dźeći bu hščeženy z wonka Budyšcina: 31 w Hajnicach, 6 w hrodowšej kapali w Huscu, 2 w Tunicach, 2 w Smilnej, 1 dōsta nuznu hščeženču wot baby. Njemandželskich běšče 16 (6 mjenje hač loni) a to wot wošadnje z mēsta Budyšcina 1 a ze wsow 1, wot druhich z cizby 4, w Hajnicach a wokolinje 10. 3 mēšchanych mandželstwow běšče 51 dźeći. — **Wěrowanajow** mējachny 32 (3 wjac hač loni), z nich běšče z Hajnic 7. Mjez wěrowanymi bē 7 mēšchanych porow. Wyšče toho bē hščeže 16 pšhipowědanjow. — **Bohrjebanach** bu wscho hromadže 88 wošobow (10 mjenje hač loni), 54 mužiskoho a 34 žóniskoho šplaha, t tomu hščeže 9 mortworodženy. 3 nich bu pohrjebanych na Mikławšch 68 (loni 14 wjac) a w Mnišchonc 20 (loni 4 mjenje) cžělow. Nimo tych 88 buch 88 hščeže hrjebane cžěla: 6 na Tuchot, 1 w Tunicach, 1 w Boršchicach, 1 w Huscu, 1 w Čichonicy a 1 w Hodžiju. Mjez zemrětymi bē 45 dźeći do 14 lēt, mjez nimi dźeći do lēta zemrětych 35 a dorosčeny 43 (loni 12 wjac). 3 dorosčeny wošobow zemrē 2 do 20toho lēta, 3 do 30, 4 do 40., 6 do 50., 8 do 60., 10 do 70., 6 do 80toho lēta; 4 wošoby pšchecročichu 80. lēto, najstaršich běšče pšchēž 88 lēt. Nježenjenych běšče 10, ženjenych muži 13, ženjenych žonow 10, wudowcow 3 a wudowow 7. — A swjatomu **woprawjenju** pobu w tachantškej a farskej cyrkwi hromadže 9341 wošobow (140 wjac hač loni), w kapali w Hajnicach 225. — Pšichi cyrkwinškich **woporach** so nawda: za miššiony w Africy 20 hr. 20 pj., za Lyonške miššionške towarštw 76 hr., za towarštw swjatoho Józefa 26 hr., za towarštw swjatoho Bonifacia 50 hr., za šhule a cyrkwy w oriencze 20 hr. 50 pj., za kustodiju swjatoho rowa w Ćernzalemje 17 hr. a Pětrowoho pjenježka za swjatoho wōtca 81 hr. 50 pj. Džesacž mējacžnych woporow za twardomne cyrkwy našeje diōcesy abo t dopłacenju došha za natwarjene nowe cyrkwy (wošebje Łubijst 1 a Radwošst 1) 146 hr. 50 pj. A tomu hščeže wopora za křndobu 9 hr. 50 pj. Hromadže 447 hr. 20 pj. Nimo tutych mējach 1 schtyri wošadne wopory wnuoška 95 hr. W tachantškej cyrkwi běšče wnuošch woporow: Africa 16 hr. 81 pj., Lyonški 12 hr. 62 pj., Józefowy 20 hr. 54 pj., Bonifaciowy 37 hr. 79 pj., za šhule a cyrkwy w oriencze 12 hr., za kustodiju swj. rowa 15 hr. 50 pj., Pětrowy pjenježk 32 hr. 47 pj. a mējacžny diōcesanski wopor 116 hr. 97 pj., za křndobu 10 hr. Hromadže 274 hr. 70 pj. A tomu hščeže zhromadny wopor za swjaty row 51 hr. 5 pj. Potajkim we woběmaj cyrkwjomaj hromadže 772 hr. 95 pj. (loni 826 hr.). Wopor za dźečžalstwo Žězušowe so wošebje woteda.

3 **Radworja.** W zańdžennym lěcže je so w našej wošadze 54 dźeći (27 hólčatow a 27 hólčatow) narodžilo, mjez nimi 4 njemandželske: 1 wot wošadnje maczerje, druhe wot wonkach (pōlskeje maczerje atd.); mjez nimi tež 3 mortworodžene. — Wumrēlo je 39 wošobow, 21 mužiskoho a 18 žóniskoho šplaha; 17 dorosčeny a 22 dźeći. — Pšhipowědało je so tu 18 porow a wěrowanych bu tu tež 18 porow, mjez nimi 1 mēšchane mandželstwo. — A Wožomu blidu je tu pobylō 4200 wošobow (z wuwjazcom Jdžerje). — Domawōštaranach bu 89 wošobow.

3 Worflec. W zańdženym lěcže pschistupi w naschej kapali 965 wosobow t swjatemu woprawjenju. — Mahromadži so za towarštwu swj. Bonifacia w naschej wjesy lěta jenož 9 hr. 90 pj., ale za pohanske džěczi 237 hr., z tych buchu pólane 207 hr. missionarynam Trappistam do Mariamhill w Africy na wustupowanjo a fischeščjanske woczechnjeno čornych džěczi, a 30 hr. za hłódných do Indijskeje. — Wězo wschitte tele pjenjezy jenož z Worflec nje-pschindžechu, mnozy z wonych dobročěrjow pola nas njebydla. — W mjenje wobohich pohanskich džěczi prajimy wschittim dobročěrjam wutrobne „Zaplać Bóh tón Knjez“!.

— Kaž je hižo znate, je wulka dobročěrka nascheje wješt a najbližščeje wokolnošče, hrabinka Wlonika ze Stolberg-Stolberg, nětko duchowna knježna Marija Johanna, naschej gmejnje t Wožomu džěšču nowu schulu wobradžila, kotraž ma so hiščeje tele lěto natwarjeć a to tak wulka, zo by za dweju wučerjow byla, hač wjacj schulschich džěczi budže. Róždy rozomny čłowjek by so nad tym zwjeselił, ale tola, kaž praja, su jow nětoti, kotřiž napschecziwo tomu rycza!! (To tola za móžne měli njebychmy, hdy by so z tak spusčezomneho žórła nam njewobkručžilo! Pšchilp. red.)

3 Lubija. W dokonjanym lěcže dósta w naschej cyrkwi 41 džěczi swjaty sakrament fischečerch, 21 hólčatkow a 20 hólčatkow, mjez nimi 9 njemandželskich. Pšchipowědanych bu 13 porow, tu wěrowanych 5. Na naschim lěrchowje bu 13 wosobow pokhowanych, 4 dorosčene a 9 džěczi. Swj. woprawjenjow bě 786, mjez nimi 12 domawobštaranjow.

3 chłoho swěta.

Sakisa. Soho Mažejtošč kral Albert dyrbjeske z božopšchecža t nowomu lětu wotprajicž, dofelž bě zaso t h o r o w a t y. Šacžrunjež strašnje thory njeje, mamy tola so modlicž, zo by so žiwjenje lubowanoho krala zdžeržalo, dofelž džěn thorošč so pscheco wróča.

Němista. Wulfowóiwoda Saksko-Weimarjski Karl Alexander je cžecžto thory. W inšlency bě so jemu zahorjenje plucow pschidało. Thorošč drje njeje sama na sebi cžecžka, je pak tola za thoroho joho wulkeje šaroby dla štr a š n a. Karl Alexander je mjennjcy 24. junija 1900 swój 82. narodny džěn woswjecžil.

— Šrabja Bülow dósta, ze swojoho pucžowanja so wróčiwshi, na totymž bě wšchelate rjadu wot němich wječchow dóstawal, tež wot kejžora najwjšchshi pruski rjad „čornoho worjola“. Ze to wulke wuznamjenjenje za muža, kiž je halle frótki cžas w tomle zaštojnstwje a wot totrohož so hiščeje wjetichich škutkow nadžijamy. — Samny rjad špožči so tež přjedawšichomu pólancej w Parizu, hrabi Münsterej.

— Pólski zapóslanc St. Wotky, pschedsyda pólskeje frakcije w pruskim sejnje, ja zemrěl. Wšchelate němiste nowiny, kotrež hižo dlějšchi cžas pschecziwo archibiskopej Stabilewskomu šchěžuwaju, pišachu, zo je najdoštojnišchi tnež pšchi joho pohrjebje Němcow hanjace šlowa rěčal. Wěrnosč je, zo archibiskop nimo cyrkwinšich modlitwow ž a n o h o š l o w a rěčal njeje.

— Mjez tym, zo so pola nas katolska mjeńschina podežiščejnje, w Bayerškej lutherska mjeńschina pscheco wjacj cžescžow žněje. Wnoho najwjšchschich zaštojnstwow pšchi knježecštwje a pšchi kralowškim dworje je

z lutherjskimi wobsadżenych. Katholikowje we wyschlich zaštojnistwach su často tajcy, kotřiž swoju wěru mało w štuťku wuznawaju. Wšchi wšchelafich cyrkwinich swjatocnostach, na kotrychž kralowski dwór bywa, su tež lutherscy zaštojnicy pschitomni, a njezda so, jakož by to pschecziwo jich swědomju bylo, kaž to pola nas rěkajše, hdyž mějachu wojacy na Bože Čžělo w dwórsej cyrkwi pschěb Najswjećišchim stražu.

— W Trieru stóněži so do hód proces, w kotrymž wosebje liberalne nowiny wjele lžow pišachu. Wobsorženy bě wěsty Haubrich, składnik, kotryž běšče pschecziwo kapłanej Dasbachej, sejmistomu zapóskancej, hanjacy list pišal. Bě jomu w nim nimo druhoho wumjetował, zo je Dasbach njesprawnje so wobohacžil, zo je druhim za službu wzal, a to ze sebicžnosće, zo je swoje měšnišće winowatosće zanjerodžal a biskopa njeposluchal a t. d. Wšchi přenim wusudženju bu Haubrich k małomu pienježnomu kšostanju zasudženy, dokelž sudnistwo mjenješe, zo su jomu činjene poroki z wjetšeho džela sprawně. Po nowym dokladnišchim pschepyťowanju, kotrež bě Dasbach žadał, bu Haubrich z 1500 hr. kšostany, a sudnik wupraji zjawnje pschi wusudženju, zo by Haubrich swojich we wšchěm wažnišchim njewěrných porokow dla ja stwo zaslužil, a zo so jomu tute jenož jeho šhorowatosće dla do pienježnoho kšostanju pschewobroczi. Wězo tohodla tamne nowiny njepšhestanu pschecziwo Dasbachej pišacž. Dokelž jeho wusudženja dla haničž njemóža, wozjewuja wšchelake wuprajenja swědkow, hačž runjež so tute jako njewěrne wupokazachu. Hdyž pschecziwo katholicom u duchownomu dže, njeje džěn po jich zasadoch čži sta wěrnoscž trěbna.

— W domje w Trieru su w nocy k 24. decembrej padušchi pobyli. Požadnychu drohotny škeluch a druge drohotne wěcy. Najskerje su so wječor do doma zamknęž dali, zo bychu njesťutk šćucžili.

— Wšchi wólbach do krajnoho sejma we wječowstwie Lippe su přeni křečžich tyrych socialdemokratow wuzwolili. Ze tohodla jara njeluba wěc, dokelž budže nětko knježerstwu pschecziwna štrona runje tak šylna kaž jomu pschecželna, a tak změje hrabja Ernšt, kotryž je z tajkej nuzu prawu na knježerstwo dóstał, samo pschecziwo kejžorskej woli, nowe wobčežnosće.

Čžechi. Litoměřski biskop je paistryšli list wudał wo roscžachym wotpadowanju wot Roma. Z jadriwymi słowami rozkladuje wšitke tamne šřědky, kotrež so z pienjezami, špijami a słowami wosebje tež wot wufrajnych lutheršich nałožuja, zo bychu katholicow k wotpaděj wot wěry zamóhli.

Řafusa. Řežor Řranc Řóžef je na pol lěta hošpodařski namjet za čyly kraj postajil, a tak móže so w Řafuskej za pschichodne 6 mējacom bjež sejma knježicž. — Wólbby do sejma mjez tym dale potracžuja. Řajbóle ščežuwaju socialdemocratža pschecziwo kšesčezansko-socialnym, a su čžim bóle zafatli, dokelž su wjacj mětuow na nich žhubili.

Řom. Řrync Řarx bě hody w Řomje a bě pschitomny, hdyž swjaty Řótc jubilejne wrota swjatocžnje zawěrašče. Řamž a řardinal Řampolle pschijejšatj joho we wosebitej audiency. — Řubilejne lěto, kotrež je so nětko za čyłe lěto na 6 mējacom podlějšchilo, móžachu w Řomje z wulkej špokojnosćju stóněć. Řjepšchecželjo, řwj. cyrkwje, kotřiž běchu w špocžatku řiasťo wěščežili, nětko mjelčža, a řwj. Řótcowje nadžije bnyu dospołnje a k joho najnutniščeje radošči dopřelnjene. Čžy katholicow su w tymle

lěče swj. město wopytali a swědežili wo jednošći a powšchitownošći kathy. cyrkwe.

Francózska. Pšhecziwo nowomu t o w a ř i t w o w o m u z a k o n j e j, kotryž francózske knježeřtstwo pšchihotuje a kotryž by wosebje cyrkwinštim rjadani a kongregacijam škodžal, je swj. Wótc francóžskim biskopam zjawny list póskal. Swj. Wótc praji, zo by nowy zafoń pšhecziwo konfordatej byl, kotryž po přjedawšich jednanjach cyrkwinške naležnošće w Francóžskej rjaduje a kotryž njesmě so jenoštronscy bjez pšchizwolenja japoschtolišeho stola zranicž. Wón praji dale, zo by Francózska z nowym zakonjom sebi sama škodžala, dofelž ju jej cyrkwinške rjady wulkeje nahladnošće we wukraju, wosebje w narašćich krajach, dobyte. Spomina na to, zo by nowy zafoń wschelate njeměry a rozkory w Francóžskej samej zawinował a stóněza z tym, kať jara by joho zrudžilo, hdy by w poslednim času swojoho žiwjenja dožiwil, zo bychy sebi wschelate strony w Francóžskej z wjetškej njepšhecželnošću napšhecžo štale, dychli hdy předy, doniž je so wón pšhecwo prócowal, je změrowacž. Banžowe pijmo je w Francóžskej wulki začisčecž činiło.

Španijska. Sotra pšchichodnoho krala, přynceřna A š t u r s k a, wuda so bórzy na hrabju Caserta. Parlament je so dołho wobarał, žěntwu pšchizwolicž, dofelž je hrabja Caserta Don Carlowy pšchizwuzny, a dofelž bychy jeje džěcži prawo měle na šchpaniski trón, hdy by kral bjez džěcži wumřel.

Chinjska. Z wopřědka rělasche, zo chinjske knježeřtstwo wuměnenja, kotrež běchu jim cuze zapóšlanstwa w mjenje jich knježeřtwow pšchepodale, nohce pšchizwaczž. Wosebje nohchysche do toho zwolicž, zo bychy so wobtwjeržženja pola Taku atd. zničžile a cuze zapóšlanstwa wjetšche wotbžele wójska jako straže pšchi sebi měle. Z dobom pak nětko zašo pisaju, zo chce chinjski fejzor wuměnenja powšchitownje pšchizwaczž, zo by so móhl bórzy suadž stóně maloho rózka do Pekinga wrócžicž. Hłowny zastupnik Chinjskeje, Liuhutichang je pak thory, a prascha so jara, hačž budže nětko trěbne jednanja wo wschelacich jenotliwych dyppach dale wjelečž móć. Tež móćnatřtwa same su taž pšchecy hišćeje w někotrych wěcach njepšhecžjene, wosebje stojitej sebi na jenej štronje Francózska a Ruska a na drubej Němjska a Šendželska napšhecžo.

Mjez tym w bóle natskownej Chinjskej Boxerowje pšhecziwo šchecžžanam zahadžeja a ze wschelacich měšinow pšchitahadžeja dys a dys powěšče wo nowych njestutkach. Waldersee ščeje tam potom mjeńšche expedicije, kotrež džěn z wjetšcha bjez wulkeje prócy a šamsneje škody thostaju, wot kotrychžž pak tež hróžba njendže dale, hačž z šělšami dosahaju.

Afřika. Burowje dale z wuspěchom pokročuju. Tať bu pola Helvetia jendželske lěhwo wot Burow dobyte; pjecž džesat Šendželczanow padže abo bu zranjenych a 200 bu jatych. Runje tať buch jendželske wotbžele pola New Kleinfontein a Chimes poražene. Šendželskoho wjednifa Colwil pšchimachu Burowje pola Greyling = sta d t, morichu 8 mužž, zatělichu 27 a wotwjedžechu 20. Šendželske wójsko čerpi surowje ze štajnym njeměrom, a samo jendželske nowiny dyrbyja wuznacž, zo wojacy jenož nuzowani bjeze wščeje zahorjenošće wojuju. Tež jendželskomu ludej je so wójna šlónčnje wostudžila.

Strowosć, čišosć, Božu hnadu, měř a pokoj, dołhe žiwjenje a něhdy njebjeske kralestwo. Swojim lubym přečelam a znatym a wšitkim lubym krajanam w Serbach a za Łuzicomaj a přečelam našoho ludu k nowomu létu 1901 wutrobne

zbožopřeca sčelu, wukupiwiši so z 3 hr. za serbski Mačičny dom w Budyšinje darjenymi (dale): řečník Dr. Herrmann w Budyšinje, kapłan Mikł. Jawork w Njebjelčicach, překupe Ernst Bart w Brěziny, Jurij Delan w Mohuču, chemik Michał Hórnik w Könje-Nippes, M. M. z B., H. Š. z B., překupe a hosćencaf Jurij Valtin we Wojerecach, kubler a stawnik Herrmann w Khrósčicach, krajny sudnik Kral w Kamjenicy, farař Mrózak we Wulkich Zdžarach, farař Handrik w Slepom, farař Hicka w Špitalu pola Kamjenca, farař Waltaf we Wóslinku, kubler Hernašt-Wjeřš w Rachlowje, kubler Michał Just w Jaseńcy, Mikławš Buk w Konjecach, hosćencaf Tauš w Rakecach, — z 2 hr.: administrator Michał Šewčik w Lubiju, farař Michał Wjesela a kantor Mikławš Bur w Königshajnje, Michał Horjenja w Pančicach, bywši kubler Handrij Guda w Hornjej Kinje, N. we Wěteńcy narodženy, běch w Smječkach, nětk za Budyšinom, — z 1 hr.: překupe F. N. Błaži w Budyšinje, kubler Cyž w Stróžišću, žiwnošćer Gusta Lišnja w Brěziny, krawski mištr Jakub Měrčink a Rjebišec swójba w Baćonju, Jurij Glawš z Róžanta, Hanka a Mařka, mojej Rachlowskej mótey, — z 15 hr.: Pětr Truc, wozowa twornja w Coburgu, — z 1,50 hr.: cyrk. wučer Jan Symank w Baćonju, Madlena Kralowa z Konjec.

Naležnosće našeho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 1—22. z Budyšina: Can. Cap. Cantor a administrator diocesy Jurij Łusčanski, Can. Cap. Scholasticus a farař Jakub Skala, Can. Franc Löbmann, direktor kath. wučerškoho seminara, Jakub Nowak, direktor tachantskeje šule, kapłan Jakub Nowak, tachantski předař Jakub Šewčik, catecheta Jurij Winger, wučer tachantskeje šule Michał Wjerab, wučer a organist Jan Rječka, registrator Jurij Banda, inspektor a sakristan Jakub Wjenka, zwónk Franc Jänich, Marija Wel-sowa, Marija Špitankowa, Khata Hajńkec, Michał Knbic, Marija Mičkec, Mikławš Mónk, Hana Pózerjowa, Hana Libšec, Khata Pawlikec, Hana Šramic, 23. 24. z Wotrowa: Can. a farař Jakub Herrmann, Pětr Nowak, 25. 26. ze Žurice: Jan Schwarz, Jurij Cyž, 27. Mikławš Nagl z Kanec, 28. kapłan Jakub Bart-Čišinski w Kamjenicy, 29. 30. ze Židowa: Handrij Dubski, Michał Hejduška, 31. 32. ze Zajdowa: Handrij Haša, Michał Kurjat, 33—35. z Čemjerice: Mikławš Mjeň, Jan Mónk, Marija Mjenjec, 36. Michał Guda z Hrubjelčic, 37. 38. z Małsec: Jan Ulbrich, Madlena Šponec, 39. Michał Rječka z Małych Bobole, 40. Hana Rječcyna z Džěchorec, 41. Jan Krasa z Bělšec, 42. Michał Budař z Nadžanec, 43. 44. z Brjemjenja: Jakub Lehman (Krawe), Jan Woldrich, 45. Michał Frenel z Jawory, 46. Pětr Paška z Kamjenej, 47. Hana Symankowa w Šerachowje, 48. Hana Glawšowa z Pazlic, 49. Pětr Renner z Kukowa, 50—53. z Hórkow: Madlena Zarženkec, Mikławš Khěžka, Pětr Šilak, Michał Wjac-sławk, 54. Michał Wawrik z Khrósćic, 55. Michał Trenkler z Worklec, 56. Jakub Wencel z Džěžnikow, 57. kapłan Mikławš Jawork w Njebjelčicach, 58. wojeřski farař Jakub Rjenč w Drježdžanach.

Dobrowólne dary za towarstwo: Can. Cap. Cantor Łusčanski 1 hr., direktor Can. Löbmann 1 hr., tachantski předař Šewčik 1 hr., catecheta Winger 1 hr., Hana Šramic 1 hr., M. J. w N. 2 hr., woj. farař Rjenč 1 hr. 40 pj.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale je so woprowało: »Sylvester swjeću w cyrkwi, nic w korěmje, a darju jenu hriwnu do cyrkwy do Radworja« 1 hr.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Lubiju.

Dale su woprowali: Njemj. z K. 10 hr., k. Łukaš w Bud. 4 hr., njemj. 20 hr., njemj. z M. 3 hr., k. farař Kubaš 15 hr., njemjenowana 7 hr. »Sylvester swjeću w cyrkwi, nic w korěmje, a darju jenu hriwnu do cyrkwy do Lubija« 1 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7256 hr. 87 pj. Dale darichu: Молоканы (18,90 hr.): 1 hr. + 30 pj. »Šlapnjena Žaba« 80 pj. + 40 pj. Delanska Pa-tentna Komisija 1 hr. »Sylvester swjeću w cyrkwi, nic w korěmje, a darju jenu hriwnu za Mačičny dom« 1 hr.

Zapać Bóh wšěm dobročerjam!

Serbski Hospodař

číslo 1. 1901 wuńdže na nowy tydžeń.

Čižić Šmolerjec knižićižćetnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płać lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płać na pósće
a w knihańni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški płać so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Indomyczasopis.

Wudawany wot towaršstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 2.

12. januara 1901.

Lětnik 39.

Dokonjany jubilej w Romje.

Raž smy hižo wozjewili, je swjaty wótc jubilejske lěto, kotrež je w Romje dokonjane, nětko tež za cyły swět pschizwolil a je k tomu wo 6 měsacow podlějškil. W dekrecze, w kotrymž jubilejske lěto wupisuje, swjaty wótc z wosebitej radošću wopomina, kak wulkotny wuspěch je jubilej w Romje měł.

Na započatku lěta 1900 běchu wuhladny za jubilej w Romje mało spokojuace. Wosebje w Šendželstej a Francóžstej běchu wobstojenja tajke, zo z teju krajow jo mało wobdželenja wozakowasche. K tomu běscho wójna z Burami wuhryta, a sam wjednik katolikow w Šendželstej, wójwoda Norfolk, poda jo nim o Roma do Afriki. Wšescho toho bě přeni čah, kiž z wukraja do Roma pucowasche, njezbožo měł: běchu to Marseillscy, kotřiž pschepisna italskeho knježerstwa, strowotu w Romje schitace, wobkedžbowali njeběchu. Wulka hara, kotraž jo njesprawnje tohodla zecžeri a kotruž wosebje nje-pschecželske nowiny činjachu, zo bychu pschihod cuznych pucowarjow zadžewali, hrožesche wjele skazbež.

Al hlej! strachi jo njedopjelnicu a kažace prócowanja pschecžiwnikow runje nawopat šutkowachu. Nětko po dokonjanym lěće hodži jo pschewidžecž, tajke hibanjo katoliskeho swěta je jubilejske lěto w Romje zbudžiło. Wšescho hromadže je 223 čahow pobožnych pucowarjow do Roma pschischo; z nich bě jich 152 z Stalskeje a 71 z wukraja. Z tutych 71 běchu 41 z Němskeje a Awstrieje, a to 18 z Němskeje a 23 z ratustowuherskeje monarchije. Najwjacj čahow běscho w septembru, hdžež jich 49 do Roma pschindže, dale w oktobru 38, w meji 35, w uowembru 21, w februaru a hapyrly po 20. W najhorchymaj mječomaj juniju a juliju pschindžechu jeno 7 a 3 čahi, a w januaru jeno jedyn.

3 druhich krajow pósta Francóžita 10, Španiiska 5 ezahow, Belgiska 2, Šchwajcařska 2, Portugal 1, Sewjerna Amerika 3, Brasiliiska, Argentinija, Mexiko a Konstantinopel po jonym.

Officialnje so liczba wschittkich pobožnych putnikow na poł milliona mjenuje, su pak tež wěrye podobne powěsće, kotrež 800,000 licza.

Swjate lěto je bjez wažnišeho postorka abo molenja so swjećićo. Najebacž snadne rozkory dyrbinu so dźiwacž, zo tajke ludu, ze wschěch kónčinow zemje w Romje zhromadžene, sebi žaneje wjetšeje ščinowdy činili njejsu. Tež italske knježerstwo bě mudre dočej było, zo je pučowanjo na wschě waschnjo špěchowalo a pobožnosće z ničim njeje kazyč dalo. Wone zadźiwasche tomu, zo so žane natyrowace thorošće do Roma njeprichinjesechu, a runje tohodla tež přeni ezah Marseillskich zadžerža, dokelž běchu tam hable krótko pschod tym jětra zatkadžate. Najku škodu by jubilejske lěto w Romje měło, hdy by trebaj natyrowaca thorošć tam wudyrila! Tohorunja nedowoli knježerstwo žane rapšchecne demonstracije abo zhromadžizny swobodnych murjerjow, kotřiž chcychu swjate lěto skazyč.

To wschaf běšche jara mudrije, pschetož wjele millionow wužitka je wobydlerjam města Roma a cyłomu krajeje z ciznych pschibyló. Hdyž wužitk, kotryž je město Rom same měło, na 25 millionow lirow woblicža, dha to wěšće pschewysofo njeje. Wobydlenjo, jěšč a wschitte te pobožne wěcy, wopominječa a t. d., šchtož su cizy tam kupowali a płacžili, je kaž złoty deschč był, kiž je na Rom a joho hošćenarjow a pschecupcow padał.

Šchto pak chcył wobfahnyč, kaji duchowny wušpěch je za wschittkich pobožny wopyt tak swjatych městnow pschinješt? Šchtož je hdy w Romje pobyl, to nihdy njezabndže. Róžda krocžel w tutym měsće, kotrež je sředžizna cyłoho katholickeho swěta, pschinjedže pobožneho wopytarja na nowe městna, kotrež su z krewju swjatych martrarjow poswjecžene, do pschecy zas nowych swjatnicow, w špodźiwnej krajuščizni so blyšchěžacych a wěriwe wutrobny pozbėhowacych. Šchtož je hdy nadženiške woblicžo a postawu Leona XIII. wozhladał, do joho jasneho mikoho wóčška pohladač zbožo měł, šchtož je w naměstniku Šhrystusowym tutoho swojoho bójskeho Zbóžnika samoho česčěje pschiležnosč měł, tón je nabył noweje horliwosče; z nowa je wobkrcžena a posylajena joho wěra do swjatych potajnosčow nabožništwa, z nowa je wobtwjerdženy zwjazk z joho jenej, swjatej, catholickej a japoschtoliskej cyrkwi. A tónle duchowny wužitk su sebi domoj nješli wschitcy, kotřiž w Romje pobychu, a su jón šobudžělili tym, kotřiž njemóžachu wopytač proh swjatych japoschtolow.

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Wudychina. Do nowoho lěta hišče Drježdžanske nowiny pišachu a jara mudrije wukłowachu, zo mamy lěta zas miłu a mjchku zymu wocžawacž — miły december bě jich zamylil — a hlej, hižo nazajtra, na dnju swjatoho Sylvestra zyma z cyłym wotmachom zastaji. Najebacž wschitte mudrowanjo a tež Galbove blady, kotrež na přenje dny wulkoho róžka deschč wěšchěžachu, bě so nowy hóšč krcže zasylil; džen a bóle swoje knjeistwo pokazowasche, tak zo bě džen do swjatych Šjoch Kralow a na dnju samym zyma 15, haj 16 štopnjow po Meaumuru dosčahnył. Surowa zyma bě čim bóle čušč, dokelž w tajkej krotosči nimale dwě njedželi trajesche, a ludžo wjac njewědžachu, hdy sebi šchto wukhowacž, hdyž wschudže mjerzunjesche.

Stare psichikowo hewał mały różk za surowca wudawa, zo wulkomu różkej praji: hdy bych teje mocy mël, kaž ty, bych czeleczu w frunje zmierznyč dał, lëta pak je wulki różk wopravdže pokazal, sčto mőze. Nëtko je zyma trochu popuščezila (2—5 stopnjow), tak zo so sferje wutraje. — Tež w južnych krajach, hdžež hewał wo zymje mało zhonja, tak zo w swojich wobhydlenjach ani fachli nimaja, je lëta zyma zaštnupila. Tak w Romje tołsty such padny: cyle wobščerne město bě z nim wodžete, a tyšacy na Janikulus abo Monte Pincio khwatachu, zo bychu žadny napohlad wobhladali: Rom pod suchom. Tež w Španiskej a južnej Francózskej mějachu tam a sem surowce suchwězo a thermometer pokazowasche hač do 9 stopnjow zymy.

3 Nadworja. Pschi ludskicženju bu w Nadworju w 146 swójbach 570 dušchow naliczenych. W Bronju 131, w Kamjenej 188, w Mičkowje 160, w Lutowcu 98 a w Woranecach 110 dušchow. Potajkim ma nascha wošada, hdyž wot Łupoje, Šhelna, Stróžiščezja, kotrež su jenož z džela k nam pschi-potazane, a pschifarowanych katolikow z lutherskich wošadow: Njesiwacžidła, Minakala a Kluficha, wothladamy, 1257 zafarowanych dušchow.

3 Bóšhie pisaja Serbske Nowiny: Tšecži džej hodow je w holi zadny Nowych Bóšhie jebyn wojał 15lëtnu holen, w Dobrošhicach na knježim dworje služacu, wumocował. Holca bě w Ručnicy pobywšchi ducy domoj puč zmyšlila. Jedyn wojał, pjecza artillerist, z kotrymž so wona zetka, so jej poskiczi, zo dce ju na prawy puč dowjesčej. Njekhmanik pak holen wot pučza wotwjedže, ju nadpadže a wumocowa. Wojała, na kotrohož so hrěšča, su hižo do pschepytanja wžali. — Kaž smy zhonili, je to podwysch, rodženy z Bóšhie.

3 Worklec a do Worklec. Kaž smy so pschepokazali, su hiščeje w naschey wješcy a w najbližšej wofolnošći muwozy derje zmyšleni ludžo, kotřiž zrozemja, tak wjele je naschey dotalne knježstwo, wošebje pak hrabinka Monika, za nias činiła, a kotřiž sebi to tež waža. Tohodla so nadžijamy, zo radu zasy něsčto wo njej zašlyscha. — Dokelž je nëtko došč wupruhowane, zo ma hrabinka Monika dobre powołanjo za kšóštyrške žiwjenje, dóita wona runje zaštojuštwu, ke kotromuž pschecy mějesche najwacy lubošče a pschi kotrymž najšerje lëta dołho wostanje: bu mjenujcy postajena jako wučerka w kšóštyrskim pensio-nacze, hdžež su najbóle džeczi z bohacych a wosobnych swójbow. Šačž dotal je, kaž kóžda druha khuda šotra, w domje rjedžila, jstwy a kšóštyrške škodny mjetla a pódla tež mjez khudymi džecžimi štkowala, kotrež tamnu kšóštyrsku škulu wopytuja. — Smy jej po hodžoch pisali, kažu radošč je lëta jeje hodowne wobradženjo we Worklecach ščiniło — z najmjenscha wšchitkim derje zmyšlenym ludžom, a smy jej tež k nowomu lëtu a lëštotku zbožo a bože žohnowanjo za jeje štkowanjo pscheli, nie jenož w swojim, ale tež w mjenje wšchitkich derje zmyšlenych Serbow. Wotmołwjejo na to, pschecje tež wona nie jenož nam, ale wšchitkim znatym, haj cyłomu serbskemu krajej a joho wobhydlerjam to samje a praji: „Samo so rozemi, zo moje zbožopščezjo je zjednočene z modlitwu za was, za cyły serbski kraj a wošebje za lubu Workle-čanšku młodošč a jeje pschichodnu škulu, kotraž, jeližo Wóh da, hiščeje tele lëto bože swětko wuhlada.“ — Dokelž widžachmy, kał wulke wjeselo čini — z najmjenscha někotrym derje zmyšlenym ludžom — powěčej wo nowej škuli, smy wo tom tež hrabincej wošcy pisali. Zeje wotmołwjenje na to wobkručja nasche słowa, kotrež smy jow hody prajili, mjenujcy, zo po Bohu ma wo to hrabinka wonka najwjetšchu zašlužbu, zo je hrabinka Monika Serbam tak jara dobra, dokelž je ju tak derje wocahnyła. „Wasche listy“, piša wona, „mi

pschecy wulku radość cżinja; woschje pať w poslednim cżaju, hđžeť tať mnohe dobre z tamnoho kraja pschecze. (Wo zrudnych wěcach a wopacźnosćach radšo niczo njeprajnuh. Pschispom. dopisowarja.) Zo je powěcź wo nowej Worfleczańskej schuli na tamnych ludźi tať dobry začźišcěź cżinka, to mje wuleh zwjeseli, a ja sebi z cyleje wutrobny pscheju, zo bych wone napominanja, kotreť su tamni ludźo sobu z tamnej powěcźu ischeli, žwoštawace škutkowanjō mēle, pschetōž moja lubość pschecy jenož Worflecami šlušcha a z tamnoho kraja mje wschitto jara jima." — Kať nam z najmjeńšcha jedyn ze schulstoho wubjerka praji, chce jo gmejna hščecze hrabincey Monicy za tať wulki dar dźakowacź. Myšlimy sebi, zo by derje było, hdy by jo teť jeje wujej, Wilemej hrabi Šoensbroeckej, dźakowała a jomu jo pscheditajila, hdyž jow pschińdže, pschetōž jo jo hrabinka Monika postajila za knjeza nad Worflecami, a wón budže jo teť za twar noweje schule štaracź.

Pschisp. redakcije. Worfleczenjo maja zawěcze wschu winu, za wulkotny dar dźakowni bheť. Druhđže, hđžeť su nowe schule twaricź dyrhjele, maja 40 abo 50 lēt nałohi abo dawki dawacź, zo bych wólh za nowu schulu z amortisaciju zaplacźili — a tu jo cych twar dari! Zo pať bych Worflecych w krótkim nomu schulu twaricź dyrhjele, wo tym nichto njedwěluje, kiť nētcźišce schulske twarzenjo znae.

3 Wotrowa. W minjenym z boťej pomocu dokonjanyh lēcze dōšta w našchim božim domje swjatu sčencu 17 dźěcźatkow (loni 22), 8 hōlcźatkow a 9 hōlcźatkow, mjez nimi 1 njemandźelste (z cuzeje wosady). — Rchowanach bu na našch ferchow 15 cźělow (loni 14), 8 dorosćenych a 7 dźěcźi. — Wćerowanach bu 9 porow (loni 4), pschipowědanach 15 porow. — A božomu blidu pobu 2970 (loni 2935). — Wunošchf cyrkwinščich woporow a škadowanjow bē sećehowach: Za afrikanske miščiony 46 hr. 25 pj., za Lyonste towarščtvo 115 hr. 50 pj., za swj. Šćezefowe towarščtvo 48 hr. 30 pj., za boži row w Jeruzalemje 26 hr. 30 pj., za swj. Bonifacijowe towarščtvo z pschiuoschkami jobuštawow 57 hr. 95 pj., za cyrkwinšč twarby 53 hr. 2 pj., za orientalske cyrkwy a schule 38 hr. 14 pj., za kustodiju swjatoho rowa 31 hr. 50 pj., za swjatoho wōtea 146 hr. 16 pj., za towarščtvo Afrika 270 hr. 50 pj., za miłosejnyh bratrow w Prahy 15 hr., a za dźěcźatstwo Šćezufowe 236 hr. 60 pj., mjez nimi 100 hr. z Njebjelczie. Do mōschnicźki bu nawdate 209 hr. 69 pj. — Wōh mytuj wschitkich dobroczerjow z cźasnym a njebieskim žohnowanjom!

3 Kamjenca pod Schpitalom. W minjenym z boťej pomocu dokonjanyh lēcze narodźi jo tu 55 dźěcźi: 28 hōlcźatkow a 27 hōlcźatkow, mjez nimi 5 njemandźelščich. — Zemřelo je 29 wosobow, 26 bu na našchim pohrjebnišču pořhowanach, 1 cźělo bu pořhowane w Brunjowje, 1 we Wotrowje a jene w Sepicach (Schwepnit). bēchu 11 mužskoho a 18 žōnštoho šplaha. — Pschipowědanjow bē 16, t. j. 12 cyle katholicich a 4 mēščane; wćerowanjow bē tu 8. — A swjatomu wopravjenju pobu pschēz 2000 wosobow. A přenjomu swjatomu wopravjenju bē bētu njedźelu 14 dźěcźi. — Do bratřtwa swjatoho Šćezefa da jo 29 wosobow zapisacź.

3 cyłoho swěta.

Sařisa. Kralowski dwōr budže tji njedźele, wot 6. hač 26. januara, dla zemřětoho Weimarštoho wulkowōjwody Karla Alexandra žaro-

wacj; hižo pšhipowědžene swjedženje buchu tohodla zašo wotprajene. — Toho-
runja je kral postajil, zo dnybja officirojo cyloho wójsta tsi dny a officirojo
karabinjeriskoho regimenta, kotrohož chej njebočžiczi bč, tydženi dołho žaro-
wanke znamjenja nosyč. Z mjenowanoho regimenta podachu jo tež tšjo
officirojo k pothowanju.

— Někotři z tamnych dželaczerjow, kotřiž buchu w swojim čyaju w Łob-
tauwe pola Drježdžan wobedženyh njemčrow dla k wurjadnje čezkim křowita-
njam zasudženi, buchu nětko wobhnadženi, a rěka, zo jo to tež hiščeže
z druhimi stanje. Wusudženjo bu tehdom wot socialdemokratow kručže pšchi-
mane, a tež druge štrony jo nad nim dživachu. Nětko je jo po zdaczu tež
najte knježerstwo k milicijim nahladam pšhiwobrocžilo.

Němsta. Sobotu 5. januara wječor zemrč we Weimaru najstaršiji
němštych wjerchow, 24. junija 1818 rodženy wulkowójwoda Karl Alexander,
wo kotrohož khorosčzi šmy hižo w poslednim čyile pisali. Zemrčty bč bratr
fejžorti Augusty, mandželske fejžora Wilhelma I., a knježesche we Weimarškej
wot lěta 1853, potajkim nimale 48 lět. Toho nastupnik je Wilhelm Ernst,
wuk zemrčtoho wulkowójwody, rodženy 10. junija 1876.

— Němški sejm zhromadži jo zašo přeni křóč po hodowych přezdminach
zaždženu wutoru a wuradžowasche wo namječe k nowomu zakonjej, kotryž
ma prawa spisacželow a nakladnikow rjadowacž. Zakoň pšchepodachu komisiiji
k domuradženju. — Dalšchi namjet je na sejm dóškol wo nowych dawkach
na němše „champanške“ wino. Tutón nowy dawk ma lětnje pšheč 5 mill.
hrinow wurjecz, kotryž ma jo na wójnske lóžništwu naložicž.

— Samón džeti bu tež pruski sejm wot hrabje Wölwa wotewrjeny.
We wotewrjacym pójelstwyje praji jo, zo chce knježerstwo hnydom zašo namjet
stajicž, zo bychu jo we wšhelakich dželach kraja nowe kanale twariče.
Namjet žada nětko šebi hiščeže wjacj kanalow, hacž bu přjedny wotpožaznych,
a tuž drje jo njepšhiwozmjč. Šjenježne poměry kraja mjenuje pójel-
stwo dobre.

— Kac wulkoho prawa ma pšheco hiščeže duell w němškim wójstu,
požaznje podawč z Kölna. Tam chychu tšjo młodžency z nahladnych katholic-
skich wójbow jako officrowje do rezervy zastupicž. Pšched wólbu jo jich
prajachachu, hacž ju sobustawy katholicskich študentštych towarštwow, a
šyto wo duellu sudža. Šdyž wuznachu, zo duell tamaju. dokelž je pšhečziwo
statnym a bóžškim zakonjam, njewuzwolichu jich za officrow. Wotpožazani
wobčežowachu jo pola ministra, ale tež pšhi nowej wólby, kotruž tutón
zarjadowa, pšchepadžechu. Doniž pak jo cyłe němšte wójsto tutoho njefšhefčan-
štoho a hruboho wajchnja tak kručže džerži, zawěčže tež duell jo njewuforjeni.
— Wo tutej naležnosčzi je centrum w němškim sejmye na knježerstwo inter-
pellaciju abo prajchenjo stajiko, šyto chce knježerstwo pšhečziwo tutomu nje-
fšhefčanškemu waschnju činič.

— W Barlinje bu nowe towarštwu založene, kotrež rěka towarštwu
za socialne reformy. Wone je po prawym jenož wotdžel internacional-
neho towarštwu, založenocho wot mužow wšhelakich krajow, kotřiž za dalšče
rozwičzo socialnych zakonjow dželaju. Do němštoho wotdžela šknjeja ludžo
ze wšhelakich štron, mjez nimi tež přjedawšchi ministři Berlepsch, zapóšlanc
Hige a t. d.

— Cyłe nahle a njenadžicy wurč drugi Barlinški mječžanosta
Brinkmann. Póndželu wječor poda jo ze swojej mandželskej a šynomaj do

jednaniu. Wschi jednanju poča jomu złe być, tak zo dyrbyachu joho z konja sadzić a domoj dowjeść. Tam zemrě z božej rucžku zajaty. Hafle 1. oktobra 1900 bě swoje zaštojnstwo nastupil.

— Wudawki za němiske kolonije lěto wot lěta rostu, a wužitka z nich je jara mało. Wot lěta 1886 hač kónc zańdženoho lěta je němiski kraj wjěcho hromadže za kolonije pschez 182 millionow hrjwnow wudawkow mēl. Lěta 1886 wučini lětny wudawk za kolonije jenož 245,265 hr., lěta 1895 bě hižo na 6,352,640 hr. zrostł, a na tele lěto 1901 žada febi knježeństwo 37,319,751 hrjwnow. Kolonije budža so dyrbyeć jara derje wurinwacž, zo bychu so wudawki jenož trochu zadaniłe.

Rafuska. Haczrunjež wólby do rafuskoho sejma hiščeje njejsu dołónežene, je tola hižo widjeć, zo budže knježeństwo z pschichodnym sejmom hiščeje mjenje wutrychćić móe hač z přjedawšim. Runje narodne radikalne strony budža syluische hač přjedy. Tak su z Němcow wosebje dobywali tamni, lotiž njerozomnym herjekarjam, kaž Wolfej a Schönerej, sežěhuja. Tuzi pak uočebža ničo druge, hač cyły rafuski stat na Němsku pscheradzić. Socialdemokracyja su drje wjacj městnow zhubili — na drugej stronje je pak so runje tak najiwěrnišchim pscheczelam rafuskoho stata, tschejezanjsko-socialnym, zesćlo. Wjez rafuskim ludom, wosebje tam, hžjež je naređaje naměšchany, njeknježi hižo politiski rozom, ale džiwje požadliwoseje. Tak pak dyrbi stat po něčim drje, ale wěčeje rozpadyć.

Wčeršita. Něhduschi minister pschepustwa, Bela Lukacs, je do Donawy skocil a so tepil. Wě hižo něšto mējacow myslaty był.

Ro. Na swjedžen swjatyh Tsjoch Kralow poba so swjaty wóte, pschewodžany wot 20 kardinalow, do Pětroweje basiliki, zo by tam zwučenu pobožnosć mēl. Pschez 20,000 pobožnych bě pschitomyh. Swjaty wóte bě czerstaj a jrowny.

— W Romje kaž w druhich italiskich městach, jamo w Neaplu, maja wulki sněh. Tazkoho sněha za 10 lět njepomnja. Za tamnišchu ludnosć je zyma hórěči njepscheczel dylki za nas, dofelž na nju pschihotowani njejsu a ani kachli nimaju.

Žendźelski „Krupp“, wobjedžeć wulkih železoličejnow, Armstrong, je 27. decembra 1900 90 lět stary zemrěl. Zoho fanomy su runja Kruppowym po cyłym swěće znate. Armstrong je cyle z małym započal — nětko ma w swojich ličejnych wjacj hač 15,000 džělaczerjow.

Schw. Knježeństwo pschihotuje nowy namjet k rozmnoženju wójska. K tomu by 35 mill. hrjwnow wjacj dawkow trejba było a nowe dawki bychu so dyrbyale z wjećež.

Ruska pschi chinskich schmjatach jama za so najlěpje so stara. Haczrunjež běchu Rusowje přjedy najbóle na to cziščeželi, zo njebychu mócnáštwu ničo wot chinskojo kraja brate, su woni jani nětko z Chinskej wosebite jednanja mēli, po kotrychž Mandžurska provincea, kotruž su dobyli, aimalo cyle do jich močy pschińdže. Samo francoske nowiny praja, zo Ruska tu napscheczo druhim mócnáštwam njeje sprawnu byla. Tola wo to so Ruska mało stara, derje wědžich, zo so jej ničo štač njemóže.

Turkotzka. W macedoniškej province su turkowskej poddanjo hižo čašto cizych a wosebje Grichow zamordowali. Njedawno bě so to zašy štało z greckim lěkarjom Sakkalareom. Nětko je grecki pólanc w Konstantinoplu krucže zarunanjo žadał.

Chinja. Nowe lěto njeje dźěnam w Chinsej wjele zboža pschincje. Hdyž nowe lěto rano witajcy z kanonami tšělach, rozbuchny w Peitangskich nasytach jena z kanonow a 6 mužow bu zaraženych a 15 ranjenych. Wo blížichich pschiczinach wulkoho njezboža nowiny hišćeje ničo njepisaju. — Mordar zapósłanca Ktellerera bu 31. decembra šćaty. En Hay, kaž mordar rěkaše, wošta hač do poslednjoho wošomika cyle bjez hnucza a dšćěje imjerczi bjeze wschoho stracha napšćeczo. Z cyła praja, zo europšće šćoitanja na Chinjanow wulkoho začěšćeža njeczinja, dofelž maja pichi ničo mało čerpjeć. — Lin=hung=tšhang je pjecza hižo dlějšchi čas šćorowaty. Wošćedni čas rěkaše, zo šć pschiběraceje šćoršće dla njemōže na dalšćich jednanjach z europšćimi pošćanstwami wobdžělecž. Mōžno pať tež je, zo chcedža Chinjenjo z tym jenož jednanja hačicž a časa k nowym jebanšćtwam nabycž.

Africa. Zendželezenjo pytaju nowych wojakow. Wšćelate z jich kolonijow, kaž Awšćalšćta, pschihotuja małe kontingenty. Dotal šć Zendželezenjo morjenych, jatych a ranjenych wscho do hromady zhubili nimale 52,000 mužy, a wojna njestoji we wošomiku za nich lěpje, dylši pschěd šćtom, hdyž ju započěchaju. W mnohich čyrjōdach šć Boerowje hłuboko do Kapšćke provincy šć dobyli — a někotři z nich šć jenož hišćeje něhdy 40 hōdžin wot Kapšćadta zbaleni. Hižo pschihotuja šć tu na jich njelubny woptyt.

Wšćelczižny.

* W Romje 3. wulkoho rōžka něhdušchi bamžowcy cłowny direktor Felix Pacelli šćwj 103. narodny džen šćwjećěšće. Wōn je šć w lěće 1797 narodžil, potajkim tšć lěšćotki dožiwil. Šćwjšća čšćěšćomnomu starcej wulki šćwědžen pschihotowa, na kotryž bē šć z joho synom Pětrom pschěz 50 wunšćow a wunčšćow zšćšćo. Šćwjaty wōte jomu japošćšćotšće požohnowanjō pošća. Šćhōdšćw je hišćeje čšćěšće a duchownje čšćity.

* Tež we wšć Šerchie pola Mons w Belgiskej maju tajšu šćarobu. Šć to wudowa Bruninowa, kotraž je šć 15. sept. 1799 narodžila; je hišćeje cyle čšćerstwa, derje šćyšćhi a bjez bryšćow čšćita. Tež tej bēchu tam wulki šćwědžen pschihotowali, na kotrymž nišćěšće cyła wjēs podžěl.

Strowosć, čšćlosć, Božu hnadu, mēr a pokoj, došće žiwjenje a něhdy njebieske kralešćwo. Swojim lubym přečelam a znatym a wšćtkim lubym krajanam w Serbach a za Lužicomaj a přečelam našeho ludu **k nowemu lětu 1901 poslednje wutrobne zbožopřeća šćělu**, wukupiwsči šć z 3 hr. za serbski Mačšćny dom w Budyšinje darjenymi (dale a skōnēnje): Pōst. assistant Kubejē w Drježdžanach, murjerški mišćr Wolman z Njeswačidla, Marija Lebzowa a Michał Čornak z Konjec, Jakub Kučank z Ralbie, mišćr Rocho ze Sernjan, — z 2 hr.: Michał Kurjat ze Zajdowa, kublēšć Wawrij z Kulowca, kublēšć Jakub Hernašć z Hōzka, cyrkw. wučēr Šōlta z Radworja, stud. phil. Bryl w Prazy, Pětr Žur. z Ralbie, farašć Křižank w Grunawje p. Wostrowca, — z 1 hr.: kublēšć Pětr Kral z Miloće, w Šćunowje: Mikławš Šōlta, Pětr Handrik a Jurij Žur, Morie Włōski z Mērkowa, Marija Rjēkeke a J. Čemjerje z Kamjeneje, Jakub Wičaz z Rōžanta, Bosćij Rachel z Łazka, Michał Narčik z Ralbie, — z 50 pj.: M. Š. ze Šćunowa, — z 1,50 hr.: džēlačēr Jan Hidijs a mandželska w Radwošćkim Haju, — ze 4 hr.: kapłan Pawōl Šōlta we Wostrowcu.

Naležnosće našoho towaršćtwu.

Subustawy na lěto 1901: kk. 59—70. z Budyšina: Jan Nowak, Handrij Mōtko, Jan Winař, August Wjerab, Jan Wjergač, Karl Mišnař, Marija Dučmanowa, Jan Jānich, Michał Ella, Hana Rychtarjowa, Hana Bukec, rēčnik a kralowski notar

Michał Cyż, 71-73. z Baćonja: administrator Jurij Libš, Mikławš Delan, Marija Smolina, 74. Mikławš Libš z Hasłowa, 75. Mikławš Robl z Čornec, 76. Jakub Herlich z Nowoho Łusca, 77. Jakub Heša z Ronsperku w Čechach, 78. inspektor Pětr Lehmann z Drježdžanach, 79. Jakub Cyż ze Stróžišća, 80. Madlena Dućmanowa z Hnėwsec, 81. August Rychtař z Wuric, 82. Jan Kral z Čemjerie, 83. Mikławš Cyż z Kukowa, 84-88. z Wotrowa: Michał Sołta, Jan Kubańk, Michał Cyż, Mikławš Hajdan, Michał Rjeda, 89. 90. ze Żuric: Jan Pjetaš, Jurij Wjeńka, 91-93. z Krjepjec: Mikł. Knježk, Mikławš Koch, Mikławš Pječka, 94. Mikławš Krawe z Nowoměstačka, 95. Mikławš Čorlich z Kanec, 96-100. z Ralbic: cyrkw. wučer Jurij Šewčik, Jakub Šwejda, Pětr Žur, Michał Narčik, Pětr Lebza, 101-104. z Konjec: Pětr Čornak, Jurij Čornak, Mikławš Buk, Madlena Domaškowa, 105. Jakub Čornak-Čemjera z Kosłowa, 106. Michał Braeuer ze Šunowa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 755. Jan Robl ze Židowa, 756. stud. phil. Jan Bryl w Prazy, 757. Mikławš Bjedrich z Budyšina, 758. Marija Šoćić z Pančic, 759. Hana Čochowa z Wotrowa, 760. Jurij Čornak z Konjec, 761. 762. ze Šunowa: Jurij Žur, Michał Braeuer, 763. Jakub Čornak-Čemjera z Kosłowa.

Na lěto 1899: k. 837. Jurij Žur ze Šunowa.

Dobrowólne dary za towarstwo: P. L. z Drj. 40 pj., K. M. z B. 75 pj., M. D. z B. 1 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale su woprowali: Jurij Lukaš z Budyšina za trjebane předate póstowe znamki 1 hr. 50 pj. a k česći swjatoho Józefa na nowe ryzwo 75 hr.

Za missionsku kapažu w Olbersdorfje pola Žitawy: M. Seh. z Budyšina 14 hr., M. H. z M. Hw. 10 hr., njemjenowany ze Židowa 50 pj., njemjenowana k česći swj. Józefa za zbóžnu smjertnu hodžinu 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7261 hr. 37 pj. Dale darichu: M. M. z D. 75 pj., seminarist Felix Pětranc w swojej pokladničcy (k hižo wotodatym 40 hr.) z nowa nahromadži 15 hr., K. M. z Budyšina 1 hr. cyrkw. wučer Symank w Baćonju (za 9. č. Łužicy: 1897) 1 hr. Radwořska Płatowa Komisija: Dobra duša z Kamjenej 2 hr., hrakachlu 11 hołcow a žonow na Šćapanec kwasu 52 pj. Hromadže 2 hr. 52 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratřtwu „Žězusoweje Wutrobny“ a „Žapowšćotłstwa modlenja“ maja swoje dobre štufti a modlitwy w měsacu **januaru** Bohu woprować: „**t wošebitej česćej Žezusa Khrustuša, zo jomu bychu wšichitich nowy lěts- štott pojwjecyli.**“

Bobožny Wošadnik.

Modlitwy a kěrłushe za katholicich Serbow.

Druhe rozmnožene wudaczo je w **šćěhowacych zwjazkach** na pschedań:

Wšědnny zwjazk do kože wjazany a z čěrwjenym rěžom 2 hr. 70 pj.

Srjedźny zwjazk do lěpšecy kože ze žlotym rěžom 4 hr.

Rajlěpšiji zwjazk 4 hr. 50 pj. — Na požadanjo wobstaraja so tež hišćeje pšichuške zwjazki. — **Njewjazany** płaczi exemplar 1 hr. 70 pj.

Tež su **dodawki** za přenje wudaczo „**Bobožneho Wošadnika**“ za 10 pj. kóždy čas dóstać. Tež **hlasy** za dodawk kěrłuschow budža w krótkim hotowe.

Š. Štala.

Drjewowa awtcija.

Srjedu, 16. januara, dopołdnja w 10 hodž. budže so w Kamjenjanskej holi 40 lošow kóbjnowoho a 50 lošow brězowoho stojacoho drjewna na psche- šadžowanjo pschedawacš.

Jan Šhilar.

Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 1. čisło 1901.

Čištćy Smolerjec knižicizćetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholiski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 3.

19. januara 1901.

Lětnik 39.

Nabožna njeznjesliwość.

Raž je našchim čitarjam znate, je w němskim sejmje centrum namjet stajilo, zo ma we wschitkich němskich zwjazkowych statach wschitkim wuznawarjam pschispoznatych nabožnych wuznaczoŭ so cyle swobodne wufonjenjo jich wěry a nabožništwa zakónsco zawěsćić. W sejmje při přěnim jednanju wo namjecze sobustaw centra najwjetšeho stóržby katolikow jenotliwych statow wozjewi, a dopořaza, zo je katolikam swobodne wufonjenjo jich nabožništwa we wjacorych němskich statach wobćežene a z džěla njemóžne sežinjene. Do statow, w kotrychž maja katolikojo najwjacy njeznjesliwošće, haj podežisćezowanja wutracž, licža so wosebje Braunschweigsta, Metlenburgsta a našcha Saksta. Tute kraje rozprawnik centra „hnežda njeznjesliwošće“ mjenowasche.

Raž je znate, ma so namjet we wosebitej komissiji 27 sobustawow, do kotrejež je zapořazany, dale wuradžecž a pruhowacž, zo by potom so z nowa zas sejmje pschedpořožil.

Mjez tym pak w zjawnym žiwjenju naležnosć njewotpoczuje. Nowiny wschelate nastawki wozjewjeja, kotrež zas a zas k hižo znatym podawkam a njedostatkam nowe pschinoschuja a nabožne wobstojenja katolikow w mjenowanych statach wopisuja, a to wosebje w našcej Sakstej. Braunschweigsta wschelate polóženja za katolikow pschihotuje, wo Sakstej ničto tajke słyshecž njeje, skerje nawopak. Tohodla so tež nowiny pschecziwo tej najbóle wobroczeja.

Tak psched někotrymi njedželemi „Schlesische Volkszeitung“ thětrje razny nastawek pschijnese, kotryž tudy we wučahu wopomnaimy.

Nam je zawěsće hač nanajbóle naležane, zo swój wótny kraj njezranjeny a jamostatny zdžeržimy, a tak drje tola tež w druhich zwjazkowych

statach myśla a žadaja. Tuž dyrbi tola za jeniczy mubru politiku kóždy to mēč, zo jenotliwye staty tež wšchitlim swojim poddanam pschebhwanjo we wótcnym kraju pschijomne zdžerža. Wužitk jenotliwych statow samón sebi potajkim žada, zo su tež pscheczīwo nabožnym mjeišchinam sprawnne, tak zo bychu we wšchitlich swojich poddanach mócu p o d l o ž k mēli pscheczīwo tamnym njewótczīnskim prócowanjam, kotrež chcedža wšchitke staty nēmskoho zwjazta do jenoho jeniczkoho stata pschewobreczicž abo, z krótka prajene, do jeneje Pruskeje zjednoczicž.

To pať so nještawa, mjeišchinam so wšchudže teje sprawnosče njedóštawa. Na papjerje a we wustawje drje dospółne runo = prawo tež katholicstoho wuznacža stoji, tola woprawdže tomu tak njeje. Zakoń „wo wyschschim dohladže knježerstwa nad katholicstej cyrkwiu“ bižo ze swojim titlom praji, zo katholicsta cyrkej w Sakskej swobodna njeje, wo tym šwēdceži hiččeže bóle joho wobshaj. Tež wšchelake druge zatōnje, nastupace nabožne naležnosče, su tajke, zo so hodža pscheczīwo katholicam naložowacž, z wjetšcha ma knježerstwo nimale wšcho w ruch, tak chce je wutladomacž a naložowacž. Al zo knježerstwo to čžini, mamy wjac dopokazow runje z nowišchoho čžasa, w totrymž z „evangelstoho zwjazta“ jara njepscheczelski duch pscheczīwo katholicstej cyrkwi wēje, tak zo ani knježerstwo so joho wobrucž njemóže abo njecha.

To je so wosebje we Wechselburgskej naležnosčzi pokazalo. Psched někotrym čžasom je knježerstwo hamtske ašty wo tutej naležnosčzi wozjewiło, tola jeno te, kotrež joho stronu zastupuja; japoschtołski wikariat w Drježdžanach je tute wozjewjenja na to wudospółnił ze swojimi aktami. Njeistroniske pruhowanjo wobedu dyrbi wuznacž, zo knježerstwo je prawo na swojej stronie zdžeržecž pytało, zo pať woprawdže prawo stoji na stronie katholicsteje cyrkwinsteje wyschnosče. Z čžim dha bē knježerstwo nuzowane, tak wušudžicž, kaž je so stało, hdyž je tola priedy wo tejšamej naležnosčzi pscheczelnischo wušudžalo? Zda so skoro, zo je bojosč psched wolakami evangelstoho zwjazta je zatraščito a k tomu pohnuło.

Schto dha je so we Wechselburgu tak strašchnoho ščucžilo, zo dyrbjachu nětko, kaž je so na Wožoho Čžēla stało, na dobo pjecžo policistoj tam za tym kēdžbowacž, zo tola žadyn katholic na bože ščžbyh do hrodoweje cyrkwie pschischol njeby, kiž do ščžžownych hrabje njestšcha? Wšchaj tola je priedy wšchitko w dobrym mērie bylo, a su katholicstoj móhli nježadžewani na božich ščžbach w tamnej cyrkwi pschitomni byčž. Wina nowych krutych postajenjow su pscherady a schčžuwana a z tamnych stronow, na kotrež smy přēdku ščžpomniłi. Hdyž zhonišch, zo je we Wechselburgu lutherški duchowny na wēži swojeje cyrkwie ščžžžowal a to tak šwērnje, zo je sebi tam ščžwacžinu abo wobjed horje pschijnjesčž dał, zo tola ničjo pschepaš njeby, dha wēsch, z wotfel njepscheczelske postajenja poprawom wutladžēja.

Tež džiwja hara wo pryncu Maxu ničjo druge njeje byla, džžli schčžžwanjo ze strony evangelstoho zwjazta. Prync Max je zawēčče najlēpsche wotpohladanja mēl, hdyž je ščžždym džžžlacžerjam chčł duchownu pomoc poščžicž. Schčžžž toho duchapółnoho muža a horliwoho mēšchnika, kiž je wo ščžžžatōšči swojoho powołanja pscheswēdčžem, znaje, ščžžžžž je joho nadobne zmyslenjo jeznał, wē tež zawēčče, zo jomu ničjo njenje do myšle pschischlo njeje, hacž swojich njekatholicšch jobukrajanow z nětajkim ščžžowom raničž chččč. Al zo je sebi domolił, w Sakskej žžžawnje wustupicž a přēdomacž, je w tom

něšto njezakónske? Prync Max je sakski prync, je wscho na němškich universitach a wustawach studował, je cyle wuwučeny a pschihotowany, kaž sebi krajne zakonje žadaja, zo ma katolski duchowny wuwučeny być, wón tež hišće njeje wotpušćeny z naschjeju diöcesow — žadyn zakonsti zadžewt njeje, kiž by jomu w Sakskej wustupić njedowolił. A tola tajki hołk we wschitkich njepšcheczelskich nowinach, na piwnych ławach, haj samo na klětkach!

To je wschitto kaž skazana hara, dokelž pschecziwo hidženej katolskej chrćiwidžje. Lutherscy duchowni bjez dalšeho rozmyslenja thodža do Čech abo druhdže, a hacžrunjež tam nimaja prawa, wustupowadž a žiawnje rěčecž, tola to činja, a njepšchinjeju trjebaj hubjenym wopušćenym dželacžerjam pomučjenje, pohnuwanjo a pofojenje, ale sybaja hanjenja a wusměšjenja na katolsku wěru wosrjedž katolskoho kraja, haj žiawnje wabja k wotpadej wot wěry: a w tychsamych nowinach, na tychsamych piwnych ławach, na tychsamych klětkach jo to křwali a wuzběhuje.

Hdyž bě hara dla pryncy Maxa dolho došč zatkadžala, stónčnje tež knježerstwo w tej wěcy wustupi. W „Drježdžanskim Journalu“, knježeskich nowinach, wupraji knježestwo, zo w předomanjach pryncy Maxa ničžo wopšhijate było njeje, šhtož by znjeměrowanju pschicziwu posćićało, a zo prync to prajił njeje, šhtož je z njeprawdu jomu jo porokowało. Tola žanoho słowcžka tam njeje pschecziwo tymle schěžuwarjam, žanoho słowcžka poroka tam njenamafach pschecziwo njesprawnym wobštoržowarjam: nawopak, pryncje jo kšětrje jasnje zrozemicž dawa: hladaj jo, zo tu hdy zas duchownu službu njezasťojich: hewal budže statne knježerstwo na to špominadž, zo ma žiawny měř schćitacž. —

Zawěрно, čas je, zo zas sprawnišče zmyšlenjo pschecziwo nam katolikam wotucži a zastupi, pschetož w tu křwilu je njepšcheczelny duch, kotryž pschecziwo nam wěje a kotromuž su samo cži podečšinjent, kotrychž přjednošč a najwjetšija čěšč měla być w zasadžje: Sprawnosć naschitko! Senake prawo zaschitki!

Dopis mojej susodžinky.

Moja luba susodžinka!

Žetach Was, hdyž nimo Waschoho płotu džěch, a wuplakanej, čěšwjenjej wocži seže měla; a hdyž chych jo Was za pschicziwu wopraschecž, to seže jo w šofu nimo mje mifnyła a zawolała: „Ach, zo bych radšchi w zemi byla!“

A dopomnich jo, zo sym wčora hołk z Waschoho wobhđenja šlychaj, něchtó je tam zatkadžaj a něchtó je tam plakał, hłós Waschoho muža je to był a Wasch hłós, moja wboha susodžinka. Wěm nětko, psche cžo seže nimo płotu duch tak zawolała, ale njerozemju tomu tola.

Ach, zo bych radšchi w zemi byla!

O, ja wěm, tuto zawołanjo cžasto šlyschecž bywa wot mnoheje dobreje žony; wono je šlyschecž po městach w podišěchnych jstwicžkach, w mnohej thubuschkej komorcy rjemjeslnika, a tež na wsach po kšěžkach bėdnych, a na mnohim, pschemnohim městnje pod dalokim, scheroskim njebjom. Se tuto wołanjo z wothłosom bolosče a bėdy cžłowjeskoho šplaha. Ale je to tež hanjenje Boha, a joho křik a žmuk k njeju šupa. A tež Wasche zawołanjo tajke bė.

Nadšchi w zemi chēcče być? — Mjedžiwaječe, kať seže Wy špěšnja wofoba! Kať bėrzy seže Wy hotowa!

Wěčnu měr sebi žadacze a pofoj bjez kónca.

« Wy njewěšče, zo so wotpoczińt hinaf njewufupuje, tšiba z džělom a z tradanjom — a zo mamy sebi smjercz haſle zaſlužič? »

« Me mi so zda, luba ſuſodžinka, zo ju Waſche hrěſčne ſłowa dawno zabyste.

Njemóže wſchaf sebi smjercze piſhecž macž, kotraž ma hiſhecze pjercž maſych, pěknych džěczy pſchi sebi, kaž macze Wy.

« Ja, kotrųž Wam piſchu, něhdy znajach dobru žonu, kaž ječe Wy — a nježbožowniſcha je była, bjez dwěla nježbožowniſcha, dųžli Wy — a zawěčno, čžežſche brěmjo noſycž mějeſche, dųžli Wy.

« Sej je so ſtawalo, kaž Wam po njeměrje a po hrimanju w mandželſtwje, zo je padała a poſtoržila ležicu pod ſwojim brěmjenjom, a zo je Boha proſyła wo pomoc a wo ſmilenjo; čaſto woſtrjedž nowy je, do dycha wudžěłana, pomysłila, zo to tač dlěje njebudže móžno; hadrjeſhecze a jehła ſtej jej z rukow padało, z jeje rozkwečaneju, mozkłojteju rukow, a wona je so pſchi myſlleczy pſchewapila, zo by tola w ſmjerczi był měr a wufupjenjo ze wſchěch bėdnosčow.

« Wěšče, ſchto je potom činiła? »

« Powěm Wam to.

« Do tšamora je ſchła a z jeneje joho zaſutwy je łopjeno wucžahnyła, kotrež mějeſche tam w rjaney tųzech.

« Hlečeje pač, ſchto na łopjenje bėſche? Tam tele ſchtyri ſłowa ſtojachu:

„Č ž o h o d l a d y r b j u ž i w a b y e č ž?“

« Dyrbju žiwa byčž, zo bych ſwojoho muža hłabała; ſnadž joho moja ſežerpnoſeč a luboſeč tola naprawi: wón je wopile.

Dyrbju žiwa byčž, zo bych pſchichod zawěſečila ſwojimaj džěſečomaj a, kaž so zaleži, je wufublała, ſakuba a Maſku, tej dobrej, njewinowatej duſchcy.

Dyrbju žiwa byčž, wſchěm tym k woli, kotſiž mje lubuja, a woſebje naſcheje ſtareje wowki ſnany dla a naſchoho wuja, toho dobroho Wroblec wuja.

Dyrbju žiwa byčž, teč z teje pſchicžiny, zo moje dobre čžetki a ſuſodžinki njebhachu prawo wobtšowale, kotrež mi pſchecy radžachu: « Senož prawje raznje a wótrje na njoho! Šchto je kujež? Ty ſy kujeni, tač ſu mi rěčžale... »

Dyrbju žiwa byčž — ſkóncžuje: zo by teč pſchiklad mojeje macžerje po-čžeſečeny był, kotraž je z jaſnym a z powyſchenym čžołom hačž do kónca ſwoje tradanjo njeſła, njedžiwajcy wſchitku bėdu a wſchitke horjo. — « Wy hdyž wſcho niečo njeje pomhało, tehdym ſym so dyrbjala, a ſym teč ke Rchryſtowomu ſchjižej wucžekła a myſliła: « Ddyž je wón telko čžerpik, teč ja trochu čžerpicž móžu. »

« Wy hdyž bėſche tute łopjeno piſhecžitala, čžujeſche žona, wo kotrež Wam powědam, nowu móč a nowu zmužitoeč we ſwojej duſchi.

« Wótrč sebi woeči, a z nowa pſchimafche so jehly, poſornje a poddacze.

« Podobne łopjeno byſhecze teč Wy trjebała, moja luba ſuſodžinka, a tač mnoha macž a mandželſka by taſje łopjeno trjebała. « Ddy byſhecze taſje łopjeno ſtajnje k rukomaj měla a sebi je piſhecžitala w tšwilach žrudoby a ſtyſka, byſhecze wěčeje hlyniſcha, Bohu poddacžićha była a byſhecze pſchetała, za ſmjercžu zdychowacž.

« Nětko pač, luba ſuſodžinka, ſwoje džěczy wobjecž džječe, a wěčeje mi, zo z Wami derje myſli

W a ſ c h ſ u ſ o d.

3 Ružich a Čaſſteje.

3 Budyſchina. « Bóndželu 21. januara zapocžnje so w naſchej Budyſchſtej dióceſy jubilejſke lěto a ſkóncži so 21. julija, wóſmu njedželu po ſwjatkach.

A tomu budže jutše, njeđzeli, we wschittich cyrkwach swjatoczna boža mšcha pšched wustajenym Najswjećišchim. Do božeye mšče budže so hymnus Veni Creator Spiritus z pšchisłuschnej modlitwu spěwacž; wječor pak po wotzwonjenju swjatoho wječora budže so ze wschěmi zwonami zwonicž. — Wo jubileju a wo wotpušku z cyła „Katholiski Bosok“ wosebite nastawki pšchinjeje.

3 Zajency. Njeđzeli 13. januara swjećesche našcha „Katholiska Bjesada“ swój založeniski swjedžen. Zara wjele ludži bě so tudy hromadu zeschła, tak zo bě tež nowa pšchitwarjena sala hač do poslednjoho městna wobšadžena. Knjez kanonikus Werner jako pšchedsyda pšchi wotevrjenju zhromadžizny powita wschěch pšchitomnych, hošći a sobustawy; wjeseli na wulkej mnohošći, tiž bě so džens tudy hromadu zeschła, na druhej stronje so zrudži: džens tak wjele ludži, pšchi mječacžnych zhromadžiznach pak je druhdy tak mało městnow wobšadženych — a tola so pšchi kóždej zhromadžiznje tak wjele wužitnoho a powucžacoho pšchednjese. Poćracuju dale wosebje wo wažnošći tajkich bjesadow rěčesche, a tohodla je trěbne a nuzne, zo su tajke kóždy raz derje wopytaue. Prohy wosebje sobustawy bjesady, zo bychu sebi krucze pšchedewzali, to w pšchichodže winwjeć. — Knjez wučet Wjenka z Róžanta wopomni, tak mamy tu w Serbach tež tak mnohe towařstwa, tola jene nam pobrachuje, t. r. „Towařstwo žónskich“, namołnja tohodla, hdyž je džens tak wjele žónskich a knježnom ze wschěch štarow pšchitomnych, zo so njebychu na žane waschuju štrachowale, towařstwo tudy w Serbach založić, a nadžija so, zo jo ho namjet bjez wuspěcha njebudže, pšchistaji tež, zo njepršestanje kłapacž, doniž so to nještanje. — Potom hrajeschtaj so džiwadłowej kruchaj, serbski: „Slut Bětr lětari“ a němski: „Der Räuber Umkehr“. Wobaj kruchaj so wustojnje hrajeschtaj, a běšche widžecž, zo hrajerjo njejsu prócn lutowali, tak wjele z hlowny nawuknyč. — Mjez zastawkami rěčesche tež městopšchedsyda Zust, rozestaja džiwadłowej kruchaj, a mjez druhim napominasche wosebje młodych k pšchistojnošći w božim domje. — Skónčnje běchu wjesole reje! Tohodla wschittim, wosebje cizym hošćom, šluscha džak, zo nas pšchez swój wopyt počesjećichu, a pšchaju, da-li Bóh, pšchichodnje zasly! M—k.

3 chłoho swěta.

Němsta. Sejm wuradžowasche nimo druhich wěcow tež wo tom, zo měł so invalidny zaton pšcheměnič. Za invalidow z poslednich wójnow je hišćeže mało štarane. Bóla mnohich pokazuja so z pšchibhwacej štarobu pšchecy bóle sežěhwki w bitwje dóstatnych ranow. Tuž móža sebi jenož mało zasłuzić. Wodpjert pak njemóža wot kraja dóstač, dofelž so po dotalnym zatonju jenož renta wudžela, hdyž je jedyn z tych wumrěł, kotrnyž ju mějesche dotal. Sejm je hižo wospjet pšcheczo wuprajil, zo by knježestwo za te wodpjert wjacj pjenjez naložilo a tež tónkróc sejmu to jenožlósnuje žadasche. — W druhim posebženju jednasche sejm wo duellach mjez wojeřskimi wyschfami. Tež tu běchu wschě štrony pšchezjene, zo měł so duell we wójsku wotstronicž, hačrunjež jenožliwi samo na sebi tele waschnjo uochychu začěšnyč. Knježestwo pak ma w tom džiwne stojnišćez. Zaton duell zakazuje. Šćejzor je pšchecžnow njomu wosebity wutaz wudał, a tola knježestwo čzerpi, zo tak mjenowana čěstna rada wyschfow k duellaj nuzuje. Dale so štawa, zo nimale wschittim, tosiž su duella dla k nělajtomu šnadnomu kšostanju zasudženi, kšostanjso so hišće cyle spušćezi. Z tym wyschuošć tute njelšchesežaušte waschnjo bóle schfita dhyžli zahanjaja.

— Pruska swjeciži 18. wulkeho rókta jubilej, zo je 200 lět z kralstwom. Tónle džen budže 200 lět, zo so kurwjerch Bjedrich III. sam za krala sežini a mjeno jako tajki Bjedrich I. dósta. Subilej budže po cylym kraju z najwjetšimi swjatocžnosćimi swjecenym, a tež wukrajne knježerstwa seželu wosebitnych zastupjerjow, zo bychu so na swjatocžnosćach wobdžělili.

— W přenim posedženju pruskeho sejma mějeske kancler Bülow rěč, w kotrejž z najmjeńšha trochu wupraji, tak dce žnutkowne naležnosće nic jeno w Pruskej, ale w cylym němskim kraju wjesć. Žako hłownu zasadu wupraji, zo by jo měło wosebje tamnym šlawam pomhać, kotrejž najbóle nuzny čerpja, a pschida z dobom, zo je ratařstwo w tu khlwilu we wulkej nuzy. Z toho drje jo hodži sudžić, zo budže knježerstwo pschi jednanjach wo nowe pschecupke zwjazki za wyschyske cła na ratařske wupłody jo staracj. To je w našchim časů z cyla prashenje, wo kotrymž jo jara wjele rěči a psiche. Mjez tym, zo pschecjelo ratařstwa — a tych je zawěseže tež w sejmje wjetšina — za powyschenjo cła džělaju, su žwobodnozmysleni a social-demokracija z woprawdžitej zajatkosežu pschecžiwu tomu, wudawajcy, zo ma so z wyschyskim cłom jenož kłudym ludžom khlěb podróžić, njedžiwajcy pak na to, zo je za džělacžerjow sobu najwjetšha škoda, hdyž burštwu dale hinye. Zo tež rozomne pschecupke štrony pschecžiwu šprawnej pomocy za ratarjow nejisu, pokaz a zhromadžizna němskich pschecupcow, kotraž jo započatt toho mějaca w Warlinje zeńdže. Šacžrunjež maja pschecupcy wjacy wužitka, hdyž so wjele žita z wukraja pschimožuje, tak tola mnozy z nich za ratařstwo rěčachy, a jenož z 147 napschecžo 143 hłosami pschizwa so resolucija pschecžiwu powyschenju cła. Potajkim nimale položca wschěch hłosow bć za wyschyske cła. — Někotre uowiny mjenja, zo knježerstwo jenož potom wyschyske cła na ratařske wupłody pschizwoli, jeli pruski sejm twar nowych kanalow wobzamkne. — Sejm by potajkim 389 millionow hriwryw tutym twarom pschizwolicž dyrbjal. To by wězo za pschecželow ratařstwa, kotřiž nowe kanale njerodža, czežke žadanjo bylo. Tola je drje mjerje podobne, zo budže knježerstwo bjeze wschoho wuměnenjenja wyschyskim cłam pschihłosowacj.

— W Konicach buch poslednje duy ludžo z nowymi rozhorjachmi powakami na zamordowanoho Wintera dopomnjeni. W lěšfu blizko měšta namakachu joho šahet a lac, a bórzy na to w zahrodže joho kholowy a hišćeže pozdžischo w kucžiku měšćežanskeje šule joho zwjetšnik. Tute wěcy běchy, kaž bć to widžecj, jenož krótki čas tam ležale, a tola njemóžachy nikocho sepicj, kotryž bć je tam nosyl. Wobydlerjo su nauajbóle rozhorjeni, boja džě so tež ze wschym prawom, zo móža njeznacj njekrasnych tež hišćeže druge wěcy do domow nanosjeć, a z tym na chle njewinowatych winu zwjesć.

— Do Württembergiskeje přenjeje komory bu jako wucženc znaty v. Mandry powołany. Ze to za blějške lěta přeni katolik, kotrohož je knježerstwo do tuteje komory powołalo.

Natufka. Dotal bu 322 zapóštancow wolenych. Mjez tymi, kotřiž pschepadnychy, je tež přjedawšchi minister Dipauli, wjednik „katholiskeje ludoweje štrony“. Na joho měštno wuzwolicchu kšesecžansko-socialnoho měščanowšu Schraffela.

Hollandiska. Kwas hollandiskeje kralowny Wilhelminy je wotštorčeny. Někotre nominy pschicpěwaju winu tomu, zo je hollandski lud z wulkeho džěla njespojny, zo je sebi kralowna němskeho pryncu wuzwoliła. Tež w sejmje so tuta njespojnosć jasnje pokaz a, hdyž so wo to jednasche,

pschichodnomu mandželskomu kralowneje wěšte lětné došhody (appanažu) wustajic. Wosebje wulke pschepucey su pschecziwo mandželsku z meklenburgskim pryncem. Po zdaczu so boja Hollandscy, zo pschewulka pscheczelnimosc z Němskej za jich samostatnosć bjez strachu a njeje.

Francójska tomora je počala wo nowym zakonju jednac. Tež wo bamžowym liščje, kotryž bě wo tej wěcy Parižskomu biskopcy pišať, rěčachu došć měrnje.

— Wulkomu strachej wučetnychu lědma pučowarjo na parniku „Russie“, kotryž bě pola Marseille na dno zajěl. Róždy wošomik móžesche so šódz chće podniric, a wulkoho wicha dla njemóžesche ničtó z traja z čolnikami jej na pomoc pschibhec. Šakle w poslednich wošomikach buch pučowarjo z nuzu wumóženi.

Boharski wjetř Ferdinand wopyta tute dny jerbisfoho krala Alexandra w Nijchu. Šaž rěka, chce wjetř Ferdinand pryncesnu Xeniu z Šornych Šór sebi bradž. Wulke zbožo drje to njeby bylo, hdy by pryncesna muža došala, tiž je za ruske pscheczelnstwo džěczi swojoho přenjoho mandželskwa schismatiskej wěre pschedať.

Čhinjska. Mjez tym, zo pryncaj Si-Hung-Tschang a Tsching z europšimi pošlancami wo měr jednataj, dyrbi hrabja Waldersee pscheco zašy a zašy mjenšche wotdžěle šlać, zo by nastawace zběžkarstwo špoduščať. Šak mějesche wotdžěl němsfoho wójšfa wjetřchu zrašfu z Čhinjanami pschi twjerdžiznje Šopu pschi čhinškej muri, šotraž bu dobyta z njemašej prócu. W Singhangfu dyrbi po někotrych powěščach so 80,000 čhinškich wojakow wšědnje zwučowac.

Šaž je znate, dyrbi po postajenjach cuzych pošlancow čhinški prync do Němskeje pučowac, zo by doščěziniť za zamordowanoho Kettelera. Prync Su bě k tomu postajeny. Něť chce pjecža tež hiščesje druhi prync, šejšorowy bratr, Šur z mjenom, so šobu na puč podac.

Křila. Burowje su džěň a škroblischi. Š mnohich čzjědach napadnuja mjenšche jendželske stacije, zanicuju telegrafy a železnicy a šója jendželski domoz cyroby, šak zo móže za jendželske wójšfo wjetřcha nuz nastac. Pschi tom twochnu špěšnje, hdyž wjetřche jendželske wójšfo so bliži. Wosebje šda so, zo chcešja Burowje Šapšadt z južneje štrony dobyć a w šwojim traju Šendželčanow zašy z Šretorije zahnac. Šak mašomylšni Šendželčenjo šamo w šwojej domiznje su, wišimy z toho, zo general Šoberts nochčesche čěstny šesť pschiwzac, kotryž šomu Šortšmoušfki měščanošta pošlicesche. Měnjšesche, zo měl šo za šajke šwjatocnosťje šěpschi čas wočafac. Šohodla tež Šord Šitchener njepšiwza, hdyž čenšche šoho jendželske měto za čěštnoho měščana pomjenowac.

Šwój dar wótčinskeje lubosće za serbski Mačičny dom w Budyšinje k božomu džěcu a k nowomu lětu 1901 hišće pošachu, šložiwši po 3 hr.: wučěš Šošer w Jitru, šaraš Krause w Kulowje, žiwnosćer Šocor w Pančicach, kubler Wjaclawk w Nowoslicach, kaplan Šrantišek Maly w Přibrami, — po 2 hr.: kubler Šokry z Šřidoła, kubler Šórnik z Šornjeje Šiny, dom Šebzec-Rachelec w Šunowje, — po 1 hr.: Šurj Šikławš, Šarjenk z Šřidoła, listonošer Šeodor Šraf w Šěrkowje, — Čitelská Budeč Přibramská 9 hr., — serbske šlužowne w Šřeždžanach 6 hr., — N. Š. z Šalbje 2 hr., — N. Š. z Šalbje 50 pj.

Naležnosće našoho towarštwu.

Šobustawy na lěto 1901: kk. 107. 108. z Praha: Š. Šaurentis Šarnaš, guardian šlósťra kapuciniw na Šradčanach, Šr. Šismas Šájek, 109. Šichał Šels z Šněwsec, 110–113. z Budyšina: Šan Šelgest, Šakub Šječela, Šadlena Šaršnarjowa, Šarija

Kubicowa, 114. Jakub Helgest z podhroda, 115. Jurij Rězak z Bělšec, 116. Michal Haša z Ratarjec, 117. Jurij Lebza z Boršce, 118. 119. klóštyr Marijna Hwězda, 120. Bernard Hicka, faraň w Kamjencu pod Špitalom, 121—124. z Róžanta: administrator P. Leopold Schneider, kapłan P. Šćěpan Kocián, Jakub Šolta, Marija Juřkowa, 125. Jakub Klinank z Pěskec, 126. 127. ze Sernjan: Pětr Žur, Hana Bjeńšowa, 128. Pětr Popjela z Dobrošic, 129—132. z Wotrowa: Jakub Rychtař, Madlena Hrjehorjowa, Hana Roblowa, Michal Łusćanski, 133. Jakub Šolta z Kašec, 134. 135. se Žuric: Pětr Krawža, Jakub Cyž, 136. 137. z klóštra Marijneje Hwězdy: kapłan P. Romuald Domaška, Jan Zimmermann, blidokryjeř, 138. sotra Adalberta w Kadnje, 139. Jurij Čornak z Ralbie, 140. Hana Krawžic ze Šunowa, 141—143. z Konjec: Michal Čornak, Jakub Brězan, Michal Woko, 144. Jan Bjars z Łazka.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 764. Mikławš Kupka z Kosłowa, 765. Mikławš Šanda z Dobrošic, 766. Marija Knječowa, 767—770. ze Sernjan: Jakub Matka, Pětr Rocho, Michal Janca, Michal Lipič, 771. 772. z Róžanta: Jakub Domaška, Mikławš Suchi, 773. Michal Krons z Troch Khěžkow, 774. Mikławš Lebza z Hrańcy, 775. Marija Knječowa ze Smjerdžaceje, 776. Jakub Rychtař z Wotrowa, 777. wučer Jurij Słodeńk w Kukowje, 778—781. z Kamjenca a Špitála: Jan Špitank, Mikławš Pječka, zwóńk Mikławš Korjeńk a Jakub Ryčerja, 782. Hańža Rachelec ze Šunowa, 783. P. Laurentius Barnáš w Prahy.

Na lěto 1899: kk. 838. Mikławš Kupka z Kosłowa, 839. 840. ze Sernjan: Pětr Rocho, Michal Janca, 841. M. K.

Na lěto 1898: k. 870. M. K.

Dobrowólne dary za towarstwo: Dwórski předař Kummer w Drježdžanach 3 hr. 75 pj., klóštyr M. Hw. 1 hr., M. K. 1 hr., M. W. 50 pj., P. Laurentius 50 pj., Fr. Dismas 1 hr. 40 pj.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprowať: Fr. Dismas Hájek 1 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće je dale woprowať: Fr. Dismas Hájek 1 hr.

Za kerchow w Lubiju: Fr. Dismas Hájek 1 hr., M. S. z Dobrošic 5 hr., njemjen. z Pěskec 3 hr., njemjen. z Pěskec 3 hr., njemjen. ze Sernjan 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7281 hr. 64 pj. Dale darichu: Fr. Dismas Hájek 1 hr. Молоканы: 1 hr. 65 pj. Ralbičanske spěwařske towarstwo we hłownej zhromadźiznje, 11. t. m.: 10 hr. Delanska Patentna Komisija: 20 pj., zbytk z dara 40 pj., kroski spěwať: 9 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Wot redakcije. Prošymy našich ff. agentow a klamarjow, zo bychu nam te exemplary **Wrajana 1901**, kotrež maja trjebaj wyshe, nam h n y d o m wróćo póřali, doleř su tudy cyle wushe.

Wot redakcije. Doleř mjena tych **Serbow**, kotřiž su w lońšchim jubilejskim lěće w Romje pobyli, hišće wšitke hromadže nimamy, dowolamy sebi, swoju próstwu wošpjetować, zo chcyli knježa duchowni **nam je woźjewić.**

Radwořske spěwařske towarstwo „Meja“ změje njedźelu 27. januara **spěwny swjedźen** w Delanec hosćencu w Radworju. Započatk 1/28 hodźin.

Po koncerće **reje** za hosći.

Serbske towarstwa a wšitecy přeceljo serbskoho spěwa so jenož z tutym wutrobnje přeprošuja. **Předsydstwo.**

Džensnišomu čislu je přidata wurjadna čerwjena přiłoha z mnohimi wobrazami.

Čiřić Smolerjec knižićićetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katoliški Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plači lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plači na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštiki plači so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Swobodny časopis.

Wudawany wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 4.

26. januara 1901.

Lětnik 39.

3 wótcnoho kraja.

Slawna žónska a wobnadhjena macž ze zemjanšteje swójbny swobodnych knjezow z Der, kotraž je tež w našim kraju we wysokiach zastojnstwach zastupjena, je nazymu minjenoho lěta w Göhrweinstein pola Bamberg a w Bayerškej wumrěła. Běšče to baronka Hausen, rodžena swobodna knjeni z Der. Talc nadobna knjeni, kotraž běšče so hižo za žiwjenje pschcz pohožnoscz a wurjadnu dobrocziwoscz za cyrkwinške wustawy a křudnych wuznamjenila, měješče te zbožo, zo tšjo duchowni z jich swójbny pola jeje smjertnoho kóža pschchuwachu a jej swjate sakramenty wudžělichu. Zeje wuj, kanonik w Stryškim Gradcu, wudžěli jej sakrament potuty. Zeje jeniczti syn, kiž halle je w lěcze 1899 měšchnišku swjeciznu dóstał, poda swojej macžeri najsmjeciznišchi sakrament woltarja, a poslednje wolijowanjo wudžěli jej jeje bratr. Poslednišchi, prjedy major we wójsku a woczehnječ prync a Maza, je nětk jako pater do benediktinow w Beuronje zastupil. Wobžarowacz so dycbi, zo žadyn z tutych, hacž runje je najwjětscha cyrkwinška nuz a, po nětcizichich wobstojenjach w našim kraju jako duchowny skutkowacz njesmě.

W minjenym lěcze su so w našim kraju tute nowe katoliške stacije založile:

1. W Pieschenje pola Drježdžan džerža so nětk mějaczne bože služby w tamniškej turnačni a so z Nowych Drježdžan wobstaraja. Nabožna wučetnja hižo tam dlějšchi čas wobstoi.

2. W Aldorfe bu misijnška stacija založena a džerža so tam w Alawiec jabrich z Slawna 8 krócz za lěto bože služby. Zež bu katoliška nabožna wučetnja tam založena.

3. W Borna budža so 8króczne bože služby w auli gymnasia, wosebiecže za wojaŕow, džeržecž.

4. W Morigsdorfje pola Stolpina, hđžež hižo nabožna wučerńja wob-
stoji, so nětk tež 8 króč w hofejencu pola „šlotoho jandžela“ katholicke
kemsche dđerža.

5. W Halschtrowskich kupjelach, hđžež su hižo lěta dołho w lětnim
času bože služby za kupjelanſkich hofczi, je so nabožniſta wučerńja založiła.

6. W Koßmansdorfje a Wilsdruffje buchu nabožne wučerńje zalo-
žene, kotrež so z Dubina wobstaraja.

7. W Bjarnacžicach-Kunnersdorfje we Łužicy je so miſſionſta ſtacija
založiła a so z Woſtrowca zaſtara. Čěto dołhe wuradžowanja běchu trěbne,
prjedy hacž so zadžewki wotſtronichu a knjezečſtowo dowoli, zo móža so
w ſuſodnym Kunnersdorfje kemsche dđeržecž. W Bjarnacžicach hižo nabožna
wučerńja wobſtojeſche. Kr.

Praschenjo na Poſoł. „Katholicſki Poſoł“ hromadži tež za kapalu
w Olbersdorfje. Ničtó pak hacž dotal njewč, hacž so tam z cyla katholicke
kemsche dđerža. Tuž by zawěsće wužitne było, hdyž by nam wozjewił, hacž
a hđže so tam bože služby wotdđerža. Z cyla, fajke wobſtojnoſće tam za
katholicow su, a hacž je uuzne, tam kapalu twaricž.

Čžitarjo Poſoła.

Wotmołwjenjo. Praschenjo je cyle ſprawne, a wotmołwjamy rady,
ſchtož wěmy. W Olbersdorfje pola Žitawy a w ſuſodnych wſach, kaž Wybinje,
Zohnsdorfje a t. d., je wjele katholicow rozpjerschenych, a w lěče tam wjele
tež katholicſkich hofczi pſchěbhywa. Džěčom so tam nabožna wučba wudžěla.
Běſche pak jara čžežko pſchihodnu měſtnoſć za wučbu dóſtač. Tuž je
Žitawſki knjez ſarač w Olbersdorfje ležomnoſć kupił a tam kłěžu natwaril.
W njej ma so nabožna wučba dđeržecž, tež pozdžischo, hdyž budže wſcho za-
rjadowane a dowolnoſć dobyta, maja so tam bože služby založicž, a je kłěža
hnydom tak twarjena, zo móže so to lohcy zarjadowacž. Próſtwny wo dary
za tule miſſionſku ſtaciju dotal žaneje wozjewili njeſmy, a ſmy jeno křiwito-
wali, ſchtož je so nam dobrowólnje dało wot tajkich, kotřiž su wo tutym
nowym nadawku žhonili.

Nedacſija.

3 Łužich a Čaſteje.

3 Budyſčina. „Žiwjenja Śwjatyh“ je wobſchěrne džěło, kotrež
je knjez ſarač Handrij Duczman w lěče 1864 započzał a kotrež je
w jenotliwych zeſchiwkach po 4 liſtnach wukhadžalo. Z wopřěda nimale po-
rjadnje so kóžde lěto jedyn tajki zeſchiwk jaſo towarſtwowy ſpſis ſobuſtawam
towarſtwa ſſ. Chrylla a Methodija podawaſche, a to hacž do 12. zeſchiwka.
Po diwanatym zeſchiwku wukhadženjo wažnoho džěła zaſta, doſelž běſche knjezej
ſpſiaczelej poftracžowanjo njemóžne. W nowiſchim času pak je čžeſčowny
knjez, najebacž mnohe zaſtojniſke džěła a najebacž huſćziſcho jara wobčežnu
khorowatoſć, džěło zas zapſchijał a tak ſpěchował, zo móže so jaſo cyle pſchěd-
ſtaječ. Šižo tamne lěto, 1899, ſmy zas zeſchiwk wudali, w cylem rjedže
tſfinaty, a ſobuſtawam jaſo dar dawali. Loni 1900 je 14. zeſchiwk doſonjany.
Kaž so nětko po doſonjanym rukopiſu knjeza ſpſiacžela pſchewidžecž da, budže

hijšćeje 15. zješiwł ze 6 čyšćežanyymi lištnami. Tež tón hćemy w bėhu tutoho lėta dohotowić dacž, tať zo budže potom cyłe džěło jako nahladna kniha dofonjane. Z woprěda hćychmy tež za lėto 1900 zas 14. zješiwł jako dar dawacž kőždomu, kiž Bosoł za 1901 zapłaczi, dachmy pať so z dopisom čješćenoho knjeza wottrasćić, kiž na to pokazowasće, zo so jenotliwe zješiwłi pola mnohich zhubjeja. Tuž smy cyły nakład 14. zješiwłka hijšćeje na składže zdžerželi, doniž posledni zješiwł dofonjany njebudže, zo bychmy potom z dobom wobej diwaj z hłownym titlom sobuštawam posćićić mōhli.

Pšchipomnicž hćemy, zo za sobuštawy towarštwu so wšćitcy maja, kotřiž „Katholiški Bosoł“ — prjedy z 1 hr. 50 pj. a nětko z 2 hr. — kőždolėtnje zapłacža.

3 Ahrošćejc. Po poslednim ludacizanju 1. decembra 1900 mēšćeje našcha wjes 513 wobydlerjow, a to 500 Serbow (mjez nimi 1 Polak) a 13 Němcow.

— W minjenym lēcze je so w našcej wosadže narodžilo a swjatu kšćeženicu dōstało 133 džěćzi (sobu z Baczonišćej filialtu), a to 68 hōlcžatkow a 65 hōlcžatkow. Zemřěło je 96 wosobow, 46 mužikoho a 50 žōnškoho jplaša. Wćerowaných bu 30 porow, pšchipowědanych pať 49 porow. Swjatyh wopravjenjow bēšće 12,000, w jutrownym času 5000; domawobštarnjow bēšće 161.

Po horkach spomnjenym je našcha najwjetšcha mjez serbskimi katholiškimi wosadami w dofonjanyh lēcze zasty wo 37 duschow pšchibyla, w lēcze 1899 wo 22, w lēcze 1897 wo 24 a w lēcze 1896 wo 61 duschow; potajkim w zaūdžených 5 lětach je w našcej wosadže 161 ludži so wjacy narodžilo hačž wumřěło. — Šdy bychu tola čyłe wšćitcy, hdyž wotroštu, w našchim serbskim kraju wostali a do cuzych a dalokich mēštow njecžahali, kaž so to často štanje! A džělu trjebamy jich jara nuznje, zo sebi njetrjebali z cuzymi wupomhacž, a zašlužba je pola nas tež nětka tak dobra a wulka, kaž něhdžěćkuli druhdže w mēštach. Našcha serbska rōdna zemja a rola je tak dobra a plōdna, zo naš wšćittich derje zežiwu, lěpje hačž tamne cuze mēsta; jenož pilnje džělacž, mudrije a intelligentnje hospodaričž a na prawym mēšće a w prawym času lutowacž, potom so nam žadny wosrjedk našćeje serbskeje rōdneje zemje njemōže zhubićž pod nohomaj, a hdyž je hđže šćto na pšchedań, to sami z našchim mudrije nalutowanyh kupimy a tať našće narodne wobšedženštwu a našće serbske šwōjby wobšchowamy a — rozmnožimy. To je winowatosć kőždoho ze swojim narodom derjeměnjacoho Serba. Tuž

Wostañ w kraju

W serbskim raju,

Žiw so tudy

Po čješćzi a — spokojom.

M. K.

3 chłoho swěta.

Nēmšća. Sejm wuradžowasće poslednje njedžele wo pšchedmjecže sekretariata znutsčownych naležnosćzi, pšchi čimž so ze wšćelatič štron wjele skorži. Tať wosěbje tež wuprajichu, zo knježerstwo socialne zakonje zanjerođža, zo by mōhło za džělacžerjow a małych rjemjeslnikow wjacy činičž, hačž so stawa. Na čim po

prawom wina toho zaleži, to wujasuja list Buecka, sekretara centralnoho zjednoczeństwa wulkich pschemjesłowych, kotryž su socialdemokratiske nowiny na nětajše waschnujo dōstale a wězo hnydom wozjewile. Z njoho wukhadža, zo je tamne zjednoczeństwo předawšchoho ministra Berlepscha, kotryž bě za socialne reformy, z joho mēsta wutłóczyło a zo je joho nastupnika Breselda za swoje nahlady dobyło. Zohodla floni so cyle knježerstwo pschecy pschēd tutymi mócnymi pjenježnikami. Socialdemokracyja čerpaju z toho pschecy nowe pschiciziny, džělaczerjow pschecizmo knježerstwu schcžuwač a bohužel ma so wuznać, zo tak wopaki nimaju.

— Zapōslanc dr. Lieber poschorje zasy — a to tak, zo so da hižo domawobstaracz. Tola takž so zda, je choroscy hižo zasy pschetrata.

— Swjatocžnoścje k dwěsczělětnomu jubilejeju pruskeho kralestwa su nimo, a wschelacy wjertchowje su so zasy domoj wróczyli. Wnozy z nich su to wězo z wjesoloscju čzynili, pschetož swjatocžnoścwow bywa pschewjele. Pschi kōždej wjetškej a mjeńškej pschiležnosći maja so tukrajni a wukrajni wjertchowje zeicž na swjatocžnośc. Šchtož pak je pschewjele, so cšłowjekej woštudži. Tež nowy rjad so pschi jubileju založi — „zaslužbny rjad pruskeje krōny“, kotryž budže mjez najwšchschim pruskim rjadow „czornocho worjoła“ a wulkofschizom „czěrwnjencho worjoła“. Zo je so pschi tom wjele wuznamjenjenjow wudželało, so samo wě. Pschispomnicž so jenož ma, zo buchju do přenjeje komory na čas žiwjenja powołani: Hildesheimski biskop Jakobi, hrabja Droste-Wischeriug a hrabja Soensbroech. Přjedy rěšajše tež, zo fejzor amnestiju wudžěli — jathym kšofstwow spušczi. To pak so njeje stalo, hacžrunjež by šuadž wjacj wjelela zbudžilo, dnžli wudželene rjady.

— Za němŝke wōŝŝko pschihotuja so nowe uniformy. Wudža podobnje schite, takž nēcziške rafuŝke, po waschnju literwi, swětkle knesle so wotštronja a wschitko budže w czēmnych barbach. Wězo so hyschcže pschetrjebaju stare uniformy.

— Katholikam a Polakam so w Němŝkej nimale jenak wjedže. Rak mało jich knježerstwo lubuje, so pschecy zasy pokazuje; tak tež posledni čas w Hedingen w Hohencollernskej. Tam bēŝke židowŝki pschekupc za swojich škužownych a džělaczeri wulku jědžeruju natwaril a chyschje, zo byschtej tam dwě miłosčiznej šotŝe hošpodarilej. Knježerstwo pak to njepschizwoli, dokelž su mjez džělaczerjemi tež lutherjch. Šuadž mohlo jim to we wěje zeschkōdžecž, hdy bychu wot katholicich šotrow warjenu poliwku jědli. — Pōlske džēczi maja nětko wjele čzerpjecž, dokelž je w Poznanju a w drubich městach zakazane, we srjedžnych a wšichschich rjadownjach nabožinu w macžetšchczinie wucžicž. Džēczi potajkim, kotrež su 10—12 lēt, a huŝto němŝki jenož nēcšto šlowow móža, dyrbja najwžniŝch wucžbu tola w njeznatej rēczi dōstawacž. Zo tajŝe rozwucžowanjo za cyle žiwjenje njemōže dolahacž, so samo wě. Njepschecželjo Polakow pak mēnja, zo jich z tym za němcowŝtvo dobudu.

— Wlisko Morŝbacha w Rheinproviuch je so zemja, podrenta z wuŝlowymi podkoptami, šypła. Lndžo špytowachu najpředy z pschiwōženej pjerschcžu zemju wupjelnicž, šchtož pak so jim njeporadži; haj, rēka Wurm, kotraž tam bēži, poča nadobo swoju cylvu wodu do tuteje hšubiny wuliwacž, tak zo šusodne podkopti powodži. Z kšwatkom dyrbjachu ludžo nowe rēcziŝchcžo wurycacž, zo bychu wjetšchomu nježbožu zadžewali. Rak hšubowo

je so zemlja pshepadnyla, widži so z toho, zo su nektre pople, kotrež na brjozy roščechu, so cyle we hłubinije zhubile.

Katusta. Nowowoleny sejm je na 31. wulkeho rōžka zwołany. Z nim je 425 zapóšlancow a džela so na 27 stron. Hacz budže so z nowym sejmom knjezič mōc, so hagle potaže.

Rom. 15. januara mējachu kardinalowje swjatocžnu audienču pola swjatoho wōtca, kajkuž mējachu z wjetšcha do hōd. Vēšfa bē so dyrbjala na tōnle džei pshepokožič sčōncženja jubilejskeho lēta dla. Swjaty wōtc bē čerstwiy a štrowy a zajimowajšce so žiwje za sčtožnliž, wosebje prašeshe so francōzskoho kardinala Mathieu, hacz so njehodži nadžecž, zo mohle so cyrkwi njepshečželne zakonje zadžewacž, z tym pokazujo, kať wōtcowsch so wo francōziske cyrkwinšte naležnosče stara.

Francōziska. Ludoive komory waradžuja dale wo nowym zakonju za towaršwa, a zda so, zo budže nowy zakon cyrkwinškim rjadam prawje sčtōdny. Wosebje tež socialdemocracža, kotšiz maja we francōziskej komorje wulki wliw, pshečžiwo rjadam sčechuwaju, hacžrunjež radži wudaawaja, zo za powšchitkownu prawdu wojuja. Kať njepshečželsch wērje su, pokazachu tež z namjetom, zo njeđyrbjalo so pschi wotewrjenju parlamenta wjacch božejc mšje čitač, kaž je so to dotal po zakonju stawalo. Miništerstwo pak jamo tōnle namjet wotpokaza.

Žendželska. Nimale njenadžicy dōndže z Žendželskeje powēčž, zo je kralowna Viktorija sčhorjela — a hižo wutoru wječor, 22. wul. rōžka, wotēndže na prawdu božu. Hižo na prēnju powēčž, zo je sčhorjela, bē so tež nemski fejžor sobotu z Berlina pschez Wlissingen do Žendželskeje podat. Z nim pučžowajšce joho wuj, wōjwoda Connaughtski. Kejžor nadeidže swoju wōwku hiščeje žiwu, ale bjez rēče. Powēčž wo smjercži kralowny Viktorije je w cylej Europje podžel zbudžila, pschetōž ju wschudže lubowachu a česčžachn, hacžrunjež bywa žendželski lud posledni čas dale mjenje lubowany. Žemrēla je kralowna w čašu, kotryž je za nju a jeje lud wosebje čēžki, pschetōž knježerstwu, kotrež je za jeje kralowanjo najbōle so rozščerilo, hroža w Africy a tež z druhich stron najwjetšche strachi. Kralowna je to tež čžula a wēdžala; jenož z čēžkej wutrobu je po dołhim zapjeranju domolnosč k wōjnje dala a so w dušchi rudžila nad hubjenšwom, kotrež je z njeje nastalo. Hiščeje njedawno pisachu nowiny, zo je lord Roberts, kotryž jej, nawróčjuwšchi so z Afriki, wo wōjnje rozprawjeshe, z pláčžitymaj woczōmaj wot njeje woteschol. — Kralowna Viktorija narodži so 24. meje 1819. W mlōdych lētach bu krucže džeržana, a so jej zahe frute winowatošče pschidōneje knježerki zaschēžepichu. Po smjercži krala Wilhelma IV., 20. junija 1837, nastupi wona knježerstwo, a je potajkim pschez 60 lēt kať wulki kraj wobknježila, zo mōže so z prawom rjec, zo skōnco w nim so nješkowa. Wōženi so 10. maľkoho rōžka 1840 z princōm Albertōm ze Sakskeje-Roburg-Gotha, a bēšche z nim žiwa w zbožownym mandželštwje, doniž mandželski 14. decembra 1861 njewumrē. Wōšom džēcži narodži so jimaj. Najštaršcha z nich bē princēsna Viktorija, kotraž bu pozdžišcho mandželska fejžora Bjedricha III. a kať macž nēčžišchoho fejžora Wilhelma II. Druhe džēcžo bē princ Albert Eduard, narodži so 9. novembra 1841, kotryž nēšto z mjenom Eduard III. knježerstwo žendželskeho kraja nastupuje. — Žrudōba wo žemrēu kralownu je w Žendželskej powšchitkowna a hłuboka. Hacžrunjež wona po žendželskich zakonjach na knježenjo wulkeho wliwa njemējeshe, bēšche wona

tola wot cyłoho jendzelskoho luda runje taś lubowana, faż w cyłej Europje czešeżena. Z cyłoho wulłoho jendzelskoho wobjedžeństwa dofhadžuja wschėdnie wopofazma najnutrnišeje sobuželnošće. Też našch šakski kralowšći dwór budže po kralowškim mułazu tji njedžełe wo nju žarowacž. R. i. p.

Chinska. Chinski kejžor je protokol wo poštajenjach za jednanja wo měr podpisał a europškim poštancam pschipoškal. W nini wupraji tež pschecžo, zo so njebychu w Taku wobtwjerdženja zničile, a zo njebychu europške wójška dalsche expedicije pschecžiwu Chinskim štałe. Tola njehodži so to dopjelnicž, doniž so hišćeže telko njemėra w Chinskej pofazuje.

— Europškich wojakow je w Chinskej na 84,000, mjez nimi najwjacyn Němcow, 17,850, Francózow 14,050, Zendželczanow 12,850, Rusow 9000, Japanškich 6000, Italskich 2350, Amerikanow 1600 a Rakuskich 250.

Afrika. Buromje w Kapškej koloniji dale pokracžuja, a lord Ritchener ma jenož hišćeže mały kusk kraja wokolo Pretorije a někotre wobtwjerdžene mėsta w swojej mocy. Wjez nowych wojakow njemőže wjele zapocėcėž.

— 16. wulłoho rőžta zemrė w Kimberley biskop Ganghren, japošchtolški witar za Dranjestaant, rodženy Šra, 52 lėt stary. Wot swojoho 37. lėta bė we swojim zaštojnstwie a bėšče sebi wo rozšėrjenjo katholškej wėry w tutych a susodnych krajach wulke zašlužby dobył. Wosėbje bėšče mnoho škulow založował, z kotrychž kšėšežanška wėra do swőjbow pschekhadžėše. Doniž Buromje Kimberley wobłėhowachu, mėšče tež wón wjele czerpicėž. Tute czerpijenja, kaž tež zrudoba nad tym, zo wójna joho kšėšežanške wosady zničowasche, bėchu z pschicžinu joho zažneje šnjercže.

Amerika. Jedyn z najznacžishich muži cyłej Ameriki je kőnc decembra w Chifago zemrėł. Bė to Filip d'Armours, kotryž mėšesche tam wulke twornje za konferw hownazoho mjasu. Ze to najwjetšha tajta twornja na cyłym swėće, Džėla w njej 15,000 džėlaczerjow, kőtšiz lėtnje 40,000,000 hriwnow mždy dőstawaja. Armours bė, kaž mnoho Amerikanowje, kšudy zapoczał. Něšto pjenjez bė sebi w złotowych podkopyach nadobył, potom pocža ze žitom wiłowacž a škőncėnje založi swoju twornju. Lėtnje w njej 5,000,000 škowatow rėžaja. Pschiprawy šu taś dobre, zo je za 10 minutow škowzo hač do zaselenja hotowe a pschi tom je tam tajti porjad, zo so tež kőždy panocht a kosmik wužije. Armours sam žiwőta cž a š žiwjenja jednoru muž. Njano stawasche zahe, wobhlada wscho sam a wječor w džewjecžich kšodžėšche lehnėž. Pschi tom bėšche dobrocžiwu napschecžo kšudym. Wschėdnie položi wón 100 dollarow abo 400 hriwnow na swőj pulst, a te so kšudym wobdžėn rozdžėlichu.

Wšėlecžiny.

* (Salomonški wusub.) Šta so to pschėd šchtyrcėži lėtami w małym halicžskim mėstacžku. Reb-Schmul zetka Reb-Manasja.

„Schulem-aleichem“, praji Reb-Schmul.

„Aleichem-schulem“, praji Reb-Manas.

„Šdže šu so nastajil?“ praji Reb-Schmul, a Reb-Manas wotmołwi: „Šdže tež bych šchol? Du do Brodow.“

„Du mėšesche Reb-Schmul wulku radošć a bėšče wulcy zbožowny nad tym pschipadom, pschetož kšycšche něšto do Brodow poštalč. Kšycšche swojej

knjeni 200 frónow (= 170 hriwnow) póslacž, swojej Esther, a póstej nje-
wérjejsche. Tuž prošesche Reb-Manassja, zo by wón te pjenjezy wotwjednł.

„Rubjerady“, wotmołwi. Ale za swoje napinanjo chcyjsche položcu męcz.

Njeje mešjugge? myślesche sebi druhi. Schěšnał by dał; Manas wšchał
wijejsche z hłowu. Chcyjsche něšto męcz za swoje napinanjo. Reb-Schmulej
přichadny myśliczka. Da Reb-Manassjej dwě ježě frónow a praji:

„Daj Estherje telko z toho, šhtož sam chcesch!“

Swojej knjeni pał napisa Reb-Schmul w dopišu: „Wobrocž so jenož na
rabbina, jeli budže Reb-Manas cži chcyž wšchi wótrěčž.

Pučž wonomu tji dny trajesche. Wobštara Estherje próstwu jeje muža,
a powědašče jej, kał je jomu Reb-Schmul dwě ježě frónow dał a kał je
t tomu pšchitajil:

„Daj Estherje telko z toho, šhtož sam chcesch!“ A tak da Reb-Manas
Estherje dwě frónje, pšchetož što a wóšom a džewjecždžesat chcyjsche sam.

Esther zašchicža: „Rubježnifo! Padujsche! Lichownifo! Daj mi mojej
dwě ježě frónow!“

Reb-Manas praji: „Dawam cži telko, kaž sam chcu.“

Tuž staj t rabbinej šchłoj. Schědžiwa broda da sebi cyłu naležnosč
wupowědacž, a Reb-Manas wupowěda na młóšku wšcho, pšchede wščem to,
šhtož bě Reb-Schmul jomu prajil: „Daj Estherje z toho telko, šhtož sam
chcesch.“

Běšče cžžžo rozjudžicž. Rabbi hladžesche swoju dołhu brodu, a wbohej
Estherje pufotašče wutroba ze štrachom.

Ale škónčnje winjese rabbi swój wusud:

„Praj tež, Manassja, šhto z tych pjenjež sam chcesch?“

„Što a wóšom a džewjecždžesat frónow.“

„Daj potajkim je j telko, šhtož sam chcesch, tych što a wóšom a džewjecž-
džesat, a dwě frónje njech stej tebi za twoju prócu.“

Reb-Manas winčesche a škwlejsche a pšchisahašče na zemju a na njebiesa,
ale ničjo jomu njespomha.

Hiščeže dženia šlawja židža w Brodach mudrosčž rabbina Šaafa-
Szabofa, Šaafa-Sprawnoho.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 145. Jurij Kral, farař w Dubinje, 146. Jan Schma-
rander ze Zdžerje, 147. Michał Winkler z Boršće, 148. 149. z Pančic: Pětr Kocor,
Michał Horjeň, 150—160. z Khrósćic: kapłan Jan Just, Hana Hejdanec, Jurij Herr-
mann, Marija Zyndžina, Marija Šramina, Marija Pjetašec, Jakub Holka, Jakub Kmječ,
Hana Rjenčowa, Jurij Jacslawk, Marija Krawžic, 161. 162. z Kozaric: Pětr Bětko,
Hańža Lipičowa, 163. Marija Bryłowa ze Stareje Cyhelnicy, 164. Jakub Běr z Kopsina,
165. 166. z Noweje Jaseńcy: Mikławš Just, Michał Zynda, 167. 168. z Worklee:
Mikławš Džiślawk, Michał Schuster, 169. 170. z Pozdec: Pětr Wałda, Madlena Cy-
žowa, 171. Jakub Rychtař z Kukowa, 172. Jurij Trenkler ze Smjekec, 173. 174.
z Hory: Jakub Rjeda, Hana Cyžowa, 175. Jurij Wjesela z Lišeje Hory, 176. Hana
Cyžowa z Prawoćic, 177. Michał Lebješka z Hórkow, 178—182. z Časec: Michał Donat,
Hańža Hajnowa, Marija Marec, Hana Koklina, Hana Hórnikowa, 183. 184. z Lejna:
Jan Pawlik, Jurij Domaška, 185. Madlena Pjecheec ze Zejic, 186. 187. z Jaseńcy:
Jakub Just, Michał Just, 188. Mikławš Just w Leubnje p. Ošaca, 189. 190. z Budyšina:
Marija Pjekarjec, Marija Herrmannowa, 191. Handrij Guđa z Hornjeje Kiny, 192.
Jakub Zopa ze Sulšec, 193. 194. z Hasłowa: Jan Knebel, Ernst Běrmich, 195. 196.
z Nowoho Łusča: Jakub Pjetaš, Hana Mjechelec, 197. Michał Zynda z Banec, 198—
217. z Radworja: farař Mikławš Žur, Mikławš Čech, Marija Šćapanka, Jakub Delan
(dwórski), Marija Grubertec (šwalča), Karl Nawka, Jan Bryčka, Jakub Kašpor, Mikł.

Šošta, Jan Wjerš (Hodl.), Jakub Hieka, Jan Polleňk (Hodl.), Hana Kubaňkec, Jakub Šmitk, Pětr Kurjo, Jan Hantuš, Mikławš Grólmuš, Madlena Wüńcec, Jakub Wićaz (Hodl.), wučer em. Jakub Kral, 218—220. z Boranee: Mikławš Pjetaš, Mikł. Miklića, Mikławš Kašpor, 221—223. z Khelna: Khrystiana Donatec, Jakub Rěčk, Pětr Wjerab, 224. Handrij Libš z Měrkowa, 225—230. z Kamjenej: Mikławš Wićaz, Mikł. Winař, Jakub Rěčk, Mikławš Cyž, Michał Žur, Jurij Winař, 231. Jakub Rynč z Lutowća, 232. Mikławš Kubaš z Khasowa, 233. Marija Panowa z Miłkec, 234. Mikł. Wólman z Łuha, 235. 236. z Bronja: Mikławš Kopyr, Mikławš Rěčk.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 784. Pětr Herrmann ze Smječkec, 785. Hańža Bisoltowa z Worklec, 786. Jakub Hejduška z Hórkow, 787. 788. z Khrósćie: Jakub Hendrich, Jakub Rychtař, 789. Michał Donat z Časec, 790. Jakub Włóski ze Stareje Cyhelnicy, 791. Michał Kóč z Brjemjenja, 792. Jan Mark ze Zdžerje, 793—797. z Radworja: Marija Zmijowa, Mikławš Heńka, Jakub Hantuš, Jakub Šmitk. knježe holey, 798. Mikławš Rěčk z Bronja, 799. Michał Libš z Nowoho Bronja, 800. 801. z Boranee: Mikławš Buša, Mikławš Pjetaš, 802—804. z Kamjenej: Jan Kubaňk, Jan Rěčk, Madlena Šolčina, 805. Mikławš Nawka z Miłkec, 806. Jakub Ryćer z Khasowa, 807. Michał Bjars z Khelna, 808. 809. z Měrkowa: Marija Zorina, Madlena Čórlichowa, 810. Jan Knebel z Hasłowa.

Na lěto 1899: kk. 842. Hańža Bisoltowa z Worklec, 843. 844. z Radworja: Marija Zmijowa, Mikławš Heńka, 845. Jan Rěčk z Kamjenej, 846. Marija Zorina z Měrkowa, 847. Michał Bjars z Khelna.

Na lěto 1898: kk. 871. Hańža Bisoltowa z Worklec, 872. Marija Zmijowa z Radworja, 873. Jan Rěčk z Kamjenej.

Na lěto 1897: k. 821. Marija Zmijowa z Radworja.

Dobrowólne dary za towarstwo: E. B. z H. 40 pj.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju.

Dale su woprowali: Žiwy różowc w Khrósćicach 6 hr., njemjenowany z Budyšina 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7294 hr. 98 pj. Dale darichu: Njemjenowany přez redaktora 1 hr. Marija Bryłowa ze Stareje Cyhelnicy 55 pj. »Šlapnjena Zaba« 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Do Worklec. Dopis z Worklec smy dóstali. Doniž pač so čšejšemu dopisować z najmjěńšha **nam** njewozjewi a swoje mjeno **nam** njemjenuje (wšchał je na zjawne njepřichinjemy, jeližo sebi njepřichjeje), njemóžemy ničžo z dopisa přichinjěć. — Z cyła dyrbinmy zaš na to pokazowac, zo so ničžo njewozjewi, wo čimž njewěmy, **šćtó** je to pijał.

Redakcija „Katholiskeho Bojola“.

Jutře, njedźelu 27. januara, změje

Kulowske spěwařske towarstwo

swój **založenski swjeden**, ke kotromuž so druhe towarstwa přecelnje přeprašuja. **Předsydstwo.**

Radwořske spěwařske towarstwo „Meja“

změje njedźelu 27. januara **spěwny swjeden** w Delanec hosćencu w Radworju. Započatk ½8 hodžin.

Po koncerće **reje** za hosći.

Serbske towarstwa a wšitecy přeceljo serbskoho spěwa so jenož z tutym wutrobnje přeprašuja. **Předsydstwo.**

Čižkčć Smolerjec tñižćižćććććććććć w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
weštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Wudowny časopis.

Wudawaný wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čísło 5.

2. februara 1901.

Lětnik 39.

Pensionsta kassa za katolfskich duchownych w sakskej Hornjej Łužicy.

I.

Róždy zastojnik, kiž w někajšej zjawnej službje stoji, njedźe je wučer abo wojak, abo w fajtmjžfuli statnym zastojnistwje, dóstanje, hdyž je wěšte lěta swoju službu zastawał, tež prawo na pensiju abo wumjent. Swětnje knježenstwo swojich zastojnikow zastara, a cyle sprawnje je tak zarjadowało, zo tón, kiž je lěta dołho swětnje dželał, tež hdyž su jeho mocy wotebjeracj počaje a wón swoje zastojnistwo wjac wobstaracj njemóže, ze swojimi nuzy čerpjecj njetrjeba. Z tajkim zarjadowanjom je tež statej móžno, swoje zastojnistwa pschec zas z čerstwymi mocami wobsadžecj.

Dute pensije placzi kraj, a z wulkeho džela bjerje srědky za nje z krajnych dochodow, z dawkow, kotrej maja wschitej poddani placzicj. Hracj do nowišchoho časa su zastojnicy pschinoschki dawacj dyrjeli, nětko wjac njetrjebaja.

Tež za lutherske duchownstwo je podobnje starane. Hracj do nowišchoho časa su nic jeno jich cyrkwinje wot swojoho zamoženja, ale tež duchowni wot swojeje mzdy kóždy lěto pschinoschki za pensionstu kassu dawali, tež kraj je k tomu porjadnje pschinoschowal, a je tuta naležnosć lutherskich duchownych z dawnych časow sem nanajlěpje zarjadowana. W nowišchim času pak je tež winowatosć lutherskich duchownych, pschinoschki za pensiju ze swojich dochodow dawacj, z małymi wuwzaczemi spadnyła, a kraj je pensionstu winowatosć za lutherskich duchownych sam na so wzał.

Podobnje je hižo dołhe lěta tež za katolfskich duchownych w herbskich krajach (Drježdźaniskej diocessy) starane. Tam mjenujucj dyrbja katoliskojo

kóžde lěto wosebity, došč z wobćežny dawć za cyrkwinśke potrebnosće dawac, tak mjenowany wofadny dawć (Parochialsteuer), kotryž knježestwo zběra a zarjaduje a z kotrohož mzdny za duchownych, potrebnosće cyrkwowy a tež pensiju za duchownych, kotřiž su na wotpocžink schli, płaczi.

Jeno za katolskich duchownych we Łužicy běše hač dotal mało starane. We Łužicy katolikowo žanoho tajkoho dawka, kaž w herbistich krajach, dawac nimaja. Duchowniske městna su z wjetšicha w starodawnych časach založene, z nich duchowni swoju mzdu dóstawaja, kotraž je, dokelž su městna w přjedawšich časach založene, poměrnje lětro snadna, hdyž su mjeztym pjenjez wulki džěl přjedawšeje płacziwosće zhubile. Nowiške duchowniske městna su jeno z džela založene abo fundirowane, a je stajna starosć duchowneje wyšchnosće, trebne dothody za tajkich duchownych zwjesć. Zo płaczi wosebje wo farach w Žitawje, Reuleutersdorfje a Lubiju, tež wo wšchelakich kaplanstwach. Za pensiju pak dotal žanoho fonda, žaneje kašy njemějachmy. Kóždy duchowny dyrbjěše služic, doniž něak móžěše, a hdyž wjac njeměžěše, hdyž na žane wašchujo swojoho zaštojnstwa wjac zastac njeměžěše a jo na wotpocžink poda, dyrbjěše duchowniske městno joho jobu zežiwic, nastupnišej w joho dotalnym zaštojnstwje pak dyrbjěše so telko wotčasny. Tak běštaj wobaj dwaj njedospołnje zastaranaj, hdyž duchowniske městno hižo za jenoho samoho snadne dothody posćića. Za duchownych, kotřiž samostatnoho zaštojnstwa nimaja, n. psch. kaplanom, běše wěc hišćeje hubjeńšija. Či běchu dotal, hdyž na wotpocžink dyrbjachu, na tak mjenowany titulus mensae* pokazani. —

Łuž běchu wobstojenja za katolskich duchownych we Łužicy lětro struchle, a to dyrbjěše jim čim bóle zle činić, dokelž je w našich časach za kóždoho džělaczerja starane, zo by do nuzy njepšichschol, hdyž trjebaj staroby abo njezabojomnje chorosće dla wjac džělac njeměže.

Hižo lěta dotho so tohodla žadanja za pensionstej kašy lěšec dawachu, a je duchowna wyšchnosć na to džělala, tajku kašy založic. Tež knježestwo je za tule starosć pschistupne było, slubiwšiji za založomny pensionski fond kóždolětnu wěstu pomoc.

Dobry započatk sta jo po smjerczi njeboh knjeza seniora Jakuba Rucžanka. Zarjadnišej joho zawostajeństwa běše móžno, po wuwjedženju postajeńow joho poslednjeje wole mały kapital wuzbytkowac a tachantskomu konsistorijej jako přeni založć za založomnu pensionstu kašy pschepodac. To běše 2250 hriwnom. A tomu pozdžišcho njeboh kanonikš farar Reime w Königsbahnje 1000 hr. pschipołoži.

Tak bě započatk sczinjem. Por lět je tachantske konsistorium z knježestwom jednalo, a wuspěch toho je založenjo pensionsteje kašy za katolskich duchownych fakskeje hornjeje Łužicy, kotrež je nětko dokonjane. W najnowišim čisłe swojoho lista „Gesetz- und Verordnungsblatt“ fakske knježestwo wnstawki tuteje pensionsteje kašy wozjemja, wo čimž w bližichim nastawku drobnišchu rozprawu podamy.

* Za kóždoho duchownoho dyrbi so, předy hač smjerciznu subdiaconata (přenju wyschachu smjerciznu) dóstanje, tak mjenowany titulus mensae wobstarac, t. r. joho pschichodne zežiwjenje dyrbi na čas žiwjenja zawěšćene być, dokelž hewak joho biskop smjercic njemě. Wola naš w Sakskej je kral sam, tiž je tónle titulus mensae dotal wudžěl.

Missionsta stacija Bjarnaczych-Kunnersdorf (Bernstadt-Kunnersdorf).

Mjez missionistami itacijemi, kotrej so lomi w naschim wótcnym kraju pač za nabožnišću wučebu, pač za bože słužby založichu, běchu w poslednim čisle našeho „Pošola“ tež Bjarnaczych-Kunnersdorf we Łužicy napomnjene. W Bjarnaczych — wot Wotrowa masej nimale dwě hodžiny hic, železnicy tu žaneje njeje — wudžela so hižo na 21 lět dołho nabožna wučeba. Z tajkimi wobčežnosćemi je to často zjednocene, wam někotryžkuli duchowny powědać wě, kotryž mějeske hač tam pucž mēricž. Ale hač runje to kóždy horliwy duchowny rady dołona — maja džěn so njesmjertne dušce za Boha a joho swjatu cyrkej zdžeržecž a kublačž — dha běchu tola płody cyłce prócy pschegara sнадnе. Staršči a jich křesćanske wuznawanjо běchu z džela kłubоwо w duchownym sparje, a pschi tym wocžahnu so katholicke džēczi w cuzej wěrcje, tak zo so katholicko pschecy bóle zhubjeja. Al to wscho cyle bjez džiwa! Woža mšcha, tute žórło wschoho zohnowanja, běske wosebje nježelu za džēczi a mnohe staršce wosoby w zymje a pschi hrozny mjeđre cyle njemóžna wěc. Al njeđziwajo na wobčežny pucž, kóždy, kotryž duchowne žiwjenje katholicow, rozbrójenych mjez wjetščinu druhowěrimych, znaje, bórzy spóznaje, zo čašto tež tajcy, kotřiž móža hewak derje nóžkowacž, hdyž so kemschi žiwoni, bórzy wjaznu, samo pschi najkrejšim mjeđre a pucžu. Wěske tohodla wopravdžita potřebnosć, w Bjarnaczych, w městacžku, kotrej ma na 1400 wobydlerjow, bože słužby započecž, za nimale 250 katholicow, kotřiž w šćerkef wokolnosći bydla. W lěcže pschicžahuja tam tež mnozy Polacy na knježe dwory. Tvari so tež nowa fabrika, do kotrejčž potom zawěcže tež katholic džělaczerjо pschicžahnu, kaž do Žitawy.

Toła lěto dołhe wuradžowanja běchu trěbne, přecy hač so zadžewki wotstronichu a knježerstwo bože słužby dowoli. Al kaje běchu to. zadžewki? Katholicko móhli nabožny mēr kazyčž; sнадž hdyž pilnje kemschi kłodža a paczerje spěwaja. Katholicam so tohodla dowoliło njeje, w městacžku Bjarnaczych samym bože słužby wotmēwacž; dyrbjaču tohodla do sušodneje wješči Kunnersdorf. Tam nětko kóždy mēšac Wostrowčanski duchowny pschidžže, zo by za pschikhadžacych katholicow božu mšchu swjecžil. To stawa so tón čas pola kłóšćerskeho hajnka Micžki, šćtož nam kłóšćtr „Marijna šwězda“ pschecželnje dowoli. Katholicko wobdželuja so Bohu džakowano derje na božich słužbach, a hdyž wopomnimy, zo potom tež w lěcže mnohosć półstich džělaczerjow pschidžže, dha je dotalna šćwicžka zawěcže njepšchidžna a pschemala. Se so tohodla jenohłóšnje wobzamknyło, wosebitu kapalu twaricž, ale njehodželke so wobzamknyčž wo pjenjezacych, dokelž tute mamy pschi samych zadžewacych wobitojnosćach hake pilnje hromadžicž. Dobry a zaslužbny stutk je, daloke missiony podpjeracž, ale hdyž missionste itacije w samym kraju, w samškej Łužicy nastawaja, dha je dobry stutk čím bližšči a nuznišči, a z tym zaslužbnišči.

Šćtož chce tohodla kamusč, njech je slěborny abo złoty, ke kapacy, k nabožnomu stutkej daricž, wotedaj jón pola „Katholickeho Pošola“ w Budžščinje abo póčžel jón pod adrešsu: Paul Scholze, Kaplan, Ostřiz i. S.

3 Łužicy a Sakskeje.

Nadwóřka „Meja“ běske nas na minjenu njeđzeli k spěwnomu swěđzenjej pscheprošča. Al wězo so njewotwolakowachmy, ale z radošču tam

fhwatachmy, czym bóle — zo bė „Meja“ nětak dolho wo sebi štyšecy nje-
dała. Wjedro bė jara žle, ale šcho wo to; wschał šmy czym wjeselšcy wot-
khaželi, czym mofrišcy bėchmy pschjšli. Koncert bėšcy woprawdže rjany,
wschitecy posluharjo — wjele bė jich mofre wischorajte wjedro wottrajško —
bėchu do šyteje wole špokojeni. Z wótcžinskimaj khoromaj so špěwanjo za-
pocža a stónči, a tak je prawje. „Tracy dyrbi Serbstwo, zawostacy“ a
„Šdže statok mój?“ wěcžnje rjanej špěwaj wostanjetaj, a žadyn dirigent
z nimaj njemışuje. Z druhich cžiskow wuzbėhujemy Krawcowy lubožny
mėščany khor*: Tule statok zboža stajecy sebi chcu . . . , kotryž bu derje
pschednjescy a dyrbjesce so wotšpjetowacy — runje tak Kocorowy dwójny
kwartet „Kwětku tu, kwětku tam“ a narodna pėseń „Prjecy, prjecy, prjecy . . .“
Nimo toho štychachmy rjane a wótcžinske Kocorowe solo: Brěnje to lubšce.
A nětko pschedhaby my k smėščomaj. „Macžij Wistor“ bė nowinka a so wu-
bjernje špodobajše. Haj, hłupikožny pachol so pjecža zboža dowobrócy nje-
může a šlepje do njoho lěcy. Nasch „Macžij“ so zawěрно hóršchil njeje, kaž
by rjeł, zo je pola posluharjow njezbožo mėl. Tež „Wočžija Kliborn“ šmy
žasty pőznali, tón je so hacž do Klibornja došliboril a derje nětko nimale cyłe
došliboril — ale cžecy, komuž cžecy . . . : hrajerjow maju w Klibornju wu-
stojnych, haj jara dobrych. Ludžo ze smėchow njewuškhažachu, a to dže
smėšč chcy. Cyłe apart bė Herkules Rėmy. Tón ani njespěwajše, ani nje-
deklamowajše, tón jenož zbėhajše a jachlešcy, zo bė nam pachola žel. Ale
ze šylnoho šplaha je a šylnišcy budže hjšcyže potomnik (bė li to woprawdže,
je šynk); pschetož tón tej 100- a 250-šilowej puntaj wotnjeje a z nimaj
wjechlowajše, kaž by pješka w hóršcy mėl. — Aó, z krótku, koncert bė
krašny a cžekšo jo nam wotšal džešcy. Ach, wonfa bė tak cžwa, tak cžma a
mofro, a žnutška zašlincža nam serbška posoneša. — A zo njezabudžemy,
wjele zboža k dališchomu džełu kaž špěwarjam, špěwarškam atd. — tak tež
energiskomu młodomu dirigentcy!

— nemo.

Z Worflec šmy dopis dőstali, kotryž žjawnje wupraja, zo šu Worflecženjo
za wulkotny dar, kiž je so jim wot hrabinky Moniki jako dar k božomu
džešcy pschjšlubil, mjenujcy za nowu šchulu, kotraž ma so jim natwaricž,
wulcy džaškowui. Šdvyž je so z dotalnych powěšcyow w „Wošole“ ždacž
mohło, jakož bychu Worflecženjo za tajti dar džaškowui njebyli, dha praja:
„Šmy so nawopak jara wjeselili, dofelž džen šmy (šchtož wuznacž nas njeje
hańba) jara khdži a dofelž telko ženje wocžakowali njěšmy.“ Dopis tež
špomini, zo sebi tola za to njemőža, hdyž trašcy je jedyn pjany nazdała stojacy
prajil, zo by lěpye bylo, hdy by Monika do gmejny radšcho telko a telko
dała — tu so tola njemě cyła wjes za to zamołwita cžinicž. (K wurmanju
napšchecžneho njedorozemjenja dyrbinu pschjšpomnicž, zo so w dotalnych do-
pišach z Worflec na žane wašchnjo cyła wjes winowala abo za něčžo zamoł-
wita cžinila njeje. — Z tym njecy je dofelž wo tutej naležnoscy! Red.)

Nalbicžanske špěwarške towarštwu je 5. wulkocho rőžka šcheste lėto šwo-
joho škutkowanja dokonžalo. Pschcy tej škladnoscy wotbychu so wólby, kotrež
nam nowoho dirigenta wobradžchu we wosobje knjeza wučerja Hajny
z Konjec, kotryž je z cyła dotal hižo k. Schewčžika podpjerowal. Pschedhda
wosta k. Schewčžik, tohorunja druge žastožnstwa w šarych rukach wostachu. —

* Z wosobje lubošcy k smjedženicy pošlany.

Zapisać.

a.

a,

3 chłoho swěta.

Salska. Prync Surij, hotujo so na pschewodźenjo jendźelskeje kralowny, s t h o r j e na křipu tak, zo njemóžeshe wotjěc. Stracha za žiwjenje wšak njeje. Za njoho je so prync San Surij do Sendželskeje podał.

Němska. Poslednje dny zakładžachu po cyłej Němskej wichory z njewjedrami. Wjele schody je naczinił wichor po lěsach. Hrobste schomy spowala — tšěchi wotkry — twarjenja wobschodži — wysoke wuhenje potorže, kaž na pschiklad w Zohnsdorfje pola Žitawy, tež telegrafy roztorha. Něki wustupichu z brjohow a na morju hownjeshe wichor tak, zo so šla łódži a czołmow podnuri a w sewjernych morjach nacziniču „pschestatowace“ zmohi (Springsluten) wjele zapušeženja.

— Němski sejm njedowuradži pschecy hišćeje pschedmjet zuntstownoho sekretariata, dofelž so něcotši ludžo ženje njenarěča. Najhóršchi su w tom socialdemokratowje. Pschecy a pschecy rěča po cytych hodžinach wo samnych wěcach, nic pak, zo bychu z tym chcyli wěc wnjasněć, ale zo bychu so z tym psched swojim pschimiškom křwalili. — Spomniwy jenož na to hišćeje, zo je so w sejmje tež wjele rěčalo wo tom, kak hnbjenje často bydla ludžo we wulkich městach. Šhudži ludžo nimaju často wjacu hač jenu abo dwě jstwy, a druhby maja tam hišćeje jenocho abo wjacu njezenjenych džělacžeri pschecy nóc. Wězo dyrbi so pschi tom tóždy kucžit wuzić, zo móhli so wuzohnowac a spóbcne stawy k měru položić. Njeje čezko zhudac, kak z tym štownota a póccžiwosć čzerpi. Šižo dawno su jenotliwe města pospytali za swoje pjenězny džělacžerjam lěpshe bydlenja wobštarac. Zola so to čezko čini, dofelž su wjetšche bydla za mnohich zasy pschedrohe a mnohe města njechadža k tomu ze swojoho woprowac. Najhórje je w Barlinje. Tam je tak złě, zo so nuzy njemóhlo ani z wjele millionami pomhac. Sejm mēnjeshc, zo mělo to knježerstwo do ruki wzac a zafatšcy zřadowac. Bülow pak wupraji, zo maja tajke zakonje pschecy wot knježerstwow jenotliwych zwjazkowych krajow wulhabžec. — Zajimawa bě tež interpellacija pólskeje štrony, zo póšt listy a pošylki z pólskimi napismami njebjerje. Pólscy a centrumscy zapóslancy a něcotši druzi wobkrucžachu, zo póšt z politiku ničo činić nima, a tuž ma pošylki z pólskimi napismami runje tak wobštarac, kaž tajke z francóžskimi abo jendźelskimi; wězo, hdyž je napismo došć jasne a zroemliwe. Sekretar Boddiełski špyta so wurěcžec z tym, zo Polacy jenož kaž klubu pošylki pólski adresuja. To wězo njeje došahaca pschicžina, zo měł póšt listy wotpokažac. Nimo toho jomu tež dopokažachu, zo su zaštojnicy listy wotpokažali, na kotrychž bě pódla pólskeje tež němska adresa, jenož tohodla, dofelž běchu tam pólske słowa. To tež Boddiełski za prawo njepózna.

— W pruskim sejmje centrum a konservativna štrona namjet poda: „Knježerstwo chcyło so wo to štarac, zo by so cło na žito hódnje powjetšilo.“ Pschi tutej rozmołwje, kaž tež pozdžišcho pschi rozmołwach w němskim sejmje wupraji Bülow jasnje, zo chce to knježerstwo pschi nowych pschepuskich zwjazkach činić. Zo by woprawdže tež w sejmach za to wulka wjetščina byla, pokaza so w pruskim sejmje, hdyž šponniwemu namjet z 238 hłofami pschecžiwu 41 hłofam pschicžachu. Najbóle so liberalni a socialdemokratowje špjerachu, totž w sejmje a w šwojich nowinach štajnje na to šwiła, zo ma so křudym křlěb združić. Zo pschi dotalnych poměrach burški lud zahinje, to jich njejima. Zapóslanc centrumskeje štrony mēnjeshc, zo liberalni a socialdemo-

kralovje kóždy za jednu kónce powjaza czahnu, kotryž je burej za ichju zadžer-
njem, a zo so hnuwaju, dokelž chce bur ze sefle so wurwincž.

— Kaž so štych, budže lětušcha hlowna z hromadži na
katholikow w Dsna brüku.

Rom. Swjaty wóte je encykliku wo křesćanstej demo-
kraciji wudał. Wona je potracžowanjo hižo přeby wudatych kólopišcw
wo šamnym pschjednječe, wosebje encykliki „Rerum novarum“ z 15. meje
1891, w kotrejž bě wosebje winowatosče džělacžerjom a knježich rozestajal.
Křesćansta demokracija je po wučžbje swjatocho wótea w tom, zo so wschitec
wulcy a zamožiči staraju za prosty lud a zo to czinja nic po njerozumnych
zasadach socialnych demokratow, ale po sprawnych zasadach křesćanstwa. Talc
jarcelž pak so nima na czělnu potrebu wobnizejowacž ale tež duchownym
potřebam tycž.

Francóžska. W sejmie wuradžuja hiščeže wo nowym towarštwowym
zakonju. Katholfski zapóskanc De Mun zašitowasche prawa cyrkwinšich rjadow
z jasněj a rjaněj rěču, w kotrejž runja najšmanšchim rěčnikam z časa něm-
štoho kulturnoho wojowanja, Mallinckrodej, Windthorstej atd., pokaz, kať nje-
rozumny by zakon był, kotryž by cyrkwinške rjady jich zamoženja wurubiť a
tat jich cyle spomozne skutkowanjo zničil. Tola maja w francóžskim sejmie
radikalni a socialističy pschczěwnicy cyrkwie tajku wjetšichinu, zo drje zakon
pschizowmu. Prascha so jenož, hač by potom tež jenat pschihłowal.

Hollandiska. 7. maľoho rózka budže kwas kralowny Wilhelminy.
Žěntwa bu 26. wulki rózka swjatocžnje pschipowědžena, a z tym započachu so
tež po cyłym kraju wschelake swjatocžnosče, pschi kotrychž so tež wjele jaľmožny
do křudych rozdžěli.

Jendželska. Šchwórtk 29. wulkocho rózka w Londonje nowoho krala
ludci swjatocžnje pschizjewichu. Sta so to z wysokoho wutwarka w hrodže tat
mjenowanym „St. James“. Wobryad wotně so po zastarškim, ze šrjedžnoho
wěla poľhadžacym waschnju.

— Čžělo njebočžičkeje kralowny poľhowaju 2. maľ. rózka. Džen
předy jeje čžělo z hrodu Osborne na kupje Wight swjatocžnje do hrodu
Windsor pschewjezechu. Pohrjeb žmje so po wojeřskim waschnju, dokelž bě
kralowna z najmjenscha po mjenje wjednik jendželskoho wójška. Šdnyž so čžělo
do Portsmouth pschewjeze, wotby so žjězd wójnšich lóžow. Nimo 60 jendžel-
šich bě tež wjele wukrajnych, tež němšich lóžow pódla. W Londonje šamym
bě so wulki džěl jendželskoho wójška zestupaľ. Šdnyž čžah po měšče čžehnjese,
jěšajše nowy kral hnydom za kaschžom, a za nim pschidžže němšci kejžor a
mnozy družy wječhowje a zastupjerjo cizych mócnarštwow. Ludu bě na
pschewodžanju ze šylami.

Italiska. W Mailandže zemř 27. wulkocho rózka sławny hudžbnik
Giuseppe Verdi. Cyła Italiska žarowasche a knjeřstwo chcyše joho za
swoje pienjezy swjatocžnje dačž poľhowacž. Verdi pak bě w testamencž sebi
wučiniľ, zo ma pohrjeb cyle z čžicha so štacž, hdyž so rano abo wječor
šłanjo zwoni. Škoro swoje cyle zamoženjo, pschěz dwaj millionaj lirow, je
miločžěwnym wustawam wotkazal.

Španiska. Powěsčž, zo je so na mlodocho šchpaniskoho krala
nabpad škucil, pschelecža kaž z blyškom pschěd něšcto dnjami cyły Europu.
Šdnyž so kral z někotrymi wyschšimi wojeřskimi wyschšami w čžolmiku na

jězorje pschi kralowski dworje wožesche, so nadobo z blizka wutšeli a kufka zlecza do kralowskeho cšolnika. Wukopa pač so bórzy, zo je poštaru dohladowač, kotryž rad za farnikami tješesche, z nječedžbnošču kralowe žiwjenjo do stracha pschinješt.

Ruska. Ruscy študenci su njeměrne ludžo. Tak běchu so w uniwersitynym měšće Kiewje hižo wjacj króč njeměry pokazale. Tamny fejžorsti bohót bě študentow krucze k měrej napominal, hdyž pač to dosč njepomhašche, póskachu nětko pšecz 500 študentow do Chinškeje, hdyž maja zastupicž do ruskeho wójška. Ze to krute, ale nic cyle njezaslužene khostanjo.

Chinška. Chinjenjo so hiščeže změrowali njejsu. Nowe njeměry su pjecza w provincy Kantšu wobuchle. Tež pola Tschen-ting-su pjecza na 25,000 chinšich wojakow stoi — a to jenož jenocho dnja pucž vzdaleni mot francóžskeho wójška. — Powěšče z Chinškeje stwóža na to, zo su tam europsch wojacy, tež němscy, kotsiž maja hiščeže, kaž so praji, najlěpšchu disciplinu, džěn a džiwischi. Gusto stawaju so mordastwa, njethmanistwa pšecziwo žónstwm, padušnistwa a rubježnistwa. Wjacj dyrbj so jich tajkich njestutkow dla do cžčžkeho jastwa zafudžicž, hač jich we wójnje spada. Tuž so tež tak jara njedžiwajny, hdyž tež na jendželstich wojakow w Africy podobne stwóžby dofhadžeju. — Němški bohót w Kiaučau, Šaschke, je zemřěl.

Africa. Poslednje powěšče z Afriki su nimale njewěšte. Zo su Burowje jendželstkeho najwyschšeho wjednika Ritghenera došahnyli, njedha so nam wěrič. Telko pač so přecz njehodži, zo Zendželežanam so najlěpje njewjedže.

Naležnosće našeho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 237—241. z Radworja: knježe holey, Jan Glücklich, Jan Lorenc, Jan Polan, Franc Grubert, 242. 243. z Kamjenej: Jan Handrik, Jan Winař, 244—246. z Bronja: Mikławš Žofka, Pětr Kudžela, Michał Konjecht, 247. 248. z Boranec: Jakub Wjerab, Ilana Kubańkowa, 249. Hańža Roztokec z Hodlerja, 250—253. z Budyšina: Jan Pětrka, Jan Rychtař, Hańža Kampratowa, Mikławš Mjeń, 254. Jurij Špon z Boršće, 255. Jan Gäbler ze Zajdowa, 256. Marija Čoehee z Pančie, 257—263. z Miłočie: Pětr Kral, Mikławš Pjech, M. Müller, Michał Fulk, Michał Šiman, Michał Wornač, Ernst Schneider, 264. Madlena Knježkec z klóštra Marijneje Hwězdy, 265. Michał Pjech z Wěteńcy, 266. Jurij Kummer, dwórski předař w Drježdžanach, 267. Pětr Narčik ze Šunowa, 268—271. z Konjee: Michał Wičaz, Madlena Bukowa, Mikławš Hawk, Jurij Kocor, 272—274. z Ralbie: Mikławš Čemjera, Jakub Manjok, Madlena Kórjenkowa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 811. Jakub Wjerab z Boranec, 812. Jakub Hantuš z Bronja.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7297 hr. 3 pj. Dale darichu: J. M. z R. 90 pj. Молоканы: 1 hr. 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročérjam!

Sobustawy bratštwja „Šěsufoweje Wutrobje“ a „Zaposthołštwja modlenja“ maja swoje dobre šlutki a modlitwy w měsacu februaru Bohu woprowač: „zo by w swójbach kšćeščaniski duch šnježił.“

 Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 2. čisło 1901.

Čižščež Šmolerjec knižicziščežneje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholiski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Študent časopis.

Wudawaný wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 6.

9. februara 1901.

Lětnik 39.

Dopis mojej susodźiny.

(Hižo čisło druhe.)

Moja luba susodźinka!

Wčora sym Waš widzał do lěčarnje* zastupowacž.

W spoczatku mje to zupokojowasche.

Ale Wy so wusměřkowasche a scže z lohta běžała, storo wjesela. Naj-
skerje scže po nětajke wonjate korusčki schła abo po nětajtu šćókojč.

Ale pschecy lěčarnja njewidži tať wjesołych woblicow, jako bě wčora
Wajše, luba susodźinka.

Často stawaju so tam jara zrudne podawki, wo jentym sym wóndanjo
nazhonił, dowolecže, zo bych Wam wo nim powědał.

Běšče to w Sch... ec lěčarni, najwosebnishej w Budyschinje.

Wona wošrjedž města leži, na torhoschežu, jara pschibónnje. Elektriška
železnica pschěd njej njezastawa, ale durje so w njej wotwěraju a zawěraju
nastajnje, a wot nazbala hižo začuwasch tu wosebitu lěčarnje wón. Wulka
je, a we wukładnym woknje masch najspodžiwnishe wěcy. A nutška w njej
najwosebnischi porjad knježi. Wudebjena wjele njeje; ławka, kotraž tam za
čakachy stoji, njeje žane wudebjenjo.

Myšleže wo tym, kaž tež chceže, luba susodźinka, ale ja rad pschěbham
w lěčarnjach, jich starostliwoho a wosebitocho zarjadowanja dla.

* = do hapytki. — Šćóždy narod hlada a na to džywa, zo by swoju
rěč čjiťu měł, to rěka: bjez cuzych pschiměškow. Nascha rěč pak je bohata
dojč a wšě słowa, kotrež we wšědnym žiwjenju wužiwamy. A tuž tež
móžemy, hdyž hižo prajimy: knjez lěčar (nic: dochtyr!), rjec, knjez lěčarniko,
ž lěčarnje.

Ze próschki, pile, kornuški, rošliny, trawiczi, sušchene kwětki, te žalby, częsta, ekstrakty a mineralije dawaju wón, kotraž je mi jara pschijomna a wo-
srejdź kotrejež bych, mi so zda, jara rad žiwu był.

Nadobo, hdyž běch so raz tak zahladał na sudobja, tak jenake po podobje a tak wšelafore po wobšahu, sfołu do lěčarnje pschiběža žona z ludu. Stowczka prajicź njemóžesche, z widlišchczeni bč jeje woblicjo sčeznjene, mjelczičy jenož lěčarńicej podawašche pschedpis, kotryž tšchepotašche w jeje porstach.

Zeje muž je sebi głowu rozbił, pschi samym je so zarazył. Tajti doma leži bjez wědomija. Lěčar, sfołu powołany, je w spěschnoječi něotre słowa na papjeru napisnył. A tu papjeru lěčarńik nětło khtutuje roz wobala — lěčarńik dhybi pschecy khtutny bycź — pomału to czita, pschetož lěčarńik ma pschede wšchēm derje rozemjeć pschedpiše.

Hdyž je doczital, praji k žonje:

— Broschu, pošydńće so!

Ach, sydacź so ma, sydacź!

— Ale, knjez hapytać, žona woła, njerozemjeć mi? Mój muž džě je w najwjetšim strašche. Sfołu mi dajće, šchtož trjebam, sfołu!

— Budže to za wošomik . . . Broschu, pošydńće so!

Wboha žona je so na ławku zwiježła, rucy bjez mocy wšatej, woczi hladatej do prózdna.

A mjez tym je so lěčarńik do džěła podał.

Wubrawšchi jebi mału bleschu, ju na malej, šwětlej wazy wotwažuje. Potom so k wodžělenju z bleschemi wobrocža, a jenu z mnohich wubrawšchi, něščto kaptow z jeje wobšaha do bleschki lije. A z nowa pschewaziwšchi, druhu bleschu bjerje a pschilowa z njeje a zašy waži, wšchitko, kaž so słušcha, štedžbliwje a powažuje.

Z khwilemi žona zleczi kaž ze štrōželemi. Swojoho muža widži, ležacocho w krewi — a rucy łamajcy, lěčarńika prosy:

— Knjez hapytarjo!

— Sčezpńće so, moja luba . . .

— Ach, našcy wobohi nan!

— Synđom, maczi, budu hotowy.

Pschi tym lěčarńik bleschu zatytuje, stōncunje napjelnjemu. Ze zasuny pak bjerje kusť zeleneje papjery, z kotrejš hłowcžu a šchijku bleschki pětunje wobalwšchi, ju z nitku pschijwjazuje a koło do koła wobtšihuje.

Stōncunje šaha za pjeczatnym wóštom (ziglakom), a z kaptu pjeczatnoho wóšta pschiczinja na hłowcžcy bleschki fōncaj nitki.

— Ach, knjez hapytać!

To pak hiščeje njeje wšchitko.

Nětło słušcha so, hiščeje papjerku na bleschu namafacź, ju pschilēpicź a z rjanym pšimom na nju napisacź czijšo pschedpisa, datum, khoroho mjeno a kał ma khoru lěčarńiwo wužiwać. Wni na pschisłpomnjenje: »Bejedy hacź wužiwać, bleschu zatschascze«, so zabycź njemě.

— Knjez hapytać . . . knjez hapytać!

— Maczi, wšcho je hotowe.

A wopravdže, hdyž je wšchitko tute nuzne džěło dofonjane, provisor posłednju papjeru bjerje, a bleschu zawalwšchi, ju žonje pschepodawa.

— Šchto to płaczi? tuta prosy, w sułni so pschehrabujcy.

— Broschu, płaczi so tam!

Tam pať stoi muž, kiž tež cyle pomažnje pienjezy liczi, priedy hacž je jonje drobnych dodať. To tež hiščezje dwě, tji minuty traje.

Wona pať, na nikocho njedźiwajcy, t durjam czěri, na nikocho njedźiwa — ani, tak žwóneczť wjesjele a pscheczelnje za nej zaskinkota.

A to dže je wustup, fotrohož wóndy pschypadnje ze swědkom pobych, moja droha susodźinka.

Bóh Was wukhowaj, zo byščezje Wy ženje po ničžo druge njetrjebala do lětarnje kłodźicz, khiba po nětajke wonjate forujski abo po nětajku kłodkojcz.

Z počezeczowanjom

Wasch susod.

Jandžel pěstón je pomhať.

Dóitachmy sledowacy dopis:

Hdyž w poslednim czisle „R. B.“ czitach zakitanjo schulskeho džěczja w kulowje pschěz swj. jandžela pěstona, pschindže mi na mysl, shtož mje hižo wjac lět mócnje jima: dwaj padaj, w kotrymajž je so pomoc a zait swjatoho jandžela pěstona wopokazala, w „Katholiskim Posole“ wozjewicz. Wobaj podawaj staj cyle wěrnaj a móžetaj so, wosebje poslednišči, wot swědomitych swědkow wobswědcžicz.

1. Macž swojim džěczjom tuto powěda:

Běšče lěta 1877, hdyž ja, 17 lět stara, jako služowna džowka w dobrej katolskej swójbie služach. Zómu njedželu popołdnju chcych swojeju staršejcu a bratrow a sotry w R., $\frac{3}{4}$ hodžiny zdalenej wšy, wopytač. Pucž pschěz blějšče keři wjedžšče, po samotnej ščežcy. Hdyž běch někotre sta krocželi po keřach schla, pschitowašči so mi mlody człowjek, kotryž jara pscheczelnje ma mije rěczecz poča a ze mnu so rozmohwjejo sobu džěšče. Hdyž běchmój hacž t malej rěczcy, hđžez lohcų nichto njepschindže a bě wšcho czicho, pschischtoj, nadobo tón człowjek mje t žadławomu njeskutkej wabicz poča. Za joho z clym zapěczom wotpokazach. Tu mje tón człowjek, kiž žady mje džěšče, za wobě rucų kručze hrabny. W tomle najwjetšchim strašče, hđžez mi žadny człowjek t pomocy njeběšče, zawoľach tji krocž: „O mój swjaty jandželo pěstónje, pomhaj mi!“ a w tom wotomiku buch, hacžrunjež so w rukomaj njekrasnika hibnyč njemóžach, z mocu z joho rukow wutorhnjena a daloko wot njoho storcžena, człowjek pať clyh zaštróženy czělny. Za běch kručze pscheswědcžena, zo je mi mój jandžel pěstón pomhať, a powědach, hdyž běch zbožownje t staršchimaj pschischla, wustaty strach. Wjeczor so zas po druhim pucžu domoj wróčich, pschewodžana wot swojich domjacych, a nutrnje so swojomu jandželej pěstonej za zakitanjo mojeje njewinowatojczje džatowach.

2. Wot toho časa ta holca, kotraž je nětko ženjena a macž czyrjódki džěči, njeje pschestała jandžela pěstona czěščicz a poždžischto tež swoje džěči napominacz, zo dyrbyja so kóžde ranjo swjatomu jandželej pěstonej poručecz.

Druhi pad so na lěto 1898 poda. Wy z dwěmaj konjomaj hnój wožachmy. Mój mały hólč, 7 lět stary, syn spomnieneje macžerje, chcyłče, taž džěči su, póbla pomhacz. Pohoneč hólčezkej wotežku poda a něšto krocželi žady sobu džěšče. Hdyž nimo domu jědžeschtaj, na kotryž schisrowu tječu kłodžechy, praji mały t pohoneczej: „Ta tječa pať budže rjana.“ Pohoneč tam na tječu pohlada a na konje kłodžby nima. W tomšamym woto-

miku hižo pod vozom ničšto zapikotacj zašlyšči. Ronje zastachu, a spodu voza ležesche moj synk, předkowne kolo bě pšchez njoho šcho, kolowe spinadlo bě joho podtorhlo a pod kolo czišlo, a tute bě jomu pšchez prawnu nohu a ruku a pšchez fšchiž ichlo a tam draštu pntko. Hólcčka, kiž bě blědy kaž cžělo a pozmortny, šujodža zběhnywšči domoj donijesechu. „Bójčelcže kšěse po lěkarja, hólcčka je wóz pšchejěl“, to běšche zrudna powěsč, z kotrejž nam joho pšchinijesechu.

Snydom po lěkarja póslachmy a hólcčka w šwicy na lóžo položichmy. Bórzhy tež lěkar pšchinidže, a hižo móžesche mały jomu prawnu ruku dacj, kotraž bě joho z wopředta jara bolala. Lěkar hólcčka jara šwěrnje pšchepytawšči wupraji, zo žane znutikowne zranjenje ani złamanjo žanoho stawu njenamala. Šdnyž bě nětko wšcho šlyšchal, tak je so njezbožo stało, praji, haczrunjež běšche protestant: „Bola was je so dyrbjał džiw itacj, hižo pródny wóz, 10 centnarjow cžěži, by džěšču dyrbjał mjchke stawy rozmjaseč, zabnywšči hagle z hnojom nakładženy wóz, 25 centnarjow cžěži. To ja rozemicž njemóžu, na módrjenach na šhibjecze je tola widžecž, zo je kolo pšchez njón šcho.“ Młody cžěšla, kiž bě na tšěšche džělat a wšchitko widžal, wječor k nam pšchinidže a so prashesche, hacj hólc rozmjercženy njeje, a hduž joho wuhlada njezranjenoho, njemóžesche so dodžiwacž wołajo, to tola móžno njeje! — Włacž pak praji k hólcčkej: Šdny běšche ty rano k šwjatomu jandželej pěstonej swoje paczerje njespěwal — hdže by ty nětko byl!

Ža tydžěń hólcčk zas cyle wjesoly do schule bžesche.

3 Łužicy a Sakskeje.

3 **Budyšina.** Zudomne katholicke towařstwo knježnow mějesche njeđzeln pšched tydženjom popołnju w 4 hodžinach w katholickej towařšćni swój založeniski šwjedžen, na kotryž běchu so šobnistawy a mnozy hoščo zhromadžili, tak zo bě sala pšchepjelujena. Šědnacze lět wobstoi towařstwo, za najsche knježny špomoznje škutkowace. Na to joho pšchedstojicžet, knjež školastikus Škala, w swojej rěči špominašche. Ž njeje tež zhomichmy, zo ma towařstwo 99 šobustawow, z kotrychž so něhdže 90 šwěrnje k towařstwu džerži, a zo je lońšche lěto 22 noiwych šobustawow pšchibhlo. Pšecž šobustawow, knježnow, kotrejž w minjenym lěče jako njewještý we wěncu k wołtarjej štipiču, dóstachu wot towařstwa njewjesčžiniski wěnc, za jenu knježnu, kotraž wumrě, da towařstwo božu mšchu džeržecž. Rěčnik namołuwesche k zastupej do towařstwa, kotrejž ma nadawt, žónskej młodojči najdrohotniškej fuble, wěru a cžejnosč, zdžeržecž. — Šwjedžěń posćicšesche w přěnim džělu wšelake špěwy, mjez nimi tež serbski: „Přadla je Marja kudžekku“, a deklamacije. Druhi džěl bě pšchedstajenje dčějšchoho džiwadłowoho frucha: „Prinzessin und Bäuerin“, kotryž bu wot 9 šobustawow jara wustojnje a bžnje hraty, a so pšchitomny m derje špodobašche. — Šotom so šobustawy hiščeje por hodžinow z wjesolny m zhromadny m hrami zabawjachu. — Pšchšpomnecž hiščeje dčemny, zo towařstwo swoje porjadne zhromadžžny kóžu njeđzelu wot 1/25 w přěnej kłajšy tachantškej schule wotbywa.

3 cnyloho šwěta.

Sakska. Přync Šurij je wotšhorjel, jenož ma so hiščeje troščku na kědžbu bracj.

— Tež nam Serbam znaty tajny škulski radžiczel Škola — rodžem Serb —, kotryž bē z radžiczelom za škulste naležnosče w ministerstwie za wuwučowanjo, wotstupi 30. junija wot swojoho zaštojnstwa. Narodži so 6. wulkocho rōžta 1830 w Lubiju, wuwučowasche so na krajuostawskim seminarje w Budyščinje. Pobyrwšchi potom seminarsti wučer a direktor, zastupi 1. okt. 1874 do swojoho nētczišchoho zaštojnstwa. Kāž su so škulste pomēry wo tōn čas w Šafstkej wuwile, je z wulkocho džela joho zašluzba.

Nēmisa. Wštoru je so nēmiski fejžor z Šendželskeje domoj nastajil. Na wšchittich wulkotnych šwjatocziuosčach pšchi pšchewodženju njebočzičkeje kralowny bē sobu na prēmim mēseče. K tomu mēseče džē wšchē prawo a winowatoščē jako wnuč zemrēteje; tola pšchipišnja mnohe nowiny to tež politiskim zamēram. Njehodži so tež prēcē, zo je pšcheczelstwo mjez rēmiskim a jeubželskim knjezerštwom džēn a bōle pšchibērało, haczrunjež nēmiski lub wo tajke pšcheczelstwo wjele njerodži. Za wuwiczo nēmiskoho pšchekupstwa a za fejčew młodnych nēmiskich kolonijow je tajke pšcheczelstwo wēzo wāžue. To tež francōžiske a ruske nowiny derje wēdža a tuž ze žarliwosčju na tajke pšcheczelstwo zhladuja. Šdyž pak mēnja, zo z toho za nich štrach nastawa, so myla, dokelž Nēmisa so zawēseče z Šendželskej njezjednocži, zo by wōjnu započzala.

— Nēmiski sejm škōnczije domuradži pšchedmjet znučskownoho sekretariata. Socialdemokracija tež zaji wōtrje pšchecziwo centrumej wustupowachu. Wina toho je, zo w katolskich štronach socialdemokratiške zwjazki šlabnu a kšcheczaniske pšchibēraju. Tuž chedža z najmjenšcha w sejmje nahladnosč centruma, jako pšchedewšchim katolskeje štrony, podrjeć. — Dale wuradžowasche potom sejm wo justicnym pšchedmjecze.

— Škōr z by w sejmje, zo pōst w Bōznašskej nočee listy a pošylki z pōlskimi napismami pšchijimowacž, njejsu bjez wuipēcha wōstale. Pōdbielski je postajil, zo šmēdža so pōlske zarēcze, kotrež adresju njejasnu nješčinja, trebacž, kaž chedža. Listy z dospoluje pōlskimi napismami maja so hnydom rozeslaczž, jeli zaštojnich wēdža, šchto adrešja znamenija. Njerozemja-li adrešy, maja so pošylki wosebitomu wotriadej zapōslaczž, hdyčž so pšcheloža. Zo to njeby pšcheczasto trejba bylo, radži so jim, zo bychu z najmjenšcha zrozemliwje pisali. Tak je pravje.

— Kāž so pišche, je tarif za nowe cka pola nowych pšchekupškich zwjazkow dobželanj a ma so 15. malocho rōžta zwjazkowej radže podaczž. Potom mēl so hiščeje knjezerštwam jenotliwych zwjazkowych krajow pšchipōslacz a škōnczije na sejm dōnčž. Wēzo njebudže to do jutrow ale drje hatle nazymu. Kājke cka su postajene, njeje hiščeje wēdome. Kājteje wāžnosče pak prāschenjo cka nastupace z cyta ma, wiđžimy z toho, zo we wšchittich zhromadžiznach, nowinach, towaštwach pšchecy a pšchecy zaji wo nim jednaju. Bowschitkownije je wiđžecž, zo je wulka wjetščina ludu za to, zo so cka na rataške wnpłody hōduje powjetščja.

— Wšilimny čašto, zo nēmiski pōst a telegraf krajey wjele pjenjez wunjeje a tola tomu tak njeje. Nawopaf mnohe džēla, kotrež su z pōstom zjednocžene, žadaju wjacj wuđawkow, dužli maja dothodow. Tak n. pšch. telegraf lētuje 15,000,000 hriwnow wjacj žada hacž wunjeje. Za rozwožowanjo uowin ma kraj lētuje 21,000,000 hr. płaczičž a dōstanje 15,000,000 hr., tak zo ma tež tu 6,000,000 hriwnow škody. Hiščeje hōrje je pšchi rozwožowanju paletow — a tu so njehodži wēc nadrobnije wuliczičž. Wjetščije zašluzby ma pōst jenož pola

listow. Z nich takto wyśhe woſtanie, zo ſo naćzinjena ſchłoda wuruna, a zo ma poſt pſchi 420,000,000 hr. doſhodow hiſheće 37,000,000 hr. wurnoſhta. Pſchi tom paſ ma ſo pomyſlicź, zo poſt za ſheleznicu nićzo njeplacźi. Šdy by to teź hiſheće dyrbał, by lćnue wulki deficit mćł.

— Pruski ſejm zapocźa 4. małoho rćža wuradźecź twar nowych kanałow. Z prćnich rććzi njemoźeſch hiſheće ſudźicź, taſte ſu wuhłady za kanał, doleź budźe hiſheće w komiſſijach pſchefuſany, tola njeźda ſo, zo by porumjo loni začinjenomu wjetſheje luboſće ſebi dobył.

— Krajny ſud (Reichsgericht) w Lipſku je wćc rozſudźił, wo kotrejź je ſo poſlednje mćjacy wjele rććžało a piſało, praſchenjo mjenujcy, hać je dźełacźerjam dowolene, ſłóžiwſchi ſhromadnje dźeło, na wćſtych mćſtnach na ſnadź pſchifhadźacych dźełacźerjom taſacź a jich wotdźerźowacź, zo bychu na jich mćſtno do dźeła njezaſtupili. Sudniſtwo je rozſudźiło, zo dźełacźerjo to prawo maja; wćzo njeſmćdźa, wotdźerźujcy druhich wot dźeła, njezałoniſkich ſrćdłow nałóžowacź.

— Cyrkwinski rjad, tał mjenowany rjad bóžſtkoho ſłowa, kotryź hiźo z lćta 1875 wobſtoji, bu wot ſwjatoho wćta pſchipoźnaty. Šłowne ſpćło ma w Stehl w Holłandſkej, njedalo to nćmſkich mjezow, a wulke miſſiony w Chinſkej (biſkop Anzer).

— Šrabja Balleſtrem je za twar kałholſkeje cyrkwy w Ruda 200,000 hr. daril. Cyrkwy ſluſcha do joho patronata.

Raſuſta. Raſki duch w nowym raſuſkim ſejmje kujećicź budźe, poſaza jo pſchi joho wotewrjenju. Młodźi Czeſcha z harn zapocźachju, a hdyź potom praſident na ſmjercź jendźeſkeje králowny Wiktorije ſpomni, ſtupachju nćmſcy radikalni do jich kroćelow a załhadźachju dale. Luty ch nawjednje njewćrliwy Ščónerer a woni ſu runje tał njepſhećełſcy pſhećiwo kałholſkej wćrje taź pſhećiwo raſuſkomu kujećeſtwu. Ščónerer ſada, zo ma kćždy, kiź chce do joho towarſtwa zaſtupicź, ſo zjawuje Roma wotrjec. Šdyź won a joho pſchowiſt zwonkowuje ſo lutherſkej wćrje pſchitowac̃ſcha, njećzinja to ze zuntſkownoho pſhejmćdźenja, ale jenoź tohodla, doleź ſo chćdźa z nćmſtim kćžorſtwom dobri cźinicz, a doleź ſo nadźijeja, zo móhli ſo lćžo z nćmſtiu kćžorſtwom zjednocźicź, hdy bychu Raſuſku pomhali znicźicź. Wopſheć by wſchac ſo jim móhło, zo bychu kſwilku pod pruski kſhud pſchichli. — Prjeđawſchi tał mjenowany „centrumſki klub“ w raſuſkim ſejmje, je ſo z prjeđawſhej nćmſkej ludowej ſtronu zjednocźił. Nowa ſtrona, tał naſłata, mjenuje ſo centrum a jeje pſheđyda je dr. Rathrein. Teź mjez wſchelaſkimi ſłowjanſkimi zapóſłancami pſchihotuje ſo podobne zjednocźenje ze ſamſnym mjenom. Dobra wola mnohich pał z czeźka žlu wolu druhich pſchewinje.

Belgiſki ſejm wuradźowac̃ſhe wo hrajećnjach, kotreź we wćſtych mćſtach a kupjelach, taź w Spa a Oſtendźe, wobſtoja a mnoho huďjenſtwa a njeſhmanſtwa do ludu nawala. Mnozy zapóſłancy mćnjachju, zo ſo taſte zjawne hrajećnje njeſmćle dowolicź. Njećeſtwo pał je zběhnyć njecha, doleź wjele wužitka a pienjez womym mćſtam pſchinoschujja.

Holłandiſka. Šwaſ králowny Wilhelminy z mójwodu Hendrichom Meklenburgſkim bć ſchtwórk 7. małoho rćža w Haagu. We wſchelaſkich dźełach kraja wotmćchu ſo mnohe ſwjatocźnoſće. Mjez druhimi wnkrajnymi wjeřchami bć tam teź wulkowjeřch Wladimir z Ruſſeje. Žda ſo, zo je luboćć napſhećežo mandźełſkomu młodeje králowny pſchibćrała a je nćto

wjetřcha, dhyžli so pschilecžnje w sejimje pokazaja. Mandželski kralowiny dóstanje titul „prync Hollandski“.

Žendželsta. Kaž je znate, maja Žendželčenjo jatnych Burow z wulkoho džela na kupje St. Helena. Stražowacž mějachu jich tež wojacy z Indiskeje. Tuczji běchu jo tež z łódžnikami wšelakich tam w pschistawach pschebnawachy łódži zunjepschecželi, a jich hněw jo stónčnje tak rozhoril, zo zběžtařstwa pschecžiwu tamnym wobydlerjam zapoczachu. Tuž dyrbyja nětk Žendželčenjo samo stražnikow swojich jatnych stražowacž dacž, doniž jich njebudža zasy do jich domizny pschewjezcž móe.

Žurfowsta. W Konstantinoplu poswjecžichu 27. wulkoho rózka stindnju, kotruž běšče fejžor Wilhelm k dopomnjecžu na swoje pschebnwanjo w tutym měšče w žarostlawnym Hippodromje twaričž dal. Wošebita deputacija z Němskeje bě k tomu do Konstantinopla pschisćla.

Žeruzalem posćicžesche 18. wulkoho rózka njemščedny napohlad, dofelž běščeje město a krajina ze sněhom pokrytej. Wjesnjenjo, toťiž poprawom žymseje drašty njeznaju, pschisćadžachu bo sy do města.

Čhinsta. Ćrabja Waldersee myslil, jo domoj wróćicž. Wón je wošebity wupis wudał, kak mohle jo wójsta po něčim wróćicž. W nim mēni, zo by potom, hdyž je Čhinsta zapoczala wumēnjenja k měrcj dopjelnjecž, došahało, zo w Pekingu a druhich wažnych městach něšchtwo tysac cuznych wojakow woštanje. Na Čhinškich je wošebje začisćež činiło, zo su Němcy fejžorstoho zastupnika w Paotingfu, Ting-Munga, z dwěmaj jeho najhórschimaj pomocnikomaj k smjercži wotšudžili a jim hlown woteželi. Tajkoho kšostanja jo Čhinjenjo wošebje boja, mēnjo, zo tajcy tež w tamnym swěče bjez hlowny woštanu, zo njemēdža tam ze swojimi přjedownikami wobthadžecž, zo su po-tajsim na wěli zničženi. Mišsionarowje jo boja, zo njemēry čim hórye wu-dyrja, hdyž wojacy wotežahnu.

Afrika. Burowje dale z dobrym wuspěchom pschecžiwu Žendželčanam wojuja. Tak nimo mjeńschich wotdželow tež pola Modderfontaina wjetřche žendželste wotdželenjo, wobstojace ze 7 wšychkow a 220 mužij, zajachu. Jatnych pozdžisćcho zasy pušćežichu. Powěscžje praja, zo je general Botha z 2000 mužemi do Kapškeje kolonije zafročkil.

Wšhelcžizny.

* (Tón praji, kaž sebi myslisće.) Friedrich II., pruski kral, jónu na pucžu po Schlezynskej z wozom težach wošta. Sprošty buril pohončej pomhašče wóz wucžahnyčž. Pšichi tom jo kral z burom do rēcži da a jo woprašča: „Na, kotrych dha macže radšcho w kwartirje, Rakusćich abo Prusćich?“

Bur wotmołwi: „To je nam wšcho jene.“

Tola Friedrich jeho tak z lohkim njepušćeži, ale žadašče sebi wotmoł-wjenjo. Tuž buril wuprašny: „Nó, hdy by na nas zaležalo, nam by naj-lubšcho bylo, hdy bychu wšchity Rakuscy we Tobju leželi a Pruscy na brjozy šćali a jo smjercž smjeli.“

Friedrich II. jo dale njeprašesče.

* Ameriski nowinar požada někotrych znamjenitych mužow wo zdželenjo, šćto wot XX. lěšćotka wocžahuja. Mark Twain, wubjerny humorista a

fatirik, wotpisa: „Woczałuju wot XX. lětsťotťa, zo so w nim wróći stara cześcjozna njeni, fotrej civilisacija rěťaju, ze swojich ławnych wujězdow do Šlaoćawa, do južneje Afriki a na Filipiny. Wróći so womazana, wobidžena, z dušću polnej falicha, z měchom polnym dobytivow a z hubu polnej łžow. Dajeje jej potom hnydom mydło a trěno, ale — šchipel šťhowajeje!“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 275—283. z Njebjelčie: farař Kubaš, Mikławš Žur-Kokla, Mikławš Robl, Marija Žurowa, Pětr Hajuš, Marija Štrancec, Jakub Hostak, Bosěj Pjech, Michał Pječka, 284—292. z Pazlic: Michał Šewc, Pětr Cyž, Jakub Zmij, Jakub Robl, Michał Lukaš, Jan Ryčerja, Jakub Krawčik, Madlena Weelichowa, Pětr Haška, 293. Michał Lehmann z Pěskec, 294. Pětr Robl ze Štruchow, 295. Madlena Mětowskec z Borsće, 296. Mikławš Hantuš z Drježdžan, 297. kapłan Pawoł Šoťa we Wostroweu, 298. inspektor Jan Šoťa w klóštrje Marijnym Dole, 299. Jakub Měrcink z Hasłowa, 300. Michał Čemjera z Wutočie, 301. Mikławš Khola z Čěskec, 302. wučer Jan Symank z Baćonja, 303—307. z Khrósćie: Pawoł Wingeř, Hadam Wingeř, Jurij Rychtar, Michał Kokla-Lisak, zapóslane, Bernard Krawža, 308. Madlena Krancowa z Worklec, 309. Jakub Hejduška z Hórkow, 310. Marija Nowotnowa z Prawočie, 311. Hańža Lebžowa z Nuknicy, 312. 313. ze Zejie: Jakub Domš, Madlena Wolenkowa, 314. Mikł. Khěška z Lišeje Hory, 315. Michał Kučank z Nowošle, 316. 317. z Konjec: Marija Wjaclawkec, Pětr Čornak, 318. Pětr Žurk z Łazka, 319. 320. z Ralbie: Mikł. Brauer, Michał Kocor.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 813. Michał Herrmann z Njebjelčie, 814. 815. z Pazlic: Pawoł Schuster, Mikł. Weelich (†), 816. Pětr Čornak z Konjec, 817. Jakub Mikławš ze Šunowa.

Zemréty sobustaw: Mikławš Weelich z Pazlic. R. i. p.

Dobrowólny dar za towarstwo: J. S. 40 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Lubiju.

Dale su woprowali: Njemjenowana z Budyšina 1 hr. 50 pj., swjatomu Antonije lubjeny dar 3 hr., njemjenowana 1 hr., njemjenowana z Budyšina 3 hr., njemjenowany z Budyšina 7 hr., ze Zejie 2 hr.

Za missionsku kapažu w Olbersdorfje pola Žitawy: Farař Kubaš 10 hr., swjatomu Antonije k džakej 1 hr., sobustawy žiwoho rózowca we Worklecach 10 hr.

Za nowu kapažu w Bjarnacicach-Kunnersdorfje: Z Wotrowa: privatier Mikławš Šoťa 4 hr., překupe Michał Šoťa 2 hr., Kathyrna Šolčie 50 pj., inspektor Jan Šoťa z Marijneho Doła 3 hr., farař Kubaš 30 hr.

Za nowe pišćełe w Khrósćicach: 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7299 hr. 43 pj. Dale darichu: Молоканы: 1 hr. + 10 pj. + 30 pj. Farař Kubaš 3 hr. Pětr Čornak z Konjec 1 hr. M. W. z K. 2 hr. J. Č. 50 pj. Kapłan František Kratochvíl w Popowicach na Mor. 1 hr. Naš mištr 1 hr. 50 pj. Delanska Patentna Komisija: 75 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřela je sotra Madlena Otto z Rumburka. R. i. p.

Ř cześći swjatoho Antonija jena žona wozjewja, zo je drohotnu wěc, fotruž bě žhubita, na špodźiwne wafšćijo zas namafala. Tať wurjadne wufšćenje namafawšći, to tudy z džatom wozjewja, faž je šľubita byla.

 Hłosy za přidawk nowych kěrľušow z druhoho wudaća
Pobožneho Wosadnika su nětko w čišću hotowe a budža za tydžeń na předań.

Čiřćęć Smolerjec knižćiřćęćetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko rumu 25 pj.

Spěw časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čísło 7.

16. februara 1901.

Lětnik 39.

Spěw swjatocho Domaša Akwinskoho na swjedžen Božoho Čěla. (Za 40-hodžinsku pobožnosć.)

1.

Pobožnje so modlu tebi nutrny,
Kiž so khowaš pod wobličwom potajny.
Hdyž to rozjimuju z hnutej wutrobu,
Čuju ducha mocow poľnu khudobu.

2.

Slabe tu je čuće, słód a widženjo,
Wěstosć dawa jeno same słyšenjo.
Kak mohł čłowjek zaprěć tomu wěrjenja,
Kiž je wěrnosć sama bjez wšoh' mylenja?

3.

Na křižu so skhowa jeno bóstwo wšak,
W sakramenće pak tež samo čłowj'stvo tak.
Woboj' wěrjo prošu: daj mi, hrěšnikej,
Štož sy skićil pokutnomu złośtnikej!

4.

Błuznow runja Domašej wšak njehladam,
Tola Boha swojoho će wuznawam.
Daj, zo bych ći wěrił dale krućišo,
Nadžijał so, lubował će swěrnišo.

5.

Tutón pomník na dzeń smjertnej' stysknośće
 Dał nam Jėzus jako zawdak zbóžnośće:
 Daj mi, zo by duša z nim so žiwiła,
 Ji so druha słódkoś njeby lubiła!

6.

Prošu wěrnoh' pelikana, zbóžnika:
 Z krewju wučisć nječistoho hrěšnika!
 Byrnje jeje wjac hać kapki njebyło,
 Swět wšón wot wšěch złósćow by to wotmyło.

7.

Jėzu, kotroh'ž nětko skrytoh' zhladuju,
 Dopjelń smilnje, štož tak jara zdychuju:
 Zo bych wotkrytoh' će widzieć hódny był,
 Twoju krasnoś widžo wěcnje zbóžny był.

Po łacńnskim přeložil Jurij Libš.

Dzeń 13. wulkoho rózka 1901.

Jubilejski wotpuśc.

Dofelž so wschelaće doprašchowanja stawaja, fajće su wuměńjenja, pod kotrymiž móže so lětuschi jubilejski wotpuśc dobyć, chcemy je tudy hišće raz wozjewić.

Wotpuśc je z wonka sakramenta pokuty wot cyrkwy wudžělene spušćenje časnych tchoſtanjow, kotryž by čłowjek po hižo woda-
 tym hrěšće pał tudy, pał w čiježu wocžerpjeć měl.

1. Tohodla je přenje a najwažnišće wuměńjenje kaž kóždoho tať tež lětuschoho jubilejschoho wotpušća wěrne wnjednanjo z Bohom pschěz dobru płacziwu spowědž. Tež isčchowace doſtojne swjate woprawjenje je wuměńjenje.

Za tute ł dobyču jubilejschoho wotpušća pschedpisane doſtaćo swjateju sakramentow pokuty a wotſarja pał njedolaža po cyrkwinſkich kazujach za kóždoho katholicchoho kſchjećana pschipornčena lětna spowědž a swjate woprawjenje w jutrownym čaſu (tať mjenowana „jutrowna spowědž“).

2. Schtóž chce doſpołny wotpuśc tež poſnje dobyć, dyrbi so nic jeno wot hrěchow wufwobodžić, ale tež kóždu ſamowólnu pschifhiloſć ł hrěchaj dyrbi we jebi pomorić.

3. Wofebite wuměńjenje za dobyču lětuschoho jubilejschoho wotpušća je 60-króčny wopyt cyrkwy. Pschi kóždym wopyče cyrkwy maſch za powyščenje cyrkwy, za wuforjenje bładow, za pschězjenoſć mjez kſchjećanſkimi wječchami, za ſpomóženjo kſchjećanſchoho ludu a za swjatoho wótea so modlicž, kaž to w modlitnych knihach namaſch pod napiſmom „wotpuſkowe modlitwy“. Znutſkowa rozpominaca modlitwa je dobra, ale ſama njedolaža, tež hortna modlitwa je trěbna. Sdychž knihi ł rucy uimaſch, doſaža, hdyž 5 króč Wótcje naſch a Strowa ſy Marija a 1 Wěru ſpěwaſch.

4. Tute 60 wopytow cyrkwyje ma so na 15 dnjach a to kóždy dzeń 4 króć dofonjecz. Porncžene njeje, tute 15 dnjow za sobu, bjez pšchetochnjenja, wobšedžbowacž. Móžesč je w tutych 6 mječach, kotrež wotpušt traje, jebi wuzwolecž, kaž chceš, jeno zo na kóždym dnju šchtyri króć cyrkej wopytajš.

Dokelž je kóždy katholicki křesćan kručze winowaty, na njedželach a pšchfazanych swjatyh dnjach božu mšchu slyšecž, tón wopyt cyrkwyje za dobyčež wotpuška njedofaha. Šchtóž by po kemschach chcył wotpuškowu wopyt cyrkwyje dofonjecz, by dyrbał z cyrkwyje hieč a zasj so do njeje wróćieč a potom wotpuškowu paczerje spěwacž. Džělawe dny, tež małe a cyrkwinške swjate dny móže so tež boža mšcha za pšchedpisanu jednu wopyt wužieč. Šchtwory wopyt móže so za sobu štač. Wuspěwanjshi wotpuškowu paczerje, wuńdžesč z cyrkwyje a zas so do cyrkwyje wróćišč, zo by paczerje wuspěwał.

W Budyšinje stej dwě cyrkwi postajeney, kotrejž matej so wopytowacž, a to tachantška a serbska cyrkej, kóžda wob dzeń dwójcy. We wšchitkich druhich wošadach ma so farska cyrkej šchtyri króć wopytacž; tež kłóschtršce cyrkwyje w Marijnej Šwězdže, Róžencze a Marijnym Dole placža za cyrkwyje, kotrychž wopyt za dobyčež wotpuška placži. Baczowška cyrkej za farsku cyrkej placži. Tež za Hajnicžanšku kapalu drje so dowolnosč dobudže.

5. Wotpušt hacž do 21. julija, wošnjeje njedžele po swjatkach, traje a na špomunjeney njedželi po kemschach so wobzamkne.

6. Šłownej wuměnjeni na dobyčež wotpuška stej najprjedy měnenjo abo wola, zo chceš wotpušt dobyč a zo za to tute wopyty cyrkwyje činišč, a k druhomu šlaw swjatojčzaceje hnady, prjedy hacž pšchedpisanu wuměnenja došónčišč. Tohodla dyrbijš na to džiwacž, zo prjedy poslednich wopytow so z dobrej špowědžu z Bohom wujednasč. Tuž drje budže najšepje, zo na pjatnatym dnju k špowědži a wopravjenju džesč a potom hiščeže 4 poslednje wopyty dofonjecz.

7. Džěčži, kotrež drje k špowědži kłodža, nie pak hiščeže k swjatomu wopravjenju, móža tež tón wotpušt dobyč. Šim ma špowědnik za wopravjenje drugi dobry štuť napoložieč. So rozeni, zo dyrbja tež džěčži wopyty cyrkwyje na pšchedpisanu waschnjo dofonjecz.

Za khorjch, kotřiž do cyrkwyje hieč njemóža, maja špowědnicy pošnomóc, zo jim wuměnenja za dobyčež wotpuška pšcheměnja a wolóža. Z cyła su za čas jubileja špowědnikam wšchelake pošnomocy špožčene, kotrež móža w špowědnym štole k špomóženju wěrnjch nałožowacž.

3 Ružich a Šakšje.

3 **Radworja.** Zauženu njedželu 10. małoho rózta wotmě tudowna katholicka Bješada abo Kašino swój 27. založenšti šwjedžen w šwojim towaršichnym lokalu pola Šefec. Dokelž hacž dotal so njeje tajki šwjedžen hiščeže ženje z wulkej haru za cyły šwět a z rejemi wotměwał, tuž žiwostachny tež lěta hiščeže pšchi šwojim jednorjch waschnju — šwójbnoho wječžora. Tohodla bě tež porjad cyle jednorj: pšchednosč pšchedšny, žhromadna wječžer, potom so pšchedštajesche směšč, abo mojedla wješelohra w jenym jednanju (11 wušupach): „Schwarni podrožnicy“ pomjenowanj, k čomuž běšchtej trěbnej dwě mužškej wošobje, Ršchibelschko (šherwe a zarjadowat jenožo mječžanškoho domu) a Šobotka, džiwadłowy hracžk abo kseleč, kotryž potom we wšelakich

podobach, jako židowiski kupe starych wěcow, kuježna Pinkertowa a wumjele na bubon, dofelž njebě wot Ašchidleschki jako kellei bydlu dōstał, tomu něfotre čžežte hodžinski pschihotowa. Směšcht so jara derje poradži, bē pschi krótkofeži čžaja derje natwufnjeny a bu tež runje tak derje pschedstajeny. Ašchidleschko (scheurc) mējejeche tež wjele mjerzanja a džela jako zarjadować domu abo domowuit z mježenjom thēže a pschenajeczom prōždnoho bydla a wēdžejeche runje tak wuštojuje dželacz ze swojim thofschēžom kaž jednacz z hubjenym prakom pschifhadžacych podrožnikow. Al bējeche-li wēdžal, zo je jomu přeni wotpowazany kellei, Sobotka, ze swojim kelleištwom potom tajki strach a mjerzanjō čžinił, joho na to wobčežuju a nabbēhnujo jako mazany žid ze swojimi starymi lapami, toščemi, železom atd., fotrež jomu potom hiščeže ze swojoho mēcha na hlōwu wuštupa a cykly dom zanjewodži, abo jako ta žestartjena holca Pinkertowa ze swojim pschēžtom, fōčžtami a putkami, a tōn hawtowat a wumjele na bubon atd., ze swojimi za bubon basnjemyi pšnjemi, šchtož wōn wšcho najrjeišcho wuwjedže: njebējeche drje joho tola ženje na poslednu jato zašy namakawoho kellera do bydla za podrožnika pschuwzał, ale jomu hinał pštał. Naposledu wosta hiščeže krótki čas za swobodnu zabawu. — Z pschednoschka a lētnoho pschehlada pschedshdy zhonichmy, zo je towaštwō porjadnje swoje mēšacžne zhromadžizny fōždu poslednju nje dželu mēšaca mēle a zo ani jena wupadnyła njeje a zo je towaštwō najsche serbske a něfotre němške čžajopšny džeržalo. Něfotre sobustawy drje su byle jara liwke, tola mamy pschecy rjanu čžrjōdku horliwych a pilnych, kotřiž zhromadžizny porjadnje wopytowachu. Ženoho jobu najswērnišchich sobustawow pak pschewodžešche Bjesada zhromadnje ze swojeje forchowy 3. februara k rowej, Franca Gruberta z Nadworja, kotromuž pschedshda šlowa žarowania a tež thwalby pošwječi a zhromadžizna joho počžežuju štamy. Druhich sobustawow pak napominasche, dale pilnje zhromadžizny wopytowač, dofelž tola wjele žadane njeje, jōnu za mēšac jedyn nje dželsti wječor za Bjesadu woprowač a tu wšchelle nowe a wužitne wēcy nazhonič. Wnōzy bychu tu swōj čas zawēšce lēpje nakožili, hač hdyž jōn začepu w foržinach abo hewat wšchellich hubjenych towaštwach. — Tuž budž z tutym wšchitkim horcy džat, kotřiž su pomhali tutōn swjedžeit porjeišchicj a tak zabawny ježinič, wosebje tež wuštojnymaj hrajerjomaj, Šanej Grubertej a Šandrijej Lorencce z Nadworja. Bjesada pak njech rože a pschibēra, zo by pschecy dale mohla štukowač k Wožej čžežci a Serbam k wužitkej. X

Žyma je nětko došpołnje pschirodu wobkuiježila. Wšchudžom, tež w najnižichch dolinach, so špora worščta šnēha zyboli, pschifrywajcy nazymšte šmy, fotrež ze šurowymi juhimi mrōzami hižo škodu bjerjechu, tak zo šipre rožkowe a pschencžne štwjelčta so pjelščachu, žōtknjechu a do kulki lēzechu. Mjez tym pak je so šnēha nacyklo došč, a krasnje je, takle žymsti wobraz widžeč, a hiščeže krasnišcho, jōn wužitwac šmēč. Daloko šchēroko je cyla krajina jena běla bělina, čžista kaž žadny najbēlschi haman. Al pod nohomaj swoju hužžbu hraje w drobnušchich žornjatkach so mjelacz šnēh. Al hewat šōwšōfōlo wšchudžom tak čžicho kaž dželawy džēit we wješnej šwjatnicy popōdnju! Pod swojim wodžewom drje rēčžta rēčži, ale njedōšyšchich jeje hubotanja. Na wobzoru štoja jako murje lēhy: jehlina, a jeje ramjenja drje zafuštachu druhdy pod njematej čžežu — a liščowce šchtohy, kotrychž hałuzy a tež najmjeišche hałuzježički su pošpane z cyklymi horsčžemi a z šilgrauštimi prōschkami běłōžnōho mošchka. To pak su prawe hodowne šchtohy. Šchēre njeby hiščeže wjacy šnēha wēščeži, a bluke z rēdlim šnopom pruhow žymšte šōncō na nas

hlada. A my we jstwie sedžo džeržimy kachle abo koscheja wjazamy, drjewjancy dželamy a do młyna bėhamy, ale do młyna njemóžemy — dofelž je tam pokno mčchow — ale mało wody. Pšchascž njejsimy wufnył, naše wowki su wumrele, a tak so nam tak schpatnje te pierjo drėje, a žane bajki so njebaja. Najša wowka je wšchitke sobu wzała. Womlóžili smy, z »Krajanom« smy hotowi, serbskich knihow w lėče njejsimy kupowali a nětko w zymje žanyh nimamy — a tuž sforo zdychujemy... Deschežiki a zyma — to so najprjedy wostudži... Njedželu, a hiščeže dwócy smy so ze sanjemi pšchewjezli, z čyrjódami ju za nami bėželi. Zorty, koncerth, swójbne wječory, wojeřiše kapaly smy slycheli a widželi hracž, a waschi spėwarjo su tež sobu posłchali, rozjemjeli kóžde słowcžo njejsimy — ale schene było je. Smjeli so ju, a my smy hiščeže bóle so smjeli a smjałe... Ale tež to so po čzasu wostudži... Dopis z **Panczic** za tydžeń podamy. Nėd.

3 chłoho swėta.

Salisa. Kral a kralowna staj thorej pobhłoj; kral mėsjesche swoje štare čerpjenje, kralowna pomė influencu — tola hižo je wobėmaj lėpje.

— Zajimawa wustajeńica, kotraž ma so lėta 1903 w Drježdžanach wotmėwacž, so hižo pšchihotuje. Budže to wustajeńica nėmŕich městow. Hižo njedawno zeńdže so w Drježdžanach wubjerł, kotryž ma pšchihoty za wustajeńicu wuradžowacž a wjesć. A njomu słušcheja najnahladnišci mėsčjanostowje nėmŕich městow.

— „Evangelski zwjazł“, kotryž je wosebje pšchecziwo katholickej cyrkwi abo, kaž so praji, pšchecziwo ultramonismej založeny, je sebi w zańdženym lėče wosebitu prócu dawal, zo by prawje wjele sakskich zemjanow za sobu štanow dobył. Njenamaka pak pola nich prawjeje lubosće, a jedyn z nich, knjez z Šriejen, šamo zjawnje w nowinach a we wosebitym pišmje wupraji, zo su schčuwanya pšchecziwo katholicam njesprawne a rozonnym ludžom wohidne. Nětko wozjewjeja nětotre nowiny, kotrež zwjazkei blizto stoja, z wulkin wuzbėchowanjom wupis, kotryž je wot hrabje z Einsiedeln nad Minafatom wudaty a wot 121 sakskich zemjanow podpisanj. W nim so praji, zo swojej lutherkej wěrje stajnje swėrni wostanu a zo budža za nju wustupowacž. To jim ničto za zło mčėž njemóže. Zo pak zwjazkowcė nowiny tohodla tajkeje hary činja, je džiwno, dofelž so sforo zda, kaž bychy přjedy dwėlowali na jich swėrje. Zo chcedža tamni zemjenje evangelskomu zwjazkei pšchistupicž, tež njepraja, a nimo toho je hiščeže wulki džel sakskich zemjanow, kotřiž wupis njejsu podpísali, a to z džėla z pšchiczinow, z kotrychž je jasnje widžecž, zo jim pucže evangelskoho zwjazka so njepodobaju.

Nėmŕka. Pšchi swojim nawróće z Zėndželskeje njemóže fejžor prawjeje lubosće pola swojich poddanow namafacž. Samo kručže monarchijsch zmyšlene konŕwativne nowiny jomu jara za zło bjeru, zo je lorda Roberts=a z rjadom „czornocho worjoła“ wuznamjenil, mjez tym, zo w swojim času wopyt přisidenta Krügera pšchijał njeje.

— Sej m wuradžowasche posledni čas wo justicnym a wo financnym pšchėdmječe (etat). Wosebita naležnosć židowskich uotarow zbudži žiwu rozmołwu nic jeno w fejžorskim, ale hiščeže bóle w pruskim sejnje. Zėdyn z liberalnych zapóslancow bė so hórčil, zo židowsch rėcznicch w Berlinje bóle porėdko z notarami bywaju, dyžli kšchescžanscy. Minister Schönstădt

móžesche na to ze wschym prawom wotmołwicz, zo je w Barlinje wjele wjacych židowskich, dyžli kšescejsanfskich rěčnikow, a hdy bychu jich chcyli w samšnej licžbje za notarow sežinic, bychu stónčnje kšescejsanfcy wobydlerjo dyrhjeli ze swojimi swojbnymi, tež tajnymi, naležnosćemi k židowskim notarom kšodžic — a to njeby za nich šnadno bylo. Konfervativni a centrum ministrej w tom pschikšowachu, dofelž džěn je pschecy hiščeže židowskich notarow njepoměrnje wjacych, dyžli kaž by to na židowskich wobydlerjow šluchalo. Znaći šchitarjo židow, socialdemokratowje a swobodomyšlni, walichu so nětko ze wschym hnešom na ministra. Wězo ničžo njepomhašche, dofelž wjetšcina w pruskim a němiskim sejmje ministrej cyle pschikšowasche. Widžimy pak z toho zasy, kaš tamni ludžo židow na wschě wašchnjo zasitnja, na katholicow pak hiščeže jobu ripaju, byrnjež so tym tež wjetšča kšchidwa štawala.

— 11. małoho rózka započina so w Barlinje głowna zhromadžizna zwjazka ratarjow. Sobustawow ma zwjazk w tu kšwilu 232,000 a je w zańdženym lěče 26,000 sobustawow pschibyl. Za ratašitwo wschaf zwjazk horlinje, hdyž tež trochu jara jenoštronfcy, šfufuje, šchoda pak, zo je katholicam tak njepšhecželny, kaž je to z joho nowin tež w poslednim čašu widžec.

Zrudny podawš je so w Mörchingen w Elšafej štal. Tam šedžachu po hoščinje woješfcy wyschcy hiščeže hromadže, a pschi pscheczelnaj rozmošwje rozhuěwa so štonik Adams cyle šnadnje pschicžiny dla na wyschšchoho woješfšoho lěšarja Rügera, kaš zo joho mjez mocži dyri. Adams, kotryž bě trochu pschecz měru pil, poda so na to dom, mjez tym zo dr. Rüger z druhimi wyschkami hnydom wuradži, kaš by hiščeže w noč wyschka Adams-a na duel žadaš, kaž ma so to po tajkej kšchidbje po wopacžnych woješfšich nahladach štač. Dwaj wyschfaj dyrhješhtaj so w noč hiščeže z Rügerowym žadanjom k Adams-aj podadž. Duel mješche so nazajtra rano zahe štač. Rügerowj bratr, wyschšchi leutnant Rüger, kotryž bě tež pschecz měru pil, rozhori so je štrachom, zo mohł Adams jako jara dobry šfělc joho bratra, kotrohož jara lubuje, zatšělic. Chcyšche tohodla duel zadžewadž. Dońdže dom po swoj revolver a poda so runy puč do Adams-owoho wobydlenja; da šebi joho, dofelž bě hižo lehnyč, zawolač a šfěli hnydom do njoho. Šacžruijež chcyšche joho jenož, kaž to praji, ranič. zo by duel so njemohł štač, trjechi joho tola tak njezbožownje, zo Adams hnydom zemř. Wyschšchi leutnant Rüger bu wot šudnišwa na dwanačže lět do čžežkoho jastwa zasudženy a z wójška wustorcženy. Pschicžina zrudnoho podawka pak je nimo njepoměrnošče wohidne wašchnjo duelowanja, kotrež so we wójšku pschecy hiščeže haji.

— W Munichowje je šlawny lěšar professor z Bettenkofer, 83 lět štary, so zatšělic. Dlějšchi čas bě hižo trochu pschemyšleny, a tuž je zrudny šfuf bjez rozmyšlenja šfucžil. Dofelž je to tež lěšar wobšwědcžil, šu joho cyrkwinšcy poškowali.

Šlafušta. Druha komora wuzwoli za pschednydu hrabju Wettera v. d. Vilie. Wón šluchša do zastupjerjow morawškoho zemjanshtwa a je jako wučženy měrnj a džělawy muž w sejmje jara widžany. Za druhoho pschednydu bu zapóšlanc Prade z němšfeje ludoweje štrony a za šfěčžoho pschednydu čžěški zapóšlanc Bazek wuzwoleny.

— Nimalo nahle je něhdušchi šerbšfi kral Milan pónbžclu popoždny w 4 hodžinuach we Winje zemřěl. Dofelž bě po influncy pschethěšje šebi

wulęł, zahorichu so jomu skónce zaúdzjenoho tyždenja synlje pluca, a njeđzeli a pónđzeli thoročej tak pschiběraše, zo Milan jam so njenadžeshe wustrowjenja, štoržo, zo dyrbi hižo ze 46 lětami zemrěč. Milan bě so narodził 22. augusta 1854, bu pozdžišcho wot wjetša Michała Obrenowića za syna pschizaty, a hdyž pschizawny klara Georgowićeje swójby tutoho 2. julija 1868 morichu, wuwolachu Serbowje Milana za wjetša. 1872 pschewza wón jam knjeistwo a woženi so 17. oktobra 1875 ze 16lětněj Nataliju, džowfu ruskoho wyschfa kěžko. 1882 pschizwa kralowsfu trónu. 6. měrca 1889 wotstupi knjeistwo swójomu synej Alexandrej. Hižo lěto přejedn bě so wot Natalije džělil a pozdžišcho so jenož nashwilnje z njej wnjednal. Čzas pschecjini z wjetša nětko w Parizu a posledni čas we Winje. Soho žiwjenje njehodži so jako póczjime thwalic. Pothowajni jocho w klóschtreje Kruschedol w Serbijskej.

Italija trjeba nowe ministerstwo, dofelž je minister Saracco zastojnstwo dyrbjal zložicž.

Hollandija je so z Portugalskej, z kotrejž bě so afričich naležnosćow dla rozkorila, zašy wnjednala a wobaj zapóslanecaj staj so zašy wróćikoj na swoje mětno.

Španija. W Španiskej su z nowa njeměry wudyrile. Kaž je znate, ma so princjesna Asturska z hrabju z Caserta ženicž. Mnogy w kraju, wosebje liberalni, su pschecziwo žentwje, dofelž bě nawoženjowu nan přeni general Don Carlos a, a hdyž tutón nětk do Madrida pschidže, započachu so njeměry, kotrejž so potom wosebje pschecziwo cyrkwinškim rjadam, wosebje jeuitam, wobrocichu, dofelž lud měni, zo su tuczi pschecy hiščeje Don Carlos-aj pscheczeluje zmyšleni. Njeměry rozšěrjachu so potom tež do druhich městow, do Walencije a Granady, a jenož z pomocu wojakow zamóža je podtkóćicž.

Ruska. W Baku nad kaspiskim morjom zapalichu so wulke sklady petroleja, kotrejž Rothschildskomu towarštwu škusachu. Potom spali so tež mjele džělacětskich twarjenjow a 10 ludži, a mnoho druhich so zrani. Z tych tež hižo 7 wumrěchu. Kak wulka je šchoda, njeje hiščeje wulicjene. Najšterje njebudže pschěz 1,200,000 hriwnow.

Čhinska. Žednanija z čhinskim zastupjerjemi pomaku potracuaja. Mjez tym su so katholicy mišionarowje po pschikladže a namotwjenju biskopa Muzera, kotromuž běchu čhinscy zastojnicy swój šchit pschilubili, hižo skónce decembra z džěla na swoje městna podali. Doniž su europšcy wojacy hiščeje w Čhinskej, drje so mišionaram mjele nještanje; pozdžišcho pak zawěščeje někotromužkulž z nich martraška tróna so plecže.

Afrika. Lord Ritchener trjeba zašy nowych wojakow, a Žendželisa pschihotuje tež z nowa 30,000 jězdnych za Afriku. Mjez tym su Burowje Žendželčanow hižo wjacj króć zbili. Wosebje zafale wojowachu 30. wulkoho rózka pola Bloensfontein. Něhdže 700 jendželškich wojakow pod majorem Crewe buchju wot 2500 Burow, kotrychž Dewet sam nawjedowashe, z wjacj štrou z dobom pschimani a móžachu so jenož z čžežkim šchodowanjom k wjetšchomu wójšfu generala Knoga pschedobhčž. Po zdaczu so Burowje dale bóle k póldnju dobywaju.

Amerika. W senacze bu peticija filipinškich wobhydlerjow čzitana, z kotrejž je widžecž, zo nochcěža so Americh podežjnyčž, ale zo jebi samo knjeistwo pschēja. Z dobom pschě wyschšchi ameriški general, zo je hake

mały dżel Filipinow podpizijnjeny, a zo by jich dospołne pšchwinjenjo wójsto ze 100,000 mužemi žadało, a tute wójsto by dyrbało cyle njesmilnu wojnu wjeleč, t. r. wojacy njebychu ani muži, ani žónsich a dźečži pšchelutować směli. Šinaj njebychu Filipinowje so podpizisli. Amerisicy wufwobodžerjo žněja tam potajfim hišće mjenje lubošće, dźyli Španisicy něhdy.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 321—326. z Khróscie: Michał Hojeř, Jakub Jurk, Michał Lebza, Jakub Kokla-Fulk, Michał Jenč, Madlena Koprijowa, 327. Hańža Wawrikowa z Nuknicy, 328. Jakub Zynda z Jaseńcy, 329. Jakub Wjenka ze Smječkee, 330. Mikławš Kubica z Hory, 331. 332. z Łusča: Mikławš Lawkus, Michał Lehmann, 333—337. z Noweje Wjeski: Hana Dyrlicheć, Jurij Wojnař, Hańža Kochowa, Michał Wobza, Jurij Budař, 338—347. z Worklee: hrod. kapłan Franc Jedlička, wučer Hermann Jurk, Jakub Menel, Michał Handrik, hrod. zahrodnik Jakub Mět, Jakub Hórnik, Jurij Šolta, Jan Budař, Jakub Salowski, Hana Herrmannowa, 348. Jurij Wels z Wučkee, 349. 350. z Brjeimjenja: Michał Woldrich, Jakub Helgest, 351—354. z Budyšina: Augusta Sebusterowa, Marija Kubańkowa, Michał Raab, Jakub Koprij, 355. 356. ze Šunowa: Khata Kurjatowa, Pětr Brėzan, 357. Mikławš Frenel z Ralbie, 358. Madlena Henčowa z Konjec.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 818. Hana Kmječowa z Kozare, 819. Jakub Wjenka ze Smječkee.

Na lěto 1899: k. 848. Hana Kmječowa z Kozare.

Na lěto 1898: k. 874. Hana Kmječowa z Kozare.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Na Grubetec-Šćapanec kwasu 11 hr. 5 pj., k tomu wot Hańže Hantušec z Radworja 1 hr. 80 pj., na Cyžec křěznach w Kamjenej 5 hr. 10 pj., H. z Kamjenej 1 hr., Marija Fórmanka (sen.) z Lutowća 3 hr., F. z R. 1 hr., Ž. z B. 1 hr., Madlena r. L. z Khr. 3 hr., Hańža Wjerabec z Boranec 6 hr., na Jurja Schusterec křěznach w Radworju 5 hr. 50 pj.

Za missionsku kapału w Olbersdorfje pola Žitawy: S. 50 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7310 hr. 58 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: wot Meje 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročérjam!

Hłosy za přidawk nowych kěrlušow z druhoho wudaća Pobožneho Wosadnika su za 10 pj. na předań w redakciji „Kathol-skoho Posoła“.

Z Ralbie do Ralbie!

Česěnym wobydlerjam Ralbie a wokolnosće podwolnje wědžec dawam, zo sym so tu jako krawski mištr zasydlil. Nawuknywši swoje rjemjesło na krawskej akademiji w Barlinje a zložiwši přisłušne pruhowanjo, buch do tamnišoho zwjazka mištrov přijaty, a tuž sebi wěrju přilubić, zo wšitke dźěla

krawca za mužskich

štož móžno derje a wězo swědomiče wobstaram. Poručujo so tak wašej přečelnej mysli, waše poručnosće wočakuje

Mikławš Graf, krawski mištr w Ralbicach.

Šulerjo móža dobru a tunju peniju dóstać w Budyšinje na rōžowej hašy 13 po 3 štydach.

Čiřć Smolerjec knižicizjećetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Wudomy časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 8.

23. februara 1901.

Lětnik 39.

Pensionsta kassa za katolfskich duchownych w sakskej Hornjej Łužicy.

II.

Wosebje nuzna so pensionsta kassa za katolfskich duchownych Hornjeje Łužicy pšched nětotnymi lětami wupokaza, hdyž dyrbjachu tšjo duchowni swoje zastojnstwo złožić. Běchu to ff. kanonikus Müller, farar we Wostrowcu, kanonikus Kral, farar w Žitawje, a kaplan Scholta w Khróšcicach. Těhdom jo wosebje začu, kak ma so wobžarować, zo žana pensionsta kassa nje-
wobstoji.

Po wšchelačich jednanjach jo naležnosć skónčnje tak zariadowa, zo knjezej kanonikej Mülleraj z cyrtwinskih fundacijow w klóštrje Marijnym Dole a Wostrowcu a knjezej kanonikej Kralej z tachantskich fundacijow jo snadna pensija wustaji, knjezej kaplanej Scholće pak tak mjenowany titulus mensae wot knježestwa wustutkowa.

Z tajkich wuzkoscžow budža nětko duchowna wyschnosć a duchowni wuswobodženi, hdyž je pensionsta kassa založena.

Wosebje ma so džakownje pšchypóznac, zo je nasche knježestwo swoju hotowosć tutón wažny a nuzny skutk podpjerac wuprajilo a bórzy tež wopokazalo. Kaž smy w swojim času wozjewili, je w poslednim sejme knježestwo žadanj pšchedpožico, zo ma so 3000 hriwnow na lěto za potrebnosće katolfskeje cyrkwe w Hornjej Łužicy, wosebje za pensiju duchownych, zwolic. Wobě komorje štej za to bjez zadženka hłosowaloj. To je potajkim na tutej diwě lěče zwolene. Zola tež dale je knježestwo kručje slubilo, zo čee sejmej tute žadanj pšchedpožico tak dołho, hac budže potrebnosć. Ščož jo trjebaj na pensiju abo płaczenjo titula mensae njepšhetrjeba, sme so k pensionstkomu fondej pšchipožico.

Dale staj tež nashkej dwaj kłóschtraj, kotrajž matoj patronat nad wšchelakimi farami, na wěšty čas wjetšje pschinoschki pschisłubitoj. Šchož porjadne pschinoschki cyrkwow, kapłanškich fundacijow a duchownych, horjela spomnjene pschinoschki a dań załožneho kapitala njedosežahnu, ma tachantstwo dopjelnicž.

Załožny kapital wobstoi z 2250 hr. ze zawoštajeństwa njeboh seniora Kucžanka, 1000 hr. njeboh kanonika fararja Reime a z dotal nahromadženych pschinoschtow a danje. To wšcho budže wot nětka załožny kapital, liž dobru nadžiju wubudža, zo pensjonista kassa derje wobstoi. Ežim wěšćišcho pak wobstoi, jelizo so založenej pensjonstej kassy tež dale wotkazanja pschiwobrocža, a jeli za něcotre lěta žana pensija trěbna njebudže, dofelž maja so wšchitke pschinoschki zašy ke kapitalej pschikładować.

W tu khwilu maja so tute pschinoschki placiciz: Cyrkwje, kotrejž maja něšto zamoženja, a kapłanške fundacije maja wot wunošhta swojoho zamoženja (nic wot běžnych dothodow) 2½ % lětnje pschinoschowacž. Pschinoscht duchownych pak je na 1 % wot lětnych dothodow postajeny, pschi ežimž ma so tež wobydlenjo z 300 abo 450 abo 600 hr. po wysofošći dothodow, wobliciziz.

Wysofošć pschinoschtow móže so pozdžišcho, hdyž je fond derje založeny a potrebuošč so pomjeńšička, ponižicž, hačž stónćnje cyle spadnu. To wšcho ma a změje tachantške konsistorium w rucy, kotrejž pensjonisku kassu zarjaduje a kóždolětnje wo njej zliczenjo poda. Zliczenjo ma tachantške konsistorium kóžde lěto knježecřtwu pschedpołožicž, dofelž je pensjonista kassa juristiska wošoba a tohodla po zakonju knježecřtwu zliczenjo šluscha, a dofelž tute kóždolětnje pschinoscht podawa. Wobzamknjene zliczenjo so kóžde lěto tež ff. duchownym wozejewi.

Tak je so tež z pensjonstej kassu za lutherskich duchownych mělo, kotřiž su lěta dolho pschinoschowacž měli. Nětko, hdyž je fond derje došč založeny, najwjetšich džěl duchownych žanych pschinoschtow wjacu dawacž njetrjeba. Samo so rozemi, zo tež tomu fondej knježecřtwu poměrnje nahladne pschinoschki podawa.

Wustawki pensjonsteje kassy nadrobnje postajeja, hdy a kasska pensija ma so jenotliwym duchownym zwolicž, šchož tudy dale rozpisowacž njetrjebamy. Tež maja wustawki postajenja za to, kak ma so w khoroščji duchownoho, kotrajž dlěje traje, jednacž a t. d.

Tute wustawki maja placžiwosć wot 1. januara 1900. —

Wóh dał, zo by tale naležnosć, dolho wuradžowana a z wulkej prócu wobdžćana a založena, špomóžna byla za wšchitke nashke wošady!

W lěsu.

(Z francozškojo.)

Nóc bě ežemua a njebo cžorne, pokryte z tołšćymi wałami nizko so wlečacych mřočjelow, hdyž so knjez farat Vaine puščej na puč do Solmiéres. Droha džěšje pschěz hujty lěš. Knjez jědžesche z wozyčkom, do kotrohož bě wošol zapickehnyj. Swěrne bě to škočatko. Wałe, twjerde kopytko móžachu drypotacž po cytkych hodžinach bjez pschestača a wustača. Z ežajami drje zaštarajšje, njehajo dale. Těhdy by knjez z waša jomu pschirečžowal, poho-njejo joho do přjedawšchoho za šobu štupa. A škočžo by kóždy čas posłuchało

bjez bieža. Rnjez farać Łaine ženje fšchuda njetrjebaſche; njemějeſche joſho z cyla. Comanjo z jazykom, pocobanjo z woteżku abo nęłajſe ſłowcżko t pohonjenju doſahaſche za poſluſhne ſkocżo.

Dżenja wſchaf w tej nocy, parjacej, tużnej a poſhmurjenej, bjez hwęzdow a męſacżta, pſchęd bliżacym ſo njewjedrom by tnjez farać najradſcho chęł wóſlej pſchpinneż fſchidła. Do ſkotu męjeſche ſo jara. Żędzęſche drje hżo cęłu hodżinu, ale bę to lędom połojca pucża. Tuż dha tež ręcżęſche do ſkocżęża, pohonjejo je do ſkotu.

Żędzęſche ke ſhoromu. Woſoł ze Chauvigny bę jomu powęjęz pſchujęſł, zo wjeſna paſtryka, ſtara Dardaux, nęc njepſchetraje a zo bjez ſpowędżę a bjez Wożoho Syna wej tola winnręcż dacż njemoża.

Rnjez Łaine, moł lęc dżęſacż ſem farać w tej wofolinje, żhotowa ſo na męjeſce a zapſcheżę ze ſpanja wubudżenoho wóſła, kotryż bę wſchaf dawno hżo na tajſe nęcne wujędby żwucżeny.

Potom dobęża tnjez do cęrkwicżki, wza Wożoho Syna a ſwjate wolije a puſcheji ſo na pucż. Bęſche hżo wofolo dżęſacżich wjecżor. Wjeſ wſcha ſpaſche. Łacabaſſe, ſtary żwónł, chęyſche ſobu z ſararjom. Tón pał joſho njebjerjeſche, pſchetož Łacabaſſe bęſche hżo 71 lęc pobyl. Kał by mołł tajtoho ſtaruſchka do nocy won wuhnacż! Wón tež a ſtara hoſpōza Thereſa wotrabżęchtaj tnjezej tón pucż, a woſebje pſcheż lęc. Ale ſchto dha wucżiniſch z cżłowjekom ſwojeje hłowy a fiż chce ſwoju winowatoſęz cżinić! Rnjez jędzęſche pſch e z lęc a jędzęſche ſa m l u t k i.

„Boha wjezu ſobu! To je najwęſęcżiſchi towaſch po pucżu“, — bę rjęłł wotſhadżęjo. Łatarnja, za wóz pſchicżinjena, rozimęcżi drohu z najmjeiſcha tał daloſo, zo mōjeſche cżłowiek widżęcz a ſo winwinyęz dżęram na drōży a njepadnyęz do jenoho z pſchidróżynych pſchęrowow.

Hdnyż dojędżę hłubje do lęſa, wuſtyſcha nahle ropot krocżelow. Woſoł zaſta. Rnjez farać njezunajeſche ſtracha. Cęłe ſwoje żiwjenjo myſleſche na ſmjercż; męjeſche dżęn tež, zo bjez wole bożęje ani włóſta niſkomu z hłowy njepadnje, wobkrućęjo z dobom, zo ſu najſtraſchniſchi mordarjo za naſ naſche błady a najhórsche njeżbożo — hręcch.

Tajta bę to proſta duſcha.

Al tuż tež nęcko ſo njeſtrōżi, ale zawoła cęle męcnię a poſojnje: „Ze tam ſchto?“

— „Haj!“ — wotmołwi nęcajſi hłōs z cżęmnoſęze.

— „Węzo nęchtō, fiż je ſo zabłudżił?“ — praſcheſche ſo dale.

— „Każ byjcheżę wędżał“, — wotmołwi tón ſamſny hłōs.

— „Al hđze waſ Wóh luby Rnjez wjedżę?“ —

— „Do Thiezy.“ —

— „To ſo tu ke mini ſydnęcżę“, — doda tnjez farać — „jędu tu ſtronu a bjeru waſ radlubje ſobu.“

Miny ſo ſhwilka a mały wozycżł hacż tał żwręſkōta pod cżężu cżłowjeka, kotryż bę na njōn ſkocżił.

(Potracżowanjo.)

3 Łuzich a Łaſſkeje.

3 **Budyſchina.** Śchtyrchęcżi = hodżiniſka pobożnoſęz w ſarſkej cęrkwi Naſcheje Łnbenje, w lęcze 1896 zatożęna, wotbu ſo tež lęſa pōſtnicy njedżęlu, pōńdżęlu a wntoru. Na kōżdym z tychle dnjow bęſche rano $\frac{1}{2}$ ſpęwana boża miſcha pſchęd wuſtajenym Naſhwjecżiſchym, njedżęlu tež

wšchitke druge porjadne bože služby, a wosta Bože Gzěło cych dzeń pobožnomu modlenju wustajene. Wjeczor w 6 hodžinach běšče wobzamkowaca pobožnosć z božim požohnowanjom, a to lětsa njeđzělu a wutoru nēmsta a pōndžělu serbska. Wutoru bē pschi pobožnosći přėdowanjo; cyla swjatocžnosć jo ze swjatocžnym Te Deum wobzamkny. Majebacž frutu zymu běšče wopyt chrŕwje zwjeselacy, tež z kraja pobožni pilnje pschitħadžachu, hacžrunjež bēchu pucže tam a sem cyle zawěte. Tudomne katholicke towarštwu, kaž sobustawy tšecžoho rjada, mužicy a rjemjeslnicy, žōnske a knježny, tež schuliske džēczi w jenotliwych hodžinach zhromadne pobožnosće žiawije dokonjachu. Tež bēchu we wschelatich hodžinach jenotliwi duchowni k adoraciji pschitomni.

3 Ahroćjezic. Rjany swjedžen tšinacžc = hodžinskeje pobožnosće psched najswjećišchim sakramentom wotđzerža so tudy wot pōndžele wot ranja schecžich, hđžež bu Najswjećišche na wulkim woltarju wustajene ze spėwanej božej mšchu. W džewjećich bēšche zasy spėwana boža mšcha z přėdowanjom, popođbnju w dwėmaj bēšche myschpor a wjeczor w schecžich hacž do jedmich wobzamkowaca pobožnosć ze swjatocžnym Te Deum laudamus. — Pobožnosć bēšche jara derje wopytana, runjež fruta zyma knježesche a sučh pucže zawėwacche. Wōh daj, zo bychu sebi pobožni wopytowanjo hnady za cžas a wěčnosć wuprosyli a wobħrowali!

3 Panczic. Kufowška katholicka Wjesada mējesche 10. małoho rōžka swōjbny wjeczor w tudomnym hoščencu. Sal bē pschepjelny. Wot pscheproschenych towarštwow bē wosēbie Kamjeniske katholicke Kasino z nēhđže 30 hoščemi zastupjene. 3 Kalbic bē k. farar Wjėdriħ pschitomny. Najwažnišchi džel bē pschednoscht k. fararja Ĥicki z Kamjenca „wo wuzwolenju powołanja“. Wutħadžejo wot nastacža wschelatich powołanjow wutħadowacche, kať jene druge widořonjuje a kať je wažne, zo sebi prawe powołanjo wuzwoliš, dofelž cžasne a wēcne zbožo cžasto wot toho wotwišujetej. Njesmēsch pak pschi wōlbje powołanja jenož z cžasnym dobytkom a pjenjezami woblicžecž, ale dyrbiš tež na duchownu a idealnu štronu dživacž. Tōn jēdže derje, šchtōž ma nashilnosć a schif do powołanja, kotrež sebi wuzwoli. Cžasto tež cžłowjek sam jo njezuaje. Toħodla praschej jo nashonjenych ludži a wosēbie staršcheju wo dobru radu. Wosēbie pak ma jo kōždy wobrocžicž k Bohu, dobrocžiwomu wōtcej wschēcch cžłowjekom, a wēcze budže wustřichany. Zadžėwřow dla njedaj jo lohy wottraschicž. Ĥdy by pak spōznał, zo sy wopak wolik, wrōcž jo z cžasom. Pschecy jo wrōcžicž, mōžno njeje. Tak dha njes šchtōž majch napōložene z podacžom a modli so, zo by we swojim powołanju byl řhmany. — Knjez P. Komnald porēcža wo zrudnych wobštojenjach katholicřich schulřich džēczi w Sakřce, zo šta a šta katholicke schule njenowřtija a tak naschej swjatej wěrje jo wocuzbja. — Ze zabawnych pořicženjow bē wosēbie melodrama „Das Glöcklein von Annisfähr“, wot knježny Gretz Hauptmannec z Ĥlubokim zacžucžom pschednjese, kotrež mnohich hacž k šulzam hnu. Wōdla toho bu wjele wschelatich spėwow a deklamacijow, žortniwych a řhutnych, wuwjėdženych, z wosēbitej prēcju a pod nawjėdowanjom k. wučerja mēřtopschėdnyh Šłodeńka. K dobřomu poradženju wosēbie pomħachu wustojne močy knjezow wučerjow z Wotrowa a wobeju ze Šchpitala a nēkotrčh sobustawow tudomnoho spėwarřkoho towarřtwu a druřich. Tōn wjeczor widžachmy zasy nimale wschē sobustawy Wjesady Ĥromadže. Ĥinať wschaf je pschi mēřacžnych zhromadžiznach: njeđžiwajo wjele prēcny a woporow jo towarřtwu k cžiliřchomu žiwjenju zbudžicž njeda.

3 chłoho swěta.

Němska. Zěndželski kral Eduard pschindže, kaž bě so pschizjewiło, do Němskeje, njewopyta pak Barlin. Toho wopyt njepłaczi potajskim němstomu kejžorej ale kejžorowej macžeri, zwudowjenej kejžorcy Bjedrichowej, kotraž dže je Eduardowa najstarša sotra. Tuta pschěhwa pola Homburga a je hižo dołho fhora. Posledni čas je jeje fhorosć tak pschiběrała, zo nimo drubich pschuwuznych tež jeje syn kejžor Wilhelm sforo pschecy pola njeje pschěhwa.

— Dotež je wulke němste pscheczelstwo z Zěndželskej ruskomu knježestwu po ždaczu jara z postorkom, je Němska hrabju Werdera jako wurjadneho zapóslanca do Ruskeje póslala. Tutón znaje ruske poměry nanajlěpje a je tež pola ruskoho kejžora jara widžany. Zo Němska tajkoho wosebitoho zapóslanca do Ruskeje sezele, je z dopokazom, zo Němskej wjele zaleži na pscheczelstwje z Ruskej.

— Němski sejm wuradžowasche dale wo nowych pschedmjetach. Mjez drubimi pschizwoli sejm tež pjenjez, kotrež je knježestwo za expedičiju do Chinjskeje wudało. Knježestwo bě w swojim času wójusku wurawu wurpóslalo, sejma so njeprašceje. Z tym bě swoje prawo pschecroćko a sejm wuraji jomu nětko na joho žadanjo „wodaczo“. Centrumowy namjet, zo by so měło zapóslancam na tóždy džeń, hdyž su w sejmje pschitomni, wěsty pjenjez płacizć, bu drje pschizaty, prašcha pak so jara, hač jón knježestwo pschizwozmyje. Z najmjeńšcha dotal je so stajuje stajalo, hdyž sejm za swojich sobustawow tak mjenowane diáty žadasche. Zo pak maja zapóslancy čisće darmo w Barlinje pschěhwać, je sobu najwjetšha wina, zo je sejm pschecy tak próždny. — Zapóslanc dr. Lieber je drje so po swojej fhorosći trochu pošynil, ale njemóže so hišće pschi parlamentarnych džělach wobdžělic. Tež znaty swobodomyšlny zapóslanc Rickert je nimale čžeško šchorjel a chce, hdyž wotfhorji, do južnych krajow so podac.

— W Konicach bě zašy wot 13. małoho róžka nowy proces, kotryž z naležnosću zamordowanoho gymnasiasta Wintera zwišuje. Židowski režniski, wěsty Moris Levy, běše w Speisicherowym procesy, kotryž ze šamšnje naležnosće wurhadžěsche, pschizahał, zo Wintera znał njeje. Wšelacy družny šwědcy pak wurajachu, zo su joho wjacj króć z Winterom wobfhadžecž widželi. Levy-a tohodla wopacžneje pschizahi dla zajachu a pschecziwo njomu bě nětko škóžba. Na 30 šwědkow pschi tutej nowe škóžbie wopschizaha, zo su Levy-a husejšcho z Winterom hromadže widželi. Levy přějesche zasalle a škónczuje jenož pschida, zo je trasch z nim wobfhadžował, joho njezeznawšchi, na wjacj — praji — njemóže so „dopomnicž“. Sudnistwo zasudži joho na štyry lěta do fhostačnje a wotpraji jomu na šamšny čas čěstne prawa a prawo, hdy zašy pschizahu psched sudom zložić. Šty ludži, kotřiž so do sudnistwa čžisćezachu, šwědča wo tom, kaje rozhorjenje je tuteje potajneje wěcy dla w Konicach. Mordatstwo pak so tež pschi tom njeje něsaf wujasnilo. Džiwno jenož bě, zo tež pschi tej škladnosći židowschy šwědcy přějachu, zo su hdy Wintera z Levy-om widželi. Zda so sforo, kaž bnych so ždža w Konicach po tutej zasadže měli, zo wšchitko, tež najšnadnišche wěcy přěja, z čžohož mohło so na židow tufacž.

— Raiffeiseniske nalutowačnje, kotrež su w Němskej tak rozšěrjene, wobrywaju sebi tež we wufraju dale a wjacj nahladnosće. Wosebje katolscy duchowni staraju so wo jich rozšěrjenje, pokazujcy z tym, zo maja wutrobu

za socialnu nuzu burškoho ludu. W Francózskej založi Louis Durand za něšto mječow 286 tajkich nalutowańni a 1898 bě jich tam hižo 509. W Belgiskej přenju nalutowańnju 1892 založichu a lěta 1899 bě jich tam 225. W Štalskej zawjedže je měšćnik Don Cerutti a w tu křiwlu je jich tam hižo na 1300. W Štalskej so tež biskopja z wulkej horliwosću wo nje staraju a jedny z nich, biskop z Anagni, měnjese, zo njemóže swoj měšćnikstwi jubilej lěpje swjećić, dyžli z tym, zo nalutowańnju založi. Najwjač je jich w sewjernej Štalskej. Šdžež su nalutowańnje rozšěrjene, polěpschuja so poměrny burškoho ludu. Wosebje zadžewaju lichowništwu, z kotrymž lud pschi kupowanju a pschedawanju škodowasche.

— Do tajkich směšnych wěcow pruska hida pschecziwo Polakam wjedže, dopokazuje podawć w Paderbornje. W tamniškim wustawje za theologow bě pólski wučomc Drižulof, kotryž bě w swojim časju w Kulnje nělajtomu pólskomu towarštwu pschislušchal. Nětko nadobo pschińdže sudnik do konwikt, žadašche wschitke joho knihi a pišma a zeschiwki, do kotrychž bě theologiske pschednosčki pisal, a wza wschitko, njedžiwašo na joho wobaranjo, sobu na sudnistwo. Dofelž so tam ničjo pruskomu štatej šraščne njenamaka, dyrbjachu jomu je bórzny zasy wróćić. — Bruske njepscheczelstwo pschecziwo Polakam počina tež rozomniškim Němcam so njepodobacć. Tak psiche to zjawnje wulki wobiedzěl, knjez z Třeskow, zo by rozomnišcho bylo, šebi lubošć Polakow dobyć, hač jich štajnje pscheczecháč.

Austrija. Sejm wotměwa hišće swoje posedženja tak nětak, ale hižo hroža nowe wichory. Ze wschelatickych stron pschitadžeja štyly nowych namjetow, a to we wschěch rěčach, kotrež su w sejmy zastupjene. Nětko budže so wo to jednacć, w tajkich rěčach maja so namjety w sejmy čitać, a pschi tom drje so zastupjerjo wschelatickych narodow zroćoć.

— Zemřetomu kralej Milanej wopokazachu w šchu cžesć, fajtaž so wjercham dawka. Serbiski patriarch bu wosebje do Wina powołany, zo by w tamniškej serbiskej cyrkwi cželo požohnowal. Ke jž or bě pschitomny. Wón zaplaći tež wšitke wudawki, kotrež nastanu z pschewjezenjom Milanowoho cžela do staroho serbiskoho kšichtra Krunjedol w Slavoniiskej. Kaž hižo w živjenju, tak je tež po smjerezi Milan kejžorej jara „drohi“ byl.

Belgiska. Druha komora belgiskoho sejma je nowy zakon, kotryž bě senat hižo pschijal a po kotrymž mješese so kupelam Spa a Ostende dowolicć, zjawne hrajeńje mječ, z wulkej wjetšinnu zaczišća, hačrunjež ministrowje horliwje za njón rěčachu. Ministerstwo je z tym ze wschym prawom zahanbjene, zo tak njehódnu wěc zastupowasche. Tamnymaj městomaj so wě zonejpodoba, zo je so zakon zaczišnyl, dofelž z tym milliony do kšodow pschisadžitej.

Štalska. Nowe ministerstwo je wot krala pschijate. Präšident je Zanardelli, kotryž je hižo w přjedawšich ministerstwach sobu pobynwal. Nowe ministerstwo je radikalnišče dyžli přjedawšče, a wosebje katoliska cyrkwe njemóže so ničoho dobroho wot njoho nadžijecć. Z cyła italske knježestwo dale bóle pokazuje, zo jomu wjač na tom zaleži, pschecziwo wěrje zakhadžecć, hač so wo zbóžo ludu starać. W někotrych krajinach, wosebje w Sicilskej, je mjez ludom srowe hubjenstwo. Knježestwo hlada jenož, zo by dawkow nabylo, a pschi tom su dawki tak njerozomne, zo ludjom wobčeža, swoje kubla polěpschicć. Šdžž šebi

na pschickad z njeplódnnych ladow a tymjeschczow plóдне pola sczinja, hdyž jebi wupuszczeany lész z nowa posadžeja, nakładuje jim knježerstwo hnydom wyjšchsje dawiti, njeđžiwajo na to, zo snadž nowe nabyte pola hjšchsje wjele lět wužitka nje-pschinjesu. Wosebite bohatstwo za Sicilisku bėchu pschecy jeje winicy. Poslednje lėta pak bėchu thorosče a winowe wšchi do pjenkow so dale. Wbožy ludžo njemóžachu so jich wobrocž. Knježerstwo pak jim nje-pomha. Tohodla wupuczuje pschecy wjacu a wjacu ludu do južneje Ameriki, a doma wostanu cži, kotřiž so radšchi z paduščiwom a rubježnistwom, dyžli z česťnym džělom žiwja, kaž sobustawu tajnoho zwjázta „Maffia“.

Žendželsta. 14. maľoho rózla wotewri kral Edward žendželsti sejm z tajkej pychu, kaž so to za cyle žiwjenje joho mačjerje stało njeje. Tež za joho mandželisku Allezandru bė wosebity trón pschihotowany. Po starym žendželskim prawje, kotrež z časow reformacije wobstoi, dyrbi kral pschi tom wosebitu pschijahu zložić, kotraž je pscheczimo joho katholicim poddanam jara ranjaca. W njej dyrbi kral katholicke wučby wo woporje božeye miščě, najswjećišchim sakramencě wolkarja a pokucze jako bjezbóžnu začisnucž. Přiedy dyrbjachu tež zapóšlancy jami podobnu pschisahu zložić. Slawny wiski zapóšlanc D'Connel so tomu staji. Tuž pozdžišcho pschisahu wotštronichu. Nětko su katholiccy zapóšlancy hižo namjetowali, zo so njesmě tež kral k tajkej pschisazy nuczić, a bjez dwěla ta tež bóržy spadnje, pschetož Žendželsta je w nowišchim času napscheczjo swojim katholicim poddanam sprawnišha, dyžli jamo mnohe tajke fraje, kotrež maja wjetšinu katholicich poddanow.

Španiřta. Přynceřna Maria de las Mercedes, kralowa štra, bu, kaž bė postajene, 14. maľoho rózla wėrowana z hrabju z Caserta. Wėrowanjo bė z cžicha, bjez wulkich šwjatocžnosčow, dofelž njemėry mjez ludom pschecy dale traja. Liberalni a socialdemokratowje wosebje pscheczimo chřtwinskim rjadam, wosebje jesuitam, schczuwaja. Tež z liberalnych nėmskich nowin móžemy čitatč, zo su jesuicža holcu do klóschtra zawrjeli, z kotrohož je ju sudnistwo wuřwobodžić dyrbjalo. To je stara šforžba pscheczimo rjadam, kotraž pak je so tež stajnje za wopacžnu wupofazała, a tak je to tež tón króč w Madridže. Woprawdže ma so wěc takle: 24lėtna holca, z mjenom Adele Ubao, bu z přėdowanjemi jesuitšcho duchownoho tak hnutu, zo swobodnje do klóschtra zastupi. Zeje štaršchej nochcyshtaj to dowolicž, a hdyž klóschtr na jeju žadanjo holcu njewotpóřla, wobrocžyshtaj so na sudnistwo. Řižsche sudnistwo jeju wotpofaza, mėnjo, zo ma holca prawo, cžinicž, šchtož chce. Wyjšchsje sudnistwo pak jeju žadanjo dopjelni, dofelž w Španiřkej zastarjeny zakon wobstoi, zo maja džěcži hagle z 25. lėtom jebi jamostatnje powołanjo wolicž. Widžimy ze wšchoho, zo so holcy njeje šchibdy stalo wot klóschtra, ale šterje wot jeju štaršcheju a pscheczelow. Tutu tak prostu wėnosčž ani šchpaniřcy schczuwarjo, ani njewėřniwi norwinarjo swojim čitarjam njewozjewja, ale zashadžeja dale pscheczimo nažanym mocowanjom klóschtrów. Njemėry w Španiřkej podpjeruja tež francóžscy socialistowje, kotřiž bychu tež tam radži ze swojimi pomocnikami kralowski trón powalili a republicy pucž wurubali. Šchpaniřke knježerstwo nětko tež raznje pscheczimo njemėram wuřtupuje a je najhóřsche mėřta pod wójnske prawo stajilo.

Ruřta. Dalsche powěsčje z Batu dořhadžace wozjewjeja, zo je nježbožo wjetšje byľo, hacž so nadžachmy. Špalilo je so 11 dorosčenyh a 7 džěcži

a z ranjenych je dotal tež hižo 109 umrlo. Štož je so na tvarjenjadj škodby nacziniło, ma to w a t t w o z a p l a c z i e ž.

Chinſka. Zednanja z chinſkim knježeſtvom njepſchiindu te kónceſej. Pſhcecy a pſhcecy zaſy durbja zapóſtanſtwa wo ſamſnyh wěcach jeduacž, dolež je chinſke knježeſtvo nočee pſchuwacž. Tak ſu hižo wjacu kreč wobzamkli a Chinſkej wozjewili, kaſ maja ſo cži khoſtač, kotſiž ſu zběžkaſtvo zawinyli. Chinſka paſ ma pſhcecy nekajfu wurčez, zo by wěc ſo njewumjedla. Někto je z próſtwnu pſchiſchla, zo by ſo wobſtorženym dowoliło, ſo ſami zamordowacž. Tucž bychu ſo wězo z tajkej dowolnoſčju ſpoſojili, ale wězo ſo paſti, mordatſtvo dokonjecž.

— Wo pſchikladže drugih krajow je tež Awſtriſka ſebi w Chinſkej poſa Tientſina kuſt kraja wotnajała, kotryž paſ nijeje wjetſchi, hač zo móže ſo tam awſtriſki konſulat natwaricž.

Afrika. Na bitwijičju nije ſo wjele pſcheměnilo. Burowje ſu nje-
džiwajcy wſchěd napinanjow Ritčenerowych do Kapſkeje kolonije za-
kroczili, a w mjenſchich bitwach, kotrež ſo ſtoro wſchědnje bija, dobywaju paſ
Burowje, paſ Zendželczenjo. Swój zaměr, wójnu kſtje doſkúcziz, Zendžel-
czenjo taſ hiſčje nje doſčzahnu. Pſchi tom pſchiběra tu a tam ſtrach, zo
natykwace khorofčje naſtannu. Wſebje poſazuja ſo w Kapſtače ſamym
zuamjenja, zo tam mór naſtawa.

Naležnoſće naſoho towarſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1901: kk. 359—364. z Němcow: Marija Matijec, Jakub Juřk, Marija Šote (Miklica), Jan Šiman, Michał Hanč, Pětr Popjela, 365. 366. z Kulowa: kaptan Jan Šolta, Michał Kral, 367. 368. z Kulowca: Michał Wawrij (Rjekuša), Pětr Nykela, 369. Jan Hančko z Rachlowa, 370. Jakub Pjech, hofmiſtr z Kukowa, 371. Madlena Lipičowa z Pančie, 372. Mikławš Ryčerja z Miłočie, 373. Mikławš Mónk z Borſčie, 374. Jan Šolta z Budyšina, 375. Jakub Libš z Wunjowa, 376. 377. klóſtr a konwent w Marijnym Dole, 378. Jan Handrik ze Sułſec, 379. Michał Měškank z Nowoho Luſča, 380. Mikławš Jórdan z Češkec, 381. 382. z Bačonja: Handrij Handrik, Marija Rjebišowa, 383. 384. z Haſlowa: Jakub Rjebiš, Ernst Leňš, 385. Madlena Šramowa z Prěčec, 386. 387. z Wutočie: Madlena Delenkee, Mikławš Krawěik.

Sobuſtawy na lěto 1900: kk. 820. Jan Hančko z Rachlowa, 821. Jurij Gławš ze Swinafnje.

Dobrowólne dary za towarſtvo: Kulowske ſpěwařske towarſtvo 2 hr., J. L. z W. 1 hr., klóſtr Marijny Doł 4 hr.

Dary za cyrkej Wutroby Jězuſoweje w Bačonju.

Dale je ſo woprowało: Za dopomnjenki na njeboh Mariju Běrmichec z Haſlowa 16 hr., za rozprědate wobrazowe khartki Bačonja a joho cyrkwe, kiž je ryſowała a darila knjeni z Walter-Ješki, rodž. baronka z Kočtickich nad Prěčecami 73 hr., J. R.-H. w W. 20 hr., wot redakcije „Katholisches Kirchenblatt für Sachsen“ na-
hromadžene 4 hr.

Za nowu kapatu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: njemjenowana z Budyšina 1 hr., přez kaplana Šoltu we Wostrowcu: njemjenowana swójba z Alt-Bernſtadt za 6 swěc-
nikow 43 hr., administrator Lange z Reichenau 2 hr., N. Wagner z Wostrowca 50 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Knizki „**Božojna Jednota ſwjateje Swójby**“ ſu rozpſchēdate. **N o w y w u d a w k ſ o p ſ c h i h o t u j e.** Red.

Š t ó ſ m i l i ſ o n a d 12 l ě t n y m ſ t r o w y m, a l e c h y l e k h u d y m a w u l f i m ſ t r a c h a m d u ſ c h e w u ſ t a j e n y m h o l c o m a w o z n i j e j o h o d o ſ w o j o h o d o m a k b u r ſ t o m u d ž ě l u ?

Jakub Šchewčij, tach. přēd.

Čiſčěj Šmolerjec knižicziččjetnje w Maciččnym domje w Budyſchinje.

Katoliški Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plači lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plači na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plači so wot cyłoho
ryněka abo telko rumu 25 pj

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 9.

2. měrca 1901.

Lětník 39.

Wozjewjenje.

Schäfrichec (Pětra a Wadleny) fundacija za studentow, kotraž z lětnje danje wot založneho kapitala 1500 hriwnow wobstoi, je **wuprózdňena**. Fundacija je založena najprjedy za jenoho křudoho katolišeho młodźenca serbskeje narodnošće, kiž je pilny, pětny a za duchownike powołanjo so pschichotuje, wošebje z frejneho pscheczelstwa založetki abo jeje mandželstho, a hdyž tu ničto z pscheczelstwa njecje, za tajkoho, kiž je w křóšćaniskej wošadze narodženy.

Štótž chce so wo fundaciju zamołwjec, njech proštu wo to a wuśwědženja, kotraž joho prawo dopokazuja, w času 4 njedžel na tachantške konsistorstwo zapósčjele.

W Budyschinje na tachantstwie, 21. februara 1901.

Tachantške konsistorstwo swj. Pětra tam.

Jurij Kusćanski, administrator ecclesiasticus.

Seyfert.

Wrótki a móčne předomowanjo.

(Za jubilejski čas.)

Hdyž bě kuzez ze Cheverus, pozdžiški archibiskop w Bordeaux, hišće biskop w Montauban, so jomu jónu wozjewi, zo je měsčanošta wulkeje gmejny, hewak čěšćowny muž a dobry křesćan, snadnje winy dla ze swojim fararjom so rozhněwał. Wšitke pospyty fararjow, zašy so zjednać, běchu podarmo byle, ščož dobromu duchownomu dosć starosće naczini. Wo někotrym času biskop zhoni, zo je mjenowany měsčanošta do města pschischoł, něšto sebi wobstaracz, zo pał w wrótkim zas so domoj wróći. Snydom

bisnop swoje bispofke wobuđenjo wopuščęzi, zo by joho wopytał. Njenadźity wopyt toho muža njemało pschehwata, dofelž čžiťtoho śwědomja njemějesche. Bějesce cyłe zamoleny. „Wodajće“, praji jomu bisnop, „zo Waš molu; ja hym pschischoł, Waš proščę, zo byšće mi něšto Wašchomu knjezej fararjej wobstaral, jeli chceće mi to k woli sežinic.“

„A što by to było, miłosćiny knježe?“ znapscheczyni měsčanošta.

Pscheczelnje so smějo pschistupi bisnop k njomu a wołoschesche joho. „To je, štož Waš prošču, zo byšće swojomu knjezej fararjej sobu wzał.“

Nětk hagle muž pytny, što bisnop po prawom chce, a hylzy jomu do woczow stupichu.

„Radu a to hišće dženja, najdoštonijši knježe, to wobstaram“, wotmołwi měsčanošta, „tajkoho směrca, kaž Wašchu bispofku miłosć, hišće čas žiwjenja zeznał njejnym.“

Cyłe do tych myslow podmurjeny nastaji so na dompuč, a ani domoj njedošchediši, poda so runy puč na faru, zo by swojomu fararjej to, štož bě so stało a štož so jomu kaž són zdasche, wupowědał. Po krótkej a pscheczelněj rozmołwje proščesche fararja, zo by joho wobjimac a wołoschec směl, kaž bě jomu bisnop napołožil. —

Z tym so dołho žadanu měr mjez fararjom a měsčanoštu zas založi a wobkruči. Wšitkim k wjeselu a dobromu pschitkadej potom wobaj, jedyn druhoho podpjerajcy, čašnje a wěčnje zbožo poddatych spěchowaschtaj.

W lěsu.

(3 francóžskoho.)

(Potracžowanjo.)

Knjez farar začu, zo je so něajša poštawa k njomu pschislydnula a zo je jara wysoła a ramjenjata. Štož so po čimě hódjesche rozpóznac, běchu wótre rjny joho woblicza a wuraz w nim poshmurjeny a zamochtany. Drašta pscheradžesche čłowjeka ze wšy abo měsčanskoho dželčerjaka.

Njeznaty jebi tež knjeza wobhlada. — „Alha“, — rjekny po khwilcy — „to ježe wy, knjež? Sm, hm! Nó, pojedźmy dale!“

Knjez zawoła na wošoła, a wóz wjezesche so dale. Něšto mjenščinow traješce mjeleženjo; knjez farar je pschetorže. — „Wjedro njeje jara hmane za pschchodžowanjo po lěsu.“

— „Ně! — to ma čži toh' dundra!“ zawoła njeznaty. — „Ale pschecy tež ježe so puščęzili na puč, wjeleđostojny knježe? — Njeje dha lěpje, doma spacz?“

— „Žědu ke khoromu.“

— „Toho so tež nadžach. A daložo?“ —

— „Schlapku pučza pschod Thiezy. Mřeje tam bėdna stara pastyrka. Znajeće ju?“

— „Ně!“ —

— „A potajkim njeježe z tych štron.“

— „Ně!“ —

— „Ani z wokoliny?“

— „Tež nic.“ —

— „Potajkim na pučžowanju?“

— „Zať je, wjeleđostojny knježe, na pučžowanju.“ —

Z nowa nafta mjeleženjo. Rěš so fónčesche a započachu so tonidla. Sprócnu wojoł dale pomańšcho kroczele stajesche. Náhle so njeznaty z wobrot-
nojcju džiwjoho zwěrcēja na knjeza wali, zeštorczi joho ze sydabla na dno
wozhecšta a pschiprě joho z kolenomaj.

Wójnny žaneje njebe, ani jónu štarc njezakšichny. Wohidny hruby nje-
stutk pschemoch so w mjeleženju a cžemnojczi dofonja. Zenož něšto krocž
so wo wozace deski duri — krótke šchepjeranjo — a cžicho — štraschna
cžichina dofonjanoho nještutka.

Rubježnik njebe hječje swój wopor doražył, mječesche jón haſle z kole-
nomaj. Na to wuczeže nóż a hižo zahanjescche so, zo by jón zarył do wutrobny
toho dobročerja, kotryž bě joho sobu wzał, z lěša, z cyłej dowěru a žadoscju,
zo by jomu z tym z nuzy wupomhał — hdyž nahle tu — dwě krocželi dale
zaštona hlós, džiwny, płacžity, štiwlacy, jakož by so wołało na pomoc, jakož
by něšto wšchu šchtomowinu poſhmurjenoho lěša za šwědkow žadlawoho nje-
štutka pschwołał.

To wojoł tak štiwlescche.

Zaštróženy z tym hłosom, kotrohož zwiuki w nócnej cžichinje dwójcy tak
mócnej ržachu, wupušcžeci zlóštnik nóż z ruki a wotšfocžiči wot swojoho so
njewobaracoho wopora.

Wojoł womjelšny. Nafta šhwila njewješoleje cžichiny. Pschetorže ju
haſle pofojny hlós, wudobhywacy so nutšfa z woza:

— „Nimacže-li pschipadnje zapalki pschi šebi?“

— „K cžomu?“ — woprašča so zaštróženy zlóštnik.

— „Zapalcže jenu abo dwě, pschetož dyrbju pytač, šchtož žhubich!“ —

Šchepotajo na cyłym cžěle, pschěšlapujeny z pofojom a proštnym rjetow-
štnom duchownoho knjeza, wuczeže zlóštnik nimowólne něšto zapalkow a,
šchmórnymjšchi wo pódubje swojich šchfórni, zahwěcži.

Šwětleštko zablyšny, a hlej, tu dohlada so rubježnik, tak knjez něfajku
drobnu wěcku špodu z woza zběhny.

„Se to mały šchžižik“ — rjekny knjez njetschepotajo z hłosom. „Wošchu
jón pschecy wołoło paša. Čžujač, zo mi wnpadže, a jara by mje bołało,
hdy bych jón był žhubik! O, to je wulka wopomnička! — Šio-hio — štary
pschecželo!“ — došfocžiči, wołajo na wošola.

Wozycžt wrješfotafche wotšal.

— „Šchto wam tak wjele na tom proštnym kuštu drjewja zaleži?“ —
woprašča so zlóštnik z njewěštnym hłosom.

— „Šchto zaleži, prašchescch so? Wlój pschecželo, hnydom to zrozemišch.
Tón mały šchžižik“ — tu džeržescche jón k latarni — „je wofošchało 17 ludži,
štojacych pschěd woblicžom šmjercže, 17 ludži, košič ž mřějačdu štraschnu
šmjercž! . . .“

— „We wójnje? . . .“

— „Šórje!“

— „Na mór?“

— „Šórje šamo, dyžli na mór . . . wěč mi, što krocž hórje . . . cži ludžo
. . . wumřěchu pod gillotinu.“

— „Gillotinu — cžert a hela!“

Nafta mjeleženjo. Rěc bywajšche jasnijšcha. Na njebjěš kromach zamifota
něšto blufkich hwěždow.

(Štónčzenjo pschichodnje.)

3 Lužicy a Sakskeje.

3 **Budychina.** Katholikoj Lužicy su tež lěta darniwje za powšchitkowne cyrkwinške naležnosće woprowali. Nawdachu:

1. za Lyonške missioniske towarštwu	818.10
2. za swj. Sózefowe towarštwu	511.26
3. za towarštwu Božoho rowa	568.42
4. za Pětrowy pienježt	886.93
5. za wurjadny Pětrowy pienježt	347.79
6. za kustodiju swj. rowa	284.75
7. za afrikaniske towarštwu wot jobustawow	499.83
8. za afrikaniske towarštwu, nahromadžene w cyrkwach na swjedženju ss. Tjoch Kralow	438.35
9. za Bonifacijowe towarštwu wot jobustawow	1200.88
10. za Bonifacijowe towarštwu, nahromadžene pschi cyrkwinškim woporje	760.13
11. za twarjenje cyrkwow w našej diöcezy	2283.44
12. za towarštwu swj. džěcžowstwa Jezusowoho	1351.83

Hromadže 9951 hriwnow 71 pj. Su to wopory wěry, kotrež nabožna mysl wšědnoho džělawoho ludu za powšchitkowne potřebnosće cyrkwy a tež za potřebnosće našeje diöcezy podawaše. Bohatyh džěn mamy pschemalo, a nahladne dary, kotrež bychu dře někotři darč móhli, pobrachnja. Wosebie wobžarujemy, zo bu nahladny Pětrowy pienježt, kotryž w přjedawšich lětach dōstawachmy, tež lěta na druhim puežn swjatomu wótcej pschepodaty, a tak je diöcejanški Pětrowy pienježt tež lěta pschiměrnje słaby. 3 woporow wuzběhnyjemy dary škulskich džěcži za towarštwu Jezusowoho džěcžastwa. Khróscžanska wosada nahromadži pschěz knjeza kapłana Žusta 377 hriwnow, Wotrowska z Mjebjelečžanskej wosadu pschěz knjeza can. fararja Herrmanna 238 hr. 60 pj., tachantška šchula pschěz knjeza direktora Nowaka 200 hr., šchule w Marijnej Swězdže pschěz knjeza P. Gottharda 95 hr., Nadwoštska wosada pschěz knjeza fararja Žura 72 hr. a Wostrowečžanska pschěz knjeza kapłana Šchołtu 112 hr. 86 pj. Wuprajimy tež tudy wšchitkim dawacžerjam, jakož tež wšchitkim pilnym hromadžerjam za nałoženju prěcu: Zapłacž Bóh!

L.

W **Olbersdorfje** pola Žitawy je křěža za missionistu křesćanštu wučěbu a pozdžiske bože služby natwarjena a so tam hižo nabožna wučěba dđerži. W tu šhwilu tam 23 katholickich džěcži z Olbersdorfa a wofolimy na wučěbu křodži. Katholikow je tam hromadže něhdže 700. Po pschědposlednim ludizlicženju w lěće 1895 běše katholicow w Olbersdorfje 290, Eichgraben 18, w Bertsdorfje 66, w Lüdensdorfje 21, w Dybinje a Hainje 52. Hač do poslednjoho licženja w decembru 1900 pať je so licžba katholicow tam wjele powjetšila, tak zo je w Olbersdorfje samym na 446 potajkim wo 156 narosťla. To so lohcy rozemi, hdyž šlyšchimy, zo je tón džěl našeje Lužicy z tjoch bofow wot katholickeje Cžěskeje wobdaty. W lěće pať je licžba křesćeje wjele wjetša, dofelž jich tam wjele cuzych na štirowjenjo pschikhadža. Za tajke wobštojenja je pomoc jara nuznje trěbna. Wjele džěcži, kotrež bychu so měle katholicke wocžahnyč, je so dotal katholickej wěrye wotwobrocžilo, dofelž za jich wučěbu dosč starane njeběše.

3 chłoho swěta.

Salsla. Miedzdu 3. mērcia pšchijēdže znaty Kšolujanski rēcznik Trimborn do Driježdžan, zo by tam w zhromadžiznje powšchitternowoho ludowoho towašstwa za Mēmstu rēcžał. Zhromadžizna budže w jali „Zum Schwan“, Maxstrake 13.

— Duchownoשו administralera herbfich frajon, wysofodofiojnojho knjeza dwórfioho kaplana a konsistorialnoho prájcia kanonika K. Maaza, je swjaty wóte za swojoho domjacoho prälata pomjenowal.

— W Tolkewicach pola Drježdźan bu 23. malohu rózža wyschjshi
leutnant Pegel fhowany, kotryž bě w Chinsej fchorjel a w Barlinje wu-
mumrel. Wshi nadběhacy na twjerdziznu Taku bě so wuznamjenil.

Niemśka. Żendźeliski kral Eduard, fotrohoż wopyt hiżo dlejši čas wożafowachu, pschijedze pónidzeli dopołdnja do Cronberga, zo by swoju cześkothoru sotru wopytał. Z niemskim fejżorom zo wězo zetka, tola politisfeje ważnosće wopyt nima, byrneż někotre niemśke nowiny so njepichcete hñewacz, zo jo z cyla w Niemśkej pofaza.

— Pŝchi dalschich wuradżowanjach nemiŝcho sejma wo wŝchelatič dżelach hoŝpodatiŝcho pŝchedmjeta ŝpominachu rěčnicy na mnohe wěcy, wo kotrychż je ŝo hiżo woŝpjat rěčało, na pŝch. wo duellach mjez wojeŝtłimi wyŝchłami, wo dohladźe na dżiwadłowe hry atd. Ważniŝche hačż rěče w ŝtajnje mało woŝpytanyj sejmje ŝu jednanja w komiŝijach, w kotrychż maju ŝo ważniŝche wěcy haŝle pŝchedżelač a ŝepŝichotowač. Tu maju zapoŝłancy też na to hladacz, zo bychu lutowali, hđeż ŝo to bjez ŝchody hđdzi. Tak buchu w komiŝiji woŝebye po namietach centrumiŝich zapoŝłancow wudawki za wojeŝtłwo wjacj hačż wo 600,000 hr. pomizene.

— Pšchecy so hšhceže wjele jedna wo klach. Bóle rjemjestniſte a pšchepuſke ſtrony njechadža wyſchſchoho cla, burſtwu pſchihſilene ſtrony ſu za wyſchſche clo. Waſhórſchi njeſpšhecželjo wyſchſchich clow ſu ſocialdemo-
kratowje. Nimalo 30 zhromadžynow pšhecžyno wyſchſchomu clu wotměchu
w Barlinje a podobnje čynja w druhich měſtach. Wo tyſacach, haj millionach
wuſhwaju nimo toho ſpiſy do ludu, w kotrychž na to ſwarja, zo chcedža na-
hrabni wobſedžerjo wulkich kubłow kładym ludžom khlěb ždrožić. Socialdemokratam wſchaf by lubo byſto, hdy bychu mjeſhſchi burja pšchecy bóle
wotkudli a z kubłow dyrbyjeli čekunčž. Khudoba a njeſpokojnoſčž by
jih potom ſterje do ſocialdemokratſtoho lěhwa zahnała. Socialdemokratowje
wſchaf derje wědža, zo tón, kiž ma hšhceže ſwoje pólto a khlěku, ſo jim
njeſpšhizamkuj. Tež wulkopšchepcy pšhecžyno wyſchſchim clam wuſtupuja
a po ždacu dawaju ſamo we wukrajnych nowinach pšhecžyno njomu
pijač. Tak wuindže njedawno w ruſkich nowinach artikl, w kotrymž jo
hwojeſhe, zo Ruſka nowe pšchepuſke zwažgli njeſpšhwozmje, jeli dyrbyate tute
pšhež wyſchſche clo pšchyno ruſtoho žita počezjeć. Snadno ju němcy
pšhecžynicy wyſchſchoho cla do tamnych nowin to žapóſtali, zo bychu němcy
ſtomu knježerſtwu ſtracha naczinili. Zola němſte knježerſtwo drje z tym nje-
wottraſcha, zo burſtwu z wyſchſchim clom ſpomóže.

— Ważny załoŹ zastoŹpi z pręnim hapyłom. Jedna wo wufubłanju tajŹich dżęczy, kotreż Źu po domjacych a druŹich pomęrach wufstajene wŹŹelfim Źracham za duŹchu. Wo nim doŹtanie tōżda gmejna prawo, hač do 18. lęta tajŹe dżęczy we woŹebitych wufstawach abo w druŹich Źwōjbach wočahnyęz dač.

Wudawski, z toho nastawace, ma po tšeczinje gmejna a po dwěmaj tšeczinomaj štat zapłaczić.

— Němski fejžor je za nowotwar katholickeje šule w Krotoschinje 70,000 hriwnow daril z pjenez, kotrež ma k podobnym zaměram rozdźejeć.

— Statneho sekretara Posadowsteho su za kanonika w kapitlu Brandenburgskim pomjenowali. Kapitl bě w swojim času k lutheriskej wěrje wotpadnył, pruscy kralowje pak běchu kanoniske hódnošće a dohody w nim wostajili, zo bychu wo kraj zaslužbnych ludži z tym mytowali. Tajki kanonik dóstanje lětnje něšto pschěz 3000 hr. a nima za to ničo druge činić, hač zo je tam we wosebitej drafcje raz za lěto lutherskomu kemschenju a wulkej hošćinje pschitomny.

— Zajimawe su woblicženja, kěto zamoženja w jenotliwych němskich městach na jenotliwych wobydlerjow pschindže. Najbohatshe město je Frankfurt, hdyž na kóždu hlownu 5368 hriwnow lětnych dohodow pschindže. Potom scěhuje Wiesbaden ze 4876 hr., Bonn ze 4763 hr., Charlottenburg ze 4382 hr., Nachen z 3716 hr., Koblenz z 3571 hr., Kassel z 3499 hr. a Berlin jenož z 2703 hr. lětnych dohodow. Tajkich dohodow wězo w pschěrěžu na wsach njenamafamy. A tola je tu špoštojnosć wjetšich dužli w městach. Tež khdoba njeje tak wulka, kaž w městach, hdyž je wulke bohatswo w rukach jenotliwych bohacžkow.

Awstrijka. W sejmje zběhase so posledni čas na khwilu zasy najwjetšij hołk a hara. Němski radikalny zapósłanc Eisekolb běše mjenujcy ze swojimi towaršchemi interpellaciju podał wo moralcy swjatoho Alfonsa z Vigouri. Zložujo so na łow a nješmanstwa polny spis wěstoho Graßmanna, spis, kotryž je tež w Němskej hižo nješměrnje wjele pohorsčka naczinił, a kotryž je tohodla w Rakuskej zakazany, hanjeske Eisekolb katholicu cyrkej a katholicich měšchnikow, jakož bychu w spowědnym stole ludži k njeopćiwosćam nawjedowali, a žadaše, zo by knježectwo lud pschecziwo tajkim njeopćiwosćam schitalo. Woprawdže pak chychu wón a joho njewěrniwi towaršchowje z tym jenož nahladnosći katholickeje cyrkwe zeschodźić, zo bychu z tym pschecy wjacu ludži jej wotwješli. Sejm tež z wulkej wjetšinu tute samopaschne wotpohladby derje zrozemiwšij nješpofoji so jenož z tym, zo interpellaciju zacizny, ale postaji samo, zo so njeby ani do posědźeństoho protokolla zapijała. Grańba, kotruž běchu chychli cyrkwi naczinić, wróći so na tyd, kotřiž běchu njeshmanu interpellaciju wumysliłi. Widžecž pak je z toho zasy jasnje, z kajtymi sředkami tamni wojuja, kotřiž chcedža w Rakuskej lud k wotpadej wot katholickeje wěry zawjeć. Tež pschi druhich jednanjach nastawashe hołk, tak zo dyrjachu so na khwilu posědženja zběhnuć. Wuhladu, zo sejm šcho spomóžne dokonja, so tak dale a bóle pomjeńšuju.

Rom. Tšecžoho měrcu wróći so 23. króć frónowanški džen swjatoho wótca, budže pak wot bamža hagle 4. abo 5. měrcu swjatoczinje swjećeny. Bohu džak tež tón króć so swjaty wótc tomu dnjej w dospołnej štownosći bliži, a tak móžemy so hišće za dalshe žiwjenje swjatoho wótca najlěpschoho nadžecž.

— Konsistorium, kotrež bě, kaž pisachu, na 21. měrcu postajene, je na njewěšty čas wotštorčeny. Po šmjerczi kardinala Galeati je ličba kardinalow hišće 55. Z nich su jeno hišće tijo, kotřiž wot Piusa IX. purpur dóstachu: kardinal Dreglia, kardinal Parocchi a kardinal

Ledochowski. Najstarszy kardinalojo su Celestia, arcybiskop w Palermo, 89 lët, Richard, arcybiskop w Parizu, 82 lët, a Grusche, arcybiskop we Winje, 81 lët, najmłodszy staj Wives y Tuto z rjadu kapucinow w Ronomje, 47 lët, a Svampa, arcybiskop w Bologni, 50 lët. Z 55 kardinalow su 30 w Italskej, 25 we wukraju, a to 7 w Francúzskej, 5 w Španiskej, 5 w Awstriji, 3 w Żendželiskej, po jonym w Němskej, Belgijskej, Portugalskej, Americy a Awstraliji.

Italska. Kaž na Siciliskej kupje hubjeństwo knježi, wo kotrymž w poslednim čyśle pisachmy, tak so tež w druhich krajinach podobna nuza žewja. Hižo wjacjy króć z poslednje 10 lët zahna hłód ludži do zběžkow a nje-měrow. W nowišchim času pokazuja so zasy tajke njeměry w Apuliskej, hdyž burški džekawny lud na džen lědom 60 pjenjezkow zasłuži. Knježeństwo pak so wo njón staracz njemóže, dokelž ma dosć činić z džekaczerjemi w fabrikach, kotřiž hiščeje z hóršchimi njeměrami hroža, dnyli wjesny lud. Tak bywa lud na wsach džen wotědnja k hudyšci a hubjeńšci.

Żendželiska je dotal za afriku wójnu 1600 millionow hriwnow wudala a kóždy tydźeń ma dalshe 25 millionow hriwnow płacizć. Wjez džiwa, zo so ludžom wójna dale bóle wostudži a zo tež w sejmje křoblišcho pschecziwo knježeństwu wustupuja. Tak prascheje so iriski póstauc Redmond, hač nochcyło knježeństwo němskoho kejžora wo to prohyć, zo by tón mjez Żendželiskej a Transvaalom jednał. Wězo sebi knježeństwo na to ani njemysli, a tuž so Redmond-ej wotmožwy njedósta wot knježeństwa, ale lohto tutomu zawěsće tež njebudže.

Španijska. Njeměry su so nimale zasy zminyle, runje tak křěse, kaž najachy, z čyhož je widžec, zo bóle ze schcžuwanjow liberalnych wukhadžachy, kotřiž so na to huěwaju, zo katholicam derjezmysleni konservatwni hižo wjacjy lët knježa. Ministertwo Wlžcaraga je drje wotstupilo, tola ju wuhlady, zo druhe tež zasy konservatwne ministertwo pod pschedydntwom Silvele na joho městno stupi.

Ruska je so ze Zjednocenymi Statami w Americy cła dla trochu pschekorila. Amerika bě cło na ruski cokor powjetščila. Na to powjetščili Ruska cło na ameriske železo a worcl. Škodu drje změje Amerika wjetšču dnyli Ruska, dokelž je dotal wjele wjacjy železa do Ruskeje wuwóžowała, dnyli Ruska cofora do Ameriki. Cofacz pak Amerika njedča, dokelž mēni, zo dyrbi Ruska ameriske njedže kupowacz tež pschi hiščeje wšichichim cłu, dokelž je pierča druhdže njedóstanje.

Čhinska. Skóncznje je čhinski kejžor wjednikow zběžka tak křoštał, zo su europjcy zastupjerjo społojom. Zandženu wutoru dweju z najhóršich žłótnikow wotprawidchu. Němscy, americy a francúzscy wojacy stražowachu dróhi, hdyž so wotprawjenjo dołonja, a japanscy wojacy pschewodžachu karu, na kotrejž wosudženeju wjezechu. Druzy wjednicy zběžkarjow su z kraja wupokazani, z džela pak su sami hižo čekli. Druhym je so dowoliło, zo smědža so sami moricž, hačrunjež so džiwanu, zo móža křesćanste mócnarstwa to dowolicž. Wjez začhščezja drje njewoństanje, hdyž Čhinsenjo wuhladaju, zo tež jich najwšichich zastojnicy smjereči njewucžetnu, hdyž so pschecziwo křesćanam pschekřeschichu. Hižo pisaju z Mongoliskeje, zo dyrbi tam Rusowje wjacjy wojakow płacz, zo bychu zamóhli, tam nastawace zběžki podkóćicž. Tež hrabja Waldersee pschihotowashe na 1. měrc wjetšču wójnsku wuprawu, totraž mějeje so w 6 wotdželach do najnuťšowniškeje Čhinskeje

podacź, zo by tam njeměry podtkłócźila, kotrež tam njewustaja. Nětko pať je wuprawa wotstorcžena. Brašcha pať so tež, hač by so poradźila.

Afrika. Powěsće z bitwischow so posledni čas prawje wotměnjeja. Pšched něšto dnjami pišachu, zo je Dewetowe wójsko cyle rozehnate a wón sam bjez mała zajaty a general Botha wot jendźelskoho wójska tať wobstupjeny, zo ma so podacź. Nowe powěsće klineča hinať. Po tutych drje je Dewet pšched jendźelskim wójskom cofacź dyrbať, je tež něšto jathych a bróni pšchisadźit, tola wostanje hišćeje sylny dosež, zo mohł zmužicze dale wojowacź, a general Botha je pječa tež Sendželečanam wutwochnyl ze swojim wójskom. Burrowe su w mnohich mjěstach a wjetšich wotdželenjach, z džela hač do 3000 muži sylnych, po cylej Draniškej a Transvaalskej, z džela hač do Natalskej a Kapstadtskej provincy rozdželeni, tať zo Sendželečenjo nihdže pšched nimi wěsćzi njejsu. Nawopak su jich črjódny tať spěšchne, zo jich Sendželečenjo nihdže njemóža do wjetšcheje bitwy zapleść.

Amerika. Wulke njezbožo je so w pšchistawje pola San Francisko stało. Ameriski parnik, kotryž z Afriky pšchijědže, so we wichorjnym wjedrje wo stało zrazy a so podnuri. Na 140 wosobow so zatepi. Tež wjele pjeněz a drohotnosćow so zhubi. — Tež ze wichelatich druhich pšchistawow wozjewjeja so njezboža z łódžemi. Surowe wichory a sylné łódžiška na wulwach rěkow łódžništwu jara škodža.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 388. 389. ze Swinařnje: Marija Pjehowa, Pětr Rjeda, 390. Jan Běrk z Budyšina, 391. Jurij Šoťa z Budestec, 392. Jakub Wjaclawk z Nowoslic, 393. Mikławš Blažik z Ralbie, 394. Marija Pórnađžikec z Lazka, 395. Jakub Kliemann ze Špitala.

Za nowy kapatu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Přez kapłana Šoťu we Wostrowcu: seminarski direktor Can. Löbmann w Budyšinje 3 hr., wučer Schwarzbach w Blumbergu 3 hr., swójbja Schwarzbach w Seitendorfje 6 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7312 hr. 58 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: W Khelnje na domyswjećenju 40 pj., k. R. wuwikowa póstnicy z krasnych dopisnicow 1 hr. 30 pj. Hromadže 1 hr. 70 pj. M. R. z Konjee 2 hr. Delanska Patentna Komisija 75 pj. + 45 pj. + 55 pj. + 45 pj. Na Čornakec-Rachelec křćiznach w Konjceach kmótra nahr. 5 hr. 30 pj. Jakub Šoťa z Kulowca 3 hr.

Zaplać Bóh všem dobročerjam!

Sobustawy bratřtwa „Ježusoweje Wutroby“ a „Zapošchtostwa modlenja“ maja swoje dobre štuťki a modlitwy w měšacu měrcu Bohu woprowacź: „zo bychu šchěsćenjo ducha woporniwojsće měli.“

Towarštwo Serbskich Burów.

Šłowna zhromadźizna wotměje so njeđzělu 10. měrcja popołdnju w 3 hodžinach w **Wišchnarjec hojsčencu w Radworju**. Wšchitke poboczne towarštwja, tež serbske Křišćianske tšchy a lubyh hojsćzi z tutym pšcheprojschuje

Šłowne pšchedšydstwo L. S. B.

 Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 3. čisło 1901.

Čiřchć Smolerjec knižicšchěćnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na póstce
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
rynčka abo telkoruma 25 p

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 10.

9. měrca 1901.

Lětnik 39.

Zajimawy zjawny list.

Michałim njeluboznosćam ewangeliskoho zwjazta napscheco šutkowac, njehodži drje so wot derjezmyslenych stawow ewangelisko-lutherskeje krajneje cyrkwy wocajowac. Zola podarmo je so hacj dotal dorazne słowo jenoho muža wocajowało, kotrež mohło njehódne šutkowanjo tohole zwjazta rozrisac a na zjawne pschijnjesć, dokelž je tu bohudžat hišće pschewažna wjetšcina derjezmyslenych a rozsudžacych stawow ewangelisko-lutherskeje cyrkwy w šakim kralestwje.

Tajke dawno wocajowane słowo je so psched někotrym časom stało, zo bych so hacjenja natwarile, na kotrychž so tajke njepěcne wustorki zwjazkoweje wopacznosće rozraža, a we wschěch pschistojnych woršchtach ewangelisko-lutherskeho wobhydleštwa so zasudža.

Tele zmužite słowo je swobodny knjez z Friesen nad Růtha w dopisu na „Kölnische Volkszeitung“ wuprajit, kotrež ma so došłownje takle:

„Wasch czešeženy časopis zložuje so pschecziwo sežehowacomu wuprajenju „Pschecznych ewangelisko-lutherskich cyrkwinšich nowinow“ (Allgemeine evangelisch-luthersche Kirchenzeitung): »Najzajimawšche na tymle dopisu (wot Friesena) je pak to, zo dyrbi być dopokaz, fak šprawne je napominanje na šakšich zemjanow, zo bych w swojej wěrie krcži wostali; pschetož knjez z Friesen pschidawa, zo su špytowanja czašežišcho na njoho šahale, zo by kromiško-katholiskej cyrkwi pschestupil, a pschidawa tež z tym, zo je Rom pschi swojim džěle« atd.

Róždy pak, kiž mój spis: »Wotmolwa na ewangeliski zwjazt w Sakskej« bjez pschedpobjatosće čita, so pscheswědeži, zo ja na sedmej stronje swojoho spisa jenož wo znutškownych špytowanjach rěču. Ze wobkrcženju, zo su słowa dopokaz za to, zo je Rom po swojim boku pschi džěle, šakšich

zemljanow za so dohyc, a zo so tež pola sobustawow synody pospyty činja, zo bych so k romsko-katholskej cyrkwi wobrocžili, su potajkim tamne stepanja słowow a wuprajene njewěrnosće, z kotrymiž su pschwišnicy ewangelskeho zwjazka wjele króć pschecziwo mi wustupowali. Sim so napshceczijowjeć nješlym hač dotak ze swojej česće zjednoczić mohł. Šdych pak ju so nětk tamne njewěrne wobtrucjenja tež w drubich nowinach rozšěrile a nanajnjepshchodnišcho k dalšim wopacžnosćam słužile, mam za swoju winowatosć, ščěhowace wozjewić:

Ženje njeje so mi ze strony žanoho romsko-katholskeho duchownoho abo njeduchownoho (laika) pospyt činił, zo bych k romsko-katholskej wěre pschestupil.

21. měrca 1871, hdyž mój wuj Friedrich, swobodny knjez z Friesen nad Růtha, wumrě, namakach w jeho zawostajenstwie mnohe jara zajimawe listy Mohučžskeho biskopa swobodneho knjeza z Ketteler. Pschisłuchnje wozjewich tomusamomu smjercz mojoho wuja, a sym wot toho časa z tymle wysofobostojnym cyrkwinškim wjerchom hač do jeho bohuzel jara zažneje smjercze w stajnym listnym wobthodže stal. Sym tež zwólniwy, kóždomu tele listy pschedpokožić. W tychle listach na mojoho njeboh wuja, kaž tež pozdžišcho na mnje, njeje nic w najmjekšim pospyt wopshijaty, mje k pschestupjenju do romsko-katholskeje cyrkwy nawabjeć.

Šdych so w lěće 1876 k strowjenju do kupjel Ems podach, zeznach so tam z romsko-katholskim duchownym, kiž tam tež swoje wuhojenjo pytaše. Soho wysofa zdželanosć mje zajimase, sym hodžiny dołho z nim wulěty činił; tola nic w najmjekšim njeje so pospyt z jeho strony k mojomu wobroczenju stal.

Sym jow w Driežďžanach, kaž tež w Warlinje jako sobustaw fejžorstwownoho sejma wjele z katolikami wobthadžował, tola žadny sebi njeje prócu dawal, mje wobroczić chyc.

Moja njeboh macz, rodžena z Brandenstein, zhubi swoju macz na porodze. Moju macz potom katolika swědomita knjeni, rodž. hrabinka Pötting, za swoje džěčo pschija a wocahny. Moja macz bě w ewangelsko-lutherskej cyrkwi křežena. Zeje zastaracžerka pak so swědomiče za to staraše, zo by jeje pschiwzata džowka dospołnje w ewangelsko-lutherskej wěre wocžehnjena byla. Rabožništu wncžbu zastara tehdomnišchi wyschichi dwórski předať Dr. v. Almon. Hačrnujě najnutnišcha lubosć mjez macžerju a džowku knježesche, je přenišcha swoju pschijatu džowku stajnje k wěre ewangelsko-lutherskeje cyrkwy džeržala.

Wšcho, šcho „Pscheczynke ewangelsko-lutherske cyrkwinšte nowiny“ wo pospytach k wobroczenju pišaja, je najnjekničomnišche wuramakano jeniczech k tomu zaměrej, zo bych so w Sakskej započate šchěžowanja pschecziwo katolikam dale špěchowale. A napshcězo komu dha wobrocža so tele ponižace šchěžowanjo? Nic tak jara pschecziwo katolskej cyrkwi šamej, wjele wjacj napshcězo wysofomu kralowstomu domej!

Ze wšchelate wupady, kotrež sym ze strony pschwišnikow ewangelskeho zwjazka pschecziwo swojomu špišej zhonił, zjednoczeja pak so w jenym mje tamacym wusudže, zo sym njekničomny „protestant“, dolež so na šchěžowanjach pschecziwo katolikam wobdželić njecham. Za pak wuprajam pschecziwo tomu, zo do cyła mjenu „protestant“ so napshceczijam. Za pschisłucham k ewangelsko-lutherskej cyrkwi njepsheměnitoho Augsburžskeho wuznacža. Protestant je

pschecylnje, ničžo wuprajace mjeno, a budže ranjace mjeno, hdyž so z nim zhromadženstwo ludži woznamjenja, kotřiž k wojowanju pschecylnje katholickej cyrkwi hinašce brónje njeznaja, hač njewěrnošće a pschisłodženja.

Hdyž čyła ludžo po swojej njeczišće čžeri dale jědu, škopja woni naj-
pyniške a wěrne spytowanjo, zo krucže wěrniwi kšcheczenjo z jich zwjazka
wustupja.

Čžejčenej redakciji zawostajam, zo móže pschedstojace w swojich nowinach
po swojej potrebnje wužić. — Z wysokej čžejčownošću Swobodny knjez
z Trjeseu nad Růtha.“

J. K.

Wuměnenja,

kotrež mašy dopjelnjecž, zo by lětuschi jubilejski wotpušć dobył, su w čyśle 7..
„Katholickeho Wošola“ drobnišcho rozpisane.

Mjez tym je prashenjo nastalo, hač dyrbi kóždy swoju faršku cyrkej
wopytač a hač móže tež pschedpisanje wopyty we wschelačich cyrkwach
dokonjecž, tak zo poručžena licžba so w nich hromadže dopjelni?

Na to ma so wotmołwić: Zo by kóždy swoju faršku abo wosebje
pschipołazanu cyrkej (w kłóschtrje, Róžencze a t. d.) wopytač dyrbał, so nje-
žada. Tola pscheměnenjo jenotliwych abo wschelačich cyrkwow nježda so
dowolene byčž. Na kóždy pad je wěčžisłowe to, pschi tej cyrkwi wostacž,
w kotrejž sy swoje wopyty započžal, a tam tež wschě wopyty
dokonjecž. We wotpušćownych prashenjach pschecy najkrucžisłowa
interpretacija abo wukład płacži. Kaž w Romje samym, hdyž sy
sta cyrkwow, běchu loni k dobyčžu wotpuška schytni wosebite cyrkwy postajene,
a jeno w tych mějach so wopyty žacž, zo by wotpušć dobył, a kaž tam
dowolene njebe, město tych tu abo tamu druhu cyrkej wopytač, tak tež nětko
ma so ta abo tamna postajena cyrkej wopytač a pschi njej wostacž.

Wažne pak je to, zo je našcha duchowna wyschnošć nětko hysčže
zwolika: tež w žiwnych kapalach w Hajnicach, Wostleach a Husch směžža
so pschedpisanje wopyty k dobyčžu wotpuška žacž.

3 Ružich a Sakskeje.

3. **Malbic.** Našcha „Wjesada“ mějeske minjenu nježželu swoje tšecže
lětuske posjedženjo, kotrejž běšce drje wot 25 sobustawow wopytane. Knjez
wucžer Hajna powucži naš z pilnym pschednosčkom wo prawych za-
měrach, kotrejž su Gustawa Adolfa do Němšćej pschuwjedke. Pschewjele je so
wo tuthym džiwным swjatym basniło a dotal so baje; swědomicži a nawědžicži
mužowje wschak, kaž sławny stawiznar Janšjen, su, prawdu wotkrywšchi, swětej
žiwili, zo dže běšce to sferje a wjele wjacj nahrabnošć a sebicžnošć, kotraž
Gustawa do wójny wjedžesche, dnyžli čžisty zapal za swjatny ewangelijon. —
Pschichodny raz knjez rozprawjeł kónčži. — Potom rozdželi so sobustawam
po krotkim hektografowanym zapisu našheje knihownje, kotruž smy sebi w no-
wym kamorje z nowa zarjadowali. Wona drje nětko lědom 100 čžisłow
wobjahuje, ale cyle wěšće so tuta licžba bóržy podwoji a potroji. Nětko
hale tež widžimy, sčto mamy a čžoho nimamy. Dofelž smy serbske towar-
štwu, ma wěžo tež našcha knihownja serbski raz mēcž a serbske narodne
pismowstwo sčtož móžno w bohatej měrje pschedstajowacž. Wobužel tomu tak

njeje. Wjele serbskich knihow poměrnje je za 25 lět wuscho, a nimamy jich. Wnohe mamy, ale trjebamy je we wjacymy exemplarach, dokelž je za nimi wulka žadosej. Serbske časopisy smy sebi pschedplacowali, ale z někotroho lětnika mamy tu a tam jenož rozbrójene jenotliwe čislo.* A z čim je so tak stalo? Ženož z tym, zo njejsmy dotak prawjeje měštnosće, ani suadź prawoho zrozemjenja za knihowinu měli, kotraž je tola woprawdže drohotnišće kubko towarstwa, dyžli sama khorhoj. Nětko pak, hdyž mamy katalog, njewustanjemy, doniž wscho njebudže w rjedže a doniž našej knižny kamor w prawdže njebudže prawa studija a posładnica powučjenja a wofschewjenja za ducha a duschu sobustawam a krajiny.

Z a p i s o w a t.

3 chłoho swěta.

Sakska. Zańdženu njedźelu mějesce w Drježdžanach sakski wotdžěl powšchitkownoho němstoho ludowoho towarstwa (kath. Volkverein) swoju lětušchu hłownu zhromadžiznu. Tute towarstwo, založene wot njeboh Wíndhorsta, chce katolikow cyle Němskeje wuzko zjednocić, zo bychu zhromadnje lóže swoje nabožne a rozumne socialne zaměry spěchowali a tak lud pschebewšchim psched socialistami wukhowali. K tomu wudawa towarstwo wjele mjeńšich spisow a brožurkow. Dotak je so tajkich spisow hižo pschez 18 mill. mjez ludom rozsčěrko. W Sakskej je wězo za towarstwo čezško stutkowacž, dokelž ju tu katolikowje mjez cizowěrnyymi rozpróšeni. Tola je towarstwo tež tu w Drježdžanach, hdžež je najbóle rozsčěrjene, pschez 700 sobustawow dobyto. Pschi lětuškej hłownej zhromadžiznje ženědychu so najprjedy dowěrnicy w katolskej towaršchowni, zo bychu tu rozprawjeli, tak ju za rozsčěrjenje towarstwa stutkowali. Z rozprawow so wupokaza, zo běchu jenotliwi dowěrnicy w swojich wotřesach do swójbow a na jenotliwe wosoby spisy rozdžěleli. Tajke džělo je wězo wobčežne a husto njedžakne. Tola so něchtóžkuliž z tym za towarstwo doby a se tak lěpje zasy na swoje wiaowatosće dopomni. Wječor běše potom powšchitkowna zhromadžizna we wjetšej Drježdžanskej jali. Něhdže 800 katolskich muži z Drježdžan a tež z druhich džělow Sakskeje wupjelni jalu tak, zo dyrbjachu ju zamknyč a někotři zasy domoj hieč. Hłownu rěč mějesce druzi pschedsyda powšchitkownoho towarstwa, sejmski zapóstańc a rěčnik Trimborn z Kölna, a rozkoži winowatosće, kotrež ma katoliski muž w swójbje a wosebje tež w zjawnym žiwjenju, w towarštwach, wólbach, nowinarštwje atd. Pschipošlucharjo běchu zahorjeni a zawěže bu z tym mnohi namotkowny, pschečziwo pschiběracej liwkošči mjez katolikami stutkowacž.

— W Drježdžanach zemřě pjatk 1. měra tajny schulski radžicžel Ackermann, přjedawski dolholětny pschedsyda sakskeho sejma a mjednik konservativneje strony w Sakskej. Nimalo 81 lět bě starý. Wosebje za rjemještnikow a přjedžne ludowe woršchty je wjele stutkował.

— Rak hrubosč a njechmaustwo mjez młodym ludom pschiběra, póbznawamy ze šurowoho nještutka, kotryž je so pola Lipka stal. Tam

* Rak lud tež za starými lětnikami časopisow hłodži, wukhadža z toho: Injez pschedsyda Schewčik dari poslednje lětniki „Lipy Serbskeje“ a přenjej lětnikaj „Luzicy“ — a hlej, hnydom běchu stare zwjazki w čyrjódže, kamora ani njewohladašcy.

štaj dwa j hólcaj, jedyn 16 a drugi 14 lět stary, druhoho 15-lětneho hólčeca zamordowaloj, zo byšhtaj jomu joho pienjezy — njebe jich wjele — wotewžaloj.

Němska. Rejžor Wilhelm je z Wošej pomocu wulkomu strachej wo žiwjenje a strowotu wučefnył. Sriedu běšče fejžor w Bremenje. Šdyž wječor z radneje pincy, hdyž be město jomu t čžešči pšichnu hoščinu wuhotowalo, so we wozu na dwórniščežo wjezješče, čžišny na rôžnu drohi Wišhofsnadel młody čžlowjek fruch železa z wotmachom do woza za fejžorom. Rejžor, kiž be runje ruku t postrowjenju pozběhnył, so sylnoho zranjenja zwobara, železo pak joho na prawym licu zrani, tak zo lico hnydom frawiež pocža. Rejžor pak tola z wosebitym čžahom do Barlina wotjěže. Štaž pišaja, je rana 4 centimetry dolha a hacž do koseže dže. Lčarjo ju fejžorej radžili, zo by něšto dnow we ložu wostał a zažičžo rany špěchowal. Młodocho čžlowjeka hnydom wupšchimachu a zajachu; je to džłacžer Dietrich Weiland z Bremena a je so 22. hapyła 1881 tam narodžyl. Ma pjecža padawu fhorosč abo epilepsiju.

— Wo powščitkownym ludulicženju ma cyłe němske fejžorstwo 56,345,014 wobydleri, a to 27,731,067 mužskich a 28,613,947 žnůskich. Pruska ma 34,5 mill., Bayerška 6,2 mill., Šakška 4,2 mill. a Württembergška 2,3 mill. wobydlerjow. Wot poslednjoho ludulicženja 2. dec. 1895 je cyłe wobydlerstwo zrosło wo 4,065,113 abo na sto 7,78 ludži. Wot započatka tutoho lěttotka je cyłe wobydlerstwo wo wjacj hacž 32 mill. pšichběrało. Najbóle wězo ju rostke wulke města. Borunjo druhim wulkim krajam stoji Němska po ličžbje swojich wobydleri na třecim městnje. Najwjacy wobydleri ma Ruska, mjenujey pščež 106 mill. w Europje samej, potom Zjednocžene štaty w Americh wjacj hacž 76 millionow.

— Za wudawki w chinškej wójnje žadaju so wot zwjazkoweje rady a jejma na tute lěto 120,682,000 hr.

— W prusskim sejnje wuradžowachu mjez druhim wo centrumskim namječe, zo by so tamnym rjadam, kotrež su wosebje za wothladanjo fhornych založene, wjacj swobody popšchalo. Tajke towarštwa, kotrež su jenož t lěpichomu čžerpjacocho čžlowještwa powołane, trebaju tež w Pruskej t založenju kóždoho nowoho wustawa wosebitu domownosč dweju ministrow. Centrum sebi nětko pišeješče, zo bychu tute rjady samšne prawo nabyke, kaž lutherške diakonisy a druge towarštwa, kotrež fhornych wothladuja. Tež wjetšcina konservativnych pšhipóžna žadanjo centrumškeje strony jako šprawne a tuž tež namjet w semje pšchuwzachu. Knežerstwo wězo jomu tak kšětse pšichłosowacž njebudže. Pola nas w Šakškej maja so tež w tom nastupanju fatholikowske hnbješčy.

— Z nowych fejžorowych poštajenjow za wojeřstwo chcemy tu wosebje špomnicž, zo mōža tamni, kotřiz za jenolětnych dobrowólnikow štuža, nic jeno, kaž dotal, do šymoho, ale do džemjatocho lěta so wróčež stojieč, haj z wosebitej domownosčju ministerstwa šme so tón čžas hiščeže po = blěščicž.

— 12. mērcu budže bayerški princ Luitpold 80-lětny narodny džēn šwjecžicž. Wo cylej Bayerškej so t tomu pšchihotuja z horliwosčju.

— W Šwōlnje budža wot 17. hacž 25. mērcu ludowe misšiony. Wšchēdnjej budže tam w 14 čyrkwjach t šoje přēdowanjo, kotrež zmēja kšichēdnjej duchowni.

Austřiska. Ma kšwilu su so njemēry w sejnje trochu zlechnyke, tak zo zašy z rožomny mi wuradženjeni pospytuja. Šak mało sebi libe =

ralni Němcy swoju rakusku wótczinu waža, pokaza prawje jasnje němski za-
pósłanc Franko Stein, kotryž w sejmje zjawnje wupraji: „Džensnišči džen
je kóždy hlupy, kiž je w Rakuskej patriot.“ To tola rěka, wótcny kraj
pšcheradźić.

Rom. W došpólnej strowocze pšchija swjaty wótc 2. měrc, na dnju
swojoho křónowanja, zbožopšhecza, kotrež jomu deputacija kardinalow a wysch-
šchich duchownych wupraji. Wotmolwjejo džakowasche so swjaty wótc, zo
jomu we wysokej starobje a mnohich czežach Bóh strowotu spožči. Wob-
žarowasche, zo je w mnohich krajach telso nje pšhecželstwa a hi dny
pšhecziwo ipomóžnomu skutkowanju cyrkwy; wupraji pak tež swoju
radosć, zo katolikowje w pšhezjenosći a lubosći te katholickej
cyrkwi a jeje wjednišej stoja, a wobkrczešche, zo budže dale wobstajnje
swjate prawa stražowacž, kotrež njesprawne mocowanjo móže drje jomu
na křiwilu zapowěšć, kotrež pak pšched sprawnosću božej stajnje wobstoja.

Italija. Křětre njeměry nastachu 2. měrc w Balerme, hłownym
měsće Siciliskeje. Tamni džělaczerjo za twarjenje lóžow njeběchu ničžo
wot džělow dóstali, kotrež bě ministerstwo rozdžělało, a dokelž bjez toho hižo
nuzu czerpja, započachu zběžk. Wojačy dyrbjachu pšhecziwo nim wuczahnyč.
Wjele ludži bu zranjenych a morynych, mjez nimi tež žonšce, kotrež běchu
so z wulkej njeměrjoju na zběžku wobdžěle.

Francójska. 15 profesjorow wschelašich wyschšchich schulow, mjez nimi
tež luthersey mužowje, podachu wosebitu peticiju pšhecziwo towarštwowomu
zakonje. W njej pokazuja na wulku schodu, kotruž by francójska nahlad-
nosć a móć, wosebje we wulkaju, pšhez nowy zakon měla. Towarštwu,
kotrež by nowy zakon zničik, maja w Afiske a druhich missiunstich krajach
na 5000 schulow, w kotrychž je wjacu hač 172,000 wučomcow. Tute
schule bychu wězo zańć dyrbjale abo bychu do moch druhich krajow pšchěšle.
Njeđžiwajcy na to drje tola druha komora zakon pšchwozmje, dokelž je tam
wjětššina pšhecziwo rjadom tak njepšhecželsta, zo samo na hewak tak
přitanu czežć wótcnoho kraja njeđžiwu. Nadžija pak je, zo budže
přěnja komora rozumnishja.

— Nowy němski pósłanc wječch z Radolin bu 2. měrc wot
präšidenta Loubeta pšchijaty. Z wobeju stron so pšhezjo wupraji, zo
bychu poměry mjez Němskej a Francójskej pšhecželne woitale.

Žendželisa ma mjeze wschěmi krajemi za džělaczerjow tak kaž najlěpsche
zakonje. Nětko pšchwoza sejm tež nowy zakon, kotryž postaja, zo maja
džělaczerjo w podkoptach wschěduje jenož 8 hódžin
džělacž, dokelž su tamne džěla jara napinace a njesrowe.

Portugalija. Kaž njedawno w Španiiskej, tak započča tež w Portu-
galiskej we wschelašich městach wot njeměrnych našchězuwany lud pšhecziwo
katholickim cyrkwjam a cyrkwiniskim rjadom wschelať njeměry. Najhórsche
běchu w Porto, hěžež dyrbjachu wojačow na pomoc zwołacž.

Ruska. Tež tu nastupi nowy němski pósłanc hrabja z Alvens-
leben 4. měrc swoje zastojństwo a bu wot ruskeho kejžora w audiency
pšchijaty.

— Minister wuwučowanja, Bogolepow, bu wot muža, kotryž
chychje jomu proštwu pšchepodacž, natšěleny a nimale czežšo ranjeny.

Boharija. Najstaršich syn wječcha Ferdinanda, Boris, je
czežšo sšhorjel, a hačrunjež tam lěkarjow z Wina a z druhich městow pšchi-

woľachu, je maľo nadžije, zo so jomu žiwjenje zdžerži. Kaž je znate, je wjerch Ferdinand swojoho katholicy křečzenoho syna schismatikej wěre woprowaľ, dofelž sebi to joho schismatich poddano a Ruska pschējachu. Borisowa mačž je so na tym taf ru d ž i ľ a, zo drje bē to jobu z pschicžinu jeje zaž neje smjerče.

Chinska. Pschey zašy pokazuje so strach, zo bychu so mócnatřwa, jednacy wo měr, mjez sobu moľe pschecoricž. Pschi wjacorych knježerstwach bēchu posledni čas wuradžowanja, dofelž chce Ruska na swoju ruku wot Chinskeje wschelatich prawow w Mandžurskej sebi wnežiničž. Druhe knježerstwa so wězo na to jara mjerzaja, njebudža pak drje tomu zadžewacž móć, dofelž Ruska tak lohfo njepuščezži, schtož raz džerži. Žda so z chta tež, zo ma Ruska tam pschey hiščezje čezřto wojowacž. Šendželika nowina wojewja njemujey, zo mějese tsi t y s a c ruskich wojakow pola Singkinka bitwu z 10,000 jěždnymi chinsimi rubježnikami. Rusowje pschjadžichu 20 mortw y ch a 30 ranjen y ch. Tež němcy wojacy maja pschey hiščezje wojowacž z Chinganami, pschey pak je so jim schlačežito, njepščezela zbicž.

— Biskop M n z e r wojewja dokladne špišy, w kotrychž dopofazuje, zo na žane waschnjo katholicy missionarowje wina njejsu na zběžlach a njeměrach, fotrež su tam nastale. Ze wschelatich štron bē so jim to z n j e p r a w d u porokowalo.

Wřita. W poslednich wojowanjach staj tež jedny wuruk a pschichodny syn přařidenta Krügera padłoj. Wojuja štajnje hiščezje z wotměnjacym žbožom. M ó r w K a p s t a c ž e po nowiřich powěščach dale bóle pschiběra.

Wschelcžiny.

* (Prawa wittka.) Smoheć Haňža sebi z Zantec Zulfom wonka hraje. — Haňža: „Zulf, wascha mačž je cže hižo dwójcy woľala.“ — Zulf: „Ja wěm.“ — Haňža: „Čataj, ty sebi puři křynjesch, jeli nje-wořhuřch.“ — Zulf: „Ně, džnja nic, pola naš je moja šmótra na wopyče. To mačž praji: »Wbohi Zulf nětkle po šcharlachu woprawdže kuř maľo štychi.«“

Naležnosće našoho towarřstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 396. 397. ze Serbskich Pazlic: Mikławš Wjenka, Pětr Wawrik, 398. Mots Bódlík z Worklee, 399. Mikławš Ješka z Kopsina, 400. Haňža Nowakowa z Noweje Wjeski, 401. Pětr Křižank z Jaseńcy, 402. Handrij Lehmann z Khrósće.

Zemřěty sobustaw: Jan Krasa w Běľšecach. R. i. p.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Kapłan Mikławš Jawork w Njebjelčicach 10 hr., faraľ Křižank w Grunawje 3 hr., sotře Křižankec tam 5 hr., njemjenowany z Budyšina 7 hr., wučer ein. Kral z Radworja 1 hr., njemjenowana z měscanskeje wosady 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7326 hr. 78 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

 Hłosy za přidawk nowych kěrlušow z druhoho wudaća Pobožneho Wosadnika su za 10 pj. na předaň w redakciji „Kathol-skoho Posoľa“.

Pobožny Wosadnik

Modlitwy a kłuski za katholicich Serbow.

Druhe rozmnożene wudaczo je w sczêhowacych związkach na pschedań:

Wschodny związk do koże wjazany a z czeńwjenym rězkom 2 hr. 70 pj.

Sredny związk do lěpišceje koże ze zlotym rězkom 4 hr.

Wajšćipich związk 4 hr. 50 pj. — Na požadanjo wobstaraja so tež hišće pyšnišce związki. — **Wjewjazany** płaczi exemplar 1 hr. 70 pj.

Towarštwo Serbskich Burow.

Słowna zhromadźizna wotměje so njedźelu **10. měrca** popołdnu w **3 hodzinach** w **Wischmarjec** hojczencu w **Radworju**. Wšitke poboczne towarštwu, tež serbske Naissejenske kaspj a lubych hojcy z tutym pscheprošujuje **Słowne pschedyštwu T. S. B.**

D Ź a k .

Z tutym wuprajamoj swój najswěrnši dżak wšem přećelam a znatym z daloka a z blizka, kotřiž su namaj w hodžinach hłubokeje zrudoby ertnje abo pisomnje swoje dźělbraćo wuprajili, kašć a row naju lubowanoho **jeničkoho njeboh syna** z palmami a z wěncami wurjadnje bohaće wudebili a so w tak wulkej mnohosći na póstnym wječorje a na joho pokhowanju wobdźělili a z tym naju hłuboko žarowacymaj wutrobomaj tróšć a wolóženjo přihotowali.

Wosebje pak dżakujemoj so wjeledostojnym knjezam, knjezej administratorej **Jurjej Libšej** w Baćonju za nutrne a wutrobne dźělbraćo a pokojenjo při zemřću a pokhowanju naju horcolubowanoho džěsća, knjezomaj scholastikej fararjej **Jakubej Skali** a tachantskomu předarjej **Jakubej Sewćikej** w Budyšinje za wobdźělenjo na kondukcě, knjezej majorej **z Walter-Ješki** nad Běćicami za wopokaz wosebitoho dźělbraća a přewodženjo, knjezej rytmištrej **z Hoven**, předstajenomaj naju njeboh syna, za wulcy česćace słowa při rowje; dale česćenomaj **Baćońskomaj spěwańskomaj towarštwu** a wosebje joho dirigentej, knjezej cyrkw. wučerjej **Symankej** w Baćonju, knjezej cyrkw. wučerjej **Hili** w Khrósćicach a tež knjezej kublerjej **Kralej**, cyrkwinomaj kantorej w Baćonju, za hnujacy a krasny spěw při rowje a w cyrkwi, skóněnje tež cylej wosadze za wurjadne k rowu přewodženjo, kaž tež wšem druhim, kotřiž su ze swěrnym dźělbraćom a z woporniwošću k tak hnujacomaj a tróšćowacomaj přewodženju a pokhowanju pomhali. Bóh mytuj wšem nadobnje!

W Libonju, srjedu 6. měrca 1901.

Kubler **Michał Pjech**

a mandželska **Madlena** rodžena **Donatec**.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 p

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 11.

16. měrca 1901.

Lětnik 39.

W lěsu.

(3 francóžskojo.)

(Stónčenjo z čyjsla 9.)

Rnjež zapocěža z nowa rěčecěž pomału, z cunim hłosom, kaž na spowědži.

— „Daj, mój psheczeło, sydomnacze ludži tak wumrě, kaž czi powěch...
Tajšich wěcow njezapomniš ženje; běch džěn z kapłanom w jastnje
La Roquette.“

— „Ač to bě? Z kapłanom scje byli w La Roquette?“ —

— „Pšecz jednacze lět... Pomnju wschitkich. Wbožy... Samaze
... Adrionet... Chanlot...“

— „Chanlot, tón, kiž je kuchařku zamordował?“ —

— „Tón samón.“

— „Sym joho znał; šlužiloj smój w jenom polku (regimencze).“ —

— „Wuspowědał so je a bě jara hnuty a rozkaty... Stupajo na
wotprawnišćežo prošesche wschěch wo wodaczo... Běchu tež tajcy, kotřiž
plakachu... Chanlot wschak bě w poslednjeje khwili cyle spokojny... A
dale druzy — Petit Paul, Laumonin... Wschitcy, wschitcy kochachu tón
kchižik... byrnež jich nihtó njenamołwjał. Ach, to je drohotny kchižik
z tymi pšichitkhnytimi hylzami želnošće najzasaflišich złoštnikow... Tohodla
mi na nim tak wjele zaleži...“

Rjeznaty wodychowasche ežežto. Nahle nabra khrobłošće a schepny
z dyrkotachym hłosom:

— „Ja njewěm, knježe, šhto je wina — khiba tohodla, zo běšće
z kapłanom w La Roquette... abo šnadź tež, dokeľž spomnišće na tych...
Njewěm... njewěm... ale njech, čuju poroki šwědomja, zo sym pshecziwo
mam tak njehódnje so zadžerzał, tak šprošće.“

Knjez njeđa jomu dorěčecž.

— „Mó, prawje tak, prawje ... njerěčny dale wo tom ... Ty bě jara njemdry ... ale to je hižo nimo ... Šhto cže boli, khdžinka? ... Mašch suadž cžežke starošče ... bėdu ... muzu ...?“ —

— „Wězo starošče ... to njeje dobrota ... Čłowjek chce mēcž khlěba — a nima, chce džěla — a nima ... a hlej, zhubi dowěru ... zapomina na Boha ... na prawdu ... a wěštoho wječžora, hdyž je kołowokoło cžma, a ničtő njehlada ... — wušklychi žłoho wabjenja a ...“

— „Mó, wšchat sy wušklył katechizmuš, něwěrnó?“ —

— „Haj — ale to je jara dołho hižo.“

— „Widžich, hlej, a wojał sy był ... a služil sy wótečinje ... Mój Božo, rjane to powołanjo ... Zo wučči bližschoho lubowacž, wišitkich bližsich — krajanow ... džěči jenoho kraja. Hlej, mój bratske, zapomni na tón nještut ... Popowědajny wo tom doma ... Wrběčiwšchi jo wot khoreje, wobřěšch jo na mojej farje ... woštanjesch pschěz nóc ... a nazajtra pobjesadujemoj ... a pónđžesch dale zbožownišchi, špokojnišchi a lěpschi.“ —

Woznyčž zašta psched paštýrcynym domežtom. — Pschischedšchi zaňđžechu do jstwy. Na khuduschkim ložu ležesche mrějaca staruschka bėdžicy jo w psched-smjertnych bolosěžach. Něčž bě hižo zhubiła, tuž njemóžesche jo spowědacž.

Knjez pschistupi k ložej a počža spěwacž modlitwy. W samšnej měrje, kaž měšchnik khorej poslednju službu dopjelnjesche, zdawachu jo cžerpjenja mrějaceje šlabnyčž, na woblicžu bě widžecž měr a wuraz špokojenja, wocži zaňđželišchtej jo hižo do zbóžneho zdrěmnjenja.

Knjez wša swjate woblatko ze šlěborneje kapsle, přjedy hacž pač je połoži mrějacej na jazyk, wobrocži jo na tón bok, hdyžž žłóštnik klecžesche, a zhladujo na njoho sežini ze swjatym woblatkom znamjo swjatoho křtiža.

Klecžacy štyknj rucy. Zdawasche jo jomu w tej křwili, zo bije z małoho woblatka jasne šwětko, a padajo na blěde woblicžo mrějaceje wobdawja je z btyščežatym wěncem pruhow. Talc jasnočž wobkuzłowasche joho, pschedobny jo jomu do nutrinow, do wutroby, pod nop, do mozhow, do kóždoho stawcžka joho cžěla, do kóždeje trjepki krewje ... a zdawasche jo, kaž by joho k zemi škóčžila. Z jeje mocu jo žłóštnikowa głowa pokornje škřili, a z wocžow wušklychu jo šlyžy ...

— „Božo, budž milosěžny, mi, khudomu hrěšnikkej!“ — šcheptasche njeznaty, bijo jo na wutrobu.

Knjez połoži Božoho Syna mrějacej do lědom powocžinjeneje huby ... Pšlednje šłowa motwjazanja ... Pšlednje požohnowanjo za wotkhdžacu dušchu — a wocži wjetkeje staruščki zawrěšchtej jo na wěki ... W.

3 Ružich a Čaksteje.

3 **Budyšćina.** W tudomnym katholickim wučžecžskim seminaru tón tydžěň džesjacž kandidatow wučžestwa swoje abiturientne pruhowanjo wotpołoži. Běchu to ff. Herman Flešch z Mišchna, Ferdinand Heidrich z Königshejna, Felix Kucžera z Lipška, Felix Pětrjenc ze Bžderje, Kurt Prause z Nadeberga, Ernst Růnšch ze Žitawy, Herman Rolle z Woštrowca, Džefel Vogt ze Šchěrachowa, Ewald Wišchek z Drježdžan, Žurij Čžoch ze Bžderje. Wšchitcy pruhowanjo derje wobštachu, a doštachu jedyn głownu censuru Ib, dwaj IIa, tžjo II, dwaj IIb a

divaj IIIa, w zadžerženju dóstachu wošmjo I a divaj Ib. Mjez pruhowanymi staj divaj Serbaj, lt. Felix Pětrjenc a Surij Čžoch. Prěnišči, t. Pětrjenc a t. Prause, staj do wojakow wuzběhnjenaj a změjetaj lěto pola wojakow wošlužić. Službu jako wučerjo bjez dwěla hnydom wšchityc dóstanu; jeližo tužeršstwo pschizwoli, drje t. Čžoch do Ždžerje a t. Rolle na tachantsku schulu pschidžetaj.

Ž Baczonja. Pjatk 1. měrca wječor w džewjatej hodžinje došhwata sem zrudna powěsč, zo jedyn z najlěpschich młodžencow naščeje wošady, Michał, jenički syn a jeničke džěčo Michała Pjecha, kublerja w Libonju, jara čječy thory leži w lazarečce we Wulkim Hajnje, hdžež jako husar poslednje lěto šlužesche. Nan so w runym měrje t synej poda, ale słowa z nim porčěcž wjac njemóžesche; žlósč bě hižo thoroho pschewžala. — Sobotu popołdnju došhwata sem hiščeže zrudnišča powěsč, zo žaneje nadžije wjac njeje. Hnydom nastaji so tež macž t swojomu jeničtomu lubowanomu džěšču, ale njewohlada joho wjac žiwoho. Sobotu wječor dońdže najzrudnišča powěsč, zo je hižo wumrěl Pjehcec Michał, radošč, lubušč a nadžija štarščeju, jedyn z najlěpschich mjez swojoho runjećza, wšchudžom a wote wšchěch, kotřiž joho znajachu, lubowany a čšesčenj młodženc. Powěsč rozniče so mohl rjec z blyškom po wošadže a zarudži wšchěch, kotřiž ju šlyšachu. Wšchityc smy wo njoho płakali a žarowali a žarujemy hiščeže, a lědom hdy drje je cyła wošada, haj, cyła našča krajina, tak wěrnie a wutrobniže zarudžena była, kaž w tutych dnjach, Tohodla njech tež našč časopis powěsč wo tom rozniče do najdalšich kónčinow, hdžež serbske wutrobny pufotaja a ze serbskim krajom so jebu raduja, jebu žaruja: wjac wutrobom žarowanjo njese a lóže so pschenje!

Mjeboh Michał bě so w horliwosći za swoju službu pschewžal, w tajachm močnym wjedrje zazymnił, na zahorjenjo płucow sfhorjel, a tak njenadžicy w cuzbje zemrěl. Toho čžělo zdraščichu do psychneje husarščeje montury, dachu jomu mjecz do ruki, na wěto kaščeža pschicžinichu tefak a husarški nahlownik. Tak bu čžělo na dwórniščežo pschewjezene, cyła schwadrona z wylšchšim stabowym lětarjom a rytmišctrom je pschewodžesche. Mjebželu popołdnju bu do Libonja pschivjezene, kaščež bu wotewrjeny, divaj dnaj bě rjany a mnohotnje wopytany póstny wječor.

Wokoło kaščeža šwěčesche so šchěč šwěcow na čžornych šwěčnikach, nad słowu stojesche pak samšna šwěčža, kotruž bě zemrěty psched přěnim swjatym woprawjenjom w rucy měl, zo by jomu šwěčžila, a šwědežžila, hdyž wobnowjesche swój kščeženšči slub. A zawěsče je našč luby zemrěty bratr tutón swjaty slub, kotryž je Žězusej, swojomu njebjeskomu kralej, slubił, šwědomičže džeržal hač do poslednjoho zdychnjenja runje tak, kaž tamnu pschisahu, kotruž je jako wojak šwětnomu kralej pschisahał. To wobšwědežachu hižo w žiwjenju, wšebje pak tež něšto hiščeže po joho smjereži: nan a macž, towaršchojo a pschecželjo, wučerjo a kublarjo, dušchowpastyrjo a wojericy pscheditajeni. Toho rytmišctr sam, kiž pschi rowje wulecy čšesčace słowa porčěza, rjekny poždžišcho mi, zo je słowa z cyle dobrym pscheswědeženjom prajić mohl, a zo to njeje byla jeno hoła a přžždna kšwalba. Wokoło rukow žwity bě tež rōžowc, kiž stajnje jako duchownu bróń pschi sebi nošesche, kotryž běchu tež po smjereži w joho draščeje namakali a jomu tež do kaščeža jebu dali.

Ž palmami a wěncami bě čžělo a kaščež cyle pschitryty, tež komandant husaršeho regimenta, swobodny knjež v. Müller, bě rjany wěnc danił.

Srijedu 6. mërca bu cžěło do Wacžonja pschemjezene a w herbstim row= nišcěžu na našchim pohrjebnišcěžu pokhowane. Michćo so dopomnicě njcwě, zo by tu hdy wulkotnišcě khowanjo było, a pschi tom bě hišcěže wjedro njelubozne. Psched cžělowym wozom krocžachu, kóžny z palmu w rucy, sčtyrnacžo hularojo ze stražnym mišcstrom a seržantom, pschi wozu sobustawy Wacžonischoho spěwařischoho towařstwa, runje tať palmu njeso, za samym wozom pschi starschimaj rytmišctr knjez v. Hoven, pschedstajeny schwadrony, pschi kotrejž bě njeboh Michal słužil. Njedžiwajo na daloki pucž a hrozne wjedro bě tola pschifhwatał, zo by swěrnomu poddatomu poslednju cžesč a lubošč wopofazał. We wšy pschizamfnychu so hišcěže muzu pschemodžerjo, wosebje tež knjez major v. Walter=Zesčski nad Běčzicami. — Sdnyž bě tudomny duchowny, pschemodžany wot wjeleboštojneju knjezow scholastika Jakuba Skale a tachantischoho předarja Jakuba Schewczika z Budyschima, kasčesč přeni krocž požohnował, hdyž běchu pialm a pschifšuschnje modlitwy wuspěwane, njesechu wojacy cžěło swojoho dobroho, horcolubowanoho towařscha k rowu. Runjež běchu to wojacy, njemóžachu so sylow wobrucž. Pschi rowje zanjese něšto spěwařiske towařstwo kěrlušch, po modlitwach porěča mjenowany knjez rytmišctr w mjenje regimenta a schwadrony, wuzběhujo rjane samotnosčesč zahe zemřětoho, a slubjo, zo joho wopomnjecžo w cžesčiji wostanje pola wišcěch pschedstajenych a tež towařschow. Na to wuspěwa spěwařiske towařstwo hišcěže kěrlušch.

Našch rjany dom boži bě na božej mišchi cyle pschepjelnjeny a tola su muzu hišcěže dyrhjeli woteńč, dokelž wjacy městna njenadenědžechu. Těsto pschemodžerjow bě so z blizka a z daloka zesčyło. Tež tu skutkowasche našche spěwařiske towařstwo a wumjedže wustojnje rjane łacžaniske requiem.

Sortnje a pisomnje wuprajane sobnecžuca, palmu a wěncy, spěwy a słowa, mnohotne wobdžělenjo na pokhowanju, wěrne sylžy zrudoby, wulcy cžesčesčace pschemodženjo swědečachu wo tym, kať sebi schěroto a daloko wažachu zemřětoho syna a runje tať joho hluboko zrudženeju starsčej. Sřižo to bě a je wulki tróšcht. Ale wjetšiji zawěsčesč je tón tróšcht, zo směny wo našchim lubym njeboh bratru prajicž: „Sprawny pak, byrunjež tež do cžasa wumrěł, změje tola wofschewjenjo.“ (Knihha Wudrosčesč 4, 7.) Těli pobožna mysl za to rukuje, zo so cžłowjek wschoho zdaluje, sčtož mohło so Bohu njepodobacž, a wschitto lubuje, sčtož so Bohu spodoba, směny zawěsčesč tež pscheswědečeni bycž, zo bě njeboh Michal „sprawny“, dobry młodženc, kiž so nicžo bóle njebosčesčesč, dyžli hrěcha. Sdny pschebnywasche hišcěže w našchim domje božim, njemóžesčesč pak so po kěmichach mohł rjec džělicž wot tuteje swjatnicy w domizuje, pobožna mysl a snadž „wěšte pschedečuzčo“, zo mohł jón posledni krocž widžecž, zadžeržowasche joho, zo tu dleje wošta, dyžli wschitcy družy. — Hišcěže bě tež na kwas psched křótkim cžasom sem pschifhwatał, ale wěžo dyrhjesche nazajtra zaň wrócžo na słužbu. Sřižo bě cžas wuschol a wóz k wotjědženju na njoho cžakasche. Toho macž pak mjesčesche to nimo měry rjane a wulcy spomožne waschnjo, zo by kóždy krocž, hdyžkuli dyrhjesche so jeje lubowany syn z domu wotšalicž, z nim w cžichej komorecy psched božej martru pjecž Wóteče=našchow a wěru k cžesčiji swjatych ranow našchoho Zbóžnika so modliła. Tón raz pak z schwatkom na to zabychu, jeno Michal so dopomni a rjekny: „Macži, njejsmój hišcěže pacžerje spěwaloj!“ Kať rjane, kať nimo měry rjane słowa, z kať rjanej pobožnej myslu posledni krocž slódko słowo „macži“ joho hort wupraji! Ach, zawěsčesč njeje ženje, wosebje pak tón krocž, posledni krocž macž synowu, syn swoju samnu duschu porucžał Sězusej, zawěsčesč

je Zbóžnik tež tule poslednju nutrnu zhromadnu modlitwu, maczeru a džěcězowu, wuſtychał a joho duſchu wuſhował w ſwojich ſwjatych ranach, jomu ſſhom, ſchit a wuczek tež w poſledniej czeźkej hodžiny popiſchał w ſwojej wotewrjenej Raſhwjećyſchej Wutrobje. Modlo je ſwój narodny dom wupuſćył, morny drje, ale zawěće jaſo dobheće nad njepiſheczelemi ſwojeje zbóžnoſće ſo wrócił, zo by, nam drje zahe, ale po božej mudroſći a radže w cyle prawym čaju, tu w ſhlódku ſwjatnicy Raſhwjećyſcheje Wutrobje Ježusoweje měr a wotpočink namakał. Zomu budž wěczny pokoj, mjez nami pak woſtaſnje joho wopomnjeczo w czeſći hač do najpóžniſchich čaſow. J. L.

3 Kulowa ſo nam piſche: Hdyž běchu nowe hłoſy za „Woſadnik“ wuſſſe, běchmy my, Kulowcy, ſobu najprěniſchi, koſiž z wulkeje horliwoſće, po njeboh Hóruikoſwym piſhecžu, na zjednocženju kaſtoliſkich ſerluſchow džělaſchmy. Zaſlužbny woſadny knjez ſarať je dobru wěc za dobru ſpóznał, ze ſwjatoho měſtna poručił a tež dale ſpěchował. A nětk — ſo někotři hromadže ſſhadžuja, zo bychu ſtare hłoſy zaſy nuts tłóčyli, a mjenja, zo maja poſtajeć, ſchto a kať ma ſo w cyrkwi ſpěwacž. — Měnimy tola, a njemoſimy ſo, zo je to jenož wěc woſadnoho knjeza ſararja!

3 chłoho ſwěta.

Caſiſa. We wuſtaſnje ſchěrych ſotrow na Wjedrichowej drózy w Drjež-
džanach zemřě 3. měrcu mjez kaſtoliſkami derje znata a ſławna žónſka Julija z Maſſow. Prjedy lutheriſka bě wona 1884 po doſtchim a ſwěrym pſchi-
hotowanju do kaſtoliſkeje cyrkwy ſo wróciła, a ſchtož bě prjedy hižo za-
počala, za to nětko z čjim wjeťſheje horliwoſće ſtutkowaſche, mjennicy za
zjednocženjo wiſchěch ſchěſčano w ewěrje. Z rozmoſtu a ze ſpiſami zahori wona mnohich za ſwój rjany nadawſ; woſebje w čaſopiſu
„Ut omnes unum“ njewuſtaſajcy za to piſaſche. Nimo toho wuđa wona
tež w jacy knihow z powučeacy mi a nabožny mi baſnjemi. Wſchědnje piſaſche wona k tomu mnohe liſty, w koſtrych wjele za
ſwoju wěc doſonja. Derje wědžo, zo wiſchitko dobre wot božoho žohuowanja
wotwiſuje, njezapomni wona tež, Bohu ſwoje naležnoſće w nutrych
pacěrjach poručečž. Tak prócowաſche ſo wona w doſpoſlnych duchownych
mocach nimalo hač do ſwojeje poſledneje hodžiny.

Měſiſa. Rana, koſtruž je fejžor Wilhelm pſchi njekthmanym nadpadže
w Bremenje doſtał, porjadnje žije. Zymicy fejžor nije měl, tola dyrbi
nětkre dny doma woſtačž, zo ſo njeby ničžo ſtraſchne pſchidało. Podžěl na
joho nježbožu bě powſchitſowny a mnoho dopoſtažow za to ſo jomu z cykeje
Měſiſeje a z wukraja pſchipoſta. Sedyn najprěniſchich, koſiž jomu
telegraſowachu, bě ſwjať w ótc Leo XIII.

— Khorocže dla njemóžſche ſo fejžor tež, kať bě to po prawom chcył,
do Mnichowa podacž, zo by pryncej Luitpoldej ſwoje zbožopſhecža k 80-
lětnomu narodnomu dnjej wuprajil, krónprync dyrbjeſche joho zaſtupowacž.
Swjatocžnoſće w Mnichowje a w cylej Bayerskeje běchu wulſotne. Měſto
bě nanajrěniſcho wupuſćene a we wiſchěch cyrkwyach buch u džafne kemsche
ſwjecžene. Hórtnje a piſomnje buch Luitpoldej ze wiſchěch ſtron wutrobne
zbožopſhecža wuprajene. Mjez woſobnymi wopytami bě ſam tež rafuſki
fejžor Šózeſ pſchijěl. Mježiwajo ſwojich 80 lět prync Luitpold mnohe
a wulke napinanja tutych dnjow cyle čzerſtwy pſchětra. A joho czeſtnomu

dnju bu princzej k založenju wosebiteje fundacije 1,700,000 hriwnow pschepodatyh. Mjez mnohimi, kotřiž buchu z rjadami abo powyschenjemi wuznamjenjeni, staj tež zaslužbnaj wjednitaj bayerjskich katholicow, pralát Daller a přasident druheje komory, Orterer; buchtaj do zemjanskoho rodu pozběhnjenaj. — 422 zasubženym je Quitpold khostanjo dospołnje abo z džela ipuschěžł.

— Němski sejm wuradžowasche tež w poslednim času wo wschelafich dželach hospodarskoho pschedmjeta. Pschi rozmołwje wo zwonkownych naležnosćach porokowachu wězo zasj wschelach rěčnicy naschomu knježerstwu, zo so z Wendželskej pschegara dobre čini. Druzy napraschowachu so, kak z Ruskej a z druhimi statami stojimy. Grabja Bellow, kaž pschecy, z jara hladkimi a rjanymi słowami wotmołwi, na wjacorych stronach pak nadpadže, zo po prawom wjele wěstowho njepraji. Zda so, kaž zo bychu mróczalki slóncu pschecželstwa tu a tam jasnje swěćizj njeđale. Tola tohodla strach za europiski měr hišće njeje. — Sprawnny hněw nasta na wschěch stronach němiskoho sejma, haj cyłoho kraja, hdyž komisija wosebje po wobličenju centrumskoho zapóslanca Müllera wozjewi, kak sebi wulkej němstej firmje Krupp a Stumm worclo-niklowe wobwalcki za wójnstu lóžje płacžicž datej. Po dotalnych postajenjach mějesche Němska za tunu 2320 hriwnow płacžicž, mjez tym, zo Amerika pola samnjeju firmow tunu wo 400 hr. tunišcho dóstawa, dofelž sebi hewak wobwalcki pola njeju njeby skazała. Tajcy ludžo so potajkim njehańbuj, wot wótenoho kraja sebi wjele wjacy płacžicž dačž, hač wot wukraja, a pschi tym wudawaja so stajnje hišće za najwjetschich patriotow, a jim pschecželene nowiny hanja lóždoho jako wotrodženca, kotryž pschecžiwu pschecy dalschim rozmnoženjam wójsta a wójnskich lóžow słowčžo praji. Hdy by so Kruppej a Stummej kaž dotal dale płacžilo, bychtaj hač do lěta 1917 60 millionow hriwnow wjacy zaslužilo, hač hdyž bychtaj same twory za Ameriku dželałoj. Nětko chcetej wschaf firmje 150 hriwnow tunišcho wěcy wotebacž; tola chce tež sejm pruhowacž, hač njeby lěpje było, hdy by knježerstwo twornju twariło, w kotrejž wobwalcki sama dželačž da. Wězo ju tajke pschiprawny jara drohe; tohodla dyrbi so swěru pschepytowacž, na kajkim pucžu by kraj tunišcho woteschol.

— Zedyn z najznacžich němiskich zapóslancow, mjenujcy swobodny knjez ze Stumm, zemrě po dolhej a čezkej chorosći w nocy 9. měrca. Rodženy 1836 pschewza wón 22 lět stary hižo samostatnje wulke železowe twornje w Reunkirchen, kotrež wón za čas swojoho žiwjenja hišće wjele wulkotnišcho wutwori. 1867 zastupi wón do jawneho parlamentarnoho žiwjenja a stojasche w nim hač do smjerče, nic jako pschihladowať, ale jako kruty wojowať. Wón bě najkrucžich zastupjeť tamnych, kotřiž chychu nje społnojež socialdemokratow a podobnych stron ze zakonjemi podtlóčizj. Podobnje bě tež napschecžo swojim dželačžerjam zmysleny. Wón starasche so za nich derje, ale sami njesmědžachu do toho rěčecž, wschitko dnybjesche po joho słowje hicž. Tohodla tež nječerpjesche, zo bychu so dželačžerjo mjez sobu zjednocželi a jomu zhromadnje swoje žadanja wuprajeli, jenotliwoho próstwu pak mało hdy wotpokaza. Bě kaž kral mjez swojimi dželačžerjemi a husto bu joho cyłe wobsedžerstwo tohodla mjenowane „kralstwo Stumm“.

— Hižo pschi wjacorych pschiležnosćach je so pokazalo, zo socialdemokratjo, wosebje mlódschi, w nowišchim času swoje revolucionarne zmyslenjo wotpołožuja.

Njemysla wjacu na swój wumysłeny „psychodny stat“, ale staraja so sobu wo to, kak bychn pod nęczišćimi wobstoynosćemi móžne položenja džělaczeŭskomu stawej wustufkowali. Tuž so tež wot towarštwowoho žiwjenja druhich zapóslancow wjacu tak kručže njewotzamluje, kaž prjedy. Tak wobdžěladu so njedawno w Darmstacze na parlamentarnym wječorcu přäsidenta tamnjeje komory. Sam wustkowórwoda bě tam pschitomny a zabawješe so khowilu cyle pscheczelnje z jonym socialdemokratom. Bebel by wěšće čyefnył, hdyž by žadny z trónowaných wječchow počzał z nim rěčecž.

— Šessensta zawjeduje za swój sejm powšchitowne direkte wólby, z tym za sprawne ludowe žadanja dobre čučžo pokazuju. Šasska je tute wólby wotstroniła a hubjenišče na jich městno postajila.

— W Šelsenkirchenje rozbuchnychu 7. měrca w podkoptach podzemiske dymy. Něhdže 12 džělaczerjow pschihadži žiwjenje.

— W Poznanju bu za zemřetoho zapóslanca Wotty kandidat Polakow, rěčnik Šhrzanowski, pschecziwo němiskomu kandidatej, měščanošče Wittingej, wuzwoleny.

— Žyma so lěšja dołho staja. W spocžatku tutoho tydženja mējachu w Dűšeldorfje, Šrefeldže a druhich nawječornych městach telko jněha, zo železnich wjazowachu.

Rom. W pschichodnym konsistoriju budže 16 nowych kardinalow pomjenowaných, mjez nimi staj tež Pražski archbiskop Škrbenišky a Krakowski archbiskop Šozielško.

Francóžšla. Mnogy džělaczerjo swjecža a druzy hroža sforo wšchědnje, zo džěto zloža. Wosebje njelubje pokazuje so to w pschistawnym měšće Marseille, hdyž džělaczerjo swjecža, kotřiž maja na łóžach džělacž. Wjele łóžki jězdzi tohodla do druhich pschistawow a pschekupstwo kětro čjerpi.

Šendželska ma tež nětko swoju haru w sejmje. Šědnacžoch iriškich zapóslancow, kotřiž nochychchu so postajenommu porjadej podežimneč, dyrbjachu šlužownicy jenožo po druhim z mocu ze šale nosyć. Šendželčjenje so na to jara hněwaja, dokelž běchu na pschistojnosč w swojim lěstotki starym sejmje jara hordži. — Šendželski sejm dyrbi so pschichodnje hinak rjadowacž a tojich to powjetšicž.

Španišla ma nowe, k wotměnjenju liberalne, ministerium. Znaty Šagašta je, kaž hižo husežišcho, zaň raz přäsident.

Ruska Prusku njelubuje a pokazuje jej to wosebje w nowišćim času na wšchelafore wajačnjo. Njedawno wuda ministerium ipiš, w kotrymž by najradšicho džělaczerjam zakazało, do Pruskeje na lětnie džěło čahacž. Šdyž by tak dalošo pschihčło, by rataštwow w narańšćich pruskich krajinach sforo zničene bylo, dokelž njeby na žně džělaczerjow měło. Al pschi tym wostanje Pruska pschecziwo pschihadžacym Šłowjanam jenak nješprawna.

Čhinska. Pola wulkeje čhinskeje murje su němich wojacy z nowa z Čhinejami kručže wojowali. Změrowany potajšim kraj hišće njeje. Tuan-Tungfusiang a druzi wjednicy zběžakštwow nochcedža so podacž; maja nahladne wójšta wokoło so, rěka na 30,000 mužy.

Ašrita. Pschihadžaja nowinki, zo je wjednik Burow, Wotha, z lord Rittchenerom jednał, pod kajišćimi wuměnenjemi mohł so jomu ze swojim wójškom poddacž. Šacž je powěsč wěrna abo šcho je so wucžiniło, njeje znate. Šdyž pak by so tež Wotha poddał, njeby wójna hišće dołho do šónčžena była.

Amerika. Prijedavski präsident Zjednoczenych Statow, Harrison, je zemrël.

Wšchalcžiny.

* Kral Eduard w Zendželskej je zastojništvo wulkomischtra rjadu swobodnych murjerjow zložil. Soho nastupnik budže najšferje wójwoda z Conaughta, kiž je horliwy pschivisnik swobodnoho murjerstwa. Psched nětčžishim kralom běšche marquis of Ripon wulkomischtr byl. Tóni pat w šydomdžesatych lětach swoje zastojništvo zložil a do katolskeje cyrkwy zastupi. Pod Gladstonom běšche Ripon vice-kral w Indiskej.

* Wokoło 1470 běšche w Stochholmje starý polkownik (oberst) živy, kotryž bě hiščeje pod kralom Karlom XII. služil. Kóžde ranjo, hdyž bě stanyl a swoje raššche paczerje wuspěwał, zwobleka so poľnu uniformu, staji šebi wojerški klobuk, wopaja so z tesakom, nabi pistolu a potom z wofnom won wutšeli prajo: „Wojomu wulkomu kralej Karlej XII. k čžesčži!“ Wo tymle hoľdowanju k wopominjecžu swojoho krala so starý wojak swoju uniformu zas šlecže a so k šnědani poda.

* Oliver Cromwell, znaty jendželski zběžkat a tyran, bě po wotprawjenju krala Karla I. a hdyž bě 29. januara 1649 Zendželska za republiku wumołana, ze swojej šurowoščeju k tajšej mocy pschischoł, zo 12. decembra 1653 jako lord=protektor wjednıştırwo republiky na so torhny. Těhdom Zendželcženjo we „Wótče=našchu“ so wjac njemoblaču „Pschińdž k nam twoje kraleštvo“, ale „Pschińdž k nam twoja republika“ (!)

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 403—405. z Wotrowa: Madlena Bulankee, Hana Lebzyna, Madlena Juršec, 406—408. z Kanec: Hana Šolčina, Michał Müller, Pětr Libš, 409. Michał Cyž ze Žuric, 410—412. z Kašec: Jakub Rjeda, Michał Mětk, Pětr Cyž, 413—418. z Jawory: Hańža Jakubašowa, Madlena Krawčikowa, Marija Wawrijowa, Madlena Zarjenkowa, Jakub Bryl, Pětr Krawc, 419. Hana Pjetašowa z Rudyšina.

Za nowu kapahu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Přez kapłana Šoltu we Wostrowcu: wot k. fararja Žura w Radworju 6 hr., wot k. kantora Šoltu a mandželskeje 6 hr., wot tachantskoho služownika „Jana“ 1 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7327 hr. 78 pj. Dale darichu: Wot Šwjele za Zejlerjowe spisy 12 hr. Wučefka Kramatowa w Prazy 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

560 hriwnow

mam hišće na lěto 1900 za cyrkej a kerchow w Lubiju danje plăćić. Kotra smilna wutroba cheyla w našej nuzy nam pomhać?

Michał Šewčik, kapłan.

Wyhlenjo w Baczonju — tšěža sama za so ze zahrodu, za tšcherja abo wojnarja so hoľžaca — je k pschenajecžu. Dalšche žhoni so w korečnje w Baczonju.

Čžiččž Smolerjec knihčžiččžetnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtilětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 p

Spis časopisu.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 12.

23. měrca 1901.

Lětnik 39.

Naschi puczarjo na jubilejske lěto do Roma.

Trochu pozdže nětko zapis naschich puczarjow, kotryž jny slubili, podawamy, a to pozdže bjez swojeje winy a ze swojeje winy. Najprjedy tójhdny njemóžachmy wsch njena dóstać — a hdyž bě material hromadže, njemóžachmy křiwe, zo bychmy jón wobdźěwali. Tola myslimy sebi, zo hišće pšehpozdže njeje. Wšak mamy hišće jubilejne lěto (podlěchene), tuž njech naschi lubi čitarjo pšehladujcy zapis tych, kotřiž mějachu zbožo, jubilejske lěto w Romje sobu smjeć, so pohonjeni a pohnući čuja, jubilejski wotpušć doma čim horliwišcho, čim dostojnišcho dobyć.

W šćěhowacym zapisku nadeńdźeš njena někotrych puczarjow, kotřiž drje njejsu w Serbach, kotřiž pak su Serbja abo we wuzkim počahu k Serbam stoja a tohodla tež sem słuščeja.

Za naschu křoniku je wažne a pozdžišim časam zawěsće budže zajirowe zhonić, šćó je w jubilejskim lěće 1900 w Romje pobyt.

Z přnim wosebitym časom wotjědźechu z Freiburka 30. hapryla: 1. Twarški mištr Bórnac z Kiela, rodženy z Łazka, a 2. joho mandželska Marija, 3. Ludwik Róliž z Lipska, 4. kółodžej (wozotwar) Wikkawšch Trub z Koburka, rodženy z Kufowa, a 5. joho mandželska Šapla.

Z druhim wosebitym časom 1. meje wotjědźechu: z **Wotrowa**: 6. Marija Jusťec, hošpoza, 7. Jakub Rowak, kubler, 8. Wikkawšch Rjeda, hošpodařski pomocnik, 9. Pětr Róbl, hošpodařski pomocnik, 10. Michał Šcholta, pšehkupa, 11. Marija Šchólczič, 12. Pětr Symant, hošpodařski pomocnik, a 13. Michał Łusćanški, kubler; ze **Žuric**: 14. Michał Bjarsch, zahrobnik, 15. Jan Bjetasch, wumjeńkar, a 16. Michał Chž, zahrobnik; z **Chrósczič**: 17. Marija Domanic, 18. Pětr Zarjent, hošpodařski pomocnik,

a 19. Hana Stalic; ze **Zeje**; 20. Jakub Domsch, žiwnoščer, a 21. Jakub Schpitant, kubler; 22. Miklawš Luscžanski z **Pancje**; 23. Michal Sawork, wumjenšar z **Mitocje**; 24. Michal Symant, kubler ze **Smjeczlec**; 25. Hańža Matkec z **Wortlec**; 26. Jakub Wawrik, kubler z **Kulnich**; 27. Miklawš Wowečerš, kubler z **Pozdec**; 28. Jakub Rjebiš, hospodaški pomocnik z **Baczonja**; 29. Michal Rjencž, ratač z **Gžornec**; 30. Jakub Wawrij, kubler z **Rjebjelczje**; 31. Surij Haščka, hospodaški pomocnik ze **Serbskich Pazlic**; 32. Pëtr Matjesch z **Nowoslic**; 33. Wilhelmina Krause z **Budyščina**; 34. Jan Mónk, kubler z **Gžemjerie**; a 35. Pawol Scholta, kaplan ze **Žitawy**.

W tymšamym času pucžowachu z **Kulowšteje** wošady do **Roma**: z **Kulowa**: 36. Jan Scholta, kaplan, 37. Franc Becker; režnik, 76 lët stary, 38. Chryštiana Šfelinowa, 39. Hana Mörkec, 40. Marija Ryšchporkec, 41. Jakub Nowotny, tyscher, a 42. Hańža Scholczje, mjenowana Handrijec; z **Kulowca**: 43. Hana Domanic, 44. Jakub Mišan, zahrodnik, 45. Marija Šjacec, 46. Michal Polk, kubler, 47. Marija Scholczina, kublerka, a 48. Jakub Wawrij, kubler; 49. Madlena Mróžec z **Dubrjenka**; 50. Miklawš Bala, zahrodnik z **Delnich Sulshec**; 51. Marija Krawcowa z **Lubhošcža**; 52. Michal Scholta (Miskla), kubler z **Rěmcow**; z **Kocziny**: 53. Ržata Nowatec a 54. Marija Kukowa.

Z časom sobustawow tšecžoho rjada z **Wrótišlawja** sobu pucžowachu: 55. Pëtr Zur, kubler z **Dubrjenka**; z **Kulowa**: 56. Madlena Rólic, rođžena ze Sulshec, a 57. Marija Salowskec.

W oktobrze sfónčnje pucžowachu: z **Kulowa**: 58. Robert Krause, farač, 59. Jakub Hejdan a 60. Jakub Scholta, wobšedžer Kleczec młyna; 61. Madlena Šórbaneč z **Pěštec**; 62. Jakub Schócka z **Šórtow**; 63. M. Kral z **Šornj**; 64. Marija Nowatec z **Šhróšcje**; 65. Jan Pětrka, kšžer z **Budyščina**; z **Gžemjerie**: 66. Marija Mjenjec a 67. August Mónk, hospodaški pomocnik; z **Šornjeje Riny**: 68. Handrij Guda a 69. Hańža Gudec.

Schtož smy šyščeli, su tež bjež pšchizamknjenja t wosebitym časam loni w Romje pobyli Jan Šórník, farač z Subertusburga, dwórski kaplan Šalm z Dreždžan a w próždninach wučerzej Bruno Stenzel z Dreždžan a August Winter ze Seitendorfa.

Z wutrobnym džafom t Bohu móžemy pšchistajicž, zo su wschitcy w swjatym měšcže zbožownje pobyli. Rječ je jim rjany pucž wopomnjecžo za chle žiwjenje a wulka krocžel do njebjež! —

By-li zapiski w nječim njedospolny abo njeprawy byl, prošmy wo dobročijwe napravjenje.

Gžesčženym knjezam, wosebje wjeleđostojnomu knjezej kanonikej Herrmannej za dobročijwe pšchipošlane powěšcže a zapiski šo wutrobnje džakujemy.

Wosebity džak je naš prošyl wozjewicž tež Pëtr Matjesch za wschitke te dary, kotrej su jomu wschelacy za ponowjenje a wudebjenje krasneje bašiliš Maczerje Božeje w Loretto darili a kotrej je wón tam woteđał. Wón je tam gžesčžowacy diplom dóstał jako wosebity špěchowar powšchitkownoho bratštwu, kotrej je w bašilišy w Loretto kanonišcy založene.

Džiw božeje miłosčje.

Š. Albertus we swojej knizy: „Socialna politika cyrkwe“ sežehowacy džiw božeje miłosčje powěda:

W jenym měsce nad Rheinom, hdžež nětotry čas pschewywach, spóznach so z molerjom, kotrohož, dofelz mějach z nim čjunicž, husczišho wopytach. Buch w cyrkwi na njoho ledžblywy, pschez joho hłuboko pobožnošč psched najswjeczišim sakramentom, a džiwach so hščeže bóle, hduž žhonicž, zo bě prjedy protestant byl. Proščach joho, zo by mi pichiczinu swojeje konwersije zdžělil, a wón mi isčěhowace powědašce:

„Mój nan běšce zaštojnik w Drježdžanach a njeběšce runjewon w dobrych wobštojenjach. Bohužel žhubich swojeju staršceju hižo jara zahe a namrě mi mały kapital, kotryž jako zastaracžer mój wjele staršči, z bohatej žonu woženjeny bratr za mnje zastarašce. Tón mje pola litografa za wučomnika přichistaji, mi mału stwiczku pod tšechu wotnaja a mi tak husto hacž trjebach, pjenjegy dawajšce. Grewak pak so za mnje nještarašce. W tutej wopuščeznosći mějach wjele žrudnych hodžinow. Hdžž bě mi tak prawje čzežto wokoło wutroby, džech do katolskeje cyrkwy, poslatnych so na ischodžení woltarja; pšchetož hacžrunjež njeběch ženje hščeže z nim wo tym rěčal, dha tola wědžach, zo je Bóh tudy na cyle hinašce wašchnjo pschitomny, dužli w našchich protestantskich cyrkwach, w kotrychž porjadnje njeđželste přědowanjo wopytowach, hdžež pak mje ničžo naspjet njeđžeržesche, hduž bě přědowanjo stónčžene a spěw wonemil. Senoho dnja wozjewi mi mój zastaracžer, hduž mi nětotre tolerje wuplaczji, zo je z tym mój kapital wučerpany, joho zastaracžerstwo stónčžene a jomu možnožci wzata, so dale za mnje staracz.

Ša běch kaž pohluščeny a džech starosčjwje ze slysojthmaj wočomaj do swojeje komorki. Žědžach nětko jenož hščeže šuchi tšlěb a pijach jenož žymnu wodu; ale tež pschi tym tšudym žiwjenju miny so moje zamóženjo jara spěchuje, a jenocho ranja njemějach tak wjele, zo mohł sebi nětotre casty kupicž. Bě mi njemóžno bylo, napšchecžo mi tak njesmilneho bratra wo něšto prošecž; mi bě jasne, zo budu dychjecž hłodu wumrěcž. Z čzežkej wutrobu pytach swoje najlubišce mětna a wzach boženje wot nič. Potom tšwatach do katolskeje cyrkwy. Tam njewidžach nifoho, poslatnych so psched woltarjom, a wuskoržich Bohu lubomu Rnjezej, kotrohož tudy pschitomneho čujach, ischitku swoju nuzu. Tu buch nadobo změrowany a džech na swoje džělo.

Šedma běch džělo započal, da mje mój mišchr zawolač a wozjewi mi, zo moje džělo jomu dowoli, mi wot nětka tydžensku mzdu pschizwolicž. Spodžiwuje, njemylach ženje na to, katolski bycž, hacžrunjež husczišho hacž prjedy, psched woltarjom katolskeje cyrkwy so modlicž tšodžach. Z 18 lětami běch sebi tak wjele jako litograf zaslužil, zo mŕžach akademiju w Mnichowje wopytowacz. Tam sedžach něhdy na žymnym wječoru w novembrje w jenej piwatni pschi wołnje a pijach swój karancžk. Nadobo šlyšchach kľinfacz a widžach, kał bu, pschewodžany z dwěmaj latarnjomaj, najswjeczišči sakrament ke tšoromu njeseny. Grewak isčěhowachu pschecy mnozy ludžo měšchnika, zo bychu so modlicy najswjeczišči sakrament pschewodželi; tola tón frócž njewidžach nifoho. Žymny ze sněhom naměšchany desčezil snadno kóždoho wotđžeržowajšce. Tu myslach sebi: njeidželi žadny katolik sobu, dha wopofazam ja Bohu swojomu Rnjezej tu čzečej. Wostajich swoje pivo stoji a isčěhowach z wotkrutej głowu měšchnika hacž do wužkeje hašy. Tam měšchnik, prjedy hacž do domu tšoroho zastupi, so wobroczi, zo by, kaž je wašchnjo, swjate požohnowanjo wudžělil. Pscheklapnjeny trašč, zo mje lutkoho samoho psched sobu stojacoho widži, džeržesche mi tšwilu najswjeczišči sakrament napšchecžo. Tu pschimny mi nadobo hłuboko do wutroby, hduž w čěmnej noč tak wočžto k wočžtu

mojому Bohu napjšecžo stojach, ja padžech wóſſe płakajo na ſwoje kolena. Šdnyž ſo pozbėhnych a zaſy ſam bėch, dha bė moje wotmyſlenjo frute a jaſne, katholic bycz. Šižo na pſichodne ranjo pytach ſebi mėſchnika, zo bych ſo rozwucizcz dał.“

M. Š.

Wopacžna pſchiſaha.

(Podawizna ze žiwjenja.)

Šdnyž železnicu twariachu, pſchithadžachn wiſchelacy ludžo do naſcheje wofoliny. Mjez nimi bėchu hrubi a ſtraſchni człowjekowje. W mojim duſchepaſtyrſkim ſkutkowanju prćcowach ſo, mojich woſadnych pſched nimi zakhowacz. Zbnu popoſdnju pſchińdže powėcz do naſcheje wny, zo je ſo pſchi tſelenju ſkalneje ježėny njezbožo italo — wottſeleny kamjen bė jenomu džėlaczerjej delni džel woblicža wottorhnył — a zo je tón džėlaczer mortwy. Poſledniſha powėcz paſ njebėſche prawa, zranjenjo njebė ſmjertne, ale bėſche hiſcheje na-
džija, zo joſo zdžerža. Po woſmich dnjach buch ł zranjenomu powoľany. Ğrėzbny napohľad ſo mi poſliczeſche. W hubjenej tħėžcy na ſlomje, wodžety z roztorhanej draſtu, ležeſche człowjek ze ſurowje zranjenym woblicžom. Šižo wjele hubjenſtwa ſym widžał, podobnoſo paſ nic. Šhory hladaje do wjeſha; wiſhitke prćcowanja, joſo na mnje kėdžbliwoho ſežinič, bėch podarmo. Šydnich ſo tohodla pſola joſo lėhwa na ſtół a modlach ſo. Za nėbđže poľ hodžiny wobroczi ſo tħory ke mni, a zwjeſelič ſo, zo traſch bndže nėt zwolnivy, na mnje poſľuchacz, tola zħonič ł mojej zrudobje, zo jomu nadžija na božu miľoſcz pobrachuje. — Po nėkotrych dnjach pſchejeſche ſebi tħory mój wopyt a prajeſche, zo chce ſo ſpowėdacž, prjedy paſ chce mi prajicz, ſħto je a tak bė ſo jomu zeſħto, zo by Wbħ jomu ģnadu wėrneje želnoſcz daril. Potom paſ pocža, tak derje hač joſo zranjeny jazył to dowoľeſche, powėdacž:

„Mjenowach ſo Anton Majer, rėkam paſ ģinał. Moje prawe mjeno ſym zamjelczal, zo bych pſched hańbu zakhowany zwoltał, — ſym mjenujcy wopacžnje pſchiſahał.“

Nėt wėdžach, ſħto joſo tłoczı. A hdyž jomu pſchirėczowach, zo dħrbi dale powėdacž, Wbħ jomu woda, a z tym polėžnoſcz dſtanie, poſtracžwaſche tħory: „Šym bur, kotryž prjedy we woſmym dworje pſchi drėžy z B. do M. bydleſche. Tam pſchińdžech ze ſwojim ſuſodom do njeſchjezenoſcz a ſkſncžnje do ſkſržby. Zawicž a jebičnoſcz zaſlepilħtej mje tał dalolo, zo pſchiſahach, hačrnnjež wėdžach, zo ſebi ſwėdomjo z tym wobežėžu. Wbħ mi pſched pſchiſažnym terminom w nočy ježėhowach ſſn poſla: Widžach ſebje a ſwojoſo ſujoda na ſudniſtvo ģieč, na pucžu cžakaſche na naju muž z tħutnym woblicžom, kiž ſo namaj pſchitowaſchi, a kiž mi kručze cžajne a wėczne tħoſtanja pſched woczı itajeſche, kotrež po wopacžnej pſchiſažy ježėhuj. — Tak wotucžich z wotmyſlenjom, zo njebudu pſchiſahacz. Šdnyž paſ ſuſodowe nowe twarjenja wuhladach, wotnėzi we mni ģnėw a ſežini mje cħle njeħmanoho, ſebi dale myſlicž. Džech na ſudniſtvo a wotpoľožich pſchiſahu! — Dobych drje proceſ, tola wot teje hodžiny pſchecžėhaſche mje poľecžo zħoho ſħtka, a ſwėdomjo njeda mi žanoho mėra. Prjedy hač cħych pſchiſahacz, wiſhał bė mjelczalo — dħabol bė ſo za to ſħaral, zo mjelczėſche —, tola tał tħėſe hač bėch pſchiſahu wotpoľožil, bėch ſebi tež ſwojoſo njeſħtka wėdomy. Moje ſwėdomjo wotnėzi, a tón, kiž bė je prjedy ł mjelczėnju zamjedł, pomhaſche mje nėtto cžwilowacz

a mi hrozysz, zo by mje do zadwělowanja stworzył. Kaž čerw žerjejsche nětko w mojim znutkowonym; wodnjo a w nočy mi wumjetowasche: »Ty sy wopacznje pschisahał, ja sym swědk, ja cze wobstoržu!« Podarmo pytaš so rozpjercić, we wjesolnych towaštwach nutkowany hlós podtkóćić, — pschecy zaŋ pschińdžechu hodžiny samoty, pschińdžechu čžiche nočy a z nimi njeměr swědomja, kotryž pokoj a spar začěri. We kał mnohich bolosťnych nocach běch wotucený, dofelž wěčžna mysl na wopacznu pschisahu mje čžiwilowasche! Nikomu njeimědžach swoju bolosć stworzić, pola nikoho tróšcht a džělbracžo pytač; dyrbjach swoju bolosć wutkowacž pytač, ale njeporadži so mi to. Mój nutkowany njeměr pschińdže w mojim zwonkowonym na swětko. Njeměrue, njedoměrue a njeznajeluwe bě moje byczjo, a porokowace swědomjo začžmi mojoho ducha a podry moju strowotu. Njeběch wjacj kłmanj, swoje wobštaranja z trěbnym pschekladženjom wurjecž, tohodla zhubjejsche so moje zbožo a pschecy bóle widžach so dopjelnicž słowa swjatocho pišma: »Poslecžo dyrbi pschińč do domu we mojim mjenje wopacznje pschisahacoho, a dyrbi we nim wostacž tak dołho, doniž jón njezežerje z drjewom a z kamjenjemi!«

Kaž moje byczjo, tak tež počžachu moje zwonkowne wobštojnoscž wo-
pacžnobo pschisahanca pscheradžowacž. Moji sobučžkowjekowje njeprajachu drje mi to do woczow, ale njechachu tola wjele ze mnu čžinicž mčž. Tola běch hjičžje zbožowny był, hdy by pschi tym wostalo. Mój njestutk pak bě hjižo dalšo došć na swětko pschischoł. Hjičžje jena hróžbna nóc, a potom do-
wjeđžechu mje do jastwa. Zruduje hladašche moja žona za mnu, bě na njej widžecž, šcho je hjižo čžerpjela. Tu stojachu moje džěči, tu stojesche mój dwór, w kotrymž běch přjedy tak zbožownje pschebnywał. Dyrbjach wschitko wopušćecž, šchtož bě mi lube, njedóštach nicžo sobu hačž zle swědomjo a bolosťnu myslicžtu, zo je nětč za mnje wschitko nimo. —

Čžas so miny, lěta w jastwe wotběžachu, zaŋ pschińdže čžas, hđžč buch žjawnomu zacpěčžu pschepodaty. Nichtó mi wjacj njeměrjesche, mój dwór a moje zamóženjo bě přecž, moja žona a džěči so mje hańbowachu. Wo čžnje a w nočy wotčžahnych do krajiny, hđžč mje njeznajachu. Ale moje swědomjo a bolosťne dopomnjecž na zhubjene zbožo žiwjenja mje wschudžom psche-
wodžesche. Nětko je hjižo ščěřč lět, zo sym na wschelaŋich městnach pscheb-
wał, na kóždym tak dołho, doniž žanoho znatocho njenadeněđžech.

Tak pschińdžech do tuteje wokoliny. Tu myslach pschěd žjawnym zacpě-
čžom wěšty bycz. Ale tež tu dyrbjach so z jennym znatym žetkacž, kiž mje najebacž moje wopaczne mjeno tola bóržy spózna. —

Čždže nětč? Pjenjezy za pucžowanjo po železnich njemějach, na pschi-
pucžowanjo mi mocy pobrachowachu; žonu a džěči a doniznu njeběch hjižo lěta dołha wjacj widžal, na nich njemóžach wjacj licžicž, a něchtó drubi mi hěwał pomhacž njehašche. — Pytaš tohodla smjereč, a buch ju tež pschi tišlenju stały, hđžč so z wotpohladanjom pschězahe k wutšelej pschiblicžich, namatał, bě-li Bóh to dopušćicžil. O, wěm derje, zo dyrbjesche najpřjedy mój hory, mój jazhč a tale prawa ruka čžiwilowana bycz, dofelž ju ščedki mojoho bohahanjnja byle! Tak buch kšostany tudy na žemi a — šcho budže na mnje čžakacž w hróžbnej wěčžnosći?“

Tu mjelcžesche kšory, a ja jomu dołho njemóžach słowa prajicž. Sobu-
želnosć z nim mje pschemocowasche; mějach jenož jene pschecžo: „Bóh psche-
lutuj joho we wěčžnosći!“ — a Bóh je joho pschelntował. Pschetož je jomu hnadu dał, želnosćžiwje so wuspomědacž, a swjatu pucžnu cyrobu na pucž-

wanjo do wěčnosće wužić. — Swój njeskutk bě drje z tutym a ze swojim
zrudnym žiwjenjom započinjeć. Wicherserbski M. Š.

3 cyłoho swěta.

Němsta. Rejžorowa rana bohudźał derje žije; bluzna je čerwjeność
nimale cyle zhubila a lico je jenož hišće mało začetke. — Weiland, kotryž
bě fejžora nadpadnył, je to po zdaczu cyle w zamolenośći činił; čerpi
mjenujey na padawu khorosć, tak zo z časami njewě, što čini. Boho
džed je so pjecza na swojoho wnurowym njeskutku tak rudził, zo je sebi
žiwjenje wzal.

— Sejmy hotuja so na jutrowne prózdny a spěchuja tohodla swoje
wuradźowanja tak derje hač so hódži. W fejšorskim sejmje bu hospodaŕski
pschemjet z małym pscheměnenjemi pschiwzaty, kaž bě jón komisiya postajila.
Hdžež bě móžno lutowac, běše so to stało. Tak bu tež železnica zapowědžena,
kotruž chynske knježeŕstwo w němsto-narańskej Africy do kraja nute twarić,
dofelz njeje wuhladow, zo by so hdy płacziła. Nětko chce ju towarstwo na
akcije twarić, a Němsta ma na nětotre lěta za dań rukowac. Štótž ma
pienjezy wyske, móže je tam lohko na wěčne časy zapoložić. — Peticiya,
kotraž bě z mnohimi podpismami na sejm došła, zo měle so wěste, wosebje
hrube njeskutki z puŕkami kšotac, bu začisnjena; tola tež nahladni mužojo za
to rěčachu.

— Wo pschichodnych clach so pschecy mjele wučinja, runjež hišće
zuate njeje, kajke namjety chce knježeŕstwo činić. W nowišim času zda so
nimale wěste być, zo njebudža cla, z najmjenscha te na rataŕske wupłody, na
wšchón čas jenak postajene, ale zo budže dwoji tarif zawjedzeny, snadž 6 a
8 hr. Pschi nizkich płaciznach by potom za cto wšichcha a pschi wysokich
płaciznach nižcha mjeza płacziła. Tak bychu so potom płacizny lohko trochu
stajne dđeržale.

— Zo katolikojo swojich zaŕužbnych muži njezabudu, poŕaza so zaŕy po
cyłym němiskim kraju 14. měrca, na kotrymž bě so 10 lět po Windthorstowej
smjerći minyło. W mnohich městach buch f joho wopomnjeću wulke
zhromadžizny motměwane, wosebje tam, hdžež je powšchitowne ludowe
towarstwo, kotrohož založenjo bě joho posledni wulkotny skutk, rozšěrjene.
Lětne wopomnjećo w „joho“ cyrkwi w Hannovru bě swjatoczniske hač druge
lěta, a mjele wěrowych, tež z najnahladnišich swójbow, so na nim wobdželeše.

— Na Polakow mohle so hafatistiske němste nowiny smjerć hněwac.
Lěta dołho pschecizno nim šchězuwaja a pruske knježeŕstwo je — dobrocziwne
doŕež, zo wobohim hafatistam z 200 millionami hrinow a z mnohimi nje-
pscheczeŕskimi zakonjemi pomha pschecizno njeduchnym Polakam wojowac, ale
rjana nadžija, zo budže tutón lud šfóncnje podušeny, nočce so dopjelnic.
Kaž hafatistam flubu, maja pólske maczerje husto wjacj džězi hač němste, a
dofelz su tež tute šworjěncza, wot kotrychž sebi jedyn po prawym tajfeje
złóŕe hišće hladal njeby, wšchitke pólske, dha so šurowy lud bóle pschiŕorja
hač wotebjera. A na tym njeje hišće doŕež. Samo tež w hospodaŕstwach
pólski lud rojce. Hdych dželacerjo doma zaŕužby nimaja, pŕtaja džělo
w druhich němiskich krajinach, zaŕužene pienjezy pať w swojej zlóŕe njedawaja
na hafatistiske banki, kotrež bychu je tola f podežičěžowanju jich krajanow tak
derje trebac mohl, ale šcelu je domoj na swoje ludowe nalutowaŕnje,
kotrež je tež do zemje njezahřebaja, ale — o zlóŕniŕa pscheklepanosć — z nimi

taf derje wifuja, zo lubla, famo nēmife lubla za nje lupuja a taf derje płacza, zo tež komiſija ze ſwojimi 200 millionami je njemōže pſchegadzić. Taf pſchibyma pōłſki lud na wobſedzeiſtwoje a na pjenjeźuej mocy. Al ſchtož je za prawu haſatiſtiſtu wutrobu woſebita boloſcź, Polakojo ſo ani njehańbuj, ſwoju narodnoſcź po mōžnoſczi wobkhowacź, ale czińja, kaź by to jich dobre prawo było, mjeź tym, zo je to — z najmjeńſcha po nahladach haſatiſtow a jich pſcheczelow — jenićcy prawo za nēmſi narod. Wjeź džiwa tohōdla, zo za pſchecy krucyſchſchim zakonjom pſcheczjwo Polakam wołaja, w ſwojej njewinowatoſczi ani njepomyſlo, zo źelezo bywa worol, hdyž je do woheńja tykaſch a na nje czepejeſch.

Awſtrijska. We Winje mējachu kſcheczezańſko-ſocialni 14. mērcu wulſotnu zhromadźiznu, na fotrejž mērczanofa dr. Lueger pod mōcnyim pſchibloſom ze zahorjacyimi ſłowami rozkoži, taf njeſprawne, njewōtczińſke a nje-rozomne w tu kſhwilu taf daloko rozſchěrjene ſcheczuwanja pſcheczjwo katholicſej cyrkwie a rafuſtomu fejżorſtwu ſu.

Wuheryjska. Na univerſicze w Bejcze, kotraž je pſchede wſchym z katholicſtimi pjenjezami založena a wuhotowana, bēchu pſched nēfotrym czaſom židowſcy a liberalni ſtudentczi na juriſtiſkej a filoſofiſkej fakulcie bože martry ze ſchulow wotſtronili, a liberalny miniſter bē jim prawo dał. Katholicy wuczomcy bēchu tam nētko bože martry mjelczo zaſy na ſwoje mētna zwēſcheli. Njewērſiwe nowiny nētko wulku haru czińja, zo je ſo liberalnym ſtudentam kſchibuda ſtała, mjeź tym, zo mōhli to we woprawdźitoſczi ſterje katholicy prajicź. Wēzo tam wyſchnoſcź bože martry njewoſtaji.

Italſka. Nowe miniſterſtwo Zanardelli chce liberalnym a ſocialiſtam t luboſczi nowy zakon namjetowacź, zo by dźčlenjo mandźeliſtwow domolene było. To je runje taf rozomnje, kaź zo by nēchtō poł zawutlenomu cziłowjelej nēkajſe njewužitne hraſki poſkiczał. W cylej Italſkej knježi hnbjenſtwo a knježeſtwo njeczini nicžo, ale ſtara ſo wo zakon, na kotrymž wulkej wjetſchinje poddanow nicžo njezaleži, dokeļž zmēje cyle katholicſki lud katholicſke mandźeliſtwo pſchecy za njedźelomne.

Jendźeliſka. Najſtariſchi ſyn krala Eduarda je ze ſwojej mandźeliſkej bliſſke puczuwanjo do jendźeliſkich kolonijow naſtupił.

— W jendźeliſkim ſejmje hadruja ſo wo to, ſchto je na njezbožu w afrikanſkej wōjnje wina. Knježeſtwo chce winy na wopacźne raby prijedawſchōho najwyſchjchōho wojeſtchōho wjednika, hrabje Wolfeley-a, ſtorczić, a tutōn wrōcza porok na knježeſtwo a na miniſtra Vanſdona. Dokeļž je tutōn hiſchcze w zaſtojańſtwje, zdźerži najſterje prawo.

— Nowy zakon chce do cyla zaſazacź, dźčcjom žane wopojace napoje pſchedawacź, dokeļž wopikſtwo mjeź dźčcziimi knježi.

Ruſka. Miniſter Rogolepow je 15. mērcu na ſwoju ranu wumrēł. Dokeļž bē z kſhudeje pōłſkeje ſwōjby, doſtanje tuta jocho cychu mźdu jako penſiju dale, a jocho kſhomanjo zapłaczi fejżor. Zocho mordat budže wot woſebitocho ſudniſtwu ſudženy.

— Njemēry mjeź ſtudentami dale bōle pſchibjeraja. Na nēfotrych wulſkich, tež cyle ſtatnych wuſtawach, ſu wobzamkſli, zo nochcedža wjacy pſchednoſchſi wopytowacź. Policija a ſamo wojacy maja huſcziſchō pſcheczjwo nim wojowacź, a mnozy buchni hižo zajeczi.

Chinſka. Tam je nimale wſchō pſchi ſtarym. Wjeź tōnca czaħaju ſo jednanja ze zaſtupjerjemi chinſchō knježeſtwa dale, a tu a tam pſchecy zaſy

našlawacé zběžki pokazujuja dale a jasnjšo, zo tež mjez ludom mało dobreje wole tnježi. K tomu pschjindu strachi, zo so knježerstwa mjez sobu pscheforja. W Tientšinu so Rusojo a Sendželčzenjo storo čzepu, dofelž chcetaj tam wobej stataj železnicu mčž.

W **Japanškej** je wscho rozhorjene pschecziwo Ruskej, dofelž tuta pschecy wjach mocy na Korea dobywa, a lud by najradšo wójnu započzał.

Afrika. Z wuhladami na mčr bu zasj nim. General Botha je hrabi Kitchenerej wozjewiž, zo posticžene wumčnjenja njepschiwozmjje a zo su tež joho podwjedničy z nim samjnoho mčnjenja. Surowa wójna traje potajfim dale a njeje hiščeže dofelž njewuprajitošo hubjenstwa, kotrež na wobčimaj stronamaj tnježi. Za Sendželčzanow w domiznje budže to zrudžaca powěsč, dofelž so hižo na blizki mčr wjeselachu. Nčtšo budža pschede wšchim dyrhjeć so za wjach wojakow staracž. Kaž so zda, pytaja wufrajnych a w nowišchim čzasu Stalskich za swoje afrikanške wójsto dohyč. Po stach wopuščecjeja zróštni mlodžencjo Stalsku, a wčšte znamjenja pokazuju na to, zo so do Sendželskeje k wójstu podawaju.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lčto 1901: kk. 420—422. z Budyšina: Hańža Schneiderowa, Mikławš Rychtar, Madlena Zyndžina, 423. Hana Hobrakowa z Dobruše, Michał Šewčik, administrator w Lubiju.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Lubiju.

Dale je so darišo: Wot njemjenowanych z Šunowa 9 hr.

Za missionsku kapatu w Olbersdorfje pola Žitawy: Njemjenowany z Budyšina 50 pj., wučer em. Kral z Radworja 1 hr.

Za nowu kapatu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Njemjen. přez redaktora 1 hr., wot sobustawow pobožnosće k najswjećišomu sakramentej w Budyšinje 14 hr. 40 pj., wot sobustawow žiwoho różowca w Budyšinje 12 hr. 85 pj.

Za nowe pišćeće w Khrósčicach: Wot njemjenowaneje z Bačońskeje wos. 3 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7341 hr. 78 pj. Dale darichu: Dobytč při hraču na Lisnarjec krčiznach pod hrodom 2 hr.

Zaptač Bóh wšém dobročerjam!

Listowanjo: Do Worklee: Wodajče, zo w poslednim čisle njepřindže. Bč so někak zhubiło.

Njany dar k poslednjomu „zelenomu šchtwórtkej“ je najlčpscha jerbšfa modlitna kniha:

Nowa Jezusowa Winica

z pschiwjazanymi kčrlušchemi „Pobožneho Wosadnika“ a stacionami, najlčpschi zwjazč 6 hr. 50 pj., mjenje pschuy w koži a ze zlotym rčžkom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžiče zwjazki (n. psch. somoczane) wobstaraja. — Še na pschedań w Budyšinje na farje, druhdže pschcz ff. agentow.

Še **Worklecač** čisło 40. je 40 centnarjow **runčlcy** na pschedań.

Do Drježdžan

šo jerbšfo-katholska holca k 1. haprylej do dobreje služby pyta. Šo pschcd-štajčž w Budyšinje na Moltkovej dróžy 16 po 2 šthodomaj.

Čižčž Šmolercjec knižičiškčzčtneje w Mačiččnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko rumu 25 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 13.

30. měrca 1901.

Lětnik 39.

Glós dobroho pastyrja.

Łoni je wěšty Graßmann w Schjećejinje žadlawy spis w němškej rěči wudal, połny njecnicomnoho hanjenja a pschilodženja pschecziwo katoliskej cyrkwi a jeje wučbje a zarjadowanjam, wosebje pschecziwo swjatej spowědži. Něšto časa pozdžiču je Soho Kralowisa Wysokošć, wysokodoštojny princ Max wojebitu knižku wudal, w totrež wón tamón žadlawy spis zasudža a wotpokazuje. Mjez tym ju tež druhe spisy pschecziwo tamnym lžam a pschilodženjam wuschle. Tež Mohucžski biskop Brück je swój pastyrski hlós pschecziwo tomu pozběhnył a wo tamnym bjezbóžnym spisu pastyrski list wozjewił. Dokelž, kaž slyšimy, je hrozny spis Graßmanowy tež do Serbow pucž namakał, mamy za nužne, zo hłowne džěle tohole pastyrskoho lista wozjewimy. Biskop Brück piša:

„Našcha swjata maczeř, katoliska cyrkej, swój nadobny nadawt dopjelnjejo, čłowjekam pucž do njebies pokazowacž, kóždy pschiležnosć wužiwa, jich t docpěču toho wysokoho nadawta pohonjeć a jim srědki t jich swjatosćenju posćjeć. Wosebje w tomle swjatym jubilejskim času cyrkej nas napomina, zo bychmy z noweje horliwosće spomóženjo swojeje dusče pytali. Tón čas je woprawdže čas hnady a pořuty. Cyrkej nam swoje hnadowne pokłady bohatscho wotewrja, dužli w druhich časach, a z dobom hišćeje naležnišcho napomina ze swjatym Pawołom: »Wujednajće so z Bohom.«

Čim bóle pak swjata cyrkej so prócuje, zo by čłowjekow t Bohu wjedla, čim bóle djabol na to myśli, jich wot Boha wotwobroczič a do wěčneho zahubjenja zaštorczič. »Rhodži wokoło«, kaž swjate pišmo praji, »jakož rujacy law pytajo, toho by požrěl.« Zo by tón zamysł docpěl, wschitke srědki trjeba. Samo so počinja, jakož by za póccziwosć a pobožnosć zahorjeny był. Wón so do jandžela swětła pschewobrocziwshi pyta — wudawajo, zo spomóženjo

čłowjekow spěchuje — jich zjebacž a zamjescž, kaž je hižo w paradizy činił; pšchetož wón je tšať wot ipoczatka.

Tute wojowanjo fatana a joho služownikow pšhecziwo swjatej cyrkwi Žezusa Chrystusa je w našim čašu zas z noweje šurownosće wudyrilo. Na wšchě wašchnjo, ze słowom a pišmom, tule »Žbóžnikowu njewjestu bjez poroka, tónle stołp a twjerdžiznu wěrnosće« a swjatosće wusmědheja, hanja a pšchima. A pšchi tom jeje njepšheczelajo žanoho jědka, a byrnje njekničomnišči byt, so njestróža. Šhtožkuli móže djabolska lescž a zlóscž jebi wumyslicž, so pšhecziwo cyrkwi, jeje wučbam, jeje žiwjenju a jeje zarjadowanjam nałožuje. Licžba wjetšich a mjeišich, wědomostnych a njewědomostnych njelhmnych a hanjacych pišmow je njesměrna. W poslednich mějacach je wosebje spis njeznatoho a njepowolanoho pijarja wulku haru naczinił. Tón je so zwažil, wučbu swjatoho Alfonsa z Liguori wo kšhecžanškim žiwjenju a špowědž jafo šurowny štrach za póccžiwosć wudawacž, přeje bójske založenjo špowědže, winuje katholicich duchownych njepóccžiwosće . . .

Wdy tele njehańbite strojidło, kotrež do najnižich družinom njepóccžiwych pišmow šluscha, dale kěžbu měli njebychmy a bychmy je kaž druge njehańbite pijma zacpěču a zabycžu pšchewostajili, tola z wěšteje strony so spis w Mohuczu a na druhich městach diwcešy ze zamysłom rozšěrja a mnohim katholicam z póstom do domu ščeze, z čimž so džěčom a domjacym wulki pohóršch dawta a póccžiwosć a čještnošć kazy.

Ža so tohodla winowaty čuju, pšhecziwo rozšěrjenju tohole hanjacoho spisa kručže protestowacž, šwojich lubowaných dićecjanow pšched nim warnowacž a wam z krótka wotkryč, šhto dčedža njepšheczelajo cyrkwie z joho rozšěrjenjom doščahnyč.

Pšchede wšchim dyrby na to špomnicž, zo tele wašchnjo, pšhecziwo swjatej cyrkwi wojowacž, nowe njeje, ale je tak stare, kaž kšhecžanštvo samo. Štawizny cyrkwie za to jasne šwědža. Hižo swjaty Suštinus, martar, w jěnym šwojich pišmow na to špomina, zo šu bórzy »po Chryštušowym horještacy Žeruzalemscy židža wosebje za to wuzwolenny mužy wupóštali«, zo bychu kšhecžanške nabožništvo jafo bježbóžne a joho wuznawarjow jafo boha-prějerjow hanili. A tym pšchišłodženjam šu bórzy druge pšchitowaršichu. Tak na pšch. kšhecžanow jafo njepšheczelow štata, žiawnych njepšheczelow, pšcheradnikow wótežiny a t. d. winowachu. Šene pšchišłodženjo, kotrež našchu kěžbnošć wosebje wubudža, rěkaše: kšhecženjo pšchi šwojich nabožnych žhromadžiznach najmazanišchu njecžištotu čerja. Šhtož jeno najbóle škažena fantazija jebi wumyslicž móžesche, njepšheczeljo kšhecžanow žadosčiwje pšchijawšchi pšhecziwo tutym wužichu. Bohanscy wučency, kaž Celsus a druzy, wosebite pišy pišachu, kotrež běchu ze žěmi a pšchišłodženjemi pšhecziwo Chryštušej a kšhecžanam pšchepjeljene. Někotři zastojnicy šamo »njepóccžiwu žónške z čžiwilemi hrožich nuzowachu, zo do protokolla dachu, zo šu kšhecžanfi byle a wo kšhecžanškich njelutkach wědža«. Haj wumyslene liščiny z tutym wobšahom budhu po cyłym romškim kšžorstwje wokoło šlane z pišanym wufazom, zo maja šu wšchudže, na traju a w městach, wšchitkim wozjewić, haj džěči dyrbjachu je z hlowny wufnyč.

Najbóle běchu šu njepšheczeljo kšhecžanštwa na duchownych zaměřili. Prócomachu šu wosebje, šynjo rozšory mjez kšhecžanami rozšwacž, měšchnikow jafo škaženych a njekničomnych mužy wobidžić, katholicomu ludej z njedoměru

pšecziwo nim zawdacz, jon wot swojich pastyrjow dźělicz, zo bychu, hdy by pastyr dyrjeny byl, czim lóže stadło rozpjerschicž móhli.

Njetrzeba drje so wojebyje na to pokazowacz, išto bě po prawom zamysł tutych lžow a pšichisłodženjow. Kšesješćanow chychu za njehornych, njepeččiznych, spomóženjo cžłowještwa wobhrožachych ludži wudacz, z tym pochanow ze zacpečcom a hibu pšecziwo kšesješćanskomu nabožništwu napjelnicž, jich wot zastupa do cyrkwyj wotdžeržowacz, kšesješćanow samych pať zamolicž a z njebowěru pšecziwo swojim měšchnikam napjelnicž a z tym rozkoru mjez nimi wubudžicž.

Tež w scžěhowachych lěstotkach brónje pšichisłodženja trjebachu, zo bychu katholicu cyrkwy, jeje měšchnikow a rjadnikow w zjawnym cžesčěnju pomjenšcheli a jich zjawnomu zacpečcu podali. Pšichi tom z dźěla hišćeje z bóle zasaklej pšeskepanosću cžinjachu, dychli w přjedawšich lětach; jpytachy srědky k swojim wupadam z pišmow katholicich wučencow dobyč. Wuplód tajkoho dźěla su »provincialne listy«
Pašcalowe. Tutón wučeny muž jefčeje Žanjenistow pšichisłuchajče a bě ze žehliwej hibu pšecziwo jesuitam napjelujeny. Zo by so na hібženym rjedže wjeczil, mjenowany ipis, ale z wopacžnym mjenom, wozjewi. Soho wotpohlad běšče jesuitow lohkeje moraliki, kotraž so z kšesješćanskim zakonjom njeznije, winowacz. Zo by wotpohlad doščahnył, wuprajenja z jenotliwych wot jesuitow spisanych moraliskich knihow z jich zwisťa wutorhawšchi, jim cyle druhi zmysł potykowajče, hacž woprawdže mējachu, a cžłomu rjadej zmysłki nětotrych spijowaczelow nakładuje. Runje tak tež spisaczel druhoho tež pšecziwo jesuitam založenoho spisa cžini, kiž bu wot njeppšecželow jesuitow po cylej Francóžskej rozšěrjany, zo by njeppšecželstwo pšecziwo rjadej wubudžil. Žanjenistowo běchu tež wojebitu postladnicu — zbóžnikowu kassu ju mjenowachu — založili, z kotrejež mējachu so kšóšty za cžisłch a rozšěrjenje tajkich pišmow płacicž. Bohužel njeppšecželowo rjada z najmjenšcha z dźěla swój wotpohlad doščezěchu.

(Stónčjenje pšichisłodnje.)

D o d a t k

k nastawkej „Pašchi pučžowarjo na jubilejske lěto do Roma“.

Ž druhim Freiburgskim cžahom je tež hišćeje w Romje pobyla: 70. Jana Weßlau=ec, přiwarcowa džowka, ze Šchunowa.

Ž Ruzich a Šaksteje.

Ž **Budyšćina.** Šdyž sobotu tydženja nas šylne njewjedro pšesłhata, jakož bychmy w juliju abo augnstce byli, je drje so kóždy džiwal a prašchal: Ššto to? Razhonicži hnydom prajachy: To rěka: nowa žyma. A hlej, ištury dny pozdžischo tu bě. Šrjedu minjenoho tydženja so najpředny do běščěja da, wječor a w nočy wjedro dale bóle zakhadžěšče a cžopłota špadowajče. Šchtwórtk 21. měrcu chychmy rjane nalěčžo powitacz, ale hdyž rano wofna wocžinjachmy, běšče zas wscho běše, nowa žyma bě pšichisłła. A kaja bě pšichisłła! Šchtwórtk a pjatk hacž do soboty pšichi 2—3 stopnjach žymy tajse sepje šněha napadachy, kajslichž w žymje měli njeběchmy, a tola tež we wulkim a małym rózfu so joho došč na došč a na wjac razow naměchmy. A zasty dyrjachmy zwóncžki a iščžeršawki za

fonje pschijnjesć a zasj sanje wuczahnjeć, sčtož bčchmy wscho za lėtusche hižo sřhowali. Lndžo bčchu lėdom (lėtša nėtosi hižo druhi trócć) do lėša dšchli, a zas jich sněh wotehna, do dworow a na pucze sećećsi džėlacć, dofelž cźłowjeť z domu šupicć njemóžesche. Tež džėlacćerjo na twarnišćezach buch u zas wotehnaćsi. Zyma lėtša pschedołho traje a nuza mjeť džėlacćeršim ludom je wulka. Ze starošću ratać na swoje pola hlada. Sčto pod sněhom sřwy cźinja? Suche mjerzunenjo we wulkim rózku je wosebje pscheńcam jara sřkódžoło, wo roźlach haće ma so pokazacć, tak su straschnu zymu pschetrale. A nětto smy na kóncu měra, hđžeť hewať hižo nalėtne sřwy sřhadžeja a hđžeť hewať rolu za neple a druhe hižo dopřchihotujemy. Sđy to tola lėtša sčto budže, wosebje jelizo budžemy dyrhjeć pscheńćnišćezja zas woracć a na nje nalėtne płody sřć abo sadžecć?!

Sđyž bčchmy psched tydženjom tole pisali, so nadźijachmy, zo nowy sněh naś šoro zas wopušćećsi, tola nć! Pschi z wjetřcha rjanym šłoncźnym wjedrje mamy štajnu zymu, kotraž bć w nocu wot wutory ł sřjedze hać do 10 stopnjow Reaumura zrostła. W Sčěrachowje je młody cźłowjeť w jnězy wjazanywřhi zmierznył. -- Prořhmy Boha, zo chćł nam naśch wschědny řhlěb teť lėtša wobradžicć.

Nať pola naś, je daloko a sčěroko teť druđže. Z chćeje Němskeje powěseće pschřhadžeja wo wulkim snězy tak w połńocnych kať w juźnych trajinach. Po chćej Šornjej Stalskej maja wulku wodu. Něotre měřta, na pschřład Cologna, Verona su pocźěrjene a su tam řhěze řpadaće, ludžo wo žiwjenje pschřchli, dofelž je řěta Gua haćzenja pschedřěla a řurowe powodźenje zawinyła.

3 Kulowa. Na dopis z Kulowa sećchowane wotmołwjam: Smy so prócowali, řěłusche z Wosadnika jenoť po nowych řłosach řpěwacć, a budžemy to teť dale cźinicć, a pschějemy sebi, zo by so pschějednoscć w řpěwje mjeť wschěmi wosadami docpěła. Póđla toľo budžemy jenoť por řěłuschow, kotreť maja řjanu melodiju a so teť wschěm jara řpodobaja, po starych řłosach řpěwacć. Ze so to postajiło w pschřtomnosćsi naśchich řnjeźow duchownych.

3 chłoho řwěta.

Šalřta. Šralowřkej wyřkofěćsi přync Šurij a přyncesna Matřilda řtaj póńđželu dopóđnja do Sčwicy wotřěłoj, hđžeť chcetaj w Lugano nětotry cźas pschěhrywacć.

— W Drjeđđžanach mějesche póńđželu wječřor nacionalliberalne towarřstwo žhromadźiznu, na kotreťž znaty njepřchěćel katholicow, řuperintendent Meyer z Žwiřawy, wo wotpadach rakufřich katholicow ł lutherskej wěrie řěćesche. So rozemi, zo řěć wot tajřłoho muźa njemóže być bjeť řchěřuwanjow pschěćřiwo katholicam. Dofelž běřche mjeť žhromadźenymi teť wjele katholicow, kotřiž sebi joľo njeřprawne wupady na Řom a katholicu cyrkei nochěřdu lubicć dacć, bć žhromadźizna řhětro njeměrna. Wosebje hđyž Meyer hřsto dojeć wotpóřazanu njerořomnu njewěřnosć wutyřkowane, zo so centrum teť w poliřřich wěcach wot bamža, kotryž je pschěz wliw jeřuitow Němskej njepřchěćelsch zmyřlenu, nawjedowacć da, proteřtowachu pschřtomni katholicoj ze wschřm prawom tak wótře, zo by žhromadźizna šoro žběhujena. W naśchich řařnych řařřich nowinach budže nětto

wężo zająć ręką, że katolicyzm męczy, pschetoż woni nimaja pola naś ani prawa so hórscież, runież bychu też ze wschodź stron z pjaćcemi do nich bili. Bohužel bywa, kaź smy to na tutyh męstnje hiżo husejske piśali, pschez njewustawace schyżowania njepscheczelstwo pschecziwo nam dżeń a hórscie a tak je nimale pschez cyku Ręmsku. Z Barlina rozschěrja so wosebite towařstwo, kotreż je sebi nadawł stajiko, lutherisku wěrnu mjez katolikami rozschěrjecź. To wudawaja za trębnischie hacź missionstwo w pohanskich krajach. Ze wschodź też lójscho, hacź swoje žiwjenje mjez Chinesami abo druhimi dživimi ludami stracham wustajicź. Njetrjebamy drje so bojecź, zo tuczi pależikojo katolicku cyrkiew powala, wona je wjetšie wichory pschetręła a budze hišcieže stacź, hdnź budza ludźo wo cykle lutheriskej wěrje jenoż hišcieže w stawizniskich knihach cžitacź, ale wjele njesmjerturnych duschow czerpi a móže swoju wěrnu, swoj najdrohotnišchi pokład zhubicź. Tohodla je za nas katolikow kruta a swjata winowatość, so zjednoczecź ł schitej swojich duchownych kłbow a stražowacź, zo njebychu wichory nas njepschihotowanych nadechli.

— W Pławnje je wyschność stęncznje dowoliła, zo smę so tam tat jara nuzna nowa katolicka cyrkiew twaricź, runież pschezy hišcieže na dosahachy řředlach brachuje. Tamna wosada prosy tohodla z nowa naleźnje wo podpjeru.

Ręmska. Sdnź pschedsydstwo fejžorskeho a pruskeho sejma fejžorej zbožo-pscheczo a wjesłokoć wupraji, zo nadpad na njoho njebe zrudnischie scęhrowi męł, poskorzi fejžor w swojej wotmołwje, zo pocęinki mjez młodoścju wotebjeraja, a zo je teź cęscęzomność pschod fejžorskej krónu czerpiła. Řręcź so tajke poroki bohužel njehodźa. Cžim bóle pať dyrbjęło tohodla teź knjeżęstwo so staracź, zo bychu wosebje wschitte cyrkwiniske mocy mjez ludom a w schulach swobodnje stutkowacź mohle.

— Ręmski sejm zmęje hacź do 16. hpręyla pręzdniny. W swojim lętnichim zędnjenju je dotęł 73 posędženjow pomęł, w kotrychź by wjele njetrjebawischi řęcžane. Mnogo waźnych węcow je hišcieže w komisijach. 31. męcra swjecęskie sejm nimale cžicho jubilej swojoho 30lętnoho wobstęcja, pschetoż na tutyh dnju by 1871 přeni kręcź wotewrjeny.

— Ręmski krónprync poda so 15. hpręyla do Wina, zo by ratuřteho fejžora wopřtał. Lutheriske Barlinske nowiny „Reichsbote“ so hižo boja, zo mohł sebi tam katolicku njewjestu zhladacź, a pscheradźuja swojim wjele węrimym cžitarijam, zo jesuicza hižo dawno za tym žadaja. Schłoda, zo njepřaja, schťo je jim tute tajne wotpohladny pscheklepanny jesuitow wupowędał. To drje by dyrbjęła dživna katolicka pryncesna bycź, kotraž by chęřła pschi Barlinskim dworje swoju katolicku wěrnu wobřhowacź.

— Komisija, kotraž ma wo namjeczę za tolerancu jednacź, je nětko swoje porjadne posędženja zapocęęła. Macęizmy ma dořęł, kotraž pokazuje, kať nuznje trębny tajki zakon je, wosebje za tamne kraje, hđžež je jara mało katolikow mjez njeznijsliwymi druhowęrimymi, kať n. psch. w Sakskej. W přenim posędženju centrumski zapřęłanc Gröber bliže wobmjęzowa, na cžo męł so nowy zakon pocęahowacź; zakon męł mjenujey jenoż to postajicź, zo so řtat njesmęł do rzyzy naboźnych węcow męschecź a tak jenotliwomu abo cyřłym wosadom zadźęwacź, winowatoścę swojoho — węczo pschipřznatoho — węrywuznacza po swojim swędomju dopjelnicź. Tajke žadanjo njemůzachu teź katolikam mjenje pschecęeluje zmyřlene sobustawy komisije njepřawne mjenowacź.

Tak je njedźiwajo wschelaſkich zadźewkow dobra nadźija, zo wuradźowanja cyle podarmo njebudža.

— W Poznaniu chcedža nowu katoľsku cyrkej za million hriwnow twarić. Pjenjezy su z tym dobyli, zo je woſada ſwjatoho Matija ſwoje ležomnoſće w meſće k wobtwarjenju rozpſchedała.

— W Gotha, hdyž maja ſocialdemokracy w ſejmje nimale poloju wschěch hłosow, su jenocho z nich za meſtopſchedydu wuzwolili.

— Ludowe miſſiony, kotrež so w Rölnje wot 17. hač do 25. měrca wotměwachu, běchu jara derje wopytane, woſebje pſchi wječornych předomaniach běchu cyrkwyje z wjetſcha pſchepjelnjene. W domje, hdyž P. Bonaventura předomawſche, bě njedźelu pſchež 10,000 pſchipoſluchari. Póndźelu buchu miſſiony pſchi wulkotnym wopyče ze ſwjatočnym wudźelenjom bamžowoho wotpuſta ſfónčene.

— Poſledni ſněh, kotryž tež pola nas jako njeluby hóič ratarjam žnjeſtu nadźiju duſy, je daľoko a ičeroťo wjele ſchody naćinił. Z blaťami bě ſněh tak wyſoki, zo železnicy wjacy njeńdžechu, w ſaſkich a čeſkich rudnych horach běchu twarjenja z dźela hač do druhoho poſthoda ze ſněhom zawođžete.

— W Schwicu je mofre ſněhojće wjedro pola drohi pſchež Simplon horu tak rozmáčalo, zo so cyle dźel hory zwjeze a pola a luſi z dwěmaj třežomaj poſhpa, daľſchi ſtrach hiſcheže hrozju. — W ſtalskej naſtachu wulke powođjenja, w kotrychž ſamo ludžo ſobu wo žiwjenje pſchińdžechu.

Czechy. W Karlowych warach (Karlsbad) su nowy kužol čopkeje wody wuryli, kotryž je hiſcheže ſyluiſchi hač dotal hižo wotewrjene.

Awſtrija chce nowe kaſonny zawjeſć. 140 mil. kronow ma so za to wuſtajeć. — Poſledni čas harowachu w ſejmje zaſy radikalni Němcy, dofelž ſebi ſejm Schönererowe a Wolfowe njehańbitoſće nochcyſche lubić dac, a dofelž běchu we Winje ſocialdemokratiſkoho wučerja Seiza ze ſlužby wuhuali. Kaž meſežanoſta Lueger w ſejmje dopoťaza, beſche ſebi to hižo dla ſwojoho nje- pſchiſtojnoho zadžerženja napſchecžo pſchedſtajenym zaſlužil.

Francóſka komora wuradźuje dale nowy zaſoń wo towařtwach, zo by joń do jutrow hiſcheže pſchiwžala.

— Łóđſki dźeľaczerjo w Marſeillu hiſcheže ſwjecja, a tež druzi běchu so jim pſchizamſki, tak zo tam na tħwilu 18,000 muži njedźeľaſche. Pſchecy jaſniſcho pak so tež poťazuje, zo bu cyle złoženjo dźeľa wot ſocialdemokratow bjez ſprawnych pſchiczinow započate. Tuczi maja w meſežanſkej radže wjetſchinu, a ſam meſežanoſta je z jich ſtrony. Z tym, zo dźeľo złožichu, chcychu ſwoju pſchemóc prawje poťazac. Wo zbaczu pak wěc něťo hinať póndže, hač běchu ſebi to pſcheditajeli. Meſežanoſta, kotryž chcyſche ſebi wot ſnježeſtwa pomoc za dźeľaczerjow wuſkutkowac, njebu wot miniſtra ani pſchiwžaty, a wulcy łóđzerjo nochcedža pſchethrobie žadanja ſocialdemokratiſkich wjednikow pſchiwžac. Z poſpytanymi njeměrami dźeľaczerjo tež ničzo wučiniec njemóža, a dofelž nuza mjez nimi počina pſchiběrac, podawa so jich pſchecy wjacy zaſy k dźeľu. Socialiſtiſcy ſchěžuwarjo njeſu poťakiſm dale ničzo docpěli, hač zo ju dźeľaczerjom tak a tak doľho wot dźeľa wot- džeržowali a muohich do nuzy pſchinjeſli. Podobnje je tež w druhich dźeľach Francóſkeje.

Řendźeſka přenja komora rěčesche wo tamnej, katoľkam tak nje- pſcheczelnej pſchizacy, kotruž ma kral pſchi naſtupjenju ſnježeſtwa wotpoľožiť. Woſebita komiſija ma něťo wuradžec, tak mohła so pſchilaſa pſchichodnje pſcheměniec. Sam miniſter-präſident lord Salisbury to za trěbne pſchipožna.

Ruska. Njemerny mjez studentami traja dale a runaja so pishecy bóle wopradowitym zběžtam. W Petersburgu buchu pschi wojowanjach z policiju a z wojakami mnozy ranjeni a morjeni. Tež mjez druhimi ludźimi pokažuje so tu a tam tšětra njezpokoynosc. Z njemernych studentow bu jich dotal pishež 2000 do wojakow tyknjenych, wosebje do zdalenyh ajiatijskich regimentow. Nětko je general Draganirow težorej dokładnje rozestajał, fak jara nahladnosc cyłoho wójfka pod tym čzerpi, zo so zastup do njoho jako tšostanjo nakladuje, a fak móhli študenci mjez wojakami swěrn napschecžo wchynosczi podrywacz.

— Mordar njeboho ministra Bogolepowa je wuznał, zo je k swojomu surowomu nadawkej mjez druhimi wulošowany był. — Nětko je so 22. měra tež na Pobědonoschewa, pschedydu swjatocho synoda, attentat pospytał; mordar tši trócz za nim tšěli, tola joho njetrjedi.

Chinſka. Sednanja pletu so pomaku dale. W tu tšwilu wuradžuja, tško dyrbi a móže China za naczinjenu tštodu zarunacz. To je hižo widžecz, zo budže w tutym padže zapłata mjeńšcha hacž džera.

— Šendželſke a ruske knježetſtvo je hrabi Walderſee-jej pschepodało, zo by pschektoru mjez jich wojakami w Tientſinu rozluđiž. — Mjez tym so hižo zah psiche, zo su někotſi Šendželſcy wojacy, kotſiž mějachu w Tientſinu jako policistoj słužbu, wot druhich europſkich, pschede wšchěm němſkich wojakow, ranjeni abo morjeni.

Indiſka. Šlód nočce cofacz, ale nowe hubjenſtvo hrozny, a miſſionaroyo nimaja šredkow k doſahacej pomocy. Pschi wſchey nuzny pscheczahuja kraj hiſchže rubježne čzjódny, fak mjenowane Bhil, a rubja ludžom poſlednje wobjedženſtwa.

Afrika. Kaž lord Ritcheſer z Pretoria wozjewja, su Šendželſčenjo 1500 burow pod wjednikom Delarey pola Wenterſdorp do chyla zbili a wulki džel z nich morili abo popadnyli. Razhonjenjo pak wučzi, zo dobywanjam Šendželſčanow na kónc mėſaca prawje k wěrjenju njeje; su z wjetſcha pschehnate. — Zo Ritcheſer, kotryž tola wobſtoynoscze znaje, na daſchju wójnu pschewulku dowěru nima, je z toho widžecz, zo chysche wón Buram pschi jednanju wo měr wjach pschizwolicz hacž knježetſtvo. Wón radžeſche, zo Šendželſka njeby Transvaal pod wojeſke prawo ſtajiła, ale Buram civilne knježetſtvo pod jendželſkim dohladom pschizwolila; jendželſke knježetſtvo pak nočce jim žanoho podžela na knježenju dačž. Wón radžeſche, zo by Šendželſka dołh, kotryž su Burowje po prawdže čzynili, zapłacžila; knježetſtvo chce pjenjezy wot chle wotkudnijenyh Burow zběhacz. Wón tež namjetowaſche, zo by so tamnym Buram, kotſiž su z jendželſkich krajinow so na wójnje wobdžělili, jenož ke tšostanju na tšwilu wólbne prawo wzało; knježetſtvo chce tajtim jako zběžtarjam lóžde prawo zapowěsčž. Šdy by jendželſke knježetſtvo chcyło po Ritcheſerowych namjetach čzynić, bychu ſnadž so Burowje podčžyli.

Amerika. Mexikanſki praſident Porſyrio Diaz je na ducha tšhoril, fak zo nadžija na wuſtrowjenjo njeje. Wón bč wot lěta 1877 pschedyda republiki a je za porjad a za daſche wuwowanjo cyłoho kraja z njewuſtawacej prěcu a z wulkej frutoſcžu so ſtarał.

W Braſilijej je knježetſtvo po zdacžu naſtawace žběžkarſtvo zahe doſčž poduſhło. Admiral Mello, kotryž bč hižo 1893 revoluciju započzał, bu we hlownym měſcže Rio de Janeiro zajaty.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 425—427. ze Šunowa: Michał Kubaš, Michał Česla, Jakub Kowe, 428. 429. z Ralbie: Pětr Braeuer, Mikławš Kučank, 430. Mikławš Čemjera z Čemjerice, 431. Jakub Wjesela, twarski wjednik w Kielu.

Za cyrkej a kerchow w Lubiju: J. H. we Wotrowje 20 hr., ze zawostajeństwa njeboh Marije Schneideroweje w Khelnje 10 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): J. H. we Wotrowje 20 hr., ze zawostajeństwa njeboh Marije Schneideroweje w Khelnje 8 hr. 50 pj.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: J. H. we Wotrowje 20 hr., J. S. ex voto 10 hr., M. Š. z města 4 hr.

Za nowu cyrkej w K o t t a pola Drježdźan: J. H. we Wotrowje 10 hr.

Za nowu cyrkej w L ö b t a u pola Drježdźan: J. H. we Wotrowje 10 hr.

Za missionsku kapatu w Olbersdorfje pola Žitawy: J. H. we Wotrowje 10 hr., njemjenowany z města 10 hr.

Za nowu kapatu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: J. H. we Wotrowje 10 hr., njemjenowany z města 10 hr., přez kapłana Šoltu we Wostrowcu: k. seminarski direktor Löbmann k přjedawšim 3 hr. hišće 7 hr. dodał, njemjenowany z Wostrowca 1 hr., P. Š. z Wotrowa 1 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7343 hr. 78 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisia (kak česno, lubši přečeljo — ach něhdy budže nam . . .) 50 pj. + 45 pj. Kubler Smola z Kašec 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratstwa „Sězujoweje Wutrobje“ a „Zapowšćotstwa modlenja“ maja swoje dobre šutki a modlitwy w měsacu **haprjlu** Bohu woprowač: „**za wukhowanje a špomoženje wotroščaceje mlodošće.**“

Listowanjo: Do Ralbie: List hakle sobotu rano dóstachmy, tuž bě pozdže, dokelž »Posol« pjatk wječor w 6 hodź. dočičany bywa.

Mačizca Serbska

změje **prjedu po jutrach**, 10. **haprjla**, w **Budyšinje** w **Gudzie** hosćencu lětnjchu **hlownu zhromadiznu**. **Zapoczątk** popołdnju z **dypłom** 1/2 **3** **hodžin**.

Džěński porjad: 1. Rozprawy. 2. Nekrolog. 3. Namjety.

Wšednjstwo.

Jutrowne kěrłushe

po 25 pj. su dóstacž w redakciji.

Prěnja čitanka za serbske šule.

Do kóže zwjazana 65 pj., do płatu zwjazana 50 pj. je na přšchedań pola

Zakuba Rowata, direktora tachantšceje šule w Budyšinje.

Štó pšchwozmje z najmjeńšha na někotre lěta **12lětnu holecžu?** **Wližšce** móže šo doprašćecž w redakciji.

 Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 4. čisło 1901.

Čižšćž Smolerjec knižicžšćžetnje w **Mačičnym domje** w **Budyšinje**.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
weštki plaći so wot cyłoho
rynčka abo telko ruma 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 14.

6. hapyrła 1901.

Lětnik 39.

Alleluja!

Wot ujedźele septuagesima jo tónle wuraz duchowneje radosće a chwaly božeje wjac njeje slyšecź dać; ciziche a pokutne křesćich, wopominace czerpijenjo našeho Zbóžnika a wuznawanjó našeje winy, wubudźachu pokutne póstne zmyšlenjo.

Hdyž pak je pschedjutownu sobotu po swjatočnym požehnowanju nowoho wohenja, po hordoznym poswjecženju jutrowneje swěcy a po swjećiznje dupy na božej mšcy za epistlu jo tšćiwěžne Alleluja zanjesło, njewotmjělnje wjac, ale zas a zas jo zanoschuje a chce wuprajicź to, z čimž zhromadzeni japoschtolojo z Emausa so wróćaceju wučownikom powitachu: „Knjez je zawěrnó wstanył!”

Raž něhdy zarudženym wučownikam tale radosna powěsć, hdyž bć jim stóněžnje dońć dopokazana, nowu dowěru, nowe žiwjenje pschijnese, tak jich wěru wobkruczi, frutu, njepowalnu, tak zo za tule wěru z radosću swoje žiwjenje woprowachu, tak je tež za nas wot smjercže wstanjeny Zbóžnik jenicčki založec a wobkruczec našeje wěry, kotruž nam žana móć na zemi njewoznije, kotruž same mocy hele njepschewinu.

Radujmy so w tutej wěry!

Raž struchła, morjaca zyma, wosebjc lěta, wschitkich cžěnjese, a žedźiwje wschitko spohladowasche k ujeby, hač sčoro zas z mlym wóčkom na zemju njepohlada: tak je podobnje křótki wobwrót, jedyn jenicčki krasny tydźeń wscho pscheměnił. Wodowa sčora, chlu zemju wupinaca, je so zhubila

a w kóždym koruschku schepła nowe žiwjenjo, so dobywace na rjany śwětky dżeń. A tež lěta zas móža so zanjeseć jutrowne kěrłusche, a tež lěta zas wupyschimy swoje křhižćiske konje, zo bychmy křwalili swojoho wstanjenoho Zbóžnika.

O wutroba, njezhub doměry! Njech howri wichor, njech zathadža zyma: nalěčžo tola dyrbi pschińć! Njech zathadžeja wichory a nadpady pšecězimo našchim najiwjeczišchim kłbłam, njech so zda, jakož bychu njepšecězeli našchu swjatu cyrkej zniczić měli: zas so wujasni a ze štraschnoho mróčzna wustupi kónco božeye miłosće, kotrež nas pokoja a posyluja: „Njebójće so, ja sym z wami!“

A tež ty, mój luby serbski narodže, měj swoje jutry. Njespuschež nadžije, ty luba mała horjka, na pschichod. Měj so k Bohu, džerž kručje swojich wótcow prawa a počinki, a njezahinjesh, byrne so bóle na tebe dobywał nowy swět. Jutrowne wstacžo pschińdž do našchich swójbow, do našchich wosadow. Njech zas wschitch z nowa džělaja na wobtruceńju swojich statokow, swojeje ródneje role. Tež jim zefthadžeja lěpsche časy.

Bohabojosć, džělamosć, pokornosć a zlutniwosć njed su a wostanu našče heřto!

Stručle a tola radostne jutry.

(Wjacław Kosmák.)

Wot wukhoda, wottud, hdžež kralowske palmy pod čzoplišchim kóncom wysofo horje k njebyu sahaju a swoje krasne tróny kolebaju, wottud, hdžež nad božim rowom čáže, plódnje wolijownje žarnych stoja — wottud bě pschileczał čzoplišchi wěřik, pschilecželi běchu schowronćiki, pšty nalěča, pschileczał bě tež kłbki šolobit a zemja bě zasy wožiwila, ze schowronćim juskom bywšchi wobudžena. Wobleka so radostnu zeleń a psychi so kaž knježnicža z pisanym wonjacym keženjom. A kóžda wutroba ze schowronćkom so zraduje a jista, rozkežewa z nowej radosću a nadžiju. A tež najstnlenišchi starušcy jurwa so po kiješktu won za huna, pohladacž na tón krasny swět, pohladacž z najmjeńšcha jónu hišćeje na te miłe nalěčžo. A šcho haće wutroba čłowjeka, stojacoho w najrjeńšchich lětach swojoho žiwjenja, šcho haće wutroba pachola a kežejaceje knježny! Kač by so njeměla zadowacž nad nowym nalěčžom? Duž dha tež młodži ludžo přenje kweťki na kufach a na zahrodach schěžipaju, młodžency debja sebi z nimi kłobuki a holieža nawutrobno, kaž bychu z tym počazacž chęli, zo nalětne kweťki a młody čłowjek křučeja k sebi a z jich woczow zhladuje potom hišćeje lubožnišcha, hišćeje radostnišcha krasnosć, džyli z najrjeńšchoho keženja.

„Kač zrudno a hóršo je w tajsim čzaju mrěč!“ pomynli sebi mnohi, „a kač pschěhóršo mrěje so drje młodomu čłowjekej, kotromuž je haće rozkežewacž počal swět!? Kaji štyst hlada šnadž z tajkich młodych wocz, kotrež zhladuja z wotnom won na tu čzerstwu zeleń a na módrý čzoply wobzor, a tola wědža, zo so bórzy zamknu na wěti, zo kweťki na jich rowje zafčeja, — ale zo jich hižo njewohladaju.“

Zawěšće, w mnohich pschipadach bywa tomu tak, ale ja czi móžu, luby čitarjo, rjec, zo sym widžal Ioni, hdyž nalěčo nastawasche, z wocžow knježny, kotraž wědžesche, zo z wěstosčju bórzy zemrje — tajšu radošč so swěćić, z kajejž so zawěšće žanej drugej woczi w cyłej wosadže spohladujcy na nastawace nalěčo njebljščeschej.

Wopytach wonu khoru knježnu, kotruž znajacy hižo wot jeje małosćeje. Nětko bě jej 17 lět. Sežesche khora na suchocžinu; domjacy wocžatowachu kóžu khwilu, zo jandžel smjercze zatlepa pola nich do wotnješča.

Knježna mje pschecželnje powita a poda mi rufu z radoštnym posmětkom.

Spohladowach na nju, kaž na swjatu, a bjez mała ze zawiježu. Zeje woblicžo, hacžrunjež blěde kaž z wóška, bě tola njewuprajicze krasne, njewinowate, kaž zwjadła lilija, a wosebje z wocžow hladasche cyłe czišće pofojne njebo.

Woprašach jo jeje: „Kak dha czi je, Śańža?“

„Žara słaba sym“, wotmołwi z blukim tupym hłosom.

„Da-li Wóh a nalěčo bóle so rozčěže — pónđesč won na cžopke kónčžo a tam so zwohrjesč a woschewišč“, pofojach ju. „Synjesč so rjenje do rozčěžeje zahrodki a tam budže czi derje.“

Khora załwi z hłomu a schepny: „Śaj, pónđu do zahrodki, ale nic do naseje, pónđu do rjeńšesche.“

„A do cžeje?“ woprašach jo.

„Do zahrodki božeje“, rjekny khora a pohlada z wotnom won k módrnym njebieskam, a z wocžow liny so jej chła rěka radoštnje žadošče. —

Nó, kšychi-li cžłowjek a widži-li něšto tajše, potom rozraje jomu tež posledni kusć lodu we wutrobje a ze hylzami wuroni so jomn won na woblicžo.

Stanjcy a džěch k wotnu, jako bych tež chcył na njebiesku módrinu pohladaj. Hdyž beč jebi hlyž wotrěł, wróčich so ke khorej a rozpschědžech z nej rozmołwu: „A što dha je czi to prajił, zo pónđesč do zahrodki božeje?“

„Knjez šarač“, wotmołwi so posměwknjwšcy.

Bo khwili poča z nowa rěčecž: „Dopomnicze so hišesče, hdyž sym khodžila do schule, woprašchal seže jo mje jónu: »Džže pak ty, holččka, zroćesč?« Tehdom sym wam rjekla: »Ja jama njewěm«. Ale nětko hižo wěm: »rosła sym do rowa.«“ —

Wobrocžich so k macžeri: „Džže pak je tu suchocžinu zhrabła?“

„Ach, w tej njezbožownej tworniči!“ zdychny macž. „Wot dwanatoho lěta je tam dyrhjala khodžić; cžežte džěło je měla, tež po nocach je džěłala — k tomu schpatnu cyrobu —, njezbožowni wšchitch jtaršchi, kotřiž su nucženi, swoje džěčži do twornjow šlačž!“

Wboha macž zawodže sebi woczi z falu a da so do płacža.

„Njeplacžesče, macži“, pofojesche ju khora, „mi budže w rowje lěpje, džiłi bě w tworniči.“

Hdyž jutrownu sobotu swjatocžny wobthad po wšy džěšche, pozłocžesche khorace jo kónčžo wjeřšchi štomow, zo jo runachu zasněženym swěćškam.

* fabrichy.

We wšchěch woŋnach běchu k čěsčzi z mortwých Wštanjenoho swěčžki zajwěčžene; w jenom domje swěčžachu so pak nic jeno we woŋnach, ale tež we jstnje, tam, hđžež ležěšče mortwa Hraška z wěncžkom nalětných swětkow na hlownje.

Wódla njeje klecžěšče nan, tworniški džělarčej, ze sylzami — a wonka po wšy znowchowěšče so radostne „Alleluja!“ Hraščyna dušcha je zawěšče tež „Alleluja“ spěwała — tam we wěčžnosčzi.

Słós dobroho paštryja.

(Stónčenjo.)

Tónsamy wotpohlad, kaž čžile spisowacžerjo, z tymi samymi srědkami mjenowana broschura sežěhuje. Seje wudawač chce z wopacžnym wobrazom, kotryž tu wo katholickej cyrkwi a jeje wučžbje wo fischejzantskim žiwjenju podawa, wšchittich tnych, kotřiž z wonka njeje stoja, ze zaspěčžom pschecžiwu njej napjelnicž; bóle pak hiščeže na katholicow samych džywa, wosebje na katholicich młodžencow a muži. To cyłe do wocžow pada: zaměr tohole hanibneho spisa je, katholicstomu luděj spowědž wohidnu sežinicž, jich wot dóstawanja swjatoho sakramenta posnuty wotdžeržowacž, dobrych katholicow z njeměrom a njedowěru napjelnicž, lohkomyslnych w jich nabožnej njerodže hiščeže wobkrucžić a rozkoru a njepschecžjenošč w swójbach wubndžić. Wšy so wěšče njemolimy, hdyž wuprajimy, zo je z tym wosebje na mandželskich, kotřiž su w měščanym mandželstwjě živi, wotpohladane. Tohodla so wo tom molicž njesměmy, zo móže tuta hanibna knižka ze swojej dowěriwej rěčžu, z falschym blyščežom wědomosčeje a ze zdaušnej nještronitoščzi njedžiwajch jeje znutkow=neje kniežomnosčeje wulku schodnu naczinicž. Čžim bóle dyrbymy tomu bjezbóžnomu počžinanju napšchecž so stupić a naščej starosčzi dowěrjenych wěr=nych pschěd čžitanjom tntoho spisa warnowacž, dofelž nic jeno to, šchtóž je nam katholicam njesměrnje swjate, z blótom womazuje, ale tež tak, kaž wón wšchelake hrěchi pschecžiwu čžistotnosčzi ludžom, starym a młodym, wozjewja, njehańbitošč a njepóččžiwosč spěchuje.

Za wam njewěrnosč wobškoržowanjom, kotrež so na duchownych mjetaja, wosebje dopokazowacž njetřebam. Wšy so trjebacže jeno sami sebie prajšecž, zo blyščeje to spóznałi. Ze so wam hdy stalo, zo je spowědž so k njecžestnym rozmołwam trjebala? Haj, je spowědnik z cyła sčestju kaznju jeno naspomnił, hdyž trjebaj wobšah spowědže to nježadawče? Kažka njeflymanosč tohodla je, na cyłe (duchowuske) powołanjo bjeze wščeje wšny so pschisłodžecž. Nic mjenje njeduščne je, wučžbu swjatoho Alfonsa jako dopož za to mjenowacž. Šchtóž pišma tohole swjatoho biskopa čžita, so lohcy pschewědeži, zo je jich jenicžli wotpohlad, čžlowjekow k přócowanju za póččžiwosčžu a swjatosčžu zahorjecž, a tnych, kotřiž su so wot prawoho pucža zabłudžili, na njón zas dowjescž. Šdyž tón swjaty w swojej moralech (knižy) wo fischejzantskim žiwjenju tež wo hrěchach njecžistoty a jeje zabłudženjad rěči, dha wón to, kaž sam praji, jeno njerady čžini, a jenož, dofelž a kaž wjele dyrbi spowědnik za wobštaranjo swojoho čžežkoho zastojništwa wědžecž. Kaž dyrbi w knižy wo křošanskim prawje wo wšchittich njefutkach, kotrež móža so stacž, a w knižy za lěkarštwu wo wšchittich křorosčžach čžěla so jednacž, tak dyrbi tež w moralskej knižy wo wšchittich křorosčžach dušče rěčž byčž. »Kaž pak by křiwda byla«, praji přjedawšči Mohučžski biskop Wilhelm Emanuel z Ketteler, hdyž podobne pschisłodženja wotpožazuje, »spisowarjej

křořtainskeho prawa abo knihi wo lěkarjenju za zle wukładowacž, zo tež wo njepóčeziwych pschedmjetach jedna, abo podhlad pschedziwo joho póčeziwociž wubudžecž z tym, zo so jenotliwe řady joho knihi ze žiwisťa wutorhnu a wozjewjeja, tak je řesame počínanjo tež řschwda pschedziwo moralistam katholickeje cyrkwy. To pak so řtawa w mjenowanej brořhurje. Tajře čžinjenje bęřbi řóždy čžłowjeř, řiž ma řtrowy rozum, zacpěč, njedř je řajřejřkuli wěřy

Sara žrudžace je, zo řwjaty řakrament pokuty, wosebje řpowěď, řotrež maja so njesměřnje mnozy čžłowjekoj za řđerženjo řwojeje čžistoty abo za řasřwujednanjo z Bohom řžakowacž, na řak njewřprajicže njehorne řasčnyjo řo řani a řupi. Toła řžimacž so njetřebamy. Řwjata cyrkwy ma řu čyle wosřd řwojoho řójskeho řakóřerja, řotřohož, řacřrunjež řěřhe najřwjecřisřhi, wřysřsřhi řěřsčnicy a řisřawucženi za »řawjednřka řudu« a »řřřstřnřka« wřda- wachu. Řřóžnik pak je řo wěřsčřk, řdyž řwojim řaposčtolam a řich na řupnikam řraji: »Řřžownřk njese wřetřsřhi, řžřli joho řujez. Řu-li řme řsčesčřžehali, řudža řež řas řsčesčřžecž.« Řuž njehubny řowěřu, řubi řobubratřja a řobudžěřacřerjo w Řnjeřowej řwinich, ale řorliwje a wřutrajnje řčemy dale řwoje wřsřfe řastojřřřřř, řotrež řwjaty Řawol »řřžbu wřjed- nanja« řmjenuje, řastawacž a řato wucřerjo a wřdžěřerjo řnadow, wosebje řako řpowědnřcy řobusřřřřowacž na najwřysřsřhim, najnadobnřsřhim a najřwjecřisřhim řřřřř, na řřmóženju njesřmjertnyř řušřow!

Řas pak, řubowani řřřřřřřřř, wóřcowřcy napominam: Řjedajcže řo řamoljeć! Řjecřřitajcže řajře řpřř a řadžewajcže řořřčřřenju řajřich řpřřow, řotrež řře řas wot řasčheje řwjateje wěřy njewotwobrocža, řotrež pak řmōža řola za wěřu a póčeziwocž řara řřačřne bęř! Řwjata cyrkwy je řžřwajcy na řon řřač řajře řpřřa řwojim řžččřřm čžřřacž řakazata. Řřřřřajcže řwěřnje řule řakazaju. Řa řom pak njedř njese řošč. Řy řřřřčže ze řřřřř a řřřřř řajřř řanřbnym wřplřdam řo řřččř. Řo řo wosebje z řym řřanje, řdyž řo řřřřřčče, řřwjenjo po řwjatej katholickej wěře wřesčř, řwoje cyrkwinřsř řwinowatřčže řwěřnje řowpřelnřč a wosebje řpřřje řwjataj řakramentaj pokuty a wřřřřř řřřřřacž. Z řym řudžcže najřřřřř řwěřčženjo řwojeje řwěřy pschedziwo řwjatej cyrkwi řawacž a jeje njepřsčesčelow wřřanřbjecž a wřčřř řich wotmřřřam řadžewacž. Řuž wřžřčče řonle řwjaty řubilejsři čžas! Čžřřčče řo řodžělnřch wřřřřř řhnadow, řotrež řwjata cyrkwy wřčřř řwojim řobu- řřřřř wřřřřř!

Řřřřřřř nadpady, řotrež učřřle w řak řmnhich řřřřř řenat pschedziwo katholickej cyrkwi, jeje řřřřřřřřř, jeje wucřřam a řřřřřřřřř řakřadžerja, řas řasř na řřřř wřřřř wucřerja cyrkwy, řwjatoho Řugnitřna, řowpřřřřř, řotřř řřř, zo cyrkwy řod njepřsčesčelřřřřř řwěřa a řod řřřřřřřřřřř řožřm řwōj řucž řže. Řaž řošř řu je, je najřřřřřřř řřřřřřř řřřř. Řřřř řeř řu řo wě wřřřřř čžasř pschedziwo njey řžěřale; řola řež řřřřřřřřřřř abo řřřřř řože řsčesčřžehanej cyrkwi řřřřřřř njeyřř. Řřřř řeř řu řacž řřřř řsčewřřřř njeyřř a řu njepřsčewřřř. Řaj, řunje w čžasř najřřřřřřř řsčesčřžehanjow řo najřřřřřřř a njepřsčewřřř řřřřřřř řřř řřřřř řo- řřřřř, řak zo řřřřřřř řwjaty Řřřřřřř wō njey řřřřř: »Řo ma cyrkwy řa řo, zo řřřř řobudže, řdyž řu řsčesčřžehaja, zo je řřřř řřřřřřř, řdyž řu řřřřřřřřřřř, a zo řřřřř wōbřřřř, řdyž řu wōpřřřřřřřřřřř. Řeř wřřřřřřřřř, řotrež je řwjaty w čžasř řřřřřřř wřetřřřřř čžřřřřřřř cyrkwy řřřřř, řdyž řu řřřřř je, řo řež řřřř řas wěřne wōpřřřřř. Řola řy řřřřřřř řřřřřřřřřřř řřřřř

tutym bédženju woſtacz njeſmėny. Mėy wjele bóle dyrbimy wojowacz pod korchowju Zėzusa Chryſtusa pſhecziwo antichriſtej a joho pſchwiſnikam, zo bnyhm teſ podſėlni byli płodow dobheca; pſchetoſ jenu tón budſe kónowany, kiſ je prawidłownje wojował."

3 Łuzicy a Saſſkeje.

3 Budyſchina. Dwaj wo naſchu cyrkej wulcy zaſłuſbnaj muſzej naſcheje dióceſy ſtaj wot ſwjatoho ſtola wyſote wuznamjenjenjo dóſtałoj. Prėni je wobſedſeć wulceju twornjow w Žitawje, knjez Lehrer, kiſ je wulki dobroczeć Žitawſkeje cyrkwie, za kotruſ je pódla jara nahladnych darow a porjadneje podpjerj z woſebitym wyſoſim kapitalom druge kapłanſtvo zaloſił. Swjaty wótc je joho za tajnogo komornika (cameriere segreto) pomjenował. Drugi je knjez Ernſt, wobſedſeć twornje w Łubiju, kotrohoſ prócy a dſėlu ma ſo Łubijſka katoľiſka woſada za tał ſpėſchne zaloſzenjo a wuſtojne natwarjenjo cyrkwie a ſchule woſebje dſatowacz, a kiſ je teſ parſchonſke pienjeſne wopory pſchinjeſł. Zomu je ſwjaty wótc wyſoki rjad ſwjatoho Sreħorja ſpoſeſił.

3 chłoho ſwėta.

Saſſa. Naſch wójniſki miniſter knjez z Planiz ſwjeczeſche 30. mėrca w ſwojim zaſtojniſtwje 10lėtny jubilej, pſchi kotrejiſ pſchileſnoſeſi ſo derje zaſłuſbnomu muſzej z mnohich jomu bliſe ſtojacych ſtron wutrobne zboſopſchecſza dóſtachu.

— W Lipſku maja kaſijy za zawėſeſzenjo khorocy pſchektoru z lėkarjemi. 143 wot kaſſow pſchiſtajenych lėkarjow je nėtko ſłuſbu wupowėdſiło.

Nėmiſta. Nėiſor, kotryſ je wot ſwojeje khorocſe ſo zaſy dochla wuſtrowił, je z nowa rėcſe mėl, wo kotrychſ nowiny wjele piſaja. Zomu zboſopſchecjacomu piſchėdyſtiwu prėnjeje pruiſke komory wón wupraji, zo joho podawł w Bremenje njeje w joho nahladach piſchėmėnił, ale zo chce dale ſame pucſe hič kaſ dotal, a zo ſadny ſtrach za ſiwiſenjo joho njeđyrbi wot joho wotpo-
hladow wottraſchicſ. — Pſchi wotewrjenju nowych kaſarmow w Barlinje na-
pominaſche fejſor wojakow, zo dyrbja wojacy ſtajnje ł joho ſchłitej hotowi bnyč, teſ hdy bnyhu wuſchnoſeſi w kraju ſamym ſtrachi naſtałe. Na zbėſkaſtiwo pał ſebi tola ničtó, teſ ſocialdemokratyjo njemyſla. Zda ſo ſtoro, kaſ zo by fejſor wo ſwėrje ſwojich poddanow, ſnadſ pſchec njeprawych radſicſelow myhleny, hubjeńſchwo myſlił, hač ſebi to zaſłuſza.

— Kancler ħrabja Bėlow je ſo do Italiſkeje podal, zo by ſo po napinanjach a dſėłach poſlednjoho cſaja woſchewił. Ł ł wėrjenju drje jomu je, zo je ſprócnj. Zwonkowne naleſnoſeſe ſu tał zaſchmjatane, zo ničtó njewė, ſchto bliſiſchi pſchichod pſchinjeſe, a zo nėkotji hiſo wójuu mėſheca; tola drje tón ſtrach hiſhece wulki njeje. Spuſchėſzenju pał teſ na ničso prawje njeje, ſamo trojowwjał mjez Nėmiſtej, Wuſtriſkej a Italiſkej zda ſo kałacz. Z naj-
mjėńſcha je italiſki miniſterpraſident Zanardelli w rozmołwje z cuzym nowi-
narjom cſinił, kaſ by jomu francóſke pſchecſelſtvo waſniſche było hač nėmiſke. Snadſ je teſ tohodla cſinił, zo by pſchi wuradſowanju nowych pſchepuſpiſch zwjazkow za Italiſku nėkaſte lėpſche wumėnjenja dobył. Pſchi tym mohł ſo loħto zalicicſi, pſchetoſ woſebicſe wulkiſch woporow italiſke pſchecſelſtvo

drje tola za Njemisku winojste njeje. — Bülow a Zanardelli štaj so we Verona zettaloj a snadž zash bóle špšhecželikoj.

— Špejeniška komora pšchivza namjet, zo by knježeritwo w zwjazkowej radže za powyščenjo ratašskich cłow štutkowalo.

— Württembergski přeni minister Schott ze Schottenstein je nimale nahle a njenadžich ze swojoho zaštojnstwa wotstupil. Pšhicžina njeje cyle wujasnjena, tola ma drje so w privatnym žiwjenju pytač.

— W Mezu sudžachu wyjšichoho leutnanta Rügera, kotryž bě we swojim časju wyschka Adamaša zatsčelil. Rüger bu t ščěšć lětam cžežkoho jastwa zasudženy a z wójška wustorcženy.

— Njeboh Stumm je 85 millionow hriwnow zamóženja zawoštajil.

— W Bóznańskej slědža w tu khwilu za tajnymi zwjazkami mjez pólskimi šchulerjemi na trjedžnych šchulach. Kunjež po zdaczu wjele wěštoho njenadenžechu, buchn tola někotři pólsch gymnasiastči wot maturki wuzaničnjeni a jim tak pšchistup t wyschšchim študijam zawrjeny. Njemiskim šchulerjam, kotrymž bu zwjazkowanjo — najšterje drje jenož t žhromadnomu picžu — dopokazane, so po zdaczu ničzo nještanje.

— W Passawje je tamniški biskop, dr. Michał z Kampf, 29. mërca na zahorjenjo plucow zemrěl. Wón bě so 4. oktobra 1825 w Mnichowje narodžil a bu 1890 na biskopa šwjecženy. Za katolsku cyrkej w Bawerškej je wón pšchez kutošć a wobštajnosć w cyrkwinškich naležnosćach nanajšpomóžnišcho štutkowal.

Francozjšta druha komora je cyrkwinškim rjadam tak njepšhecželny nowy towarštwowy zakon z 303 pšhecžitwo 224 hłofami pšchivzala. Nětko změje senat najprjedy so rozšudžić.

— Džělacžerjo w Marjeillu maja so pomału zash t džětu; wjetšcina pak hšicže dale šwjeczi. Wosebje mali pšchekupcy maja wulknu škodu.

Jendželiski přeni minister Salisbury je tak cžežko šchorjel, zo hižo za bližšchi čas joho wotstup ze služby wěšćaja.

— Nowina „Morning Leader“ bu t 4000 hriwnam kšofstanja zasudžena, dokelž bě pišala, zo je so swójba Chamberlain t škodže jendželiskoho štata na wopacžne wašchnjo wobohadžila. Kšofstanjo je po jendželskich wobštojnoščach za tak cžežke ranjenjo jenocho z najwjšichšich zaštojnikow jara šnadne.

Ruska. Karpowicz, mordac njeboho ministra Bogolepowa bu na 20 lět do sibirskich podkoptow zasudženy.

Afrika. Pšchecy wěščišcho so pišče, zo je so mór do jendželiskoho wójška dobył a zo tam šurumje zathadža.

Na **Filipinach** su Američenjo zbožo měli, jeli so to jako wërne wopoka, šchtož wot tam wozjemjeja. Šłowny wjednik tamnych wojowarjow, Aguinaldo, bu pječa wot amerikanškich wojakow pšchez někajšu pšcheradu popadnjeny.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1901: k. 432. Kanonikus Jakub Werner, faraš w Khrósćicach.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprowal: Njemjenowany z Baćońskeje wosady 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale je woprowal: Njemjenowany z Baćońskeje wosady 5 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: H. M. z Časec k ěesći swj. Józefej 2 hr.

Za cyrkej a kerchow w Lubiju: Klóštr Marijna Hwězda 100 hr., Mjenjee swójba z Budyšina 15 hr., njemjenowany z Baćońskeje wosady 5 hr., khuda žona z Hórkow 1 hr. 50 pj., njemjenowany z měścanskeje wosady 1 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: Njemjenowany z Baćońskeje wosady 5 hr.

Za missionsku kapalu w Olbersdorfje pola Žitawy: Njemjenowany z Baćońskeje wosady 5 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Njemjenowany z Baćońskeje wosady 5 hr., J. S. 10 hr. — Přez kapłana Šottu we Wostrowcu: k. Jakub Nowak, direktor tachantskeje šule w Budyšinje 3 hr., Marija Šolćic z Kanec 3 hr., njemjenowany přez Reime z Wostrowca 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7346 hr. 73 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: třo wowčerjo 75 pj., třo skatowarjo 3 hr. 31 pj., młody wojak 50 pj., služi w metropoli a wjeta je přěhrata 3 hr., za knihi k pisanju 15 pj. — hromadže 7 hr. 71 pj. Zdžerjanska Łučłana Komisija: khostanjo za zakomdženjo 1 hr., w Sibirskej zymje pobychemoj pola přěcela 85 pj. + 15 pj., za dopisnicy z pohladom 1 hr. — hromadže 3 hr.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Maćica Serbska

žmjeje srjedu po jutrach, 10. hapyrta, w Budyšinje w Gudžic hošćencu lětnišcu hłownu zhromadźiznu. Započatk popołdnju 1/23 hodžin z dyplom.

Džeński porjad: 1. Rozprawy. 2. Retnolog. 3. Nowowólbny do wubjerka za dotwarjenje Maćičneho doma. 4. Namjety.

Přichodźiwo.

Ralbičanske spěwarske towarstwo

so sobotu před Młodymi jutrami zasy zeńdže. Njeh sobustawy, a tež štož chcedza zastupić, přinđu.

Dirigent.

Bobožny Wošadnik.

Modlitwy a kěrliše za katholicich Serbow.

Druhe rozmnožene wudaczo je w scžěhowach zwjazkach na přichod:

Wšědnny zwjazk do kože wjazany a z čerwjonym rězkom 2 hr. 70 pj.

Srjedźny zwjazk do lěpicheje kože ze zlotym rězkom 4 hr.

Najlěpši zwjazk 4 hr. 50 pj. — Na požadanjo wobstaraja so tež hišće psychniše zwjazki. — **Njewjazany** placzi exemplar 1 hr. 70 pj.

Tež su **dodawki** za přenje wudaczo „Bobožneho Wošadnika“ za 10 pj. kóždy čas dóstac.

J. Štala.

Prěnja čitanka za serbske šule.

Do kože zwjazana 65 pj., do platu zwjazana 50 pj. je na přichod pola

Zatuba Nowata, direktora tachantskeje šule w Budyšinje.

W **Baczonju** je masiwna lěža čyšlo 1., za bětmarja abo tšcherja so wošebje přichodžaca, hnydom na přichod.

Čyščej Šmolerjec knihičyščetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Udowp časopis.

Wudawanj wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschijnje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 15.

13. hapryla 1901.

Lětnik 39.

Słowna zhromadźizna Macžich Serbskeje w Budyschijnje 10. hapryla 1901.

Srjedu po jutrach mějeske naše přenje serbske towarštwjo Macžica Serbska swoju lětušku porjadnu słownu zhromadźiznu, a to, kaž hižo wjele lět, w Budźic hospjencu tudy. Na nju bě so, kaž zapis pschitomnych wupokazowaske, 45 jobuštawow zeschło. W 3 hodźinach wotewri pschedyda, knjež kapitular kantor Łuścžanski, zhromadźiznu a pokaza pschitomnych powitajo na wažne pschedmjety, wo kotrychž změjemy lěta jednać.

Přeni džěl džěństoho porjada běchu rozprawu, a poda a) přenju knjež pismawjedžeř Skala. Pokazujo na dokonjane 54 lět Macžicy wopominaske czežke bėdženja a straschne frisy sedm- a wšmđžesatnych lět a praji, zo tute pschetrawski a wopominajcy směny, haj dyrbitny prajicž: „Wól je z nami, wjedže naš!“ Pschetož z njewustawacej prócu tehdomnišich sławnych mjednikow a z pomocu nadobnych pscheczelow našchoho naroda a joho Macžicy je tuta straschne wuzkoseže, kotrej tehdy jeje czeštnomu wobstacžu hrozachu, pschetrała: a jako widžomny dopokaz tutoho dobyčeja stojeske tu Macžicžny dom, bje nizki a staru, ale bėške jasnny dom. Al wón tu stojeske lěta dolho pokorny a njenahladny, tola jako macž, kotraž drje je mała, tola pař strowa a czerstwa a rjane džěči plodži, wjetške, byžli wona sama je. W džewjeczđžesatnych lětach minjenoho lěttotka jny nimale wschitcy byli swėdfojo, kať je so džowka naškeje lubeje Macžicy, nowa kheža, nowy dom, narodžila, a nětko tu stoji rjana a mlódna džowka póbła pokorneje maczerje, zo by ju podpjerála, ju ze swojim blyschčom zwjeseliła a wokrasiwała. Minjene lěto Macžicy Serbskeje bėške tohodla tež lěto měrnoho cžichoho džěla, kaž lěto wodychnjenja po wulkim napinanju mocow. Tola wuřle moch njeřsu a njeřmědža wuřnecž; dalšchi, hiščeže wjetšchi nadawř na naš, jynow lubeje

Macžicy, čaka. Mlódwa džowta našeje Macžicy je hiščeje njedorosčena, njedospotna, njemóže hiščeje sama na swojima nohomaj stać. Dohotowacž ju dyrbiŋy, zo bychmy ju wohladacž móhli w polnej pyšce jako kraŋnu knježnu, doitojnu džowku našeje macžerje, kotraž by žiwje wopowědowala: „Našče Serbstwo z procha stawaj!“ W džensnišchim wuradžowanju změjemy rozpominač a wobzamknyč kroczele, kotrež změja nas k stónčnomu docpěču cnyloho nadawka dowjesč. — Pšchedydstwo a wubjerf staj w minjenym lěče dwě posejdeni mětoj, w kotrymajž su so běžne naležnosće wuradžowale a wobzamkne. Jenotliwi zastojnicy Macžicy su swoje česťne služby ze zwučenej swěru wustojnje dokonjali, kaž jenotliwe rozprawy wupotazaja. Wudacž Macžica w minjenym lěče pódla Časopisa a Prototyki džiwajcy na deficit 1448 hriwnow pšchedposlednjoho lěta, kiž mějeje so lěta zaplacič, ničo njeje mohla. Za to pak budže nam knjez pokladnik wozjewiž móč, zo smy tšobzacu čezju wotbyli, dofelž je z wosebitej pomocu sprócnoho redaktora Časopisa, knjeza dra. Muki, Macžica wšchelake dołho zastate pšchinoški dóstała a z tym swoje dołhody bóle hač žane druge lěto pomyščič mohla. Za džensnišču hlownu zhromadžiznu je dotaj zwučeny porjad postajeny: rozprawy jenotliwych česťnych zastojnikow Macžicy a wubjerka, tež wšchelakich jeje wotryadow, dale nekrolog zemrětoho sobustawa a namjety, wosebje wuradženjo a wuzwolenjo nowoho twarstho wubjerka za dotwarjenje Macžicžnoho domu. — Pšchitomni rozprawy pšchibžnachu.

b) Druhu rozprawu poda knjez pokladnik Čecž. Z njeje zhoničmy, zo je Macžica měla dołhadow 2702 hr. 95 pj. a wudawkow 2643 hr. 61 pj., tak zo zbytk wosta 59 hr. 34 pj. Zamóženjo Macžicy jako literarištoho towarstwa wuczinja 3610 hr. 94 pj. Dofelž je wubjerf zlicžbowanjo pšcheladał a za dobre spóznał, zhromadžizna za nje justifikaciju wupraji.

c) Třecju rozprawu poda knjez muzejownik Jakub Schewczik. Wot njoho so zhoni, zo je w minjenym lěče jeno 83 płaczachy wopytowarjom w muzeju pobyla, a jebi wón pščeje, zo bychu tež knjeza wučerjo so bóle za našy muzej zajimali a swoje škulste džěči do njoho wodžili; z tym bychu jich lubošč za narod a joho žiwjenje zawěsčje swěchowali. Darow je muzej 140 pšchibžlo. Tež w tom nastupanju knjez muzejownik proši, zo bychu Serbja starožitnosće abo hewak zajimawe wěcy tola swojomu muzeje darowali abo pšchedawali, nic pak cyle cizym ludžom. Za joho wulku prócu a starošč wo muzej knjez pšchedyda džaj wupraji.

d) Knihisładnik, knjez kantor Kaplet, wozjewi, zo je Macžica loni 7593 jenotliwych čisłow rozdžěliła abo pšchedała. Skład knihow je nětko w Macžicžnym domje derje zaměščen a je w jara dobrym porjedže.

e) Wo Macžicžnym domje poda rozprawu jeje zarjadnik, knjez notar rěčnik Čyž. Zojo loni wuprajena nadžija, zo twarstwi dołh pola twarstho mištra Kaupa hrom. 14.000 hr. drje za dwě lěče zaplacižmy, so w minjenym lěče dopjelniła njeje. Nic 7000 hr., ale jeno 4500 hr. smy knjezej Kaupej wotplacič móhli a wostanje pola njoho hiščeje 9500 hr. dołha. Najeništoho pjenjeza je nowy dom njef 6235 hr. a starý 1346 hr. 66 pj. Hromadže potajtm 7621 hr. 66 pj. najeniščich pjeněz dóstachmy. Dobrowólnych darow je so 2453 hr. 43 pj. nahromadžilo. Wudawkow za dom je wšcho hromadže bylo 9666 hr. 30 pj., a to danje 4053 hr., dawkow 554 hr. 67 pj., za porjedženja 209 hr. 13 pj., za nowe džěla 234 hr. 10 pj., za porjad a čyřtotu domu 115 hr. 40 pj. a wotplacženjo dołha 4500 hr. Zbytk w po-

kladnich wošta 100 hr. 35 pj. Rnjezej zarjadnikej knjez pschedsyda za wschu prócu a woporniwosć so wutrobnie džaťuje a pschitomni powšchitowne pschipoznawanjo wuprajeja. Na praschenjo knjez zarjadnik wotmołwi, zo budže jomu cyle prawje, hdyž pschichodnje zlicžbowanjo wo domje z poslednim decembrom kóždoho lěta wobzamkne.

Hdyž bě so pscheczelny postron knjeza Čžernoho z Brahi, kiž njeje mohl na zhromadžiznu pschincž, wozjewil, poda

f) knjez knihownik Fiedler swoju rozprawu. Z njeje so zhoni, zo je naša knihownja w dokonjanym lěće so wo 1207 čisłow rozmnožiła, a to wot jenotliwych daricelow (a z dweju zawostajeństwow) 1100 čisłow a wot 25 towarštwow a muštawow 107 čisłow. Knihownja Macžich Serbskeje je nětko jara derje zarjadowana a je knjez knihownik z njewustawacej prócu, najebač krutu žymu, w njej džěłał, za čož knjez pschedsyda jomu wutrobny džal zawdawa.

g) Wo wubjerku joho pschedsyda, knjez farať Rubica, rěčeske, a wobšwědži, zo je wubjerť zlicžbowanja cyle w dobrym rjedže namakał.

Ř rozprawam pschedydstwa a wubjerka pschizamknychu so rozprawy jenotliwych wotrjadow Macžich Serbskeje. Wo rěčespytnym a starožitnostnym — historiskim wotriedže knjez dr. Muka rěčeske a jeju džěła w dwójimaj posědženjomaj wopominaske.

(Čtónčzenjo pschichodnje.)

Djabolste prudla.

(Bajka.)

Čžert, tón stary złóštnik, bě derje pobyl. Řóštnicy bě sebi na swět wušchol — a wšchudže, wosebje we wulkich městach, bě bohate žně měl — mjele dušchow bě so došahnyło — a to štoro hjez toho, zo by trjebał stawčžka žhibnyčž. Swět bě wšchón kaž kóhwrótny. Žblaznjeni ludžo so wo njoho bijachu a witachu so z nim kaž ze starym pscheczelom.

Čžola hordy z toho popada njebu. Čžajku bobriju złójicž — njebě džěn wulki štuť. Čžerje by tomu helštomu kńótrej nós stal, hdy by sebi byl z mocu abo z djabolškej lešču swój wopor wudobyl. Čžim wjetške wobarano — čžim šlawniške dobyčžo. Čžajka z lešču zawjedžena duška je pomazka za djabola. Čžych wšchednych dušchow pak, za kotrymiž trjeba so jenož nacžahnyčž, je so sam čžert tak kaž wobjědł.

Alle njech tež — šchibale so posměwkujo wobrocžeske djabol štronu wo štronu w knihach, hđžež bě sebi mjena nałójenych dušchow zapisał. Čžak mnohi dobry popad bě so jomu posledni čžas zašy šchlachčžil, a jich mjena běchu wšče toľšto z helštinu šazami posčmórnjene. —

Řižo bě tak kaž domobrocžal. Čžu cyle na poslednjeje štronje zahłada so na džiwne šwalke — znamjesčka, kotrymž jenož čžert sam rozemjeske. Čždys a hđys zaznamjeni sebi to a wono, kať je so jomu tu a tam čžiniło, a hđječž bě dyrbjał mydło wjesčž, to bě tu na poslednjeje štroncy zapisał.

Řschecy bóle a bóle wjeske z hlomu, hdyž zašy a zašy na samšne znamjesčto trjechi; pjchetož wosebje na jenu duščku bě so dotal pschecy po-darmo zaběhował.

Žamyšleny tu šedžeske, z pjašču zepřewšchi sebi djabolšku hlomu, w kotrejž čžyščke myšlicžku wulašnyčž, kať mohl wonu duščicžku zawjesčž.

Woczi so jomu mischtrjeschtej z hñewom a z zlobcju, pšchetož z njej so jomu hiščezje njebe na žadnu boš schlachcziko.

„Sinať dyrbiu tu wěc zapšchimnyč. Šižo pšchedolho so njejšym ludžom we swojej samšnej wošobje zjewiľ. Z hoľymi wabjenjemi so wjele njedocpě. Nic jeno na duschu — uć, tež na zmysľu cžłowjeczoho cžěla masch štutkowacz — tak, zo so czi potom škerje schlachczi“, džešche lucžibať, tón ludžiznajet.

Dolho so diabol njekomdži, jedna-li so wo dusche. Ale kajfi so na pucž zhotowacz? — „Wupikacz so dyrbiš jako paw“, rjefny sebi, „hewat ničto na tebje njepohlada.“

W rozemjesche tež z horda stupacz a z wulfa so poczinjecz, — wšcho bě sebi nanajlepje wothladať. Jenož z tej konjacej nohu so njemóžesche prawje wužohnowacz w tych wuzkich, wošobnych cžrijach. Zo by so w nich thodžilo, dyrbiesche sebi je šchtwórcz loheča blějšche wudžělač dacz. Tola šhto to wadži? Swět je džiwny. Lěpje dolhe nohi, dyžli dolhe porsty.

Cžežo cžinjesche so z hłowu. Šdže z tymi hellsimi rohami? — Pokazacz je njemědžesche, hewat by wšcho rozczěťalo. Tola diabol ma za wšcho radu. Kupi sebi nanajrjenšču larwu, a w njej bě kaž hotowy jandžel. Ničto by joho njepóznať.

(Potracžowanjo.)

3 Łužich a Saksteje.

3 Ahrósczje. Zasy dožiwicšmy jutrowničku, tola njemóžachmy ju do najrjenščich liczicž. Šdyž kšizjerški procession ze Swinańnje do kłóschtra cžehnjesche, pocza so deschczowacz, šhtož haľe potom, hdyž zas do Ahrósczje pšchindžechmy, wopšhesta; tohodla pak deschczit nikomu schtodžať njeje, doľež njebešche žyma pódla. W Ahróscžanškim processionje wobdžěli so 59 (loni 57) a w kłóschteskim 29 (loni 27), wšcho do hromady 88 (loni 84) porow. Z toho je widžecz, zo kšizjeršje jěchanjo zasy postupuje, hdyž je wo dwaj a dwaj poraj wjac kaž loni byľo. Wóh dať, zo by so wšcho k božej cžesčzi staťo byľo! Tež su so lěťa bohuzel nětotre njezbožowne padny staťe, tak zo bešche pšchi jenyim šforo wulki štrach, tola tež tu so wjetšchi štrach nimo bycz žda, a so zasy polěpšchuje. Pšchicžina njezbožow bešche drje, zo bečnu konje lěťa maľo wudžěłane a tohodla nic mucžne. Tohodla pak bjez štracha k lěťu zasy, šhtóž tu žiwn a strowy wostanje, a prawje wjele wjac!!! M. W.

— W nastupanju kšizjerjow smy dale žhonili, zo je Wotrowskich 28 porow, Njehjelsčanškich 29 porow, Bacžonškich 22 porow a Radwoťškich 26 porow a jednu jěchať byľo, a zo so tam nihdže wjetšchoho njezboža staťo njeje.

3 Kulowa. Jutrowničku njemějachmy wjele rjanoho mjedra, popoľdnjo bě kšetro deschczikoťe. Kšizjerjow pak bě w tutym lěčze telko, kaž hiščezje šnadž ženje přjedy: bešche 91 porow a 1 kón. Šdyž kšizjerjo pšched wjecžorow z Kálbic zas do Kulowa pšchijěchachu, so tu wjetšche njezbožo sta. Kón tñšchetskoho mischtra Meunerta z Kulowa, kiž hižo 24. krócz jěchajšche, so na dobo na zadnej nožy zběhny a so na lěwu stronu powali. Pšchi tom pany na lěwu nohu kšizjerja, kiž z pjatu na něšhto wšichšchi kamjeň k leženju pšchindže a sebi nohu wšiche kolena pšchelama. Masch lěkať, kiž bě na samšnej haľy

pschihladował, jomu hnydom t pomocy shwatašče. Wina njezboža njeje wěta; nětorši praja, zo je kchizef konja za kandaru pschimnył. Š.

Porjedženka w nastupanju lońšich pucžowarjow do Roma. Raž je so nam z pscheczelneje strony wozjewiło, je w zapistu mjenowany Franc Becker z Kulowa loni nic 76, ale 84 lět stary so pschi pobožnym pucžowanju wobdželił a drje najstaryši w cyłym putnistim čahu byl. Dale ma so zapist w tom porjedžic, zo su San Mōnik z Čzemjeric, Madlena Čhžec (Hörbanec) z Přetec, Jafub Čhōcka z Hōrkow a Kral z Hory w meji z čahom Jobustawow tšeczohu rjada, kiž z Wrōtšlawja wotjědže, w Romje byli, kaž přiedy hižo mjenowani tijo putnich, a jako wošmy wot nas mjenowany farač Hōrnif z Hubertusburga.

3 cyłoho swěta.

Salta. Zoho Majestocz kral Alibert poŋaza so posledni čzas bohudžat prawje stromy. Matromny tndžen a jutrowne swjate dny mōžejše so na wšchch Božich službach w Drježdžanškej dwórškej cyrkwi wobdželič. Tež přenje wulke jěchanjo w Drježdžanach drnhi swjaty džej wopyta. Kralowna, kotraž so hiščeje došč kruta njeczujesče, dyrbjesče mjez tym w kralowškej villi w Strehlen wostač.

— W Žitawje zemrě 6. hapyła rano dołholětny pschedshyda druheje komory šajstoho sejma, tajny radžicel Daniel Ferdinand Ludwig Haberkorn. Rodženy 2. septembra 1811 w Kamjencu bu wón po swojich studijach něotre lěta rěčnik pobytšchi, 1846 za mješčzanostu w swojim narodnym mješce wuzwoleny a mješče tute zastojnstwo hač do lěta 1856. Wot 1857 hač do 1886 bě mješčzanosta w Žitawje. Lěta 1849 jako zapóšlanc do sejma zastupiwšchi bu wón za pschedshydu wuzwoleny a wosta to z wmwacžom dweju zhromadženjow hač do 1889/90.

Němška. Raž hižo huiščišcho tať tež w poslednim času wjele a z džěla z šhětrej rozhorjenosčju wo jara napadnym wuprajenju němškoho kejžora pišaja. K pschedshydstwu přenjeje pruskeje komory abo pschi druhej pschiležnosčji je wón pječa prajił: **Přiedy hač woni** (t. j. zapóšlanc w pruskim sejmie) **kanal njepóžru, njepodpisam žane cła a podpisam tež jenož tamne, kotrež čnu.** Se-li kejžor woprawdže tať porěčať — a cyle wumyšlene drje tola słowa njemōža byč — dha by to lohko, woschje konservativnym jara njelube bylo. Tuzi su, kaž je znate, pschecžiwu twarjenju mnohich nowych kanalow w Pruskej, jako pschecželjo rataštwu žadaja pať ze wšchim prawom wyschšje cła.

— Wulkomu strachej wučekny z nuzu jena z najmjetschich a najrjeńšich němškich wojńskich lōdžow, admiralška lōdž pryncy Heinricha „Kejžor Wjedrich III“. Pschi zwučowanjach w narańšchim morjn zastorečji mona pola Adlergrunda do dnja a bu tať šulnje wobschkōžena, zo so hnydom něotre džěle z wodu pjelnjachu. Z dobom nasta pschěz surowe zatšchajenjo mūtka we lōdži strašchny woheń, kotryž dyrbjachu z mnohej wodu zaliwacž, štož bě čjim strašchnišcho, dofelž bě lōdž bjez toho hižo z wodu wobčežena. Strach bě tať wulki, zo buchu hižo jeje čžolmifi a čžolmifi pschewodnych lōdž pschihotowane, na kotrež mōhli ludžo wučeknyč, by-li so lōdž podnuriła. Z wjacyhodžinstim šforo pschemocnym napinanjom radži so škōncžnje woheń wuhafčecž a pomału mōžejše lōdž potom hač do Riela doječž, hđžecž-ma

so nětko docela wuporjedzeč. Přync Heinrich namjedowasche jara wobhladnuiwe sam wschitke džela a njewopuschczi swoje městno ani na wotomik. Hdyž jo ho na hrožach wulki strach za žiwjenje dopomnichu a proschachu, zo by łódž wopuschcził, wón wotmołwi: „Za sym wjednik a dyrbiw=li łódž wopuschczič, budu ja posledni, kotryž z njeje pónđže.“

— Zwjazk ratarjow, kotryž w nowišim času wosebje sprócnuiwe za jobustawami pyta, by radu tež burow w katholickich krajinach za so dobył, runjež so tam burste towarstwa hižo derje dosč za lěpsche swojich jobustawow staraja. Hižo wjacj króč je tajke pospyty činił, ale pschecy bjez prawoho wuspěcha. Krótko do jutrow měješe zwjazk zaji zhrmadžiznu w Düsseldorfje, na kotruž bě tež burste towarstwo nad Rheinom pscheproschene. Pschedwšyda tutoho towarstwa, hrabja Spee, pak tam jasnje wupraji, zo zwjazka w tamnych krajinach njetrjebaja, a zo bo wón jenož tač k spomóžnomu skutkowanju burstoho towarstwa schodžal. Najti duch pak w zwjazku ratarjow pschecziwo katholickej wěry knježi, pokaza so z nowa tež zaji w tamnej zhrmadžiznje, hdyž sebi jednu z rěčnikow wuplappu, zo tola luthersej njemóhli derje jobustawy burstoho towarstwa byč, dočelž je pschedewšchim wěriwe, t. v. katholicke. A tola je znata wěc tam kaž pola nas, zo katholickejo druhowěrimym w tajkich towarstwach ženje žaneje kschiwdy njeczinja. Tež politiska agitacija zwjazka ratarjow je hušto dosč pschenahla, tak zo móže samo na sebi dobrym zaměram schodžec. Tohodla njech je zwjazk trěbny tam, hdyž burja druhich zjenocženjow nimaja, hdyž pak tajke mamy, kaž pola nas, tam njech nas wostaji na pokoj.

— Pruske ministerstwo je wosebite wnkazy swojim poddatym zastojnstwam rezektało, zo měle so za twarjenje pschihodnych wobhydlenjow za dželačzerjow starac. Twarne towarstwa měle so založowac, pienjez so k tomu wot knježerstwa a gmejnow wupožčowac, role so kupowac a druge móžne srědky naložowac. Ze tež wopravdže čas, zo so w tutym nastupanju něšto stawa. Wobhydleni za dželačzerjow je we wulkich městach mało a tohodla su pschedrohe. Najhórshe je tute hubjenstwo w Berlinje. Čželna a duchowna strowosč pschi tym jenak čžerpitej. — Za same praščenje dyrhja so wschudžom zajimowac, hdyž wjele dželačzerjow blizko hromadže bydli. W Belgiskej na psch. su twarne towarstwa hižo wjele lět, a statne banki su tam hižo na 30 millionow hrivnow po 2—3 1/4 % za twarjenje małych wobhydlenjow wupožčile.

— Wulkowójdoda Wjedrich Franc IV. Meklenburgski je 9. hapr. swjatocžnje do swojeje residency Schwerina začahnył, zo by nětko lěta samostatnosče docpiwšchi knježerstwo swojoho kraja pschewzał. Dotal běše je joho wuj, wójdoda Jan Albrecht, wjedł.

— Za nomoho biskopa w Passawje je přyncerent Luitpold kapitulara dra. Henle, generalnoho wšara w Passawje, pomjenowal.

Awstrijka. Knježerstwo běše dwaj sakskej předarjei, kotrajž k rozščerjenju lutherseje wěry samo za rakusku isčerpliwošč pschewulki harn čžinjeshčaj, wupokazało. Na namołwienie němstoho knježerstwa bu nětko wupokazanjo zběhnjene. Što tež to by němste knježerstwo prajiło, hdy by so Awstrijka čhyła podobnje do joho nutskownych naležnosčow měschecž?

Rom. Zo swjaty wótc wot swojich wěrimych Přetrowy pienježč dóstawa, je njepšcheczelow cyrkwy stajnje mjeržalo a ze wschelatimi srědkami su tute dary lubosče hižo zahacžicž spytowali. W poslednim času čchedža je jako

njetrebne pokazacj, wudawajo, zo je bamž njesmėrnje bohatty. Dvě milliar-
dže a 120 millionow hriwnow ma wón zamóženja, a te dyrba jomu
lėtnje na 100 millionow hriwnow danje wunošćecj, tať pišaja liberalne
nowiny z mjesczacej nadžiju, zo tola katholicjojo nėtko „bohatocho“ bamža nje-
budža dale podpjeracj. Wšchi tom pať z najmjeńšcha mudrišchi z nich derje
mėdža, zo bamžowe wobjedźeństwa: kať palastry, zahrody, mušjeje z wobrazami,
knihemi, starožitnosćemi a t. d., žanoho wunošćka nimaja, haj, zo hišćeje
mnohe pjenježne wudawki žadaja, runjež šu samo na sebi wězo jara
mjele winojte. Ščoť potajkim šwjaty wótc za swoje zasťojństwo trjeba — za
swoju wošobu ma jara mało wudawkow — mőže wón jenož wot lubošćeje
swojich wėriwych šo nadžijecj.

Šwycerſke šnježeństwo bė italskoho anarchistu Zaffei-a italskomu šubništvu
pšchepodať. W Genfu nastachu tohobla wulke njemėry, na kotrychž šo wu-
krajni, pšchede wšchim Rušoj, wobdźělichu.

Francóžſka. Prěšident Loubet puczuje po južnej Francóžſkej. We
Rizza zetka šo wón z ruškim admiralom Wirilewom, kotryž bė z wot-
dźelenjom ruškich łódži Francóžſku wopytacj pšchijěť. Pšchi zhromadneje hošćinje
bu pšchezjenošć mjez wobėmaj krajomaj z nowa wobkrcěžena, na čimž šo
Francóžoj wězo jara mjeseľa. — Šdnyž wopyt ruškich łódži hišćeje w pšchi-
šćawje Toulon pšchėbywašće, buchu tam z dobom teť italske łódže wozčaf-
wane, a to bė trochu napadne, zo ruški admiral telegrafijcy wot fejžora
poručnošć dōsta, Toulon wopuščecjicj, prjedy hać italske łódže pšchi-
jėdu. To drje njetrjeba na njepšchėželne zmyšlenjo pšchėžiwu Štalſkej pokazo-
wacj, ale Ruška noćce šnadž podhlad zbudžicj, zo čyćla Štalſku wot Němſkeje
a Ruſuskeje na swoju štronu šezahnjeť.

— Miništer-prěšident Waldeck-Rouſſeau je dwoju operaciju pšhetrať,
doťeľ bė šo jomu nėkajke jėťsenjo pod jazykom šćiniko. Nėtko šo zasť
poľěpšcha.

— Dźělaczerjo w Marseillu wšchity zasť dźěľaja. Docpėli ze swojim
šweczenjom ničzo nješju.

Ruška. General mjecť Wicsemski, kotryž bė pšchewulku hrubošć
policistow a wojakow pšchėžiwu njemėrnym studentam zjawnje porokowať,
dōsta šam wot fejžora wótrny porok.

— Łagowski, kotryž bė pšchėdnydu šwjatoho šynoda, Pobjedonoszewa,
zatěľicj špytať, bu na 6 lėť k čžežkomu dźěľu zasťubženy.

— Za nowoho ministra wuwucžowanja bu prjedawšchi wójnski miništer
general z Wannowski pomjenowany a jomu wošebite prawa k wutworjenju
ľudowych škulow date. Wannowski plaćži za rozhladnoho muža, kotryž ma
teť mjez šćudowacej młodžinu mjele lubošćeje.

Bolharſka pokazuje šćoncžnje pšchėžiwu tať mjenowanomu macedoni-
škomu komitejeje mjecťchu krutošć a je joho pšchėdnydu a nėkotrych šobu-
šćanow zajala. Komitej bėćke jebi nadawť šćajk, zběťkašćstwo w turkowskej
provincy Macedonskej zbudžowacj, a bė hižo mjach njefutkow zawinyť.

— Prjedawšchi miništer-prěšident Stoilow, kotryž bė poľednje 25 lėť
pšchi wšchėch waźnych podawšćach w Bolharſkej pōdla, je šobotu do jutrow
zemrėť.

Čhinſka noćce Ruškeje prawo na mandžurſku provincu dacj, a
Ruška tohobla wozjewja, zo wot Čhinſkeje te pšchilubjace podpismo nježada.

Wjele rešacj to dale nima. Ruska je Mandžurisku wobsadžila, a jeje wójška tam wostanu, tak zo budže tuta provinca woprawdže tola ruske wobjedženstwo.

— Zahnataj chinškej wjednikaj Tungfuhšiang a prync Tuan hromadžitaj pjecža nowe wójška a staj so zjawuje pscheczino kejzorskim wufazam spjecžiloj.

Afrika. Po powěsčach ze štrony Burow chcetaj Botha a Dewet swoje wotdželenja dale bóle dźělic a Zendželečanam njewustawajcy ze wschěch štron njeměry pschihotowacj. Pokazaja-li so něhdže mjeńšche wotdželenja Zendželečanow, su bórzy wot Burow wobdate, tak hižo su njedawno zaji pschěz 70 Zendželečanow zajeli. Psihińdu-li Zendželečenjo w sylnišich čyrjódach, zhubja so Burowje w čezko pschistupnych horach a lěsach. Tajka wójna je za Zendželečanow žalostnje napinaca, a lědom je jim móžno, jebi pschěz nje-pscheczelske čyrjódny a čyrjódki trěbnu cyrobu pschihowowacj. Njich snadne do- byčja jim mało pomohaja.

Wschelciziny.

* W Nantes přédowasche P. Souillard bolmonczku na tóncu swojich póštnych přédowanjow wo smjerczi a wěčnošczi, a stónčzi ze słowami: „25 lět mam hižo missionske přédowanja, a husto je so mi stało, zo po přédowanju wo smjerczi něchtó z pschipošlucharjow nahle wumrě. Wy-li so podobne tež dženja pola nas stało, dha póbznaježe wo tym bože napominanjo, zo bysčježe pschecy k smjerczi hotowi byli.“ Po přédowanju chěšche P. Souillard pobožnošcž wotmčž, nadobo pať padže k zemi a bč mortuwy.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 433. Jan Kral, krajny sudnik w Kamjenicach, 434. Hana Kralowa z Matsee, 435. Khata Mikławšcyňa z Pazlic.

Sobustawy na lěto 1900: 822. N. N., 823. N. N.

Na lěto 1899: 849. N. N.

Na lěto 1898: 875. N. N.

Na lěto 1897: 822. N. N.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: k. Pětr Rjeda ze Swinafnje 5 hr.

Za missionsku kapatu w Olbersdorfje pola Žitawy: k. Kral w Kamjenicach 10 hr.

Za nowu kapatu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: k. Kral w Kamjenicach 10 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7357 hr. 44 pj. Dale darichu: Farať Kubaš w Njebjelčicach 4 hr. r. 8 hr. (sym-li dať abo nic, njeje wěste — tuž njech je Mačičnomu domej).

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Erjedu 1. meje (na Wałporu) póndže **procession** z Khróšciz do **Žilipsdorfa**. W Khróšcizach rano w pjeczich hodžinach boža mšča. Zohorunja w Budyšinje dopowńnja w džewjeczich boža mšča za procession.

Wo bohate wobdželenjo prosy

Jakub Ščerc, wjednik.

Procession do Lourdesa wotjědže 1. meje ze Strassburga (na 10 dnow). Zamołwjenjo a připóstanjo pućowanskoho pjenjeza ma so hač do 18. hapryla stać na adresu: Frau Witwe Ohlmann, Strassburg i. Els., Kuppelhof 9. Programy tam za 40 pj. dóstanješ. Dalše je zhonić w redakciji.

Čiřčej Smolerjec knižicziřčejnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediciojach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Štrowny časopis.

Wudawany wot towarštwosći ff. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 16.

20. hapyryla 1901.

Lětnik 39.

Šłowna zhromadźizna Maczych Serbskeje w Budyščinje 10. hapyryla 1901.

(Škóncženjo.)

Tež f. dr. Muka žadanjo wupraji, kaž přjedy f. Schewczič, zo bychu Serbja zajimawe štarozitnosće, kotrež maja abo uadenđu, škowali a našchomu mušej pšchinwobročili. — Wo hudźbnym wotryedže móžesće f. dr. Muka wozjewić, zo wón njeje, kaž bě loni rěkało, so rozwjazał. Kaž bě f. Schewczič w štarozitnosćnym wotryedže zajimawy pšchednosć wot starych Serbach nad Mohanom měł, tak je w narodopisnym f. farar Handrik wo swójbnyh žiwjenju Slepjanskje wosady rěčał. — Škóncznje f. kantor Jordan z Popoje wo delujołuziskim wotryedže wozjewi, zo tón piluje džěla a je loni 6 na-
božnych špišow wudał, f. čomuž je pjenježnu pomoc dóstał: f. rěčnik prošu wošebje, zo bychu tež sobustawy Maczych jich dale podpjerowali.

II. Po rozprawach mějeske wopomnjeństu rěč za zemřěty sobustaw Maczych, knjeza fantora emer. Bartka, jeho něhdušchi wučomc f. kapłan Domaščka Hódzijski. Z jara wnstojnjeje a ze zapalom pšchednosćowaneje rěče tudy trótki wobšah podawamy: Jan Bartko narodźi so 1823 w Drobach, študo-
wajece w seminaru w Budyščinje, pobu jako šulski witar w Delnjeje Hórcy a na to 10 lět wučer w Kwacjicach, hdžež tež njeměrnej lěče 1847 a 1848 jobu pšchěbđži. Potom so do Mosacze pšchěbđli, hdžež je wot lěta 1857 jako cyrkwinny wučer wnstojnje a šwěrnje škutkno cyłu generaciju wuručowal a wučahnył. Knjez rěčnik dale wopominasche pišmowšće škutkowanjó zemřě-
toho, z kotrohož je wošebice wopominanja hódne špišanje a wudaczo dwojeje čitanki a dwojich biblijskich stawiznow. We swojim zastojniškim škutkowanju je zemřěty pšhec serbsku rěč špěchowal a naložował, bjez toho, zo by so z něčim
bał wot toho wottrašćić. Zola tež za zhromadne narodne žiwjenje Serbow

so žiwje zajimafsche. To móžesche woſebje jaſo ſobuſtaw Maczicy Serbskeje, burſtoho towaſtwa a nalutowaſnje wopokaſač, hduž bē zaſtojaſtwa zložiwſchi ſo do Budyſchina pſchedydli. Wo Maczicžny dom, kotrohož zarjadnik wjac lēt bē, a wo tiwar nowoho domu je ſebi zemrēty ze ſwojeje njewuſtawaceje ſtarofčiwofčju wulke zaſlužby dobył. — Wopomnjeczo zemrētoho ſobuſtawa pſchitomni z poſtanjemjom počezčičju. Poždžičjo tež hiſčesje ſo čzejtnje ſpomni na dweju drugeju prjedawſheju ſobuſtawow Maczicy, kotrajž ſtaj loni wumrētoj: knjeza ſuperintendenta Kalicha w Oſchacu, kiž bē po ſmjerečji Šórnikowej nathwilny pſchedyda, a fararja emer. Bergana w Zdžarach.

Woſmjo knjeza bēchu ſo do Maczicy zamohwili. Mjez tym, hacž ſo wo tom jednafsche a wſchitcy ſo za ſobuſtawy pſchijaju, wotně ſo ſkład za Maczicžny dom, kotruž mjeſesche wmoſchł 46 hr. 35 pj.

III. Šato tſeczi pſchedmjet po džeſkim porjedže bē wuradžowanjo wo dotwarjenju Maczicžnoho doma a wuzwolenjo nowoho tiwarſkeho wubjerſa poſtajene. Knjez pſchedyda nacziſt wozjewi, kaſ móhli cych dom dotwaricž. Tež za drugi džel hypotekalnju požczonku doſtanjemj; za zbytny hiſčesje trēbny pjenjez na tiwar pak bychny podželne dožne liſty wudawali. Lubijſka banka chce wēc do ruſi wzacž, jumu (60,000 hr.) nam požczicž a ſebi jaſo druhu hypoteku zapijač dacz. W bēchu 21 lēt bychu ſo podželne liſty zaš wuplacičž mēle, z čzimž by doh zaplačeny a hypoteka zbēhnjena byla.

Wo wažnej wěcy ſo pſchitomni žiwje rozmoħwaju. Tajke poſticežnjo ſo wſchitkim ſpodobasche; tola ſo čjim bóle na to pokazowasche, zo dyrbinny mjez tym pilniſcho, dyžli dotal, dary hromadžicž, hduž džeu mamy za natwarjeny džel hiſčesje 9500 hr. tiwarſkeho dohja doplačicž. Woſebje k. dr. Wuſa bē jara doſkładne namjety w tom naſtupanju pſchihotował. Hdž bēchu pſchitomni jenohłóſnje pſchihłóſowali, zo Maczica Serbska tónle pucž, kotruž bē knjez pſchedyda pſchednjeſt, naſtupi, k. dr. Wuſa ſwoje namjety bliže wnožowasche. Wjez dohoho komdženja dyrbi ſo ſchēſchi wubjerſi tworicž z 25 abo wjac ſobuſtawami, kotřiž bychu w 7 jenotliwych wotriadach abo komiſijach naležnoſč wobdžělali, zajimanjo za tu wēc wnbudželi, pomoc nahladnych wojobow a podpjeru wyſchnoſčow docpēc pytali a ſkładowanjo darow ſpēchowali a organiſowali. Wuſtojne, derje pſchemyſleue a z wulkeje pilnoſčju wobdžělane namjety ſo wſchitkim lubjachu. Tuž ſo woczihčesja a jenotliwym wuzwolenym abo hiſčesje wuzwolonym knjezam pſchihłóčelna. Potom ma ſo cych ſchēroki wubjerſi powołač a jenotliwie wotriady tworicž.

IV. Tež druge namjety ſo činjachu. Knjez dr. Pilſ je kraſny opus doſonjal, woſebitu ſerbsku operu „Smjertnica“. Rukopis ſo pſchitomnym pokazowasche, a čzi wobzamknjuhu, zo ma ſo k. dr. Pilſkei próſtwa wnpajicž, zo chych „Smjertnica“ lēſa na Michała w Budyſchinje wuwjeſč. Wuſoſchł mēl za Maczicžny dom byčž.

Dale ſo za to rēcjesche, zo by Maczica zaš wjac ludowyh ſpiſow wudawala, lud chce čzitacž, tuž dyrbinny jomu ſpiſy podawacž. Tomu pak ſo ze ſtrony pſchedyſtwa tež napschēcziwi, zo drje Maczica chce wudawacž tajke ſpiſy, zo pak trjeba rukopis k tomu, džela, ſpiſane w dobrej ſerbskej rēczi, kotruž lud rozemi. Tež na založenjo a rozumnoženjo ludowyh knihownjow, woſebje pſchi naſchich ſerbskich towaſtwach, ſo pokazowasche. Pſchi rozmoħwe wo tom woſebje rēcžachu k. rēcžnik Warczewſki, luby pſchēcžel naſchoho naroda, kiž tež lēſa bē dohki pucž ſem pſchijěl, kaſtan Andricſki, farat Handrik, tachantiſki předač Šchewczik, farat Kiſchizant a dr. — Pſchedyſtwa ſlubi,

zo z najmjenjšca jenu wosebitu knižku za lud (powědańczo abo podobne) kóždy lěto wuda.

W nastupanju sšadowanja darow za Maczicźny dom f. farař Handrik na to pokazowasche, kak spomóžne a wunofne by było, hdy by kóždy něšto za Maczicźny dom postajil, jabłoń, wosrědk, kofosch abo podobne, a chcy wunofsch Maczicźnomu domej pschiwobroczył.

Skónčnje so hišće dwuje wosebite poczešćowanjo wobzamkny. Knjež dr. Muka krasne wobrazy wo serbskich twarach pokazowasche, kotrež je twariski radžiczel Schmidt w Drježdźanach rysował a nětko našdomu musejej daril. Řečnik mnohe zaslužby wopominasche, kotrež je knjez twariski radžiczel wo našch musej a Maczicźny dom měl, a namjetowasche, zo bychmy knjeza Schmidta za zakladneho sobustawa Maczicźneho doma pomjenowali. To so jenohłósnje sta. — Druhi namjet staji f. kaplan Andricki. Wón zhromadźiznje wozjewi, zo je z wosebitym prócowanjom knjeza Adolfa Černoho pschi Pražskej čěskej university so wosebity lektorat za serbsku řeč založil a zo je f. Černý tuto pschednoschki pschijał a hižo započal. Tohodla namjetowasche f. Andricki, zo by knjezej Černomu Maczica swój dźak wuprajila. Tež to so jenohłósnje wobzamkny.

Z tym buchu wuradźowanja skónčene. Hdyž bě protokol pschecitany a pschipoznaty, so zhromadźizna pozběhny a ze swětom „Hišće Serbstwo njezhubjene“ skónči so 54. hłowna zhromadźizna.

Djabolste prudla.

(Wajta.)

(Potracžowanjo.)

Tajki puscheži so do swěta. Runu sežežku dźěšce do cyrkwyje. Sewak to joho wafchjo njebě. Domu božomu khodžesche z pucza. Tam bě něštožkuliž, šhtož bě jomu z dušce won pscheciwne. Ale tón fróč dyrhjesche so pschewincz a do cyrkwyje zastupicz, chcyche-li dušchu, za kotrež khodžesche, lepicz, Tola pschede wšchim chcyche so po cyrkwi rozhladacz, hacž trasch niczo na woltarju njeje, šhtož by joho z durjemt won wuhnało.

Durje stojachu wotewrjene schěroko. Chcy dom boži móžesche pschewidžecz. Ach, kak joho čorna wutroba pukotasche, hdyž po kamjentnych sthodžentkach pschekafaju so do cyrkwyje funy.

Wjele bě sebi zwažil — toho bě sebi wědomy —, ale šhtož wjele waji — tomu so tež wjele radži.

Čžicho bě w cyrkwi. Talc swjata čžischina bě jomu runje hódž. Čžim čžichichcho bě w cyrkwi — čžim bóle mylesche wšchón njeměr wot wonka. Hdyž pak je raz pobožnosč kažena a mysle su so rozpjerschike, potom hižo so tak rucze f Bohu njewróčja.

Sewak tak lafomny za dušchemi — bě sebi wón dženja jenož jenu dušichczu zhlaďal, jeneje jenicžesche dušce dla bě so do domu božoho pschewaczil. Bě wšchak jomu raz do mozhow pschichchło, swoje štadło wo padłoho jandžela pschisporicz. — Haj, zawěrnó, jandžel bě wona hacž dotal byla, čžista a njewinowata, pobožna a pokorna.

Hižo tu bě, přědku psched woltarjom Maczerje Božesche, stychnywšchi ruch klesčesche a, jakož by na wšchón swět zabyla, zhladowasche na jeje swjeczo.

A to džen bě, šhtož djabola najbóle mjerzasche, zo bywasche wšcha podnurzena w rozpominanju, zabhywšchi na wšche swětné starosče. Tu khodžesche

so jenož z křobléj wutrajnosću učěšto docpěč. Někotry zakrašny křoč bě hižo podarmo so na tule čijišu dušchu napjerač.

Zešnje z hladkimi liščezatymi słowami bě jej do wušchow šceptač, zo by tola do knježnow nješćla. A kajtu helstu radošč bě z toho měč, zo jeje samotnaj staršej jej pucž do klóštra zastupišćta, žadajcy, zo by jeju dźowka swět, přjedy hač jon wopuščězi, zeznała.

„Njech jenu swět zeznaje — potom hižo so do knježnow njenamała“, bě džen tež čertowa myslička była.

Alle tež w tych pašlach ju njedosaže.

Bě drje šćla na swětnu wjesela, ale jenož z poslušnosće napschězo staršimaj. Bě so dała psychič na kwasy — ale ze žanym wóčkom njebě zhladnyła do šćpihela, a wšć liščezěnja a wabjenja swěta bě zapčěla. A hdyžkuli duch ze jstwy so ze swjećenej wodu wotřepi, šćzinimšći šćbi swjatny křič, bě diabol ze strachom so dač do čěčanja.

Alle čim huščičcho bě pschěrač, čim bóle lacnjěšće za teje dušchu. Šacžrunjež bě jomu, kaž by po žěhlwym wuhle stupać, zeidže do přědka hač pschěd samón woltač Maczerje Božje.

„Zlehnješ so na stoly runje jej napschězo“, džešće sam pschi sebi, „potom hižo so na mnje dohlada. A hdyž jeno so jeje myšle wot modlenja wotwobroča, potom hižo je přěnju křočel do hrěcha šćinika.“

A pschěcy wjac a wjac doměry nabra zhladujcy na pschitomnych, z kotrychž bě tač mnohi jomu zapisany na wěti. Wězo doniž hiščěže so modlach a kemjchi křodžach, njebě hiščěže wuhrač — džeržešće jich hačle za jenu nitku — druhich pač měšće hižo na rjećazach.

(Potracžowanjo.)

3 Ružich a Šafšćeje.

3 Hajnic. Katholiske wobydleštwu tudomnje krajinu je wot 20 lět sem šćajnje pschiběrač, tač zo je nětko na 800 dušchow a 130 šćulšćich džěčzi zrostko. Džěčzi křodžach dotal do Lutheršćeje šćule do Budešćec a dōšćawach jenož wosebitu křěšćanšću wučžbu w tudomnej kapali. Dofelž pač je tajke wopytowanjo druhowěriněje šćule pschěcy ze šćfodu za katholicke džěčzi, myšlachmy hižo dawno na załožěno wosebiteje katholicke šćule. Tola dwōjcy ministerium prošćwu wotpočaza. Dofelž pač so wobaj razaj zadžěwki wotšćonich, na kotrež so wone powočasće, šćōncnje na šćěžu prošćwu šćulu dowoli. Tuž měšće so nětko po možnosći bōrži nowy šćulšći dom natwaricž, hđžež moško so nazymu z wučženjom započěč. Dofelž pač so nowa šćula najlěpje ze započatkom šćulšćoho lěta wotewri, a wosebje, dofelž běšće Budešććanšća šćula jara pschěpjelnjena, šćaji nam šćulšći dohladować namjet, zo bychmy hnydom po jutrach započěli a hač do twarjenja nowoho šćulšćoho domu hōđžiny w dotalnej šćulšćej jstwi w kapali wotměwali. Tutōn namjet so z katholicke šćromy pschija, a tač bu šćula, přjedy hač běšće so šćtō nadžal, zańdžěnu pōńdžělu swjatočnje wotewřena. Swjatočnosć wōšćojěšće z božje mšće a swjedžěšće rěčje, w kotrejž knjež šćolastik Šćala na nastacž Hajnicžanšće misšionšće wōšćady a na zašćužby tamnišćoho šćabrisćoho knjejšćwa wo nowu šćulu šćominasće. — Do nowěje šćule w Hajnicach křusćěja katholicowje w Hajnicach, Budešćecach, Mačej Křōjnic, Křōžach, Žahorju, Lejnje, Wulšćich

Debscach, Raschowje a Bělczechach. (Zo bychu Bělczańske serbske džěczi wo serbsku křesćanisku wučbu a wo serbske čitaniske hodžiny njeprchichle, smědža tute dale tachantisku schulu w Budyschinje wopytowacž.) Za nowoho Hajniczańskoho wučerja pomjenowa schulska wjshnosć t. Pawola Rjecžku z Maich Bobole, kotryž so nam za tute mějtno tohodla wosebje pschihódny byčž zdašce, dofelž Hajniczańske wobstojnosće znaje (joho nan je hižo dołhe lěta z organistom w tamniškej kapali) a dofelž móže so jako Serb z nowoprschithadžacyimi čžěskimi džěcziimi lěpje zrěčecž, dhyli Němc. — Z twarom nowoho schuliskoho domu ma so hnydom započecž.

W **Jasenych** je sobotu wječor w 9 hodžinach nahle zemrěł Jakub Zhynda, žiwnosćet tam. Wón bě t susodej dóschoł něšto wobstaracž; hdyž pak zas dom džěšce, joho boža rucžka zaja, a wón wumrě, bjez toho, zo by wjac t jebi pschichol. Wot lěta 1883 běšce zemrěty pokładnik Jaseńčaniskeje „Katholiskeje Bjesady“, kotrejež sobustawy joho zańdženn srjedu t rowu pschemodžachu. R. i. p.

W **Chróšćicach** běšce bělu njeđzelu 40 džěczi t přenjomu swjatomu woprawjenju. Hano $\frac{1}{2}$ 7 buchu džěczi ze swjatocžnym čžahom ze schule do cyrkwy wjeđzene. Tam běšce spěwana boža mšcha z hluboko pohnuwacym přěbowanjom, kotrež měješce lujez fanonikūs farat Wernat.

We **Worlecach** su jutry pónđzeli nowu schulu wotykali. W trótkim twaričž započnu.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Cyrkwiniske wobstojnosće w sakskich herbskich krajach su džen a zrudnišce. Pschecy wjacu katolikow pschicžahuje z druhich krajow do Sakskeje, nowe cyrkwy dyrbjale so twaričž, fariske městna a schule založowacž, ale pschi wulkim njedostatku nie jenož na pienjezach, ale tež na duchownych mocach je to njemóžne a wuhlady z najmjěńšcha na bližšchi pschichod nicžo khmańšce njelubja. Wjez džiwa, zo mamy pschecy wjacu wotpadow wot cyrkwy, hdyž mnozy katolikojo lěta dołho do žaneje cyrkwy nještupja a žanoho duchownoho njewohladaja. W Drježdžanach n. psch. je drje rjana wulka dwóriska cyrkwe, ale t jeje farje kłuscha na 40,000 katolikow, kotřiž z wulkoho džěla hodžiny daloko wot cyrkwy bydla a kotřiž dyrbjja swoje džěczi do lutherskich schulow stacž. Mnohe džěczi wohladaja hakle z cyła katolsku cyrkwe přeni trócž, hdyž t přenjej swjatej spowědži du, pschetož do Drježdžan kemschi jěđžicž, t tomu nimaja staršich pienjež a w blizkoczi nimaja pak docyla žanych božich kłusbow, pak jenož z časami missiunje a tute wotměwaja so w salach, hdyž je pschemało městnow. Šyto móže to potom 1 abo 2 hodžiny nabožiny wob tydžen pomhacž; runjež by tež nanajkhmańšcha byla, dha wostanje tola mortwa, dofelž džěczi katolskoho žiwjenja njeznaja. Samo hdy bychu pozdžišcho pschiležnosć ke kemscham měli, njejsu tola zwučenj je wopytowacž, wostanu lincy, potom pschińdže měschane mandželstwo a tak wot wěry wotpadnu. Kaž wokoło Drježdžan, tak je wokoło wschěch druhich wjetšich městow. A šyto hakle dyrbinu prajicž wo tamnych mnohich džělach naschoho wótenoho kraja, hdyž daloko a schěroto ani katolska cyrkwe ani katolska schula njeje, hdyž džěczi wotrostu bjez kóždoho nabožneho rozmucženja? Tysacy tak naschey swjatej wěry kóžde lěto zhubjenju du. Kaž w Berlinje a druhich wulkich

mějstach a lutherſkich krajinach, tak bywa tež pola nas wjetſchi džěl katholic-
ſkich ſwójbow, kotřiž tu pſchicžahnu, w tječžim ſplachu lutherſki.
Žara nužne ſu tohodla nowe cyrkwie a wjacu duchownych.

— Woſebite jeńdzelske zapóſłańſtwo, wjeǳgene wot wójwodny z Albercorn, piſcebywaſche wot 13. hapyła piſchi naſchym kralowſkim dworje, zo by kralej, kaſz je ſo to po ſtarym waſchnju teſz pola druhich knjeſeńſtwow ſtało, ſwjatoceńne woſzewiło, zo je kralowna Wiſtoria zemrěla a jeje ſyn Eǳuard knjeſeńſtwo naſtupił.

— W Lipsku njejsu so lěkarjo a pschedistojiczerstwa kassow za zawěšćenjo thorych hiščeže zjednali. Nawopaf pokazuja pať so tež w mnuhich druhich městach wischelake rozkory. Pschedistowska kassow su z wjetšcha socialdemokratiska a czinja sebi pschewulskich prawow pscheczyno dźělačerjam a lěkarjam. Wošebje we wulkich městach su mnozy lěkarjo jenož na kassy pokazane a nimaja druhich dokhodow; njejsu potajfim nicžo, šhiba služownicy kassow. Wšichi tom su jich dokhodny husto jara snadne.

— Nowa wiſta jeńca za wumjełſtwo ma ſo tule ſobotu
wotewrieć.

Měmsta. Měmstí frónprync je nježělu rano na pschilubjeny wopyt do Wina pschijěl. Na dwórnišćej bu wot kejžora samoho a wot wjacorych arewójwodorow powitany, a jomu k čěsczi wotmě so we Winje wjac h swjatocžnosćow.

Raneker hrabja Bülow je so sobotu vječor z Weudiga do Berlina wrócił. Soho wulët do Stalkeje mjejske zaměr, zo by swójbnych wopytał.

— Némijši sejn zeidže so zasli 16. haprila. Najprjedy ma wuradžeč wo nowym zakonju, fak ma jo za wojeſſkich invalidow staracž; dale pſchede wſchijn wo zakonju, kotryž ma ſpiſacželam a wudarwarjam knihi jich prawa poſtaječ.

— 3 Poznáńšće so pišće, zo lěša wošebje jara wjele Polakow do wufrajow jězdźi. Wšědnyje wotjědže z Poznanja wjacj wošebnych cžahow.

— Njepisheczełstwo psheczeźmo katholickej wćerje nowiŃŃi czaŃ zały pschiběra. Njethmane a nałżane piŃma Ńo huŃto doŃeł wudawaju a na Ńamo-
paŃŃne waŃŃu teł mjez katholicami Ńo rozŃŃerjuja. WoŃebje ŃhibabŃ poŃpŃt
bė njedawno w Mnichowje nałladniŃwo „Ođina“, nowiny połneje hiđny
njeŃprawnoŃe psheczeźmo wŃŃomu katholicomu, ŃŃiniło. Wone tozeŃŃa na
wŃhelafe, teł katholicę, nowiny naweŃŃŃŃ, zo chce nowu nowinu pod mjenom
„Signoribote“ wudawaeł; naweŃŃŃŃ pał bė tał jebanŃŃ zwjerczaŃa, jałoł
by nowa nowina mēła prawje derje katholicka byeł. Najwjacy katholicŃŃ
nowin wŃŃaf hnyđom pōzna, ŃŃto za tym tełi, doŃeł tamne nałladniŃwo
znajachu. Nēkotre nowiny ju je nētko jebanŃŃwa dla wobŃforłiķe. Wu-
dawaeł „Ođina“, wēŃŃy Kucłera, pał bu nētko tutoho jebanŃŃwa a hanjenja
katholicęje cyrkwi dla zaiaty. WiđłimŃy pał z tutoho podawka, zo je za
njeŃpsheczełow katholicęje cyrkwiķe łōłzy Ńrēđk prawy, a zo Ńo za wowełej draŃtu
Ńnadno wjełk łhowa. — Katholicowje pał poćzinaju Ńo nētk teł tu a tam
psheczeźmo Ńajnym ŃŃełżuwanjam wobaraeł. Wotmēwaju tu a tam zjawnę
złromadłiziny, w łotrychł psheczeźmo njeŃprawnyŃ nadpadam na katholicu
wēru zjawnęje wuŃtupuja. Teł nimale wŃŃŃŃŃ bayerŃŃ biŃkopja na-
pominađu we Ńwojich paŃtyrŃŃŃŃ liŃŃach wēriwŃŃŃ, zo byđu Ńo pałli psheb
grołżachŃi Ńtrachami.

— Za nowoho Bassawstoho biskopa bu generalvikar dr. Henle z Klugsburga pomjenowany. Wón narodži so 22. meje 1851 a bu za měšćnika wufwjećeny lěta 1873. Zako wučer a duschepastyr ma dobre mjeno.

Awstria. We Winje zhromadži so 8. hapryla mjezynarodny kongres „antialkoholikow“ a mějeske wjac dnyow wuradźowanja. Mužowje ze wschěch itawow so wobdźělachu. Tež tu so zasy pokaza, kak swěrnje so mnozy prócuja, zo bychu nepoměnosć w piczu, tutoho surowoho njepršeczela čłowjeskeho čajneho a wěčnuho zboža, podobćili. Mnozy rěčachu za to, zo njebychu so wopojace napoje docyła, druzy, zo bychu so jeno w najwůžšich mjezach trjebale. Wo tom pak běchu wschitcy jeneje mysle, zo so nje-mělo nedoručěnym ludžom ani trjepki palenca, piwa abo wina podawac.

Nom. Wóndźelu wotmě swjaty wótc w pschitomonježi mnohich kardinalow tajne konsistorium, w kotrymž muohich nowych kardinalow pomjenowa. We swojej rěči spominašce tež swjaty wótc na powšchitkowne pschescžěhanja, kotrymž su katolikowje nimale we wschěch krajach wustajeni, spomni, zo drje w pschichodže hšchcže wjetšche strachi hroža, a napominašce, zo bychu wěrnivi k Bohu swój wučer brali.

Francóžka. Mjez tym, zo w Marseillu wchitko zasy džěla, nochcedža džělaczerjo w podkopych Montceau-les-Mines pschecy hšchcže zapocžecž, haj, najsterje hšchcže jich wjac džělo zložu. Socialdemokracija, kotřiž su na wschim wina, chcedža raz zasy spytacž, kajtu móc maja, a tohodla su na wjetšej zhromadžižnje wobzamkli, zo wschitcy džělaczerjo džělo zloža, jeli za 10 dnjow džělaczerjow w Montceau-les-Mines pod wuměnjewjemi nje-pschiwozmu, kaž su je woni postajili. Socialdemokracija nadžiweja so, zo jich pschiwisnik, minister Millerand, jim spomha. Zola je tež drje móžno, zo pschedyda ministerstwa, Waldeck-Rousseau, radšči ministra Milleranda pušcži, hacž zo by pschewulke žadanja socialdemokratow podpjerał.

Chinša. Wóskanštna jednaja w tu chwilu wo zarumaškich pienjeczach, kotrej sebi jenotliwe knježerstwa wot Chinškeje žadaju. Najwjacy chce Ruska mječ, mjenujcy 340 millionow hrwuow, mjez tym, zo by so Němsta z 200 millionami spofojila.

— 10. hapryla bu pola Bekinga němšči wysch Bartich zatšeleny. Na puczu do města bě wón z młodym Chinjanom někajtu pschekoru měl, a tutón bě joho, hdyž wotjěcha, wot zadny ze starej pištolu zatšěl. Włordat je zajaty. Zda so, zo je wschelaticy pomocnikow pschi swojim njesluttu měl.

— W Bekingu je so džěl „lětnoho hroda“, w kotrymž němšcy wyschcy bydlachu, spalil. Hrabja Waldersee móžesche jeno hšchcže z wofnom swojeje asbestoweje kšěže čeknecž; general v. Schwarzhoff je so najsterje sobu spalil.

Afrika. Z bitwischěza w Transvaalu wozjewjeja žendželčewjo wschelate mjenšche dobheža. Hšchcže njewěsta powěcž praji, zo su Burowje generala Frencha z 500 mužemi popadli. By-li to wěrnó bylo, by to za žendželčawanow było wulke njezbožo, dofelž bě general French jedyn z jich najshmanšich wjednikow.

Filippiny. Američewjo so nadžiweja, zo budže na Filippinach skoro mēr. Su mjenujcy jich přerjoho wjednika Aguinaldoa z lešču a jebanštwom popadli. Za to pak maja tam zasy druhe wulke mjerzanjo. Se so mjenujcy wufopalo, zo su so tam z tworami, kotrejž běchu so za wojakow šale, wulke jebanštwa šale. Tež mnozy wyschcy su so wobtykacž dali.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 436. Jurij Zopa z Prawoćie, 437. Jakub Mýňk z Worklec, 438—449. ze Smječkec: Jakub Pjech, Michał Džišlawk, Michał Symank, Jakub Kral, Michał Šiman, Jakub Schneider, Jakub Schuster, Michał Šiman, Pětr Matijk, Pětr Šořta, Hana Kudželina, Hańža Jakubašowa, 450. Pětr Ledźbor z Kozaric, 451. Michał Nowak z Łusća, 452. Marija Kralowa z Jaseńcy, 453. 454. z Hory: Pětr Nowak, Michał Rjeda, 455. Bosćij Zarjenk z Khrósćie, 456. August Philipp z Boršće, 457—464. z Róžanta: Jakub Čornak, Jurij Klimant, Madlena Wincarka, Handrij Frencl, Michał Suchi, Jakub Glawš, Jakub Šořta, cyrkw. wučer Karl Wjeńka, 465—467. ze Sernjan: Michał Rjeněka, Michał Zynda, Jakub Šořta, 468. Marija Hanke z Hatow, 469—471. z Pěskec: Pětr Šořta, Madlena Domškowa, Jurij Šořta, 472—474. ze Smjerdžaceje: Jurij Dittrich, Mikławš Kućank, Michał Brusk.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 824. August Barš z Bóšic, 825. Handrij Frencl z Róžanta, 826. Marija Jancyna ze Smjerdžaceje.

Na lěto 1899: k. 850. Marija Jancyna ze Smjerdžaceje.

Dobrowólny dar za towarstwo: A. P. 50 pj.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprował: R. H. 50 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju.

Dale je so woprowało: Wot njemjenowanoho 10 hr., Jakub Glawš z Róžanta 2 hr., Jakub Šořta z Róžanta 10 hr., njemjen. ze Smjerdžaceje 3 hr., R. H. 50 hr.

Za šulu w Lubiju: J. L. z Hórkow 12 hr.

Za nowu kapahu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Přez kapłana Šořtu we Wostrowcu: njemjenowana swójba 25 hr., knj. Kretschmerec z Marijnoho Doła 50 pj. — R. H. 50 hr.

Za missionsku kapahu w Olbersdorfje pola Žitawy: R. H. 50 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7369 hr. 44 pj. Dale darichu: Rad wořska Płatowa Komisija: dwaj z komisije z euzym třećim 35 pj., štyrjo wowěrjo w Khelnje 1 hr. 35 pj. — hromadže 1 hr. 70 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Drjewowa awfcija.

We Łazowskiem reviru budže póněželu 22. hapyřla wot 9 hodź.

220 metrow mjehkich kuluchow a

150 dołhich hromadow

za hotowe pjenjezu po jennym a po džělbach pschadawanych. Awfcija wotbudže so w forczmje w Nowej Smjerdžacej.

W Borchowje, 16. hapyřla 1901.

Hajnistwo kłóštra Marijineje Swěždy.

Wyschšchi hajnič Hauptmann.

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy

změje srjedu 24. hapyřla t. l. zhromadźiznu we Wjeńke hosćencu w Khrósćicach. Započatk popołdnju w 4 hodź. Wšitke sobustawy su naležnje přeprošene, a njech wučinjene nastawki sobu přinjesu.

Předsydstwo.

Srjedu 1. meje (na Wałporu) póněžje **procession** z Khrósćic do Žilipsdorfa. W Khrósćicach rano w piecch hodžinach boža mšča. Tohorunja w Budyšinje dopołdnja w džewjećich boža mšča za procession.

Wo bohate wobdželenjo prošu

Jakub Schere, wjednič.

Čiškč Smolerjec knižicšćetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolski Pósl

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Indomyp časopis.

Wudawany wot towarštwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 17.

27. hapyryla 1901.

Lětnik 39.

* Joho wysokočestnosći

knjezej fararjej

Jakubej Skali,

skolastikej tachantstwa swj. Pětra w Budyšinje,

dołholětnomu redaktorej Katolskoho Pósla,

na dnju Joho 25lětnoho duchownskoho jubileja

29. hapyryla 1901

poswjećene.

Ty duša poľna ponižnosće
Wšak nochćeš swětnoh' khwalenja,
Pak palma džakow we nas zrosće,
Hdyž jubilej Či zeskhadža.

Štwóré stotetka sy stejał skalny
We Božej službje měšniskej,
A spěwał, džěłał njepowalny
We mysli za lud horjacej.

Ty plahował sy pobožnosće
We podatych Či wutrobach,
A swěru hajł pócěiwosće
W Či přiručenych stadleškach.

Kaž Boži pastyr sy je wodził
Na zbóžnu pastwu strowotnu,
Zle wósty plěł, a za to plódził
Te zela k zbóžnom' wujoju.

* Bjez redaktorowoho zamołwjenja.

Sy jehnjata a wowey nosyl
Na starosciwej wutrobje,
A wšednje za nje horco prosyl
Za wozboženja njebieske.

Sy hrimał tež do twjerdych wušow,
Sy budził mortwe swědomja,
A pušćał do pokutnych dušow
Tón balsam Božoh' wodaća.

Sy sobuzradny z ćicha z nami
Był w njewinojtych wjeselach,
Ze syrotkami, wudowami
Był sobuželny w zrudźiznach.

Za Božoh' mjena swjatosćenjo
Sy skutkował džen wotednja,
So prócował za přisporjenje
A rozróst Božoh' kralestwa.

Spožć Bóh Ći wospjet žohnowanjo
Za japoštołske wusutki,
A joho miłosć kóžde ranjo
So wukrasnja njech na Tebi!

R-S.

Rejzor Friedrich II. a „Kroczenjo za Chrystusom“.

Šdnž bě přjedawšiji biskop w Dsnabruću, Bernhard Höting, na tamnišiji biskopski stol powyšeny, poda so do Berlina, zo by so tam pschedstajil. Tam mějeske tež česć, zo joho tehdomnišiji kónuprinc Friedrich w audiency pschija. Jara pschecjelnje so kónuprinc nimale hodžinu dolho z nowym biskopom rozmołwjeske. Pschi rozrěčowanju biskop tež mjez druhim spomni, zo je přjedy direktor gymnasija w Kempen był. Bórzy kónuprinc wo Domaschu z Kempen, spisowarju sławneje knihi „Kroczenjo za Chrystusom“, rěčecž pocza. Jara zajimawe běchu słowa, kotrež wo tutej krasnej knizh praji: „Tutu knihu sebi jara wažu a mam ju pschecy k rucy, zo bych, je-li někał móžno, kóždy džen z njeje kapitl čital.“

Tesame rjane žwuczenjo mějeske tež njeboh wulkowójwoda Bětr Oldenburgski.

Diabolste prudla.

(Bajka.)

(Počracžowanjo.)

Tam flecžeske mlode rjane holicžo; rucy mějeske stynjeney, huba so pohibowaske w modlenju, ale myšle běchu šćtó we hódze, něhódze na rejach, a we wušchomaj schwórcžachu jej słowa, kotrež bě slyšala wot swojoho pachola a rejwarja, słowa, kotrež kaž pomjeđ spadnychu na čjstotu jeje wutrobje. A hělski duch so posměwku — bě widžał teje duške zahubu.

Tu sumaske pobožny čłowjecžk różowc po porstach; hižo pjaty króč so modleske: „Wodaj nam našche winy, kaž tež my wodawamy našchim winikam.“ We swojej wutrobje pał myšleske na wječjenje, njechaske wodacž swojomu njepscheczelej, a tuž dha wołaske kóždy króč z teje próstwu poslecžo bože na so, kaž by prajicž chyl: „Božo, prošchu cže, njewodaj mi, dofelž džen tež ja wodacž njecham.“ O fajta to hělska radošč za čžerta!

Póbla fleczeńsche żónska, po zdaczu pobożnosć sama, jenoż jeje moczi tchodzeńcziej mjelećo słućhujech, hacz tež to ludźo jeje pobożnosć widža. Zeje pobożnosć bė tajenstwo. Pšchi sebi liczeńsche, kelfo drje dobudze ze swojej zdanliwej pobożnosću. Tajka pobożnosć tež djabołej njesmjerdzi. Swėta tchwałbu, swėta mźdu jej za to lubjėsche. —

Druha zhladowańsche, wšcha hnuta, t njebiju. Zeje pobożnosć złożowańsche so jenoż na pšchethadźace zaczuća, a tuż so pšchemėnjėsche z mėsacźtom; njebė pať wobstajna a wutrajna. Górtke slyżu mőžsche ronicź, hdyż předať z kłėtki dele na sfażenij swėt hrimańsche. Doniż bė w domje bożim — bė wšcha hnuta a zbudźowańsche dobre pšchedewzacźa, ale lėdom bė noha pšchez cyrchwiniski proh won — a hiżo bė wićho zabYTE. Potom by hiżo zašy njesmilna była a swojeje hłowu a wumhyslena kaź zapleńćzene dźećo — tajka prawa domjaca wobozu. Z njej wězo djabol wjele wuichparanja njemėjėsche. Njech jeno jej něchtó sčto na přėti položi — a hiżo bė helsta fordija hotowa; a zo by so něsčto hódne nahřěšćilo, trjebańsche jenoż troščku sčkaracź a mucźicź — a na to hiżo so z hele won cžert wustoji. A tych dobrych pšchedewzacźow njebė trjeba so bojecź, wšchato je z tajkimi hołymi pšchedewzacźemi pucź do hele wukładžent.

Doniż so hiščeže z tajkimi myślemi cžertej hłowa mjerwjeńsche, suny so zašy pobożna duščicźka do cyrchwje. Woprowanjio bė hiżo nimo. Wona bė skomdźila kaź wěćnjje. Mjeltčo so cžert kichotańsche. Kóždy, wofejbe pať njeđželski džen bė jej něsčto na přėti položił, hdyż so kemsčji hotowańsche, a kóždy króć bė so tež z tym komdźila a — kemsčji skomdźila. Tón króć bė sebi rano we ložu troščku pšchidała — drugi raz bė so ze sypodžintu do bjesadowanja zapšchadła abo cžas pšchi snėdaniju pšchedundała. Zómu bė jej djabol zahnuť pod hłowu sunył, jakož bė so t rańšchim paczerjam kłakła — a tuż bė zdrėmla a wušla. Potom zašy njebė so z drascženjom wužoňnowacź móhła, bė so w sčpihelu wjercźala — hladtowała, skubała a runala — doniż njebė dawno hiżo wotzwonilo. „Jenož tak dale, moja wowecta“, pomysli sebi djabol, „tak Źno so po nēcim do hele sunjėsche.“

Hiščeže bóle rozjaśni so cžertowśke wóććto, jakož někotrych knježycźkow tať na poť božejje mšchė do cyrchwje zastupicź widźeńsche. Ach to džen bėchu joho lubuńsčy, na njoho spodobni kaź krejni bratřja — a snadno za krótki cžas joho towaťsčowje w heli. O tak z radośću cžertowśka wutroba zapukota, hdyż tajke miłe woblicza w cyrchwi wuhlada. Sim pucź do domu Wožoho ženje njezastupi, wšchato njełhodžachu tam so modlicź — to bėchu wotwukli, — ně, pšchithadźowachu jenož, zo bychu so nahladacź móhli na tón rjanu — pobožnu — žónski splah. Tohodla dže mējachu tež na nosu złotej nawoćzi a wóťse teptajen krocžachu po cyrchwi, zo bychu so te wežipne dźowki Sėwine wšchė na nich wobrocźile a jim nich lubozne wobliczo pokaźale. O tak z dźaťnym wóććtom helsti duch na nich zhladowańsche za to, zo jomu tak dźełachu do rukow.

Nadobo dohlada so mjez ludźimi na dwė žónstej. Hacz bėščtej wosobnej knjemi abo proštej buriskej žonje, to njezamóh rozpóznacź, doťelž bėščtej so do najposłėdnijšich ławkow wuslynyłoj, — ale najřterje bėščtej nėsajtej nēmiskej mējčaniskej schlumpje. Ał, nad tym wšchaf djabołej tež mało zaležeńsche — njech je, sčtóbž chce — jenož zo toho hódnuje hřěšći. A sčtož to nastupa, mőžsche z nimaj spokojom być. Gdyž bė zazwonilo, bėščtej, kaź dže so to slycha po dobrym waschnju, do cyrchwje pšchihwatałoj. Žanu njeđželn a swjatu džen njezatomdžeńcziej bože słužby. Ach, kajke bė dže to wofšchemjenio, na te

rijane drašty hladacž a znatych a njeznatych tam w zadnich ławkach pschez wołosu czahacž.

Tuž dha tež stajnje schufotafchtej, z łohczomaj do so bodžefchtej a z woczomaj na so mikafchtej. Wot kóždoho, kiž nimo njeju pscheńdže, jeju lóžyſkei hubje torhaſchtej. Tak derje so zabawjeſchtej, zo jena ani na klinkacž so njebopoſtucha, kotryž k pschežohnowanju zaklinka, a tuž so ani njepoklafny, hdyž toło-woſoło wſcho so kłafaſche a na wutrobu bijeſche.

(Stónčzenjo pschichodnje.)

3 Ružich a Sakskeje.

Swoobodne Zjednoczeństwo katoľskich wučerjow serbskeje Ružich běſche na ſrjedu 24. t. m. ſwoje druge poſedženjo tutoho lěta wozjewiło, kotrež wurjadnje wulku licžbu wobdželnikow pschiwabi, na wſchěch 20, mjez nimi hoſeža, t. bohoflowca Delana. Ružez pschedſyda Wjenka referowaſche wo pschipijach ſakſtoho hłownoho towaſtwa katoľskich wučerjow, naſtupacych pschihotnijomnu, jchěroſo załoženiu knihu ſtawiznow za kath. wučomcow, lěpje: wučerjow, za kotruž t. Symant ſerbske themata nacžifuje. Wo znate direktorium Zjedno-čzeńſtwo přjedn rodžiło njeje, ani dotal njerodži — ſchtož so piſarjam pschi-merjenje wědžecž da. — Wyſocy wažna wěc, kotraž budže hdyž hotowa za naſ wulki dobytk, je čžitanka, kotraž by jako poſtracžowanjo Přenjeje čžitanſki w 3., 4., a z druhim dželom w poſlednich lětach ſerbskim dželčom ſlužila a taſ cyle njepopularny »Kinderfreund« zaſtupila. Tuta wažna kniha razniſcho do ſwěta wuſtupuje, dychli hewaſ naſche namjetowane a wotmyſlene dobre knihi a knižki. Hižo do pschichoduho poſedženja pschinjeſu poſtajeni knježa, kotřiž ſu so na naſtawki zwjazali, ſlubjene naſtawki; tola so tež hewaſ wſchitcy naležnje pscheproſchowachu a pscheproſchuja, zo bychu, ſchtožkuli chebža ſebi z naryſowa-noho wobſchěrnoho programa wuzwolicež, jenož tež wobdželali, a w němſkej rěčſi a tež ſerbske naſtawki pschinjeſli. Budža to jaſnje a proſeže, džěſčowomu rozomej pschihodnje podate wobrazy z naſcheje domjaceje krajinowědy a žiwjenja lužiſkeje žwěrimy, ſlory a kamjeninow, a woſebye tež ze žiwjenja naſchoho domjacoſo ſerbscho rolnoho ludu, kotrež budža wěſeže mlode myſle pntacž ... Druhe naſtawki budža wo rěčnych čžachach a naſchich ſwjatych dnjach, a tež wo naſchich narodnych waſchujach pschi kſchěčžiznach, kwaſach atd., jnadž tež cyle kſhutne rozprawy wo wuměſtariſtwje, wo wólbje pomólanja atd. — Podpiſany myſli: hižo z tutyh ſkupych ſłowow je značž, zo je so w Kſhróſečicach wažna, čžežka naležnoſež rozpominała a bohudžaſ tež hnydom z cylej ſtopu a frucže naſtupila. Pschetož wěričž ſo njehodži, zo by ſo čžitanſka, taſle wot 20 ludži ſtudowana a mjez nich rozdželenia, móhla mjez nimi zaſy žhubicž. Al t tajſej noweje mužnej fročželi, w tajſej wěrije ſpomóžnej za naſchu mlodžinu a tuž za naſ wſchitſkich pschichod — ſmė a ma ſo pilnomu Zjednoczeńſtwu gratulowacž. Al tuž jenož nětk horliwie do džela! Pschipominamy, zo budže w noweje knižce nic jenož ſerbska a lužiſka macžizna — ale tež w ſerbskej rěčſi podawana. Wſchaſ ſo w naſchich ſchulach tež ſerbski čžitacž ſmė, a taſ to potom hižo nje-budža ſame Wibliſke ſtawizny, kotrež džěčži bjez toho z nabožiny znaja. Ale tež wo »ſwětnych« wěcach změja džěčži pschiležnoſež w ſerbskej rěčſi w ſchuli čžitacž. Serbski lud paſ njed je ſwojim wučerjam džakomny a jich podpěruje w zamókwjenja poſnym čžežkim prócowanju — hdyž ſu tucži wučerjo ſwojomu narodu a joho waſchjam taſ z luboſežu a wopornimje pschifſhileni! —

Z rozprawy pokładnika zhonichmy, zo mjeśeje towarštwu w min. lécze 101 hr. 87 pj. wudawkow, 90 hr. 26 pj. dofhodow — a zo bė 15./IX. 1900 54 hr. 27 pj. w pokładnicy. Wschinoschka budze jo za tuto lėto 1 hr. płacizic, liczic budze jo wot nėtku po namjetu f. Schołty wot 1./I.—31./XII. Zamoshwjesche jo do towarštwu f. wuczer Czoch ze Zdzerje. Za Macziczny dom nawda jo 7 hr. 35 pj. — Zhromadżizna pocza jo po 4 hodź. a trajeche do 6¹/₂ hodź.; psichodna zmje jo w Radworju. Po protokollu: zapišować.

Z Radworja, 24. hapryla. Dżensa dopołdnja wokoło 1¹/₂ hodź. wudhri w masiwnych hródbach Wišchnarjec hošćenca štrachny woheń a pschewobroczi w krótkim tež twarjenja žiwnošecerja Roztofa do popjela. K pomocy bėchu pschijele syławy a mužštwu z Kamjencej, Lutowcza, Lupoje, Rbelna, Adolfs-hütte, Małoho Wjelkowa, Smochczic, Luha a Wutolczic. Bėsche-li woheń w nocy wuschol a njebėsche-li telko ludźi hnydom a bórzy tež syławow na pomoc pschischo, bė drje za cyły Radwoń žalostne njezbožo nastało, kotrež by jo hiščeje pohóršchilo dla njedostatka wody wošrjedź wsh. Šak je woheń wuschol, drje hiščeje wuslėdziłi njejsu.

W Ratbiczanskej Bjesadze (njedzeli tydżenia) knjez wuczer Hajna swój pschednosch wo Gustawu Adolfsu dołonezi, f. kaplan Andricki rėczjesche wo žymšim žiwjenju a drėmanju pschirody, zwėratow a ludži, a wo radoštnym pschithadze nalėcza. — Zhromadżizna wujedna, zo přenju mejsku njedzeli do Róžanta z korchowju f. nėschporu póndže a zo zmje tam tež posėdženjo pola Schołczic. Šutse šobustawy zhromadnje f. swjatomu woprawjenju pschistupja.

Zapišować.

Z Runnersdorfa pola Bjarnaczic. Tudomne mišsioniske bože šlužby, kotrež jo w kłóštrškej hajńkowni dzerža a kotrež Wostrowczanski knjez kaplan wobštara, su pschecy jara bohacze wopytane, tak zo rum w tamnej jstwi z cyła njedosaža. Tohodla je so wobzamkło, bórzy wjetšci dom natwaricž, w kotrymž mohle bože šlužby bycž a tež nabožna wuczeruja. Twarne mėstwo a trėbne twarše drjewo je knjejskwo kłóštra Marineje Šwėdzy dobroczinje pschisluwilo. Ale pienjezy na twar hiščeje wobrachuja. Dary móža so na knjeza kaplana Schołtu we Wostrowcu abo tež do redakcije Katholscho Bosola póšlacž, abo na kłóštrškoho hajńka f. Weitšcha w Runnersdorfe wotpóšlacž. Kr.

Z Delujeje Ruzic. W Bėlej Wodze pola Mužakowa je so w tamnišich ischleńczėnjach liczba katholicich dźėlaczerjow tak pschisporila, zo je muzue, katholicu cyrkej natwaricž. Zańdżenu póndželi 15. hapryla je so přenja łopacz f. twarej zastajila. Založt cyrkwineje wėže hižo murujaja. Šižo psched nėkotrymi lėtami bė tam Mužakowski farar thėžu kupil a w njej katholicu wuczernju založil. W přėdkownym dźėle bu kapalka pschitwarjena, w kotrež jo hacž dotal mišsioniske bože šlužby dzeržachu. Dofelž pak bė kapalka hižo dawno pschemala, hdyž mējachu lėdom ischulste dźėczi rum, su nėtk wobzamkli, cyrkej twaricž. Kr.

3 cyłoho swėta.

Salša. Zoho Majestoscž kral Albert swjecjesche zańdżenu wutoru 73. wopomnjecžo na swój narodny dźėń, bohudžat štrony po duchu a tež po czele. Zoho poddanjo wobswėdčachu lubowanomu wjerchej z nowa radoštnje swoju luboscž a swėru, ale tež z dalschich wutrajnych štron pschitadjesche jomu mnoho dopořazow wutrobneje czejczownoscze. Wsosebje bu

król wuznamienjenn, zo fejżor Wilhelm na joho cześnym dnju pschipołdnju do Strehlen pschijedże jomu sam swoje zbożopishecza wuprajcż. Wóh zdżerż nam naszoho króla hiszcze dołho czerstwoho ł zbożu naszoho wótenoho kraja.

— W Sakskej w nowišchim čaŝu bóle lutuja kaŝ přjedy. Mjez tym, zo bě lěta 1890 jenož něhdźe 80,000 nalutowanŝkich kniŝtow mjez ludom, je jich w tu fhwilu 2 millionaj, tak zo hižo na toždoho druhoho wobhydlerja kniŝta pŝiħĩndze. Pjenjez bě tehdom ƶapołoŝenych woŝoło 12 millionow, nětke nimale cyła milliarda. Wŝeŝo je na drugej ŝtronje teŝ doth pŝiħiběrał a to woŝebje na ratařŝŝich wobŝedŝnŝtwach.

Němska. Kejžorjski sejm jednasche nimu hižo naspominjenych zakonjow tež wo nowym namjecze, zo dyrbi so na słódnich (Süßstoffe), fotrez so město cōfōra trjebaju, nimale wulki dawki postajicž, kaž n. pich. na Zacharin. Sejmi bē z cyła jara slabje wopytany. Nadžijēja so, zo budže lēpje, hdyž so-
tež pruski sejm zēubže. — Tolerancna komisija mējejcše zaŕy pojedženja a prěni paragraf nowoho zakonja pichiwza.

— Ługemburski wulkowójlwoda swjećelŕe 23. ģapryla w Abbaziji
ze swojej mandŕelskej zŕoty kwas.

— Pólsku rěcz pruste knjezeństwo dale bóle podtkócuje. Na wjacu gymnasiach zběhny rozwužowanjo w pólskej macjernej rěczy za pólskich wučomcow. Kaž loni w měsće Póznaniu zafazachu nabožništvo w pólskej rěczy wučići, tak je so tež nětko w mnohich druhich městach stało. Swój zaměr knjezeństwo z tym njedopřeje, pschetož Polacy so čím swěrnisho swojeje rěče džerža, čím wjacu maju za nju czerpjecž. Wěra pak najbóle pšichi tom czerpi, dofelž ju džězi w njetrozenjenjej rěczy njedospołnje nawuflu a nimto toho podtkócuje so z tym tež lubošć f nabožništwu, dofelž su tak wobczězuje rozwužowanja za nje bóle cziwila džišli wjelešo.

— W Warlinie je jo w katoľskej cyrkwi swjatoho Michala wulke njezbožo ťaťo. Mjěz tym, zo tam wojach, kotřiž maju tam z časami bože ťužby, ze ťchulskimi hólcatami jo w spěwje zwučowachu, rozbuchny plun, bjez toho, zo by sebi ťchł wujasnič mólł, ťať je jo to ťaťo. Wjach woťobow bu zranjenych a džel cyrkwie zapuťčeny.

— W Mešnu knjezi bižo dlejšči čas mjez wojačami surowy tnyš. Na 300 wojačow je fhorowch a 12 je jich wumřelo. Rchorosć drje je nastała ze sfaženeje wody. Nětko drje je fchorosć popušćizła. Rchori so porjedžeja a nowi mjeju fchorjeli.

Włostrija. Sára zwjefelace a zmizite swědženjo za swoju katholicu wěru a pschecziwo Prcz=not=Roma=hibanju je pschichodny kejzor prync Franc Ferdinand zjawnje wuprajil. K njomu běšće deputacija katholicsoho schulscho towašstwa pschischa joho prosyć, zo chcył zakitařstwo abo protektorat nad towaštwom pschijec. Prync protektorat radlubje pschija; pschisłubi towaštwu swoju pomoc z radu a štutcom, a pschistaji, zo to cžim radšci pschimozmje, dokelž hibanju pschecziwo Romej, kotraž je runje tał pschecziwo Kafuskej zložene, chcyj Włostriji z mulkej schodu hrozy. Tajke swědženjo je za swěrných katholicow wulke pokojenjo, za znatých herzejariow Schönera, Wolfa a cyłoho jich pasma pak kaž blysk z njeja. Nych njemdre zathadženjo na tajke njebojazne słowo so njechodži wopisac. — Běšće wšych tež mulki czaš, zo so w Włostriji pschecziwo žadlawym schěžowanjam jónu kručze napšcheczo štupi ze strony, kotraž je k tomu najprěnja powołana.

— K čezjezi jubilejskoho leta bē we Winje wulki procession, na kotrymž so na 10,000 wosobow ze wschēd katholicich towařstwow wobdželi. Němski radikalny herjetar Eisenkolb staji w sejmnje namjet, zo by so wobkhađ zakazał. Knježerstwo jomu to k woli njesčini. Tajke žadanjo je tež woprawdže njehańbite, hdy by so njemēlo katholicomu towařstwu to dowolicz; ſchtož smē kōžde spěwatřske towařstwo wunjesč. — Zapóslanc Wolf bu w žyromadžijnje němsko-radikalnych wot křesčansko-socialnych wuplacany. Njenje to wēzo wot nich njebē ale zaslužił je sebi to Wolf hižo husto.

— Awstrijska jedna zary ze statom Mexiko, z kotrymž dotal žanoho politiskoho wobkhađa mēla njeje. Tam bu, kaž je znate, lēta 1867 fejžor Maximilian, rafufki prync, zatřeleny. Nětko je tamne knježerstwo na mētnje, hdyž je so to stało, kapaku k zapokucenju natwariło. K po-řwjeczenju kapale je tež rafuske knježerstwo zapóslanca póstało. Z tym je dołho trajace njepřechčerstwo přchěstało.

Rom. Slawny kardinal Steinhuber mējesche 19. hapr. swój 50 lētny mēřchniski jubilej. Dofelž pak bē khorowaty, budže so tónle džen halle 28. hapr. hla šwjatocznje šwjecizic.

Francózska. Minister zwonkownych naležnosći Delcajje je so 20. hapr. do Petersburga podał, zo by rusko-francózske přchčerstwo wobkruził.

— Hdyž budže nowy towařstwowy zakon wunjedženy, zmēja mnohe wofady mjēle wjacy płacizic. Widžecž je to w mēšce Parizu, kotrež je w swojich khorownjach mēsto mīlosčiwnych sotrow šwētn. wothladařki postajiło. Za 20 wothladařkow maja tam w jenej khorowni 66,000 hr. płacizic, mjez tym, zo bēchu sotram jenož 4000 hr. dač trjebali.

Žendzelska je dotal hižo za afrikanstu wojnu přchēz 3 milliardy dołha načiniła a dyrbi nětko hladacž, z wotfel by nowe dołhody dóstała, a tuž je nětko zakon přchizwała, kotryž bē přchēd lētom hiščeje kōždy čłowjek za nje-možny mēł; zbēha mjenujcy cło na cokoř, kotryž so do Žendzelskeje přchiz-wojuje, a na wuhlo, kotrež so z Žendzelskeje wunwojuje. Přjedy nochyjsche Žendzelska wot cłach ženje nicžo wēdžecž, dofelž je přchekupstwo w Žendzelskej přeni staw, kiž ma dołpołnu swobodu mēčž. Nowy žendzelski zakon móže snadno tež za Němsku wobčežny bywacž, dofelž je tuta tam mjēle cokora wunwožowała a wuhla tam kupowała.

Portugaliska. Kaž w Španiskej, tak tež w Portugalskej so přchēcy hiščeje njemēry přchēziwo kłóřhtam a cyřtwinyh rjadam pokazuja. Na-řchēžumany lud je hižo wjacy kłóřhtow nadpadnył a wobřhodžil. Knježer-stwo je tež tu přchēziwo tym, kotřiz najbóle zařhadžeja, šłabe, a mēsto zo by njesprawnošče křostało, nařhila so tomu, zo by kłóřhty podřbčowało. Wē wřak, zo cyřtwine rjady, hačrunež bywaju njesprawnje přchēřčēhane, so ženje njepozbēhnu, kaž jich přchēziwnich.

Serbiska. Kral Alexander wozjewi 19. hapr. hla šwjatocznje hižo přjedy přchilubjenu wustawu (Verfassung).

Čhinska. Wohen w žymřim hrodže w Pekingu njeje založeny, ale je z nētajkej njerodu w kuchni nastał. Wohen rozchčerjsche so tak spěřchnje, zo njemōžjsche so škoto nicžo z hrodu wunjesč. Šrabja Waldersee a druzy wyschcy šu wřchitko žhubili, šchtož w nim mēřachu. General ze Šchwarzhoff, jedyň z najnahladniřchich němskich wyschcow, je so najřterje do wohenja wrōčizil, zo by nēřchto z domu wunjeř. Kur drje jo ho poduřy a tak so špali. Wón bu šobotu 20. hapr. hla w Pekingu pokřowany, přchē čimž so tež wřchitcy

drugzy wojeńscy wyschdchi a diplomatowje wobdźělichu. Škoda wučinja na 4 $\frac{1}{2}$ milliona hrivnow.

— Chinscy zběžarjo hišće dołho změrowani njejsu, kaž pshecy nowe njeměry dopokazuja. Štoro wschědnje stawaju so rubjenstwa a druge njekazanstwa samo w blizkosczi wutrajnych wójskow. Najbóršće je, zo su po zdaczu pola rubjeznikow tež europscy a americzanscy njethmanicy, kotřiž chcedža so tak wobohacizć.

— Chinški general Liu je pola města Suilu wjetšce wójsko zhromadził. Je to hišće w tom wotkreju, kotryž je Walderjee za swój wuprajik. Psheczinwo njomu ma so wjacu wuprawow zarjadowac. Zena ekspedycja wučahny pod wjednistwom němskeho wyschta, generalmajora z Gayl.

Afrika. Zendzeleženjo pišaju štoro wschědnje, zo su někotrych Burów, wjele tsělbow a wójskeje pschiprawy zebnali. Po zdaczu pať škoda na jich stronje njeje mjeńšca, dychli dobytki. Što poprawom z generalom Frenchom je, nichto prawje njewě. W nowišchim časach wozjemjeja, zo někajste snadnje šchoršće dla njemóže službu w tu šwilu dokonjeć.

— W Kapstacze je dotal 456 wošobow šchorjelo na mór a 185 wumřelo.

Amerika. Najwjetšce kanony, kotrež su hač dotal so lale, stoja w pschistawje města New-Yorka. Mosazna rowa je 15 $\frac{1}{2}$ metra dołha a 3000 centnarjow cžežka. Wutěl je 1,68 meter wysoki a 40 centimetrow w pscherězku a 23,7 centnarjow cžežki. Nanajdalscho móža z tutej kanonu tsěljeć 38,8 kilometrow, a wutěl pschindže pschi tom tak wysoko, zo by najwyschdchu horu na cylej zemi, „Gaurijanfar“ w Himalaia (8810 metrow), hišće wo 786 metrow pshelečal. Z rowy wuleczi wutěl z tajkej mocu, zo by blizko stojacu worclownu seženu, 110 centimetrow tolstu, pscherazyl.

Filippiny. Aguinaldo, předawšchi nawjednik filippinšich wojownikow, wuda zjawny wufaz, zo bychu so tuczi po jeho pschikladze Američanam podali. Zo by wufaz čim bóle začisčeczi činił, pscheczihu Američenjo 1000 jatych.

Za cyrkej a kerchow w Lubju: Z pokladnički swjatoho Antonia přez knjeza P. Romualda 47 hr. 16 pj., wot mandželskeju 3 hr., njemjenowany 1 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: k. administrator M. Lange w Reichenawje 5 hr., njemjenowana dželačerka w fabriey z Rusdorfa 3 hr., knihikupe Buder we Wostroweu 4 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7371 hr. 14 pj. Dale darichu: Radwořska Platawa Komisija: štyrjo wowčerjo w Boranecach 24 pj. a dobrowólny dar 51 pj. — hromadže 75 pj. Swobodne Zjednoćenstwo katolskich wučerjow serbskeje Łužicy na zhromadźiznje w Khróšćicach 24.IV. nawda 7 hr. 35 pj. (56,86 hr.) K. Sch. we Wósborku 3 hr. **Zaplać Bóh wšém dobročerjam!**

Sobustawny bratstwa „Ježusoweje Wutroby“ a „Zapowěšćownictwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu meji Bohu woprowac: „**zo by duch tschesczanski we woporniwosće nadobhwat.**“

We Wotrowje je třežla čisło 3 hnydom na pschedań. — Wšcho druge žhonišć pola

Wiktorija Bětschi w Nowej Wjesch.

Čisłec Smolerjec knižicšćejnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Štomy časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 18.

4. meje 1901.

Lětnik 39.

Mój jubilej.

Štaž su našchi lubi čitarjo z poslednjoho čísla „Katolfskoho Posola“ zhonili, je joho redaktor 29. hapryla swój 25lětny měschniski jubilej šwjecizł. Tuž njedh je mi jako redaktorej dowolene, wo sebi samym pišacž — zo bych njeboh Šórnikowe słowa, pschi podobnej pschiležnosćzi napisane, wošpjetował — „dla dospołnosće našeje štróniki“, a pschistajam: dla winowatoho džaka pschecziwo wschitkim, kotřiž su lnošecziwje na mnje spominali.

Dokanjawschi swoje studije w lěće 1875, dyrbych nimale 10 měsacow na měschnisku šwjecziznu čakač, dolež běšče z woprědta stol Budyskifoho tachanta po smjerczi biskopa Forwerta wuprózdnjeny, a tež po nowowólbje dyrbyšče nowy tachant Bernert tóhdy na biskopsku došojnosć čakač. Šakle 29. hapryla 1876 — běšče sobotu — dóstachmoj z knjezom Keilom, něčyšchim Šchérachowskim fararjom, z ruki biskopa Bernerta swjatu šwjecziznu, ja jako staršchi buch přeni wot njoho šwjeczeny měschnik. Nazajtra, njedželu 30. hapryla, druhu njedželu po jutrach, šwjeczach w swojej farskej cyrkwi w Šhrófcicach swój přeni wopor božje mšče.

Tutej podawfaj su mnozy wužili, zo bychu mi dopokazma swojeje lubosće podawali. Wjatk, wčora tydženja, dopódnja pschindže deputacija pschedšydstwa a wubjerka Maczicy Serbskeje te mni a pschepoda krasny čestny diplom, do rjanoho wobkupa zajchflecowanj. Knjež pschedšyda, kapitulár Łusczanski, mi pschi tom pschejara čšecžace a pschipóznawace słowa za moje jnadne džěla za Serbow powšchitkownje a za Maczicu wosebje wupraj. Z nim běchu ff. rěcznik notar Cyž, seminariski wyschski wučer Fiedleč, kiž bě krasny špěw zštajal, a redaktor Smoleč mje počšecžicž pschischli. — Wjatk popódnju bě katolfske towarštwjo žónšich, kotrohož duchowny zastaracžer sym nětko 14 lět, rjanu a hnujacu swjatocžnosć zarjadowało. Pschi zastupje do zhroma-

Dżigny mje knjeni antmanowa Riedelowa, „towařstwowa mowka“, powita. Po rjanym spěwje někotrych knjeźnow pschepoda mała holeczka z luboźnym hrónčkom ruczanj wěnc z 25 slěbornymi kwětkami, a potom pschedstojiczełka towařstwa, knjeni Schmidtowa, z głuboko hnijacyimi słowami krasnje wuschowane czerwjene židżane ryzwo z wobrazom swjateho Zafuba. Po jich pscheczu sym krasne ryzwo pschi swojej jubilejskej bożej mšchi pónđzelu wobleczeny był. — Za faršu wořadu běže jubilejska swjatoczność na njedźelu zřadowana. Do kemschi pschidźechnu śchtrjo zastupjerjo wořady, ff. kěbatarjei Wels z Śněwec a Měrczińk z Ćrubjelczi, dale Mónk z Ćzemjeric a Pětrka z Budyřhina te mni, zo bychu w njenje wořady zbožo pscheli; knjez Mónk z wutrobnymi słowami pschepoda nahladny wořadny dar w pjenjezach, zo bychu so za to „njebjeja“ abo baldachin za wobthady z Božim Ćželom wobstarale. — Zastupiwšchi do cyrkwy buch z asistencu, řhorchowjeni, ministrantami a małymi družkami powitany a k woltarjei wjedźeny. Boža mšcha běže najswjatoczniřcha z wustajenym Najřwjeczziřchim a z asistencu knjezow direktora Nowaka a kapłana Nowaka. Pschi tutej bożej mšchi trjebach přeni řrócz nowe drohotne Miřřale, kotrež bě mi dołholětny pscheczel, knjez Porák de Warna, wobředžeł fabřiti w Ćajnicach, jako jubilejski dar pošwjeczil. Pschi předomanju — běže tu njedźelu titularny řwjedžeł Pobožneje řednoty Maczerje Božeje Dobřeje Nady — wuprajich swój nutřny dżak za czele z nadobne zmyřlenjo, kotrež su wořadni mi wopofazali. — Tež „Katholiski Posol“ bě so řwjedžeńřcy wuřhotował; bjez mořoho wědźenja běchu w Smolerjec knihcziřczeřni, řdžež su mi jako redaktorei hewat cyle pošřušchni, řwjedžeńřski spěw zřstajeli a na řweczatk cziřla řtajili. Trochu řebi myřlu, wot řoho je, a so řpiřowaczelej abo řpiřowaczelomaj wutrobnje dżaluju. — Njedźelu popołdnjo katholicke towařstwo knjeźnow w katholickej towařřchowni pschny řwjedžeł wuřhotowa. Ćala běže řwjedžeńřcy wupřřchena a hač do pošlednjoho měřtna ze řobustawami a řořcemi napjelnjena. Pschi zastupje do řale mje dwě řerbřkej a dwě němřkej družcy powitachu a na wupřřchene měřtno dowjedźechu. Wōrřy na to řerbřka družka na powitanjo řerbřski prolog, wot knjeza kapłana Nowaka bařnjeny, pschednjese. Potom so jara luboźny řrch pschedřtajese, wobřtojacy ze spěwa, řeklamacijow a řiwych wobrazow, w kotřymž je-čłowječe řiřwenjo jako rano, popołdnjo, wječor a nōc pschedřtajane. We wobrazach, ře řōždomu džeł pschiměrijeny, řchtrji a řchtrji knježny wot pjateje nawjedowane řibanjo czerwjeny, řwěthcy a řijałkowcy mřōczalkow a řhōd řwěřdow pschedřtajachu. řřihłōřne spěwy k tomu běže knjez řhorřektor wyschřchi wuczeł Engler řomponował, zariřadowanjo wobrazow pak knjez wuczeł Semant wobřtaral. Potom mi knježny jako řwojomu wjedniřkej czeřtny dar pschepodachu: řřane wōdžeczō na řełelki za řwjate wopřawjenjo do řarřkej cyrkwy. Pōdobne pschřřchwadłō nazajřra miłōřcziřwe řotry za řachantřř cyrkwy pschepodachu. Po dalschij spěwach a řeklamaciji řežehowajře řiřcziře řiřwy wobraz „Řřal měřchnikow“. — Wječor zwřfel mi na řachantřřwe towařřstwo řwjateje Ććilije z řřanym zřřanicřřkom; řřchřitke řobustawy běchu tu zřhromadźene, zo bychu řwojoho přřřeřa pōczęřczi.

Zedyn z najprěnišich, kotřiž mi zbožo pschejachu, běšče najdosťojnišči kněz biskop, kiž bě najebacž swoju khoroscz na mnje so dopomnił, a mje z darom počeseži.

Wóndżelu do kemschi zhromadżichu so wschitch tudomni a mnozy zwonkowni
knjeża duchowni z Łużich a herbskich krajow pola mje, a knjez kantor Łusczanski,

administrator našeje diocesy, z hľuboko pohnuvacej rěču mi w swojim a zhroma-
 dženyh knježich mjenje zbožo pschejesche na wažny džej dokonjanych 25 lět
 mječnistwa. Jako dar duchownych bratrow pschepoda mi wurjadnje krasny
 slěborny a pozłoczany keluch z wobrazom swjatoho Šafuba, zo byh jón
 wšědnje trjebał pichi woporje božeye mšče. Za tajšu lubošć móžach so jeno
 ze šlyzami radošće wutrobnje džatowac. Na swjatocnej božej mšči
 w tachantskej cyrkwi bějše zas wjele pobožnych, wosebje z mješta pschitomnych.
 Pschi božej mšči knjezaj direktor Nowak a katecheta Winger assistowaschtaj
 a Cäcilijne towarstwo Wittowu mišsu k česćzi swjateje Lucije a dwě pjecz-
 hľóšnej motecze spěwajše. — Po kemschach wšchelafe deputacije a jenotliwi
 pscheczeljo zbožo pschecž pschińdžechu: Tachantscy zaštojnicy wjedzeni wot
 knjeza justitnoho radčicžela Seyferta, kotsiž dubowy stol pschepodachu; cyłe
 kollegium wučerjow katholickeho seminara, w kotrychž mjenje knjez direktor
 kanonikus Löbmann, a cyłe kollegium wučerjow tachantskeje šhule,
 w kotrychž mjenje knjez direktor Nowak z wysoch česćžacyimi słowami zbožo
 pschejesche; šhuliske pschedstojicžerstwo z pschedsydu knjezom notárom
 Chžom; katholicke towarstwo mužskich z pschedsydu k. direktorom Nowakom;
 katholicke towarstwo rjemještniškich ze swojim přašesom k. tachantskim předarjom
 Schewczikom; Budyšiska Bjesada pschez swojoho pschedsydu k. wotkrjesnoho
 wyschšeho žandarma Buta. W mjenje swobodnoho Zjednocženstwa
 katholickich wučerjow serbskeje Wžicy zbožo pschecž pschińdžechu pschedsyda,
 knjez wučerž Wjenta, z knjezomaj wučerjomaj Scholtu z Radworja a
 Wjerabom z Budyščina, a pschepodachu jako dar dwaj krasnej širučnej
 šwěcnišaj. W mjenje kľóštra Marijneje Šwěcny knjez propst Wjacław
 Toischer zbožopschecža wupraji a jara pschynu stolu pschepoda; kľóštr
 Marijny Dol zbožopschecjacy telegramm pošla a je jako dar běle rhyžo
 pschihotował; w mjenje mojeje ródneje Šhróšćžaniškeje wosady k. kanonikus
 jaraš Wernak zbožo pschecž pschińdže; w mjenje serbskeho seminara
 w Prahy knjez prašes Nowinger jara česćžacy list pošla a drohotnu stolu
 dari; w mjenje katholickeho towarstwa knježnow w Hajnicach tš sobustawy
 zbožo pschejachu a pschynje wjazanu adresu pschepodachu; w mjenje Wacžon-
 škeje cyrkwy a wosady bč hžjo sobotu knjez kľěbtaš Nobl k zbožopschecžu
 wultotne šweczo k wopomnjecžu pschinyšl, a w mjenje Lubijskeje wosady
 knjez administrator Schewczik zbožo pschejesche; pomocnicy Smolerjec
 knihicžishečešnje rjanu wotivnu zaschľeńcowanu tašlu pošlachu, a luby
 pschecžel našeho naroda, knjez rěčnik Barczewski ze swojej knježnu sotru
 Melaniju tohorunja čestnu wotivnu tašlu w mjenje pólskich katholicow, za
 kotrychž so tudy sobu štaramy, pschepodacž da.

Šhtož pak zbožopschecža jenotliwych duchownych bratrow, pscheczelow,
 znatych a dowěrjenych wěrnych nastupa, njemóžu wopisacž, telko lubošće a
 pschipóžnacža je so mi w tych dnjach dóstało. Na 30 telegramow a 200 listow
 móžach nalicicž. Tež wšchelafe wužitne a zwjeselace dary wot jenotliwych
 dóstach, tak drohotne w o d ž e c ž o na wulki woltaš serbskeje cyrkwy wot
 druhowěrniweje knježny, dwě slěbornej vasy, slěbornu nastawu na blido, rjanu
 božu martru, rjanu buržu za šhoromu-šhodženjo, wšchelafe šwecžata,
 w o d ž e c ž o na blido, lampu za študowanjo, mappy a t. d. Někotre sobustawy
 šfecžoho rjada mi jštwu z rjanyimi zawěšškami wupyschichu. Wšchě moje
 jštwy nastajachu so z drohotnymi kwětkami, rōžemi, buketami a kwětko-
 wnymi korbikami, kotrež mi pschec zas z nowa wozjewjachu: tež my tebi

zbožo pschajemy. Nětko wjetšich jich džěl psychi wołtať najzbožnišchje Knježny pschi mejškej pobožnosći.

Wšcho to wopominam tudy, zo bych swoj najwutrobnišchi džak z tym wozjewił wšchitkim, kotřiž mi telko lubošće wopofazachu. Nihdy sebi myslil njebych, zo by mój snadny swjedčen telko kědžbnošće z tak mnohich stron za-
kłužil, pschetož sam sym w tutych 25 lětach jeno činił, šchož bě moja wino-
watošć. Wschitka čěsež, wšchitka lubošć pať čěsežowarjow samych čěseži
— a wosebje tohodla sym ju drobnišcho wopisował — dokelž wona płaczi
wulkomu swjatomu powołanju, kotrež je Bóh mi dowěrił. Z najnutr-
nišchim džakom k Bohu, kiž wutrobny wodži, a z horcej modlitwu za wšchitkich,
wšchitkich mojich pschecželow a dobročerjow z cyłje duške zas a zas proschu:

Zapłacž wam wšchitkim Bóh luby Knjež!

Jakub Skala.

3 Łužicy a Časćeje.

3 Khróšćic. Mjana meja zmahuje so zas za dołhi čas w našej
wšy. Na pschedwjecžornu přenjeje meje zhromadži so tu wjeřna młodosć, zo
by rjenje wupyschnu meju stajila. Běšče drje to najprjedy čěže
džěło, tola dobra wola, wjeřola mysl a wjele mocow wjele zamóža, a
tak bu ze zhromadnymi mocami stajena. Wšcho so wjeselěšce, a z wjeselošću
zaspěwachu sebi najprjedy křwalbny křlusk: „Tebie my Boha křwalimy“;
hdyž běchu cunje hłosy w čistiym powěće krasneho nalětnoho wječžora wu-
klincžake, wuspěwa so tež wjeřoly křuch: „Našcha Šanka w wěncu steji, zelena
kaž w rjanej meji.“ Haj, rjana meja bu tu z wulkej přecu stajena, a bě so
psychi tom pódla štoro na tak mjenowane „křodojty-palenjo“ zabyló, a bu tu
tohodla tež jenož mało křodojtow spalenyh. Na! Khróšćenjo so křodojtow
njeboja!

J. K.

— Wulke ptaki bacžony su k nam do wšy pschilecžake, a jeli so stare
prajenjo zwěrnosći, kotrež je mje moja njeboh wuwka wncžila, zo bacžony
zbožo do wšy pschinjesu, budža Khróšćicy zbožowna wjes. Zedyn wobsedžer
běšče tak wjeřoly, zo da stary džěčacy wóz na třechu donjesć, a bacžonaj
chcyschtaj tež so tu zahněždžic, tola wozyczť padže z třechi. Šacž
bacžonaj so zas wrócžitaj a zbožo hišće jónu pschinjesetaj, dyrbi so dale
wocžakowacž.

J. K.

3 Zapožžene. Na dnju psched narodninami Zoho Majestošće krala Alberta
šta so kłóštrrej Marijnej Šwězdže, a z tym z dobom cyłej křtholškej stronje
w našim kralestwje, wulka a wurjadna čěsež: Wyšokodoštojnny knjež propšt,
P. Wenceslaus Toischer, dósta wot krala rycerški křič I. křasny Albrecht-
woho rjada. Knjež wokrjejnny hejtman ze Schlieben z Budyschina pschinjesje
sam wulky zwjeselace wuznamjenjejo. Zoho pschewodžachu wyšokodoštojnny knjež
Can. Cap. Cantor Łusćanski, hamtski hejtman z Erdmannsdorf z Ramjena
a kłóštrski vogt z Bosern. Dowołnja 1/2 12 hodž. dósta so knjezej propštej
w abtowni spomnjena čěsež. Potom zhromadži knjež propšt mjenowaných
knježich a kolaturne duchowništvo wołólo so pola wobjeda. — Wuznamjenjejo
samo nastupajo, je to haće druhe, kotrež so šlawej propštom šta. Přeni běšče

njezapomnity propst Chrysofomus a druzi je nětko Wenceslaus. Rnjez wo-
frjesny hejtman wuzběhny w swojej českejowacej narěči zašlužby knjeza propsta,
joho pschikadnosć jako duchownoho, joho z wulkej mudroscju a rozhladnivoscju
zarjadowany wobšhad ze swětnej wyšchnosćju, joho wuspěchi na hospodarskim
polu a druhe joho česke hódne poczinki a pschistaji, zo je wntrobnie wjesoły,
zo móže a dyrbi sam znajmo kralowskeho pschipóznacja pschepodacj. Za knjeza
propsta wulka, ale derje zašlužena českej, za klóschtr njewšchědna radość. Dženja,
hdyž so w cyłym swěće na klóschtry zběhaja, mataj naškej klóschtraj dobry
trócht na tajkim wuwózacju. Wdy pschjemny z mnohimi derjezmyslenymi knjezej
propstej wot wntrobny, zo by dołho a štrony dóstatu českej wužiwał! Wona
je zašlužena a nic jenož formalna wěc.

**

3 cyłoho swěta.

Časla. Njedawno je ewangelsko-lutheriske krajne konsistorium rozprawu
wudało wo poměrach lutheriske cyrkwy w lětach 1896—1900. Wo tutej
rozprawje je w tu khwilu w Časkej 3,619,690 lutheriskich a 126,017 katolskich*
křesćanow. Z lutheriske cyrkwy wustupi wo tón čas 3535 wosobow, naj-
wjetschi džěl je tak mjenowanym japoschtolskim wošadam a Methodistam pschi-
stupił; jenož jara mały džěl je do katolske cyrkwy zastupił, mjennjey 224
wosobow. Nawopak je z katolske cyrkwy k lutheriskej wotpadło 1757 ludži.
Šłowna pschicžina, zo tak wjele katolskich wotpadnje, je to, zo nimaju
dosahace duchowpastyrstwo, kaž smy to njedawno tu bliže rozložili.
Wotpadny wot wěry drje su jara zrudžace, ale pschi pscheschpatnych poměrach
njemóžemy so nad tym džiwacj. Džiwno zdacj pak so nam dyrbi, zo tamna
rozprawa lutherskeho konsistoria so tak jara wo to njeprašja, čžohodla telko
sobustawow krajnje cyrkwy wschelatim šestam wotpadnje, zo so rozprawa tež
z tym njespokoji, hdyž wjele wjacj katolikow k lutheriske cyrkwi wotpadnje
džžili nawopak, zo pak ženje njezapomni samo ze žarłiwosćju na to spomnić,
hdyž so něhdže wulkej duchownej nuzy katolikow tež najmjenscha pomoc
posćići. Rozprawa spomina ze zrudobu na to, zo su so na někotrych městnach
katolske cyrkwy twarile, zo su so někotre šule založile abo wobnowile, zo su
so na někotrych mišioniskich stacijach z nowa bože služby abo nabožne roz-
wucžowanja zawjedle, zo su tu a tam miłosćiwne šotry šhornych wothladale, zo
je něhdže katolski fabrikant kusł pola kupil atd., čžinja, kaž by so z tym
lutheriskim nanajhóršcha kšiwda štała a kaž bychu katolskej z tym jenož
lutheriskich na swój boč ščahnuć chcyli, mjez tym, zo by trjeba było, so za
z wukraja pschikhadžacych katolikow hščeže wjele bóle staracj, hač je to
hač dotal móžno. Čamo na to rozprawa škorži, zo nic jeno lutheriski lud,
ale tež swětna wyšchnosć pschejara katolikam polećuje, ščtož hewak wo šaskej
wyšchnosći žadny čłowjek na swěće prajicj njemóže. Zrudnje zawěšće je,
hdyž mužowje, kotřiž so za rozšěrjenje nabožništwu mjez ludom staracj dyrba,
ščtož je tola zawěšće winowatość spišowacelow tamneje rozprawy, nje-
pschecželstwo, hidi a zawisć pschecžiwu druhej tola tak hižo dość podtlóčenej
wěry ze wšěmi ščětkami rozšěrjeja.

Němšta. Arónprync Wilhelm bu 24. hawryla w Bonje do tamniškeje
university zapisany, zo by tam štatne prawa, šlawizny a druhe wědomosće

* Wo poslednim ludulicženju budža bjez dwěla ličžby hinašče. Red.

studował. Rejzor sam joho tam pschewodźesche a wobdźěleſche jo na wsche-
laſkich ſwjatocnoſcjach, kotrež jo tam k joho czeſczi wotměchu. Z nim a
z druhim pschewodom wopyta rejzor tež ſlōſchtr Maria Vaach, hđžež bē prjedy
hižo pschewywał. Wón chychi ſebi pschi tom tež woſtaſ wobhladać, kotryž
bē prjedy hižo ſlōſchtrej danił, a kotryž bē nětko frajnje dotwarjeny. Nic jeno
z tamniſchym abtom, ale tež z bratrami wobſchadźowaſche rejzor nanajpscheczelnišcho,
a wupraji ſwoju radoſc, zo imē mjez nimi bycž a naprašchowaſche jo za jich
wědomoſtnymi a wumijelſkimi dźělami. Na trónpryncu ſpodobajſche jo mnicham
woſebje joho pokorne waſchujſo a to, zo jo žiwje za wschimi naprašchowaſche.

— Němſki ſejm dyrbjelſche ſwoje poſedźenja na něcotre dny pschetorchnyčž,
dofelž jo pschi wothłōſowanju wo zakonju za zawěſcženja poſaza, zo ani połoja
zapōſłancow pschitomna njebeſche, a tohodla jo ničžo wobzamknyčž njechodźelſche.
Šalle pōndźeln móžeſche zaſy poſedźenja wotměčž. Měni jo, zo drje ſejm hač do
ſwjatkow woſtanie a ma hač do toho čaſa hiſcheže wjele wažnych zakonjow
domuradźečž. W komiſijach ſu poſledni čaſ pilnje dźělali, woſebje tež tolerancna
komiſija je hčětro poſtupila, tola jo praſcha, hač zaniōža jo wschitke jeje
namjety w tomle ſejmje hiſcheže doſčōncžicž.

— Njewſchđbne a ſurowe njezbožjo je ſo w Griesheimje poſa Frank-
furta ſtało. Tam ſu wschelate chemiſke twornje, hđžež z nēſajſej njerodu
tam dźělane twory rozbuchnychu. Woheń jo w twarjenju, hđžež je wjele
ſtraſchnych wěcow, ſurowje hčěſe rozſchđri, a tuž hiſcheže wjacj krōčž roz-
buchnjenjo ſečžchowaſche. Na 200 ludžſi bu pschi tom mjenje bóle ranje-
nych a najwjacy z nich zemrē — hač dotal bu 12 hnydom do jenocho rowa
pokhowanych. Woheń haſchečž, bē czežto, dofelž bē ſtajny ſtrach, zo zaſy
nēſchto rozbuchnje. Mjez ludom bē tajki ſtrach, zo mnozy ze wschěmi zmachami
czeſachu hač do Frankfurta a do druhich městow. Na 1000 dźělaczerjow je
pschež tute njezbožjo tež dźčło zhubilo.

— Znaty lutherſki předaſ Gliedner, tež „evangelisator Šchpaniſkeje“
mjenowany, je 25. hapyſla zemrēł. Wjetſchi dźěl ſwojoho žiwjenja je
w Šchpaniſkej pschewył, ſo by tam lutherſku wěru rozſchđrijał. Hdyſ a hdyſ
pschſchadźelſche do Němſkeje, zo by tu pschež ſwoje powěſcže, polne nje-
pscheczělſtwa pscheczſiwo katholickej wěry, ale nic pschecy polne wěroſcže,
nowe ſrědkſi ſwojomu, wot njoho ſamoho a joho pscheczelow jenož
ſchwalenomn ſtutkowanjſu dobył.

— Mníchowiſke cyle njeſchecžanſke nowiny „Ddin“, kotrež bēchu nje-
dawno, jakož piſachmy, poſpytaſe, ſwoje njeſchmane wuplody tež mjez katholic-
kami rozſchđriječž, drje po zdaczu ſforo zahinu. Ženoho z jich wudawarjow ſu
zajeli hanjenja ſchecžanſkeje cyrkwie a druhich wěcow dla, druzy ſu psche-
dołženja a jebanja dla do wutraja rozčělali. To bēchu potajſkim cži
mužowje, koſiž ſebi zwažichu, wo moralcy ſwjatoho Alſonja a z cyla katholic-
keje cyrkwie ſudžicž. Wulke liberalne nowiny, kotrež bēchu prjedy rad
„Ddina“ zaſtupowaſe, dofelž bē njeſcheczelnj bhl pscheczſiwo katholickej cyrkwi,
jo tola nětko trochu za njoho haubnja.

Awſtrija. Škoro wschđdnje piſaja nowiny wo nowych wotpadach
mjez katholickimi w Awſtriſkej. Hačrunjež je tam wotpadow doſcž — ſchtož
je nanajbóle zrudžace — njeje tola taſ zle, kaž jo to po tychle nowinkach
zda. Wo hamtiſkich zapſach bē w zańdženym lēcže k lutherſkej wěry wotpadło
4519 a k helwetſkej 339 woſobow. Dofelž paſ ſu druzy zaſy ke katholickej

wěrje so wrócizili, je zh.—madna liczba lutherſkich pſchiběrała wo 3994 wojobow, lěto přjedy pak wo 5372 wosobow. Z toho widžimy, zo so cyle hibanjo haczi. Wot zapóſtancow je tež zaſy jedyn, Aliemanni, t lutherſkej wěrje wotpadnył, tak zo ma nětko 20 muži ſhlua němſka radikalna ſtrona 13 lutherſkich ſobuſtawow. To drje je wjele, ale hordži njemóža lutherſcy na nich być, dofelž ſebi tućzi ludžo, kaž ſami wuznawaju, ſtaroněmſke pohanjto wo hóle waža, dyžli žane kſheſežauſtowo.

— Dołhotrajaca ſkóržba dla zamordowanja kſheſežaniſkeje holežki w Polna je nětko w poſlednjej inſtaucy doſkónčena. Najwyſchſhe ſudniſtowo je wuſudženjo, po kotrymž bu židowſki režnik Leopold Hilſner t ſmjerczi wotſudženy, wobkrucziło. Želi joho kejšor nětko njewobhnađži, budže wotprawyeny.

Chinſka. Tu je zaſy jónu wjetſcha bitwa ſo biła, a to pſhećziwo chinſkomu generalaj Liu pola wulkeje chinſkeje murje. Tam běchu Chinſcy wſchelake pſchekhodny pſhež hory kručže wobſadžili. Němſka a francóžſka expediſija mějeſhe pſhećziwo nim wuczahnyć. Němſcy wojacy pak tam džeń přjedy dońdžechu dyžli Francóžowje a wojowachu ſami. Pod generalom Ledebourom, polkownikom Hofmeiſtrom a majoromi Mühlenſelſom, Wallmenichom a Mühlenmannom wojowachu na wſchelachich měſtnach z Chinſkimi — kóždy wotdžel ſam za ſo. Chinſcy ſo kručže wobarachu — žiwalowachu z hór, fotrež běchu wobſadžili, kamjenje. Wjacny wojakow bu zranjenych. Němſcy wojacy pak zahnaćny jich z wulkej zmužitofeću z horow a wachachu jim nimo wſchelachich ſtarych tež 16 cyle nowych kanonow. Wjetſcha liczba Chinſkich ſpada, ale tež mjez Němcami je kóžſchto wojakow z džela czežcy ranjenych. Z nich ſu leutnant Drevello a 4 wojacy hižo zemrěli. Widžimy z toho, zo Chinſka dołho hišće njeje změrowana, a hdyž europſcy wojacy wotezahnu z kraja, drje nowe njeměry wudyra.

Afrika. Štoro wſchědnje ſčelnu žendželeženjo powěſće, zo ſu tu a tam něſchto Burrow popadli. Wjetſhe bitwy ſo po zdacžu poſledni czaš biće njeſu a małe zražki nimaju wjele rěcacž.

Amerika. Ameriſki přaſident Mac Kinley pućzuje nětko po ſwojich krajach a dawa ſebi wſchudže hołdowacž, jažož by wjetč byl. Demokratioſka ſtrona změje jomu wězo joho hordženjo za zło.

— Pſhećziwo Němſkej zda ſo Amerika džeń a njepſhećželniſcha być. Samo pſhećziwo ſprawnym žadanjam Němſkeje, zo měla by jej Chinſka jeje wudawći za chinſku wójniſtu wupramu zarunacž, ameriſch diplomatowje ſtutnja. Zda ſo ſtoro, kaž by Amerika z Ruſkej hromadže dycła Němſku cyle z Chinſkeje wuhnacž. So rozemi, zo njemóže ſebi Němſka wſcho lubicž dacž, a tuž je ſtajny ſtrach za powſchitkowny měř.

Naležnoſće naſoho towařſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1901: kk. 475—480. z Radworja: wučer a organist Pětr Šolta, Jan Grubert, Jakub Běrk, Mikławš Mjeń, Jakub Delan (alej), Marija Pjekarjowa, 481. Karl Krempka z Khaſowa, 482. 483. z Miłkec: Michał Pan, Jakub Šolta, 484—486. z Khelna: Jan Mjeń, Jakub Měrcink, Jan Krawc, 487. 488. z Bronja: Mikławš Grubert, Jakub Pjecl, 489. 490. z Lutowča: Marija Pjetašowa, Hana Šolćie, 491. Michał Delan z Wěteńcy, 492. Jurij Delan, theolog w Mohuču, 493. sotra Georgija w klóſtrze Wórſulinkow w Liebenthale w Šlezskej.

Цісіцкі Смарыец кніжніцкіцэтанье ў Мадзіцкім домье ў Вудышынѣ.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čísło 19.

11. meje 1901.

Lětnik 39.

Spěw

k česći swjateje Marije, bjez hrěcha podjateje.

Laćanski zestajił kardinal Geissel.

1.

Nade wšitke, knježna droha,
Postajena blisko Boha,
Kralowna sy w njebiesach!
Čiń, zo nut'nje tebi spěwam,
Česć a khwalbu tebi dawam,
Pomhaj smilnje w čěsnošćach!

2.

Naša khwalba njedocpěwa
Lubosće, kiž k nam sy měla,
W tebi źórło hnadow mam.
Darow poľna, cyle krasna
Mjeze wšěmi sy a jasna:
W tebi bydlil Bóh je sam.

3.

O kak wulke čini tebi,
Kiž je mócný, a će debi
Jako hnadow kralowu.
Bóh, kiž swět je wšitkón stworił,
Za džowku sej tebje zwolił,
Njewjestu, mać Synowu.

4.

Před stworjenjom lubowanu,
 Tebje ze wšěch wuzwolanu
 Debu za najrjenišu
 Z hrěcha Bóh njej' wuswobodził,
 Cyle čistu z přenja splódził,
 Wukupił najprěnišu.

5.

Knježna, wěrnje žohnowana,
 Z winu ženje wobčežana
 Njebě w dole stysknosće.
 Podjatu bjez woblak'wanja
 Wuwzał Bóh će z pokliwanja
 Z wosebitej' miłosće.

6.

Horco tehdom wojowaše
 Z hnadu stwórbu, bėdźowaše;
 Hnada derje skónčila:
 Wot hrěcha přjed' wukhowanu,
 Swobodnu a njedótkanu
 Spodźiwnje će sčiniła.

7.

Jěwa zakonja sy nowoh',
 Předzwolena najwyššoho
 Krala k wěčnej krasnosći.
 Předobyla sy ty hada,
 Hłowu zmjatla twoja pjata
 Zawjednikej k hrěšnosći.

8.

Přec' so blyšći drasta twoja,
 Samo čisći nazdal stoja:
 Stpěješ k njebju hwězdnatom'.
 Pod tobu su wšitcy swjeći,
 Ani jandžel runja njej' či:
 K trónej khwataš blyšćatom'.

9.

Synej tule próstwu podaj:
 „Smilnje wšě jim hrěchi wodaj
 Pře krej, za nich přelatu!“
 Hnady sypa ruka twoja,
 Njeh so z nimi duša moja
 Sčini cyle bohatu!

10.

Budź nam hwězda w strachach morja,
 Zo nas zmohi njeponorja
 Na łódzi, hdyž khabłamy.
 Přez tebj njech poskićeny
 Zbóžnik přistup wotewrjeny
 Sčini tam, hdžež khwatamy.

11.

Knježna smilna, dobroćiwa,
Wjedź nas wěsće, hdžež nam kiwa
Zbóžnosć raja wěčnaho!
Pomoc tu nam chceŷla skićeć,
Tam, zo móhli tebje widžeć
Pódla Syna twojoho!

12.

Nawjeduj nas w stražowanju,
W modlenju a wojowanju,
Zaćeř wot nas wšitkón bład!
Hnady poľnje na nas zliwaj,
Jako zakitařka džiwaj
Na cyrkej a na naš lud!

13.

Proš, zo wukhowamy swěru
Lubosć, nadźiju a wěru
Bjez winy a hrěšnosće.
Stadło, tebi poswjećene,
Wot wótcow 'žno dowěrjene,
Zakituj do wěčnosće!

Po łacánskim přeložil Jurij Libš.

Djabolŝte prudla.

(Bajka.)

(Stónčzenjo z čyřla 17.)

Zo bě tola za čzerta prawa pomazka. Tajkile pohórŝŝ na ŝwjatym měřtnje! Kať to myleŝŝe mnohich w pobožnosći! Njeuřŝo hać piřŝežele a řerluřŝe, žwonjachu jomu we wuřŝomaj tele žonjace řleřŝi. Zať bě ŝo na njej zahľadať, zo bě bjež maľa tu z wocžow puřŝežyl, na řotruž džě bě ŝo runje dženska zaměřil.

Alle z čzasom ŝo hiřŝežje dopomni. „Ze čzi nječjeknu — za tymi nje-
trebařŝ pařŝ“, džeřŝe řam piřŝi řebi, „jenož wo jeku duřŝu ŝo tu dženska
jedna — a řuž dha wohľeđ ŝo na druhe!“

Al tola ŝo zdžeržecž njemóžeřŝe, řež na řuřŝ hiřŝežje řwojeř woczi čziřnyčž,
řotřil ŝo runje hiřŝežje z durjemi řutř řunyřŝu a řadŝ do řuta ŝo řlócžachu.

Njemóžachu bjež řemřŝi bŝčž, njeřŝachu řožu a cyřŝwřřŝu řaznju piřŝe-
řŝupicž, ale jero, zo řich řichťo w cyřŝwř njewohľada. Řewak džě bŝ do řudži
piřŝiřŝŝo, zo hiřŝežje na řwoju wěru džeržŝa, a řo bŝ řim tola njetrařŝnu řaňbu
nacžiniľo piřŝeđ njewěřwym řwěťom. D řajŝŝŝ wbohich řpľöřŝŝŝŝŝ řŝeřŝežanow
řo žŝŝ duřŝ njeboji. řŝťotž ŝo řwěťa böľe řoji, dŝžŝi Řoha, řoho njeje čzežŝo
powaľicž.

Řeťŝo řať bě nanajřwěřŝŝi čzas, zo řiřŝu řwoju řeřčž řľoži na řu duřŝu,
na řotruž bě dženska prudla powľakľ. Řrawje řapađnje řo řoľakny, pobožnje
čŝeřŝe řo poćžinjecž. řwřate řežŝŝŝŝe wobľicžo, pobožnje piřŝewaleřŝe
woczi. Řnožŝ na uřŝo žhľadowachu, ale řa na njŝo njepohľada, řotřejež

dla so tak tajesche. Mějesche jo ho djabolſka móč so wopravdže rozrazbež, wo jeje džěsejowſtu wěru, krutu jako ſkala? Al wſcho, ſchtož bě tu pſched Božim woblicžom do čzwělow wuſtał, by było podarmo? Ach ſchto bě ſpytał, hdyž měſchnik t wołtarjej džěſche, hłěb a wino woprowaſche, Žězuſowe čžělo a frej žhromadženej woſadže poſazowaſche. Z woběmaj rukomaj bě ſebi wočzi zadžeržywał, zo by Boha njewohlabał. Nětko bě boža mſcha tak kaž nimo — a ſchto bě doſonjał? Nicžo, cyle nicžo. Wjez mała bě ze ſameje złoſće počžał z konjacymaj nohomaj kopacž a woſolo ſo bieč.

Zaſuſnywſchi ze zubami zebra wſchu ſwoju wołu a złoži ju na tule duſchu. Ani wočža wot njeje njewotwobrocžiwſchi naſopi wſchě ſwoje myſle na nju. Zaczucž dnrbejeſche wona, zo ju wobledžbuje.

Poradži-li ſo to potom, hižo ſo po nēcim hłubje do jo ho ſyčži zaſchmjace. Tak myſleſche djabol.

Al wopravdže čertowa wola ſtutkowaſche — a mocowaſche ſo jeje duſche. Z woprědka pſchewža ju džiwny njeměr, wona pytny, zo je wſcha pobožnoſč precž, zo je něſchto pódla njeje, ſchtož wſchě jeje myſle wot Boha wotwobrocža a tola njezamóh, ſo teje ſpodžiwnej mocy wumynjež. Božběhny hłowu a jeje wočzi zeffaſchtej ſo z čertowymaj wočžomaj.

Nahle ſtróžele pſcheběhnychu jeje woblicžo. Djabol, dobyčža hižo ſebi wěſty, ſchěžerjeſche ſo na nju tak žadławje, zo wona ze ſtrachom ſo tſchafeſche kaž woſyha.

Hłuboko zaſtona jeje wutroba. Pſchecy zaſy a zaſy widžeſche te helſte woblicžo pſched wočžomaj, doniž ſebi z rukomaj wočzi njezawodže. Sama wot ſo bu ſebi wědoma, zo je to zawjeduit, kotraž pſched njej ſtoji.

Alle tež čži jandželjo Boži, kotřiž njewiđžomni pſched wołtarjom ſtražuja, ju wobſtupidchu a ju ſchitujcy ze ſwojimi ſchidłami zawodžechu. W tutym ſtraſchnym woſomiku, hdyž hela a njebo wo jeje duſchu bėdžeſchtej, wza měſchnik tſchěſtu wot ſwjatoho ſchiža naſchoho Žbóžnika, kotraž bě na wołtarju jako drohotny poklad wuſtajena, a podawaſche ju ludej t woſoſchenju.

Lucžibať tam tež hiſcheže klecžeſche: z wjejołkoſežu, zo bě ſo jomu leſež poradžiła — kaž mēnjeſche — bě zabył ſtanycž, doniž měſchnik w runym mērje pſched nim ſtojeſche. Cyle pſcheſłapnjeny a wuſtróženy wotſkocži wot fejelſow. To bě tola pſchewjele. Znamjo wumóženja, ſwjaty ſchiž, z kotrymž ſprawni dobywaju, hiſcheže koſchicž, ně, to ſo tola djaboſej wſcho zecny.

Bě jomu, jako by arcjandžela Michała z wótrym mjeczom pſched ſobu ſtojaco ho widžał, kaž tehdy, hdyž jo ho Michał a dobri jandželjo zaſtorcžichu do hele. To jo ho porazy — žalóſtnje ſežče woblicžo — kaž z blyſtom zaſwěcži ſo ſwjatnica, potom njewjedro dyri a djabol bě ſo minyl.

Wuſtróžawſchi ſo njewjedra woſrjedž žymy, koſchachu wſchity potornje a pobožnje powoſtant ſwjatoho ſchiža.

Wona pať wodychny wołóžena; pſchecſłó bě te kuzło, kotrež bě ju zajało. W ſwjatej nutrnej luboſeži ſkloni hłowu a woſoſchi tſchěſtu z Žězuſowoho ſmjertnoho toža a ſwječe ſlubi do ſwjatych ranow Khrýſtuſowych, zo ſwojomu njebeſtomu nawoženiu ſwěčna woſtanje hačž do ſmjercže, zo wopuſchěži ſferje lěpje ſwět a póniže do ſnježnow a zaſtupi do rjadu čžiſtych Božich njewjeſtow.

3 Ružich a Saſſteje.

Katholiſta Wjeſada za Raľbicžanſtu woſadu mějesche njeđželu, kaž bě ſo wujednało, žhromadžiznu w Róžencže, wot 38 woſobow wopytano. Rnjež

kaplan Andrički, našch stajny referent, wopominasche časowe nowinki wot Sakskeje a Smjeczkec hač do wječcha Tungusiona a do Chinskeje. Někotre jadrowe słowo je so pschi tom prajilo, a derje, zo je so prajilo. — Na kónce fhadžowani pschija so namjet, zo so Wjesada wo zastup zamołwja do towarstwa Maczich Serbskeje a do Towarstwa Pomocy za studowacych Serbow. Wo forhowju, kotruž smy njedźelu wotujesli, sebi jutje za tydźeń, 19. meje, zajny pónđzemy, a wozafajemy, zo za njej z Róžanta wjacj sobustawow pónđze, hač jich z Kalbic do Róžanta džěsche. — Potom zhromadźizua w Kalbicach.

Zapisowař II.

3. Radworja. Wot zańdženych jutrow sem wopytuje našchu šchulu 221 džěczi, a to:

1.	rjadownju:	15	hólcow	a	26	holcow	=	41	džěczi,
2.	=	26	=	a	34	=	=	60	=
3.	=	30	=	a	30	=	=	60	=
4.	=	35	=	a	25	=	=	60	=

Š jutram wotpuszczichmy 28 schulerjow a schulekrow, kotřiž běchu wójom lět dolho šchulu wopytowali, za to dóstachmy 29 nowych schulskich džěczi. Do druhich schulow zastupichu 4 z našich schulerjow. Pokracžowanstu schulu budže wot pschichodnoho 1. oktobra 36 hólcow wopytowacž, kotřiž pak maja so hižo nětke jako pokracžowanscy schulerjo zapisacž. Š.

— Zańdženu bělu njedźelu pobu w našch rjanej farskej cyrkwi 34 džěczi f přenjomu swjatomu woprawjenju. Š.

3 chłoho swěta.

Němska. Nimale njenadžicy puschežichu w Pruskej tjiocy ministrow ze služby, mjenujcy financneho ministra Miquela, ministra za ratařstwo, knjeza z Hammersteina-Loxten, a ministra pschekupstwa Breselda. Šak je so po prawom cyła naležnosć pletka, njehodži so z wěstosću rjec, tola bjeze wschoho dwěla zwisuje z nowotwarjomnymi kanalemi, za kotrež so tež fejšor jara zajimuje. Hižo psched dwěmaj lětomaj bě pruski sejm tutón namjet, zo maja so nowe kanale twaricž, zacžisnył, wosebje z teje pschicžiny, zo bychu kanale drje pschemysku a pschekupstwu z wužitkom byle, nic pak ratařstwu. Knježerstwo bě z trochu pscheměnjnym namjetom z nowa pschichslo, ale wuradžowanja w komisiji pokazachu jasnje, zo tež tón frócz wjetšiny w sejmje njenamaka. Tohodla njeda knježerstwo ani wěc tak dozrawicž, zo by so móhla w sejmje wothłosowacž, ale zamře přejdu sejmowe posědženja za tute lěto. Eži ministrowje, kotrimž knježerstwo najbóle pschipisuje, zo so jomu z namjetom njeschlacheži, puschežichu so ze služby. Najnjeradšo je po zdaczu Miquel swoje město wopuschežil, hačrunjež so přecž njehodži, zo je sebi to najbóle zafužil. Toho cyłe zadžerženjo w tutej a mnohich druhich naležnosćach bě tajke, zo so po prawom ništo na njoho spuschecž njemóžesche. Pscheklepany a hladki Miquel wědžesche wschēm stronam po hubje rěczecž ale wěricž jomu ništo njemóžesche. Tež konservatwni a zwjazk ratarjow njeběchu joho sebi wěczi, kotrimž bě so po swojich liberalnych zasadach dale a bóle zbližil. Tež druzi ministrowje z kanclerom Bismowom njebudža psche tutoho swojoho towarstwa žarowacž, dofelž njebě tež pschecžiwu nim šprawny, ale po wschelatich fchinych pučžkach prócowasche so lěta dolho wo to, zo by sam kanclerstwo dóstał. Zbožo wězo to je za němski kraj, zo njebu Miquel z kanclerom,

přetoh sam cyle njewěriwy je wón tež wschitko nabožne w cyrkwinšich a šwětnych naležnosćach po móžnosći podpěrował. Zo bě wón wobrotny a mudry muž, je wosebje w financnych naležnosćach pokazal, kotrež je za Prusku z nowa zarjadował. Miquel, kotryž je 72 lět štary a wot 24. junija 1890 minister, počehuje do Frankfurtu a budže tam nětko žiwy, hódže je přjedy wyschšich měšćanosta był. Hammerstein je 7 lět a Bresfeld 5 lět minister był. Bresfeld bě katholicst, ale jakož joho towaršich Schönstedt, bóle po mjenje dhyžli w skutku.

Za nowoho pruskeho ministra financow bu dotalny minister znutřkow-nych naležnosćej, swobodny kněz z Reinbaben pomjenowany. Za ministra za ratařstwo pomjenowa fejzor Boddiełsteho, kotryž bě přjedy general, nětko něšto lět štatny sekretar za póšt był, a na joho město štuپی dotalny direktor Kraetke; za nowoho ministra za přichupstwo je tajny komercionny radčičel Möller postajeny, šhtož je za Prusku nimale nadpadne, dokelž wón dotal njebě do cyla w štatnych službach, ale wjedniš wschelašich přichupštwow a přichupškich towarštwow. Šako dołholetny zapobšlanc w němštim sejnje ma pak wón tež zawěšće nazhonjenja w dalšich naležnosćach.

— Sejmowa tolerančna komisija, kotraž pilnje džeła, je wuradžiła, zo maja džežej wot 14. lěta swobodnje rozjudžeć, kotromu wěry-wuznaczu so přichizamknu. W tu šhwilu je to we wschelašich němšich krajach wschelało. W Šafkej ma tute prawo haće tón, kiž je 21. lěto dołonał.

— Waschnjo socialdemokratow přenjeju meju šwjecječ, so bóle a bóle zhubja, dokelž džełaczerjo došč mocy nimaju, sebi to wot swojich knjezow winmowac. W Berlinje je na přichitkad lěta jenož něhdže 10,000 šwjecžilo. Z tych 7000 z džeła pušchječichu. Tuž drje so přichichodnje toho wostaja.

— W Kölnje je arcybiskop Simar postajil, zo móža wěriwi město 15króćneho wopytowanja wěštych cyrkwow jubilejši wotpušć tež z tym dobyć, zo so na wěštych zhromadnych wobkhabach abo processionach wobdžeła, kotrež maja so wotměć 5.—12. a 19. meje do wschelašich cyrkwow. Přenjeja procesšija bě potajkim zašidženu njedžełu a radži so wulkotnje. W někotrych cyrkwach so z processionom telko ludži zešidže, zo tam městna njenamatachu. Wěše to krajny a zjawný dopokaz křesćanštoho nabožneho ducha, kotryž w tamnym měšće hiščeje knježi.

Šwistria. Najnowše nowiny z Šwistrije jara napadnu powěšć wozjewjeja. Je-li woprawdže wěrna, by wschelaše podawki w tomle fejzorštwje wnjašnjała. Powěšć je, zo je přichedšyda ministerštwu, v. Körber, Šwcho-němcam (Alldeutschen) wobkřezil, zo chce jim „Přecž-wot-Roma“-hibanjo do wole dać, hdyž jeno pódla „Přecž-wot-Šwistrije“ puščeža a přichěžiwu fejzorštwu domej wjac wustupowac njedadže. — Šdy by tomu woprawdže tak bylo, zo je minister-präsident tajke něšto prajil, by z tym katholicst wěry, kotraž je tola w Šwistrije přichipóznata a do kotrejež nanajwjetšiji džeł jeje wobhđlerjow šluchja, prawo a zašit wotpowědženy był. Za katholicstu cyrkej je přeni wyschšich wječř w Romje, a šhtóž k wotpadej wot Roma šchěžywa, wobštače katholicst wěry sameje podrywa, potajkim něšto čini, šhtož je tež w Šwistrije hiščeje přichěžiwu zakonje abo křostanja hđone. Šmy drje z Rastuskeje hižo wschelaše šlucheli a katholicst so tam wschelaše dožiwili, tola tajke wuprajenje by byla króna wschoho dotal nještšchanoho. Wližšich čas drje wěštošč wo tom přichinjese. Potom drje tola tež bishopja cyloho fejzorštwu šwój hłós pozběhnu.

Rom. Świąty wótc je takuskomu archiwójwodźce Francej Ferdinandej piśmo pòsłał, w kotrymž swoju radość wupraja na tom, zo je tak njebojazuje za śchesczaniste zmyślenjo śwědčić w słowach, kotrejž bė rěczał, jakož bė protektorstwo nad katholskim schulskim towarštwom pschewzał. Tež wschelake nowiny z Roma pišaju, zo je so swjaty wótc jara zwjeselił nad wopytom nємskojo kejžora w Maria Saach. Zoho je to čím bóle zwjeseliło, hdyž druhowěrny wjercy pokaz, kať sebi cyrkwiniske rjady waži w czaju, hdyž pschěz schczuwania wschelaticy tajnych towarštwow, samo w katholskich krajach, so jim telko njescheczestwa wopokazuje.

Francózska. Psched sydom lětani bu w Laval (Mayenne) młody mєschnik, abbė Bruneau, ječaty, dokelž bė pjecza fararja w Entramines, pola fotrohož bė za kapłana, wurubił a stoncował. Psched něšto dnjami je nětko nєhbulcha hošpoza zamordowanoho fararja Fricota na swojim smjertnym ložu w mєscze Nantez psched śwědkami so wuznała, zo je tehdy fararja zamordowała, a po dokonjanym njeskutku kapłanej so wuspowědała, zo by tón wotom mjelczecz dyrbjał. Powěda so tež, zo je Bruneau, priedy hacž na wotprawniśchcjo dźěšc, tehdyšchomu statnomu rěcznikaj Deribere Desgardes-ey zazuglowane piśmo z próstwu pschepodał, zo by sebi je pscheczitał. Ludžo sebi nětko wot toho žadaju, zo by so wuznał, kať so z tej wєcu ma.

Portugalśka. Kať njehańbiczi mєczi ludžo w swojim hidenju katholskeje cyrkwie su, pokazuje podawć, kotryž je so njedawno w Lissabonje stał. Tamniśchi archybiskop bė mjenujcy pschitomny na swjatocžnosći w tamniśkej uniwersicze. Hdyž joho rector magnificus z cšesczowacyimi słowami powita, počachu někotři njewěrni profesorowje a studenci joho hanić, a bjez mała bychu joho nabili. Zoho pscheczělo dyrbjachu joho z khwatkom ze sale do joho woza domjesć, zo by herjekarjam z pucza schol. Samo liberalne nowiny frucje porokuja, zo mōžesche so tajke něšto muzej stacž, kotryž je lєta dołho swoje žiwjenje w najwobczěžniśchich missiowskiych dźěłach woprował, a kotryž nětko w swojej domiznje hōrlicich ludži nadeśdže, hacž mjez samymi džiwiimi. Knježestwo chce winowaty chosćacž. Archybiskop pak je sam za nich prošł.

Žendźelska. Pschecžiwno nowomu dawkej na wuwōžowanjo wuhla a pschiwōžowanjo cokora su Žendźelcženjo jara zli. Mnoho peticijow je hižo na knježestwo dōschło, zo by dawć zasy žbėhnyło. To wschaf drje so nještanie. Žendźelska za swoje wōjny pjenjezy trjeba.

— W Londonje wuradžuje w tu khwilu wosebita komisija, do kotrejež tež zastupjerjo druhich krajow słušchesja, wo zarunanjach za wschelaticy wukrajnikow, kotřiž su pschěz afriku wōjnu swoje zamōženjo pschisadžili abo hewał schkadowali.

Chinska. Wukrajni zapòsłancy podawaju so na lєtne prózdniny słubje do hōr, pschewodžani wot wojakow. Mємske wōjska su pschecy bishcє wojowacž mєte pola chinskeje murje. Rěka wschaf, zo Chinscy so do swojich priedawlicy mєstnow zasy wrócēja, hdyž jeno su wojacy wotcžahnyli. Trajacoho wužitka potajim te dobyčza nimaju. Tež Rusowje su posledni čas w Mandžuriskej frucje bėdžić so mєli. Nєhōže 20 bitwow a bitwicžkow ju so tam bile, w kotrychž 24 ruskich wojakow a 2 wyschaj padžechu.

Afrika. Po poslednich nowinach so zda, zo snadž w bližichim czaju so wjetřcha bitwa w Africy wocžafuje. Kaž Kitchener 3. meje telegrafuje, žhromadžuja so wokoło Hartbeetfontaina Burowje pod generalom Delarehom

a ma jich tam hižo něhdže 5000 byč. Sendželski general Babinaton njebe tak hlyn, zo by so zwažić mohl, jich pschmacz, ale wocakuje wjacj wojakow. — Druhe powěsće, kotrež z njezendželskich stron pschithadžeja, skoro jeno- hłósnje wozjewjeja, zo so Buram poměrnje derje wjedže, njez tym, zo jendželste wójsta pschez stajne napinanja, chorosće a hłob šurowje čerpja. Po zapisač jendželskeho knježestwa ju Sendželčenjo w měsacu hapyru zhubili: 8 wjychow, 122 muži morthych, 20 wjychow a 206 muži ranjenych, a 3 wjychow a 93 muži jatych.

Amerika. W Pensylvanskej su nježenjenćam wosebity dawć na- položili. Štóž ze 40 lětami njeje ženjeny, ma 400 hriwnow dawka płacizć. Nawdate pjenjez maja so k tomu nałožić, zo bychu so wustawy za zastarske, njewobštarane holcy natwarife.

Wšchalcizny.

* **Marija Vesinska**, mandželska krala Ludwika XV. w Francózskej, běše jenu njeđzelu, hdyž runje w Fontainebleau pschebhwashe, zhoniła, zo dželaczerjo zjawnje pschi twarjenju džiwadla dželaja, hacžrunjež bě jim krótko přjedy kral to zjawnje zafazacj dał. Kralowa hnydom da twarca k sebi pschińc a so joho prasheshe, tak dha móže sebi zwažić, Bohu a kralej tak njeposlušny byč. Tware so zamotwjeshe z tym, zo po kralowej zafazni su joho dželaczerjo jeno tajnje dželali, a zo je wón jani, pschijawšchi tónle twar, njeđzelste dželo sobu woblicizć dyrbjał, dokelž hewak w prawym času twar njewutwjedže a swoju kawciju zhubi. — „Tu macže waschu kawciju“, praji kralowa, a poda jomu swoju pjenježu móbheń, „na měšće rozpuchesće na dženińiške swojich džela- czerjow; pschichodnje pak so bjeće na fedžbu, zo so na něčo njezwjazacže, šštož njemóbcesže džeržecj bjez toho, zo byšćesže fazyje bože a poručnosć kralowu pschěstupić!“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 494. Jurij Jawork z Nuknicy, 495. 496. z Khrósćic: Madlena Česlina (Wroblowa), Jakub Pjech, 497. Hańža Špitankowa ze Zejie, 498 Jakub Mechela z Łusća.

Sobustawy na lěto 1900: k. 829. Jakub Pjech z Khrósćic.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Přez kapłana Šoltu we Wo- strowcu: J. H. z Wotrowa 20 hr., Theresia Wiesnerec z Wostrowca 1 hr. 10 pj.

Za nowy Macičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7387 hr. 39 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: štyrjo wowčerjo w Kamjenjanskim haju 21 pj. + 8 pj., štyrjo wowčerjo w Měrkowje 20 pj., za požćenjo knihi 50 pj. — hromadže 99 pj. Молоканы: 1 hr. 20 pj. + 3 hr. (wot k. dir. J. Nowaka). Zdžerjanska Łučlana Komisija: za dopisnicy 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Ralbiczanske Raiffeisenske towarstwo

Njeđzelu 19. meje popołdnju w 6 hodžinach wotměje so **generalna zhromadźizna w Černjanach.** — Dženšći porjad: 1. Zličbowanjo wot lěta 1900. 2. Nowowólby do pschedyštwa a dohladowaštwu. 3. Namjety, jeli zo w prawym času pisomnje na pschedyštwo dóńdu. **Pschedyštwo.**

Dobry pohonc abo **wotrocj** so hnydom do služby pyta na **luble** čizko **1 w Baczonju.**

Čižić Smolerjec knižicizščetnje w Macičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knižarni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki płaći so wot cyłoho
rynčka abo telkoruma 25 pj.

Indomyczasopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 20.

18. meje 1901.

Lětnik 39.

Memento mori!

(Wěrna powěsć nowišeho časa ze serbskeho žiwjenja.)

I.

Sdych po hodownych prózdniach zasy k swojim studijam so wróćach, přichajmoj sebi z Surjom „štrowe zasywidženjo!“ — ow, kajta w žiwjenju ironija, hdyž spominam na jutrownu sobotu!

»Surjo M... , mój mladosny towaršcho, sčto drje by mi k tomu wotmohtiw, bych-li Źži tehdom wobtrucizil struchty orafel: „předy hač po jutrowničcy z uowa ze serbskeje domizny wotpucuju, zawdamoj sebi „poslednje boženje“ pschi Twójim rowje na kerchowje w šchróšćicach!“«

Zblědnyl by wězo na wokomit — ach kaž bě zblědnjeny po smjereži — ale ja bych tola tehdy rěčal hórku prawdu. —

Kajke to zasywidženjo! Přšed šchtwórczlětom wopušćečich njeboh Surja jako čyłoho mladźenca, zroščzenoho kaž rjany sčtom we Łužiskej zahrodže, a z hordej radošću woschewich so pschecy pschi mysljeć: zo je z nim tež narodej wotrošil młody Serb, kiž je sebi z pilnej prócu wjele dobroho nadobyl a ze wšćej porjadnosću so pschihotował k spomožnej džělawosći, zo by mocow slyny štuftowanjo tež rozwiwal za swoje a da-li Bóh tež něhdušje swójbne zbožo — wšćak tasćich Serbow by našy narod potrebowal što a što!

A nětko, hdyž tam pschińdu zasy do joho ródneho statoka, sčto dychbu widjeć! Tu we ložu sedži wobohi Surij a kajti to napohlad! Wusmanjenej joho lich stej špadnjenej, cuze cyłe wobliczo, wutrobnjo so zběha porjadnje pod čěžkim stonom, wotewrjenej hubje ložitej za dychom, a z bološtnym kasčelom so dny. Do kožucha kručějšcho so zawaliwšchi podawa mi ruki a „witaj, Žano“, wuchwa so z dychatym hłosom z joho horta.

Grózbna zyma zlehnj so mi do stawow, njewěm, hač bě we jstwie tať njepolěkowaca temperatura abo bě to Surjomu napohlad, z dobom pak bu mi

zafy cžopfo, hdyž fhoromu towarščej hřabady kručičŝo mjež wocži a želne
začŝuwajŝo poŝnu mi wutrobu.

„Božedla, Surjo, na khorokožu dyrbju Tebje zash wohladacž!”

„Nah haj, Zano“, zdychamy a pomědajše mi, tak bē tak bōrzy czeŝto sfhorjel a ſchto bē w bēhu piecz njedžel hižo pſhetrał; ſtōncznje naſpomni hiſheče, zo budſe ſobotu doma wobſtaranu. Tuž dha joſho trōſchtowach, zo by był ſčerpny a ſčerppliwje niſt, ſchtož Bōh napoſoži; wojebye pał pſchipožnawach ſſiwalnje joſho dobre wotmyſlenu: „wſchaf, Zurjo, nadzeiſte lētaſtſwo hui najlēpje a wſchu ſchorowatoſč lētuje najwēſčijiſcho, hdyž ſo ſhory z nim wobſtara tež woprawdže derje!“

„Pšichindže-li nālēcžo a lēcžo, da-li Vbōh, sferje lēpje zašy wotthorju“, wupraji hišchje a wšcha žabodšč nadžijow polneje młodošče iwěčejše so jomu ž woczow, pšche, kotrež mōžach jomu tak rjec domidžecž do młodeje wutroby, kotraž bē ze žiwjeiščani nadžijemi cyle pšchwazata: młody čłowjek džen so ze smiertnymi mŭsticštanu nihdy pšchecželicž nočce, žabywšy haŭke wobknežicž! —

Wob tydżeń kładźach něšto ke khoromu towaršcšej a pšechy, hdyž jomu mały dar lubošče poſciſćowach, mějeſche na tom wulku, džěćacu radoſć. „Ach, Surjo, jenož ſo taſ njeđzakui“, wobarach joſo pšechorće džaki, „kaſ rad bych Čži chytł ſtrowoſć wroćěć, ale hlej, taſti dar ani najſwěrnějša lubošć a pšechěſćiſtwa poſciſćić njezamóže!“ Ze zrudnym poſměwom mi wotmołwi: „Snadž budže tola jónu zaſy lěpje, chcemy wozakac, ſchto ualěčžo pšhinjeſe?“

Bšchedoſho čaſačaz njetrjebachmy. Poſlednje doſtorki kruteje žymy, kotrež
 bėchu zemju z nowa do ſnehowoho kſtela hłuboko zakryle, zo pod nim wot-
 pocžowajeſje taž čęčo w kłódbnej zemi a tež ludžom ſo ſamym hižo po nalėczj
 zaſtyſſa — wone wſchaf dyrbjachu hižo wožiwjacej mocy nalėtnoho kłónca
 nochowacž, kotrež z miłej pruhu wohrėwajo zbudowajeſje ſtwórbu k žiwjenju a
 k nowym nadžijam. Bože ſwėtło bė rozjaſniło nóč ſmertnych ſparow a
 z mróczelow ſpabny žohnowacy deſečje — dowučžakali bėchmy nalėčža a tež
 khory Surij joſo dowučžaka! Z dobom bėchu pſchijęte poſlednje dny martrow-
 noho tydženja a hižo ſo bližeſje jutrowničžka. Džėla wėzo wſchudže doſeč,
 wſchaf runje w tom čaſu pſchidže k polnej plačjwoweſzi pſchikłowo: Spėwai
 a džėtaj! pſchihoty tu a tam, kónki ſo zapletowachu a džėči ſo mjelcžo rado-
 wachu na jutrownych kſhižerjow. Toła žwony hiſečže mjelcžachu, wotemrjenj
 je boži row, kiž čłowjekam přėduje božu ſprawnoſč a njebieſku luboſč:
 Homo, memento mori et ſerva animam tuam! („Čłowjeko, ſpomni, zo
 wumrjeſh, a wuſchowaj ſwoju duſchu!“)

Wulfi pjať wječor bč, hdyž lutki sam z kłóschtra domoj džěch. Šwěždnu njebyš módrinu zakrywachu cźmowe mróčeje, ale deščęžik z nich kapacź nje-
chajšče. Na hwiłku jenož zabłyškota „wjeczornička“ ze swojim módruschim
wóćłtom, mjez hwěždami najjasńichim; potom pať zacźmi so njebyo zań z cźim
struchliwischej cźemnotu: tať drje bywasče to tež pšched XIX. stow lětami pšči
zapocźatku nowoho zafonja, hdyž na horje Wolgatha wiśašče mjez njebyom a
zemju Żehuju Woże, fotrež pšched jwój franny wopor zapofucźi hrěchi jwěta a
cźłowjeřtwu pšchinješe wumóćenjo!

Widzi rozpominaniu boższej sprawności i wierności, do kotreż so w tutech
dnach kóždy wěrny fischerzan zamyśli, bu mi tak stysnje k wutrobje; z wěr-
ności z prajc, mi so žiwomu zastyska a bčch tola doma — ach doma, ow nč,
ani z dušny ani z cčłom njeczujach so doma: wšchak duška nima w dole
suzom ničdy swoju domowinu, donič bywa z cčłom zjednocena; za nju džen

je so wufupil z bōžniſchi raj, ſwjatych duſchow raj wječnoho ſwětła. Z hłubiny wutrobny horjeſche ſo mi horca žadoſež za tamnym rjeiſchim rajom: Bōh dał, zo by jón duſcha docpěła a z nim tež ſwój poſoj a wječne zbožo. Tu w naſchim wuhnanſtwje hižo ani duſchu, ani wutrobu njepopniſcheži ſtyſtny bōl: memento mori!

Šhto pač dyrbiu prajicž, hdyž ſo rozhladuju a hladam za ſvojim minjenym žiwjenjom: ow fajtu wažnu kroczel běch w zbožowniſchich dnach naſtupil, ale ju njedokroczil, tohodla njedokroczil, dokelž pchińdže čas, kiž zaſadži ſwoje „ſtój!“ mócnishe dyžli wiſchě cžłowjeſke zacžucža! Rōždy cžłowjeſ džěn ſo docžata ſwojeje doby, wažny to čas rozſudnoho ſebjeſpōznacža, hdyž ſo dowupokažuje joſo tħmanoſež a hōdnota, po kotrejž potom rozjudža dalſhe puče ſwojoho žiwjenja. Haj, hdyž je kōždy nuſtkownoho pſcheſwědčjenja dobył a derje ſpōznał woſobniſku powaſhu, na to haſle pſchiſhila ſo ke frutomu powolańu! Ženož zo njebywa kōždy cžłowjeſ pſchi ſwojim rozjudženju cyle jenał wotwiſny: ma džěn ſwojich pſchiwuznych, ma bližichich wutrobny a ma tež ſwojich dobroczerjow, koſiž z dobrej winu pſchi tom bjeru ſwój podžěl, dokelž ſu z dobrym ſtutkom ſwojomu poručencej zaſimani. Al hiſchěze wjacu, dženiſchi džěn bywa jenotliwce tež wjazany na rozjudžjenja ludowoho hortu, po kotrymž ſo waži tež joſo mjeno a cželež w pěneſ měrje. Ze wiſchitimi tymle faktorami dyrbi potajkim kōždy cžłowjeſ ličicž, chce-li w ſwojim poſtajeńju byčž zwonkowije zbožowny. Wutrobine, nuſtkowne zbožo pač wotwiſuje wot twojoho žiwjenja, w kotrymž džěn mōžeſch ſo pſchi ſwojej ſwobodnej woli z cžimjenjom a wſtajenjom wožbožowacž ſam.

Al fajti mam ſebi nětko pſchitomuje wuprajicž mój woſud? — cžęſto je k tomu wotmoħwicž! Hižo ſpomnich, zo ſo mi tak rjec žiwomu zaſtyſla — haj, džiwny a cyle woſebity bē ſtyſł mojeje wutrobny teħdom, hdyž wiſchitke tele myſlicžki pſchi ſebi rozwažejo we wječornej cžiſchinje woſamocženy ſo domoj wrōcžach.

Do myſlow pſchińdže mi nadobo mój młodoſtny towaſiſch, kotroħož bēch dženiſa z nowa wopytał, pſchińwjeđſchi jomu derje znatoħo wojaka ſobu. W ſwěrnym pſchecželſtwje džěn bywamy ſebi wiſchity jaſo wjeſni towaſiſchowje pſchiſhileni a wopokažujemy ſebi to w lubej towaſiſchnoſeži taſ tħćſe hacž ſo ze wiſchěch kōncow ſwěta zeńdžemy jōnu zaſy hromadže.

Al wutrobje bu mi taſ tužno, pſchetož wědžach Žurja bōle hiſchěze wopuſchčženoho dyžli ſo cžujach ja: wón wbohi bē woprawdže w ſwojej tħoroſeži pſchegara woſhyrocženy. Hdyž macžerna luboſež wobſtajnje ſwoje na tħorołožu czerpiace džēcžo ſtražuje a z kōždžicžkim wolōženjom a woſchewjenjom poji, tam pozabhywa tež džēcžo na ſwoju tħoroſež, z macžerneje luboſeže ſrěbaſo trōſcht za wutrobu.

Šhtó pač mōħł macžerne mēſtno zaſtupowacž taſ hōdnje a z wuſtojnoſežu je zaſtupowacž wědžecž? — ani nan ſam to njezamōže, wón wiſchitko porucža do božeje wole! Albo ſnadž ſtaruſchka hoſpoza, kiž ma cyle domjace hoſpodaſtwo wobſtarač? Mē, jenicžy macž ze ſwojej luboſežu bywa wutrajna. Zola Žurjowa macž bē pſchēdčſla ſwojomu lubuſchſej, ſnadž tež wopuſchčženomu ſyneſ wuproſy pola Bōha prawnu pomoc, z kotrejž ſo jomu ſpomōže bōržy k wēſtomu zbožu! — W „Zmołach“, kaž knježe pola tu rēkaju, zaſtyſchach z razom „ſiwłanjo“ abo někaſ žałoſežach hłōs „božoho ſedleſchka“, na cžož z woprēdka ani nje-džiwach. Hdyž pač ſo poſpochi woſpietowaſche, pozaſtach a hladach do cžmowych honow — cžicho a zaſy z nowa wone žiwiti! Nihdy, ani dženiſa, z toħo nje-

ščěhujju, zo je to snadž pschědznamjo Surjoweje smjercě bylo, dofelž zasadnje njewěrju do pschjwěrkow, a byrnjež tež nam našcha njeboh wowka wobtručila, zo je na smjertnym dnju našchoho njeboh nana duch z Růžanta tohorunja wołač šlychała mjez ludom znatoho smjertnoho ptacža.

Někat džiwije pak mi tola bě! —

Běch džjchoł, po wjesnym pucžiku minych jo nimo zahrody a nětko stojach pschěd našchim domom, mojim domom wótcowskim! W swojim čzasu, runje pschěd lětdžesattom, běch z njoho wuschol přeni króčž do šchěrschoho swěta, haj tehdy, hacž mějach w džěčacej wutrobje zaschěčpjenju horliwoscž a zahorjenoscž, z kotrejž chych dobyčž za sebje nadobne powołanjo a ze swjatym zapalom chly swět za Boha!

Toła džěčžu njeznajomne wichory žiwjenja su cyle raznje pscheměnikle tamnoho młodušchcho horliwca, kiž je w nich zrosił kaž młody šchtom, wo kotrynž tež ničtů do čzasa prajičž njemůž, kajke płody jónu ponjeje.

Ach, čzoho sym so dočakał, zo nětko na mnje zhladuja, kaž bych zawinyl najhóršchu pscheradu, a tola ze wšchey swěru lubuju swój narod a wysocy sebi wažu herbstwo svojich wótcow. Woběndžech dha wopravdže žndaschowe pscheraduistwo z tym, zo woteńdžech z tamnjeje čyrjódki japoschtolow, kofjž z nadobnej misiji pchisthadžeya do Rnjezoweje winicy? Tola z podacžom chcu hižo radšcho wotmjelknyčž a ze sebjezapřecžom moje duschine horja njelčž, šchtož budže čžim spomožnišchi počžinł a spodobny Bohu Rnjezej, kiž čžłowjekam špočžči powołanjo a svojich sebi wuzwola za sebje!

Wšchak změjemy jeničch jomu wo swojim čžinjenju a wostajenju zamołwjenjo dawacž: tuž zbůžny kůždy, kiž budže jo derje wědžčž zamołwjecž, my pak njechamy so mjez jobu šudžičž, „zo njebychmy byli šudženi!“

(Potracžowanjo.)

3 Ružich a Sakskeje.

3 **Budyščina.** Za flóšchtr **Marijny Doł** budže džěń 23. meje, pschichodny šchtwórtk, jedny z najwažnišchich dnjow, kotrejž je flóšchtr za chly ččas swojoho wobštacža mēł. Flóšchtr **Marijny Doł** je w lěčze 1234 založeny; tehdom hižo wobštowejše krótko předy založeny flóšchtr w Tichnowicach pola Brna na Morawje. Šdyž bu pozdžijcho zběhnyeny, běchu cyle šchěroko založene flóšchtriske twarjenja swojomu pobožnomu zaměrej wocuzbjene. Našch flóšchtr **Marijny Doł** je pschěd někotrymi lětdžesattami flóšchtr w Tichnowicach kupil a wulkotny nadawł pschijał, jomu zas Bohu šwjeczenych wobhydlerjow wrócžičž. Po dolhich pschihotach nětko lěta jo wulkotny skutk wuwjedže. Hižo je flóšchtr **Marijny Doł** wot swojoho najwyjšchcho pschědštjiczerja dowolnočž dóstał, zo smē 18 duchownych knježnow klanjuru a swój flóšchtr wopuschčžičž, zo bychjo so do z nowa založenoho flóšchtra *Porta coeli* („njebies porta“) pschěšydliše. Kaž smy zbonili, wopuschčža tute knježny pschichodny šchtwórtk 23. meje flóšchtr **Marijny Doł** a nastupja dolhi pncž pschěz *Libere* (*Reichenberg*), *Pardubicy* a *Brno* do *Tichnowic*. Mjena tutych knježnow ju: knježny: 1. *Scholastika Kaspar* (rodž. 1843), 2. *Thereseja Žědlicžka* (r. 1841), 3. *Laurenceja Richter* (r. 1847), 4. *Martha Juennstůd* (r. 1851), 5. *Juliana Saring* (r. 1859), 6. *Moshija Michalk* (r. 1872), 7. *Fortunata Lehmann* (r. 1872), 8. *Stefanija Lorenz* (r. 1875), 9. *Hana Kimpler* (r. 1879), 10. *Paula Zelnaec* (r. 1877), 11. *Jda Růnsch* (r. 1872), 12. *Mauricija Walter* (r. 1877), 13. *Angela Grünwald* (r. 1843),

14. Meidis Petšhef (r. 1859), 15. Thekla Stalic (r. 1870), 16. Mladena Linkec (r. 1876), 17. Theodora Behec (r. 1876) a 18. Wałpóra Šelwigec (rodzena 1873). — Bóh pšchewoďž čješćedostojne knježny do noweje domizny a zaplać kłóštrej Marijnomu Dolej za nadobny skutk z bohatym žohnowanjom.

3 Radworja. Minjenu sobotu wječor dyri bože njewjedro w Měrkowje pola žiwnošćerja Kašypora do wuhenja, naczini drje škodu, tola njezapali.

3 Kulowa. Zandženu njedželu mějachmy wopyt pólskeho katholicoho towarštwu džěłaczerjow ze Złoho Komorowa. Chychu w rjanej meji do jeneje cyrkwy swjateje Marije wulět čžinicž, a wuzwolichu sebi k tomu Kulow. Tón je wězo pšchez 5 hodžin zdaleny, tola dobra wola pšchewiny bolhi pucž. Wotjědžechu rano w 5 a běchu se mšchi w 9 hodž. tu. Pšchicžahnychu ze swojej krasnej towarštwowej korchowju (kotraž je w Poznanju džěłana) wokoło 60 muži a něotre žony do domu božoho. Po serbskim přědowanju mějeske knjez kaplan Šchołta tež pólske přědowanjo. Na to zapřewachu swoje rjane kěrluske a jako přeni krasny „srdecza matko“, kiž so najchim kemscherjam wuley spodobasche. Wokoło 12 wopušćezichu dom boži a po wobjědže w hošćencu wotjědžechu zaji domo. Kaž prajachu, je so jim w našej cyrkwi a wosadže, hđžež tež wona na polach a pucžach bože martry wibžisch, kaž pola nich w domiznje, wuley spodobalo.

Šisćeje něšto wo Złym Komorowje: Tam je w krótkim času wulka katholicka wosada nastala, kotraž pšchez 4 tysac dušchow licži; maja tam pólskeho fararja, ščtož je wězo mało na tajtu wosadu. Kóžde lěto je tam pšchez 350 kšćezeni a šnano lědom što kšowani. Tak wosada bóle a bóle pšchibjera. Lubi maja tam na 2 a 3 hodžiny hać do cyrkwy hieć, tola, kaž hym so pšchewědčizil, woni kóždu njedželu pšchindu. Čžinja tak wjele krocželow, kotrež budže Bóh jim mytowacž.

S.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Wutoru podajščaj so kral a kralowa z wosebitym čžahom do Sibyllenorta. Kral — Bohu džak zaji štrowy — chce tam na jelenje honicž.

— Lutheriska krajna synoda, kotraž je w tu křwilu w Drježdžanach žhromadžena, pšchuwza mjez druhimi namjet, hać šmědža předarjo pšchi palenju čžěłow cyrkwinške služby dokonjeć, jako pšchi pohrěbach. Namjet, kotryž so zda trochu njejašny być, to z najmjeńšcha powšchittownje njezakažuje. Tež wo tolerancnym namjećze centruma w němskim sejmje tam rěčachu. Zo so pšchecžiwu njomu wuprajichu, njemóže drje naš zamjeslicž — njeje pak nam tež džiwno. Pšchi tutej pšchiležnosćej hnydom pšchispomnimy, zo je pšchecžiwu tutomu, něšto w komisiji po swojim přenim džěle jenohłóšnje pšchijatomu namjetej z cyłej Němskeje 6 próštwow na sejm dšchło a z nich pjecž ze Sakskeje. Zo drje cył wěc došć rozjasnja. Ze wšchim prawom so tutoho namjeta w Sakskej najbóle boja, dokelž nihdže w cyłej Němskej njeje katholicka cyrkej tak podkěžowana, jakož w Sakskej.

— Sakska železnica je pšched krótkim pospyty z noweje lokomotivu čžinila, kotraž wjele přěchnišcho jězdži, hać hđže w Němskej železnicy jězdža. Pucž z Drježdžan do Lipska pšchějědže lokomotiva ze 6 pšchispowšnyjnymi wozami w 85 minutach; pšchi čžimž pak hšćeje nanajpšchnišcho jěla njeje. Z najmjetejkej špěchnosću móže lokomotiva za hodžinu 100 abo hać do

130 kilometrow jěčž. Lokomotiva, kotraž je 20½ metra dolha a ma pjeć wózkow, je w Hartmannec fabrichy w Ramjenicach džělana. Knježerstwo je hišćeje 5 druhich tajlich lokomotiwow stazalo. Budža-li tajke lokomotivy tež po chylej Němskej zarjadowane — budža čzahi wjele spěšnišeho jězdžicž hacž dotal.

Němska. Řejžorfski sejim je 15. meje nimale njenadžicy posedženja pschetorhnył, a to hacž do 26. novembra. Dalshe posedženja njebychu wjele pomhale, dokelž bě sejim pschecy tak slabje wopytany, zo so wažnišche zakonje njehodžachu pschizwacž. Zoho lětusche posedženjo pak njebu sfónčene, ale jenož pschetorhnyjene, zo bychu tamne namjety, wo kotrychž běchu komisiije hižo dolho jednale, njespahnyle, ale zo bychu nazymu hnydom wo nich dale wuradžowacž móhli. Wjěz druhimi pschizwa sejim w poslednich posedženjach namjet, a to hižo 13. krócž, zo měl so zapóslancam wěšty džejnsi pjenjěz płacžicž za čzas, kotryž w sejimje pschebywaju. Potom by jim lóže bylo, swěrnisho w posedženjach pschebywacž. Tola je mało nadžije, zo knježerstwo nětko tónle namjet pschizwomje. Sejim, kotryž chychche so po prawom hižo 14. meje rozeńcž, pomě hišćeje 15. meje posedženjo, dokelž chychche konservativna strona rady namjet pschizwaty mēcž, pschež kotryž dyrbjelche so dawł na palenjo palenca něščto pscheměńcž. Liberalne strony běchu pschecžiwu totomu zakonjej, kotryž by wobhej wjetšche paleńnje trjechłi, mjež tym, zo by powhychenjo dawka w małych paleńnjach jara mało wucžiniło. Tuž liberalne strony, dokelž wjetšchinu pschecžiwu zakonjej zwjesčž njemóžachu, spytowachu sfónčnje zakon z obstrukciju podtlócžicž, a to so jim radži. Erjedu bě mjenujcy ze wšchěch zapóslancow jedyn mjenje hacž počojca pschitomnych. Na to móžachu so powołacž, zo bychu wothłóšowanjo njepschidali. Wjěz tym, zo běšche wutoru hišćeje pschež 300 zapóslancow pschitomnych, bě blizki swjaty džejn nazajtra hižo mnohich do domizny wotwjedł. To je, kaž z čyla wobstajnje slaby wopyt posedženjow, jara grubne swědčženjo za swědomitoščž zapóslancow.

— Ludowy sejim w Roburgu-Gotha wnpraji so za to, zo bychu so direktne wólbby do sejma zawjedle. Nimale we wšchěch němskich krajach na to džiwaju, — jenož Sakška je, kaž je znate, psched něščto lětami na wopacžny pucž schła, je direktne wólbby do indirektnych pscheměńka.

— Powschitkowna zhromadžizna němskich katholicow, hdyž je tamnišchi biskop to domolił, budže lětja nětko wěcže w Osnabrücku, a to wot 25. hacž do 29. awgusta.

Čěška. W Prahy wocžatuja wotrjedž junija wopyt awstriskoho kejžora Franca Józefa, kotryž chce tam 4 dny pschebywacž. Pjecža chce potom tež Litoměřicy a Husčž (Mússig) wopytacž.

Austrija. Trochu džiwno je, kaž hižo w poslednim čisłle wo tom napadnu powěcž wzjewichny, zo ma rakuske knježerstwo telko sežerpnoščje z tamnymi pscheradnikami z wěštych liberalnych němskich stron, kotřiž nic jeno pschecžiwu cyrkwi stajnje schčuwaju, ale tež k wotpadej wot Rakuskeje wabja. Nětkole chcedža někotre nowiny samo prajicž, zo je minister-präsident Rörber tutym stranam pschizwolił, zo jich knježerstwo nočeyło w schčuwawanju pschecžiwu Romej mylicž, hdyž jeno Rakusku napokoj wotajaja. Doščž njerozumne by to wězo bylo, dokelž z wotpadom wot wěry so wěcže zjednočji tež wotpad wot wótcnoho kraja. By-li tež Rörber tak njeporečzał, wěste je, zo budža tucži ludžo čzim křoblišchi, hdyž knježerstwo

dale tak slabje so pscheczivo nim zadžerži, jakož dotal. Derje jenož je, zo stónčnije tež w Rusiskej lud, wjedženy wot křesćansto-socialnych a jich sławnoho wjednika Luegera a popólnjeny pschez zmužity wustup pryuca Ferdinanda, bóle ze swojoho spara wotnucječ z počina.

Hollandiska je sebi wulki twar wotmysliła. Knježerstwo je mjenujcy sejmej namjet pschedpołożilo, tak by so wulki džěl Zuidriskojo morja do kraja mohł pschewobroćić. Tute morjo je něhdy tež tak našalo, zo je so woda do kraja dobyła, a knježerstwo chce nětko wot sewjerneje Hollandiskeje a Frieslandiskeje wulke hacženja twarić a pschez to 46,000 hektarow morja wusluchić. Cyłe džěło by 18 lět tralo, a ućhđže 95,000,000 schěsnaťow by Hollandiska měla za to placzic.

Nom. 11. meje swjećesche bamžowiska noblgarda jubilej swojoho 100lětnoho wobstacja.

Italiski kral je nowy rjad založil, kotryž rěka „rjad za džěło“. Róžde lěto ma 80 wosobow tónle rjad dóstać, a to tajcy džělacžerjo, kotřiž su so z wuschitnosću a swěru wosebje wuznamjenili, pak tajcy mužowje, kotřiž na socialnym polu wosebje spomóžuje škutkuj.

Žendzelska. Psched ućhđto časom lóđž dotwarichu, kotraž je wjetšcha, hacž je hdy žana na morju jězdžila. Lóđž je 221 m dołha, 24½ m šěroka a 15½ m hłuboka. Lóđž trjeba k poslužowanju 325 muži, ma kajuty za 500 pucžowarjow, a na městnach druheje rjadownje móže tam 2352 wosobow bydljeć. Nimo wuhla, kotrež lóđž sama za so trjeba, móže hišćeže 12,000 tunow wěcow njecě, a pschi wěchim tym móže lóđž za hodžinu tola hišćeže 17 móřskich mil abo 31½ km jěć.

Španijska. W Barcelonje běchu posledni čas zasy woprawdžite zběžki. Započachu so z tym, zo běchu služowni měščanškich elektrifich železnicow džěło zložili. Woprawdžite bitwy bijachu so mjez wojakami a wobhđlerjemi, na woběmaj bokomaj bě wjele mrtwych. Cyłe město bu pod wojeriske prawo stajene a ze wschey krutośću su je zamóhli ućak změrować.

Portugaliska. Portugalscy biskopja pósłachu zhromadnje pismo na krala, w kotrymž so z krutymi słowami na njesprawne pschescžěhanjo cyrkwy a jeje rjadow hóršcha. Hacž budže wjele pomhacž, so prašcha, dofelž tež knježerstwo tam kaž druhđže so njebanbitych herjekarjow, kotřiž su pschecy k zběžkam hotowi, bóle boji, hacž swěrných wěrných, kotřiž tež pschi najwjetšich njesprawnosćach swěru pscheczivo wyschnosći njezhubja.

Turkowska. Dofelž je turkowski póšt jara hubjeny, maja tam skoro wschě europske mócnarstwa swoje wosebite póšty, a dofelž móža so na te bóle spušćecž, hacž na swoje, tuž tež Turkowske jami radšcy swoje wěcy z nimi šćelu. Nětko chce Turkowska, zo by swojomu póštej trochu spomhala, cuže póšty zběhncž. Ze sebi to wězo lubicž dacž njechadža, a tuž je nětko mjez Turkowskej a pósłanstwami druhich mócnarstwow pschekora wudyrila.

Chinska. Našcy europscy wojacy hotuja so domoj. Europscy pósłancy su mjenujcy swoje najwážnišće zaměry we wučinjenjach z chinskim knježerstwom docpěli. 11. meje je chinske knježerstwo pósłanstwam wozjewiło, zo chce k zarunanju nacžinjeneje škofdy 450,000,000 taela (a 3,30 hr.) placzic, a to wot julija 1902 započate, pschez 30 lět dołho kóžde lěto po 15 millionach.

Afriska. Hacžrunjež Žendzělcženjo skoro džěń wote dnja wozjewjeju, kělo Burow su popadli abo zabili, ma tam tola hišćeže 16,500 być, kotřiž so

posledni čas do wjetschich czjódow zjednocuju a tak Zendzelczanam nowe zadžewki czinja. Z jendželſkich wojatow dyrbyachu so posledni čas wjetsche wotdžele domoj pošlacž, dofelž bęchu pšhejara woštabjeni.

Wšdelczizny.

* Młody mandželſki: „Ščto dha je to džjenja do kofeja?“ — Młoda mandželſka: „Ja jón warila nješym.“ — Pšchichodna macž: „Ja tež nic.“ — Kucharka: „Ja šym jón warila. Ščto dha z nim je?“ — Muž: „Tak dobry hiščeže ženje był njeje!“

* Šant: „Maczi, daj mi džensa moje tołste kolhowy. My džens cenzury domoj sobu pšhinješemy.“

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1901: k. 499. Hańža Grólmusowa z Budyšina.

Zemřety sobustaw: Marija Welsowa rodž. Pawlikce w Budyšinje. R. i. p.

Za nowu cyrkej w Pławnje w Vogtlandže: M. Š. z B. 7 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Na Mětkce kwasu w Kašecach přez brašku nabromadžene 5 hr., ökonomiski komisar Dilger z Budyšina 2 hr., za blok «twarnych kamuškow» (kapł. P. Šotta) 16 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7393 hr. 8 pj. Dale darielu: Молоканы: 1 hr. 30 pj. + 50 pj. (wot k. dr. Krala) + 2 hr. 20 pj. (w Radworju na křěciznach nahrachmy) = 4 hr. Radwořska Płatowa Komisija; Měrkowska njewjesta črija běše wotbyła. A što dobytk wužiwa? Naša luba Maćica 4 hr. 15 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terclarow: Zemřeli su: Marija Nachelec w Konjecach, Hana Šchóćec w Šórtach, Franc Kindermann w Štjipsdorfje a Rožalija Diežner w Rumburku. R. i. p.

Ralbičanska Katholska Bjesada

změje **nic** jutře, kaž bě wozjewjene, ale wěsteje přičiny dla hakle za dwě njedželi, **2. junija**, zhromadžiznu w Ralbicach w znatym lokalu.

Předsydstwo.

Šutfe, **njedželu 19. meje**, popołdnju w 4 hodžinach změje **Ahróšćanſta** nalutowaŕnja swoju **generaľnu zhromadžiznu** we **Wjenſec** jali w **Ahróšćicach**. — Dženſki porjad: Zlicžbowanjó z lěta 1900, wobšy a namjety.

Pšchedsydstwo.

Ralbičanske Raiffeisenske towařstwo

Njedželu 19. meje popołdnju w 6 hodžinach wotměje so **generaľna zhromadžizna** w **Sernjanach**. — Dženſki porjad: 1. Zlicžbowanjó wot lěta 1900. 2. Nowowobšy do pšchedsydstwa a dohladowařstwa. 3. Namjety, jeližo w prawym času pišomnje na pšchedsydstwo dóńdu.

Pšchedsydstwo.

Gžorne nahłowjace rubiškſo ze šchtryncuškſom je njedželu 28. hapyŕla w farſkej cyrkwi Maščeje lubeje Rnjenje w Budyšinje ležſo woštało. Móžſe jo pola žwónka tam zašy dóštačž.

Čiškčž Smolerjec knižičiškčžetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštiki plaći so wot cyłoho
rynčka abo telkoruma 25 pj

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 21.

25. meje 1901.

Lětnik 39.

Swjatk.

Pjecźdźejať dnjom po jutrońčcy swjeczi swjata cyrkej swjatk, swjedźeń swjatoho Ducha.

Po poručnosći našchoho Zbóžnika podachu so Knjezowi wučownicy po joho do=njebjes=stpěcžu do Jeruzalema, a tam „časachu na Wótcome slubjenje, kotrež běchu z joho horta słyscheli“, pšichotujcy so z tutej „prěnjeje džewjeczdnjowskej pobožnosću“ na wošebny dar z njebjes. A hdyž běchu dny dopjeljene, sta so, štož bě jim slubjene. Ze schumjenjom jakož pšichhadžacoho sylnoho wětra a w rozdžělenych jazykach, kaž woheń, pšichndže Duch swjaty a wšchitkich napjelni.

Tuto je potajnstwo wulkoho swjedženja, kotryž jako třeczi rócžny swjedźeń w rjedže cyrkwinoho lěta pšichhadža. Z nim swjecžimy narodny džěń swjateje cyrkwy, widžomneho skutka našchoho Zbóžnika na zemi, w kotrymž joho žiwjenje a wumóžćešte skutkowanjo dale wobstoji a so pšichwobrocža čłowjekam hač do kónca časow, zo by potom tutón skutk dale trał w njebješkej krasnosći do wěčnosće.

Zo bychmy hnadypołneho skutkowanja Ducha swjatoho tež my podžělni byli, so wot lěta 1897 po wošebitej poručnosći swjatoho wótca w našich cyrkwach džewjecz dnjom do swjatkow wošebita pšichotowanisťa pobožnosć k swjatomu Duchej džerži. Pšchi tom ma so wošebje tež prošecž wo zjednocženjo wšchitkich džělenych a wotichčžepjenych z prawej a jenicžkej

cyrkwiu naschoho Zbóžnika, zo by byla jena „wowečćenja a jedyn pastyr“.
(San. 10, 16.)

Kak nutrnje dyrbinu žadac, zo by tež naš wschitkich napjelnił Duch swjaty! Kak je trěbne, zo spóznanjem wschitcy puc, po kotrymž mamy hieč, a zo zmužiče a wobštajnje krocimy po tutym puczu! Wschelacy „wuczerjo a wozbožerjo ludu“ wustupuja a chcežba za ludy, w mnohim nastupanju chore, po swojim rjedze lékaric. Tola wschitke pospyty, njech su sprawnje měnjene abo jebanste, kotrež njejsu z Boža, wuspěcha měcz njemóžo, wjele bóle lud dale a hłubjeho do hubjenstwa čěrja. Zenož jedyn je, kiž móže naš wozbožic, naš Zbóžnik, „a njeje w žanym druhim zbóžnosć“.
(Zap. štutki 4, 12.)

Njech swjatki tele pschewědeženjo zas z nowa wožiwja w naschich wutrobach! Kaž su našci wótcowje frnce w nim štali a zbožowni byli, tak tež my budžmy a wostańmy swěni jako sobustawy cyrkwie Khrystusoweje, kotrejž je Duch swjaty na tom dnju wudželeny a w kotrejž je wón šutkował, ju wjedł hač dotal a powjedže hač do wěcznosće.

Memento mori!

(Wěrna powěsć nowišchoho časa ze serbschoho žiwjenja.)

(Potracžowanjo a stónčženjo.)

II.

Radostne ziwki jutrownych zwonow znošchuja so pšchez hola, hona a pola do serbskich wšow a wjeskow, z jasnym hłosom wěriwomu kšefječanstwu wojewjey: „Alleluja, stanył je horje Žezom Khryst, alleluja, alleluja“ — a radoowanjo w cyłej pschirodže! Z juskom wěje mizy wětšik po kraju a „alleluja“ schumi do schtomowych hažow a wjetřskow, z „alleluja“ bludži horeca, stónčna pruha zemskich zaspancow k žiwjenju a z „alleluja“ stawaju wschě stworjenczka z podzemskich chorowkow, „alleluja“ justa cyła Boža stwórba, z nowa wožiwjena k jutrownomu swjedženjej, a daloko a schěroko wuklinczuje radostny wothłós „alleluja, alleluja“, pschetož pschewinył je bójski Dobycer šmjerč a helu a z horještacžoni zarncžik w hrěšnych putach žalosćacomu čłowještwnu dobyčerške wumóženjo!

Al—le—lu—ja—lu—ja domuklineža stónčnje hłós ze rta zwonow, a zań swjatocžna čiščina jutrowneje soboty.

Zenož wobohi Zuriy na swojim chorokožu njebe so swjatocžneho jich powitanja došlyšchal, ach, tale zła chorosć, kotraž z njesmilnymi putami zadžewa, wostudlu jstwu na kwiłku jenož wopušćez, lědom zo na swojich słabych nohach k blidu dokroči — ale wutrajnje časa chorej młodženc pšchey hšchěje, zo z młodym nalěčžom, hdyž wschitto ze Zbóžnikom horještawa, šnadž tež jomu sterje lěpje zaswita nalěčžo, žiwjenjo połneje stromoty. Zmutnje zhladuje wóčžo won pšchez wofno, hdyž w božim swětle zejhrawaja jutry z połnej kraju, a wězo tež jošo dušcha zdychuje swoje nadžijowpołne „alleluja“.

Cžěło pak požada z dobom hšchěje pošnjenje, z cyrobu chce je pošlnić, — ale hlej, Zuriowe woblicžo, njeje to žiwjenja mucžne pohladowanjo, woblicžo, na kotrymž so zjewuja smjertne šměrki? woprawdže, hižo Zuriy sam

wuznawa swoju žadosć — poslednju žadosć: „Ach, mi chce so — spać!“ Božo Anježe, zblédnjeny kaž marmor zlehnje so naspjet a z miłym posměwom je dobědžil — dobědžil wulke a tola krótkje swoje bědženjo žiwjenja! Wšak je hižo jandžel smjercze joho dušchu wotnjel rańšim jutrownym zejam napšeczo: Wóh dał do zbóžneho raja wěčnjeje młodošće: njed tam swjeći ze swojim Wumóžnikom dobyčeske horjestaczo.

Jutrowni křižerjo běchu Bohu chwale a slawu horjestanjenomu Zbóžnikaj spěwajcy zasy po zdobnym wašnju svojich starich serbskich wótcow pšez wofolnu krajinu jěchali do kłóštra Marijneje Šwědy a z druhim procesionom so wotmńejcy wobjěchali Křesćanŕki kěrchow a wjes. Młóžowc so modlicy běchu tež pšez našču wjesku jěchali, hdyž wocžakajcy młode a stare mačjetki potazowachu swojim džěčatkam a małym wnučkam z horda stupacych kónkow do wšchelakoreje rjaneje pychi wudebjencych, zo pšchi tak njewšchědnym napohládže młode wutrobny wjeselšcho bijachu a njewinowate wócžka so z radojcu blyščězachu. Kaž tu mali pacholojo, z wjetšcha hišćeje w suknyach, tak wjelele „hladaju křižerjow“ — haj tak było je to hižo dawno předy a bywashe tež za čas mojih młoduškich lět. Hladali běchmy tež dženia, ale potom zeńdžechmy so z nowa — pola M... běšhe džěn póstwjeczor.

Přenja bě to lěta jutrownička, zo njeběšhe njebow Surij „křižerjow hladač“; wón, najmłódschi mjez nami młodymi towaršchemi, dyrbsjehe wotfal najpřenišchi: ach, tak často běchmy hromadže jako młody wjesny spah pšchi hrajkach a džěčacych dnach; a předy hižo kłobžachmy k M... com „Sućka pštonič“, hdyž běšhe zemřela joho sťicžka Madlenka, haj wšchědnje popochi so z nim pštonjachmy a džěchmy tam rad, wšak dawashe njebow mačž za to wulke, dobre, honacžkowe pomazki — z džěčacych duow lube pominanjo!

Wjeseli něhdy k Surjowej kolebce — a ze žrudnej myslu nětko k joho kšćeczej: Memento mori! Powšchittkowy podžel bjeru našchi wjesnjenje na tak zahe zhinjenym žiwjenju młodženca a wopokaža swoje začuwanje tež w hnutnych pštynych kěrlušach. Haj, Surjo, spi dha, lubny bratje, spi w twojim rowje w dobrym měrje! — našch nadawk njeje hišćeje dopjeljeny a našcha hódžina njeje hišćeje pšchisčła: Wóh dał, zo bychmy derje docpěli swój wěčny žamer. —

III.

Zajwital je posledni swjaty džěn jutrow, na kotrymž so syty pobožnych ze wšchelakich stron katholickeje Łužicy w procesijonach nastajeja do Młžanta, zo bychu pola mačjerje božeje sebi hnadow naprosyli a za dušchu a cžělo z wofšcherwaccho žórta cžerpali pohynjenje k dalšchomu wutrajnomu džělu.

Procesijon cžehnje tež z naščeje wjeski, ale joho raz je wosebity. Zomu do přědka kroči wodžel wohnjowaje wobory w porjadnym pothodže a sjeđža wjeze so njebow M... ec Surij w cželowym wozu, za wozom du joho pšchibuzni, pšchězeljo a młodži towaršchojo. Pomału, wažnje a kšutnje, ale raznje a wěcže dže tuta joho poslednja jězba k swojomu wutóncej! A tola předy, tak spěchnje by njebow Surij po tutyh pucžach so minyl pšchi zjědžowanju na kole!

Kajki to struchly rozdžel dženia! Młój Surjo, pominył je so tamón čas, ke kotromuž sy w swojim młodym žiwjenju tak často a husto so zjědžowal, kaž by chcył jomu chwatač napšeczo, ale čas tebe pšchěchwata a pšchěčahny.

¶ tutu hółku prawdu prajach czi njemjacy, dofelż znajach pšchederje forjeń twojeje khorosze, kotryż drje cżłowjeska pomoc wjach wntorhnycz njemójesze, pšchetož bė pšchedkubofo hįzo zarosł do organow, a runje w tych, kotreż ju za žiwjenjo najpotrėbniše, bė zapšchįjal swoje smiertne wotnożki — a ty, z bólnym wobzaroowanjom pšhipóznawajo wėzo prawdu, dyrbejesze wotmielśnycz z podacėzom do bóżeje wole!

Šuš dha džensa nimowólnje pomału dže tale jězba, a ž waha wołaju
zwornh napschecžo: memento mori! Šurja witajch k poslednjomu wotpocžinfej.

Memento mori! poslušajte wy wjeseli koleśowarjo wschitchy, wschaf wam tele słowa płaczą na prënim mjeŕce! Spomni na smjercz, wopomni, zo mofch wumrëcz jónu! tak wołaju zwohy wschëdnje, nihdy na to njezapomniëcze. kolojezdni, stari wy a mlodzi! Wërnu wuczbę tule pschwołam wosëbję wam mlodym. Za was cyle wosëbję bych chcył namolowacz wobraz w najziwiŕschich barbach, tón wobraz, kiž hym do swojoho pomjacz zapischijal, hdyž kleczał psched mlodostnym towaršchom a posleđni raz jomu hladach do smjerczblëdoho woblicza. Slabe moje pjero jón wëzo tak zryšowacz njezamóže, kaž hym sebi to pichał, hdyž spisach tak woschërnje wo waschim kolojezdnyhm sobutowaršchu. Tuž bych mjez was chcył rozbiëlec tule joho posleđnju podobiznu wschitkim w originalu, zo by pschi kóždym spohladnjenju k wam rëčaza: memento mori! Tajti originalny wobraz bych wam chcył psched woczi stajicz, byschëcë-li paš wo wobarali, po schtomach ua woczi wëschëcz a postajecz na pucze, hdyž sybacze jo na kola a spëchacze do kónčiny wo swëta, spëchacze won do žiwjenja, zo byschëcë swoju mlodoŕcz wužiwal.

Wszakżeż je jónu woptała wjesole byczó a pónała śwětny juśt a radoścje: ow z felucha wjeołóscje nihby so nasrebać njemóje f dostatkej do poslebnjeje kapki; tola prózdnosć nad prózdnosć! Hdyż požadliwosć nad cźłowjekom pocżina bycz z knjezom, pschestała wón bycz sam swój knjez — a potom cześki a zrudny joho wośud! Wszechón nawróć je bycz nadźije, tak kaź so tež z tołom, zajewšchi z nim do njekrasnoho njezboża, wjacj wróćecć njemóžesh, hdyż je na tysac fruchow rozłamane. Al ichto sy woptał? Swoje samńne zahubienjo.

Vanitas vanitatum et omnia vanitas! „Próbnośc nad próbnoścą a wiścho je próbnośc! — Memento mori! wołam za wami, hdyż czeriće faż z wětřitom f wjeselam młodoścje: Zastańće, wróćo! Wch njewotdobdydźeće czaſej ani wołomif, ale rubiće ſerje ſwojomu młodomu žiwjenju ſtrowotu, ſwojoſo hoćoſo dźeła zaſtłuſzbu a ſebi ſamym rubiće czaſne a wěcźne zbožo. Wróćo dha, prjedy hać je poźdže a pozběhńće ſwoje wutroby, hdyż zaſtlyſhćje zwonow wěrný hłós: memento mori! fiż do wutrobow žiwje reći; a ſpohladuće na cyrkwojow wěſijnj wjeſiſk, fiż f njeju poſazujo němje napomina: ſursum corda! Tam horjeła je naſcha prawa domowina! —

Fac eas gaudere cum sanctis tuis in gloria! „Daj so jim (duškam) radować z twojimi swjatyimi w krasności!“ k njebyu klineži prošwa džěči, kotrež wotfhadžeja po pohrěbjě, a z wołnjowym wobornikom, kotrohož ju do hłódbnej zemje pušćežili k poslednjomu wotpoczinkeji, rozžohnuaja so towaŕskojo. Hřišćeje „Wótče naš“ hnuje so mi z wutroby, a z hłubiny duške zdychuju poslednje pšechčo: „Knjež, daj jomu wěčny wotpoczinak a wěčnje swětko swěć jomu!“ Kjehańbui so horceje rylžy, kotraž so mi z wočow muliny, hdyž hrulsk za hrulskom czińnych do ryma na fashčej. Słyšč wšchat, Surjo, moje božemje, kotrež poslednje czi zawdawam, poslednje inadž tež za mije tu na

serbskej zemi, swjatej roli nashich wótcow. Ty si tak bórzny w niej namakał měr a pokoj, ale ja hišćeje tradajo za nim pytam. Skoro bych prajił: Luby Surjo, móhl so jenož z tobu mēnjec, wšćak pod zemju mam tež swoje sprawne herbstwo — a wšćo by wotmjelko!

Zola jchto kaž blazu tu sforzu: Dóstał džēn sym hižo po nanje rjane herbstwo a mam je w trajachym wobjedženstwie. Nic drje kubla ze swētnej wahu wažene su mój podžēl, nē, drohotnišće su, kubla njezakhyōdne, njezakhyiute, kotrēž rēkaju nabožništvo katholickeje wēry a serbska narodnosć, herbstwo moje jenicze! —

Slyš, Surjo, mój serbski towaršćo, moje poslednje boženje a luby džak za trōšćt, kotrēž na twojim rowje zapšćijach do wutrobny — du hižo wotšal a do dalšćoho žiwjenja bjeru sobu wōtcne herbstwo. Njedy bywa moja brōn w času rozwalnych wicorow wēra a swēra, zo bych je zakhował a rožmnožował k swojomu časnomu a wēčnomu žbožu! — Boženje! Wōtpocēžni w mērje! Wōh dał žbōžne žahywidženjo! —1.

3 Ružich a Časťeje.

3 **Budyšćina.** Kaž tachantške konsistorium wozjewja, je wot 1. hapyła toho lēta dwoje stipendium z dr. Mahroweje fundacije wupróždujēne, a to 1. lētnje 150 hr. za młodžencow, kotřiž chcedža wučeršći seminar, hajnišku, hewjeršku abo druhu akademiiju wopytowac; 2. lētnje 90 hr. za młodžencow, kotřiž chcedža wumjēstwo abo rjemjēsto wuknyć. Prawo na fundaciju maja jenož katholiccy Serbja, kotřiž woprawdže serbski rēčja, a to najpriedy krejni pšćeczeljo njeboh fundatora, propšta dr. Jana Mahra w Laubanje, rodženoh z Njebjelczic, a potom z Njebjelczānskeje wosady, hdyž tu pšćeczeljo nješu, a hdyž tež z teje wosady jo ničtō njezamotwja, z druhich wosadow. — Prōštwy wo stipendije maja so hač do 15. junija na tachantške konsistorium w Budyšćinje žapōšćac a maja so pšćipōložić wuśwēdženja wo narodže (krejnych pšćeczelow), censurach a žadžerženju.

3 chtoho swēta.

Časťa. Archiwōjwoda Ferdinand bē ze swojej mandželskej tele dny w Drježdžanach na wopryče.

Nēmšća. Rejžor Wilhelm puczuje po Čsaju a poby tež w Strašburgu. — Sejmi je, kaž hižo pisachmy, so rozšćol, zo by so hagle nazymu poždže žahy žesćol. Pšćicžina, zo je tak dołho swoje posēdženja pšćetorhnył, žaleji drje w tom, zo maja so mjez tym pšćichodne pšćecurpšće zwjazti wuradžec a žestajec a k tomu budže tōšćto časa trjeba. Kancler Bülow je hižo na 4. junija ministrow wjētschich nēmšćich krajow do Berlina powōłał, zo by jo tam z nimi wo nowych clach rozmōwjal. Mjez tym budža tež wēzo wšćelate druge strony w kraju wo šamsnej wēch jednac, a kaž je so to hižo dotal štawalo, budža wosebje socialdemokratowje a swōboduomyslni pšćecžiwu wyschćim clam na ratařšće wuplody rēčec a pisac. Pšći tym hladaju tuczi ludžo mjenje na prawdu a wērnosć hač jenož na to, zo by po jich šlowje šćlo. Sprawne cło na žito mjenuja lichowništvo ze wšćēdnym šćlēbom, nježiwajcy na to, zo ma ratařstwo bjez wyschćich cłow žahinyć, a zo potom tež industrialni džēlacžerjo, kotrymž ma so z tym pomhac, bjez džēla žawutla.

Tež w pschichodnym posebženju sejma budže zawěšče horchyscho wojowane, hačž hdy w poslednich lětach. Z tajkimi sředkami budža pschecziwnich wyschschich cłow wojowacž, můžemy sudžić z jich zadžerženja w poslednim posebženju sejma, hdožž so tola hiščeže wo nimale snadnušhki začoń jednasche. Tsi schtwórcžiny sejma běchu za njón a swobodnozmysleni a socialdemokratowje wiđžachu, zo jón njemóža po porjadnym waschnju pomalicž. Šhto tohodla činjachu? Richter a Singer pólšaschtaj swojich pschimišnikow ze šale a žadaschtaj potom, zo bychu so zapóšlanych pschelicižili, hačž je jich, kaž je to k placziwomu wothłosowanju po prawym třebne, položca wschěch pschitomu, a dofelž jedyn hłós položcy brachowasche, njehodžesche so wothłosowacž. Na tajke waschnjo móže mjeiščina spomožne džělo w sejimje cyle podryč a to čim bóle, dofelž džěn je čašto slabje wopytany. Tohodla su sebi w parlamentarskich stronach hižo na to myslili, zo by so rjad wuradžowanjow tak pscheměnił, zo njeby so pschež njerozomnu a złošnistu obstrukciju pschemulka šchoda činičž mohla.

— 16. meje pschijědže do Bremerhafena zasų parnik z šhorymi wojakami z Šhiny. Z 322 wojakow dyrbesche jich 170 w lazaretach w Bremerhafenu wostacž.

— Katholikowje šatskich provincow zhromadžuja so nimale kóžde lěto w tomle času w Magdeburgu. W tomle lěče běšche zhromadžizna wosebje wulkotna, dofelž chychu tamni katholicowje w tej zhromadžiznje zjawnje protestowacž pschecziwo njehańbitym šchěžowanjam, kotrež so w tu šhwilu w nowinach a na druhe waschnjo pschecziwo katholickej cyrkwi z wosebitej złošču šlawaju. Něhdže 4000 katholicow bě so tam zhromadžilo. Šarat dr. Wurm rěčesche poldra hodžiny wo poměrach katholickeje cyrkwie w Němstej a wo winowatosćach kóždoho katholicoho kishesčžana. Džětačžer Wieber rěčesche wo tom, kač bychu so kishesčžansch džělačžerjo měli po powołanjach zjednocžecž, a zapóšlanc Dasbach wo šchěžowanjach pschecziwo katholickej cyrkwi, šwjatym šakramentam atd. W zhromadžiznje, na kotrežž bě teč něšto katholicow šatsiho kraleštwu, kuješesche najmjětscha hólwosčž. Postrowjacej telegramaj pólšachu Baderbornskomu biskopej Schneiderej a Winštomu měščžanosčžer Luegerej. Poslednišchi wotmołwi: „Dr. Lueger džafuje so za postrowjenjo a wupraja swoje pscheswědčženjo, zo so nabyady pscheradniškich kadli pschecziwo naškej katholickej wěrje a pschecziwo našchomu rafusštomu wótnomu krajej njeporadžž.“

Wustřiška. Rakuske delegacije su so zešchle a mējachu 20. meje swoje přěnje posebženjo. — Zo maja kishesčžansko-socialni nahladnu móč, kotraž hiščeže pschiběra, pokaz a wólba do sejma, kotraž so njedamno we wupróždnjenym winškim wokrjesu šta. Šačžrunjež běchu so tam wschitke strony pschecziwo kishesčžansko-socialnym zjednocžili, dšta tónle tola dwójcy telko hłosow, jakož joho napšchecziwni.

— W Galiciskej pólske wobšedženštwu šhětro woteběraja, dofelž wulcy pólsky fublerjo čašto jara loškomyšlnje hošpodarja, dyrbyja čašto swoje wobšedženštwu Němcam abo židam pschedawacž. W Pruskej šlawo so runje nawopač, dofelž jich tu njěšprawne njepšchěžělstwo škrucža w bóju pschecziwo Němcam.

Štalška. Šižo wospiet je so pokazalo, zo Štalška njeje derje k rěčžam na pschichodne powyšschjenjo němškich cłow. Njedawno bě w Šlorencu pschekupisko-politiška zhromadžizna, na kotrežž nimale wótrje pschecziwo cłam

rěčach, kotrěž chce Němska na wšhelake italske wupłodny klasč. Wosebje napadne bě, zo jo tež pschepufski minister Luzatti na tom wobdžělesche.

Rom. Cardinal Ledochowski je thorowaty a čerpi wosebje na woczi, a hižo jo tak kaž wěsće wo tom rěčzi, zo swoje zaštojnistwo jako pschedsyda kongregacije de propaganda fide zložzi.

— Barmžowski pólanc w Francózskej, Lorincelli, je so zasy na swoje městno wrócizil. Khwilu bě so rěčalo, zo wón pólanc njewostanje, dofelž so njebě jara kruty wopokazał w času, w kotrymž Francózska tak njepšhecželste zatonje pschecziwo katholickej cyrkwi a jeje rjadam pschihotuje. Po zbaczu je Lorincelli sam tež nětko so pschepokazał, zo francózske knježerstwo pschecziwo Romej njeje tak pschecželnje zmyslene, jako bě sebi to myslil.

Žendzelska wotměwajše w tu khwilu powšchitkowne ludliczenjo, pschi čimž jo zasy wupokaza, zo je ličba wobydlerjow w Irlandskej zasy woteběrała, a to wot lěta 1890 wo 5 %, mjez tym, zo běšče džesatf předy wo 9 % woteběrała. Irlandska ma w tu khwilu něhdže połpjata milliona wobydlerjow, mjez tym, zo je hižo 9 millionow mēla. Storo wšchědnje wupuczuja ludžo do Ameriki, dofelž maja w swojej domiznje mało prawa a pod njesprawnymi najenštimi zatonjemi pschecy bóle wothudžēja. Něotre frajiny Irlandskeje su tak wopušchžene, zo tam hodžiny daloko žane wobdlenja njenamatašch.

Španiska. Tu wotměwachu nowe wólby do sejma. Dofelž je w tu khwilu knježerstwo liberalne, wězo tež wjetščinu liberalnych zapóšlancow wuzwolichu. W Španiskej ma mjenujcy knježerstwo telko wliwa na wólby, zo jo pschecy po jeje pscheczu radža. Zola budže wjetščina mjenšcha, hačž běchu so toho nadžijeli. Zo pschi wólbach njeměry nastachu a něšto wosobow pschi tom wo žiwjenje pschindže, w Španiskej nicžo nowe njeje, hačžrunjež jo přecz njemōže, zo su pschi powšchitkownej njespotojnosći tajke njeměry štraschnišche, hačž hdy předy.

Serbiska. Na serbiskim kralowskim dworje knježi džiwny wusud. Loni bě so kral Alexander z Dragu Mašchinowej woženil a mēšacy dołho rozhubžowajše Draga pola krala a swojeje wofolnosče nadžiju, zo kral potomnikow dóstanje, a nětko so pokazuje, zo so to z najmjenšcha w blizkim času wocžakowacž njehodži. Wulke rozhorjenje knježi w cyłym kraju, a hižo bě rěč, zo změje knježerstwo tohodla wotšupicž.

Chinska. Němskich wojakow je w Chinskej zasy wulke njezbožo potrchjiko. Pschi wulkim rozbuchnjenju pólwra w Kalganje bu 7 jězdnych morjenych, dwaj officiraj a dwaj wojakaj bušhtaj čezško ranjenaj. Zrudnje je, zo tam wjacy wojakow pschěz njezboža a thorošče zhubujemy, hačž pschěz bitwy. Pschecy dale pschihotuja so wukrajni wojacy na to, zo bychu so domoj wrócizili. Němscy wojacy maja so hižo škōnc tutoho mēšaca abo špocžatf pschichodnoho na dompucž podacž. Šrabja Waldersee chce, kaž so praji, pschěz Japanskú a Ameriku domoj jěčž.

Afrika. Dewet, general Burow, je zasy do kaspseje kolonije zakročizil. Stoji tam w horach, „Zuur-Berge“ mjenowaných, a ma, kaž so psiche, hiščeže kanony, hačžrunjež to Žendzelczenjo pschecy přejachu. Nimo njoho su tež hiščeže družny wjednich, kotsiž w kaspkej koloniji a Dranjestacže Žendzelčanow napokoj njewostaja.

Wšchelejzny.

* **Dobry pschiklad.** W Czechach kłodzjesche štrotnik (hauptman) cžasto ze swojej kompaniju do wjelneje cyrkwyje ke mšchi, tež na předomanju kóždy króč wosta a jara kóžbluwy na předarja hladasche. Předomarjo pak bē cžeske a štrotnik Němc. Toho pscherzel so joho tohodla praičesche, kať dha móže to wutracz, pschi předomarjo pschitomny bycz, kotrež njerozemi. Štrotnik wotwołwi: „Šdyž tež šlowa njerozeni, dha mje tola napohlad předarja pozběhuje, wysche toho tež swojim mužam dobry pschiklad dawam.“

* **Dobra wotmołwa.** W šrědnim měsće južnje Francózskeje měsjesche so psched něfotrymi lětami najšwjeczišchi sakrament z privatneje kapale do cyrkwyje, kotraž njedalofo štojesche, pschenjesč. Mnozy pobožni běchu so w kapali zhromadžili, zo bychu ze zapřewčenej swěćki w ruce Bože Cžělo do cyrkwyje swjatocžnje přichowbželi. Mjez nimi běsche tež wojak. „Luby pscherzelo“, šchepny jomu jedyn z pschitomnych, „je težto za was radžomne, zo z nami džecze? Šdyž was wajchi kamracza widža, njezmějecze to potom w kajarnach wot nich wotčerpjecz?“ Wojak jo džiwajo wotmołwi z krótka a raznje: „Šdyž pola mje potkownik (oberst) nimo dže, dha psched nim swoju bróť přášentuju; ichťo dha móže mi potom za zło wzacz, šdyž tež swojomu Bohu cžesč wopokažu, kajkaž jomu šlušča!?“

To bē zmužity wojak a njebojazy kšcheczan!

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 500. 501. z Budyšina: Marija Zmijowa, Madlena Mařnarjowa, 502. 503. z Pozdec: Mikławš Čemjera, Jakub Wjenka, 504. Pawoł Vieka z Ilaslowa, 505. Jakub Brycka z Wutołčie.

Sobustawy na lěto 1900: k. 830. Mikławš Čemjera z Pozdec.

Zemřety sobustaw: Michał Haša z Ratarjec. R. i. p.

Za cyrkej, kerschow a stacijóny w Lubiju: Njemjenowany z Budyšina 10 hr., njemjenowana četa 1 hr., njemjenowana z Kukowa 6 hr., z pokladnički swjatocho Antonia přez knjeza P. Romualda 15 hr. 87 pj., k. farař Dučman w Lipsku 3 hr., ze zawostajeństwa Marije Braeuerce z Wotrowa přez knjeza Hauptmanna w Špitalu 30 hr., njemjenowana z Khrósčie 1 hr.

Za nowa kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Sobustawy III. rjadu we Wostrowcu 15 hr., k. farař R. 80 pj., z Wotrowa 3 hr., njemjenowany z Budyšina 7 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7401 hr. 23 pj. Dale darichu: Молоканы (37,00 hr.): 1 hr. + 1 hr. 75 pj. (wot k. Šewěika) + 50 pj. (wot k. kapł. Nowaka) = 3 hr. 25 pj. Radwořska Płatowa Komisijsa: třo hrajaču za wulkej křinu 35 pj., štyrjo wowčerjo w Nowym Bronju 1 hr. 10 pj., za serbski dom ze starym nanom 95 pj. + 5 pj., pječo wowčerjo w herbskej grychće 65 pj. = 3 hr. 10 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratřstwa „Šězusoweje Wutrobhy“ a „Zapošchtostwa modlenja“ maja swoje dobre štučki a modlitwy w měsacu juniju Bohu woprowacz: „zo bychu wšichich najšwjeczišchu Wutrobu našeho bójšeho Zbožnića cžesčili a šwěru ščěhowali.“

Na pschedań

je w Kulowskej wojadze žiwnošč z tjiomi šćorcami pola a łuki. Šdže? je žhonicz w redakciji „Katholskeho Posola“.

Cžičč Šmolercjec knižičičšćetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyloho
ryněka abo telko rumu 25 pj.

Spis časopisu.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 22.

1. junija 1901.

Lětnik 39.

„Prawoho ducha wobnow we mni.“

(Bj. 50, 12.)

Krajsne swjatkowne ranjo tu běče; złote pruhi jasneho slónca psche-
frasnjach wještich horow a wobswětlachu doły. Duch pokoja, duch radošće,
čisty kaž njebieška mōdrina, so po rjanym swěće rozlěhowaše. Kaž chwālbny
kērsluch to kłincšeske z kóždyho šchtoma, z kóždyho kěrčeka krajsnje
zahrodny w R... ach:

„Přichůdz, Božo swjaty Ducho, k nam,
A z twojej hnadu napjelů sam
Twojch wěrných mysl' a wutrobu,
W nich zapal lubošć horjacu!“

Čiše so schleńčane durje wotewridu, kotrež z lujezoho hrodu do
verandy w zahrodě wjedzechu. Młody měštnik wustupi. Wokomik kaž za-
džiwany pozasta, potom rudy wupřichestrěwěchi šchepny: „O tak krajsnje tu je!“

Tu pschěd nim ležeshe rjana, luba, blyščežata domizna, jeho rōdny dom,
wot kotrohož bě tak dołho zdaleny był.

Grōd barona z Dubow na hōrch stojeshe, přich kotrejž deleka schěroka
rěka běžeshe. Seje žolny so w slōncu zbyolachu kaž slēborne. Po brjoho-
maj běchu wšy a hrody rozdžēlene, šchtōž z wšichiny Dubowšoho hrodu
lubozny napohlad poškiešeshe. Z cyrkwinych wěžow swjatoczne ziwonjenje so
pozbehowaše, wutrobu wotšchewjace, mysl k pobožnej modlitwy pohnuwace.

Gluboko hnuty młody měštnik rudy stychy, sylzy so jomu z woczow
ronjachu.

„To je domizna, tu krajsny frujch zemje, hđžež so narodžich, hđžež lubaj
staršej moju młodosć žohnowašchtaj. A nětko, hdyž sym so Anjezej po-

swjeczył, sym zastorczeny, wuhnaty z domizny, a tak dolho wjac ju widzał njejnym. Stradžu dyrbjach pschińcź w wocy, zo bych zas jónu macź, wótcowiski dom wohladał. A nanej — na woczi pschińcź njemēm; dokež sym chłu joho nadžijn, kotruž bē na mnje jako jeniczkoho a poslednjoho potomnika baronow z Dubow załožił, zniczył, je nan mi dom zafazał na wschē czaśy! — Wodacza wjac njedóstanu.”

Sórcy płakajo młody mēschnik swoje wobliczo z rukomaj pschitry.

Tu začu, kať so jomu ruka na ramjo položi. Staršcha knjeni, zróstna a nadobna, kotrejež wlośy so hižo bēlachu, bē pschistupila, bjez toho, zo by młody mēschnik to pytnył.

Wón so postróži . . . „Maczi!“ —

„Nještořej so, Franco, ja sym. Myślach drje sebi, zo tu sy. Tola nje-
płataj, moje džęco, nadžijejmy so, zo budže nan štoro hinascheje myśle.”

„Ja mam mało nadžije. Doniž jomu njemēm na woczi pschińcź, nje-
woda mi tež. Ja drje budu džens wjeczōr zas dyrbjecź zrudnje wotśal
czałnyć a was wopuścheć na dolhe lēta. A tola, kať radu chcył czałnyć,
kať radu a wjeśele swoje powołanjo dopjelnicź, by jeno nan mje chcył ze
swojim požohnowanjom wozbožicź.”

„Njezhub dowēru, moje džęco, Wōh wschał to dokonja“, počojesche joho
macź. „Nan chce džęśa rjany džęń wużicź a so na stole dacź dele do
wjęńej cyrkwyje domwjeć, zo by na wulkich kemschach pschitomny był. Za czi
to prajach, zo trjebaj njeby njewjapcy nanej do pucza pschischoł. Tola ty
budžesč nětfo tež dyrbjecź do cyrkwyje hieć, zo by božu mśchu džęrzal.”

Powjęć maczeina mēschnika z wjeśołosczu uapielni. Z blyśchczatym
wóćzkom praji: „Haj, maczi, póńdu do cyrkwyje. Njech Duch swjaty pschińdže
ť nam wschitkim!”

* * *

Pomału słuźownik stoł, w kotrymž stary knjez z Dubow sedžesche, po
rjanym puczu dale do wly wjezesche, hdžež rjana farśa cyrkwy stojesche. Po
bofu stola džęśche knjeni baronowa.

Stary knjez z Dubow bēsche po chłym swojim zwonkowym jara wosebny
knjez. Joho postawa, joho draśta, wscho na „rężnoho“ officira polazowasche.
Wjac lēt hižo joho drjenjo cziwilowasche, a te bē z lētami najebacź pręcowanja
najwuschitnischich lētarjow tak pschiběrało, zo móžesche lēdma něfotre kroczele
postwicź; tuž tež jara z rēdka z domu a ze swojeje jstwy pschińdže. Jeno
druhdy da so wot słuźownika w knježej zahrodže wozhycź.

W młodych lētach bē jara wustojny a widžany officir był. Tohodla by
tež pschecy prajił: „Knježa z Dubow su wschitcy officirowje byhli a su Bohu
a swojomu kralej šwēnje słužili. Tak ma tež wostacź.”

Ze swojej mandželskej, džowku joho počownik, bēsche jara pschezjene a
zbožownje živy. Jenocho jeniczkoho hyna bē jomu Wōh wobradził. Zo bēsche
tōn joho cyła radośc a pycha, njebē džiw. „To je moja krej a moja kōśc,
tōn ma kaź wschitcy z Dubow, officir być,” by hordže prajił.

Mały Franc roścjesche a pschibywasche, zo bē radośc hladacź; bēsche
pēne a pošluchne džęco, lubowany a hajeny wot wschitkim. Lēdma bē za
šchulu zcały, chcyche nan joho hižo do kadettow dacź. Tola macź so tomu
kręče stajesche. Wona swojoho hyna ť tomu njeda. Skōncznje Franc na
gymnasium do bližšchoho mēśta pschińdže, wosta pať doma a jeno kōždy džęń

rano tam jězdźesche a wječor zas so dom wróćesche. Dale a jasnijšo pať so pofaza, zo hólčec so za officira njehodźesche. Wufnyč, „w knižach ležec“, běšche joho cyłe žiwjenje, a hdyž bě na prózdniach, móžachu joho nimale pšechy pola staroho knjeza fararja, joho wótcowskeho pšechčela, namatač.

To so nanej njelubjesche.

„Hólče, ty tola hiščeje officir budźeš. Hdyž jeno abiturientne pruhowanjo wotbudźeš!“

Czas zańdže. Franc maturku (abiturientne pruhowanjo) z wulkim wuznamjenjenjom wobsta. Hordže nan wuswědženjo wobhladawšy praji: „Nět hnydom do regimenta zastupiš!“

Tola tu herak tak pošlusny syn nanej přerjnu zrudobu pšehotowa, čim wjetšu, dofelž dyrbešche tón swoju cyłu hordu nadžiju zničenu widžec. Syn jomu wuzna, zo ženje a nihdy wojať njebudže, ale — měšnič.

Štó mohł wopisač, što nětko scěhowašche! Starý knjez hrožesche, prošesche, tola wšcho podarmo. Franc pšchi swojim wošta, čujo jasnje powołanjo bože. Hněw nanowy žanych mjezow njeznajesche, a hdyž wšitke joho prócowanjo bě podarmo bylo, zastoreži swojoho syna, njedžiwajo horcyh próstwow swojeje mandželskeje, wupotaza joho z domu a zafaza jomu, so domoj wróćić.

Tak bě Franc do Rafusteje schoł, hdyž z podpěrn pšechčelstwa swoje najnutnišche žadanjo docpě a měšništnu swjećiznu dósta. Wótcny dom jomu wošta zamknjeny, nan so naprošec dacz njehašche. Nětko bě syn po dolhich lětach scěhujo próstwy maczerje skradžu domoj pšhišchoł, bjez toho zo by nan što widžal. Šalle jedyn džen w swojim wótcnym domje pšehywašche.

(Stónčjenje pšhičodnje.)

„Njebójče so, ja sym.“

Jara lubozny podawč so z Roma wozjewja. Swjaty wótc Leo XIII. je pšchi swojich 90 lětach hiščeje spodžiwne młódnj a duchownje cyłe čeršty. Wšchědnje pódla mnohich dželow za cyłu cyrkej tež wšchelaſim wošobam audiency zwoluje. Wošebje wumjelcy, molerjo joho pilnje wopytuja a wo „pošedženja“ prošča, zo bychu joho molowali. A byruje tajcy młódnj wučowniczy Rafaełowi bóle w swojich myslach dylži woprawdže „wumjelcy“ byli — Leo XIII. so jim zapowěc njemóže a jich próstwu dopjelni. Tak bě pšched krótkim tež zas młody moleť wobraz bamža Leona XIII. dočonjał. Z luboznošču swjatocho wótcu šhrobłošče nabywšy zwaži so hiščeje joho prošec, zo by swjaty wótc na hotowy wobraz tež swoje mjeno a pšhihodne słowo ze swjatocho pišma napisał. Leo XIII. z głowu wijo swoju podobiznu wobhladowašche, kotraž bě šhětro šrěnja a mało podobna. Tola, dofelž młoduščka z wotpotazanjom zrudžic njehašche, wofomik pomysliwšy zadny na wobraz napisa znate słowo z ewangelia swjatocho Mateja: „Njebójče so, ja sym!“ — Leo XIII. To běšche 29. hapyła.

3 Ružich a Šafsteje.

3 Budyščina. 3 lětuškej głownej zhromadžizny, kotraž so šrjedu 29. meje wotmě, je Towarštwó Pomocy za študowacych Šerbow 21. lěto swojoho wobstacža dočonjało. 3 wošebitej lubošcu a štaroščiwošču za našy luby

serbski narod založene a w běhu 20 lět z wulkeje prócu spěchowane bě towarštwu zakładne zamoženjo, kaž so w poslednjeje hłownej zhromadźiznje wozjewi, hač na 23,427 hr. pschjiporiko, pódla toho pak po swojim nadawku za tutych 20 lět na 11,000 hr. pomocy na studowacych wudžělišo. Z tutych liczbow je widžecž, zo je to jara spomožne, haj, za Serbow nužnje trěbne towarštwu. Hdyž na tute lěta z wjesoloscju spominamy, dyrbitny dokonjane 21. lěto našeho Towarštwu njezbožowne mjenowacž, dokelž je w tom lěće je čezka rana nadeschła. Wschitke zastojnštwu w Towarštwje su čestne zastojnštwu, pschijimaju a wjednu so z lubošće k dobrej wěcy. Zohodla su zastojnštwu tež wschitke wěc wosebiteje dowěry. Najwažnišće drje je zastojnštwu pokladnika, dokelž tón joho zamoženjo khowa a zastaruje. Z wulkeje zrudobu dyrbitny tudy wuznacž, zo přjedawšchi pokladnik teje dowěry so njeje hódny wopokazač; pschetož pod nim je so towarštwowe zamoženjo wot 23,427 hr. na 19,500 hr. pomjenšchilo. Tuž dyrbschje so zastojnštwu dotalnomu pokladnikaj wzacž a Towarštwu mějeschje jebi druhoho wuzwolicž. Knjez wuczeč Wjech běchje tak luboščiwny, zo wobcežne zastojnštwu pschija. Zoho wólba, kotraž so tehdy z kooptaciju sta, so z hłownej zhromadźiznu hišćeje raz k wospjetowanju pschedpołoży a so wot njeje wobtručji. Pomocy je Towarštwu loni 520 hr. 10 studowacym wudžělišo. Hdyž je Towarštwu drje strašchna krišis pschewwatała, dha tola dowěry na pschichod zhubicž njesměnn. Z nowej horliwoscju a swěru swoje mocy zastajmy, zo bychmy bórzy ranu, kotraž je Towarštwu so nacziniła, zahojili a zas lěpschje časy pschihotowali.

Z Sasenčy. Z katholickeje Wjesady běchmy psched někotrymi njedželemi krótku rozprawu wo swjedženju narodneho dnja Zoho Majestoscje krala Alberta dóstali; ta pak bě so nam někak zhubila. Swjatocžnosć so na dnju samym, 23. haprsla, wotbu a wobstojeschje ze swjedžeńskeje rěče knjeza kanonika fararja Wernarja a ze spěwa. Kralej so tsifrócžna sława wunjeje. — Za nowoho pokladnika jebi Wjesada knjeza Michala Zusta z Sasenčy wuzwoli.

Z Marijneho Doła podawanaj z pscheczelnje strony pschipóslany dopis, jako přerju powěsč. (Druhu nadrobnu rozprawu smy něk tež dóstali a tufamu pschichodnje podamy. Red.) — Džen 23. meje 1901 rano wokoło 1/2 wopušćezichu w pschedposlednim čizle „Kath. Posola“ mjenowane duchowne knježny (wóšomnacze) klóschtr Marijny Doł, zo bychu do městnosćow staroho klóschtra w Tischnowicach, „Porta coeli“ mjenowanoho čahnyše, do klóschtra, kotryž je psched nimale 700 lětami přerje duchowne knježny Cistercijskoho rjada do našeho klóschtra pósłal. Po zhromadneje pobožnosći wotjědžechu wot knjeza propsta pschewodžane w štyrjoch wozach, zo bychu z Liberca (Reichenberga) ze železnicu swój pucž dofonjale. Bě wulki wopor, kotryž su k božej čelcži pschijnjele, wosebje te knježny, kotrež běchu dlějšchi čas w klóschtrje pschewwale, něotre na 40 lět. Mjech je Wóh tež do nowoje domizny ze swojim žohnowanjom pschewodža. — Z wulkeje swjatocžnosću je njedželu 19. meje Brnjanski najdosťojnišchi knjez biskop Bauer klóschtrfšu chrtej w Tischnowicach posmjeczil. Wnohe processiony z patronatskich wosadow (je jich sydom) běchu k tutej swjatocžnosći pschicžahnyše. Nimo nowonawarjeneje klóschtršćeje cyrkwje je tam hišćeje stara, jara wulka chrtej, kotraž so nětko jako farsta trjeba.

Procession do Krupli. Pjatk psched swjatkami rano w 5 hodž. běchmy so we Wotrowje na 264 wosobowu hromadu zeschli, kofizž běchu pschi božej mšchi pschitomni. Po kemschach zaspěwa so lawrentanika litanija. Wsychodostojny knjez farač can. Herrmann dowjedže naž hač na hórku, hdyž so zasy wot

naš bželesche. W Pirnje khwilku zastachmy zo bychmy poswacžili. Hdyž pať hacž t czerwjenej korcejmje (rothe Schänke) na horje přjedy Berggießhübel a dóndžechmy, dyrbychmy zastacž, pšchetož cžatalsche na naš knjez tutych ležomnosčow (Ritter von Prazke-Sawun auf Groß-Rotta), kotryž běšche do tamnišcheje skały wurubacž a swjećzo najzbžžnišcheje knježny Marije zasadžicž dať. Spominjenty knjez naš jara pšhecželnje powita. Wń pať tam swoje paczerje a modlitwy wuspěwachmy, a tež knjez sam so sobu modlesche. Potom pať krocachmy dale hacž do Gottleuby, hdžejž potom pšchenocowachmy. Nazajtra rano džechmy dale hacž do Krupki, hdžejž naš wonka jedyn duchowny knjez powita a do cyrkwy dowjedže. Wobaj dnjej běšche jara sucho a so jara kurjesche, tať zo běchmy bóržy cyłe zapróšeni; hagle hdyž běchmy w cyrkwi, počža so hrimacž a rjanty deščejž zeńdže. W Nowej a Starej Krupcy swoje modlitwy a paczerje dokonjachmy, wopytachmy lichyžowy pucž a swjaty sthód, tať drje je to jara mnohim znate. Póńdželu po dopóldnišchich kemschach pobachmy so zasy na dompucž, a duchowny knjez naš zasy hacž won pšchewo- bželesche, hdžejž potom zastachmy, a knjez pšchida nam rjane předomawcžto na dompucž jako „Božemje!“ Hdyž zasy t czerwjencj korcejmje pšchindžechmy, cžatalsche na naš pošoł přjedy spominjenoho knjeza, kiž bě za naš piwo wobstaracž dať, zo móžachmy so wolšchewicž. Slawa tomu knjezej! Hdyž běchmy zasy swoje paczerje wuspěwali, krocachmy dale hacž do Pirna, hdžejž kšětro pozdže wjecžor dóńdžechmy, wjecžerjachmy a pšchenocowachmy. Wutoru rano mějachmy zahe kemsche, potom džechmy dale hacž do Wotrowa, hdžejž w tamniškej cyrkwi z mejškej pobožnosčju swoje pucžowanjo wobzamknjachmy. Potom dželachmy so do wšchěch róztoch sakskeje a pruskeje serbskeje Łužicy. Da-li nam Bóh strowotu, nazymu zasy prawje bohacže póńdžemy!

Jakub Šchěrc, wjednik.

W Smjecžezach bu swjatkli wutoru popódnju nowa lutherjska cyrk- wicžka swjećena. Pšchi tom běchu lutherjska cyrkwinina wšchelosč, Kamjencske hamtske hejtmansktwo a tamnišcha měščanjska rada zastupjene.

3 chłoho swěta.

Časťa. Jezu Majestosčji kral a kralowa pšchewywataj, bohudžat w dobrej strowocze, w Sibyllenorcze, a staj posledni cžas t wšchelafim wulětam w tamniškej wokolnosčji wužiloj. Druhe sobustawy kralowskeje swójbny pšchikhadžeja tam po rjadu na wopyt.

Rěmjska. Kaž kóžde lěto, tať wotměwa so tež lětsa wokoło swjatkow wjele zhromadžiznow a ishadžowanow ze socialnymi, wědomostnymi, nabožnymi a druhimi zaměrami. K swojomu tjećžomu wulkomu kongreskej zeńdžechu so zastupjerjo kšchescžanjskich džělacžerčskich a rjemjeslnijskich zjednocženstwow 29. meje w Krefeldže. Tute zjednocženstwa bywaja lěto wot lěta hylnišche a nahladnišche a su runje tať wužitne pšhecžiwo nje- sprawnym šchěžuwanjam socialdemokratow, tať tež pšhecžiwo sebicž- nosčji a nadržabnosčji knježich, pola kotrychž džělacžerjo služa. — Wot 29.—31. meje běšche w Koblencu hłowna zhromadžizna Górras-towarštwu, kotrejž z dobom jubilej swojoho 25lětnoho wobstacža swjećelesche. Za wuruwanjo katholickeje wědomosčeje a tať sobu tež chłoho cyrkwinjskoho žiwjenja w Rěmjskej ma towarštwu wjele a wulkich zaskužbow.

— Zchromadźżyna wubierka a pschedsydytwa burſkoſho towařstwa nad Rheimom mjeſeſche zaſy jónu ze zwijazkom ratarjow cźinicz. Njžo huſcejiſcho je jo zwijazk do tutych ſylnych towařſtwow dobywał, zo by je za joſho z dźeła drje trěbne a ſpomóžne, z dźeła pak tež pschecnate a tohodla iſchódne agitacije wužił. Wułtoſho zbožſa njcye z tym prjedy mël a pschi poſlednim poſpyncze na zchromadźżynje w Kleuſu tež nic. Rěſotſi bóle liberalnje zmyſleni kuježa — bėdu ſebi to prjedy w mjeſeſchej zchromadźżynje w Düren wuradźili — tam namjetowachu, zo by burſke towařſtwo zwijazk ratarjow do ſwojoho dalſchoho zjednocėniſtwa pschiwzało. Wo dlejšej rozmołwje bu namjet, pschecźiwo kotromuž woľebje tež pschedyda tamniſchoho burſkoſho towařſtwa, hrabja Spee, rěczeſche, z 150 napſhecėžo 8 hłoſam zaećiſujeny, a z tym pokazane, zo chce ſebi towařſtwo ſwoju ſamoſtatnoſcź wobkhowacź. To je zawaľecźe jeniczy rozomne ſtejiſhecźo a tak tež z pschikladom za druhe burſke towařſtwa.

— Kož je württembergski financny minister z Zeger w sejnje prajił, su jenotliwje němiske knježerstwa w reformach abo „porjedženjach“ pshezejene, kotrež měle so z fejštorfimi dawkami stač. To ma lohko rěcač, zo bndža sejmej nowe dawki t pšchizwolenju namjetowane. Šižo leta 1893 běchu po Miquelowych namjetach z tym pospytali; nětko bndže to čžim nuznišeho, dofelž wudawki štajnje pschibjeraja.

— Po někotrych němſkich nowinach paſ ju Poſakojo zaſy nowy njeſtut ſkuczili. W meſtaczku Wreſchen w Bóznańſtej bėchu ſo po tamnych powėſczach dźėczi w ſchuli ſtajale, z naboſſniſtwa w němſkej rėczi wotmołwjecſ. Hdyž buchu tohodla kſhoſtane, naddėchowawſche cſrjėda ludu ſchulu a policistojo dyrbjach wuczerjow ſchlitacſ. Ludſo bėchu pjecca pſchecſ ſhromadſſſnu, kotruſ ſo tam na boſe ſtėpcſo wotmėdawſche, naſchecſuwani. Woprawdſe njeje cyla wėc tak zła a jenoſ zaſy wot haſatistiſkich nowinarjow pſchėhnata, zo bychu hńėw a njeſcheczelſtwa pſchecſiwo Poſakam roſſhwal. Tamna ſhromadſſſna bė runje pólſkich k mėrej a k ſczerpnoſczi napominała. Rozhorilo bė ludſi jenoſ to, zo buchu dźėczi, kotreſ z němſke wotmołwjėnja w naboſſniſtwje nawuſke njebėchu, pſchėkruceſ kſhoſtane. W pſchitomnoſczi ſchulſtoho dohladowarja bu jėne po druhim w wosėbitej iſtwi wot jėnoho z wuczerjow na rucy bite, zo mėjachu z dźėla kſwawe mėdrjeńcy. Hdyž dźėczi płaćo ze ſchule pſchilhadſachu, je drje hjez dſiwa, zo pſchėdewſchim tamne maczerje, kotrychſ dźėczi hiſchje domoj njebėchu, k ſchuli kſhwatachu a zo ſo tam bėrſy cſrjėda ludſi nabėſa, a zo ludſo w ſwojim tola nie cyle njeſprawnym hńėwnje trochu harowachu. Echſody njeſſu tam nacſinili a teſ wuczerjam njeje ſo kſchjwda ſtała, cſim mjenje, dofelſ bėchu tam hnydom policistojo k jich ſchitej. Teſ wobaj duchowuaj prėcowawſhtaj ſo, ludſi zmėrowacſ. Cyſy podawſ rozjaſnuje po prawym jenoſ njerozom, zo dyrbja dźėczi ſwoje nadawſi, a to wosėbje z naboſſim, w rėczi wuſnujė, kotruſ docyla njerozemja.

— We wuślowych podkoptach pola Waldenburga w Schlezyskej zapali so jedyń ze zajęczow. 18 dźělačerjow njemóžachu wjacy wumóžić, a pschi pospytach, totrež k jich wuśwobodźenju čžinjachu, zhubichu hišće tšjo dźělačerjo žiwjenjo.

— W swojim tężaŝu smy tu piŝali, kaŝ bė jedhyn ze ŝafŝich zemjanow swojich towaŝŝow namoŝwjaŝ, zo bnyhu z nim swoju luboŝež t zamėram ewangelŝkoho zwjažta jawnje wuprajili. Šižo tehdy ŝo pokaza, zo ewangelŝki zwjažt tež mjez ŝafŝimi zemjanami wjele pŝhecželow nima, nětko ŝo jomu to

tež ze strony druhich zemjanow zjawnje wobswědčuje. Pšchedydstwo towařstwa němŝich zemjanow wozjewja mjenujcy w nowinach zemjanow (Deutsches Adelsblatt) ŝeŝehowace: „Evangeliŝi zwjazk je w nowiŝim čaŝu za swoj nadawŝ mēl, w zhromadŝiznach a ŝpiŝach zemjanŝtwa němŝohoh kraja na ŝwoju ŝtronu wabieŝ. W evangeliŝtim zwjazku knjeŝace naboŝne nahlady njezujeŝu paŝ ŝo ze ŝtejniŝeŝzom zwjazka němŝich zemjanow: „Swērna pŝchwiŝnoscēŝ k japoŝichtoŝtkomu wērywuznacŝu“. Dale teŝ hrozŝ pŝcheŝzenomu ŝtutkowanjŝ wobejŝ wērywuznacŝow w towařŝtwe ŝtrach. Tohodla ma pŝchedydstwo za ŝwoju frutu winowatoŝeŝ, tutomu ŝtracheŝ, tiŝ towařŝtwa němŝich zemjanow wot evangeliŝŝohoh zwjazka hrozŝ, napŝcheŝziwo ŝtupieŝ.“

— Bayerska je po wjetŝejŝnje katoŝliŝki kraj, je paŝ hiŝo znata wēc, ŝo maja tam druhowēriwi, haŝ ŝamo njewēriwi wŝacy wliwa na knjeŝeŝŝtvo, jaŝoŝ katoŝlikowŝe. To poŝazuje ŝo wosebje teŝ w ŝulŝŝtwe. Tak bē knjeŝeŝŝtvo w nēŝeŝto padach muŝi pŝchedŝtajiŝo, koŝtiŝ ŝebi ŝwoju ŝwŝatu wēru taŝ maŝo waŝa, ŝo w mēŝchanym mandŝelŝtwe ŝiwi ŝwoje dŝēcŝi w lutherskeŝ wēre wukublowacŝ dawaju. ŝo ŝebi katoŝlikowŝe nochedŝu lubieŝ dacŝ, mēnich, ŝo ludŝo, koŝtiŝ ŝwoje ŝamŝne dŝēcŝi w katoŝliŝkeŝ wēre njewukubluŝa, njemōŝa teŝ druge za dobrych katoŝlikow woczahŝuŝeŝ, njemōŝe dŝe jim niŝtō za ŝlo bracŝ. Tola wiŝe ŝtōrŝby bēchu podarmo. ŝtōncŝnje wobrocŝidŝu ŝo biŝkopŝa zhromadŝje na pryncerenta Luitpolda. Tola teŝ jich pŝchedŝtajeŝa bēchu podarmo. ŝnadno zmēje tele zadŝerŝenje knjeŝeŝŝtwa pŝcheŝziwo katoŝlikam teŝ ŝwoje ŝeŝehŝwi w ŝejmje.

Awŝtrija. Kaŝ je to waŝnŝjo, poda w poŝedŝenjŝu delegacijow miniŝter zwonkowŝnych naleŝnosēŝow, Goluchowŝki, rozprawu wo tom, taŝ Awŝtrija z drŝhimi wokolŝnymi krajeŝi ŝtoŝi. Miniŝter wupraŝi, a to z pŝchŝloŝom wiŝeŝch, teŝ ŝlowjanŝkich ŝtron, ŝo trojozwjazk krucŝe wobŝtoŝi a ŝo njeby teŝ z tym počzerpiŝ, hdy by pŝchi nowŝych pŝchekupŝkich zwjazkach jedŝn ŝtat njemōŝl k ŝwojeŝ ŝamŝnej ŝchodŝe na wuŝitk jomu zwjazanohoh druŝohoh ŝtata dŝiwacŝ. Ze wiŝim prawom paŝ dyrŝjeŝe ŝebi miniŝter poroŝowacŝ dacŝ wot čŝeŝŝohoh zapōŝtanca Kramārŝa, ŝo je rakuiŝe knjeŝeŝŝtvo pŝcheŝziwo muŝam, koŝtiŝ wosebje z Němŝkeŝe pŝchŝhadŝeŝcy w Awŝtriskeŝ pŝcheŝziwo katoŝliŝkeŝ wēre a taŝ z najmjeŝŝa indirektnje teŝ pŝcheŝziwo awŝtriskomu krajeŝ ŝečŝuwaju, pŝhejara mjehke. Nawopak by zawēŝeŝe němŝke knjeŝeŝŝtvo cyle hŝnaŝ rēcŝaŝo, hdy bychu chyli katoŝliŝcy zapōŝtaney z Rakuiŝkeŝe w Němŝkeŝe za katoŝliŝku wēru ŝtutkowacŝ mjeŝ lutherskimi.

Francōŝija. Francōŝcy ŝocialdemokracya hiŝo doŝho mjeŝ ŝobu pŝcheŝjene njeŝu, mjenujcy z toho čŝaŝa, ŝo je jedŝn z jich towařŝchow, Millerand, miniŝter. Ma wulŝim kongreŝŝu, koŝtryŝ tele dny w Lyonje wotmēchu, rozŝoriŝu ŝo do cyŝla. Tam namjetowachu, ŝo by Millerand jaŝo ze ŝocialdemokratiŝkeŝe ŝtrony wuŝtupieny placiŝl, doŝelŝ je do ŝtatŝnych ŝuŝbow ŝtupiŝl. Tōnle namjet paŝ začŝiŝnychu. Tuŝ wopuŝeŝeŝi mjeŝŝŝa poŝojca zhromadŝenŝych kongreŝ. Poŝazuje ŝo tu potajŝim taŝ, kaŝ we wiŝitŝkich krajaŝ, ŝo njeŝu wŝacy wiŝitŝcy ŝocialdemokratowŝe dočŝla njepŝheŝeŝeljo wobŝtoŝajach ŝtatow, kaŝ je to wot započŝatka jich program byŝ.

— Brēnŝa komora počŝina nētko wo towařŝtwowym zakonŝu wuradŝeŝeŝ a kaŝ je wiŝeŝeŝ, jōn pŝchŝwōzmje.

Italija. Mordac Breŝci, koŝtryŝ bē lōni w Monza italskōho kraŝa zamordowacŝ, je ŝo w jaŝtwe wobwēŝnyŝl. ŝelnoŝe nad ŝwojim njēŝtutkom mēl njeje hač do poŝlednjohoh wōŝomŝa, ale je ŝo pŝhecy za wulŝohoh rjeŝa mēl.

Sendzelska. Za štotske university chce Andrews Carnegie 40 mill. hrónow daricъ pod wuménjenjom, zo bychy potom na wschitkich štotskich universitach studenczi darmo študowacъ móbli. Knjezerstwo sebi hichcъ pscheyshlujе, hacъ by dar pschizwalo, wosebje pod tannym wuménjenjom.

Zurlowffa. Pschekora cuznych póstaw dla je zashy pschestała a cuzе pósty móža zashy swoju řinъbu cъinicъ jafož priedy.

Chinska. Trochu njenadъicy pschithadъa powěsъcъ, zo je so chinska wójna řtónčizka a zo so cuzе wójffa hacъ do wjetschich wotdъželow, kotrež maja z chla w Chinskej wostacъ, na dompucъ hotuja. 25. meje wozjewi so rozřaz nēmstoho fejžora, zo maja so nēmstе w ó j u ř k e l ó d ž e d o m o j w r ó c ž i c ъ a tež wjednřstwo wójffa a wójffo same so domoj hotowacъ. Chinski dwór pjecъa njemōže docъafacъ, zo by so zashy mohł do Pekinga wrócъicъ. a chinski fejžor je tohodla Shungtschangep porucъizł, zo by jednanjo z cuznymi póslancami po móžnosъci řpěchował. Tak chce so chinski dwór bórzy na pucъ do Pekinga podacъ. Wlez tym maja cuzе wójffa wotězahnyč a chinscy wojacy mēsto wobřadъicъ.

Africa. Řhětro pozdъe pschithadъa powěsъcъ wo wulim dobyčъu, kotrež řu Burowje řižo 2. meje pola mēsta Bretoriје řčiniłi. Zich wjednř Beyer je tam Sendzelsčanow tak zbił, zo na bitwihcъu wosta 49 mrtwyč, 159 ranjenyč a 600 muži Burowje zajaču a řchěsъcъ kanonow dobyču. Hacъ je powěsъcъ wěrna abo hacъ njeje z najmjenřcha řhětro pschehnata, řo praischa. Sendzelsčanjо wězo wo tom ničō njepřsachu. Trochu dъiwno jenož je, zo w swojim cъasu wo bitwje přsachu, kotruž běčhу z Beyerom zapocъčeli, ale řajfi bē jeje řonc, njepřajichu. Řitčener drje wschitke powěsъcъ po wěrnosъci domoj řejele, ale doma knjezerstwo to wozjewja, řchtož řo jomu řpodobа.

Naležnosće našoho towarřstwa.

Sobustawy na řěto 1901: kk. 506. Marija Hórbankowa z Kukowa, 507. Jan Brył z Drježdъan, 508. Madlena Kraleč z Kozaric, 509. Michał Měrcink z Njeradec, 510. Jakub Wičaz z Prawoćie, 511. Jurij Bětkа z Worklec.

Za cyrkej Maćerje Božеje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Grofie-Kašporeč kwasu w Měrkowje 32 hr. 36 pj., a k tomu přidał hišće mlody muž Theodor Grofa 14 hr. 80 pj., njemjenowana z Radwoskeje wosady (lubjeny dar) 15 hr., na Šenkeč-Glücklicheč kwasnej hosćinje w Bronju 4 hr., njemjenowana z Khróscie 2 hr., Marija Hawkeč rodъ. z Kozaric 20 hr., na Wjeršec-Wičazec kwasnej hosćinje w Brēmjenju 8 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyřinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7407 hr. 58 pj. Dale darichu: Молоканы (40,25 hr.): 1 hr. 10 pj.

Zapłaó Bóh wěm dobročerjam!

Pola redaktora su po jara poniženych plaćiznach na předaň a kōdъy řas tež přez kk. agentow dóstač tute Dučmanowe modlerřske knihi:

Řočna Swjatnica katholskoho křescana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zeřita 2 hr. (předy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjenym řězkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze zlotym řězkom 4 hr. 50 pj., w najrjěńřim zwjazku 5 hr.

Khwalće Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zeřite 1 hr., do kože wjazane z čerwjenym řězkom 2 hr., do kože wjazane ze zlotym řězkom 2 hr. 50 pj., w najrjěńřim zwjazku 3 hr.

 Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 6. řisko 1901.

Čiřchъč Smolerjec řniřčizъčřetnje w Maćiččnym domje w Budyřinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
rynčka abo telko ruma 25 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

~~~~~
Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 23.

8. junija 1901.

Lětnik 39.

„Prawoho ducha wobnow we mni.“

(Př. 50, 12.)

(Stónčzenjo.)

Stoł ze starym baronom bě služownik hač cyle blisko ke klětcy na srjedźnej thóbbje cyrkwy domjezl. Wot tudy móžesche baron tež najlěpje k wołtarjej widžecž. Soho mandželska pódla njoho we ławcy za knjejstwo postajenej flečesche.

Wulka boža mšcha so z wustajenjom Božoho Cžela zapocža. Sduž měšchnik k wołtarjej stupi, so knjeni baronowa njemalo stróži. To džěn bě jeje Franc! Wona bě sebi myslila, zo je swoju božu mšchu hižo přjedy mčl. Wobleće knihi jej w rukomaj tšhepotachu a wutroba jej pufotasche.

Boža mšcha potracžowasche hač do scženja. Zónu jo baron služownika woprascha, sčtó tón cuzu duchowny je, kiž tak rjenje spěwa. Služownik pak z ramjenjomaj sežeže, tež wón joho njeznasche.

Sczenjo wuspěwawšiji mlody měšchnik ryžwo wotpołóži a na klětku stupi. Cžitasche lecion a sczenjo wo pschitgadže Duchu swjatocho, potom pocža předomadž. Rač nutrnje, horliwje, ze zapalom wědžesche rěčecž!

„Swjatk swjećizny; na tom dnju pschitgdže swjaty Duch, zo by japoschtolow rozswětlil a zo by wšchem čłowjekam pschěz nich rozswětenjo a hnadu spožčil, zo bychu do Zbóžnika wěril a po joho wučbje žiwi byli. . . . Nječ dha tež do wutrobow wschitkich fšheščanow, was wschitkich, na džensnišchim dnju pschitgdže Duch swjaty, nječ počoja wschitkich zrudnych, nječ rozswětluje wschitkich bładžacych a dwělowacych, nječ pošylna wschitkich njedoměrnych, nječ hoji wschitke rany, nječ změruje wschitkich hněwnych a hidžacych. Nječ Duch swjaty wosebje tež tym počojenjo a pomoc wobradži, kotřiž joho mjena dla pschěščehanjo čžerpja, kotřiž zdaleni wot domizny knjezej šłuža. Nječ

posylnja tych, kotřiž su nana a macz a wschitko wopuščežili, zo bychu joho křwalbu přədowali. We wschitkich cžłowjekow wutrobach njedh knježi Duch swjaty, Duch lubošče, Duch pokoja . . .“

Cžišče tu stary baron sedžešče. Cžim dlěje a kědžbliwjšcho na tule rěč, tónle hlós posluhašče, cžim njeměrnjšcha bu joho wutroba, bu jomu nětaf cžěšno. Nětk pohlada horje na klětku, na předarja, jeju woczi so zetfaštej — wón bě swojoho syna zpóznał.

Nimale so jomu zecny, cyle woblednjeny so znał zwjeze. Tšchepotajo jomu mandželska pomhač pytašče. Słužownik chyšče stoł z cyrkwije wjezcž, tola baron tomu wobarašče. Pomalu so zas pozběhny.

Młody měšchnik bě přədowanjo dołonał a zasj pola wołtarja stojesče. Cžišče stary baron sedžešče ze stynjnymaj rukomaj a njewotwobroczi swojej woczi wot swojoho syna, kiž bě runje Credo zanjeł.

Baron hłowu pokhili. Kať jomu tola wscho k wutrobje džěšče, njemóžěšče so sylzow wobrocž, kotrež so jomu po licach kulachu.

Boža mřcha bě ke fóncej dołrocžila, měšchnik požohnowanjo wudžěli a modliwšči so poslednje sečjenje zanjesje Te Deum. Baron so pschi požohnowanju z Božim Cžěłom nutnje na wutrobu biješče a potom z radoščijnym wócžtom so zruna. Swoju tšchepotacu mandželsku za ruku pschimnywšči praji: „Dowjezcže mje won, ale do farskeje zahrody!“

* * *

W farskej zahrodže, blizko pschi cyrkwi pod kčějathmi řchtomami baron sedžešče w swojim stole. Nijščeje baronku za ruku džeržešče a ju njepuščeži. Słužownika bě do kapale póřtał, tón runje zas pschińdže a za nim — młody měšchnik.

Z cylej mocu baron pytašče so zběhnyčž.

„Franco“, wjesele zawoła, tola hižo bě joho syn joho wobjał a cžišče zas do stola řadžił. Potom so psched nim poslafnywšči swoju hłowu nanej na klin položil.

„Nano, luby nano“, płacžo zawoła.

Stary baron wobě ruch řhnej na hłowu položil. „Bó, maczi“, praji k swojej mandželskej, „chcemoj swoje džěcžo požohnowacž. Wón je woprawił a ryžy knjez z Dubow a prawy officir najwjščichcho knjeza. Kať řm tola tak dołho mohł woczi zacžijnjenej mēcž; tola Bohu džat, druhi duch je mje nětko napjelnił.“

„Řaj“, praji stary farať, kiž bě tež pschistupił, „duch lubošče a pokoja, swjaty Duch, kotrohož Bóh tež džensa nijščeje řčeze wschěm, kotřiž joho pschijimaju.“

Zadrjeřka za tele duny.

Kotry řchescžan mohł dwěłowacž, zo w hodžinje najřwjećišchoho wopora na měšchnikowe řłowo so njebjesa wotewrja, zo řu pola tamnoho potajniřtwa Řěžusa Řřhryřtusa řhóry jandželow pschitomne, zo Řajwjščiči so z najnižřim žjednoczi, njebjesje so ze žemřkim žwjaža a z wiđžomnoho a njewiđžomnoho so jene řtanje.

Swj. Řrehot.

Tónle wschědny řhlěb so wužiwa jaťo řřěđk pschecžinwo nařřim wschědnym řłaboscžam.

Swj. Řmbrosiřus.

Cži, kotřiž tu jěđž a tón napoj wužiwaja, budža njeřnjertni a nje-řłajicži.

Swj. Řugustiřus.

3 Łužich a Sakskeje.

3 Marijneho Dola. Pšchewodžanych wot horchych šhlzow a nutrnych modlitwow wjelelubowaneje maczerje a wschittich sobusotrow wopušcěži 23. meje rano $\frac{1}{2}$ 2 hodžin 18 knježnow Marijny Dol a nastupichu daloki pucž do noweje domiziny. Lube sotry běchu so k wažnej krocěli derje pšchihotowale pšchez wosebite pobožnosće, kotrež knjez propst wutoru a sriedu wotbžerža, a k čježtomu woporej so pošylnike pšchez swjate woprawjenje, kotrež sriedu posledni krócž w našej cyrkwi dóstachu. Popołdnju po myschporje wuspěwachu psalm Miserere k zarunanju za wschitke wobeněžene pšchstupjenja a šlabošće a Te Deum laudamus k džafej za wschitke dóstate hnady a dobroty a džěchu potom na kerchow, lubym wotemrětnym boženje prajicž. Wječor w 8 hodž. wuspěwachmy Matutinum a Laudes („metty“). Šlubofo běchmy hnute, zo smy na tomle šwěće posledni krócž zjednocene pšchi bójsim officiju, ale tola w krutej nadžiji, zo budžemy je něhdy zasy hromadže špěwacž pšched trónom božim. W nočy $\frac{1}{2}$ 12 hodž. zhromadžichmy so w abtowni wokolo hnadneje maczerje a džěchmy po $\frac{1}{2}$ 1 hodž. do cyrkwy dele, hđžež pšched wulim woltarjom pucžowanške modlitwy a litaniju wo šłódkim mjenje Žezusowym wuspěwachmy a pšched woltarjom Maczerje Božej wo jeje mócnu zašit prošchachmy. Po poslednim rozžohnowanju z bójsim Žbóžnikom w najšwjeczjšim sakramencze wrócěchmy so do abtownje, a nětt pšchišdže najčježjši a najbolsotnišči wokomik. Płakajcy klecachu sotry wokolo horcolumowaneje maczerje, kotraž bolosćiwje hnuta kóždu požohnowa, wobjimajše a wokoškejše, a prajachu potom lubym sobusotram na čas žiwjenja boženje a zaswidženje w njebjěšach. Ž bolosću pšchewzacži smy wóšfe płakali, hđž sotry kłansuru pšchekrocžichu a w 4 wozach mjez zwonjenjom wschittich zwonow kłóštr wopušcěžichu. W pjatny wozu jědžěščaj knjez propst a knjez P. Sgnac, kotraž staj knježny do Porta coeli pšchewodžaloj. Smy hiščeže jara zrudne. Rozemi so jamo, zo pak so tež pšchi wschitkej zrudobje wulcy zradujemy, zo je boža šmilnosć našcn hnadnu mač wuzwolila, zamknjenu swjatnicu Maczerje Božej, portu njebjěšku z nowa wotewricž, a jeje džowki powołała, dolhe lěta pšchetorhnjenu swjatu službu officialnych cyrkwinšich modlitwow z nowa nastupicž. Pjatt 24. meje wobnowichu knježny w Porta coeli na božej mšchi swoje šluby, šlubichu z nowa wobštajnosć a wěčnu kłansuru a nowej priorcy poslušnosć. Te Deum wobzamknj swjatocžnosć.

Hnadna knjeni je list dóstala wot najdosťojnišchoho knjeza generalšifara našchoho rjada, abta z Wilheringa, kiž je wšitator nad Porta coeli, w kotrymž wyšokodoštojny knjez mjez druhim tež piša: „Šym swój nadawš dokonjał pšchez wobtruceńjo Waschoho załožca a Šam pšchez to wulki džěl džowkom w Šbrystusu rubił. Nětt mam hiščeže jenu winowatosć dopjelnicž. Wascha Miłosć je w Porta coeli štuť wuwjedła, kiž je wobdžiwano duchownštwu a luda wubudžil a Šće jebi pšchez to najhorchjši džal cyłoho rjada zašlužila. Wy Šće cyłomu rjadej bñhječaty pšchiklad dała, šak wulki, wobdžiwanašodny štuť móže so došonjecž pšchez zmužitu a wopornimu mysl duchowneje knježny w najkrucžiškej kłansnje zathowaneje. Njech Porta coeli na Morawje so za Was pšchewobrocži do wěčnjeje njebjes porty.“ To daj Bóh nam wschittim!

3 Pšchedkłóštra pola Žišnowic podawamy hiščeže wučah džěšchoho dopiša Brnjansšoho katholsšoho tydženika „Hlasa“. Pšchi rjanym wjedrje 18. meje najdosťojnišči knjez bškop, Šoho Excellenca dr. Franc Bauer, z Brna do Pšchedkłóštra pšchijědže, zo by nowu kłóštršcy cyrkwi šwjecžil.

Powitanjo bēšče jara swjatocžne. Nad klóšchrstfimi wrotami a na twarjenjach bēšče krasnq pycha a wuraz toho, ščtož bē nad wrotami z wulkim pišmom postajene Ecce sacerdos magnus („Hlej wulko-měšchni“). Na klóšchrstfim dworje cžakachu wulka cžrjóda wěriwych, kandidatki z nowa založomnoho klóšchtra a nowy klóšchrstfi propšt P. Bernard Gicha. Najdosťojnišchoho knjeza biskopa najprjedy propšt Gicha powita. Spominajo na wubudženjo zemřětoho a pohřebjanoho Lazara praji, zo podobne začněza wobdžiwanja, radošče a džaka napjelnjuja kaž něhdy šotry a pschecželow Lazara tak tež nětkle wschitlich, kotřiž dobreje wole su. Pšchetož tež tudy ma mortwy wubudženy byčž a wstanyčž, moralna wojoba, klóšchr, kiž ma po wjac hačž stolětnym spanju k žiwjenju wubudženy byčž, a to w cžasu, w kotrymž w swěče wotebjera zrozemjenje za wažnosčž rjadnišchoho žiwjenja. Nad tutym wstacžom so zawěšeje raduja wschitcy ludžo dobreje wole, kotřiž Boha lnbuja a tohodla sebi pschēja, zo by Wóh tak wjele hačž móžno dosťojnje cžescženy był z dospołnym, klužbie božej cyle poswjecženym žiwjenjom. A tule radoščž maja cykej wokolinyje wopowědomacž žwony, kotrež najdosťojnišči knjez biskop poswjeczi. Wschitcy su tež napjelnjeni z džakownosčžju, zo najdosťojnišči knjez biskop jako nastupnik swjatych japoschťolow w mjenje Ščusťowny praji słowo „Lazaro, pój won“ t. r. z poswjecženjom klóšchrstfeje cyrkwy klóšchtrej wróči dušchu a wožiwu nie jeno wschěch wobudlerjow klóšchtra ale tež cyku wokoliniu. Pšchetož po swjecžiznje so w tutej cyrkwi šynje na trón w najswjecžišchim sakramencž Ščusť Chrystus sam. — Knjez biskop na to wotmołwi, tak wulku radoščž jomu pšchihotuje, zo tak dołho wopuschčženy klóšchr zas wožiwu; pschějesche sebi, zo bychu žwony, kotrež poswjeczi, wołali k modlitwyje nie jeno wobudlerjow klóšchtra, ale tež druhich wěriwych, a zo by w nowej cyrkwi žórko hnadow nastalo nie jeno za wobudlerjow klóšchtra, ale za wschitlich wěriwych bližkeje a dalokeje wokoliny, zo by so cyrkwej šťala, ščtož so mjenije: „wrota njebjes“. Potom pšchistupi k najdosťojnišchomu knjezej biskopej jena ze sedmi kandidatow, kotrež su hižo z nazymja sem w Tichnowicach, zo bychu dospołnje cžěški nawukle. (Šmy-li prawje štycheli, bē to knježna Šanža Wjenec z Móžanta. Red.) Spominjena knježna w dobrej cžěškej rěči knjeza biskopa postrowi z tutymi hlady pschědujesenyymi słowami: „Wascha Excellenca, najdosťojnišči knježe! W radoštnym tšchepotanju zwažimy sebi jako přěnje šynjeschka nowoho klóšchtra najpokornišcho powitacž Waschu Excellencu do „Porty njebjes“. Wascha Excellenca pšchinjeje wulki wopor, pšchijěwšči našcn nowu swjatnicu poswjecžicž. A tu z hlubiny swojeje wutrobny wołajcy prošymy: Wascha Excellenca chcyła wuprosyčž mnohe hnady za tu swjatnicu, zo by so šťala wopravdžž „njebjeska porta“ nie jeno za naš klóšchrstfe, ale tež za wschitlich, kotřiž budža do njeye křodžicž so modlicž k lubomu Bohu a prošyčž najzbožnišchu knježnu Mariju. My pak šlubujemy, zo w tutej swjatnicy so budženy modlicž, zo by zaplacił Wóh a najzbožnišcha knježna Marija Waschey Excellency wjele króčž wschitke wopory, kotrež ježe za naš klóšchr milosčžiwje pšchinjesł.“ Pšchi tychle prostych ale wutrobny pschědujesenyh słowach bē najdosťojnišči wyjščhi paštyr hačž k šylzam huntu; nie mjenje tež na wschitlich pšchitomnych pokorna rěč najhlubšči začyščž čzinjesche... Šižče sežěhowachu powitanja wot duchownych, zastupjerjow wučeršťwa a gmejny Podklóšchrstfeje. — Wopokłnuju potom knjez biskop žwony za klóšchrstfu cyrkwe postajene poswjeczi, nazajtra pak bēšče swjatocžna swjecžizna cyrkwy, kotraž so rano w 7 hodž. započza, a bu nimale 12 hodž., hdyž bu ščónčžena. Šťale pšchipočłnju w 12 hodž. so w nowej cyrkwi pontifikalna boža mšcha započza.

Druha swjatočnosť z w klóštrje w Tischnowicach běšče 23. meje, na dnju, na kotrymž běchu hižo ipomnjene knježny Marijny Doł wopuščezile. Zaš běšče so Pšchedklóštr ze swjatočnej pychu wobdał. Po 4 hodž. pšchijědže najdosťojnišči knjez biskop Franc Bauer a bu pšched propitownju wot najdosťojnišchoho knjeza abta Grassbecka z Wilscheringa a druhich knjezow powitany. Wulke čerjoby ludu běchu so na klóštrskim dworje zhromadžile. Tamne 18 knježnow z Marijnoho Doła běchu zbožownje z wozami hač do Liberca (Reichenberga) dojele. Tam so na železničny čah zehydachu a pšchijědžechu $3\frac{3}{4}$ hodž. hač do Brna. Wot Brna z wosebitym čahom dale hač do Tischnowic dojeđžechu, hđžež wječor w 6 hodž. běchu. W lóždej farifej cyrkwi, nimo kotrejež jědžechu, ze wšchmi zwonami zwonjachu. W Kječkowicach na dwórniščeju bě na dwě sečě schulskich džečzi swjedčěnsce pyšchěnych zhromadženych, kotrež, hduž čah zasta, so wšchě poslaknych. Knjez propit Vincenc Wielkind jim požohnowanjo widžěli. Na dwórniščeju w Tischnowicach stojachu wozy. Knježny čah wopuščeziwšči so do wozow zehydachu a tak hač do Pšchedklóštra dojeđžechu. Pšči wrotach z wozow wuštupichu, zo bychu w swjatočnym čahu do cyrkwie šle. Prjedy hač so čah do cyrkwie nastaji, pšchistupi fe knježnje priorey mała družka, džowka tamnišchoho fabrikanta Kopschowy, a poda jej rjany bufet. Potom je powita knjez propit a gmejnski pšchedštojer Zelinka. Na to so čah do cyrkwie nastaji. Pšched knježnami džěšče 50 malych družkow w bělych draštach z bělymi wěnczlami na hłowje. Bucz běšče ze zelenej trawu póskany a družki kwětki sejelechu. Za družkami džěchu kandidatki, pšched duchownymi knježnami samymi pak jena knježna konwentiski fchiž njesešče, za nej kroczešče 17 druhich knježnow. Dóndžechu hač k durjam cyrkwie. Tu čakachu patronatšcy duchowni z abtom Grassbeckom. Abt knježny ze swjeczenej wodu wotrjepi a z wórnchom pokadži; na to čah do cyrkwie zastupi, hđžež pola wulkocho woltarja najdosťojnišči knjez biskop na trónje sedžacy z asistentomaj knježny wočafowasche. Hač do presbyterija došchědšči so knježny po woběmaj bokomaj zěstupachu. Na to knjez biskop k woltarjej na ewangelijowu štronu pšchistupiwšči mějesche swjedčěnsku rěč, z kotrež knježny powita; wšchitcy běchu hluboko hnuczi. Po biskopowej rěči knjez abt wuštupěwa modlitwy za zbožowne nawróćenjo, na čož knježny Pange lingua zanjesechu a po pšchistupichnych modlitwach knjez biskop bože požohnowanjo z Najswjeczishim widžěli. Po požohnowanju so zas čah zarjadowa a to najprjedy družki, potom duchowne knježny, za nimi kandidatki a potom knježa duchowni. Čah džěšče nětko hač fe kapitlowej šali. Tam najdosťojnišči knjez biskop poswjeczenjo cychlo. twarjenja dokonja. Zanjes Asperges me a mjez pjalom Miserere, kotryž knježny nutrinje ipěwachu, džěšče čah kotwokoło po fchižnej kłóbbje, pšči čimž biskop ze swjeczenej wodu frjepjesche. Čah zas pšchidže hač do kapitlowej šale, hđžež so pšchistupěne modlitwy dopěwachu. Na to duchowni zas so do cyrkwie wróčichu, knježny pak w klóštrje wostachu, zo bychu so do swojich calow podale. Pšči swjatočnosťi běšchtaj tež wotrjepny hejtman Zelinek a dr. Pražák z mandželskimaj pšchitomaj. Čyła swjatočnosť běšče njewuprajče pohnuwaca, mnozy ludžo wótse płachu, widžich knježny do klóštrskoho domu zastupowacz, z kotrohož žiwe wjacu njewuđu .... „Hlas“ pšchispomina: „Běšče nam, jakož bychmy widžěli zjewjenja z cuzoho njeznatoho swěta, kotrež k nam pšchistadžeja wopowědowacz škutkowinu lubošć z Wobu a k bližichomu, haj jakož bychmy widžěli tych, kotřiz pšchistadžeja, wobnowić prawe fchěscžanske

živjenjo. Smy tež pšehšwědeženi, zo nutrne modlitwy tyhlež Bohu poswjećenych dnichow wuproscha bohate žohnowanjo božje za našchu wošadu, za našchu krajinu, za cyłu Morawu.“

3 Kulowa. Dny wjesołoseže a radosčeže so našchej wošadže pšchibližnja. Našch najdosťojnišchi knjez wjerchbiskop, Zoho Eminenca kardinal Kopp, naš za tydžeń wopyta, zo by tu swjaty sakrament firmowanja wudželił. Džewjeć lět je so minyło wot poslednjoho wopyta wjerchbiskopa. Wěsta budžemy joho přeni króč jako kardinala swjateje cyrkwy powitacž. Ze to najwyššscha dosťojnosč swjateje katolišćeje cyrkwy. Kaž je znate, maja kardinalojo prawo bamža wuzwolicž. W cyłej Němškej ma nětko jeno našch wjerchbiskop tule wosebitu dosťojnosč. Zoho Eminenca pšchijědže sobotu 15. junija wječor w 7 hodž. do Wojerera a wot tam z pšchewodom do Kulowa, tak zo budže wokoło 8 hodž. blizko Kulowca swjatocžnje powitany. Wjedželu 16. junija rano najšferje w 8 hodž. změje swjatocžnu pontifikalnu božu mschu w našchej wobnowjenej cyrkwi a budže na to po předomowanju swjate firmowanjo wudželečž. Popołdnju po mnyšporje pojedže Zoho Eminenca z pšchewodom knježich duchownych do Wjedžichowa, zo by tam nowu cyrkej a wošadu wopytał, a wróći so wječor zas k nam. Tu na to k joho česčzi město wulkotny saklowy čas wumjedže. Wóndželu po božej mschi budže najdosťojnišchi knjez nowu kapaku našcheje noweje khorownje a wustawa knježnow swjećicž a na to schulste džězi prnhowacž. Popołdnju so zas do Wrośławja wróći. Město a wošada so hižo pšchihotujetej Zoho Eminencu na joho wysokej dosťojnosčzi hódne wachnujo powitacž a hosťowadowacž. Wóh wobradž nam prawje rjane wjedro. —a.

3 chłoho swěta.

Sakska. Přync a přyncesna Jan Jurij pobyšhtaj zańdženy tydžeń w Danzigu, hdžekž po kejžorowym pšcheproschenju na městnje krala a kralowny nowu wulku wójnsku lódk wukšchěžichťaj. Nowa lódk ma po mjenje našchoho kralowskoho domu „Wettin“ rěfáč.

Němška. Konferenca wšelatsich němškich ministrow — ze sakškich staj tam ministraj Meksich a Wasdors — a wyššichich statnych zastojnikow bu 4. junija wot kancelera Wulowa w Barlinje wotewrjena. Zeje wuradžowanja wo pšchichodnych elach nimaja wězo zafónšćeje płacžiwosčeže, budža pak tola za pšchepuške zwjazki dosč wazne, dofelž budže so wjetšchina zwjazkoweje rady, kotraž je tu zastupjena, wěčeže po nich zložowacž. Šchto so wuradži, woštanje w tu křwilu hiščeže tajne.

— Žadne wopyty mějesche w poslednim času Barlin. Šollandška mloda kralowna bě ze swojim mandželskim hósčej kejžorskeho dwora a w samym času pšchewychu tam tež hiščeže druge wjerchowšće wosoby. Tak pšcheczelnje faž pak bu wona tež wšchudžom powitana, cuzy wjerchojo wopytuja Němšku husto, ale francóžski general jako kejžorowy hósčej, pšchitomny pšchi zwuščowanjach němškich wojakow, to je něščto cyle njewšchědne, to by pšched něščto lětami samo hiščeže za njemóžne płacžilo. A tola smy to dožiwili. General Bonnal je ze swojim pšchewodžerjom dlějšchi čas mjez němštimi towaršchemi pšchewywał, na wojetškich zwuščowanjach a na hosčzinach kejžorskeho dwora so wobdželał jako wosebitu wotpóštane swojoho kraja, faž zo by Francóžska na lěta 1870—71 zabyla. Kejžor sam wunjese jomu a cyłomu francóžskomu wójstu šlawu a wón šlawješche pšchi samej pšchiležnosčzi Němšku

a jeje wojejskoho fejzora. Tohodla drje mjez Němskej a Francózskej hišćeje bratrowstwo njenastanje, ale telko je tola widžecź, zo z najmjenjša mjez knježerstwomaj stare njepřichecziłstwo trochu wotebjera.

— 30. meje zemře we hrodźe Varzin po trótkej, po zdaczu hižo pschetratej chorobje wyšchši prezident hrabja Wilhelm Bismarck, młódschi syn njeboh fancelera dojetcha Bismarcka. Rodženy lěta 1852 zastupi hižo w młódych lětach wo statnych službow a wosta w nich tež, hdyž joho nan a joho staršich bratr Herbert swoje zastojnstwa wopušcizichstaj. Po šthodźenkach itatnych městnow spěšnje postupujo, bu 1895 wyšchši prezident w narańskej Pruskej. Swojoho nana, na kotrohož bč zwonkownje podobny, njeje w duchownych darach doječahnył. Pořhowany bu 3. junija, na dnju, na kotrymž dyrbske so w Berlinje za joho nana zhotowjeny pomnik wotkrycź. Tuta swjatocznoscź bu tohodla hač do 16. junija wotstorcžena.

— W pomorskim wokrejsu Greifswald=Grimmen bu pschi nowowólbach do fejšorskeho sejma swobodnozmyslny wuzwoleny. Konservativnym je to wojebie njelube, dokelž je jim tutón wokrejs lěta dołho wěsty był. Pšichizina ma drje jo nimo wšelakich bóle pschpadnych wěcow jo bu tež we tym pytač, zo su liberalni džělaczeri naschcizowali, wudawajo, zo chcedža jim konservativni z nowymi člami na žita wschědny khlěb pschedrožicź. Njesprawna agitacija liberalnych a socialdemokratow pschcizowo įsprawnym žadanjam ratarjow njeje potajkim tola mjez džělaczerjemi tu a tam hjez wuspěcha.

— Čłopky ččas je na mnohich městnach čježke hrmanja a njewjedra pschijněł. Ze wschěch kóucow Němskeje so pišče, zo je nahlá woda pola drěla a wulku škodu, hušto po millionach, nacziniła, a podobne abo hišćeje hórke powěčeje pschikhadžeja z wukraja, kaž z Wuherijeje, Karlowych Warow, Pariza a t. d. Bólnym plodam tak hišćeje įtajne štrachi hroža. Wuhladu na žně z čyła, z najmjenjša w Němskej dobre njejsu. W Pruskej su ministerjo hižo poručnosć dóstali, zo bychu krajiny, kotrež su pod žymu a nježbožownymi pschpadami najbóle čzerpile, wobhladowali a wuradželi, kał mohło jo škodowacym ratarjam pomhač. Po dotalnych woblicženjach wučinja po čyłym kraju ratařstwu nastata škoda wjele pšichez 200 millionow hriwow.

Awstrija. Šchož je ratnišį sejm w poslednich lětach zakomdžił, chce nětko po zdaczu zasį nashwatač. Mnohe wažne pschedmjety je hižo pschizwał. Tola dys a dys pschecy zasį stare njepočinki wotučēja. Tak započachu Wolf a Schönerer ze swojimi „hódnimi“ pschizwińnikami pschi wuradžowanju nowych kanalow njehańbitu haru, hdyž chycje měšćanosta Lueger, jich najbóle hidženy a bojany napschciznił, k tomu rěčecź. Lueger mjenowajče jich za to „njeřhmanyh pscheradnikow“, a ničtó wjele pschcizowo tomu njeprajěše.

— Swjatk měješe towařstwo katolskich wučerjow głownu šhadžowanu we Winje, kotraž so wulkotnje poradži. Towařstwo ma pschěz 4000 sobuřtawow. Runjež je ličba liberalnych a njewěrnych wučerjow wjele wjetšich, je tola jara zwjeselace, zo woprawdže kšěšćanų wučerjo počinaju zjawnje za swoju wěru wustupowacź. Tak mnohich hišćeje drěmacych zbudža.

Italija. Kralowistomu domej je jo 1. junija pryncesna narodžiła, a runjež bčdu na křiwu trochu postorcženi, zo njebě wocakowany prync pschizhoł, knježi tola nětko po čyłym kraju wulka radošć.

Serbijska hrošy Turkowskej, zo chce so wječćić, jeli so za to nještara, zo bychu turkowsch wojacy wjac njeměry na serbskich mjezach njezapocželi. Naž hižo husćizich běchu tež 1. a 3. junija turkowsch Albanejojo mjezy pšekrocžili a dwejn serbiskeju wojakow zatšćlili.

Chinjska. Wjětšchi džěl němskich lódzi a wojakow je na dompučzu. Pšez 8000 muži pať z džěla na kraju a z džěla na lódzach hišćeje wostanje. Tež hrabja Waldersee wopušćeji póněželu Peking, zo by pšez Japanstu wotpucžował, dyrbske pať so w Tientšinje křwilu zadžeržowacž. Tam bě 1. a 2. junija mjez francóžskimi a jendželiskimi wojakami t wulkim puťam pšichšćo, pšich čimž buch nětosi morjeni. Waldersee dyrbske jich jednacž. Dalschich diplomatiskich sežěhwow drje zrudny podawf njezměje.

Afrika. Wjednit Delarey napadny 30. meje Zendželčanow pola Blakfonteina, a runjež bu nadpad po krutym wojowanju sfónćnje wotraženy, zhubichu Zendželčenjo tola wjac wojakow hač Burojo; 6 officirow a 51 muži padže, a 6 officirow a 115 muži bu ranjenych, a 1 officir a 7 muži jatych. Burojo zawostajichu na bitwisćežu 41 mrtwych. Mjeńschich wojowanjow sta so tež posledni čas wjele. Nic jenož w Transvaalu, ale tež w Kapkoloniji su Burojo dale žiwisch. 2. junija dobychu jamo město Jamestown, a předy hač wjac Zendželčanow na pomoc pšichšće, běchu Burojo wotežahnyli a sebi sobu wzali, šćtož bě so jim lubiło. Ritchener je nětko generala Frencha, kiž je potajim zašy strowy, do tamnych krajinow pšićal.

Naležnosće našoho towarstwa.

Substawy na lěto 1901: k. 512. Mikławš Čornak ze Smjerdžaceje.

Za nawěški wot Tow. Serbsk. Burow w Ralbicach 3 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je so woprowało: Lubjeny dar z Ralbie 10 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće

je so dale woprowało: Lubjeny dar z Ralbie 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7408 hr. 68 pj. Dale darichu: Молоканы (41,35 hr.): 1 hr. 15 pj. Radwońska Płatowa Komisija: tři hrajachu za wulkej křinju 40 pj., pječo wowčerjo 70 pj., knjez doktor a knjez inspektor přidašaj 25 pj. + 30 pj., pola Domanje štyrjo wowčerjo 45 pj. + 25 pj., wowču sebi zehrachmy a rjane wjedro wuhrachmy 40 pj. — hromadže 2 hr. 75 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

ProceSSION do Albendorfa pojědže 17. junija ze Zhorjelca.

Towarstwo Serbskich Burow za Ralbicžanstu wosadu změje njedželu 16. junija po nyschporje wurjadnu zhromadźiznu pola Brězanec w Ralbicach. Wo bohaty wopyt prosy

pšichedynstwo.

Čiřćež Smolerjec knižićiřćežetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediciojach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Spisow časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 24.

15. junija 1901.

Lětnik 39.

Za měsac junij:

Kralestwo Wutroby Jezusoweje.

(Wučah z „Posola bóžskeje Wutroby Jezusoweje“.)

„Kralestwo Wutroby Jezusoweje“ je z krótkim słowom pschedmjet abo měnjenje za japoschotstwo modlenja w tutym měsacu Wutroby Jezusoweje. Bžóžnej Margareče Mariji Macoque je našch Bžóžnik prajił: „We wschitkich swojich štutkach a čerpenjach nimasch na ničo druhe džiwacž hacž na česčž božu w natwarjenju kralestwa mojeje Wutroby we wutrobach čłowjekow.“

W tutych słowach je wulki wotpohlad wopichijaty, kotryž našch Bžóžnik w našchich časach ma: Swět je so jomu wocuzbil; swět je joho njeswěrnje wot so wustorkał a joho knjeistwu so wotšalił. Bžóžnik pak swět wopušćezjeć njecha. Tež nětko hišćeže kaž hižo tak často myslí „mysle pokoja a nic zahubjenja“. Bžóžnik swět, kotryž je wunóžil, božej sprawnosći zawostajjeć njecha, ně, hišćeže jónu chce špytacž jónu dobyć a k swojej Wutrobje wróćezjeć. Tohodla chce jim pschebohate posłady špomóženja posćićezjeć, wurjadue hnady jim podawacž. Z tajej lubosčju pohnući, čehnjeni, maja čłowjekojó swoju lubosčž zaji swojomu Bohu a Bžóžnikowej pschibowobročjeć, joho kaznjam a poručnosćam zwóluiwje so podesćinjeć a tak zas tamónu lud bječž, wo kotrymž psalmist praji: „Bžóžny lud, kotrohož knjež je joho Bóh.“ Bžóžny lud, kotryž wobknježi boža lubosčž, kotryž nawjeduje boža mudrosčž, kotryž wozboža boža huada.

Tak je založene „kralestwo lubosčže“, kotrež w tamnym zjewjenju našch Bžóžnik sam mjenuje „kralestwo swojeje Wutroby“. Lubosčž a wutroba je tudy jene.

A teje lubosčži swojich dowěrjenych wěrnych mjescž, je stajne prócowanje našchoho swjatoho wótea. A wěrni su hlós swojoho najswjěšćchoho pastyrja

Wychyli. Z takiej gorliwości a synowskiej dowiercy je katolicki lud w juniu 1899 w Wutrobje bójsskoho Zbóžnika poswjećił! W tamnej krasnej, nadobnej modlitwie, z kotrejž Leo XIII. cyle cłowjestwo Wutrobje Sěžusowej psche-podawa, je tute poswjećenjo wopischijate. To běšče zdobuc wobzamknjenjo wotřhadžacoho džewjatnatoho lětsotka.

Tola z tym njeje doleč. Šhtož je na mjezy dweju lětsotkow založene, to ma w nowym dwacety m lětsotku so wuwjesč, wobkrucić. Pšichod je doleč cžemny a struchly za cłowjeske towarštw, a swjaty wóte nam wobkrucza, zo jeno we Wutrobje našchoho Zbóžnika je spomóženjo namatač. A njomu ma cłowjestwo so wučekac, pola jeničkoho swojoho Zbóžnika pomoc pytač. Dwacety lětsotk ma byč lětsotk Wutrobje Sěžusowej.

Móžemy toho so radžijecž?

Minjenu 19. lětsotk su wšelacy marianški lětsotk mjenowali, dolečž bč z wosebitym cžesčowanjom najzbóžniščeje kuježny wuznamjenjeny.

„Pohanske ludy“, tak stary pšowaczel piša, „bčhu kaž z wobdžiwanjom zapischijecž nad wobrazom tannuce Božje Maczerje, kotraž w swojej wosobie zjednocza najnčžniške a najstódshe ideje a začužza uatury: cžistotu kuježny a lubosč maczerje.“ W fšesčezanštwje je tute wobdžiwanno pscheshlo do horli-weje lubosče k nadobnej Maczeri Božej. A našč čas so w tej lubosči wosebicže wuznamjenja. W džewjatnatym lětsotku je so najzbóžniškej kuježnje do cžestnje křony najkrajnišcha parla zasadžika: banž Pins IX. jako naj-wšchšchi wječch a wučer cyleje cyrkwy wobdaty z wulkej jylu biskopow wšchch krajow a ludow zjawuje a swjatocžnje wupraji jako wěrnošč wěru katoliskeje cyrkwy, zo je Marija pschcz wosebitu hnadu zaslužbow Křystusowych dla bjez herbškoho hrěcha podjata. Njewuprajita běšce radosč katoliskoho swěta na tymle štuftu. Šhto mohł licžić wšch te krasne domy bože, kotrež k cžesči najzbóžniščeje kuježny w dokonyanym lětsotku so uatwarichu! A jeje cžesči so wšchelake cyrkwinške rjady a bratštw založichu. Mejske pobožnoščje a swjatocho rōžowca w oktobrje su so mjez cžym katoliskim ludom rozchčirile a su wěrny m wosebicže lube. Pobožne pucžowanja a processiony, kotrymž bčhu wěschczili, zo w křotkim zańdu, su wjele bóle mócuje pschiběrale. Zara wjele katolikow draštu swjateje Marije, škapulir, nošy, woni so z tym jako jeje wosebicži cžesčowarjo, kaž dwórnicy njebieskeje kralowny wopofazuja. W lōždym katoliskim domje swjećzo abo postawu swjateje Marije nadenšdšch jako znamjo a zawdač žohnowanja za fšesčezanštu swóbu. Měkotryžkuli njan, kiž ma sam mało wěry abo je cyle bjez wěry, tola tajke swjećzo we swojim domje rady cžerpi a pod joho zašit štaja mandželsku swěru swojeje žony, njewinowatosč swojich džěčži.

Tule powšchitkowu, nutru cžesčomnosč je luba Macž Boža z mnohimi dopofazami lubosče a hnady mytowala. Na wšchelakich městach zemje, toho doła jylzow, je najzbóžnišcha kuježna so zjewila, a hdžčž bč jeje cžistotna noha štala, so hnadowne žówa wotewrichu, w kotrychž su hižo tysacy spomóženjo za cžčo a dušchu namakali.

Šhtož dha w žiwjenju jenotliwych cłowjekow so štawa, njemohlo to tež w štwajznach cžloho cłowjestwa so wospjetowacž? Pola jenotliwych cłowjekow ujezmólne wěče so dopielnja šlowo: „Pšchcz Mariju k Sěžusjej!“ Hdžž su we wutrobje rańšche zjerja zeshadžale t. r. lubosč k Mariji wotucžila, dha je zawěsče bóržy scžěhuje džěń: Sěžus sam: nóc hrěcha zańdže, hnada začěhuje. Tak drje móžemy tule znatu wěrnošč tež na čas nałožić a prajicž:

Łéistott Marije ma nadawł łéistott Wutrobj Sěžusoweje psichjotowacj, kralestwo Marije je kaž rańšche zerja kralestwa Wutrobj Sěžusoweje.

To dha by najwjětšcha dobrota była, kotruž by swjata Marija za nas měla. Pschetož na Wutrobje Sěžusowej ma khoru, bédny swět zas wotkhorjeć, zas so wozbožjeć. Kaž často je našch Zbóžnik zbóžnej Margareće tež to slubil! Se jej prajił, zo ma pobožność ł Zoho Wutrobje „kralestwo satana powalic, mnohim, pschemnohim žiwjenjo wróćjeć, zo ma jich z pazorow satana, do kotrychž běchu pschijšli, wutorhnyć, zo ma mnohim wbohim njedžakownym a njewěrnyym wutrobam, kotrež bychu hewal zahinyle, miłosć božu wotewric.“

Z časa francóžskeje revolucije so scěchowacy polnmyacy podawł powěda: Zedyn z revolucionarow ležesche na smjertnym łožu. Ze zasaklej pschijahu běšche slubil, zo na swojim smjertnym łožu za žanym měšchnikom njedha žadacj, a hdy by žadny pschijchoł, zo ma joho dom jeno jako čěło wopušćjeć. Zmužity, nadobny měšchnik wo joho strašnej khorosći zhoni. Spominajo na słowa Knjezowe: „Dobry pastyr dawa swoje žiwjenjo za swoje wocy“, njedha so wotstrašćjeć ł njomu hćć.

Woprawdže jo jomu poradzi hač ke khoromu so dobyć. Hrózbny napohlad! Hćžo smjereć za njezbožownym jahasche. Zola, lédma bč bjezbóžnik wopyt pytnyl, bč jakož by nowa móc do zlemjenych stawow začahnyła. Scheroko wočji mowalivšji koscjanu ruky spody posleščęža wučahny a pjajeć pozběhnywšji z dudlawym hłosom zareji: „Schto, měšchnik w mojim domje? Moju brón! Ha, njekničomniko! Dwanacžoch, kaž ty sy, sym ze swojej pjajeću zarazyl; ty mašch tšinaty być!“

Měšchnik da jomu so wuzahadžecj. Za hdy-połne pohladnjenja njezbožownoho ma jeno pohladnjenja sobuželnosće a miłosće, za joho klecza jeno čzihe mjeleženjo. Šłonečnje mčnje wotmołwi: „Mě, mój luby pscheczeło, ty so mylišch; nie dwanacžo njejsu byli — jeno jédnacžo. Zedyn z nich je so wukhowal, a tón sym ja.“ Běhi tych słowach wotpschitry swoju wutrobu a pokazja jomu bluzny ranow, kotrež bč wot njoho dóital. „Bóh je mi žiwjenjo zdžerzał“, pofracowasche, zo bych twoju duschu wumóžil.

Tale rěć lubosće mječacoho z njepschewinitej mocu zaja. Najprjedy so štrózi, potom bu njemčny, šłonečnie hnuty. Měšchnikta lubosć bč wutrobu staroho hrěšnika pschewinyła. Al ichto mamy pschistajecj? Snada boža špo džiwne dobyće scžini: Surowe wumrě we wěće do Kherystusa, wujednany ze swojim Bohom. —

Njeje cžłowjestwo, kotrež je z wulkocho džěla wot Boha wotpadnyło a na tysac ranow khoru, podobne khoromu w tutym powědańčku? — Al nadobnomu měšniktej je runja Zbóžnik, kiž nam swoju bójsku z hrěchami cžłowjekow ranjenu Wutrobu pokazuje. Kriepy krewje, kotrež z jeje ranu kapaja, kichž, čerņjowa fróna, kotrež ju pschitej, zrozemliwšcho rěcža, dužli žadny cžłowjeczi jaznł rěćecj mohl, wo joho njeshłonečnej miłosći. Bołmy lubosće z tuteje wutrobj wuthadžęja, zo bychu swět pschewinyłe, wumóžile, ł nowomu žiwjenju zaly dobyłe — hdyž jeno swět so dobyć dacj dęce. Al ničzo našch Zbóžnik sebi nježada hač jeno, zo swět joho lubosć špoznaje a joho zaly lubuje.

Zrozemja cžłowjekowje pscheprošchowacy hlěs Zbóžnikowy, abo maja hable po hóřich nazhonjenjach pucj ł njomu namatać? Mě, kotrymž swětło wěry swěćzi, mamy radoščinje so lubosći Wutrobj Sěžusoweje poswjećjeć, a čzim bóle swět woła „Přecž wot Sěžusa“ — „Nječamy, zo by tón knježil nad nami“ (Łuk. 19, 14), čzim nutrišcho mamy wospjetowacj słowo japoshtoła:

„Khrystus dyrbi knjezić, hač položi wšittkich njepšeczelow pod swoje nozy.“ (1. Kor. 15, 25.)

Wosebje w mějacu Wutrobje Žezusoweje mamy pobožnosć t njej wopkazowac. Štótóžtuli w tymle lěće kóždy přeni pjatk mějaca swjate woprawjeujo dóstanje, zo by nowy lětsott Wutrobje Žezusowej poswjecził, a na mjenjenje swjatoho wóta někotrý čas so modli, móže kóždy króć dospołny wotpušt dóstać, kiž so tež kładnym duškam pschuwobroczić hodži. Tak z hubomaj, z krewju našchoho Zbóžnita poswjecženymaj, ma wot jenoho kónca zemje hač t drnhamu katholicstwu swět prošyc: „Kral budž, Knježe Žezuso, kral dwacetoho lětsotka! Wźmi jón do swojeje mocy a wumóž nas!“

Tež w swójbach měl mějac Wutrobje Žezusoweje wuznamnjeny być. Staršiji a dźeći měli so wšědnje rano a wječor zhromadjeć psched swjecjećom bójške Wutrobje Žezusoweje. Z uěžnych, ze žanym hrěchom njewonjeczcznych wutrobow dźeći njed zaklinče: „Kral budž, knježe Žezuso, kral našchje swójb!“ Wźmi ju do swojeje mocy a wumóž ju!“

„Kralestwo bože je sprawnosć a pokoj a wjelelo w Duchu swjatym.“ (Rom. 14, 17.)

3 Łužicy a Saksteje.

3 Budyšcina. Najdostojnišiji knjez kanonikus Surij Łusčauški, administrator našchje Budyšcksteje diöcesy, je psched dwěmaj njedželomaj z Roma poknomě dóstał, swjaty sakrament firmowanja wudželeć. To je wulke počenje za katholicow našchje diöcesy, dolež su tež w tom nastupanju zastarani, doniž khorosć najdostojnišchoho knjeza biskopa dale traje. W Drježdžanskje diöcesy je tšamu poknomě tamnišiji administrator diöcesy, najdostojnišiji knjez přlat Maaž, dóstał.

3 Budyšcina. Póndžela 10. junija běše za tudomny katholicstwu wučerški seminar wažny džen w dwójim nastupanju. Lěta je so pokšta lět minyło, zo je tudomny seminar založen. Hdyž so hižo slěborne jubileje něhdžtuli jara swjatoczne swjecza, tak mohł potom złoty jubilej bjez swjedženja wostac? Wšelake wobstojenja pak powšittkowu tak rjec officialnu swjatocznosć lěta radžomnu njecžinjachu. Tuž bě pschedstojceřstwo seminaru wobzamkło, zo chce swjedžen joho złotoho jubileja zjednoczić ze swjatoczny poswjecženjom a wotewrjenjom nowoho seminaru, ketrohž twar hižo mčenje postupuje. Cyte pak tola bjez spominjenja na dokonjane 50 lět wostac njedyrbješe. Tuž so druhi wažny zamysł, swjecženjo a položeno zakładnoho kamjenja nowoho seminaru, z tamniškim zjednoć, a tak bě za póndželu dwójotna swjatocznosć wotmyslena: poswjecženjo zakładnoho kamjenja a bóle privatny 50lětny jubilej katholicstwu seminaru. Swjedžen so ze swjatocznej božej mšcu wotewri, kotruž seminarstwu direktor knjez kanonikus Löbmann z assistencu knjezow Schewczika a Klauša, kotraž na seminaru wučitaj, swjeczeše. Wučomny seminar pschi božej mšci jara wustojnje spěwachu. Po božej mšci seminarstwu z křowju na twarišchjo nowoho seminaru czechuachu, hdyž najebac deščić so tudomni duchowni a wšelacy hosćo z města a dale, tež wjednich twara zhromadžowachu. Hdyž běchu seminarstwu křeluch wuspěwali, knjez kanonikus Löbmann lišćinu pschecžita, kotraž bě z poslednimi cziškami Baugener Nachrichten, Katholicstwu Pojola a Drježdžanskoho Katholicstwu Kirchenblatt do foproweje trubjele zamknjena a so do zakładnoho kamjenja zapoloži. Naj-

dostojniſchi knjez administrator diöceſy Luſcejański potom zaſladny kamjeń pohwieczi a mjeſeſche na to pohnuwacu rěcz, w kotrejž naſtaćzo tohole za cny nash kraj waſnoho twara, dobroćiwu pomoc ſakſkoſho knježerstwa a wopory budyjſkoſho tachantſtwa wopominajeſche, twarſkich wjednikow a dźěłaczerjow t swěrnomu dźělu namoſkwjeſche jim pomoc a zaſit boži pſchejo a ſkónćznje zhromadženych ſeminariſtow napominajeſche, zo bychu, kaſž tónle dołho žadanu a nuſny twar naſtawacž widža, tak ſami twarili duchowny twar: zaſlad žiwjeje ſwjateje wěry, frute murje njepowalnje ſeſeſejańſeje nadžije a jón fryli a krónowali z tſěchu woprawiſeje luboſeje t Bohu a t bližichomu. — Wóh daj ſpomozenje a zbožowne doſonjenje započatomu ſkutkej! — Po 10 hodž. ſeſehowajeſche na to w ſali tachantſeje ſchule woſebity ſwjedžeńſki aktus. Wo tutym w pſchichodnym cžiſle drobniſchu rozprawu podamy.

Dopis z **Jaſenich** za tydžeń podamy.

3 Kutowa. K wopytej Boho Eminency najchoho knjeza kardinala ma jo hiſeje woſjewieč: pónđzlu dopoſdnja pojeđze Boho Eminenca pſchez Salom, Suſſchey a Róžant do Klóſchtra, zo by tež tamnych wobydlerjow ze ſwojim wopytom počeſežit; wot tam poda jo popoſdnju do Budyjſchyna na tachantſtwa a wječor wróći jo pſchez Bhorjele zaš do Wrótiſlawja.

3 cnyloho ſwěta.

Œaſta. Katholiſke ludowe towaſtſtvo, kotrež ma po cylej Němſkej bliſko 200,000 ſobniſtawow, je jo w poſlednim lěće tež w Œakſkej, woſebje w herbfkich krajach, dale bóle rozſchěrjało, a njebođi jo přecž, zo je wone tola nětotrohožſtuli woliwknjenoſho katholicu zaſy t dopjelujenju cyrkwinſkich winowatoſežow dowjeđło. Tež w zjawnym žiwjenju jo joho wliw poſazuje. Katholiſkojo počinaju jo hibacž a ſebjewědomi byčž, zo dyrba za jim tak mnoho pſchifrótičenyhm prawom, ſwoju wěru zjawnje wuznawacž a po njej žiwi byčž iměcž, krucžſcho žadacž. Œaſny dopoſaz, zo mjez katholicami ſwita, bė zhromadžizna, kotraž jo zańđžennu njeđzelnu we Œwikawje wotmėwajeſche a kotruž bė ludowe towaſtſtvo powołało. Něhđze 1500 woſobow bė jo zeſchło, zawěſeje nahladna ličba za krajinu, hđžež katholicjo jenož rědech mjez druhowěrinymi bydla. Wězo bėchu někotſi wopytarjo z daſichich ſakſkich ſtron pſchithadželi. Tež wjele póliſkich a cžėſkich dźěłaczerjow jo na zhromadžiznje wobđželi. Za cžėſtnoſho pſchedydu bu hrabia Joachim ze Schönburg-Glauchau pomjenowany. Hlownu rěcz mjeſeſche pſchefuſe Racke z Mainca, hižo z cžasa kulturnoſho woſowanja znaty rěčnik. Mjez druhinu namjetami bu woſebje tež próſtwa na ſakſke knježerstwo wobzantknjena, zo chcyło pola zwjazkoweje rady za tolerancny namjet hłošowacž dacž.

Němſta. W minjenym tydženju zemrěchtaj dwaj mužaj, kotrajž bėſchtaj mjez katholicami cyleje Němſkeje znataj a cžėſejenaj, 7. junija w Barlinje wjele zaſluſžbny ſobuzałožeč centruma z Rehler pſchez 80 lět ſtary, a we Wolfſteinu w Bayerskej jako ſpiſacžel a rěčnik nahladny duchowny radžicžel a tachant dr. Filip Hammer. Rehler bė w ſwojej młodojeći lutherſki a nimale njevěrinny. Hđhž pať bė z Božej hnadu 1849 pucž do katholicſeje cyrkwy namakať, je wón kóždy cžas jedyn z jeje najſwěrnichich ſynow byl, a woſebje na katholicu žiwjenje we hlownym němſkim mjeſe Barlinje jo jomu jara wjele džakowacž. Tachant Hammer, 1837 rodženy, wuda wjele nabož-

nych a powuczaćch spisow, kotrež so rady čitaja. W zhromadžiznach, wošehje tež na hłownych zhromadžiznach němſkich katholicow wón nimale porjadnje jaſo rěčnik wuſtupowaſche a wědžeſche ſebi ze ſvojimi raznymi ſłowami ſtajnje pſchihlós ſwojich pſchipoſluſcharjow dobheč.

— Z čaſami ſo katholicam Němſkeje tež w tych krajach, hdbžež hewat hiſcheže wjacj ſprawnoſeže namataja, hač w Saſkej, poſazuje, zo kulturne wojowanjo hiſcheže cyke nimo njeje. Taſ nazhonichu to zaſj wobydlerjo weſtfallſcho meſta Lüdinghauſen. Tam běchu ludowe miſſiony a za předarjow běchu ſebi jeſuitow wnproſyli, mēnjo, zo budže knježeſtſtſwo nje-džiſwajo na jeſuitſki zaſoń to čerpiječ. Tola po druhim předomanju poſtupi ſaraſ na flēktu a woziſewi ſam hłuboko hnuty pſchipoſluſcharjam, zo dyrbi ſo miſſija po poročnoſeži wſchnoſeže hnydom ſlōncžicž. Ludžo běchu roz-
horjeni, něſoſi plaſachu, druzy ſwój hnēw zjawnje wuprajichu. Pſchemēničž pak ſo ničo njehodžeſche. Tyſacy pak ſo zeńdžechu, zo bychu wotkhadžach miſſionarow k dwōrniſchežu pſchewodželi. Cyrkwiſcy a meſčzanſcy zaſtojnich khwatachu na ſaru, zo bychu ſwoju zrudobu wuprajili, zo dyrbi ſo miſſija, taſ trēbna a ſpomōžna duſcham, ſlōncžicž. Z dobom wuprajichu nadžiju na lēpiſche čaſy, w kotrychž ſo minčham jich ſpomōžne ſkutkowanjo njeby wobarało. Hdyž miſſionariojo wotjēdžechu, čataſche pſched cyrkwiu wulka ſyla muži na nich, a w jich mjenje wupraji hrabja Droſte-Biſchering duchownym knjezam luboſež a čjeſčownoſež wſchēch pſchitomnych a wſchēch dobrych katholicow. Spēwajo pſchewodžachu ludžo miſſionarow k dwōrniſchežu pſchež wuphſchene meſto, mjez tym, zo ze wſchēmi zwonami zwonjachu. 60 bēlych zdraſčenyh knježnow wob-
džēli ſo na ſwjatocžnym čahu. Hnujate a njezapomnite bē rozžohnowanjo miſſionarow z pſchewodžerjemi na dwōrniſchežu. Cyty podawſ je drje zrudžach doſež, ma pak tež ſwoje dobre. Katholicow taſe nazhonjenja pſchecy wužičjo zjednocžuja a pſched jich jenohlōſnym mōcnyh žadanjom budža njeſprawne zakonje ſlōncžnje dyrbiječ padnyčž.

— Mjez naſchimi lutherſkimi ſobubratrami je ſo woſebite miſſioniſte towaſtſtſwo založilo a meſeſche 7. junija w Barlinje ſwoju přenju lētnu zhromadžiznu, towaſtſtſwo, kotrež chee wēru rozjchērječž nic mjez poſhanami, ale mjez katholicami. Towaſtſtſwo mēni, kaž to jedyn ze ſobuſtawow na zhromadžiznje wupraji, zo je ſo „mnohim ſtronam katholicich ſobu-
ſtſheſežanow Khrjſtus jako podnožk a zaſkladny kamjeń pſchegara pozhnbi“, a wone ma tohodla w ſwojim ſwēdomju za winowatoſež, nam joſo zaſj pſchinjefeč. Wēc zda ſo ſmēſchna byčž. Kaſ dha chcyli tamni, mjez kotrymiž ſamo mnozy předarjo wjacj Khrjſtuſa jaſo Boha njeſpſchipožnawaju a to zjawnje wučza, nam prawu wēru pſchinjefeč, nam, nad kotrychž wērje cyrkej taſ krucže ſtražuje! A tola poſazuje tež tuto kaž mnohe druge w naſchich dnjach, kaſ ſo katholicam ze wſchēch ſtron paſle wlaſku. Ženi hanja cyrkej, jeje meſchniſtow, jeje wuſtawy a naložſi, druzy wabja ze ſlōdkimi a hladkimi ſłowami k wotpadej. Zawērno, wſchēdna krutoſež džēſ we wērje wjacj njedoſaha, krucži dyrbinny byčž, kaž w čaſu naiſhōrſchich pſcheſežha-
njow, haj, hiſcheže krucžiſchi, pſchetož leſež je za wēriwych ſtraſchniſch, hač hruba mōc. Sładajmy ſo pſchede wſchēm ſpiſow, kotrež ſo nētkle po millionach mjez katholicami rozjchērjeja; přečž z nimi, hdyž na nētaſje waſchnje do katholic-
ſcho domu ſo ſlōčža. Tež ze ſocialdemokratſkeje ſtrony taſe ſpiſy wudawaja. Njedawno haſle pſchizjewjachu jich hłowne nowiny knihi wo Khrjſtuſu a wo wērje, z džēla ſpiſane wot židow. Ze njeħańbitoſež, hdyž

chcedza židža křesćezanow powučezć, što dnrhja wěrić, ale nazhonjenjo wučić, zo mnozy na nich posłuchaja; tuž tedžbu pšched njezuatymi spisami, hdyž ze spušćezomneje strony njepřihńdu.

— W městaczkju Kempen bu sobotu 8. junija pomnik za zbóžneho Thomasa z Kempis wotřaty. Pomnik pobožneho spřacžela pšchedstaja joho z knihu „Kroczenjo za Křystusom“, knihu, kotraž je jomu čezćezowanjo cyłoho, tež njekatholiskoho, šweta pšchinjeła a kotraž je po swjatym piśmie najdale rozšěrjena kniha na šwěće. Pienjezy za pomnik buchu lěta dołho hromadžene, najwjětšy džěl nahromadženoho kapitála bu na dań daty a z danju maja so křudzi ludžo tamneje wošady podpjerac.

Wustřišća. Sejm je wutoru rano swoje posědženja došćenzik. Za dołhi čas ju zapósłancy zasy jónu po došćonjnym džěle domoj šchli. Minister-präsident Körber je so woprawdže wustřitny wopokazał, zo wšchelatic „džiwich muži“ w parlamencze njeje jenož w měrje zdžeržak, ale tež k pilnomu džělu domjedl. Hacz pak budže wšcho k pšichodnomu zbožu Kuststeje, šchtož wón čini, so tola jara prašča; pšchetož čji, kotrymž je wotežku najbóle powušćezomał, němsto=radikalni, ju najbóršcy njepšcheczěljó katholickeje cyrkwy a sobu tež Wustřišćeje. Šim pak je wjele prawa dał. Wšchće njedawno prajěšće wón we wulkej rěči, zo nechce ze statnymi mocami pšchecziwo tonu wustupowac, šchtož so pšchecziwo katholickej cyrkwi w Kuststej stawa. Jara leńje drje wón to z tym zamołwěšće, so ma katholicka cyrkew telfo mocy nad wutrobami wěrnych, zo so jej njemóže wulkeje šchodny šćac; ale woprawdže krute knježěštwo njedyrhjało sebi tola tajke podchwanja lubić, kaž so w tu křiwu w Kuststej wot wnkrajnych agentow z cuznymi pjenjezami stawaja. Dobry pšichod tajka šlaboč njewěšćezji.

— Zrudne ju wobstojnošće w kuskim wójšku, kaž bu to w delegacijach wójnstomu ministrej zjawnje porokowane. Kuskiccho hacž w druhich krajach so stawa, zo wšchcy a podwšchcy wojakow njepřawnje čžwiluja, a toho= dla tež mnoho wojakow samomordatstwo woběndže. Knježěštwo je samo wjele na tom wino. Kunjež ma woješkoscho biskopa a došć dobrych woješkich duchownych, wuwjazuje tutym ze wšchelaticmi polliberalnymi pšched= pišmami rucy, zo njemóža dospołnje šćutkowac. To je njezbožo mnohich katholicich krajow, zo tam na mału čžrjódku njewěrnych njepšcheczělow cyrkwy, kotřiž wulku haru čžinja, bóle džiwaja, hacž na wulku šćlu wěri= mych, kotřiž šćerpnje, druhdy wšćat tež pšchecžerpnje čžerpja.

Rom. Pšched 20 kardinalemi, mnohimi biskopami a wšćofimi duchow= nyimi mějěšće pónđzělu kardinal Parocchi pšchednošć wo zakitanju katholicke wěry pšchecziwo protestantskim wabjenjam a šćezuwanjem. Wón roz= powěda, kať protestantjo w Štalštej a wosebje w Romje na wšće wajšnje pšchecziwo katholickej cyrkwi wojuja, wupraji pak z došć nadžiju, zo budža wapinanja njepšcheczělow podarmo.

Belgišta. Surowy woheń zničji 5. junija w Antwerpenu kralowste šćady, hdyž so pšchekupiste twory z wulkich móšćich łóđzi křowaja, a hdyž ma tež zastojništwo za cla swoje šćdlo. Cyly šćlad wobstoji z mnohich jenotliwych šćěžow, mjez kotrymž wšćelate dwory leža, je kaž małe město. Wobnjome wobory njemějachu z wopřědka došć pšćiprawow, zo mohće woheń podušć, a hdyž šćónčnje wobory z druhich městow telegraficcy powołane pšćijědžechu, bć k hašćenju pozdže a móžachu jenož šćjodne hašy šććitac. Wobate šćladu molijow a šćiritusa woheń pošćlnjachu. Wědma móžachu wobnjey najwajšnje

zapisli a knihi wutorhnych. Škoda njehodži jo hiščeje woblicžic, tola wučini zawěsće na 30 millionow hriwnow, tobata samoho spali so za 5 millionow. Tworow je jenož mały džěl zawěsčeny.

Španija. Zaidženu wutoru wotewri kralowna poseđenja nowowolenocho sejma. — W někotrych městach — to je so tež w druhich krajach stawalo — nastachu pschi wobthadach mjez Božim Čžělom njeměry. Socialdemokratojo a druzgy njewěriwi njeduschnicy nadpadowachu proceSSIONy a mjetachu samo z kamjenjemi do nich. W Barcelonje padny truch zapaleneje papjery z wofna na nimo krocacych pobožnych, a hdyž ludžo ze strachom čžělachu, bu jich mnoho ranjenych.

Kreta. Kšesčžanicy wobydlerjo wuprajachu pschž swojich zastupnikow pschecžo, zo by kupa Kreta so Griciškej pschizamknyła; mohamedanicy bčchu wčžo pschecžiwu tomu a tak hrožachu skoro zasy nowe njeměry. Europscy konsulojo su so nětko pschecžiwu žadanjam kšesčžanow wuprajili.

Čhinsa. Brync Tschuh, fejžorowy bratr, ma do Berlina pucžowac, zo by němškoho fejžora dla zamordowanja joho zapšštanca wo wodacžo prosyl.

— Z Mongolskeje pschithadža zrudna powěsč, zo bu tam 15 italskich duchownych zamordowanych a kšesčženjo pschecžčhani. Brync Tusu so tam piecža wokolo honi. Zrudne wuhlady na pschichod!

Afrika. Wandželisa generala Bothy je so do Europy podala; hacž so to jenož wustrowjenja dla stawa, abo hacž ma wopravdže něfajše tajne jednanja wo mjenje swojoho muža a druhich mjednikow z přššidentom Krügerom, njeje wčšte.

— Kunjež so Sendželežanam nanajšepje nješdže, njemyšla tola na mčr, kaž Chamberlain w sejnje praji. Sejm je tež njedawno zasy pschž 300 millionow hriwnow za kupowanjo nowych koni a za pschihotowanjo dalšich kšdžow žwolil.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1901: k. 513. Hana Siebarjowa z Hrubjelčie.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Dobročer C. ze Žuric 20 hr., 1 blok twarnych kamuškow (k. wučer Schwarzbach z Blumberga 20 hr. 10 pj., Aug. Centner, privatier ze Žitawy 5 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7412 hr. 58 pj. Dale darichu: r. 1 hr.

Zaplać Bób wšēm dobročerjam!

Towarštwu Serbskich Burow za Halbicžansku wofadu změje njedžetu 16. junija po nychporje wurjadnu zhromadžiznu pola Bržžanec w Halbicach. Wo bohaty wopyt prosy

pschedsydstwo.

Swob. Zjednoćenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu 26. junija t. l. popołdnju 1½5 hodžin zhromadžiznu w Radworju, a to w zwučenym hosćencu. Lubjene nastawki njech so dobročiwje sobu prijnjesu.

Předsydstwo.

Lourdes-Woda

je pola mje zas dšstač.

Michal Cyž, žiwnosčer w Žuricach.

Čžičž Smolerjec knižicžiččjetnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški płaći so wot cyłoho
rynčka abo telko ruma 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Rudyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 25.

22. junija 1901.

Lětnik 39.

A nam witaj, nowe nalěčžo!*

A zajs je zbóžny čas nadešchol, kotryž tak jima dušchu a wutrobu. Pšče-
tož ženje klónczko rjeńšcho nješwěči, a ženje kwětki rjeńšcho njechladaju.
Ženje so łuti luboznišcho njezelenja, a ženje, ně ženje z tajkej słódkej wo-
pojacej wónju njewonja haj. Aui ptacžki pod njebjom a w lěsnej huščinje
z tajkim čišnym, jasnym slěbornym hłosom, tak cunjonežnje ženje za cyle lěto
njepěwaju, kaž hdyž nětk k nam meja pšichšla młódna. Sich horlejška su
hiščeže njewuspěwanc, jich wutrobicžki šceptaju sebi zbóžne potajnišwa, a
radošć tych dobrych wjeřotnych ptacžatow, zo su daloke morja a njebejske hory
pšchecězawšchi, zajs w našchim serbskim kraju, jich radošć je wulka. A wutroby
a dnšche cłowškich dźeči — ale dži, poeta! Zo cže hańba njeje! Wěť!

Lubi čitarjo, mje dže džensa cyle druhe myšle k wam wjednu. Za dže tu
džensa nad poslednej hromadku anthracita sedžu, a takle knesle liču: Wyd
špnył, njebyd...? Zjeđl je tych čornych pjeněz mój čorný móras runje
došć; pječ rjanych žlotych je mi njenaštnik wudrěł, a štyry sym hnydom
z dobrym dał, ale wón so zatwierdži we swojich złóčžach, a zymny pořhmurjeny
štojeske kaž wonka šchleńžany lób a mazany pšichžaty šuch, a ja rozbič mój
posledni, pjaty... Rnjež Domaščka pał wšitko wza, pšichjědže Bodan, a
pšichwjeze tši, a hiščeže pšichwjeze měchaj dwaj, a tež z tymaj sym na tule
hromadku došchol — a tu pał njespalu, falschne knesle wy, byenjež bóle wu-
kazowale: pal. A k tomu je w tym pšichwěť, w tym wóšlowski kněflowanju...
Ně, moja hromadka, tebje sebi jako wopomnjeńku wobkhowanny, tebje budžemy

* Trochu zapozdžene drje, a tola jara witane nam a wěšće tež našchim
čitarjam.

pschichodnej zymje woprować, inadž so jeje tola doczafamy. Haj, to su rjane worjeschki, kusk wjetische su dyžli lěškowje, ale směča so mjele rjeišcho, dyžli tamne. Zo su čzorne — to je Bóh je tajše do zemje sfladł. Ach, mórašo, sy ty tola njerozumne stworjenje, zloty by ty za te pjenjezy stał, takle zjědženy! Ale to je kaž w paradizu, přiedy hač bě po paradizu: Ty sy mi dawal . . . — Z krótku, nadžejam so, pschichodna zyma změje rozom, hdyž takle na nju do čzasa myslu a tajki rjany čzorny prezentk hižo nětko do jeje kucžikow šypam. Bóh dał, zo budu jej móce rjeišchi kěrluscy spěwacý, hač nětko tón křafaty, kotryž z dybawej schiju zanjese hněwny cyłowjek lětuschej zymje, kotraž je lědom pjaty z kraja sežahnył. Wawc, bum, štychich: tak so za wěštymi hoščemi z durjemi prašfa!

(Stónčjenje pschichodnje.)

3 Łuzich a Sakskeje.

3. **Jasěny**, 9. junija. Nášcha katoliška Bjesada mějeske džens jwoju měšacžnu zhromadžiznu. Kněz kanonikš Wernar, hdyž bě bjesadu wotewrł, pscheńdže podeńdženja we wukraju, mjez druhim spomni tež na Lüdinghausen, kať je tamnišchi šarar jesuitow sebi zwolał, zo bychu tam mission wotdžerželi, šchtóž pak bu jim wot wyschnosće zafazane. — Dale naspomni šwjatoho Wenna, kotrohož wopomnijeco w tutym měsacu šwjecziny. Wosebje nam rozstaja, kať je tónle wulki šwjaty w našchim kraju, wosebje za Serbow mjele sflukował, serbsku rěč nawuknywschi serbski přědował, jomu mamy so džakowacý, zo šmy katolscy Serbja woštali. — Naměstnik pschedydy, Z. Just, wozjewi, zo su zlicbowanja po njeboh pokladniku, kotryž nam tak nahle zemře, nětk zasy do rjada. Tež so pschinoschki, kotrež běchu we wulkej licžbje hišćeje zastate, pschez wosebitošo posola hromadžiše, něhdže tšecžina so hromadu zwjedže, nětotre hišćeje dóńdu, tohodla so stary paragraf we wustawach zasy zawjedže, zo, šchtóž je wjac hač tji lěta dołžny a to hač do nowoho lěta njewotkoži, so sam z Bjesady wuzamtuje. — Namjet Justowy, zo by so woštajenym kóždoho sobustawa naščeje Bjesady z naščeje pokladnicy pschichodnje 15 hriwnow k pomocy wupłacžiko, so jenohłóńje pschizwa. Dale so namjetowasche, dofelž mamy dwoju pokladnicu, wupožčowanisku a bjesadnu, zo byschtej so do jeneje zjednocžiko. Tež tón namjet so pschija. Bjenjezy maja so zhromadnje na dań dacý, a potom budže nam móžno, tež potrebnym druhdy k pomocy byč. — Stónčnje hišćeje kněz pschedynda štaršich napominasche, zo bychu swojim džěčom kručje zafazali, ptacžki kójicý abo kóncomacý, pschetóž ptacčl je storo kóždy jara wužitny, dofelž na šchtomach a drnhich płodach njerjad, kaž hnsańcy, čžeriki a t. d., kónčuje. Pola naš drje to njeje, ale w drnhich krajach ptacžki na wisach k jědži a k někajkomu psychafstwu pschedawaju. — Po wuspěwanju jeneje šchtucžki kěrluscha so džensnišcha zhromadžišna sfónči.

M—k.

3. **Kunnersdorf-Bjarnacžic**. Napismo počžina mnohim hižo znate byč; je džěn mlody, njewinowaty proscheť, kotryž nam pschez sežedriwy Bosol pschecy a pschecy zasy ruku tyła, zo bychmy joho podpjerali. Podpjerajmy joho radu; je džěn njewinowaty proscheť a prošy jeno za njemjertne dušche k božej čžejči, a ma tež winu, so mnohim džakowacý, a někotrym za wjetšchi dar so horco džakowacý. Muza čžiščeži naš nětko k twarej noweje kapalki w Kunnersdorffe. We jstwyč, hdyž so w jannaru na 30—35 wošobow k božej mšchi zhroma-

džachu, tam tlečzi so nětko pschez 100. Prjedy je nam ministerium kulta dovolilo, bože služby wotměwac; skónčnje dowoli nam tež nowu kapalku twarić, tak zo smy w nadźiji na Boha wutoru 11. junija z twarom započeli a tón tydžeń, 18. junija, položichmy zakładny kamjeń. Wóh njech prócy žohnuje a nam mnohich dobročerjow pschiwobroczi! —a.

3 Kulowa. Zańdženu njedželu mějesche našcha wošada wulke zbožo Zoho Eminencu našchoho najdosťojnišchoho knjeza kardinala a mjechbiskopa Koppa powitać móć a w swojej srjedźiznje widjeć. Sobotu 15. junija wječor w 7 hodž. je spomniemy wšofci knjez ze spěschnym čahom do Wojerec pschijěl. Tam běchu so k joho powitanju podali knjez propšt Wencil, jako zastupjeć patronatschoho knjejistwa našchoho kłóschtra, z kłóschtrskim wožom, dale knjez kanonikus dr. Palm nětko w Kulowje a zastupnicy cyrkwi-neje rady. Tež knjez krajny radźicjel Schwarz z Wojerec bě so tam podal jako najwšichši zaštojnič našchoho wokrjesa. Hdyž čah zašta, powita najprjedy knjez kanonikus Palm Zoho Eminencu a pschedstaji pschitomnych knježich. Na to postrowjeny wot ff. propšta a krajnoho radźicjela, poda so z jich pschewodom do woza. Pschewodženi wot 17 porow křižeri jedžechu nětko do Kulowa. Na Němczańskich mjeczach běchu zhromadženi Němczenjo z 5 družkami, fotiž Zoho Eminencu z někotrymi słowami pschi zastupje do wošady powitaču. Němcy a tohorunja Kulowc běchu krajinje wudebjene z čěstnymi wrotami, wěncami, brězami na woběmaj strononaj, a pucž bě z trawu pošlany. Pschi wrotach měšta Kulowa bě so wulki džěl wošady k powitanju zhromadžił. Běchu to wšě towarštwja ze swojimi korhojemi, kongregacija knježnow a na 40 družkow. Hdyž bě tu Zoho Eminenca wóz wopuščeł, poklaknychu so pschitomni duchowni a wošadny knjez farać Krause poda jomu božu matru k wošofšenju. Nětko joho z horliwymi słowami do wošady powita, wupraji wulku wjeselość wšichšich jobnistawow na tutej wulkej čěsezi a hnadu a pschejesche, zo by ze žohnowanjom pschewodžane było joho pschewywanjo mjez nami. Safo zastupnik měšta powita knjez mješcžanosta Schlosiaret Zoho Eminencu tohorunja z wutrobnyimi słowami, a na to hišće jene schulste džěčo k powitanju bajeń pschednjese. Na to džěšce procession po wulkotnje wudebjenej hašy měšta do farskeje cyrkwie; spěwajše so „Tebe my Boha šhwalimy“ z pschewodom hercom, a zwonjachu wšě zwony. Pschi zastupje do domu božoho dósta knjez kardinal šwjećenu wodu, wot knjeza fararja poskicženu, a tjoje kadženjo z wóručom. W cyrkwi so najprjedy čžišce k Synjej Božomu modlachmy, potom spěwachu ff. wučerjo 6-hlósne „Ecce sacerdos magnus“. Nětko so našch wšichšich paštř pozběhny a mějesche přenje předomwanjo. Džakowajše so najprjedy za tak čěstne a rjane powitanjo na cyrkwnym puczu. Spomni, tak rady nastupnič šwjatych japoschtolow do wošady zastupi, w fotrejž su fruta wěra, dobre kšesježanske wašchnja a boluśpodobne proste žiwjenjo, tak rjec wobštajne herbstwo a najlěpšje herbstwo wot dobrych předomnikow. „Zo by to tak woštało“, praji knjez kardinal, „čhu ja wam wšichšim, a wašchim šwójbam šwój japoschtolški měr a požohnowanjo wudžělic“, pschi čimž so wšichšich poklaknychu. Nětko mjedžechmy Zoho Eminencu na šaru a tu buchu pschitomni ff. duchowni pschedstajeni. Njedželu rano šhwatachu po wšichch pucžach z blizkošće a dalokošće pobožni kemšcherjo do našchoho božoho domu. W 8 hodž. poda so knjez kardinal w processionje do cyrkwie a mějesche najprjedy pontifikalnu božu mišnu. Pschi njej asistowachu sežehowacy duchowni: pódla kardinalowoho šefretara dr. Steinmanna ff. propšt Wencil jako

presbyter assistens, kanonikus Palm jako diafon a kanonikus Werner z Khróscie jako subdiafon, P. Komuald bē ad librum, farať Bjedrich ad pedum, kaplan Scholta z Kulowa ad mitram, kaplan Scholta z Wořtrowca ad gremiale a administrator P. Leopold ad thuribulum, kaplan Pohl z Mjedzichowa ad lucem. Knjez farať Krause a knjez farať Zur z Vigoty Turawiske bēschtaj passivnje pschitomnaj. Po božej mschi bē hnydom faršte předomwanjo, kotrež měješe Zoho Eminenca, a na to krótko napominanjo tym, kotřiž chychu Duchu Swjatoho w swjatym firmowanju dóstacž. Na kóncu předomwanja mějachu so wschitey poklaknycž a knjez kardinal wupschestře swojej rucy a proščeje Duchu swjatoho, zo by do nich zastupil. Swjate firmowanjo same sta so z wonka cyrkwy; k tomu so wschitey firmujomni toło wokolo cyrkwy poklaknuchu. Z nascheje wořady bēše jich wokolo 670, z Mjedzichowa 80, ze Złoho Komorowa šnadž 30 a z Gródku 20. Bštopisťe požohnowanjo w cyrkwi šfónczi rjanu a pozbēhowacu swjatocžnosčž. Zom njech so spomni, zo su nasche knježny nimale wschitke w rjanej družčeje draščje k swj. sakramentej pschistupile, a dale, zo je so to Zoho Eminency, kaž je nam popołdnju powědał, wulcy špodobało; je jich ponižne a pobožne zadžerženjo z šhwabnymi šlowami wuzbēhował. Bšhipołdnju da jebi k. kardinal pschistupicž družku a knježnu w bēlej płachčježcy, zo by jimaj a tež druhim družkam swjeczatko ze swojim podpisom daril. Bšhi tom tež zhoni, hdy so w płachčježcy kłodži, a so wulcy na tym zwjeseli a napominasche, zo bychu tak rjane wařdnja tola wschitey pschecy we wulkej cžjeje džerželi. Kšwalba ze rta knjeza, kiž ma najwšichšichu cyrkwinštu doštojnošč kardinala, so wēščje kłodomu špodoba a tajke napominanjo plody njeje. Wschitke, kotrež so w Serbach tam a sem hašbnja zwonkownje so w tutych draščach pokazacž a kotrež trach tele ryncžki čitaja, njech sebi derje rozmysla a do wutrobny zapisaja, kať wjerč a kardinal nascheje swjateje cyrkwy wo tom šudži a rēcži.

Bšhipołdnju zjednoči wulka hoščina 12 měšchnikow; pódla horjeka mjenowaných bēchu hiščje k. farať Šicka z Kamjenca, P. Szčępan z Mióžanta a krajny radžicel Schwarz wokolo Zoho Eminency. Knjez kanonikus Palm wupraji wjeselošč a džať wschěch knjezej kardinalaj a wunjeje šlawu na njoho, na cžož Zoho Eminenca hiščje jónu wuzbēhowasche, kať wjesele jako wšichšichu paštyť duřchow w dobrej wořadže pschebnywa; wschitkim, wosebje knjezej šararcej so podžakowa a zastupniťa šwětnoho knježitwa šlawjesche.

Popołdnju w 2 hodž. bē wulki swjatocžny nyščpor, pschi kotrymž wořadni zas swojoho kardinala w swojej šrjedžiznje widžachu. Po tšjoch wotjēdže Zoho Eminenca z pschewodom měšchnikow do Mjedzichowa. Mjedzichow ma cyrkej, šchulu a měšchniťa, a za wscho ma so džaťowacž miłoščiwěj rucy knjeza wječebštopa. Swjatocžnje a wulkotnje bē cžła wjes wudebiena. Cžła wořada z dnšhipaštyrjom a wjele cžłowěrinnych wočakowachu kardinala pschi cžestnych wrotach. Po powitanju pschěz dnšhipaštyrja k. Pohla a pschěz šwětnoho zastojniťa wšy džěsche processjon do cyrkwy.

Wot wulkeho woltarja měješe tam knjez kardinal předomwanjo, a spomni we nim tež, zo je nadžija, zo budže Mjedzichow štoro na šaru pozbēhnjeny. Po požohnowanju bē pschedštajenjo najnahladniščich pschitomnych, z kotrymž so najdoštojnišchi knjez dołho pschecželnje rozrēcžowasche. Wjecžor w 8 hodž. mějachy Zoho Eminencu zas w naschim mēščje. Tu so jomu nětko powšichitkowna illuminacija mēřta a wulkotny šakłowy cžah pschihotowa. Bēše rjany napohlad, widžecž 180 šakłow nješenych do šarskeho dwora. Tu

pscheditaji t. kaplan Scholta pschedistojiczerjow towařstwow Zoho Eminency, kotryž so jim za wschu lubość wutrobnje podźakowa. Po wuipěwanju kěrłuscha wot wschecy towařstwow dźěłcne cžah hišćeje pschecy hań naschoho města. Tak bě so rjany džen minyl, kiž wěcće wschēm we wopominjeczu wostanje.

(Sfónčzenjo a rozprawu z **Budyšina** za tydžen podamy. Red.)

3 cnyloho swěta.

Sařisa. Sobotu 15. junija popołdnju zemrě w Drježdžanach minister prawnistwa dr. Schurig. Hižo do swjatkow běšce na žołd sthorjel, a runjež so wo joho khorosći wjele njeplěšce, bě tola hižo dlějši cžas znate, zo dyrbi z wěstošcu t. smjerczi wjesel. Schurig bě 4. měrcu 1835 w Nadebergu z wučerškeje swójby rodženy. Poměwšchi wschelatc ludnišće zastojništwa zastupi wón 1888 do ministerija a bu po smjerczi ministra z Alben 1890 joho nastupnik. Njeboczički njeprytajcne zwonkowneje cžecze, w cžichim swěrunym skutkowanju a wutrajnej dźělawosći namata pschipožnaczo swojoho kralowischo fneja a pschecy swoje jednore dobrocziwe wašcnjo lubość wschitkich, kotřiž joho bliže znajachu.

— Rak cžeczo za katholicow w Sařskej je, dowolnosć t. Božim službam došćat, za to bu na zhromadźiznje w Cwřkawje pschitlad z města Meerane pobatj. Prěštna, zo buchu so za tamnych katholicow něšto křóć za lěto mišioniste kemsche wotněwacž směte, bu wot ministerstwa wotpotazana — a cžohodla? — dofelž su hižo w tola křětro zbalenym Glauchawje 4 křóć za lěto bože služby. Pschi tajsim zmyšlenju je wězo bjez džiwa, zo so w Sařskej psched tolerancnym zakonjom, kotryž za wschě wěrywuznacza jenake prawo žada, tak jara boja.

Němřsta. Njedbělu bu w pschitomonosći kejžora a kejžorowcne, najwyschichich statnych a měsčžanichich zastojnikow, mnohich nahladnych zastupjerjow wědomosće a wumjelstwa a njelicžomnych sylow ludu w Barlinje wulki pomnik přěnjoho kanclera wjěćcha Bismarka wotkryty. Pomnik je wot profesora Reinholda Wegaša wulkotnje wuwjedženy. Pořtawa z bronjy, Bismarka w generalnej uniformje pschedstajaca, stoji na podložku z cžetwjenoho marmora a podnožk na schěrijim twarje ze samšneho kamjenja. Wokoło podnožka stoji wschelatc allegoriske figury. Pschi wotkrycju měsčejcne kanceler hrabja Břilow wobschěrnischu rěcz, kotraž je nic jenož pschecy swojn wumjelstwu dořonjnosć, ale tež pschecy swój wobřah powšchitkownje nadpadnyła. Pschi wschěj křwalbje za ajslužby přěnjoho kanclera wón tola tež dořć raznje wupraji, tak njerozumnje to je, hdyž něšto bjez rozmyšlenja wschitto wuzběhne, sčtož je Bismark cžinił, runje kaž zo by so Bismark ženje njemylil abo pravidla pschitajil, kotřć ma za wschě cžahy pschicž.

— Břustc fnejeřstwo je pschitajilo, zo dyrbi so ratarjam, kotrychž pola su pschecy zmjerk abo na druhe wašcnjo jara cžerpjete, z dawkami cžakacž, abo zo buchu so jim po potrebnosći tež cyle spušćcžile.

— Nowowólba do kejžorscho sejma we wotřesju zemřětoho zapřělanca Stumma njeje za centrim derje wupadnyła, runjež je wjěćschina wolerjow katholiců. Břachowšcne jonu něhđe 700 hřowow t. dobycju. Se pak wěte, zo sejm wólbu zacžijnje, dofelž je so pschi njej mnoho njeprchihđnosćow stalo. Džělaczerjo njemóžachu z wulkocho džěla swobodnje hřowowacž, ale buchu muzowani, kandidata swojich fnejeřtwow wolicž. Hišćcne pschědne dny psched

wólbú pósta centumski kandidát direktnje telegram na ministra, zo by swobodnojez wólbú ischital. Pomhala pak tež to dosjez njeje. Dželaczerjo, kotřiž su sebi pschecziwo woli swojich „liberalnych“ knježich zwerili, za centrum hłowac, maja nětko čerpjecz a zhubuju služby. Někotři mužojo bėchn so toho- dla do předsa hjo zjednocžili a hromadža za tak ischodowanych pienjezy.

— Staž je znate, placzi statne zawěšćenjo za brachniwych a starych ludži (Invaliditäts- u. Altersversicherung) za swojich sobustawow tež drubdže trěbne strowjenjo, sejele tajkich, kotřiž poczinaju na pluca, woczi atd. čerpjecz, do kupjelow abo wustawow, zo bychn so tam wuhojili. Lěta 1899 je zawěšćenjo po cyfry Němskej za 20,039 wosobow 4,056,975 hr. placžilo. Někotryžnli je jo tak zasy wuhojil, kotryž inadž by hewat na cyte žiwjenjo thory wostał. Rassa wopokaza tak zawěšćenomu dobrotu a sebi zalutuje začnu rentu.

— Po wschey Němskej brachuje džělo. W haprylu bėchu so thwilu syl- nišcho za dželaczerjemi pracheli, w meji pak měješche jich mjenje džělo, hač samjny čas zańdženoho lěta. Wosebje we wuhlowych podkopych a w twor- njach, hđžež ze železom džělaja, su ludžo wchje. Po zdacžu budže to w pschichodze skerje hórje hač lěpje. Senož ratařstwo by wjac dželaczerjom trjebacž mohło. Njemóže to hinaf bycz, hdyž ludžo na štajnoscy do městow czahaja mēnicy, zo maja tam wjetšchu mzdu. Bychu-li sebi wscho derje wob- licžili, bychu z cyla lohko póznali, zo móža na wsach pschi burskim džěle wjac wuzbytlowacž, hač w městach.

— Nowina němiskich zemjanow, kotraž je hjo we wjacorych nastupanjach dobre kšechježanske nahłady wopokazała, wozjewi njedawno dopis katolskeho wjěrcha Karla Löwenstein pschecziwo duellej. Dopis namołwja zemjanow, zo bychu zjawnje ze swojimi podpismami duell jako njekšechježanski a njerozumny zacžisnli. W Ratuskej so to pod zmužitym namjedowanjom a pschitladom pryńca Don Alfonsa hjo stawa. Nadžijomnje so tak zrudny powostant pohanskich časow sfóncžnje wostroni.

— Nad Rheinom je wjetšchi džěl Raiffeisenstich kassow so wot srjedžizny Neuwieda džělil. Pschicžiny leža z džěla we wětšych paršchonskich wobtoje- nosczach, z džěla pak tež w tym, zo Neuwied jenotliwym kassam pschemalo jamostatnosče wostaji a zo jo jeho zarjadnistwo mnohim pschebrohe zda.

— Lětuscha wustajeńca němiskeho ratařskeho towarštwja bė lětja wot 13. hač 18. junija w Halli. Wěšche to pjatnata wustajeńca a bė wosebje bohata.

— W Poznaniu bė 16. junija powšchitkowna, wot wjacych hač tysac wosobow wopytana zhromadžizna pschecziwo wopikštwu a wchotim hram. Wosebite towarštwjo chce pschecziwo tutym njepoczinkam mjez Polakami štko- wacz. Tež arcybiskop Stablewski bė na zhromadžiznje zastupjeny. Žedyn z rěčnikow mjez druhim rozloži, zo Polakojo w Němskej, Ruskej a Ratuskej lětnje na 300 millionow hrinowow na palenc wudawaja.

— W Bajeriskej, Tirolskej, Štalskej a Wuherstkej bėchu posledni čas z blakami wulke powodženja, kotrež na polach kětru škodu načiniču.

Wuštrijka. Kejžor Franc Žózef je so ze swojoho wulěta do Čzech wutoru rano zasy do Wina wrócił a je wulcy špokojeny wot wulkeje zahorje- nosče a lubosče, kiž bu jomu wschudžom pokazana. W Prahy wotewri wón nowy kamjeńtny móšt, kotryž je město přjedawšeho rječazneho pschez Woltawu twarjeny a po nim mjenowany. Z Brahi poda so kejžor pschez Theresienstadt do Litoměřic a Wusčza (Mussig). Pschi swojich mnohich narěczach, kotrež wón

pať w czeřtej, pať w němſkej řeči mějeſche, napominaſche wón teſ wjebeje k měrej a luboſeji njez wobemaj narodomaj. Wjele pomhač drje teſ to njebudže. (Wo ſwjatocžnoſečach w Prahy za tydžeń wosebity dopiř podamy. Red.)

— Raťuſke wědomořtne katoľiřke Leo-towařſtvo, runja němřtomu Görreř-towařſtwu mějeſche we Winje jubilej ſwojoho 10 lětnoho wobřtačja. Bohaty wopyt a dořkľadne přehednořky a wuradźowanja řwědečachu wo řiwnym duchu, kotryž řo mjez raťuřſkimi wučenyymi katoľikami řiba.

Řtalřka čřinjeſche pořledni čař druhy tať, kať by jej na řwjazku z Němřkej a Řwřřřkej wjele ležane njebyľo a kať chcyľa řo bōle řrancōžřkej přehiwobroćečj. Něťto je řtōncžnje Prinetti, miniřter řwonřownych naležnořečow w řejmje řiawnje wo tym porēčjaľ a wuprajjaľ, řo Řtalřka dale kručje k řwjazke řtoji.

Ř Holľandřkej řu nowowōľby do řejma doľalnu maľu wjeřřřčinu řiberalnych wotřroniķe, a katoľikojo a kořſervatiwni wřchelakich družinow řimēja něťto přehewahu. Miniřterium budže dyrhjeć wotřtupicj.

Řrancōžřka. Řndireřtne dawki wučřinja na mėřac meju 13,870,000 frankow mjenje, hač bē wocřafowane a porņjo meji řańđženoho ľeta řamo 23,127,000 mjenje. To je za narodne řořpodařſtvo řubjene řnamjo, řbyž dořhody tať řyľnje woteřjeraja a wudawki k tomu přehibjeraja. Tuž dyrbi řrancōžřka na nowe dořhody mřřľicj. Ředyn ze řapōřřancow je tořodľa řižo namjet wudželaľ, po kotrymž mēľi wobhřlerjo wot řwojich ľětnych dořhodow 1—13 procentow dawka dawacj. Řřtōž ma 3000 frankow dořhodow, by 1 procent woteďaľ jako dawť, a přehi wřřřřřřřř dořhody by dawť progreřřivnje rořřľ hač do 13 procentow, kotrež bychu na 150,000 frankow a wjac ľětnych dořhodow plaćečj byľe. Tajři dawť by ľětnje wokoľo 500 millionow frankow přehinjeľ.

— Ř řrancōžřkej přehewywa tu řhwily wosebite řapōřřařſtvo z Řaroffo, kotrež dyrbi w mjenje ſwojoho wjeřcha řľubicj, řo chce Řaroffo přehichodnje řrancōžřam w Řřřřř mēřniřki řuřod byčj hač doľaľ. Toľa řľubicj a džerčecj je dwoje.

— Řariž ma po pořlednim řicženju 2,714,068 wobhřleri, 177,234 wjacj hač ľeta 1896.

Řřpaniřka je řwoje wukrajne wobředžeřſtwa řhubiľa a wobřřhduňyľa. To pať mōže řo přehemēicj, řeli budža powēřečje wēřne, kotrež z Řalizijeje provincy přehřhadžeja. Tam řu wulķe řřľady řľotojeje přerječje namaľali a řrancōžřch inženewojo, kotřřž zemju přehewyřowachu, wuprajichu, řo je tam teľto řľota kať w bohonym Řrańřwaalu.

Řuřřka. Řřřřřřřř džowřka narodži řo řejžorej wo řoho řydomľětnym mandžěľřtwu a nadžija na dawno wocřafowanoho přynca řo teſ řōń řřōčj řjedoppěľni. Maľa přynceřna bu Řnařřařija pomjenowana.

Řřina. Na řwojim dompućju přehewywaſche řřabja Waldersee w japanřřkim řľownym měře řořřo a bu wjacj řřōčj wot řejžora přehřjaty, řořpodořwany a řara ežejčeny.

Řřřřa. Řubjenřřtvo řřōčji z wōjnu dale. Čzeřřo čzerpjja džēčji a družh přehřřľuřřni řatyh abo ze řwojich domiznow řahnatyh Burow. We wulřřch řřřomadnych ľěhwach řřř řendželčēřenjo wobřřařujja. Tam brachnje řim řuřřto dořčj nuřna chřřba, doľelž maja řendželčēřenjo řami maľo. Na řamej zemi dyrhja ľěhačj a nimaja řřřřita napřehēčjo paľacomu řľōncu a řymnyřm nocam. Wōjowanja z mjeřřřřřimi wotdžēľenjem Ĺurow řřawaja řo wřřēľnje. Ř řap-ťoloniji dořhychu Buřojō měřřo Murrařřburg. Řōľa Řilmanřřřřřa bu 250.

jězdnych tjełcow wot Burow nadpadnjenych a jenož 50 jich wučefny; družu buchu morjeni, ranjeni a popadnjeni. — Mandželsta generala Bothy rozmokwjese jo pokřesja hodžiny z prezidentom Krügerom. Wona wobtruceja, zo chcedja Burowje hač do poslednjoho muža wojowacj.

Norca. Wjacj krocj pschthadžachu wottud hižo powěcize, zo tu křesjezanam strach hroža. Něšto wozjewja japanjski konsul, zo su křesjezenjo w Quelpart njeměny započeli a zo bu jich potom 500 morjenych. Ze čezžo k wěrenju, zo su křesjezenjo na njeměrach wina, wěcize pak njejso nicžo zawinyli, zo dyrbjeli jich tak surowje pschěcěhaj.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 514. kaplan Jurij Hejduška w Seitendorfje, 515. Michał Kilank z Khróscie.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je so woprowało: Wotkazanjo njeboh Hańže Bjaršoweje z Budyšina 50 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je so woprowało: Wotkazanjo njeboh Hańže Bjaršoweje z Budyšina 20 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je so woprowało: Wotkazanjo njeboh Hańže Bjaršoweje z Budyšina 15 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju.

Dale je so woprowało: Wotkazanjo njeboh Hańže Bjaršoweje z Budyšina 75 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće je dale woprował: N. N. w Budyšinje 10 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: N. N. w Budyšinje 10 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Přez kaplana Šoftu we Wostrowcu: Miłosćiwce sotry we Wostrowcu 3 hr., 1 blok twarnych kamuškow (kaplan Šofta z Wostrowca) 14 hr. 50 pj., 3 bloki twar. kamuškow (hajnk Mička z Kunnersdorfa) 19 hr. 50 pj., (Reime z Wostrowca) 12 hr. 50 pj., (dželaćerka Rychtarjowa ze Schönfelda) 12 hr. 50 pj., Jeje Majestosc kralowa Karola 200 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7413 hr. 58 pj. Dale darichu: Zdźerjanska Łučlana Komisija: wowěu hrajachmy a pódla piwo rozlachmy 2 hr. 35 pj. + 15 pj. (doda dobyčk) — hromadže 2 hr. 50 pj.

Zapłać Bób wšěm dobroćerjam!

 Hłosy za kěrluš Pobožneho Wosadnika z přidawkom su njewjazane na předań za 60 pj. w redakciji „Katholskoho Posoła“.

Raiffeisenke towarstwo za Ralbičansku wosadu

zeńdže jo jutře, **njedźelu 23. junija**, popoł. w 4 hodž. w Sernjanjskim hojencu z burstkim towarstwom k wuradźowanju wo znatej naležnosći. **Přichodźištvo.**

Přeprošenje.

Njedźelu, **30. junija**, změje Ralbičanske spěwarske towarstwo w Sernjanach swój lětuši

 serbski koncert z balom.

Započatk wječor w 7 hodžinach. — Wšitke serbske towarstwa a přećelow serbskoho spěwa wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Čištć Smolerjec knižicizćefnje w Raczicnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko rumu 25 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

~~~~~
Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 26.

29. junija 1901.

Lětnik 39.

A nam witaj, nowe nalěčžo!

(Potracžowanjo město stónčenja.)

Najbóle mjerzało mje je, a to hižo na wšě poslednje zymy, zo so tak
czahaju a czahaju, kaž by rjeł, hač je hódnje khodžić abo nijeje — a potom
so nawalichu kaž džiwi mnž. Wěta bě tež tak, zo bože džěčo wbohe štoro
w blóče pschijěcha, šchtož joho rjanoho běłoho konja nihdy njedebi. Me
nadobo to z namocu zastaji, mi so zda, zo cyle po protych, z Nowym lětom.
Cyle abnormalne a w našchich krajinach njewšědne fuche mjerznenjenjo hač
do 15 a wjacj stopnjow po Réaumuru nam zwuputa rěki a haty a wodny
wšchitke do czista. Žaby ryjachu so hlubšcho do blóta w hatach, ale: ex bě,
schwikny knjez Mróz, a z wječha bě schleńca, spody pak kamjeń. (Žaby
z dynamitom atd.) Schto je zwěrina prajila, to kóždy wě. Za je so na
wisity k swojim mordarjam zwuczila ... A tak pak my! Pola běchu twjerda
škora, zhyma tšchěstasche, a škofu czahachmy z fšchinjow a kamorow kosmate
muchate czapki a palcate rukajcy, a hladachmy za kožuchami, našch rjany luby
žónski šplah, kotryž tež zmjerznyčz nochcysche — ach ně, wone nam zmjerznyčz
njejmědža, runjež dočz mjerzanja bywa z nimi — haj zo njezabudn, žony atd.
za kuntušchemi. (Njebóhi knjez probst P. Albrt kuntušcham dobry njebe! A,
fač je našcha mačz často spominala na joho wótcomske wotrady w schuli:
Wubšche džowczicžki, to was prošchu, khodžće w rjanej serbskej dračće, nje-
wucžće so na kuntušche a na wšchelake te cuzy z kněslemi pošyte bohazabyte
kutny ...) — A k tomu mnozy teje drohotneje kosminy ani njemějachmy doma.
Kamjencski Mačz (nětko naslědnik, z hiščeje krasnišchim mjenom) ju molam
schkitowasche, mnozy tež do Šalschtrowa k Wajdlickej čžerjachmy, hđžež so tam
na torhošchěžu nětko hižo trawta zeleni ... A do čžopnych draštow so
walachmy, naš by tola šchoda było — a hdyž smy hewat na 10 stopnjow

zymy so hrěšchili: lěta z 20 za lubo bjerjechmy. — Nětotši hospodarjo w tamnych januariskich dnjach něka starostliwje na sebje — a na swoje pola hladachu, šhto tajkim temperaturam rjeknu pola. Dženja je škoda wobhladana: rožki su dobre, ale rědk, škodu brake su pscheńcy, cuže su cyle wuhinyłe, w našchim Eghyptu su sta kórcow špšchewobrocželi, podobnje je so rěpišej wjedło: tak, lubi tujēja, rěka so po serbsku rapšej — rjane džecžele su žadne kaž běla wróna abo kaž paduch, kiž nječradnje.*

Lětušcha zhyma mějesche tši jednanja^{*} (wjecelohra pak to njebě). Druhe jednanjo na špocžatk Włatoho Włóžka wotewri wulki sněh. W dokelž na twjerdnu wumjerznu pódnu padže, šydnny so twjerdže. Sanje mějachu reju, krajina klinežesche z klinotanjom. Z razom bu z wozom njemóžno jězdžić, a hiščeže sněha pschipadowašc. W jamo na sanjach mějesche pohoncž so hladacž, zo pucža njeby zmył a tak někomu do wuhjenja založič abo křudomu mužej na štomjany křyw zjěl. Sanje pak, wot tych najwšchědnijšich prosto-burškich hacž do psychnych čjećatych našchich tujezow baronow su lětaše sem a tam, a ludžo su křwalili — a swoje pschispomnjenja pschidawali. Tuczji ludžo pak šmy my byli, kotřiž w hródži nimamy ani kozyczi, cžim mjenje tuž konja, ani pschichnych, njepschichnych sanjow, a kotřiž budžemy so hacž do smjercže w blóče, w sněžy pěšchi brodžić — a hdyž to powědam, ani kusa profetiškoho dara k tomu njetrěbam. Ženož tón posledni pucž, snadž zo je to runje posledni a tohodla jara swjatocžny pucž, naš cyle měšče ponješu abo tež pomjezu, šhto wě hacž nic w rjanych sanjach. — W krej nam w žilach študnjeshc, woda w študnjach zamjerzowašc, našchich mjestow ze sněhom wíđecž njebě. — Zhyma pak, wala-li so bjez kónca, so špšchecžiwja, pschajcž ježe zabułe, na pola njemóžeshcže, a štajnje takle džeržecž, bě so wostudžilo.

(Štónčenjo pschichodnje.)

* Stareje čšecžehódnje hospozy šym so naprašchował — ale njepomnjeshc, zo by hdy tak džecžel na hajnišchěch wumjerznył, kaž lěta.

3 Łužich a Sakskeje.

3 **Budychina.** Wóndželu 17. junija mějachmy na tudomnym tachantštwje žadny wopyt. Najdosťojnišchi tujez kardinal Žurij Kopp, Wrótsławski wjerch-bishop, běšc pokorne pscheproschenjo pschijał a na swojim dompucžu z Kulowa pschěz kłóštr Marijnu Šwězdu sem pschijědže. Najdosťojnišchi tujez administrator diwceſy, Łuščžanški, bě wšoformu tujezej do kłóštra napšchecžo jěl. Popołdnju po 4 hodžinach pschijědžechu z tachantškim wozom kardinal a tujez Łuščžanški, tujez dr. Steinmann, kardinalowy sekretar, a Wigotški farať k. Michał Žur z Wóřka. Wóz dojědže najprjedy k faršej cyrkwi Našcheje Łubeje Knjenje, hđžej k. šcholastikus a farať Skala najdosťojnišchoho hošcža powita, na cžož wšofki tujez pschěd Najswjecžichim so pomodliwšchi sebi cyrkej wobhlada. Potom so pschitomni z wozom do tachantškeje cyrkwy podachu, hđžej běchu so wšchity druzi měščanšcy tujēja duchowni, kaž tež miłošcžiwje šotry na powitanjo zhromadžili. Tež tudy so pomodliwšchi tujez kardinal jebi cyrkej, kapalu a drohotne judobja a paramenty wobhlada. Potom so wšchity pěšchi na tachantštwu podachu, hđžej tujez Łuščžanški tujezej kardinalaj jenotliwych tujěžich pschěštaji, tachantštwu a podobizny jeho tachantow, kotrej tu w dolžim

rjedže wišaja, wuloži. Hdyž bě potom knjez kardinal ze zhromadženymt duchownymt powjeczerja, poda so wot ff. Łužanštoho a Škale pšewodžany na dwórnišćo. Ze spěšnym czašom po 1/26 zas do Brótsławja wotjědže.

3 Budyšćina. Ze šwjedženja tudomnoho katoliškoho wučerškoho seminara mamy hišćeje rozprawu wo tamnym dželu dodac, kotryž so w sali tachantšej šule wotbu: wo šwjedžeńskim aktu, kiž wosebje 50lětnu wobtáčžo seminara wopominašće. Wódda tudomnych a někotrych druhich duchownych běchu tež pšitomni knjez Brendler jako zastupjer Drježdžanštoho konistoria, knjez Fischer jako zastupjer japošchtosškoho wifariata a knjez propšt Wenzl z kšofstra Marijneje Hwězdny. Dale běchu pšihšchi wokrjesny hejtmann knjez v. Schlieben, wyschšchi měščanosta dr. Raebler a nimale cyła měščanska rada, šulski radžicel Schüke, zastupjerjo tudomnych šulow, nestor tudomnych katoliškich wučerjow Schmidek, kiž je dolhe lěta wučer špěwanja na seminaru był, šulski direktor knjez Dold z Drježdžan a knjez wučer Furf z Worflec, kotraž staj z najstaršich wučomcow seminara, a družy. Aktus so započja ze špěwom seminaristow „Alles, was Odem hat“. W ščěhowacej šwjedžeńskej rěči knjez direktor kanonikus Löbmann nastacžo a wutworjenje seminara ze snadnych spocatkow hacž do něčžišchoho wuwicža tutoho wustawa wuložowasće. Založil je katoliški wučerški seminar njeboh biskop Dietrich, kiž je dlějšchi czaš šredti za seminarški fond hromadžil. Wulki nadawt, kotryž bě sebi postajil, móžesće šlawny biskop wuwjesč, hdyž jomu nadobna swobodna knjeni z Hartmann, rodžena ze Schönberg, 30,000 toleř k tomu dari, Budyšćste tachantstwo pak kšěžu k tomu pšewostaji. Sutry lěta 1851 so nowy wustaw ze 17 wučomcami, mjez kotrymž běchu tež někotři praparandojo za Brahu postajeni, wotewri a za pšedštójiczerja so Annabergski faraš Józef Hoffmann postaji. Hdyž bě k. Hoffmann 1861 za kantora do tachantstwa powołany, pšhija wjedništwu seminara k. Hermann Blumentritt, kiž je 30 lět joho direktor był. Wot lěta 1891 je knjez Franc Löbmann direktor tutoho wustawa. W tu kšwilu ma seminar 111 wučomcow, kotrychž 7 štatni wučerjo a 2 wifaraj wučža. Šižo 1895 dyrbjachu so, dokelž w starym seminaru městna njedostajasće, něotre jstwy uajecž. Nětko knježerstwo a tachantstwo nowy, rumny dom pšihotujetej, kotrohož zakladny kamjeń bu džjenja šwjatocžnje powjeczeny. — Wo šwjedžeńskej rěči ščěhowachu něotre špěwy a hudžbne křuchi za husle, cello, bas, pišćel a pawki, dwaj klaviraj a harmonium, wscho wot seminaristow jara wustojnje wuwjědžene. Tež jedyn seminarist wosebitu basen, kotruž bě za šwjedžen sam basnił, pšednjese. — Wóh chcył twar nowoho seminara požohnowacž a škitacž, wažnomu, za nas tak nužnomu a špomóžnomu wustawej pak tež dale zróšt a kšěw wobradžicž.

— W Aktstacže pola Dštrica je wutoru knjez adm. eccl. Łužanški nowy šulu šwjecžil. Rozprawu, kotraž pozdže dóndže, za tydžen podamy.

3 Marijnoho Dola, 24. junija. Zo bychu so po něčim městna 18 duchownych knježnow, kotrež su so z Marijnoho Dola do Łišnowic pšehydliše, wupjelniše, zapokaza so zašdženy tydžen 9 knježnow do kšofstra Marijnoho Dola, zo bychu so tam pozdžišcho zadrašćile.

3 Kulowa mamy jako šlónčenjej rozprawu wo pšehywanju kardinala hišćeje dodacž:

Wóndželu 17. junija rano w 7 hodž. mějesće so kapala w našchim nowym wustawje knježnow a cyła křorownja powjeczicž. Tutón wustaw

brje je wschelakim derje znaty. Su tu rjane wysoke jstwy za thorych, wulke jstwy za syroty, kotrej jow hospodu a dobre woczehnjenje dostanu. Nětko změja tu tež w domje rjannu kapaku a štož je najrjenšche a najwosobnišche, a štož je wschěch z wulkej wjeselošću napjelnišo: knjez kardinal je na próstwy dowolił, zo smě so najswjećišchi sakrament wołtarja w tutej kapacy thomacž, a postajit, zo ma so kóždy tydžěn z najmjenscha jena boža mšcha tam džeržecž. Tež změje so w kapacy wěčne modlenjo po rytku wotdžeržecž. Wězo tale wulka hnada cyłomu twarjenju najrjenšchu trónu nastaji. Kač zwjeselace budže to za miłosćiwu šotry, Zbóžnika tak blizko mčž, tak tróšchtowace za thorych, najlěpšeho lěkarja w nocy a wodnjo w samym domje wědžecž. Kač změja džeczi pchileznosč w blizosčej pschecy znač wknnyč lubosč Žezusa Chrystusa a joho na hódne waschnjo česeciz a zasolubowacž. Knjez kardinal swjećesche kapaku z wonka a z nutka a mčesche na to we nej přenju božu mšchu. Po božej mšchi džeržesche zasny dołhe předomawjo knježuam a wschitkim pschitomym. Džakowasche so wschěm dobročercjam wustawa, wosebje knjezej fararjei, spomni tak runje kłóschtrje žiwjenjo tym tšjom kužołam wschoho hrěcha tšoje lěkarstwo w tšjoch slubach napchecž staja. Po předomawju wobhladachmy wustaw a na to jón wopušćichmy, zo bychmy zas do cyrkwy so podali. Tow bčhu schulske džeczi zhromadžene. Tšho Eminenca postaji, zo mčachu so po rjadownjach wschě pruhowacž a to wot ff. duchownych w nabožništwje a wot ff. wučerjow w biblijskich stawiznach. Tež sam wysoki knjez wschelake praschenja džecžom stajesche. Wupraji tež swoju spokojnosč nad tym, štož bč štyschal, a nad pilnosčju džeczi a wudželi wschěm biskopske požohnowanjo. Po trótkim wobhladanju cyrkwy džechmy na farn. Dopoldnja 1/211 hodž. naš nasch horcubowany kardinal zasny wopušćizi. Towarstwo tšlcow a rjenjesnikow bč zhromadžene a wjele wošadnych, zo bychu hšcheže jónu swojoho wyschšoho pastyrja widželi a joho žohnowanjo dostali. Pschi zwonjenju zwonow jědžesche Tšho Eminenca pschewodžany wot mčshnikow pschž Budyšju hasu do kłóschtra Marijneje Hwězdny. Nětota hylza je bčžaka, hbyž tak dobry wyschšchi pastyr, kiž bč nam tak hnadypołne dny pschihotowal, z wošadny jědžesche. W Salowje a w Sulšhecach, kotrejž wšy bčšhtej krasnje wudebjenej, bčhu so wschitcy wješnjenje wokoło čestnych wrotow zhromadžili, zo bychu džak, lubosč a swěru swojomu biskopej wuprjaili. Sulšhowsta a Kocžinjansta schula a wschitcy wobhlderjo pschewodžachu naš pschž cyłu wješ. Tež we wschěch druhich wšach pschž kotrejž na pucžu pschējědžechmy, bčhu mnozy zhromadženi a so poslaknychu, zo bychu biskopske požohnowanjo dostali. A Tšho Eminenca pschecy zas praji: „O tak derje mi mjez tajkim ludom je. Kač so jow nastupni šwjatych japoschtolow tak kaž doma čuje, runje kaž nan mjez swojimi lubymi džecžimi.“

Pschipołdnju bu knjez kardinal w kłóschtrje powitany wot najdosťojnišchoho knjeza dišecjanškoho administratora Łusežanškoho, knjeza propsta a wschěch patronatskich duchownych. Po hščinje wopyta cyrkej a hnadnu knjeni a cyły konwent a jědžesche 3/43 hodž. do Budyšchina.

To bčhu rjane biskopske dny za cyłu Kulowšku wošadu, dny wjele hnadow a dobrotow. Wschitcy bychu žohnowani, wjetšchi džel našesje młodošče bu z Duchom šwjatym napjelnjeny, zo by kručže stal w katholickej wěrje, w dobrym kšesecjanškim žiwjenju. Našch lubowany biskop je naš wopušćizil, ale joho škutkowanjo dyrbi tracž, dyrbi bohate płody pschijnjesč za wěčnosč. Wšh dač, zo by Duch šwjaty pschi wschitkich woštal, kotřiž su joho lubosč, joho darcy dostali, a zo bychu so šłowa našchoho kardinala dopjelniše: dobry pastyr je

waš, moji lubi, pytał, dobry pastyr je waš namakał, wostańće swérne wowczi tutoho dobroho pastyrja.

— a.

3 chłoho swěta.

Salisa. Zeju Majejstosćzi kral a kralowa pschebhwataj hijsceje w Sibyllen-oreje bohudžat dale pschi dobrej strowocze.

— Na město zemrětoho ministra prawništwa Schuriga bu dotalny zastupnik naschoho lujeržitwa pschi zwjazkowej radže, tajny radžiczel dr. Klüger, pomenowany. W dalschej zjawnosći njebu wón dotal wjele mjenowany, khiba tehdom, hdyž njewschědne frute wusudženja džělaczeri dla njeměrow w Łöbtawje khetro „wótrje“ w fejsoriskim sejnje zakitasche. Za pschedsydu jaskłoho ministerstwa postaji kral ministra nutschownych a wonkownych naležnojczow, z Metisch-a.

— Schtóz ma někajki kroschif na prywatnych bankach abo w papjerach, nima w tu khibu měrnoho žiwjenja stracha dla, zo mohł swoje pjenjezy pschijadžic. Psched lědom dwěmaj njedželomaj bě w Drječdžanach wjetšcha banka, kreditna banka za pschemyško a pschetupstwo, z wulfini klummerowymi tworujemi za elektriske pschiprawy a twary bankrot činiła, a wona je nětko hižo zaji druhu, Lipježansku banku, do njezboža sežahnyła. Tuta wozjewja, zo dyrbi na khibu pscheftacž pjenjezy wuplacjeć. Hdyž tež, kaž banka mēni, čzi ničzo njezhubja, kotřiz maja tam pjenjezy na dan date, budža tola akcionarojo schfodowani a pschi tym jedna so hnydom wo milliony. Tež druhe pjenjezne wustawy pschińdu pschi tym lohko do wuzfoscžow, kotrež ju potom čzim hóršche, hdyž chcedža ludžo w husto pschehnatym strasche wšchiten swoje pjenjezy nadobo zběhacž.

Němsta. Minjeny tydžer njenuje so w Němstej powšchitkownje „Nielsfi tydžer“, dofelž so w nim w najwjetšim wójnskim pschistanje tamne mnohe swjatocžnosće wotmėwaja, kotrež pschibjeracu lubosć k móriskomu kóžništwu potazuja. Kaž kóžde lěto, je so tež lěta fejšor na wšchelafich zwuczowanjach a pschejěždžowanjach kóžzi tam wobdželał a wjacj krócž sam kóžž wódžiz.

— Wjez Parizom a Barlinom maja so tele dny wulke pschejěždžowanja z automobilemi. Wot 22.—27. junija jěždžachu na Frankfurt, tak zo kóždy džer wěšty fruch jědžechu, wot 27.—29. junija pak pschež Hannover direktnje. Wot wšchelafich wjetřchow buchju nahladne myta wustajene, tež wot němstoho fejšora. Jěždžerjo buchju wot ludži wšchudžom pschecželnje witani, w někotrych městach, wosebje w Frankfurtu bėchu jim k čzejezi wulke swjatocžnosće. Francóžam so to jara spodobu.

— Na měšacaj hapył a meju wucžinjeja dołhody z cłow a dawkow na wěcy wšchědnoho potrjeba 10 millionow hrimnow mjenje, hač w samych měšacach lońschoho lěta. Dawk na cokol sam ma 7 mill. mjenje wunošcha. To je znamjo, zo w powšchitkownym hospodařtwje prawoho žiwjenja njeje. Wofebitu nuzi čzerpi ratařstwo w narańskich pruskich provincach, kaž smy to hižo pišali. Pruski ministrowo Rheinbaben, Wodbielski a Hammerstein wuradžowachu w Brombergu a Danzigu z krajnymi zaštojnikami a ze zastupjerjemi wšchelafich ratariskich towařstwow a zjednocěnistwow, šhto mohło so k wotštronjenju powšchitkowneje nuzy stacž. Wobzamknjene bu nimo špusčženja dawkow a druhich wolóženjow tež, zo dyrbi so ratarjam na dwě lěče statne pjenjezy k kupowanju symjenjow, hnojow atd. bjez danje počězicž.

— Zapisł pschichodnych cłow je škóncžnje na zwjazkowu radu dójšchoł, džerža pak jón hijsceje cyle tajny, kaž bychu sebi z nim prawje na swětko nje-

Ślawny puczował Stanley jo jón prěni króć pschepuczował. Na jeho namoŭ-
wjenje zestupi pod Belgijskim kralom 1876 w Brüsselu towarštwo, kotrež
dyrbjeſche w tamnych krajinach ſkutkowacž. Po poſtajeſnjach Belgijskoho ſejma
w lěće 1885 bu cyły Kongo-ſtaat pod krala Leopolda ſtajeny a dóſta wojebite
knježeſtwo z tjiomi miniſtrami (za financy, za zwonkowne a znutkowne
naležnoſće), kotrež ma ſwoje ſydko w Brüsselu. W Kongo-ſtaacze ſamym
zaſtupuje knježeſtwo jedyn generalny gouverneur a 78 agentow, kotřiž ſu ze
ſwojimi wojaſkami a zaſtojniſkami po cyłym kraju rozděleni. Lěſa móžeſche
nětko Belgijska cyły ſtat ſobu pod ſwoje knježeſtwo, wzacž a tohodla běchu
wulke wuradžowanja a jednanja. Stónćnje pať ſo kral ſam uapſcheczo tomu
wupraji, a tuž woſtanie wſchitko pſchi ſtarym. Kral Leopold woſtanie wjeťch
nad Kongo-ſtaatom, a pod nim wobſtoji mjenowane knježeſtwo dale.

Francóziſka. Senat pſchuwza ſobotu po 16 hodžiniſkim poſedženju, kotrež
hač do druheje hodžiny w noč trajeſche, njeſprawny towarštowny zaſoń,
rucžiſcho, hač by ſo to ſchťo nadžať. Wlažych pſcheměnenjow dla dyrbi drje
zaſoń hiſchće jónn do druheje komory, w juliju budže pať zawěſće we wobě-
maj komoromaj pſchuwzaty. Wjele žohnowanja Francóziſkej njepſchujefe.

— Na žhromadžnje radikalnych bu, faž jmy to na ſtronie tutych nje-
wěrnych žiwući, ſurowje pſchecžiwu katholiſkej cyrkwi ſchecžiwane.

— Nowy proceſ dla zběžkaſtwa pſchecžiwu republicy je w tu chwilu
pſchěd ſenatom, kotryž pſchi tajkich wěcach ſudniſtvo zaſtupuje. Wobſtorženy
je wěſty hrabja Sur-Salmes, pſchimiſnik kralowiſkeje ſtrony, kotryž bě pſchěd
dwěmaj lětomaj ze znatym Deroulėdom hižo zaſudženy, tehdom pať czeſnył.
Nětk je ſo dobrowólne pſchěd ſudniſtvo wróciti. Wulkeje kſchuwby drje ſo
jomu njeſtanie, dokelž ſo po zdacžu ſam za ſtraſchniſkoho dđerži, hač je.
Won bu na 5 lět wupotažany.

Žendželſka. Tu počinaju žhromadžiny pſchecžiwu njeſprawnej afrikan-
ſkej wójnje wotnėmacž. Knježeſtwu je to wězo jara njelube.

— We wuraju bě poſledni čas ſtrach naſtať, zo chce Žendželſka za ſwój
kraj a ſwoje cyłe kolonije cła na pſchiwožowanjo wſchelakich wěcow zawjefeč.
Cuzomu a wojebye tež nėmſtomu pſchekupſtwu by to wjele ſchťodny cžinił.
Nětk je ſejm z 366 hłojami pſchecžiwu 16 ſo pſchecžiwu tajſim wotpohladam
wuprajiť, a tež zaſtupjerjo knježeſtwa tomu pſchihłojowachu.

Ruſſa. Nowy metropolit katholiſkeje cyrkwy za Ruſku, Młopotowſki,
bu 23. junija w Bėtrohrodže z pallium zdraſčeny a naſtupi z tym ſwoje
wulke, ale tež cžežke zaſtojniſtvo.

Mjez **Serbiſkej** a **Turkowſkej** traja pſchefory na mjezach dale. Pſchi
diplomatich ſjednanjach chce Turkowſka wězo winu wot ſo na Serbiſku ſtor-
facž, mjez tym, zo je tola powſchitkowne derje znate, tať hrubje turkowſcy
wojacy na mjezach wuſtupuja. Wobě knježeſtwe piſatej ſebi hťetro krucže.

Afrika. W Sudanje maja Žendželczenjo hiſchće wojowacž. Naſtupnik
Mladhijow, pod mjenom Mułlah, kiž bě Žendželſke lėhwo pola Gebileh
pſchimať, bu wot nich žbity, móžeſche pať tola z wjetſchim dželom ſwojich
pſchimiſnikow zajecžu wuczeſnyč.

— W Tranſwaalfkej wójnje ſo Žendželcžanam dale hubjeſcho dže.
W žendželſkej Kapkoloniji je pjecža pſchěz 7000 Burow, kotrymž ſo mnozy
wobhđlerjo pſchizamkuja. Pſchi wſchědných mjeſichich wojowanjach maja
najbóle Žendželczenjo wjetſchu ſchťodu. Pola Waterkloofa bu jich njedawno
17 morjených, 32 ranjených a 109 zajatých.

Amerika. Pola Bocahontes we Virginiskej provincy w Zjednoczonych Statach pschedrě po 24 hodžinskim jurowym deščezu wysofo ležacy jězor w noč swoje brjohi a liny so z wotmachom do doła a roztorha mnohe wobohlenja. Wjele čłowjekow, po někotrych powěsčach na tysac, pschisadži žiwjenjo. Nacžinjena škoda wučini milliony.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 516. Michał Krawčik ze Žurie, 517. 518. z Wotrowa: Madlena Čornakowa, Michał Bräuer, 519. cyrkw. wučer Pětr Hila w Khrósćicach, 520. Jakub Delenk z Budyšina, 521—523. z Konjee: Jan Pjeh, Pětr Brězan, Michał Janca, 524. Jakub Kilank z Koslowa, 525. Jurij Kocor z Jitka.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 831. cyrkw. wučer Pětr Hila w Khrósćicach, 832. Jan Pjeh z Konjee, 833. Jurij Kocor z Jitka.

Na lěto 1899: k. 852. N. N.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7416 hr. 8 pj. Dale darichu: Zjednoćeństwo kath. wučerjow serbsk. Łužicy (w Rudworju nazb.) 8 hr. Молоканы: 2 hr. + 40 pj. + 45 pj. = 2 hr. 85 pj. Radwořska Płatowa Komisija: štyrjo wowčerjo, mjez nimi hósć z Delanskeje 25 pj. Delanska Patentna Komisija (328,15) 12 hr. 50 pj. + 80 pj. + 1 hr. Knjez inspektor Jurij Kubanja w Sonnewaldu w D.-Ł. 1 hr. Pražscy studowacy 1 hr. 80 pj. mgr. 1 hr. mj. 1 hr. nn. 50 pj. prs. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratstwa „Žězujowje Wutrobny“ a „Zapošćelstwa modlenja“ maja swoje dobre šutki a modlitwy w mějacu **juliju** Bohu woprowadž: „zo bychu ludžo w křesćaniskej podiwolnosći nadobychwali“.

Žiwnošć čisło 42. w Němcach z dobrymi twarjenjemi, něhdže 5 jutrami rjaneje role a łuki cyle blizko pola domu, kotrež so za zahrodništwu hodža, 2 fm. wot železnicy a města Wojerec zдалena, je z inventarom abo bjez njoho **hnydom na pschedań.** Po žadanju hišće 14 jutrow role, łuki a lěja.

Budyšdski procession do Róžanta

woteńdže (w 3 hodž. z města), w 4 z Borschče, w 1/2 6 z Baczonja a dže w 6 nimo Łusčaja, 1/2 7 nimo cyhelnicy (na šibijeńcy), w 7 nimo Šórtow a woteńdže 1/2 2 zašy z Róžanta domoj.

Přeprašenje.

Njedźelu, **30. junija**, změje Ralbičanske spěwarske towarstwo w **Serjanach** swój lětuši

 serbski koncert z balom.

Započatk wječor w 7 hodžinach. — Wšitke serbske towarstwa a přečelow serbskoho spěwa wutrobnje přeprašuje **předsydstwo.**

Radwořske spěwarske towarstwo „Meja“

změje njedźelu **7. julija** **spěwny swjeden** w Delanec hosćencu w Radworju. Započatk 1/2 8 hodž. Po koncerće reje za hosći. Serbske towarstwa a wšitcy přečeljo serbskoho spěwa so jenož z tutym wutrobnje přeprašuja. **Předsydstwo.**

Čižič Šmolerjec knižičižćetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Udowu časowis.

Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

A nam witaj, nowe nalěčžo!

(Stónčženjo.)

Kaž so tuž swět zwjesjeli, hdyž w srjedź měrcja zata a tajeske. Ale to bě pschewjele a pschenahle. Intermezzo, pschestarwa — kaž w džiwadlownych hrach bywa pschestarwa. Za druhim jednanjom po krótkej pschestarwy scěžo-
waske tječe, krótko, ale z wulkim efektom. Dofelž so na nahe drjewo njesmě
hrimacž — našy čas je njeposlušny čas, so lěta, a to synje hrimało je,
a nowa zyma bě tu — zastupiwšy, njemyli-li so, ze samym přnim dnjom
Krajanowoho nalěža. Al to so wot nočy na štwórtk (wtoru a srjedu na
nasche poměry rajstoho počaja wužiwanj), džěske njewustawajcy. W lěsach
prastaske, hałzy, mlode wjeršy so łamachu, nowy a nowy sněh wobalejske
krawjace rany, ale lěs z hłosom wrěskejske. Našy konjum, kotryž je
z cžežkej prócu lohke wozy wot dwórniščeža wozył, je to kšyšał — a tež
někotry kaplan a kněz, hdyž bywaske hač nad kolenje w snězy. Pschetož
někotroho mištrja je lětušcha surowa zyma — položila, a mnohoho a mnohu
tež do rowa položila — a hišćež položili.

*
Wólno cžlowjekej bě, hdyž sobotu psched bołmonečtu wustlycha, kaž
kšyžerjo jutrowne kěrluske wufnu spěwacž. Jutrowne kěrluske wšchał su
radosče kěrluske — a z wofnami hladachu hromady štruchłoho sněha. Ale
boža móc je wulka. Za dwaj dnjej bě po wšchim. Ani to dwaj dnjej nje-
trajeske. Dónđže na jutrownicžtu, a hač na tón kus deškejowanja je wěšče
najrjeńšcha byla ze wšchěch jutrowniczkow poslednich sedmi lět.

*
Nětko pať je počne nalěčžo tu — a hižo so njechórschimy na žlu zymu
1901 — cžim mjenje, wopominamy-li, zo ani w něhdyšich časach njewužiwachu

samón rajši počas. — Pardon, nětko je hižo polne lěčžo tu, a za tu zjawnu lžu, abo tola prajny: njeprawdu — je drje mi tež wysochydojtny redaktor duricža zaprajny — a ja mějach wam toho hišćeje telko nanawalecž, kaž widžicže z teje sameje prosteje spomnjeńti na »něhdyske časy« — 4 wulke folijowe łopjena hišćeje na wajeche sežerpne dusche špetulowachu — tak pak njedch ju. Zo pak bych wam zjewiž, fak złoštny čłowjek sym, wam zdžělu z najmjeńšha, šhto wobšahowachu te łopjena. Wone powědachu wo šurowej Pražskej zymje 1895, a njeběchu to moje słowa z pschitomnoho čaja, ale běchu wone rukopis Pražštoho študenta z l. 1895, potajim jara žadna wěc; šhto wě, njebudža-li so za rukopis, za kotryž sym sam špišaczelej jenož za pjero a papjeru trjebał zapłaczič — něhdy złote pjenjezy płaczič. (Zamny młody mišchtr čim zaimanowscho pišche, zo nam wopisuje zymu w měsće, a w měsće, to móžecže sebi mysliz, to je fak wschitko tež zyma cyle hinajcha dyžli wjesna, běsta.) Dale młody mišchtr we swojim rukopisu, kotryž wam — z dowolnošću kujeja redaktora — podam f lětu a za pjeć lět, hdyž budže zas došč zlc — f špofojenju wuružženocho čłowjektoho šplaha špomina na žalostne a šurowe zymy hišćeje dalschich a wzdalenišchich časow hacž do samoho lěta 753. hdyž po šwědčenju chroništow štoro cyž šwět zamjerzny — a ludžo kóždy džen myslachu, zo budže nazajtra šudny džen . . .

* * *
 A na to tež ja dženja nawjazuju. Špofojnježe so, ludžo, byrnež lěšja zyma byla zasakla a zla — a byrnež ani nalěčžo naš nješpofojžo. Šchetož: došč dołho je so wacžiko — a zastupiwšchi škónčnje, je z tajkej palacej, žahacej meju pschishčo, zo čašto došč ita žnjach njebywa horchšcho ani hórje. Haj, wocžakowachmy po wjacylětnych šnadnišchich žnjach a njełobach, kotrež nješu w našej mocy, škónčž raz došč dobre — haj, kaž so praji: dobre lěto! Wohužel toho nětko hižo wocžakowacž njeje. Njedch wschaf je, nětko — po tych nješkónčnych a šchtódných zymnych dnach hapryla a z džěla sameje meje, čoplišcho; to je nětko zasy pscheczopło a pschemalo wóhi. To so mróčži a mróčži — ale mróčžele njeuwodawaju deščęža. Šrašnje so šyna domoj šhowaju, ale šyna je mało — a džecžel, ani tón, kotryž je nam woštal, nochce rošč, dofelž njemóže . . . Šunklicu a fak šmy zefadželi, a runjež dychbajchmy wjele pschiliwacž, šmy sebi woboję tak trochu wupěščili, wupěštonili — a njebešči Šospodar njedch dale swoju pomoc da. Haj, toho prošchmy. Wón »wjedro« dawu a deščęž, a woboję je dar. Zocho wschohomóčeneje wole; proščeže dha toho darcžerja, a wón wam dari. Šdy by pak proščež so do hřebje šydnyschchi, ščžat — a njeprošyž, to jomu z cžežta šhto čžoho da. Žuž tež ty, šospodarjo, prošch swojoho Šospodarja — a wón tebi da po swojim słowje a šlubjenju: Proščęže a doštanjecže atd. — A nješkwli hnydom, hdyž je so pol dnja šchło: zo njebudžęch wjacž na pola móč, zo wscho žbnije a podobnje — to zawěčže nješmě byčž. Nic? Njewěčno, to nješmě byčž! M. A

Rejzor Franc Žózef w Brazh.

Zamón tydženi widžęše Praha krašne dny. Ženje drje so tute město hišćeje tajšeje pschi woblekło njeje. Wschitko bě so na najrjeńšcho wuhotowalo; ze wschěch domow mějachu šchorhowje, na wschěch wjetšchich hašach běchu rnyti šchorhowjow na wysokich, z pletwami wobwitych žerdžach. Wosebje wuznamjenjachu so hrody zemjanow pschęž swoju njewidžanu krasnošč. W mnohich

wofnuach ſtojaču poſtawy a wobrazy fejžora, wopouy, króny, wiſaču drohotne rubna atd. Srijedu ſhodžachu wſchitcy ludžo najſwjatocźniſcho zwoblekami, kaſz na najwjeſtſchich ſwjatych dnjach: wſchitko woczaſowaſche žedźiwje ſcheſtu hodžinu, hdźež dyrbejeſche czaſ z Wina horcoluſowanegoſcho fejžora pſchuwječej. Hižo cyłu hodžinu prjedy bėchu ſo wſchė Prazſke ſchule a towarſtwa na wobėmaj ſtronomaj haſow zeſtupale a tworjaču njefko:čny ſchpalir wot dwórniſcheſza hač te fejžorſtomu hrodej. W prawym czaſu pſchijėdže woczaſowany wječej fejžorſtwa a bu na najhorliwiſcho powitany. Wſchudžom, hdźež ſo poſaza, wołaču a juſtaču jomu njepicheſtawajcy ſlawu ſchpaliry a njepſchewidžomne ſyły ludu, kiž bė ſo za nimi zeſtupał. Strowjo jėdžejeſche z pſcheczelnym woblicžom nadobny monarch nimo. Hdźy pſched 50 lėtami Praha jomu prėni raz hołdowaſche, poſtrowi knježna 19lėtnoho fejžora ze ſłowami: „Fejžorſki młodženc knježi nad nami a njeje nam dołho woczaſowany měr; tohodla je ſo Praha draſtu wjeſtołečje woblekła, zo by fejžorſkoho młodženca powitała. Kwećki, kotrež Ugi podawam, woznamjenjeja pſchecžo, zo by pſchecy po kwėtkach ſhodžył.“ Kėlto je ſo wot tutoho prėnjoho wopyta pſchemėniło! Prjedaſki „fejžorſki młodženc“ njepſchidže wjacj jako młodženc, ale jako 70lėtny ſchėdžiwce, kiž njeje pſchecy po kwėtkach ale huſto doſeč po czerńjach ſhodžył; tola tónſamy jandžel mėra, z tejſamej luboſečju powitany wot ſwojich ludow. Wſchudžom, hdźež ſo w pſchichodnych ſchtyrejoch dnach poſaza — jėdžejeſche pſchecy we woczinjenym wozu — bu ze jaminej luboſečju a ze jaminej zahorjenoſečju ſtrowjenn, kaſz pſchi pſchithadže. Róždy bė zbožowny, kiž móžejeſche joho wótcowſke woblicžo wobhladač.

Rajlėpie pał poſaza ſo cyła luboſeč ludu k ſwojomu fejžorej njedželu wječor we wobſwėtlenju. Huſto drje je ſo „złota Praha“ bohacze wupyſchila, zo by ſwojomu wječej hołdowała, ale zawėčeje nihdy w lėtſtoſkach ſwojoho wobſtačja njeje ſo rjeiſcha zhotowała. Kėaž hwėždate njeboj ſame blyſkotajeſche ſo w ſwjatocźnej draſečje z milijónami ſwėcow k nėcnym njebeſam. Tajke wobſwėtleujo, kaſz tute w Prahy, hiſečje ženje widžane njebu, doſeł ſo hiſečje nihdy elektriſke ſwėcy w tał wulkej mėrje k ſwjatocźnomu wobſwėtlenju njetrjebachu.

Hižo popołdnju czaſachu czerjody ludu njedoczaſliwje po hłownych haſach a mėſtnach Prazſkich. Hdźy ſo wokoło 9 hodž. wobſwėtlenjo zapocza, bėchu brjohi a moſty Woltawy z ludom pſchepjelnjene, kiž chcyjeſche ſebi „Venecianſku nóc“ wobhladač. Zawėčeje njezniczomny to začylječej, kotryž je kóždy doſtał. Nowy „Francowny“ móſt, kotryž bė fejžor dwaj dnjej prjedy po ſwjatocźnym poſwjeczenju pſchež Prazſkoho kardinala zjawnomu wobthodej pſchepodał, blyſkajejeſche ſo w tyſacach małych elektriſkich lampkow, mjez tym, zo wulke wobłukowy lampy wokołinu kaſz dgeu ſam roſſwėtlaču. Póbla njoho poſticzejeſche czeſte džiwadło kraſny napohlad. Horni džel wulkotnoho twarjenja ſtojejeſche w morju ſwėcow; czeſwjene a žolte ſwėczate rynki wobdawachu je ze wſchėch ſtron. Jomu napschecžo je czeſta nalutowańija, kotraž ſo w 42 wulkich, 410 małych elektriſkich ſwėcach a w 1200 ſwėczkach ſwėčejeſche. Na krańje wupyſchennymaj podložkomaj ſtojejeſchej pſched njej pod drohotnymaj baldachinomaj poſtawje Franca I. a nėtčyſchoho fejžora Franca Józefa I. z njeliczomnymi lampkami wobſwėtleney. Z cyła bė wſchitko pſchemėnjene. Na ſtarym a nowym mėſečje, na Walej ſtronje a na Hradežanach z fejžorſkim hrodow bėchu wſchė wofna do runje Telno wohnjowych móčkow pſchewobrocžene. Woltawa bė pſchepjelnjena z kóžemi a czołmami z elektriſtimi lampami a lampionami krańje wobſwėczennymi, kotrychž ſwėtko ſo we wodže kaſz w ſchpihelu łamajo cyły na-

pohlad pomjestskeje a porjenškeje. Na mnohich lódkach běchu kapaky, kotrež patriotiske spěwy pískachu. Všichě thěže, všichě čestne wrota so swěczachu z tñjacami swěcow. Všichto pak frónowasche 64 metrow wysoka železna wěža na Přetichinje, kotraž bě pschecylo z elektriskimi swěcami wobryta a horni fónč bě do krasnje wobwětleneje hobrskeje fróny pschewobroceny. Šchtóž je to wšcho widžal, njezabudže to za čas žiwjenja. Zafuzłanym hrodam w bašnicžach bě Praha podobna. Všichu tu psychu a kraju pjero ani wopisacž njemóže. Wě to zawiěšče rjany dopofaz lubošče t wječkej.

Ale jenož krótki čas móžesche so Praha na joho wopnyeje wjeselicž. Štyri dny jenož pschewywasche kejžor w njej. Srjedu wječor w 6 hodž. pschjědže; a hdyž bě sebi hač do njedžele všichto, šchtóž joho zajimawasche abo šchtóž ma jaso wječrč na starošči, wobhladał, wotjědže pónđželu rano w 6 hodž, zo by tež Terezín, Litoměřic a Husč nad Lohjom wopytał. Wottam wróci so tón samy džen wječor zasy do Wina. Kejžor bě z powitanjom jara spokojom a je to w Prahy husto wuprajil a so za to džakował.

Na tutón rynt swjatocžnych dnjow sečchujaz zasy dny džěta; ale na všichě leži nadžijepolna lubošč. Šdyž so skónčžo thowa, wě kóždy, zo je tola hiščeje na njejn zemju woplóđžejo a zo za nóc so zasy pokaže a všichtim štworjenjam wjeselo a žiwjenje pschijnje. Tak tež monarch. — k.

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Radworja. Šutje, njedželu 7. julija, změje so tu koncert spěwariskoho towarštwu „Meja“, z cyle wuběrnym programom. Bóbla mnohich narodnych a spěwach našich wumjělcow pschjednjesetej so směškataj, z kotrejnz budže jedyn, čishežany a ženje hiščeje nihdže njchraty, za 20 pj. všichtim, šchtóž budže chcyč, dóstacž. To změjaz hofězo na dołhe časy wopomnječo.

Swobodne Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy měješe swoje třěće lětuše posedženjo srjedu 26. junija w Domanic hosćencu w Radworju. Z přinoškow, na poslednjeje (Khrósćanskeje) skhadžowanec za nowu čitanku slubjenych, bě so ze swěru a pilnosću wjacj k. nahladna črjódka zešla. Tak slyšachmy k. Rennerowy wopis Khrósćic, k. Hila — tu a tam w samej lohkej basniskej drascićcy, wužiwasjo wšelake serbske spěwy a pěsnje, „lubu domiznu“ wopisowaše a postup ratarjowoho džěla wot nalěca hač zasy do přazow. Knjez Symank powotewri skład svojich wudžělkow ze zwěrino- a rostlinopisa, Budyšin z najkrótsimi słowami narysowa k. Rječka, Radwoř k. Šořta. Kak je hižo w poslednjeje zhromadžiznje knjez předsyda mjeno „Róžant“ wułożowacž spytał a z dobom nastaće wsy wjasnič, jenož dodawamy. Přispomnič pak ma so, zo budže čitanka za 3. a 4. šulske lěto, a z tym čim čěži nadawk za všěch jeje wobdžělarjow, kotřiž maju najproscišo a tola najwobsažnišo pisač: za ponižnej škorpiznu slódke a najčěže jadro. — K wuspěšnomu zřadowanju džěla so potom nowa, wot k. Symanka namjetowana disposicija přija, kotrejež hłowne dypki, dokelž powšitkownje a jara wažne — sem kładžemy: I. dom, dwór, zahroda; II. wjes, město; III. domjace hona; IV. njebo; V. čłowjek — a joho poměr: k wótčinje, k přirodže, k Bohu. — Njech so česćeni čitankarjo po njej zložuja a w septembrje do Budyšina hišće wjacj pokazkow

svojoho džěła přinjesu, zo bychmy, bórzy maćiznu zebrawši, knižku zestajeli a wudać móhli. Dobra wola a poměrnje tež trěbna wustojnosć bě w Radworju znać; njech tež nětko nuzna wutrajnosć mysle a rucy z rychłym stupom dowjedže k žadanomu kóncej. — Přitomnych bě w skhadźowancy 15, kk. direktor Nowak, wučerjo Jurk, Rězak, Renner a Hajna zamołwjeni. Za Maćičny dom (dotal 64 hr. 21 pj.) dalšich 8 hriwnow. Zapisowař.

3 Městada pola Woštrowca. Wutora 25. junija pichinješe nam hižo dołho žadany płódny desheč a wyšče toho hiščeje rjany swjedžeń. Najnadobnišiji knjez administrator ecclesiasticus kapítular Łužčanski swjećejšče tu mjenuje z asistencu ff. fararja Rönjcha a kapłana Šchołty z Woštrowca nowu rjanu šchulu za Městadt. Spomnjeny deshečnik wšak za swjedžeń jamón tak žadany a witany njeběše, ale tola jo mnuzy na swjatocžnošći wobdžělichu. **W** 9 hodź. mějeshe knjez kapítular swjatocžnu božu mschu we Woštrowcu a potom swjedžeńsku rěč na kłěty. Z jadriwymy słowami rozestaja najdosťojnišiji knjez wažnošć nowoho twara za čas a wěčnošć. Po wuspěwanju kěrłuscha „Veni sancte Spiritus“ poda jo swjatocžny čas po puczu, z guirlandami a z wěncami debjenym, k nowej šchuli. Tu poswjeczi knjez administrator šchulu zwonka a znutřka a prošeshe Ducha swjatoho wo bože žohnowanjo za wšěch, za kotrychž ma nowy dom nowy duchowny statok być. Šchulski radžicel dr. Müller ze Žitawy spominajše w zahorjacej rěči na nowu šchulu jako měštno, hđžež njeh jo spěchuje lubošć k Bohu, k bližšichomu a k narodej. Farar Rönsh jako lokalny šchulski pschědštojeř džatowajše jo z wutrobnyymi słowami wšěm, kotřiž su nowu šchulu spěchowali a jo za nju přecowali. Šhwablny kěrłuschi „Te Deum“ skónči rjany swjedžeń. — Po-poždnuj zjednoczi w „Klosterschenke“ wobjed na 50 wosobow, pschěčjelow a pschěchowarjow noweje šchule. S.

Dopis ze **Sernjan** za tydžeń podany.

W Pławnje we Bogtlandže su počeli nowu katholicu cyrkej twarić. Šchwórtk 27. junija je tam nětko najdosťojnišiji knjez přalat Maaz, administrator Drježdžaniske diocesy, swjatocžnje załladny kamjeń swjećil a položil. Pšichi swjatocžnošći běše wjele wosadnych pschitomnych, kotřiž jo njewuprajče wjesela, zo dołholětně jich žadanja jo dospjelnicz počinjaju, dale běchu pschitomni 15 duchownych, mjez nimi někotři z Čěšeskeje a Bayeršeskeje, wyschšiji měježanošta dr. Schroeder, superintendent Ziesche, polkownik Žikenticher, prašident dr. Hartmann, wyschšiji štatny rěčnik Beutler, wyschšiji hamtski sudnik Steiger a druzi nahladni hoćejo z Lutheršeskeje wosady. Knjez přalat Maaz poswjeczi kamjeń a mějeshe bliššchu rěč, w kotrejž wuloži, tak dołho žadana a nuznje trěbna nowa cyrkej za katholicu wosadu je, tak dołho je jo pschotowało, šchtož nětko nastawacž počina. Pschitomni hoćejo pšichi klepanju z klepatom pschěčjelne pschěča wuprajichu. — Nowa cyrkej budže w nastawacym nahladnym džěle měšta, kotryž budže pozdžišcho ze starym měštom Pławnom z wulkim mostom zjednoczeny. Dofelž je wosada tšětrje wulka, je tež cyrkej jara rumna založena a ma 1200 měštnow k sedženju měč. — Bóh žohnuj a šchitaj wulki a wažny skutk!

3 cyłoho swěta.

Satisa. Šralowškej Majestofěji staj jo ze Sibyllenorta wrócizłoj a jo hnydom do Pillnig podałoj, hđžež budžetaj kaž druhe lěta tež lěta w lěče pschěhmacž.

— Bankrot Lipscejańskej banki, kotraž k najstarschim a najnahladnišchim bankam w Němskej slusheje, a někotrych druhich wulkich bankow je wězo ludži khetro najcheri, tak zo nětk wschitko pienjezy z bankow bjerje, kotrež so cyle wěste njezbadža. Industrialne papjery nahle spadaja a wěste štatne papjery stupaja. To budže na khwilu tak, a hdyž budže lud změrowany, počinaju zasy nowe towarstwa na akcije založowac a mnozy budža z nowa schodowani. Čłowjecza žadojeć, so na lohke waschnjo wobohacjeć, njewuhajnje a tohodla budža pschecy zasy za wyjokimi dividendami lójić. Kak wulka budže schoda pola Lipscejańskej banki, njeje hišće znate. Šchtóž je tam pienjezy na knižki měl, dóstanje drje je zas; móžno, zo tež akcije hišće něšto dóstanu. To wotwisuje wosebje wot wulkeho industrialneho towarstwa w Kasselu, pola kotrohož ma banka pschecy 80 millionow stojo. — Direktor Lipscejańskej banki Exner je zajaty. Řeča, zo ma něotre milliony na jendželstej hauch. Druzy direktorojo zbadža so mjeuje wiua hjeć. Tež druzy direktorojo, kaž řeča, su zajeczi, jich zamóženjo čzazane. Dohody přemich zastojnikow pschi tajkich wustawach su jara wulke; hušto maja na lěto wjacj hacž 100,000 hriwnow. Woni tež nimale samoštatni wschitko wjedu. Nad nimi stoji drje dohladowařstwo, tute pak čini sebi swoje zastojnřstwo z wjetřcha jara lohke, pschegladuje knihi a kasj zwjerřhujnje a dóřtawa za to wyjoke tantijemny. Šenotliwi dohladowarjo Lipscejańskej banki su hacž pschecy 40,000 hriwnow na lěto za swoje lohke zastojnřstwo měli. Wězo wuzwoleja na tajke městna jenož nahladnych mužj. — Lipscejańska rada je million hriwnow wustajila, z kotrychž maja so nakhwilnje na knižki Lipscejańskej banki, kotraž za čzas konfurja ničzo njewuplaczja, naj-nužnišće małe poččzonki dawacž, zo bychju mali řjemješlnich z najmjenřcha swoje mždy, dawki atd. zaplaczjeć móhli.

Němska. 3 4. julijom su po cylej Němskej wulke wolóženja za pučžowanjo ze železnicu zastupile. Řuski minister za železnicy Thielen postaji, zo dyrba wot tutoho dnja tak mjenowane dženřte řhartki 45 dnjow placzjeć, a druge němske štaty su so tutomu postajenju hnydom pschizamknyle. Šchtóž na próždinach dale pučžuje abo šchtóž ma hewak wjele ze železnicami jěždžić, budže z tym wjele pjenjez nalutowacž móć a zawěřće so tež štatne dohody pschi tym njepomjenřcha, kaž je so to minister Miquel pschecy bojał, dokelž budže so wjacj pučžowacž hacž dotal. Razhonjenje druhich krajow wučži, zo su pschi tuřichich placziznach na železnicach dohody z wjetřcha rostle. 3 cyla drje nowe postajenje lohko k tomu powjedže, zo budža jězdby ze železnicami po conach abo po filometrach placzene.

— Němski fejžor je so na swoje zwučžene pučžowanjo* k poľnoch podal a chce k tomu něhđže 4 njedželi řřebacž.

— 8. augusta dyrbi hrabja Waldersee domoj dojěć a, kaž řeča, chce jeho fejžor řam powitacž.

— Řowěć, zo dyrbał kancler Bülow so pschichodnych pschepupřich zwjazkow dla do Řětrohroda podacž, je drje z čzeřřa wěřna, dokelž so za řrótki wopyt wo tak wažnym a zawřřym prařchenju njehodži wjele wučžinicž.

— W Badenskej je kultuřminister Roff pod wulkim čřeřžowanjom wot wulkowójwodny wyjokeje řtaroby dla ze swojoho zastojnřstwa wotpusčženy; na joho městno řtupi swobodny knjez z Dresch. Roff je na swoju řtronu zařslužbný muž, katholicjo pak njebudža wo njoho placzč; pod nim je w Badenskej najhřřřche kulturne wojowanjo knježiko a hišće knježi.

— Pšhejėždžowanjo z automobilemi z Pariza do Barlina bu zańdżemu sobotu dońcżene. Francóza Fournier, kiž bė jako prėni hodżinu pšchede wšchėmi druhimi dojėł, bu wulſotnje czejczeny. Wobšedżet automobila, z kotrymž bė dobył, dari jomu wóz jako myto; je na 50,000 hriwnow płacił. Francóziſte wozy wopoklazachu ſo powſchittownje jako lėpſhe a ſpėchniſhe, a nimo toho mėjachu fabryki, z kotrychž bėchu wuſchle, na wſchėch wjeſchich ſtacijach wuſchitnych dźėlaczerjow poſtajenych, kotřiž trjebaj naſtatu ſchtodu ſpėchnje wuporjėdžihu. Na woſebje runych dróhach jėdźechu wozy druhdy za hodżinu na 100 kilometrów. Zo pſchi tom teſz bjez njezboſa njewoteńdže, ſo ſtoro ſamo rozeni. Francóziſki miniſter Waldeck-Rouſſeau wozjewi tohodla teſz pſchi napraſchowanju w komorje, zo nočce wjacj tajke pšhejėždžowanja na zjawnych dróhach dowolicž.

Czechy. W Prahy ſwjeczachu czeſte ſokole abo turnaſke towaſtwa ſwoju iſhadžowanu. Z Francóziſkeje, Ruſijeje, Ameriki a z druhich krajow bėchu tam zaſtupjerjo. Pariz bė 7 ſobuſtawow ſwojeje mėſczaniſkeje rady pſtał, kotřiž buch wulſotnje czejczeni. Na zhromadnym czału pſchėz mėſto wobdžėli ſo 13,000 ſokolnikow we ſwojich pſychnych draſtach.

Italija. Socialiſtojo czinjachu zaſy jónu w ludowej komorje wulku haru. Pola Ferraza bė leutnant, kotryž mėjeſhe ſtražu, na zbėſkaſkich dźėlaczerjow tſėlecž dał, doſełž ſebi hinał pomhačž njemóžjeſhe, hdyž na joho wjacjkróczne napominanjo njedžiwachu. Socialdemokratojo ſadachu, zo by joho miniſter tohodla kſoſtał, ſchtož tutón wėzo zapowė. Na to woni tał harowachu, zo dyrbjeſhe ſo poſedzenjo na kſwilu pſchetorchnyčž. Doſełž pał je radikalne miniſterſtwo Zanardelli jim poprawom pſcheczelnje zmyſlene, dachu ſo iſconcznje zmėrowacž; nuzne wėcy buchu dowuradžene a komora hačž do nazymnja zamknjena. Potom budže hara zaſy zabyta, runjež nowiny hiſchczje kſhėtro zaſhadžjeja.

Francóziſka. Towaſtwowy zaſon je nėtko wot wobeju ludowej komorow pſchizaty a ſtupi do mocy, hdyž jón Loubet podpifa. Z nėkotrych ſtron joho namoſwjeja, zo by to njeczinił; tola je to za njoho nimale njemóžne, pſchetož joho zaſtojniſtwo njedawa jomu wjele prawow, ale je jenož czeſtne. Wy-li ſo wobarał, podpifačž, by loſto ze zaſtojniſtwa wotſtupicž dyrbjał.

— Woſebite zapoſłaniſtwo z Marokko je ſchtwórł wječor Francóziſku wopuſchczjło a ſo do Němiſkeje pobało. Tu mőže ſo z koreanſkim zapoſłaniſtwom zetkačž, kotrež w tu kſwilu w Barlinje pšchėbywa.

Ruſija. Žadny wopyt ma Pėtrohród. Se to zapoſłaniſtwo z Tibeta, z tamnoho nimale njeznatoho a za cužbnikow cyle zawrjenoho ſtata w ſrjedźnej Aſiji, kotryž pod pohanſko-mėchniſkim wjeſchom, DailaLama mjenowanym, ſtoji. Žendželczanam je to njelube, doſełž ſo tał ruſki wliw w Aſiji pſchecy dałe rozkſherja a jendžėlſtim wobſedžėniſtwam w Indijej bliži.

Turkowſka. W Konſtantinoplu bu 25. junija nowy gričijiſki patriarch Soachim III. do ſwojoho zaſtojniſtwa z wulſimi ſwjatocznoſczemi zawjedženy. Po pozhodžinſkej audiency pola ſultana, kotryž ma patriarcha za joho zaſtojniſtwo pomjenowacž, pſchewodžachu joho najwſchjſchi ſtatni zaſtojnicy, cyrkwiniſcy wjeſchowje a mnozy duchowni do joho cyrkwie. Cyhly wulki czał namjedowawe ježdny, kotryž tamny biſkopſki kij njėjeſhe, kiž bė lėta 1453 ſultan Mohamed II. prėnjomu wot njoho pomjenowanomu patriarchej ze ſłowami daril: „Wuſiwaſ jamſne prawa, kaſž tvojı prjedownicy.“ Njelicžomne ſhly ludu nowoho patriarcha pſchewodžachu, a woſebje Gričojoj joho wſchudžom

z m6cnyim jufkanjom powitachu, kotrež m6jefche patriarch l6dom pſchetorhnyčž, hdyž lud w cyrkwi t zghromadnym paczerjam namoſtwjefche.

Amerika. R6žde l6to piſchenbu Ameriku horce w6try, kotrež wjetſchu cžoplotu jobu piſhinjeſu. Horcoty paſ, faž l6tſa, njew6dža ſo tam dopomničž. Wob džen je ſtowo njem6žne, ſchto dželarčž. Echtož m6že, khwata z meſtom do tſh6bdnyh l6ſow abo t morju. Piſhež 600 ludži je bižo na horcotu wumreło. Najhorje je w New-Yorku. D6ndže-li horcota jenož z džela hač t nam, zm6jemy w žnjach doſež cžerpječž.

Naležnoſće naſoho towařstwa.

Sobustawy na l6to 1900: k. 834. Michał Janca z Konjec.

Za nowu kapatu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Prež kapłana ſoſtu we Wostrowcu: Grohmann z Wostrowca 1 hr. 50 pj., N. N. z Wostrowca 3 hr., Franciska R6nſch 10 hr., twarne kamuſki 3 hr. 50 pj., knjeni G6bler z Wostrowca **200 hr.**, Theresia Wencel 4 hr., cyrkw. wu6eſ Henke z Grunawy 2 hr., blok twarnyh kamuſkow (Jakub Rjenč, ſolar w Marijnym Dole) 37 hr., tohorunja (kapł. P. ſoſta we Wostrowcu) 13 hr., Adolf Gutte w Reichenawje 30 hr., njemjenowana z Budyſina 3 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyſinje.

Dotal w naſej redakciji nawdate 7447 hr. 78 pj. Dale darichu: Radwoſka Płatowa Komisija: W Sernjanačh pſed koncertom tſo wow6erjo 70 pj. Молоканы: 1 hr. P6tr Hernaſt z Rachlowa 1 hr.

Zaplać B6h wſ6m dobročerjam!

Radwoſke ſp6warske towařstwo „Meja“

zm6je njedzelu 7. julija **ſp6wny ſwjedžen** w Delanee hoſcencu w Radworju. Započatk 1/28 hodž. Po koncerće reje za hoſci. Serbske towařstwa a wſitey pſećeljo serbskoho ſp6wa ſo jenož z tutym wutrobnje pſeproſuja.

Pſedſydstwo.

Towařstwo Serbſkich Burow.

Towařstwowy wubjerč zm6je **jobotu 13. julija** dopoſdnja w 11 hodžinach w **Zendžic reſtauraciji** w Budyſchinje na **fotokſkej haſy** poſedženjo, w kotrymž budže ſo wo wſchelafich towařſtwowych a rataſkich naležnoſečach jednacž. Wo bohaty wopyt proſy

pſchedſydstwo.

 Erjedu 31. julija rano 1/26 hodžin wotkſhad **proceſſiona** do **Humburga** z Budyſchina, rano w 5 hodžinach boža miſcha tam.

Žiwnoſeč na Gorje pſchi6dže wot 1. januara 1902 na dalſche 6 l6t t piſchenajecžu. Dopraſchuj ſo pola pſchedſtojičerja **Mhedu** tam abo pola **P6tra Nobla** w Njebjelczaniſkich Struchach.

Žiwnoſeč cžiſto 42. w R6mcach z dobrymi twarjenjemi, n6hdže 5 jutrami rjaneje role a luſi cyle bližko pola domu, kotrež ſo za zahrodniſtowo hodža, 2 km. wot železnych a meſta Wojerec zdalena, je z inventarom abo bjez njoho **hnydom na piſchedań.** Po ſadanju bičječe 14 jutrow role, luſi a l6ſa.

 Džensa je teſ „Serbski Hospodař“ 7. čisko 1901.

Čžiſečž Smolerjec knihičžiſhčjeſnje w Mačičičnym domu w Budyſchinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko rumja 25 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budysčynie.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 28.

13. julija 1901.

Lětník 39.

W pusečinach a z rozpadajnych tempłow.

Wschipijuju Wam.

A džeješe k nim: Bóžeje wy sami
na pušte město a wotpočniče tróšćku.

Marć. 6, 31.

Rnježowi wučownicy wróćachu so — a dokež japoschtolšte puce
bywaju hórke, běchu sprócni. Zenož škódku wědomjo sebi njejechu, zo su po
swojej pschisłuschnosce činili. Pschetoz křodžili běchu a wučili a ze swjatymi
pschisładami dusche zahorjowali a z dźiwami z božeje mocy Domaschowšte
wutrobny pohnuwali. A cyłe derje drje myslachu, hdyž myslachu, zo je z tym
dosjeć. Cyłe kaž Wschytr běchu jednali, a kaž bě jim, wupoštylajo jich, pschi-
fazyju darwał a wučbu. — A buchu woni křwaleni, widžachu syry, kať
młódnje a rjenje so zazelenichu, a z njejměrneje radošću so dobrym mužam
zabłyskežichu čola: žita dže so wleczechu, wopłodžowace křećenčeka z potajnym
wěčom boži zahon pschežołmowachu, a hnydom so křóski pjelnjachu a poľne
kłonjachu so na zbělenych štwjelcach, kotrež so podawachu zbóžnomu brěmjenju,
pokornje so zhibujecy. Na radoštnje žně so hotowasche. — A to dže k nowym,
horliwšim skutkam syjerjom rozwohnowasche, widžachu-li, zo budža nětko
bórzny žnjecž. Hyskeže zaže tuž wstawachu, hyskeže mjenje wotpočowachu, na
posledk drje dny a nocy pschebnychu, wóčka njezandeliwshi. Tak so na
swoje džeło mējachu. — Zola ani wuhot jich njeapřólóshi. Sam Rnjež bě
pěškojtu pódu natħadzał, skaliny a duschate černje. Snadž — a najsterje je
jim čžejno a tyschniwo bywało, hdyž so jim podobnje wjedžeješe. Ale njeje
wotrocž nad kņeža, ani wučownik nad mischtra njeje. A tak je wučownikam
Rņeža tyschno a čžejniwo bylo, hdyž jim z jedom hady zaschachu, hdyž jim

durje zawěrachu a wrótka zasuwachu, a hdyž wuschcźowane psy jim za pjatami hanjachu. Ale zmylito jich to njeje, ale zasny a zasny hrabali so su — a do džěła! Do džěła! — tak je jich hłós swědonja hnał ... A tu hlej, hižo tamle płódnjša rola kowny. — Wottšchajachu tuž z nohow njeđžatnych frajinow zajakly schěry proch, pomysliwšy takle: A čomuž bědny pólani, smy dokonjeć so prócowali. Njedy nětk mišchtr šniluje słužownikow, wučownikow ludži!

A tak so woni wuśmahli, hišćeže ze štopami potu we woblicach, ale wšchity z horjacymi so woblicami k Žězušej wrócachu.

Wón jich lubošcijnje přichija. Tak lubošcijnje a mile, kaž móže jenož Bóh. Tak jich přichija, tych dwajasydomdžesjećoch. »Bójce wy sami na pušte město a wotpocźniće tróštku.« — Přchekrasne to wuśwědženjo wučownikam! Přchetož zawěšće wotpocźinka zašlužil njeje, schtóž njeje džěłał, njeje swěteny džělaćer był. Mašy Zbóžnik je ze swojimi słowami wučownikam swědženjo dał, zo hódni džělaćerjo běchu. Aak přchekrasne to za nich wuśwědženjo! — A potom: tak zbóžne je to wotpocźowanjo z Žězusom było! Wzdaleni swěta a jeho hrozných fchindow a zelhaných lžow — su sprócni Žězusowi wupóslancy z Žězusom pobyli — a jenož z nim ... A wón bě a je słonco šprawnošće, jandželow radosć — a bėdnych čłowškich džěči wutrobny pokoj a měr ... —

Bjez džiwja tuž, zo su wot časow spoczatka sem bywali ludžo, pytajcy hižo tu na zemi w samotach jednotu z Bohom. To běšće boži muž Mójzes schtyrcezi dnjow na wysokej horje Sinai — a jěć a picž pozapomni, dofelž bě z Bohom sam. A Eliasz nad rěku Karith, kajki puštnik! A San Kichcezenik, posledni a najwjetšy z profetow, »poda so do pušćiny a wosta tam hač do dnja, hdyž mějšće přchd israelskim ludom předomać«. — Ale to běchu jenotliwi; z čěrjódami so puštnicy rodžachu, hdyž bě Žězus schtyrcezi dnjow so poščizł w pušćinje — a hdyž zhoniču a sami začuž chychdn, kajku zbóžnošć wužiwachu dwajasydomdžesjećo wučownicy »na puštnym měštnje«, wotpocźujcy z Žězusom. To džě tehdom hižo pušte měštno njebě, to bě kufst njebjestoho raja, a wo wjele krasnišchoho, dužli bě Šadama a Žěwy raj abo paradiz ...

Tak pak su potom wěžo mnozy ludžo »na pušte město« schli, a nic jenož na fhwilu. Ale přchěz chly čas žiwjenja su z jasnej wodu rěčžy a z koruschkom so žiwili. Wšchak bě jich žiwjenje Žězus; a tohož šyči Bóh, tón swěta jědže hižo njerodži.

Bo čašu a pomału je potom pohanstwo so minyło, z měštow su so pohani na wšy a do fhowanikow scžahnyli. Kaž pak jich drjewjane a mjedžane a hlinjane bózštwja, tak bórzy zepadachu jich temple nad nimi. — Město toho w pušćinach a z rozpadanych tempłow zroščechu flóschtry.

Tu bratšja, tam šotry, su w nich w Žězusowej lubošći zjednocžene a zjednocženi — a swěta hołk a fariješke woblicžo je jich daloto. Swět ma mnoho radosćow; tučži wuzwoleni wšchak mjenje a bóle hołu próždnosć wšchoho toho jěschčěrcžcho splaha špóžnawšy, wotšal džěchu a wšchomu wučeknychu. — Ale budžmy šprawni: Njemało su tež wopušćezili: Mana, macž, bratrow, lubowane šotry a něfotrych dobrych ludži, šotrychž swět tola hišćeže z Boha ma — a tež mnohoho dowolenoho wšelša a přchemnoheje čžišćeje radosće su so wz dali. Za samotne, šebjezapřete žiwjenje su so wulkomyšnje rozjudžili — ale z wulkim tež za wulke so rozjudžili. Wob džěń so

modla a po nocach Bohu a joho Rnježnje pšalmy zanošchuja, hdyž wšchitko wšchudžom špi. A z wulkimi wodami so žohnowanjo z jich modlenjow a woporow po šwěće rozliwa a do cyrkwy, fotrejež su tróna a najluboznišcha pycha. Haj, wulku čžešč hižo na zemi maju — a kajta budže jich njebieska šawa, šchtó to změri? Wóndža pak wone dušce najbliže za Sehnjecžom, z palmami w rukomaj a w bělych draštach a špěwajcy špěwy, kajkichž nihtó špěwacž njeznaje. Hižo na zemi bě jim jako w njebiesach, tych njebies pak bě to jenož wotblyščež tola.

A šchtó my wšchitcy, kotřiž so bėdžimy w šylzow dole a z joho prochom, zmotom, potom? Šchtó wy, hdyž khodzicze trjebaj w japoschtotkich stopach, do kotrychž, ach čžežki, čžernity pucžo a ščežki — šmy přjedny pohladali! Wy, kiž bywacže we šwěće, ale šče w nim, jako byščeže njebyli w nim, a wužiwacže jón, jako byščeže joho njewužiwali. A hlejče, lěta a lustra a pjeczilustra nad wami lecža, a wy nimacže, zo byščeže powotpoczynli hodžinku, a wulkomyšnje šče so wzdali tež teje tróški, zo byščeže z Rnježom wotpoczynli. Wšjelcže so a radujče so. Was tež hižo tu zbóžnjuje lud a žahle modlenja za was k mróčnam pošylaju šyl, kotrymž šče paštyr a šwětko. A »tak rjaney stej nozy tych, kotřiž přėduja evangelium« ... Něhdy pak čžim nadobnišcho pofoj nadeněcže, kotrohož šče z dobrej wolu parowali tu — tak njebieske hwězdna, hdyž w božim mērie wulke njebo trasnja a tak jara jašnje šwěcža. Wšchetož k šprawnojczi šče nawjedowali mnohich. Tak Daniel.

R. .

3 Ružich a Šafsteje.

3 **Budnyčina.** Tež za Serbowo zajimawu powěsč rozšěrjuja čžešte nowiny. Rnježaj tanonikaj dr. Krásl a dr. Frind budžetaj w najbližichim čžasu za šwjecžeskej biskopaj pomjenowanaj, a to dr. Krásl za Pražsku diocesu. W Prahy je nowy wječcharchbiskop kardinal Škrbenški khorowaty, tak zo njemóže napinace džěta, fotrež jebi wudželenjo šwjatoho šakramenta firmowanja, šwjecenjo cyrkwy a druhe wobštaranja biskopskoho zastojništwa žadaja, sam dofonjecž. Dotalschi šwjecžeski biskop Kalauš je tohorunja khorowaty. Ruž je za tak wulku diocesu nowy biskop nuznje třebuy. Dr. Frind je wosebje za wšchitke němšle džěle čžeštoho kraleštwa pomjenowany. Še to špomóžny wupucž ze wšchelatic cyrkwinškich wuztoščow, fotrež w Čžeškej total dla wobeju narodnosčow so pokazowachu. W němškich krajinach bě to za ščežumarjow witana pšicžina, njepšchecželstwo pšchecžimo katholickej cyrkwi rozšhwacž a šlabych we wěrje k wotpadej zamjescž, zo rozšěrjachu, zo ma diocesa čžeštoho biskopa abo k najmjeńšchomu biskopa, kotryž w politycy z Čžešami džerži. Za pšicžina nětko špadnje, dofelž prělat dr. Frind njeje jeno po narodže Němc — rodženy z Šainspacha na šafskich mjezach — ale tež po šwojim zmyslenju a dotalschim jara zašlužbnym škutkowanjju. Šako młodny duchowny bě wón profesor w duchownškim seminaru a biskopski šekretar w Litoměřicach, a bu 1878 za profesora na němštu universitu do Prahi powołany a w l. 1890 za šanonika pola šwjatoho Wita w Prahy wuzwoleny. Wóh džerž jomu dale štomotu a mudru wobhladnosč, zo by nowy wažny nadawš zbóžownje dofonjal a tamnomu wrótnomu hibanju, fotrež pod hěšlom: „Los von Rom“ mjez němškim ludom njefšchescžanstwo rozšěrja, njebojaznje a wuspěšnje hacžil. Rnjež prělat dr. Krásl je po narodže Čžeš a škutkowajšce najpřjedny

w archiepiskopskim seminaru a jako docent na universiteze a redaktor „Vlahověsta“, 1883 bu za kanonika pola hujatoho Vita wuzwoleny a je tudy njesprócnije w zarjadowanju wobshčérnjeje diócesy džěłat, tež nahladne knihi w čěškej rěči wudał. Wobaj wnjosej knjezaj běhčtaj tež smérnaji pscheczelej jerbstoho semina w Prahy. Bóh pschewodžej jemu dalšche wažne stutkowanjo ze swojim nadobnym zohuowanjom.

3 Budyšćina. Měščanscy tšěcy hujecza kóžde lěto wulki swjedžen wonka psched městom na tšělničežu. Wjele ludu jo k tomu sšhadžuje. Čžumpjele, farnjele, poprancowe tšěžti a wšelaki tajti dyrdomdej maja dobre došhody. Najej buriki lud wšchat ma šehčedriwn ruku a njelutuje gróšča a pucza — a potu za tych kellerjow. Druhe lěta Bóh čžasto mjeselo pokazy, wofejepiwšči zběžany lud z nadobnym deschežom. Lěta swjedro hójesche — ludu bě wjele — byrnjež tužno bylo jakož w pjecy. A tež lěta bjez njezboža njewošta. Kunje, hdyž bě mjeselo najswjetšche, hdyž wutšěle ržachu, pokazy jo smjereč nahlě na tšělničežu. Čžłowjeť, Sieber z njenom, zrani jo čžezcy pschi tšělenju. Donjesechu joho do měščanškeje hojeťnje — wutoru popołdnju wumrě — a pjatť 12. julija joho poškowachu. Zawoštaji 6 drobnych džěčži. — Měščanscy tšěcy nahromadžichu za wudowu pschi hošeťnje 85 hriwnom.

Ze **Sernjan.** A žjawnej, z polnym prawom zasluženej šhwalbje, kotraž je so Ralbiczańskomu spěwaťskomu towaťstwu pschi sšladnošči joho swjedženja wot kompetentnje štrony wnprajila, jo hiščeje na tutym městnje pschizamfujemy. — Hdyž bě hižo wulcy šhwalobne, zo tam Serb k Serbej jenož we swojej macžetšchej rěčesche a spěwašche, tež to, zo bě z kóždoho afforda a słowčža znač, kať wulku prócu a njewšchědnu pilnošć staj dirigent a šhór na narodny štitk wažikoť a pschěz to pschipošluchaťstwo nimo měrje spokoťikoť, dha je hiščeje zwjeselac, zo jo nam mnohe parle našcheje ludoweje poešije a hudžby poštiežichu. Za tute ma najej prošty lud zrozemenjo, te rěčža k mutrobje. Tohodla bjez džiwja, zo z kěžžbnošču, nimale z pobožnošču pošluchašche a po kóždym čžisle — mjez nimi tam a jem kichotanjy dla naivnoho tšěta — „grimotacy applaus“ a na žadanjo wospsjetowanjo „spodžiwnoho šhindrašča“. Šmēm-li sebi pschecžo wnprajieč, „škutkuječe dale na tutym polu, tu je wašcy pschichod!“ Šhór je kaž za nje tworjeny. Šłohy džerža sebi wahu. Bašty, byrnjež móćne, njepšchewažnja, cunje tenory jo pschizamfuja. Žednory, kaž tšěť, je pschědnoschť, njepytacy za eššektami. Špěwaťo je so nimale bjez žmyška, njedžiwajo na wumjełski šwintett. A to su jenož serbscy šilletantojo. Poštup je kať razny, haj pschekłapjacy, zo móže druhim z pschikładom byč. Tež našci hercy — z něšotrymi wumžacžemi — mōhli jón ščehowacž. Šnadž pschěz to bóle a bóle na nahladnošči mjez swojim ludom a druhoródnymi dohdu. — Žacit cyłjeje rozmołowy je: Dale kať! Njewuštawaječe! Džaknych Serbow žmějecze stajnje za swojich pschipošlucharjow. To došaha. Šusto sebi „swojoho profetny we swojim kraju“ wažieč njewěžža. — Njedostatk maleje rumnošče — šala bě hacž psched dirjemi wobšadžena — je njelubozny. Šnadž jo w pschichodže někať wotpomha.

3 cyłoho swěta.

Šafisa. Šižo dawno žadaju šajšcy katholicjo za nowinu, kotraž by jich mjez sobu žjednocžala a wšchelake njesprawne nadpady, kotrež jo wšchědnje

ze wischelafich stron na nas stawaju, wotpozajac mofla. Dyrbjała-li tajša nowina po móžnosći swoj zaměr docpěć, by trjeba było, zo by wšednje wufhadžala. Přiched dwěmaj lětomaj bu drje z wěšteje strony pospytane, katolsku nowinu wjach króć za tydžen wudawac; tola měješe tamny pospyt na wjacorych stronach tak šlaby podložk, zo bě dopředka widžec, zo jo wěc njeporadži. A tomu je přichede wšchim trjeba mnoho pjenjěz, a te nam jo njedostawaju. přichetož katolska nowina w Sakskej njemóže na telko wotebérarjow licjeć, zo by jo sama zezaplaćała. Nětko je stónčnje wěc krucžišcho zapichimnjena, a to tak, zo drje so hodži rjec: jeli jo tónkróć nje-radži, dyrbi my nadžiju na dlějši čas spušćec. Ze wšedch stron ju naj-nahladnišich mužowje jo zjednocžili, kotřiž chcedža jo wo wudacjo nowiny na 1. oktober t. l. poslarac. Nowina wězo njebudže cyłe samostatna, dokelž by k tomu přehnjele pjenjěz trjeba było. Wona budže jo w nakładže Barlinskeje wulkeje nowiny „Germanije“ wudawac a redigowac pod mjenom „Sächsishe Volkszeitung“. Dokelž drje jo w spoczatku njehodži wjach hač na 2000 wotebérarjow licjeć, budža jo po cyłym kraju dobrowólne dary zběrac. Radžijamy wšach jo, zo budže jo nowina dale a bóle rozšěrjec a čitarjow jebi dohwyac. Runje w Sakskej, hdžež njeprawne zakony a hida fusodow katolikow na wšedch stronach podežyšćuje, je trěbna nowina, kotraž jich sprawne žadanja šwěru a zmužicje zastupuje. Tež mjez Serbami zmjeje nowina wězo přhecželow, přchetož mnohomu njedostaja to, šhtož móže tydženich wufhadžach „Pojo“ jomu wo šwětnych podawach posćicjeć. Nowiny pak, kotrež su njewěrliwe a kotrež katolsku wěru wšednje hanja a wuismějeja, nješluchjeja do našich domow, a hańba je, za to hišće płacjeć, šhtož naš hani.

— Přěnjoho julija je tajny radžicel Kofel na wotpocžint schoł, kotryž je přchěz 25 lět dołho naše ludowe šule wobžil a k jich wuwiežu najwjach štufował. Nic jenož čzešć pola swojoho wjěcha, kraja, a pola swojich přichedstajnych je sebi ze swojim njepřecnimym džětom dobył, ale tež pola swojich poddatyh je lubošć žnjał přchěz swoje njetajene, wjesole waschnjo.

Němša. Njenadžicy je přjedawšich fancel wjěch z Hohentlohe-Schillingsfürst w schwicich kupjelach Nagacz, hdžež jo lětomajše, 6. julija rano w 5 hodžinach zemřel z božej rucžku zajaty, tak čžiche, zo to nihto njepytny. Narodži jo 31. měra 1819. Po swojich juristich studijach hojpodarjeje na swojim tuble „Schillingsfürst“ w Bayersej. Lěta 1846 zastupi jako sobustaw do bayerseje krajneje rady a bu 1866 bayeriski minister. Haczrunjež sam katolik, njebě wón tola do cyła na stronje cyrhujc, ale wustupowaje za statne prawu přchěžnwo cyrhwinškim prawam, a hdž lěta 1869 katolikowje w bayersej komorje wjetšinu džětachu, dyrbejeje wotšupic wot zastojništwa. Za zjednocženjo němskich krajow do kejžorstwa je so šwěru prócowal. Khwilu bě tež sobustaw němskoho sejma a 1874 bu jako němski zapóšlac do Pariza pošlany. 1885 pomjenowa joho kejžor za swojoho naměštnika w Elsau a Lothringsej, a 29. oktobra 1894 bu fancel němskoho kejžorstwa po Caprivionym wotfhadže, hižo 75lětny schěžiw. Nic po swojej woli, ale poslušny swojomu kejžorej, je čzežke zastojništwo na jo wzał, a hacžrunjež zwonkownje joho štufowanjo njebě wosebje widžec, je tola wěste, zo je z njewustawacej džělawošću a z wulkej wustojnosću swoje měštno zastawał. Tež cyrhwinšcy bě poslednje lěta swojoho živjenja lěpje zmýšleny. 19. oktobra 1900 wotšupi wón wot swojoho zastojništwa a njeje nětko na

švecze derje zasluženy mēr dolho wužiwał. Njeh jomu Bóh da wěczny wot-pocžink. Zo cyły śwět tak jobužaruje nad joho smjerczu, šwědźi wo tom, kať je wšchudže był wažený. Němski a rakuški kejžor, sakski a italiski kral a mnozy druzy wječchowje a wulcy mužowje sczelechu joho zawostajenym telegramy počne jobuželnošće. Zoho čžeto bu na joho wobsedźeństwo Schillingsfürst do-wjezenc, hdyž joho pothowachu. Krónprync Wilhelm zastupowasche pschi pohrěbjce kejžora.

— Pschi najrjeńšim wjedrje je němski kejžor wujěl do Norwegšćeje. 10. augusta chce so zasj wróćić. Potom budže tež hrabja Waldersee w Hamburgu wočakowany.

— Na sřeźe augusta bndža wulke wojeŕšće zwučežowanja pola Mainca, na kotrěž so samo ruski car Mikkawšich a jendželski kral Eduard zeńdžetaj.

— 7. julija docpě druhi syn kejžorowy, prync Citel Friedrich, 18. lěto a bu na tutym dnju jako wylch do přerjoho regimenta pšěšćeje gardy zarjadowany.

— W tu khwilu pschěbowa w Barlinje marokańske zapóšlanstwo a je cyły „hotel Bellevue“ za so wotnajało. Wosebity zapóšlanc je vezir sam, Sid Mehadi El Menebhi, a joho pschewodža najwylschši wjednik marokań-ŕsoho wójsta, Raid Maclean, roženy Šchota, a mnoho nižšich zasojnikow. Samo dwě mandželškej stej wizira pschewodžaloj. Zapóšlanstwo bu tež wot kejžora we wosebitej audiency pschijate, na kotrěž je so wězo wjele wo lubošći a pscheczełstwowje mjez woběmaj křajomaj rěčało. Minale w samšnym času pak dothadža z Maroka powěsć, zo su tam pschi wštyjm nabožnym swjedźeńcu za Eropškim z kamjenjemi mjetali. Zato wosebity dar za kejžora dowjezechu do Barlina 10 arabšich hengstow. Konje buchu wot wosebitych služownikow z Hamburga do kejžoršich konjeńcow w Barlinje pschewjezenc. Konje su křetro splóšćiwce, dofelž su hač dotal na swobodne žiwjenje w puščinje zwučeženc. Strašne běšče, hdyž jim pódkowje wotrochowachu, zo buchli jim druge, jakož su pola nas, pschibili. Konje kopachu a kusachu kaž rapak.

— W Barlinje so zasj z pruskim knježerstwom wadža. Nowy wuzwoleny druhi měščanošta Kaufmann njebu wot kejžora pschirpóznať. Pschicžina njeje znata. Snadno pak joho z nowa wuzwola, a tuž móže so podobnje činić, kaž we swojim času z přerim měščanoštu Kirchnerom.

— Najwjačy pólskich towařstwow je w Barlinje, mjenujcy 45 towař-ŕtrow. Samo hłowne pólske město Poznań ma jenož 28 towařstwow.

Wštrifka. W jenym Winskim wotrjesu bu do delnjorakuštoho sejma psched něšchto časom přerim socialdemokrat dr. Adler město dotalnoho křešćanšto-socialnoho kandidata woleny, a to jenož, dofelž joho liberalni na wšch wšchdujo podpěrachu. Wólbu chcedža nětko powróćić, dofelž je so pschi wólby wjele nje-sprawnošćow stało. Wosebje su socialdemokracya mnohich džělacžerjow nucili, dr. Adlera wolicć. Adler by přerim socialdemokratiski zapóšlanc w tutym sejmyje byl.

Řom. Swjaty wóte póšla na swjedženju swj. japošchtolow Pětra a Pawoła pschedstojěčerjam cyrkwinškich řjadow wosebite pišmo, w kotrymž lubošćiwje na to pokazuje, zo su cyrkwinške řjady w čžěžkim bėdženju štajnje šchit pola bamžow namakali. Wobžaruje, zo wosebje w našchich čžasach so pschecžiwu cyrkwinškim řjadam tak njelubošćiwje wojuje, a pokazuje stóncžnje na nje-sprawne zatonje, kotrěž so w Francóžškej pschecžiwu řjadam džěłaju, spomniwšich, zo je wšcho pobarmo bylo, šchtož je pschecžiwu tutym zatonjam pospytať. Wot cyrkwinškich řjadow so nadžija bamž, zo tak hřěčnywe a bohažabychžiwje

cłłowjeſte towaŕſtwa wumóſza. Francóſkiemu knieŒeſtwu budŒe tute zjawne wznaćzo ſw. wótea jara nielube, doleŒł je jomu tola niędziwajcy na wiŒcł cneſti niępszczelne zaćŒerzenie na tom zaleŒane, zo by ze ſwjatym wótcem w pszczjenoſczi woſtało. Derje wć, zo by tola po wjeleŒchinje kaćholſki lud zjawne niępszczelſtwa z bamŒom czeŒto zujeſł.

Francózijska. W pšchistawje Marjeille ju na lódži, kotraž bě ž Hongkong pšchijela, někotři arabijscy tepjerjo na mór fhorj. Wšychnosć je wšcho móžne činiła a ma dobru nadžiju, zo so jurowa fhorosć njeby dale rozšěrjała. Tola strach pšched-fhorosću na žane wafchujo prózdny njeje. We wšchelatic narańšchich městach, jamo w Konstantinoplje je mór posledni čas wjele woporow žadał a žada je hišćeje wšednje. Wot tam pak jězdži wjele lódži do wšchelatic druhich europšich pšchistawow, a pšchi wšchej kěžbłiwosć je tola lohko móžno, zo so fhorosć do wjacorych měštnow pšchenjeje.

— W juźnej Francóžskej maja we winicach mało dźěla. W Francóžskej płódža mjenujcy telko wina, zo je wincarjo posleđnje lěta njejšu rozpjedawac mōhli. Tohodla su něšto swojich winicow ležo wostajili, zo sěbi njebychu próždnoho dźěla činili. Dźělaczerjo, fotšiz mējachu tak próždny čas, su so mjez sobu zjednociłi a kłodžachu we wěštych wotdźelenjach njełazani do winicow, tam wšdč trěbne dźěło wobstarajcy. Někotři wobšedzerjo jim płacžachu, druzy so toho wobaraja, a hdyž so dźělaczerjo tohodla na sudnistwow obrocžichu, jich wězo wotpowožachu, dokelž jom nihto łazał njebč. Pola nas tak do dźěla njejšu. Ništožfuliz by wjełohy był, hdy bychu jomu w nocy žito wo žnje pohłfli a spopowali.

Zendzelska. Zendzelskiej hroža jako nutakowny sczchłwł jeje dołho trajaceje a droheje wójny nowe strachji. Dotal je Zendzelska ze swojim pschemysłom a pschekupstwom swēt wobtnjeżita. Dołho pał su jej hižo w Americy a Nēmijšej strachjni podobnicy nastali, a dokełż nětko z wójnu wschitko czerpi, zhubi Zendzelska mnoho dothodow, totrež je bewał z pschekupstwa a pschemysła czałnyła. Schłoda njelieži so tu po millionach ale po miliardach, a wučini jamo wjele wjacj hač to, sčtož ma kraj za wójnu płacizež. To je tež wošebita pschicžina, zo lud počina dale a bóle z wójnu njespokojny byč, a hižo je trjeba, zo pschimiwnicy knježeštwa počinaju tu a tam zhromadžizny mječ, zo bychu zahorjenosč za wójnu zdžerželi. To pał wězo njemóže na dołho pomhač, dokełż wschědnje hrbjene powěsčje dothadžeju z **Afriki**. Po-sledni čas zda so, zo chcedža Burowje počezž Zendzelsčanam twarjenja palicž, faž su to Zendzelsčenzjo z wobsedžništwami Burow dawno hižo cžinili. Tak be njedawno wjednł Schepers do města Murraizburg so dobył a tam wschitke knježeštwnu sliščace twarjenja a tež někotre privatne štatoki špalil. Tež na železnicach supposledni čas Zendzelsčanam wjele škłody načinili.

Chinſka. W prowincy Kuangſi ſu wulfe powożenia byłe. Wiſa ſo, zo je tam 4000 ludſzi żywienjo pſchisadſziło.

Wschelcżny.

* **Rejzor Friedrich**, hdyž běšče hiščeje krónprync, jónu swj. Turjowu cyrkej w Rödödingen jebí wobhladowašče. Zeje mulltošez a krašny twar so jomu wulcy špodobasčetej. Wšichi tom jomu wozjewichu, zo je katolska cyrkej w Dinkelsbühl hiščeje krajnišča a wještča. Krónprync wobzamkny, zo chce tež tu wobhladač. Magistratej w Dinkelsbühl hčete telegrafistku powěsč

póslachu, a hdyž frónprync tam pschijědže, cyle město ze swojim zašupjerjom joho wočakowajšče. Měščanosta t wozej pschijěti, zo by z wojebitej rěčju frónpryncu powitał. Tola tón jomu z ruky kiwajo praji: „Wěšće wy što? Mój dwaj zwažaj zwažamaj: Wy nicžo rěčecž njebudžecže a ja tež nic!“ Na to sebi cyrtej wobhlada.

* **Mejzor Franc Šózej**, hdyž bě hišćeje haŕle nětotre lěta starý hólčec, sebi w hrodowej zahrodže w Schönbrunnje pola Wina hrajesče. Na dobo wuhlada hobristoho grenaděra na štraži. Hdyž bě doľho doščj woľoko běhał, nadpadny jomu, zo wojał pschecy runy kaž swěca na jenym městnje stoji. To zda jo jomu něšto jara čježke, štož je wojał wěče kľudoby dla na jo wzał, doľež jo jomu to plačji. Praji toľodla swojomu nanaj, archiwójwodže Karlej, kotrohož runje jo pschethodžowacoho wuhlada: „Nan, tón wojał tamle dyrbi tola jara kľudy byčj, zo cly ččas tať změrom stoji.“ — „Ně, Franco“, wotmołwi nan, „toľodla njetreba wojał kľudy byčj, tola wjele drje tež njezměje.“ Tomu prync njeborozumi, ale myslesče sebi, zo je wojał tola jenož z kľudoby te žadlaive hodžiny doľhe štačjo na jo wzał, a prošesče toľodla nana wo pjenjezj, zo by je kľudomu wojaťe donješ. Nan, kiž wšče dobre nakhilnošče we wutrobje šyna jara hladašče, da jomu dwacyčj-ščešnašty notu a čkaťe z mandželisej, kiž bě tež mjez tym t tomu pschijěšča, što jo stanje.

Wjeľoľy běžesče maľy prync t grenaděrej a dawajšče jomu tu papjeru prajo: „Tu njesu čji pjenjezj, kľudy wojať!“ Tón pať woľta změrom stoji, šěľbu w rukomaj džeržo a nještyň so, doľež sebi myslesče, zo chce joho archiwójwoda pruhowadž. Zrudny běžesče prync t nanaj. Tón pať praji: „Wojať njejmě, tať doľho hačj je na štraži, ani woľomit šěľbu z rukom pušćež a nicžo bradž; ty džě mōžesčj jomu pjenjezj do ľapy tyľnyčj.“ Wjeľe prync zaľy t wojaťe běžesče, ale njemōžesče t njomu horje doľahnyčj. Štōncžnje pozběhny joho nan, a něť mōžesče swoje pschecž dopjelnjčj. Wjeľe běhajšče woľoko wojaťa, placajšče z rucžkomaj a woľajšče: „Něť wojať wjačj kľudy njeje!“

Tajki je Franc Šózej byť a tajki hišćeje je. Wšćudžom, hđež je pomoc trěbna, je wón přeni mjez dobročerjami.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7450 hr. 48 pj. Dale darichu: Radwořske spěw. tow. „Meja“: čisty wunošk z koncerta 7. VII. 01. 9 hr. 90 pj. Radwořska Piatowa Komisija: štyrjo wowčerjo w herbskej grychće 95 pj., štyrjo wowčerjo pola Domanje po koncerće 1 hr. 5 pj. = 2 hr. Delanska Patentna Komisija 20 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Žiwnočj čisťo 42. w Němcach z dobrymi twarjenjemi, něhđje 5 jutrami rjaneje role a ľufi cyle bližto pola domu, kotrež so za zahrodništwu hodža, 2 km. wot železnicy a města Wojerec zďalena, je z inventarom abo bjez njoho **hnydom na pschědanj**. Wo žadanju hišćeje 14 jutrow role, ľufi a ľěsa.

Doľež moja žona w hojeťni na šnjercž kľora leži, šym nuzowanj, swoje **šćyri hólch**, 7-, 8-, 11- a 12lětně, druhim ľuďom na wočěhnenjo dačj. Šćtōž chce jenu z nich **t sebi wzačj**, chcyť to dobročěwje wozjewieč pola **Weierce** pschi rōžtu zwonťowneje lawškeje hašy a lawšćich hrěbjow čisťo 2.

Čisťež Smolerčej knižicžesčěnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniħafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarštwosći ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 29.

20. julija 1901.

Lětnik 39.

Quo vadis, Domine? ...*

(Wustup z romana Henryka Sienkiewicza.)

Na rańjšich zjerjach krocžešćej cžmuncy postawje po Appijiskej drózy
k ruinam Kampanje.

Sena z nich běše Nazaren, druha japošchtol Pětr, kotryž wopuščeješe
Rom a pschescžehanych w nim jobuwuznawarjow.

Njebjo na ranju naběraše hižo lohotoho nadycha zelenje, kotraž so po
něžim pschecy wuraznišcho deštach po kromach mēnjesche z barbu safrana.
Schtomy slěboro-lisčowje, běle marmory willow a wobłuki wodowodow, pschcz
runinu wjedžace k městu, wumrjowachu so ze cžmy. Rozjahnjowasche pak so
dale bóle zelenosč njebjas, nasycujacy so ze złotom. A k ranju so mjez tym
róžowjesche njebjas, a zaswěčichu so Albanske hory, kotrež so džiwofrasne
zjewichu, lilijowe, jako bychy byle samón, samón blysk.

Žerja zybolachu so w kaptach rosy, na lisčju schtomow tšhepetetacych.
Młha rědniješe wotkrywajacy dale schěrschi wuhlad na runinu, na domy, w njej
ležace, na pohrjebniščeza, městacžka a kupti drjewiny, mjez kotrymiž so bělachu
štolpy swjatnicow.

* — Šdže džesč, Rnježe? — Legenda, t. j. pobožna podawizna, naš
poruczuje. Šdž buchů za cžasy surowca, kejžora Merona, tšhepcženjo w Romje
a po wšchěm fraju njeczłowjesch pschescžehani, cžwilowani a morjeni — swjaty
Pětr jeneje noč z Roma cželasche, ale po puczu swojoho Wšchtra zetka. —
Zuto zetkanjo, Pětrowny nawróť do zhromadžizny Swjatych w Romje a jeho
martrašću smjereč swětostawny pólski spisowacžel Henryk Sienkiewicz (cžitaj:
Schenkiewicz) w romanje „Quo vadis“ tak wulkoťnje a z mišchtrowskim pjerom
wopisuje, kaž móže to jenož — wón.

Dróha běšče pušta. Wjeinjenje, kotič bčchu pľodny nalčža do mčsta zwozyli, njemčjachu so hiščeže, kaž so zdašče, na to, zapřchahowacž. Wot kamjenjow, z kotrymž běšče hacž horje wukładženy hočžencski dom, pšchichadžesche w čziščinje wothłós drjewjanoho wobucža, kotrež mčjachu pucžowarjo na nohomaj.

Potom so slńco pšchedobny pšchez pašmo hór, ale z dobom džiwnje zjewjenje pšchewapi woczji Zaposchtola. Wono wšchaf so jomu jezda, zo je so złoczane koľo, mčsto zo by so pozbčhowaľo wšche a wšche na njeby, z wšhofolčže zwježľo a so po drózy hiba.

Tchdom Pětr pozastawšchi rjekny:

— Widžijš tu jasnošč, kotraž so bliži k namaj?

— Nicžo njewidžu — wotmoľwi Nazaren.

Me po křiwli Pětr z nowa zarčča, zasčženiwšchi woczji z dľonju:

— Kajska to toľa postawa k namaj dže we slńcznym blyščženju?

Do jejn wšchow wšchaf njezalehny ani najmjeńšchoho wothłósa krocelow. Do koľa wokoľo běšče dospołnje čziho, Nazaren jenož widžesche, zo nazdal kćki tšchepotaju, jako by je ištó zatschajowaľ, a blyškowa swětlina rozliwajče jo dale šchěřcho na ruinije.

(Stńczenje pšchichodnje.)

3 Łužich a Sakskeje.

3 Budyščina. Najdoštojnišchi kńez administrator nascheje dićesny, Łusežanski, je postajiľ, zo budže swjaty sakrament firmowanja wudžělecž 15. septembra w Reichenawje, 16. septembra w Seitendorffe, 21. septembra we Wotrowje a 29. septembra w Žitawje. Šdy budže w Budyščinje firmowanjo, so hiščeže postaji.

Do Radworja bě sebi spěwanjske towarštwu „Meja“ na njedželu 7. julija pšcheprošľo serbske towarštwu a wšchitkich pšchčzelow serbstoho spěwa. Wjedro hojesche. Pľodny deščež bě popołdnju sem a tam lačnu stwórbu wofšchewiľ a powětr wofšľodniľ. Wokoľo Njeřwacžidła hiščeže — na wječor ľuže na pucžach stojachu, a koľo so hľuboko zarčžowajče — a mój hólč dyrbjesche pćnje kožane lapki ke kólej pšchpimycz, zo njeby cuzu frajinu na křibjčče do Radworja wozyl. Z Delan bčchmy po ľuchich, próřchmych pucžach wujěli, a za Womec mostami zash tajke namakachmy. — Delanec ľubja paľ bě pšchepjelnjena z ľudžimi. Ženož z bratrowškich towarštwow, kotrež maju toľa pšchijľnšchnošč, zo mjez sobu so wopytuja, widžachmy jene jenicžke — a to towarštwu, kotrež je dale „jěchacž“ mčľo, hacž drje žane druhe. (Kulowa wězo njelicžimy sem . . .) — A z razom wšchitko woczichmy, zawěřk so wotewri, a zaschymu mčcny řhor „Bywachu Serbojo“. Nazuje a ze zapalom pšchednjeshu, napjelni křasny řpěw cyľu řalu. Šiřčeže džensa paľ mi joho poľne a řhte affordy kľincža we wšchomaj. „Bywachu Serbojo . . .“ a „Serbojo, Serbojo, řak je so změniľ! Budžeže zas řjekajo! Řjekajo w myřlenju, w ľuběčzi, w řadanju.“ A řřebajo řrimace řtorchowace řwuli, widžach w duchu a w řantafiji tamnych „hordžinřkich řjekow“ wřstawacž, kotřij bywachu „wjeľe řtow ľěť“. Žalošč jěra mje tež zaja, pšchetož: „řak je so změniľ!“ Me, ně — radořtna nadžej duřchu zash napjelnjuje, widžimy-li, řak mjez druhimi řerbřke towarštwu wosebjje so hibaju a prćuja, řak je nawjeduju zahorjeni mľodžency a mužowje z energiju, z pilńoščju a wutrajnje — a řak zash řich

podpěrnja našci dawni swětni w narodnej winicy, mějacy nazhonjenje a zrozemjenje za lud a za jeho potreby. — Z měščanych thorow („Přichadla je Marja“, „Tudy statok zboža šajicž“, „Buriko, chceš mi bycž knjež“), wšchěch derje podatych, bě nam wosebje přeni, tak wubjernje wot našchoho luboho wumjelca Krawca za 5 hłosow harmonisowany, woprawdžita hojećina. Mužskej thoraj „Zěl je tam hólčik“, „Šnala je čzelečka“ — efaktnje pschjednjesenej, wobšwědčyškej sprócniwosež thora a z rědka nahadžanu wurjadnu štedžbniwosež spěwarjow. A trochu bóle z waha spěwanej, byšchtej po mojim rozsudže hiščeje wjacj štutkowałoj. Z thwalbu wustupi so z Kocorowymaj kwartetomaj, měščanym: „Přenja klóška“, a mužskim „Suha, ty čzmowa drjewina“. Kleiberowj „Domečk mój luby“ jako tercett zda so mi mjenje pschibódnj bycž, ale škerje za thor. Tenorowe šolo „Ša šhto cži muž'jo čžinja?“ z pschewodow (Křřřščžanskocho) orchestra bě nowinka, ale wulcy spodobna. Na tym polu runje čžata naš hiščeje wjele džela — najbóle tež našchich hercow, kotrymž je z tym posiw daty, haj kotřiž budža tak nuczeni, so prócowacž, wufnyčž, postupowacž, šymanosežow a nahladnosež nabywacž. Z tym tež husle, serbske husle domjacoho prawa nabudu na našchich swjedženjach; pschetož bjez huslow tajšoho pschewoda njeje. Šchtož potom hiščeje nastupa thor, „Meji“ naležnje radži: Položče so wosebje na měščany! Za mužski njedóštawa so wam někotrych šynych tenorow; kaž nětke stojče, z měščanym najwjacy dospěječe. Wšchaf je tak krajny, a bohňel jenož, zo so wšchudžom njehodži zwjesčž. Wj jón macže, a dobrj, wužimaječe mocy! — Kóždomu zawěčeje lubil je so žortniwy dwjojspěw „Šans a Přětr“, najwustojnišcho kostumowanaj pacholaj jón podaschtaj. Přeni raz na jewiščžzn zjewi so nam „Kukecžanski lazeńk“, mała to wjeselohra a woprawdže dobra, woprawdže wjesola a k tomu mnohomu dobra wncžba. A hraješche so (za našche poměry) wulkotnje. Knjezej korežmarcej škušcha pschewewšchim čžesčž. Šchtož ja serbske jewiščžo znaju, tak mišchtrwšcy hracž nišoho hiščeje njewidžach. Šón měješche njefnadnn, wulku rolu a dołhe rěče, ale to njehraješche jenož hlós, ně cyke woblicž, kóžda žilka, a hdyž měješche próžbno, hraješche tola z druhimaj šobu. Z krótka, tu wustupi mimič, a njehraješche wón a potom wonaj — ale wón a potom wón z nimaj. A tomu wuzběhuju jeho jainu, cyke wěštu a cžištu serbsku rěčž. Ach, tak sy krajna, droha macžěšchžžina, hdyž sebi tebe waža jako wulki boži dar a čze njecžahaju po blóče njerodnocho bledženja, kaž z wjetšcha šlychimy w kraju! — Šara charakteriššcy a wěječe w rěčži a wobšhadže zjewi so nam tež Woščžij, kotryž pscheklepany waroda z pscheklepanym korežmarjom „knjezej doftorej“ špleče pscheklepany, ale zaškušženy žort. Šchtoha sej chcyšchtaj z nim, hdyž bě tak zahorjeny za tajše wujštwó! — A tuž widžiče, fak rjenje a na dołho njezapomnicže šmy so pschi serbskej zabawje zwjeselili. Šaj, zawěčeje, z radoščžu a swěrnje wašci hoščow tež w pschichodže budžemy, a z wjesolofčžu zawołachmy wam z knježom kaplanom Andrickim šlawu — a hiščeje raz wam wšchěm tež na tym měštnje našch kompliment a džaf!

M. H.

Nadworške spěwarške towarštwó „Meja“ zhromadži naš njedželu zasy k jednomu šwojich, kaž šmy dawno zwucženi, pschecy radženny chconcertow. Šuta thwalba w počnej měře tež wo poslednim spěwanju płacži, kotrež posčicži počnu licžbu rjanych, haj jnadž pschewohatych čžišlow — wosebje džiwany-li na šměšchtaj, z kotrejuž běšchtaj w přenim Šans a Přětr wubjernaj pacholaj, Don Juanaj comme il faut, to rěka zalubowanaj hacž za wušci — abo

kaž tež ludžo praja: norcy. Echťo wě, kak budže mišchtrmaj 100 lět po kwasu, hačž budžetaj so to tež hiščeje tak wuběhowačž wo Zuzu tón a tamny wo Ružu. Woprawdže, pichl samym staj so nabiloj. Samo so rozemi, zo Něščporjec Bojčzij, runjež žadlawje sfiwlił a bał kaž stara baba — tež stónčnje trajnje wuhra na Ruščezanjskim łazenku — pardon, knjezu doktoru. Z frótku, hdyž na poštěd jedny z hoščow so pozběhny a wufhwali cyke zhromadžeństwo pětnych hrajerjow a spěwarjow a — spěwańkow, haj Radość ma znamjenity žónski chor —, tu wšchitcy radži wstanywšiji, pěčnomu a po čjeježi wjesołomu ludej wunjesjechu hrimotacu — hinaschu my z cyła wunjesjež ujewěny, hačž hrimotacu — haj hrimotacu sławn. A: nota bene, sława, wšchaf bē křifróčžna — płaczejeje tež naschim mišchtram komponistam, wošebje ff. Pšilej a Krawcej, kotraž tak wulecy wufkotnje zuajetaj nasche narodne pěnje harmonirowačž, to je: za wunjeski spěw pšichprawiečž... Koncert započəž so z wótcžinjskim a móčnym chorom „Bywachu Serbojo“ — a jara rjenje stónčži z wubjeronym wobrazom našchoho nětcžišchoho Serbstwa, naryšowanym w křelufschku jedojtym a žahatym: Buriko, chceš mi byčž knjež... Haj wšchaf, bywachu Serbojo... — A hiščeje raz, njezuaju ja za našch lud čžisečžiščeje, a tola w tej mērcje wjesoleje zabawy, kajnuž posćicža z luboštněj prócu nawufnjemy a nawučžemy rnyž serbski swjedžen. Poslednje słowo: hdy naš zasy pšcheprošjeje? Wny pšchi waš na křwilu pozabychmy tež na tón strchny, ludy čas. Zaplačž wam Bóh!

3 Ruřec. Sobotu 13. julija mēseče wubjerť „Towařstwa Serbskich Burow“ posedženjo w Budyščinje, kaž bēšče so přjedy k tomu w nowinach pšcheprošyło. Wuradži a wobzamkny so tam: 1. Na němski sejm do Berlina ma so hižo zhotowjena peticija podpisačž a pošlačž dla powyščenja cła na wufrajne žita. 2. Na ľakši sejm ma so peticija zhotowićž a podpisačž dla płacženja wučženocho škótnocho ľekarja, hdyž ma tón mjařowobhladanja dla do tajkich wšow pšchinčž, hdyž je wifowanjski řeznič (Bankšlächter). — (Tutej peticiji matej so wot sobustawow pobocznych towařstwow a tež wot druhich podpisačž.) 3. Něčžjeje so wo rozkřeje, kotraž je mjez jenym burškim towařstwom a mjez jenym Raiffeisenškim w jenej a tejsamej wosaďže bohuzel naštała; dokelž pak jene kaž druge w zhromadžiznje ani pšchez jenocho sobustawa zastupjene njebēščtej, njeħodžejeje so jim tež žana bratrowška, derjeměnjaca rada jobu domoj dačž. 4. Dla towařstwowych piřmow, čžasopiřow a druhich ařtow ma so nowy řhamor řkazacž, zo bychu so wone tež za pozdžišče časny tam řhowale. 5. Za piřmawjedžerja řlownocho towařstwa Serbskich Burow postaji so wobšedžer a bērc Ž. Řychtar z Řhróšćic. 6. hdy a hdyž ma so pšchichodna řlowna zhromadžizna towařstwa wotbyčž, to zawostaji so řlownomu pšchediditwu. — Zastupjene na wubjerťowej zhromadžiznje bēchu 5 poboczne towařstwa. Bēšče drje tehdom hiščeje wjacny nahladnych serbskich burow w Budyščinje, ale na zhromadžiznu drje řhwile njemēřachny? — Radořcho tam, hdyž nēřajcy cuzy řesslerjo řwój řyřdomdej čžerja, abo hdyž so w jenej cuzej wšy nēřajřa řorhoj abo nēřčto druge tajře řwjecžži, tam nēřotři řwoje narodne řwēřko pšchi piwje a — řwēřčiez dadža. Echťož wocžži ma, njech řlada, a řčtōž wuřchi ma, njech pošlucha: „Tež tamni, řotřiz so řady a z lubořčzu mjez řobu řeidu dla řwojocho powoľanja, řtawa a naroda, tola tež cyke na řlowu padnjeni ľudžo njēřsu, a ľubi bratřja, tež řow płacža řłowa: „řtarajče řo a ľnbujče wšchitřich, najpřjedy pak řych, řotřiz řu wařchoho powoľanja, naroda a wēřy.“

Mots Tružnik.

Po dolhej, dolhej suchotje skónčnje trochu wolšchemjenja! Al bėše wulki čas. Wot jamoho spoczatka meje sem prawoho deščezkowoho dnja mēli njejmny. Kaž wóndu Wasch M. A. pišasche: Horce dny, žymne noch, njeplódnny wot ranja wětšik. W poslednich njeđzelach bu temperatura skoro njeznješliwa. Buce jamón proch, powětr horcy, husty a duschaty. Pola so schěrjachu, nalětnje sywy, wolebie na wuparach, bėchu w róstu zastajene. Na ľufach, kotrej jenož pol lońskich synow dachn, wotawa njemóžesche zapuschežić. Po přenich, bjez toho ředlich džeczelah, njesčěhowasche drubi. Sprócnijwe hladachu burste džowki kóžde stwjelečko a jěđžachu z łarami a małymi wóznkami. Ruńlicy a łaly, z wulkej prócu zedźžane a wupěstonjane, podawachu jo, tohorunja na suchich městnach bėrny. Njewjesoły napohlad pošćezowasche pšichroda, hewak w tym času wšcha zexrawaca z wysłacnymi barbami. Al hdyž druhe ľeta žnjeńcarjo spěwajcy na pola šhwatachn a wšchm so wjesele smějesche, byrnjež bóle pót so ronil — ľěta bė morniwšcho. Al njech tež druhdže tu a tam spjerschło (wjele nihdže po Serbach było njeje) — w našchich (Kalbiczanski) Delanach so nochcyche njebjo smilicž. Tak tež pola naš, runjež hjo tu suchotu šterje njesemy, dyžli mokry čas, wšchomu pomału byrwasche czežo a czežo. — Al tuž so njefmėrnje zradowa kóžda wutroba, hdyž njeđzelu přeni fróč njejebadchu mřěbće a hdyž z wulkom zahrma. Wězo bė toho jara mało, a tež, hdyž jo nazajtra zeniđže: pjeć fróč wjac bėchmy radži wzali — ale tež tak: Bohu džak.

*

We Łazku wotpali so w nočy z póněžele na wutoru młyn. Woheń z njeznateje dotal pšichizny w 1½12 hodź. pod krywom wuńdźe, a wobydlerjo jo haſle doſhladachu, hdyž bechu jim płomjenja hižo nad hłowu a we wočžo maj. Domſte wotpali jo do zaſkadom, młyn bė njezawěſeženy. Doſež woheń pod krywom wuńdźe, jo teſz ničo njewuſhorwa — dźowta wučeſny z ſalu, piſež koſchlu zwjazanej. Hróbže beſeje ſebi ł. Koſert haſle piſed ſwjatſtami pſchitryež dał, a ſamſne bė za nałečo z domſtim wobmſylił — ale to bė pozdźe. **We Łazkowſkim** młynie je jo hač na něotre malicžkoſeže wo iſtwje deſka a na něotre papjery, w ſichini iſchowane, wiſchitko ipaliſo, teſz družča ſchńóra. **Stawow** pſchijėdźe pieč: **Schunowſta**, **Wortleczauſta**, **Njeſwablizauſta**, **Rőženczauſta**, kotraž bė přenja na mėitnje — a **Kalbiczauſta**, dőſtawſchi premiji. — **Łazkowſti** młyn bė jaſo dołho ſydo „**Bjeſadn**“ a „**jerbiſtoho towařiſtwa**“ ze jerbiſkej hiſtoriji wuſcy zwjazany dom, a ſchfoda, ſchfoda, zo jo nam njeje z najmjeiſcha z wobrazom zaſchowal ...

W Żiśchnowicach budże pónđzelu 22. julija w flóschtrje Porta coeli přenje swjatočnje zadraščenje tamnišich knježnom kandidatow.

3 Praha. Rnjejaj Jan Wjenka z Kóžanta a Michal Wicž z Dobrošhic
štaj maturitratne pruhowanjo w započatku tutoho mēšaca na Maľostronskim
(němskim) gymnasiju z wuspěchom dokonjaloj.

3 chłoho swěta.

Sakſa. W dobrej ſtrowoſce pſcheywataj kral a kralowa we ſwojim lětnym hrodſe w Pillnicach. Kralowa čzerpješče poſledni ččas na jenu nohu, je paſ nětko bohudſaſ zaſy doſpołnje wuſtrowjena.

— Prync a pryncesna Jan Surij wrócić chcą do po dlejszym puczo-
waniu z Francózskeje.

— W Biskopicach wotměwachu 13. a 14. julija dobrowólnu mohnjowu woboru fakskeje Enžich 27. wopomny dzeń swojoho zjednocženstwa. Mjez

jobustawami wobornych towarštwow je wězo tež wjele katolikow, a tutym zdajče so drje z dobrym dźiwno, zo mějzjanosta dr. Lange w swojej narěči njedželu ničžo tšmansche činič njewědžejče, hač reformaciju wuzběhowač. Šhto ma poprawom reformacija z wohnjowymi woborami činič, je čžežko pōznacž. Z najmjějšha njeje mjez woběmaj telko zwisła, zo bychu so tohodla měli pscheproschjeni hošćo w swojich nabožnych začužach ranicž. Šewat so tola Biskopčanam njehodži porokowacž, zo bychu napšchecžo druhowěrnyhm nječžerpni byli.

— Tež w Šatifej počina tu a tam džeło brachowacž, wosebje wězo w industriji. Pschēdžernje su čzas džeła pschifrōtschite — nētotre pušchēžejja tež džełacžerjow z džeła. Tež we wuhlownych podkōpkach pjecža chēdža mjenje džełacž dacž — wosebje pač drje tohodla, zo njebychu płacžizny za wuhlo špadowale.

Měmsta. Město Dsnabrūck pscheproschuje na hłownu zhromadžiznu katolikow Měmsteje, kotraž ma so tam wot 25. hač 29. augusta wotmēwacž. Madžijeja jo wulkohο wopyta, na 10—12 tysac cuzych so pschihotuje. Tamnišcha towaršchnja je wulki twar, šnadž z najwjětšej salu w cylej Měmsteje. Za zhromadžizny je potajšim derje postarane.

— W Nachenje wotmēwa so w tu tšwilu šchesta šthadžowanika towarštna za štkti lubošće abo towarštna caritas. Bliže wo njej porēcžimy pschichodnje.

— W Mūnstrje bēchu zańdženy tydžeń pruhowanja za wučerki za wjshšche wučerštno. Wjez 23 kandidatkami, fotrež wšchitke pruhowanja wobstachu, bē 18 duchownych šotrow.

— W Meklenburg-Schwerinskej zemrē po krōtkej tšhorosći pschēdnyda tamnišchohο ministerštna, šnjez z Būlow.

— W Šessenskej ludowej komorje pschēdpołōži zapōšlanc Rōhler, kotryž tež do šejžoršthohο šejma šluscha, interpellaciju, kotraž so šnježerštna cyle wōtrje prajcha, hač je jomu znate, zo su buršcy džełacžerjo runje w šnjejškim čžasu k wojerškim žiwužowanjam powołani, a hač šnježerštnu mōžno njeje, pola prulšich wojerškich zastojštnow druhoohο čžasa k tomu wusłutkowacž. Interpellacija pokazuje z prawom na wulku šchfodu, kotraž jo burštnu z tym štawa, dokelž druhich džełacžerjow w tym čžasu njedōstanu, a praji, kač njerozomnje je, wužitk wšchēch druhich štawow jenož wojerštnu woprowacž.

— W Poznanju započža so procesž pschēcžiwno nēkotrym młodym akademikam, kotřiž su wobštorženi, zo su mjez šobu tajne towarštna měli a rozšchērjeli, fotrež chēdža štatny rjad powrōcžicž. Wēšte nēmiste, wosebje hašatistiske nominy žajh nētko njemērnu haru čžinja, zo Polacy za tym du, Bursku a z cyla Mēmstu žnicžicž, a wołaju za pschecy frucžijšimi zakonjemi pschēcžiwno tutomu wbohomu ludej; šchtož mēł kōždy, kiž ma štrony rozom, pōznacž, to tucži ludžo njewidža, zo mjenujcy Polacy njepšchēcželskich, njeprawnnych pschēcžehanjow dla na tajše myšle pschindu. Wobštorženi pač su z cyla hšichēže tač młodžji, zo drje jich tajne žjednocžerštna so jich njezrałosći hōdža pschilicžicž.

— W Konicach bē žajh procesž, kotryž z naležnosću zamordowanohο Wintera zwisuje. Wēšty policajny agent Šchiller je w židowškich šlužbach dopokazma za njewinwatosć wobštoržennyh židow hromadžit. Šduž bē w šwojim čžasu židowški rēžniški Lewy wopacžnjeje pschijahi dla wobštorženy, bē wōn

nětore wosoby k wopacznym swědeženjam zawjescz pytał. Nětko bu za to na pokřežca lěta do čezkoho jastwa zasudženy.

Awstrija. W Lembergu su mnozy ludžo bjez džěla, a tuž su tam kětre njeměry nastale. W mějće nuzka je skoro jako we wójnskim lěhwje. Mnohe twarjenja a hašy su cyle wot wojakow wobšadžene, a tež zběžkarjo maja tam cyle lěhwa. Biskupcy so boja, zo budža so ludžo jim do klawow łamacz a wěra sebi je lědom wotewrjeć. Namjet wulkoho zemjana, zo bychy jomu na polach džělali, tuczi wotpowazachu.

Italija. Starý revolucionar a ministerski pschedsyda Crispi bu w Neaplu wot božej ruczi zajaty, je pak so tak daloko wustrowił, zo stracha za žiwjenje njeje.

Belgija. Kralowna padže w Spaa do womorcy, hdyž bě pschi wulkej čoplocze sobuhrala. Stracha za jeje žiwjenje a stromotu njeje.

Francóžka. W Parizu sta so nadpad na ministra za zjawne džěla Baudin. Wěsta hrabinka Diszenska na njoho tjeři, njesta pak so jomu ničo. Wuzna so pozdžijšo, zo je po prawom kulka placžila ministrej zwonkownych naležnosći Delcassé-jej. Wona je nadpad činiła, dofelž mēni, zo ma jeje mandželski nētajše prawo, sebi wot francóžskoho knježerstwa zarunanjo žadacz, kotrež pak so jomu zapowěduje.

Španija. Liberalne ministerstwo rozpadyje. Wschelake njepschecelstwa pschecziwo cyrkwi je čerpjelo abo trasch sobu činiło, za to džěn je liberalne. Tola na stronu, cyle cyrkwi njepscheczelnu, stupicž so tola njehodži, dofelž je lud z wjetšchoho džěla dobry katoliški. Wosebje tež tohodla nic, dofelž kralowna na prawa cyrkwyje tola džerži. Pschedsyda ministersiwa njemōže tohodla prawoho muža za ministra znutškownych naležnosći namačacz a tak je mōžno, zo změja tež hišćeje družji ministro wotstupicž.

Ruska. Ze Sibirijskeje pišaja, zo su tam wuhlady na žně jara šchpatne. Suchota je tam žalostnu škodu nacziniła. Ze Sibirijskeje pschimožuje so hewak tež k nam wjele žita.

Chinska. Zednanja zastupjerjow europskich mócnáštwow-nochcebža prawje do přědka. Wosebje njemōža so wujednacž, kač mēla Chinska trēbne zarunanja za naczinjenju škodu zaplacizč. Ruska a Zēndželska mataj tu wosebje napscheczne nahlady. Pschi tom so zda, zo Ruska na swoju ruku swōj wužitk pyta. Pišče so, zo chce sebi wot Chinskeje wazne město Miutšchwang wotnajecž a z tym by zašy pschēd Zēndželskej kětru pschewahu dobyła. Zda so, zo je so posledni čas Japanška, kotraž ma w tamnych močach a krajach najwjacy moč, bóle na rusku stronu wobrocžila. Stej-li pak Japanška a Ruska pschēzjene, njemōže žane druhe mócnáštwi wjele pschecziwo nimaj wučinicz.

— Chinske zapóšlanstwo, nawjedowane wot fejšorowoho bratra přynca Tschuna, je nětko swōj pokutny pucž do Němskeje nastupiło. Trochu džiwne a pokutnomu wotpohladanju njepschiměrene je to, zo němscy wojacy zapóšlanstwu swjatoczny pschewod na lōbz podachu.

Afrika. W němskej koloniji Kamerunje bu wotkrěsny hejtman Meier na čahu pschecziwo zběžkarškim wobhydlerjam nimale čezko ranjeny, tak zo dhyrbjesče so nětko k došpolnomu wulěkowanju do domizny podacz.

— W Transvaalu su Zēndželczenjo posledni čas nětore wójnske lěhwa Burow pschewapili, wojakow rozehnali, ale jich mačo zamóhli zajecž. Pschi jěnym nadpadže radži so jim, nětore wójoby, kotrež k buršfomu knježerstwu

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
weštiki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko rumu 25 pj.

Endowp časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 30.

27. julija 1901.

Lětnik 39.

Quo vadis, Domine? ...

(Wustup z romana Henryka Sienkiewicza.)

(Stónčjenje.)

A wudžiwanj zahłada so na Zaposchtola.

— Rabbi, šhto cji je? — zawoła z njepofojom.

A z Pětroweju rukow pucžowanjska šufinja na zemju spadže, woczi hlada-
škej sprostinyschi psched sebje, joho hubje běškej wotewrejonej, we woblicžu
rjowasche so spodžiwanjo, radość, zahorjenje.

Na raz wschaf czišny so na kolenje, z rukomaj psched jobu wupishestrjenj-
maj, a jomu ze rta wudrě so wufschif:

— Ahrysheče! Ahrysheče! ...

A padny na zemju, jako by kschif něčeje stopy.

Dolho trajesche mjelečenje, doniž so w czišchinje zaschachy torchane,
struchle žiwki starca:

— Quo vadis Domine? ...

Mjezastyscha pał wotmołhy Nazaren, ale do Pětroweju wuschow dóndže
zrudny a štódky hlós, kotryž rěčeješe:

— Šdyž ty wopuschajesche mój lud, tuž do Roma du, zo bych fchižo-
wany był na druhi raz.

Zaposchtol ležeješe na zemi, z woblicžom w prochu, njehibajo so a bjeze
słowa. Nazarenej so hižo zdaješe, zo je wómora joho zajala, abo zo je
wumrěl — ale wón wstany na posled, z tšhepotacymaj rukomaj pozběhny
pucžowaršti fij, a ničoho njerěčžo, zhladny k sedni hórkam města.

Šólejec wězo, widžo to, wopjetowasche jako echo:

— Quo vadis, Domine? ...

— Do Roma — wotmołwi z cžicha Zaposchtol.
 A wróćci so.

Barwol, Jan, Linuš a wšchity swětni pšchijachu joho ze spodžiwanej a pšchewapjeni cžim bóle, zo dže bęchu na swěrkach hnydom, hdyž bę wotejšol, pretorijanowje woddali Myriamine wobydlenjo a w nim pytali Zaposchtola. Ale won jim na wšchitke praschenja jenož wotmołwjesche z radošču a z poštojom:

— Knjeza sym widzał.

A hšchęze tón wječor poda so na Ostrijanske pohrjebnišęe, zo by nawučił a šęchził tych, kotřiž chęchu so wufupacž we wodže žiwjenja.

A wottud pšchthadžesche tam wšchędnje a za nim cžahachy džen a hušęišęe cžrjódy. Zdawasche so, zo z kóždeje šylzy martrašęe so narodžuja nowi wuznawarjo, a zo kóždy šęhš a ston w arenje so z wothłosom wotražuje w tysacorych hruďach. Caesar* pławjesche so w krewi. Rom a cęty pohaušłi swět njemdrjesche. Čži wšchaf, kotrymž bę došč zlóščę a njemdrjenja, cži, kotrychž teptachy, cži, kotrychž žiwjenjo bęšę ze žiwjenjom njewole a podčęšęęowanja, wšchity zraženi, wšchity zrudni, wšchity njezbožowni pšchthadžachy šłuchacž džiwnu powęšč wo Bohu, kotryž je z lubošęęe k cžłowještwu so dał šęhžowacž a wufupł jich winy.

Nathadžnjcy kał Bohu, kotrohož móžachy lubowacž, nathadžachy to, cžohož njemóžesche dotal dacž nikomu tehdyšci swět: zbožo z hnady.

Pětr pak zrozemi, zo Caesar ani wšchitke joho legije njepšchemóže žiweje prawdy, zo jeje njepotepja šylzy ani krej, a zo so nětko halle započęina jeje dobyęęo. Zohorunja zrozemi, cžohodla je Boh Knjez joho na pucęu wróćci: wšchako tuto měšto pnyhi, zlóščę, hręšęenja a mocy počęinasche byęž joho měšto a dwójcy stol, z kotrohož džęšęe na swět šęęęštwu cžęłow a dušchow.

* * *

Rokwokoło bę męř. Šórti zdawachy so w šłóncu hręčž. Čžrjóda zašta naposled mjez cirkom a Watikanšę hórku. Wojach dachy so nětko do kopanja jamy, druzhy na zemju položichy šęhž, kłapaki a hoždže, cžakajcy, doniž pšchotowanja njebudža šłóncęene, cžrjóda pak, pšchęcy cžicha a zražena, šłaka so fokwokoło.

A Zaposchtol, z hłowu w blyšęęęatych promjenjach a w złotyh swětku, wobrocęi so posledni króč k měštu. Z dala, tamle w dole, bęšę Tiber widžęč blyšęęęachy; po drnhim brjozy pak mnohosę portikow, šwatnicow, stolpow, mócnych twarow a naposled hlej, daloko, daloko hórki wobłępjene z domami, hobřiķe mrowišęęo ludži, kotrohož kóncy so murjachy w mędrojtych młhach, hńęędo njęskutkow, ale tež mocy, njemdrjenja, ale tež krasnosęęe, kotrež je hłowa swětej, joho šęęęięčęę, ale z dobom tež joho prawo a joho poštoj, wšchohomóćne, njepšchemóžene, węčęne.

Tuž Pětr, z wojakami wóbbath, na nje spohladowasche tak, jako by spohladował wšęch a kraf na swoje džęđžštwu. A rjekny jomu: „Wufupjene sy a moje“. Ničtó pak nie jenož mjez wójštwom, kopachy jamu, w kotrež mějesche šęhž so poštajęč, ale ani mjez wěřiwymy, njewęđžęšęe zrozemicž, zo zawěřno stoji mjez nimi woprawđžity wšęch toho měšta a zo so minu cęsar-

* = fejžor.

wje, wotpluwaju žołmy nječasnikow, zo jo minu wěti, a tutón starc budže tu knježić bjez pschěstacža.

Stónco khilešče jo hiščeže bóle k Dstiji a wulke bě a čerwjene. Cyła mjeczorna strona njebyš počža jo horicž z njesměrnym swětkom. Wojacy pschibličichu jo k Pětrej, zo bychu joho wuslěkali.

Tola wón, modlo jo, wuprosježi jo nahle a pozběhny wysofo prawicu. Katowje zaštachu, jakoby zraženi z joho počžinaujom; wěriwi tohorunjia zatajichu dych w hrudžach, sudžich, zo chce porěčecž, a nasta dospołna cziščina.

Wón paž, stojo na powyschenym mješče, počža z pozběhnjenej prawicu činić znamjo křiža, žohnujo w hodžinje smjercže:

— Urbi et orbi!*

* * *

A tak miny jo Mero, kaž jo minywa wichor, njewjebro, wobeń, wójna abo mór, a Pětrowa basiliķa wobknježuje do tydhe časow z Watikanšich wyhčinow město a swět.

Z pólskeho pscheložik — i.

* = městu a swětej.

Pohrjebna pokladnica w Budyščinje.

Dlěje hač 100 lět w Budyščinje wobstoi „Pohrjebna pokladnica katolskeje wosady w Budyščinje“, kotraž ma w tu khwilu 200 sobustawow z města a wokoliny. Tele towařstwo je k tomu založene, zo mohle po smjercži joho sobustawow jich zawostajenym abo herbam pschinoschki k zapłacenju pohrjeba zenrětoho jo posticjecž. Towařstwo płacži přeni króč pschi smjercži mandželskeho mandželskej a potom pschi smjercži posledniščeje džecžom wobaj razaj 120 hriwnow bjeze wšchoho wotčaha. Šchtóž je hdy swědk był toho, do kajišch wuzosjećow su wndowy pschi nahlej smjercži swojoho muža pschischle, dokelž — byrnje cyle khude njebyle — tola we wokomiku nahladne wudawki za chly pohrjeb zwjesč njemóžachu, a šchtóž dale wopomni, kač často smjercž cžlowjekow nahle pschěhwata, tak zo přjedy za najnužnišche njewotštorčnje potrebnošče jo štaracž njemóžesche, tón bndže pschidacž dyrbjecž, zo tajka pohrjebna kassa jara spomóžnje škutkuje. Dokelž móža po wustawkach tež wojoby z mješčaniskeje wokoliny jo pschijimacž, njechamy zathomdžicž, na tute spomóžne zarjadowanjo tudy pokazacž. Čzinimy to čzim bóle, dokelž su zawěšče mnozy, kotřiž wo pohrjebnej kassy ničjo njewědža. Zo by za sobustawa pschiwzaty był, móžesč jo pola knjeza scholastika a fararja Skale zamołwicž abo pola barbira Thomasa na zwontownej lawškej drózy abo hewak pola kóždoho sobustawa pohrjebneje kassy. Tam dóstanjesč formular na zamołwjenje, kotryž mašch wupjelnicž a zasy wotedacž, na cžož móžesč dalsche wotčakač. Šchtóž hiščeže 30 lět štary njeje, 2 hriwnje zastupnobo pjenjeza zaplacži, šchtóž je štaršji, něšto malo wjac. Pschinoschki su inadne, wncžinjeja mješčanje 50 pj.; w Budyščinje je pola mješčaniskich sobustawow pokladničny pošelnik zběra, zwontowne sobustawy móža je kóžde šchtwórcž abo pollěta z póštom pošlacž, abo tež w Budyščinje pola pokladničneho pošelnika, knjeza šchtrykafškeho mišchtra Salma na režničnej hašy, wotedacž. Nadžijamy jo, zo tuta špomnjeńka k tomu pschicpěje, zo jo prawje mnohe sobustawy do naschjeje kassy zamołwja.

P s c h e d s y d s t w o.

3 Ružich a Sakskeje.

3 Marijného Dola. Džen 23. julija wophta klóschtr a pschedsťaji so přeni krócz hnadnej knjeni abbatissy nowy klóschtrski vogt, zastupjeť klóschtra pschěb sejmom. Ze to tajny legacionski radžičel ze Salza a Lichtenau nad Žornofykami (Sornfig) pola Pomorc, kotryž je na město loni zemřětoho z Polenc nad Kumnawdu stupil. Pschijědže tu po 1/212, slubi, zo chce so, sčtož móže, za zbožo a wužitk klóschtra přecowacž, a wotjědže wokoło 5 hódž. popoždnuj. — Nara sylne njewjedro zatkadžesche tu runje, hduž z dwórnišesča do klóschtra jědžesche. Wstyk dyri w samnym času do klóschtrseje pivarnje, hđžež pak jenož na měřicku 3 m daloko cyhele rozbi. W jnsodnych wsach njeje tak hnadnje wotěschło.

W Tischnowicach pola Brna na Morawje w tamnišjim klóschtrje cistercijskich knježnow běšche 22. julija swjatocžne zadraščenjo 7 młodych knježnow. Mjez nimi su tři Serbowti: knježna Šanža Wjenfec z Róžanta, kotraž mjeno Theobalda, knježna Marija Wiczazec z Prawocžic, kotraž mjeno Bernarda, a knježna Marija Bjedrichec z Budyšchina, kotraž mjeno Michaela dósta. Najdostojnišči knjez biskop dr. Frane Bauer z Brna běšche pschi swjatocžnosći pschitomny a měšesche pschi njej němsku a čěšku řečž.

3 cnyloho swěta.

Němska. Dwaj dnaj trajesche sčesta hlowna zhromadžizna towarštwu caritas w měsće Nachenje. Zo ma tute towarštwu tež w ščěrschim swěće dobre mjeno, pokaz so z tym, zo bě tam tež swětna wyschnosć zastupjena pschěz wyschšchoho přāsidentsa nad rheinškej provincy, excellencu Rasse. Tutón tež zjawnje na zhromadžiznje wupraji, zo drje knježčerstwa wjele činja, zo bychu nuzu wotstronili, zo pak hiščeže sčesčesčanskej lubosći došć wysche wostawa. Rozprawy, wuradžowanja a zjawne sšhadžowaní so potom wotměnjachu. Z rozprawy pschědšdy towarštwu, Monsignore Werthmanna, bě widžecž, zo towarštwu w tu šhwiln pschikšuscha 8 biskopow, 10 wječchow, 135 zemjanow, 207 towarštwow a wustawow, 49 domkapitularow, 742 duchownych atd. Towarštwu je dotak hižo na wschelafich polach sčesčesčanskeje lubosće džělało. Stara so za rozwucžowanjo džělacžerjow a džělacžekow, za wotghladanjo thorych, za wotstronjenjo wopisťwa njez ludom a wo mnohe druge wěcy. Woschje bě so towarštwu poslednje lěta tež wo to staralo, zo by wonka na wsach wosoby rozwucžowacž dało, tak maju thorych wothladowacž.

— Sčto so tež z małymi šřědkami za šhudych činicz hódži, pokaznja we měštych městach nastawace tak mjenowane domy za wotpadanki. Tak je na pschiklad w Barlinje, hđžež je hubjenštwu došć, tajki dom, kotryž wschitko hromadži, sčtož ludžo wjacj trjebacž njemóža abo njechadža, n. psch. šndobja, stare roztorhane drašty, wotnoschene klobuli, papjery, hraški za džěči atd. Woschibity wóz jědži šťajnje po měsće, zo by wěcy hromadu wozyl. W domje so potom wěcy wuporjědžuja a z tym sebi hiščeže šťari a šłabi ludžo pjenězj zasťuža. Šhudži ludžo sebi potom thodža kupowacž, sčtož do domu trjebaju, a płacža za to jenož to, sčtož je so za wuporjědženjo wudacž dyrbało. Dostawaju tam lampy, thoschjowc mlyny, wschelafe kuchinšje naprawy za 5—20 pjenězřow; došřoknu draštu za džělacžerja za hřiwnu. Druzj kupuja sebi wschu třěbnu nadobu do domu za 5—10 hřiwnow. Tak so z wěcamí, kotřěž so njetrjebawšči w domje waleja, wjele dobroho šťutkuje.

— Haczruniež knjezeŕstwo pschecy hiŕŕheje wozjewiło njeje, kajŕe ka maja ŕo na rataŕŕe wupłody poŕtajež, ŕo tola pschecy dale wjele wo tom piŕŕe. Nowiŕŕe nowinki nimale weježe wuŕtupuja a po nich by ŕo cło meło uahladnje powjeŕŕŕež. Za piŕŕeńcu by ŕo meło pschichodnje 7,50 hr., za rožŕu 6 hr., za wows teŕ 6 hr., za mjaŕo, butru a twaroŕŕi 30 hr., za poež 35 hr., za ŕoŕbaŕu 45 hr. po dweju centnarjach plačŕiž.

— W Elŕaŕu-Vothringsŕej je doŕalni ŕtatni ŕekretar miniŕterŕwa Puttkamer ze ŕluŕbny ŕchoł, a na joŕo meŕto dŕrbi pječŕa wuŕŕŕŕŕi prāŕident Schleŕwig-Holŕteinsŕej, Rōhler, ŕtupiež, ŕotryž beŕŕe prjedny hižo w elŕaŕŕŕi ŕluŕbach. Na njohu ŕo tam drje jara wjeŕelili njebychu, doŕelž bychu z toŕo juđŕiž chcyli, zo chce knjezeŕŕwo pschecŕiwo francōŕŕŕi rēčŕacym poddaŕam hiŕŕheje ŕrucŕiŕŕo wuŕtupowacŕ.

— W Litawŕŕim wōlbŕnym wotŕjeŕu Niemel-Heydeŕrug, ŕotryž je njeboŕ maŕŕŕall Moltke hacž do ŕwojeje ŕnjercŕe zaŕtupowal, meŕjachu ŕo nowowōlbny do ŕeŕŕorŕŕŕo ŕejma, piŕŕi cŕimž ŕo poŕaza, zo ŕu tam konŕervativni wjele hloŕow žubibili, ŕocialdemokratam paŕ wjele hloŕow pschibyło. Tuž budŕe mjeŕ konŕervativnym a ŕocialdemokratŕŕim kandidatom wuŕŕŕa wōlba.

— Druŕa jara waŕna wōlba ŕtawa ŕo 25. julija we wotŕjeŕu Duisburg-Wūhlŕheim nad Rheinom. Centrum a nacionaliliberalni hižo njedŕele doŕŕo ze wŕŕeńi mocami za wōlbny dŕŕelaji.

— Doŕŕo doŕež ŕmŕ za deŕŕeŕŕikom ŕaloŕeŕŕili podarmo. Skōncŕnje je ŕo njeboŕ wotewriło a zapraŕlu zemju wōŕŕhewiło. Pola naŕ je wŕŕitŕo hiŕŕheje nimale derje bjeŕ ŕŕŕodu woteŕŕŕo, hacžruniež ŕu teŕ tu nēhđeŕŕŕŕiž njewjedro zapaliło a žlŕwŕi ŕŕŕodu načŕiniŕe. Hōrŕŕe powēŕeŕe pschŕŕhadŕeju z druŕŕŕi ŕtron. ŕaloŕŕnje zaŕhadŕeŕŕe njewjedro nad Berlinom. Wichor hōwŕeŕŕe kaŕ orŕan, deŕŕež ŕo lijeŕŕe a ŕrupy wulŕe kaŕ buny ŕo hypotachu deŕe. Wichor wotŕy mnoŕe tŕeŕi, roŕtorŕa teleŕonowe groty, ŕpowala hŕōdōnŕŕy a plōty, a wutorŕa z ŕorjenjemi wulŕe ŕŕtomŕŕa. Wjele haŕow ŕtojeŕŕe pod wodu. Taŕ ŕurowe zapuŕŕeŕŕe načŕini njewjedro, zo dŕrŕeŕŕe wohnjowa wōbora na pomoc pschŕŕŕwatačŕ. Na polach roŕnjeta wichor popŕy a woda pocŕež pola a zanjeŕe je z peŕŕom. Piŕŕi njewjedrje zatepi ŕo 7 wōŕobow. Tež z druŕŕŕi dŕelow Rēmŕŕej — kaŕ z Heŕŕenŕŕej, Badenŕŕej, Bayerŕŕej, Schleŕŕŕej a Schleswig-Holŕteinsŕej — pschŕŕhadŕeja ŕtruchŕe powēŕeŕe. Toŕorunja beŕŕu we wuŕŕaju ŕurowe njewjedra, wōŕeŕje w ŕrajinach nad rēŕu Innom padachu z ŕrupami wulŕe ŕruchŕi ŕodu hacž pječŕ centimetrow doŕŕe a ŕeŕōŕe a tŕi centimetry toŕŕe. W Salzburgu meŕjachu w nočy wot 19. na 20. julija ŕŕtyri ŕylue hrimanja. Rūđŕo beŕŕu w taŕŕim ŕraŕŕe, zo ŕo ŕŕoro we wŕŕeŕŕ domach piŕhež cyŕu nōe ŕwēca ŕwēeŕŕe a ludŕŕo ŕebi njewŕŕjachu ŕehnyčŕ hič. Dalōŕo hacž do Bayerŕŕej beŕŕu doŕe wohnje wūđeŕež wot njewjedra zapalene.

— Ze wŕŕelatiŕŕi rjadownjow nēmŕŕŕŕi ŕeleŕnicow jeŕđŕi najwŕacy ludŕi w ŕŕečŕej rjadowni. Rēta 1899 je ŕo za prēnju rjadownju plačŕiło 23,3 mill. hŕŕwnow, w druŕej 118,8 mill., w ŕŕečŕej 244,9 mill. a w ŕŕwōrŕej 115 mill. Rēta 1890 hiŕŕheje w ŕŕwōrŕej rjadowni telŕo njejeŕđŕachŕ. Wot toŕo čŕaŕa paŕ, zo ŕu w ŕŕwōrŕej rjadowni teŕ ŕawŕi, jeđđŕa teŕ w ŕŕwōrŕej dale wŕacy.

— Eŕŕoŕŕ Polatow ze wiŕŕim prawom najbōŕe roŕŕorŕa, je to, zo ŕo w jŕŕ rēčŕi ani naboŕŕina wŕacy wuēŕiēž njeŕmē, hacž runiež bychu duŕŕowni teŕ taŕŕu wuēŕbu w cyŕŕwi wūđeŕeli. Taŕ meŕeŕŕe njedawno w Dobrŕŕicah pola Pōŕnanja tamniŕŕŕi duŕŕowny naboŕŕinu w cyŕŕwi a nadobo pschŕiūđe do cyŕŕwe tamniŕŕŕi meŕŕeŕanoŕta z poliŕiŕŕom, doŕelž bē ŕŕŕŕŕal, zo tamniŕŕŕi

duchowny dżęci pólsti wuczi. Arcybiskop Stablewski je so tohodla ze wschim prawom pola knjeżeństwa truce wobeżeżował, zo so śwětna wschynoscź do cyrkwyj dobywa a do nabożyny męcha, z dobom je tež męszczanostu wobskorżił.

Danisa męscjeje dotal pschecy konservativne ministerstwo, hacź runjeź hižo lěta dolgo wjetšichny mjez ludowymi zapóslancami njemęscjeje. Haczrunjeź so kral we swojej wysokaj starobje wot zwuczonych ministrow dżělciź njemóželce, je tola nětko jich ze słužby puschežic a liberalne ministerstwo pomólać dyrbał pod pschedysdystwom profesora Deunkera, dofelź mjez 114 ludowymi zastupjerjemi konservativna strona wjacj hacź 8 wětšych pschiswijnikow njemęscjeje.

Italija. Crispi, na fhwilu so trochu wustrowiwšchi, je zasj hubjenšchi, tak zo drje za wustrowjenjej nadžije njeje. Surowa čzopłota, kotraž w Neaplu knježi, jojo jara słabi.

Rom. Swj. wótc je nowu łacjonisku odn (pěseń) zbašnił, kotraž bu hnydom do 13 cuznych rěči pscheložena. Napismo ma „A Jesu Christo ineuntis saeculi auspicio“, wot Jězusa Khrystusa za započaty stotk zafitowanjo, a wopisuje w rjaných wersach nathwilne podtkóženjo cyrkwyje a bamžowstwa — wobžaruje, zo so čłowještvo pschez njewěru same ponižuje a wonjeczežuje, a prosy Boha, zo by w jenej wěrje a póccziwosczi ludy zasj zjednocził.

Francóžka. Swjaty wótc je francóžskim cyrkwinškim rjadam pschez kongregaciju biskopow a mnichow pisacź dał, tak maju so psched nowym towarštwowym zakonjom zadžeržecź. Wón zasjuda wschě postajenja w zakonju, kotrež prawa a swobodu cyrkwinškich rjadow ranja. Zo pak njebychu cyrkwinške kongregacije zaschle a Francóžka tak sama najwjacy ischodny njeměla, dowola jim bamž, zo smědža swoje wustawki po nowym zakonju tak daloko pscheměnicź, kaž so to z wosebitym zaměrom, za kotryž su založene, zjednoczić hodži. Někotre rjady, kaž na pschiklad jesuicža, njebudža pak z cyła knježeństwo wo dowolnosć prosjeć, zo bychu móhli swoje zjawne wustawy zathowacź, dofelź je jim hižo knježeństwo powěto, zo dowolnosće njedóstanu. Na zbožo pak maja woni w najwažnišchich swojich wustawach telko derje zmyslených śwětných wučerjow, zo njebudža pod nowym zakonjom čerpnjeć.

Jendželsta. W přenjej komorje wuradžowachu wo pschisazny, kotruž ma kral plahi swojim frónowanju wotpołożicź. Dotal bě w pschisazny mnoho, ischtož dyrbjelce katolikow jara ranicź. Nětko maja so z njeje wschě katolikow ranjace słowa wotstronicź, a kral w nej nicžo druge njewupraji, hacź zo chce so truce jendželsteje wěry džeržecź.

— W Londonyje zehńže jo wulki kongreg lěkarjow a wučonych, kotřiž wojebję wo tuberkulošny wuradžowachu. Wojebję zajimawy bě tam pschednoschť znatoho profesora Kucha, kotryž, so zložujo na mnohe pospyty, tam pschednoschowske, zo je tuberkuloza pola ludži cyle hinascha, hacź pola skotu, a zo potajim tež nathynjenje pschez cyrobu, kaž mjaso abo mlofo, jo štać njemóže.

Španijska. W Španiskej so dale muči. W męscje Saragosy wotměwachu so processiony k dobycžu jubilejskeho wotpuska. Dule sšladnosć wuži wot swobodnych mulerjow naschězuwanj praf a napadowasche pobožny lud. Z toho nastachu krwawe puki, tak zo naposled biskop sam tajse zjawne wobchadny zataza, zo by so frejpschelecžu zadžěwalo. Wschynoscź je pschecziwo herjetarjam pschestaba a pschemjenska.

Šwedzka. W pschistawje w Stokholmje je amerikanska łódź z wjacj tyfacami tonami petroleja rozleczala a so spalila. 15 wosobow, mjez nimi 4

šwedcy klonich, pschindžechu wo žiwjenjo. Petroleum so wězo na wodže dale palešče a hrožišče drugim lódzam a twarjenjam pschi brjozy z wulkim strachom.

Ruska. Němski fejžorski princ Adalbert, kotryž bě na wuwučowacej lódzi „Charlotte“ do Petersburga pschijěl, bu wot fejžora Wiklawicha jara pscheczelnje pschijaty. Hdyž bě ze swojim pschewodom na fejžorskim dworje pobyl, wopyta joho fejžor sam tež na joho lódzi.

— Ruski wulkowejšč Alexander Michailowicz wopytuje w tu chwilu mjeńšče staty na balkanje. Z Bocharseje poda so do Rumunsteje a wschudže joho jenak pscheczelnje witachu. Ruska je stajnje wědžala tamne staty sebi derje zmyšlene a wot sebje wotwisne dđeržecž, zo by pschecy wěstu pschewahu napschecžo Turkowskej měla. Turkowska pschecžiwu tšchescžanam wojebye w itaroserbiskej provincy jenak njepscheczelnje wustupuje. Někotrych tšchescžanow zasy posledni čas morichu. A hdyž dyrbjesche njedawno serbiski diakon na grecki šwjedžen swj. Pětra a Pawola (12. julija) na mješniha wušwjecženy byčž, dobywasche so turkowska wyschnošč a wojacy do cyrkwje a zadžewachu wušwjecženju. Serbiski metropolit w Brisrencze je tohodla tamne cyrkwje zamknyl.

Turkowska. Njeměry na turkowsko-serbskich pomjezacy pschecy pschiběraja. Wojebye turkowsch Albanesowje su na někotrych městnach, kaž w Kotaschinje a Mitrowicy hroznje zatkadželi. Turkojo wězo zasy winu wot so storkaju a ju pomjeněhujaja. Tola je tam šultan wošebitoho zastojnika pošal, kiž změje wěcy pschepytowacž.

— 23. julija pschejědže němsta lódz „Gera“ z hrabju Waldersee-om pschěz Suez; 10. augusta chce Waldersee ze swojim pschewodom do Hamburga doječž, hdyž chce joho fejžor sam powitacž. Wošebite wotdželenjo němstoho móšstoho lódzništwu pod wjednistwom pryncy Heinricha je jim napschecžo jěło.

Afrika. W Pretoriji zemř mandželska přäsidenta Krügera, 67 lět stara. Za Krügera, kotromuž je wona 9 synow a 7 dźowkow porodžila, budže to wulka žrudoba, dofelž staj w jara zbožownym mandželstwu žiwaj bykjo. Wona běšče jednora žónšta, ale šwojeje lubofčiwosče a dobročiwosče dla nic jeno pošla swojoho luda, ale tež pola žendželčanow derje widžana.

— Burowje w Kapskej koloniji pschecy hiščeje zmužicze wojuja a špytuja tu a tam tež města, wot žendželčanow wobsadžene, nabběhowacž. Tak pschimachu město Oberdeen, ale njemóžachu je dobyčž. Zo so Burowje tak prócuja, do Kapskeje kolonije so dale hlubje dobyčž, ma drje swoju pschicžinu w tom, zo we swojim zapuščenyh kraju došč cyroby njenamataja.

Amerika. Nowe njeměry hroža mjez republikomaj Chile a Ekuador w južnej Americy. Ekuadorski generalny konsul Arias Sanchez bu we Valparaiso, w Chilskim hlownym měsčje, morjeny. Najprjedy joho potšělichu, potom joho doškóchu a naposledku jomu wuschi wotrězachu.

Wšchecžiny.

* W Budapešče maja zajimawu nowinu, mjenujcy nowinu, kotraž swoje powěšče swojim wotebérarjam z telefonom ščeje. Załožichu ju 1893. Mějesče z wopřěda 2000 wotebérarjow — nětk ma pał jich na 20,000. Wšchěbnje telefonuje redakcija politiske nastawki, wšchěbne podawki, zabawne kuski, pschednojčki, koncerty pschěz wojebye wulke telefony. Wotjad, w kotrymž so podawki wšchěbnje wot rano 8 hodžin hač do wječor 11 hodž.

rozješčjeleja, je fručje postajenj, a tač móže kóždy woteběrat na te džěle wosebje posłuchacz, kotrež joho najbóle zajimaja.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1901: kk. 543—546. z Radworja: Jakub Libš, Michał Nawka, Mikławš Wincar, Michał Lukaš, 547. Jan Khilan z Kamjenej, 548. Hańža Wjeršowa z Brjemjena, 549. duchowna knježna Bernarda Wićazec w Tišnowicach na Morawje, 550. dr. Rudolf Horský, farař w Šárey pola Prahi, 551. Frane Čapek, farař w Kunraticach w Čechach.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je so woprowało: Na Seligerec křicznach w Radworju 5 hr., Marija Grubertec (šwalča) z Radworja 5 hr., na Bukey-Čórliech kwasu w Měrkowje 12 hr. 35 pj., njemjenowana z Radworja 11 hr.

Za nowu kapaču w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Klóštr Marijna Hwězda (I. rata) 1000 hr., A. Lehrer ze Žitawy 100 hr., klóštr miłosćiwych sotrow we Grunawje 50 hr., blok twarnych kamuškow (privatier M. Šolta we Wotrowje) 40 hr., tohorunja H. Buhr w Marijnej Hwězdze 40 hr., M. S. z B. 7 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7468 hr. 67 pj. Dale darichu: Молоканы (50,00 hr.) 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratřstwa „Šězušoweje Wutrobny“ a „Šapostchořstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitw w měsacu augustu Bohu woprowacz: „**zo bychu wšichity křesćenje njedželu dořtojuje šwjećili**“.

Pola redaktora su po jara poniženych plačiznach na předaň a kóždy čas tež přez kk. agentow dóstać tute Dučmanowe modlerske knihi:

Ročna Swjatnica katolskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (předy 4 hr.), do koje wjazana z čerwjnym řězkom 3 hr. 50 pj., do koje wjazana ze zlotym řězkom 4 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 5 hr.

Khwalce Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zešite 1 hr., do koje wjazane z čerwjnym řězkom 2 hr., do koje wjazane ze zlotym řězkom 2 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do koje wjazana z čerwjnym řězkom 75 pj., do koje wjazana ze zlotym řězkom 1 hr.

 Erjedu 31. julija rano 1/2 6 hodžin wotřhad procejsiona do Rumburga z Budyšcina, rano w 5 hodžinach boža mřcha tam.

XXVII. Hłowna skhadžowanka Serbskeje Stud. Młodžiny 10., 11. a 12. augusta

w Eignerec hosćencu „pola jelenja“ w Hodžiju.

Sobotu: w 6 hodžinach posedjenje Wubjerka.

Njedželu: w 3 hodžinach Hłowna zhromadžizna.

Wječor: koncert Myšečanskeho spěwarskeho towarstwa.

Diriguje knjez kantor Kocor-Hodžijski. Potom reje.

Póndželu: Wulět.

Studowacu młodžinu a jeje přećelow, wosebje serbske towarstwa a wšitkón naš lud najhorecyšo přeprošuje

W Lipsku, w juliju 1901.

stud. jur. **G. Gólc**, t. č. hłowny starši.

Čiřičež Smolerjec knižicizničejnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósce
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 31.

3. augusta 1901.

Lětnik 39.

Swjatoho Pětrowej kluczej.

Pšched lětami porjedžeshe so we schwabstim měštačstwu cyrkej. Wšchitto běšhe nanajrjeńšcho zhotowjene, jenož jene, abo — jedyn běšhe zabych: swjaty Pětr. Zwónka wyšhe nabocznych cyrkwinych duri mjenujey stojeshe stara postawa swj. Pětra. Šižo pšched snadź 600 lětami běchu ju pobožni přjedownicy postajili, nětk pak bě ju čas a wjedro cyle wohidžilo. Prawica, kiž žohnujo so wupšhejtrjewashe, běšhe wšchě porstny zhubila, wobliczo běšhe nje-nahladne, drašta čorna, a kluczej w lěwicy runajštej so łamanjomaj. Ludžo běchu so na tajki napohlad zwučili, a nichtó njebě so pšchi wobuowjenju cyrkwy na nju dopomnił, khiba jedyn — a to běšhe Pětr, młody zamkaršći pomocnik. Wón čješčowashe a wažeshe sebi postawu pšhejara, z přenja dofelž běšhe wona wobraz jocho patrona, z druha dofelž cyle blisko pod njej jocho njeboh nan w rowje wotpocžowashe, a z tšecža tež klucžow dla, dofelž je klucž rjemjeslniske znamjo zamkarjow.

Senoho dnja po swjatoku sedžeshe zamkarjowa swójba a z njej młodženc Pětr za blidom. Mišchr wuřwalowashe ponowjenjo cyrkwy, a to čjim wjeselscho, dofelž běchu pšchi tym wšchě zamkaršće džěla jomu dowěrjene byle.

„Wšchitto je rjane“, praji młodženc, „ale swj. Pětr!“

„Swj. Pětr? Šdže dha?“ džiwashe so mišchr — „tola — haj, prawje masch, Pětrje! — na swjatoho Pětrowu postawu wyšhe duri smy cyle zabychli! — zawěsće, tež ta dyrbi so porjedžic; je to našcha čěstna winowatosć.“

„Wuproschu pak jebi, mišchrje“, džeshe Pětr, „kluczej chcu ja džělać; nježadam za to ani mždy a čzasa; chcu radšcho wšcho po swjatoku džělać, jelizo mi železo k tomu daricze!“

Mišchr wjeseleshe so na pěnym zmyslenju swojoho pomocnika a wotmołwi: „Derje! — a ja dam potom kluczej dohotowacž, jedyn so pozłoci, a

drugi so posléborni. Slubju pa tež, so za to postaracj, zo so četa statunda wobnowi."

Tak so sta. Pětr wudžěła wumjelskej kluczej, do brody staji troji kšichž; jene pschimadło wupjelni Žezusowe mjeno, druge mjeno swjateje Marije. Měcejanscy zamkarjo pa nahromadžichu pjenjež, tak zo móžesche so postarwa nanajbohaczišcho ponowicj a wudebicj. Za krótki tydženje stojische wona w zdobnej pyšce tam horjela nad durjemi, a kluczej zyboleschtej so we šlóncu.

"Twój patron zawěcže tebi njezabndže, šchtož sy za njoho činił", praji knjež farač, naschoho Pětra zetkawschi. Pětr pa sam njewažesche to tak wušofa, šchtož běsche dokonjał.

Bórzny po tym pucžowasche Pětr do cuzby. Cuzba pa njeje domizna. Džesche so jomu, kaž wschěm druhim; dženska lěpje, jutše lubjenišcho. Tola wosta pschi tym jenak dobry a porjadny, a wobsta wschndžom z čjesčju. Dželašche tu a dželašche tam, mjenjesche mišchtra a město, tola wschndžom wobšhowa jenak dobre, čishte šwědomjo a křtu žiwu wěrn.

Tak pschińdže tež do Wina. To je krasne a wulke město. Tu chysche so Pětr derje wudošpołnicj. Ale wulke města maja tež swoje wulke schpaci. Tu tež wschelake lohke nōžki, a mjez nimi tež — padušchi. A hdyž Pětr tak jenoho ranja wotuczi, běsche kamerad hižo stanył a z hospody woteschol, ale jebi tež Pětrowu móščen, časnik a druge nuzne wěcy k wopomujecju sobu wzał.

Tajke schłodowanjo začu Pětr jara hótfo; z pilnosčju džěn běsche sebi křoški zaslužil, ze žltuwoščju je hromadže džerzał, a nětk běsche nadobo runja — proscherjej. Tola do Dnuawy Pětr tohodla njesforzi. "Chcu džělo pytač, a potom je mi zasj pomhane", tak praji wón pschi sebi, a džesche nětko pošny dowěry a nadžije hašu won a druhu nuts k wschěm zamkarškim mišchtram a naprašowasche so wo džělo. Ale wschndžom kłapasche podarmo. Takle thodjo a wschndžom wotpořazany stojische nadobo psched wulkim křasnym twarom, psched hobskej cyřiwju — psched „domom swjatocho Schěžepana". Zastupi, rozhladowasche so, džiwasche so a dohlada so na rjane šwjećo swojoho patrona, swjatocho Pětra. Psched nim poskafny, swojej rucy štykny a jo tak prawje nutnje pomodli. Nětk zběhny swój šnadny wacžok a wuńdže. Ale šchto nětk? Tu jomu pschipadny, zo drje je najmudrišcho, hdyž so za zamkarškej hospodu naprašuje a tam potom swój wucžek pyta.

Tak činjesche. Přenjoho lěpichoho, kotrohož zetka, woprašcha so za hospodu. „Džicže runje won, potom na prawicu, přenju přěčnu hašu nuts a potom napschecjo po hašy dele a t. d.", wotmołwi prashany. Pětr džesche; ale na dobre zbožo, njewědžesche, hdyže džě. Nadobo wuhlada wosobne twarjenje z rjanym portalom. Nad portalom pa blyškotaschtej so wulkej mjeđžanej kluczej, derje pozłocžanej a na kšichž pschicžinjeney.

"Wohu džak!" zdychny Pětr wjesolny, „tu je hižo hospoda!" pschenđže portal, wotewri přenje durje a zastupi. Běsche nětk we wulkej istwi. Wlido tu njebč, jenož stólcy a stoły stojachu po boku pschi seženje. Naposčžěn sedžeschtaj mužej, z křibjetom k durjam. „Mha, tu je čakačnja, tu budu najprjedy wuprašowany", praji Pětr pschi sebi, žwosta pomiznje pschi durjach stojo, wotpołoji swój wacžok, wucžahny a zřadowa čishe swoje wupokazma a wušwědčenja. Mjez tym postanychtaj tamnaj mužej a pohladnychtaj na pschifhadžacoho — mužej běschaj — měšchnikaj. Staršchi z njeju — hižo

schędziwce — pschistupi k Pětrej a woprascha so pscheczelniwje, z káskim pscheczjom je sem pschischol.

„Tu je tola zamkatśka hořpoda! Chcych tu pojěć a so wo džěło po-
starac“, wotmołwi zdwołniwje Pětr.

Knjez so smějo dale wupraschowasche: „Cžohodla macze, pscheczelo, tutón
twar za hořpodu?“

Wotmołwijo rjetny Pětr: „Wyjsche duri wuhladach kluczej; a klucze
znamjenjeja džěn po chłym śwěće zamkatśke rjemješto.“

„Tak, tak! je chle prawje“, mēnjėsche mēšniš, „a powědajće mi hišćeje,
z wotfel pschińdžecze a hđže chceće!“

Pětr rozprawjėsche nětk nadrobnije, z wotfel pschińdže, šchto je joho do
Wina nucžilo, tak złě je paduch z nim pohrał, tak je so potom w domje
swjatoho Ehcžěpana modlił, a zo dowěru wošěje na swojoho patrona nje-
žhubi a njepuščězi.

Wile a pscheczelniwje počojėsche stare cuzniika prajo: „Luby pscheczelo,
njejsče so zawěrnó myšlili; seže na prawym mēstnje, jenož dowčafajće šhwilku!“

Na to zaštupi mēšniš z tamnym druhim knjezom do pódlańšćeje jštwy;
a za něhđže džefacž mjeńščinow so wobaj wrěczěšchaj, ale — tšeczi knjez
pschińdže z nimaj, a tutón běšche — w biskopškej drafcze: cžewjenc kucšle na
šutanje, złoty šichž na złotym rjecžazu na wutrobnju, śwěczaty pierchcžěn na
porěče a cžewjenu cžapku na hłowje.

Pětr so začčewjenu a zaštróženu poštanj. Tamny wošobny knjez pať
pschistupi pschod njoho a rěčjėsche: „Ty šy mi luby cuzniik. Šy prawje
namakał hořpodu, a ja šym nan hořpody!“

Pětr sebi lědma zwěri woczi pozběhnyč, a štrachocžiwje šchulotafche:
„Knjeze, njejsče dha wy biskop?“

Nětk pať powuczi tamny znaty schędziwce našchoho Pětra: „Šaj, pscheczelo,
je biskop, fotińž z wami rěči; je — joho Eminenca, nuncius joho swjatofče
bamža Pia IX., a tutón dom je joho palašt, a kluczej nad durjemi znamje-
njatej kluczej swjatoho Pětra a štej znamjo, zo tule bamžowy zaštniik bydli.“

Nětk padny Pětr na swojej kolenje — wutroba jomu pufotafche. Nuncius
pať položil jomu rucy na hłowu a rěčjėsche: „Šlej, mój šyno, tak špodžiwnje
je tebi swjaty Pětr prawu hořpodu pokazal! Wudž štajnje šwěrnj swjatomm
Pětrej a joho nastupnikam, a tebi so derje póńdže w žiwjenju a šmjerczi.
K tomu pomhaj tebi Bóh Wóte, Šyn a Duch swjaty!“

Nuncius wrěči so do swojeje jštwy. Šlužownik pať pschistupi, wjedjėsche
Pětra za blido, kiž běšche bohacze z jěđu a piečom za njoho nastajene.
Pětrej wubjernje škodžjėsche, ale wjele — wjele bóle wofšchwjėsche joho
wutrobu a dušchu wjesofofčž a radoščž, zo je biskop, zo je — kardinal joho
požohnował.

Znaty cžejčowny štare, wulcy wucženy a šlawny kanoniš, pošydnj so
pschi zbožownym Pětru, rěčjėsche dale wutrobnje z nim, šfónežnje pať poda
jomu wot Eminency 25 šchěnaťow; šam hišćje pierč pschipožóži. Těž dari
jomu k wopomnijecžu rjane šwjeczatko: „Křhřstis Pětrej klucze pschepodawa“
pschědštajowace.

Pětr na pisomne porucženjo wot swojoho mēšniškolho pscheczela bóržy
dobře džěło namaka a wošta hišćje něłotre lěta we Winje. Šdnž běšche sebi
nahladny pjeněz nahromadžil, wrěči so do lubeje domizny, hđžčž zamkatśwo
na swoju ruku založi. Do najrjeńšich a najzbožownišchich dnjow swojoho

žiwjenja pschiliczi džen audiency psched Winstim nunciom. Róždolětnje pschistupowasche na swjedženju swjateju Pětra a Pawola k božomu blidu ze wschěmi swojimi swójbnymi, dawasche porjadnje jałmožnu za „Pětrovy pjenježt“ a wotměwasche swójbnj swjedžen. Lěto wot lěta pschi tym powědasche poľny džaka a wjesoloho dopomnjenja stawiznu wo „Swjatoho Pětrowymaj kľuczomaj“.

Bo Rummel: js.

3 Łuzich a Sakskeje.

3 Budyšcina. Runje (pjatk popołdnju) mamy pschi slynym njewjedrje jara nadobny deshej. Bohu džakowano! Dolho smy za nim žadali!

Ze Schweidnitz w Schleskej. Tež tu wotpoľožu na swjatu Mariju Madlenn jena Serbowka w kľoschtrje Wórschlinkow swjatocnje slubny wěčnjeje cžistoty, kľudoby a posľuschnosće, mjenujcy Wórscha Krawec z Miloczie, nětko sotra Rhata wot swj. Kamisia. Zo tak wjele serbskich knježnow wulke a cžežke powołanjo wuzwola, je dopokaz strowoho a dobroho žiwjenja našeho ľudu. Prawa zda so mi tohodla z druheje strony wuprajena mysliežka, zo měla so statistika wschěch serbskich sotrow a mniachow zestajecž.

Ze Welchradze na Morawje je tón tydžěn wulki katholicke zjěžd k wosebitomu cžežćenju swjateju Cyrilla a Methodija, japoschtoľow Sľowjanow.

Dobrym Serbam! W poslednim čisle hižo bě hľowna skhadžowanka serb. stud. mľod. wozjewjena a tež přecelne přeprošenjo na nju. Tohodla wočakujemy, zo Wy Wašim studentam hańbu činić njebudžeće, ale zo Wy bohaće hnydom popołdnju na zhromadžiznu k nam přińdžeće. Zo su wšitey, bohaći a kľudži, mľodži a stari jenak jara witani, je loni „Posol“ powučil. Potajkim na wjesole zasowidženjo njedželu 11. augusta w Hodžiju! Wosebje wočakujemy naše knježny a našich mľodžencow, zo bychy so ze swojimi studentami zeznali a zahorili, dokelž jim sľuša přichod naroda. K—k.

3 cňloho swěta.

Rěmska. Šłonežnje je knježestwo nětko namjet za pschichodne cľa wozjewiľo. W namjecze je nowe a wosebje wažne postajenjo, zo cľa za žita tež pschěz pschepnyške zwjazki so njesmědža pod wěšte mjazy ponižecž. Zato tajke mjazy pľacža za rožfu 5 hr., za pscheńcu 5,50 hr., za jecžmjeń 3 hr. a za wows 5 hr. na dwaj centnaraj. Za žita z wuktraja pschitħadžace, kotrymž we wosebitym zwjazku nižšje cľa pschizwolene njesu, bychy wucžinjale za rožfu 6 hr., za pscheńcu 5,50 hr., za jecžmjeń 4 hr. a za wows 6 hr. W pscherěžu by potajkim cľo na žita pschichodnje 1,50—2 hr. po dweju centnarad wjac wucžiniľo. Powyschene su tež cľa na stót, mľaso, butru a druge ratariske wupľody. Tež za mnohe pschemysľowe wěcy su wjele wyschšje cľa namjetowane; tak měľo so za schijace mašiny 200 hr. (dotal 60) a za jězdne kľa 150 hr. (dotal wokoľo 24) pľacžicž. Cyľy nimale wobschěrnj namjet budže nětko haľle w zwjazkowej radže a w fejšorskim sejmje wuradžowany a je k wocžakowanju, zo budže to abo tamne na nim pscheměnjene. Najhorchšje bitwy budža drje dľa cľow na žita; je to z toho widžecž, řak su so nowiny wschelatich strow na ľedom wozjewjeny namjet walile. Swobodnozmysľene a socialdemokratiske, kotrež

dżę su z cyla pšhecziwo wschēm clam, sforza a zafhadżcja na cla a hroža, zo so cych nēmști kraj zahubi, jeli so powyšchene cla woprawdże zawjedu. Wšchē druhe kraje, kotrež žita do Nēmšjeje wuwozuju, po jich mēnjenju abo wudawanju na nēmšte wēcy tak wysoke cla zawjedu, zo budże nēmšte pšchemyšło a pšchepustwo zničžene. Wufrajne nowiny w Austryjskej, Ruskej a Americe, z wotfelž najwyacy žitow dōstawamy, pišaja wēžo podobnje t lēpšchomu swojich krajom. Takje pišanja su runje tak njerozumne kaž njesprawne napšhecžo ratařstwu, kotrež pšchi nizkich płaciznach hinje, ale mnohich dželaczerjom nowiny, wosebje socialdentofratistke, tola z tym zaschczuwaja; swarja dżę tež došč na to, zo chce knježcřstwo „t lēpšchomu nabytynych zemjankow z khlēbom křudocho dželaczerja lichowacž“. — Na druhej stronje su nowe cla „zwjazkej ratarjom“ docyla njedofahace, kaž joho prēnja nowina praji, a schtōž burske wobstojuošče znaje, dyrbi jomu sferje pšchihłowacž, hacž njepšheczelam clow. Prascha so jenož, hacž budža dalšche žadanja ratarjom po powšchittownych wobstojenjach so dopjelnicž hodžecž, runjež bychu same na sebi sprawne byle. Pšchichodne wuradžowanja a wncžinjenja potajfim zawēseže loške njebudža.

— Grabja Waldersee dojdže wokoło 8. augusta domoj a lnydom za nim scžehuja poslednje lōdže z wojakami, kotrež maja so nētkle z narańšceje Ašije wrōczič. Nižo po puczu stawaja so Walderseej njepšchewajacy wšchelake cžescžowanja, nic jenož ze strony Nēmšjeje, kotraž je jomu wotdžel wōjńskich lōdži pod pryncem Hendrichom napšhecžo pōšla, ale tež wot drugih ludow. Tak pōšla jomu italski kral do Neapla porēdko sficženy najwyšchši rjad annuciatow a Francōzajo hołdomachu jomu w Algieru wulkotnje. W domiznje budže joho kejžor sam powitacž, kotryž so 7. augusta ze swojoho pucžowanja wrōczi, zo by najprjedy nowy pšchistaw Emden swjatocžnje wotewrił a pomuřaj wulkoho kurnjeteča a Bjedricha Wulkoho wotkrył.

— Pšchi wužšchej wōlbje we wotkrjesu Memel-Hendekrug bu konservativny Litowcžan Matichull z wulkej wjetřchinu wuzwoleny. Swobodnozmysleni bēchu so tola hańbowali, za socialdemokrata hłowacž, runjež je Matichull za „pšchedroženjo khlēba pšchez wyschche cla“. — We wotkrjesu Duisburg-Mühlheim budže mjez nacionalliberalnym a centrumskim kandidatom wužšcha wōłba a to 2. augusta. Nacionalliberalny budže drje wuzwoleny, dofelž budža wēšč tež socialdemokraca z najmjeńšcha z dželca za njoho hłowacž. Wōn wšchaf je pšhecziwo wschēm za dželaczeri wužitnym zaŋonjam, ale dželaczerjam pšhecželny centrumski kandidat je — katholic, a teje wēry so cžerwjeni bratřja boja kaž cžert fšchiza.

— Nižo dołho wuprōždnjenty biskopski štol w Mēku ma so škōncžnje zasy wobšadżić. Nowy biskop budže dotalny abt benediktinow, Benzler, w Maria-Laach, kotrohož sebi nēmști kejžor wosebje jara waži. Zo dyrbił Straßburgski jwjećacy biskop Marbach jako tajki do Mēka so pšchepudlicž, nježda so wērnio byč, dofelž, kaž so pišche, t tomu zwōlniwy njeje.

— W augušč wotjdže z Kiela wulka a derje wuhotowana nēmška expedicija t pšchepytowanju krajinow wokoło južnoho pola zemje pod nawjedowanjom professora Drygalstoho. Expedicija ma wosebitu z frutoho drjewa twarjenu lōdž, „Gauß“ mjenowanu, kotraž je pšchiprawjena, zo mohła w morjach, z mōcnyimi lodowynymi šchřutami napjelnjnych, jēdžić. 50 pšow zmēje expedicija sobu, zo mōhli, je-li trjeba, ze šanjemi jēdžić. Wona ma so halle za dwē abo tři lēta zasy domoj wrōczič. Z dobom z nēmškej pojēdže tež jendželsta a amerikanška expedicija do tamnych krajinow a wšchē tři chēdža swoje wu-

šlédžowania po wěštych dopriedy postajentych zasadach dokoujeć, tak zo móža so dobroho wuspěcha nadžijec.

— Prjedawšchi pruski kultusminister dr. Bojse je po dlějškej czežkej chorosjeji zańdženu srjedu w Berlinje zemrěl. Wón bě minister wot měrca 1892 hač do 4. septembra 1899 a ma wosebite zaslužby wo ludowe schule.

— W Rólinje nasta we wulkich žitnych lubjach wohen a spali so tam na 120 tysac centnarjow žita. Nastata schoda wuczinja pšez 1½ milliona hriwnow.

— W Bremenu spali so za dwaj milliona hriwnow pšefupskich tworow, kotrež tam w kólnjach thowachu; mjez nimi bě wosebje wjele tobaka.

Austrija. Wjerchowka Hohenberg, mandželska archwójwody Franca Ferdinanda, je džowčičku porodžila, kotraž je w swjatej lščeženicy mjena Sofija Marija Theresija Franciska dóstała. Pšichodny fejzor pšebhywa ze swojej mandželskej w tu thwilu w rjanym hrodže Konopischt, wot Prahi k połdnu pola Beneschowa ležacym, kotryž je z mnohimi drohotnymi dopomnjenkami ze starych časow a tež archwójwodowoho žiwjenja wudebjeny. Ferdinand tutón hród, kotryž je wot wjercha Lohowica fupil, wosebje lubnje.

— Kaž kóžde lěto, czechnješce tež lětsa wulki procession z Wina do sławnoho hnadownoho města Mariacell. 3000 muži, nawjedowanych wot jezuíta P. Abela, so na nim wobdželi.

Italija. Lětne wopomnjeczo zamordowanja krala Humberta bu po cyłym fraju wobeńdene. W Romje czechnješce na 100,000 ludži k joho rowej. Tež w druhich městach, wosebje w Monza, městno nještka, wotdžeržowachu wulkotne cšahi. W Monza bu tež zakladny fanjeń k nowej kapali položent, kotraž ma so tam k zapokucenju twaric. Kral dósta mnohe telegramy, mjez druhimi tež jedyn wot našchoho fejzora.

Jendželska chce swojomu wjednišej w afrikanskej wójnje swoju džatownosć pšez wosebje wulki dar wopofazac. Bóńdželu pšchedpołoží Balfour druhej komorje kralowšce poselstwo, zo by kraj lordkej Robertkej za joho wulke zaslužby dwaj milliona hriwnow daril. Zrišcy zapóšlanicy so tomu pšecězujachu.

— Samón džej wozjewichu někotři podwylšcy jendželskich najatych jězdných (Nelmanzy) list, w kotrymž so pola krala kručje wobčežuja, zo jim wójnišce ministerstwo wuczinjenu mzdu njeplaczi. Z dobom kralej wozjewjeja, zo nochcedža z joho ruki pšchipoznatu čestnu medaillu pšchizac, doniž so jim sprawnje zaslužene pienjezy njedóstanu, z kotrymž dyrhja swoje nuzu čerpjace žony a džěci žiwic.

Španijska. Njeměry pšecězwo cyrkwi a cyrkwinškim rjadam dale traja. W Madridže a Barcelonje buch wjacore zhromadžizny wotdžeržanje a w nich bu pšecězwo cyrkwi šchězuwane. Policija někotrych z najbóřkich hewrjetarjow zaja.

Šwedjska. Pšchi wulkej horcocy a suchocy njeje bjez džiwa, zo so tu a tam lěšy zapaleja. Wosebje jurony wohen zahadžešce pola Mörssill we šwediskej provincy Njemtland. Bě so bórzy tak rozšěrili, zo dyrhachu tam 3000 wojakow póšlac, kotřiž móžachu jenož z najwjětšim napinanjom dalšchomu rozšěrjenju wohenja zadžewac.

Ruska. Wjez tym, zo tibetanske zapóšlanstwo hišćeje w Pětrohrodže pšebhywa, pšichhadža z joho domizny powěc, zo je tam 2000 Tungusow rusku expediciju nadpadnulo, kotruž bě wěšty Rošlow w tjjoch wotdželenjach pšez wulku puščinu Gobi wjedł, zo by tamne hišćeje nimale njeznate frajiny

přesřlědžik. Kaž so zda, je pař so expedicija njepřščeřelow domobarala, runjež bu jej 8 mužů morjenych. Tungaňsojo štoja poprawom pod čhinsřim knjeřstwom, štaraja pař so maľo wo nje.

Mjež **Serbisřej** a **Turkowisřej** stawaja so na mjezach hřščeže dale wřhelake přšekorj. Ruřka za Serbisřu wřstupuje a je sebi wot sultana krucže řadalo, zo by wyřchřchoho zařtojniřa, kotruž bě sebi přščeřžowo Serbam njeřprawnořče domolik, wotřadžik. Po nathwilnym mobaranju drje Turkowřka řaž přšecy to řadanjo dopjelni; njeměry pař tohodla ř čžeřka přšestanu.

Čhina. řednanja zařtupjerjow cuzych mćcnařřtwow, kotrež na řhwilu cyle řhabľachy dla njepřščeřzenořče mjež řendželsřej a Ruřkej, řu něřko tola zbořownje nimale dořonjane. řižo je řejřor přščeř wřhelake wuřazy nowych zařtojniřow pomjenowař, a započeař, zařčhniřatane řtatne naležnořče ř nowa řjadowacž. Runjež přšecy zařu powěčče wo nowych njeměracř boxerow přřřřhadžeja, mēnjěřše tola řrancćžiki zapořřřanc řichon, kotruž so tute dny do řariza wrćeři a kotruž čhinsře wobřtojnořče derje znaje, zo wuhľady na trajacy mēř njěřřu řčpatne. Wćon přřčipřřowajřše to přřhede wřřim řrutomu a wuřřřřnomu řadžerženiju řrabje Walderřee-a.

— Pořutu, kotruž ma Čhinsřa za cuzym nařtatu řřřřodu pľacžicž, wuřčinja ř danju něřdže 1 miliardu taelř, t. j. 3 miliardu řřimnow.

— Wyřřřři lieutenant ř řeyniř, kotruž běřše přjedy w řařřim wćřřřu, je so w řěcy řchiho, řdnyž čhysřše dweju muřřetiřow ř wodny wutorhnyčž, ř nimaj zařepřř.

Ařřka. W něřkotrych mjeřřřřich bitwach bu, řaž lord Kitchener wozjemja, wot 22. řačž do 29. řulija 49 Buřow morjenych a 303 zajatyh. Tola řež řendželčěňjo njewořřachy řjeř řřřřody. Wot započatřa wćřny je so pjećřa. 33,000 Buřow pař pćdalo, pař wot řendželčěňow řařalo.

Amerika. W přřřřřtanje Cartagena bu wot knježestřwa repubľiki Columbijе přřtany řekretař Murillo na němřkej řćdži wot tanunřřřich policisřow zařaty a přřřř tym němřřa řorřoj wonječčěřčena. Druhich řačž diplomatisřřich řčžěhwřow drje to njeřmēje.

Wřřelčěžny.

* Přřři pořřřnim pćbožnym čřahu řendželsřřich řatholikow do Roma dari řwjaty wćte řendželsřej reľiwije řendželsřoho marřarja, řwjatoho řřala Eduarda. Přařř 26. řulija něřko tute reľiwije ř Roma do Londona přřřřwječechu. řwjate powořřanki najpřjedy w řicalan-řapali w řřodže wćřwodny ř Norřřolřa pořřajichu. řřote lampy ře řwjćbnoho pořřřada wćřwodny, kotrež řo řeno přřři najwřřřřřich řwjatocžnořčřach řwěčřa, řapalu wobřřwěľachu, řačž do poľnočy řo řľćřřřřřře knježny a wot poľnočy řjadnřřř duchowni přřři reľiwijach modľachu. Po 8 řodž. přřčēnjěřčechu powořřanki řwjatoho w řwjatocžnym čřahu do řřodowřřej řapale, řdžēž maja po woli řwjatoho wćtea wořřacž řačž do řwječčēňja wuľřej nowēje řathedrale we Westminster, kotruž řardinal Baughan řwari. řačž do přřčēňjenēňja do tuteje maja řwjate powořřanki pod řařřřtom wćřwodny ř Norřřolřa, řendželsřoho řordmarřřřala, wořřacž. ře wřřčēř řřřon cyleje řendželsřej bēchu pćbožni ř powřřřtanju řwjatyh powořřřřřow přřřřřřwřřali. Wobřřřad ř reľiwijemi řardinal Baughan řam wjedžčēř. Přřřřřřřř bēchu pćdľa wćřwodny a řoho řwjćby řež monřřgnore Merry del Val, arcybřřřřř Stonor, břřřřř Brindle, břřřřř ře Southwarka a Emmauřa, wjeľe

nahladnych duchownych a světných dostojníků a někotre sta schulskich džězži. Swjatočnosť bě jara pohromwaca. Sdruž běchu swjate relikwije w hrodowskej kapali pokhowali, kardinal Banghan wulku božu mšchu swjećesche a mějesche potom přědowanjo, w kotrymž krótki wopis žiwjenja swjatoho Eduarda poda, jeho fěčěhowanju poručěje. Tež wosebje wupraji, zo je bamž, pschepodawšchi jim powostanki Swjatoho, nowy dopokaz swojeje lubosčeje dał katolikam britiskich kupow.

* W Cetinje, hłownym měsće Czornohórskije, su psched krótkim zakładny kamień za katolisku cyrkej položili a swjećili. Za mnohich katolikow, kotřiž tam pschewywaja, njeběsche hač psched dwěmaj lětomaj ani cyrkwyje, ani měšćnisa. Wot toho časa je mała kapala w twarjenju rafusfo-wuherskeho zapóskanstwa za katoliske bože služby zarjadowana, kotraž pak je pschemala. Za twarniščejo su katolikojo 10,000 krónow zaplაცžili, za nowy twar pak maja hiščeje mało frědkow. Zo pak po pschedobycžu mnohich zadžewow nětko zakładny kamień za katolisku cyrkej tam položěja, móže jo wulki wuspěch mjenowacž.

Naležnosť našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 552. 553. z Bačonja: Mikławš Kral, Jakub Pjeh.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju.

Dale je so woprowało: Lubjeny dar za dóstatu strowotu 3 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Njemjenowana z města 3 hr. 50 pj., druha njemjenowana z města 10 hr., třěća njemjenowana z města 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7470 hr. 67 pj. Dale darichu: Молоканы (52,00 hr.) 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

XXVII. Hłowna skhadžowanka Serbskeje Stud. Młodžiny 10., 11. a 12. augusta

w Eignerec hosćencu „pola jelenja“ w Hodźizju.

Sobotu: w 6 hodžinach posedženje Wubjerka.

Njedźelu: w 3 hodžinach Hłowna zhromadžizna.

Wječor: koncert Myšečanskeho spěwařskeho towarštwja.

Diriguje knjez kantor Kocor-Hodžijski. Potom reje.

Pónđzelu: Wulět.

Studowacu młodžinu a jeje přećelow, wosebje serbske towarštwja a wšitkón naš lud najhorejšo přeprošuje

W Lipsku, w juliju 1901.

stud. jur. **G. Gólc**, t. č. hłowny starši.

Šajnc **forčma** w **Stufowje** (flóšćtrje), masiwne twarjenja ze zahrobu a z forcom pola — **forčmarštw**, **rěznistwo** a **pjelarštw** — je ze swobodneje rufi na pschedań. Wšcho dalšche praji wobjedžetja.

 Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 8. čisło 1901.

Čisćić Smolerjec knižićiščětnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolički Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Gudowy časopis.

Wydawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 32.

10. augusta 1901.

Lětnik 39.

Nasche serbske kwasy.

(Wiške serbski bur.)

Kwasy su rjane wjesela, wosebjce za młodych ludži, a tež njewinowate wjesela; je džen tež našch Zbóžnik sam kwas ze swojim wopytom počesećil. A šhto chceł młodošći njewinowate wjeselo zawidzeć? Tež česte ne wjesela dyrbymy kwasj mjenowac, hdyž mjenujcy so swjećca po rjedbje a waschnju našchich wótcow.

Něšto pak kwasj nihdy njejsu: tunje wjesela. Hdy bychmy woblicžili, tak wjele so njetrjebawšchi pscheje a pschepije, pschi činiž so samej njepoměrnosći často polěkuje; hdy bychmy woblicžili, tak wjele štow, haj tyjac hodžinow na džělawnych dnjach so po próždnym pschethodži — za jene, pjecj abo džesacj lět, hdyž su tola ratašće džělawe mocy tak jara žadne a drohe: hobrške licžby bychmy namafali a bychmy so jich štrožili.

Za kwasne wjeselo so šklad abo „šchentwanjo“ dawa. Hdyž takle kwasny nan džesacj, dwaceczi, třiceczi blid wulki kwas wuhotuje, cyku wofolinu jebi na kwas wuprosy, dha drje kóždy rozemi, zo za tajke wulke wudawki wěštoho zarunanja njemóže wobeńc; a tak dyrbi potom pola štwingch abo třěžingch duri štacj, zo bychu wotkhadžacy hosćo jomu za jěsć a picj móhli zaplatu wotkłožic. Druhi zas kwas na dobytk hotuje, na profit, a chce pódla něšto torhnyć. Albo nawoženja a njewjesta z čajnymi kubłami žohnowanaj nještaj. Štaj drje jebi nuzny kroschit zaškuškoj, kotryž byšchtaj w mandželštwje jara derje trjebałoj. Tola měnjestaj, zo bjez kwasa njeńdže. Tuž swój pienjez na kwas nałožišchtaj, ludži jebi na kwas naprosyšchtaj, a či trasch mějachu kwasj hižo šyte, zapowěsć pak so tola njechachu. Njeje tajke a druhe wudawanjo nuznych pienjez za toho, kiž kwas hotuje, a za tych, kotřiž na njón du abo hić dyrbja, njetrěbne a džiwajo na powšchitkownu pienježnu nuzu njerozomne?

Žo pschi tajlich wobstojenjach narodne hospodárške zamóženjo šfoduje, nihtó přecz njemóže. Čim bóle, čim hučžišcho jo tajše kwašy wuhotuja. A k tomu pschihadža wob lěto tať a tať wjele šwjedženjom, wšchelatick bolow a t. d. Njeje dha móžno abo wjele bóle wěšte, žo jo pschi tym wot wótcow namrěte statoki uaschoho ludu cyle zahubja?

Ža wšchelatick pak ju kwašy pschicžina cyle wurjadnych wulkich wudawkow. Ža sebi štoro njewěrju kručze woblicžicž a tudy wozjewicž, šcho na pschiklad šwataj na wjetšchim kwašu wudataj a, kaž to nětčijišche wachnjo šobu pschicž njeje, wudacž dyrbitaj. Nimataj šwataj, žo bych jeno na najwážnišche pokazal, hercow nimale samoj džeržecž a płacžicž? Hercy ju za kwas trěbni, ju šobu officiantoj abo zaštojnicy kwaša. Njeby potajkim jo pschisłuschało, žo tón, kiž kwas wuhotuje, sebi hercow najima, jich tež płacži? Žo za blidami za nich a druhich officiantow „na talet“ škladuja, nihtó za žlo mēc njemóže. Ale žo dyrbja čži, kofžiž rejwaja, reje płacžicž, a žo dyrbitaj šwataj, hdyž družy reju njerejwaja, cych wječor reje džeržecž, to je njerozonne wachnjo. To jo wě, žo dyrbja hercy swoju mzdu dóstacž. Nječ ju ratarjo abo rjemjeslnicy, woni sebi džělo kómbža, pschi nahladnišchim kwašu čžašto pol tydženja, ža to dyrbja zarunanjo dóstacž. To pak je tola mēc toho, kiž kwas hotuje, a nic tyd, kofžiž maja pódla čžeštnu službn.

Na kwas šluchja kwašna drašta, wosebje za žónšti šplah je kwašna drašta wážna. Nasche serbske žony maja hiščeže swoju staru serbsku kwašnu draštu, kotraž jo kóždomu lubi, kiž ju wchlada; to je jara šhwalomne. Wošnu šhwalbu a wšchitkim naschim knježnam prajicž njemóžu. Najwjetšich džěl ž nich je swoju rjanu, pschnu družczu draštu na boť položilo a kručze zamklo; ža džiw hdy jena jako družka ua kwas dže. Ž najmjeńšcha je to pola nas „w polu“ tať, „w Delanach“ ju knježny rozomnišche a bóle serbske, tam jako družki na kwas šhodža, kaž šym šhschal. Čžohodla dha mnohe knježny w krasnej družčej draščje na kwas nješdn? To by jara tunjo bylo! Kať dha mohle potom swoje cankate, francate kuty, swoje drohotne židžane rubišcha a fale pokazowacž, a pschi tym jena pschemoh druhu, wosebne byč? Žo je tajka pscha wopravdže droha, mi kóždy pschida. Kať dolho dha je tajka droha mēc, nječ je kuta abo rubišcho abo šala, rjana, hdyž knježna w nej rejwa, šo pschepocži abo podobnje ju škazy? Družčža drašta pschecy rjana wostanje, lohcy šo wuplocže a je zas nowa. A šchož rjanoscž nastupa, kotruž tola tež nasche knježny jara wáža, dha jo ž družčej draštu žana, byrnje wjetšcha, židžana pscha nihdy méricž njemóže. Štajež porno sebi serbsku družku a takle w židže šo bšhsčžatu knježnu a powołajče najwjetšchoho wumjelca, nječ tón rozjudži, kotra je rjeńšcha? Ža šadžu, šchož čhešč, na to, žo wumjelc šo ze zadžiwanjom do družki zahlada, dofelž joho wumjelšte wócžto rjanoscž widži. Nam je to mjeuje napadne, dofelž nam nicž nowe njeje. Wšhipomnicž tež čcu, žo za knježnu žana drašta pschihodnišcha njeje dychli běla.* Čžohodla džěn tež žónške k šwjatomu wopravjenju w płachčicžach, bělych wódžecžach, pschisłupuja, pschetož w płachčicžach je wěrnoscž wuprajena: ž čžistej, wot hrěcha wncžiscženej, tať rjec knježniškej dušhu mašy k teje hofcžinje Žehnjecža pschisłupicž. Tuž nječ tola nasche knježny pokazaja, žo

* Tež w němskim abo lěpje draščjenju po módbže móžesč w nowišchim čžasu wobtežbowacž, žo wosebje młóbsche žony a knježny w lěče běle šhodža.

jebi knježništvo waža, a njech tež wone zas knježnistu pychu bóle začně maja! To je, kaž hišćeže jónu praju, nie jeno rjenšče, ale tež tuńšče.

Czašy su złe a za bura czežke. Hospodařny we wschitkim rozomnišcho a zlutniwišcho — a złe, czežke czašy pschetrajemy, kaž su našchi wótcojo tež wschelake czežke a zrudne czašy pschetrali a swoje ródne statoki nam, swojim potomnikam, wuřhowali.

3 Łužich a Sakskeje.

3 Bjarnaczie=Runnersdorfa. Našcha wješta mějesche 25. julija žadny swjedźeń. Pjecz njedžel je nimo, hdyž so tu k noweje cyrkwiczy zakładny kamjen položi, a hižo dženja mójesche so pschi jeduorym, ale jara zwjeselacym swjedźenju, na kotrymž so mnozy katolikojo z wokolnosće wobdźělach, spomnieny boži dom zběhacž. Tež k. farar a kapłan z Wostrowca běščaj pschitomnaj. Šlubofo do wutrobhy dobywachu so krasne, žadne zynki křwalbnoho křluscha, hdyž po zahorjacych słowach knjeza fararja něhdže schyrcyžo mužojo „Te Deum“ (Großer Gott, wir loben Dich) mōenje zapěwachu. — Tola nie pschewjele abo došć pjenjez je zbožowna wina, zo so twar ta f spěchuje, dofelž kōždy pjenježny kamušć je radlubje witany, ale njepschihōdna, pschemala jstwicžka a nuz a nas k tomu pohōnja. Wōh luby Knjez njech nam starych dobroczerjow zdžerži a nam nowych nadobnje pschipsće.

3 cnyloho swěta.

Saksa. Jeje Majestosc kralowa Karola pōndželu 5. augusta swōj narodny džen swjeczesche. Wojerste kēže w cnylm kraju bēchu na tom dnju z korchowjemi pschene. Winohe zbožopschecza wysoka knjeni w hrodže w Rehesełdže, hōžež runje pschewha, dōsta.

Němska. Kejžor Wilhelm je so ze swojoho pucžowanja po Norwegiskej nahle a křwatnje wrōcił a do Němskeje došewšchi hnydom z kejžorowej na hrōb Friedrichshof pola Ĥomburga podal. Pschicžina bē khorocž joho maczerje kejžoroweje Friedrichoweje. Wysoka knjeni bē z walfimi boloscžemi tak zestabjena, zo mójesche w krōtkim wudychacž. Kejžor Wilhelm tohodla tež pschi wotewrjenju nowoho pschistawa w Emden a pschi swjatocžnosčach w Rurhafnu, Ĥamburgu a Wilhelmshafnu pschitomny njebudže. Tež je kejžor jenatej w Ĥamburgu telegrafował, zo khorocže swojeje maczerje dla do Ĥamburga pschińcž njemōže, a je generalej v. Wittich porucžil, zo by joho pschi powitanju hrabje Waldersee-a zastupil.

— Pōndželu 5. augusta 1/47 hōdžiu wječor wumrč we swojim hrodže Kronbergu zwudowjena kejžorowa Friedrichowa. Dawno wschaf wēžachny, zo je khor. Tasama khorocž, kotraž bēšče psched 13 lētami jeje nadobnoho mandželskoho, kejžora Friedricha, morila, bē tež ju zasahnyla. Njebočicžka mějesche rafa, kotryž so pomału, ale njewustawajcy rozschērjesche. Dōtho so to psched swětom tajesche — nětko je smjercž zawēšč wotčahnyla. Lūdžo, kotřiz bēchu ju znali a jeje khorocž pschibēracž widželi, wuznachu, zhoniwšchi, zo je wumrčla: „Tej je so derje stało. Smjercž je za nju wumōženjo.“ W zawěro, wjele je njeboha na zemi wuřtała. Krōtke bē jeje žiwjenja zbožo. Wudawšchi so 25. wulkocho rōžta 1858 na tehdyšchoho pruskocho pryncna

Friedricha Wilhelma, kimaſche jej njeſaſene zbožo pobodu nadobnoho mandželſkoho, kotryž bē ſlawjeny na polu bitwy runje taſ kaſ w cziſchim ſtutkowanju nad wozboženjom ſwojoho ludu. Ale bōrſy zamuczi ſo cziſche zbožo jeju ſwojbnoho žiwjenja. Wrōcziwſchi ſo jaſo dobyceſer z francōziſkeje wōjny ſthorje jeje mandželſki, a wſcha cziłowjeſza wuczenoſež njemōželſche ſhoroeſz zaſnacž. Lēdom bē trōn ſwojoho nana zajaſ a kralowiſu trōnu ſebi ſtajiſ, zaſaſny joſo ſmjercž. O ſchto je tehdy pſchi joſo ſhoroeſzi a ſmjerczi joſo ſwērna mandželſka wſcho wuſtaſa! Tſinacže lēt je joſo žarowala a zdalena wot hoſta ſwēta ſkutki miſoeſze cziſnila — a hdyž je neſt woteſchla na prawdu božu — je wſchudže žohnowane wopomnjecž po ſebi zawoſtajiſa. R. i. p.

— Njebawno piſaſche ſo po wſchēch nowinach, zo je ſo heſſeniſka pryncceſna ſana do katoſiſkeje cyrkwie nawrōcziſa. Tomu taſ njeje. Œenož to je wēрно, zo pryncceſna ſana poſledni czaſ do lutheriſkeje cyrkwie hižo njeſhodži, ale do katoſiſkeje cyrkwie we Juſdže. Z toho drje ſmē ſo juſdžicž, zo je ſo nadobna tuſjeni z katoſiſkeje cyrkwi ſpſcheczeſiſa, byrniež by teſ wo tōn czaſ t njei hiſchēze njepſchiſtupiſa. Wſecža je teſ wona hižo dawno wjele z katoſiſkami wobthadžowala a katoſiſke ſpiſy cziſala. Najbole paſ drje je ju katoſiſkeje cyrkwi zbliziſo wſchelate horjo a njezbožo, kotrež je w žiwjenju naſhonila. Seje najſtarſchi ſyn zatepi ſo frōtko po ſmjerczi joſo nana njedaloto kupy Sumatra na pučowanju; jeje druhi ſyn Alexander je woſlepil. Lēta 1866 zebra heſſeniſki kraj Pruſſa, poraſtowiſchi Wſtriin a jeje zwaſtarjom. Tnž jej njebē na rōžach wōſlane, ale na czerſnjach. Ale — to džen je znata wēc — tohož dce Wōh t ſebi ſeſaſnuež — toſo wōn ſchwika. Wſchēz boloſež a ſichžiſe dže t njebyu ſo bliže. Hdyž je cziłowjeſej zlē, wrōcža ſo t macžeri, do katoſiſkeje cyrkwie.

— Pſchi wužſchej wōlbje w hōbrſkim wōlbnyu wotrjeſu Duisburg-Mūhlheim-Ruhrort-Oberhaufen, kotraž ſo 2. t. m. doſonja, doſta nacional-liberalny dr. Beumer 33,534 hloſow, centrumſki prāſident Rintelen 27,723, njepſacziwſch bēſche 1905 hloſow. Beumer je potaſkim wuzwoſeny. Z woſebitej kedžbnoſežu bēchu w cylej Rēmſkeje wōlbni tohole wotrjeſa „w fraſeſtwe Stumm“ ježebowali, hdyž ſebi centrum a nacionalliberalni napſchecž ſtoja. Poſledniſha ſtrona, kotraž ma najwjetſchu materialnu mōc, bē wſchitte mōžue ſrēdki naſoſowala, zo by dobyſa, a je woſebje na dželacžerjom cziſchēžala, zo by jich hloſy dobyſa. Haczrniež bēchu ſocialdemokratojo parolu wudali, zo maja ſo pſchi wužſchej wōlbje hloſowanja wzdacž, dha bē hižo doprēdka zroze-micž, zo ſo jim za zlo njewozumje, hdyž tola ſwōj hloſ za nacionalliberalnoho wotebadža, jeno zo hiženy centrum dobyſ njeby. Wēſte je, zo je pſchēz 5000 ſocialdemokratow za Beumera hloſowalo. To je cziu ſpodžiwniſcho, hač je znate, zo nacionalliberalni ze wſchēmi ſrēdkami ſocialdemokratow wu-wjaſowacž a z wurjadnymi zaſonjemi wuputacž pytaja. Za dželacžerjom paſ je centrum mnohe jara ſpomōžne zaſonje wuſtutowalo. Echtož paſ wē, zo je zhrōmadny nan wōbeju: liberaliſmus, njebudže ſo džiſnacž. Nacionalliberalni njedniſy ſu džen teſ wnprajili: w kulturnym naſtupanju nacionalliberalnyh wot ſocialdemokratow ničō njedželi. Polakam w tnyu wotrjeſu bēſche Bochumſki wubjerſt ſtraſchnu radu daſ: zo maja ſo wōlbny woſtajič. Su-li Polacy z tym zadžerženjom ſwojim pſchiſaſanym njepſchecželam, nacionalliberal-nym, t dobyčju dopomhali, dha ſu ſebi ſamym jara ſchpatnu ſlužbu wopofazali, doſelž je centrum hiſchēze jeničſka ſtrona, kotraž wo pōſkiſch naležnoſežach ſprawnje roſjudža.

— Polacy su njebožovny narod. Někdy najměnšichi lud, wobora křesćanstwa psched Turkami, su nětko rozdrjebjeni na tři čžasčje. Ruska, Pruska a Awstrijka su ju rozegrali. Najlěpje wjedže so jim w Awstrijce, hđžež maja najwjacy swobodu, hórje je za nich w Ruskej, ale najhórje wjedže so jim w Pruskej, kotraž je po francóžskej wójnje nadńnejštwu nad wschěmi Němcami na so štorhla. Dawno drje je tamny muž, kotryž je Prusku z prócha pozběhnył, Bismarck na prawdže božej, ale joho politika hišćež težjeje. Porazymšchi Awstrijku a Francóžsku, mějesche wón tón jedyn zamer, němste knježerstwo wutworicz, kotrež by wschě němste splahi wopřichajalo, w kotrymž by jenož jedyn narod, mjenujcy němsti, a jena wěra, luthersta wěra, knježila. To bě zafada joho politiki, kotraž so mērjesche z dobom pschecziwo katholickej cyrkwu a pschecziwo wschomu, shtoz njebě němste. Z toho nastla nabožne a narodne hibanj, kotrež ludnosć, lědma pod jnym knježstwom zjednoczenu, zasly rozschěpjesche. Džiwna to wěc, zo runje tón muž, kotryž bě přeni mysliczku zapřichaj, wschě němste splahi zjednocicz, sam ruky zložu na swoje džělo a jednotu, lědma docpětu, zasly kažjesche. Dotcho so wojowasche — ale ani katholicka cyrkej njepadže, ani njeněmste narody njezhinjyhu. Nawopak — katholicka cyrkej wstany we wojowanju, wobkružena, wobčerstwjena, mócnjša džyli hdy přjedy a podtkočene narody wotuczichu, wožiwichu. Zo by z jenoho bofa mēr měl, wujedna so Bismarck z bamžom, a nabožne wojowanjo popuschesji. Z čjim wjetškej šurawosću pak wali so nětko na njeněmste, wosebje słowjanste ludy, na Polakow. Alni so njetajesche ze swojej mysliczku, Polakow wutupicz. Zo by pólsku zemju z pólskich rukow wutupil, založi komisiju za kolonizowanjo a nawda jej na 100 millionow hr. ze statnych pienjcz. Zo by pólsku rěcz wuforjenil, zakaza w šulach pólske džězi po pólsku wuczicz. Zo by Polakam katholicnu wěru wzak, pschecadžowasche pólskich zastojnikow do lutherstich němstich krajinkow a jčzelesche do pólskoho kraja němstich lutherstich zastojnikow a rólnikow a založowasche lutherste wosady. Talc politika so z nim njeminy. Zoho wuczomcy w tom šwěru dale džělaju, haj, w nowišchim čžasu wutwori so towarštwu hakatistow, kotrež chce na wschě waschnjo pólski narod do čžista wuforjenicz. Al knježerstwo z tymile herjekarjemi džerži a pschecy nowe a nowe zafonje na Polakow kowje. Wupokazawšchi pólsku rěcz ze škule, njecha Polakam dowolicz ani doma swoje džězi pólski čžitacz a pišacz wuczicz Mnozh, totšiz su to pospytali, su dyrbjeli do jastwa. Samo nabožnu wuczbu znjewužiwa k tomu, zo by Polakow pscheněmčalo, njewopomumšchi, zo narod, wuslěczenny swojeje wěry a narodnosće, njebudže nihdy šwěry krajeje a knježerstwu. Mjeje-li pschi Bohu a swojim ludu šwěru štal — njezměje tež šwěry napscheczo trónej. Polacy teža, móhl rjec, jako klin mjez Němstej a Ruskej. Haczrunje su Polacy Słowjenjo jakož Rusowje — su tola z nimi wot zastaršla sem njepscheczeljo. Moskwa — kaž Ruska mjenuja — je pola nich wudmo, jakož bě pola židow „Samaritan“. Šdy bychy Němcy rozemili sebi Polakow pscheczelicz, bychy Polacy jakož murja jich wobarali pschecziwo pschecmocy Ruskeje. Město toho pak su sebi na russtich mjezach ludnosć wutworili, kotraž so hižo njetaji z tym, zo jenož prusku twašlu njese, dofelž sebi hinač pomhacz njemůže, kotraž ma kóždoho Prusaka za swojoho najhóršchoho njepschecjela. Al to je za Němsku čžim straschnišcho, čžim bóle so Polacy z Rusami zblizuju. Dawno hižo pišaju ruske a pólske nowiny na to, zo bychtaj so najwjetškej słowjanstkej narodaj, Rusowje a Polacy, zjednaoj a tak so šterje wobrukoj pschecziwo wschoněmcomstwu. Ruske knježerstwo tež wot přjedawšcheje

furowoszeje popuszcza. Poslednje leta je so we wschodch wyschajich a nizjichich schulach Rusko-Polskeje wuwuczowanjo w polskej reczi (2—3 hodž. wob tydžen) zasj zawjedło. Na gymnasijach so za tydžen z najmjenjša jenu hodžinu polska literatura wuczi. Wschudže so polskim džeczom nabožna wuczba w polskej reczi podawa. Na Litwie smědža so zasj nowe katholicke cyrkwy tam twaricž, hđžež bč knježerstwo stare dodžeržane zawrēcž dało. Nimale wschitcy ruscy zastojnicy w Polskej nawuknu bóržy polski a recža z Polakami jenož po polsku. Na judnistwje žada so wot Polakow, tež wot tajkich, kotřiž móža derje ruski, pschijaha jenož w polskej reczi. Ndy by Ruska konstituciju (ludowe zastupještvo) dóstała, praji znaty ruski nowinar, bychu so hnydom Polacy z Rusami zjednali, zo bychu ze zhromadnymi mocami pschecžiwu wupjeracomu so němcowstwu wojowali. Dženijniski dženi ruska censura (dohladowarstwo nad wschými pismami) wschitke tež najwótrijše nastawki polskich nowin pschecžiwu pruskej politicy, Polakam tak njepschecželnej, a pschecžiwu hafatismej pschepuszcžuje. Ndy by pruska politika pschecžiwu Polakam to dokonjala, zo bychu sebi Rusowje a Polacy bratrowscy rucy zawdali, potom by nadknještvo nad cyłej Europu do slowjanskich rukow pschecžilo, a sčtož so Slowjanam zahuba bycž zdasche, by jim dopomhało k najwjetšej sławje.

Rajsa hida Němcow pschecžiwu Polakam napjelnuje, pokazuje podawč, kotryž je so w sakskich kupjelach w Šalschtrowje w rudnych horach stal. Tam je hudžba polsku pšeni, wot Burowa zestašanu, zahrała, a to nic jenož jedyn krócž ale — cłowjek wěrił njeby — sčtyri krócž a kóždy krócž su polscy hošcjo z rukami placali, zo bč jchto wč hđže styschecž, a naposledku su dirigentej hudžbneje kapaty fitfu róži, wobwjazanu z cžerwjenoččym pasom, podali a — pomyslčje sebi jeno — tónle němsti dirigent je ju z džakom pschijał — a hdyž so někotři němscy wótcžinicy na zarjadnistwje kupjelow tohodla wobčezowachu a proschachu, zo by so zakazało, polske špěwy psicacž, to jich hišcže z krótku wotpokazachu, prajicj: „W kupjelach njedžela so politika“. D čji lóžy Polacy samo w sakskich kupjelach Němcow mjerzaju, zo by so jim ze zlóčje žoldč pschecž móht.

Zajimawy nawěštčk wozjewja „sławna“ komisiija za kolonijowanjo Bóžnaškeje a nawječžorneje Pruskeje: „Rycžerubło „Gowarzewo“, 758 hektarow wulke, ma so rozšlachtowacž na 44 parcelow, kotrež so ewangeliskim němskim ratarjam pschedadža.“ Hlečče, tajka je to koloniaciija, polski katholicki kraj zněmčjež a zluheršcžicž.

Awstrija. Na Welehradže na Morawje na rowje swjatocho Methodija wotně so přenje dny augušta, kaž kóžde leto, wulcotny žjezd katholicich Slowjanow ze wschodch swěta kóncom. Z Čzech a Polskeje, ze Sčtyrsekeje, Wokhaškeje a Łužicy, haj samo z Ameriki bčchu wotpóškanich pschitwatali, zo bychu na rowje swjatocho Methodija swój džak wuprajili za drohotny poslad wěry, kotruž staj swjataj japosčtołaj Cyrill a Method Slowjanam wozjewjałoj. Dokladnišcho wo tom hišcže rozpsichemj.

— W Solnohrodže (Salzburg) maja so w tu chwilu wulcotne swjatocžnoje, dofelž je lěta 100 lětnje wopomnjecž, zo je sławny hudžbnik Wolfgang Amadeus Mozart zemřel. Wosławjenc narodži so 27. wulcotoho rókža 1756 w Solnohrodže a ženř 5. decembra 1791 we Winje. Toho cžčło wotpocžuje w Solnohrodže.

Italija. Doniž hišcže bymšchi minister Crispi w Neapoli na smjercž škory leži, wječži so hižo nad nim jocho mandželstwołamanjo. Toho druha

żona (prężna je wumręła) je na sudnistwie wo to żadała, zo by so hnydom po Crispiovej smjerczi joho cyle zawostajeństwo zazwglomało. Tjeczja Crispiowa żona, kotraž je z nim wo tón čas w civilnym mandźelstwie žywa, pał sebi to njedha lubić dacz. Zo budze schwarna hara a hańba za toho muža, kotryž chętyche rad italski Wismark bycz.

Hollandzka ma nowe ministerstwo, a to nic liberalne, kaž dotal, ale kichęszanšcy zmyslene. Pschedsyda je dr. Knyper a tšjo z ministrow su tatholifowe, mjenujcy minister prawiznistwa Voeff, minister za financy Harte van Tellenburg a miuister za wojerške naležnosće general Bergansinš.

Francózska sčezle najwjacych mišsionarow do pohanskich krajow, wjacj byžli wicj druhe narody hromadže. Ze 6106 mišsionarow je 4500 Francózow. Pschi tom pał su jenož mješnicy liczeni. Nimo toho nalicizich hišče 4500 bratrow a 10,000 sotrow w francózskech mišsionach. Pariziske mišsioniste wustawu wupóstaču do narańskich krajow 1131 mišsionarow, kotřiž maja Indochinšu a francózske Indiju sobu zastaracz. A tutym 1131 mišsionaram, mjez kotrymž je 24 biskopow, ma so hišče 578 domorodnych mješnikow pschilicizj. Jesuicza maja mišsionu w Malej Afiskej, w narańskej Africy, w Egiptowskej a na kupje Madagaskarskej. Ze jich 800 mišsionarow, mjez nimi 400 mješnikow. Wótcowje z rjadu swj. Ducha štutkuja na Antillach w Americy, w nawječornej a srjedźnej Africy, na kupje Reunion a Madagaskar. Tak mjenowani běli wótcowje — wot njeboh kardinala Lavigeria powołani — maja swoje mišsiony w Algieru a Tunisu a w francózske Endanje. A tychle horliwych mužow, kotřiž francózski wliw a wzdželanosć rozšěrjeja po swěće, chce Francózska z nowym zakonjom pschecziwo kongregacijam nucizj, wótczinu wopušcizj.

Jendzelska. Arabski scheif Makbul bě w krajnje, kotraž je pod schitom Jendzelskeje, za městom Alden w Arabskej mału twjerdžinu natwaril. Zohodla wali so jendzelske wójsko na njoho a porazy Arabow, kotrymž Turkowje pomhachu, a zapušczi twjerdžinu. Z tym pał drje je tež chla wěc wurunana. Wójna z toho njebudže.

Ruska. Wótadžel ruskocho lódzstwa wopytuje w tu kšwilu rumunške a bolharske pschistawu, zo by tele słowjanske kraje, kotrež je něhdy wot Turkow wuwobodžila, a kotrež su z njej jeneje wěry a samijnoho słowjanskoho pohoda, czim wužicho ze sobu zjednocžila.

Afrika. Pschecy pisaju Jendželczenjo wo samych dobyczach — a tola njemóža Burow zmotacz. Nawopak — kaž so słyschi — su Burowje wjacj krócz Jendželčanow zasy hroznje wotšasli, wosebje 27. julija pola Dooren River. Wjele jich wošta na bitwiszczu, a jednu wyschł a 19 podwischłow a šyla wschědných wojakow dyrhjesche so Buram poddacž. Wosebje derje schlachczi so Buram w Kapsej koloniji. Jendželczenjo maja, hdžekuli so z Burami zetkaja, wjele schody. Ak hubjenje z nimi stoji, za to swědczi drje tež to, zo jendželscy wojacy dale a bóle wot wójska czějaja. Haj, hdž cze pod nohomaj pali, dasch so do czějania. Hacžetžo dženinisch džen czi sami, kotřiž wójnu sebi žadachu, to njewobžarnja — ale schtož sy sebi naparał — dyrbišch nětk wutunacz.

Wschelczizny.

* W cyłej Ruskej je w tu khwilu 11,591,100 katholicow. Na 12 diocesow jo katholicowo takle rozdželeja:

	katholicow	duchownych	duchow na jenožo mješnika
Warschawa	1,571,399	508	3095
Lublin	1,223,505	397	3082
Wloclawek	1,166,376	485	2405
Kielce	873,574	316	2764
Sandomir	767,464	281	2720
Łoek	779,252	344	2556
Sejn	690,753	338	2043
Wilna	1,347,105	370	3640
Zmudz	1,232,187	600	2050
Wołyń	909,883	363	2600
Żytomir	690,000	294	2300
Saratow	339,512	181	1875

Należnośće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 554. dr. Jan Grólmus, šulski direktor w Lipsku, 555—557. z Němcow: Mikławš Šolta, Marija Jurjee, Pětr Zarjeńk, 558. Khata Jakubašec z Kočiny, 559. Mikławš Domanja z Dubrjeńka, 560. Marija Lebzowa z Konjec.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 836. Hańža Wjersowa z Brjemjenja, 837. Mikławš Kostorž z Hóska.

Dobrowólny dar za towarstwo: mwk. 1 hr. 15 pj., za nawěstk 1 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Njemjenowany dobroćer ze Žuric 30 hr., Borkmanec swojba z Wotrowa 9 hr., přez hajńka Mičku: tři bloki twarnych kamuškow a) 16 hr., b) 12 hr. 50 pj., c) 12 hr. 50 pj., J. Kr. W. pryne Jan Jurij 20 hr., J. Kr. W. wójwodowa z Genua 20 hr., J. Kr. W. pryncesna Jana Jurij-owa 20 hr., J. Kr. W. pryncesna Mathilda 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7472 hr. 67 pj. Dale darichu: Молоканы (54,00 hr.) 2 hr. Kukowske kasino 15 hr. kk. 3 hr. mwk. 1 hr. Delanska Patentna Komisija z noblesu, metropolitanskej a drugej 1 hr. 70 pj. + 85 pj. + 90 pj. Inteligentny murjeř 1 hr. Hriwnu rjenje dašće, četa — toleř hišće přidaje 4 hr. Milčanska Kofejowa Komisija, naš najmlōdši staw, jako přeni přinošk na zakładny dar — dał 4 hr. 10 pj.

Zapłać Bóh wšém dobroćerjam!

W poslednim (augustowym) čisle »Serbskoho Hospodarja« čitachmy nastawk z napisom: Što je wina, zo ratařstwo hinje? Česćenoho spisačela, hdyž budže zasy pisać, naleznje prošu, zo by so podpisał.

Mikławš Andrieki.

Šajnac **forćizma** w **Rufowje** (flóschtrje), masiwne twarjenja ze zahrobu a z kórcem pola — **forćizmarstwo**, **rěznictwo** a **pšelarstwo** — je ze swobodneje rufi na pšchedań. Wjcho dalšche praji wobšedžetka.

Pšichi **wotpuštku** w **Marijnej Gwězdze** 2. augusta je jo **pšchedešćiznič** w kapalcu pšched cyrkwiu pšcheměnił. Prosy jo, zo by jo w Róžencze czo. 25 wotedał, hdyž namafacžel tež swój pšchedešćiznič zasy dóstanje.

Pšched něščto njeđželemi su **lemjchace knižki**, „**Philothea**“ mjenowane, pola naš ležo wostałe: w **Róžencze** czišlo 25.

Čiřičž Smolerjec knižičiřčizetnje w Maćiččnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniħafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Štorny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 33.

17. augusta 1901.

Lětnik 39.

Moje pućowanjo do Eichstätt.

Kotromu katolikej Sakskeje njeje mjeno Eichstätt znate? W nim pschi-
hotowasche džěn jo Toho kralowiska Wysokosć princ Wlag na wysote połowanjo
měšništwu. Tohodla trasch bndže mnohim zajimawe, něšto wo tutym měsće
čítać. Džen 3. junija rano w 6 hodzinach hdyžech so na železnicu a wot-
jědžech z nej do hlownoho města našchoho wótenoho kraja, do Drježdžan.
Wot tam wotjědžech ze spěšnym cžahom pschez Freiberg, Namjenu, Glauchau,
Cwitaru do Reichenbacha, hdyžech cžah poł hodžiny wodychnu, šnadź chychje so
parnikej tež picž, kaž nam pućowarjam. Potom džěšce dale po wysokim
mošće pschez dolinu, „Göltzsch“ mjenowanu. Wóš je wulkotny twar, ma 4
schošy, je 78¼ metra wysoki, 578 metrow dołhi, w hornim schošu 8 metrow
šchěroti, bu w lětach 1846—51 natwarjeny a płacžesche 6,599,621 hr. 62 pj.
Dale pschez Plawno, Delšniž w Vogtlandže, Eldorf, kupjel Elster k čěškim
pomjezam. W přenjej čěškej staciji Voitersreuth pozasta cžah na dlějši
čas, dokelž wschitej pućowarjo dyrbjachu do cłowneje hale, swoje łofny a
brěmjěšcha psched cłownikami wotewrić a pschegladacž dać, hač ničžo nutška
njeje, na cžož je cło postajene. To běšce rjane měsčěnica. Potom schwóbr-
česche cžah pschez rjane kupjele Francensbad do Egga, hdyžech popołdnju
wokoło 4 hodžin na wulkim dwórnišcžu zašta. Wuńdžech z dwórnišcža a
napraschowach so do kłóštra mikosčiwych sotrow „wot swjatoho fchiža“, hdyžech
chych pschenocowacž. Buch tam jara pschecželnje pschijaty a hospodowany.
Běchu tam tež někotre Serbowki, dwě běšchtej hychče nowicžch, z kotrymajž
so derje znajach. Bě to wjeselo, so zasy midžecž, buch po chlych wulkich
twarjenjach wokoło wodženy a wobdžělich so tež na łacžonskim nyschporje a
mječžornych pacžerjach mikosčiwych sotrow w rjanej nowej kapali. Ze tam
tež institut za holecžata, a schule wot najnižšich klasow hač do seminaršich

schulow, w kotrychž dorosłeje holcy na wučerki studuja. Wschudžom knjezešce najrjeiški porjad. Wobhladach jebi potom trochu město, kotrež trach je tał wulke faž Budyščin, pobych tež w klóštreje franciskanskich mnihow. Wulka pycha města je rjana wulka arcycchantška cyrkej z dwěmaj rjanymaj gotiskimaj wěžomaj, rjana je tež nowa radžina pinca a dwórniščežo, kotrež ma tři wotdželenja, fašle, čěške a bayerške, dokelž tam tute kraje hromadu mjezuja. Nazajtra rano běch na božej mschi pschitomny, na kotrež běchu pódla milosčiwych sotrow tež wotroščene holcy, kotrež wučerki studuja, pschitonne. Za mjeńšche džerži so w drugej kapali schulsta boža mšcha džerži, w kotrež so tež, kaž w přenjej, najiwjeczišchi sakrament khowa.

Wo božej mschi podach so na bayerške wotdželenjo dwórniščeža a šydžech so do cžaha, a bórzy zahwizda parnik a cžah schumjesche do bayeršeho kraja — přeni króč do Bayerškej, wo kotrež běch hižo wjele čital. Z woprědka běšche krajina nimale tajka, kaž pola naš, sadžachu tam runje runlicu a tał. Dale nuts bě cyłe hinał, krajina počinašche hubjeńšcha byč, tež žonjaca drahta bě hinascha, mějachu nahłowjace rubiška tał wodžete, zo bě cyłe cžolo hač do mławowstow zawjazane, tež běchu mužscy w dolhich schčornjach a mějachu na lacu dwaj ryntaj wulkich bělych knefli. Polow bě mało widžecz, za to běchu njesměruje wulke pastwiščeža, na kotrychž so kruny, kozy, wowcy, husy, swinje, haj jamo konje pasechu. Howjazy stót bě z woprědka bruny, dale nuts pał čěrwjeno-schafaty, žane čorne abo čorno-schafate howjadiwa njejšym w Bayerškej widžal. W rěchach běchu wódne toła, kotrež běžaca woda wjerčesche, z faschežikami wodu čěrachmi, tał zo so pschi wobwertujenju toła faschežiki do fortu, k tomu pschiprawjenoho, wulwachu a tał pastwiščeža powodžachu. Tež rěč, hačrunjež němska, počinašche bóle njezroemliwa byč, wosebje wokolo Regensburga; krajina pał běšche zasy lěpšcha. Spěšchnje jědžesche parowóz z nami k Regensburgej. Tu nadobo wustupitej z powětra móčneje gotiskej wěži a wulkotny dom; šny hižo w Regensburgu. Běšche pschipołnuju w 12 hodžinach!

Regensburg je wjetšche město z 38,000 wobydlerjemi. Najtrańiški poklad města je joho dom, jedyn z najrjeiškich gotiskich domow Němskeje, joho wěži stej na 200 kochži wysokej. Drohotny je wulki woltať, kotryž je cyły ze slěbra. Pódla tuteje biskopškej kathedrale su tam mnohe rjane cyrkwy ze starých cžasow. Spodžiwny napohlad pošticeža mloko: běla woda schčerokeje Dunawy, pschež kotruž wulki kamjentny móst wjedže. Dokelž wjele cžasa nje-mějach, wróčich so zasy na dwórniščežo, šydžech so zasy do cžaha a jědžech po železnym moseže pschež schčerofu Dunawu tři króč, a wjacy hodžinow pschi brjozy jamšneje rěki nimo wulotnoho twara z hordym mjenóm Walhalla. „Walhalla“ běšche pola starých Němcow měšino zbóžnych, njejese. Kral Rudwif I. běšche jón natwaricž dał, zo by w nim podpbizny tych zestajecz dał, kotřiž su wo Němsku a wosebje wo Bayeršku sebi zaslužby dobyli. Wulke twarjeniščežo je ze samoho marmora wuwjěžene, stoji na horje pschi brjozy rěki Dunawy a je daloko a schčerofo widžecz. Parowóz jachlesche dale nuts do bayeršeho kraja pschi móčneje Dunawje, nimo rjaných wšow a městow. Ze wšchěch stronow tu šhmjelnic, pola, kaž tež lěhy křwachu, krajina běšche tu dobra. Pschijědžech do Ingolštada, hdžež dyrbjach do druhoho cžaha, kotryž mějesche mje do Eichstättu wotwjesč. Krajina bě zasy hubjeńšcha, šhmjelnic tu njeběchu, stót bě tu na pastwje, kaž pscheb Regensburgom, a wulke šlakoje hory poččinachu so pokazowacz. Běchmy w srjedžno-frankiskich Zura-horach.

Czah jědźešče we hłubokej wudrjeńcy mjez horami a skałami dale, doniž słończnje parnik zahwižda, a czah pomału jěč pocza a słończnje zašta. „Eichstätt Bahnhof“ wołachu zaštojnicy, spěšnje pohladach z wokuom won, njewidžach niczo hač jame hory a lěsy, wot žanoho města niczo widžecž njeběše. Wustupich z czaha a zaštojnicy mje rozwucžichu, zo dyrbyu, jeli njecham přechi hieč, ze sekundarneje železnicy do města jěč, kotraž hižo na drugej stronje dwórniščeja czakaše. Žezba traješe dobre poł hodžiny pschez nětotre mjeišče wjeski, w kotrychž czah zašta; słończnje počachu so měsčanske wěže pokazowacž. Jědźechmy nimo stareje twjerdžizny „Willibaldsburg“, kotraž běše w swojim czasu residenca wječchowstwa Eichstätt, potom bydle biskopa; nětko sluscha tasama k wojeřstwu. Czah zašta, běchmy na dwórniščeju „Eichstätt Stadt“ mjeczor wokoło $\frac{1}{2}$ 6 hodž. Běch nětko w staroslawnym biskopskim měsče, založenym wot swj. Willibalda, přerjoho Eichstättstoho biskopa. Zaměr mojoho pucžowanja bě, wofebity nadawt w klóštrje swjateje Walpory dopjelnicž, tohodla podach so z pschewodnic, kotraž bě k tomu na dwórniščejo pschisčła, do klóšchtra, a buch wot pschedstojicžerki jara pscheczelnje pschijaty a hospodowany. Wot dwajdnjowskoho pucžowanja hětro sprócnj, podach so bórzy k měrej. Wazajtra běch na schulskej božej mšcy pschitomny, na kotrejž holcžata, klóšchtrjku schulu wopytowace, jara rjenje spěwachu. Klóšchtrja cyrkej, z dobom tež farša cyrkej, je jara czešezomne hnadowne městno, nic jenož tohodla, dofelž tam hižo pschez tyjac lět bohustwjećene knježny z rjada swjatoho Benedikta skutki pobožnosće a bohustwjećenosće dołoneja, ale dofelž tam bywa zeński wotpocžin swj. Walpory, abatišy samneho rjada. Swjata Walpura wumř 25. februara w lěče 779 w Heidenheimje, běše sotra swjateju Willibalda a Wunibalda a z frejnoho pscheczelskwa swjatoho Bonifacija, japoschtoła Němšćeje. Swjate powořtanke buch po wjacyrócnym pschenjesenju na dnju 12. oktobra 1042 do Eichstättu pschenjesene, a namataja so wot toho czasa w tutej cyrkwi, zadny wulkocho woltarja, w k tomu pschitwarjenej kapali abo khódbje na woltarju w kalfowcomy kashczju. Wot toho czasa so wulkotny džiw započza, zo z wutrobnych koseži swj. Walpory na spodžiwne waschujo swjaty wolij běži. Tónjany běži wot 12. oktobra, jako dnja pschenjesenja, hač k 25. februarej, jako dnjej zbóžneje smjereče tuteje Swjateje. Tracž tutoho nadobnoho žórła a spodžiwne wustrowjenja pschez trjebanj totoho swjatoho wolija, kotrejž so pschez wjacj hač 8 lěstotkow štawa, njehodži so přecž; sežěny swjateje khódby su zawěchane z votivnymi taslemi a wobrazami, na kotrychž su džiwny a spodžiwne wustrowjenja woznamjenjene.

Mějach zbožo, městno, hđžež swjaty wolij běži, widžecž. Wjeleđostojny knjez špownejnik klóšchtra wotewri duricžka do přózdnjeńcy, wyshe kotrejež kamjeitny kashcz ze swjatymi powořtanckami štoji, tak zo móžej cyłe dno kashčeja wot spody widžecž. Přózdnjeńca je 3 kóhče dołha a $\frac{3}{4}$ kóhčeja šchěroka a wysoka a je cyła z pozłoczanyym slěbornym blachom pocžehnjena. Tuta naprawa je k tomu, zo by so swjaty wolij, kotryž so pschez dno kamjeitnoho kashčeja czechuje, hromadžicž hodžal, k tomu su slěborne rołki abo fanalki na sežěnach a na dnje přózdnjeńcy sežinjene, w kotrychž so dele kapacy wolij do złotydy khankow wjedže. Tutón wolij je cžišty a jasny kaž woda a hjeze wyschoho šłodu a wónje. Wyshe duricžkow, z kotrymiž je row zawjenny, je wobraz, kotryž pschedstaja tu w smjereči cžišche wotpocžowacu pryncesnu Renatu, džowku bawerjskoho wójwody Alberta VI.; tuta běše sebi pschedewžała, w klóšchtrje swjateje Walpory schlewjeť wzacz, ale pschegažna smjereč ju w lěče 1630 do

khóra pschekrasnjemych knježnow a njewjestow Rchcstusa wotwoła. Zo pať by hišćeje po smjerczi trajacy pomnik a swědčenje swojeje česjećownosće a lubosće pschecziwo swjatej Walporje zawostajila, pscheješe sebi, z najmjeńšha w tutym wobrazu pschi rowje swojeje lubeje Swjateje byč. Wokoło njeje widžimy jeje wjsokej staršej, wjowodu Alberta a Mechtildu, rodž. hrabinku z Leuchtenberg, z jejn synomaj Maxom Hendrichom, kotryž bě pozdžičho archbiskop a furwierch w Kölnje, a Albertom Sigmundom, kiž bu biskop w Regensburgu a Treisingu. Wobaj staj na wobrazu w nižkej a jednorej draseče khudnych putnikow pschedstajenej. Tak je tutón wobraz trajacy pomnik pobožnosće bayerskeje wjerchowsteje swójby, a swědk pobožnosće a lubosće, kotruž mějachu w tamnych časach wjerchojo na trónach a jich džěči pschecziwo swjatej kralowskeje džowcy, swjatej Walporje. (Swjata Walpóra běše rodžena kralowsta princesa z Sengelskeje.) Spodžiwnomu běženju swjatoho wolija dyrbi so hišćeje dodac, zo je tón samón hišćeje druhdy z wonka spomjenenoho časa (wot 12. okt. hač do 25. febr.) běžal, kaž w lěće 1849 w měsacu auguste, hdyž we wulkej suchosće wojacy njedželi dołho běžeske, druhdy pak cyle nahle běžecj pschesta, kaž to scěchowaca podawizna powěda.

(Potracžowanjo.)

3 Ruzich a Sakskeje.

W Scherachowje swjecjeske młody měšnik, knjez Marschner ze Scherachowa, kiž bě minjenu póněželu w Mohuczu měšnikstu swjeciznu dóstał, swój přeni wopor božje mschě.

W Hodžiju běše minjenu njedželu skhadžowanka serbskeje studowaceje młodžiny. Wo zhromadžiznje, jara derje wopytanej, hišće wobšěrnu rozprawu dóstanjemy a potom podamy.

3 cyłoho swěta.

Měmja. Zańženu wntoru pokhowachu njeboh fejžorowu Bjedrichowu w Potsdamje w cyrkwi měra (Friedenskirche). Požohnowawšchi čžěło hižo w cyrkwi w Kronbergu, donjesedhu je z wulkej swjatocžnosćeju na dwórnišćejo, zo bychu je wot tam z čžahom do Potsdama pschewjezli. Zo bě smjercz fejžoroweje Bjedrichoweje wjele podžěla zbudžila mjez ludom, bě z toho widžecj, zo běchu tji wozy ze samymi wěncami uakładžene. Wntoru dopołdnja dojedže čžah na staciju Wildpark a wottam pschewodžachu čžěło do cyrkwy. Ludžo běchu z tyłacami z Barlina pschijěli, ale widžecj nicžo njemóžachu wot pschewodženja, dokelž běchu fejžorske zahrady za lud zawrjene. Najwyschšchi zastojnicy a generalojo čžinjachu čžestnu službu pschi pschewodženju. Kejžor, jendželski kral, princy fejžorskeho domu a mnozy wjerchowje džěchu za čžěłom. Hdyž bě kaschcz w mansolen pódla kaschcža njeboh fejžora Bjedricha stajeny, mějeske dwórski předať Peršius rěcz. Wo 12 hodž. běchu swjatocžnosće nimo. — Kejžorowa wotpočuje nětfo po mnohim čžerpjenju, kotrež je sama a z druhimi měla, wosebje ze swojim njebocžiczim mandželskim, w měrje. Zeje wopomnucjo, jakož dobroczěti khudnych a pschchowatki wumjěstwa a wšchoho dobroho, wostanje žiwe mjez ludom.

Za čas, doniž čžěło njebocžickeje na marach stojeske, běchu w Bruiskej wšchě žjawne hry, hudžby a reje zakazane. W mnohich nowinach so khětro na

to sforżesche a njeħodži so přecz, zo je mnohim ludžom wulka hošpodařska jehoda z toho nastala. Samo w kupjelach pofazachu so scźěhmki tohole wufaza, dofelž mnozy hoščo přjedy je wopuščežichu, hačž bě wot přědka wotmyšlene, dofelž mějachu ziwučenyh zawjeselenjom parowacž.

— Powitanjo hrabje Waldersee-a, kiž so z Chinu nawróćežesche, njebeť taf wulfotne, kažž bě so wočafowało, smjercže fejžoroweje Bjedrichoweje dla. Ani fejžor ani žadyn přync joħo njepowita, ale jenož general Wittig, kotryž jomu w mjenje fejžora rjad pour le merite z dubowym liščom pšchepoda. Wo-
zdžijcho drje so jomu hiščesže wjacž czeščes wot fejžora dořtanje, jakož su tež wukrajni wjeřchowje to cžinili. Zo njebeť powitanjo taf wulfotne, kažž bě so wočafowało, njeje wobžarowacž, pšchetož wulfotne škutki, fajkichž so Waldersee sam nadžijesche, njeje móħl wumjesčž. Wošebje je maħo škladnoščes měł, wójnku šlawu sebi dobyčž. Šferje je tam jako diplomat škutkowal a to wězo z wulkej wobwrótnošcžu. Wošebje be czeška wěc, wójška wšchelafich narodow mjez sobu w pšchzejednoščzi zdžeržecž, pšchetož kóždy hladaščes z šchinyym wóčřkom na druhoho. Zo so w Chinškej mjez wójřkom wšchelafich narodow hórřche šchmjatańcy njewuwichu, z kotrychž by móħla europřsa wójna nastacž, je drje Waldersee-owa najwjetřcha zařřřba.

— W nimale samym cžasu, hdyž Waldersee Chinu wopuščež, měřtno swojoho dotalnoħo škutkowanja, woteńdže na cyle druhim kóńcu řwěta z pola swojesje džělawošes muž, kotryž drje je mjenje po řwěče znaty a šlawjeny, kotryž je na cyle hinaschim polu džělal, kotroħož zařřřby pak drje kjeńřche njeřřu, dužli Waldersee-owe. Bě to propřř Brieden z Magdeburga, kotryž je tež w Šafřkej derje znaty a wiđžany. Wopuščež swoju dotalnu wořadu řwj. Woščžana w Magdeburgu (Džěwinje) a pšcheshdli so do Arnsberga. Žědnacže lět je w tej wořadže řwěru škutkowal — a jeli nětko wořada řežže a řrucže řtoji, je drje to po Bohu propřřej Briedenej so džafowacž, wo kotrymž měřčzańřki zařřupjeř Köhler řjekny: „Wřřřnoščes njemějachu radu z Briedenom řchto cžinieč, dofelž móžno njebeť jomu něščto zapowěčež.“ Njespřócniwje je džělal, cyřkej wupřřřil, towařřřwa založował a podpjerał; najřřeńřche wopom-nječžo je pak po sebi zawořřajil, natwarimřři „Wuřřaw řwjateje Marije“. Tuž tež wořada na nim wiřajřche a czeščo z z nim džěleřčy a řřřřy so rowjachu, hdyž lubowany duřchompapřřy posledni řróčž z řłěřti na nich zarečča, zložujo so po řłowach řwjatoho piřma: „A dofelž dħa wot was du, porucžam was Bohu a řlowje joħo miłosče“, a z řřojim napominanjom řřóńčzi: Budže pšchzejeni! Řozemče cžajej! Džerže so cyřkwje!“ Zawěčež žłote to řłowa. Řóždy by sebi je měł do wutrobry zaschžěpicž. Řopowđnju a wječžor zeńdže so hiščesže raz wořada ze řwjojim řararjom, zo by so piřđi zhromadnej hoščěńije a wječžor piřđi luboźnym řwjebženju ze řwjojim lubuřřřkom rozřřohnowala. Wjele je řo tam řěčžalo, ale kóžde řłowčřřko řwědežesche wo lubošči, z kotreřž cħla wořada a kóždy wořadny na wotřřadžacoho řnjeza zhladowaščes. Zawěřno řřeńřřchoho pomniřa na řwěče njeje dħžli toħo, kotryž je luboščž někomu pořřajila we wutrobje.

— Wot 8. hačž 10. augusta mějesche zwjazř katholicřřich pšchekupřřřich towařřřřow w Barlinje řwjou 24. ħłownu zhromadžřnu. Wulfotny be wopřřt a wařne wěch řo na njej wuradžowachu. Ale džřwna be to wěc, zo řnježerřřřow a měřčzańřka rada w Barlinje cžimjesche, jakož by wo řajřřim zjeđže nicžo njewěđžala, hačžrunjež be řo tola wo řej naležnoščzi wjele z Barlinřřřim měřčžanořřř Řřřřřnerom jednalo. Ani řnježerřřřow, ani měřčzańřka rada njebeť zařřupjeřja na zhromadžřnu pošřala. Řo wřřřř nicžo njewadži,

zwjazt tež bjez nich wutraje — ale widžecź tola je, zo wscho, shtož ma katolske mjeno na czołe, wěstym ludžom njeje w hódž. Pschecy zasj dopjelujuje so słowo bóžjeho Zbóžnika: „Hdy byjšeće ze swěta byli, by swět, shtož je joho, lubował. Dofelž pak ze swěta njejsće, hódži was swět.“

— Wuczeni su woblicžili, zo so we wschěch europjskich statach 1175 milliardow hrjwnow zamóženja namała; najbohatšcha je Zendželska. Po słowach woblicžene pschindže na kóždoho Zendželežana 5920, na Francózu 5200, na Hollandischoho 3680, na Němca a Belgischoho 3120, na Awstrijischoho a Štalschoho 2000, a na Rusu 1200 hrjwnow. Po swojim zamóženju najwjacy statnych dawkow ma Štalska placžicź, mjenujcy 2,3 procenta, Němska 2 proc., Awstrijka 1,8 proc., Ruska 1,7 proc., Belgiska 1,5 proc., Francóžska a Hollandiska 1,4 proc., Zendželska pak jenož 1 procent. Němska ma potajkim po cyle wofhudnijenej Štalskej poměrnje najwjacy statnych dawkow placžicź.

Czechi. Wěsty dr. Hemmrich z Blawna wozjewja schulsku statistiku za cžěste kralestwo. Z njeje pjecža je widžecź, zo so Czechi pschecy bóle a bóle pschelowjansheča. Němskich hólczich měsčanskich schulow je 100, cžěskich 182, hólczich měsčanskich schulow je 101 cžěskich a jenož 76 němskich. Ludowych schulow je 2175 němskich a 2915 cžěskich. Ze 110 schulskich wofrjesow maja 22 jenož němste, 20 jenož cžěske a 68 němste a cžěste schule. Do němskich schulow khodži 405,712, do cžěskich 666,638 džěczi. Z něhdušich cyle němskich wofrjesow ma Brüz (Wlošty) w němskich schulach 11,640, w cžěskich schulach 2182 džěczi. Czoplicy maju 11,719 němskich a 1340 cžěskich schulskich džěczi. W Prahy khodži do němskich schulow 5691 (176 mjenje hacž lěta 1890), do cžěskich 17,628 (3986 wjacu) džěczi. Na 4 cžěskich statnych zastojnikow masch lědom jenocho němstoho. Z 250 referendarow masch 210 Czechow a jenož 40 Němcow. Tuž bywa tež dale a wjacu cžěskich sudnikow. Tež pschi železnicach so cžěsch zastojnicy množa. Pschi železnicy z Wodenbacha do Komotawy je 84 cžěskich a 28 němskich zastojnikow a na železnicy z Miesla do Egera 31 cžěskich a 10 němskich.

Ze-li wschomu tak, kaž so tu psiche, džiwanu so jenož, zo cžěskich schulow hysheće wjacu njeje, pschetož Czechow je w Czechach na něhđe 4 millionow a Němcow jenož na 3½ milliona. Tuž njech jenož Němcy so spokoja. Njchjwda so jim njestawa. Tež na to njech so njchórscha, zo so najwjacy statnych zastojnistwow Czecham dóstawa. Stat chcy zastojnikow mēc, kotřiž su cžěskeje a němsteje rěče swědomi. Tuž tež Čescha z wjetšcha němski wufnu — Němcy pak nihdy na nihdy njechadža swój jazyč wonjecželežicź z cžěskim słowom. Cžěski wufnucy to žda so jim pscherada bycž nad Němcomstwowom. A dofelž němscy zastojnicy cžěski njemóža — kraj pak je mjenje bóle wschudže naměšchany z Czechami, tuž so Němcy njehodža za zastojnistwa, hđžež masch wobej rěczi, němstu a cžěstu, znacž. Tajše městna dóstawaju potom wězo Čescha, kotřiž z wjetšcha tež němski wufnu. Runje tak njehodža so tež pschi železnicach ludžo trebacž, kotřiž słowcžka cžěski njemóža; dofelž dyrba tola tež z cžěstini pučowariemi so zrěcžecź móč. Njehodži wschat so přecž, zo so cžěski lud poměrnje bóle wzschěcja dŕžli němsti, tak kaž w Němskej Polacy. Tuž drje njeje njemóžna wěc, zo so Czechi po něčim bóle a bóle pschecželežca. Njžo mimalš w němskich Czechach štoro žaneje wjetšheje wiy a wosady, hđžež njeby tež šchwarua horška Czechow byla. A Czech njeje žana witta, kotraž so po wěstiku zhibuje a njpschewawa swojeje rěče a narodnosće, kaž je to Serbow wachnyjo, hdyž do Němcow ponuchaja, ale štara so wo to, zo by so

tak tlehtëje hačë možno čěšťa šchula nawarila tam, hdžež je dolahaca licžba čěštsich džečži. Tak rostin čěštie šchule w němštim kraju ze zemje kaž hribu, a tožda je hrodžiščežo pschecžiwu nawalej Němcowstwa. Zo pak je telko Čzechow do němšich krajow zalězlo, na tom šu wulicy němšicy twornicy (fabrikanczi) a pienječnicy jami wina. Čěšti džělaczež je tunišci a pilnišci, a tuž džerža jebi Čzechow we swojich twornjach a podkoptach. Tuž njecy so jenož na swoju wutrobu bija a na Čzechow so njehřešča. Njunje čži najhōršci herzej-
farjo najbōle němšje krajiny pocžěčžuja.

Włoszyska. Włoszyskie księżeństwo wotowza bosniiskomu towarštwu za zwiżiŭtowanjo drjewna wschđ dotal jomu spozężene murjadne prawa, dokelž bę w swojim časju teŭ prawa jenož pod tym wumienjenjom dōstało, zo Kasselste nětko zbankrotowane towarštwu za fuschenjo ŭdobžinow za nje dobropraji.

— W Litoměřicach budoże 25. augusta zhromadźizna fatholików jěwjerneje Čěšeskeje, zo by proteštowala wšecyżiwu wotpadnistwuw wot Roma.

Staliska. W Milansej (Mailand) krajine so mjez burskim ludom hižo dawno muezji, dokelž ludžo z hlodom mrčja. Posledni čas bywaju njemern dale horsche. Wojacy wobladžichu munohe wšy a městacška, ale njemern nje-pjšeštawaju. Storo žana nóc so njeminje, hdžez by rozujembrieny lud nēbdže njezapalił. Njedželu w nočy dobywachu so rofočerjo do hrodu wójwodny Visconti Modrone. Policija drje někotrych herjefarjow zaja — ale lud jich zasy wu-wobodži. To ju krasne wēch. Milanška krajina je jena z najplōdnijšich a lud z hlodom trada. Spacžetjo wjele hanjene bamžowške knježenjo njebež złoto — porunjo nētczišchomu italskomu hošpodarjenju?

— Francesco Crispi, něhubšči pschědšyba italskoho ministerstwa, je wotešoł na prawdu božu, ujewujednawšči so z wěrnej popitn z Bohom. Zasu je so pokazato — jakož bě cšłowjek žiwu, tak tež zemře. Bjez Boha je žiwu byl a wumřeł. Njekatolske nowiny joho sławja a wosebje učimste, dokelž bě njebočicžki w politich z Němcami džeržal. To pať drje je tež joho jenička zašlůzba. Zaso cšłowjek ujeje tať čjezčjowny. Za młode lěta bě zběžkať bjez šwědomja. Wšchudže podbrjwasche jewotliwce italije knježerstwa, zo by Italiju pod jonym šceptarom zjednocžil. Surowy bě njepschecžel katolskeje cyrkwyje a hanibne bě joho šwójtnje žiwjenje, dokelž mějesche z dobom dwě žonje, šchožž bě cžim bóle z pohórschkom, cžim nahladnišche bě joho zaštojšištwo. Samo jebanštwa joho winowachu, a jenož tomu, zo bě njepschecžel katolskeje cyrkwyje, ma drje so džakowacž, zo šwet jomu woda a po smjercži joho sławi. Šacž-ťežto bychu njewěrnice nowiny joho zašlůžby tať wuškwalili, hdy by so pschěd smjercžy z cyrkwyju wujednať byl?

Jendželska. Mjez knježerstvom w Gambia a najmoćnišchim wješčom Mouja Mollah, kotryž w Francózam słušacej krajiny bydli, je so wujednało, zo ma cyla krajina po woběmaj brjohomaj rěki Gambie hač k jendželsko-francóžskim mjezam nětko jendželska być. Francóžsta wysušnjež bě Jendželsčanam dowolika z Mouja Mollahom jednać. Škodou změja Francóžowje, dokelž njebudža nihdže so nad rěku Gambiju zaspydljeć.

Ruska. Car je hrabi Waldersee-jej rjad swj. Gaudrija z brillantami a mječzemi swožezil. Se to najwyschischi ruski rjad, a z mječzemi je so z cyla haki dwójcy swožezil.

— Żidam jo studium na ruffickij univerſitach pſchecy bólc wobnijekuje. Szenoż tſjo ze 100 ſtudentow imėdża židža bycć. Na univerſicze w Moſkwje ma jo židam z chła studium zaſazacć.

Turkowska. Bołharska zapłaci Turkowskiej 200,000 pt. dawka, z dobom pał wozjewi, zo jo pschichodnje to wjach njestanje. Najsterje je tohodla taf zmužita, dofelž móže so na Rusku zepjeracž.

Afrika. Burowje throbola so dale a to nic bjez wuspěcha. Powěda so, zo su Bremersdorp dobyli a jendželste wójka rozebnali. Tež w Kapstej koloniji poštupuja. Wjatt nadpadžechu schtyri pancerowane železniske cžahi. Ritchener pał pišče domoj, zo hiščeže ženje za jedyn tydžen telko docpěl njeje, kaž nětko. Macžtežo njeby so zapyrił, hdy by jomu jchtó frucže do woczow pohladal?

Wšchecžizny.

* Běli wótecojo, rjad wot kardinala Lavigeria w Afiru pschod 15 lětami založeny, ma nětko w Africh 65 jenotliwych wnstawow abo sydlisčezow z 261 mijiionarami, 140 sotrami a 1000 katechetami (domorodnymi wučerjemi). Do fšchesežanstwa wobroczenych je dotal 60,000 pohanow, 151,000 je katechumenow (kotřiž so na swjatu fšchecženju pschihotuja). Schulow maja 141 z 9500 wučomcami. Khornych a bėdnych je 342,000 pomoc dóstało. A, kaž bė hižo spomnjene, rjad wobstoji haſle 15 lět. Za dalšich 15 lět budže z božej pomocu wobroczenych po stohtysacach licjež móć.

* Aldolf Nordenskjöld, znaty šchwějbski pučowar a pschepytowar sewjernoho pola, je w Stocholmje w starobje 69 lět wumřěl.

* Norwegiske město Farsund je so nimale cyłe wotpalilo. Na 1300 ludži je tam nětk bjez wobydlenja.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: k. 561. Handrij Frenel ze Zdžerje.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Žiwy różowc w Mar. Hwězdze 5 hr., Can. J. w Seitendorfje 50 hr., blok twarnych kamuškow (wučel Schwarzbach w Blumbergu) 31 hr. 60 pj., tohorunja (kaplan Sołta we Wostroweu) 30 hr., tohorunja (wučel Hohlfeld w Alstaće pola Wostrowea) 28 hr. 50 pj., wučel Jurš w Drježdžanach 5 hr., N. N. ze Seitendorfa 1 hr., N. N. z Baćonja přez volont. N. Rjenča 5 hr., twarne kam. přez k. fararja Rönsha z Wostrowea 6 hr. 3 pj., dobytk 1 hr. 20 pj., přez k. P. R. z M. Hwězdy 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7506 hr. 22 pj. Dale darichu: Молоканы (56,00 hr.) 2 hr. Radwońska Płatowa Komisija wopyt běše dóstała z residency Sakskeje a tež hosča z Ruskeje 4 hr. 40 pj. Khudy bur: Tři króć sława spisowarjej nastawka w č. 8. »Serbskoho Hospodarja« 1 hr., prawje ma, zawěрно 1 hr., kóždy čłowjek, kiž ma strowy rozum, praji: Prawje ma! 1 hr. (hrom. 3 hr.) Delanska Patentna Komisija w Smjerdžacej na krčiznach 65 pj.

Zaplać Bóh wšom dobročerjam!

Towarstwo Serbskich Burow za Malbicžanstu wosadu zeńdže so njezdělu 25. augusta popołdnu w 6 hodžinach w Konjecach.

Dofelž ma so wo **imjenjach** a zhromadnym kupowanju **womjescchow** a trasch tež **ržaneje muli** jednacž, woczafuje so prawje bohatty wopyt.

Wšchecžiznistwo.

Čižčej Smolerjec knižicžisčjetnje w Macžicžnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Endowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 34.

24. augusta 1901.

Lětník 39.

XXVII. Hłowna skhadźowanka Serbsk. Stud. Młodžiny

10., 11. a 12. augusta w Hodźiju.

Napisał Mikławš Andricki.

Žadyn swjedenj, žadyn koncert w Serbach za cyłe lěto njebywa tak lubowany a wopytowany jako skhadźowanka. Tak je přeco było, tak bě wosebje loni we Wóslinku a lětsa w Hodźiju nic mjenje. To pak mějachmy loni krasny, wysoki sal, lětsa tež wulki, tola wjele nižši; ale njedźiwajcy toho a runjež z potom so dusyli, hač do poslednjoho kučika stołkani, wutrachmy wot 1/24 hodź. hač do 9, 10. a dlěje. A cyły narod tam běchmy: bohatsi a khudži, burja a služowni, wučeni knježa z Drježdźan a dostojni z Budyšina — a njewučeny, wšedny lud, našej zapósłancaj tam běštaj, duchownych a wučerjow syła, a potom wulke črjódny našeho dobroho rólniskoho ludu a mnozy mjez nimi, kotřiž běchu tež wjele hodžin puča pěši wažili. Haj, ma skhadźowanka přećelow, kotřiž su sebi słowo zawdali, zo nihdy žaneje skhadźowanki njespušća, njech budže hdžežkuli... A kak tu lubosć wujasnimy? Ow, to je jara snadno: kóždy strowy čłowjek lubuje zasy to, štož je strowe a so njekhmuri. Štó pak je mjez nami wšemi wjeselši dyžli zradowny studentow ludžik, hdyž tući kaž ptačata nalěto, nětko w lěcu k nam do kraja zalětuja a hdyž z jich směwom a spěwom zaržiwa a zwoni haj a hono? Hišće něšto ma so přispomnić. Naša młodžina ma tež tam horjeka we wysokosćach, kaž so zda, dobre mjeno, a dopokazuje to tež lětuše škleńčane, złote wjedro, kotrež skhadźowancy swěčeše. Tohorunja skhadźowanki wot słowjanskich bratrow wopytowane bywaju, a lětsa jich wjac witačmy dyžli hewak: 3 wučerjow z Morawy, 1 wučerja z Čech a 3 studowacych młodžencow z Prahi. Najskeerje woni

myslachu a mysla: zo chceš-li serbski lud najlěpje spóznać, zo to najlěpje na skhadźowanku džeš, dokelž tam cyły lud — maš. Woni so njejsu zmylili, kaž z jich radostnych wobličow widźachmy a kaž tež rozprawa swědčeše, kotruž hižo třeci dzeń w jednym Pražskim dženiku čitach. Hdyž pak tam wo nas pisachu, słuša so to čim bóle nam. Tuž čitajće a, štož tam běšće, dopomńće so na krasne hodžinki z nowa — a štož njeběšće lětsa w Hodžiju, z Wami: na zasowidženju w Klukšu.

* * *

Skhadźowanka wotbywa so přeni abo druhi tydzeń augusta, a na papjerje tři dny traje, druhdy a z wjetša tež dlěje. Na přenim dnju su naši hóley sami mjez sobu a postajeju (na posedženju wubjerka) program za sčehowacu njedželu a pónđželu, a na tej dnjej so tež lud přeco jara nutrnje a wutrobnje wita. Dokelž je to za lud powzbudžace, widži-li telko młodych a starych Serbow serbowacych, kładu so skhadźowanki wote wšoho spočatka sem na pomjezy serbskeje narodnosće. Z tym dospěwa so dwójoho: studenći zeznawaju sebje a z dohom zeznawaju so z ludom, a lud zasy zeznawa lubosć, z kotrež so za serbsku řeč a zemju hori młodžina. Lětuša, 27. skhadźowanka powoła so tohodla do Hodžija, hdžež so sylnje němceje, susodna Husčanska wosada pak je hižo poslednja serbska k Wjazońcy horje. —

We wubjerku wosebite wjeselo zbudži přitomnosć Delnjołužičanow, kandidata theol. Šwjele a stud. theol. Chriski. Přecělske zwjazki mjez Hornjej a Delnej Łužicu nawjazuja so hižo wjacy lět. Kajke bě to, mi so zda, l. 1893, wjeselo, hdyž nas hornich Serbow do Khoćebuza přijědže cyły železniski wóz. Knjez kantor Jordan na dwórnišću čakaše, skomandowawši pinčnika k nam z mandlom karančkow, zo bychmy swoje šije wokřewili, přetož horco bě a spěwali běchmy. Dwaj pak běchmój z delnjołužiskim kollegu hižo wjacy dnjow přjedy kraj překhodžowałoj, a na třechi běchmój lazyłoj a tam wulke łopjena z hobrskimi pismikami na žerdže přitykowałoj, a naš luby njebohi Hórnik bě nam plakaty Bórkowskoho koncerta zestajał a čišćeć dał. Ach, kak so wón nad tajkej přezjednosću radowaše, a kak so joho swěrnej wóčcy zabłyšćistej, hdyž přeni raz slyšeše, zo chcedža hornjołužiscy studowacy deleka w Bórkowach koncertować ... Tute nitki přecělstwa pak su so dale přadle, a tak skhadźowanka lětsa tež delnjołužiskeju hosćow powita. — Wuley zahorjeny we wubjerku tež k. diakonus Domaška porěča, kotryž je z cyła kaž prawy wóte wšě dny skhadźowanki a hižo njedžele přjedy, lubosćiwje wo studentow so starał. — W posedženju wubjerka bě 22 wosobow přitomnych.

(Pokračowanjo.)

Moje pucžowanjo do Gichštätta.

(Postracžowanjo.)

Tehdom to bě, hdyž bu zwón w božim domje swjateje Wałpory wot rubježnifow nadpadnjeny, smjertnje ranjeny a tał cyrkej z krejpscheleczom wonjeczeječna,

a drugi raz, hdyž bu na město a biskopstwo Eichstädt dla pschecjzěhanja biskopa Vjedoricha II. z Parsberg cyrkwinške khostanjo postajene, zo so njesmědžachu žana boža mšcha swjećić, žanomu strowomu sakramenty wudželeč, jenož noworodzenym džěčatkam so schćenca wudželeč smědžesche a khorym sakramenty mřejacych. Hdyž pak tónsamy biskop interdikt zasj zběhny a z mječzanami w pošutnej draščje bosj proštwomy wobšhad k cyrkwi swjateje Walpory džeržesche, tam swjaty wopor swjećesche, ponižnje proscho, zo njeby dlěje wjacy město tutoho hnadownoho poškada rubjene zwoštało, poča swjaty wolij zasj bžecz, a to w tajšej mnohosćzi, zo mohł počojcu farana z nim napjelnicž. Dalšče spodžiwno je, zo so swjaty wolij pschecy čisty a njeskazeny džerži, a nje-wuprochnje. Tak pokazuje so tam jena, psched wjacy hač 200 lětami pschez počojcu napjelnjena blesčka, kotraž je z biskopskim zygлом zawrjena a ma na pergament pisane swědčjenje z tamnoho časa: „W lěće 1645 bu do tuteje schleńcžki swjaty wolij zasj hromadženy. W lěće 1634 je we schwejdštej wójnje wschitto k zhubjenju schło, w 7dnjowskim wurubjenju.“ Tutón wolij je hiščeje tak čisty, kaž by halle runje hromadženy był. Wschittim tutym dopkazmam, kotrež zamóža kóžde rozomne dwělowanjo wotštronicz, njech so hiščeje swědčjenje knjeza z Osen pschizamnje. Tutón wulki wučenc a pschirodopšytnik, bywawšchi profesor na universicje w Mnichowje, běšče psched wjacy lětami na pscheproschenjo jenocho wusměšcherja tutoho wolij-bženja sam sem pschipučowal z wotpohladanjom, zo by tute spodžiwno zjewjenje pschepšytowal. Somu bu pokazane, kať a hdyž tón wolij bžži, tež na wschě praschenja bu jomu wotmošwjene, tak derje hač bž móžno, potom, hdyž bž wschitto nadrobnje sebi pschehladať a pschepšytowal, da žiawne wuswědčjenje: zo sebi wón njemóže bženje tutoho tak mjenowanoho wolija na naturškim pučju wujasnicž, a tež nic jako naturške zjewjenje woznamjenicz. Tutón wučenc wza sebi tež něšto toho swjatocho wolija sobu do Mnichowa, zo by jón chemišcy pschepšytowal, a pisasche jako rezultat tutoho pschepšytowanja zasj naspjat, zo wón njemóže tónsamy ani wodu, ani wolij mjenowacz, a zo so cyłe zjewjenje njehodži po zakonjach pschirody wujasnicž. A tutón wučenc běšče protestant. Z tym njech je dopokazane, zo nimamy žadny pschiwěrk psched sobu; schtóz pak hiščeje na tym dwěluje, njech dže do swjateje khódby a sebi wobhlada, a sam na sebi zhoni, kať Bóh njepschestanje swoju Swjatu pschekrajinjeć, a kať spomóžny wolij, kotryž z jeje wutrobnych kosczi so žórli, je njewusafnite žórlo hnadow a žohnowanjom Boha samoho, kotryž je hiščeje nětko spodžiwny we swojich Swjatyh. Albo praschej so w Eichstättu a we wokołnosćzi, hdyž je hiščeje wjele žiwych swědkow, wot kotrychž móžesch schjeć: „Swjata Walpóra je mi pomhala!“ — Hiščeje pschecy pschichadžaja proštwy wo swjaty wolij a džafne listy do kšóštra swjateje Walpory, nic jenož z Němiskeje, ale tež z Šendželskeje, Ameriki a drugih krajow, kaž mi to čjesjomna knjeni asistentina, kotraž w tu khwilu kšóštr wjedže, powědašče.

Dokelž kšóštr wysoť leži, z městom pak so hromadu džerži, mējach rjany wuhlad na město. Tesame ma z wulkoho džěla sněhběle šěchi, kotrež čilče žymnišchi napohlad pošćicjeja a su, kaž zhonič, z družinu běłoho schšera, kajťž so w horach, mjez kotrymiž město leži, namaťa, pschikryte. Město ma 8000 wobšdleri, z wješcha katholicich, jenož na 800 je protestantšćeje wěry, kotřž maja tež cyrkej; twarjenja su bóle starše, su pak tohodla tež rjane a wulke. Nad twarjenjemi pozběhuje so wulkotny twar, w kotrymž je row swjatocho Willibalda, přenjoho biskopa a založerja města Eichstäta, a

je kathedrala biskopow Eichstättskich, a je psched něhdže 10 lětami rjenje ponowjena. Dalsche cyrkwie su swj. Pětrowa cyrkej, cyrkej jandželow pěstonow, kotraž prjedy jesuitam kluschesche, cyrkej Ducha swjatoho z klóštrom a chorownju, cyrkej kapucinow z klóštrom tohosamoho rjada a cyrkej swjateje Walpory z klóštrom benediktinow. Dale je tam klóštr franciskankow a wustaw jendželskich knježnow, kapala swjatoho Michała a swjateje Marije, a z wonka města na horje „Frauenberg“ hnadowna cyrkwička swjateje Marije pomocnicy kšeskejzanow. Na torhoschězu je rjana fontana: „Willibaldowa studnja“ z wulkej postawu swjatoho Willibalda w biskopiskim ornacze, ze štabom a mitru, a w parku prjedawšescheje residency wójwodny Leuchtenberg je tež tajka fontana, nad kotrejš na wysokim stolpje wulka pozłocžana postawa Maczerje Božej so namaka, a tež na mnohich kšěžach bywaja tu bože martry a postawy Swjatyh; to wschitto šwědčeži, zo su wobydlerjo Eichstätta nabožny a wěrny lud. Na wulkotne waschnjo swjeczi so tam šwjedžen Božoho Čžěla, a ja mějach zbožo, tónsamy lěta wobhladač a sobu swjecječ. Hižo srjedu psched šwjedženjom bě wulka nužnota, hašy a torhoščeža buchu rjedžene a z meštami postajane. Popołdnju wokolo 3 hodžin zazwonichu zwony na wěžach wysokeho doma k swjatocžnomu nyschporej. Dostojni kanonikojo biskopskeho kapitla a bohosłowcojo spěwachu psched wustajenym Najšwjeczišchim po rjady z hłórom swjatocžnje łacžonski nyschpor, po swjatocžnym požohnowanju z Najšwjeczišchim spěwachu kanonikojo hiščeje kompletorium.

Na šwjedženju Božoho Čžěla bě hižo rano zahe swjatocžne třelenjo. Město bě krasnje wudebjene z meštami, torhowjemi, pletwami a z čěstnymi wrotami, a z wokuow buchu rjane ruby wupowšnjene, mnohe běchu rjenje wuschiwane a na nich wěncy pschicžinjene. Wofna delnich poskchodow pak běchu z rōžiczkami wupyscheue, mjez kotrymiž bože martry a postawy Swjatyh mjez zaswěčenymi šwěčkami stojachu, haj same wofna pschekupskich kłamow běchu wurumowane a do lubožnych kapalow pschetwarjene, w kotrychž so postawa Maczerje Božej, Prazške Jezus-džěczatko abo druge swjeczo jenoho Swjatoho mjez zaswěčenymi šwěčkami namaka.

(Stónčjenje pschichodnje.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

Ze Šchěrachowa. Šwjedžen Do-njebjes-wzaczja swjateje Marije běšche za Šchěrachow džěn wofebiteje radošče. Młody měšchniř, syn tamnišesche wofady, knjez Alfred Marschner tam přeni króč k woltarjej božomu pschistupi, zo by přeni króč wopor božej mschě swjeczil. Mablachy čžah, na kotrymž so wschitte towařstwa wobdžělachu, so $\frac{3}{4}$ z cyrkwie nastaji do domu knjeza primiciauta, zo by joho do domu božoho wjeđl. W cyrkwi, kotraž bě pschepjelnjena, widžachmy najdosťojnišchju knjezow biskopa Ludwiga a pralata Maaza. Šwjedženiste přědowaujo mějesche knjez farar Bange z Altenburka, kiž wuložowasche, zo w powołanju měšchnika je Tabor a Golgatha. To běšche pohnuwace přědowanjo, to běchu słowa, kotrež z wutrobny pschithadžachu a do wutrobny so dobywachu. Potom jěžehowasche swjatocžna boža mscha z pschedthadžacym Veni sancte Spiritus. Starškej a pscheczěljo knjeza primiciauta na božej mschi z joho rukow swjate woprawjenje dōstachu. Zara mnozy pobožni po božej mschi pschistupichu, zo bychu nowoměšchniske požohnowanjo dōstali. Šwjedženiski wobjed a wjecžorna zabawa we „Winowej Rici“

jasnje pokazajetej, kak so kôždy we wošadže prócowajše, po swojich mocach swjedžen porjenschiez pomhač. Gylej wošadže wschak tež swjedžen trajace wopominječo zawostaji. Młodožo mješnica modlitwy wošadnyh do nowoho powołanja pschewodžaja. Wóh jomu bohatsu hnadu wobradž t prawje žohnowanomu skutowanju!

3 Marijnoho Dola. Wutoru 20. augusta rano wošlo 7 hodžin wumrě po dolhej khoroszeji w kłóschtrje Marijnym Dole duchowna knježna Hana Scholczic, z kłóschtrsim mjenom Barbara. Narodži so 22. septembra 1847 w Raschecach, wotpołoži swjatoczne sluby 1. meje 1876. W kłóschtrje bě jej dolhi čas zastojništvo kucharki dowěrjene, w kotrymž je sebi křwalbu wschěch dobyla. — Schtwórk 22. augusta khowachmy ju swjatocznje po džešaczych na starym kłóschtrsim pohrjebniščcu. Pschewodžachu ju nimo tudomnyh kłóschtrskich duchownych 12 mješnicy. Wóh daj jej wěčny wopocziuk!

—k.

3 cyłoho swěta.

Němska. Džen a jasnije so pokazuje, zo maja so katolikowje na nowe kulturne wojowanje pschihotowac — wězo wjele hinasche hacž w 70. lětach. Njepospytuja drje katolisku cyrkej ze statnej mocu podtkóćic, kak tehdy. Za nasche dny spytuja njepscheczeljo cyrkwje wěru a cyrkej, jeje naprawy a skužownišow hanicz a wusmjěschcz jako hódnych wschoho zacpěča, spytuja pola njewěrliwych a druhowěrliwych njepscheczelstwo pschecziwo katoliskim zbudžowacž a katolikam samym njedowěru pschecziwo jich cyrkwi a duchownej wpschuoszeji zaschczěpjecž. Zo bychu to docpěli, njebója so njepscheczeljo cyrkwje najhórschich kžow a njewěrnoschcow. Tak chcedža ludžom lubosch a dowěru t cyrkwi z wutrobhy wutorhacž. Snadno pžnawamy, zo je tute kulturne wojowanje strašchnišche hacž tamne, hdyž z mocu wustupowachu. Tuž mamy so hinaf pschecziwo tomu wobaracž hacž tehdy. Tschdom stojachu katolikowje pschecziwo kulturnomu wojowanju jako murja, z tym so spokojejcy, zo njeprawne zakonje njedopjelnicu a so radšcho křostacž dachu. Zich czerpienjo pod njeprawnymi zakonjemi bě najkřmanjšcha brón pschecziwo nim. Hinaf je dženja. Napschecžo tamnym stajum zelhačnym nadpadam pschecziwo cyrkwi njedosaha czerpiecž ale so wobaracž. Tuž budže trjeba, zo katolikowje wschēm kžam křóble napschecžo stupja a njeprawdu jim dopokaznja. Stawa-li so to stajnje, budža so njepscheczeljo ze swojimi kžemi na kěžbu bracž. Trjeba by było dale, zo katolikowje w schulach, w předomanjach, w towarštwach, w nowinach a pschi druhich křadnoschczach so dokladnišcho rozwucžuja nic jeno we wěrje samej ale tež wo tom, schtož so njeprawnje pschecziwo njej rěči a kak móže so njeprawnoschcz tamnych mnohich nadpadow dopokazacž. Nic jeno wncženi ale kóždy katolik by apologet abo zakitař swojeje wěry byčž měl. Stónčuje pak, a to je najwažnišche, dycbi kóždy w swojim žiwjenju zakitař wěry byčž, z tym, zo ju cžesčži ze skutkom. Psched katolikom, kotryž je wopravdže po swojej wěrje živy, ju so pschecy njepscheczeljo wěry bojeli, a tucži bčchu tež jeniczcy frute stolpy w cžesčich časach.

— Němski kanceler hrabja Bülow je so po pohrjebje němstcje kejšoroweje zasy do mórskich kupjelow Norderney podal. Tež tam so wězo pschecy wo politiske podawki w dalšchim swěće stara. Mjez tym wozjewujaja nowiny wschelate rěče, kotrež je marschal Waldersee, z Ghinskeje so nawróčiwšchi, w Hanovrje a druhich městach měl, a z kotrychž chcedža mnozy sudžicž, zo wóu

za kancelerstvom žada. Njeje snadž drje njemōzna wěc, zo by woprawdže to docpěć mōhl. Kejžorowy lubuscht bē hižo wōn tehdy, hdyž bē kejžor jenož hišcěje prync Wilhelm, a hižo hušcěšicho bē wo nim rěč, jaſo wo pšichodnym kanceleru. Mimo toho jo ſtoro druhdy žda, zo je kanceler Bülow kejžorej pšcejara ſamoſtatny, a zo traſch by kejžorej na kancelerowym mēſcje general lubſchi był, kotruž je jaſo wojaſ zwučenj, ſwojomu knjezej tež k woli byc, jaſo hdyž joſo nahladu jo z knjezowymi cyle njezrunawaju. Tež rěč, kotruž hrabja Bülow pšchi wotfrježu Bismarkowoho pomnika w Barlinje mēſeſche, je jo huſto podobnje wuſožowaſa. Zo by paſ tajke pšcheměnjenje w kancelerſtwje za nēmſki kraj wuſke zbožo byſe, to jo jara praſcha.

— Rataſka rada w Pruske je wo nowych clach wuradžowaſa a je, kaž jo hōdžeſche wocžakowac, za cyle njedosaſhace wupraſila. Za nimale wſchitte rataſke wuplody žada tōjſichto wjetſche clo, hač je knježerſtvo to namjetowaſo. Poſazuje to na to, kaſ horce wojowanja mamy w pšichodnym ſejmje wocžakowac, hdyž džen chcedža liberalni a ſocialdemokratowje pšhecziwo tež najmjenſchomu powyſchenju cla ze wſchēmi frēdfami, ſamo tež z obſtruceiju wojowac.

— Znaty ſejmſki zapōſtanc Eugen Richter je ſo, hačrunjež je 63 lēt ſtary nježenjeic, ſlubiſ, z wudowu ſwojoho ſtaroho pšhecžela Pariſia. W ſejmje ma waſchnjo, pšchi ſtoro wſchēch namjetach „ne“ prajiež a joſo pšhecziwnicy hižo ſortuja, zo budže jomu pšched woltarjom czežſo „haj“ prajiež.

— Pšchedſyſtowo ſocialdemokratſkeje ſtrony je, kaž tōžde lēto, pšched hlownej ſthadžowanſu, kotraž ma jo tōnfrōč w Lübeku wotmēc, doſladnu rozprawu wo wſchēch wāžnijſchich podawſch, ſocialnych demofratow naſtupacych, wudaſo. Z njeje je wiđjeć, zo je pšchedſyſtowo za zamēry ſwojeje ſtrony minjene lēto 317,934 hr. doſhadow a 291,788 hr. wudawſow mēlo. Mjez wudawſkami je 20,000 hr., kotrež ſu raſniſkim ſocialnym demofratam dali, 28,900 hr., kotrež ſu ſejmſkim zapōſtancam wudali, a 36,000 hr., kotrež ſu za agitaciju pšchi wōlbach plačili. To wſchitto je z troſchſkow tħudnych dželaczerjom jo nahromadžito. Echtož woporniwōſc naſtupa, njeruna jo žana ſtrona ze ſocialdemokratſkeje.

— W mēſcje ſnldže ſu ſo lēſa tež zaſy pruscy biſkopja zeſchli, zo bychu wo naležnowſcach katholickeje chrkwe w Nēmſkej wuradžowali.

— Na kublomaj Wulke a Male Uhlen pola Lehe je ſo 75,000 kōrcow lēſa wotpaliko. W zemi je wjele tōrſa, tōn jo zapali a tuž jo iſhtomy wot forjenjow palachu, taſ zo jo haſhecž njehōdžeſche.

— Straſburgſki biſkop dr. Warbach je proſyſ, zo bychu joſo ze iſlužby puſhcžili. Kaſ je k tomu doſchlo, njeje cyle jaſno, dofelž bē biſkop hiſcěje ſtrowy a zaſlužbny muž. Wēſte je to, zo pruskomu knježerſtwu francōziſkoho zmyſlenja dla luby njebē a zo je ſebi knježerſtvo pšchaſo, zo by zaſtojniſtowo zložiſ.

— Broceſ, wo kotrymž je jo wjele piſaſo, bu wutoru 20. auguſta w Gumbinen doſhōčeny. Tam bu lōni rytmiſchtr z Kroſigt w jēchaſni, kotraž je mjez kaſarnami a konjemcami, zaſſeleny, hdyž wojaſow wuručenawaſche. Tuſachu, zo je mordat jedyn z joſo wojaſow był, dofelž bē Kroſigt pšhecziwo ſwojim wojaſam tħetro hruby, a ſkōncnje buſchtaſ dwaj podwſchtaſ, Marten a Hicel, jaſo mordarjej zaſataſ. W prēmim jednanju wuſwobōdžichu wobeju; w nowej ſkōržbje paſ zaſuđžichu Martena jaſo mordarja k ſmjerczi a Hicela z nowa wuſwobōdžichu. Staſ Marten k njekutkeje njeje, a wiđžaſ joſo tež niſhtō njeje, a z najmjenſcha, kaž jo cžita w jednanjach, njejſu pšhicžiny,

kotrež na joho winu pokazuja, pshejara frute. Marten je hnydom revišiju zapoložil. Chle zasudzenjo zložuje so na to, zo druhocho nimaju, na kotrohož bychu z prawom tufacz móhli.

Awstrijska. Kejžor Franc Józef mějesche njedzeli 18. augusta swój narodny džen. Wschudžom tónle džen swjeczachu.

— Bóndželi zemrě prijedawšči awstrijski minister a mlodočěški zapóslanc dr. Raizl na swojim kable na Morawje. Něšto dnjow předy bě hiščeje na zhromadžizuje w Prahy. Raizl bě hatle 46 lět stary. Bobhwšči z wnczerjom na Pražskej univerzicze za narodnu ōkonomiju, bu zapóslanc na kejžorstwowej radže. Grabja Thun powola joho w swojim času za ministra a pschepoda jomu ministerstwo financow.

Rom. Zašdženu njedzeli swjeczelsche swjaty wótc swoje mjeniny, swjatocho Soachima. Kardinalowje jomu zbožo pshejachu. Swj. wótc mějesche chle strowy napohlad.

Francójska je polna radoščeje. Ruski kejžor Miklawš pschindže tam na wopyt na wulke wojetiske zwučowanja 16. septembra do Reimsa. Wostanje tam khwilu. Minister Delcassé je so sam do hrodu Compiègne podal, zo by kejžorej wobhydlenjo pschihotowal.

— Präšident Loubet je 17. augusta wupismo wudał, tak ma so začoń wo towařtwach praktičy wumjesč. W nim je postajene, što maja činič, zo by so jim dowolicž mohlo, dale wobstacž. Towařstwa dyrba dwuje wustawki, dospólny zapis swojich dohodow a zamóženja, sobustawow a wustawow knježerstwu zapóslacž. Z dobom maja wuprajicž, zo so biskopskej jurisdikciji podčisnu, a biskop dyrbi pisomnje wuprajicž, zo sobustawow tak kaž swětnych duchownych pod swoju jurisdikciju woznje. Minister znutkownych naležnosčow ma potom z parlamentom rozsudžicž, smě-li towařstwo dale wobstacž, ma pak so předy gmejnskeje rady a wotkriesneho präsefka praschecž. Njedóstanje-li towařstwo dowolnosč k wobstacžu, ma so rozwjazacž a zamóženjo so pod statnym dohladom tak rozděli, zo najpředy najpotřebnišche sobustawy wěstu penziju, nic pschěz 1200 fr., dóstanu. Se-li hiščeje što wšche, rozděli sohinak.

— Francójska je so z Turkowskej zotročila. Francójske towařstwo bě w Konstantinoplu džel města pokupilo, zo by tam twarjenja natwarilo. Njedóstanje pak něšto wot turkowscho knježerstwa ani pschilubjenu dowolnosč k twarjenju, ani naložene pjenjez wróčjo. Francójski zapóslanc je hižo hrozyl, zo Konstantinopl wopuščeži, jeli so wěc storo njerozjudži.

Žendzelska. Sejm je rozejšol. Posledni čas jednaje hiščeje wo tamnej pschizacy, kotruž ma kral pschi křonowanju wotpoložicž a kotraž je tak ranjaca za katholicow. Namjetowachu, zo by so pscheměnila, ale namjet nepschizachu, a knježerstwo powola so z njeprawdu na to, zo běchu katholicy zapóslancy pschemjele pscheměnenja žadali.

Chinska. Šednanja z Chinskej su tak dalofo pokročile, zo je so mohł 20. augusta protokol podprijacž. Chinski kejžor pak so pschecy hiščeje komdži, do Pekinga so wróčicž. Hatle w oktobru pječa zasy do hlownoho města začehnje. Ruska změje hiščeje wosebite jednanja Mandžurskeje dla. Wjele z toho njebudže. Ruska sebi Mandžursku tola zdžerži.

Afrika. Žendzelčenjo su wjacy křóč lěhwa Burow nadpadowali, štož na to pokazuje, zo Burowje nejisu pschecy došč kěžblimi. Wschitke nadpadny pak so tež derje njeporadžichu. Tak dyrbjachu pola Middelburga pschēd nāpādnjenymi Burami čělacž, kotřiž jich što wě hđže zahnachu a wjele za-

jachu. Pola Bethesda w kapskiej koloniji bu nimale cyła kompanija generala Frencha zajata. Sprawni hñew maja Burowje pschede wšchēm proklamacije lorda Kitchenera dla, zo dnyrbja wšchityc wjednicy Burow, kotrychž bychu Zendžel-czenjo zajeli, na čas žiwjenja z Transwaala wupotazani byčž. Hdy bychu tajke zajady płacžile, by skoro so zdało, zo Burowje sprawnu wójnu njewjedu, ale zo su zběžkarjo a rubježnicy. Chamberlain wšchaf je we swojej njehańbi-tošci tež w jendželiskim sejmlje to zjawnje prajił.

Amerika. Barnit „Islander“ kanadiskoho Pacifik-towarštwu, kotryž na Masfu jedžejche, załoži pjat rano do lodoweje hory. Barnit so podmuri, 65 wošobow so z kapitanom zatepi, 107 wošobow smjereži mucžekny. Tež gouverneur z Masfi, Rož, ze swojej swójbu je so pjecža zatepił.

Naležnosće našoho towarštwu.

Subustawy na lěto 1901: kk. 562. 563. z Kukowa: Jakub Just, Michał Sołta, 564. bohosłowc Jurij Delan z Weteńcy, 565. Hana Cyžec w Langebrücku, 566. 567. z Prahi: mulus Michał Mič, gymnasiast Jurij Delenk.

Subustawy na lěto 1900: 838. k. Jurij Delenk, gymnasiast w Prazy.

Za cyrkej, kerchow a stacijóny w Lubiju: Grólmusowa z Budyšina 15 hr., njemjen. z Radwofskeje wos. 10 hr., njemjenowana 1 hr., Juliya Wiesnarec z Łazka 8 hr.

Za nowu kapału w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Z Kanec: k česći swj. Antonia 2 hr., blok twarnych kamuškow (fabriška dželačerk A. Rychtarjowa ze Schönfelda) 25 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7516 hr. 37 pj. Dale darichu: Na skhadźowancy Serbskeje Studowaceje Młodžiny w Hodžiju nahromadžene 45 hr. 50 pj. — Z Ralbie: Stawa dopisowarjej »Serbskoho Hospodarja« za joho nastawk 1 hr. — Молоканы (58,00 hr.) 1 hr. + 5 hr.

Zapłać Bóh wšēm dobročerjam!

Wšchitkich derjezmyslenych ludži wntrobnje proschu, zo bychu mje z pschiwožowanjom kamjeni a twarštkoho materiala pschi twarje mojoho nowoho młynu podpjerali.

We Łazku, w auguście 1901.

Franc Rofert.

Towarštwu Serbskich Burow za Ralbiczansku wošadu zeńdže so njedźelu 25. augusta popołdnju w 6 hodžinach w Konjecach.

Dofelž ma so wo symjenjach a zhromadnym kupowanju womjejschtow a trasch tež ržaneje mufi jednać, wocžakuje so prawje bohaty wopyt.

Wšchednydžstwo.

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu 4. septembra t. l. popołdnju w 5 hodžinach posedženjo w „Lišćej jamje“ w Budyšinje. Wo bohate wopyt prosy

Předsydstwo.

Schtwórtk 5. septembra rano ½6 hodžin pónđže procesion z kłóschtra Marijneje Hwězdy do Krupki. W 5 hodžinach boža mšcha. Zohorunja pónđže sobotu 21. septembra rano w 7 hodžinach procesion z Khróscěje do Filipsdorfa. W 6 hodžinach boža mšcha. Wo bohate wobdželenjo na wobemaj prosy

J. Scherc, wjednik.

Młody ženjeny muž pyta službu jako pohoneč pola wjetšeho bura abo na rycžetubke na 1. oktobra abo nowe lěto. Wobaj staj w ratařstwje wocžehnjenaj. Hdyž zhonich w ekspedycji „Kath. Posola“.

Čižichž Smolerjec knibicžichžetnje w Mačičičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 35.

31. augusta 1901.

Lětnik 39.

XXVII. Hłowna skhadźowanka Serbsk. Stud. Młodžiny

10., 11. a 12. augusta w Hodźiju.

Napisał Mikławš Andricki.

(Pokračowanjo a skónčenjo.)

Hłowny dzeń skhadźowanki bě wězo njedžela. Ze wšěch stron so ludžo skhadźowachu a zjězdźowachu. Starodawny Hodźij drje wot khowanja njeboh knjeza Imiša sem telko hosći widzał njeje. Serbska korhoj, z třěchi so zmahowaca, črjódam powědaše, zo su „pola jelenja“. Hosćenska łubja bě z draperijemi w serbskich barbach wupyšena, a z wosrjedź wěncow a pletwow hladaše podobizna J. M. krala. (Wobrazy kk. Smolerja, Zejlerja, Hórnik a t. d. běchu so tam tež přihodźale.)

W 1/4 hodžin wotewri so hłowna zhromadźizna, a ze stow šijow wuliny so „Hišće Serbstwo“. Tak mócnje a z tajkim čucom njeslyšach našeje hymny hišće nihdže spěwać, kaž na skhadźowancy. Na našich hosći skutkowaše naš narodny chorál ze začišćom, kotryž bě imosantny. Woni hrabnychu spěwniki, a slyšicy to zahorjenjo, ze zapalom sobu spěwachu, zo je woprawdže: „Hišće Serbstwo nje-zhubjene“. Hłowny starši, stud. jur. Gólc z Rakec, postrowi zhromadženych, dżakowaše so hospodliwej Hodźijskej wosadže a z cyłej młodžinu jeje hosćom zawoła hrimotacu slawu. Čitaštej so telegramaj kk. Ad. Černoho z Píska a fararja Šewčika-Lubijskoho; knjez kantor Jordan bě list pósłał. Skhadźowanka postrowy wotpósła kk. dr. Mucy, Čišinskemu, Wałtarjej, Černomu, Fiedlerjej, fararjej Křižanej (na strowjenju na kupje Sylt), Alfonsej a Melaniji Parczewskimaj. (Na Dućmana sće zabyli?!...)

Potom podawachu zastupjerjo towařstwow rozprawy wo swojim skutkowanju. Pražska „Serbowka“ je 15 sobustawow měła, kotřiž so kóždy njedźelu skhadžowachu. W „serbskich hodžinach“ słyšeše so 12 přednoškow, 22 deklamacijow, čitaše so 28 nastawkow, zběraše so za Maćičny dom a na jubilejny fond. Knihownja bu přisporjowana, ale by so měła lěpje wužiwać. „Sorabija“ w Lipsku, kotraž měješe mało sobustawow, móžeše tohodla jenož mjenje džělać, čitachu so serbske nowiny a haješe so spěw. Tež w Delnjeje Łužicy su wosebje spěwali a w zymje radženy serbski wječor we Wjerbnej wuwjedli, za kotryž su wot powołaneje wosoby pokhwaleni byli. Starodarbinskim seminaristam, kotřiž su pilnje džělali, su so bohužel hižo prózdny minyle, a njemóžachu přinć. Tohorunja z Budyšskoho krajnostawskoho seminaru zasy ničo njezhonichmy. Najskeje je tam podobnje jako w gymnasiu, z kotrohož slyšachmy njewjesoly kěrluš. „Wlada“ (na kath. seminaru) měješe w zymje 20 sobustawow, po jutrach 16; hodžiny: srjedu wot 2—3 hodžin, sobotu wot 3—4. Pisachu, čitachu, zběrachu za dom, přednošowachu, w kóždej skhadžowaney spěwachu. Kk. kapłan Nowak a direktor Löbmann staj, bywši towařstw kaž přecy derje přikhilenaj, joho džak sebi zaslužiloj. — Cand. Šwjela wupraji swoju radosć nad slyšanymi rozprawami. Naša młodžina je tež w tym lěće so přecy, zo by serbski pisać a čitać njezapomniła, ale prawje nawukła, a tež swój narod nawuknyła lubować. Stud. Bryl přilubjowaše w mjenje svojich towařšow, zo budža přecy swěrnje při narodnej korhowni stać, napominaše jich, zo bychu bóle a lěpje džělali, wosebje wjacj mjez lud khodžili, a skónči swoje sympathiske słowa, přednošujo z knihi Čišinskoho baseń „Moje serbske wuznaće“.

Hładko minychu so wólby. Hłowny starši budže bohosłowe Wjenka (Pražan), I. podstarši Delnołužičan Fryco Chriske, II. stud. theol. Křižan-Lipsk; přichodna skhadžowanka w Klukšu (wosebje Klukš poručese překupe Bart z Brězynki). Při džensnišim koncerće budže so po 50 pj. zastupa brać, w přěnich rjadach po 1 hr. K jutřišomu wulětej do Wujezda so knježny, při koncerće wobdžělene, wutrobnje přepršuja. Seminarist Měń, wobkhadžujo zhromadiznu, 45 hr. 50 pj. nahromadži za Maćičny dom.

Hdyž běchu so nowi hosćo, kk. schol. Skala, kapłan Andrieki a diak. Domaška wuwitali, přimny so tutón słowa. Witaše wšěch přitomnych, wosebje studentstwo, do Hodžija, tež za swojoho zastojńskoho bratra, wuzběhowaše, kak smy so, wšelakoho powołanja, wuznaća a t. d. stawy — ze wšěch kónčinow tu w bratrowskej lubosći zešli — a skónči swoju wubjernu řeč ze sławu studawacej młodžinje, kotraž njech wulke ideale našich wótčincow, Imiša, Zejlerja, Hórnik, Smolerja, dale nosy ...

Stud. theol. Wičežk z Lipska wobaraše sebje a towařšow ze „Sorabije“ přeciwo porokam „Łužicy“. „Łužica“ je w poslednim čisle dopis přeciwo nim přinjesła, poľny njewěrnosćow. W dopisu su štyrjo knjezowje z khwalbu mjenowani, kotřiž „swěru stajnje wutoru so skhadžujoy, serbske blido w Lipsku džerža“. Wo třoch je to wěrnó; tak často pak, jako tón štwórty a hišće druzy, tam tež

studenći khodža, haj po zymskich semestrach smy tam skoro kóždu wutoru bywali — a tež za serbski dom składowali, a tola we „Łužicy“ stoi, zo su „woni z wjetša sami te sta hriwnow znawdawali -- nic studenći“. Zo w lěće njejsmy porjadnje wšitecy khodžili, to je tohodla, zo smy pječo serbskich studentow hromadže we swojim towarštwje a mamy w lěće wutoru swoju korčmu. Kóždy pak je najprjedy swojemu towarštwu poddany, potom hakle swobodnomu zwjazkej. Tak so samo wot so rozemi, zo njemóžemy tak často při serbskim blidže być. Zo Lipsčanscy studenći „tak grawoćiwje hubjenje serbsey rěča“, to je móžno, ale hdyž to pišeř tamnych rjadow wot nikoho ze serbskoho blida njeje zhonił — a to njeje -- dyrbi to ze swojeje hłowu měć. Zo pak my „mjez sobu nimale přecy němcujemy“, je zasy z cyła njewěrnó. We „Łužicy“ so praji, zo bychmy tam „tola dobru serbsčinu słyšeli a so zwučować móhli w serbskej rozmołwje“. Tola ani tomu tak njeje, ale z najmjeńša kóždu třecu wutoru běše tam pak druhi Słowjan, pak Němc (nic wot nas přiwjedzeny), a tak druhdy dvě, tři wutory za sobu žane serbske słowčko njesłyšachmy. To by tež dyrbjało do „Łužicy“, ničó pak tam njestoji ... — Rěčnik čita na kónc wobšěrneho akta (kotryž měješe so po našim měnjenju redakciji „Łužicy“ předewšim předodać) wobkrućenjo, zo „tež my serbsey studenći w Lipsku lubujemy našu serbsku rěč a zo chcemy a dyrbimy ju cyle nawuknyć“. —

Wutrobnu a z wulkim přihłosowanjom přijatu rěč přednjese knjez scholastik Skala, witajo tajku mnohosć hosći, a poručujo studowacej młodzinje štwore w, kotrež njech znamjenja: wótčinstwo, wustojnosć, wutrajnosć, wutrobitosć. Naš narod je drobný a zapěwany; wšěch tutych wubjernych samownosćow pak je kóždomu z nas trjeba, zo bychmy jomu hódnje služili a přecy dobrych Serbow khwalbu zaslužili. Knjez kapłan Andricki zdžěli postrow Jakuba Čišinskoho, kotryž je skhadžowaney tež krasnu baseń pósłał, sławjacu wótčinsku swěru našoho dobroho rólniskoho ludu a dopominacu našu intelligencu na jeje přisłušnosće k njomu. Nawjazuju na tute słowa basnika, postrowješe rěčnik zastupjerjow toho ludu, kotrychž bě telko přitomnych, prošo jich w mjenje Serbowstwa a serbskeje myslčki, zo bychy po přikładže prjedownikow nam wukhowali do njedowidnych splahow našu drohu serbsku zemju ... Witajo dale, w jich maćerščinje, hosći z daloka, powučowaše jich wo našich małych poměrach z próstwu, zo bychy, wróćiwši so domoj, tam swojim prajili, zo tež tu na dalokim sewjeru so hišće zeleni, runjež snadnuška, tola pak žiwa słowjanskeje lipy hałužka. Wotmołwjejo k skórzbjje lubych knjezow z Lipska, wobkrućowaše jim lubosć redakcije „Łužicy“ a wšoho ludu k nim a k cyłomu studentštwu, přeprošowaše přitomnych, zo bychy zastupowali do „Towarštwy Pomocy za studowacych Serbow“ a skónči ze sławu našej młodzinje a jeje přichodnym a dale radzenišim skhadžowankam ... — Knjez cyrkw. wučer Wjenka wjeseli so, zo tež starši młodych Serbow přecy pilnišo na skhadžowanki přihadžuja, a přeje sebi, zo by te pěčne wašńo dale bóle přiběrało.

Maturus Wjenka přečita dobry protokol, a po spěwu „Naše Serbstwo“ bě po hłownej zhromadźiznje.

Njedzelu wječor scěhowaše rjany, pilnje prihotowany a bohaty koncert „Myšečanskoho spěwařskoho towarstwa“ pod direkciju knjeza wučerja Krušwicy — pónđzelu na popoładno pak wulět do Wujezda ze serbskej korhowju, kotraž wječor do swojeje Pančičanskeje domizny pućowaše, na młodych ramjenjach a z młodymaj rukomaj njesena a ze spěwom přewodžana. Druzy rozeńdžechu so k Budyšinje a druhdze.

3 Łužicy a Sakskeje.

Ze Ščěrachowa. Na pónđzelu 26. augusta běchu so naše schulske džěczi dawno wjeselile. Žadyn džiw tež, pschetož po wjac hač 10 lětach so zaly schulski swjedžen zarjadowa. Šižo po 12 hodžinach běchu hólčata z torhojčkami a hólčata z wěncami w měsće widžecž, kotrež do schule fhwa-
tachu. W 1 hodž. so cžah nastaji k hrodej, zo by najdosťojnišomuh knjezej biskopej hołdował. Potom so cžah poda na torhojchcjo, hđžcž džěczi, hromadže 650, psched wulkej mnohoscju pschihladowarjow rjane kolo wuwjedžechu. To bějche wopravdže frasny wobraz, nětotromužkuli z pschihladowarjow so pschi tom napohladže slyzy po licach kulachu. Potom zanjehwšchi spěw „Wie lieb ich dich, mein Sachsenland“ nastaji so cžah na swjedženiske město, do Peters-
bacha. Tam doschedišchi, so kóžda rjadownja na postajene městno poda, a hnydom hólčata počachu ptaki tjelecž a hólčata za hwěždami mjetacž. Mnohich pschihladowarjow pschiwabi bantowa hra, kotruž hólčata wuwjedžechu. Z města wjele ludu k swjedženjej pschihladžesche, tak zo bě wopravdže po-
wschittkowny swjedžen, kiž so ani z nashwilnym dešcžom skazyč njeda. Zola tak kětse tajki čas cžekuje! Šižo je 8 hodžiu wječor, tu zaklincža signal na domojwrót. Duchy so lampiony zasněcža a wokolne hórki zasnybola so kaž na Walpuru. Tu so dopomnich starych přjedownikow a jich počinkow, kotřiž su po bajkach něhdy tudy byli. Kóždy dom w měsće bě z mnohimi lampami rozswětleny, tež wohnjostrojowe krdhi so zapalachu. Hdyž bě cžah hač k Ecce-homo-postawje na torhojchcju pschicžahnył, knjez jarač Reil džěczi z wutrobnymi słowami postrowi a ze sławu na wjelelubowanoho krala Alberta stónězi. Tysac-hłójne „Den König jegne Gott“ klicžesche do wječorunych směrkow. A džěni njemucženoho džěcžacoho wjesela so stónězi . . . woštanče džěczi we swojej wjeselošczi cyte swoje žiwjenje; pschetož „tajkich je njebejske kralestwo“.

Z.

3 cnyloho swěta.

Saksa. Zeju Majestosczi kral a kralowa staj so z Mehelsba do Bělnicy podalož.

— Generalleutnant ze Ščurig, bratr njeboh justicneho ministra, je wumřěl. Bě jedyn z tamnych žadnych wojakow, kotřiž su wot najnižichoho šhodženka postupujo hač na generala docpěli.

— Majdróžschu khartu, kotraž je hdy so zhotowila, je njedawno jakske knježerstwo wudało. Wona pokazuje, kajka zemja w Saksej je, kajka póda

je a z kajfich kamjeni wobſtoji, hač je hlinjana a hač zwiſeča płódna rola leži, hđže ſu tam rudy a mjedže abo wuhlo. Něhdže 4 mill. hrubnow cyle dželto płaczi. Cyła karta wobſtoji z 123 jenotliwych łopjenow. Kóžde wobſahuje něhdže 2 kwadratnej mili a kóžde je dyrbał wučzeny geolog cyle lěto dołho dželacž. Na 30—40,000 hr. kóžde łopjeno tohodla płaczi. Karta pak je tež jara wažna. Pšichi twarjenju železnicow a založowanju podkopow ſu ſo hižo wjacj křeč na nju zložowacž móhli. Tež za ratařstwo je z wužitkom, dofelž ſo po njej ſnadno rozſudžicž hódži, ſchto je hđže rola hódna.

Němſka. Zo z powſchitkowym narodnym hoſpodarjenjom hubjenje ſtoji, je z toho wiđžečž, zo nie jeno w jenotliwych krajach ale powſchitkownje w cychm tnježestwoje munofchi zjawnych dawkow wotebėraju, a zo ſu mjenſche, hač je ſo wocakowalo. Pšichiražki k dawkam budža tohodla za pšichodnje lěta wěſte. Njedźiwajcy na to pak ſo zaſy hižo ſlyschi, zo budža za wojeřstwo nowe dawki trebne. Licžba artillerije ma ſo powjetſchiež a nimo toho je nimale wěſte, zo budža za krotki čas nowe kanony za cyłu artilleriju zawjedžene. W najnowiſchim čaſu ſu mjenjicy kanony wunamakali, a wulka fabrika w Düſſelsdorfe je hižo twari, pola kotrychž z wutřelom nie cyła kanona do zadu praſuje ale jenož rola. Tuž budža dyrbečž stare kanony na te waſchnjo pšchedželacž. Hižo dleje powěda ſo tež, zo ma ſo cyle nowe wójsko za ſlužbu w němſkich kolonijach založicž. Knježestwo drje hiſcheže ſo zjawnje wuznało njeje, ſchto chce, ale zo ſo telko wo tom rěčži, je z dopokazom, zo něſchto tajke pšichidže. Potajkim wſchudže kłudoba a hubjenſtvo, ale za wójsko a wojeřstwo pšechy nowe a wjetſhe wudawki.

— Němſke towarſtvo za rozmnoženjo wójniſkoho kóžžitwa je poſlednje lěta wulku haru činiło. Poſtancow je po cyłej Němſkej ſtalo, kotřiž za zaměry towarſtwa ſtutkowachu, a wſchittich je jako wotrodžencow hanilo, kotřiž chychu pšichi wudawkach za wójniſke kóžžitwo lutowacž. Nětko ſo zda, zo towarſtvo ſamo zbankrotnje. Zoho dotalny pšchedſyda prync z Wied je z pšchedſydstwa z cyła wuſtupił a rěka, zo je pšichi njerozumnym hoſpodarjenju towarſtwa 180,000 hr. ze ſwojeje móſchny pšichadžił.

— W Mnichowje bě 17. hłowna zhromadžižna ratařſkich towarſtwow. Prync Ludwik ſam čjeſtne pšchedſydstwo pšichija a mječſche rěčž, z kotrejž luboſež k ratařſtwu wupraji.

— Pšichi wuručžowanju němſkich wójniſkich kóžži ma ſo 10. ſeptembra němſki fejžor z ruſkim carom w Gdańſku (Danzigu) zetfacž. Tež kancler hrabja Bülow budže pódla. Zetkanjo budže drje porunjy wopytej ruſkoho fejžora w Francóžſkej jeno krotke, ma pak tola wulku wažnoſež a je drje ſobu znamjo, zo europskomu měrej ſtracha njehrozj.

— 48. hłowna zhromadžižna katholikow Němſkeje započža ſo njedzeli 25. auguſta w Osnabrücku. Po ſwjatocnych keniſchach w ſtaroławnym domje bě dopokdnja najprjedy hłowna zhromadžižna auguſtińſkoho towarſtwa. Popokdnju w dwěmaj, hdyž bě hižo něhdže 15,000 cizych do měſta začahnyło, zeńdžechu ſo ſobuſtawy němſkich towarſtwow za towarſchow a dželaceri k zhromadnej poſožnoſeži w domje a mječachu potom wulſotny čaſ pšchez měſto do katholiſkeje towarſchownje. W ſchtyrjoch započža ſo tam ſwjatocžna zhromadžižna tutych towarſtwow, pšichi kotrejž bě na 5000 ludži pšichitomnych. Tſjo biſkopja dr. Bož-Osnabrückſki, dr. Bitter ze Schwedſkeje a dr. Van Eud z Danſkeje běchu na zhromadžižnje. Hłownu rěč mječſche rěčnik dr. Bitter z Kiela, wuj mjenowanoho biſkopa Bittera. Zako heſto za katholiſkich dželaceri wupraji

šłowa: „Esto vir“ — a „ora et labora“ t. r. „budź muž“ — a „spěwaj a dźělaj“, napominajo, zo bychu wošebje katolsch dźělačerjo w našich měrje tak njepšehceželnych čaju kruczi so wopokazali, a zo bychu po pschikładže najnadobnišeho dźělačerja, našeho knjeza a Zbóžnika, dofonjeli swoje dźěło, k swojomu a swojich sobneczłowjekow wužitku a k česćeji Božej. Zapóslanc kapłan Dasbach z Triera porěča wošebje wo socialnym prашchenju, bamža Leon a fejšora Wilhelma jako spěchowarjow tamnych zakonjow šlawjo, kotrež su dźělačerjam k wužitku. Dopokaza wošebje tež, zo je so centrum ze wschěch sejmiskich stron najlěpje za dźělačerjow starało. Šdnyž bě biskop dr. Woß zhromadźiznu postrowił a požohnował, rěčešje hiščeže hłowny sekretar dr. Pieper wo ludowym towařstwie za chlu Němsku, stónčejo ze šlawu na bamža a fejšora. — Wječor w 8 hodž. bě postrowjaca zhromadźizna we hłownej sali katolskeje towařchownje. Něhdže 6000 wosobow so wobdžěli. Pšchedšyda, hamtski sudnik Engle z Osnabrücka, wuj njehoš Windthorsta, pokaza wošebje tež na to, zo bě Osnabrück pšechy město, hdžež měr a pšehjednosc mjez wschelatimi wěrnywuznacžemi wobstojesche. Tež Osnabrückski wyschšchi měščanosta Mißmüller powita zhromadźiznu w mjenje města. Telegram bě mjez druhimi tež wot kardinala Rampole w bamžowym mjenje póslany a druhí wot rakuskich katolikow, kotřiž so samy džen w Litoměřicach šľhadžowachu. Po mnohich narěčžach wot zařimperjow wschelatich městow a towařstwow a po někotrych přěwach Osnabrückšych přěwachšeho towařstwa stónči so zhromadźizna wječor w 11 hodžinach. — Druhí džen běchu zasły pontifikalne kemšche. Potom wotměwache so w 10 hodž. přěnja zawrjena hłowna zhromadźizna. Pšchedšyda bu justicny radčičel dr. Trimborn z Rělna, druhí pšchedšyda sejmiski zapóslanc knjez z Thiinefeldt z Mugsburga a třeczi pšchedšyda konsul Noelting z Hamburga. Potom wuzwolichu wschelate wotdžělenja, kotrež mějachu wo jenotlinowych prашchenjach dokładnišcho jednacž; naležnosče swjatoho wótea, wošebje tež Přetromy pienjež, Bonifacijowe towařstwo, Rafaelowe towařstwo a druge buch naležnje poručene. Postrowjace telegramy buch swjatomu wótec a fejšorej póslane. — Wopódnju bě hłowna zjawna zhromadźizna. Pšched nej bě hišče swjatocžny čah němskich katolskich studentow ze wschěch němskich uniwersitnych městow. Na zhromadźiznje bě na 5000 ludži, tež knjez biskop dr. Woß. Pšchedšyda Trimborn a biskop Woß pokazowachtaj wobaj na pšehjednosc a lubosc, kotraž stajnje na zhromadźiznach katolikow tak jasnje so blyščeži. Zapóslanc dr. Poršch šlawjesche Windthorsta, kotryž džen bě z Osnabrückom nutrinje zjednocženy, šlawjesche joho jako muža, kotryž je bjez toho, zo by hdy samneho wužitka pytał, za katolsku cyrkej a měřnych šľtkował. Šdnyž bě potom prělat dr. Baumgarten z Minichowa wo šľtkowanju katolskich misionarow we wukraju porěčal, rozložowache zapóslanc dr. Bachem winowatosče, kotrež na katolik w praktiskim žiwjenju wošebje w pšchemysle a pšehcupstwie, žadašche, zo bychu katolikowje w šľkulach so wo wschich tym wuwučowali, zo pak njebychu tež w tutych zařtožnstwach sprawnosče a swěry zanjekali, kaž to druhdy pola nahrabnych fabrikantow a pšehcupow widžimy. Wo 4 hodžinskim posedženju stónči so zhromadźizna w 9 hodž. (Pšchichodnje dale.)

Čzechy. W Litoměřicach bě zařdženu njedželu 25. augusta zhromadźizna němskich katolikow a je so wubjernje radžila. Hiščež žana podobna zhromadźizna njebě w Čzechach tak wopytana. Šižo k swjatocžnym kemščam zhromadžichu so tšjacy a tšjacy, tak zo wulka cyrkej jich wschěch njewopšľdija. Kaž lěs stojachu forhowje wokoło hłowneho wótarja. Přědowanjo mějesche

pater subprior Benediktinow, Schachleitner. Po kemschach czechnjecu wěrni w swjatocnym czahu do biskopskeho dwora, hdzež jich biskop dr. Schöbel, wobdaty wot sobuśianwow czechskeho zemjanstwa, požehnowa. Popołdnju w 1 hodžinje započachu so wschelake wuradźowanja, te kotrymž so potom słowna zhromadźizna pschizamkny. Wulkoněmcy běchu samsmu hodžinu zhromadźiznu do tamnišceje piwarńje powołali, ale njemóžachu wulkotny začahčež zhromadźiznu katholicow zeslabić. Dolež pak tam někotři rěčnicy po zwučenyj waschnju ischěznwachu, rozwjaza policija zhromadźiznu a rozechna ju.

Belgiska. Prjedawšchi minister za zjawne dźěła, Rissens, je so za-
tjělil. Rissens bě jara zdžěłany nuž z dobrymi nahladami a je wošebje na
socialnym polu za Belgisku dobre štkował a hišće wjacj štkowacž chcył.
Poslednjeje dwě lěče bě hižo po khorosceji trochu myslaty a njeje drje zrudny
štk z dobrym rozumom dokonjał.

Turkowska njeje so z Francoskeje pschecy hišće cyle zjednała, hacžrunje
je sultan slubił, zo chce žadanja francoskeho knježestwa dopjelnić. Wón
wschaj tež njemóže pschecy tak činić kaž chce, dolež mnozy Turkowje, kotřiž
hišće na swoju wěru džerža, so dawno hižo hórša, zo maja wschelake
wutrajne towarstwa w Turkowskej telko prawa. Wšohi sultan ma tohodla
woprawdže czežte žiwjenje, zo jebi njeby žanu stronu jara rozhněwał.

Chinska. Břync Tschun, kotryž je na swójim poslutnym pučowanju do
Němskeje hacž do Basela dojeł, njemóže, njecha, abo njesmě dale, dolež je
„khoru“. Woprawdže drje je wina joho zadžeržowanja ta, zo chinske knježes-
twa z wobzamknjenjom měra, kaž su jón zapósłancy nětko wobzamkli a pod-
pisali, pschecy so hišće bli. Tak móžemy na tu keltiju joho powitanja
w Němskej hišće khlwilu čakać. Nicžo druhe hacž keltija tola njeje, hdyž
chcebža nuža, kiž dyrbi wobendžene njestutki wotproschowacž pschicě, z naj-
wjetskeje česceju pschicě.

Africa. Skoro so zda, zo za Zendželečanow w Africh hubjenšcho stoji,
hacž hdy předy. Proklamacija lorda Ritchenera, kotraž chce Burow rubježnikam
runja stajicž, je Burow po zdaczu z nowa zahorila. Senotliwi wjednicy Burow
rozschěrjeja nětko na samsmu ruku proklamacije, zo njechadža na žane waschnjo
pschecacž wojowacž, a hollandscy wobhydlerjo Kapiskeje kolonije podpjernja jich
z kónimi, brónjemi a tež z wojakami. Dewet a Stein staj pjecža hluboko
w jendželskich wobsedženištwach Kapiskeje kolonije. Ritchener sam wozjewja, zo
bu 22. augusta pola Ladobrande tijo wšych a 25 wojakow wot Burow
popadnjemych. A tomu pschicě, zo su posledni wojacy, kotrychž su z Zendžel-
skeje pschipósłali, nic jeno njerozdwučeni, ale tež za wójnu njehłmani. Ritchener
sam wozjewja, zo su mjez nimi pol hluschi, nemi a slepi abo hewak brachniwi.
Wjele z nich su dyrbjeli domoj pósłacž, dolež so jenož za lazarety hodžachu
a nic za wójnu. Pschecy bóle so dwěluje, hacž Zendželečjenje z chla něšto
w Africh wusťutkuj.

America. Mjez mało wzdžěłanymi statami w južnej a srjedžnej Americi
je nětko woprawdže wójna wudyrila. Venezuela, Ekuador a Nikaragua su so
pschecizmo Kolumbiji zjednocžile wošebje drje na namoženju liberalneho
präšidenta Castra we Venezuela, kotryž Kolumbiju hiž, dolež tam hišće
bóle katholicke knježestwo wobstoji. Němska šćełe tam dwě abo tři wójnske
lódže, zo by tam swoje interesy zastupowala. Wydli tam tež wjele němiskich
pschecupcow. Za němcke pschecupstwo njeby wójna bjez wulkeje škody byla,
dolež tež tón čas němcke pschecupstwo w druhich krajach čerpi.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 568. Jurij Neumann ze Stareje Cehelnicy, 569. 570. z Khrósćie: Jurij Walda, Hana Kóznikec, 571. 572. z Noweje Wjeski: Hańža Fórchowa, Michał Bělk, 573. Jakub Šócka w Rěšenju, 574. Jakub Rebiš w Aalbroku we Westfalskej, 575. Marija Rjenčowa z Čornee, 576. Pětr Hernašt z Rachłowa, 577. Mikławš Šolta ze Šunowa, 578—580. z Prahi: gymnasiasta Jurij Rjeda, Mikławš Dornik a Mikławš Renner, 581. Pětr Dornik z Njebjelčie.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Lubiju.

Dale je so woprowało: Ze zawostajeństwa M. M. z H. 10 hr., ze zawostajeństwa K. Š. z H. 35 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: Ze zawostajeństwa K. Š. z H. 30 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Najdostojniši knjez biskop dr. Ludwig Wahi 600 hr., blok twarnych kamuškow (H. Kielmann, gymn. w Prazy) 12 hr. 50 pj., tohorunja I. rata (Reime we Wostroweu) 1 hr. 75 pj., Reime we Wostroweu 4 hr., njewuprajomne pjenjezy z Grunawu 50 pj., w Grottawje přez knjeza administ. Langu 12 hr., D. z Rusdorfa 10 hr., ze zawostajeństwa njeboh młodźenca Jurija Knježka z Krjepjec 25 hr. 10 pj., ze zawostajeństwa M. M. z H. 10 hr., ze zawostajeństwa K. Š. z H. 35 hr., wot Madl. M. z Hórkow 3 hr., njemjenowany z města 7 hr., njemjenowany z měšćanskeje wosady 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7568 hr. 87 pj. Dale darichu: Молоканы: (64,00 hr.): Na Symanee Jana žoninym kwasu 60 pj. — druhí měješe zbožo w třělenju 1 hr. + 40 pj. — Delanska Patentna Komisija 1 hr. 10 pj., honorara za episku baseń 10 pj. — Radwońska Płatowa Komisija: Zdźerjansey kmótr na winje 3 hr. 70 pj., po Bjesadže hrajachmy pječo 70 pj. + 5 pj.

Zaptać Bóh wšém dobročerjam!

Sobustawy bratřtwu „Žezusoweje Wutrobny“ a „Zapowěšćowstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu septembru Bohu woprowač: „**zo bychu jo wšichity přecowali, nabožne wěrnosće přichy lěpje spóznavac.**“

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy

změje srjedu 4. septembra t. l. popołdnu w 5 hodžinach posedženjo w „Lišćej jamje“ w Budyšinje. Wo bohate wopyt prosy

Předsydstwo.

Źchwórtk 5. septembra rano 1/2 6 hodžin pónđže **procesion** z kłóštra **Marijnej Swěždy do Krupki.** W 5 hodžinach boža mscha. — **Tohorunja pónđže sobotu 21. septembra** rano w 7 hodžinach **procesion** z **Budyšina do Šilipsdorfa.** W 6 hodžinach boža mscha. Wo bohate wobdželenjo na wobemaj prosy **J. Šchere,** wjednik.

Najwutrobniši džak

za wšu lubosć, kotraž je so mojomu horecubowanomu, w najrjeńšich lětach zemrětomu bratrej **Jurjej** a nam wopokazała.

W Krjepjecach, 19. augusta 1901.

W mjenje zrudnych zawostajenych

Pawoł Knješk, stud. theol.

Źijichč Smolerjec knižicziščerjenje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Štorny časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budysčinjce.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 36.

7. septembra 1901.

Lětnik 39.

Na Welehradze.

W času, hdyž Němcy w Čechach a w cyłej Rakuskej křiča: „Preč wot Roma“, hdyž mjez samym čěskim ludom přecy hišće sylna strona bludarja Husa woślawjuje, nastawa na Morawje nowe a to ryzy katolske hibanjo - japoštołstwo swjateju Cyrilla a Methodija, japoštołow Słowjanow. Morawa bě we swojim času kolebka křesćanstwa mjez słowjanskimi ludami była. Morawski wjerch Rosćisław bě sebi wot narańšo-romskoho kejžora Michała III. bratrow Konstantina (Cyrilla) a Methodija ze Sołuna wuprosył, zo byštaj křesćansku wěru na Morawje rozšěrjało. Bratraj, słowjan-skeje rěče swědomaj, překhodžowaštaj štyri lěta słowjanske kraje (863—867) wopowědujcy słowo bože Čecham, Słowakam, Polakam a snadno tež Serbam. „A radži słyšachu Słowjenjo wo božej wulkosći we swojej rěči“, praji stary stawiznař.

Ale nic jeno za křesćansku wěru — tež za słowjansku literaturu abo pismowstwo smy jimaj džak dołžni. Swjaty Cyrill bě słowjansku abecejdu zestajał a swjate pismo na starosłowjansku rěč přeložil.

Dwojomu zaměrej słužeštaj čas žiwjenja: wěrje a narodnosći. A samo jeju row hišće nas napomina: „Džeržće so Roma — džeržće so naroda!“ — přetož jedyn wotpočuje w Romje, swjaty Cyrill, a druh, Methodij, na Welehradze na słowjanskej Morawje.

„Budž swěrnny swojej cyrkwi — budž swěrnny swojej narodnosći“, tule wučbu staj swjataj japoštołaj Słowjanam jako drohotne zawostajeństwo wotkazało. Tule wučbu dale a bóle mjez Słowjanami rozšěrjeć a wšě słowjanske ludy do teje jeneje wowčěrnje, katolskeje cyrkwy, dowjesć, to je nadobny a wulkotny zaměr

japoštoľstva swjateju Cyrilla a Methodija, kotrež je na Morawje nastalo.

Hižo wjele lět skhadžuja so Słowjenjo ze wšěch słowjanskich krajow na rowje swjatoho Methodija, zo bychu zhromadnje skutkowali a wuradželi, kak bychu džělali za wěru a narodnosć.

A tele zjězdy su wjele wažne za wšěch, wosebje pak tež za česki lud a kraj, přetož w Čechach drje so jara wjele stawa za narodnosć, ale — wuznajmy jenož z prawdu — mało za wěru. Hišće tči w awstriskich ludach tak mjenowany Josefinismus, t. j. wěsty wot Józefa II. we svojim času plahowany liberalny duch. Čłowjek so džiwa, přecy nimaš w Awstriskej žaneje móćneje ryzy katholskeje strony — pře čo katholske nowiny tak mało so čitaju. Wina toho je prjedy naspomnjene liberalne zmyslenjo wosebje zdžělanych a trochu drje tež stajne narodne bėdženja. Česa su ze wšěmi mocami na narodnym polu džělali, a tuž je za wěru mało časa a mocow zbyło. Wosebje přečakachu sebi Česa z wudawanjom dobrych katholskich nowin — a nowinařstwo je tola džensniši džen wulkomóc. Cyła seř liberalnych, wěrje mało přikihlnych nowin bě so do ludu zanesla, prjedy hač so swěrní katolikowje dopomnichu, někajku ryzy katholsku nowinu wudać. Wjele bě z tym skomdžene — wěra Cyrillo-Methodijska klacaše.

Štož je so zanjerodžilo, ma so nětko naprawić. Hižo počínaju so katolikowje hibać, brónje so přimać — a runje z tam, z wotkelž je wěra wušla, wuńdže, da-li Bóh, tež womłodženjo swjateje wěry.

Wězo je katholske hnućo w Čechach hišće w pjeluškach. Tež lětuši Welehradski zjězd to pokazowaše. Z Prahi bě so wosebity procesion na Welehrad zarjadowaľ, kotryž mješe tež putnikow z tych českich městow přijěć, přez kotrež Praženjo jědžechu. Wopomnimy-li, zo njebě českich putnikow, z Pražskim procesionom přikhadžacych, hišće cyle 300, dyrbymy wuznać, zo je to za Prahu, kotraž ma sama něhdže 400,000 wobydleri, a za Čechi z cyła tola trochu mało. Wopomnimy-li dale, zo bě najwjacy putnikow pobožneho žónskoho splaha, a mužow, kotřiž maja w zjawnym žiwjenju najwjacy wliwa, njespora črjódka, přeswědčimy so, zo překrasna cyrillo-methodijska myšlička dolho hišće wšón lud zajała njeje.

Ale započatk tu je, nadžiju wzbudžowacy. Štož je hdy fararja dr. Stojana widžaľ a zeznaľ, štož wě, kak tónle česómny muž swoju wěru a swój narod lubuje, a z kajkej wutrajnosću za cyrillo-methodijsku myšličku džěla, tón je přeswědčeny, zo započate džělo njewostanje njehotowe ležo. Muž tak kruteje wole, tajkeje energije so z položnosću njespokoji. Na joho ramjenjomaj wotpočuje tak kaž cyle džělo, dokelž je sekretar japoštoľstwa swjateju Cyrilla a Methodija. Do cyłoho słowjanskoho swěta séele přeprošenja na Welehradski zjězd. Tež na nas Serbow njeje zabyľ. Hdžež jeno adresu lužiskoho Serba znaješe, zapósła tež přeprošenje — a kóžde joho připismo z mócnymi sahodołhimi čarami swědči wo njewšědnej mocy, kotraž tohole knjeza wožiwja. Přišedši wutoru 30. julija wječor na Welehrad, začuchmy tež hnydom joho železny rjad. Z hudžbu přińdže nam napřećo a štyrjo a štyrjo hromadže zań-

džechmy do swjatnicy. Wulkotny to dom boží — najdlějši, kotryž sym widzał. Rektor Welehradskich jesuitow, Cybulka, nas powita wuložiwi zaměr japoštołstwa swjateju Cyrilla a Methodija. Potom wozjewi nam knjez dr. Stojan džeński porjad. „Wšudže ma porjad być“, praji wón, „tuž tež na putniskim měsće. Ani wokomik was njewostajimy samych.“

Tónle porjad je jara spomózna wěc. Rano $\frac{1}{2}5$ budžachu nas. Na dworje zahra hudžba — po lěhanskich salach w něhdušim Welehradskim hrodže khodžachu budžerjo. Zhotowawši so džechmy do cyrkwe. Duchowni mějachu po rjadu božu mšu — laicy džechu k spowědži. Ludu bě wjele — ale tež spowědnikow wulka syła. Tuž bě za něhdže dvě hodžiny wšo wuspowědane. Na to džechu zhromadnje wšitecy k swjatomu woprawjenju. Krasny bě to napohlad — tale mjerwjeńca ludži a drasty. Morawjanki běchu w narodnej drasće, w šěrokih krótkich hač do kolen suknjach a dolhich škórnjach, mužowje pak w šěrokih rubjanych kholowach, w rjenje wušiwanym laeu a tež w dolhich škórnjach.

Po kemšach čehnjechmy z hudžbu k zhromadnomu snědanju. Na hudžbje Stojanej hladajcy zaleži. Rano k stawanju, ke mši a wotemše, k wobjedu a k wječeri — wšudže nas hercy přewodžachu. Samo za blidom hišće mějachmy musiku.

Wšitko so tu zhromadnje stawše. Hromadže jědžachmy — hromadže so modlachmy — hromadže stawachmy a so lěhachmy, zhromadnje so překhodžowachmy. Čłowjek so tu nječuješe cuzy a wopušćeny, ale kaž doma. Woprawdže wutrobu to hnuješe, hdyž wšitecy po wječeri na wječorne paćerje čehnjechmy a so w směrkach zeklakachmy před wołtarjom młodži a stari, khudži a bohaći, duchowni a laicy, a wšitecy z jenym mócnym hłosom so modlachmy — číše sebi swědomjo přepytowachmy a zhromadnje želnosť wubudžachmy. Běchmy kaž na exercicijach.

(Skónćenjo přichodnje.)

3 Ružich a Sakskeje.

3 Budyšćina. Najdostojnišchi knjez biskop a tachant dr. Ludwik Wahł dokonja dženja, sobotu 7. septembra, 70. lěto swojoho žiwjenja. We württembergim měštacžu Waldsee 7. septembra 1831 so narodži a bu 9. awgusta 1856 na měšćnifu swjećeny. Někotry čas we swojim wótcnym fraju skuttowawšchi bu najdostojnišchi knjez zahe do Sakskeje, na dwór princy Surija, powołany a je nětko přez 40 lět w našchim fraju skuttował. Po smjerczi biskopa Franca Bernerta w lěće 1890 za japošćotłěchoho wifara w sakskich herbistich frajach pomjenowany dósta 20. julija 1890 biskopsku swjećiznu a bu wot kanonikow Budyšćkoho tachantstwa 28. awgusta tohošamoho lěta tež za tachanta kapitla swjatocho Pětra wuzwoleny. Přez 11 lět tat najdostojnišchi knjez dostojnistwo wjichšchoho pastyrja w našchimaj diwcesomaj zastawa. Bohužel stej poslednjeje dvě lěće z čzežtej chorosću wupjelunjenej, kotraž wjshokomu knjezeje zadžěwa, swoju wažnu a swjatu službu dokonječ. Čježne mocy drje su so trochu zaš pozběhnyły, tola njejsu tež duchowne mocy tat postupowale, zo by wjeleczěšćeny a lubowany knjez mohl tat kaž předy swoje džěło

do koniec. Z cylej wutrobu na joho czerpieniu podźel bjerjem. Al hdyż na dżeńniŝchim waŝnym dniu w duchu so t najdoŝtojniŝchomu knjezej bliŝim, cżinim to kaŝ dobre dźeći, kotreŝ swojoho tchoroho nana wobdawaja a ze ŝljoŝitymaj wocżomaj rěcŝa jaŝniŝcho a zrozemliwiŝcho, dŝyli ŝłowa to zamōŝa. Naŝchej wocżi pať pozbėhniŝetej so t Bohu, kotrohoŝ dŝrbimŝ czeŝećiŝ w zboŝu a njezboŝu. Zoho ŝwjata wola so ŝtań! Hdyŝ teŝ ju cyle dopōŝnacŝ njezamōŝemŝ, ŝo jej poniŝnje podawamŝ wėdŝien, zo ŝo nieŝo njeŝtanie bjez boŝoho dopuŝcŝenja a zo Bōh teŝ z nēcŝiŝchich zrudnych wobŝtojenjom naŝchej cyrkwi je nas ze ŝwojej mocu wumjedŝe. Najdoŝtojniŝchomu knjezej biŝkopej cheť Bōh pomhać po ŝwojej mudrej, njeboŝlėdŝiŝtej radŝe! To je naŝche wutrobne piŝecŝo za 70. narodny dŝeń najdoŝtojniŝchoho knjeza.

— Piŝed krōtkim pobu na tudomnym tachantŝtwje na wopŝeje knjez prālar S. Murad, piŝedŝtojiŝeť japoŝchtoŝkoho ŝeminara ŝwjatoho Wiŝławŝcha w Atramunje pola Beirutha w Syriŝkej a generalny wifar arcybiŝkopa w ŝeliopoli (Balbeku) tam.

— W duchowiŝkich zaŝtojniŝtwach naŝcheje diōceŝy ŝu ŝo nēkotre piŝchemēnjenja ŝtale: Knjez farar Julins Zunge w Neulentersdorŝje je lēŝa dwoju czeŝku tchoroŝej piŝetrať a nētko njedŝele doŝho ŝo w tchorowni w Grunawje ŝrowiť. Tchoroŝej drje ŝtej zaŝ tať daľoŝo zbėhniŝenej, wobhi knjez pať je tať zeŝłabjemŝ, zo czeŝke a napinace farŝke zaŝtojniŝtwo w Neulentersdorŝje, kotreŝ je lēta doŝho wobŝtarať, wjac zaŝtać njemōŝe. Zohodla je knjez Zunge fararŝtwo złoŝiť a piŝcheŝdli ŝo do Woŝtrowca, hdyŝeŝ je ŝo jomu prēiŝje kapłanŝtwo dowėriť. Nowoŝwjećenŝy mēŝchniť Alfred Marŝchner je zaŝtojniŝtwo druhoŝo kapłana tam hiŝo naŝtupiť. — Do Neulentersdorŝa piŝchēdŝe za fararja knjez kapłan Pawoť Kretŝchner ze Žitawy. — Dotalny Woŝtrowcŝanŝki kapłan knjez Pawoť ŝchoľta pať ŝo zaŝ jako kapłan do Žitawy wrōcēi. Za krōtki cŝaŝ ŝwojoho ŝlutfowanja we Woŝtrowcu je knjez ŝchoľta ŝebi wjele luboŝeje a piŝchipoŝnacŝa tam dohŝť, woeŝje je ŝebi wo zaľoŝenjo a ipēchowanjio twara noweje cyrkwiēiŝ w Rinnersdorŝje-ŝjarnacŝicach wulke zaŝłuŝby dohŝť. Z njeuwŝtawacej prōcu je ŝrėdki za nuŝny twar hromadŝiť. Doŝeľ wot lubeje ŝtacie teŝ w nowym zaŝtojniŝtwje daľoŝo zďaleny njebudŝe, jej zawėcŝeje teŝ dale ŝlutfownu luboŝeŝ wobŝhowa. — Dla wulkoŝo njeďoŝtaťka duchownych dŝrbi knjez kapłan Žurij ŝejduŝŝka w Seitendorŝje, hdyŝeŝ bē jeno na ŝhwilu poŝłany, na daľŝche woŝtać, a njemōŝe w bliŝiŝchim cŝaŝu druŝe kapłanŝtwo w ŝhrōŝećicach wobŝadŝene być.

Z Budyŝina. W tudyŝej „liŝejej jamje“ mējeŝe Swobodne Zjednoćeńŝtwo katholskich wučerjow serbskeje Łuŝicy ŝrjedu, wot 5—7¼ hodŝin ŝtwōrte a z dobom poŝlednje poŝedzenjo tuhoťo towarŝtwowoho lēta. Pritomnych wiďzaczmy z wjac 30 sobb. 16: kk. tach. prėdarja ŝewėika, cyrkw. wučerjow Symanka, ŝoľtu, Wjenku, Rječku, direktora Nowaka, kapł. Nowaka, kat. Wingerja, wučerjow Čocha, Wjeraba, Andrickoho, fararjow Bjedricha, Žura, Hicku, wyŝŝ. kapł. Juŝta, kapł. Andrickoho — a jako hoŝea matura Wjenku. Zamoľwili bēchu ŝo kk. Hila, Renner, Wjaćławkw, Hajna — a k tomu k. ŝcholastiťka ŝkala, dŝakowacy ŝo z wutrobnym liŝtom za woeŝbnu čeŝe a drohotny dar, z kotrymŝ je Zjednoćeńŝtwo wuznamjeniťo a čeŝiťo joho 25lėtny mēŝniŝki jubilej. Njech khwalobne Zjednoćeńŝtwo do najdaľŝoho prichoda horliwje a z wuŝpėchom ŝwėrnje ŝtoji we ŝłuŝbach naŝoho lubowanoho serbskoho naroda! —

Předsyda, k. cyrkw. wučer Wjenka, dzeński porjad naćisny, kotryž so přija: čitanka, Michałski zjězd sakskich wučerjow w Drježdžanach, wólby. W přenjeje naležnosći žadaše k. Rječka, zo bychmy sebi džensa, kaž posledni króć wujednane, tola nadrobnje rozwažili, kotre a kajke jednotliwe nastawki maju so pod hesła Symankoweje dispozicije za čitanku 3. a 4. lětnika podač. Hewak budža mnozy podarmo džělač. Po wšelakim a dołhim rozprawjowanju přepoda so komisiji (kk. Rječka, dir. Nowak, Hila) nadawk, zo do přichodneje zhromadźizny přinjese specifikowany plan II. čitanki, wo kotrymž budže so tam rozsudžeć. W Drježdžanach, hdžež so k »Lehrertagej« wěsće wjacysobb. poda, budža Zjednoćenstwo kk. předsyda (abo zastupnik), Žur a Symank zastupować a w mjenje towarstwa hłosować. K wustajeńcy knihow, kotraž budže ze zhromadźiznu zjednočena, njech tež so serbske, wosebje starše šulske a w šuli wužiwane modlerske knihi pósćelu. Posylki, ale skerje lěpje — wočakuje a přijima knjez Symank. Při nowych wólbach wobkrućichu so bywši zastojnicy z nowa. Za Maćičny dom nahromadzi k. Čoch 8,65 hr. Přichodna zhromadźizna budže w novembu w Baćonju. Zapisować.

Expositura w **Vipstu=Kendunicach** je na fararstwo pozběhnjena a je tamniši kaplan knjez Pawoł Kiedel za přerjeho fararja tam postajeny.

Nahle je so wotšlóbniło. W nocy z wutory na srjedu wopyta nas mało přecječelny knjez Mróz a spali nam rózce. A tak nam wótrý wěštk nětko w započatku septembra do wocow duje, kaž hewak, hdyž do Kulowa na wotpušt šhodžimy.

3 cnyloho swěta.

Sakisa. Přync Jurij pschijědže 10. septembra k wojeřskim zwučžowanjam do Lubija. Tam budže pschez nóc a potom budže so na wuwučžowanjach brigady pěškow (čjisko 64) wobdžělicž. 12. septembra pschijědže zasy do Lubija, zo by zwučžowanja diviřije pěškow (čjisko 32) wobhladowač.

— Nowe wólby za jakske sejmy budža kónc septembra, a to w 3. wotdželenju 25. septembra, w druhim 26. septembra a w přemim 27. septembra budža wólbnych woleni. Wólba za zapóslance samych je 11. oktobra. Mjez wotřejsami, wěry, w kotrychž maja nowe wólby być, je tež Budyšisko Wóšborjski, kotryž knjez Smola=Spytecžanski zastupuje.

— Nashe lutheriske nowiny nam katolikam husto wumjetuja, zo so katolikowje w Sakiskej hobrěcy rozschěrjuja a zo chcedža tež lutherskich na katolisku wěru wobrocjeć. Razhonjenje pak wučji a „Dresdner Nachrichten“ njedawno to pšachu, zo nawopak pschecy wjele wjacys katolikow k lutherskej wěre pschestupuje, dnžli nawopak a runje w nowišchim čaju wotpadny lěto wot lěta pschiběraja. Mjez tym, zo bě lěta 1889 101 katolikow luthersku wěru pschizwało, wotpadže jich 1898 310, 1899 508 a 1900 570. Ke katoliskej wěre je w tychle tšjoch lětach pschistupilo 54, 41 a 46. Pschicžiny wotpadow su znate a njewobstoja na žane wašchnjo wo wosebitym čjesčžowanju lutherskeje wěry. Katolikowje, z cuzych krajow k nam pschichebdihi, su často mało we wěre rozwučeni a w cyrkwiniskim žiwjenju licy. Bola nas nimaju potom mjez druhowěrinyymi rozpjerscheni pschiležnosć, bože služby wopytač, a nježadaja tež za njej. Mnozy zastupuja potom do měšchanych mandželstwom

z lutherskim wćrowanijom a z lutherskim wocćehnjcnjom dżććzi. Tak su potom hiżo dawno njewćrniwi, přicdn hacż na luthersku wćru přicćstupja. W nćkotrch wjetćchich mćstach herbćskich krajow su tež z přicćććzinu wotpadow wulke cyrkwinćske a şkulćske dawki. Tak jo potom ştawa, każ přalat Macke na zhromadżiznje w Osnabrücku praji, zo na farach w Drježdżanach a Lipsku z katholickeje cyrkwje wustupicż żadaju.

Nćmřka. Přicćed druhej zawřjenej zhromadżiznu katholicow w Osnabrücku bććche wulćotna ģlowna zhromadżizna za ludowe towarřstwo za katholicku Nćmřku. W njej fabřikant Brandts, dr. Karl Bachem, břkop dr. Boř a ģlowny sekretar towarřstwa dr. Pieper rććżachu. Z rozprawy dr. Piepera bć widżććć, zo ma towarřstwo w tu řhwilu 181,744 jobuřstawow. Nřmo wobřćhćrnoho řtutkowanja na wřćhelaticch socialnych polach je towarřstwo tež za powyřćenjo ratařřskich cłow dżćććć, wocćbite lecżace řřtno bu ř tomu w 450,000 exemplarach rozģćhćřjene. Z wocćbitej horlrowcżu je towarřstwo řtajnje přicćććwno njcћmanym wucżćbam socialnych demokřatow wustupowacć, a zo je řo to wot njoho a wot katholicow z cћla z dobřym wuřpććchom řtalo, wo tom řwćdćći wuznacćzo socialnych demokřatow řaných: „Rowalimy-li centrum, řmy wřćhitćto dokonjeli.“ Bohuřel pak towarřstwo přicćech hiřćććje dořćć rozģćhćřjene njeje, a zapořřanc dr. Lieber tež na zhromadżiznje wupřaji, zo dyrćbjaćto towarřtwu řożde řćto wjacћ tćac jobuřstawow přicћbucż. Přicћwulćohu wopyta dla dyrćbjcћše řo w podbřanřej wulkej řali pobocżna zhromadżizna ludowohu towarřstwa wotmććć, w kotřej řekretar Gieberts a zapořřancaj Gröber a Porřch rććććććtaj. Po druhej zawřjenej zhromadżiznje a po poředżenju wřćhelaticch druhich towarřstawow, każ Windthorstowohu towarřstwa a towarřstwa towarřćchow a t. d., bćććtej wutoru popořdnju dnć ģlownej zhromadżiznje z dobom, jena we wulkej řali katholickeje towarřćhnje a druģa w hiřćććje njewuřwjeććenej cyrkwi ř cćććći najřwjeććřććć Wutrobų řćććřowcćje. Wobć zhromadżiznje bćććtej přicћpjelujenej. Z rććći cћceny wocćbjje naspomnicż wobřćhćrnu rććć zapořřanca a řublerja Herolda, kotřiř w mjenje centra wupřaji, zo budće wone za přicћřćbđne powyřćenjo ratařřćohu cća wustupowacć, zo pak maja řo z tym wuwřřowane pjenjczy za dżćććććřćow nacćććć. Dale rćććććše řo wo řtutkowanju Bonifiaciowohu towarřstwa, wo prawach a winowatocćřach dżććććřćow, wo winowatocćřach dżćććććnych w řjawnym řiwjenju, wo mřřionach njcz pohanamı. Přicћz 10,000 ludżi řo na wobćmaj zhromadżiznomaj wobdżćći. Wulka řicżba pak dyrćbjcћše wocćććć, dokelż mćřtna njenanafa.

Řććći dżćć zapocća řo po řtarym wacћnju z requiem za zemřćććch jobuřstawow tutćch zhromadżiznow. Potom wuradżowachu řo mnohe wćcy a nacććććć w řćććej zawřjenej zhromadżiznje a w poředżenjach mnohich wotřadow. W řćććej ģlownej zhromadżiznje popořdnju rććććć wřćććć wřćććři řaracć dr. Dramer z Macchena wo řtarocćći za mřdobocć, kotřař ze řćule dżć, řaracć dr. Grauert wo pomćrnocćći w picżu a dr. Gröber zahorćććć towarřstwo z řrařnej rććću wo jednocćći katholickeje cyrkwy.

Też řćhwćrtu dżćć zhromadżizny řo wjele ludu z wocćolimy do Osnabrücka naidżć, tak zo wopyt zhromadżizny hacż do řćncu řřlnřćři wocćta, hacż na řanej z přicćdawřćch. Na pořednjej ģlownej zhromadżiznje bu wocćbjje zapořřanc dr. Lieber z wocćbitym řławjenjom powitany, kotřiř mććććć pořednjju wulku rććć wo prawej řćććććřanřej demokřatiji, z cćimř mćnjcћćć přocćowanjo za dobro cћřohu ludu po řćććććřanřćch řařadach.

Schtrórtf bu cyla sřhadźowanfa skónčena. Zo je wuskotna była, je tež z toho widzieć, zo njepřeczełste nowiny z wulkim hńěwom wo njej pišaju.

— Přync Tichun je nětko swoje pokutne pućžowanjo do Barlina do-
kónčił. Přichizina, zo so w Baselu tak dołho tomdžeske, njebě škoroseč, ale
jednania wo to, kajke čžeče by měł wón a jeho přewod němskemu kejžorej
zložić, a na kajke wačhujo by so měło wotprošchowanjo za zamordowanjo
póslanca Kettelera stać. Za Chinšu su tajke praščenja etiketn jara wažne,
tak wošbie so woni wobarachu přeczežmo žadanju, zo bychu so měli přehed
němskim kejžorom poklatnyć, kaž to přehed swojim kejžorom činja. Tajkich
a podobnych prašchenjow dla běchu dołhe jednania mjez Chinškej a Barlinom.
Skónčnje su jebi wěc nětko z tym wolóžili, zo je přync Tichun sam bjez
přewoda w Potsdamje ke kejžorej schoł.

— Kaž je znate, ma so ruski kejžor na swojim pućžowanju do Francóž-
skeje z němskim kejžorom w Gdańsku (Danzig) zetkać. Zo wopyt njeje jenož
wopotaž přeczežnosće, ale zo ma tež politiske wažnosće, je z toho widzieć,
zo ministraj zwonkownych naležnosćow, hrabja Bülow a hrabja Lambsdorf,
swojich wječchow přewodźataj. Z Francóžskeje poda so hrabja Lambsdorf do
Wina. Wopyty móža drje za znamjo płaczić, zo přeczeželne poměry mjez
tymi knježstwami wobstoja.

— Dotalny wysřchski přäsident w Šolsteinje, Köller, bu woprawdže jako
statny sekretar do Elsaskeje póslany, a na jeho městno stupi w Schleswig-
Šolsteinškej dotalny čef kejžorskeje kencele, z Wilnowski, kotryž zasj dotalnoho
präšidenta w Brombergu, Dr. Conrada, za nastupnika dósta.

Awštrija. We Winje bě 29. augusta zhromadźizna duchownych. Běchu
tam duchowni ze wšechelkich provincow a narodow, něhdže 250 wosobow. Na
zhromadźiznje bu dokladnje rěčane wo wobstojnosćach katoliškeje cyrkwie
w Rakuskej, a njebu tam tež zamjencžane, zo su wobstojnosće zrudne, a zo su
na nich tež sobu wina duchowni a katolscy wulcy zemjenjo. Mjez nimi njeje
tamna frntoseč, kaž mamy ju mjez katolikami w Němskej. Jenož tohodla je
tež móžno, zo maja tam ščežuwanja přeczežmo katoliškej cyrkwi a wabjenja
k wotpadej wot njeje mjach wuspěcha, hač by to w Němskej móžno było.
Mjez ludom by so měło zasj wošbie tež žiwe ščežanstwo rozščeřjeć.
K tomu by wězo trjeba było wjele dobrych katoliških nowin a w tym nastu-
panju w Awštriskej kaž přechy tež dženska hišče klaca. Wšchudžom, tež
w krajinach ryžy katoliških, su liberalne židowske nowiny daloko rozščeřjene a
z nich čžeřpa katoliški lud swoju wědomoseč a swoje nahlady. Katoliških
nowin pak tam podarmo pytamy. Jenož mało lěpshe su poměry tež w druhich
narodach, kaž mjez Čzechami. Šdy bychu duchowni sami došč wo rozščeřjenjo
katoliških nowin so starali, dyrbjalo po něčim lěpje byč. Snadž zhromadźizny
katoliških duchownych bjez dobrych plodow njewořtanu.

Bołhariska. Šdys a šdys nastawaju na bołharisko-turkowškej hranicy
nowe přeforty a zběžki. Guřto bołhariske čžrjódy turkowške mjez přefortcžuju
a maja woprawdžite bitwy z Turkami. Njedawno bě tajka bołhariska čžrjóda
we wječy Ritik piečy nahladnych wobhđlerjow popadnyła a wotwjeđla.
Samna čžrjóda popadže w Pawzowicach 5 Turkow, pola jich z petrolejom
a spali jich. Turkowje póslachu 50 wojačow napřecžo nim a w lěju pola
Peristeri dońdže k bitwje. Třjo Turkowje padžechu, wóšom bu ranjenych.
Turkowška by drje tajke nadpady snadno podtlóćić mohla, šdy by přehed

Kuſtej bijez stracha być mogła. Nawopat wiſchał tež Turkowje ſwojim juſodam wiſchelafu ſichindu čzinja.

Turkowſta. Sultan Abduł Hamid ſwjećelſke jubilej 25 lětnoho knježenja. Njemóže paſ jo prawje ſwojoho žiwjenja wjeſelić, dofelž ma jo na ſtajnoſći z nutſkownymi njeměrami bėdžić. Čaſto ſu jomu tež hižo za žiwjenjom ſchli. Tež z druhiimi mócnariſtwami ma Turkowſta huſto ſchmjatańcy, a dofelž je ſtaba, dyrbi z wjeſticha napoſledku jo podać. Tak ma tež z Francóziſkej w tu ſhwilu piſkeforu. Haczrunjež hižo rėtaſche, zo ſtej jo wujednałoj, jo to dli a hižo ſebi Francóžowje na to myſla, po wopnyež ruſkoho cara někotre wójniſte łódže tam poſlacz, zo by Turkowſta ſterje ſprawnoſć francóžſkich žadanjow pſchipožnała.

Afrika. W Kapſkej koloniji jo piſchecy wjacu a wjacu Afrikandow (hoſlandſcy wobydlerjo Kapſkeje kolonije) z Burami zjednocujuje. Zendželčenjo chce dža hibanj o z tym podduſheć, zo ze ſurowoſću wuſtupuja, zo bychu nje-pſcheczelow do hrozy zahnali. Ale čim bóle zaſhadžeja, čim bóle Burowje pomocy nabuwaju. Njemóžne njeje, zo jo napoſledku cyła Kapſka kolonija pſcheczjowo jendželſtomu nadknježitwu pozbėhne.

Amerika. Wenegzeſke wójſko ſtoji na kolumbiſkich mjezach a ſtrach by za Kolumbiju čim wjeſtichi był, dofelž ma w fraju, kaž łódžu z mjeſkich ameriſkich ſtawow, wjele njeſpokojnych zbėžtarjow, koſtiž bychu jo hnydom z njeſcheczelami zjednocžili. Mac Kinley, praſident zjednocenych ſtawow, je wozjewił, zo chce mjez nimi jednacž. Hacz to pſchizowozmu, njeje hiſheće wėſte.

Naležnoſće naſoho towarſtwa.

Sobustawy na lėto 1901: kk. 582—584. z Róžanta: Jakub Wićaz, Jurij Wićaz, Jakub Frencl, 585. 586. ze Sernjan: Michał Benš, Jakub Šejda, 587. 588. z Dobroſić: Michał Šerak, Marija Zarjenkowa, 589. Jakub Khilank z Itrańcy, 590. Khata Kubaſec z Pėſkec, 591. Jakub Braeuer ze Špitala, 592. Jakub Žur, stud. theol. w Mohuču.

Sobustawy na lėto 1900: kk. 839. Pėtr Hernaſt z Rachlowa, 840. Michał Šerak z Dobroſić, 841. Jakub Žur, stud. theol. w Mohuču.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju.

Dale je so woprowało: Přez k. direktora Nowaka w Budyšinje 20 hr.

Za cyrkej Wutroby Jėzusoweje w Drježdžanach-Janowym mėsće je so dale woprowało: přez k. direktora Nowaka w Budyšinje 15 hr., lubjeny dar z mėsća 3 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): Njemjen. přez k. administratora P. Leopolda w Róženće 6 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: Přez k. direktora Nowaka w Budyšinje 15 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakciji nawdate 7576 hr. 52 pj. Dale darichu: Молоканы (66,00 hr.): Hiſće z kwasu 20 pj. + 50 pj. + 80 pj. = 1 hr. 50 pj. Delanska Patentna Komisija 10 pj. + 1 hr. Radwoſka Płatowa Komisija: W herbskej grychće ſtyrjo wowčerjo 50 pj., na doſwjeđenju ſtyrjo wowčerjo 30 pj., k česći Hańžki — liški — so nawda 70 pj., na wėtrniku pobywſi, dóstach 1 hr., za předate doutniki 50 pj. = 3 hr. Swobodne Zjednoćenſtvo katolskich wučerjow serbskeje Łužicy (na zhroma-džiznje w Budyšinje nazb.) 8 hr. 65 pj.

Zaptać Bóh wšėm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřeloj ſtej ſotje knježna Khata Hnczerječ z Njebjelčic a wudowa Wórſcha Leńſchowa z Njebjelčic. R. i. p.

 Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 9. čisło 1901.

Čiſtičej Smolerjec knižicijohčeńje w Macčičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Šudomy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budysčinjce.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 37.

14. septembra 1901.

Lětnik 39.

Na Welehradze.

(Pokračowanju město skónčjenja.)

Najwažniša wěc při cyłym zjezdze bě drje zjawna zhroma-
dizna za lud na klóšterskim dworje, kotraž wot 8 hač do 11
traješe. Za řečnikow běchu wulku tribunu, za lud drjewjane ławki
zepřihotowali. Řečnikow bě syła. W nimale wšěch słowjanskich
řečach so tam řečeše. Najwjacy řečow bě wězo w domjacej českej
řeči. Čescy řečnicy běchu tak rjec wšitey laicy. Štóz prajachu, bě
ryzy katolska řeč. Prawje tak! Hdyž duchowny swoju swjatu
wěru a katolsku cyrkej wobara, řeka: „Tón řeči tak, dokelž je to
joho winowatosć, wón hinak njesmě.“ Wjetši začisce to čini, hdyž
su hłosy ludu samoho za dobrou wěc slyšeć.

Filosof C. Brož řečeše wo skutkowanju swjateju Cyrilla a
Methodija, kotraž staj Słowjanam wěru přinjesło a narodnosć jim
zachowało. „Bjez wěry žana prawa wzdžělanosć; bjez wěry
žane wótcinstwo“ bě zakładna mysl joho horliwych słowow.

Wurjadnje krasna bě řeč knjeza Józefa Šole, bankowoho za-
stojnika z Prahi, kotryž bě Pražski procesion sobu zarjadował.
Po lětach hišće młodženc řečeše z tajkim zapalom a z tajkej doklad-
nosću wo njedostatkach katolskoho žiwjenja w Čechach, zo njewěš,
čomu maš so bóle džiwać, hač joho zrěčniwosći a nawědžitosći abo
joho khrobłosći. „Štóz wěru podrywa, je njepřečel naroda — přetož
bjez wěry narody hinu. Štóz jenož z poňej hubu řeči a ludy
hromadu šeuwa a narodnu hidu wusywa, njeje wótcinc. Njedosaha,
zo sy we swójbny m žiwjenju, w domje božim dobry katolik, ně,
wsudže, tež w zjawnym žiwjenju, maš k swojej wěrje stać.“

Takle něhdže hodžinu dolho rěčeše a hač do kónca jomu z kedžb-nosću a radosću připoslušachmy, a hdyž skónči, wšo z rukomaj jomu připlacowaše.

Prawje za naše časy přiměrjena bě rěč direktora mėsćanskich šulow: Leopold Červinski šwikaše njewěrny čisć a so rozšěrjace njepočinki, tamaše přisłodženja a hanjenja, kotrež njekhmane nowiny a spisy na katholske duchownstwo kidaju. Kóždy, njech je pohan, žid abo mohamedan, waži sebi swojich mėsňikow, jenož katolikowje teptaju jich mohł rjec do blóta. „Boykotujmy špatne pismowstwo — wažmy sebi wěru a swojich duchownych“ — bě wučba, kotraž z joho słowow rěčeše.

Mjez čěskimi rěčnikami bě tež tyšerski Tesař z Wina. Skoržeše na duchownu nuzu Winskich Čechow, kotřiž nimaju čěskich božich službow. Džělawy lud ma za swoje pjenjezy w někotrych cyrkwach česke bože služby. Wzdžělani so kemšam nimaju. Winscy Čěša, je jich tam něšto stow tysac, džělaju na to, zo bychy so čěscy Redemptorisća z Budžejowje do Wina přesydlili a tam klóštr založili. K tomu je wjele pjenjez trjeba — tuž njech Čěša doma w Čechach Winskim bratram pomhaju.

(Skónčenko přichodnje.)

Moje pucžowanjo do Eichstättu.

(Skónčjenje z čísla 34.)

Tež w klóštrje swjateje Walpory běše wulka nuznota, džělaczerjo twarjachu na dworje rjany wołat, dofelž mějeske tež tam procesion pschińez a so druhe swj. Evangelium čitacž, klóštriske knježny pak psichachu wofna a zasadžachu do wofnow rjane swjećata Swjatych, tak zo klóštriski dwór naj-rjeńšiji napohlad w cyłym mějsce posticzeše. Swjatoczne bože služby započachu so we wysokim domje hižo w 7 hodžinach rano. Najdostojnišiji knjez dr. Franc Leopold swobodny knjez z Leonrod, biskop Eichstättski, swjećejše pontifikalnu božu mschu, wofoto 8 hodžin nastupi wulkotny procesion swój pucž, po tym hačž bě so z wulkim žiwonom doma znamjo k tomu dało, a mějeske scžehowacy porjad:

1. Němske schule wobeju farow, 2. penšionat, schulečki a wučerčki wufublach wustaw jendželiskich knježnow, 3. paramentne towařstwo, 4. mužicy wobeju farow, tak dało to hačž číslami žanonu towařstwu njepřichisłusheja, 5. towařstwa z forhowjemi: a. mužiske chorjych podpjerace towařstwo, b. towařstwo rjemjeslniskich, c. wójnske (Veteranen) towařstwo, d. wojeriske towařstwo, e. rjemjeslniske zjednocženstwa ze standartami, 6. wučeriske wustawy: a. kral. realna schula, b. kral. wučerčki seminar, c. kral. gymnasium, d. biskopski lyceum (akademija z forhowju), 7. bratřstwa: a. bratřstwo swj. róžowca, b. Marijanska kongregacija, c. bratřstwo Korpus Chrysti, 8. trompetarjo, 9. duchownstwo: a. PP. kapucinojo z fchižom, b. biskopski seminar z fchižom, c. kapala spěwarjow, d. duchownstwo mėsćanskich farow z fchižom, e. profesorjo biskopskeho lycea, f. biskopski domowy kapitl z fchižom, g. najdostojnišiji knjez officiator z assistencu a z cyrkwinkej službu pšchi Majswjećišchim, 10. kral. civilne a wojeriske wyschnosče po jich porjedže, potom kolegije magistrata a połnomócni gmejny, a 11. žónske wobeju farow.

Wojacy, z tesałami na tšělbach, stojachu śpalir na wšchěch haśach, hđžež wobtħad czechnjeſche, a wopokazowachu wojekſku czeſcž, hđnž bu najſwj. ſakrament nimo njeſenſy abo hđnž ſo ſwjatocžne požohnowanjo wudželeſche, tohorunja kłafachu ſo teſ wſchitcy pſchihładowarjo. Towariſtwa a pobožny lud pſchi procesionje pał modłachu ſo z mőcnym ħłosom: „Wyjoſo ħhwaleny a ſohnowany budž najſwjeczſiſchi ſakrament wołtarja“, porjadnje ze „Strowa ſy Marija“, a boho-ſłowcy łaczoſnje pſalmy ſpėwachu. Pola kőždoho wołtarja piſkaſche wojekſka ħudžba pomału ſwjatocžne ħrőncežko, po ſwj. Ewangeliju pał ſpėwaſche kapala ſpėwarjow krasny wjacħkőſny ſpėw. Pſchi ſwjatocžnym požohnowanju ſo mőcnje wuſſeli, ħorhomje ſo ł zemi ſħilichn, wojacy wopokazachu na komando wojekſku czeſcž a officirojo ħilachu mjecze ł zemi.

Rjewopisomnje wuſkotny a ħnujacy bė tutőu triumfny cžah, w kotrymž naſch Żbőžnik, pſchewodžany wot njelicžomnych cžrjėdow wėrnych, po wudebjenych haśach a torħolcžach meſta czechnjeſche jaſo dobry paſtſr w ſrjedžiznje ſwojoho ſtađla. Swjatocžny procesion ſtőncži ſo wokoto 11 ħodž. ze ſwjatocžnym Te Deum a požohnowanjom z Najſwjeczſiſchim we wyjoſim domje. Potom dđeržeſche ħiſcže jedyn P. kapucin mjelcžacu božu miſchu na wołtarju najſwj. ſakramenta we ħłownej kőbži doma.

Łubozny napohľad poſſicžowachu pſchi procesionje bėle zdraſcžene ſchułſke ħolcžatka ze ſchułow kőſchtra ſwj. Wałpory, meſjachu wſchitke bėle lilije w ruſach a njeſechu w ſwojej ſrjedžiznje rjanu poſtawu maczerje božej. Tež 30 kapuciniſkich mnichow krocžeſche w ſwojich pouižnych rjadniſkich draſtach ze zaſwėcženymi ſwėcami w procesionje. Żo ſu teſ wobhydlerjo Eichſtätta nabožny a wėrny lud, bė widžecž na wobdželenju a zadđerženju pſchi procesionje, hđžež bėchu wſchė powołanja a ſtaroby zaſtupjene, a wſchitcy z wulkej zahorjenoſcžu ħhwalachu a wuznawachu pſchitomnoſcž naſchoho Żbőžnika w najſwjeczſiſchim ſakramencžu.

Popođnju wopytach nyſchpor w kapuciniſkim kőſchtrze, hđžež mniſcha jara rjenje pſalmy ħiez pſchewoda piſchcželow ſpėwachu, teſ je tam boži row, cyle po podobiznje božoho rowa w Seruzalenije twarjeny.

Tať minychu ſo mi dny w Eichſtätce pſchepſėchunje, a cžaſ pſchińdže, zo meſjach ſo zaſn džėlicž wot meſta a wot czeſcžomnoho kőſchtra, w kotrymž ſym pſchėbnywał. Pſchi božemjebraćžu doſtach wot kőſchtra mnohe rjane dopomniėſki ſobu domoj, woſebje wuľu mnohojcz ſwjatoho wolija, ſchtož mje najbőle zwiėseli. Bjerjedħ božemje wot czeſcžomneje pſchedſtojeſkei a wjeledőtojnoho ſpowėdnika kőſchtra a pomodlich ſo ħiſcže jőnu w ſwjatej ħhőbje pſchi rowje ſwjateje Wałpory. Potom podach ſo na dwőrniſcžco, a jėdžech po ſamſnym pucžu do domizny, po kotrymž bėch prjedy wotjėł.

Pſchiſpomnjene njech ħiſcže je, zo ſtej w tutym kőſchtrze teſ dwė Serbowcy, kotreij ħcetej do rjada ſwj. Benedikta zaſtupicž.

Rjane krajinu ſym wohładał, w krasnych domach božich ſym pſchėbnywał a widžał dobry kaťholſki lud, a hđnž žhonichu, zo ſym ze Gaſſteje, powėdachu mi wo naſchim lubowanym pryncu Maazu, jaſo wuľim dobroczerju ħhudych, zo je ſwoje kőžo pſchedał a ħhudym rozdžėlił, a zo je pſchi domawoſtaranju ħhorcy ze ſwojim ſamotnym rubiſchom mſejacym ſmjertny pőt z jich woblicža trėł a z njewſchėdnej ponižnoſcžu a pobožnoſcžu meſchniſte ſłužby jaſo kapłan rady doſonjał.

3 Łužich a Saksteje.

3 Budyšcina. Tutje budže najdosťojnišči administrator diöcese, knjez kapítular kantor Jurij Łusćanski, w Reuleutersdorfje firmowacž. Sobotu, na swjatoho Mateja, změje firmowanjo we Wotrowje. — Zało wopomnjecžo na swjate firmowanjo je so rjana knižka wudała, kotraž je za 15 pjenježtow na pschedań.

— Minjeny šchwórtk je tudomny druhi měsčjanosta Lindner po krótkej fchorosći zemrěl.

3e Ščěrachowa. Sobotu 7. septembra najdosťojnišči knjez biskop swój 70. narodny swjedžen w našchim měsčje, hdžež hižo poldra lěta pschěbywa, swjećesche. Na pschědmječžoru towarštwje (spěwašće a rjemjeslnišće) z duchownymaj knjezomaj swojomu wyschšommu pastyrjej, kiž bě so w křeži na stoł posytnyl, hołdowachu. Po wuspěwanju přenjocho spěwa knjez farač Keil najdosťojnišchoho knjeza z rěčju postrowi, w kotrejž jomu k 70. narodnemu dnjej zbožo pschějesche a próštwu wupraji, zo chcył Wólh katholicam Saksteje wyschšchoho pastyrja hišćesže dołhe lěta zdžeržecž a jomu dospołnu strowotu zašy wobradžicž. Knjez farač ze sławu na knjeza biskopa stónči. Potom najdosťojnišči knjez biskop stanymšči knjezej rěčnikej za joho słowa a towarštwomaj za wopofazanu česčž do džakowasche, wupraji radosčž, zo je towarštwu rjemjeslnišćich so w tak bohatej licžbje zhromadžilo, jomu wjesoły wočomif pschihotowacž. Radny je pschec mjez towaršćemi pschěbywał, we swojej domiznje a potom w Sakstej je jich präsēs byl. Mjez nimi je radny pschěbywał jako młody měšćnik, mjez nimi hišćesže rady pschěbywa jako starc. Potom spěwašće towarštwu hišćesže někotre spěwny pschědnjesce. — Krasna postawa swjateje Marije w tudomnej hrodowskej zahrodžje, kotruž je najdosťojnišči knjez biskop pschěd někotrymi lětami stajicž dał, ze swojim napisom na to dopomina, zo je wysoki knjez na zastupnu próštwu najzbbžnišćeje knježny tehdom tudy swoju strowotu zaš dóstał: Tohodla chcemy wschitcy so k njej wobrocžicž, ke kralownje njebjes, a zhromadnje prosječž: Sancta Maria, salus infirmorum — „swjata Marija, strowjo fhorych“ — prosch za njoho! Z.

— Nježelu 8. septembra je najdosťojnišchoho knjeza Boži zašit wulkomu strachej wo žiwjenjo wukhował. Knjez biskop bě ze swojim pschěwodnikom a ze služownikom z wozom do susodneho Wehrsdorfa dojeł. Nahle wozowe kóło wotlecža a wóz so na wózku nakhili, tak zo so knjez biskop na pschěwodnika zloži. Knjezej běšćtej so spłóšćaloj, tola poradži so pohonečej a služownikej, zo jej zdžeržěchtaj, tak zo so najdosťojnišchomu knjezej ničžo njesta. Wóz porjedžiwšči móžachu so domoj wrócžicž.

3 klóštra Marijneho Doka. Wutoru 10. septembra dopołdnja po 10 hodžinach pschińdže pschi škladnosći tudomnych manöwrow sakski princ Friedrich August do klóštra na wopyt a wrócži so, hdžž bě sebi klóštr wobhladał, popołdnju wokoło 1²/₃ do swojoho kwartěra w Žitawje.

W Kunnersdorfje pola Bjarnacžie je katholicsta cyrkwićka nětko tak daloko hotowa, zo budže pschichodnu pónđžu móc swjećžena byčž. Swjatocžnosć ma so w 10 hodž. dopołdnja zapocžecž a so tak wotměčž: 1. čah z hajnfownje, 2. zwonkowe poswjećženjo, 3. pschěpodacžo klucžow, 4. rěčž a znutkowne poswjećženjo, 5. wulka boža mšča, 6. Te Deum. Popołdnju w 1 hodž. budže zhromadny wobjed w hosčencu „pola města Zhorjelca“ w Bjarnacžicach. — Knjez farač Rönsh we Wostrowcu wutrobny džak wschitkim

dobroczerjam za dotatne miłosierdzive dary na twar wuprąja, tohorunja knjezei kapłanej Schołce za pilne hromadzenjo darow. Dofelż pał za twar hišče pšchez 10.000 hriwnow dołha woſtanje, naleſznje proſhy, zo by ſchczedroſež za tu cyrkwičkſu teſz dale ſo wopofazowala.

3 Drježdjan. Soho kralowſka Wyſokoſež prync Max, kiž je profeſſor na uniwerſiće w Freiburgu w Schwajcarſkej, ſwoje próždniny w hrodže ſwojoho nana w Hofterwicach pſchepywa.

3 cyłoho ſwěta.

Saſſa. Soho Majeſtoſež kral Albert, kotruž je poſledni čas w dobrej ſtrowoſeži nětotre hońtſy wopytował, pſchińdže ſnadž teſz na ſhwilu k wojeſtſkim zwuczowanjam do Ružicy. W Lubiju hotuja ſo hižo k joho powitanju. Hač do 21. ſeptembra budža zwuczowanja tracž. Poſlednje 3 dnſy, 19., 20. a 21. ſeptembra budžetej 1. a 2. diwiſija 1. ſaſtoho wójſka cžiſło 12 napſcheczjo ſebi wojowacž.

— Saſſe miniſterſtſwo je, kaſz wukrajne nowiny wojewjeja, z kralowſkej domownoſežu pſchidało, zo ſmėdža ſo w hrodowej cyrkwi we Wechſelburgu zjawnie bože ſłuſžby za katholicow wotmėwacž. Nahladnoſeži ſaſtoho knjeſeſtwa we wukraju njebeſche ničjo ſchodžalo, hdy beſche ſo z tutym jeničny ſprawny a rozumny rozſudženjom něſchto mjenje drožilo.

Nėmſka. ſenož nětotre mėſacy po ſwojim wotpuſchčenju ze ſłuſžby zemrė prjedawſchi pruiſki miniſter financow dr. Jan Miquel z nahlė ſmjercžu w noč wot ſoboty na njedėelu w ſwojim domje w Frankfurce. Hiſčeſe ſobotu popoldnju bė ſo wonka pſchethodžował, wječor cžił, ale hdyž rano za nim hladacž pſchińdžechu, namakachu joho mrtwoho. Narodži ſo 19. małoho rōſka 1828 w Hanoverſkej. Bobyſchi ſhwilu rėčnik, beſche we wjacorych bóle privatnych ſłuſžbach, woſebje bė teſz dwójcy mėſczanoſta w Osnabrücku a wot lėta 1880 wyſchſchi mėſczanoſta w Frankfurce nad Mohanom. Z toho zaſtojaſtwa pomolachu joho do pruiſtoho miniſterſtwa. Zo mėſeſche we ſwojim žiwjenju wyſchelaſe a waſne ſłuſžby, ſwėdėži za to, zo móſeſche ſo ſnadno do wyſchoho namafacž a zadžėlacž. Jako miniſter financow ma wón bjez dwėla wjele zaſłuſžbow. Za krótki čas je wón cyłe pruiſke financy z nowa zradował, a to po ſprawnoſeži, woſebje na bohatych dawki zložujo. Pſcheczſiwo katholicam pał wón čas žiwjenja wėrneje ſprawnoſeže znał njeje. Nic jeno w kulturnym wojowanju ſtutkowacſhe wón zjawnje za „meiſſe zakonje“, ale pozdžiſcho teſz jako miniſter je wón drje nic wjacſy tak zjawnje ale potajnje pſcheczſiwo wyſchomu wojował, ſchtož by někaſ katholicam tycž mohło. Eredu popoldnju joho w Frankfurce poſchowachu.

— 11. ſeptembra zetkaſhtaj ſo ruſti a němſki fejžor pola Wdanſka (Danzig). Zetkanjo bė ſo trochu zakombžilo, dofelž beſche lóž „Standart“, na kotrejž bė ruſti fejžor džen prjedy z Kopenhagena wotjeł, někaſteje ſchodby dla zakombžila. Wulki džel němſkich wójſkich lóžow je tam pſchod fejžoromaj manėrował. Poſtrowjenjo mjež fejžoromaj bė nutrne, kaſz džen itaj ſebi pſchecy dobrej pſcheczėlaj byłoj.

Nėmſki fejžor tam hiſčeſe woſtanje teſz wjetſchich wojeſtſkich zwuczowanjom dla, kotrejž maja ſo w tamnych ſewjernih krajinach wotmėwacž. Na nje pſcheproſhy fejžor teſz ģiſtoho prync Tſchuna. Chcedža jomu tam wulke

němske wójsko pokazac, zo by potom mohł we swojej domiznje wo mocy němskeho kraja powědac.

— Baderski wulkowójwoda Wiedrich smjećesche swój 75 lětny narodny džen.

— W Torunje je so 9. septembra započal wulki proces, dla tajnych zjednocěnistwow. Wobštorženych je něhdže 60 studentow, kotřiž běchu jako gymnastajcy w Torunje a w druhich městach so mjez sobu zwjazowali, zo bychu pólsku literaturu a rěč studowali. Róždu, kotryž do zjednocěnistwa zastupi, dyrbyjesche pschisahac, zo ničo wo towarštwje njepšcheradži. Potom šthadžowachu so młodžency w lěsach a škalach, z wjetšha we wotdželenjach 4 abo 5 studentow, mjez kotrymiž bě jedyn wučer a 4 wučomcy. Kaž so po dotahnym pschepytowanju zda, njehodži so rjec, zo su něšto čzynili, ichčo by statnoho khostanja zaslužilo. Zo chcedža so w swojej maceršćeznje wubodonjeć, zo so mjez sobu podpěraju a jedyn druhoho namołwjeja, to dyrbjało kaž pola kóždoho naroda, tak tež pola pólskeho za křwalobne płacicz. Zo su to w potajnym čzynili, tomu njemóže so tón dźiwac, ichčož zmyslenjo Pruskeje pschecziwo Polakam znaje. Zo su skóncznej pschisahu sebi wot nowopshistupjacych žadali, zo njebychu zjednocěnistwo pscheradžili, je drje bóle jich młodoštněj njezrałoczi pschisahowac, rozjašni pať so tola z tym, zo so na gymnastijach tym z wotpušćenjom hrozny, kotřiž někajkomu towarštwu pschislušheja.

— Wo Gumbinskim procesu zamordowanja rytmištra Šrofigka so hišće pschecy wjele psche spodźiwnoho zadžerženja wojeřske wyschnosće dla. Kaž znajecze, zasudžichu podwyschka Martena k smjerczi, hacž runje wschu winu wobstajnje přesjesche. Dopofazy za joho winu běchu tak šlabe, zo drje žane druge sudnistwo njebychu sebi wěriło joho zasudžic. Tež někto, hdyž Martena z Gumbina do Gdansk a wotwjedžechu, Marten płacžo swojomu nanej wobkrucjesche, zo je njewinowaty. Dźiwno někto je, zo wojeřsa wyschnosć tamnych khosta, kotřiž su pschi pschepytowanju za Martena šwědčili, wotpušćajacych tajkich podwyschkow ze služby. Za tych je to wězo wulka šchoda, dofelž žhubja prawo na civilne zastaranjo za 12 lětnu wojeřsku službu a tež na 1000 hr., kotrejž so po šamsnym službnym času jako čestne myto dawaju. Martenowu zakitať, rěcznik Šorn, tohodla tež za tutych njepšprawnje khostanych mužich žiawnje pjenjczy hromadži.

Rakuska. We Wołomocu na Morawje bě zhromadžizna katolikow nimale derje wopytana, hacžrunjež bě liberalna měščanska rada, ichčož jenož zamóžesche, zhromadžiznu zadžewac chcyła. Zhromadžizna wotně so w seminaru bohoškowcow, dofelž so jej w měscje wulki šal njepshizwoli. Dofelž bě w seminaru pschemalo mějna, bě tohodla póblanska zhromadžizna w cyrkwi sw. Michala, w kotrejž jesuit pater Boissel rěčesche. Na hłownej zhromadžiznje rěčachu biskop Bauer z Brna, pater Muracher a pater Freund pod wulkim pschisłosom. Na 200 telegramow dóndže na zhromadžiznu, wot swjatoho wóta, wot fejšora Franca Šózefa, wot arcymójwody Franca Ferdinanda a wot nimale wschěch rakuskich biskopow. A zhromadžiznje je so 5400 křartow wudało a to jenož mužom. W napschecznej zhromadžiznje, wo kotrejž je so telko hary čzynilo a hišće čzyni, bě něhdže 2000 wosobow a mjez nimi 500 žonow a šamo šchulerjom.

Italiska. W Tarencze běsche 18. zhromadžizna italiskich katolikow kotraž bě wofebje wot duchownych a biskopow derje wopytana. Wězo italiska policija na to hladasche, zo so zhromadžizna njebychu žiawnje pokazala. Tak zařachchu procesion, kotryž mějesche so po zhromadžiznje wotměc. Kať štronisťe italiske knježectwo w tajkich wěcach je, widžimych z toho, zo mejachu w šamsnym

czaſu anarchiſtowje wulke wobkhaſady pſched woczomaj policije. Na ſwojej zhromadžiznje po znatym waſchnju na wjerchow a ſnježeſtwa zathadžachu. Dweju biſtopow chce ſnježeſtwa kſtoſtać, doſelž ſtaj wo podczuſczowanju bamžowſtwa krucžichu poręczajoj. Pſcheczſtwa anarchiſtam a druhim zběžkarjam njeměrja ſebi ničo činić.

Francóziſka ſo pſchecy hiſcheže cyle z Turkowſkej njeje wujednała. Tola drje ſo hiſcheže zjednaju, domiž je car w Francóziſkej, pſchetož wo tón čaſ nima Francóziſka kſwile, pſcheczſtwa Turkowſkej razniſcho wuſtupowacž. Nawopak wiſhaſ tež Turkowſka džiwačy na pſchemócnu Ruſku popuſkčuje, taž je ſo tež ſtalo w Staroſerbiſkej, hdyž je dyrbjala Ruſkej k woli tnych zaſtojniſkow kſtoſtać a wotſadzićž, koſiž bėchu njeſprawnoſće, na ſerbiſkich mjezach ſtucžene, zawinowali a Albaneſow na kſhečzanow ſečžuwali.

— Wulke pſchihoty činja Francóziſk wjeſorſki wopyt w Compiègne a we wokołnoſći hrodu, hdyž budže bydliež. Wulke wotdžele Parižiſkich poliſtiſtow a z druhiſch dželow Francóziſkeje, na 400 muži, je ſo tam zeſchło. Wiſchi pučžu chečhu ſebi ludžo z drjewa tajke pſchiprawy natwariež, zo bychu kježora widžecž móhli. Policija je to zaſtažala. Drjemo, z Pariža pſchijewježene, ma ſo zaſy wróćo pólacž. Dmaj wyſchſchej a čerjoda nižiſchich zaſtojniſkow ſtražuja w hrodže ſamym. Dželačerjo, koſiž maja w hrodže dželacž, buchſu wiſchity fotografowani a maja jenož pſchitup, hdyž kſartku ze ſwojim wobrazom poſtažu. Dwórniſhečo a železnicu je wobſtupilo wjele poliſtiſtow, a druzy jėždža z koleſami po cykej wokołinje.

Žendželſka. Hdyž w Žendželſkej nowiny zapóſtancow na čjeſci ranja, ma ſejm prawo, je ſudzićž. Tak bė wóndanjo nowina „Globe“ iſtim zapóſtancam wumjetowala, zo ſo dadža wobtyſacž. Tuž buſchtaj redaktor a naſladnik pſched ſejm powołaſaj. Tam dyrbjechtaj zapóſtancam wotproſchowacž a doſtaſchtaj žjawnj porok.

Afrika. Na Transvaalſkim bitwiſhečo czechnje ſo wójna po doſalnym waſchnju dale. Zo maja Žendželčenjo kraj hiſcheže jara mało w mocy, je mjez druhim tež z toho widžecž, zo ſu, taž Žendželčenjo ſami piſaju, kſwile mēli, wulki džel ſwojiſch polow wobſhčž. Na ſwojiſch čahach namaſachu Žendželčenjo wulke zahony zeleneje pſcheńcy.

— W Londonje ſu Žendželčenjo jenoho z wjednſkow hollanſkich Afrikandow, dr. Krauſin, koſhčž me ſwojim čaſu w Johanniſburgu komando waſhe, zajeli, na njoho tuſajcy, zo je ſo ze ſwojimi krajanami pſcheczſtwa Žendželčanam zapſchijaſaſ. Žendželčanam móže to wjacu ſchodžecž dylži pomhaćž, doſelž ſo zawěſeže zaſy tohodka mnozy k wojowacym Buram pſchizamiu.

Amerika. Zaſy je ſo jedyn z tnych njeſkutkow ſtaſ, z koſtrymiž anarchiſtowje wiſchón ſwět z hrozu napjelnuja. Z tamnych ſtronow, z koſtrychž ſu mordarjo praſidenta Cornota, kježorſki Hilžbjety a krala Humberta wuſchli, je tež z nowa zaſy njeſhmaniſ wuſchoſ, koſhčž 6. ſeptembra nadpad na amerikaſtoho praſidenta Mac Kinley-a ſčini a joho ſkoro na ſmjercž rani. Praſident bė na wulkej amerikaſkej wuſtajeńcy w mēčež Bnſalo. Wiſchi powitanju pſchitupi k njomu tež mlody muž, joho poſtrowjejo wuſtjeli dwójcy do njoho z revolwra, pſchež koſhčž mējeſhe rubiſchto wodžete. Hdyž cheſhe ſtečzi frócz wuſtjeličž, wali ſo tajny poliſtiſ na njoho a poražy joho, a z dohom wali ſo na dwaceči ludži na njoho a pjerjechu joho z piſčeni, a bėchu joho bjez maſa zarazyli. Wėdom móžeſhe joho policija pſched ſmjercžu wuſchowacž.

Präsident je čezko ranjeny. Brěnja kulka drje wot wutrobneje koscze wotlecza, druha pak pscheražy žoldk, a dotal hiščeže lěčarjo namakali njejju, hdže tež. Nanje w žoldku lěčarjo zaschichu. Haczrunjež hiščeže wschón strach za joho žiwjenje nimu njeje, je tola dobra nadžija, zo jo präsident zasy wustrowi. — Mordat rěka Gzolgosz, rodbženy je Polak. Sam je so wuznał, zo k anarchistam pschisluicha, přeje pak, zo je z druhimi jo wo njeřutku zřeczal. Tola je pschepytowanjo hižo dopokazalo, zo je z mnohimi druhimi zuatymi anarchistami jo iřhadžował a z nimi inadž tež wo mordatřtwje sebi radžil. Kał zaslepjeni tucži wbožy ludžo su, njepokazuje so jenož w tom, zo jo mordat sam na njeřutku wjeřeli, jako by zaslužbny řutk dokonjal, ale zo joho tež druzi anarchiřtwje jako rjeka řlawja. řtalscy anarchiřtwje su hižo jomu k čzeřzi wschelake wobřady mēli.

— W mēcže San řranciřko w řaliforniřkej bē džělaczēř mējacy dolho złoto ze řchřejējnje kradnył. Bē sebi pod řchřejējnju řhōdbu wuryl a dno řchřejējnje pschetoczřwřchi, rozřchřēte złoto won puschēzal. řtōncžnje za tym pschindžechu a pakojēřja zajiachu.

— Wōjua mjez Wenczuelu a řkolumbiju drje dale pōndže, dokelž so Wenezuela nochce z řkolumbiju zjednacž. Z financami w řkolumbiju dyrbi jara hubjenje řtačž, tał zo wojacy dolho žaneje mždy dōřtali njeřsu.

Wřchelczřjny.

* (Wjele řadane.) Witřec Motř pola řrawca: „Njebych ja mōht řholowu dōřtačž, na kotrychž bychu so tež řchwejdřse zapalři lōjile?“

Naležnosće našoho towarřstwa.

Sobustawy na lēto 1901: kk. 593—595. z řrahi: gymnasiastojo řurij řantuř, řan Cyž, řakub Wjacřlawk, 596. řētr řwan z řudyřina, 597. řarl řaenich z řhelna, 598. řarija řōřmanowa z řutowēa, 599. řadlena řmitěyna z řadworja.

Sobustawy na lēto 1900: k. 842. řarija řōřmanowa z řutowēa.

Na lēto 1899: 853. N. N.

Na lēto 1898: 877. N. N.

Za cyrkej Mačerje Božej w řadworju.

je so dale woprowalo: Ze zawostajeřstwa njeboh řakuba Matki z řhrōřcie 100 řr.

Za cyrkej Mačerje Božej w řubiju

je so dale woprowalo: Ze zawostajeřstwa njeboh řakuba Matki z řhrōřcie 100 řr.

Za cyrkej Wutroby řēzusowej w řrježdžanach-řanowym mēřce

je so dale woprowalo: Ze zawostajeřstwa njeboh řakuba Matki z řhrōřcie 100 řr.

Za nowu kapalu w řjarnařicach-řunnersdorřje: Ze zawostajeřstwa njeboh řakuba Matki z řhrōřcie 100 řr., za řwjećenjo řkapulira z řhrōřcie 50 pj.

Za řonificacijowe towarřstwo: Ze zawostajeřstwa njeboh řakuba Matki z řhrōřcie 100 řr.

Za nowy Maćičny dom w řudyřinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7590 řr. 77 pj. Dale řarichu: řadworřka řlatowa Komisija: pobywři doma, dōřtach wot řusoda 3 řr., w řōřenće wotdobyeh 56 pj. — řromadže 3 řr. 56 pj.

Zaplać Bōh wřēm dobročēřjam!

Za řerćarow: řemřēla je řōřra řarija řjechowa z řjebjelczic. R. i. p.

 Sobotu 21. řeptembra (na řwjatoho řlateja) pōndže **proceřion** z řudyřina rano w 7 řodžinach do řilipsdorřa. W 6 řodž. boža mřcha.

Čřijēčē řmolerjec řniřijēřijēčējnje w Maćičřnym domje w řudyřinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwołtłětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Gudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 38.

21. septembra 1901.

Lětnik 39.

Poswjećenje noweje cyrkwički w Runnersdorfje pola Bjarnacizje.

Propst Wencel Toischer †.

Nadpadne a zrudne to napismo. Bohužel woboje hromadu słuscha. Podamy rozprawu tak, kaž je so wšcho póndźelu 16. septembra za sobu stało.

Dobre lěto nětko je, zo so wo Bjarnacizicach rěči, zo je tam katolska cyrkej nuznje trěbna; wot spoczatka tohole lěta so dary za nuzny twar hromadza, a pschod tjjomi měsacami hačle woźjewjachmy, zo je tam zakładny kamjeń položeny a poswjećeny — a hižo za 3 měsacy cyrkwička stoji, a hižo je ze swjatocnym poswjećenjom swojomu swjatomu powołanju pschepodata. Hłowna pschicizina, zo je so twar tak pschował, bě to, zo na tamniškej hajnkowni klóštra Marijnjeje Smězby městna njedosačasche za wschitkich pobožnych, kotřiž tam na bože služby pschitahadźachu. Za tji měsacy cyrkej natwarjena! To so hušto nješťanje.

Na poswjećenje cyrkwički bě najdosťojnišiji administrator nascheje diocesy, kněz kapítular kantor Zuscjanski, so podał. Wokoło njoho běchu so 11 duchowni zhromadźili: ff. propst Wencel, scholastikus Skala, farar Könich a kaplan Marschner z Wostrowca, fararjo Wiesela z Königshajna, Zentner ze Žitawy a Saworniški, P. Ignac z klóštra Marijneho Dola, admini-

stratoraj Schewczik z Lubija a Lange z Reichenawa a kapłan Hejduška ze Seitendorfa, k tomu hiščeje tjo theologojo. Dale ff. wučerjo kantor Bur z Königshajna, rektor Goldberg a Rifl z Wostrowca, Winkler z Rusdorfa a Hohlfeld z Altstadta. Z Wostrowca běše kantor Hammer-schmidt ze swojimi spěwarjemi, katoliške towaštwu mužskich z korchowju a wšelacy wošadni pščitomni. Z noweje nastawaceje wošady w Runnersdorfsje-Bjarnacžicach a wokolinje běchu zawěščeje wšchity pšchichli, kotřiž móžachu někak woteńž.

W 10 hodžinach so čaš z hajnkownje pšched cyrkwičku poda, kotraž bě zamknjena. Pšched durjemi knjez diöcesanski administrator Zusičanski po-swjećenje z modlitwu započea a potom džěče z pšchewodom wošolo cyleje cyrkwički, murje zwonka krepjo. Šdych bě to dofonjane, pšchepoda twarſki mištr knjezej fararjei Rönſchei kluč noweje cyrkwički z pšchihodnymi słowami. Knjez farať we swojim wotmošwjenju z nutrym džakom k Bohu wošebje na to spominaše, zo je w tak krótkim čašu tónle twar, a to bjeze wšchoho nje-zboža, so dofonjať. Šdych bě cyrkej swjatocžnje wotanſnjena, so pošwjećacy knjez z duchownymi spěwacy litaniju wo Wšchitich Swjatyh do cyrkwy po-dachu, hđžež klecžich litaniju dospěwachu. Po swjatocžnym požohnowanju cyrkwički knjez administrator tež murje znutřka ze swjećenej wodu wukrjepi, pšchi čimž duchowni tſi pšalmy spěwachu. Modlitwa pošwjećenje wobzamkny.

Doſonjawſchi benedikciju, najdoſtojniſchi knjez Zusičanski w dlějškej řečzi wažnoſež a swjatoſež doſonjanoho ſkutka zhromadženym, mjez kotrymiž běše tež hamſki ſudnik dr. Knauf a Runnersdorfsa gmejnsa rada, wuložowaše, a potom klöſchtrſtomu patronatſtomu knježſtwu a wščem dobročerjam, kotřiž ſu na twar cyrkwički dary, fóry abo rucžne džělo pšchinoſchowali, wutrobny džak wotložili. Nowym wošadnym pať naležnje na wutrobu połoži, zo bychu, kaž je tutón twar doſonjany, tež duchowny templ ſwojeje wutrobny Knjezej twarili z tym, zo pilnje wopytuja cyrkwičku, kotraž ma byč a budže za nich dom modlenja, dom wučžby a dom wopora.

Po doſonjanaj swjećiznje so wyſokodoſtojny knjez propſt Wencel cyrkwinſtu draſtu zwobleka, zo by jaťo zaſtupjeť patronatſtwa w nowoſwjećenej cyrkwičcy přeni wopor božeje miſče ſwjećil. Knjezaj Lange a Marſchner jomu aſſiſto-waſchtaj a Wostrowčanſcy spěwarjo lačſonſki spěwachu. Knjez propſt z mócnym hłojom modlitwy a spěwne džěle božeje miſče wuſpěwa, a njebe niſkomu nic najmjeńſche pšchi swjatocžnoſeži na knjezu propſtu nadpanylo. Runje tať po božej miſchi z krutym hłojom ſo tſi Wótcze-naſche za dobročerjom cyrkwički z pšchitomnymi modleſche a Te Deum zanjeſe. Šorlitwje pšchitomni „Großer Gott, wir loben Dich“ wuſpěwachu ſpominačy na to, zo je tudy ſkutk boži doſonjany.

Po swjatocžnoſeži ſebi twar bliže wobhladačmny, a běše tež knjez propſt, kiž bě po zwučženju poſnědať, pódla.

Swjatocžność bė hacž do dwanaćich trala. Nėščto do jeneje podachmy so do mėsta nuts (cyrkwićka stoi kaž w mėcė, ale hižo na Runnersdorffim) do hojćenca „pola mėsta Bhorjelca“, hđžež bė zhromadny wobjed pschihotowany. Pschitomni bėchu: hamisfi sudniř, duchowni hacž do jenocho, wućerjo a wřhelacy wosadni. Po prėnjej jėdži knjez dićećanski administrator Zusićanski stany, swój wosebity dža patronatistomu knježstwu, wosebje knjezej propstey, wupraji, kiž je so pschec tak jara za cyrkwićku zajimał, a na njoho sławu wunjese. — Po křwili knjez propst so pozbėhny, spomni na najdosťojniřchoho knjeza biskopa, kotryž by zawėće tudy byl, hdy by khorosć joho njezadźežała. Tola mamy joho zastupjerja we swojej sředźiznje, knjeza dićećanskoho administratora Zusićanskoho. Somu swoju sławu wunjese. Cyłe bjez postorka knjez propst rėćeře, bėžnje a lohy. Nicžo na nim njebė řhićeć, ani widźeć, zo by so hubjeny ćuł. Hdyž bė sława wukłinczała a knjez propst hiřeće sebi z knjezom Zusićanskim pschecjelne słowo prajił, so na dobro z wjeze, hłowu znał złožiwschi. Z dobom bėće wuraz joho woblicza pschemenjeny, kđdy widźeće, zo je ćećy řhorjel, tola sebi nićto hiřeće na řnjercz njemyřeće. Hnydom jomu wodu na hłowu maczachu a lód kładzechu, tola hižo řtorki zastupowachu, kotrež pola mrėjacych widźiř. Řhwatnje so jomu generalna absolucija wudźėli. Położichu mrėjacoho na řesłong a dowjezechu joho do pđdlańseje řtwiće: knjez propst bė hižo wudyćał. Bėće popođnju w 3 hodž. Řėř, kotrohož bėchu hnydom powołali, mųřeće jeno wuprajicž: zo je knjez propst Wencel wumřėł. Boža rucza bė joho zajała, wutroba nahle zastała. Řėř teř praji, zo by trasch prjedy abo pozđiřcho to zastupilo, dokelž je knjez propst na rozřėřenjo wutrobny ćerpjeł. — To bėće po tak řjaney řwjatocžnořci zrudne zatorhnenjo wjeřoloho dnja.

Ćěło položichu do cirkowoho řařeća, kotryž w Bjanacćicach mėjachu, a řećećo mužowje donjezechu njeboh knjeza propsta do nowořwjećeneje cyrkwićki, w kotrež bėće něotre hodžiny prjedy prėnju a swoju poslednju božu mřchu řwjećił a w njej njewėdžo sebi řam pucźnu cyrobu na pucž do wėćnořeće wudźėli! Tam ćěło pschec wołtař řtajićhu a z kwėtkami wobřtajićhu. Wóřy so tam pschitomni duchowni zhromadźichu a officium po mortwych za swojoho bratra so modlachu.

Ćěło wořta pschėž nć w řapali a řjadniři bratr zemřėtoho, P. Sgnac, tam pschėž nć wořta, mjez tym hacž so družu duchowni zař domoj wrėćichu. Řazajtra, wutoru, rano so z ćěłom na pucž podachu, zo bychu je z wozom pschėž Lubij a Budyřchin do kłóřtra Řarijneje Řwėřdy dowjezli.

Tak so řłonći radořiny djeř, na kotryž bėchmy so wjeřelili, z tak zrudnym podawkom. Hdyž je Wóh swojoho řwėřnoho řłůžownika tak nahle ř sebi powołal, dha je za naš řřhitřich řtruchř podawł frute zrozemliwe Memento mori! Spomń, zo wumřeřch! Řuž budž pschihotowany, pschetož njewėřch, „hdy je ćřř“.

Propst Wencel Toischer jo 7. novembra 1843 w Bobicach w Czechach narodžij; zastupiwšij do cistercijskeho rjada bu 29. septembra 1864 zadrasčeny, wotpołoži 4. oktobra 1868 swjatocžne slubij a bu 25. julija 1869 na mješchnika swjećeny. W naschim wótcnym kraju je wjetšij džel swojeho mješchništwa skutkował najprjedy wjac lět jako kaplan w Marijnjej Swěždže. Pobuwšij jako farač we Wyšocžanje w Czechach bu 1889 propst klóštra Marijneho Doła a 1898 propst klóštra Marijueje Swěždij. Toho rozomny rozsud, merna a rozwažna powaha, joho horliwosć za wschitko dobre běchu jomu psichihilnosć a psichipóznacžo tych dobył, z kotrymiž mějeske we swojich wažnych a zamožwenja polnych zastojnítwach činič. Litoměřicki biskop joho za biskopskeho notara pomjenowa a Toho Majestosć kral Albert jomu lóni rycerški křiž Albrechtoweho rjada I. kassy spožči. R. i. p.

3 klóštra Marijueje Swěždij.

Wyšokodostojny knjez propst P. Wencel Toischer wopuščeji nas zaždžemu jobotu 14. septembra, zo by njedželu w Sebnich wupomhał a póndželu pschij swjećenju kapale w Kunnersdorfje wulku božu mšchu měl. Srijedu, rěkasche, zo zasij domoj pschijědže. Wjeselachmy jo na knjezowy pschithad, kaž pschecy, hdyž by na někotry čas nas wopuščežil. Na joho wutrobnye pschecjelny wobthad běchmy tač žwucženi, zo začuwachmy, kaž prózdnotu, hdyž by wschěduje mjez nami njebył. Wobthadžowasche z nami nic kaž pschedstajeny a „knjez“, ale mohł prajicž, kaž nan a pschitulny pscheczel. Kaž bč jomu njeprawda a wschě k wocžam-čžinjenje pschecžiwne, tač bč sprawnij pschecžiwno kóždomu a jednoreje myšle. Nikomu njebjerejsche za žlo, a běšche-li jo něhdže žana njerunosć pokazala, bč wón přeni, kiž wscho zasij z dobrým wurunacž pytasche. Kóždy mějeske k njomu pschistup kóždy čas, wot ranja zahe hacž do póždnijoho wječora, a z kóždym jenaf lubosćiwje wobthadžowasche. Z čježka drje je hdy něchtó podarmo joho wo podpjeru a pomoc prošyl. Nade wscho džěsche jomu prawo a prawda.

Wjeselachmy jo tuž, zo knjez propst zasij pschidže. — — —

Pschijwjezechu joho. — Žižo wutoru psched wječorom pschijědžeschtaj dwaj čornaj wozaj z čornymi konimi. Na jenym bč mjedžany kaschčž — pschijwjezechu knjeza propsta — mrtwoho!

Žižo póndželu popoždny dštachmy telegram z Bjarnacžic, zo je knjeza propsta boža rucžka zajala, zo je mrtwy! Kaž blyšł z jasneho njebjia bč tuta powěsč. Njechachmy wěricž, zo by to móžno bylo. Po krutym a dolhim čerpjenju na čuwij bč jo njebož knjez tač daloko zasij zhrabał, zo móžesche džela swojoho powołanija derje dosč zasij dokonjecž. Časčičijcho pak stowesche hiščeže na slabosć a bolenje we hłowje. Sobotu pak nas po zdacžu strowij a wjesolij wopuščeji. Běsche pak tola zawěsče pschewjele na

jo wzał, ſchtož mějeſche njedželu a pónđželu dofonjecž. Wnwyjedže drje wſcho, ale zapłaczi to ze žiwjenjom. Kať je ſo to ſtało, pſchinjeje „Poſol“ na druhim měſtnje.

Šdnyž bě ſo to wſchitko ſtało, ſu njeboh knjeza propſta w Bjarnacžicah do kaſchcža položili a do 5 mjehſchinow zdaleneje nowoſwjecženeje kapale do Runnersdorfa donjeſli. Na nowoſwjecženym měſtnje, hdžež mějeſche njeboh knjež přenju božu mjchn, bě nazajtra requiem za njoho! — Tute requiem mějeſche knjež P. Ignac z Marijnoho Doła. Potom bu čželo wot njoho požohnowane a pſchcz Bjarnacžich pſchewodžane. A pſchewodej pſchizamfny jo tež tamniſchi ewangelſti farar ze ſchulſtimi džččžimi a z božej martru. Mjez tym bu ze wſchčmi žwonami žwonjene.

Pſchinwjeczechu njeboh knjeza propſta na čželowym wozu wot Bjarnacžic pſchcz Lubij a Budyſchin popođnju 1/25 hodžin do klóſchtra, pſchewodžanoho wot dwceju klóſchtriſteju hajnkow z Bjarnacžic. Pſchcd klóſchtriſtini murjemi na dróžy čžafachu pjeczó dnchowni ſobubratſja zemřetoho knjeza w cyrkwinſkich draſtach z klóſchtriſtini zaſtojniſkami a ſchulſtimi džččžimi z božej martru předu. Tež wohnjowa wobora, kotraž mějeſche kaſchcz z čželom nječcz, a něſchto ludu bě ſo zečſko.

Tať witachmy dženja knjeza propſta! Čžah džččche hač ke klóſchtriſtim wrotam. Tu bu kaſchcz z woza wzaty a na čžorne woſyďla ſtajeny. Po wuſpěwanju pſchedpſaných modlitwow njeſechu kaſchcz w ſtruchtym čžahu do zemřetoho knjezowoho wobydlenja, hdžež bu do haja zelených roſtlinow a róžicžkow poſtajeny. Kaſchcz bu woterwjemy, a hiſchče jónu ſmčđžachmy do luboho woblicža pohladacz, a hiſchče jónu zaržachu wſchč truny we wutrobje, truny pſchſhihlnje luboſče, a budža nam ržecz čžas žiwjenja, dofelž: lěpſchoho knjeza njedóſtanjemy.

Na Welehradže.

(Skónčeno.)

Na to porččachu zaſtupjerjo wſelakich ſłowjanskich narodow. Słyſachmy po rjadu Słowaka, Polaka, Słowinea, Bulgarku, studentku z Prahi, kóždoho we ſwojej narodnej řeči a naposledku tež něšto ſłowow po ſerbsku. Njech pak bě tež wſelaka jich řeč — wobsah bě ſamón, wſitecy khwalachu ſwjateju japoštołow Słowjanow. Časy ſu ſłowjanske ludy rozščėpėle a z džela rozkorėle, a tak je zeſlaėile. Na rowje ſwjatoho Methodija je měſtno, hdžež móža ſo zeńe a zjednać. Cyrillo-Methodijska wěra je wohniſčo, kotrež jich zjednoća. Bóh dať, zo by tale wěra wſem Słowjanam zasy zaswěćila, tež mócnomu; wot cyrkwe wotščėpjenomu ruſkomu ludej, zo by za wſech Słowjanow byla jenož jena wowčėrnja a jedyn paſtyř. To je nutrna žádoſć ſwjatoho wótea — to je tež najnadobniſi zaměr japoštołſtwa ſwjateju Cyrilla a Methodija. Njech

Bóh luby Knjez japoštołske džěło přewodža ze swojim swjatym zohnowanjom.

Nazajtra mějachu Morawscy bohosłowcy a studenći zjězd, zo bychu na rowje swjatoho Methodija lubosć a wutrajnosć čěrpali za japoštołske skutkowanjo. Njejsym jich skhadžowanku wočakał. Woteńdžech rano, zo bych hišće swjaty Hostyn, hdžež bě něhdy Jaroměr Sternbergski Tatarow zbił, a znate bjezdno Macochu pola Brna a prózdnińcy pola Sloupa wohladał.

Wšudže pak, hdžežkuliž so z Čechami zetkach, začuch, zo sym mjez bratrowskim čěskim ludom. „Słowjan so k Słowjaney znaje“, to bě widžeć. Hdy bych so tež naši Serbja bóle k druhim Słowjanam přitulili! Skónčam, wšěch wzdžěłanych Serbow prošo: „Zaměřeće swoje kročełe, hdyžkuli pućujeće, do słowjanskich krajow. Tam so posylńice na čěle a duši, nawukńeće słowjansey čuć a myslić, zeznaćeće druge na serbšćinu tak podobne słowjanske řeče a zrozemiće z tym tež swoju lubu maćeřšćinu lěpje. Tuž jeno na prózdninach do Čech abo Pólskeje a rukuju wam za to, zo budžeće wšudže witani hosćo, hdyž so jenož wuznaćeće za lužiskich Serbow.“

Wólba do sakskoho sejma

ſtoji za mnohich čítarjow „Katholiskoho Poštoła“ přiched čurjemi, a to tamnoho wokrjesa, kotryž je dotal knjez **Smola ze Spytec zastupował**. Konserwativny zwjazk je knjeza Smolu zasy za kandidatu do sejma postajił, kotryž je tež wólbniwy, to přichizacž. Njeje drje trjeba, mjenowanoho knjeza dołho poručecž, dofelž joho znajemy, a wěmy, fak horliwje je přichcy džěłał a so prócowal, jomu dowěrjene měřtno w sejnje najlěpje zastacž. Kak je so starał a prócowal wo Wóšborſku-Radworſku železnicu, njedžiwajo na njelubownošće a wobčeženošće, kotrež je tohodla měl. Haj, wot Wóšborſka hač do Radworja maja so jomu wobhydlerjo a přichimjeziti džakowacž za přichizowanu železnicu po požadanej šmuzu. Tohodla tež zawěšće našch samſny wužitk, kaž wošebje džakownošć, žada, zo bychmy knjeza **Smolu z nowa wolili**.

Alle wólba je nětko za sakſki sejm trochu hinašča, hač tehdom, hdyž posledni króć wolachmy. **Njewoli so wjac direktnje**, t. r. njemóžecch mjeno kandidata na cedlu napišacž a ju do wólbneho křišćizka tynjeć, ale dyrbišch **mjeno** jenocho **dowěrnoho muža** ze swojoho wokrjesa napišacž, wo kotrymž so **wěšty**, zo potom **hlós za Smolu woteda**.

Wólby maja so nětko po nowym wólbnym zakonu za 2. komoru po **klasach**, rjadownjach abo **wodžělenjach** stacž. Cyły wulki wokrjes, kotryž jenocho zapóštanca do sejma woli, so do wjacich małych wólbnych wokrjesow rozdžěli a kóždy tajki wólbny wokrjes **woli** potom w **tjoch wodžělenjach**. Tak so n. přch. **wjy**, kotrež maja **mjenje hač 1500** dušchow, z **jenej** abo **por**

jujodnymi wjami k jenomu wólbno mu wokrjejej zjednocza. Nawopak wžo so tež zasj wjetšje města same do wjacy wólbnych wokrjesow džela.

Wšchi našej nětežijšej wólbje budže n. pšch. tajki **mały wólbny wokrjes: Radwor, Kamjenc, Bronjo, Woraneč, Lutowc, Wěrkow a Šhelno.** Wšchity wólbny-šmani wobydlerjo tychle wšow džela so do **tjich wodželenjow**, po wysokejši statnych dawkow. Do kotroho wodželenja šchtó šluscha, zhoni pola gmejnskeho pšchedstojiczerja z wólbneho listna, kotrež ma tam tež tydžeń wupožene bycž, abo **zhoni** to tež, hdyž potom štražnik abo druhi muž wokoło šhodži pšched wólbami a jenotliwym wozjewja, **hdy, hdže** a w kotrym **wodželenju** maja wolicž.

Wólbny budža tón króč **25. septembra** za wolerjow w **tjećim** wodželenju; **26. septembra** za tych w **druhim** wodželenju a **27. septembra** za tych w **prěnim** wodželenju.

Radworjcy wolerjo budža jeno w Radworju na špomnjenych dnjach wolicž, tohorunja **Kamjenczanjcy** w Kamjenc a **Bronjanjcy** w Bronju; mjeztym zo budža **Woranečzanjcy** wolerjo jeno w **tjećim** wodželenju w **Woranečach** wolicž 25. septembra, a cži w **druhim** a **prěnim** wodželenju maja 26. resp. 27. septembra do **Radworja** hiež wolicž. **Šhelno** woli **tjećje** a **druhe** wodželenjo w **Šhelnje**, **prěnje** pak w **Radworju**. **Lutowc** woli **tjećje** wodželenjo w **Wěrkowje** a **druhe** wodželenjo w **Radworju** (I. O). **Wěrkow** woli **tjećje** wodželenjo w **Wěrkowje** (II. O) a **prěnje** w **Radworju**.

Nětko woli **kóžde wodželenjo** (kassja) tychle **zhromadnych wšow jenoho wólbneho muža**, kotrež halle potom pónđže šnjeza **Šmolu** wolicž. Zato tajcy dowěrnj mužoj so so postajili:

za **tjećje** wodželenjo: **Jan Kašchor**, gmejnski pšchedstojiczeń w **Wěrkowje**;

za **druhe** wodželenjo: **Ernst Säuberlich**, gmejnski pšchedstojiczeń w **Šhelnje**;

a za **prěnje** wodželenjo: **Jan Šantuš**, gmejnski pšchedstojiczeń w **Radworju**.

Runje tak budže wěc tež w druhich wólbnych wokrjesach zarjadowana. Tuž měj so kóždy k tomu, zo šwoju wólbnu winowatosč cžini a wufonja, a kědžbuj kóždy, hdyž so jomu pšcheproschenjo k wólbje pšchypóščeje, w **kotrym wodželenju**, **hdy** a **hdže** ma wolicž a **tajki dowěrnj wólbny muž** je za **joho wodželenjo** postajeny.

* Njemysl jebi ničtó, bjeze mnje pónđže. Kaž šlyšchimy, šcedža w někotrych štronach tola šch škaranjo cžinicž pšhecžiwu Šmoli. Šdhyž potom nje-pšhecželich zmyšlenych mužow nawola, mohla cyła dobra wěc šfóncžnje šchfodo-wacž, a to tola ničtó, abo najwjacy wolerjow **nóhcedža**, zo bychmy potom dyrbjeli žalóšćicž, našch lubowany a zaslužbny Šmola njeje! r.

3. Lužica a Sakskeje.

3 Kóšchtra Marijnceje Swězdy. Porjeb wyšokodostojneho knjeza propita P. Wencela Toišchera bějche sčtwórtk dopołdnja. Wo nim wob-
sčěrněchu rozprawu za tydžěn podamy.

23 Reulentesdorffje minijemu njeđželu firmowanjo njeđžesche, kaž je „Kath. Post“ ze zamolenjom pišał, ale šwjatwežna installacija abo zapořazanje nowoho fararja Pawoła Kreczmera, kotrež međesche najdořtojujši knjez diecezanjski administrator Dujesjanjski.

3. Cichstätt Imy sežehowacy dopis dóstali: Gzitarjo „Katholischho Boshola“ ju w poslednich cziškach něchtó wo pučowanju do Cichstätt zhonili. Su šljacheli, zo je w tutym biskopiskim měšće Bayersteje rjany klóštr, w kotrohož cyrkwi je šwjata knježna Walpóra khowana. Zo ju so přesěz trjebanje wolija šwjateje Walpory mnohe džiny štafe k pomocy khorých a druhich čerpiacych. Za to šwědča mnohe džakprajenja a wobrazy, kotrež so wošoto jeje rowno namkaja. Staž mi tež spowědnik tych knježnow zdželi, je to štajny džiw božjeje mocy, zo tutón wolij we wěštnych měšacach přesěz kamjentny kaschcz bžji. Wězo ma so wolij wot khorých a wšelakich druhich čerpiacych jeno w zjednocenju nutrneje modlitwy a dowěry na zastupnu proštnu šwjateje Walpory trjebacz. Tohodla je so nam z tym wolijom tež cedla z modlitwami přšepodała. W tutym klóštrze rjadu Benediktinkow nětko měješe na dnju Naroda šwjateje Marije jena serbska knježna, Hańža Pétrancec z Wólcozic, zbožo a huadu, šwjatočny profesz wotpołożić a dósta pšchi tym mjeno Scholastika. Cyła šwjatočnosť bž wulcy pohumwaca a pokaz zjawnje, fak wulke zbožo tajkomu cžlowjekej kěžje, ale tež, fak cžezki tichiz ma tajki hač do šmjercze wosyč kóždy džej. Pšchi započatku mějesche jo špomnjena knježna z wolicžom na zemju položić, a na nju so rub položī, tiž jo pšchi wotemrětnych trjeba, pšchi cžimž so litanija wo Wšchěch Šwjatych ipěwaješe. To ma woznamjenjeć, zo dyrbi wot nětko za šwet a za wšch, šchtóž šwet poslicza, wotemrěta bycz. Šdnuz bž potom dražtu a pjerščezej dóštala, zběhny prawu ruku faž za křez pšchijahu, zo chce wěcznomu Bohu šwěrna wostacz. Přjedy šwjatoho woprawjenja, hduž měšchnik Bože Gželo k njej wobrocenju pokaz, wotpołożī knježna zjawuje tšoje sluby: křudoby, cžystoty a poslušnosće, na to wušpěwa tši křócz pohumwace šłowa: „Wžmi mje po twojim šłowe, Knježe, a budu žywa, a nje-wotpokazaj mje w mojim wočakowanju.“ (Pš. 118.) Ma to dósta šwjate woprawjenje. Wo někotrych mjěnichich ceremonijach jo šwjatočnosť škónczi. Hač do šmjercze ma nětko bjez wšchitkich šwětnych wješłosćow w tym šamym domje wostacz, a njejmě jón ženje wjac wopuszczěć; šamo do mēšta hiež abo na hašu stupić knježnam njeje dowolene. Zo je cžezki puč tajkoho klóštrskoho žiwjenja, je jasne, a jeno, šchtóž ma bože powołanjo, móže jón na-šupić. — Pšchi šwjatočnosťi bčhu pšchitomni ff. P. Gotthard z klóštra a kapłan Scholka z Kulowa, šotra a cžeta špomnjeneje knježny. Š.

3 chłoho swěta.

Salska. Kral a kralova staj Billnich wopušćezikoł a jo na křiwilu do hrobu w Moritzburgu podałoj. Tam tež na křiwilu prync Max a pryncesna Louisa z dšćezimi pšebchrywachu.

Němska. Popožděnu 13. septembra je so ruski kejšor z němskim zašy rozšohnował. Wopyt drje bě frótki, njeje paš bjez wažnosćeje. Kunjež wjerchaj

wo politisich wěcach njerěčeshtaj, dha tola wutrobna pscheczelnojez, kotraž mjez nimaj knjezesche, wo dobrych poczahach mjez Němskej a Ruskej swědezesche. Kejžor sam pozdžischo na powitanjo měsčanošty w Danzigu wotmołwojejo wupraji, zo je wot wopyta cyle spokojeny a zo je z njoho noweje wěštojesze za wobthowanjo měra mjez europskimi krajami dobył. Podobnje porěča ruski kejžor pschi wotkhađe k němskemu kancelerj hrabi Bülowej. Kejžor Wikkawšch pschiswjeczi němskemu kejžorej dragonarski regiment Narwa čisło 39, jedyn z najslawnišchich regimentow ruskojo wójsta, a jomu kejžor Wilhelm pschiswjeczi 2. regiment gardy-dragonarow kejžorka Alexandra. Ruski minister zwonkownych naležnosćow hrabja Lamsdorf dōsta wot němskojo kejžora joho wobraz ze samoručnym podpismom. Wot zwučežowanjom němskich wójnsich kōdži bē kejžor Wikkawšch wulcy spokojeny.

— Na zwučežowanjach, kotrež mějesche 17. wójsko pola Danziga w pschitomnosći němskojo kejžora, běšce tež čhinski prync Tschun pschitomny. Toho pokučenje je pschětrate a nětko so jomu po zdaczu w Němskej cyle derje spodoba. Wón chcyšce tež mač a wudowu zamordowanoho zapóslanca Mettelera wopytač a běšce jmaj tohodla pisacž dał. Wobej pak stej jomu wotpisalej. — Misionaroyo, kotřiž čhinske wobstojnosće a ludowe nahlady znaja, pisaja, zo je pucžowanjo kejžorskojo pryncu tola jara wažne. Čhinesoyo mjenuja so sami „lud sriedžizny“ a maja so tež za to. Druhe ludy njehodža so po jich mēnjenju z nimi pschirunacž. Sich kejžor, „syn njebyes“, płaczi tohodla tež za přenjojo mjercha na cyłym swěće. Zo je nětko dyrbjał jenoho ze swojich najbližichich krejnych pscheczelow, swojoho bratra, druhomu kejžorej pōstacž a so psched nim ponižicž, to pozbēhuje mōenje pschewahu němskojo luda psched Čhinejami.

— Kejžorowy bratr prync Heinrich bu za admiralu pomjenowany.

— Sud pschecžimo pōlskim gymnastam w Tornje je došōncženy. Někotři buch wufwobodženi, druzi z porokom abo jastwom na krōtki čas, jedyn na dwaj a jedyn na tři mēšacy khostani. Khostanja njejsu samo na sebi wulke a budža pschi rewiziji lohko hišceže ponižene. Šakatisjojo, kotřiž bēchu předy surowu haru činili, kaž dyrbjaše so pschi škoržbje najhōrše zbēžatštwu pschecžimo pruskomu štatej wufopacž, su tohodla tež kšetro wotmjelkli. Trochu tola tež woni čujuja, zo njejsu jenož sebi, ale tež cyłomu pruskomu knježerstwu blamažu a wohańbjenjo pschihotowali. Myslmj sebi jenož, cyla Pruska tichepota psched wulkim zapšchisahanjom surowych Polakow, kotřiž chcedža pruski štat powalicž a štare pōlske fralestwo zaš natwaricž, a šhto je so woprandže štało? Někotři 16—18lētni gymnastajo su so zjednocžili, zo bychu so w mačernej rēczi a w literaturje swojoho luda wudokojeli. Mjelečso su to činili ze štrachom psched swojimi pschedštajenymi, kotřiž dyrbja po pruskim zakonju jim zakazacž, swoju mačerščezinu wufuycž, haj, jenož rēcjeć. Druhōže zjednocžuja so gymnastaleži k tajnomu žlokanju a hdyž jich wucžušchla, dōstamu w šchuli porok abo khostanjo; tu činja to samo k dobromu skutkej a pschińdu do jastwa. Mjech, šhtož su činili, krucže šudžimy, dha je to młodžinska hluposež, a jeje dla su poznamjenjeni na wšchōn pschichod, wostanu „šudnišch polhoštani“ pschec cyle žiwjenjo. Šak budža tuczi „martarajo“ pschichodnje napšchecžo pruskomu knježerstwu zmnšleni? A šhto je wina, zo je lubosež w jich wutrobach na wšchē čašy podušchena?

— W Barlinje bu předy hižo wuzwoleny wyschđchi měsčanošta Kausmann z nowa z wulkej wjetšinu wuzwoleny. Přeni krōcž njebē joho kejžor wob-

frucził, faż rěfascę, něfajcich winow dla ž tamnišćoho cžasa, hdyž bě hišćcže wojeršifi. Raf to tón frucž budže?

— Archabt Placitus Wolter w benediktinskim kláštrje w Beuronje dósta k swojому 50létному měšijnískому jubileji jara pschecželne zbožopshcžšo a krónstí rjad I. rjadownje.

— Gusto słyszymy w nowinach wo njeskutkach, kotrež so z wjetšja we wulkich městach stawaju. Tajtu njechmanosć, tajtuž je mlody čłowjek w Warlinie potazał, je bobudzał samo za naše časy porědko. 22lětny čłowjek zaraz tam z došpolnym wotpoohladanjom mlodu žónsku pšched woczomaj jeju maleju džećow, zo by tam pjenjezy rubl'. 176 hr. tam namaka a z nidy pšechćini za dwě hodźiny 150 hr. w njerodnym towarštwje. Sdnyž jo ho potom policija zaja wuzna so cyle bjez želuosće swojoho njesutka.

— Wulke deszcze su tu a tam po nĕmskim kraju byle. W Alpach nańdže so mnoho śneha a w Schwarzwaldŭ telko deszczę, zo Rhein a druge rĕki straschnje postupowachu. Też nazymnie płody a wotawa su kŕĕtro czerpiłe. W űewjerneje Nĕmstkej pola Gdaniska bĕ telko deszcze, zo dyrbychu so tam wojecisze zwiuczowanja pschetorchnyč.

Rom. Swjaty wótc psichija wjetšije wotdželenjo francózskeho pučowarjom w Sixtinskej kapali. Kož hižo husto, tak napominasche tež psichi tutej skladnosći, zo bychu so francózske katólikowje wobstojacemu snježerstwu podežyli a wzizwoleju derje zmyšlenych ludži za swoju wěru a prawo štkowali. Wjachu, zo je swjaty wótc pschenapinawšiji so do womorj pabnył, z druheje strony pak to přija. Zoho lěkar Vaponi wozjewija, zo je bamž strowy kaž hevat.

Hollandiſka. Kralowna Wilhelmina wtoſwri 17. ſept. ſejm z trónſkei rěczu. Narěčž je na to zložena, zo ju ſo znutzſowne poměry w kraju změnile. Raž je znate, podleža piſti wólbach dotalna liberalna wjetſhina piſhecziwo konſervativnej a katoľſkei ſtronje. Tež ſprawnym žadanjam ratarjow je rěčž piſheczelna. Mimo toho wupraji, zo maju ſo wſchelaſe zawěſczenja za džělawy lud zawjeſcž.

Francôzjska ma swoj dolho wočasowany wopyt. 18. septembra je ruski car ze swojimi lódzemi do pschistawa Düinkirchen dojeł. Hižo džen prjedy bě přäsident Doubet tam pschijeł, zo by z lódzu fejzorej napscheczjo jěl. Wulke hly ludži wězo rustoho fejzora wočasowachu, njemóžachu pať jeho blizjo wohladacz, dofelz wojacy schlahachu. Wot Düinkirchena poda jo fejzor do Reims-a a potom na hródb Compiègne. Hrozne wjedro tež zahorjenosć trochu duschecsje. Řěka pať z chyl tež, zo zahorjenjo tón frócz njeje tať wulke kať lěta 1896, najskerje tohodla, dofelz je jo Francôzjska mjės tym z Němŕkej bóle pscheczeliša, a dofelz su Francôzjomje džen a bóle pschewědžent, zo jim Ruska njebudže pomhacz Elsaß-Lothringstu zaso dobycz. Někotre nowiny zjawnje pŕijaju, zo by zwjazť z Šendŕselŕkej abo Němŕkej wužitnički byť hačť z Ruskej, kotraž francôzjsku lubosć jenoť pyta, zo by ŕej pieniez napořčomala.

— Nowy towarstwomny zakon tež nětkle knježestwui wšchelake njelubojnosće psichotuje, wosebje tež z tym, zo chcedza něotre rjady z kraja wuczahnyć, kotrež su Francózišej jara wužitne. Mjez nimi su wosebje Trapištowje w kšochtrje Grand de Chartreus pola Grenobla, kotřiž tam swoj swěta sławny liker dźělaja. Kak wobschěrne a wulcotne jich twornje tam su, je z toho widjeć, zo lětnje 2 mill. frankow dawka płaća. Wonj su dobročerjow cylej krajiny, kotraž jama na sebi křudusćka lědma swojich wobydlerjow žiwj. Sudžo su tam tak rozhorjeni, zo zběžki hroža, jeli maja mnischa wuczahnyć.

3 Turkowskej nije so Francózska hışćeže zjednała, haj rěka samo, zo ma diwišija francózske lódzi na kupu Rhodus jěč, drje tohodla, zo by Turkowsku do stracha zahnała.

Chinſka. Do Pekinga je zašo chinſke wójsko zakročiko. Hłowne město je so zašo Chinſkim pšhepodało.

Afrika. Sendželczanam je so radžiło Krügeroweho syna doſahnyč. General Methuen mějeſhe bitwu z generalom Delaroyom pola Beerskulta pola Maſekinga, hdžež 20 burow padny, 17 ranjenych a 44 zajatych zhubichu. Sendželczenjo mějachu 15 mrtwych a 30 ranjenych. Podawacž so burowje tohodla hışćeže njechaju. Z 15. ſept. je tež čaſ wuſchoł, po kotrymž cheyſhe Lord Ritchener wſchěd tyd na wěčnje z kraja wupokazacž, kotřiž so hışćeže počijnyli njeſju. Tež to njeje na burow ſacžijſchěža činiło. Dwaj dychowinaj z Kaplanda běſhtaj pola Steina a Deweta byłoj, zo byſhtaj jinaj Lord Ritchenerowu proklamaciju bliže wułožowaloj a jeju t počijnjenu napominałoj. Zola generalaj ſtaj jeju wotpokazałoj.

Amerika. Madžiſja, zo so Mac Kinley zašo wuhóji, nije so dopjelniła, 14. ſeptembra w nočy w dwěmaj zemrě. Soho čžělo pšchemwjezechu z Buſallo do Waſingthona a tam na ſamiſnym měſtnje wuſtajichu, hdžež běſhtaj tež čžěle joſho zamordowaneju pšchedthadnikow praſidenty Lincolna a Gurſielda ſtałoj. Wo wulkotnym twarje w kapitolu joſho pokhowachu. Praſident Mac Kinley je z kſchěječzanſtim zmyſlenjenjom wumrjel a najwjetſchoho podžěla namałał po ſchěrokim ſwěčje. Soho hižo dołho khorowata mandželſka — jeje khorosč začpoča so ze zažnej ſmjercžu jeju dweju džělczi — nije ſwoju zrudobu z kſchěječzanſkej zmužitofežu. — Na město Mac Kinley-a naſtupi dotalny druhi praſident wyſchł Theodor Roosevelt, kotryž ma po zakonju hačž do 1904 praſident byčž. Roosevelt je 43 lět ſtary a ma jaſto wojak a tež jaſto politikar dobre mjeno. Kaž pſchi zjawnej rěčži wupraji, chce knježetſtvo w duchu zemrětoho wodžicž.

— Wójna mjež Kolumbiju a Venezuelu je wudyrila a kaž trochu njeměſte powěſeče praja, je kolumbiſke wójsko wot Venezuelanow podpěranych zběžkarjom w ſwojim kraju zbiło. Kał čžěla wójna wupadnje z toho hışćeže dowidžecž njeje.

Naležnoće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1901: k. 600. Franc Kolátor, faraſ w Libošowicach pola Sobotki w Čechach.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

je so dale woprowało: Njemjenowana z Kamjenej 10 hr., tohorunja z Wěteńcy 7 hr., ze zawostajeńſtwa njeboh Madleny Delanoweje z Lutowěa (wumrěła w Kheľnje) 100 hr., na Glücklichec křěiznach w Radworju 6 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Njemjenowana 3 hr., tohorunja do swj. Antonijoweje pokladnički 8 hr. 85 pj. Klóſtr Marijna Hwězda (2. dar) 1000 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyſhinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7594 hr. 33 pj. Dale darichu: Radwoſka Płatowa Komisija: Knjezaj z Bačonja z Radwoččanomaj 35 pj., přěnja třecina dara z pósta 1 hr., mloko bu zapłaćene 15 pj., hromadže 1 hr. 50 pj. Молоканы 2 hr. 50 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Nowa Jezusowa Winica

z pschivjazanymi fěrłuschemi „Pobožneho Wofadnika“ a stacionami, najlěpšych zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pschuh w koži a ze złotym rězkom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžiče zwjazki (n. psch. somoczane) wobstaraja. — Se na pschedań w Budyščinje na farje, druhđe pschez ff. agentow.

Polu redaktora su po jara poniženych płaciznach na předań a kóždy čas tež přez kk. agentow dóstać tute Dučmanowe modleřske knihi:

Róčna Swjatnica katolskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjnym rězkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze złotym rězkom 4 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 5 hr.

Khwalce Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zešite 1 hr., do kože wjazane z čerwjnym rězkom 2 hr., do kože wjazane ze złotym rězkom 2 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do kože wjazana z čerwjnym rězkom 75 pj., do kože wjazana ze złotym rězkom 1 hr.

Wšitkim tym, kotřiž su nam při smjerći a pohrjebje wysokodostojneho knjeza propsta

knjeza P. Wencela Toischera

swoje džělbranjo na kajkežkuli wašnje wopokazali, prajimy z tutym

najwutrobnši džak a „Zaplać Bóh!“

Bernarda, abbatissa,
a klóštrski konvent.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 39.

28. septembra 1901.

Lětnik 39.

Pohrjeb njeboh propsta P. Wencla Toišchera.

Pohrjeb njeboh knjeza propsta P. Wencla Toišchera bě šchtwórtk 19. sept. Wokoło 9 hodź. donjesechu čžěło z propstownje do cyrkwy, hdžež je na wudebjene mary postajichu. Potom mějeske wšitator knžišćej klóštruw, knjez propst P. Wincenc Wielkind z Marijneho Dola, swjatočnje „Requiem“ z asistencu. Knjez farač Rünsh z Wostrowca mějeske mjez tym mjelčacu božu mschu pódla marow. Cyrkej posćizjeske njezwučeny napohlad. Z wobeju bokow marow stojachu mužowje wohnjowje wobory. Presbyterium a wulki džěl cyrkwy bě napjelny wot knježich duchownych, rochet woblecženych. Dale žady běchu lud a wobejni knježa pschewodžerjo. Po requiemje běchu wobrajdy pschi marach, wojebite, kaž je rjad cistercijskich rjadnikow za swojich wotemrětych pschedpisuje. Potom wzachu wohnjowi wobornicy čžěło a njesechu je na kerchow žady presbyterija klóštršćeje cyrkwy tam, hdžež hižo wotpoczujaju knježa P. Thaddäus, propst P. Albrif, P. Konrad a šlepy knjez P. Eduard Schebu, prior z rjadu Trappistow.

Psched čžěłom džěchu ministranci z čžornym kšhižom a schulšte džěči, čěluschy spěwajcy, a Rukowšta katoliska Bjejada z torhowju. Psched jannym kaschějom krocžachu knjez celebrant z asistencu a duchownymi bratrami zemrětoho knježa, dale administrators Drježdžanskeje diocesy knjez prälät Maaz z Drježdžan, ff. scholastikus Skala, kanonikus Löbmann a tach. předač Schewcziš z Budyščina, wofrejšny wifar Rasper z Georgswalde a P. rektor Redemptoristow z Filippšdorfa, ff. tachantowje a fararjo ze Skauknowa, Rumburga a ze Zhorjelca, dwaj kapucinaj z Rumburga, ff. duchowni z klóštršćeho patronata a štoro wschity duchowni z patronata klóštra Marijneho Dola, a družy ff. duchowni a šchtyrjo bohoshowcy. Tež ewangelski farač z Porschowa bě pschitomny. Wšcho hromadže džěške psched kaschějom 44 duchownych w rohetče a z bělej swěčku w rucy. — Za kaschějom džěchu klóštršcy zastojnicy a nahladna syła druhich pschewodžerjow z blizka

a z daloka. Mjez nimi bëchu wulcy nahladni knježa, kaž kšóchrstki bohót komornik z Bojern, knjez wokrjesny hejtmán ze Schlieben, wót Kamjenjfoho hejtmánstwa knježérski asessor z Noštitz-Wallwitz, hrabja Stolberg z Brunjowa, komornik z Wiedebach z Wohle, hejtmán z Weber z Bóichic, major z Teschki z Běczic, judniški radžiczel dr. Kluge, wokrjesny škulski dohladować dr. Hartmann a měsčjanosta dr. Feig z Kamjenca, judnik dr. Knauf z Bjarnacžic a wjele druhich knjezow, z džěla zastupjerjo statnych a zjawnych zastojństwow.

Dotho njetraješce, a kašcěž stojšece w rowje, ze zelenymi hałzami a kwětkami wudebjonymi. Mjez tym buch u pohrjebne modlitwy dokonjane, pschi cžimž kšóchrstke knježny pódla na swojim kerchowje, do běhych „tufulow“ woblecžene, responzorije spěwachu.

Do zemje bu položeny jedyn z najlěpschich a najwuštojnišchich kšóchrstkich propstow. Z ludžimi wědžěšce wobthadžowacž, kaž mało hdy něchtó. Runiž krótki čas, runje tři lěta, cžežu swojoho zastojństwa njest, je sebi lubošć a pschitilnosć dobył wote wšchěch, fotiž joho bliže znajachu. Pschedštajeni, runikowje a poddaczi joho jenat cžesćowachu. — Šdnyž dha po dokonjanych wobryadach z tjomu łopatkami pjeršcěže wót njoho božemje bjerjedu, šo někotrežtuli wěčžo a hišcěže wjacj wutrobow ze sylzami zala!

Wo pohrjebje mějšce knjez P. Nepomuk, zastupjeť knjeza prělata z Dsefa, jandželsku božu mšachu za zemřětoho bratra. — Božo, daj jomu wěčny wotpocžink!

F.

3 Ružich a Sakskeje.

3 Budyšcina. Za tudomu realnu škulu je město krasny a wulki nowy dom natwarilo. We swojim 30 lětnym wobstacju je šo spomujena škula lěto a dale rozwiwała, tak zo na w tu khwilu tójichčo pschěz 200 wučomcow. W dotalnym twarjenju, přjedawšcej starej měsčjanškej škuli, jej tohodla ruma brachowasce, tak zo běšctej šo dwě klasy druhdže zaměšćicž dychbajoj, tež škulsta sala šo za wučerštu stwu trjebasce. Za dobre lěto je šo nowa kšěža napischežo krajnostawškomu šeminarej natwarila, na měšinje, kotrež je město za 90,000 hr. kupilo. Twar šamón je něhdže 375,000 hr. płacžil. — Wotewrjenje noweje realki šo z wulkimi šwjatocžnosćemi dokonja. Šrjedu wječzor běšce pschichy šaklowy cžah, wumjedženy wót přjedawšchich a nětcžišchich wučomcow tuteje šchule. Cžah šo po hłownych dróhach města wjedžěšce a potom na hłownym torhošcěžu wosebite hry wumjedže. Šchwórtk běšce najpředy rozžohnowanjo ze starej realku, na cžož šo cžah k nowej nastaji. Tam bëchu šo psched hłownymi durjemi mnozy hošćo, zastupjerjo wšchitkich duchownych a swětnych wšchynofčow, mjez kotrymiž bë tež zastupjeť ministeria, tajny radžiczel Vogel z Drježdžan, wšchitkich škulow a t. d., tež mnozy měšćenjo zhromadžili. Šdnyž bë měsčjanški twaristi mišchr klucž noweje šchule wšchšchomnu měsčjanofčę dr. Kaeublerę pschepodał, wotanšny tutón škulu z hesłom města Budyšcina: Da Domine incrementum („Daj Knježe špomóženjo!“) W rjanej a rumnej šali šo potom wšchitcy zhromadžichu. Tam k. pastor primarius Wešfe z blějšcej modlitwy a wšchšchł měsčjanofsta dr. Kaeubler z rěcžu škulu wotewřištaj, na cžož knjez dr. Olbricht, direktor realki, w blějšcej rěcži šwój džat za krasny nowy dom wupraji. Knjez tajny radžiczel Vogel na to zbožopšchęčo ministeria a tež wšchelach družu zastupjerjo postrowy a zbožopšchęča wuprajichu. Potom šebi pschitomni rjane rumy noweje realki bliže wobhladowachu.

3 Budyščina. Rnjez wyšchſchi wuczeſt Auguſtin Engler a joſo mandželſka Luiza rodž. Dumont tudy ſchtwórt 26. ſeptembra ſwój ſlěborny kwas ſwjeczjeſchtaj. K tomu waſſnomu dnjej tudomne towaſtſtwo ſwjateje Čacilije wutoru mjeczor knjezej Englerej jako ſwojomu zaſlužbnomu dirigentej zaſtauićko ſpěwaſche. Po wuſpěwanju dweju ſpěwow towaſtſwowy praſeš knjez ſcholaſtiſkus Skala wutrobne zboſopſheczeſa cyłoho towaſtſwa wupraji. Srijedu pſchipołdnju deputacija tachantſkich wuczerjom, wot knjeza direktora Nowaka nawjedowana, zboſopſheczeſa wupraji. Teſz wſchelaſe dary pſheczełſwa a pſchipołnaczeſa jo čzeſečenymaj mandželſtimaj doſtaču.

3 Dobroſchic. Burjadny ſwjedžeń mjeſeſche tudomna čzicha mjeſ ſchtwórt 19. ſeptembra. Na tym dnju ſwjeczjeſche wobſedžeſt tudomnoho ryczeſkubla, knjez juſticy radžiczeł Paul Seyfert, kralowſki notar, rěčnuſt a konſiſtorialny aſſeſſor w Budyščinje, ze ſwojej čzeſtnej mandželſtej, knjenju Šózeſinu rodž. Maſerec z Prahi, ſwój 25lětny mandželſki jubilej. W Dobroſchicach, hōžeſ joſo ſwójba cyłe lěčſo pſchebnywa, chcyſche teſz ſwój ſlěborny kwas ſwjeczjeſ. Zo je knjeſtſwo ſebi luboſeč wjeſnjanow dohnyeč wědžało, bē z toho ſpōznacž, zo teſz mjeſ wutrobny podžēl na ſwjedženju bjerjeſche. Rano we 8 hōdžinach ſwjeczjeſche wyſokodoſtojnny knjez kanoniſkus Wernaſ w ſarſtej cyrkwi w Khrōſćicach ſwjatocžnu božju mſchu, pſchi kotrejž bēſchtaj čzeſečenaj mandželſtej ze ſwojimi džēczi a hoſečemi pſchitomnaj. Mjez tym bēchu wjeſnjenje a domjacy na ryczeſkuble kſwatali, zo bychu mjeſ, dwōr a knježe domiſke zdobnye wupyſchili. Šdnyž jo knjeſtſwo moſe mſche domoj wrōčzi, ſtojaču tu čzeſtne wrota, a witachu jich wjacore pyſchne guelandy z pſchihōdnymi napiſmami. Z knježoho domſtoho jo kotrowi w ſaſtich a ſerbskich barbach zmahowaſchtej. Zaſtupjeſtſwo gmejny ſwojomu knjeſtſwu wutrobne zboſo pſchjeſche a čzeſtny dar pſchepoda. Dopoldnja hiſchče družny hoſečſo, bližich a dalſchi pſheczełſjo čzeſečeneje Seyferteč ſwójbn, pſchihhadžachu, taſ zo bē nimale cyłe pſheczełſtſwo zhromadžene: praſident Seyfert, general Seyfert, radžiczeł krajnoho juda Maſer a hamtſki juđniſt Seyfert z Drježdžan, ſwójba konſiſtorialnoho radžiczeł Sobiczki z Prahi, radžiczeł hamtſtoho juda Leibler ze Šchērachowa a dr. Pſchi pyſchuej hoſečzime bēchu teſz Dobroſchčanſki gmejniſt pſchedſtojičez a gmejniſt ſtarſchi, knježi hajnk a najeńt pſchitomui. Popołdnju teſz hiſchče k. ſcholaſtiſkus Skala a kanoniſkus Löbmann zboſo pſheczeč pſchihōdžjeſchtaj. Za ſwjedžeń bēchu ſerbsch hercy pſcheproſcheni, kotſiž pod wołnami mjez hoſečziuu a teſz pſchi dalſchim ſwjedženju ſerbske ſpěwy a reje piſtachu, taž na ſerbskim kwaſu. Popołdnju bē rjany ſwjedžeń za Dobroſchčanſke ſchułſke džēczi zarjadowany. Rnjezaj wuczerjej Šila a Renner z Khrōſćic bēſchtaj dobročziwje pſchijałoj, ſwjedžeń nawjedowacž. Tu bē ptał poſtajeńy, do kotrohož hōlcj tiēlachu, a za hōlcžata bēchu wſchelaſe pſchihōdne hry zarjadowane. Wido polne kſhōſečjeńkow a darow z bohatym mytom kwaſche. Šdnyž po wobjedže knjeſtſwo z hoſečemi na ſwjedžeń pſchihōdže, pſchistuſi 8 maſnych družkow a dwē z nich knjeza Seyferta a mandželſku z boſopſchjeacej baſnju poſtrowiſchtej a wonjeſchko pſchepodaſchtej. Šluboſo pohnutaj čzeſtnaj mandželſtej wopokaž luboſeče pſchijjeſchtaj. Šdnyž bēchu džēczi hač do mjeczor-nych imēřtow hraſe a jo zawjelelaſe, a hōdnyž bē jo začniſko, zezawěčžachu jo piſane lampiony. Z nimi džēczi pſched knježe domiſke pſchicžahnychu a tam knjez fantor Šila w mjenje džēczi wutrobny džał knjeſtſwu wupraji za wſchitku luboſeč a ſchēdrosječ, kotruž je jim wopokažalo. Rnjez juſticy radžiczeł na to wotmołwi a woſebje pſheczečſo wupraji, zo by zwjažł luboſeče a pſchihil-

nosceje njez džęćini, wjesnjanami a knjeźstwom tež dale wobstał. — Tak so škónczi rjany džęć, na kotryž budža Dobrosichy a wosebje jich džęćzi hišćeže dołho spominacj. — Bóh spožčj čęstnej Senjertec swójbje swoje nadobne žohnowanjo.

We Wotrowje běšche sobotu na swjatoho Mateja swjate firmowanjo. Najdosťojnišči administrator naščeje diwceř, knjez kapítular Surij Zuscžanski, poda so pjatk popołdnju z wozom z Budyschina tam. Toho pschewodžęšche knjez kapítular Skala. Hdyž so wóz Wotrowej bližęšche, počęachu tam zwoniečj. Pšched cyrkwy cžakachy wšofodořtojny knjez kanonikuš farač Herrmann, škula ze swojim knjezom wncęerjom Něžatom a mnozy wořadni. Knjez kanonikuš Herrmann pschithadžacocho knjeza administratora pořornje powita. Pokazawšchi na to, zo je tón fróčj na wážny štuť pschischoł do swojeje narodneje wořadny, kotruž hewak z pschecžęlskim zamęrom wopřtuje, wnpřaji radočj na tym, zo je swjaty wóte najdosťojnišchomu knjezej poľnomóč spožčjł, swjaty sakrament firmowanja wudžęlecj. Cyła wořada jo na tym raduje, wosebje firmujomni, kotřjž za hnadu Duchy swjatoho žadaju. Knjez administrator na to wotmołwi, zo žrudna řhorocj našchomu najdosťojnišchomu knjezej biskopecj zadžęwa, swoje zasťojństwo tež w tomle nuznym nastupanju wufonjecj, a zo je swjaty wóte tohobla z wurjadnej dowolnošču jomu, měřkniře, poľnomóč, swjaty sakrament wudžęlecj, spožčjł. Z wosebitnymi pschicžinami je so něť tak stał, zo móže runje we swojej narodnej wořadže, w kotreřj je runje pšched 35 lętami přęni swjaty wopor božęje mřšę swjecžjł, tule poľnomóč přęni fróčj wufonjecj. We swjatocžnym cžahu pšchi řpęwanju řęrluřcha „Ach, Wótcę, Wótcę, luby našč“ na to najdosťojniřchoho knjeza do cyrkwy hacj k wulkomu wořtarzej domjedžechu. Tam jo najpřędy pšchedpřšane modlitwy, podobnje řaž pšchi powitanju biskopecj, wuřpęwachu. Potom jo wobřhad po řerchowje z pschędpřšanyimi modlitwami po mortwyř dokonja, na cžož najdosťojniřchoho knjeza z processiom na řaru pschewodžachu. Nazajtra něřto do 8 hodžin jo zas na řararjec dworje swjatocžny cžah zarjadowa, a knjeza administratora do cyrkwy wjedžechu. Tam mějęšche najdosťojniřchi knjez najpřędy řpęwanu božu mřřn, pšchi kotreřj jomu knjezaj kapítular Skala a řaptan P. Komuald Domajřcha z řlóřhtra poľnužowajřhtaj. Po božęj mřřchi mějęšche najdosťojniřchi knjez přędowanjo, w kotrymž wosebje k firmujomnym řęcjęšche a jich z řorlitwymi a pohnuwacymi řłowami k bohabojořęji napominajęhe. Řa to řęčęh-
wajęhe wudžęlenjo swjatocho firmowanja cyle řať, řaž hdyž je biskopec wudžęla. 64 hólčžatow a hólčžatow swjaty sakrament dóřta. Řo wuřpęwanju žhromadnyř modlitwow swjatocžne Te Deum a pořohnowanjo z Božim Čžęłom swjatocžnošč wobžamřny, po kotreřj zas najdosťojniřchoho knjeza w swjatocžnym cžahu na řaru pschewodžachu. Hišćeže dopołdnja běšche potom tež pruhowanjo nabožiny w řhuli, najpřędy we wřřřęhej a potom w niřřęhej řjadowni. Řóđla řř. duchownyř bęchu tež řř. Zuscžanski a řchólta z Wotrowa a Wawřik z řłanec, řhulřcy pšchedřtojicęerjo, pšchi pruhowanju pschitomni. Džęćzi jo jato w nabožinje jara řerje rozwučęene wopokazachu. Řaťo pschj-
póžnacjo a wopomnjęcjo řóžde swjecžatfo dóřta. Popołdnju w 5 hodžinach najdosťojniřchi knjez ze swojim pschewodnikom pšchi zwonjenju ze wřřęmi zwonami zas Wotrow wopuřęčjł. — Bóh žđerę lubu Wotrowřku wořadu a wosebje młodnyř firmowanýř we swojej hnadžę!

3 Romatřcha. Tudy je so nowa miřřionřřka řtacija załožjła, a buch-
tu njęđžęlu 15. řeptembra zas přęnje řatholřřke božę řlužby džęřžane. Řať

nužne tajke bčchu, wobswědčŕi to, zo bč na 200 pobožnych pšchitomnych, a wjetšha licžba z nich džěšče k swjatomu woprawjenju. Tež bč tam hnydom jene wěrowanjo. Wriedny pšchilubjena sala k wotdžerženju božich šlužbow bu na schěžuwanjŕ z wěšteje znateje strony w poslednich hodžinach wotpowědžena. Tola zwjesełace dyrbi so mjenowacž, zo hošćencaŕ radneje šhěže z dowolnošću wyschnošćow salu k wotdžerženju katholicich božich šlužbow postlicžŕ. Ze to nětk schesta nastawaca wošada, kotruž ma Wišchnjanski faraŕ duchownje zastaracž: wysche mulšeje Wišchnjanskeje fary ma wón w mišsionistich wošadach bože šlužby w Döbelnje 6 krócž, w Riehy 5 krócž, w Roßweinj 3 krócž a w Rossenje 4 krócž zastaracž. Wysche toho nabožinu w farskej schuli z tjjomi wučerjemi, a w tjjoch nabožnych wučerjnych wučicž. To je zawěšće za jenu duchownu móce pšchewjele. Tola pšchi njedostaŕku duchownych je mało nadžŕje, zo bóržny kapłana, kotrohož ma hižo pšched lětami pšchilubjenoho, k pomocy dōstanje. Kr.

W Annabergu njedželu 15. septembra administrator Drježdžanskeje diöcesy knjez prälät Maaz swjaty sakrament firmowanja wudžělešče. Najdostojnišchi knjez bu dopołdnja 1/2 10 w swjatocžnym cžahu z fary do cyrkwie, kotraž bč rjenje wupyšchena, pšchewodžany. Tam měješče swjatocžnu božu mšchu z assitencu a po božej mšchi přědowanjo, w kotrymž dary Duchy swjatoho wužošowasche. Na to wudžěli 140 młodhm křechescžanam swjaty sakrament. Te Deum a bože požohnowanjo swjatocžnošć wobzamknyschej.

3 cnyłoho swěta.

Sakska. K nowym wólbam w Sakskej so wšchudže hotuja. Z nowymi wólbami budže drje docpěte, šhtož je so z nowym wólbnyhm zakonjom došćadnyčž měło, zo posledni socialdemokrat ze sejma pocžehnje. Zawěšće njeslmy pšcheczeljo socialdemokratow, ale to ma so wobžarowacž, zo pšchichoduje ze strony džěłacžerjom zastupjerjom w sejmje njebudže. Tež na druhich stronach w sejmje so pšchipožnawa, zo je najš nowy wólbny zakon cyle stroniski a nimo toho po prawom tež swojoho zaměra njedocpěje. Šdnyž tež socialdemokratowje njemōža wjacj zjawnje w sejmje schěžuwacž, mōža to cžim bóle mjez ludom cžinicž. W sejmje dyrbjachu so tola trochu na fedžbu bracž wědžŕ, zo mōža jim z druhich stronow njeprawdu dopokazacž. W swojich zhromadžiznach su mjez jobu a ničtŕ njestupi jim napšchecžŕ.

— Zaŕdženu njedželu zhromadži so sakske towaštwŕ ewangelštoho zwjazka k hłownej zhromadžiznje w Döbelnje. Dotladnych rozprawow wo nej njeslmy cžitali, ale tež z mało słowom, z kotrymž „Baugener Nachrichten“ wo nej pišaju, je wiđžecž, zo zwjazk cyle pšchi starym wostawa. Wo naležnošće swojeje cyrkwie, w kotrejž wšchědnje wjacj a wjacj njewěrmych zjawnje wustupuje, w kotrejž hišćebnišće bōžštwŕ Žeznša Křhristusa a druge zakladne wěrnŕšće křechescžanstwa přěja, so wŕni njestaraju. Čžim bóle paŕ zathadžeju pšchecžiwŕ bamžowštwu a romškej cyrkwi. Škoro jeneje rěcže tam njeshyschisch, w kotrejž by so wo „Romje“ njerěcžalo. Šedny z rěcžnikŕw namŕłwja „k swjatomu hněwej pšchecžiwŕ bamžowštwu, kotrež ma pšchecj hišćeje šamsny šćšćbłiny wliw, kaž hdy přjedny.“ Druhi rěcžnik njehaŕnbuje so rjec, zo „ultramontanski duch němšfu pócežiwŕšć a hošpodaštwŕ zničža“, a škorži dale, „zo čhe Rom wšchitkich druhowěrmych z lešću abo mocu sebi podcžŕpnyčž, a zo je jomu k tomu kōždy šředk prawy.“ Rozemi so, zo so tež na sakskich

katholikow švarjejsche, hacžrunjež je tola znata več, zo njejšu katolikowje nihdže tak podežisnjeni, jakož pola naš. Z tutech słowow wiđžimy hižo njewuprajitu bidu, kotruž ewangeliski zwjazk pšecęžiwu wšchomu katoliškemu napjelnuje. Šcho hagle je druhj rěčnik rěčal, hdyž samo „Baukener Nachrichten“, faž pišaju, joho słowa wozjemiež njechadža! Zo tež słowna sšadžowanaka němšich katolikow w Osnabrücku pšched zwjazkom hnadu njenamafa, dyrbi so jomu wodac; so rozemi, zo tak krašny dopofaz katoliškoho žiwjenja w Němiskej joho boli. Šafo njehańbitošej paš ma so to wotpofazacž, hdyž jedyn z rěčnikow praji, zo su potajnosče spowědže pola lutherskich předarjow pšched jich žonami lěpje sšowane, hacž pola katolišich duchownych pšched jich žónskim pšchwiškom. Wo tajkich rěčach zo wěžo džiwalc njemóžemy, zo tež měrni protestantowje so pšched ewangeliskim zwjazkom pašu.

— Pjeć Drježdžanskich nowin je svojich redaktorow za pschekupste naležnosće wotpuszcziko, dokelž běchu přjedy wot Drježdžanskeje kreditneje banki wužitt měli a za to k jeje lěpichomu pisali.

— 3 noma zaŭh wŭschelate fabryki dźełaczeryjow wotpuścychaja abo pomjeńšchujaj čas za dźeło. Poměrny a wuhlady na zymu su za dźełaczeryjow zrudne. A tomu pschińdže, zo teŭ ze statnymi financami jara hubjenje stojy, hórje hač hdn pryedn. Wsele nowych dawkow změje pschichodny sejim pschizwolicz.

Němſka. Kejžor poda jo z Rominten, hōžež w tu fhwilu na hońtwje pſcheplywa, piſchez ruſku mjezu z niſtaćſka Wyſchtyten, zo by tam wot mulſoſo wobnija domapytanym wobydlerjam wot ruſſoſo kejžora Witkławſcha jim darjene 5000 rublow pſchepodał. Wſchi tom na niſch porěčja.

— Na swojim dompuczu z Francózijskeje pschejebžefchtaj zasij ruffi kejžor a kejžorowa Němstu wot Röllna hač do Kiela a wottam do domizny.

— Kapitanaj Lanzej, kotrež bi pschi započatku chinseje wójny pola Taku ranjeny, dari fejzor Wikkawsch ruski rjad Wladimirowy z mjeczemi. Tute wuznamjenjenje ma nimo njoho jenož mało ruskich wjychkow a žadny wukrajny.

— Napisaćco nowym ciem so nic jeno wot socialdemokratow ale tež z pschekupskich stron dale agitiruje. Wosebje na stronje socialdemokratow tale agitacija wschě mjezzy pschekowcujuje, tak zo so samo na jich stronje počínaju rozomnišiji ludžo hóršćić. Kuježerštwu wschelatic němšich krajow, mjez nimi tež Sakskeje, zhromadźuja nahladnych ludži ze wschěch stron, zo bychy wo clach dale wuradźowali.

— W Väbecu su 22. sept. socialdemokratowje so zeschli k swojej lätnej hłownej zhromadźiznje. Přichyjenosć tam mjez nimi njefnježi, ale jo kětro za wuški torhaju. Njedźiwajcy na to pač tola přichyżimo druhim stronam wšchitcy hromadže dźerža.

— W fiewjerym morzu je so jendźelska wójnska łódź podnurila a na 50 ludži je pšči tom wo žiwjenje pščišćlo. Łódź z njenom „Kobra“ fšujsćesche t tannym, totrež maja njepšćecjelske torpedy zničić. Tajte łódže su tohodla jara z lohta twarjene a maju njewšćednje móčne masšiny, zo bychu mohle spěšnje jězdzić. Njewjedra a wichory su tohodla za tajte łódže wosebje strašćne.

Austrijska. Džel němskich wojakow je so z Chiny po rafuskej lódbži do Triestea pichnježal a pichijedže nětko pschjez Win do swojeje domizny. Rafuske wojeńske a tež civilne myšchnosće wojakam wschelatje čěsczowanja pschihotuja. Mjez nawróćenymi wojakami pokazuja so hišćice tu a tam thorwice. Raž so dotal woblicizili, je Němska pschjez chinšku wojnu 676 muži zhubila, z nich

pač je jenož malý džěl, něhdže 108, w bitwach padnul, a nimale jenaf wjele pschez wšchelafe njezboža wo žiwjenje pschischlo, něhdže 40 % je na wšchelafe thorošje zemřelo a runje tak wjele bu ranjenych.

Italija. 20. septembra, dopomnjeństi dzeń na rubjenje Roma, bu wot swobodnych muleri a liberalnych z wjetšimi zhromadźiznami a řečemi psche-čziwo wěre a bamžowstwu swjećeny.

Belgija. Pola Lütticha swjeći wulki džěl džělaczeri, kotřiž we wuhlowych podkopkach džělachu. Hdyž mějachu tam direktorojo z podkopow zhromadźiznu, běchu džělaczerjo z njeprawom tak rozhorjeni, zo jich na dwórniščeju nad-
padowachu a je wobschodžichu. Nadpadnjeni wobarachu so z tšěbami, a mnozy džělaczerjo buchcu čezto ranjeni. Wuspěcha džělaczerjo ze swojim swjećenjom njezměja. Podkopki budža mždy sterje ponižecž dnžli powyšecž, dofelž mnohe fabriki stoja, a so tež placizna za wuhlo pomjeńšča.

Francóžka. Car je wotjěl, a hačrunjež nic na wšchě bofi, je tola powšchitkownje Francóžka z joho wopytom spoťojom. Zo njeje do Pariza pschijěl, maja jomu wosebje nacionalistowje za zło. Wo wulkej wojeřišej paradže, kotraž so pola Betheny wotmě, bě car wulcu spoťojom, a řeče, z kotrymiž sebi z přašibentom Loubetom pschipijesche, běchu polne pscheczelniwosče a lubošče. Tola so tež wšchudže, z džěla z wječoloseču, z džěla z hněwom na carowe šlowa spomina, zo chcetaj Ruska a Francóžka wšchudže na swoje prawo džeržecž, zo pač nechcetaj cuze prawa pschěšchiwicž. Šlowa so tak wułożuja, zo Ruska njeby chcyła Francóžskej pomhačž Elsaß-Lothringstu zaš Němškej wotdobecž.

Rumunija. Surowe njezbožo je so na železnicy pola Palotta štało. Za spěšnikom, kotryž bě psched khwilku wotjěl, wotpuschěžichu cžah, pschi kotrymž běchu wozy z petrolejom. Na njezbožo spinadla njepschimachu a tuž tónle cžah z cžlym wotmachom z hory dele lecžesche a pucž, kotryž hewaf hafle za hodžinu pschějědže, za 7 minutow dołonja a dofcžahnywšchi psched-
khabžacy cžah do njeho z cžlym wotmachom zrazy a jón rozrazy, petrolej so wula, wozy so zapalichu a ludžo so spalichu ze surowymi bolosčymi.

Turkowiska je pschecy we wjetšich wuzkosčach. Hicže njeje so z Francóžskej wujednała, a štrach, zo francóžske wójnske kóđe do turkowstich morjow pschijědu, njeje hicže nimo, a hižo ma nowu rozforu z Montenegro. Turkowje su mjenujcy w morju pola Skutari na parnik tšěleli, kotryž wjetšeje z Montenegro sluscha. Wójna drje z toho njenastanje, ale hněw tola pschēcziwo Turkam w tamnych krajach pschiběra. Zež w Armeniiskej nastawaju nowe njeměry. Hizo psched dlějšchim cžajom pschikhabžachu powěsče, zo su w Mnschu pola Eufrata pschēcziwo Armenam surowje zakhadželi. Něšto zawěsče na tom je, hačrunjež turkowste officialne powěsče tak cžinja, jakož by so tam ničžo njestało. W pjenježnej nuzy je Turkowiska pschecy, tak zo zastoynich a wojacy husto mždy njedóstawaju.

China. W Chinje su wulke powodženja. Wulka řěka Sangtse je, kaž husto hižo předy, kraj daloko a šchěroko powodžila. Pšajaju, zo je tam na 10 mill. ludži ze swojich wobhdenjow cžetnyčž dyrbjało. Chinscy zastoynich cžinja, šchtož je móžno, ale tak kšěje njebudže nuzy wotpomhane.

Afrika. Žiwischo hač hdy předy so Burowje zaso hibaju. Sich hlowny wjednik general Botha dobywa so z wjetšim wotdžělom do jendželsteje provincy Natala. We wjacorych bitwach buchcu žendželczenjo zbicži. Pola Utrechta buchcu jim 2 wyschťaj a 14 mužů morjenych a 5 wyschťow a 25 mužů ranjenych a 5 wyschťow a 150 mužů popadnjenych. Nimo toho doby tež

Botha pjecz kanonow. Pola Glands Riverport zbi jich general Smuž, pola Blackfontein blizko Pretorije dobychu Buromje dwě kanonje. Žendželčenjo su khetro poniženi. Šdžež je jenož móžno, hrabaju nowych wojakow hromadže, zo bychu jich do Afrike škali. Po dwěmaj lětomaj je wojna storo zas tať daloko, kaž pschi započatku, a k tomu hroža pschecy bóle zběžki hollandstich wobhydlerjow w jendželstich krajinach.

Amerika. Čžěto njeboh Mac Kinley-a, kotrež bě na kymilu we Wassingthonje wustajene, je so nětko do jeho domizny, do města Kantona, w stacze Ohio pschewježło. Ludži bě na pschewodženju telko, zo buchu pschi čžijchčženjy mnozy ranjeni.

— Dolho su džělaczerjo w železných twornjach smječili, njemóžachu pať wobšedzerjow, fotišž su do tať mjenowanoho „trušta“ zjednocženi, pschewinyčž a su nětko dyrbjeli zasj džělacž, bjez toho, zo bychu so jich žadanja dopjelniše. Rozhorjenjo mjez džělaczerjemi a knježimi je skerje pschiběrało, dyžli woteběrało.

— W Buffalo je so sudženjo pschecžimo mordarjej Mac Kinley-a započžalo. Zoho schitarjo chcedža za to rěčecž, zo je won trochu pschemyšleny, a jedyn ž lěčarjow tež měni, zo rana sama njeje smjercž přāsidentowu zawinowała. Druhich zajatych anarchistow su zasj puščžžili, dofelž jim winy njemóžachu dopokazadž. Čžolgosž bu t smjercž wotšudženy.

— W stacze Colorado pali so město Eldorado, kotrež na 7 hórach leži. Nimale cyłe město je w płomjenjach, kotrež na 50 jendželstich quadratnych mil wobšahuja. Tež sušodnym wulkim podkopkam hrozj strach.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 601. Michał Wawrik z Kanec, 602. Jan Bryl, stud. jur. w Prazy, 603. Khata Braeuerec z Ralbic, 604. Hana Braeuerec w Drježdžanach.

Sobustawy na lěto 1900: k. 843. N. N.

Na lěto 1899: 854. N. N.

Na lěto 1898: 878. N. N.

Dobrowólny dar za towarštwjo: Za nawěstk 1 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Heinrich Schömmel z Kullowa 1 hr. M. Š. z B. 7 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7598 hr. 33 pj. Dale darichu: Молоканы 1 hr. 85 pj. Knjez Augustin Kratochvil w Popowicach na Mor. 1 hr. 44 pj. Na Janec-Buke křěžnach we wjeselym towarštwje 5 hr. Delanska Patentna Komisija 1 hr. Radwořska Płatowa Komisija: štyrjo wowčerjo w herbskej grychće 0,95 hr., štyrjo wowčerjo pola Domanje 0,85 hr. + 0,10 hr., hromadže 1,90 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratštwja „Šěsufoweje Wutrobje“ a „Zapochtořstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **oktobru** Bohu woprowadž: „**zo by myž šchěsčžanami šchědriwojež pschiběrała.**“

Nowa jenošhofna **thěža** je w **Kamjenej** pola **Měrkowa** čžisło **10** tunjo na pschedaň.

Ralbičanske spěwarske towarštwjo.

Sobustawy so přeprašuja, zo bychu so **sobotu 5. oktobra** wječor w 7 hodžinach w znatej městnosći zešle.

Předsydstwo.

Čžifchčž Smolerjec knihicžijchčženje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawaný wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 40.

5. oktobra 1901.

Lětnik 39.

Narod a křežeńca pryncesny.

Pjatk 27. septembra w nočy $\frac{3}{4}$ 1 je w hrodźe na winicy we Wach-
wicach Zeje kralowiska Wysołosež pryncesna Louisa, mandželiska prynca
Friedricha Augusta, dźowčicžku porodźila. Macž a dźěčjo stej
strowej.

To bějše powěsč, kotraž so pjatk a sobotu po cyłej Sakskej rozšěrjeješe
a wschittich z radosežu napjelni, kotřiž swój kralowski dom lubuja a česeja.

W Drježdžanach w kralowskej cyrkwi běchu njedźelu na wulkich kemjach
wobě Majestoseži, pryncjo a pryncesny, tež mali synjo prynca Friedricha
Augusta pschitomni. Po božej mšči bějše swjatocžne Te Deum.

Pšhipołdnju so w hrodźe we Wachwicach kral a kralowa, prync
Surij a pryncesna Mathilda zhromadźichu, zo bychu pschi křežeńcy nowo-
rodženeje pryncesny pschitomni byli. Tež dźěčjo prynca Friedricha Augusta:
Surij, Friedrich Khrystian, Ernst Heinrich a Margareta běchu ze
swojim nanom pola křežeńcy swojeje šotšicžki pschitomni, k tomu tež wulko-
wójwodowa z Toskana, ministarjo, wysocy dwórscy zastojnicy a lěkarjo.

Za křežeńcu bějše salón pschihotowany, w kotrymž bějše wołtať po-
stajeny a krasnje wupyscheny. Drohotna křežeńska šakla, kotraž hižo lě-
stotki dołho we Wettinskim kralowskim domje so pschi swjatej křežeńcy trjeba,
wona je z lěta 1665, bě ze „zelenoho wjelba“ sem pschinjesena. Wofna
w salonje běchu zapowšchane a šwěččki zaswěčene, z čimž bě mysl hišče
bóle k pobožnosći pozběhnjena.

Za kmótrov běhčtaj wuzwolenaj wul'kowójwodowa z Toskana a pryncregent Quitpold z Bajer'skeje, kotrohož zapobłauc swobodny knjez z Riethammer zastupowasche; dale běchu za kichčżeńskich swědkow hiščeje wuzwoleni archiwójwoda Heinrich Ferdinand, archiwójwodowje Herman a Hańža z Nafuskeje a wječchowa ze Schaumburg-Lippe.

Swjatu kichčżeńcu, pšchi kotrejž kmótra, archiwójwodowa Toskanika, džěčatko džeržesche, wudžěli swojej čžetcy prync Max z wodu z rěki Jordana. Mjena, na kotrejž bu młoda pryncesna kichčžena, su: Marija Mlica Quitpolda Hana Henrietta Hermana Hańža Damiana Michaela. Potajkim su mjena kmótrov a mjenje swjatoho Damiana, na kotrohož dnju bě so pryncesna narodžila, kaž tež swjatoho Michaela, na kotrohož dnju swjatu kichčżeńcu dósta, džěčatku pšchidate. — Pšchi swjatocžnosći mějesche prync Max kichčżeńske přědowanjo, w kotrymž wažnosć a swjatoscž sakramenta wuloži a miłosć božu khwalesche, kotraž je swójbje po tak hłubokej zrudobje w lońšich lěčže nětko radość a zbožo spožčžila.

Po swjatocžnosći so Zeju Maještosći do Drježdžan podaschtaj, a běsche w kralowskim hrodbje hošćžina, pšchi kotrejž běchu tež pryncaj Zurij a Max a pryncesna Mathilda, kaž tež někotři knježa a knjenje, kotřiž běchu pšchi kichčżeńcy byli, pšchitomui. Zoho Maještosć kral pšchi hošćžinje na štrawotu młodeje pryncesny pijesche.

Bóh džerž wšofu macž a džěčatko a daj jomu štrawomu wotrość a we wšchitkich póćžiwosćžach so něhdy wuznamjenjećž.

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšćina. Za nowoho zapobłaunca do Sakskeje přěnjeje komory bu srjedu 2. oktobra tudy hrabja Lippe-Weisterfeld-Weisenfeld nad Debrifecami, zastupnik lužiskoho krajneho staršchoho (landesbestallter), wot rycěřfublerjow sakskeje Hornjeje Łužicy wuzwoleny.

3 Ščěrachowa. Zoho kralowika Wyšofosćž prync Max 25. septembra najdosťojnišchoho knježa biskopa wopytačž pšchijědže. Prync pšchijědže popođnju do tšjoch z čžahom a pšchěbywasche pottšecža hodžiny pola knježa biskopa a na farje. Z čžahom $\frac{1}{46}$ so wyšofodosťojny knjez zas do Hosterwic wróćži.

3 Wotrowa so nam pišche: Š pšchědtydžěńskej rozprawje wo wudžělenju swjatoho firmowanja w tudomnej cyrkwi tu hiščeje krótki dodawt ščěhuje. Firmowanych běsche 62 (potajkim nic 64); wot šchul'skeje młodosćže wothladajo 26 młodžencow a — 8 knježnow, wot pjecž lět, hdyž bu tu posłědni króćž firmowane, wěšče napadnje mała licžba. Wšchitych firmowani dóštachu wot najdosťojnišchoho knježa administratora diócey, kotryž po połnomocy, jomu wot swjatoho japoychtol'skoho štoła spožčženej, přěni króćž firmowasche, a to runje we swojej narodnej wosadže a runje w čžasu, hdyžž běsche pšchěd 35 lětami na měšćniku šwjećženy, k wopomnjecžu darmo pšchihodnu knižku, kotraž najtrěbnišche rozwučženje, waschujo wudžělenja a někotre tutón sakrament

naſtupace modlitwy wopſchija. Też za tutón dar budź najdoſtojniſchomu knjezej wutrobny dżak prajeny. — Cyła woſada mjeſeſche horcu żadoſeż, najdoſtojniſchoho knjeza jako ſyna nahladneje a bohabojazneje ſwójbij tuteje woſady prawje ſwjatocźnje powitać a tak ſwojej wjeſołoſeźi a czeſećownoſeźi a luboſeźi pſchecźiwo njomu zjawny wuraz dać. We ſwojej poniżnoſeźi paſ najdoſtojniſchi knjez wotmyſlene czeſećowanjo wotpoſta, a tuż mjeſeſche ſo woſada ł wobſwědženju ſwojich radoſtnych začućow z wjetſchja jenoż z wuprſchenjom bożoho domu ſpoſojicź. Ze zahorjenjom a z wutrobnej wjeſołoſeźu wjadu tohodla czeſtne Wotrowſke holcy pod nawjedowanjom luboho, kóždej dobrej wěcy hnydom zwólniwoho kébětarka S. hać do połnocy a hiſchcze dleje wěncy a pletwy, pſchi cźimż ſo ł ſwědženju, zo ſo za cyrkej dźeła, poſećluſchki a kėluſche ſpėwachu. Tak bėſche cyrkej tež nanajrjeiſcho wudebjena, a tež hewať pſchi wudźelenju ſwjatoho ſakramenta pſchiſtojnoſeź a dobry porjad knježeſchtaj. Wórzny po doſonjenju cyrkwiſkeje ſwjatocźnoſeźe poda ſo najdoſtojniſchi knjez, pſchewodźany wot pſchitomnych duchownych knjeźich do ſchule, zo by ſchuſtu młodoſeź w nabożinjie abo kſcheſećanſtej wucźbje pruhowacź dał, a bu pſchi zaſtupje do ſchuſteje ſtwy wot „prėnjoho“ (M. R.) a „prėnjeje“ (M. S.) wyſchſheje rjadownje z powitanſkimi ſłowami a z pſchepodacźom rjanoho buſeta poniżnje poſtrowjenty. Ze zamyſłom bėſche ſo wobėmaj pſchewoſtajiko, ſebi ſamoj ſłowa zeſtajecź a tak ſwojomu nutfkownomu zmyſlenju wěncy a wo-
pramdźity wuraz dać. Najdoſtojniſchi knjez pſchija tak derje tute ſłowa, kaź tež ſebi poſticźene rózicźki z luboſeźu a ſpoſojnoſeźu, a rēczeſche po ſkónczenym pruhowanju ł ſchuſtej młodoſeźi tak jadriwe, hnujace napominace ſłowa, zo ſo woczaſowacź dawa, zo tute ſłowa zabhte njebudźa, ale zo budźa jako wo-
pramdźite njebieſke ſynjo do dobreje role zapołożene a ſwtore płody pſchinjeju za czaſ a wěcźnoſeź. By-li ſo pſchi tym ſchto wuſtajecź mėło, dha by to te ſnadne njedoſahace, haj indolentne wobdźelenjo ſchuſtoho pſchedſtojerſtwa a ſtarſchich ſchuſkich dźećzi było, kotreż wězo ani najdoſtojniſchomu knjezej, ani duchownomu wuczerjej, ani ſchuſtim dźećzom ł ſpoſojnoſeźi a ł wjeſołoſeźi być njemóžeſche.

jh.

Ze Žitawy. Minjena njedźela pſchinjeje nam radoſtny, hnadowny ſwjedžen. Bſchewywaſche tu mjenujcy najdoſtojniſchi knjez administrator Luſećanſki, zo by młodźinu, na 385 woſobow, firmował. Bſchijėdźe ſobotu popołdnju, bu na farje wutrobne powitany a poda ſo wot tam we ſwjatocźnej proceſſiji pod mócnymi žyńkami zwonow a piſchczelow do cyrkwi, hđžeż ſo pſchedpiſane modlitwy wotmėwachu a bė požoħnowanjo z Najſwjecźiſchim. Potom wupraji najdoſtojniſchi knjez cyłej woſadźe ſwój najwutrobniſchi dżak za tak wutrobne, ſwjatocźne powitanjo, kotreż nochce ſwojej woſobje pſchipiſowacź, ale wyſoſomu zaſtojuſtwu, w kotrymż chee nazajtra z bamżowej domoſnoſeźu hnady ſwjatoho Duſha wudźećeź. Nunje kaź ſobotu, bė nam Wóh tež njedźelu jara rjane mjedro wobradźił. W dźewjećich bu najdoſtojniſchi knjez zaſ ſwjatocźnje do cyrkwi pſchewodźany, hđžeż mjeſeſche z aſſiſtencu ff. ſararja Zentnera a kapłana Schołty wuſku bažo miſchu. Căcilianſke towaſtſwo wuſtojnoje ſpėwaſche. Wo bożej miſchi mjeſeſche najdoſtojniſchi knjez prėdowanjo. Dopomni najprjedy na połnomóc, kotruż je jako mėſchnik wot ſwjatoho wótca dóſtał. Z horliwymi ſłowami rēczeſche dale wožoħnowanju a hnadach ſwjatoho firmowanja a tež wo płodach, kotreż maja ſo po tutym ſakramencze w młodnych wutrobach wiſchch kſheſećanow poſtaſowacź. Na to ſećchowaſche ſwjate firmowanjo, kotreż ſo z křwalbnym

křesťanskom Te Deum sfónězi. — Bóh dať, zo by w tak wšelako naměšchanej wojadže dobre a tysacore plody nješto. Najdoštojněšomuh knjezej administratorej, kotryž so nazajtra rano zasj domoj wróćeji, pak za wšěch wopory hěščeje jónu wutrobny džal a „Zaplačž Bóh!“

W Drježdžanach w dwórěskej cyrkwi njedźelu 22. septembra najdoštojněšich knjez přalát Maaz swjaty sakrament firmowanja wudžělesche. Wěčež 700 wosobow swjaty sakrament dósta. Swjatocěnosć, psched kotrejž měsěsche knjez přalát přědowanjo, běšche popoždnu a trajesche wot 2 hač do $\frac{1}{4}$ 6 hodžin.

W Drježdžanach běšche póndźelu a wutoru toho tydženja hlowna zhromadžižna zwjazka katoliškich wučerjow, na kotrejž bě wulka licžba ff. wučerjow ze wšěch džělow Sakskeje pschitomnych.

3 cnyloho swěta.

Sakska. Kral a kralowa zas w Moritzburgu pschěbywataj, z wotfelž kral čaježějcho wulěty na hońtwu čini.

— Pryncejua Friedrich Augustowa, kaž tež noworodžena džowěčiežka stej cyle strowej.

— Dla naroda młodeje pryncesny je prync Friedrich August křudym měšta Drježdžan 500 hr. daril. Měšćansta rada a měšćansti wubjerk štaj dla naroda pryncesny pryncěj Friedrichěj Augustěj a joho mandželskej zbožospšějacy list póstałoj, za čož prync wyschšichomuh měšćanoscě Weutlerej swój džal pósta.

— Wo Wechselburgskej naležnosći smy hižo pisali a wozjewili, zo je nětko wyschšosc džowolila, zo smědža w hrodowěskej cyrkwi tam so zjawne bože šlužby wotměwacž, potajkim tež tajcy na nich pschitomni bnež, kotřiž do domu abo šlužownych hrabje Schönburga njesluchaja. Pschi tom pak je tola wuměnenjo, zo jeno „w fraju wukubłani duchowni“ tute bože šlužby wobstaraja. Rochlicke nowiny a wosebje „Leipziger Neueste Nachrichten“ wo tom pišachu. Pschi spomnjenym wuměnenju je wosebje napadne „w fraju“. Róždnomu je tola znate, zo w našim fraju katoliškej theologiškej fakulty (wšjokeje schule) nimamy, a zo dyrbja našchi měšćanicy jako wučomcy serbskoho seminara w Prahy tamnišchu němšku wysoku schulu wopytowacž abo na jency z němškich uniwěrjitow w Pruskej abo w Bayerskej studowacž. Tute mjenowane wysoke schule su pola naš pschipóznate a hižo w zakonju je postajene, zo tam (w serbskim seminaru w Prahy abo na uniwěršicě w Němškej) wukubłani duchowni móža w Sakskej duchownišku šlužbu zastawacž. Tuž je tamne prajenje „w fraju“ cyle njejasne a wopacžne. Tola tež wuměnenjo, zo smědža jeno tajcy duchowni tudy bože šlužby džeržecž, kotřiž su křmani, po zakonju pschipóznacž dóstačž, je runje za naš čas jara čezže žadanjo. Wšětož mamy w Sakskej strašchny njedostatk duchownych, a hdyž z druhich krajow pomoc dóstačž njemóžemy a njesměmy, bndže hěšče na wjac lět wulka duchowna muza pola nas. W tu křwilu drje we Wechselburgu je šafski duchowny, knjez faraš Jan Nowak, rodženy z Prawocžic, ale kaš potom, hdyž žanoho nimamy, kiž by tam hiež mohł? —

Něšcho pak je w tamnej powěšći hěšče jara napadne. Tam mjenujcy řěla: „Evangelsko-lutherske krajne konsistorium drje je wuprajilo, zo we Wechselburgu katoliška jara třěbna njeje, na druhej stronje pak so njezapjera“ a t. d. Potajkim: hač a hdyže je katoliškim křěšćanam w Sakskej

katholiska fara trébna, njerozjudža jeno ministerstwo kulta, kaž je hižo znate, ale wo tom tež rozjudža ewangelisko-lutheriske krajne konsistorium, a, kaž so zda, ministerstwo na tajki rozjud pscheđe wšchitkim džiwa! To wšchak je něšto nowe, a zawěsće budže to w cyłej drugej Němskej jara wulku kědźbnosć wubudźeć. Što bychy tola naše njekatholiske nowiny prajke, hdy by takle w Rakuskej biskopske konsistorium wo tom rozjudžecž žadało, hacž je tam abo drubdže lutheriska fara trébna? — Wo tutych naležnosćach budže bjez dwěla tež w němiskim sejmje zasly rěč.

Němska. Hrabja Waldersee je šchorjel. Zomu so žila na nozy jěti: chorosć drje je starý brach, je pak z pschebnywanjom w Chinje zas so pohóršila a něšto z nowa wudryla.

— Přync Čžun je tydženja Warlinej boženje dał, zo by pschez Genua zas so domoj wróćil.

— Stare tolerje, w lětach 1823—1856 bite, budža so wot 1. januara 1902 w fejšoristwownych kassach hromadzić a wjac njewudawacž. Něhdže za 20 millionow hriwnow tajkich fruchow hišće je, kotrež su wjetšice a czežiće, dychli pozdžišcho bite tolerje. Włacžicž budža tež dale, jeno zo so z kassow wjac pschežecž njebudža, tak zo drje za 2 abo 3 lěta so z wobfhoda zhubja.

— Wšchice krajne sudnistwo w Celle je hamistomu sudnistomu radžiczelej Engelen, kiz běšice na hłownej zhromadźiznje katolikow w Osna=bricku pschebnyda měšćanskoho komiteja był, domownosć zapowěło, zo směl za=stojnistwo měšćanskoho wubjerkownika pschijecž.

— W Kölnje je kapitulár Bosežij Schäfer, generalny přases katoliskich towarštwow rjemjeslniskich cyłje Němskeje czežy šchorjel. Boža rucžka je jeho pschizajala. Rnjež Schäfer je nastupnik Kolpinga, založerja pomujenoho towarštwu, a 73 lět starý. A lětu w augusće změje generalny přases swój zloty měšćanski jubilej, jeli Bóh jomu jón dožiwicž da, a towarštwu rjemjeslniskich hižo so pschihotuja, zo bychy jón hódnje swjećili.

— W Kölnje je w tutych dnjach hłowna zhromadźizna Gustav-Adolfoweho towarštwu byla. Srijedu měšće tam dr. Pant, superintendent z Lipska, hłownu rěč. Podobnje, kaž bě w Osna=bricku na zhromadźiznje němiskich katolikow so stało, wuložowasche wón wěru do jencje, swjateje, katoliskeje a japoschtoliskeje cyrkwy po swojim stojišćeju. Zoho słowa běchu, kaž je z rozprawow widěcž, změrne, njeranjace. Tež wšelacy zastupjerjo z Čech, Morawy, Wuherskeje, Španiskeje a t. d. tam rěčachu a wo pomoc proschachu. Z cyła so zhromadźizna měrnisha wopokaza, dychli je to druhe lěta byla. Snadž t tajkej měrnosći to pschinoschomasche, zo so zhromadźizna w katoliskim měšće wotbnywasche. — W minjenym lěće je Gustav-Adolfowe towarštwu 2,270,358 hr. dofhodom a 1,588,066 hr. wudawow měło. Za awstrijsko-wuhersku monarchiju je so 552,340 hr. wudało.

— Zajimawe su podeńđenja mjez němiskimi socialdemokratami. Wot swojeje křutošće a hrubošće dale bóle popuščejeja. W tychle dnjach drje su w Lübecku na hłownej zhromadźiznje hišće jara wótre rěče wjedli a so za najhorchichy wótnu pschežizno bourgeois=stajej z noma zwjazali, tola drubdže so socialdemocraczi wjele škludnišchi wopokazaju. Tak je pscheb krótkim socialdemokrat Boč w Gotha stajej swěru pschisahak, „zo chce so we wšchitkim tak zadžeržecž, kaž so šprawnomu czešć-lubowacomu a swěrnemu služownikej stata pschistoji“. Boč je mjenujcy jako zapóslanc do Gothašoho zarjadnistoho sudnistwa wuzwoleny a dyrbyšice t tomu swěru pschisahacž. — Social=

demokracji w Badenskej su wšeho pšchizwolili, šhtož sebi knježeŕstwo žadaŕše, w Seissenkej su socialdemokraciji t wulkowójwodže sobu pšcheproscheni tam ššli, z nim pivo pili a so pšhecželnje rozmohweli, bayerscy pšhecželnje činja z knježeŕstwom. Hižo dlějši čas Bernstein zasadu zastupuje, zo dyrba socialdemokratojo ze statom a druhimi stronami w sejnje sobu dželač, nie jeno pomrôczec chycz, a wón ma wjele pšchizwolnikow. Woŕseje bayerscy, kotrychž v. Wolmar nawjeduje, su tať zmýšleni. Kaž so zda, budže so tónle proces pšcheměnenja w cykej Němkej dale wutworjeć.

— We Westfalskim měšće Gelsenkirchen je tyfus wudyril, kiž so epidemijy rozšěrja. Hač dotal je 687 wosobow šhorjelo. Tola so zda, zo šhorosć zas popuščuje. Tež tam je wina šhorosće w podzemskich ročach pytač, kotrež běchu so pšched natyknjenej šhězu pulke.

— Cyty džěl města Heiligenstadt na Eichsfeldže (provincija Sakska) je strašny wohań zničil. Cyty ryńk bróžnjow a hošpodaŕskich twarjenjow w „džělu ŕkonomow“ na šlownej drózy je so špalil. Wohnjowe wobory dołho pšhecziwo wohnju ničžo njezamóžachu.

— Zapóslanc dr. Schädler, domowy farať w Bambergu, je tam za tachanta pomjenowany. Wón dyrbi tohodla do bayerskeho sejma zas z nowa wuzwaleny byč.

— Ledom su so 4 mějacy minyle, zo w měšće Lüdinghausen wyšchnosć nahle mišsion zakaza, kotryž tam jesuicža džeržachu, a zas so podobny podawť wozjewja. We westfalskim měšće Beckum, kotrež je nimale cyłe katholicke, běše za řjedž septembra mišsion postajeny, pšchi kotrymž mějachu měšchnicy z towařstwa Žezusowoho předomanja pšchewzac. Nichtó druzi wo tom njewědžejše hač tamniški duchowni. Tola krótko pšched zapowězkom mišsiona farať wot wyšchnosće prašchenjo dósta, hač ma so jesuitam džerženjo mišsiona dowěric. Šdyž farať to přecz njemóžejše a njechaŕše, wyšchnosć wozjewi, zo džerženjo mišsiona pšchez jesuitskich patrow dowolic njemóže. Mišsion dyrbjejše so wotpowěc.

Potajkim cyłe podobnje kaž w Lüdinghausen. Ma czo so tajka zakaznja žlože? Zakoń pšhecziwo jesuitam ze 4. julija 1872 to njezakazuje. Ženo žwjazkowa rada je pšhecziwo zakonje woŕebity wufaz wozjewila, kotryž wjele dale dže, hač zakon sam, a to zakazuje. Pšchi tom ma so wopomnic, zo je němŕŕi sejm hižo šchtyri króc z wulkej wjetšchinu zděhnjenjo njesprawneho zakonja pšhecziwo jesuitam, kiž bě z horcoty kulturkampfa wurostl, wobzamknyl. Wjetščina němŕŕtoho ludu, kiž za wjetščinu zapóslancow sejma stoji, potajkim njesprawny zakon začjista — tola žwjazkowa rada mjelězi. Šchtyri króc je sejm z pšchecy wjetškej wjetščinu zakon zasudžil, a šchtyri króc je žwjazkowa rada mjelěžala. Wni wotmohwenja sejmej dała njeje. Potajkim jeno někotrym herjefarjam a časopišam, kotrež su polne hiđy pšhecziwo wšchomu katholickomu, t woli so zakon zdžerži a ze wškej frutosčzu wuwjeduje.

A šhto jesuicža činja abo činicz chcedža? Ženo nabožne pšchednoschki chcedža džeržec, kotrež maja pobožnych pošlucharjow porjedžic, duchownje wobnowic, z nowej lubosčzu a pošluchnosčzu pšhecziwo cyrkwi a šwětnaj wyšchnosć napjelnic. Socialdemokratojo su zas w Lübecku wulku žhromadžiznu wotměli, tam su so kaž wšchudže wótre šchězwace rěče pšhecziwo ŕŕatej a wobŕojacomu řjadej džeržale — a to jo jim njeje zakazało. Wnarchiŕtowej, kotřiz chcedža wšcho špomrôczec, šměžža w Berlinje woŕebity list wudawac —

jeno jesuicza njesmėdža pócziwoscź, posłuschnoscź a dobre pocżinki prėdowacź. To mohło nėmiske kejżorstwo powalicź!

Awstrija. We Wuherstej su wólby za sejm cyle po woli a pshecźu knjeźerstwa wuspėch mėle. Wschitke knjeźerstwu napshecźne strony hromadźe su lėdom təcziwu sŭdłom dobyłe. Wosėbje katholicsta ludowa strona je powłabjena. Z 293 zapóslancow słuśha 197 knjeźećstej, 52 Kořuthowej stronie. Katholicsta ludowa strona dotal w 15 wotrjesach doby.

Francójska. Z cyła je 45 muźskich a 370 žónskich duchownych zjednocėnjo w (kongregacijow), kotreź maja hromadźe 5102 sŭdliśchcjom, wo statne pschipoźnacźo žadalo. Mjez muźskimi su Karthansarjo, we Wulkej Karthausy (Grande Chartreuse), Trappistojo, Franciskanojo, Dominikanojo a Maristowje. Dofelź ma domownosć abo pschipoźnacźo komora wobzamknyć, budźa w sejmje zaś dołhe a horce debatty wo kongregacijach. Susćicminiister je statnym rėcznikam pschipořucil, zo maja 3. oktobra tamne duchowne towaršstwa rozwjazacź, kotreź nejisu wo pschipoźnacźo žadale abo su wupucźowale.

W Chinje hiśchcze dołho mėr njebudźe. Pschec zaś pschithadźeja powėścze wo njeskuttach zbėžkarjow pschecźiwo fschėscžaniskim mijsionam. Tak pschėd krótkim nėkotre tysach zbėžkarjow mijsionistku staciju w Piangtung spalicu a mėscze Hsiungniug a Schafnie w province Kwantung pschimachn.

W juźnej Africy su mjeńsche a wjetśche bitwy mjez Burami a Zėndzėlcžanami nimale wschėdnje. Wjetśha bitwa bė pschėd krótkim pola Itala a Prospekta pschi mjezach Zulu-kraja. Po jėndzėlskich powėscžach buch Burowje tam zbiczi a wjele wojowarjow zhubichu, tola nowiśche powėscze spóžnacź dawaja, zo su powėscze zaś zelhane, a zo škoda za Burow wulka była njeje. Najuwisłche powėscze cžėžku poraźku Zėndzėlcžanow pola Moedwill 1 wječoru wot Pretorije wozjewjeja. Tam Burowje pod wjedniskom Delarey-om lėhwo Zėndzėlcžanow nadpadnychu. Zėndzėlcženjo zhubichu 160 muži ranjenych a jatyh. — Zo so Ritthenerej wostudžicź pocżina, dživ njeje. Najebacź powėscze wo rjanych dobyczach, kotreź do Londona sčele, tola nicžo njewuskuttuje. Żara cžėžko je za njoho, nowych kłmanych wojakow dóstacź. Stari su wustali a nimale dowėru zhubili.

W Indiskej mór sforo ženje njezařtanjė. W Subli w Indiskej 20. augusta P. Leo Perrig, mėchuit jesuitfcho rjada, na mór wumrė, z kotrymž bė so pschi wobřtaranju khorych natytnyl. Nėkotre njėdźele do joho smjercze so surowa khoroscź wosėbje wokolo Tumarikop, hđžėž pater Perrig jako mijsionar pschėbnywasche, pokazowacź pocža. Za krótki cžas bė so straschna khoroscź tak rozšchėřila, zo na řto wobnydleri za mėřac dwacyćžo zemrėczi pschińdžechu. Pater Perrig kónc khoroscze wjac njėdoživwi. Kunje bėsche řchėscždžesatoho na mór zemrėtoho (wóřomapjeczđžesacžom bė posłėdnje wolijowanjo mohł wudžėlicź) pohrjėbał, hđžž tež joho khoroscź hrabny. Hđžž joho do Subli pschińjesechu, hižo nicžo wo sebi wjac njėwėdžesche a nazajtra wumrė, lėdma 39 lėt starý. P. Perrig bė ze Schwajcarskeje, hđžž je joho stara mać hiśchcze žiwa. Dwaj joho řtarčej bratraj řtaj tež jesuitaj, jėdyn je mijsionar w řkalowych horach w Americy a druhi mėřcžanski řarať pola cyrkwiwe řwjateje Marije w Bombay w Indiskej.

Wšhelciziny.

* W hrodowskej zahrodže we Fontainebleau stoji winowy pjeńt, kiž je hižo wjac stow lět stary a ma jara dobre wino. Lětša mějeske 29,000 kiczi, kotrež buchu po lošach na pšehesadźowanjo pšehedawane. Za 130 lojow so 3744 frankow zapłaci, za kilo potajim 1 $\frac{1}{7}$ franka. To je pšchi lětniškej tunjosej wina došć wysoke płacizna. Kupcy kicže zas dale pšehedawaja a hišće wjetšje płacizny dočezahnu.

* **Zmuzity pachot.** Z Elsaſkeje pčołariske nowiny ječehowacy podawj pišaja: Wlehdže džešac lět stary hólčec z nahej głownu blizko pichi pčołeniču stojeje, runje hduž so pčołny rójicž počzachu. Rójomwa matka thwilu tam a sem lětaše, potom pať pšhilecža k hólcej a so jomu na głownu hduže. Hnydom za nej so tysacy pčołow pšhězichu, hólcej na głownu. Nan, kiž bě blizko, to wuhladawšiji na hólca, kiž bě husto pšchi rójenu pčołkow pšhěhladowať, chwataje zawoła: „Měhibaj so, Nanško! Zaczni hubu a woczi, ja rój hnydom pšhězizju a došahnu.“ Hólčec posłuchashe. Nan na hólcowu głownu, kotraž bě do jamnych pčołow zawalena, wodu liny, potom głownu trochu do přědla nazhibnu a z fchidłom cyty rój do šlomjanowho forba, kotryž špody džeržeje, wotmječe. — Hólčša ani jena pčołka kłóla njeběše.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 605. Michał Čorlich ze Zđerje, 606. Mikławš Knebel ze Sulšec, 607. 608. z Wotrowa: Mikławš Rab, Jakub Džišawk.

Sobustawy na lěto 1900: k. 844. Mikławš Knebel ze Sulšec.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju

je so dale woprowało: M. K. z Budyšina 50 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusowej w Drježdźanach-Janowym měsće

je so dale woprowało: M. K. z Budyšina 50 hr.

Za nowu kapału w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Pola knjeza kapłana Šoły w Žitawje so nahromadzi: Jałmožna 1 hr. 10 pj., Mikławš Šoła, privatier we Wotrowje: z twarnych kamuškow II. rata (I. a II. rata 48,60 hr.) 8 hr. 60 pj. Joho Kralowska. Wysokosć pryne Jurij, wójwoda Sakski, 100 hr., M. K. z Budyšina 32 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7609 hr. 52 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 81 pj. Na našich křěiznach 2 hr. 32 pj. Radwofska Płatowa Komisija: z wojakom hrajachmy wowěu 2 hr. 10 pj. Молоканы 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Do Worklec a Radworja!

Dokelž njebě mi móžno, wšitkim znatym wosebje božemje prajić, tuž činju tak jow a praju wšitkim znatym Serbam: božemje, wutrobne wam božemje! a za wšitku lubosć, kotraž bu mi za cyłe dołholětne bydlenje w katholskich Serbach wopokazana, „Zapłać Bóh luby Knjez!“ Na wony čas so přecy rady dopomnju.

Kaplan **Jedlička.**

 Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 10. čisło 1901.

Čiždžć Šmolerjec tnihičijćejnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našej
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwołtłětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Indowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 41.

12. oktobra 1901.

Lětnik 39.

Pšeczežno Polakam a jich rěči.

Wo wustupowanju pruskeho knježerstwa pšeczežno pólskej rěči je hižo pšchi wschelatic pšchiležnosćach rěč byla. Knježerstwo je sebi nadawf stajilo, te milliony Polakow*, z najmjenšich tych, kotřiž su w němiskim kejžorstwje žiwj, po něčim pšcheněmčic. Knježerstwo chce jim rěč wzacj a na jeje město němisk rěč stajicj, z tym tež w Polakach pólske zmyslenjo pšubusjeć a z nich hotowych Němcow po rěči a zmyslenju šćinicj.

K tomu so wschelatje šćedli trjebaja. Dwójcy sto millionow hriwnow je němiski šćej hižo zwolił (z powšchitkownych dawkow, kotrejž dyrba tež Polacy dawacj!) k tomu, zo bychu kubla a wobšedžeństwa w pólskich krajinach so pšuppowale, zo bychu so tam němiski wobšedžerjo zashdli a tak Polacy dale a dale wotčisćeženj a wotštronjenj byli. Dale je wosebje šćhula za pšcheněmčjenje wzuzwolena. Cyłe wučjenje ma němiske być, tež za džěczi, kotrejž słowa němiski njerozemja. Samo do cyrkwy so pšcheněmčjenje dobywa, a knježerstwo so prócuje tam, hdžež běchu hacj dotal jeno pólske bože šćužby, tež němiske załožicj a rozšćěrcj.

Za podpjeru knježerstwa w tym prócowanju je so wosebje towarstwo załožilo a rozšćěriło, kotrejž so po přěnich pišmitach w mjenach šćjoch hłownych wjednikow powšchitkownje towarstwo „Katolickow“ mjenuje. Z jara wulkej pilnosću a horliwosću, kotruž móhli za lěpsche nadawki derje trjebacj, woni so prócuja, Polakow jich narodnosću a rěči wocuzbicj; w mnohim nastupanju hišće dale du, hacj trajch knježerstwo samo to chce.

Šćhto je dotal wušpěch tamnych sto millionow a wschitkich zarjadowanjow pšeczežno Polakam był? Nunje to, šćhtož mějesche so pšedčisćežo-

* Wšćho hromadže je něhdže 20 millionow Polakow na šćwěcje; z nich je pólschtwórta milliona w Němiskej.

wacž a po nęczim wutupicž, je so spęchowało. Polacy su z tajkim pšhecžiwjenjom wobudženi wotucžili, bóle hacž hdy předy su za swoju narodnošč zahorjeni, swoju rěč haja, swoje naležnosće spęchowacž pytaja, na wulfosč, móć a sławu swojoho naroda w minjenych lětstotkach, hdyž hišćeže samoštatne pólske kralestwo wobitojšeše, spominaja.

Tak je runje to, pšhecžiwno čomunž so wojuje, z tutym wojowanjom z nowa spęchowane, wožiwjene a wobkrućene. Polacy su so w narodo-
hošpodatškim nastupanju hrabacž počeli, pytaja runje we nim so prawje wobkrućicž, zo bychu njewotwišni a druhim napšhecžiwjenjam škerje zroščeni byli. Dale a bóle tež w Němskej spóznowacž počžinaja, zo z dotalnym zafhadženjom pšhecžiwno Polakam ničžo njewucžinja. Zažrani pšhecžiwnicy Polakow su ze swojim dotalnym wnstupowanjom jeno to docpěli, zo je lubosč a pšchiwišnosč t učežišchomu knježstwu (němskomu a pruskomu) Polakam z wntrobny wudřene a město toho mnohim hida zaschěžepjena.

Najnjerozomniše je zafhadženje pšhecžiwno Polakam w šuli. Cyłe zarjadowanje šule a dotalne wuwjedenje poštajenjow wšchnosče je na to zaměrjene, pólskim wobydlerjam němstoho kejžorstwa jich macžetnu rěč wzacž, ju zahuacž. Tohodla so w šulach nješmě słowčža pólski rěčecž, tohodla so cyłe wučenje jeno w němskej rěči podawa, tež džěčjom, kotrež słowa němsti njerožemja. „Wěcynwustojny“ wučer šam to pšched frótkim wuwjedowanja (Ausschauung) němsti nawucžili, njetricbamy my pólsku rěč znacž, runje tak nic, kaž Francózojo, wot kotrychž ma němste džěčžo francóžski nawuknyč, němsti móć njetricbaja.

To je runje tak njerozomne, kaž njesprawne.

Hdyž němste džěčžo francóžski wuknje, je to cuza rěč, rěč wukraja. Polacy pak su tutrajni, poddani němstoho kejžorstwa, t tymšamym winowatosčam pšhecžiwno njomu powołani, kaž wšchiten družny poddani, a maja tešame prawa, kaž družny. Šim jich macžetnu rěč wzacž chcyčž (zo so wopravdže njeporadž, dotalnu wuspěch wucži) je wulka šchidwa, pšchetož Polacy maja na swoju pólsku rěč tešame prawo, kaž Němcy na swoju němšku. Š tomu hišćeže pšchiuđže to, zo su pruscy kralowje tehdy, hdyž kruč Pólskeje pšchi jeje dželenju pšchijachu, šwjatocžnje šlubili, zo budža Polakam jich macžetnu rěč zatitacž, šu potajkim jich šwjate prawo jim ze swojim kralowškim słowom zarucžili. Nima kralowške słowo wjac płacžiwosče mēcž?

Sprawnje a rozomnje tež Němcy wo tom myšla a šudža. Tak Šurij Wagner, předawšči šlowny redaktor Poznańskich němškich Nowin, wo tom praji: „Předy, hdyž hišćeže wójnu pšhecžiwno pólskej rěči započeli njeběchu, wjele bóle škuliste wučenje w delnich rjadownjach w pólskej rěči wobstarachu, běchu wuspěchi, kotrež so w šuli doščezěchu, wjele lěpšje. Najpředy pólske džěči pšchi tajkim wučanju lóže němsti wuknychu, potom pak běše tón wužit, zo tež němste džěči pólsku rěč nawuknychu, šhtož džjenja jeno jara z rědka hišćeže so štawa. Znacžo wobeju rěčow předy Němcam w tutych krajinach postup jara wolóžejše, dženišnje njeznacžo jón wobčežuje. Tež je bjez džjawa, zo šu wuspěchi pšchi wašchnju wučjenja, kotrež šu šebi nětke wumyšlili — wošebje na kraju — tak jara mało špokojace. Džěčžo, kotrež je hacž do zastupjenja do šule w čžišče pólskim wobšhadže wocžehnjene, tola na žane wašchnjo němstomu wučanju šezěhowacž njemóže. To je za

džeczó tortura (czwila), za wuczerja žalostny, njedžakowny nadawć; połojca czaśa dže ł zhubjenju, přiedy hač wuczomc jeno jónu ł nuzy swojomu wuczerjej rozemi. Skónčnje šhuleť rymk němſkich wurazow cyle mechanſcy z hłowny nawuſnje, bjez toho, zo by do ducha naſcheje rěče jeno trochu ſo dobył. Němſcy ſtarſchi njech jeno ſebi jónu pſchedſtaja, ſchto by było, hdy by něchtó jich džěczi z dobom do cyle pólſheje ſhule tſknył!"

Ž dobrym prawom tež Wagner to njerozom mjenuje, hdyž ſu Němcy we ſwojej němſkej wótčzinje pſhecžiwó druhomu narodej tohodla njepſhecželſcy zmyſleni, dokełž wón ſwoju macžerinu rěč frucže džerži, a hdyž chcedža jomu joho rěč wzacz — a tola ſwojich narodobratrow w ruſkich provincach pſchi narańichim morju a w Sedmihórſkej wobdžiwaja, dokełž czi ſebi najebacž pod- cziſhecžowanjo njepſhecželſkoho knježestwa ſwoju němſku rěč, ſwoje narodne wajchnja zdžeržachu.

(Skónčenje pſchiſhodnje.)

3 Łužich a Saſſeje.

3 Budyſhina. W Reichenawje běſhe minjenu njedželu a w Seiten- dorffe póndželu ſwjate firmowanjo a potom ſhulſke pruhowanjo nabožiny wutoru dopoldnja w Seitendorfje a popoldnju w Reichenawje. Wo ſwjatocz- noſežach za tydžeń drobniſchu rozprawu podamy.

— Pſchi wčorawſhej wólbje do drugeje komory ſaſtkoho ſejma za tudomny krajny wotrješ bu dotalny zapóſlanc knjez Smoła w Sphycach ze 44 hłóſami zaš wuzwoleny. Napſhecžny kandidat Mütterlein jeno 13 hłóſow dóſta.

— Na wažny wopomnjeńſki džeń dyrbinny dženska ſpomnieč. Čzinimy to drje trochu poſt feſtum, dokełž w prawym czaſu wo tom njezhonichym, tola pał tež něto hiſheče, dokełž to jenocho z naſchich pilnych dopiſowarjow naſtupa. Kaž „Serbiſke Nowiny“ piſaja, je 1. oktobra rwnje 50 lět było, zo knjez wuczeť emer. Jakub Kral w Radworju pſcheywya, hdžež je wot 1851—1895 wuczeť był. Čzim radſcho na to ſpominyamy, dokełž je ſo knjez Kral kóždy czaś jako ſwěrný Serb wopokazował a jako tajſi tež do „Sutniczki“, „Serbiſch Nowin“, „Katholiſkoho Bóſla“ a „Łužičana“ mjeńſhe a wjetſhe naſtawki podawał. Narodžil je ſo knjez Kral 23. julija 1828 w Khróſežicach; pſchihotowajche ſo w Budyſchinje wot 1843—1849 na wuczeťſtvo, pobu jako ſhulſki wſkar w Róžencze a Khróſežicach a jako pomocny wuczeť w Kuſowje, hač ſkónčnje do Radworja pſchińdže, hdžež je najpřiedy za pomocnocho a potom wot 1. nowembra 1855 za ſtatnoho wuczerja z wulkej ſwěru a z dobrym wuſpěchom ſkutkował. Wóh ſpožeč jomu hiſheče dołhi a zbožowny wječor žiwjenja a daj jomu wjele wjeſela nad joho džěczi a džěczi-džěczi dočžafacž.

3 Radworja. W nowinach z Elberfelda piſaja: „Prawiznik (Rechts- anwalt) dr. jur. Molden w Elberfeldže bu wot kſoſtanſkeje komory (Strafkammer) ł tſjom měſacam jaſtwa wotſudženy, dokełž bu dopokazane, zo je wón wo jenej a tejjamej wěcy wobemaj džělomaj (Parteien) ſlužil a ł radže był. Kejžor- ſtwowý ſud (Reichsgericht) joho rewiſiju pſhecžiwó zaſudej zacžiny. Na to ſo zaſudženy z próſtwu wo wobhnadženjo na kejžora wobroczi, a kejžor jaſtrowne kſoſtanjo do 500 hr. pjenježnoho kſoſtanja pſchewobroczi.“ Pſchi

tymlu wujubže chcu jezěchowace ze staršeho cžasa, našchu wošadn nastupace, napomnnić. Pšched něhdže 50 lětami Radworika wošada z Wulkej Dubrawu do šforžby pšchińdže. W lěće 1847 bu w Radworju nowa fara natwarjena, a hdyž nětk t zapłaczenju pšchińdže, so Wulka Dubrawa z tehdomnišchim knježštwom, kotrež běštej hač dotal jem zasarowanej, zapowědži, a žadaštej wusarowanej byč. W Radworju běšće tehdom, kaž wchńdžom w Sakskej samotne judništwu, kotrež bu wot tak mjenowaných judniškich direktorow wjedžene. Sudniški direktor za tón čas běšće dr. Schmidt z Budyšchina. Ale w tymšamym cžasu bě wón tež judniški zastupjeť abo adwokat za tule wěc we Wulkej Dubrawje. Potajsim šforžbunik a sudnik w jenej a tejsamej wěcy. Proceš traješće nimale 10 lět, a šfóncnje wošada pšchěhra a měješće 2 tysjacaj kšóštow zaplaczič. Pšchi tym bě jenož mało wošadnych, tak dołho hač šforžba traješće, pšchinoschki placžiko, tak zo bě dołh wot 5000 toleri na 7000 toleri narosť. Hižo pola wšchelatic pšchiležnosćow je so wo tutej wěcy pozdžišcho rěčžalo, a bu na to spominane, zo je so šforžba tehdom wopacžnje wjedła, ale džiwač so pšchecy dyrbišch, zo so wot wšchinosćow ničtó na nješprawne wjedženjo šforžby hóršchil njeje, zo móžesće direktor dr. Schmidt tež jako adwokat za Wulku Dubrawu w tejsle šforžbje wustupić. A tež protest so zapołožil njeje.

Kr.

W Königschajnje je našch luby krajan, knjez kantor Miklawšch Bur, 26. septembra swoje zaštojnštwu zložil a so na wotpocžink podal. Wošada, w kotrež je čšesčěny knjez 41 lět dołho ze wšchěj šwěrn štuťkował, w kotrež je wjac hač jenu generaciju wuwučował a wocžahnył a tak rjec z kóždym jenotliwym wošadnym zrosť, njechašće swojomu lubomu wučerjej a kantorej wotthadžeč dacž, hjez toho, zo by jomu hišćeje raz dopokazy čšesčownosće a lubosće podata. Zo by tón džěł po móžnosći pomohitkowany wjedžěł był, zjednoczi so z tym tež powitanjo nowoho cyrkwinoho wučerja knjeza Pawoła Reime, dotalnoho wučerja w Nowym Leutersdorfje. Kaž Drježdžanski „Kath. Kirchenblatt“ piša, powitachu rano we 8 hodžinach šhulste džěczi z knjezom fararjom Wjeselu, woběmaj knjezomaj wučerjomaj, šhulch pšchedstojćerjo a gmejnska rada, kaž tež towarštwu z kothowjemi nowoho wučerja, tiž so ze swojej mandželstej z Ruždorfa sem pšchuwjeze. Tež nowy šhulski dohladowať ze Žitawy, knjez dr. Hauns, přěni króč Königschajn wopyta. Najprjedy so wšchitcy do cyrkwy podachu, hdžež knjez farať božu mschu šwjećesće. Potom běšće šwjatocžnosć w šhulci, w delnjej šhulstej jiti, kotraž bě rjenje wupychena. Knjez šhulski radžicel dr. Hauns knjezej kantorej Burej z wutrobnyimi a wysťocžesčacyimi šlowami božemje dawasće. Spominasće na pšchec jenať šwěrne a wulch zasľužbne štuťkowanjo wotthadžacoho knjeza kantora a wupraji jomu džal a dobre pšhecža wyschěje šhulsteje wyschěnosće. Potom po šlowach „Daj mi, mój šyno, twoju wutrobu“ napominasće nowoho wučerja t lubosći, bojosći a dowěrje t Bohu w nowym zaštojnštwje. Potom knjez farať Wjesela knjezej kantorej Burej hľuboko začuťe šlowa lubosće a džala w njenje šhulstho pšchedstojćerstwa a wošady wupraji. Knjez kantor Bur na to do hľzow hnuty božemje dawasće, rozžohnowasće so z měšćom, hdžež je tele dołhe lěta tak rady štuťkował, a z džěczi, kotrež je tak z wutrobu lubowať; potojejo so z pšchewědženjom, zo lubosć a pšchepóznacžo joho pšchewodža, so nětko džěli. Jako widžomne znamjo džafownosće wošada wotthadžacomu knjezej kantorej štol pšchepoda za derje zasľužený wotpocžink, a džěczi dwě postawje Wutrobny Žězusoweje a šwj. Marije,

tež z pschichodnymi słowami wěnc z licžbu „41“ darichu. — Knjez wučer Reime w swojej nastupnej rěči slubi, zo chce z podobnej swěru zaštojnstwu zastawacž, kotrež je so jomu doměrilo. — Za schulste džěči běšče popołdnju schulski swjedžen wuhotowany. — Wóh spožč knjezej fantorej Burej, zo by hriščež dolhe lěta swój wotpocžink wužiwacž a tež dale, kaž hacž dotal, za wščitko dobre a spomóžne so sobu prócowacž mohł. — Winohe lěta!

3 chłoho swěta.

Satša. Wólbny do šakštoho sejma su tak dalofo hotowe, zo so hodži pschewidžecž, fajen zapóslancy w nowym sejmie budža. Raž bč z wěštojczu wocžatowacž, su po nowym wólbnym zakonju socialdemokratojo ze sejma wuzamknjeni, zo pak jich licžba nijeje woteběrała, poŋaže so zawěšče pschi pschichodnej wólbje do kejžorstwowoho sejma. Snadno budže potom položca wšchěch zastupjerjow ze Satšteje socialdemokratijska. Konservativna strona je pschez nowe wólbny dwě tječinje wšchěch sydlow w sejmie docpěla, tak zo je nětko sylna došč, wšchě zakonje, samo tež te, kotrež zakladny zakoni našchoho kralestwa nastupaja, pschewjesč. Wěšto dotalnych 50 jobustawow změje pschichodnje 55. Wjez sobustawami su dwanacžo ratarjo.

Rěmka. Zwjazkowra rada započa 8. oktobra swoje wuradžowanja wo nowych elach. We wšchelach wotdžělenjach budže wo nich wuradžowacž a to dlějšchi čas, dofelž je cyły zakoni jara wobščerny. Hacž budža hacž do zestupjenja kejžorstwowoho sejma wšchitke wuradžowanja dokóncžene, so tohodla jara prašcha. Wjez tym jednaja wo nich tež dale we wšchelach zjednočženstwach, kaž pschekupstich a ratařstich, a tež pschi knježerstwach a zastupjerstwach jenotliwych zwjazkowych statow. Tak mječachu zańdženy tydženi w bayerstim sejmie wjacny duow trajace rozhorjene debaty wo nim. Šchtož so we wšchelach zhromadžiznach a časopisach wo tom rěči a psiche, ujedhodži so ani trochu pschehladač. Ženotliwe strony pschi tutym praščenju sebi tak hrubje a njepšchecželcy napschecžo, kaž je so to malo hdy pschi nēcim poŋažalo. Pschemyško a pschekupstwo poŋazujecej tudy wosebje nanaajwjetšche njepopšchecžo pschecžiwu ratařstwu. Šola sebiežnosč wobkružejuje wosebje wšchitke pschemyškowe strony. Ze njeprašcheja a njestaraja so wo to, zo dyrbi ratařstwo pschi w tu chwilu wobstojacych nizkich elach zahinycž. Ženož za tym ze wšchěmi mocami škutkuja a žadaju, zo by so pschemyško na wšchě waschyno spěchowalo. Za swoje wupłody žadaju wysoke el, mjez tym, zo ratařstwu jenož k zežiwjenju trěbne nochedža popšchecž. Njech ratařstwo huije, we swojej sebiežnosčji mčuja, wšchako mōža tež ratarjo k pschemyšku pschecž, ratařšce wupłody pak mōžemy z wukraja tuhšcho dóstacž, hacž we swojim kraju. Nochedža dowidžecž abo pschidacž, zo by tola za lud njezbožo było, hdy by runje w zežiwjenju cyłe wot wukraja wotwišny był. Ze woprawdže zrudnje, hdyž tak jedyn staw pschecžiwu druhomu wustupuje a jomu najmjěńšche polpschcenjo popšchecž uochce. Čži samy wulkopšchekupcy a fabrikantojo atd., kotřiž lětuje tyšacy a tyšacy zašnuža, kotřiž hoščiny hotuja, zo jena husto wjele wjacny wučžinja, hacž winnošch šriedžnoho abo tež wulkoho kubla, kotřiž mōža swojim džěčom po sto tyjacach, haj millionach do žčntwy dawacž, kotřiž za wosobne konje, hry, džiwadla tyšacy wudawaju, ludžo, kotřiž sebi wulke kubla kupuja jenicžy hošitwy dla, nochedža burej pschizwolicž, zo by w počze swojoho woblicža sebi zašnuž, šchtož za jebje a swójbu k zežiwjenju trjeba. Tutych wulkopšchekupcow pod-

pěruja z njejměrnym hčejnwanjom a zašhadženjom zawjednicy socialdemofra-
tistich džělačerjow. Eži sami ludžo, kotřiž chcedža za fabričich džělačerjow
wšchědnje wjacu mzdny žadacž, nochcedža małym buram telko pšchizwolicž, zo
bychu mohlili swojim džělačerjam pšchihodnu mzdu dawacž. Ze drje dobra na-
džija, zo jo knježečstwo a ludowe zastupječstwo wulkocho hołka pšchecziwo člam
dla wot sprawnocho šchita buršwa wottračicž njeđadža. Tola jo tež přecz
njehodži, zo jo lud wosebje w městach dale bóle rozhorja, a zo to snano bjez
wěstcho wliwa na wyschšche strony njewostanje. Trjeba drje by było, zo bychu
mjez konservativnymi a centrowymi stronami jo bóle zhromadžizny za wyschšche
čło wotměwale. Ze drje wěrnjo, zo wěc ratarjow jako sprawni sama za jo
rěči, a zo tohodla tak njejměrneje agitacije, jakož njepšcheczeljo čžinja, trjeba
njeje, ale jenož na sprawnosč swojeje wěcy jo spušchecžecž a cyle mjetcžecž pšchi
hawtowanjach napšchecžnych stron, njeby tola bjez wěstcho štracha było. Tež
ratarjo dyrbjeli zhromadžizny wotměwacž a tež do zhromadžiznow njepšchecželow
thodžicž, zo bychu tam njewěrnym a njeprawnym nadpadam pšchecžimo
ratarštwu napšchecžo stupali. Wězo we wěstych mjezach płacži tola za našch
čas zasada, zo tón najwjacy prawa dóstanje, kotryž najbóle woła.

— W Barlinje knježi w tu chwilu tak mjenowana mlofowa wójuja.
Wójuja wobštoji mjez měščanskinimi pšchecupcami, kotřiž mlofo pšchedawaju, a
ratarjemi we wokolinje Barlina, kotřiž mlofo do města ščelu. Ratarjo nochcychu
wjacy za tak tuni pjenjez mlofo do Barlina šlacž, a zo bychu płacžizny wyschš
zehuali, so t wjetšchomu zwjazkej zjednocžichu. Na drugej stronie běchu jo tež
fupcy mjez sobu zjednocžili a zwjazachu so mjez sobu t tomu, zo bychu radšcho
mlofo z dalšichd krajin kupowali, hacž rataštomu zjednocženštwu wyschšche
płacžizny posčicžili. Mjez tym je nětko hižo mlofo w měščje jara žadne było,
wosebje mjez džělačerjemi, kotřiž hušto došč ani telko mlofa zwjesč njemóžachu,
šchtož małym džěčjom trjebaju. Tuž hižo su tež žony we wšelakich klamach
zwardy započale a pšchecupcow pšchebile, dofelž mlofa njeđóštachu. W tu
chwilu pak jo hišchšče žana štrona podacž ujecha.

— Druhi króc wzuzwoleny Barlinšci měščjanosť Kaufmann njebu tež
tón króc wot fejšora pšchipožnaty, haj, wěc njepšchidže ani pšchod fejšora,
ale wyschšchi přšident ju wobštojnoscž znajo na swoju ruku wotpołaza.
Nětko budže měšto nowcho měščjanosť wolicž dyrbjecž abo knježečstwo poštaji
komissara, kotryž by jocho měšto zastawał.

Badenška. Wólbny do badenšcho sejma su licžbu liberalnych wo jene
měšto powjetšchile. Njejsu potajkim cyle tak derje jo poradžile, kaž běchmy
woczakowali. Tola njezměje tež w nowym sejmje liberalna štrona absolutnu
wjetcžinu, a tamne hrube knježenjo, fajtež je liberalna štrona tam dwaj lět-
džesťakaj wjedla, njebudže jej tež pšchihodnje možno.

Awštrija. Šajcy tamni mužojo su, kotřiž wosebje t wotpadej wot
katholške cyrkwi hčejuwaju, kaž Schönerer a jocho pšchecželjo, wo tom šwědči
jasnje dopis w Schönerowych nowinach, kotryž tam „čžištoněmsku božu službu“
w Salzburgu wopisuje. Dopis hani najprjedy bože služby w katholšich Salz-
burgšich cyrkwjach, a wopisuje potom tamnu čžištoněmsku pobožnosč takle:
„Kduž běchu dopódnja w džělačich jo ludžo zeschli, pod krašnymi lěsnymi
šchtomami zhromadženi, započja so mała šwjatocžnosč po ščěhowacym rjědže:
1. Powšchittowny špěw „Stimmt an mit hellem hohen Klang“ (schtyrihšćinje).
2. Čžitanjo ze stawiznow němschoho ludu „Heinrich IV. und sein Kampf gegen
die Päpste“. 3. Rumšchtny špěw (schtworospěw) „Rausche, rausche deutsches

Lied". 4. Pŕŕhednoschf: „Leidensgeschichte des deutschen Volkes“ (Herr Johann Wagner). 5. „Das deutsche Gebet“ v. Herrmann. 6. „Die Wacht am Rhein“. Njehodŕi ſo wuprajieŕ wulkotny zacŕiſcheŕ, kotryŕ tuta hodŕina, poſwjeczena ſtaromu, wot wiſchitſch ŕidowſchich a romſchich pſchidawlow wucŕiſceŕenomu nẽmſtomu Bohu, pola wiſchitſchich pſchitomnych zawoŕtaji. Nẽkotra ſylŕa ſo wuroni, wryedy hač ſo po ſkõczenym ſpẽwje pſchitomni t meſtu dele podawachu.“ To ſu potajſim „boŕe ſluŕby“, to je wẽra tamnych muŕi, kotŕiŕ katholicſku cyrkej hanja a za kotrychŕ, naboŕne wiſwobodŕenjo z romſchich putow ſo po cyrkej Nẽmſkej taſ horliwje pjenjeŕy hromadŕa. Hač teŕ to ſo lutherſcy ŕenje za nich hańbowacŕ njebudŕa?

Wuherſka. Po prẽnich powẽcŕjach wo wõlbach do wuherſtoho ſejma ſo zdaſche, ŕo je tam catholicſka ludowa cyle pſchetała. Liberalne nowiny ſame wedŕachu wjele powẽdacŕ wo hñẽwje podleŕaunych catholicow, kotŕiŕ bẽchu pjecŕa we ſwojich ŕlobach ſamo ŕbẽŕki zapocŕeli. Wẽŕo bẽ to runje taſ naŕŕane kaŕ to, ŕo je ludowa ſtrona ŕhunyta. Tuta ſtrona je hiſcheŕe młoda a wẽŕo jara ſkaba, a ma cŕim cŕeŕſche ſtojiſcheŕo, dofelŕ ma we Wuherſkej knjeŕeŕſtwo na wõlbach njewuprajity wliw a t tomu ſu teŕ we Wuherſkej ſylne radicalne ſtrony jej jara njepſchecŕeſcy zmyſlene. Njedŕiwajo na tute wobſtojnoſcẽ je ta ſtrona, kotraŕ mejeſche hač dotal jenoŕ 14 ſobuſtawow, hiŕo nẽtkole na 26 ſobuſtawow pŕchibẽrała a ma pſchi dalſchich wõlbach nadŕiju, ŕo na 30 ſobuſtawow zroſcẽ. Budŕe potajſim z najmjeńſcha dwõjcy taſ ſylua kaŕ dotal. Taſe „hinjenje“ je za liberalnych bõle zrudŕŕace hač za catholicow. Nĩmo toho ſu mjeŕ liberalnymi zapõſtancami nẽkotiſi, kotŕiŕ ludowej ſtronje nimale bliŕo ſtoja.

Rom. ŕadnomu ſwjedŕenjeŕ hotuje ſo Rom. W pſchichodnym februaru naſtupi ſwjaty wõte 25. lẽto ſwojoho banŕowſtwa. Œe to ŕadny ſwjedŕeń, kotryŕ je pſched nim wot ſwj. Pẽtrowych cŕajow ſem jenoŕ jõnu ſo ſwjecŕiŕ, mjenjcy lẽta 1871, pod banŕom Pjom IX. Wõſebity comitej je ſo w Romje ŕarjadował, kotryŕ je wobſchẽruny program za tõnle ſwjedŕeń ŕeŕtajał. Wobſchẽrniŕcho hiſcheŕe wo tom porẽcŕimy.

— W Romje bu wẽſty Natal Œlaminowicŕ zajaty. Na njoho tufaja, ŕo cheŕſche jenu z najwũſchſchich woſobow we Watikanje zamordowacŕ. Nẽſa, ŕo je z tym kardinal Parochi abo ſwjaty wõte ſam mẽnjcy byl. Œlaminowicŕ je dotal hiŕo huſceŕiŕcho cŕeŕo poſthoſtany byl a wjacŕy frõcŕ hiſcheŕe wjetichich njefutkow winowany byl, kotreŕ pak ſo jomu njeſu mohle dopoŕazacŕ. Wẽricŕ by ſo jomu potajſim tajki njefutk mohł, hačrunjeŕ powẽcŕe wo joho ŕamẽrach jara wẽrje podobne njeſu.

Francõŕſka. Policija napraſchuje ſo nẽtko w domach wſchelatiſch cyrkwinſkich rjadow, hač ſu rjadŕ wo dowolnoſcẽ t dalſchomu pſchẽbywanju pola knjeŕeŕſtwa poſylẽ. Najwjacy domow bẽ hiŕo wopuſchcẽnnych a jenoŕ domowinſk policiji wõjewi, ŕo ſu muſiſcha wucŕahnyli. W nẽkotrych wuſtawach jich z mocu wuhnachu, wõſebje teŕ w tajſch, hŕŕeŕ mẽjachŕ ſyrotŕ. Tute buchŕ do ſtatunych wuſtawow poſłane. W jenyh wuſtawje bẽchu nẽkotiſi młodŕi ludŕo, kotŕiŕ bẽchu haſle njedawno pſchichli, ŕo bychŕ ſo za miſſionŕy wu- doſonjeli. Dyrbjachŕ ſo hnydom domoj wrõcŕieŕ, na wdachu jim mẽſchnicy na- proſhwſchi z ſhwatkom trẽbnŕ pjenjeŕ. Wõtkhadŕacy muſiſcha ſu ſwoje knihi a druŕe wobjedŕeńſtwa ſobu brali, taſ daloko, hač bẽ mõŕno. Knjeŕeŕſtwo budŕe ſo nẽtko leŕomnoſcõw mocowacŕ cheŕcŕ, tola njebudŕe to taſ lohko, dofelŕ z wjetichſcha towaſtſtwam ſluſcheja, kotreŕ ſu ſo cyle po ŕakonju zjednocŕile. Njady, kotreŕ ſu wupoŕazane, maja tute miłõſcõwje wuſtawy: 85 za ſhude

maczerje z małymi džeczimi, 97 za njewuhojomnych khorych, mjez nimi jedyn za wujadnych, 172 dželaczerskich wustawow z hospodami, 229 za starcow, 398 hojernihow a khorownjow, 398 za tajkich, kotřiž džela nimaja, 512 za małe džeczi, 570 k podpjcranju khorych, 691 syrotnicow, 1428 za wudželenjo jalkožny. Najwjetychi džel tutych wustawow zahinj. Wupucžowało je na 30,000 minichow a sotrow.

Jendželista. Kral je drěnjo měl. Se pak hižo zasy lěpje. Snadž ju powěsće z Afriki sobu wina. Z najmjeńšcha so pisče, zo je ministerstwo jara hńewne, zo jomu so njeje wěrnosć wo tamnych wobstojnosćach wozjewila.

Spanista. Tu hrozj zběžk Karlistow. Wokolo Barcelony je so karlistiska proklamacija mjez ludom rozsešla.

Afganistan. Emir Abdur Rahman Chan, kotryž je tutón njeměrný kraj 21 lět z krutoseču wobnjezil, je zemrěl. Wón wědžeše swoj kraj runje tak pschecziwo Ruskej, kaž pschecziwo Jendželstej njewotwisny džeržec. Woslebie Jendželczanam budže joho smjereč w tutym za nich tak hižo čezkim čašu njeluba, dofelž mohla pschi njeměrach, kotrež budža lohko joho smjereči sečchowac, Ruska w tutym kraju wjetšeje moč dobyć! Z tym pak pschibjera za jendželste wobsejžeństwa w Indiskej strach, kotryž tam wot Ruskeje ženje njepšechstanje hrozje.

Chinjska. Kejžorska swójba hotuje so pjecža zasy jónu na pucž do hlownoho města Pekinga. — Němske wójsko bě w swojim čašu z Pekinga jara sławne stare astronomiske instrumenty, kotrež běchu w swojim čašu jesničja w Chiniskej pschprawili, wotwjezlo. Sduž bě nětko měr sežinjny, poskiczeše Němska Chiniskej instrumenty zasy, tola je tuta njebjerseke, dofelž by „pschewjezenjo do Chiniskeje jara wobčežne bylo“. Tak móže nětko Němska džeržec, jchtož je po někajkim „wójnskim prawje“ jebi pschiswójila.

Afrika. Burscy wjednicy dale w Natalu pokročuja a tež na druhich stronach z dobrym wuspěchom pschecziwo Jendželczanam wojuja. Tak nadpadny jich wjednik Delarey jendželste lěhwo pola Moedwilla a mori a zrani tam něhdže 60 jendželstich wojakow. Wot 20. oktobra 1899 hač do kónc zańdženoho měsaca ju tam Jendželczeno 75,562 wuschkow a wojakow zhubili, mjez nimi je 57,000, kotřiž luchu jako invalidži domoj póšlani a so potom po swojim wustrowjenju zasy do Afriki wróčeju.

Amerika. Venezuelski póšlanc w Parizu wupraji, zo je mjez Venezuelu a Kolumbiju měr a zo ničto na wójnu njemysli. Snadno je Venezuelske knježerstwo tohodla k tutomu nahladej pschischo, dofelž je Kolumbija wot njoho podpjcranych zběžkarjow tak thětse zbila.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 609. Jakub Rychtař z Dalic, 610. Marija Pjetašowa z Drježdźan.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je so woprowało: Pola Roblec na kermušcy so wuhra 1 hr. 50 pj.

Za nowy Maćidny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7616 hr. 75 pj. Dale darichu: Přecel z Delan dari 1 hr., tohorunja woporniwa duša w našim trifoliu 1 hr. Radwořska Platowa Komisija: Radwořčan wopyta statok w Šunowje 1 hr., wobjed w Konjecach 1 hr., wowča z knjezom direktorom 45 pj. — hromadže 2 hr. 45 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Čižičej Smolercej knižicizčecnje w Maćiciznym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kři-
stym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póse
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
rynčka abo telko ruma 25 pj.

Gudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 42.

19. oktobra 1901.

Lětnik 39.

Psheczijwo Polakam a jich rěčži.

(Stónčzenjo.)

Podobnje sprawnje tež družu Němcu njerozomne a njesprawne zathadźenje psheczijwo Polakam w šulach rozjudžaja. Wosebje rjane su słowa, kotrež so w časopišu „Preussische Jahrbücher“ namakaja a kotrež dyrbi kóždy pschi-póznac, kotromuž pschedpodjatosć a hida rozom začniła njeje:

„Guzu rěč tak wuwnyč, zo jo macerńa rěč po móžnosći podečishezuje, je experiment (pospyt), kotromuž móže so zezrawjeny muž podać, za džěscowu duschu rěka to, joho žiwjenje zapuščić. Pschi tajsim waschnju wuwnjenja tež so njehodži rěčecž wo mócnym pschiwojenju němsteje rěče, ani wo skutkow-nyh zapischijecžu toho, šhtož jo čita ... Tohodla tele spore wuspěchi němstoho wučjenja. Doniž zakonje psihologije (duschowědy) a pädagogiki (czahnidby) napsheczjo pólskim džěczom hisheče njepłacziwe njejsu, tak dołho za džěczi, kotrež su zwonta šule jenož mjez Polakami žiwe, žadyn druhj šřed njeje, zo by to, šhtož so w němstej rěči jomu wučić ma, zapischijało, hač zo so to jomu najpriedy do pólskoho pshekoži; a ma-li so džěcjo do wěcy zadnić, dyrbi najpriedy wo njej pólski rěčecž móć, potom hačle smě a tež dyrbi, zo by so w němskim wobtruciło, nawjedowane być, wo njej tež němsti rěčecž.“

K tomu profesor Hans Delbrück tehdom pschijpomni, zo cyle dotalne džěło ničjo njepomha, dofelž značjo rěče narodnosć njepsheměnja. Wón takle pshe:

„W Irlandže je wopraviska irska rěč nimale cyle wuła, jeniczy pshez wmobodne psheczahowanjo, bjeze wsheje kumšhtneje pomocy, a Trojo mjez jobu jendželiski rěča: su woni tohodla nětko žendželčzenjo? Njetczi irišta hida kaž schpať w jendželskim mjašu? Njeběchu nawopaf Eljaschcy jara dobri

Francózojo, hacžrunjež němſki rěčachu? Naſcha próca, Polakam němſku rěč pſchuwjeć a Němcow wot pólskeje wotdžeržowacž, je jeno k tomu wjedła, zo móža Polacy nětko dwě rěčzi a zo ſu z tym Němcow w narodo-
hoſpodaſkim naſtupanju pſchecžahnyli.“

Tohobla tež Dellbrück napomina, zo dyrbi ſtat němſkim wobhydlerjam męſchanych provincow pſchiležnoſć poſciežecž, tež pólski wuſnyecž.

Surij Wagner tež na ſčěhowace ſpomina: Knježeſtwo taſ krutu wójnu pſchecžiwu „hrožacomu pólsktwu“ wjedže. Teſame knježeſtwo pak ſo pólskej rěčzi cyle pſchecželne wopokažuje, hđžež a hđnž ſo wo wojeſtke naležnoſće jedna. „Pólskim rekrutam mjenujcy wojeſtke powucžne knihi dawaju, kotrež ſu — w pólskej rěčzi ſpiſane! A ſpodžiwnje! najebacž to žadny „narodny“ (němſki) ſchřecžat hiſcže tohobla „wo narodnej pólskej propaganđže we wójſtu“ zaſhadžal njeje. Taſ tež čaſopis za towaſtſtvo krajneje wobory (Landwehrverein) w Bóznanju w němſkej a pólskej rěčzi wuſhadža.“

Tež tu ſo zas pokaza, zo je wojeſtwo hiſcže najrozomniſhe a najbóle znjeſliwe pſchi politiſkich a nabožnych pſchecžiwjenjach. Z tym njech ſo pſchiruna wuſkaz knježeſtwa w Gdanſku na wučerjow tamniſchoho wotſeja. W nim mjenujcy knježeſtwo praji:

„Nic z rěda ſo ſtawa, zo wučerjowi ſwójbni, woſebje žona, wo domje a wobſhadže pólski rěčza, zo wučer pſchecžiwu tomu ſo krucže njeſtajejo dowola, zo joho džečzi ſpowědnju wučebu w pólskej rěčzi dóſtawaja. Hđnž ſo napołożena winowatoſć we wuſkazu miniſterja z 12. hapryla t. l. prawje wobſedžbujc, njemóže ſo domolene mjenowacž, hđnž pólska rěč w domje wučerja ſo haji. Wučer budže nawopak ſo krucže za to ſtaracž dyrbeć, zo tež mjez joho ſwójbnymi němſka rěč jaſo wobſhadna rěč poſneje płacžiwocže dobudže. Runje taſ móže wón jaſo jomu pſchiſluſchne prawo ſebi žadacž, zo joho džečzi ſpowědnju wučebu w němſkim jazyku dóſtanu, a ma pſchi tomle žadanju pſchiſluſchnje wobſtać.“

Wodobny wuſaz je pjecža tež Brombergſke knježeſtwo wudało, w kotrymž je pjecža wyſhe toho tež wučerjam hiſcže porucžane, zo bychu na chrkej kóčžili, zo bychu němſke přědowanja, němſke kěrſchowanja a t. d. wuſtutowali. Teſe wuſkazy pjecža z poſtajenja miniſtra von der Reſke wuſhadžeja, kotrež je direktnje na knježeſtwa pólskich provincow poſlane było z porucžnoſću, zo ma wiſchēm poddatym zaſtojniſam ſo porucžicž.

Wjac frócž mjenowany Wagner k tomu pſchirpomni:

„Mjenawaſta z toho wulki ſtrach, zo z tajſimi wuſkazami z jeneje ſtrony ſo tajenjo, z drugeje ſtrony denunciatiſtwo (pſcheradniſtwo) ſpěhuje? Swjatočžnje miniſterjo wuprajeja, zo žadny čłowjek na to njemhli, Polakam jich macžerju rěč wzacž, a tola pruća krajna wyſchnoſć wučerjej, kiž je ſo z pólskeje macžerje narodžil, zaſazuje, ſwoju macžerju rěč rěčecž — ſamo za najwužicži ſwójbny wotſeſ porucžnoſće wo rěčzi dawa! To je tola pſche wiſchu měru! Tajſi wuſkaz dyrbi ſo najkrucžicžo wotpokazacž. W někotrejžkuli němſkej wječchowſkej ſwójbje ſo francóžſki abo jendželſki powěda, bjez toho zo by ſtat z tym ſchodu čerpił — dajcže dha tež małomu pólskomu wučerjej ſwoju macžerſku rěč ſebi wažicž. Ze ſrědkami nuzowanja žanyh wěrných pſchecželow naſchoho ſtatnoho zarjadowanja nje-
dobudžecže.“

3 Ružich a Sakskeje.

3 Budyščina. Nasche pschekupiske towarštwu tudy je so k tym pschidružiko, kotrej pscheczimo ratařskim clam štuftuja. Běšche jebi wošebitoho rěčnika z Driježdžan pschincz dalo, wěštoho dr. Kunze, kotryž je sekretar w jaksim wotdželu powšchitownoho němiskoho towarštwu za pschekupiske zwjazti. Njemóže so wězo pschekupiskomu towarštwu za zło wzacž, zo so za swoje interejny stara. Nawopak pak měło so wot joho šprawnošćežadacž, zo by tež druhim a wošebje tež buram popšchalo, šchož je trěbne, zo by wobstalo burštwu. Tak dalofo drije móže ze šamšneho nazhonjenja burške poměrny značž, zo by wědžalo, kaju nuzu w tu šhwilu cyke ratařstwo čzerpi. Naschi měsčansky pschekupcy džěn radži widža, hdyž burja šobotu a njedželu do Budyščina pschindu a wot nich kupuja, a někotryžkuliz z nich drije njebhy wobstak, hdy bychu wošolni burja dale bóle wošhudli, tak zo njebhychu ani pjenježka wjacž do města njescž móhli. To bu tež zjawnje na derje wopytanej zhromadžiznje zwjazka ratarjow wuprajene, kotruž zańdženu šobotu w Budyščinje w hoščencu „běłoho konja“ wotněwachu, a za kotruž móžemy zwjazkej ratarjow woprawdže džakonni byčž. Dokladne rozprawy a rozmotwy na tutej zhromadžiznje šnadž tež někotromužkuli pschekupcej woczi wotewrja, a šnadž wón špózna, zo šam sebi hubjenje pošluži, hdyž wulkopschekupcam jich njesměrnmu nahrabnošć šobu podpjera, na tych pak do cyła njedžywa, kotřiž maja jomu joho twory wotkupowacž.

3 Radworja pisaja „Serbske Nowiny“: Serjedn 2. oktobra nasche štrony šlawny starožitnik knjez professor dr. Deichmüller a nasch krajan knjez dr. Wilk wopytaschaj. Wonaj běschaj sebi wotmysliłoj, popjelniščezja w naschej wošolnošći wopytacž a je na šharty zapisacž. Tudomny knjez wučer emer. Kral a knjez wučer Kral ze Zarěčja běschaj pscheczelnje do toho zwoliłoj, jeku wošolo wotdžicž. Najprjedy na njedaloko Radwošiskoho zaštanisčezja ležacy Pópec horu džěchu, na kotrejž běchu we wošomdžesacžich lětach někotre popjelnicy namakali. Zaštanisčezowu zaštojniš, knjez Jan Bryčka, na dwě dalškej namakanisčezji kědžbliwych šćini: Bronjansku čornu škalu, hdyž šu w měrcu lěta 1888 někotre pschedšawizniste wěcy, hlebiju, nožich, šeferu, šerpojty nóz a popjelnicu wušlědžili, a dale na rowniščezjo blizko Kamjeneje. Poslednišche jebi wobhladachu. Knjez kublet Winař w Šornjej Kamjenej jašo wobšedžer tamneje ležomnošće knjezow nanajpscheczelnischo witašche a jich tam domjedže. Pohanske pohrjebnisčezjo je na polu, nětcole z kolijom wobšytnym, kotromuž „wulke hřiščezja“ rěčaju. Powědaju sebi, zo je na tamnym městnje něhdy hród štal. Tu nazymu lěta 1879 tši wulke hliujane šćklě namakachu. Šiščezje nětko tam husto wurorane popjelniczne čzryopy rowniščezjo jasnje špóznačž dawaju. Na městnje šamym za popjelnicami nje-hrjebachu, tež to njebě trjeba. Podachu so wjele bóle k Bronjanskomu hrodžisčezju, kotrejž wisak je so jenož hiščezje z džěla zdžeržakło, dokelž šu joho pjerščezž k wurunanju a hnojencu wošolnych šufow wužiwali. Tu starožitnikome wuručenene wocžko šudobjowe čzryopy z wudrapanymy krasnymy wudobjenkami najzajamawisheje družiny wuhlada. Tež koščowne zbytki so wospjet nadeńdžechu. Knjez professor Deichmüller chce Bronjanske hrodžisčezjo, přjedy hacž so do čzišta zanicži, fotografowacž a je tak z najmjenšcha na wobrazu pozdžischim časam zdžeržecž. Pschi tym joho na to kědžbliwoho šćinichu, zo ma Maćica Serbska bižo rylowanšu Bronjanskocho hrodžisčezja, bižo psched wjele lětami wot jenuho šeminarishta zhotowana. Z Bronja knježa pschěz Radwoř

a Młkcecy do Łahowa jědźechu, hđžež sebi spodźiwnje zakhowane hrodźišcězo do drobna wobhladowachu. Spóźnachu, zo su něhduschi twarcy tutoho mócnoho přeršcězowoho wobtwjerdženja na jara wuščifne wašchnjo pšchirodnu hórku wužili. Tež městno, hđžež běchu přeršcěž k twarjenju hrodźišcěza wotryli, bě jasnje spóźnacž. Hdyž bě hišcěje jedyn starý Łahowcžan, knjez wumjenkať Anders, ślědźerjam wšchelate namafanishcěza a namafane wěcy wufazał, dyrbyjachy so, dofelž so czmicz počza, na dompućz nastajicž, wobžarujcy, zo njebė móžno było, pšchedstawizniŝte namafanishcěza na Stróžišcězanŝtich zahonach wobhladać. Wunoščk tychle ślědzenjom so k zapisej pšchedstawizniŝtich ŝtarožitnoščow ŝafŝtoho kraleŝtwa pšhipija, kotryž knjez professor Deichmüller po poručnošči ŝtatnoho knježeŝtwa založi. Za pšchinoščki a paŝazki so zaleži, knjezomaj wučerjej emer. Kralej=Kadwoŝtŝomu a wučerjej Kralej=Zarećjanŝtomu woŝebity džak prajicž.

Tule ŝkladnošč k přoŝtwej wužijamy, zo bychu so prascheŝŝte papjerhy, kotrež je knjez profesor Deichmüller wšchitkim duchownym a wučerjam w Saŝŝej pōŝtał, ŝtarobliwje wupjelniŝe a so jomu bōrzh wrōćzile. Łužica w tutym nastupanju daloŝo zady Ĺipicžanŝtŝoho wotkrjeŝa ŝtoji, z kotrohož je so hižo najwjacy prascheŝŝtich łopjenow wrōćzilo.

Že Seitendorfa. 6. a 7. oktobra wudželeŝche najdoŝtojniŝchi knjez administrator Łužicy, can. cap. cantor Ĺurij Łuŝcžanŝki, w Reichenawje a Seitendorŝje ŝwjaty ŝakrament firmowanja. Do Reichenawa pšchijědže najdoŝtojniŝchi knjez ŝobotu popołdnju, zo by tam njeđzelu dopołdnja ŝwjaty ŝakrament wudželał; firmowanych bu něhdže 85. Firmowaŝe so w Reichenawje njeđzelu, dofelž je tam wjele ŝabriŝtŝoho ludu, kotryž wšchědny džeŝ derje dželo wōŝtajicž njemōže. Samy džeŝ popołdnju poda ŝo najdoŝtojniŝchi knjez administrator do Seitendorfa, zo by tež tutej woŝadže hnady a dary Ĺucha ŝwjatoho pšchinjeŝt. Hdyž ŝo najdoŝtojniŝchi knjez Seitendorŝŝkim mjezam pšchibližowaŝe, tu zazwonichu; žwony pšchinoŝchowachu jomu přeni poŝtrow a ŝtrowjachu joho, doniž do ŝaŝtŝoho dwora njepšchijědže. Tu woćzafowachu joho tudomnaj knjezaj kanoniŝtŝ Ĺunge a kaŝpan Ĺejduŝŝka, ŝarať Ĺōnŝich z Woŝtrowca a nahladna lićba woŝadnych; — ŝŝtŝoda jenož, zo ŝo njebyo nochcyŝche z naŝchym ŝwjedženjom ŝpšhecželicž; poŝazowaŝe nam khtutne, zaŝhmurjene woblicžo; tež wicher khtetro zakhadžeŝche a mjetaŝche z khtwilemi z beŝchčžikom. Z ŝary wjeđžeŝche ŝo najdoŝtojniŝchi knjez, kotrohož wyŝŝokdoŝtojni knjez propŝt Wincenc Wielkind z Ĺarijnŝoho Ĺola pšchemođžeŝche, w ŝwjeđžeŝŝim cžahu do cyrkwy; naŝch derje wuwučeny cyrkwiŝŝi khtōr ŝpěwaŝche pšchi tom wuŝtojnje pšchihōdny nabožny ŝpěw; z boŝow bėchu ŝo zeŝtupale ŝŝuŝtawny katholŝkŝoho kaŝina z towaŝtwwowej forchowju. Hdyž bėchu ŝo w cyrkwi pšchedpŝiane modlitny wuŝpěwale, wotmė ŝo procession po kerkhowje; najebacž hrube žymne wjedro — kŝheŝcžanŝka luboćž wė džėn wopory pšchinjeŝčž a wučzi pšhecžiwnoščje a zadčewki pšcheminyčž, a kŝheŝcžanŝka luboćž ŝo tu zjewjeŝche. Ĺlacžeŝche tola procession kaž tež modlitny na kerkhowje a pšchi Ĺaŝŝjwecžiŝchym lubym wotemrėtym, zo by ŝkerje lėpje wšchitkim wėczne ŝwėtko ŝwėczžilo. W cyrkwi ŝo ŝwjatocžnoščž ŝkōncži z božim požōhnowanjom. Wo tym porēcža najdoŝtojniŝchi knjez z krotka k woŝadže, podžafowa ŝo za pšhecželne pšchijecžo, wułoži woŝebje tež, zo je ŝem pšchijŝol jako zaŝtupieć kthoroho najdoŝtojniŝchŝoho knjeza biŝkopa a z poŝnomocu wot ŝwjatoho wōtca wuhotowanŝ, zo by ŝwjaty ŝakrament wudželał. Wo tutych ŝłowach domjeđže ŝo zaŝy na ŝaru. Ĺažajtra, pōndželu 7. t. m., wudželeŝche najdoŝtojniŝchi knjez,

hdyž bě přewanu božu mšchu a předomawno měł, swjaty sakrament firmowanja 152 mlodym křesćanam. Pšichi swjatocěnosći běchu pšichotomni nimo tudomneju dweju knězow kanonika Junga a kapłana Hejdušchi ff. propst Vincenc Wielkind z Marijnowo Dola, administrator Lange z Reichenawa a kapłan Schołta ze Žitawy. Wutoru dopołdnja wot 8—12 hodž. wotměwajše so potom pruhowanjo z nabožnistwa w našej šuli, a popołdnju poda so najdosťojnišchi kněz z nowa do Reichenawa, zo by so wo nabožnych wědomosćach tamnišich džězi pšehewědźil. Hdyž Seitendorf wopušćesće, zazwonichu zasy, zwony wuprajachu jomu božemje a k poslednjomu razej hišće jónu wutrobny džak za wschě duchowne dobroty, kotrejž bě wosadnym wopokazał. Hnady a dary Ducha swjatoho pak chcyłe plody, bohate plody njejež we wosadze a pšichinoschowacž k dobromu křesćanstwu žiwjenju. To daj Bóh!

3 cnyho swěta.

Saksa. W naležnosćach Lipsćanskeje banki njeje hišće pšech prawoho pšehlada. Posledni čas so pišče, zo njejsu jenož afcije cyle zhubjene, ale zo tež cži, kotřiž su tam pjenjezy na dani měli, jenož něhdže 65 procentow wróćo dóstanu. Haczrunjež bu tale powěsć z drugeje strony jako njewěrna wozjewjena, drje tola telko wěrně wostanje, zo budže tam wjacy zhubjene, hacž z wopřěda rěkaše.

Němska. Slawny němski wučenc Birchow swjećesće 13. oktobra w Barlinje swój 80lětny narodny džěń w dobrej strowosći. K tutomu swjedženjej běchu nimale wschitke staty wosebitych zapóslancow póslali. Mjez druhimi běše tam tež italski minister ratařstwa Vaccelli, kotryž we łacžanskej rěči jomu zbožopšechča w mjenje swojoho mječcha a kraja wupraji. Tež němski težor pósla jomu pšech ministra wuručowanja dr. Studta zbožopšechča z wosebitym pšismom a dari jomu wulku złotu medailu za wědomosć. Birchow ma jako wučenc wosebje na patologiskim polu swěta sławne mjeno. Tež w politiky je w swojim žiwjenju džělał. Tu pak je sebi mjenje křwalby dobył. Wón je sobu jedyn z tych, kotřiž su kulturne wojowanjo z najwjetšej zafatkojcu wjedli, kaž je tež tutomu cnyłomu hibanju tele mjeno dał. Pšechčiwu wěre je hacž do džěnsnišchoho dnja njepšechčelny wostał.

— We Wrótsławju mějeske ewangelske zwjazk 8. okt. a na scěchowachy dnach swoju hłownu zhromadźiznu. Štož móžesće so wo njedawno wotmětej zhromadźiznje Gustav-Mdolffoho towařstwa w Rólnje prajicž, zo bě mjenujuc pšechčiwu katolikam mjenje njepšechčelna hacž někotražkuli přejdy, to njehodži so wo zhromadźiznje we Wrótsławju na žane wašnyjo pišacž. Nawopak dyrbinu wuznacž, zo je so w hrubych wupadach pšechčiwu katolikam cyle hódnje přjedawšim zhromadźiznam pšichizamka. Posledni rěčnik na njej bě našch znaty krajan, superintendent Maier z Gwiskawy. A hdyž maja słowa tutoho najzafatlišchoho njepšechčela katolskeje cyrkwy wěc krónowacž, móžemy jebi hižo myslić, kať je so tam pšechčiwu nam zathadžało. Móžemy so jenož wjeselicž, zo zhromadźizna sama na to škoržesće, zo ma zwjazk tež mjez lutheriskimi hišće pšehamalo pšichwista, a zo so wosebje zemjanske strony jomu njehadža zblizicž. Tajka hida, jakož je so zasy we Wrótsławju pokazala, zwjazkej z najmjeńšha rozumniske a sprawniske strony njedobudže. Rozumniske lutheriske nowiny, kaž n. pšch. „Kreuzzeitung“ w Barlinje, su to tež pšichi tutej pšichiležnosći zjawnje pokazale.

Awstrijka. Zeniczka dżowka njeboh kronpryncy Rudolfa a joho mandżelsteje Stefanije, nётko wudateje hrabinki Sonhay, archiwójwodka Hilzbjeta Marija, je so z pryncem Otu Windischgrätzkim ślubila. Njemješta je haśle 18 lёт itara, jeje nawoženja 28 lёт. Ślub je mnohich pścheŕwapił, pśchetoz hacźrunjeź je nawoženjowa swójba runoftawna, tak zo móže so tež z najwchśchimi swójbami pśchez prawe żeńtwy zjednoczić, njeśluch a tola do knjeźerśkich domow. Archiwójwodka je hižo dlějši čas wutrobnu pśchihłiność k swojomu nawożeni mёla a fejżor Franc Dózei, kotryź swoju wnucźku jara lubuje, je nётko swoju dowolność k ślubej dał.

— Wólbny do czěskoho krajnoho sejma su nётko nimale hotowe. Licźba hłosow mjez Němcami a Czechami so wjele njepścheměni. Na němŕskej stronie so wosebje pokazuje, zo radikalni pśchecy bóle na licźbje pśchiběraju. Pola Czechow su wosebje we wjeŕnych wotrjesach rataŕscy zapóślancy na mocy dobyli.

Francózka. Statny budget ma tute lётo 85 millionow frankow njenje wunosčka, hacź woczafowachu. Wina na tym je z dźěla, zo buch u dawki na wino, pivo atd. pomjeńŕŕe, z dźěla pať tež, zo, kaž nimale we wŕŕech krajać, hoŕpodaŕŕe wobŕtojnośće czerpja.

— Dźelacźerjo w podkopać w Francózŕkej hotuja so zaŕy jónu k tomu, zo bychu zhromadnje dźelo złoźili. Wothłosowachu mjez jobu po cłym kraju, hacź bychu to 1. novembra czinili, jeli zo jim wŕŕelake žadanja njedopjelnja. Z něhđže 130,000 zjednocźenych dźelacźerj, bё 40,000 za to, wokoło 20,000 napŕŕeczo tomu, zbytkni wzdachu so hłosowanja. Tajke pomŕchitkowne próźdniny su pať w Francózŕkej hižo wjaczy króć hrozyle, a tež tón króć so tohodla praŕŕa, hacź so wunjedn.

Œpaniska ma zaŕy wŕŕelake njemёry. W pŕŕhiŕtawje Gijon w aŕturiskej provincy mёjachu wulki wobthad, pŕŕhi kotrymž bё najwjacy Karliŕtow. Ħdyź bu wobthad wot czjryđny ludźi pŕŕhimany, nastachu pufi, pŕŕhi czimž buch mnozy ranjeni. Ħiŕŕeje hórje bё w Seville, hđžeź bechu ŕtoro wŕŕŕitcy dźelacźerjo dźelo złoźili.

Ruŕŕa pocźina so w nowiŕŕim czasu zaŕy krucźiŕŕo wo wobŕtojnośće w Turkowŕkej a druhich narańŕŕich europskich ŕtatach ŕtaracź. Na ŕhwilu hiŕŕeje złoźowacŕe pŕŕede wŕŕim swoju kёđźbność na Ħhinŕku. Tola je tam z dźěla docpёla, ŕŕtoź chcyŕŕe, dofelź drje Mandźurŕku tola zdźerzi, z dźěla pať drje so jej tež tute bliźŕŕe kraje waźniŕŕe zdawaja dźyli zdalena Ħhinŕŕa. Něka hižo, zo ma Ruŕŕa wotpohladny na Bosniŕku a Ħercegowiŕku, kotrejź drje Ruŕŕŕa njeby dobrowóluje wotŕtupiła, hacźrunjeź jej hiŕŕeje krucze njeŕŕuŕŕatej, ale jenoź pod jeje dohladom ŕtojitej. Zo by Němŕŕa, kaž na nётotrych ŕtronach reka, tele ruŕŕe wotpohladny podpёrała, njeje drje wёrje podobne, dofelź by to tola wopravdźite njepŕŕecźiŕŕwo pŕŕecźiwo Awŕŕiŕŕej bylo. Ruŕŕa ma dźen tež herwał hiŕŕeje pŕŕileźnośće doŕć na druge narańŕŕe kraje jebi prawo cziniec. Tak je njedawno ruŕŕi zapóślanc turkowŕskomu ŕultanej dokladne napominanjo podawkow w Armeniŕkej dla pŕŕepodał, žadajo, zo bychu tamni wosebje dźiwi Kurdomje, kotřiź w Armeniŕkej pŕŕecźiwo kŕŕeŕczanam z nowa zaŕhadźeja, so pokpoŕŕali, a zo bychu so tež njeprawdy a pŕŕeŕczёhanja wŕŕelaticŕ swójbow w ŕtaroserbiŕŕej provincy zanjeŕhale. Ħdyź tež to, ŕŕtoź jebi tu Ruŕŕa žada, bóle ze jebicźnośće, dźyli z luboŕŕe k tamnym kŕŕeŕczanam wuthadźa, je tola ŕhwalbny hódnе, hdyź tam pŕŕecźiwo zjawnym njeprawnośćam turkowŕŕich wyschnoŕczow wuŕtupuje.

Bohharita. Na bohharisko-turkowskich mjezach bu ameriska missionaŭka Miß Glendstone wot rubjeźnikow wotwjedźena. Za jeje wuswodźenje žadaju 12,000 turkowskich puntow, pšez 100,000 hriwnow. Američy zastupjerjo hromadźa z khwatkom tute pienjezy. Rubjeźnicy su pjećza mjez tym na turkowsku krajinu pšechchli. Turkowske knježeŕstwo paŕ njewěri sebi ničžo pšhecziwo nim činić, doleŕž su hrozili, zo hewaŕ missionaŭku zamorduja.

China. Kejžor je postajił, zo ma so europskim mócuarstwam wučinjeny pienjez za jim nastatu škodu 450,000 Taels płaćić. Tola stoji to haŕle na papjerje a prascha so, taŕ derje a kšęŕse to potom z płaczenjom pónđže. Dale je kejžor dwaj wufazaj wudał, po kotrymajž maja so njez zastojnikami a wójskom wschelaŕe reformy zawješč, kotrež bychu Chinsku bóle k poměram w europskich krajach zbližiŕe. Tola wufazadž a potom wuwješč je wosebje w Chinŕkej dwoje.

Africa. 11. oktobra ŕtej so dwě lěče minyłoj, zo je so Transwaalska wójna započžala, a jendźelske wójsko njeje tam džensa wjele dale, jakož pšchi započžatku wójny. Raŕ hubjenje so jim tam wjeđže a taŕ jara maja so wosebje zběkša w swojich samŕnych provincach boječ, je z toho widžecz, zo je Lord Kitchener cyŕle město a provinci Kapstadt pod wójnŕke prawo stajił. Z tym drje tam dōstanje wjacj mocy, ale na druhej stronje budža wobhydlerjo pšchecy čžejo potřechemi a z tym lōže nuczeni, zo so zběhnu a z Burami zjednocž. Lord Kitchener spytuje nětko po woli swojoho knježeŕstwa pšchimiŕnikow Burow pšez dale a surowiŕke pšchecžehanjō zatraŕchicž. Storo wŕščednjc ŕtawa so, zo tu abo tam taŕ mjenowaných zběžkarjow zatšelecž, haj tež wobwěščecz abo do čžežkoho jastwa zašjudžicž dawa. Pšchi tom njejsu zašjudženi husto wopravdžicž zběžkarjo, ale ŕtawy tola samostatneho burŕkoho ludu. Wójnŕkoho wuŕpěcha tež ŕendželčzenjo dale nimaju. General Botha, kotrohož chychu taž něhdy Kronju w Natalŕkej popadnyč, je jim twochnył. Haj nowiŕke nowinki praja, zo je z nimi wojował a jim wulkeje škody naćinił. Wjednika Schōpersa su drje popadli, ale njeje to jara ŕlawny ŕtuf. Schōpers bē mjenujc čžežko ŕthorjeł, taž zo njemōžeske swojomu wotdželenju ŕčžehowacž. Dyrhjeŕke na wojamocženym kuble ležo wostacž a tam joho ŕendželčzenjo nadeńđechu.

Amerika. Nowy přäsident Roosevelt je pošelŕtvo na swój lud wudał, w kotrymž nowe zaŕonje pšhecziwo mócnym a husto ŕchłōdnym industrialnym zjednocženŕstwam, taŕ mjenowanym „trustam“, pšchizjewja, so dale pšhecziwo tomu wupraja, zo by pšchecy wjacj a wjacj cychch do kraja čžahalo, a žada, zo by so ličžba wójnŕkich lōđži kšętro powjetšchila. Přäsident chce, zo bychu Zjednocžene ŕtaty na morju nimo ŕendželskeje ŕylniŕke byŕe, hacž žadyn europski kraj.

— Na Filipinach Amerikanowje pšchecy hiŕchže mēra nimaju. Posledni čžas nadpadowachu Filipinowje wjacj krōč ameriske wójsko. Američy wojacy a zastojnicy wschaf tam tež za tym zaŕhadžuja, zo sebi njemōža lubošče dobyč.

— We Venezuelskim pšchistawje Caracas buchj někotŕi němŕcy lōđžnicj wot tamnych wobhydleri a policistow njesprawuje pšchamani. Žwisuje drje to z tym, zo su pomŕchitkowne wobŕtojnoŕče we Venezuela kšętro njewějte. Zohŕomyŕlnje pšhecziwo Kolumbiji započžata wójna po ždacju — měŕtoho nježhoniŕč — za Venezuelu nježbožownje dopaduje, a tohodla nastate njemēry tež přäsidenta a cyŕle knježeŕŕtvo zacžerja.

Wschelczizny.

* (Nowa khoroscż.) Sudnik: „Czohodla na moje prěnje zawołanjo pšchistupil njesjeće?“ — Swědk: „Sa hym we wuschomaj bolenjo mēl, tohodla ja nětk wschitko kusť pozdżiŕcho kyschu.“

* (Z kasarmy.) Leutenant: „Mōže traŕch mi jednu z was prajieć, czohodla wojať, hdyž strowi, czapku abo helm sebi njescehnuje, ale ruku ł nim złoži? Na, Witka, wěsće ſnadź wy to?“ — Witka: „Zo do arreſta njepšchińdže.“

* (Dobry namjet.) Sudnik: „Wy ſceje dundanja dla na ſydom dnjom zajecza wotſudżeny.“ — Dundat: „Ach, hnadny knjeź ſudniko, dajće mi radſcho trochu lěpſhe jeſeć a za to mje něſchto dnjom dleje ſadźće.“

* (Ze ſchpitala.) Lěkar praſcha ſo khoroho, kotromuž je półur na ſpanjo zapiſał: „Na, Michale, mōžeſch nětk lěpje ſpacź?“ — Khorý: „Ty kłódka dobrotu, ſpacź drje bych mohł, ale kōždy tróć, runje hdyž drěmacz poczinam, mje ſłuſownik wubudži, zo bych ſparny półur wzał.“

* (W forczmje.) Hóſeć (chce płacźić): „Sa mam karancźk piwa a pjecź caltow.“ — Korchmar: „Sa wam njemōžu won dacź . . . Wěće ſchto, zjeće hiſchje pjatnace caltow, potom runje wucżini hriwnu.“

* Knjeź wuczeť chce dźěćom rozjaſnić, ſchto je prawo a njeprawo. Tohodla ſo małoho Pětrka praſcha: „Schto je njeprawe?“ — Pětrk mjelczi. — „Sa czi to trochu rozjaſnju. Poſthaj: Hdy by Michalk, kiž pſchi tebi ſedži, wot ſwojeje maczerje ſibku tyłanca dóſtať, a ty by jomu tu ſibku wzał, ſchto by ty potom cżiniť?“ — „Kheće zjeť“, wotmołwi Pětrk.

* Schto je njeprawo, a tola njeje žadny hrěć? — Wotmołwjenjo: Hdyž z prawej nohu do lěweje ſchfórnje zajědžeſch.

* (Swěrný ſtražnik.) Jan: „Motſo, ł cżomu je tale deſtowana bndka w njeżim fale?“ — Motſ: „Z nó, tam ſtražnik nntſka ſpi, hdyž w nocy kať ſtražuje.“

* (Njemōže zhonić.) Pſcheczelny knjeź małoho hólcźka zetka a běſche radu zhoniť, kať rěka. Knjeź: „Na, hólcźko, czeji ſy?“ — „Manowy.“ — „A kať twój nau rěka?“ — „Łón rěka, kaź ja.“ — „Mó, kať dha tebe ł wobjedu wołaja? Mjeno tola maſch.“ — „Ło mje nihtó njewoła, to ja tať pšchińdu.“

Naležnoſće naſoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 611. Jan Wjenka, stud. theol. w Prazy, 612. Marija Rjelkowa z Konjec, 613. Mikławſ Bětku z Nowoſlie.

Za cyrkej a ſtaciójny w Lubiju: N. N. přez k. P. Romualda 9 hr. 85 pj., dwě njemjen. z Panće 3 hr., k čeſei ſwj. Antonia 1 hr.

Za wusadnych w Birma: Přez k. P. Romualda w kłóſtrje 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyſhinje.

Dotal w naſej redakciji nawdate 7621 hr. 20 pj. Dale darichu: Słuſowni na ſunowskim dworje za krasny kermuſkowy vers 3 hr. 10 pj. Radwoſka Płatowa Komisija: Drježdžanska kmótra wopytaſi naſu komisiju 1 hr., wowčerjo w herbskej grychće 60 pj. + 10 pj., knjeni Kralowa 50 pj. — hromadže 2 hr. 20 pj. Молоканы: Na Bartec-Kubańkec kwasu horſtka ſćedriwych wóteńskich kwasarjow a kwasafkow nawda 11 hr. 78 pj. + 22 pj. (dorunajey), — NB! Tež w poſlednim čisle kwitowanej 2 hr. (Přećel z Delan 1 hr. a woporniwa duſa w naſim trifoliu 1 hr.) beſtej wot Молоканы.

Zapať Bóh wſěm dobročerjam!

Čiſtić Smolerjec knihićiſchcećnje w Maćiččnym domje w Budyſchinje.

Katholfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 43.

26. oktobra 1901.

Lětnik 39.

Bamžowſki jubilej swjatoho wótcy Leona XIII. jo pšćihotuje.

Wšchity catholske kšćesćenjo cyłoho swěta z najwjetšej česćownosću k swjatomu wótcy w Romje, k bamžej spohladuja. We nim česćaja naměstnika Chrystusowoho na zemi, kotryž ma štut boži na zemi, swjatu cyrkej Chrystusowu, tudy wjesć.

Raž je Chrystus japoschtolej Pětrej prajił: „Paš moje jehnjata, paš moje wowcy“, a jomu z tym pašenje, nawjedowanjo wšchitkich wěrimych pšcepodał, taž je tute powołanjo na wšchitkich nastupnikow na swjatoho Pětrowym stole w Romje pšesćhlo. W kóždym bamžu catholikowje spóznać waja a česćaja toho, kotromuž Zbóžnik pšec zas z nowa poručaja: „Paš moje jehnjata, paš moje wowcy!“

Wjez wšchitkimi 257 bamžami abo naměstnikami Chrystusowymi na zemi, kotřiž su po swjatym Pětrej na joho biskopskim stole w Romje sedźeli, je hač dotal jedyn jenicžki „lěta swjatoho Pětra“ došćahnył a pšecroczył, mjenujcy bamž Pius IX. Tónle wulki bamž bu 16. junija 1846 za bamža wuzwoleny a je hač do swojeje smjerće 7. februara 1878, potajkim pšec 31 lět dolho najwšchšće došćojnstwo na swěće zašćawał. W lěće 1871 je cyły catholfski swět swjedžen 25lětnoho bamžowšćeho jubileja Piusa IX. smjerć.

Něćžišći swjaty wótc, sławnje knježacy bamž Leo XIII., bu 20. februara 1878 za bamža wuzwoleny; potajkim 20. februara 1902 šćyria-

dwacete lëto swojoho knježenja dofonja a pjećadwacete lëto bamžowstwa nastupi. Zahe na to mysla, faš bychu tajki murjadny swjedžen zdobnje swjeczili. W Stalskej je so wosebity wubjerš tworil, kiž chce swjedžen pschihotowacž.

Nětko je tónle komitet za swjedžen 25lëtnoho bamžowstwa Leona XIII. swoj program wozjewil. Najžadnišči móže a dyrbi so tajki jubilej mjenowacž, pschetož z časa swjatoho Bětra je hač dotal jeno jedyn jenicžki jón swjeczil, mjenujcy 1871 bamž Pius IX. Tohodla tež centralny komitet w Stalskej so nadžija, zo joho namołwjenje w cyłym swěće katoliškojo radošnje powitaja. Namołwjenje schesčore namjety wopšchija.

1. Pucžowanjo do Roma. Swjaty wóte je miłosćiwje do toho zwolił, zo chce š swjatocžnomu wopominanju zastupa do 25. lëta swojoho bamžowstwa w měsacach měrcn, haprjlu a meji pobožne čzahi a deputacije wschittich diöcesow cyloho swěta swjatocžnje pschijimacž. Stalske železnicy za tute čzahi tesame wulke wolóženja posćicžaja, faž w jubilejskim lěče 1900. Wschitte dalshe wuprawy dia domjezenja pobožnych čzahow poba mjezynarodny komitet w Bologni (hrabja Anaderni).

2. Duchowne pobožne pucžowanjo a jubilejski dar. Wschitey katoliškojo, kotřiž njemóža sami do Roma pucžowacž, zo bychu swjatomu wótecy hołdowali, su prošeni, zo bychu pucžowanjo duchownje sobu dofonjeli, wosebje z nntnymi modlitwami za bamža a cyrkej. Dale maja z pjenježnymi abo druhimi darami, kotrež pucžowarjam do Roma sobu dadža, na hołdowanšich swjatocžnosćach so sobu wobdželič.

3. Biskopske ordinariaty su naležnje prošene, zo bychu modlitwu Oremus pro Pontifice nostro Leone („Modlmy so za našeho bamža Leona“) do wschědných modlitwow pschijeli.

4. Dale so prošy, zo by we wschittich wosadach cyloho swěta so pjenježkowj šklad za swjatoho wótea wotměwał. Zo by kóždy, tež najšhudschi, so pschi tym wosebitym škutku lubošče š wulcy čšecžency wosobje naměštnika Šhrystujowoho wobdželič mohł, ma to pjenježkowj šklad byč, pschi kotrymž pschinofšt jenotliwoho ma jeno 5 abo 10 pjenježkow wucžinič.

5. Čžestny dar: žłota tiara. We wschěch diöcesach njech so hromadži na čžestny dar za swjatoho wótea, na žłotu z drohimi kamjenjemi pschenu tiaru (šjoju bamžowu krónu). Dale tiara, swjate znamjo bamžowstwa, ma swjatomu wótecy na pschědwjećžoru jubilejnowo dnja joho krónowanja hłowny komitet swjatocžnje pschepodacž.

6. Dekoracije. Swjaty wóte je tež komitetej miłosćiwje požnomóc dal, zo šmě tym wosobam w kóždej diöcesy, kotrež su wo tu naležnosć wosebite zašlužby sebi dobyłe a za kotrež to diöcesanški biskop za dobre špóznaaje, wěstu ličšbu zašlužbných šchizow a zašlužbných medailow „benemerenti“ („derjezašlužbnym“) wobdželič, tež šmě z kóždeje diöcesy kardinalaj štatnomu sekretarej

jenoho kandidata za bamžowy zašlužbny kšicij Pro Ecclesia et Pontifice namjetowacj.

Cirkular je podpisał hrabja San Aquaderni w Bologni.

Mohło napadne byc, zo hižo nětkle, hdyž bamž hišćeje 24. lěto swojoho knježenja dofonjał njeje, so na swjeczenje dofonjanych 25 lět pšichotuja. Tola dyrbi so na to spominacj, zo tajki cyle wurjadny a najjadnisi swjedžen mnohe pšichoty žada. Mjech wschitey katholicjo so pilnje modla, zo chcył Bóh lubowanomu swjatomu wótcy wažny džek doczakać dacy a jomu we wjedženju cykcy cyrkwy wjele wjesela a mnohe pokojenje wobradžicj.

Katholicfki kral pola čornuchow w Africh.

Kaž „Missiony“ powědaja, mamy nětko tež pola čornuchow (negrow) katholicfcho krala. W kralestwy Quitscha bu jako kral wot wobydleństwa a wječchow jenohłójnje wuzwoleny dotalny katholicfki katecheta Samuel Ossi Oskolo w Aguleri. Samy, kaž so z krótka mjenuje, běše předy 7 lět protestantfki ewangelista, a jako tajki najbóršchi napschecznik katholicfke cyrkwy. Tola štuftowanjo katholicfch mišionarow a sotrow, wosebje jich wustawy mikošcy: špitale, ašyle wučerjny a khowatny za male džecy, khorownje za wustadnych, kšeseczanske šydlišceža za wustwobodžonych čornych njewólnikow, činjachu na njoho tajki začyšcež, zo so jomu wocy wotewrištej. Spóznacjo pšichwjedže joho šfónecny k pšechstupej do katholicfke cyrkwy. Z nim šcizniču tufamu krocjel tež protestantfki diakon Ephrem a ewangelistowje Jakub, Karl a druhi Samuel. Wot toho časa štuftowaleše Samy jako katecheta w Mubi a Aguleri z najwjetšcy pilnoscy. Hdyž měšeske uč pšched někotrym časom w Quitscha so nowy kral wuzwolicj, bu Samy wot swojich krajanow jako kandidat postajeny. Hacy runjež jomu z protestantfke strony jara napschecjo štuftowachu, bu wón tola wuzwoleny a wot jendželške wyschnoscy, kotraž ma šchitakfke knještwo, wobkrcženy. Zoho přeni akt knježenja wobštojeske we tom, zo swojomu spowědnicy P. Woglery tak mjenowany kralowfki kandidol pšchepoda. Bě to z pohanskimi znamjenjemi pšcheny wudypany krcž drjewa, kotryž su přjedawšchi kralowje pola šudnistwow a wotsudženjow k smjerecy a druhich barbariskich kšostanjow trjebali. Druhi akt bě, zo bu wyske tróna rjana, jomu wot japoschtokfcho přáfekta darjena boža martra postajena, zo bychu so, kaž wón sam pšichstaji, pohanj, protestantowje a katholicowje uč pšched swjatym znamjenjom wumóženja poklonili. Tšecje joho postajenje w tom wobsta, zo wón w blizkocyž residency ze swojoho wobšedženištwu rjanu ležomnoscy mišionaram za twar cyrkwy a wučerjow dari. Tón twar je so hižo započal. Mjez tym budža te 60—80 džecy a druzi młodži ludžo kšeseczansk wučbu a rozwučenja w joho wobydlenjach dóstawacj, a to pod joho kralowfkim wobšedžbowanjom. Swjaty wóte bu pšchcy tele powěšcy tak zwjeseleny, zo hnydom tomule kralcy čornuchow wosebje a krasnje zašchlečene swjeczjo Maczerje Božcy pšchipošla, mjez tym zo japoschtokfki přáfekt propagandy 20,000 lirow pšchepoda. Mašpomnjene kraleštwo leži w delnim džele rěki Niger a tworí samotnu japoschtokfku přáfekturu.

Kr.

3 Luzich a Sakskeje.

3 Budziszczina. Tudomne katoliſkie towaſtſtwo żóńſkich męſieſche minjenu njeżdżelu ſwoj 16. żałóżeńſki ſwjedżeń w katoliſkiej towaſzczni. Zhromadżizna bęſche derje wopytana; mjeż hoſeżemi bęchu kſ. dióceſańſki adminiſtrator kapitulár Zuſeżanſki, kapłan Nowak, tachantſki předač Scheweczik a katecheta Winger. Njeż ſcholaſtiſtus Skala zhromadżenych hoſeżi a ſobuſtawych powita a na to ſpominaſche, ſak towaſtſtwo mjeż druhim też ſobu dżela na nadawku kſcheſeżanſtwa: żóńſkiej doſtojnoſeż, kotruż wona w poſhanſtwje a też w židowſtwje njemęjeſche, zaſ wróćeż. Nic nowe njekſheſeżanſke poſpyty žonu mużej porunu ſeżinić, maja ſo za prawe męć, ale to, ſchtoż kſheſeżanſtwa wueżi a doſpęć pyta. — Rozprawu wo towaſtſtwje poda w mjenje piſchedſtojićeżki, knjenje niſcherjowej Schmidtoweje, knjeni piſchecupcowa Koplanſcyna. Z rozprawych žhonićmych, zo ma towaſtſtwo w tu kſhwilu 124 ſobuſtawow; 4 ſobuſtawych ſu w minjenym lęće wumręće. Wo ſkuttowanju towaſtſtwa móżemy tole zdželić: Wóbla wobradżenia za 60 kſhudych, wo kotrymż je „Katholſki Poſol“ w ſwojim czaſu powędał, je towaſtſtwo w bęhu lęta wudało za kſlęb za kſhudych 247 hr. 95 pj., porjadnych męſacżnych podpjerow za kſhudych 144 hr., murjadnych podpjerow 169 hr. 80 pj. a piſchjnojſka za woczehnjenje jeneje ſyroty 25 hr., wſcho hromadże 586 hr. 75 pj. — Dalſchi ſwjedżeń wobſtojeſche ze wſchelatićy ſpęwow a piſchednoſchcow. Poprawom bęſche wjeťſchi kruč, operetta, piſchihotowana a też nawutnjena. Zola krótko piſched ſwjedżenjom bę kłownych hrajeť ſchorjeť; tuż dyrbejeſche ta węc ſo wotſtoręćeż a kſhwatnje ſo druhi ſprogramm zeſtajeć. Myſlinje ſebi, zo ſu piſchitomni ſo dobroćeżnje z tym ſpokojili, ſchtoż je ſo jinim poſtićeżilo. — Za wobradżenjo ſo, każ kóžde lęto, ſkladowaſche, a nawda ſo 126 hr.

23 Scherachowje minjenu pónódzelu tamniŝci haŋtsi juđniŝ, knjez juđniŝi radziejeł Dózeł Weidler, rođzeny z Khróŝczic, ze swojej knjenju mandziełskej rođzenej Reiniŝhec ze Scherachowa ŝleborny mandziełŝŝi jubilej ŝwjeczecyche. Čzeŝčenomu knjezej teŝ tudy wutrobnyje zboŝo piŝejemny.

3 Mochucza. Wot něšto lět sem jo nazymu stajnje tež zapiski sakskich bohosłowcow, kotřiž w Mochuczu studuja, do Pošola seže. Mjez tym hač běchmy jich tu loni 7 bohosłowcow z Łužicy a herbskich kraju, smój tu lětsa jenož hišće dwaj, dolež druzi su so pak do Greiburga w Breisgauje, pak do Wrótsławja podali, zo bychu tam swoje študije dofončili. — Džen 15. oktobra započa so našy semester zasy z exercicijemi, kotrež hač do 20. oktobra trajaču, a njedźelu na swjebdenju spodźiwneje macerje wudželeske našy tnjež biskop dr. Brüel swjate swjećizny. Na božej mischi dóstachmy wschity swjate woprawjenje z rufi našchoho wylchichoho měchnika. Mochuczaniski seminar ma lětsa 48 šhowancow, mjez nimi dwaj ze Saksteje: w III. lětniku akolyth Jakub Żur z Rjebylečcic a w II. lětniku Max Schulz z Drježdźan.

3 chłoho swéta.

Saskia. Seju Majestosci kral a kralowa posjedzetaj 29. oktobra na nchdze tsi njedzele do Sibyllenorta. Kral chce tam na swojich kublach na hoitwu khodzic.

— W Łipŝku motniewachu sobotu tydźenja zhromadźiznu pŝhecziwo duellam. Viczba wopytarjow drje njebŝ wulka, tola bŝchu tam nahladni muŝowje ze wschŝch ŝtron Rŝmskeje a ze wschŝch powołanjoj. Wŝchedyda zhromadźizny

— W Frankfurcie bu nowa akademija za socialne a pschekupske wědomosće w pschitomosći dwuju pruskeju ministrow wotewrjena.

— We Wiesbadenje zemřetý twarstwi mischt Sonntag je nimale swoje cyle zamoženjo, wokoło milliona hrjwnow wučinjace, towarstwu swj. Bonifacia zawostajil. Poł milliona dyrbi so naložić k twarej noweje cyrkwy w Berlinje, tola jenož k twarjenju, městno ma so za druge pjenježy kupić. Druhe pjenježy móže towarstwo po swojim spodobanju rozdělić.

Awstrija. Sejm bu wotewrjeny. W dokladnej řeči ministerpräsident Körber wotpohladu knježerstwa rozložowasche, wosebje zapobłancow k tomu namołwjejo, zo bychu njedźiwajcy na narodne pschekory hospodařće lěpsche za kraj spěchowali. Hnydom w přenich posědženjach bě tež řeč wo nowych němstkich pschedmjetach za pschichodne cla. Wězo běchu mnozy z němstimi pschedmjetami njeposojni, dofelž džen chce Rakuska rad žito do Němskeje wuwožowaež. Tež šhtož pschedsyda Körber wo tom řečesche, ždasche so mało pscheczelne pschecziwo Němskej, a najšce liberalne nowiny, kotrež tak jara pschecziwo clam zathadžeja, so nad joho řeču wjeselachu. Tola njetriebamy so joho słowow pschegara bojeć. Brajesche mjenujcy, zo njeby rakuske knježerstwo čerpieć mohło, zo by kraj šchodowany był. Tola je jayne, zo njemóžesche hinaf řečecć, a móžemy so z dobrym prawom nadžijecć, zo budža so z Rakuskej nowe pschekupske zwjazki wnjednacć hodžecć, byrnjež tež Němska pschi swojich ratarškich clach zwořata. Z cyla móžemy tu hnydom pschistajecć, zo je z najmjenscha dotal němste knježerstwo njedźiwajo na wšchu harn krucje za powyšcenc cla štalo a to pokaza so tež pschi wuradžowanjach zwjazkoweje rady.

— Hibanjo „Přeč wot Roma“ we wšchelakich krajach awstriskojo kežorstwa je ewangelski zwjazk na hłownej zhromadžiznje we Wrótsławju „čisće nabožne“ mjenował. Wšchitke řeče pak, kotrež so wo tej wěcy tam mějachu, do słowow wutlincowachu: „Dawajecě, hromadžecě wasche němste hrjwny za naš, hewať cyle hibanjo so w pěšku rozběhnje.“ Wo nabožnym zahorjenju za ewangelsku wěru je w Rakuskej jara mało widžecć. To wobšwědča wosebje čzi fami, kotřiž wotpaduja a z katolskeje cyrkwy wustupuja. To su nimale wšchity ludžo, kotřiž su wšchomu nabožnomu žiwjenju dawno wotemřeli. Šdy bychu so wot tutych wotpadnjenych počale pschinosčki za cyrkwinke naležnosće žadacć, bychu bórzy zas so wot hibanja wotwobrocjeć počeli. Ženiczcy štajne šchcžuwanjo hłownych wjednikow cyloho hibanja, Schönerera, Wolfa a t. d., kotřiž wšcho kšchesczanke hanja a wšměšheja, a bohate pjenježne podpjeru z Němskeje hibanjo džerža a žiwja.

Rom. Swj. Wótc pschija bayerskeho princy Ruprechta z wulkeje čšcězu, něhdže poł hodžiny so z nim rozmołwjejo. Princ wopyta potom tež štatnoho sekretara kardinála Rampolu a bu potom wot njoho zasy w joho wobhydlenju wopytany. — Snadna šchorowatošč swj. Wótcy bě so bórzy zasy dała, hdyž bě lěkať jomu wjetšchoho měra a wjacu wotpočinka napoložil.

Francóžka. Žańdženu wutoru je sejm zestupil. Džela změje hnydom wot započatka došč z naležnosću džělaczerjow w podtopkach, kotřiž chcedža swoje džělo zložić. Sprawnce winy po prawym džělaczerjo k tomu nimaju, ale bóle je šchcžuwanjo socialnych demotratow, kotřiž jich zawjeduja. Knježerstwo, kotrež je pschecziwo socialnym demotratam pschegara pscheczelne, chce tola šlónčnje raznišcho pschecziwo nim wustupowaež. Hižo je wšchitko postajene, tak maja so wšchelake wotdžěle wojakow na wšchelake distriktu rozdělić, jeli bychu džělaczerjo zběž započeli, šhtož je loško móžno.

Sendželska ma tajnu nuzu se svojimi wojakami. Njedofahaju jej na žadnj bof. Afrika chce pschecy wjacu nowych wuruczenych wojakow mječ a pschi wschēm prócowanju móžesche knježestwo lědom 3000 wuruczenych jězdnych zwjesč, kotrychž by tam mohło pślacz. Wnozy z wojakow šluža tež jenož jara njerady a štorža na to, zo so jim pschlubjena mzda hnjto na mječacy dotho njeplaczi. Z jenožo wojetřskoho lěhwa běšche njedawno z 200 tam wurucžowanych wojakow 50 cšello a njejsu jich zašy dofahnyli. Na druhim měštnje našta mjez dwěmaj njepscheczelnymaj regimentomaj wopravdžita bitwa. Wschecy nimaju často doječ mocy, zo bychu wojakow k poslušchnosći pohnulli a tuž dyrba z nimi jednacz. Kral je jara njepokojom, zo so wójna w Africy tak dotho cžehnje. Miništerpřäsident Salisburj dyrbesche so na kralowj rozkaz z khwatkom z lětnjoho wotpoczinka wróćicz, zo by z ministrami wo nowych šrědkach k dołónčenju wójny wuradžował. Špac budža pschi tutych wobšojnosčach nowe šrědky k rucy, so jara prascha.

— Generalej Bullerej běchu psched krótkim kommando nad armeekorps pschepodali. Wórzny na to hordy muž jara khrobli a sebje khwalacu rěč džeržesche. Na to je so jomu kommando hnydom zas wzało. Rimale wschitcy su z tym pschezjene a mjenja, zo Buller, kiž tak njerozomne rěče wjedže a kiž so w Natalu wosebje khmany wopokazał njeje, tež za tajku wážnu šlužbu so njehodži.

Ruska w svojich asiatischich provincach, kotrež su afghaniškim mjezam blizko, wójška hromadži. Zda so potajsim, zo so w Afghaniškej wschitko tak mčrnje njedofanja, kaž to nowy emir tam wozjewja. Za Sendželsku bychu tam mohle hrozne wobčeznosče nastacz.

Serbijska. Štupšchtina, ludowy sejm, bu wot krala Alexandra njedželu wotewrjeny. Zhromadžiznje bu tež z dobom nowy zakladny zacoń za knježenjo pschedpołożeny, na kotryž kral w pschitomnosći kraloweje a najnahladnijich štatnych a cyrkwinšich zasojnikow pschisahu zložil.

Turlowska. Němški princ Udalbert, kotryž z kóđu Konstantinopel wopyta, bu wot sultana pschijaty a stawachu so jomu mnohe počesčowanja.

— Straschny mór so pschecy zašy w Konstantinoplu pokazuje. Dofelž je tam zašy něšto wosobow na tule štraschnu khorosč zemřelo, je Italska a Bolharska za wscho, šchož wot tam pschitkadža, kwarantaenu postajila, a druge knježestwa drje budža jimaj w tom sežehowacz.

Chinska. Wišche so, zo Chinska a Ruska z nowa wo Mandžursku jednatej. Japanska pak je wuprajila, zo njeby dowoliła, hdy by Ruska pschewulkeje mocy w tamnišich narašichich frajinach dobyla. Tak bychu so tam z nowa mohle nčajze njeměry wuplěč.

Afrika. Sendželeženjo tež posledni čas njejsu na bitwischczach wjetřchoho wuspěcha měli. Někotrych popadnjenych nawjednikow Burrow su na čas žiwjenja z Afriki wupokazali, ale z tym je mało dobyte. Pschecy bóle so pokazuje, kak surowe hubjenstwo knježi w tamnych lěhwach, hdyž jate žónske a džěči Burrow pschebymaju. Wobydlenja su jim Sendželeženjo špalili, pola šapuščili a jich zaštaraczeryju do wójny zahnali, sami pak nimaju šrědkow, zo bychu jich zežiwili. Přičez 100,000 tajkich njezbožownych štworjenjow je w tchle lěhwach a nimaju drašty k woblekanju, cyroby k zežiwjenju a lékařstwu pschecžiwu khorosčam. Wschědnje jich tam wjele w najwjetřim hubjenstwuje mřeje.

Amerika. W měsce Chicago dobychu so padušci do tamnoho pósta a wurubichu tam za 76,000 dollarow listnych znamkow. Z cyła dyrbja w tamnym měsce padušci a rubježnicy žaloſnje tħróbli bycz.

Wšcheczižny.

* (Tež bjesada.) Ĥandrij Motša zetka, kiž fruwu z města czěri. „Ma, šy na wířach pobyl a fruwu kupil?“ — Motš: „Ach ně, to je našcha Wlóska. Za wšchal běch do města na sudniřtvo požadany, a zo dołhi pucž sam njebych trjebał hieč, moja žona mčnjese, zo bych sebi našchu Wlósu sobu wzał, zo bych tola duch po pucžu kufł bjesady mčl.“

* (Z našchoho czasa.) Lěkar w swojej jřtwi fe tħoromu: „Schto wy prajieč, tři dny a tři nočy za sobu řeč bjez pšchetorħnjjenja džělacž dyrbjať?! To džěu je wulka řchmda wařchoho džěłodawarja pšchecžiwu řħořtanřskomu zakonje! Tajte něřchto řo džěmřniřci džěř wot niřoho wjac řadacz nima. To dyrbi řo wařch džěłodawar wobřkoržicž!“ — Řħory (cyle zařtróženy): „Za džěm řym řam principal (řnjež)!“ — Lěkar: „Ach tak — wy řeč jen o principal — to je něřchto druħe!“

* (Ze řudniřtwa.) Přařident řajnoho řuda wuřud wuložuju: „Ma zamořnu wobřkorženoho, zo je wopity byl, řo džěwacz njemóžese, dofelž wón tak pjaný byl njeje, řaž to řačoň řada!“

* (Řřchecy rozpjěřcheny.) Řnjež profesor bě pola bohatoho pšchecupca na řwas pšcheprořcheny. Ma řóncu hořčiny čce nřlodymaj mandžěřřimaj řlawu wunječž, řařlepa wo řchřleńczřu, ale rozpjěřcheny řaž wěcznje zawoła: „Řincžniko, řlacžicž!“

* (Wopaki zřozemřla.) Řnjeni ř swojej noweř řkuřownej: „Řejna, mojomu muřej je řubjenje — řořož jomu wjecřor bleřchu do řořa!“ — Řejna: „Čžerwjene abo běře wino?“

Naležnosće našoho towarřstwa.

Sobustawy na řěto 1901: kk. 614. Ĥandrij Kórjenk z Ĥhróřěie, 615. Jan Šhäfer ze Zdžerje, 616. řarař P. Malachias Stingel w klóřtrje Oseku, 617. Michał Žur, řarař w Ligoće Turowskej w řlezynskej.

Sobustawy na řěto 1900: k. 845. Jan Šhäfer ze Zdžerje.

Za nowy Maćičny dom w Budyřinje.

Dotal w našeř redakciji nawdate 7638 řr. 50 pj. Dale darichu: Молоканы: (87,85 řr.) W Bělčecach řónu zasy pobychmy 1 řr. 85 pj. — na wopyće 2 řr. + 1 řr. 30 pj. (= 5,15 řr.) Radwořska řlatowa Komisija: Zasakla duřa řlubi toľeř, dari pak 1 řr., wowčerjo w řerbskej grychěe 65 pj., Ĥakub a Ĥańřka přřřladowařtaj 20 pj., wowčerjo pola Domanje 90 pj. (= 2,75 řr.) Zdžerjanska řučłana Komisija: Ĥrařachmoř z třěcim Němcom 80 pj.

Zapłac Bóħ wřěm dobročerjam!

Rr. Dd. Confratribus

exercitia spiritualia Budissae a 11. usque ad 15. Novembris peragenda in memoriam redigo. Rr. Dominos exercitiis interesse volentes, qui nondum nomen dederunt, rogo, ut brevi me certiores faciant.

J. Skala.

Čřřřčř Šmolerjec řniřicřřřčřčřěřnje w Maćicžnym domje w Budyřinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj

Sudowny časopis.

wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 44.

2. novembra 1901.

Lětnik 39.

Kěrluš na božej mši za wotemrětych.

1.

O dzeń hněwa, kotryž spali
Swět a bědu na njón zwali.
Wěšćerjo su wěstosć dali.

2.

Hdyž Bóh, kotryž wšitkich ludźi
Jeno po sprawnosći sudži,
Přińdže: kajki strach to zbudži!

3.

Truba trubjo wšitkich zwoła,
Wšitkich zhromadzi z jich rowa
Wokoľ božoh' sudnoh' stoła.

4.

Swět so džiwa, smjerć nic mjenje,
Hdyž so čłowjek z rowa zběhnje,
Zo by słyšaľ wusudženje.

5.

Knihi budža wotewrjane,
Hdžež je wšitko zapisane,
Štož b'dže sprawnje rozsudzane.

6.

Na sudniskim trónje sedžo
Budže Khrystus, wšitko wjedžo,
Sprawnje sudzić, złośće wječo.

7.

Što pak hrěšnik tehdom praji,
Koho nam'ka, kiž joh' haji?
Sprawny lědma strach swój staji.

8.

Kralo w wěčnej majestosći,
Sudž po swojej luboznosći,
Nic po našej hrěšniwosći!

9.

Zbóžnik mój njech wopomina,
Zo sym joho smjerće wina:
Njestorč mje do wěčnoh' sćina!

10.

Pytał sy mje přepinany,
Wumohl sy mje křižowany:
Njech mje zhoja twoje rany!

11.

Sprawny Božo, dyrbiš khostać,
Daj pak, zo mohł nětko dostać
Smilnosć a we sudže wobstać!

12.

Božo, stonam wobskorženy,
Čerwjenju so wohańbjeny:
Prošacom' budž přikhileny!

13.

Marju smilnje wotwjazawši,
Złóštnika tež wusłyšawši,
Smil so, hrěch mój wotewzawši!

14.

Paćeř mój drje njeje hódny,
Tola sćin, zo za mnu hlódny
Helski woheń njej' mi škódny!

15.

K wowcam smilnje mje tež posćel,
Wot złych kózłow pak mje wotdžěl,
Na prawicy daj mi podžěl!

16.

Dobri budža wozboženi,
Zli do hele zastorčeni,
Puśc mje tam, hdžež budža přeni!

17.

Prošu horco w ponižnosći,
W rozkaću a w želniwosći:
Smjeré daj zbóžnu we lubosći!

18.

Sylzow połny dzeń to budže,
Hdyž b'dže ćłowjek stać we sudže,
Złósćow winowany kruće.

19.

Přelutuj joh', Božo, swěru!
Jězu, smilny nad' wšu měru,
Zbóžnosć daj jom' w wěčnym měru. Amen.

Po łacanskim přeložil Jurij Libš.

Dzeń 21. wulkoho różka 1901.

Swjate woprawjenje za wotemrětych.

(Nospominanje na džěń Rħudych Duschow.)

Swjate woprawjenje je po božej mšči najnadobnišči štuť pobožnosće. Raž so w božej mšči Syn Boži swojomu njebieštomu Wótcej za hrěchi ćłowjekow woprjuje a pšec zas z nowa za nje dojeć čini, tak so w swjatym woprawjenju ćłowjek ze swojim so woprowacym Zbóžnikom najnutnišcho zjednocza a njebieštomu Wótcej najwjětšchu čješć wopokazuje. Ponižnosć, želnosć, nutnosć a lubosć, z kotrymiž je ducha tehdom pšewuzata, su Bohu jame na sebi hižo jara spodobne; hdyž pak Zbóžnik sam, słonco šprawnosće a žahle wohnišćejo lubosće božej, w tajkej wutrobje bydli, dha tele štuťki pšecz njoho najwjětšchu płaciznu pola Boha namakaja.

Hdyž so něť swjate woprawjenje wotemrětomu pšiwobrocza, dha pšecz tajke zastupowanjo spodobanje bože so ducham pšiwobroczi, za kotrež tajki nadobny štuť dokonjamy, a Bóh jim jich čerpjenje pšikrótšči. Toho dla pobožni wučerjo woprawjenje za wotemrětych čašto radža a Tobiasowe słowo na nje nałožuja: „Połož swój hłěb na row šprawnych.“

Stawizny nam powědaja, zo su stari swoje žarowanke hošćiny pšči swjedženjach po mrtwych na rowach swojich zemrětych džerželi. Dženja hišće pucowacy tute wašchnjo dys a dys pola pohanišich ludow natħadžeja. Pšchiwěru, kotraž so we tom namaka, wšak ižěhowacž njezměny a tež njechamy. Tola jich wašchnjo smě nam znamjo wěrnosće bheč. Tež my mamy hošćiny na rowach wotemrětych swjećić, tola duchowne, cyle njebieške hošćiny, na kotrychž radoščach móžemy tym džěl bracž dacž, wo kotrychž žarujemy, pšce kotrychž płakamy.

Nic tyd nimamy ižěhowacž, liwlich a słabych šchěščanow, kotřiž mnohe njeplódne šylzy ronja, hdyžšuli wosebite wobštojenje, podawki abo pšchiležnosće jich na zemrětych dopomnja. Tajke šylzy a špominanje na wotemrětych tutym ničo njepomhaja. Šinať a lěpje a wužitnišcho dyrbinny swoju lubosć jim wopokazacž: z modlitwu, ze swjatym woporom, ze swjatym woprawjenjom.

Wosębie tež z poslednišchim. K Jezusej pónůžemy a z potajnym khlěbom budžemy je sęęięć, kotryž wón nam podawa. A hdyž we swojej wutrobje bōžystoho Zbōžnika mamy, potom jomu prajmy, zo chcył tute czerpjace dusche pokojecź a duchowuje nasyćecź z njebiejskim khlěbom, za kotrymž z tajkim žedženjom žalosęja, kotryž je wón sam. W tamnych zbōžnych wofo-
mikach, hdyž je Jezus cyle našch, mohl nam wón něscho zapowěcź, wosębie hdyž joho prošmy za lubowane, ale hysceže czerpjace stawy joho cžęła?

Tuž pschisťuřmy, hdyžkuli mōžemy a směmy, k blidu Knjeza a dopomůmy jo pschi tom na kħude dusche. Sęčěhuřmy tak pschiklad našcheje swjateje cyrkwi, kotraž wschědnje pschi swjatym woporje na wotemrětych spomina.

Wń wschity mamy toho abo druhoho pschisťuřneho abo pschecžela we wěčnoscęzi a swěrnje dęęi jich smjerće wopominamy. Tež božu mřim radh dđerzecź dany za nich. Tola njesťuřomy jo z tym, zo smy pschi njei — cžasto bjez prawoho pschihotowanja a bjez pobožnocęzi — pschitomni. Sđnykuli je mōžno, mčmy tež sami podžěl na mčshnikowym woporje ze swjatym wopravjenjom. Tak swojim wotemrětym wjetřich podžěl na zasťubach Křhřťanstwowych dobudžemy. K tomu tež to hysceže pschihadža, zo mōžemy tak lohcų tež wotpuřki z tym dobycź a wotemrětym pschiwobrocęcź. Kajte wo-
lženjo jim pschihotujemy, hdyž mnohe a bohate řědki, kotrež swjata cyrkej nam posťeja, dobywamy a naložujemy!

„Njeh miłosęz tebe pohony, zo swjate wopravjenjo za wotemrětych dōstanjesh; pschetož mčniřcho za wěčny wotpocžin zemrětych ničzo njesťutkuje, dýžli swjate wopravjenjo.“

Swj. Bonaventura.

3 Łužich a Sakskeje.

3 Budyřhina. Na dnju Wřchch Swjatyh, wežora, je najdosťojniřchi knjez administrator našcheje diocęy, kapitular kantor Surij Łusęžanřki, w tudomnej tachantřkej cyrkwi swjaty sakrament řirmowanja wudžęł. Řirmo-
wanych bu 295 wosobow, 177 muřřich a 118 řōnřich.

— Kajt runje žhoniřmy, je za nowoho propřta w kłschtrje Marijnei Swęzđže knjez P. Leopold Schneider, administrator w Řōžencę, pomjeno-
wany. — Mnohe řęta!

Der Sakske. Z tutym řjany mjenom je w Drježdžanach tydženik wu-
řhadžecź poczał, kotryž řam pak mi niřdy njeje řjany. Wobrazki ma — a za wobrazami, njeh tež najwysřichje wumjelsťwo, młody a řtary lud leczi, wabjacy titul abo napiřmo někotry nastrof tež ma, ale wařniřche je, řchtož potom řęčěhuje. Tak bč hnydom w přnim cžile řecź wo řjanořčach řaksťoho wōte-
noho kraja a wo wulřich zasťubach joho wobydlerjow wo rozřwětenjo řwěta w cžęmnotach: wřchaf je tež nowa wěra z njoho wuřčła a je wbu jeje kolebka. Doseř my to wscho derje wěmy — a trochu hinař posudžukemy, a doseř by jo tola z řjany řlowami někomu řłowa znućięć mōhła, chęch redakciji na-
piřacź, zo to tola njebų zas cžiniřla, zo je nam to pschihřwany a — njemazmy řal a zo chcemy něscho wopravđže nowe za našche řwětle pjenjezy, jeli wo nje řodži. Derje pak, zo njepiřach. Runje dōřtawa mōj knjez řusřod, po prawym nadřusřod, tež gratis a na posťazku, 3. cžilř řaksťatka w řjelusřkach, a pčřnje pschi přřđku w tej wobradže ma Publius Manlius nastrof: Die Glaubenswahrheit. Řod tutym řęđojřym řęřlom (řrabja Řarl ze Řhōnburg-
Řorderglauchau nad Řechřburgom je wězo, wrđcžiwřhi řo řęta 1869 do řłina

ſwujateje cyrkwiwe ſwojich wótcow — ſwoju wěru „pſcheměniſ“ — rozmazuje ſo piſaczel doſež do ſchěroka wo naležnoſeži tamniſchich katholicich božich ſlužbow, najſchim čitarjam zdoſnje znatej. Wiſachmy wo tym, tež to, zo ſu ſo w najnowiſchim čaju „zjawne katholicke bože ſlužby dowolike w hrodowiſkej cyrkwi we Wechſelburgu, z wěſtnymi wuměnjenjemi“. (Ach, wy wuměnjjenja! Znajemy ſo!) Ale ſama tuta „dowolnoſež z wuměnjenjemi“ k tomu, je moſoſo Saſſa taſ pohnuwała, zo je ſebi hač k wujam z »loſ von Rom« dóſchoł a z tam nam předuje, zo „zaſoń wobthadžecž (t. j. zaſonjej wuſchta wutřecž) — drje njezaſazujetaj ani ſwjaty (Pětr) Kaniſij, ani tež taſ ſwjaty (Alſons) z Liguori“. — „Der Sachſe“ njeje nabožniſti ſtronniſki čaſopis (runjež ani jaſo tajti do naſ njeby ſměl taſ z pjaſežu pracž) — ale cyle ſwětny čaſopis z romanami a z wobrazami a powědańcžkami, a je wón (po mjenje) nowina za Saſſow, mjez kotrymiž ſmy pódla katholicow druheje rěcže a rěčow tola tež my tu. Wo ſkutkach je nawopaf. A tuž jomu połažež, hđže ſtaj knjezaj Brankacžk abo Reiſ dućčka woſtaſajow. Tež druzy miſchtruwje po Serbach kačle ſtajeja, ale ja ſo na teju runje dopomniſh.

3 cnyloho ſwěta.

Saſſa. Naſche knježeſtſtwo džěla w nowiſchim čaſu na doſkladnym zapiſku wſchěch ſtarožitnoſeži. Kuſtož Drježdžanſtoho muſeja za ſtarožitnoſeže, dr. Zeichmüller, ma tute zapiſki zhotowić. Wězo Drježdžanſti muſej tež tajke wěcy rady kupuje a hromadži, tola mōža ſo teſame runje taſ derje w druhich muſejach, jaſo w naſchim ſerbskim muſeju w Budyſchinje, ſchowacž, a ſu-li tajke namaſanki z Łužicy, je jim wězo naſch ſerbski muſej najbližſhi. Na druhej ſtronje je tež wažne, zo knježeſtſtwo wo zajimawych wěcach, kotrež ſo tu a tam namaſaju, zhoni. Wone ſu mjenujcy čaſto doſež jeničke podložki, po kotrychž mōža ſo najſtarſhe ſtawizny naſchich krajow zeznać. Hđžež ſo potajſtim w zemi někajke ſtare wěcy namaſaju, njech ſo njezacžihu, ale njech ſo ſnadž pſchež knjezow wučerjow abo duchownych knježeſtſtwu wozjewja. Njetrjebaja džěn ſo wotedač. Mōždy ma prawo, ſebi te wěcy ſam ſchowacž abo do druhoho nic knježeſtſtwu ſluſhacoho muſeja dačž. Hač ſu tajke namaſane wěcy ſcho hódne, njehodži ſo ſnadno rozluđzićž. Kuſto ſu taſ njenahladne, zo je čłowjek bjez kědžbnosče na boč čijiſje, mjez tym, zo maju ſnadž za wědomosč najwjetſchu wažnoſež.

Němiſa. Zwjazkowa rada je přehdmet nowoho zaſonja za cło přěni křóč pſchěžitala a njeje na nim wjele pſcheměnika. Se ſebi po zdacžu wěc nimale lohto činiſa a myſli drje ſebi, zo džěn mōža ſebi ratarjo a pſchemyſkni (pſchekupcy) w ſejmje wěc bóle rozſtaječž. K druhomu wuradžowanju pſchědmjeta nětko jenotliwe knježeſtſwa doma jednaja, a taſ je tež poſledni čaſ naſche miniſterſtſtwo wo tej wěcy poſedženja měło. Kaſ po prawom kancler, jaſo zamołwity zaſtupjeť němiſtoho knježeſtſwa k wěcy ſtoji, njehodži ſo hiččež prajiečž, a to čim mjenje, dokelž ſo zda, zo ma kežžor, kaž wo druhich wěcach, taſ tež wo tutym ſwoje ſamotne nahlady. Bohužel dyrbi ſo po wěſtych ſłowach, kotrež ſo jomu pſchipiſuja, ſtowo luđžicž, zo tute nahlady ratarſtwu pſchewjele njelubja. Sene nowiny piſachu, zo je ſo z wyſoſeje ſtrony — z tym drje njemōže ničto druhi khiba kežžor mēnjeny byčž — prajiečž dyrbjalo: „Seli ſo nowe pſchekupſke zwjazti wuwjeſež njehodža, wſchitto rozbiyu.“ Wězo z tym prajene njeje, na kotru ſtronu by ſo kežžorowy hněw wobrocžil, tola hdyž po-

mýsliny, kak jara pschekupstwo a rjemjesło pscheczíwo wyschschim ratařskim clam zakhadža, a kak jara so fejžor za wuwiežo nēmstoho pschekupstwa zajimuje, njemóže so tola městoho stracha za ratařstwo wobróč. Tola kak po prawom wěc pónđže, w tu khwilu hiščeže ničtó rjec njemóže, dokelž smy z nazhonjenjow poslednich lēt na to ziwučeni, zo nēmiste knježeřtstwo frutych pucžow do dalšichoho pschichoda nima, ale bóle po tym kłodži, šchtož so za wokomik lēpje hódži. Ratarjo su z chła w nowišchim čzasu we wjacorych zhromadžiznach za swoje dobre prawa škutkowali. Tak mējachu n. psch. bayeršcy burja wulku zhroma- džiznu w Regensburgu, kotraž bē wot wjacy hač 5000 ratarjow wopytana, a kotraž jasnje šwēdcyšche, z kajej krutošču chcedža za wyschšche cla štač.

— Nowy biskop za Mlez, Benzler, wotpołoží 24. oktobra w Potsdamje psched fejžorom swoju biskopsku pschishahu, bē potom tež pola fejžora za wobjedom, kotryž jo ho tež tu, kak hižo hušto, jara zwuznamjeni. — Zańđženu pónđželu bu wón w Mlezu wot Trieršfoho biskopa Koruma škoruma škoručeny. Najwyschšichi zastojnicy elsasřfoho knježeřtwa a wulka šyla ludži bē na šwjatocžnoščí. W francóžskej a nēmstěj rēcži mējšche nowošwjecženy biskop rēcž, w kotrejž swojim wēríwým wobeju jazytow jenajtu šwērú lubjēše. — Za nowoho šwjecžacoho biskopa w Strašburgu bu nětko baron Zorn z Bulach pomjeno- wany. Wón zmēje mjeno titularnoho biskopa za Grythra.

— Dotalny chinři zapóšlanc w Barlinje, La-Hai-Huan, bu wot swojoho zastojńštwa wotwołany, a na jo ho město štupi Nien Tschang, kotryž bē z pryncem Tschunom do Barlina pschishol. Chinři zapóšlanstwo w Barlinje wobstoji 4 lēta, a dotalny zapóšlanc bēšche nimale po waschnju swojeje domizny živy. Njepofažowašche so wjele w žiawnosčí. Nowy zapóšlanc šluscha k tak mjeno- wanej reformskej štronje w Chinje, je po europřtu zdžělany a wocžaluje so, zo budže so bóle na žjawnym žiwjenju wobdžēlecž.

— Dwaj žniškej zapóšlancaj štaj posledni čzas žemřēloj a to danři zapóšlanc Johansen a žnaty šwobodomyšlly zapóšlanc Žurij ze Siemens. Tutón bēšche přjedy pschedšyda nēmstėje banki a wuznamjenjēšche so wosebje w financnych prašchenjach. Wjacy krócž bē rēcž, zo chychu jo ho za nēmstoho financneho ministra ščiničž.

— W Mnichowje je generaleutnant z Lobenhoffer žemřēl, kotryž bē w mēščanym mandžēlštwej živy a džēčži lutheršcy wocžahnyčž da. Dokelž tež w poslednjej thoroščí šwjateju šakramentow pokuty a woltarja dóstal njebē, bu jomu chřtwinři pohrbež zapowēdženy. Liberalne nowiny wēžo zasy jara na njeznišlwoščj katholickej chřtwej šwarja, hač runjež dyrbi tola kōždomu rozumuomu čžlowjeku jasnó bryčž, zo chřtej njemóže toho po šmjercži za so žadacž, kotryž w žiwjenju jeje žakonje zacpēwašche.

— W našchim čzasu so bankrotowanja wulkih bankow džēa a bóle množa. Po wulkim bankroče Šipčžanškej banki je šyla druhich bankow šobu žahnyla. Njebnđženy pak so tomu džiwacž, žhonimy-li kak so čžasto w tajšich pjenježnych wuřtawach abo we wulkih twornjach hospodari. Tak bē Raffelske towařtstwo za šušchenjo šłodžiznow, kotrejž bē najwjacy wina, zo Šipčžanřka banka žbankrotowa, hižo lēta 1894 ze šchodn džēlało. Majebacž to pak pláčēšche hiščeže loni 25 procentow dividendy. Žakladuho šapitala mējšche jenož 40 millionow hriwnow. Šchēhospodariko pak je na 175 millionow hriwnow! Dohladowarjo so wo to njeřtarachu, žwořtawajcy direktoram wřhu šwobodu, tak zo mōžachu došly džēlacž, doniž wřcho njebē wjele krócž pschedolžene.

Awstrijska. Ludowy sejm bę niedawno skoro zaśy na kóncu swojich dżéłow. Z nęmszeje a cżęsteje strony bęchu telko namjetow podali, zo by cżasa za namjety knjeżerstwa a druge ważne nadawki z cyla njewostało. Tuż hrożešče minister Rörder, zo by swoje zaštojństwo złožil, jeli tamne uamjety njewotstorceža. To njemęnych duchow tola trochu zatraschi, dofelż sebi prajachu, zo by kejżor pschi jich hłupym zadżerženju lohko mohł sejm rozwjazacz a jich domoj pólacz. Tu wróczęchu swoje namjety. Tuż drje nětko zaśy na khywilu pónidze. Zo so pschi tutych trochu njemęnych posędženjach Němcy a Włodži Czešcha mjez jobu hanjachu hórje hacž najnjedzđelanischi herjefarjo na hajach, njeje w rafusłim sejmje nicžo tak njewisčedne.

Wuherjska. Kejżor Franc Józef wotewri 28. oktobra wuheriski sejm. — Ruski wulkowječch Michal Nikolajewič wopyta w Budapeštu awstrijskoho kejżora. Wulkowječch je najstaršchi staw ruskeje kejżorskeje swójby a je jeničski hysčęce žywy syn kejżora Mikławscha I. Zoho wopyt ma drje byczž zarunanjo za to, zo je car Němsku a Francosku wopytał, w Rafuskej pak njeje pobyl.

Jendzelska. Z afrikaniszeje wójny wosebje pschęz swoje njeczbożowne wojowanjo pola rěči Tugely znaty jendzelski general Buller je sebi ze swojim knjeżerstwom na dobo rozhytał. Niedawno bęšče joho knjeżerstwo za wjednika přerńjoho wójsta w domiznje pomjenowało. To bęšče joho po zdaczu kufł zhorđžilo a w zjawnej rěczy, w kotrejž so pschęczywo wšchelakim porokam joho afrikanstoho wjednistwa dla zamołwjesche, bęšče wón knjeżerstwu trochu na pjaty stupal, tak zo joho nadobo zaśy wotšadži a jomu jenož połoju joho mzydž jako pensiju zwoli. Wójacy z tym jara spokojom njebudža, dofelż je Buller mjez nimi jara lubowany. Na Bullerowe město pschidže general French, kotryž je dotal jako wjednik jendzelskich jęzdných, mjez wšchitkimi jendzelskimi generalami najlępschi wuspęch męł.

— Rak stajne njeczboža w afrikaniskej wójnje Jendzelečanam njemęra cżinja, pokaza niedawno samo tež Chamberlain. W zjawnej rěczy spyta jendzelske njeczłowjeke wajchujo, z kotrymž tam wójnu wjedu, zamołwjecz, a hacžrunjež hysčęce došč z połnej huby rěčęšče, bę tola z joho słowom widžęcz, zo jomu cyle derje njeje. Wosebje joho hńęwa, zo irischi zapóšlancy pschęczywo njesprawnej wójnje tak krucže wustupuja, a je tohodla hižo za to rěčzał, zo by so licžba irisich zapóšlancow pomjenischiła. To pak by zjawna njesprawnošč była, kotraž by w tutej hewal tak hižo podcžisčęzowanej a tohodla došč njemęrnej krajiny snadno mohła k zběžkam wješč. Tohodla zawęščę za tajke wotpohlady w jendzelskim sejmje wjetšichy njenamafa.

Portugaljska. Raž w Francoskiej, tak bę tež w Portugaliskej knjeżerstwo žadało, zo maja sebi duchowne rjady wosebitu dowolnošč wot knjeżerstwa wustutkowacz, zo bychu tam móhli dlęje wostacz. Hacž do 20. oktobra męjesche so to stacz. Knjeżerstwo je nětko wšchitkim rjadam žadanu dowolnošč dało. Liberalni njepschęczęljso chętwje so tohodla zaśy tak pschęczywo knjeżerstwu zlobja, zo z nowymi njemęrami hroža.

Perijska. Z hłownoho města Teherana pschisładžuja powęščę, zo je tam zbęžęłństwo pschęczywo šchahaj nastało, a to pjeczä tohodla, dofelż je chęchł k wjetšim pucžowanjam pjenježy počęzowacz. Tute wotpohlady pak buchų zahe wotkryte, a kaž rěča, je je knjeżerstwo ze surowymi kšostanjami podcžisčęčalo. Hacž su mjez zapisłisłahanyimi woprawdže tež ludžo z najbližšchoho šchahowoho pschęczęłstwa byli, njeje cyle węšte.

China. W někotrych provincach hrozy hłód. Na million ludži je tam k zažłódnjenju blizko. Mjez Chinjanami a cuzymi hromadža za nich pilnje pjenježu.

Afrika. Z bitwiščeža so wošebite podawki njewozjemjeja. Trochu džiwno je, zo hižo dlejši čas ničo wo generalu Dewetu slyšecy njeje. Tu a tam rozšěrjene powěšče, zo je padnył, njejsu drje nadžijomnje wěrne.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 618. Pětr Šram z Khrósćic, 619. 620. z Worklee: Jurij Pjekař, Marija Maetichowa, 621. Pětr Šerak z Wudworja.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 846. Pětr Šram z Khrósćic, 847. Pětr Šerak z Wudworja.

Na lěto 1899: 855. N. N.

Dobrowólny dar za towarstwo: M. K. z W. 50 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Lubiju

je so dale woprowało: Wot sobustawow žiwoho różowca z Budyšina 15 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće je so dale woprowało: Tuž maće nětk, hdyž sym Wam lubiła ... 15 hr., jako kóžde lěto něšto k česći swj. Antonia 2 hr.

Za nowu kapatu w Bjarnaćicach-Kunnersdorfje: M. K. z W. 1 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7647 hr. 20 pj. Dale darichu: Молоканы (93,00 hr.): Na kermuš 2 hr. + 1 hr. Delanska Patentna Komisija 1 hr. 50 pj. Hdyž džě sće tak rjenje prosył ... 2 hr. Z najmjeńša, šlachta, dowolće procent 1 hr. 50 pj. Radwořska Płatowa Komisija: z kosmatej 75 pj., ze susodnoho blida dobyčak x 15 pj. a Nawka senior 30 pj., knorpl 10 pj., we herbskej grychće zetkachmy druhoho 15 pj. + 10 pj. — hromadže 1 hr. 55 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratřstwa „Jězusoweje Wutroby“ a „Zapowěšćowstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **novembri** Bohu woprowačy: „zo bychmy zmužicy byli pšichi pšěsčěžanjam.“

Serbski Hospodař wuńdže swjaty ch dnjow dla za tydžeń.

Wšitkim lubym přećelam a znatym zrudnu powěsć, zo je naš lubowany syn a bratr

Jan Rječka

wutoru 29. oktobra, ze swjatymi sakramentami wobstarany, po krótkim čezkim čerpjenju we wojeřskim lazareće w Drježdžanach, hdžež třěće lěto jako wojak pola gardy-jězdnych služeše, čicho wusnył a bu tam pjatk 1. novembra pokhowany.

W Radwořskim Haju, Radworju, Budyšinje a Strassburgu, 29. oktobra 1901.

Wo čichu sobuželniwosć proša:

hlubokozrudženaj staršej, bratraj a sotra.

Čižecy Smolerjec knižicizjećetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knižarni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Spis časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 45.

9. novembra 1901.

Lětnik 39.

„W Pólskej.“

Tam — mjenujcy ludžo rěčachu, zo je „knjez kapłan“ był. Woprawdže wězo tomu tak njebě; pschetož „do Pólskeje“ je wot naš tola daloko, a tež by jo „knjezej kapłanej“ styskało — njedźiwajcy na druge zadźewki. Wěc pak ma so tak: Pólski narod je dawno mjezy kraleštwja pschetrocził, kotrež schito-
wasche něhdy běły worjol z Božej Maczerju Čěstochowiskej a po času wob-
jydlil cyłe kónčiny pschemysłowych krajnow nad Rynom a we Westfalskej.
Hospodářsta běda, pschecžehowanjo ze strony knježerstwa, pscheludnjenjo domizny,
kotraž za swoj wurjadnje płódny lud njebě płódna dočej; wšch te wobsto-
jnostojce schinichu, zo masch džensja po cyłej Europje a Americy, wosebje pak
w Němskej, Polakow skoro wšchudžom. Malěto pak woni z wjele tysacami
na žně k nam pschithadžeju za lěpschej zašlužbu, zo bychy jo nazymu zašy
wrócžili; ale tež z tutych jo mnohi ze swojby, abo wutworivšy swojby hakle
w cizbjce, tu zašyduje — a tak masch tu a druhdže mjeńšche a wjetšche
pólske kolonije.

Polacy pak ju hłubocy nabožny lud, a pschi tym šwěrmu swojej narod-
nošći, kaž swojej wěrje. A tak jich wšchittich duchownje zastaracže? To je
jara njesnadna naležnošć. Tež zo bychy jenož dwójcy abo jónu za lěto we
swojej macžerskeje jo móhli wuspowědacž a pólske předomowanjo štyšecž — ani
k tomu njedóstawa jo pólski rěčacych duchownych, zabnywšy hakle rodženyh
Polakow.

Tajki njepolač a schpatnje pólski roženjacy a bědnje pólski rěčacy běch
tež ja, hdyž mje, Serba, knjez farač Sauerwald z Liebenwerdy w provincy
Sakiskej pscheprošy, zo bych tola božedla jo njezapowěł, ale měšče njedželu
psched Božim Spěčžom k njomu pschijěł, joho wbohe pólske womeki dowječž
k jutrownej kupjeli a wupačž na jutrownej pastwje.

W septembru pobych tam hiščeže raz — a wěćeže mi, woſtanjetaj mi tej pólſkej wulětaj njezapomnitaj na wſchón čzaš. Mladu-li ſpomnjeſki wo nimaj tola na papjeru, čjinju to, nie ſwojedla, zo njebych zabyl — ale jenož Waš dla, lubi čitarjo, kotſiž ſo tu piſchewědežicze, tak druhdže na ſwěće je, tak ſo druhdže druhim z wulkimi, wulkimi wobczęžnoſćemi dobywa khlěb čžela a — tež duchowny khlěb . . .

* * *

Suche lěto ſmý to tola lětja měli. Hižo zahe to tak započja. A po puczu ſo kurejſche (nie jenož z trubki), kłóncu z cylej mocu hrějeſche, faž w lěczu — ale rězny naraſiſchi wěſſiſ, kotryž pachotej do wočow dychaſche, bórzny ſčini, zo ſo jomu hižo ſpěwacz njechaſche. Skerje ſahny za pomazku. Jaſo prawy kawalir bę horďiž, ale nětko ſo huńwaſche, zo njeje hiščeže nadobniſcho wužił hoſpodliwocze ſchęžedriwoho domu — a pomazki wſchitke zebrał. Ach, Kachlowje, Kachlowje, daloka wješ . . . A rozjoſnowawſchi ſo tam ze ſwojimi lubymi mótłami, jaſo by na wěčne byto, ſahaſche piſchę Šóžf ke Kulowej, kotryž bę hiščeže puſčęſiſchi, dýžli wſchędnje bywa. Kujęzej Domani ſo we wočomaj zaſwěči, hdyž zapróſchenoho putnika z woſnom wuhlada; piſchetož tón tola dyrbi piſchińč, jebi ſchiju wopłokač.

Šta ſo tak, ale jenož na minutu. Spodžiwnje ſpěſchuje ſo to na čaſniſku njerejeſche, a Wojeręcy ujeju jaſo Kaſęcy, zo bychu čžakali . . . Mjeſym tola hiščeže tak ſtary, a lubiju rychliſche tempo, ale ſnadž to tež brěmjo čjinjeſche, kotrež pod pažu njeſech, trochu njelepy wačžo, wobſtowacy z „kapſy“ a z njebytnych papjerow.

(Potracžowanjo.)

3 Ružich a Saſſkeje.

3 Budniſchina. Piſchichodny tydžeſ budža na tudomnym tachantſtwje duchowne exercicije (zwiczžowanja) za duchownych naſchęju dióceſow.

— Hajnicžanſke katoľſke towaſtſtvo kuježnow mjeſeche njedželu tydženja ſwój ſchtwórty załožeſki ſwjedžeſ we Wjergaczec hoſčencu w Kaſchowje. Na ſwjedžeſ bęchu tež ſobuſtawny ſuſodnej towaſtſtwow w Budniſchinje a Šchęrachowje piſchęproſchene, a bę wjetſchi džel ſobuſtawow piſchichol, tak zo bę ſala z hoſčęmi napjelnjena. Mjez nahladnymi hoſčęmi bęſche wobſedžeſ Hajnicžanſkeje fabрики kujez Alfons Porák de Bárna ze ſwojej kujenju mandželſkej, kotraž je protektorſka towaſtſtwa, a z měſta ff. ſcholaſtiſtus ſaraſ Škala, ſeminarſki direktor fanoniſtus Löbmann, ſeminarſki wučęžer Kłanš a ff. wučęriaj Semant a Kječžka, faž tež f. wučęžer Kječžka z Hajnic, kotſiž piſchi ſwjedženju ſobuſtutkowachu. Wſchę toho bęchu tu tež nětoſi nahladni zaſtojnicy z fabрики. Hoſęi a ſobuſtawny piſchęſtojiečęſ towaſtſtwa, kujez kapłan Nowak, poſorneje a piſchęželnje powita. Šwjedžeſ z tſjoch dželow wobſtojeſche. Podawachu ſo wſchelake kłutne a žortne ſpěwy w něniſkej a čžeſkej rěči, dale něotre žortne piſchędnoſchki a piſchędſtajeſnja z wulkimi piſchękapijenjemi, žortny džiwadłowy kruč „Schelmenſtreiche“ a na poſledku derje poradžęny wobzamkowacy ſpěw „Schmigelbänk“ z wulkimi wobrazami. Z wulkeje a mnoheje prócu piſchichotowany ſwjedžeſ je ſo jara derje poradžil, a móže ſo čžeſčęnomu a njewiſtawacomu wjedniſkej towaſtſtwa woprawdže žbožo piſchęč f dotalnym wiſpěcham a za daľſche poſtupowanjo, kęžęw a zróſt tak ſpomóžnoho towaſtſtwa. — Wo piſchędnoſchkach a piſchędſtajeſnjach podawaſche

šo za towaršтво a vschitkich hosceži kšofej z tytancem, sčtož bě knjeni protektorfa dobročijnje wobstarala. Póndželu mjeczor běšče za hosceži z Hajnic a wofoliny wospjetoowanjo šwjedženja, a běšče zas šala cyle pschepjelnjena. Z měšta běšče póndželu knjez direktor Nowaš šwjedžeři ze swojim wopytom počescežił.

W Czornecach je 30. oktobra t. l. wudowa Marija Rjencžowa rođž. Wólmanec (=Walđina) w starobje 53 lět, wobstarana ze swjatymi sakramentami, wumrěła a na dnju Wschěch křudych Duschow w Baczonju křowana. Psched dwěmaj njedželomaj bě hiščeje dobra mjesoła křas swojoho syna Michała šwjeczila a nazajtra swoju pschichodnu džowku do swojoho domu witala. Bjez dwěla je šo mjeselila, zo budže nětk trochu wotpocznyč móć po dołholětnym starošejwym a napinacym hošpodarjenju jako wudowa na wulkim kuble. Zola Bóh je ju do wěčnoho wotpoczinka wotwołał. Zemrětej w naškej křronicy rady čěstny pomnik štajamy kaž vschitkim zemrětym sobustawam Wólmanec-Rjencžec šwójby w Czornecach. Wólmanec abo Walđic nan a macž přeni tysac toleť za twarjomu cyrkej „w Czornecach abo Baczonju“ zapołožištaj a štaj tež dale za twar woprowažoj; jeju w najšěpschich lětach zemrěty pschichodny syn Šakub Rjencž, kiž je Walđic kuble rjenje wutwaril a dale a bóle wudospołnjał, běšče sobustaw komiteta za twar noweje cyrkwe a je jón pilnje špěchowacž pomhał; joho mandželska Marija pať, pschiklad džělaweje, pokorneje a pobožneje serbskeje hošpogy, njeje pschěstała za swoju cyrkej cžicha nadobna dobročěrka byčž, kaž tež je za druge špomóžne naležnosce cžasto swoju ščedru ruku wotewrjała. Nětko, hdyž je šo minyła, šměny to našpomnicž.

Mjech Bóh jim vschitkim we wěčnosceži bohacže płacži, sčtož šu tudy t joho cžesceži cžinili! R. i. p.

3 Marijneje Šwědy. Na měštno knjeza P. Gottharda, fotryž do Dšegga šo wróčeži, pchindže knjez P. Dominik, neomyšt. Tutón budže, mócný tež cžěsteje rěče, z dohom Róžant šobu zastarowacž.

3 Róžanta. Nětcžički knjez kaplan P. Šchěččpan Kocián bu za administratora tudy pomjenowany.

Z Lipska.* Krasny tydžeň měješe naša katholska wosada wot 17. oktobra hač do 3. novembra. Kóždy džeň wječor běše přědowanjo, jene abo dwójcy dwě za sobu. Předarjo běchu knjez Hubert von Cleev (kaplan w Honef w Kölnjanskej wosadnosći) z 8 přědowanjami, knjez Heidemann (kaplan w Halle w susodnej Paderbornskej wosadnosći) z dwěmaj přědowanjomaj, a knjez Jurij Kummer (dwórski předarž z Drježdžan, Serb) z 3 přědowanjami. To běše 13 přědowanjow z boka porjadnych njedželskich a šwjedžeńskich přědowanjow farskoho duchownstwa. — Naši duchowni hosćo we swojich wuběrných přědowanjach zakładne wěrnosće našeje wěry rozpowědowachu, kotrež so w našich časach najbóle přimaja a hanja: Žiwy Bóh, — čłowjek pod Bohom, — Jězus Syn Boži, — Jězusowa cyrkej, — cyrkej njezmylnje wuči, — jeno katholski křesćan je we prawym zbožu, — što so spowědži porokuje, — kak so prawje spowědaš, — pokuta, wotpustki, čisć, — Jězus we swjatosci woltarja,

* Lipsk samy ma 456,126 wobydlerjow, mjez nimi 18,628 katolikow. Zwonka Lipska ma naša wosada (do njeje šluša na 390 městow, wsow a sydlišćow) hišće něhdže 2000 sobustawow.

— što maš za swoju wěru činić, — myto za swěrne wuznawanje katholickeje wěry. — Cyrkej běše kóždy wječor poľna, ľawki a haski hać do najzadnišich kućikow napjelnjene. Hodžinu (a tež dwójcy dvě) pobožny lud kedźbnje na přědowanja posłuchaše. — Spowědného ludu běše poslednje dny wulka mnohosć a spowědach so w němskej, pólskej, českej a druhich rěčach, kajkužkuli je Bóh komu přidžělił. — Bože blido je jich ze žiwym njebieskim khlěbom nasyciło. — Rjad přědowanjow běchmy započeli ze swjatočnym „Veni Creator Spiritus“ — (Přinďz Ducho Stworicielo) — a skónčichmy je z „Te Deum laudamus“ — (Tebje Boha khwalimy). Skónčnje hrimotaše k njeju mócný dospěw: „Fest soll mein Taufbund immer steh'n“ — (Mój krćeński slub njech stajnje stój). — Daj Bóh zbožo!

Handrij Dučman.

Z Prahi. Doľho wšak hižo je, zo so žně bližachu, ale tola so hišće dopominamy, kak nuznje džělaćerjow tehdom trjebachmy. A kaž přecy, Pražscy ludžo dóndžechu w prawym času, haj, něšto dnjow do časa, a jenož tón abo tamón, kiž měješe hišće husycu skubać, zakomdźiwši so tróšku, přičampa wosrjedź žnjow. Wězo tohodla da samo winej dozrawić, přjedy hać lubowanu serbsku zemju zasy wopušeći. Hakle 18. oktobra knježeše w starosławnym serbskim seminaru zasy poľne žiwjenje. Je nas, kaž loni, 34 khowancow. Kónc minjenoho šulskoho ľěta wopušećichu nas 4 towaršoj, mjez nimi 3 bohosłowcy a 1 gymnasiast. Jedyn z bohosłowcow pokračuje w studiach we Wrótsławju, druhí we Würzburgu, třeći bohosłowce pak a gymnasiast wustupištaj. Loišu ličbu wudospołnichu 4 nowi gymnasiast. Serbow je tu 13, Němcow 21. Mjena khowancow su (Serbow spóznaješ přez šěrši čišć):

a) Bohosłowcy:

1. w III. ľětniku: Pawoł Knježk z Krjepjec, Richard Gottfried z Drježdźan a Hugo Hain z Mišna;

2. w II. ľětniku: Karl Schindler z Plawna, Pawoł Löbmann ze Šěrachowa a Jan Rücker z Grunawy;

3. w I. ľětniku: Jan Wjeńka z Róžanta, Benno Rösler z Nowoho Kallenberga a Michał Mič z Dobrošic.

b) Gymnasiast:

1. w VIII. rjadowni: Mikławš Dórník z Njebjelčie, Wilhelm Salm z Budyšina, Hendrich Kielmann z Wostrowca, Jurij Rjeda z Hory a Jurij Deleńk z Haslowa;

2. w VII. rjadowni: Józef Just a Alois Jeriga z Wechselburga;

3. w VI. rjadowni: Karl Smets z Drježdźan;

4. w V. rjadowni: Isidor Ebermann ze Seitendorfa, Jan Cyž z Kašec, Jurij Hantuš z Radworja, Rudolf Langhammer z Reichenbacha a Jan Koschitzki z Drježdźan;

5. w IV. rjadowni: Franc Walter z Lubija, Erich Harazim a Józef Faulhaber z Lipska, Cyril Wjeńka z Róžanta, Franc Just z Wechselburga a Jurij Weiss z Kotta;

6. w III. rjadowni: Jan Erdtel z Mišna, Mikławš Rjenař z Kukowa, Jakub Wjacslawk z Hórkow, Mikławš Just z Kukowa, Jurij Šoľta z Pančie a Alfred Słodenk z Drježdźan.

Přispomnić hišće dyrbyju, zo je naša duchowna wyšnosť w pródzinach naš wustaw we wšelakich wěcach dobroćiwje wuporjedźeć dała. Tak na přikład — zo bych najwažnišu wěc naspołnił — namakaš přikhadžejo wječor cyły dom z płunowej swěcu wobswětleny.

Hišće wjele bych Ći, luby ěitarjo, pisać wědzał, ale čehu sebi to k hortnomu powědanju skhować; wěš džěn, zo, hdyž budža w Delanach kóniki zbantowane, so wjesele zeńdžemoj. J. W.

Přispomnjenje redakcije: Z našich theologow su: w Mohuču: Jakub Žur z Njěbjelčie, a Schulz z Drježdźan; we Würzburgu: Klesse z Lipska; w Freiburgu w Breisgawje: Saring z Drježdźan; a we Wrótsławju: w alumnaće: Jurij Delan z Wěteńcy, a w theologiskim konwikće: Pawoł Kurze a Edwin Posselt z Wostrowca.

Potajkim je w tu khwilu wšo hromadže 16 theologow ze Sakskeje, kotřiž so na duchownstwo přihotuja.

3 cyłoho swěta.

Sakska. W Lipsku bě 6. novembra wječor zhromadźizna katholicow, na fotrejž zapóslanc dr. Bachem, farać dr. Wurm a dwórski předać Summer rěčachu. Wo zhromadźiznje pschichoduje hišće bliže rozprawimy.

— W Lipsku bě tamón tydžeń zhromadźizna pomšchitkowneho němskeho towařstwa pschecziwo zjawnej njepóćziwnosći. Z jeje jednanjow bě z nowa zasy widžecź, fať w tutym nastupanju we wulkich městach, ale tu a tam tež na wšach jara hubjenje stoji, a zo mór tuteje njethmanosće bóle hač natykwace khorosće cyłomu ludaj na čžěle a duški schłodži. Z jednanjow pak bě dale tež widžecź, zo su na tutym hubjenstwje pschedewšchim wina wošobuishi ludžo, kotřiž sebi ničžo z toho njesczinja, kšudskich zawjedowacź a jich pschěz wšchelate pocžichčowanja na pucź njethmanstwa zahnacź. Wošebita wina rozschěrjenja njepóćziwnosće je tež rozschěrjenje njepóćziwnych pišmow a wobrazow, a tule njethmaru inuštiju wošebje wošobni liberalni haja. Sim na stronje stoja wězo socialdemokratojo, kotřiž chcedža na městno nabožnosće stajicź tať mjenowanu wědomosć a zeństwu zbožownosć.

Němska. Na město biskopa Benzlera bu w Benediktinskim klóštrje Maria Laach pater Fidelis z Stogingen z klóštra Beurona wuzwoleny. Wón je syn njeboh swobodneho knjeza ze Stogingen, kotryž mějeske wošebje mjez katholicami južneje Němskeje dobre mjeno. Nowowuzwoleny abt je haľle 31 lět stary. Lěta 1890 do klóštra zastupiwšiji, studowasche wón 7 lět bohošłowstwo a filosofiju a to 6 lět w Nomje, hdžez joħo tež za dr. filosofije a theologije pomjenowachu. Potom pschednoschowasche dogmatiku w klóštrje Beuronje, a bu tež za prašekta tamnišich wučomcow pomjenowany. Saťo tajki sebi pomšchitkownu lubosć swojich doměrjenych doby.

— Pschichodnyć słow dla jo wšchelate stawny ludu bóle a bóle rozkorjeja. Sať pišche jo z Dessensteje, zo běchu jo tam we wšchelakich wotřesach burja zjednocžili, zo njebychu wot tajkich pschefupcow hižo tworj brali, kotřiž běchu pšchegara pschecziwo wjetšchim clam wojowali. Tež druhdže jo zda, zo jo podobne natħilnosće pokazuja. Wošebje w mjeńšich městach, hdžez su pschefupcy na ratarjow z wokoliny pokazani, je to wězo za tutych strašna wěc. Hač by pomšchitkownje tajke wojowanjo jo radžicź šměťo, njehodži jo tať šnadno rozjudžicź. Haj, dyrbjalo jo šterje wotradžecź. Šdych jedyn staw

pscheczirwo druhomu štoji, je to stajnje za cyły lud njezbožo. Šdžež pať su rjemjeslnicy a pschekupcy tak njeznjesliwi, zo ratarjam najmjenjšchoho polepschenja jich czežtoho dónta njepopischeja, tam njemóže so tež ratarjam za zło mječ, hdyž z pschegara wótrny a tež njerjanyimi šrědkami pscheczirwo nim wojuja. — Najši wliw wjetšce cła na pschirwožowanjo cuzoho žita do kraja maja, to šnadno póznamy, hdyž Němsku a Francóžsku w poslednich lětach pschirunamy. 26. mař. róžka 1894 zaštwpi w našchim kraju němsto-ruski pschekupski zwjazk, pschecz kotryž bu cło na žita wot 5 hr. na 3,50 hr. a cło na muťu wot 10,50 hr. na 7,30 hr. ponižene. 28. mařoho róžka 1894 pať powyšci Francóžska cła na pschenicu wot 5 na 7 frankow a cło na muťu wot 12 na 16 frankow. A hladaľmy, fajfe běchu šezěhwi za pschirwožowanjo cuzoho žita. Ze 6 lět přjedy wot 1888—1893 bu do Francóžskeje 8,180,256 tonow cuzje pschenicy pschirwožowane; wot lěta 1895—1900 pať jenož 3,346,272 tonow. Wo 60 % bě potajfim mjenje pschenicy do kraja pschischło, hacž za te přjedawšce 6 lět. Tež pschirwožowanjo muťi bě w šamšnym časju wot 222,753 tonow na 153,321 tonow špadło. Ššchi tom ma šo hiščeže dodacž, zo bu lěta 1898 wurjadnje wjele pschenicy pschirwožowane, mjenujcy za tute lěto šame pschecz 1½ millioua tonow, dokelž běchu lěta 1897 pschenične žně wurjadnje hubjenje šo radžiše, tak zo bu ualěto 1898 cło na pschenicu na šhwilu cyle zběhnjene. Bjez tutych hubjenych žnjow by potajfim w lětach 1895—1900 hiščeže wjele mjenje cuzje pschenicy do kraja pschischło. To bě tež šobu wina, zo bu w Němskej w tutych lětach wjele wjac cyuzych žitow pschirwožowane hacž přjedy, pschetož žita, kotrymž běchu pschecz wyschšce cła francóžske mjazy zawrjene, buchu w Němskej pschedawane a cziščežacy tu płaczizny. A tomu hiščeže pschiróže, zo běchu tón čas němste cła ponižene a tak pschirwožowanjo cuzoho žita polóžene. Šdnyž Němsku a Francóžsku w tymle dwěmaj dobomaj po pschirwožowanju cuzje pschenicy pschirunamy, ma šo wěc takle:

	1888—1893:	1895—1900:
w Němskej:	739,040 tonow	1,385,492 tonow
w Francóžskej:	1,363,376 =	557,712 =

Potajfim je nalěto pschirwožowanjo pschenicy do Němskeje wo 646,389 tonow abo wo 87 % pschiběrało, do Francóžskeje wo 805,664 tonow abo wo 59 % woteběrało. Mjez tym, zo přjedy Francóžska nimale dwójcy telko pschenicy z wukraja kupowasche jakož Němska, kupuje Němska wot lěta 1895 wjac hacž dwójcy telko z wukraja. Čyle podobnje ma šo wěc z pschirwožowanjom cuzje muťi. Z tuteje štatistiki je to tola jasno widžecž, zo wjetšce cło cuze žito wot kraja wotbžeržuje, a tak domjacym płacziznam tyje.

— Z Hamburga wukhadža džiwna agitacija pscheczirwo Šendželskej. Tamni dželaczerjo w pschistawach su na Šendželsku njesprawneje wójny pscheczirwo Buram dla hněwui, takž tež družny ludžo, šebi na to myšlili, zo njebychu na jendželskich pschekupškich łóžach dželali. Tuta myšlicžka je tež mjez dželaczerjemi w druhich wukrajnych pschistawach pscheczelow namatála, a tu a tam počinaju za to dželacž, zo bychu powšchitkowuje jendželskim łóžkam džěło zapowědowali. Še pať jara wulki dwěl, hacž móže tajka agitacija žanoho wušpěcha mječ. Njebychu-li šo wšchitke pschistawy pschizamkłe, by agitacija bjez toho ničžo njewuštkowala. Wychu-li pať šo tež wšchitke pschizamkłe, njemóhli to jenotliwi dželaczerjo šobu cžinicž. Džěło by jim bórzy wušchło a hlód by mnohich bórzy nuzował Šendželczanam, kotřiž jim tola mjeze wšchěmi narodami najwjacy džěla na šwojich mnohich łóžach pošlicžuja, z nowa zašy šlužicž.

— We Brótsławju běšče zhromadźizna powšchitkownoho němšeho towašstwa pshečziwo zujewužiwaniu alkoholističnych napojow. Na zhromadźiznje bě wosebje zajimawa rozmołwa, zo so wot poslednich wjetšich wójnow, čěštsje a wosebje francózijske, wjele wjacj alkohola trjeba. Kaž wójny z cyła wašchnja kaža, tak teži w tom nastupanju. Wo lěće 1870 je w jenotliwych wjacj a městach tši, šchtyri a wjacj fróčž telko forczimow nastalo, hacž přjedy, a wschitte maja dosč wopyta. Z tym pak tež zwijuje, zo su w samym času pshech wjacj fhorownjow, jastwow a wustawow za duchakhorých twarič dyrhjele.

Wštrijša. Kejžor Franc Šóžef pschija někotrych wotpóslancow evangeliskeje synody, kotraž mějesche we Winje swoju zhromadźiznu. Kejžor wupraji zapóslancam swoju doměru do wótečinskeho zmyšlenja ewangeliskich a nadźiju, zo budža ewangelscy předarjo tež w tom zmyšlu mjez ludom škutkowacž. Šdyž kejžor tu swoju doměru wupraji, mějesche drje w tych słowach tež wěšte napominanjo težecž, pschetož jomu je zawěšče tež derje znate, zo mjez tamnymi, kotřiž w tu šhwilu za rozšěrjeujo protestantisma šfufuja, wschitcy tajkoho patriotiskeho zmyšlenja zawěšče nimaju. Za to šwědcžesche jainje zašy rěčž zapóslanca dr. Eifenfolba, kotruž 31. oktobra w němškej zhromadźiznje w Brnje džeržesche. W nej wón jasnje pōznacž da, zo tak mjenowani Wšchoněmcy wo wěry z cyła ničžo njedžerža, zo chcedža pshež protestantismus druhorěčnje, potajsim tež šlowjanske ludy, germanišowacž a němšomu krajej pschizamfnyčž, a zo chcedža tohodla narodnych nic pak nabožnych pschiczinow dla luthersey byčž. Šdyž w šamsnej zhromadźiznje Eifenfolbej katoliski duchowny Nehwapil raznje a wěcownje napshečžo rěčesche, dyrhjesche Eifenfolb tež wuznacž, zo wo theologijskej literaturje z cyła jara mało znaje, a tola je to muž, kotrohož njehańbite rěče pshečziwo katolskej cyrkwi luthersey japošhtolowje w Rastusej a šamo w Němškej wschudže rozšěrjuja.

— Město Brigen (nimu kotrohož so ze železnicu pshež Brenner do Roma jědže) je w tychle dnjach 1000 lětny jubilej swojoho wobštacža šwjecžiko.

Rom. Pshecy zašy nastawace powěšče, zo je šwjaty wóte fhorowaty, su cyle njewěrne. Šoho lěkat, dr. Vapponi, je njedawno hašle wobfrucžič, zo je šwjaty wóte runje tak štrowy, jako je poslednje lěta byč. Šamsny zacžišččž wo šwjatym wóte mějesche tež němški zapóslanc z Rothenbahn, kotruž 29. oktobra w mjenje němšeho kejžora šwjatomu wótečej krašnu knihu z wobrazami šitiniškeje kapale pshepoda. Wobrazy je němške knježestwo wot němšeho wumjelca dr. Steinmanna pschiprawicž dało. Šwjaty wóte zwjeseli so nad krašnym darom a rozmołwjesche so dlějšchi čas po šwjatim wašchnju žiwje ze zapóslancem.

Belgiša. Prync Albert, pschichodny belgiški kral, kotruž je z bayeriskej pryncěšnu ženěny, je maľoho prynca dóšal, kotruž bu Leopold šhečěny.

Francóziša je wotbžěl swojich wójnskich šóđži w šjedžnym morju do Turkowškeje poškala a tši pschistawy na šipje Mitilene wobšadžila. Z dobom je turkowštomu knježestwu ultimatum pschipoškala, w kotrymž z krutoščju dopjelnenjo swojich pshečžow žada. Mjedna so jenož wo wuplacenju pjeněz na francóziške towaštwu za někotre twary w Konstantinopole, ale Francóziša žada tež dale, zo by Turkowška wschitte šchule nabožnych towaštwow pod francóžsim šchitom a wschitte francóziške fhorownje pschipožnała, a wustawy, kotrež buchju pschi armeniškich njeměrach lěta 1895 a 1896 zničene, zašy twarič dała. Francóziša chce z cyła k tomu nucžicž, zo by zašy wjetšchoho wliwa na orientališke naležnošče dobyła.

Jendželisa. Wójuwoda a wójuwodowa z Cornwallis staj so ze swojoho 7mjećazneho pučowanja pschez jendželiske kolonije domoj wróćikoj.

Chinjska. Li-Hu-Tschang, prjedawšiji kancleř Chinjskeje, kiž bě někotre njedžele khoru byl, je wumrěl. Wustojny a tež pscheklepany diplomat, pódla pjecza najbohatšiji muž cyłoho swěta, je swojej wótečiny mnohe a wulke služby wopozazal. Z Němiskej je wjac króć jednal, tež w Barlinje pobyl.

Afrika. Z bitwischeža w Transwaalu pschindže skóncznje powěsč wo wjetschej bitwje, a tež ta bě za Jendželčanow njezbožowna. Medaloto Pretorije pola Bertenslaafte bu jich wyschł Benjon wot něhdže 1000 Burow, wjedženych wot generala Louis Bothy, pschimany a zbity. 8 wyschłow a 58 muži jendželstoho wójsta padny a 13 wyschłow a 150 muži bu z wjetscha czežto ranjenych. Wojowanjo bě horce, tola zdadža so jendželiske powěsče, zo su tež Burowje wjele schody měli, njewěrne byč, pschetož woni sami pschidawaju, zo su jich Burowje, dołho sthowani w tołstej turjawje, njejabu nadpadli, a haczruwjež jim cyłe blizko, tola z dobrych khowankow na nich tjeleli. Tež dwě tanonje su Jendželčanam wzali.

— Dewet je, faž rěka, hižo dlějšchi čas w Kapskej koloniji, zo by tam bydlacych Burow k zběžku namahwał, a na zapósłanstwje Burow w Brüsselu mjenja, zo budže bórzy zasu wo nim słyscherč.

— Zda so, zo chcedža Burowje tamnu hrubosč, po kotrejš Jendželčenjo Burow jako zběžkarjow ze smjerczu khostaja, płacžić. Chcedža pjecza z padnjenych Jendželčanow kóždoho 10. muža zatsčlicž, a druzy jeczi dyrbja k smjerczi wutrošowanoho pokhowač, a potom jich hatle zasu puščeža. General Louis Botha je hižo Kitchenerej wozjewił, zo je jedyn wyschł jendželstoho wójsta hižo zatsčeleny, a zo so z druhimi runje tak stanje.

Amerika. Wutoru 29. oktobra rano bu mordat Czolgošz pschez electricitu morjeny. Hacz do poslednjoho wofomifa zwošta zafatky a njepokaza žaneje želnošče nad njefutkom.

Naležnosće našoho towarstwa.

Subustawy na lěto 1901: kk. 622, 623. z Nowoslic: Michał Domaška, Madlena Cyżowa.

Za nowy Macičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7656 hr. 75 pj. Dale darichu: Молоканы (96,00 hr.): Kermušni hosćo w Khrósćicach a Hornjej Kinje 2 hr. 40 pj. + 1 hr. 60 pj. mbk. 1 hr. Delanska Patentna Komisija 45 pj. + 20 pj. + 55 pj. Radwořska Płatowa Komisija: »Meja« zasy spěwaše 1 hr. 40 pj. Zdžerjanska Łučlana Komisija: 1. zešiwk »Na wumjenku« 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Towarstwo katholskich rjemjeslnikow

změje njedželu 17. novembra wječor we 8 hodž. swój **34. založenški swjedžen.** Hrać budže so „Aleksius“.

Wutrobnje přeprošuje

J. Šewčik, prases.

Krajan

wuńdže za dwě njedželi a budže za 25 pj. w cypedicijach „Kath. Bóža“ a pola flamarjow na pschedań.

Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 11. čisło 1901.

Čižkč Smoterjec knižicizichčejnje w Macičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Mesiac

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Tudomny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 46.

16. novembra 1901.

Lětnik 39.

Farař August Nowak †.

Runjce, hdyž běšće wulki džěl našichy ss. duchownych z Łužicy a herbškich frajow na tudomnym tachantstwie w exercicijach zhromadženy, dóńdže jich struchla powěsć. Z Radeberga pschińdže telegramm, zo je tamnišchi farař August Nowak wutoru 12. novembra popołdnju na zlemjenjo wutrobhy wumrěl. Wón bě psched nětotrymi njedželemi na zahorjenjo žyły na nohy sfhorjel, a jo zas porjedžesche, tak zo so strach wo žiwjenjo zdasche wotwobročženy bjež. Nětk pak je jo najskerje krej itazyła a jomu do wutrobhy pschińchła, z čimž nahlja smjereč zastupi.

Farař August Nowak narodži so 6. meje 1853 w Drježdžanach jako syn herbstjeju starscheju. Dofonjawschi swoje studije w Drježdžanach a herbstim seminaru w Prahy bu 31. januara 1879 na měšćniha šwjercženy a skutkowasche křiwilu jako pomocny měšćnik w Drježdžanach Friedrichstacže. Šišćeje w tymšamym lěče do Plawna we Bogtlandže za kapłana pošlany, zastarowasche tam nimale štyry lěta wobečežne a rozšěrjene duschepastyrstwo w měčeje šamym a šchěrokej diasporje tamnišćeje fary. W lěče 1883, hdyž bě w Radebergu wot njeboh biskopa Franca Lawrjencia Mauermanna fundo-
wana cyrkej swjatoho Lawrjencia dotwarjena a 1. awgusta toho lěta katolika fara založena, bu knjez August Nowak tam po reformaciji zas přeni katoliski farař. Něšto pšech 18 lět je tute zastojnistwo zastarował. Jako Radebergski farař je tež lěta dołho nabožnu wučžbu w Biskopicach za katoliske džeczi z Biskopic, Zymic, Smilnjeje a t. d. wudželał, tež mišioniske bože služby w Biskopicach, poslewnje lěta mějacnje, džeržal.

Stručila, cyle njevojčakowana powěsć bješe za zhromadženych duchownych faž móčne Memento mori! („Spomni, zo wumrješ!“) Ğdnž jo w duchownych zwučowanjach abo exercicijach hłowne a załadne wěrnosće swjateje wěry dokładnišo a hłubšjo rozpominaja: z wotfel smy, hdyž džemy, k čomu tu smy, ščo budže našy tunc — hela abo njebo — zo ničto njevěmy, hdy naš Anjez wotwoła, zo dyrbinym tohodla pšechy pšichotowani byčž a t. d., dha šebi duchowni kručišchoho přědowanja, mócnišcho rěčacchoho pšikłada mysliež njemōža, hacž hdyž Bōh tak rjec z jich šrjedžizny jenocho z nich wotwoła . . .

Anjez farač Nowak je we swojej počnej mocy wumřel. Zrudženi stojimy my mała čerjōdka jařkich katholicich duchownych pšchi joho marach. Zasy wo jenu mōc mjenje! O, prořćže, zo chcył Bōh jo šmiliež nad našej duchownej nuzu! Zo chcył zdžeržecž swojich džělacžerjow we swojej winicy a wubudžiež nowych džělacžerjow, kotřiž bychu zastupili na wošyročene městna. Kōždoho swjata winowatočž je, jo modliež za swoju swjatu cyrkej a jeje služownikow we swojim wōtēnym fraju.

Zemřetomu chcył Bōh špožćiež wěčžny wotpocžinč. Wěčžne šwětko njecy jomu šwěći! R. i. p.

„W Pólskej.“

(Pořćazowanjo).*

Dofelž je droha do Wojerec jako by třělil, runa a rjana, pohněwach jo, zo nješym šolesowač. Potom zasy kamjenje z boka drohi wobhladowach, šak dołho mi kilometer traje, a telegrafowe šćežory, šelko jo na jich kilometer dōndže. W Němcach maju pšchede wsu kapalku — a za wsu widžach rjanu božu martru z nowym čistym serbskim napisnom — faž by jo wschudžom pšichšuchalo. Ğižo chcył na žōnřu zawołačž, kotraž pšchi nim štoješe — a wona tež tak hubu wōšješe, jako by pōdla swojoho „Do wěčžnosćže“ hišćeže něšto na jazyku mēla; ale pohladach na swoje šwědomjo w lěwym boku laca — a špěchach dale, a Šěwa za nim hładaše.

Za Němcami počina jo hižo měst. Z cyła pošćicžuja Wojerecy hižo wot nazdala jara rjany napohlad. Krasna řhlōdna aleja, kotruž kōždu řhvilu rjana villa wobrubja, wobja mje, a wschitecy ludžo, kotrychž řetřach a jo prashach, mi serbski wotmołwjachu. Pšched samym diwōrniřćžom, kotrež je z boka na prawu ruku, jedyn z džělacžerjow na nēřajšej nowej fabricy wołajše: „Tamlejš deježe hičž, wejžo chceže na bonu.“

W zawěčeže jenož na kapku (hubjenoho) piwa wubu časa, a čach hižo jědžeše. W jědžeče pšchez řručku, njepłōdnu holu. Šola, to je hołn, pōtajřim prōždny a piřty fraj — powučowasche mje řaz profesor Brandt z Wořřuvy, hdyž tež pšched dwēmaj lētomaj podobne pucže mēřjachmōj, wēzo pēřchi, a to bōle boleše. Ale tež po řeleznicy jo wořřudži, řnnjež w Pšuiřkej đerje řěždža — a z nutřnej wjeřōlořćžu řnž pošřowich 9., 10. štaciju z mjenom „Liebenwerda“.

* W pošćednim řjadku mojoho řyđžeńřchoho powēđanja štoješe, zo je nimo njeřbyřnych papjerow we wacžoku tež „řapřa“ mje k žemi čahnyła; »řapřa« wsčah to njebē, ta řterje »žbēha« — ale řhapa, řhapa, to je čćčřa garnitura.

Njeznajach knjeza fararja, ale hnydom so pónachmoj. Mały hólczk, jedyn z joho schytancom (wo nich pozdžyšcho), mi brémjo wotewza, a pščenédžechmoj fuš promenadow, starožitne wrota pod wysokej kulojtej wężu, pščenédžechmoj nětotre došč mały wabjace wulicy 3000 wobydlerjow ličzacoho města, a za 10 minutow drje stojachmoj pšched sarškim domom, z wuštawom kommunifantow jedyn dom — a w tu khwilu poiwšny so pod wężu cyrkwicžki na lěwo něščto pachowow za pomjaz. Swjaty wječor zwonjachu, mi wiščať zwonny ani fuška rjenje nješlincžachu. Knjez farať so džiwasche, wobkručejo, zo ma rjane zwonjenje.

Stoku pšchedstaji mi knjez farať staru macz, kotraž jomu hospodařstwo wjedže, a knježnu mučejku, kotraž budže mje jutje „na pščeželach“ pšchewodžecz. Tola njedobych jeje spodobanja, to jich knjez džecadž krócz „wyšche“ ipěwa — a hiščeže běch t tomu žalostnje dybawu. Tuž rozjudžich, zo budže boža mšcha čžicha — a knjez farať mi hnydom pšichbšowasche. Z cyla šněm sebi tu wišchitko zawjecz kaž dču, wiščať budu tu sam z knjezom.

Wón wojedla sebi kólo a wotjědže do 50 km dalokošče, hdžež změje wón jutje bože klužby. Wiščať majn Polacy w Liebeuwerdže mje. —

Hdž bč so ščymko, nastajich so do města. Pošydnych so do „radneje piny“ a wupich schleččestku čžaja. Myšlach, zo to mojej dybawošči spomha, ale njespomha. Sedžach w malej jstwicžcy, w pódlanstkej wulkej bč čžma, za druhim blidom sedžachu nětotši knježa, kotšič, hdž pšchińdžech — womyšlonych, jako pola naš w Serbach bywa, hdž cžy do forczny zastupišč.

A wěšik howrjesche, hdž t džesatej hodžiny na torhwiččžo wuńdžech. Napšcheczjo mi stojeiche w čžmowych mroťach měščanska cyrkej z čžerwjennymi šwislemi a z čžerwjenej wężu (kaž je tu wišchitko čžerwjene — rozemi so, zo jenož twarjenje myšlu) — bčyški so kchžowachu na njeby, ale kapki deščezža njepadny. W Serbach je so tón wječor deščezžowało nadobnje — pošledni krócz za dolhu pšichodnu dobu.

* * *

(Potracžowanjo.)

3 Klužich a Sakskeje.

3 Malbic. A pšcheměnjenjam na Róžencžanskej administraturje dodawamy: Nětčyšči knjez propšt, P. Leopold Schneider, pobu pola naš nimale 10 lět, štuťujo tu wot 8. mał. róžka 1892 jako kaplan, a wot šmjercže njezapomnitoho knjeza Tadeja fem jako zaslužby a wote wiščěch ludži lubowany administrator. Tudyšcha prosta ludnošč njewuštaji so na zarjadowanjo faklowych čžahow ani na podawanjo wumjělczy zhotowjenych adresjow — a wěšče wyšcydostojny knjez na tajke znamjenja džaka ani njeje čžakať. Čžrjódby ludu, kotrež su sebi na Wiščěch Swjatyh a w ščěhowacyh dnach pola njoho durje podawali a šficžale rucy, su jomu tež něščto prajike. Ně, njeje so wjele rečžalo, ale wjac a šluboko je so začuwało. Knjez propšt, kotryž je w špódzijnje króťkim čžasu sebi mjez nami pšichwojil serbšku rečž po šlowje a po pšimje, je z tym wzjewil nic jenož šwój wulki dar, ale wosebje tež swoju wulku lubošč t nam a t našchomu ludu, kotryž na tu lubošč njezabudže nihdy. Džensa našchoho bywšchoho drohoho „knjeza“ prošmy, zo by jako na wišchitke našche naležnoščje, wo kotrež je so tak žiwje zajimował — ani na šwojich pošornych kemscherjow njezapomnil, ale bčrzu žaly naš wopytať a potom čžajšo wišchitkich Serbow šwjatnici wopytował, kotrež bč tak horliwy lubowať a

śwědomity strażować. Boha Anjeza pať prošymy, zo by wyfocydoštojnemu finjezei, kotruž je so pónđzeln wot naš pšchěydlík, w štrowošći a došpołnej spokojuošći po swojej miłosći dať došahnyć wyiofich lět! — Nášc nowy finjez administrator, P. Schčžěpan Roman Kocián, narodži so 2. meje 1871 we Wsčžcu n. Wórlcu w Čzechach, a wustudowawschi w Łanschtounje a w Vitoměřicach, bu 26. sept. 1891 zadržany w rjadnu draštu cistercijskeho rjadu, 6. okt. 1895 swjatocžne sluby zložil, 16. julija 1896 swjećěšche přeni króć wopor božje mišče. Wot spoczatka min. lěta sem bě tu za kapłana, a z horjacej so wutrobou jomu pšchějemy — a sebi, zo by w nowym zastojnstwie, hdyž je so nětko trajnje mjez nami zašydlil, cyle tu zdomjanił. Šacž dotal je so snadž hišće trochu jako hóšć mjez nami začuwat; nětko je a budž połnje naš, wšcack smy tež my z njewobmjezowanej dowěru — joho. Wošebje w přenim času budže džělo finjeza administratora jara woběžežne — čžim bóle, zo budže tu hač na njedžele a swjate dny, a tež to změje jenož Mješerba, kotruž budže hašte serbski wuknyć, na pomoc — cyle šam. Wóh pak joho swěrnej prócy a dobrej woli — a našchim modlitwam swojoho wótcowškeho žohnowanja zawěčeje njezapowě.

3 chłoho swěta.

Němsta. Šóřta je za kóždoho smjercž, dokelž džěn je mřda hrěcha — zrudnišcho je, hdyž dyrbi čłowjek runje we swojich młodych lětach so na marny položicž dać, najzrudnišcho pak je, hdyž dyrbišch wumrěć tehdy, hdyž so čži zbožo napschecž směje, hdyž šy połny nadžije do pšchichoda, hdyž so hotnyšch na pucž k wołtarjei, zo by tam pšched woblicžom božim zwjazat zwjazt swjatoho mandželstwa z wosobu, twojej wutrobje pšchedrohej. A tónle pšcheczrudny podawč je so stal w měštacžku Šusterburgu we wukhodnych Brnšach. Wojeřski wyschł, Kurt Blasčowič, najštaršchi šyn lutherskeho šararja we wšy Walterfelmen, bě na Wšchěch Šwjatych rano do Dentšch-Čylawy na swój křas jěł. Sobotu 2. novembra dyrbjěšche wěrowanjso byčž. Wječžor do křasa měčěšche so tak mjenowany „polterabend“ wotměwacž, a hošćjo běchu so hižo zěschli. Tu nadobso pšchindžte telegram, zo ma so wyschł Blasčowič, runje zbožowny nawoženja, do Šusterburga wróćicž, na duell bywšchi požadany. Wostajiwšchi wšchoho wotčědže wyschł Blasčowič a njemrócži so wjacu. Pónđzeln 4. novembra rano bě joho kulka joho pšcheczšwika do žiwota trječžila a morila, a město wěrowanja bě struchly pohřeb runje na njebočicžčowym 25. narodnym dnju.

A ščto bě wina zažueje joho smjercž? Wšchł Blasčowič bě we wojeřškim kašinje swojim hišće swobodnym towarščam wječžor předy, hač na swój křas wotčědže, bowlu k pšchepicžu dať a z wječžošću šam trochu hłuboko do šchleńch hładať. Duch dom so motyľuj, žetka so z dwěmaj wojeřškimaj wyschłomaj, kotrajž joho pod pažu wzašchtaj a hač pšched joho dom dowjedžěchtaj. Šdyž pak běchtaj joho tam na mřju zepřěłoj a so wotšalitoj, zwali so škurčeny wyschł k zemi. Wróćiwšchi so polpřtašchtaj joho wonaj wyschłaj zběhnyć, a pšchi tom čšepěšche wopity z rukomaj wokoło so, a nje-wědžo, ščto čžini, mřšny jenoho z nich.

A hlečěje, to bě ta šurowa šchšwda — kotruž njemóžěšche ze žanym wotpřoščěnjom zarunacž — za kotruž dyrbjěšche po wujudž wojeřščeje čšestneje radže — so duellowacž — a wumrěć.

Haj, to mohl čłowjekej rozum zastac, hdyž tajtele wólbrownosće słyshi. Přiched duellom wyscht Blasgowiz sam wuzna, zo wo niczim niczo njemě, ichtož je w pianosći czynil — potajkim pichi wšchim njebě ani niska złeje wole — jenož njezbožowny pschpad — a za to dyrbi čłowječka kcej so rozleć. To sebi piecža wojestka česć žada. — To je piecža rjekowski štut, hdyž swojoho towaršča tajteje malicžosće dla w najrjeńšich časju žiwjenja kaž škaženoho pja zatělisch. W tom pokazuje so, zo sy muž, kotryž wě sebi swoju česć wažic — a nihdy njesly prosty mordac. Ale njech jeno něchtó druhi, bur swojoho čeladnika, mištr swojoho wučomca, wučer swojoho šchulerja wuplaca a módrjency nabije, to so hnydom klóda wotewri, zo by zlóimka póžřela. Šdže je to sprawnosć — hdyž rozum? Šańba za nasych stotk, zo tajke hrube pohaniške waschnjo njemóže wutorjenic. Šdy bychju tajkich zabijawow na přenju lěpchu hažju zwěšeli, njebychju hižo z čłowjeckej krewju tak bróžili. Mó, fak zo tónle do njebjes wolacy njestut ščónczuje tež wojestwo pohuuje, zo njeschěščaniške waschnjo duellowanja do staroho čapra čžinu.

— W Poznanju je so minjemu sobotu wječor we wošmej hodžinje wulki proces přechěžowo pólskim akademikam (wučomcam wulkich šchulow) ščóncžil. Wězo sudnistwo wšchěch wobštorženych zasudži. Sich wina zaleži piecža w tom, zo sy so do towarštwow zjednocželi, kotrychž ščóncžny zaměr bě, jamostatne pólske kralestwo zasy wutworic. Wo pišmiku zatonja płaczi to jako pšcherada kraja. Tu pak móže jenož kujejštwowe sudnistwo w šipstu šudžic. Ščóřba pak je so w Poznanju sama ščóncžila, dotelž jim tola krajneje pšcherady jasnje dopokazac njemóžachu. Ale najebac to sy jich hac na 4 mějacy mějacy klódy zasudžili. Přichěz poršty jim hladali njejju. Za nas je pichi tej wěcy jenož zajimawe, widžec, fak ze złoho pschecy zasy złe nastawa. Nesprawnosć je, zo je sebi Pruska džel Pólskeje, Wulku Pólsku, wzaka, a nesprawnosć to wostanje, doniž sy njewróći. Wulki dobytk pak ščžimila njeje. Krajina bě zapušćena. Wjele pjeněz je dyrjala do njeje štylac, přjedy hac jej ščto winije. Pólske kralestwo bě murja pschěžowo nawalej Ruskeje. Tule murju je Pruska k swojej šamšnej ščhodže pomhala potorchac. Něk jej Ruska na pjaty stupa. A njech jeno so Polacy ze šłowjanskimi Rusami wujednaju, potom běda Němcowstwu. A woprawdže zblženjo mjez tutymaj najmóćnišimaj šłowjanskimaj narodomaj so pschihotuje, a najšerje wutħadža to wot samoho cara. Pucžujo po póskim kraju da sebi wot pólskich špěwarjow pólske narodne špěwy špěwac, a nětko zasy pschinjesechu nowiny hac dotal njeslyšchaniu nowinku, zo je car Polaka, a to katholic, za najwyschichoho wojestwoho rozkazowarja we šilnjanškim wojestkim wobwodže pomjenował. Njedžiwajcy na to Pruscy pschecy dale zakħadžeja pschěžowo Polakam, a z tym jenož čim bóle žadošć za jamostatnym pólskim kralestwom zbudžuju. Wopominwšchi to, dyrby z Micikiewiczom, najwjetšchim pólskim bajnikom, wuznac: „Kohož chce Bóh zahubic, tomu najpřjedy rozum bjerje.“

Awstrija. Šlowinscy študenczi we Winje, něhdže 300, zešđžechu so na uniwěršicze a žadachu, zo by so šlowinska uniwēršita w Lublanju (Laibach) založila. Němscy študenczi jich za to z aule wučiščěžachu, a rektor jim žaneje štyw w uniwěršicze njeda, hdyž mohl zħromadžiznu wotměć. Za šlowjanške zaměry wězo na němškej uniwěršicze měšna njeje.

— Razymišta šħadžowanka awštrisch biskopow je so 6. novembra we Winje zešćla.

— Bratraj peršifskoh šchaha, Muhamed Reza Mirza Ruknes Saltaneh (narodženy 1883) a sultan Ahmed Mirza Azod es Saltaneh (narodženy 1891), pschijedžejchtaj 9. nov. do Wina, zo byschtaj so we wedomoszczach zdžžaloj.

— Pólske toło (klub) we Winje budže ministerstwo interpellowacz, psche czo so listy z pólskimi napismami w Němistej tym njewotodawaju, na kotrychž su šlane.

Rom. Swjaty wóte pschija 7. novembra putnikow z Zendželskeje. Skoro wschitcy bėchu z wschischich stawow, a wjele z nich bėchu konverticza, ludžo, kotřiž so, w bludnej wěrje so narodžiwšchi, pozdžischu do kłina katholickeje cyrkwoje wróćichu. Arcybiskop Stonor a biskop Whiteside — prjedy protestantski předař — bėschtaj wjednifaj tyhle putnikow. Wamž z nowa na to spominašche, tak jara jomu na tom zaleži, zo by wschón jendželski lud džen a lėpje katholicku wėru jeznał a z tym puč wurinał k něhdušchomu zjednocenju z katholickej cyrkwoju. Ale bohužel je k tomu hiščeje wulka tročel. Tehdy, hdyž so wo kralowiskej pschisazy jednašche, je so z nowa pokazalo, zo hiščeje mjez ludom stara hida pscheczimo katholickej cyrkwi knježi a, kaž pola nas, tak so tež w Zendželskej hněw roznijemdrjenoho luda na jesuitow mala, jako bychu wučžili, zo pschisaha njekatholickomu knježerjej zložena ničzo njepłacži. Jesuicza su nowiny, kotrej so na tele waschnjo na nich pschilodžachu, wobstoržili. Pschecy bóle so w Zendželskej tak mjenowani Nonkonformistowje mjez sobu zjednocuju, kotřiž su anglikanskej wěrje a katholickej wěrje jenał njepšcheczelni. Echtož jich hromadu wježe, je njewěra, kotraž ma w Zendželskej wjetšche wuhlady a postupy, dychli katholicka cyrkej. Po cžlowjesku sudžich drje so ze swjatym wótkom njemóžemy nadžecž, zo so jendželski lud do wowczěrnje swjatoho Pětra nawrócži.

Francózi. Ženož z raznosčju něchto docpějech, to smy widželi tele dny w Francózi. Dohjo je z Turkowiskej jednala — podarmo — naposledk zapóslanca domoj wzała — ale Turkowsta so njehnu — skónčunje wupóšla horštku wójnischich lódzi — a wobsadži kupu Mytilene — a hlej, to pomhašche. — Turkowsta bė wschomu zwólniwa. 1. Hacz dotal njepšchipóznate francóziške šchule pschipóznawa. 2. Wschitte wnstawy za škutki miškosče a wschitte cyrkwoje a kapaty změja dospołnu swobodu a wěšte dawki so jim spusčaja. 3. Wschě w armenijskich njeměrach zapnšćene šchule a wustawy smědža so zasy natwaricž. 4. Chaldejškoho patriarchu Turkowsta wobkruči, a list, z kotrymž so jomu zastojništwu podawa, je hižo do Mošula wotpóslany. Francózišta drje je z tym chcyła trochu zarunacz, šchtož je šama doma na katholickej cyrkwi hrěščila, — a swjatoho wótea zasy změrowacz, a swětej a katholickej cyrkwi pokazacz, tak swěrnje swoje zakitanske prawo nad orientalskimi katholickami naložuje, a tak derje su narašichi katholickowje pod jeje šchidłami šchowani. Smjaty wóte je tež hižo, kaž so štychi, francóziškomu knježerštwu džak prajił. Zendželska pať, kotraž bė so throbloho počinanja francóziškoho knježerštwu nastročala a so mjelěčo hižo bojěšche, zo Francóziwje z kupy Mytileny hižo njewotstupja, móže sebi pofoj dacž. Francózište lódzištwu je hižo wotjělo. Hacztežto by Zendželska tak ruče swoje dobyčžo z rukow pusčezila? Haj, lóždy tola njeje tak lafomy, kaž Zendželečan.

— Departement Pas de Calais su z wójjom wobsadžili. Woja so zběžkow, jeli dželaczerjo w podkopych džělo zloža. Pola nas so hižo dželaczerjo tak drožicž njemóža. Džělo je žadne. Mnozy swjecza a twornje džen a bóle wjazuju.

Šendželſka je najbohatſchi kraj na ſwěće, ma paſ tež jaſo tajſi najwjač dołha. Hač do lěta 1868 bě jich dołh njewuſtawajen pſchiběrał a wučinjeſche tehdom 16,3 milliardow hriwnow. Wot toho čaſa je Šendželſka lěto wot lěta něſchto wotplaczała, taſ zo jeje dołh lěta 1898 12,7 milliardow wučinjeſche. Pſchež aſriſtu wójnu je dołh zaſu njedžiwajen wſchelate nowe dawki na 15,4 milliardow zroſł. A dolež hiſcheže ſonca wójnu domiđžeč njeje, njedoſahuje ſnađž hiſcheže to, iſchtož ſu Šendželčzenjo prijedu pſchež 35 lět pſchež dobre hoſpodarjenje wotplacžili. Bjež džiwa, zo jim wójna pſchech wjač boloſchow pſchihotuje a zo ſamóu krał njedawno praji, zo ſo nutenje za ſtónčzenjo wójnu modli. Praſcha ſo jenož, hač budge tajſa modlitwa Bohu ſpodobna.

Španiſka je katholiſki kraj, ale — džiwna to wěc — pſchech ma nje-wěriwe, ſwobodnomuleſke knježeſtowo, kotrež katholiſtu cyrkej pſcheſečěha, jaſo by hewał ničzo za džeło njeměło. A tola ſo kraj mjerni ze zběžkarjemi, kotřiž jenož na pſchiležnoſež laſaju, zo bychu doſtałny porjad powročežili a republiku załožili. Žana wólbba njedokónja ſo bjež ropotow. Njedawno běchu zaſu w měſeže Barcelonje republikanowje a katalanowje, diwě politiſkeje ſtronje, pſchi wólbach taſ na ſo zajěli, zo dyrbaſchu měſežaniſtu gardu hromadu žwołač. Šchtož njewěru ſyje — njeměry žněje. W ſenačež katholiſcy biſkopja krucže katholiſkeje cyrkwie taſ njepſchečželnu politiku Sagaſtownoho miniſterſtwa za-ſudžachu.

Ruſſa. Nowe ſtudentſke njeměry hroža. Staruſki wječ Měſchčěrſki je we ſwojich nowinach pſchečžiwo pſchijimanju ſtudentow (t. r. holcow, kotrež hcedža ſtudowacž) piſał. To je ruſkich ſtudentow žaloſtnje rožhoriko, a hdy by Měſchčěrſki doma był, by drje ſwoje koſeže w brēmjeſchtu mohł domoj njeſeč. Hdyž ſo wróčež, pocžahnu ſtudentež, kaž ſu ſebi wučinili, pſched joho dom, zapuſeža jón a Měſchčěrſkoho ſamoho pſcheklepaja. Tuž drje změje ruſka policija zaſu krawne džeło ze ſtudentami.

Turkowſka. Halil Riſaſ Paſcha je wumrěł. Za joho naſtupnika je Abdurrahman Paſcha, doſtałny juſticyj miniſter, žhladanj. Tón je ſo njedawno hroznje z francóžſkim zapoſlancom Conſtanſom zrokočil. Tuž je ſwět wežipny, kaſ ſo nětko z Conſtanſom znjeje, hdyž budge na měſeže Riſaſ Paſche wulki vezir, najwyſchſchi politiſki zaſtojniſ w Turkowſkej.

Čhiſka. Nowe murubki z Čhiſkeje ſu do Němſkeje doſchle, mjenujey 150 čžežkich bronzowych zaſtarſkich kanonow, kotrež ſu najſterje něhdy jeſuicža Čhinjanam leli. Hačrunjež Němſka z čhiſkim knježeſtwowom njeje wójnu wjeđla, ale jenož ze zběžkarjemi, je tola tym kanonom ſobu kažala, kotrež knježeſtowo ſluſheja. O kaſ jo Němcy hórſcha na Napoleon I., kotryž je po ſamſnym recepcže činił, po kotrymž ſu Němcy w Čhiſkej činili. Ale Napoleon bě Francóža — a tuž bě to złě — tu paſ ſu to Němcy — a taſ je prawje.

Wſchelčžiny.

* W italiſkim měſtačſku Matri buſchtaj wóndanjo wěrowanaj: notar Angelo Alviſi a ſignora Paſqua Pulcini; njemjeſta 26 lět, nawoženj bě 3. oktobra 100 lět. Nawoženja je ze ſtroneje ſwójby. Žoho mačž bě 105 lět, a hiſcheže ſwjatomu wóteč Piſkej IX. žiđžane nohajey plecčěſche. Wo-bydlerjo měſtačža Matri běchu wězo wſchitenj žiwi a wjeſeli, zo maja tajkoho nawoženju a tajki kwaſ. Wſchudžom ſo wołaſche, zo by hiſcheže žloty kwaſ

smjećić mohł. Wosebje tak joho najbližšchi wołachu: štyry džěči (Alviti bě hižo prijedu dwójcy ženjeny), 22 wnuczkow z wnuczkami, wjele prawnukow, jena praprawnuczka. — Šacž staj sebi mlódscha njewjesta a prastary nawoženja zarejwołoj tež — historija njepowěda. Dobraj sebi wěšće staj.

* Mac Kinely, přäsident Zjednocženych statow Sewjerneje Ameriki, je tola njemudry byl, zo njeje „mudroho muža“ fedžbu měl. Mudry muž je jomu dwě njedželi do časa wotradžal, zo njeby do Buffala jězdził (hdžezž bě tehdom wustajenica). Šhto je so stało, wěšće: anarchijt Leon Czolgosz joho w zhromadžiwnje ludu straschnje tšeli. Tola tež hižo „horoskop“ nowoho přäsidenta Roosevelta na hrozne wjedro šwědži. Mudry muž je na njón pohladał a widžal, zo tež Rooseveltej hrozny nasylny stutt. Za ščěć njedželi z najmjenjša budže jomu čželowa žona na pšchewodženje kazacz. Nasylnje kritickej dnjej staj 3. a 4. november. Šdžž pak so přäsident jara hlada, móže jo šnadž wufhowacz. — Šene je wěšte: zo je mudry muž ze swojim wěščeženjom mulki lós dobył; pšchetož njemóže „dobdželacz“, telto praščenjom wosebje wot bohattyh knjenjom na njoho tšodži. Wjez džywa tuž, zo je płaczizna za jedyn „horoskop“ štocžila z 3 dollarow na 50. Trochu drohi cygan! Šhtóž chce joho radu wědžecz, pišaj a pšchipołož 200 hriwnow; 300 pak je wěšćizna. Adressa: Gustav Meyer, Šobofen. To došaha, kóždy lištonoščeť wě.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na léto 1901: kk. 624. 625. z Worklee: Michał Domaška, Michał Metich, 626. Hańža Šolčina z Časec.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Lubiju

je so dale woprowało: K česći swj. Měrcina 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7664 hr. 85 pj. Dale darichu: Молоканы (100 hr.): 3 hr.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Swob. Zjednočenje katholskich wučerjow serbskeje Łužicy zhromadži so **20. novembra** t. l. popołdnu $\frac{1}{4}$ hodžin w **Bačońskim hosćencu**. Nimo znatoho porjadneho džěla přednošk: „**Šulske wobstojnosće pola wbohich Słowakow**“. Hižo z džiwanejow na tónle zajimawy přednošk prosy wo prawje bohatty wopyt

Předsydstwo.

Zjawny džak a próstwa.

Wšitkim lubym susodam z Łazka a křesćanscy zmyslenym přećelam z bližšeje a dalšeje wokoliny, kotřiž su nam při wohnjowym njezbožu, kiž je naš statok podešlo, z hašenjom, z wuprózdňowanjom spalnišća, z pomocu při zakładowanju nowoho twara a při tutym samym z přiwožowanjom twarskoho materiala na pomoc byli — zo smy tak spěšnje natwarić móhli, wutrobne „Zapłać Bóh!“ Wosebity džak sluša čestnej swójbje **Wjačławkec** tu, hdžezž smy tak lubosćiwje hospodowani byli. Na kónce prosymy, zo by so nětko nowomu młynej, hdyž je z wulkimi pjenjezami stajeny, tež dosć džěla dało.

We Łazku, 14. novembra 1901.

Swójbja Kokertec.

Čižičej Šmolerjec knižičičičejnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholiski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našoh
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 47.

23. novembra 1901.

Lětník 39.

„W Pólskej.“

(Potracžowanjo.)

Njedźelu rano bě wokolo 6 hodžin w Liebenwerdže tež tak swětko, jako hdyž doma na rańšce khodžu. A što težto doma činja? ... Nimowólnje sym jo tak, wujědžech-li jebi něhdy, dopominał a na dom myslil. Stawašce jo mi tak w krajinach, złočanych městach a w najlěpšich pšeczelow hronje — a čim sferje sta jo tu. Pšchetož tu bě khodobno, a cuzy lud. Pra-špodžimna wěc: džěči jeneje maczerje Slawy smy hromadže — ale Serb jenož z čěžka rozemi swojim Polakam a Pólkam.

Dojč pólskich spisow sym pšcheczital, a hišće t tomu wschědnje wobro-čam łopjena pólskich nowin. Ale najrjenscha knižna wědomosć je tola — jenož knižna. Lud pak jo wo wučěnych njestara, rěči, kaž jo jomu rěči, a to we wschelatich krajinach wschelatu rěč abo narěč. Samo w małym serb-škim kraju — hižo z nas mnohi jenož čěžko tajtomu prawomu holanej rozumi. A tu bě tola ludži z wjele wjetšeho kraja. Haj, chceš-li jo pšchewědžić, hač znaješ rěč ludu: to z ludom rěč! Za mějach t tomu nětko zawěrnjo pšchiležnosće dojč, a z hluboka přěnu hodžinu nětotry raz wzdych-nych ... Ale bórny jo wuschi zwuczisčej, ani słowow hižo njetrjebach tak wotwažowac. Rozum dale mjenje komandowašce a wuzdžesce jazyt, cyle hrónčka mi pomału džěchu jako same wot jo — njech tež nic, kaž našchim žonam doma. Ze drje su w tymle času po puczu wot rańšich domoj, a štož je jo wob tydžěn nowinkow zběžalo, šnowaju, jnkaju ... A tak, hlej, hižo zasny doma pobych. — A pšchuwutnych kłincžatej, zwonjatej pólschězinje, skoro njewědomje zložich jo na jeje pšchizwut a špad.

Ani radne hromadki ludu, fotryž mi stoł wobličowasce, nje hižo nje-šcherjachu. Pšchetož z woblicow jim čitach jich nutrnu radość, zo móža

zasły so wumycy . . . Wy wěsće, kak derje bę wam na žnjach, hdyž móžesćeže započene čzoła, ičije a rucy po horcym žnjenskim dnju jebi wutupać . . . A šchtōž kthori pobnyčeže hdy — zuajecze, kak bęsćeže w pofoju a spodžiwne zmerowani, hdyž móžesćeže z lękarjom poręceć, z wutrobny jomu so wuprajicę — a wón wam rozumjesće, a wy dojpōlnje rozumjesćeže jomu! Ach, dżatuježe jo, lubi čžitarjo, Bohu; pschetož po duschi smy my wčhitych kthori a będnicy, a pastyrjow waschoho jazhła a lękarjow waschich duschow wam Ból wobradža a wam t službam bywacych džen kaž džen!

Tutón mój lud pak lędom dwójcy do lęta, abo snadno jenož jónu we škōdkej maczerščęziuje bože słowo słyschi, a móže so wuspowędacę . . . Sa pak wobžarowach, zo je mje tak mało, a jich je tak wjele; pschetož bęsće jich što. Ale woni drie so tež z mjenškej kšwilku spōkojowachu radžilubje, kaž bę znać — a wotthadžujcy z prawa, z lęwa, a wokočhijwšchi spowędnikej ruku, džęchu so klatnyčy, hđęž hįsćeže zbhwasće męstacęka, a na twjerdy kamjenį so čžisnyčhu . . . Polacy su hľubocy nabožny narod, kotryž w čęžkim křhižu jenož Boha prosy a swojich wultich patronow, Stanislawa, Jadwigu, Razymęra — a najbōle z džęęcowškej wutrobu lubnje a čęsęziuje Smjatu Bōlskeje Kralowu, Mariju Čęęstochowsku z Dstreje Bramy. Tuta pschęhwjata Rnjeni tuž tež šchituje śwęrneje Bōlskeje džęęzi w cuzym kraju a joho njewędrach a įpytowanjach. Wona swojomu śwęrnomu ludu z mōcnej ruku džęęzi tež joho narodnoščy a krašnu ręč „macieręhńsku“. Z cylej namocy swojeje dusče džęęzi so pōłsti čłowjek tež w cyle cuzym śwęće swojeje węry a ręče, z kotreję je přeni křōč ręčal a węril . . .

Węzo su tež tu wuwzaca. W samej Liebenwerdže bu mi muž njenowaný a wopisowany, kotryž je w dživim mandęłstwje žiwý — a zo bych tuž za nim pohľadał a razničho z nim poręčal, by-li pschichol. Wón njepschindže. — Tajcy pak su Polacy jenož čži, kotřiž njebęchu dosę rozwučeni pschishli. A w tym je tež za was dobra wučęba. Wchęlato so śwę wjerečy. Hľadaječe za swojimi džęęzimi, zo swoje biblijske įawizny a katechismus pilnje wutnu, pračęsćeže so jich za wobjedom, šhto je knęz farał přędował — a hōńę, maczerje a nanowje, hospodarjo a hospozny, młody lud t nyčhporam a na kšęęęčanjku wučębu. Tež dobrych serbich maczerjow džęęzi su hižo zacpęle maczerje węru a ręč, a krawnych įylzow je tak tež mnoha serbika macę hižo wuroniła. Tu, węm wchak pschipady, ale dženja njepowęm. —

W Liebenwerdže maju na lęwu ruku w chřkwi čęasnįk. Hľadam na čęasnįk, a widžo, zo je džęwjeć wotbilo — myšlu, zo budže čęas, a hdyž jo pschęz čřjōdy horje t wōltarjej čžisčęzu, chędža mi rucy žwottorchacę . . . To bę tež ze signalom za hōlcow z wustawa, a do wotewręnych wuhľadow węžicęki rozkolebachu so kšęęęrtotace žwony. Njewōłaju drie uikoho; šchtōž tu su, tu su — zawęęęe tež z męstacęka, kotrež ma jenož 50 katholicow.

Liebenwerdęske pomęry su woprawdže maľke. Maľke jako mój maľuščki žiwōńk, jędyn to z pachōlow, kotryž džę bę so pschęd kšwilu tež sobu za žwony węškal. Nětko pschicęže jo z ryžwom, kotrež bę z křhinje, w chřkwi-nych durjach stojaceje, wučęhnył. Sara joho do zemje čęęhnyčę. Kęluch a knihi bęch sebi sam „z fary“ znohľ a za wōltarjom na hęčku zęstajal a sklād. Rapaty abo sakristije tu nimaju. Wy njewęriečę, kak jo to wchę čłowjękej dživuno zda. Bady a wchę wōltarja je pisane wofno zasabęene, tež ju křęęny w přęsbęteriju (wōltarńisčęzu) pomolowane — ale hižo cyle křęęki bęchu hrownje žwotpadale. Tež mōtro tu maju.

Z křepjeńcu jo njewobecńdže — njewěm, hač to tu wašchnjo njeje, dženska wšach jo tež derje hodźilo njeby; pšchetož dom je zařydnjeny a zastupany hač sřhodženkam. Wšcho jena čorna, piřana maja.

Hdŷž pak z hólčkom t wołtarjej wuidžech, z napřhecža zarěčža mały instrument, a wustajiwšchi Bože Čžělo, zařpěwach Pange lingua gloriosi. Spěwaju tu to wšcho hinaf, knježna wučerka běšče mje wečora wučžila, a pódla toho do tyd njebye mje honila — běčž pak dŷbawŷ, w položy wjaznych, a hišče mje knježna wučerka zajědže wŷšče. Tuž žložich brńje, wŷwuděj jo podach, a boža mřcha bě dale čžicha. Kommunikancži jenož spěwachu křerluřch. Wřchi woprowanjŷ, t přichežohnowanjŷ, woprawjenjŷ modlachu jo wótse žhromadnje přhiřluřchne pořwjećžace modlitwŷ. To bě wřchitko tať nowe. Doma je hinaf. Tam je nětke cŷla cyřkwička řhumjenja poľna, a wo wŷřofe řčženy a wječř wotbija jo mńenje z přicheželow žwukami řtotorŷ hłós wřšeje wŷladŷ a žahrimuj, a do cunja kłincži křerluřchowe hrono: Ach řwjaty, řwjaty, řwjaty. A tež tu drje by řebi nadobna pólřka wŷřada tať prawje wot wutrobŷ žanjekřa křerluřch ze řwŷŷich přichetrasnych řpěwarřřich. Ale Polacy pjećža přhejara řchřčžža a woľaju tať, zo na nicžo řpodobne njeje. Ach, řwjerdy a hólři je w cuzbje řhlěb: nic jenož řwjerdy towarńř jo řtorfa z „die dummen Pollacken“, tež božomu domej woni řchřčžža a woľaju ... Woždže pak po řemřchach, hdŷž bě dawno wřcha němečžina z cyřkwi, řebi tola zařpěwachu, zo řřŷŷŷŷŷŷ cyřkwička a cŷly wořkrež. — A tuž bu na řemřchach podobnje a wjele hńje jato pola nař na řhulřřich řemřchach. Ža řym za to na knježnu wučerku hač do dženiřřřchŷho dnja dořčž hńěwnŷ.

Z přědowanjom řmēm řebi wřččž, řač řču, po řemřchach, na řemřchach — řač řechu. Wařchnjo tu je, zo jo přěduje po řwjatŷm řčženjŷ. A dořelž ma jo přhiřpóznate wařchnjo čžeřčžičž a žańčž mēcž, tež ja je žańčž mějach. Wŷotěńdžech za woľtať, a woľtožiwšchi njerebnu drařtu, wustupich na kłětu.

(Pořracžowanjo.)

3 Ružich a Čařřeje.

3 Budyřřina. „Krajan“, řatholřřa protŷřa za Ĥornju Ružicu, na řěto 1902 je wřřchŷ a řobu z „Prořčřřu na řčžěnu“ wřřcho hromadže za 25 řj. w expediciřch „Katholřřřho Řořŷla“ a pola řlamarřow na přřhedanř. Nařřha řuba protŷřa je z řym 35. řřččž řwŷŷ pucž do řerbřřich domom nařřupila. Řřech řu wřřchudže přheččěľnje witařa! Žadŷn řatholřřři dom řerbřřeje Ružich njěřmě hŷčž, hdžžž by „Krajana“ njenamařa! Řměny pak nařřu protŷřu tež řčžždomu poručččž; 35. řětnř je hńđny, zo řŷu wřřčēm přědowńřkam porno řřajřř. Kalendarium z cyřřwřřřej protŷřu, řermanři, žapiřŷ wječřchŷ, řatholřřřich duchŷwnnych wŷbeju nařřchěju řiŷceřŷ, řerbřřich wučerřŷ, čžasa řŷŷřich řřžřŷŷŷ a t. d., wřřcho to je žariřadowane řačž w pořředńřch řětnřřch, ze wřřčej řwřču přchegladane, wuporředžane a wubŷřpolnjene. Řačž wjele bě čžľŷwjećčej přěch řŷŷžno, je wřřcho tať žestajane, zo řŷŷčřž ze žapiřřŷŷ wřřččž žhŷnicž, řchřŷž řřebajřř. Žabawny a powučžacy džěl je řŷŷ řřččž řara žajimawŷ. Wřřcho řu řoriginalne džěla, a řchřŷž řŷřři jo wŷbeje z džakŷm řřwalicž, džřwa wřřcho na nařřche domjace řerbřře řřwřčenjŷ. Tu namařařř řubŷŷŷ nařřawř „Řobraz řatholřřřeje řemjanři“, t. ř. nařřchěje řubeje Moniři, wot řapľana ředlicžři, řřneja, řřž je řľěřřři čžasa přřhřľěžŷŷčž měl, woprawdže řřchěčžžanřře, řŷŷŷžne a řřřřŷŷŷne řubŷččž poľne řřwřčenjŷ

nadobneje knježny we Worfleczańskim hrodže wobkedźbowacź. Sara praktiske pokusy podawa nastawt „Schtož móžesć w domje pschetrjebacź, to njepšchedawaj! Schtož nuznje njetrjebasć, njefupuj!“ Radny, w tynle nastawku podawane, su woprawdže witany pschinoschť za „rozrisowanjo praščenja wo nuzy našich ratarjow“. Tež jara wužitne a praktiske su „Dobre šrědky pschecziwo někotrym lóžichim chorosćam“. Wobaj nastawkaj měloj so zas a zas z rozpominanjom čitacź. Čerstwje ipšany dalšchi nastawt „Kak bu serbski wojnať komercielny radźicel“ budže so wam wšchěm jara lubić, za to hym wam dobry. Tři wobrazy debja lětuschi „Krajan“, kaž hym zhonił, wot knjeza dra. Wuki za našchu protyku dobrocziwje darmo požčene, wšchě ze serbskeje Łužicy, a ju tež zdobnje wukładžene. Hacz do kónca sežěhuja potom wšchelake zajimawe mjenske kuski. To wšcho je tón króč jara rjane a zajimawe, a dyrby wuznać, zo hym wulku radojć měł na wšchim, hdyž so mi korektura pschedpolaži. Gene pak zawohladał njeyym a drje je so ze zamyslom mjelčo mělo, a to je přeni nastawt, kiž rěka „Jakub Skala, žiwjenjopišny nasežin t Soho 25lětnomu měšništomu jubileje“. Kaž hym so na wšchitim zwjeselił, tak hym so toho nastawka stróžil, hdyž jón w hotowym „Krajanje“ na přenim měštnje namakač. Nětk pak was tola wšchitk přoschu, zo to was wottrašalo njeby, jebi „Krajan“ kupić, ale zamokliče wšcho z wěrnej lubosću, kotrň špišowaczel, knjez administrator Jurij Libich, we šwjach pschegara pscheczelnych šlowach wo mni wopokazuje. — Redaktorej „Krajana“, knjezej dwórškomu kapłanej Filipcej Nězakej, za pilne, wustojne a tak zajimawe džělo wutrobny džak wšchěch Serbow šluha. — Mnohe lěta! Jakub Skala.

3 Měroćje. Hońtwicža na tudomnych ležomnosćach wotmě so zańdžemu wutoru tydženja. Póndželu do hońtwy hladasche drje někotryžkuli tělc z pothmurjenym woblicom na hiščeže pothmurjeniske descheczkowe wjedro, kotrež tehdom knježesche, jebi myšlo: „Nó! to budže rjana hońtwa pschi tajšimle wjedre! šchěbnje budža kaž buncle, a tohodla bndža hiščeže nobi wozpbač.“ Al hlej! wutoru pschěsta jo deschczowacź, a hońtwa wotmě so bjez deschczika. Wuspěch běšche, runjež nic najlěpšchi, tola cyłe špokojacy. Zatišli so tu: 51 zajacow, 8 šornow, 4 bažanty, něšcho džiwich kornikow a kurwotkow. J. K.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Štónčnje je so tež za sejmskich zapóšlacow próždný čas minyl a džělo so započěło. Sakski sejm. tón króč přync Jurij trala zastupujo wotwori. Kral drje bě pschitomny, njemóžesche pak tróniku rěč mječ, dokelž bě pschegara dybawy. Trónska rěč na hubjene hošpodatše poměry w cyłej Němskej škorzěsche, naspomni, zo budža so kejšorstwowe financy z nowa dyrhjeć zarjadowacź, a wozjewinwšchi, zo su chinške šchmjatańcy ščónčene a zo su našchi wojacy z Chinške so z wjetšcha hižo wróćili, wopominašche poměry w našchim šakškim wótenym kraju. Tež tu z financami klaca. Wšacy dawkow je pjećza trieba. Na 50 procentow ma so dothodny dawť pomjetšchicź. Schtož je přjedny 100 hrimnow dothodneho dawta płacził, ma nětko 150 hr. dawacź. To su krajne wuhlady. Hižo tak so ludžo žymy boja, hdyž bywa džěla džěn a mjenje — a tu hiščeže tajki pschiplacť t dawtam. Něch džěn tych bohaczkow, kotřiž su z danje živi a z polnoho bjeru, bóle wuslubaju a na nich wjetšche dawki zwjedu — ale nic powšchitkownje na kóždoho, tež najšchudšchoho, kotrň so w nočy a wodnujo drěje, zo by so po čěšći zežiwil.

Węzipli smy, kať budźe so sejmy z teje pschedłohu poczynać. Z nowym wólbnyym zakonjom su socialnych demokratow ze sejma wutłóczyli. Khudzi dźělaczercjo nimaju w sejmie nětko žanoho zastupierja. Zenož mulcy maja tam słowo. Hacz tež to budźa na khudźinu dźiwacź, psched wjetšimi dawkami ju wobarajcy. Zanjehaja-li to, budźe licźba socialnych demokratow w Saksej najebacź wišće wólbne zakony dale bóle pschiběracź, pschetož nuza a bėda najbóle socialnej demokracji do rukow dźělatelj. — Druha komora je so hižo do dźěla dała jednacy wo dawkach. — Přenja komora, w kotrejž je tež najdosťojnišchi knjez administrator Łužicy, kantor Łusczanšći, njese hišćeje wuradžowala.

Němska. Williardy je Němska z Francózskeje cžahnyła — ale hlubina statneho dołha nima, kaž so zda, žanoho dna. Njeboh financny minister Miquel je doleź šlawjeny był, zo je financy derje zarjadował. A tola je nětko hižo pschěz 80 millionow hr. deficita. Hdyž to dońdženy z tajkim hošpodarjenjom? Knježerstwo njewě, z wotfel pjenjezy bracz, hacź ma z nowa požčowacź — abo nowe dawki wupijacz? Ale wišće to nicžo njepomha, jeli fužoł njezatykaju — wojeřstwo. Wójsko a łódnistwo bywatej za lud džen a dróžškej, a najebacz tyhłe njeměrnnych wójskow so kóžde mócnarstwo druhoho boji a žane njeye so zwažilo podtlóčženym Buram abo přjedy Schpaniskej pschecźstwo Americy na pomoc hić.

— Němski póslanc w Londonje, Hatzfeldt, je wotstupił. Jeho naslědnik budźe hrabja Wolf Metternich. — Pschedydomny naměstnik w němskim sejmie, z Frege, je swoje zastojnstwo zložil, dokelž bywa khorowaty. Stykacz drje so jomu po sejmie njebudźe, pschetož njeye sebi w nim wjele šlawy dobył.

— Hesenšći wulkowójwoda chce so wot swojeje mandźelskeje Hiltzbjety dźělic. Dawno hižo njebě praweje lubošće mjez nimaj. Štó je wina, hody so czeško rjec. Wulkowójwoda wudawa, zo chce so tohodla dźělic, dokelž jomu joho mandźelska mužskich potomnikow porodźila njeye. Kaki budźe to pohoršć za wišćón lud, hdyž so mandźelstwo tajkich njehódnych pschiczin dla rozwijsa.

— W Landskucze je pónđzelu dr. Edmund Šörg, něhdušchi centrumowy zapóslanc a dołholetny wudawať historisko-politiškich nowin, wumrěł.

— W Hamburgu hrajadu tele dny w dźiwadle schpaniske hru, „Elektru“ mjenowanu, kotraž je poľna hanjenja a wuměschowanja katolskeje cyrkwy a jeje rjadow, wosebje jesuitow. Zeje dla su tež w Schpaniskej tehdom te njeměny pschecźstwo jesuitam wubudyle. Kať latomny je tola šwět za wišćem, šćtož je na katolsku cyrkej naměrene, a kať zaspana je policija, hdyž jawnje katolsku cyrkej hanja. To so nicžo njehiba pschecźstwo kaťerjam měra a pokoja. Za to pak ma jara wótre wóčzo za kóžde rypnjenje Polakow.

— We Breschnje w Bóznaiskej bėchu so pólske škuliske dźěci wobarakale, němski katechismus wufnyć, kotruž bě knježerstwo za šćitlu pschedpisało, njeprašecy so arcybiskopa. Bodarmo chcyšće jim wuczeť z lesežu tónle němski katechismus potyknyc, wudawajo, zo je jón arcybiskop pschiporućil. Dźěci njewotmoľwajachu jomu ani słowa a, hdyž je po šćuli zděrcza, njemóžesće tež słowa z nich wudobnyć. Třiž je njekrańje zmorsta, kať zo frawe a z módrjenkami domoj pschindžechu. Ludži to njemalo rozhorili. Zeńdžechu so psched šćulu a šćarjadu a hóršchachu so na wuczerja, dawajcy jomu tež wišćelake wudma. Z toho nasta wulka šćóržba. Kaki změje wufónc? Bjez dwěla wišćech zapudža — na to hižo smy zwućeženi. Statny wobšćorčeť je tež hižo khostanja hacź pschěz dwě lěće jastwa namjetował. Wiczi su potajkim zaji

Polacy, ale — bić sąmi na so pletu sebi też Prusacy ze swojej niesprawnej surowościu pschecziwo Polakam. Wostajeće jim rěcz, kotruž je Bóh jim daril — a Polacy was też na potoj wotłaja. Sdyž pak do nich pschecy rubacze, wutubłacze sebi jenož zasaklych njepšeczelow, kotřiž budźa jenož na pschiležności łafac, zo bychu wam wotpłacžili. Sibu njecze, hidu budźecze žnjec. Wroćajichy so z jastwa, budźa cžile zasudženi jenož cžim raznišcy Polacy.

Kaŭ najnorbŝeje powieŭeje praja, je juď wobŝkorŭenych w o p r a w d ŷ e
za ŝ u d ŷ i ł, a to ŝonu Biaŝecku na 2½ lęta jaŝtwa, Franca Korzenjewŝtoho
na 1 lęto czeŝtoho jaŝtwa, druhich na kŝoŝtanja wot 1 męŝaca haćŝ do 2 lę! U
to wŝcho za ģarowanjo pŝeĉed ŝchulu a w ŝchuli, doŝełŝ ŝwoje dŝęćŝi
njeŝprawnje bićŝ daćŝ njeĉachu! — 3 tym wuŝuĉom pŝchirunaj druhi, wuŝuď
wobŝuŝtoho ŝuďa w 3 n ŝ t e r b u r g u. Wŝŝchŝi leutnant Hildebrand, kiŝ je
leutnanta Wlaŝkowića w duelle 3 a m o r d o w a ł, bu wot tohole ŝuďa na
2 lęće loŝtoho kŝoŝtanja na twierĉŝŝiznje zaŝuďŝeny! Pŝchi najlępŝchej woli
je njemōŝne, pŝchi wuŝuďŝe toho a tamnoho ŝuďa ŝprawnieŝ namafacŝ.

— W Kölnje je generalny prašes katholstich towařstwow za rjemjeslniškich, kanonik Boszejan Jurij Schaeffer, bamžowski komornik, po dlějššej chorosći zemrěł. Won nastupi tele wažne zastojnstwo lěta 1865 po Kolpingowej smjerczi a je hač do smjercze jomu swěru služil. R. i. p.

— W Stuttgarcze iwe Württembergskej mječachu lutherscy předarjo sřhadzo-
wanu, na fotrejž jebi mnozy pishejacy, zo by jo mjez lutherskimi z nowa
spowědž zawjedla. Najskerje su jo skoncžnje tola pishešwědčili, zo je spowědž
najlepšiji sředk, ludži wot hrěcha wotdžeržowacž, a zo potajkim njeje wot
čłowjekow ale wot Boha.

Włostřiska. Stowarstwo „Narodnie Nowiny“ pišaju, zo su na wuherski sejm protestny pschecziwio 53 wólbam dóšchke. Toła budže drje hišchcže dotho trawž, přebny hačž budža wólbny „mucžičžene“, dokelž dyrhja so tjoje wotpišy ze wšchch aktow za sejm, za zapóškanca a za kralowšfu kuriji pschihotowacž, předy hačž móže so wěc rozjudžecž. Zajimawe jenož je, jónu midžecž, ž kafimi šredkami mahu madžariki ludžik swoje nadnjejštwo we Wuherskej podžeržuje.

Kaž we Wuherskej samej, tak zašhadžeja Madžarowje tež w Skhorwatskej, kotraž je z Wuherskej zwjazana. Knježerstwo pyta z namocu svojich ludži pscheczišchecze. Kandidatam pschecziwnych stron njeje ani domolene swoje bydle wopyschecze. Wo agitaciji a wólbnych zhromadžiznach njehodži so ani rěc. Zahrejske (Ugram) dženiki bywaju skonsfistrowane a tež druhi naklad zadžerzujc póst, tak zo sloro za chyl tydžeń nowiny njewohladaš. Něst zrozeminy, pscheczo maju Madžarowje telko lubošće za Němcow. Madžarowje a Němcy su jennajc njepscheczeljo Slowjanow. Ruka ruky myje.

— W sejmje poczina so dżelo zaŋ haczić, tak zo je sam fejżor iŋcyrpnoŋć zhubił. „Tak to njemoże dale hieć — to dżen by mohł zadwielowac“, je pjecz a wěstomu pólŋstomu zapóŋŋancej rjeł. Skłónczuje poczerja herjekarjo fejżora tak daloko, zo budże bjez sejma njepraščejo so zastupjerjom luda, knjezić. Ale bjez winy na wŋcđem hubjeńŋtwe tež fejżor a joŋo knjeżerŋstwo njeje. Hdy by fejżor hnydom wot spoczatka, hduż Němcy za Wadeniowe czaŋ w sejmje hałtowacj poczaču, z cnyhm wotmachom pŋhecziwo nim wŋstupowal a najebacj jich herjekauja Wadeniowe zaŋone pŋchewjeđł, bychu wŋŋhitey nazhonił, zo z hołej haru ničzo njewučińiŋŋ. Hduż pał fejżor tehdom pŋched Němcami coŋny, nawabi z tym tež Czechow, zo bychu po pŋŋiŋładże Němcow ŋwoje prawa sebi z hołtom a njemdrjenjom wumocowali. Haj, njezbožo za

Nwstřisfu je, zo ma w čezkim času kabe ministerstwo. A kaby je tež Rörber wošebje pšecziwo Němcam. Pšechy je so powědało, zo je přjedawšce slowjansko-katolske ministerstwo hrabje Thuna wina na wotpadowanju, dofelž pšejara Slowjanam polěhuje, a tola je něšto za liberalne němiske miniŕterstwo wotpad najwjetyši. W třeczim šchwórczlěče 1901 je pjecza w Czechach 884 a w cyłej Nwstřiskej 7962 wobowow wot wěrty wotpadła, ž cžohož je widžecž, zo wotpadnistwo hišcže pšhiběra. A Rörber derje wě, zo je wotpad wot wěrty ž dobom teč pšcherada kraja a přenja kroczel k wotschědźenjeju wot Nwstřiskeje — a tola ž měrom pšhibladuje, jenož, zo njejby lebi němiskich herjekarjom rozhněwał. A tón cžłowjek by měl Nwstřisfu wumóžić?

Szendzelska. November je pothmurjeny mjesac a hįzo w ichtyrjoch so czmi. Ale pola nas wschał hįsjece kurjawa tak ęła njeje. Górze je w Szendzelskej, kotraž dęen je cyle z morjom wobdata. W Londanje je tajka czma, zo ruky pįched woczomaj njewidęa. Wustupiwęhi z domu so ludęo hęndom zabłudęa wosrjedz męta a ęhtreęa a ęalosęa, njewędęicy, hęde maja hęę. Łatarnje drje so ęmęęa, ale widęeę nicęo njeje. Wosębe ętraęna je kurjawa na morju, dokelę męa po czme ęnadno na ętału abo jena łóđ do druheje zajęę. Dwóęj ętraęna bę ľęta ta kurjawa, dokelę z dobom teę wıchory zafhadęachu. Szendzelsku łóđ wrępnęchu wıchory na ętał, zo ęo na kruchi rozrazę. Teę z ęhorych, wosębe za tųch, ęotęę ęu na ętału ęhori, je kurjawa nımo męę ętraęna a wıele ęich mręe.

Nom. Smjatyh wótc je nowoho Straßburgskoho swjećacoho biskopa Zorna z Bulacha z jeho maczerju a sotru pschijal a dotho a pscheczelnje so z nini rozrěčowat. Khory a słaby potajskim njeje, kaž njewěrnive nowiny stajnje pisaja. Za to tež to swědčži, zo je audienec wotněl, kotraž 6 hodžin trajelche.

Turkowskja. Brudne nowizny pschifhadźcja z Sernzalema. Pšichi božim rowje je so frawna bitwa biła pschecziwo Franciskanam, kotšiz katholiske prawa na tymle swjatym městnje zakituja. Cyrkej nad božim rowom słušča wschomu kšesješćanštwu hromadže. Kólowokoło pač ju kapale a te słušcheja pač Grefam pač Rusa pač katholicam. Kapala Frankow słušča katholicam, a do njeje wjedže kamjenitny sšhód. Tónle sšhód a dwór pšched nim mjeczeczu Franciskanowje. Šdnyž njedźeln rano franciskanski mnich pschidźe, zo by kaž hewač sšhody mjekł, bė tam hižo grecsi mnich, kotryž joho wotstordzi. Tuž so wschitcy Franciskanowje zeńdžechu a zeštupachu pšched sšhody, zo bychu swoje prawo zakitowali, pschetož sšhtōž sšhody mjecze, tomu wone po tamnišchich waschnjach słušcheja. Tohodla njemėdžachu grekskim mnicham dowolicz, sšhody mjescz, hewač bychu so jich mocowali. Tola Grefowje njewotštipichu ale zhromadžichu so we wulkich jylach a walichu so na Franciskanow z kijemi a motykami, a z tšechow jupodnych grekskich sšhichtow funtachu do nich z kamjenjemi. Dwanacze Franciskanow zranichu mjenje bóle strašchnje. Mjez zranjenymi ju 2 Němcaj, 2 Francózaj, 4 Štalcezenjo, 2 turkowskej poddanač, 1 Rusa, 1 Šendźelczan. Wumrěl hišcheže žadyn z nich njeje. Turkowske straže z měrom pschihladawachu, a hdyž bėchu so nahladali, wojowacych wot so dźelichu. Grefowje mējachu tež judy z petrolejom a schwablom pschihotowane, zo bychu Franciskanow z wohenjom poleli, hdy bychu kamjenje došć njefuktwale. — Šhto dyrbja jebi Turkowje myslicz, hdyž kšesješćanow na swjatym městnje so takle zadžeracž widža! Europiske knježestwa zmėja nětko wo tej wěcy jednacž.

Přehledy.

* Napoleon I. zhladovalše něhdy w času swojoho wuhnanstwa na kupje Helenje z wysokeje stahy na mōdre njeby, na zemju a njesmērne schēre morjo. Toho myslu wrōčachy so do dawnych časow, do tamnych krajow, w kotrychž bě něhdy z dobyčerstweje noby po čžělach kročžil a w krewi brodžil. Přichipadnje dohlada so na wěžu blizkeje cyrkweje. Nadobō so ze swojoho zamyslenja zhraba a rjetny powažuje a ze swjatocžnym hlosom: „Ludy du nimo — trōny padaju — cyrkej woſtanje.“

Naležnosće našoho towarštwy.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 627. farař Michał Wjesela w Königshajnje, 628. wučer Jurij Słodeńk w Kukowje, 629. 630. z Wotrowa: Jakub Bulank młōdši, Miki. Linart, 631. Jan Hajna z Nowodwora, 632. Jurij Słodeńk z Khrōścic.

Dobrowōlny dar za towarštwō: k. farař Michał Wjesela 1 hr. 40 pj.

Za cyrkej Mačerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Mikławš Smoła z Bronja 20 hr., po † N. 50 hr., ze zawostajeństwa † Madleny Měšeřki z Měrkowa 30 hr., na krēiznach Michała Šmitka w Radworju nahrom. 9 hr., kermušnik z Budyšina 5 hr., druhi mjenje darniwy 3 hr.

Za cyrkej Mačerje Božej w Lubiju

je so dale woprowało: Přez k. P. Romualda 2 hr.

Za nowu kapatu w Bjarnačicach - Kunnersdorfje: Njemjenowana z Radworja 5 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Total w našej redakciji nawdate 7667 hr. 85 pj. Dale darichu: Молоканы (103 hr.): Z Radwofskeje kermuše přinjesechmy 1 hr. 10 pj. + 50 pj. + 40 pj. = 2 hr. Radwofska Płatowa Komisija: Z kosmatej w herbskej grychēe 50 pj., Jakub za přihladowanjo 20 pj., na spěwanju 9. 11. 10 pj., knjeni korčmarjowa 10 pj., »Prěni wobjed« 1 hr., Płatowa Komisija w Khwačicach 20 pj., při kermuši na kapitolu 50 + 15 + 40 + 35 pj. — hromadže 3 hr. 50 pj.

Zapłać Bōb wšēm dobročerjam!

K r a j a n,

katholska protyka za Hornju Łuzicu,

na lěto

1902

z přichidatej **Brotheczk** na jezěnu je wyschōl a je w expedicijach „Katholiskoho Bošola“ kaž tež pola flamarjow za **25 pj.** na přichedań.

Swob. Zjednoćenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy

zhromadži so srjedu **27. novembra** t. l. popołdnu $\frac{1}{2}$ 4 hodž. w **Bačónskim hosćencu**. Z tym je z dobom naš tydžeńši nawěstk wotwołany, štož smy wězo přjedy w prawym času sobustawam z lisčikami zdžělili. — W Bačónju budže nimo znatoho porjadneho džěla přednošk: „**Šulske wobstojnosće pola wbohich Słowakow**“. Hižo z džiwanjom na tónle zajimawy přednošk prosy wo prawje bohaty wopyt

Předsydstwo.

Čižichž Smolerjec knižicizhčejnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
šiwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Nudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 48.

30. novembra 1901.

Lětnik 39.

Moch hele ju njepschewinu!

Nasch čas je čas wulfski bědženjom. Zwontownje drje so zda, zo je rjad Europy samón měr a pokoj — mjećže a fanomy wotpoczujaja — ale z nutška na ludach so wscho wari a zasafle wojuje. Mjach tu narodne, socialne a nabožne wójny. Narodne a socialne wójny su bžeczi zašdženoho lětsotka, nabožne bědženja su tak stare, jakož křesćanstwo. W kóždej dobje je katolfska cyrkej měła swojich njepschecelow, ale w kóždej dobje je tež katolfska cyrkej dobyła. Přerńja doba křesćanstwa je doba martirajow, doba krewje a čerpenja, doba, w kotrejž chce pohanske romiske knježestwo z namocu křesćanstwo pod-
dušycz. W tomle bědženju pschewiny naposledk křesćanstwo zhnile, dodžeržane pohansko. Konstantin wumjedže křesćanisku wěru, totraž bě so dotal w pod-
zeniskich křódbach křowata, na běły boži džen, křesćaniske cyrkwy a kapaly rostu ze zemje, pohanske swjatnicy stoja pušte, drebja so a rozpaduja. Křesćanstwo je křowatu křesćanicy pschetralo, a přeni křóž wodychnje. Haj, jenož wodychnje — pschetož do měra podacž so katolfska cyrkej ženje njemóže. „Su-li mje pschecžehali, budža tež was pschecžehacž“, to so pschecy zasy pokazuje.

Hdyž běchu tež fatowske mjećže zezerzawile a jezepowcy wuhajle, hdyž frej křesćanow wustawajše bžecž, bě tola hižo druhi njepscheczel wotrostł, wot-
rostł w samnym klinje cyrkwy — bludni wučerjo. A tónle njepscheczel bě čim strašnišči, dofelž težše mohl rjec w samym mjasu katolfske cyrkwy, dofelž so toczeshe do samoho jadra křesćaniske wěry, dofelž kažeshe jeje wučžby. Strach bu čim hóršči, hdyž so po Konstantinowej smjerczi tež swětna móć, romsky kejžorowje, z bludom pschecželichu, bludnych wučerjow zakitujcy a jich wučžbu z mocu rozšěrjujcy. Běsše čas, zo so zdashe, jakož by chly swět ariansti był, pschijawšči bludnu wučžbu wotpadnika Aria, kotryž bžžstwo Křystusowe přejeshe. Tak jara bě tale domjaca wójna mjez křesćanami

janymi křesćanstwo zesłabiła, zo wjetkhe dohašchowace pohanstwo hišćeje raz stany a wubuchny za kejžora Julianu apostatu (wotpadnika). Tola Julian padže w bitwje pšecziwo Partram a njeby-li tež był mřejo zawolał „Galilaei wieisti“, „Galilejſki, sy dobył“, wěrnó to tola bě, nad jeho rowom powstany dobyčejſki křich — in hoc signo vinces — w tom znamjenju dobudžejſch. Katholiſka cyrkej wuhra, pohanſtwa a błudy zańdžechu, a ſkała ſwjatoho Pětra ſtojeſche njepowalna, jako ſtolp a twjerdžizna wěrnosće.

Wo tónle ſtolp, wo tule ſkału rozrazy ſo w ſrjedźnym wěku móc Hohenſtaufow, najmócnijſchoho němskoho kejžorſkoho rodu, kotſiž chychu cyrkej podteptacž a do njewólniſtwa wzacž. Tole ſkała njekhablaſche tež tehdy, hdyž bě za čaſy bamža Hriehorja VII. ſtaženjo ſamo ſwjatniču cyrkwije počžčěło, a hačž do cedrow na Libanonje doſtupiło, t. r. tež tych zajało, kotſiž kaž cedry na Libanonje nad cyrkwiu ſo pozběchowachu, hdyž měſchnicy a biſtopja pšecziwo woli ſwjateje cyrkwije ſo ženjachu a cyrkwińſke zaſtojniſtwa za pjenjež wot ſwětnych kralow a kejžorow ſupowachu, kaž čži pšchedawarjo w Jeruzaleńſkim templu. Ale tu pšchindže Hriehoť, tón něhduſchi mnich, a wuhna kaž Žězus ze křichom wſchěch tychle wonjecžejčerjow cyrkwije božeje won z jeje ſrjedžizny, a byrnjež tež we wuhnanſtwe wumrěł — wumrě jako dobyčej, a tak je cyrkej ſtajnje dobywala. Pšchemohla je Hnſitow w Čzechach, pšched kotrymž wjcho čžekajſche a za kotrymž ſo wſcho paleſche, pšchewinyla je Albingenſow w Francóžſkej, kotſiž chychu wołtať a trón ſpowalecž. Katholiſka cyrkej njeje rozpadła, hdyž w 16. lěťſtotku z Wittenberga wichorica wuńdže a po cělym němskim kraju hačž hłuboko nuťſ do ſuſodſtwa wſchě ſuchje hažki ze ſchtoma kathiſkeje cyrkwije ſkhaſe. Senož rjeńſcha a młódnjſcha ſtany cyrkej, hdyž bě ſo ſleſka toho, ſchtož ju wohidžejſche.

Al čžohodla ſo wo tom, ſchtož dawno niſomu z nas žana nowinka njeje, tak do ſchěroka rozpiſach? Ach, ſuadž mnohi z nas džiwojo na ſtaženjo ſwěta a na haniſne wotpadniſtwa wot wěry w ſuſodnych Čzechach — a nic mjenje w najſchkej ſaſtkej wótcžinje — dowěry žhubi a ze ſtrachom z Pětrom zawoła: „Knježe, pomhaj, hewak žhinjemy.“ O budžny bjež ſtracha — nježhinjemy, za to nam naſch knjez a zbóžnik ſam ruſuje. Njech njepšchecželjo cyrkwije hišćeje bóle křichja „Přecž wot Roma“, njech hišćeje tyſach a tyſach wottorhny wot ſwjateje cyrkwije: cyrkej njepowala. Čyłe hibanjo pšecziwo kathiſkeje cyrkwi w Awſtriſkej je z nuťſka kłore, dokelž je to wſcho jenož njewěrnosć a tajenſtwa. Wo wěru ſo tu z čyła njejedna, ale wo politiku. Lutherſka wěra ma jich bóle Němskej zbližičž.

Pšchecž ſo zaſy poſtažuje, zo błud pať z politiki wuhabža, pať z politiki ſwoju móć ſrěba. Sam ze ſebje je ſtabuſchť, dokelž ſo na njewěrnosć zepjera. Swětna móć dyrbi jón podprěcž, zo by ſo njehpnył. Al runje to, zo ſo błud pšchecž na ſwět zepjera, a z nim ruſu za ruſu dže, je najlěpſchi dopoſaz, zo je ze ſwěta a nic wot Boha. Za kathiſku cyrkej pať je ſwět pšchecž był macocha, je ju duſyl a dajił, putal a hanił. Čžohodla? „Hdy byſchće ze ſwěta byli, by ſwět, ſchtož je jeho, lubowal; dokelž pať ze ſwěta njejſće, hiđži was ſwět.“

„W Pólskej.“

(Poſtracžowanjo.)

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus! — Kať wjeſće a z dobom žrudno, a pſchi wſchěm kať bojažno mi bu, hdyž přeni křóć na

swjatym męstuje w pólstej rěczy tute swjate słowa rjecznych! Słyszachy tak jasnje swój samyń hłós, a mi jo pschecy tak zdašće, zo prawje njerěču.

Potom sczěhowašće swjate sczenjo w němistej a hnydom w pólstej rěczy — po czimž pólste předomano. Wschittich woczi běchu na mnje zložene — z tajtej pobožnošću, haj džěscowiskej wěru wšchity na mnje zhladowachu. Ach, tak bě mi czežto! Tělo chych jim prajicž, ale njemóžach. Pschedewzał jebi běch, zo jim powěm, tak maju jo modlicž a zo maju w modlitwje moji ludžo swój wučet a swoju pomoc pytač, hdyž je jim złé — nic w palencu. Ludžo praja: Těž paczerje spěwacž so woštudži — a zawěsčje: jeli komu, tym ludžom w cuzbje so žiwjachym, so najprijedy woštudži, rano a wječor so modlicž, hdyž je kólowoko nych telfo tych, kotřiž jo paczerjam wotwukli, ani na bože služby hižo njekhodža. — A tomu bě nětko po fchizjowym tydženju, a mējach czim wjacj prawa, wo modlenju rěčecž.

Wozjewjeć wjele njemējach. Njecznych w němstej rěczy někotrym drje pschitomnym Liebenwerdskim Němcam, zo so pschichodny ischtwórtk (na Bože spěczjo) skónczi jutrowny čas — pola nas je to haśle njeđzelu po swjatkach (na džet Najswjećišćeje Trojicy) — a zo njecy tohodla lubi fchesczenjo swoju pschisłuchnošć sferje lěpje dofonjeju. Wschaf je to z cyla hrozna samopačnošć a hrubošć, hdyž jo Bohu Knjezej z dopjelnjenjom swojich najwážnišchich pschisłuchnošćow tak dliny... Tym ludžom (jednach) dospołnje po knjeza fararjowych wufazach) směch žno zjawnišcho a wuraznišcho powědžicž, ischtož mašy na wutrobje. Těž Polakam rjecznych, tak so džiwam, zo su moi z tak pobožnoho a nabožnoho ludu — a tola je mi knjez farar sforžil, zo je haśle někotry z nich so za jubilejskim wotpuštkom prócowal. Njecz druzy bórzy naslěduja! Jubilejne knižki — tajke knižki běchu so tež nam Serbam loni derje pschichodžale, tuž iponjatkujmy jebi to za podobny pschichodny čas — su na farje po 15 pjenježtach na pschedań. — Mamy my tež pobožnych posłucharjow, kotřiž z wulkeje nutrnošću za božim słowom du — na žane wafchjo pak Polacy njeběchu hóršchi. To bě tajta swjata czichina; ja bych rjeł, zo póžerachu mój dych.

Po předomanju a po skóncženej božej mschi sczěhowašće zaji ipowědano a na tónce woprawjenjo; na pol jeneje hodžiny wutdžech z cyrkwy, zo bych jneďal a powobjedował — z razom. Z dobom ze mnu a za mnu wutdžechu moji Polacy; tež czi najprěnišchi, kotřiž běchu hižo w 6 hodž. tu, haśle nětkle ze mnu jobu džechu.

We dwěmaj hodžinomaj wotně jo mały nychpor, mój luby knjez farar-missionar bě hščecž w missionarskich službach — a tuž tak, ani z nim jo njerožžohnowawšchi, w 3 hodžinach wotjědžech.

(Potracžowanjo.)

3 Ružicy a Sakskeje.

3 Wudychina. Na tudomnym katolskim seminaru běchu tónle tydžet pruhowanja za wólbóthmanošć. Za pruhowanjo bě wot knježestwa jako kralowiski komissar postajeny knjez schulski radžiczel Schüpe a jako duchowny komissar knjez kapitulár kantor Ružčanški, jako pruhowarjo pak knježa seminarški direktor kanonikus Löbmann a seminarškej wyšchšcej wučerzej Plewka a dr. Neubner. Pruhowanjo 12 knježa wučerjo wotpołożichu, mjez nimi 1 Serb, knjez wučet Andricki z Radworja. Z pruhowaných

fñjczow dóstachu jedyn kandidát I, dwaj Ib, sedmjo II a dwaj IIb censuru. Ze zadžerženja móžejše jo wšichitim censura I wudžćić.

Swobodne Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy. W našej poslednjeje skhadžowancy, srjedu w Baćonju, bě nas dzewjeć přitomnych, pjećo kk. běchu so zamołwili. W poslednjeje khwili, hižo hdyž so rozkhadžowachmy, dóndže knjěz Jan Andricki, wróćejo so z pruhowanja, a hišće mózachmy jomu zbožo přeć. — Hdyž bě k. předsyda Wjeńka posedženjo wotewrěł a tu — snadnu črjódku postrowiř, přepoda so słowo k. kapř. Andrickomu za přednošk wo šulskich wobstojnosćach pola wobohich Słowakow, kotrychž wy, ludžo, znajeće pod mjenom »šlabakow«. Wobstojnosće, w kotrychž je tutón wobžarujomny, pod njepřećelskej kwaklu stonacy lud žiwy, su woprawdže žalostne a struchle. Je jich poltřeća milliona, wobohich tych Słowakow, ale złě, haj najhórje so jim w sławjenej Madžariji wjedže. Tež w nastupanju šule su zanjerodženi a zazestorkani, zo by zapřakać móhł. — Słowacy su nam cyle njeznaty narod; tuž by dosć zajimawe było, by-li so přednošk, kotryž je posłucharjow woprawdže putař wot spočatka hač do kónca, něhdže wočišćał a z tym přistupny sćiniř najšěrsim worštam. — Za nowu čitanku bě knjěz Rječka namjety přinjeř, kotrež drje su so mjez tym, hektografowane, hižo na wšě rózki rozesaře, a kotrež njech so z přispomnjenjemi, dodawkami, porjedženjemi k. Rječcy do 10. wulk. rózka wróća. — Přich. zhromadźizna budže do póstnie w Khrósćicach. Posedženjo trajaše 2 hodžiny. Za Maćičny dom nahromadži so (z dodawkom bywšoho kandidata) 7 hr. 75 pj. Zapisowař.

Ralbičanska Katholska Bjesada přeprošuje wutrobnje swoje sobustawy, zo bychy jutře, 1. dec., wažnych wěcow dla w najwjetšej ličbje po nyšporje (w 4 hodž.) k Brězanecom přiřle.

3 ctyłoho swěta.

Němřka. Po šćěćmjećacych próždninach je němřki sejm zańdženn wutoru w Barlinje zasy zěstupiř. Dofelž njebě nalěto zamknjeny, ale jenož přětorhujeny, móžejše hjeze wšěch přichotow swoje wuradžowanja tam dale wjeřć, hdyž bě w meji přěšćař. Sednasće tohodla hnydom přeni džen wo wobšćěnym zakonju, kotryž ma nowy porjad za móřće lóžništwu zawjeřć. Tajki zakon je trebný, dofelž su tute postajenja nimale třieceži lět starý, mjez tym, zo je tola lóžništwu w tutej dobje jo jara wuwilo. — Srjedu bě interpellacija abo naprašowanjo dla znatoho duella w Zusterburgu w sejmje přichotowana. Zda jo, zo chce knježestwo abo fejžor jam tola šćónćnje přěćěžiwu duellam trěćichjo wustupowacž. Wšěch, polkownik tamnoho regimenta, w kotrymž bě morjny leutnant Blasfowis šćužil, bu hižo ze šćužby pušćěženy, dofelž duellej njebě wobarař, runjež bě to činić mohl. Něka jamo, zo wjedniř cyłoho přěnjoho wobřta, general Zink z Zinkenstein, w januaru swoje měřto wopušćěži. Wón bě jo tež přěchi wuřudženju dla zamordowanja rymichtra Šrofiga w Gumbin-u trochu džiwije zadžeržal. Najwěšćejši přěđ přěćěžiwu njěhmanym duellam by wězo byl, zo bychy je řudžili řaž druhi nadpad na žiwjenjo řobucžowjefow. Tola za řa řadikalnu řuru su nahladh wosebje wc wšichřich powołanjach hičče přějara za-

mochtane, a tuž budža po položaj dale lékarič, doniž doječ woporow starých pohanskich porowostankow padnyło njeje.

Na městno wotstupjenoho druhoho pschedydy w němskim sejnje, z Frege, bu konservativny zapósłanc hrabja Udo ze Stolberg-Wernigerode wuzwoleny. Nadžijomnje budže jomu zaštojnistwo „strowšche“, hač jo ho pschedyhadnifej.

Najšferje hižo pschichodny tydžen započinjaja so w němskim sejnje wuzradžowanja wo nowych člach, najwažnišchim pschednjecze pschichodnoho léta. Senotliwe strony mysla hižo, jene, kat mohle jednanja spěchowac, druge, kat mohle je molice. Wjele nomoho wo tutym prajšenju, wo kotrymž hižo měsacy dolho pšchez cyłu Němsku hač hluboko do wutraja wojuja, wězo tež zapósłancy w sejnje njebudža pschinoschowac móc. Ale woni maja wobzamkowac, a Bóh daj, zo by so to stało k spomóženju čerpiacoho rataštwia.

— Wjerch Hagfeld, kotryž bě njedawno jako němski zapósłanc w Londnje chorowatošče dla swoje zaštojnistwo zložil, je na zemi krótki wotpočinak měl; won je 22. novembra w Londnje zemřel. Hagfeld bě katholic a běiche tež psched smjerczu swjate sakramenty dóstač mohł. Pšichi božich šlužbach za njebočičiznoho da so tež jendželiski kral zastupic.

— W Romje zemřel přjedawšči němski zapósłanc pola swjatoho wótea, Otto z Bülow.

— Wulku haru čěrcja w tu šwilu liberalne nowiny wo liščje, kotryž je znaty profesor stawiznow, Theodor Mommsen w Berlinje, dla postajenja profesorow na universitach wudał. Pšichizina k jo ho wozjewjenju poprawom bě, zo bě težor mlodocho katholiccho wučomca dr. Spahna za profesora stawiznow na Straßburgskej universite pomjenował pšhecziwo woli tamnych „liberalnych“ profesorow. Mommsen a jomu podobnje zmýleni pak měnja, zo so jenož liberalni abo z najmjeišcha luthercy prawi mužojo za tajke městna. Catholic nejšu jim doječ „nještronichy“. Bohu džak pak so tola tamne časy nimo, hdyž jenož toń za wučenocho placšesche, kiž pšhecziwo tóždej wot Boha wozjewjenej wěrje powšchittownje a pšhecziwo katholickej wosebje rěčesche a pšasche. Mommsen je tohodla tež z wjacorych stron tak dokładnych wotmołkow dóstał, zo sam w dalšim liščje počina cofowac, wudawajo, zo nočee tež katholicim wučomcam jich wěru wobarac, hdyž so pšchez njm wot „wědomostneje wěrnosče“ wotwješč njedadža. Kaž zo by to katholicsta wěra wot swojich wuznawarjow žadała!

— Znaty bayerski redaktor dr. Sigl čerpi na zmjeheženjo možow a njeje wjac nadžije na wustrowjenjo. Prawo samostatnošče bu jomu tohodla šudnich wotprajene.

— Wusudženjo we Breschnje, wo kotrymž w poslednim čisłe hižo pšichmy, wšchity wobžaruja, kotrymž hida pšhecziwo wšchomu pólskomu strowe a šrawne čuća hiščje podušyla njeje. Wina na tajkich podawkach wězo nejšu šudnicy, kotřiž so zawěšče po swojim šwedonju šudžili, ale cyła prusta politika napšheczo Polakam. Šhto ma to rěšac, džěčom nabožnistwo, kiž je tola we swojich hlubokich potajnosčach samo na sebi hižo čěžto k zrozemjenju, w rěči wučic, kotruž njeznaja? A šhto šluscha k tomu, nabožnistwo z pušami hač do krenje do džěči bic? Hdyž težto bychu so maczerje nerozhoriše, hdyž dyrheli džěči tajkich winow dla čerpiječ widžec. Hdyž njebychu šwarjeli a swojim džěčom na pomoc šwatali? A wjac njeje tež we

Wreschnje jo stało. Nichtó njeje mohł dopokazac, zo je tam jchtó jechjuwał abo zo su jo doprědta k zběžkatstwu zrěčeli, runjež hakatistiske nowiny tak tutaja lohfo, zo bychu poroki swojoho samneho iwdomja podužle. Nichtó njeje tam pschi zběžowauju ludu ranjeni, ničzo njebu wobschodžene. A tola tajki wusud? Rozomny cłowjek jo džiwa, zo pruskomu knježerstwu njepočina zatraci byc, hdyž wupłody swojeje politiki widži. Pólske province leža mjez Němskej a Ruskej, a čím bóle Pruska Polakow podcizkuje, čím pscheczel-nijscha Ruska napscheczo nim bywa. Tak tež nětke nahladne ruske nowiny wótrje pschecziwo pruskomu knježerstwu dla Wrescheniskeho wusuda pišaja. Podobnje čitamny w nowinach druhich kraju, jamo tajkich, kotrejž Němskej hewak jara blizko štoja. Wbozy zasudženi pak su powěšitkowu sobuželnosć namakali. Nic jenož w Pólskej, ale tež w Ruskej, Ruskej, Stalskej a t. d. hromadža bohacze pjenjez za wopušcžene džězi, kotrychž staršci dyrba w jasnje pscheciwac. Hacz težto Pruska sčónčnje njepóznaje, zo jeje poli-tika pschecziwo Polakam njeje jenož njeprawna, ale tež njerozomna!

— Pschecziwo jendźelskomu ministrej Chamberlainej knježi po cyłej Němskej sprawni hucw. Tutón bědže w jenej swojich rěčow prajił, zo su němcy wojacy w francózskej wójnje hišćeže hórje zatkadželi, hacž Zendželczenjo w Transvaalu. Nic jenož mnohe nowiny, towarstwa a t. d., ale tež knježerstwo je swoju njepokojnosć tak raznje wuprajił, zo nětko tež w Zendželskej Chamberlainowu wulku hubu počínaju wobžarowac. Pschecy pschiběracu njepišcženosć mjez Němskej a Zendželskej dyrbiw, čím bóle wobžarowac, dofelž staj tutaj kraje w mnohich, wosebje pschekupskich nastupanjach na jo pokazanaj.

— 26. novembra bu badenijski sejm wotewreny. Tež tam bě widžec, zo je dothodow mjenje, hacž běchu wocžakowali. Deficit wucžina pschcz 14 millionow hriwnow. Pschizjewi so, zo jo nowe bóle powšchitowne direktne wólbny zawjedn. W Sakskej su tajke psched něšto lětami wotstromili.

— Cyłe nowy wustaw bu pola města Werdena wotewreny. Sobu-staw cyrkwiniskeho rjadu jwj. Kamilla ju tam rjany dom natwarili, w kotrymž chcedža wopilew hojic. Wndža tam wopilew po tijo rjadownjach pschizmani, z kotrychž ma přenja na džě 7 hriwnow, druga 3,50 hr. a třecza 1,25 hr. płacžic. Tajki wustaw je zawěsće jara spomdžny.

Awstrija. Biskopja, kotřiž běchu te konferency zhromadženi, su zhromadny pastyrski list wudali, w kotrymž na wotpadny wot wěry spominaju a duchownych k wěre napominaju.

— Zo tola tež w Awstrijskej bóle katolski duch wotucža, pokaza jo we Winje na zhromadžanju katolskeho škulkeho towarstwa we Winje. Zhromadžina bě wot wjele tysacow wopytana, kotřiž z wulkim zahorjenjom na krajne rěče katolskich wjednikow, kaž pynca Liechtensteina, posłuchachu. Se pak tež woprawdže trjeba, zo jo tam katolikowje bóle hibaju, dofelž z tajkej njehabitojezu kaž w Awstrijskej skoro nihdže pschecziwo duchownym a cyrkwin-skim rjadam njeschcjuwaju. Tak běchu tež njedawno zaji němcy liberalni wosebity interpellaciju do sejma podali, w kotrejž žadachu, zo njeby knježerstwo sobustaw francózskeho z kraja wupokazanych rjadow do kraja pušcžalo. Ze wschēm prawom bu naprašowarjam z katolskeje strony wotmołwene, zo dyrbieli jo radshi wo to starac, zo njeby pschecy wjac wufrajnych lutheriskich předarjow do kraja cžahalo a tam pschecziwo wěre a knježerstwu škutkowało. Tež mjez studentami pokazuje jo pschecy z nowa zaji njepschecželstwo pschecziwo katol-

škim zjednocženstwam. W Grazu (Grazu) nadpadžechu wjacy frócz liberalni študenci katolskich towašćhow, zo bychu jim z hrubej mocy čapli a druge znamjenja katolskeho zjednocženstwa zebnali. Wyjdnošč je bohužel pšecziwo tajkim njehmanifam pšechy pšechjara šlaba.

Francóžska bě so lédma z Turkowškej zjednała, a tu hrožesche hižo nowa pšehora. Hacz dotal bě mjenujcy francóžske knježestwo w Konstantinoplu jenu wójnstu lóž měło, a hdyž bě tam nětko hišće druhej lóž póško, njechachu ju Turkowje do pšichštawa pušćezic, tola dyrhjadu so bórzy Francózam podwolicz.

— Ministerstwo Waldeck-Rousseau ma wot swojich radikalnych pšechcelow, kotrymž f woli je towašćowow zakon wudało, wjele čerpjeć, dofelž sebi čji dobri pšechceljo pšechy wjacj njepšechcelštwu pšechziwo cyrkwi žadaju. To pokazo jo zasy, hdyž so w sejmije wo pjenjeczach jednasche, kotrež ma Chinšta za naczinjenu šchodu Francóžskej płacizć. Dofelž budže Chinšta pienjecz halle w běhu lět płacizć, chcyšce francóžske knježestwo sebi 265 mill. frankow požezic, zo by privatnym wošobam abo towašćowam naczinjenu šchodu do předa wupłacizlo. Radikalni nětko žadachu, zo njebychu cyrkwinšce rjady za swoju šchodu zarunanja dóstale. Pšchi tym wězo zasy wšchelake kž pšechziwo mišionaram wozjewjachu. Bohužel móžachu so pšchi tom na jenoštronški dopis generala Boyrona powołać, po kotrymž so žda, zo su tam mišionarojo cyłe njepšprawnje wjele šlébra z domu wošobneho chinškeho zastojnika rubili. Wo tutym podawu bě hižo dawno biskop Xavier špawnišchu rozprawu wozjewi, z kotrejež je wižezć, zo běchu došč njepšprawnje šchodowani kšesćenjo woprawdže wot šlébra brali a to tohodla, dofelž mjez nimi tajke hubjenštwu knježesche, zo bě 170 wošobow hlodu wumřelo. Njepšprawne žadanjo radikalnych jo wězo njedopjelni, dofelž by Francóžska špawny hneš kšesćenštwu na so ščajnyla.

Šendželška. Prawe mjerzanjo su Šendželškej Šrowje pšichotowali. Su tam mjenujcy za zapóšlanca w jentym wotrjeju wěštoho Lyncha, kotryž běšce přiedy wyšch Buro w Africy, wuzwolili. Lynch je hižo wozjewi, zo wóšbu pšichowzmy, zo pak halle do Šendželške pšichidže, hdyž budže sej mowurjenu. Šnano pak tón cylo wóšbu začijnje.

Gričiska. Tu běchu wulke študentšce njeměry. Wjacj ludji morichu abo čezšto ranichu. Ministerstwo Thotakis je tohodla wotstupilo a nowe ministerstwo pod pšchedyštwwom Zaimis na jeho měštno šupilo.

Afrika. Zo Buruwje hišće dale wojuja, pokazachu z tym, zo pola Wilersdorpa wotžel žendželškeho wójšta zajachu, zranivšchi čezšto dweju wyšchkow a wjednika smjertnje. Z cyła je z poslednich wojowanjom wižezć, zo najwjacy wyšchkow pada.

Amerika. Wojowanja w šrjedžnej Americi dale traja. Po nowišchich powěščach je wižezć, zo knježestwo w Kolumbiji nad zběžarjami dobywa, hacžrunjež běchu zběžarjo město Kolon wzali. Tola maja tam tež hižo Zjednoczene štaty něšto wotželow wojakow a tak drje so tam bórzy kručišcho zasydla.

— W New-Yorku su nowoho měščanostu Seth Voh wuzwolil. Dotal knježesche w New-Yorku demokratiska štrona. W njej mějesche najwjatšchi wliw wěšty Richard Croker, kotryž drje žanoho zjawnoho měštna njemějesche, woprawdže pak wšchitko wjedžesche. Cyła policija jomu a jeho njehmanošćam šlužesche. Po jeho žajadach bě to prawje, šchtož pjenjecz pšchinješe, a wón

je tež woprawdže za tute lěta milliony nalěžl. Wšednje njeskutki, zjawne hry a zjawne njepracownosće, wšeho bu čerpjane, hdyž bu jenož dosć za to placjene. Štónčnje běchu so lěpje zmysleni zjednocili, zo bychu tomule knježenju kónč činili.

Wšednjizny.

* Lipce Suć je pschod někotrymi njebježemi bratřika dóstał. Mały bratřik pak je křetko płakaty a z křiwilemi haru čini, zo wušchi zastupujetej. To małoho Sućka jara mjerza. Žonu, hdyž bratřik zaš tał zařadža, woprascha so Suć macerje: „Něwěrn, macři, mój mały bratřik je z njebies dele padnył.“ — „Daj, mój synko.“ — Mały Suć na křwilku wotmjelny. Potom zaš powža: „Macři!“ — „Čto dha, mój synko?“ — „Sa poprawom jandželkam za zło mjeć njemóžu, zo šu joho z njebies won čišli.“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 633. Jakub Laukus z Budyšina, 634. Pětr Handrik ze Šunowa.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju

je so dale woprowało: M. Š. z Budyšina 5 hr. 50 pj., za předate stare pjenjezy a pjeršeń z Budyšina 3 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće je so dale woprowało: Khuda wudowa z Budyšina 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7673 hr. 35 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija: kermušny skat atd.: 20 pj. + 50 pj. + 60 pj. + 45 pj. — Swobodne Zjednoćenstwo kath. wučerjow serbskeje Łužicy (z dodawkom) 7 hr. 75 pj. — Молоканы 2 hr. — Radwořska Platowa Komisija při różkownym po Domanje, dziwny Mikławš pódla je, runjež ničo njedawje, komisija joh' pohóršwje 40 pj., štyrjo wowčerjo bjez redaktora 40 pj., chce dha Radwoř dom sam natwarje? 30 pj., stare 10 pj., Pětr pódla 10 pj. — hromadže 1 hr. 40 pj. — Farař M. Ž. 65 pj.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Sobustawy bratřstwa „Sězusoweje Wutroby“ a „Sapochtołstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **decembri** Bohu woprowaće: „zo bychu křesćenjo šwěrnje a zmužicze za swoju wěru wojowali.“

Křrósćanske Raiffeisenske a Burske Towarstwo

změje swoju druhu lětuschu **hlownu zhromadźiznu** jutře **njedźelu 1. decembra popołdnu** w **šachtrojoch** we **Wjenšec** hofcencu tudy. Sobustawy z tutym pscheproschuje

W Křrósćicach, 26. novembra 1901.

Předstojstwo.

K r a j a n,

katholska protyka za **Hornju Łužicu,**
na lěto

1902

je z pschidatej **Protocyku** na jeźenu w expedicijach „Katholskoho Pošola“ kaž tež pola kłamarjow za **25 pj.** na pschedań.

Khmany štróžby **pohonež (wustojny rólnik)** namaka dobre měštno pschěz redakciju „Katholskoho Pošola“.

Čišćez Smolerjec knižicizščeznje w Macćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budynschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 49.

7. decembra 1901.

Lětnik 39.

Farar emer. Pětr Kreczmar †.

Lědom je row pschijał a nětko kryje měšchnika, kiž bě w najlěpschich lětach w połnej žiwjeńskej mocy so minył, knjeza fararja Augusta Nowaka w Nadebergu, a hižo zas je jandžel boži po druhoho ze sředźizny našich katolickich duchownych pschischol. Sobotu 30. novembra je w Drježdžanach-Friedrichstacze wumrěł wysoкодostojny knjez Pětr Kreczmar, farar a konsistorialny radźičel tam na wotpocžinku, w starobje 87 lět 10 měsacow a 7 dnjow, najstariši z našich měšchnikow.

Za njoho drje je struchły posol boži jandžel měra, a tež my drje mějachmy džiwaicy na tak žohnowanu starobu česćomneho starca tule powěseć wočakowac; tola pschi strašnym njedostatku duchownych w Sakskej łóžda powěseć wo knjerceži duchownoho nas z nowej bolosću nadeněže.

Knjez Pětr Kreczmar běše rodźeny Serb. Narodzi so 23. wulkoho rókta 1814 w Delnich Sulšecach jako syn burškeju staršecju. Wulki džěl swojeje mladosće we Wostrowcu dokonja, hdžež běše joho wuj, kanonik w Mikławsch Kreczmar, farar. Tam tež schulu wopytowaše. Swoje studije po znatym a porjadnym rjedže dokonjawschi, bu knjez Kreczmar 21. decembra 1837 na měšchnika swjećeny, je potajkim nimale 64 lět we swjatej powołanju skutkował. Zoho skutkowanjo móžemy, ičtož krajiny a wosady nastupa, jara wobšěrne mjenowac. Mjez wischittimi sakskimi duchownymi je wón najwjac městnow poměl. Po swjatej swjećiznje bu 1838 najprjedy za druhoho kapłana w Khróšćicach postajeny a 1848 za kapłana do Rjebjelczić pschecadženy. Lěto pozdžišcho (1841) za tachantłoho wifara do

Budyſchina powołany ſtutkowaſche jako drugi a prěni kapłan Naſcheje Lubeje Rnjenje hacž do lěta 1846. Z tym lětom bu jeho ſtutkowanjo mjez Serbami cyle a za Serbow z najwjetſjeho dźěla wobzamknjene. Pſchetož 1846 jo jomu administracija wojadſ w Miſichnje pſchepoda. W pſchichodnym lěće 1847 do Lipſka pſchepadźony, ſtutkowaſche tam jako kapłan a zaſtara dwě lěće jobu tež direktorſtvo tamniſheje mješćanſkeje ſhule. W lěće 1850 pſchepoda jo jomu katoľiſka wojada w Freibergu, kotruž jako farſki adminiſtrator zaſtarowaſche hacž do lěta 1855, hdžej bu za fararja do Cwikawu powołany, zo by wot nětka bóle wobſtajnomu duſchepaſtyſtwu zawoſtajeny był. Pſchetož w Cwikawje ſtutkowaſche 10 lět, hacž do 1865, hdžj jeho duchowna wyſchnoſć za fararja do Birny pſchepadźi. W Birnje je zemrěty knjez najdlěje ſtutkował, hacž do lěta 1881. Zaſo Birnjanski farať mješćeſche tež čježke duſchepaſtyſtvo za katoľikow w krajnymaj wuſtawomaj na Sonnenſteinje a w Hohenſteinje wobſtaracž. W Birnje tež mješćeſke pſchiležnoſć, kóžde lěto naſchym lubym pobožnym pučowarjam, kotřj dwójcy do Krupſi khodža, w jerbſkej rěčzi předomacž, a to tež kóždy raz radu dokonja. W lěće 1881 ſkóncznje pſchija ſwoje poſlednje zaſtojniſtvo jako farať w Drježdžanach = Friedrichſtace, bu tež na to za konſiſtorialneho radžičeľa powołany. Džichče w zaſtojniſtwe jako farať a konſiſtorialny radžičeľ móžeſche 1887 ſwój zloty mješćniſki jubilej ſwjećić. Jeho Majeſtoſć kral Albert ſpůčži jomu rycerſki křiž přenjeje klaſſy ſaſtkoho zaſlužbnoho rjada.

Tola móe jeho popuſchějowaſche a ruka tſchepotaſche; tuž jo w pſchichodnym lěće na wotpocžině poda, woſta pať we ſwojim lubym Friedrichſtace, hdžej tež dale, hacž do ſwojoho ſkónczenja, radu a luboſežnje w duchownej ſlužbje wupomhaſche, hdžej a kaž jeno móžeſche, woſebje jako ſpowědnik a wſchědne božu miſchu ſwjećzo w katoľiſtim khudobnym wuſtawje. W lěće 1897 móžeſche ſwój dejmantny mješćniſki jubilej ſwjećić. Widženjo běſche jara woſlabnyto, tola božu miſchu ſwjećzeſche, doniž be nětak móžno.

Poſlednje por njeďel běſche kruciſcho khory, a po čožim bėdženju wuſny čžiſche jobotu 30. novembra na ranjo 1/28 hodžin.

Wutoru 3. decembra popoďnuj w 3 hodžinach běſche ſwjatoczne khowanjo čjeſćomnoho knjeza. Wón běſche we ſwojej poſlednjej woli poſtajiť, zo chce na žwonkowu katoľiſki kerkow pohrjebany bječ. Tam, hdžej hižo duchowni knjeza Stolle, Dienſt, Will a dr. wotpocžuja, bėchu jomu měſtuo poſlednjoho wotpocžinka pſchihotowali. Na pohrjeb bėchu jo wſchitcy Drježdžanſcy duchowni, kotřj nětak wotěč móžachu, zhromadžili, dale tež k. ſuperior Schmittmann z Lipſka, farať Czornak z Miſchua, farať Henjel z Birny, farať Hornig z Hubertusburga a farať kral z Dubina, adminiſtrator Grohmann z Almburga, a z Lužicy: k. kantar Luſćanſki, ſcholaſtiſkus Skala, a farať Bur z Radworja. Pohrjeb mješćeſche knjez prělat Maaz z aſſiſtencu dweju knjezow kapłanow dwórſkeje cyrkwe.

W pohrjebnej rěčzi knjez prělat ſpomniwſchi na žrudny njeďoſtať duchownych, kotryž nam tež ſamo pſchi ſmjereži knjeza w tať wyſokich lětach žrudobu wulcy powjetſchi, wopowědowaſche mnohe a wulke póccžiwocže a wopravdže duchowniſke žiwjenje zemrětoho. Knjez prělat poſaža, kať je zemrěty był wěrný ſečehowat Khryſtuſowu ze ſwojej ponižnoſću a čžichomyſlnoſću, we wſchym njeſeběžny a ſwěru ſam ſebje zaprěwajo, kať je był ſwěrný a horliwy mješćniſk te cyle dolhe lěta hacž do ſwojeje ſmjereče, kóždomu k pomocu

hotowy, a tak je wosbeje w skutkach křesćanskeje lubosće k bližšomuh so wuznamjenja.

Za kashczom džechu joho wobstaćna sotra a dalschi pscheczetjo, swětni jobustawu wikariata a konsistoria, tež mnozy česćowarjo zemrětoho z Driježdžan.

Bóh daj swětnomu měščinkej wěczny wotpocziuk a wěczne swětlo swěć jomu!

Tak biskop Benseler swojomu kłóštrej boženje dawa.

Biskop Benseler Straßburgski běše dotak abt w kłóštrje Maria Laach. We swojim přenim pastyrskim lišće na swojich nowych diöcesanow so nowy biskop ze swojim lubowanym kłóštrom pichi Laachskim jězorje takle roz-
žohnuje:

„Tak zbožownje běchmy živi w čizej lubej swjatnicy kłóštra, kiž je 27 lět dolho nas pscheczivo wchoram a jebaujam žiwjenja zafitał, našu dušku psched tak mnohimi strachami a štodami swěta wuthował. Zdaleni wot mjerwjjenja a staranja swěta móžachmy počnje z njezaprahnytych žórłow swjateje liturgije a cyrkwinkeje wědomosće řěbac; wučby a pschedpisma swjateje regule našchoho řjada zjednocene z pschilladami počeziwosće a pobožnosće, kotřež mějachmy psched woczomaj, nas džej jako džej w duchu wob-
nowjachy; w modlitwy, nutnje wobthadžujey z Bohom, smědžachmy trochu tamny pokoj, tamny radość woptawac, kotraž hřiž žiwjenje na zemi tak k radośćiwěj hosciznje pozběhuje, k pschihotowanju na radośće njebejskeje wótcizny. Trochu wšak tele zbožo počerpi, hdyž dyrbachmy z řjadu sobu bratrow wustupic a nawjedowanjo abatiye pschijec. Abtowe zasťojnstwo wězo mnohe starosće a prócy řada; tola swěrna podpěra jobubratrow, zbožo kłóštrfchoho řmójbnoho žiwjenja, nadžiye poła mlóđina, kotraž psched našči-
maj woczomaj rosćešče a pschiběrašče, a cyle zbožowne wuwijowanjo abatiye pod božim widžomnym zafitom nam czežu wolóžachu a našu dušku z radośću a nutnym džakom k Bohu napjelnjachy. O, nihdy lubowanu, česćowannu abatiyu nad brjohami řjanoho jězora njezapomnimy! Hordozna cyrkej, kotraž je čyly swjatoho Bernarda a swjateje Hildegardy widžala, je na tom, proč nimale stolětnoho zapušeńija wottšafec a tak z mlóđnej křajnosću so pschic. Stručle njelčjenje, kotřež je tak dolho nad swjatym městnom řarowalo, je so minylo, a tak w zastaršu zas řhwalbne řerlusche mnichow tam so k njehju pozběhuja. Al tak móhli was zabhec, wy čize lešy, počue potajneje majestosće, wy řalětni řražowarjo módroho jězora, kotryž wy tak z luboznym wěcom wobdawacje! Boženje, drohi kłóštro, řnjez njecy zafita a řohnuje tebj e nět a pschecy; budž a wotat řtajnje plahowarńja wěrneje pobožnosće a počeziwosće, řorlo řohnowanja za bliske a dalše křajny! Dyrhimy cje wopušećic, lubowana kłóštrfka samota, a w pschichnosći so wróćic do swěta, kotromuž mēnjachmy, zo řmy na wěćne boženje dali. Tola ně, cyle tebj e njewopušećiny, luba kłóštrfka domizna; wotstajemy z mnichom tež na biskopskim stole; swjaty Benedikt nam tež dale budže z wótcem a my jomu řtajnje budžemy swěrnje poddaty řyn.“

3 Łužich a Sakskeje.

3 Wudyschina. Řjedźelu 17. novembra měješe tudomne „katholiske towarštwu řjemjeslničich“ řwój 34. řaložeński řwjedžej w řali katholiskeje

towařschownje. Za swjedżeń běšče towařstwowny přašes, knjez tachantski předař Jakub Šchemczik, wobšěrnnu lětnu rozprawu zestajał a čyějcečej dał. Z njeye hłownišce tudy podamy. Swoje 34. lěto towařstwo zapocza ze 104 jobustawami, 40 česťnymi a 63 škutkownymi a 1 provisorškim, a wobzamkny je z tejsamej hłownej liczbu. Puczowachy towařschow je w minjenym lěće 171 do towařschownje pichyšło. Z nich je jeno 32 tudy džěło namakało, šchož je tež dopokaz za powjehitkownu hospodařsku triju. Wo škutkowanju towařstwa rozprawa najprjedy pokazuje na nabožne nawjedowanjo jobustawow a spomina na porjadne pšchednošći, kotrež z wjetšcha nabožne, potom tež socialne praščenja nastupachu, dale na dobre čašopisy, kotrež móža jobustawy w towařschowni namakač, na dwuje zhromadne swjate woprawjenje, róžowc, kiž so w poječe a oktobrje za tydžen dwójcy zhromadnje spěwa a t. d. Wažne je tež prócowanje towařstwowoho wjednta wo zlutniwojež jobustawow. A tomu je pšched por lětami nalutowařnju zarjadował. W dokonjanym lěće bu 4051 hr. 98 pj. do nalutowařnje na dań date a 2655 hr. 99 pj. zběhnjene. Zedny z towařschow je sebi hač na 411 hr. nahromadził. W tu chwilu ma nalutowařnja za 43 jobustawow hromadže 3935 hr. 47 pj. kapitala, 1418 hr. 32 pj. wjac hač toni. Wulki džěl jobustawow so porjadnje w spěwje zwuczowašce. Knjez wuczeř Schwoppe zwuczowanjo tež w minjenym lěće njesebicznje nawjedowašce. Dohodow mějesche towařstwo 1144 hr. 94 pj., wndařkow tež tak wjele. Fond za nowotwar towařschownje wuczinja 179 hr., za nowe pianino 223 hr. Bódba towařstwa rjenješnišćich wobštoji hišče towařstwo katholickeje towařschownje jako zapišane zjednocěnistwo abo juristiska wošoba, kotrež za dom a joho wobštačo so stara. Tute zjednocěnistwo mějesche 7471 hr. 8 pj. dohadowa a 7302 hr. 11 pj. wndařkow. Licžba joho jobustawow je 48. Rozprawa spomina na wotkazanje 300 hr. wot knježny Francisiki Thielec za towařstwo a na wšelake dary wot dobročěrjow. Wóh žohnuj a spěchuj dale spomóžny Kolpingowy wustaw w našchim mějsce! — Założeński swjedżeń so po zwuczonym tředže wotbu. Najprjedy knjez přašes pichitomnych hošći wutrobije powita a wo powołanju, zaměrach a škutkowanju towařstwa porěča. Potom towařchojo džiwadło hrajachu, a to wjetšce drama: „Swjaty Alexius“ wot kardinala Wiřemanna. Dohi a čžežki křuch běchu hrajerjo derje nawukli a swoje róle po móžnojezi derje pšchedstajachu. Pšchitomni jim tež z horliwym pšchipoznawanjom mytowachu. — Dalšcha zabawa potom hišče trajesche do hłubokeje nocy.

— Přenju nježělu adventa tudomne towařstwo swjateje Čacilije k česćzi swojeje swjateje patronki w tachantskej cyrkwi wosebity swjatocěnosć wumjedže, kotraž z wjacorych wuzwolonych spěwow a wumjełšćich křuchow na piščeželach wobstojesche. Knjez wyšchši wuczeř Engler, khorrektor tachantskeje cyrkwy, spěwarjow jako jich dirigent nawjedowašce, a knjez seminarški wyšchši wuczeř Wiřchel na piščežele piškafce. W druhej połojcy běšce litanija z modlitwami a požohnowanjo z Najswječišćim. Wumjełške wumjedženjo cykleje swjatocěnosće wšchu šwalbu zašluži.

— Za administratora wošrocženeje fary w Nadebergu je Drježdžanska duchowna wyšchšez knjeza Jakuba Barta postajiła, a je knjez Bart swoje nowe zastojństwo 1. decembra nastupił. Za wažne zastojństwo našchomu lubomu krajanec z wutrobu wjele zboža a žohnowane škutkowanjo w Knjezowej winicy pšcejemy.

— We Wreschnje nijeje hiščeže mēra. Nowiny dale wo tamnych poměrach
pisaju, jenc pscheczirno knjezestwu a druhe pscheczirno Polakam. Tež pienjez

za džęci so dale hromadźa, a woſebje we wufraju jenaf kručze piſhecziwo pruſkim zaſhadźenjam ręcza a piſaju. Mjez tym ſo woziwja, zo ſu we Wreſchnje z nowa zaſy khoſtali, dofelź džęci w naboźnych hodbinach na nęmſte praſchjena wotmoſtwaje njeſu. Z cyła zda ſo, zo ſo podobne węcų tež w druhich pólſkich wſach ſtawaju. Knjeźęſtwo poſtaja tam rzy nęmſkich wučerjom, a někotſi z nich, ſamo katholicų wučerjo, ſu bohuźel hotowi, z puſkami za rozikħerjenje nęmſteje ręcze ſkutkowacź.

— We wſy Daczinje (Daten) pola Boriſcheje w Delnjej Ruźicy je cyła ſwójba piſhez naboźne piſchemyſlenjo wo rozom piſchichła. Cyła ſwójba bura Kacźki z někotrymi druhimi žónſkimi bęchu ſebi do hłowų ſtajili, zo maja ſo jako wuzwoleni boži na wumóznika piſchihotowacź, z poſczenjom, tať zo dlęſſchi čas z cyła niczo njejdźachu, z cźajami rejwachu nazų po dworje hacź do wſy. Burowka Kacźkowa bu wot nich w jich piſchemyſlenju morjena, a jedyn z joho ſynow, kotryź ſo njehaſche doſeź jara na wrótnoſczech wodbđęlicź, bu czeźfo ranjeny. Štónęnje dyrbjeſche wſchuwocź cyłe paľmo zajecź a do hojerńje za bludnych domjeć. Rħori kſuſheja do ſekty Trwingianow.

— Wulfopſhecupc w Warlinje je za ſwojich ſłuźownych poſtajiť, zo dyrbja na cźiſtym wunoſchlu ſwojoho piſhecupſtwa węſty podźel męcź. We wſchelaſkich twornjach woſebje w nawjećjornych Němcach ſu to twornicy dawno hiźo cźinili, a je ſo to prawje wiźitne wopokaźať. Dźęlaczerjo ſu wězo wjele ſprócnich a ſwěrnich, hdyź wiđđa, zo maja z cźiſtoho wunoſchla jami wužitk. We wulfich piſhecupſtwach, hdyź maja wjele ſtow ſłuźownych, móže tajki rjad wězo jara wužitny być.

— Mjez Róľnom a Machenom piſchi ſtacji Buir ſta ſo 28. novembra njezbožo na železnicų, piſchi kotrymź 2 cźłowjekaj hnydom wo žiwjenje piſchi-
dźęſchtaj; 5 buchu tať czeźfo ranjeni, zo 2 z nich za krótki čas tež zemręſchtaj. Někotſi njeznacźi njehmanicy bęchu na koľije kručy ſtarych železnych koľiow ſkľadli. Mjeje węſte, hacź je ſo to z hoľeje zľoſeje ſtaťo, abo hacź ſu ſebi piſchi tom nadźiju na rubjeńſtwo cźinili, piſchetoť w cźahu bę něſchto bohacźtew z mnoho pienjeczami, a tež w poſtowym wozu bę wjele pienjeź.

Wuſtriſka. Nimale njenadźicy pſchindźe z Wina powęſeć, zo je znaty mjednik Wſchonęncow, Wolf, ſwojeje mandataj za rakuſki a cześti ſejm zľožil. Zo to njeje dobrowóľnje cźiniť, móžeſche ſebi kóźdy myſlicź, iħtów toho herje-
karja znaje, a bórų ſo tež wufopa, zo ſu joho ſamjni piſheczeljo, kotryź wſchaf ſu tež joho cyłe hódni, t wotſtupej użowali. Wolf, kotryź je ſam ženjeny muž, je mjenuicy z mandźeľſkej jenoħo ſwojich prjedawſchich piſheczelow mandźeľſtew łamať. Joho piſheczeľej Šchőnererej je po zdaczu jara lubo, zo je Wolfa wotbyť, dofelź męjeſche tutón na ſtronu Wſchonęncow ſforo wjetſchi wliw jaťoť Šchőnerer ſam, a kať ſo kſyſchi, je tež wot Wolfa podpismo žabať, zo ſo Wolf njeda wjacų do ſejma wolicź. Wězo njeby tajke podpismo Wolfa jara myľko, hdy bychu drube wobſtojnocze jomu dowoliťe zaſy do ſejma zaſtupieć. Kľať je z prjedawſchoho wiđęeć, wón jara cźucziwoħo ſwědomja njeje. Wolf je tón muž, kotryź we ſwojich nowinach „Oſtdeutsche Rundſchau“ ſforo wſchědnje piſhecziwo katholicim duchownym wuſtupowaſche a jim nje-
pócęziwoſeć wumjetowaſche, kotryź z najwjetſkej pilnoſcų wſchitke njewěrne a naľžane poroki piſhecziwo katholicim duchownym wopiſowaſche. Dźiwno je, zo tajtoħo muža tež naſche konſervativne nowiny, kotreť chcedźa tola heraf ſtraźnicy pócęziwoſeće być, zaſtituja. Wina wſchaf je jaľna. Wolf bęſche runja Eifenkolbej a Šchőnererej jich lubuſch, nic toħodla, dofelź by ſam wo

lutherskej wěrje něšto džerža, ale dokeľž ze wicchěmi tež najnjeħmaniħimi ģrědkami pšhecźiwo katholickej wěrje a duchownym zaħadźeħe.

Italija. Ĥdys a Ĥdys pokazuje so w Italiskej, tak jara su tam wschelacy zaštojnicy nie jeno w statnych, ale tež gmejnskich ģluzbach stażeni. Pšched něšto czařom bě so to w Neaplu wukopało. Tam běchu wyħichich mješćanich zaštojnicy mješćanske kashy, wustawy za Ĥndych atd. lěta doħho wo sta tysacy wojebali, a tak zła bě wěć, zo dyrbjeħe statne Ĥnjeħěćtwo jich wotřadźić a statnych komisarow za wjednikow w mješće postajić. Podobne su wobštojnoeħe w Sicilskej. Zaštojnicy su tam Ĥusto doseħ jobustawy tajnych towarěstwow, kotreħ su Ĥ rubjeħniħtam a wsħēm njeħmanštam Ĥotowe.

Španija. Najstaricha dźowka ujeboh španijskoho krala, kotraž je, kaž wěmy, z Ĥrabju z Caserta ženjena, je pryncu porodźila. Z wulkej Ĥwatocźnosću wotmě so šħeħeńca. By-li něćziħshi Ĥiħeħe nježenjeny španijski kral bjez potomnikow zemřel, by wón něħdy moħl kral w Španiskej być.

Ĥhinfa. Rejźorta Ĥce so po zdaczu zaiħ jónu Europjanam pšhecźelna wopokazac. Prync Putichun, kotryħ bě po jeje woli za pšichodnoho kejźora postajeny, bu nadobo zařtorczeny a z kejźorskeho domu wupokazany. Putichun je syn pryncu Thwana, najbóřichoho njepšhecźela wsħeħ cuzyħ.

Afrika. W němiskej koloniji Kamerunje buchd tšjo němich pšĤetupcy z wjacylećum jastwom Ĥhostani, dokeľž běchu pšĤećiwo tamniħim cžornym wobydlerjam tak njećłowjeħy zaħadźeli, zo běchu samo něťotryħ morili. Sebiećnosć pšĤetupcow Ĥusto w tajlich krajach Ĥ tajim njeħmaustwam zawjeduje.

— W Transwaalu njeħu so posledni czař wjetħe bitwy staħ, tola so wojna dale pleće. Kaħ jendźelske nowiny wobliczyja, dyrbu Ĥiħeħe na 70 wschelach wotdźelenjow wojowac a kóħde wotdźelenjo je něħdħe 50 Ĥać do 400 muħi sylne. Šendźelećanow je pjeća jenoħ 45,000, kotřiz bychu moħli do bitwy cžahnyć. Šendźelećenjo poćinaju tuħ tež tamnych cžornuchow Ĥ wojnje Ĥotowac. Nimo toho pak su tež wojebite wotdźelenja Burow zestaćeli, kotřiz su swojich krajanow wopuħćili a do jendźelskich ģluzbow so podali. Prjeďawšhi general Burow, Colliers, je jich wjednik, a w jenym wojowanju su tež tuczi doħyćeħy pšhecźiwo swojim prjeďawšim towarěcam wobstali. Tajcy njepšhecźeljo bychu wězo za Burow straħniħshi byli Ĥać jendźelscy wojacy. Kaħ řeķa, ma general Kitcheney z cħla wjedniħtwo šyć, a na joho měšto ma general Hamilton šupic. Wjeħ dźiwa!

Indija. Šendźelscy maja tež w Indiskej nowe mjerzanja. Wliźto afganištanskich mjezow su so tam něťotre indiske ģplahi špjećili a wjele jendźelskich wojakow je tam cžahnyć dyrbjało.

Amerika. Bóndźelu ludowich kongres po starym waħnju ze zjawnym pošelstwom prařidenta na ludowych zastupjerow. Z pošelstwa prařidenta Rosevelta je wiďeć, zo Ĥce wón wuriczo řjemjeħniħta a pšĤetupšta w swojim kraju špěchowac. Wón noħce toħodla tež pšĤećiwo wulim zjednoćeħiħtam wukorřemjeħnikow, tak mjenowanym truštam, kotreħ maju w Americy, kaž tež druďħe, woħeħe mjez dźećacřerjemi wjele njepšhecźelow, napsħećzo šupic. Cyke pošelstwo pokazuje, zo so Americzenjo pšĤeħy bóle a bóle za přeni lud na cħym šwěće džerža. Toħodla drje tež woħeħe za tym žadaju, zo bychu pšĤe z cħlu Ameriku mocy dořtali, a Ĥdźeħkuliħ nęajke nje-měħ wubuchnu, tam so Zjednoćene štaty zjawnje abo mjećeħo do nich mēħeħu. To so w tu Ĥwilu woħeħe jaiħu w řjedźnej Americy pokazuje, Ĥdźeħ liberalni

zběžkarjo pschecziwo konšervativnomu knježerstwu wojuja. Z tam pschitkadžace powěšće ju woprawdže džiwnje. Pať rěta, zo su knježerstwe wójsta dobyte, pať nawopaf. Snano drje je wěc tať, zo Zjednoczene staty rozforty podpěraju, wězo k tomu, zo bychju potom zběžkarjom a knježerstwo z dobom pōžrjecz mōhli.

— Hrózbne, njesměrne njezbožo na železnicy, kajkež drje hišće bylo njeje, tať dołho hač železnicy jezđza, je so minjeny tydžen w sewjernej Americi njeđalofo mēsta Detroit stalo. Telegrafiske powěšće pať dōškle njebēchu, pať bēchu wopati zrozjemjene: dwaj cžahaj bēchu na tejsamej koliji napscheczo sebi wotpōšłali, cžah z 500 wupucžowarjemi wotjēdže z Detroit a jomu napscheczo pichijēdže ipēšnuif z 200 pucžowarjemi. Wonta wobaj cžahaj z njesměrny m wotnachom do so prafnyjštaj; tať nahle so wšcho šta, zo nihto špinadla ani zawjertunęz njemōžesche. Njezbožo so wopisacz njehodži. Tši lokomotivy bēchu do sepje fruchow rozbite, tať tež wozy nimale wšchē. K tomu njezbožu pschiwda so hnydom hišće hrózbnishe: hromadny rozšchčēpjenny wozow so zapalichu, a w rozšchčēpjentach a špody nich połno ludži ze žłamanymi, roz-njecčējnymi stawami! Pschcz 100 wōšobow bē hnydom mōrtwyh, wjele wjac bu jich wyšche toho ranjenh abo wopalenh, mnohich tať štrašchuje, zo ju tež hižo wumrēli.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lēto 1901: kk. 635. Michaľ Lipič z Čěskec. 636. Michaľ Pječka z Banec, 637. Jan Hendrich z Haslowa, 638. Jan Kētan ze Slōneje Boršće.

Za nowu kapafu w Bjarnaicach-Kunnersdorffje: Přez knjeza dwōrskoho kapłana Filipa Rēzaka w Drježdžanach 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7686 hr. 80 pj. Dale darichu: Молоканы 1 hr. 50 pj. — Radwořska Płatowa Komisija: W herbskej grychē tšo wowčerjo 75 pj., a potom štyrjo 35 pj. Prašejē so staroho Delenki, tōn budže Wam ž'no prajē 20 pj. — hromadže 1 hr. 30 pj. — Nowa Radwořska Płatowa Komisija hromadže 80 pj. (Jenotliwe posty njemōžachmy zrozemić, tuž prosymy wo wodaćo, zo zhromadnu sumu kwitujemy.)

Zapłać Bōh wšēm dobročerjam!

K r a j a n,

katholska protyka za Hornju Łuzicu,

na lēto

1902

je z pichidatej **Protocyku** na jezēnu w expedicijach „Katholskoho Bojōla“ kaž tež pola flamarjom za **25 pj.** na pschedaň.

 Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 12. čisło 1901 z woprijećom.

 K tutomu čislu je připoložena **Próstwa na wšēch Serbow.**

Čiřicęz Smolerjec knižicęžchcēnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolski Mesak

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 50.

14. decembra 1901.

Lětnik 39.

Kral Jan.

K 100 lětnomu wopomnjenju jeho naroda

12. decembra 1901.

Ważny wopomnjenjski dzeń běšće minjenty šćhwórtk, 12. decembra. Na tom dnju so psched 100 lětami w Drježdžanach pryncej Maximilianej, šćiskomu wójwodźe, a jeho mandželskej Karolinje, rodženej pryncesnje z Parma, synk narodži, prync Jan, kotryž bě wot božje pschedwidźiwosće powołany, zo by něhdy šćiski kralowšći trón debił. Deбіł, prajimy, pschetož powšćitkowne pschewědženjo je, zo bě kral Jan, nan našeho wjelelubowanego krala Alberta, najmudrischi a najslawnišchi knježiczeť mjez wšćitkimi swojimi rojenkami. Stawizny su jomu mjeno dale Jan Mudry, a wot mnohich bu za čas swojoho knježenja mjenowany „professor mjez wjeřchami“.

Joho slawnomu wopomnjenju njech su tute rjadći poswjecene.

Nic něcotři wosebjezi česćowarjo to běchu, tořiz, kaž to hewak často bywa, njezasluženu křwalbu z wosebitocho holdowanja dawachu; ně, duchapólni a slawni mužojo tamnocho časa su cyle pschezjene we swojim rozsudže wo pryncu a pozdžishim kralu Janu Saksim. Tute rozsudy pokazuja, zo běšće kral Jan muž wurjadnych darow a železneje pilnosće, kiž běšće jenak wuznamnjenjenty z darami ducha a wutroby. Tež hdy by hač na trón nje-
docpěl, by kědźbnošć swojoho časa na so zložil był. Zo bychmy jeno na dwaj pschikładaj pokazali, spomnimy na słowa znatoho němštocho basnika Seana Paula. Tón bě tehdom 21 lět staromu pryncej pschedstajeny był. Cyle za-

pschijaty Jean Paul wo nim pišče: „Swět dyrbi so nam dale a bóle spodobac, dofelž we nim so namakaja pryncjo z tajnim duchom, tajnimi wědomośćemi a z tajnim zmyšlenjom, tajtohož sym ja dženja znač, a lubowac, wufuř.“ A pruiřt kral Friedrich Wilhelm IV., duchapólny kujejczet, kiž bě prync Jana 1826 w Lipsku zeznał, bě wot toho čaja najnutnišči jo ho pscheczel, a tele swoje pscheczeliwo najrjeńšchu kwětku swojoho žiwjenja mjenuje.

Dojpołny žiwjenjopis tohole wurjadnoho wječcha na saksim kralowškim trónje hiščeje nimamy. Zawěcže by to nadawt był za wěcy wustojnoho spisaczela, kiž by sebi z tajnim džělom džak tóždoho swěrnoho Satja zařkužil. W našchim nastawku móžemy jeno na tu abo druhu wosebnu samotność čžesčžowanoho krala a na jenotliwě podawki z joho žiwjenja špomnić.

Prync Max, nan tohole wuznamjenjenoho wječcha, drje njeběšče wurjadny muž, kaž swět praji, tola běšče najlěpschi nan swojich džěči, kiž wšcho nałožěšče, swoje džěči derje wocžahnyč, a najlěpschich kublowarjow jim zastarac. Mac, rodžena pryncesna z Parma, běšče wnucžka šlawneje awstrijskeje kejžorki Marije Terezijje; wona wumrč, hdyž bě mały prync Jan haće 2 lěče štar. Nětko nan w štarosčzi za swoje džěči tež mac šobu zastupowac, so prćowawšče.

Kral Jan sam wo swojim nanje a bratrach a šotrach rozprawuje:

„Nan so wo wocžehnjenje swojich sedm džěči z wulkeje lubošču a šwědomitošču štarawšče a sami nam prěnju wučbu dawawšče w čžitanju, licžbowanju, piřanju a tež w nabožinje.“ A wo bratrach a šotrach praji: „Džěčžace lěta mi wofrašnješče čžrjódka bratrow a šotrow, kotrež mje wobdawachu. My běchmy tšjo bratšja a šchyrri šotry, kotřiz běchmy nimale pschecy hromadže a šo nutrinje lubowachmy. Wutrobne pscheczeliwo, kotrež nas wjazašče, je za čhle žiwjenje njezměnite wostało. Pschetož žana wěčžišča pschishilnošč byč njemóže, dnyli ta, kotraž je w přěnich džěčžach lětach založena. Šako pschedposlednjomn našchich džěči mi w přěnich lětach moja najmlódšča šotra Žozefa, pozdžišcho šchpaništa kralowna, najbliže štoješče. Duchapólni a ze žiweje fantajšju wobdarženi běchu wosebje mojej šotš Almalija a Marija Šana, pozdžišcho mandželška wulgowójwody Leopolda Tofanštoho, a mój štaršchi bratr Friedrich August. Moja šotra Marija šo wosebje z jasnym praktiškim duchom a pilnošču wuznamjenješče. Najmjennie šnadž z darami ducha wobdarženy bě mój mlódšchi bratr Šlemens, tola měješče dobru, jara dobru wutrobu.

Prync Max, kaž hižo špomnichmy, najradšcho šam wocžehnjenje swojich džěči wobštarowawšče, a hdyž jeno někať joho winowatošče dowolachu, běšče pschi swojich džěčoch. Za tute pak tež wječšče radošče njeběšče, dnyli pschi swojim nanje byč. Šdnyž nan hdy wječžor ke kralci, kotrohož měješče čžasto do džiwadla pschewodžec, njetrjebawšče, běšče doma pschi džěčoch. Šotom bychu šo wšchitke wofoto njoho žhromadžike, a nan by jim powědał wšchelake šawizny, wosebje z hištorije našchoho wótnoho kraja abo šlawnoho wječchowštoho domu Wettinštoho.

Lěta, w kotrychž džěčžatiwo krala Jana šo wuwiwawšče, běchu jara nje-měrne, poľne wójusřoha ropota. Čžasto dyrbišče šwójšba prync Maxa šo pscheshdlec. Šo porjadnomu wufubľanju prync Jana runje nješojšče, k tomu pak tola pschinosřowawšče, zo móžšče mlody prync swoje duchowne naľohi abo dary wuwiwac, swoje žiwe pschedštjenje rozšchěřec a kraj a joho wobydlerjow zeznac.

(Pschichodnje dale.)

3 Ružich a Sakskeje.

3 Zajeńcy. Njedźelu 8. decembra mějsche „Katholiska Bjesada“ měšacžnu zhromadźiznu. Rnjez pschednyda, kanonikus Wernať, ju wotewri po ziwučejnym waschnju. Spomniwšchi na smjerež knjeza fararja emer. Kreczmarija poda powischtowny politiski pschedlad minjenoho měsaca. Na to sežěhowachu wólbny. Rnjez kanonikus do předsa spomni, zo by, džiwojo na mnohe duchowniske dźela pschi wysokej starobje, rady wot wjednistwa bjesady wotstupił. Tomu znapshecziwi f. Rnjecž, zo bjesada tola nalcžnje prosy, zo by knjez kanonikus tež dale bjesadu nawjedowacž chcył. Nasche towarstwo bjez duchownoho wjednika byč njemóže. Pschi na to sežěhowacych wólbach buch jenohłótnje zasy wuzwoleni knjez kanonikus farar Wernať za přenjocho a f. Šafub Juť Zajeńčaniski za druhoho pschednydu, f. Michal Wawrif za pismawjedžerja, f. Jurij Rychtar za knihwjednika, wobaj z Khróscje, a f. Michal Juť z Zajeńcy za polkadnika. Do wubjerta zhromadźeni wuzwolichu: z Zajeńcy f. Michala Lawkusa, z Khróscje ff. Wikkawjcha Zarjenta a Šafuba Rnjecža, a z Ružča ff. Wikkawjcha Lawkusa a Michala Nowaka. Rnjez kanonikus so jenohłótnomu pschecžu zhromadźizny spjecječ njechajše, žadašche pak pschijimajo wólbny, zo bychy sobustawy měšacžne zhromadźizny pilnišcho wopytowali a so z hroznyh čašom abo ze wšchědnymi swójbnyimi swjedženjemi wot wopyta wotdžeržowacž njedali. Knihomnik wozjewi, zo je knihowni tójšcho darow pschibnył: wot knjeza kanonika něšto lětnikow „Gott will es“, wot f. tyšcherja Wikkawjcha Krala z Khróscje 18 lětnikow Düllmenstoho „Missionsblatt“, 8 lětnikow „Katholstoho Posola“ a wjac lětnikow „Serbskoho Hospodarja“ a „Belikana“, wšcho zwjazane. Potom hiščeže knjez městpschednyda na to spomni, zo je dženš psched 47 lětami nasch knjez pschednyda kanonikus Wernať swjatu měčnisku swjecžiznu dóstał, a jomu najpudwolnišche zbožopšchecža cyłoho towarstwa wupraji. Rnjez pschednyda so za to wutrobnje džakuj hiščeže pschijipomni, zo je tón džen čzym wažnišchi, dokelž tehdom, 8. decembra 1854, swjaty wóte Pius IX. dogma wo bjezhřešchym podjeczju najzbožnišcheje knježny swjatocžnje cyłomn swětej wozjewi. Wo tutym potajnistwoje jo dale hiščeže wupraji. Stónčnje jo založeniski swjedžen na njedźelu po swjatyh Trjoch Kralach postaji. Z kěrluskom „Daj, o Rnježe, tón twój měr“ jo zhromadźizna wobzamkny.

3 Khróscje. Nascha nalutowańnja a wupožčernja wotmě njedźelu 1. decembra swoju nazymisku hłownu zhromadźiznu. Najebacž hrozne wjedro běchu so sobustawy w bohatej licžbe zešli, tak zo bě w 4 hodžinach sala Wjeńfec hošćenca tudy napjelnjena, a móžešche pschednyda nalutowańnje zhromadźiznu z dypfom wotewrič. Najprjedy wozjewi dženiski porjad: 1. rozprawa rewišora pschecžneho krajnoho zwjazka, kiž bě tu 5. a 6. novembra pobyl; 2. pscheměńjenje § 21b naschich wustawtom; 3. powyščenje kreditueje sumy a powyščenje požčonkow na sobustawy; 4. pschednošcht pschednydu wupožčěnje, sejmiskoho zapósłanca f. Michala Kofke. Pschednyda dohladowarstwa f. Šafub Cyž, kublet w Prawocžicach, pschednuje se wosebitu rozprawu wo rewišiji. Wusud knjeza rewišora bě jara špokojacy a namata so wšcho w dobrym rjedže; towarstwo postupuje pschecy f. dalšchomu wuwiežu. Najebacž hubjene čašy su jo nalutowańske pjenježy pschecy pschijiporjale. Stónč lěta 1898 běchu 173,452 hr., stónč lěta 1899 194,585 hr. a stónč lěta 1900 219,355 hr. wnow nalutowańskich pjenjež. Na tajkim referacze jo zwjesełiwšchi, wobzamkny zhromadźizna jenohłótnje pscheměńjenje § 21b: Zo ma jo pschichodna

generalna zhromadziŭzna jenož pšchez „Budyŭſte nowiny“ (Baugener Nachrichten) wozjewić a powołać. Pšcheměni so tónle paragraf jednoroščje dla, dokeľ je naše towařstwo z wjac hač 300 ŭobustawami zastupjene, a pšchez poſelnika jich powołać, kaŷ ŭebi to ſtatuty hač dotal ŭadachu, je pšchedrohe. Tola mōže ſo zhromadziŭzna teŷ w druhih nowinach wozjewić (ištož pať njeje nužne)*. Ženohłóŭnje zhromadziŭzna wobzamluň, zo ma ſo kreditna ſuma wot 300,000 hr. na 500,000 hr. powjetſchić, a dowoli, zo mōŷa poŷčeŭonki wot 16,000 hr. hač do 20,000 hriwnow na jenotliwe woſoby (tola z najwjetſhej kedźbliwoſću) ſo wnpoŷeć.

[illegible]

A tomule zajmawomu pschjednosckej pschizamny jo knjez kanonis farać
 Wernet a praji, zo je werna spokojnoscź tež w duchownym žiwjenju jara
 trěbna, dofelź spokojnoscź w duchownym nastupanju je žiwjenjo w božej hnadže,
 a to je, šhtož wěrnoho křesćanana mjedže k wěrnej zbóžności. Dale praji
 wyjsofodojstojny knjez, zo jo njespokojnoscź we wschelatich ludownych woršchtach
 rozkřerja pschcz wschelate njeskřesćaniske časopisy, tohodla dyrbinny jenož
 křesćaniske dobre časopisy čitacź. Wosebje spomni na nowy tajki dobry
 časopis, kotryž ma 1. hapryla 1902 w Sakkej započecź wužadjeć, a na-
 pominašce, zo by jo tón dźeržał.

J. K.

J. K.

* „Katholski Polak“ drje je tola w Chróšćicach a wołolinje mjez sobu stawani bóle rozšěrjeny, hač „Baugener Nachrichten“. Čožohodla so paragraf tak njepřehmjeni, zo ma so wozjewjenje w „Katholskim Poloku“ stać, kaž bžen teč woprawdže so stawa?
Red.

3 chłoho swěta.

Saksa. Sejm dżela z wjetřicha hiřcže w komiřtjach. W powěřitkow-
nych poľedźenjach wuradźowachu z wjetřicha jenož wo mjenje wažnych wěcach,
abo přichotowachu je jenož za pozdźišće doľadniřche wuradźowanja. Tuž
hiřcže wo nich ipomniu.

— 7. decembra švjećěščtaj dwaj. šakškej regimentaj jubilej šwojoho dwěććilětnoho wobšacža, mjenujch 5. regiment pěščtow čyšlo 104 w Kamjenich

a 6. pěšči regiment číslu 105, kotryž je nětkle hižo 30 lět w Straßburgu. Tutaj regimentaj staj z jenoho wuwištoj, kotryž bu 7. decembra 1701 wot sakskoho kurwjeršča pod mjenom „hrabja Voichling“ załožen. 1849 bu regiment do dweju dźělen. Wobaj regimentaj staj so na wuwišich bitwach šlawje wobdźěliłoj. Tuž bu tež jeju jubilej jara šwjatocnje wobehňženy.

— 3 nowa je zaŭw w Drježdźanach jena banka zaŭchła. Wěŭŭe to taŭ mjenowana „nalutowaca a poŭŭeŭowaca banka“ (Spar- und Vorschußbank), na kotrejŭ mēŭŭeŭe woŭeŭe wjele maŭŭy rjemjeŭŭnikow a dŭŭelaczerjow ŭwoje pjeuŭeŭy na dani. Woŭoko 7 millionow hriwowow mēŭŭeŭe banka, ŭ kotrychŭ budŭe wulŭi dŭŭel ŭhubjony. Druŭe Drježdźaŭŭŭe banki ŭu ŭo ŭjeduwēŭŭe, ŭo bnyŭy ŭ najmjeŭŭŭŭa prēŭjotnej nuŭy trochu wotpomŭŭŭe a poŭŭeŭuŭa wothodla Drježdźaŭŭŭim wobŭdlerŭam na jich kniŭŭi haŭŭ do 25 procentow zapoŭoŭonyŭ pjeuŭeŭ.

Przemyśla. Główno druzi tydzień muradzuje nęmski sejm wo pschichodnych clach a hiščeje njepokazuje so kónic. Ze wschędch stron sejma su hižo rěcznicy pschecziwo abo za cla wustupowali. Też ze strony knjeżerstwa su mnozy hižo poręčeli, tak fanceler Bülow, statnaj sekretaraj Thülmann a Posadowski, dwaj pruskej ministaj a zastupjerjo bayerskeho, sakskeho a württembergskoho knjeżerstwa. Sčtož bu rěčane, je a wjetšja hižo w nowinach wschelafich stron stało. Rozmožwa bę tež powšchittownje nimale merna a węcowna, hacž do rěče socialdemokrata Bebel, kotryž pschi swojej dwęchodžinskej rěči tak do hńěwa pschindžic, zo cyłu pschedłohu a jeje zastupnikow do hele tamasche. Wo węcny samej bę njesprawny a jenostronski, jakož socialdemokratojo pschecy su. Ze wschędch prawom móžesche jomu bayerski zapóslanc wotmołowicž, zo dyrbjeli socialdemokratojo, hduž sčtyrjom millionam pschemysłowych džělaczerjow thělě njedhadža podrožicž dacž, so tola tež za 8 mill. ratařskich džělaczerjow staracž a za mnohich małych ratarjow, kotřiz maju wjele cžezwo džělacž, dnyli džělaczerjo w městach, a kotřiz maju pódla žlutniwischjo žiwi bycž hacž woni. Tola tajse a podobne winy, kotrež nuznje wyschische cla žadaju, njestaraju socialdemokratow. Žim jenož na tom zaleži, lud zaschczuwalcz a njepotójcz, a cžim bóle ratarjo pschecz powšchittownu nuzu cžerpja, cžim lóže so wězo socialdemokratiškej stronie pschizamfnu. To pak tucži runje chcedža. — Klajse wuhladu pak nowa pschedłoha pschi dokladnych rozmožwach dobywa, so tež nětko hiščeje njedhodži a wěstosczu prajicž. W sejmie je mała mječščina, socialdemokratojo, swobodnomyslni a někotři nacionalliberalni pschecziwo wschomu powyschenju cla. Druzy wosebje ze zwjazka ratarjow žadaju kručze, zo dyrbja cla wyschische bycž, hacž je knjeżerstwo namjetowało, a hroža, zo hewal cyłu pschedłohu zacziňu. Wjetščina, wosebje centrum a konservativni, štoja nimale na stronie knjeżerstwa a chcedža jenož njehišche pscheměnenjenja w komisiji namjetowacz. Knjeżerstwo je nimale kručze wuprajilo, zo nochce ratařske cla ani powyschicž ani ponižicž dacž, a tak drje so hodži woczakowacz, zo so knjeżerstwowa pschedłoha w najwažnišchich wěcach pschiwozmjje. Bjez cžezkich zadžěwlow wězo dalšiche muradžowanja njebudža. Głowno hroža liberalne a socialdemokratiške nowiny pschecziwo nowym clam a obstruiciju, porunjjo kotrejž by tamna pschecziwo žuatej „lex Heintze“ jenož „hrajkanjo“ była. Tak njedhodži so prajicž, tak dotho budža muradžowanja abo lěpse wurěčžowanja tracž, a njeye njemóžne, zo trasch tež w tutym cyłm pofěženju sejma so ničjo njedocpěje. — Pschecziwo clam su socialdemokratojo tež peticije hromadžili a je nětko nęmskomu sejmej pschedwalili. Maja 3,431,784 podpismow a papjera a podpismami waži wjele

centnari. Wulfjeje płacziwoszeje so njemóže peticii pšhicpěć, dokelž wjetšich džel podpísowarjow njeje wědzał abo z najmjenscha njeje rozemil, pšheczo podpísuje. — Wnradžowanja wo clach buch pšhetorhnjene z interpelaciju, kotruž běchu pólsch a centrumich zapóslancy Brescheńskich podawkow dla kancelerjej pšhedpóložili. Pólski zapóslanc wjerch Radziwill khtunje a měrnje cyłu za prunke knježestwo tat wohanbjacu naležnosć rozłóži, pšchi tom pokazujo wosebje tež na njeluby začěšćej, kotruž je cyła naležnosć we wuftraju činiła; na čož kanceler Bülów wotmołwi, zo wo naležnosći samej, kotraž pšhed pruski jejm šluscha, nochce rěčec, zo pať nochce so wo to starac, šhto wuftraj wo rhyz němskich naležnosćach sudži. Katatistam a druhim njepšheczelam Polakow budže wězo kancelerowa wotmołwa jara luba, dokelž z njeje widža, zo prunke knježestwo chce po dotalnym wachnju dale pšhecziwo Polakam zahadžec.

— Pšhecziwo duellej chce, kaž z někotrych stron rěka, kejžor kucziče pšhedpijma wudac, zda pať so, zo je cyłe zakazac nochce. Z cyła je hibanjo pšhecziwo duellam so džen a bóle rozsčěrjało. Tež we Winje su so mnozy z najnahladnišich swójbow zjednocžili a wotměwaju zhromadžizny a hromadža podpisma pšhecziwo tutomu njefichežanstomu wachnju. Samo w Budapešće je, šhtož bě dotal njefychane, jedyn zapóslanc, měšty Bazjomy, duell zapowě.

— W Barlinje pšcheywa w tu khtwilu wosobny wopyt z Japanšćeje. Slawnje znaty dotholětny ministerpräsident Marquis Stó. Wón bu wot kancelera a wyschich zasojnikow pšhijaty a změje tež pola kejžora wopyt.

— W Ulmje běšče njedželu a pónželu druha wulfa šthadžowanika württembergskich katholicow. Běšče wulfotnje wopytana. Na 30,000 wobdžělnych khartow so wuda a mnohe wosebite czahi pšhivowowachu wopytarjow ze wschich dželow fraja. Na 6 městnach dnrhjachu nadobo zhromadžizny wotměwac.

— Za uowoho słownoho přasesa katholicich towarštwow rjemješnišich po cyłej Němškej bu na město njeboh kanonika Schäfera dotalny Rólnjanški přases Schweizer pomjenowany.

— W Stockholmje buch 10. decembra přeni króć wulfotne myta ze zawostajestwa městoho Nobela, kotruž je sebi z wunamafanjom dinamita wulfotne zamoženjo nahromadžil, rozdžělene. Po testamentěje ma so z dauje joho zamoženja pjecž mytow wudžec, a to kóžde po 150,000 krónow, něšto pšhez 200,000 hr. Wěsta dósta jene myto za wosebite zaslužby w fysich profesor z Röntgen, w chemiji wucenc van l' Hoff, w medicinie profesor z Behring, kotruž je serum pšhecziwo disteriji wunamafal, a w literaturje francóžski pišacel Sully Prudhomme, pjate myto, postajene za tnych, kotřiž maju wosebity zaslužbu za zdžerženjo měra, bu mjez Schwycarom Dunontom a Francozu Basijom rozdžělene. To je lěpje hač by w lotteriji hrał.

— Štať njeprawnje pruska policija Polakow tež w małych wěcach šchěžipa, je so z nowa w Bóznanju pokazalo. Policija bě postajila, zo maja tam pólsch pšchepuch na tydžěńskich witach napišma na swojich taslicach w němškej rěči mēc. Pólski rěznik měšćske na swojej tasli swoje fšchěženške mjeno „Jan“ napišane. Policija žadašče, zo by napišal „Johann“. Rěznik so tomu njepodwoli — a tuž joho policija pothosta. Rěznik poda wěc na sudnistwo. Přenje a druge sudnistwo daschtej policiji prawo. Rěznik pať powoła so na najwyschšije sudnistwo, a te wufudži, zo nihtó nima prawo, ani policija, fšchěženške mjeno, kaž w fšchěženškich knihach štoji, pšcheměnic. Tuž rěznik wuhra — a štat změje zaplaczec, šhtož je sudženjo wucžiniło. Knježestwo

z tym jenoż schłoduje, pschetoż lud sebi praji: Bě-li w tej wěcy w njeprawom, nima tež w druhich wěcach pramje.

— W Frankfurće na dwórnišćeju w čatařni drugeje rjadownje mějachu njedawno įpodźiwny wopyt. Lokomotiva z kolidow wusfocziwši a ječěnu pschelamawšiji nawali so nuts. Na zbožo běschaj tam jenož dwaj čłowjekaj, kotraž njenadźitomu hošćej z časoju z pucha džěschaj.

Awstrija. Němſki zapóſtane Eulenburg je posledni čaſ wjacj króč wuradźował z awstriſkim ministrom ziwonkownych naležnosćow Gołuchowſkim. Rěčěschaj wo njeměrach, kotrej běchu w Galiciskej, we Wunje a w druhich městach Wrechenſkich podawkow dla nastale. Widžiny tola, zo němſte knježečſtvo tele podawki cyle tak njezacpěwa, jažož to němſki kancler w sejmjje činjeſche.

— Minister za wuwučowanjow wozjewi w sejmjje, zo so w tu chwilu ze wſchelaſich ſtron žadana uniwersita za južnych Słowjanow založić njemóže. — Založenjo drugeje uniwersity, mjenujcy katholicke uniwersity w Sólnohrodže (Salzburg) po ždaczu lépe potroczuje. Winozy biskopja za nju z wuſpěchom ſkutkuja.

— W sejmjje knježečſtvo dale kruciſchjo wuſtupuje. 9. decembra mějeſche miniſter-präſident Rörber rěč, w kotrejž nimale jaſnje wupraji, zo knježečſtvo njeby ſejm rozwižalo, hdy by ſejm zadžeranjow dla ničjo njewuradził, ale zo by zapóſtancow jednorje domoj póſtalo a bjez ſejma knježiło. Rěč na wſchěch ſtronach wulki začěpjeć činjeſche, a tuž drje zaſy chwilu póndže.

ſtaſſa. Wědom ſu njeporjadu w gmejniſkich naležnosćach w Neapoli trochu w daľſchim ſwěće ſo rozěſchle, pschſchadžeja nowe powěče wo druhim njeporjědže. Ze ſo mjenujcy wuſtopało, zo ſu ſo tež w italskim wóſſku wſchelaſe jebaniſtwa ſtale. Tak ſu wſchcy a wojeſcy žaſtojnicy wjele muži z bohatych ſwójbow za pienjezy z wojeſkeje ſlužby wuſwobodžili. Wóſſko běſche hač dotal hiſche je nicke wjetſche zjednoceniſtvo w liberalnej ſtaſkej, w kotrymž po ždaczu z najmjeńſcha hiſche ſprawnoſć knježeſche, a kraj běſche tohodla na nje woſebicze hordy. Krute pschepytwanjow, kotrej je wójniſki miniſter naporučil, je tež tule hordocj ſtulilo a ju ſnadž hiſche bóle ſtuli.

Hollandſka. W hollandſkim ſejmjje ſu posledni čaſ wjacj króč wo Burach rěčeli a chychu knježečſtvo namotwic, zo by knježečſtvo pschede wſchim něšto za čerpjace ſwójbny wojowacych Burow činiło. Knježečſtvo drje dyrbjěſche to zapowěſć, dofelž ſo nocheniche do druhich naležnosćow měſhecj, tola njeſu rozmožny bjez začěpjeć a w Sendželſkej woſtale, a to čim bóle, dofelž džě tež wſchelaſe, ſamo jendželſke nowiny podobnje pijaja. Kaž ſo zda, chce jendželſke knježečſtvo tak njelubje znate zhromadne lěhwa Burſkich žonow a džězi zběhnycj. W tutych lěhwach knježi nanajwjetſchi njedostatk na cyrbje, draſće a wodžecju, a tohodla tam wjele jatych mrěje. Snadž tak jendželſke knježečſtvo lěhwa zběhne a žony a džězi do ſtroiwjchich wobydlenjow pak w Africy abo tež w druhich krajach rozpuſchěji.

Ruſſa. Zinancny miniſter Witte stara ſo wjele wo pschichodne němſte rataſke cla, a hdyž bu nětko wo nich w němſkim ſejmjje wuradźowane, da wón we ſwojich nowinach pschecziwo nim piſać, hrožo, zo by Ruſſa na indusatrielne němſte twory tak wyſoke cla poſtažila, zo njebychu ſo žane wjacj do Ruſſeje wozheć moħe, jeli Němſka cla na žita pomjetſchi. Ruſſa wſchaj wjele žita do Němſkeje wuwóžuje, a tuž je pschecziwo wychajchim clam. Tola njebudže drje ſo Němſka wot hołych a njeſprawnych hroženjow zatraſchicj dacj. Nima

wězo so wo nje bóle staracž, dŕžli wo rozhorjenje, kotrež Wřescheńskich podawkow dla mjez Polakami w Ruskej knježi.

Afrika. Lohfo budža bórzu zaŕj žiwishe podawki z afriskoho bitwishecja šlyhceč. Nižo so pishe, zo je znaty general Dewet zaŕj w Oranijskim stacze so hibacž počat. Tak běše z 2000 wojakami pola města Heilbromu jendžel-fskoho wyjška Wilsona ze swojim wotdželenjom wobstupil, a jenož z wulkej nužu móžeshe druhu jendželfski wyškt Romingten joho wuswobodžicž a z thwatfom dyrbjeshtaj potom wobaj cofnječ. Na drugej stronje su Jendžel-cženjo 3. decembra tŕi mjeńšhe lěhwa Burow napadli a jich wokoło pokřecža sta popadli.

Korejska. W lěče pisheńdže jónu powěcž pschcz wšchelake nowiny, zo su šchecženjo na kupie Duelpart zběžt zawynli. Wšchelake liberalne nowiny so tehdy wězo wjeselachu, zo móžachu jónu zaŕj na katolikow něšto na-rēcčecž. Nětko je so wěc šhětro hinaf wukopala. Po šudniškim pschepyntanju běchu mjenujcy tŕjo pscheczjwnicy kšchecžanow t smjereči a mnozy druzy do jastwa zasudženi, z cžohož drje je jasnje widžecž, zo wina zběžtow na stronje kšchecžanow njebě.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 639. Pětr Ryčerja z Lejna, 640. Jakub Měrcink z Hory, 641. Jan Lešawka z Prawoćie, 642. Madlena Rjehorjowa z Konjee, 643. Michał Nek z Budyšina.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7690 hr. 40 pj. Dale darichu: Radwořska Platowa Komisija: Před swjatym Mikławšom 55 pj., hrajerki a hrajerjo po 10 pj. = 1 hr. 45 pj., Božidar Hrabja k božomu džěsću 1 hr., pola Domanje na hraču 1 hr. 10 pj. — hromadže 4 hr. 10 pj. Delanska Patentna Komisija: 45 pj. + 50 pj. + 45 pj. Hako bože džěco zložichu džewječo kk. hižo swój dar (mjena budža za 2 njedželi wozjewjene) a wukupiehu so tak z nowolětn. zbožopřenja, z 3 + 5 + 3 + 2 + 3 + 3 + 6 + 3 + 3 hr. = 31 hr. — Молоканы 1,50 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Listowanjo. Do Kulowa a do W.: Za tydžeń.

„Zjawny džak swj. Antonijej“ za wuprošenu pomoe!

N.

Serbske spěwariske towarstwo w Kulowje

změje jutje njedželu 15. decembra popołdnju w 3 hodžinach hłownu zhromadžiznu w Braunerjec hojčencu. Wo pschitkad wšchitkich sobu-stanow naležnje proŕj

pschedydstwo.

Ralbicžanske Raiffeisenske towarstwo

změje njedželu 22. decembra t. l. popołdnju w 5 hodžinach pola Brězanec w Ralbicach swoju druhu generalnu zhromadžiznu. — Džěńfski porjad: 1. Pschehlada poslednjeje rewiŕije. 2. Pomšchitkowny wobthodny pschehlada. 3. event. Namjety, kotrež pak maja so pisomnje 5 dnjom do časa na psched-ydstwo pschepodacž. — Wo bohaty wopyt proŕj

pschedydstwo.

Na puču wot Křřěscije hacž t Lejpóltjeje je so šchtwórtk šekerta zhubila. Šchěčž trasč je ju namatał, čeny tał dobry byč, a ju w Křřěscicach pola Jakuba Šchěra cžišto 51 wotedacž.

Cžišččž Smolerjec knižicžisčecženje w Maćiččnym domje w Budyšinje.

Katholfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
rynčka abo telko rumu 25 pj.

Vudowny časopis.

Wudawany wot towarštwosći ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 51.

21. decembra 1901.

Lětnik 39.

Kral Jan.

K 100 lětnomu wopomnjenju jeho naroda

12. decembra 1901.

(Potracžowanjo.)

Hakle hdyž do młodžencowych lět pšestupowašče, w lěće 1815, pryncowc žiwjenje wjac měra nadoby. Politiske wichory běchu woczihle. Nětko jo prync Jan do krutoho a njewuštawacoho džěla da, a čas swojoho žiwjenja je wutrajne džělo było jeho wosebite wuznamjenjenje. Jara so zajimowašče za pišmowniwo, džiwadło, rěče; tola tež woještwo jeho jimašče, a běšče jara zbožowny, hdyž kommando nad regimentom husarow dósta.

Z lětanu jo pšecy bóle wuwivšašče basnišče nałoženjo prync, hdyž bě jako 16lětny prync wot swojoho wučerja wuwučowanjo w basništwje, metricy a t. d. dóstał. Hdyž bě swojomu bratrej Friedrichjej Augustej k narodnomu dnjej bajeń wěnował a ta powšchitowne pšichpóznačo dóstała, potom tóždy džěń něchtó časa na basnjenje nałožowašče.

Wšě te studije wosebitoho zaměra došćezěchu z jeho pucžowanjom do Italskeje, kotrej 1821 ze swojim bratrom, pryncowc Klementowc, nastupi. Pucžowaschtaj pšechz Konstanc, hdžež swojoho něhduichoho wučerja wopytaschtaj, a Schwycaristku. Pucžowanjo drje bu w Pisa, hdžež jeho bratr nahle wumrě, pšetorhjene, tola wosta tute pucžowanjo za prync Jana za čas žiwjenja wažne a rozjudne. Najprjedy na tom pucžowanju w Pavia pšichpadnje jomu exemplar najslawnijšeje bašnje cyłje Italskeje do rukow pšichdže, mjenujcy Dantowa „bóžska komedija“. W nej najwjetšych italskich bašnišć Dantow cył žiwjenje po smjerći w tšoch wultotnych spěwach wopijuje: helu, czišć a paradiž. Tak jara młodocho prync tale poesiya zaja, zo za cył

ſwoje žiwjenje ju wjac z rukow dał njeje a je jej wulki džěl ſwojeje žiwjeńſkeje mocy woprował. Druha rozlučna naležnoſć běſche joho žeńtwa. Na dompućžu ſo w Mnichowje z bayerſkeje pryncesnu Amaliju zezna, z kotrejž ſo 10. novembra 1822 w Drježdžanach zwěrowa, a z kotrejž je w najzbožowniſhim mandželſtwje pſchěz 50 lět žiwý byl.

Wróćiwſchi ſo z Italſkeje wopuſcheži cyle wojeńſtvo a poda ſo nětk cyle ſtudijam a džělu wo zarjadowanjó wótcnoho kraja. K tomu jara tehdomniſchi měrny čas pſchijowjowajſche. Čaſto wiſchelafich wučženych a duchapołnych muži wokoło ſo zhromadžowajſche.

Wuplód tajſoho džěla a wobkłada běchu wiſchelafe bańnje z tamnoho čaſa; jam Góthe ſo za bańnje pryncy Žana zajiňowajſche a jebi zwjazk joho bańnjow poſlacž da.

Mjez tym pilnje Dantowu „bóžſtu komediju“ čitajſche, ſtudowajſche a pſcheložejſche. Swoje džělo zas a zas pſchehladowajſche a porjedžejſche. Hdyž bě někotrym wěchwuſtojnym přěni džěl ſwojoho pſcheložka pſchedpołożił, a čži jón cyle pſchípóznali, wuda prync Žan 1828 tutón přěni pſcheložk, „Helu“, nic pod ſwojim mjenom, ale pod mjenom Philalethes (pſcheczel wěrnosće). Najſlawniſchi wučzeny tamnoho čaſa, na pſch. v. Humboldt, z radoſću krajne džělo powitachu a jomu najwjetſchu kſwalbu dawachu. Za džejacž lět kral Žan teſame džělo druhi króć wuda, k tomu pſchińdže 1840 druhi džěl „Ežicž“ a 1849 tječži džěl „Paradiž“.

Tutón pſcheložk, kotryž ſo njeje pſchetrtjechił, kral Žan z pſchípómnjenjemi abo wukladom wuhotowa, kotryž je hiſcheže ſlawniſchi, dnyli pſcheložk jam, dofelž je dokladny a cyle wuſtojny.

Kral Žan bě ſchtwórty kral z domu wjetchow Bettiniſch. Wón ſežěhowajſche za ſwojim bratom Friedrichom Auguſtom, kiž bě 9. auguſta 1854 w Brennbüchel w Tyrolſkejo wo žiwjenje pſchijochol. Prync Žan tehdom runje w hrodže Weeſenſtein w Müglicowej dolinje, w kotrymž ſo jomu wofebje lubjejſche, pſchebhwaſche. To běſche nazajtra 10. auguſta rano w 3 hodžinach, hdyž miniſter ſwobodny knjez z Falkenſteina do Weeſenſteina pſchińdže a žrudnu powěſč pſchijnjeje, z tym tež wozjewi, zo wón, prync Žan, nětko trón ſwojich wótcow naſtupi.

Zapoežatk knježenja kralej Žanej wjele wjeſela njepſchijnjeſe. Nic jeno, zo jam dlějſchi čas trjebaſche, přjedy hačž wulku žrudobu wo ſwojoho horcolubowanoho bratra pſchewiny, tež w kraju, mjez poddanami z woprědka mało pſchithilnoſće namaſa. Saſki lud mějeſche wiſchelafe pſchedsudy pſchecžiwu prynciej Žanej, za čžož žanoho prawoho wuſwětlenja nimamy. Albo běſche ſnadž to joho fruta njepowalna ſwěra pſchecžiwu ſwojej katholiſkej wěrje? Běchu džěn tola jebi zwadžili, wot njoho žadacž, zo by ſwoje džěcži ujeđał katholiſke woczahnyč! Tehdom bě prync Žan tajſomu kſroblomu žadanju cyle frute wotmołwienie dał.

Z najwjetſchoho džěla proteſtantiſcy poddani drje pſchípóznawachu joho wučzenosć, wjeſelachu ſo, zo je w cyłym zdžělanym ſwěće jako bańnik, jako najlěpiſchi znajer italiſcho bańnika Dante znaty, a zo běſche w prawizniſtwje wuwučženj a nazhonitj porno najſlawniſhim profeſſoram, tola zo běſche pobožny a ſwěrný katholiſki kſheſczan, to mējachu jomu za zło, dofelž mējachu, zo jako tajſi pſchecžiwu druhowěrnym njemóže ſprawny byčž.

Tola kať ju tele pſchedsudy a wopacžne naſlady jo naprawile! Za 19 lět ſwojoho knježenja je kral Žan wiſchitkich poddanow, kajiſchožkuli wu-

znacza a zmyślenia hewał bęchu, tak za jo dobył, zo wo njoho po 19 lětach chły lud żarowaſche jako wo jenoſho z najlěpſichich nēmſkich wjeťchow. A tak chła Nēmſka wo njoho żarowaſche. (Škōnczenjo pſichichodnje.)

„W Pólskej.“

(Potracžowanjo z číſta 48.)

„Što, Wn hiſćeže njeſeže w Drježdžanach, w ſakſej reſideny, w ſyblo= wnym mēſeže najſchoho krala, pobyl?“ — tak mje raz, hdyž na Brazyſe prózd= niny pſchijedžeč, mój wyſochdoſtojny, ale luby knjez flóſchtrſi miſchtr miſchtro= waſche. — A wězo ſym ſebi tam z najbližſchej ſtkadnoſću, jako poſluchny bólc, z maczerju a hiſćeže z jenej čjetu doſel — a ze ſtaženym žołdom domoj ſo wróćil. — Tak ſama wot ſo munuri ſo mi ſtara ſpomnićka, hdyž wony Liebenwerdſi wječor zaſiſany liſt wotpóſlach do Barlina pſcheczelej, zo tam najajtra we 8 hodžinach budn. —

Mjerad ſo z Liebenwerdu dźelach. Knjez ſarať, z kotrymž chych ſo tola rozžohnowacž, bě na miſſiji a njewróćeſche ſo, runjež to wocžakowachmy. Za wobjedom, kotryž njebē ani thudy ani bohaty, ale jako na miſſionſkich ſtacijach bywa — zežuach ſo ze ſchoſarjom jenoſho z tamniſchich kułow, kotryž wótrje a z pólskim zapalom žarēča; wſchaf bē to wđžlany čłowjek a zawēſeže tež nowiny čitajeſche. Znajeſche krajanow po mēſeže, a woni zſajachu joſho, z někotrymi ſo ducy na dwórniſchczo poſtrowi. A džiwno mi bu, hdyž ſebi na dwórniſchczu dawachmój ruku, a hiſćeže bóle mje pſchewapi, hdyž po= hladawchji z woza na perronie pſchi knjezu ſchoſarju wuhladach chły ſararjowy wuſtaw, tež z knježnu wučerku. Wiſchczala hwiždny, wjeſele ſo w powēſe zabēlichu a ſo poſtrowichu rubiſchka; „do widzenia“ knjez ſchoſať, „božemje“ ja.

W Elſterwerdže pſchewnapich na Drježdžanjſto=Barlinſku czarn. Kolije bēžachu juadž 100 kroczeli niže dwórniſchcža, a lēdom ſo k nim namakach — abo lēpje: pſchi jamym tam ſtomdžich. Pobych ſebi mienicy na dwórniſchczu, a tam haſle mje powučichu, zo dyrbju ſo, chcu-li do Barlina, tam a tam po tej ſežečy puſchēječ. Tam hižo czah pſchijedže. Tnž winych ſo ze ſwojim kraſnym wacžokom, z kotrymž bēch hižo telko ſo bēdžil (a wy ſebi hlōwu łamali) do kēćſkow, a woprawdže za kſwilu wuhladach kolije, tak ſo jwēczachu, a czrjódku ludži, kotřiž bēchu mje pſchedeſchli a něko pod hołym njebjom wocžako= wachu archu, zo by jich pſchijala a njeſla po holanſkim morju k najmudriſchomu a — w bližim pſchichodže zawēſeže tež najpſchuiſchomu mēſtu ſwēta. Stupich ſo k nim, budli tam njebē, ani deſchcznika nic, kaž to z najmjēchſcha pjeczja w Rhaſowje — abo bē w Šchewowje? — za pučžowarjom w 2. rjadowni deſchcznik na zaſtaniſchczu ſtoji. Derje, zo ſo deſchczika njeiđžeſche ... A ſtojo tak, ſpominach na wulki Šprewiny móſt pola Tſělnoho. Čžmicžka hižo bē, džechmój po tym hobreſkim drijewjanym žłym njedobru (Šprewja je pola Tſělnoho ſchēroſka) a tu hlej, na prawu ruku bē chły fōnc wobložnja wu= lamany. Šdy by takle něchtō tam do hlubiny padnył. Knjez Brandt pať mje ſpoſoji: Štō tež budže tajſe wobložnjo porjedžeč, Wiſmark pjenicy trjeba na wojakow. Bēſche-li džensja w Elſterwerdže ze muu tu na „za= ſtaniſchczu“ poſtať — by ſamſne rjeł.

Swoje hrēſchne myſle wězo haſle domyſlich w czahu jamym, kotryž za mało wofomikow pſchihna, a ſpōžerawchji naſ czrjódku, ryhlc dale hanjeſche

po ruinje. W Pruskej cžahi mało zašawaju, a lědom na wjetšej staciji dóstanješ trochu woczeršiwjenja. Zo bychu na kóždej třećej staciji z pívom a z kolbaskami bėhali: Bier gefällig, Würstchen gefällig? — ani pomyslenja na to. Z tym jobu wujainjuje so tež spěichnošć pruskich železnicow. Dwójcy wjetšda drje njeje, dŕžli w Sakskej (kaž pruske huby powėdaju), ale bėle „schneidig“ w Pruskej tež železnicy su, dŕžli w „gemütlich“ Sakskej. To so wě.

Žrudna je jězba w tej krajinje, Słowjanej a Serbej najhórje. Pichetož cny tón kraj je jedny wulki, nješmėrnny naschich přjedownikow a wótcom štruchty row. Žězba po rownišćežu! Štychach tu hižo Barlinšku němcjnu: „Det is ja jar nich ũbel“, ale bėle so mi do wuščow a do duiche zarėzowachu, hdyž konduktor je wolajše, mjena stacijow: skoro wičittle serbske: Sũterbogt (Sutrobėh po serbskim pichibohu), Wendisch Drehna (Drėnjow) a pichemnohe druhe. Tule wšchudžom, moji najlubšiji cžitarjo, su nėhdy, ach, nėhdy moji a wašchi přjedownicy serbski dŕžali a spėwali a wšch te šyđla załožowali — a nėtko... Ach, bratija a sotry najlubšje! Hajće serbskej rėči a rodn, haj, hajmy sebi wičitty w luboći a swėrje a w bojoći žiwoho Boha, kotruž je tajše horjo na nas dopuščaj a po swojej woli — to, šchož dotal najše je, a hruđlifa serbskeje zemje sebi a uam njeđajće z rukow!...

Pšched samym Barlinom hišćeže — kotruž dŕž bėše z Kolinom tež serbska wjes — postrowichu mje: Dalic. A potom wiđžach mrėczel... Jako P. Luis Coloma wopisuje z daloka Madrid: ... a tam, daloko na wobzorje, wiđžimny Madrid, Španiiske hlowne mėsto, a jahaja joho supule a wėže do wonje mty, kotraž z wjetšha wulke mėsta wšchitrywa, jako dymjenje žhnikoho tynjesčeja... Za mrėczel pšchizjewjeiche Barlin. —

Na Anhaltim dwėrnikežu, pod hobrkej schleńčanej tšechu postrowich so z pšcherzelom, a hišćeže bė towaršcha jobu pšchiwjėdł. Wobaj pšchidŕžechtaj w cžornej drasće kandidatow duchownštwu, a w bėkostnymaj, cyle wulkomėstnimaj stonjanymaj klobukomaj. Synaj delnjotužiskich Bėtow to bėšchtaj, jako jėdla runaj a rjanaj młodaj mužej, a k tomu horliwaj Serbaj. Wėšče 8 hodŕin wječor.

A sadŕištaj mje do elektriske železnicy, a w blyščeńju šwėtkow a w hořkanju wulkocho mėsta dojėdŕžechmy k Stũckerowym domam, hdyž bė so w rjanym jalu runje wotmėla boŕa šluŕba za Barlinskich Serbow a Serbowki, kotruž w jich pišanej a pšichnej drasće wiđžach drje 60. Knjez E. B. Rucŕka z knj. Mėšćanom cžinitaj zawėrno zašluŕbny štuť, hdyž tať krajanam w cuzbje a w špytowanjach wulkocho mėsta posticŕijetaj pšchileŕnošć, w serbskej rėči Bohu Knjezej posluŕićež a z tym z dobom na dobre wucėbny a poćinki serbskoho staršchiskoho domu so dopomnicė. Ze Serbow samych bė tu k. farať Krušhwica z Wjėrbna. Tež so w jalu pšchedawachu serbske knihi.

Woprawdŕže zwjėselny wotjėdŕžechmoy z knj. Rucŕku domoj, hdyž chycjche mje na nć mėć.

(Pořacŕowanjo.)

3 Ruzicny a Sakskeje.

3 Budyšchina. Nasch knjez dr. Muka, gymnasiaľny wyschichi wucėer w Freibergu, kiž je pšched nėkotrym cžasom wot naschoho krala cžestny titul professor dőstať, bu pšched frćtim z wulkim wuznamjenjenjom poćėšćenym. Somu je serbski kral wysofi rjad komtura rjada swjateje Samy špoćčil. Wjele zboŕa!

Hdnyž božedžeczo jědžy, w tom čaſu ſu wſchittſch ludži dobreje wole wutrobny wotewrjene — a móſchnje. W tom zbóžnym, ſwjatym čaſu t Wam, lubi Serbja, du, zo bych Was najnutniſcho a najualežniſcho proſny! A za toho drje? Nic za ſebje, ale za naſch drohi a luby Macžićny dom w Budyſchinje. Róžde pětne džězo pſchi ſwjatocěnej pſchiležnoſeži nana abo macž žwjeſeluje z darom. A byrnyž dar mjeńſchi był a ſnadniſchi — nan a macž na wulſoſež dara njechladataj, ale na luboſež hladataj a luboſež widžitaj, a kotrejž bu daty. Tajſa dobra macž pał je naſcha Macžića Serbiſka, a my ſny jeje džěži. Wona nětko hižo 55. lěto ſwojich ſynow a džowki zaſtaruje z duchownej žiwnoſežu, wudawajcy za naſ dobre a naſchomu duchownomu a čelětnomu ſpomóženju wužitne ſpiſy a knihi. Wiſcho, ſchtož ſo w ſerbiſkej rěči piſche, ſo ſkoro wſchitto w domje Macžicy Serbiſkeje čyjičěži. Kaž chce kóždy čłowjek na ſwojim jědžecž a we ſwojim bydlicž, tak džě je hižo naſch wóte Jan Smoleť zbóžneho wopomnjecža woſebity dom a kraſnu ležomnoſež kupił za naſche najwoſebniſche towaſtſwo. Wón ſam myſleiche, dofelž bě twarjenje ſtare a njeđoſahace, hižo na nowy twar, ale haće lěta 1896 ze ſkłodnoſežu žłotoho jubileja Macžicy Serbiſkeje bu zaſkłodny kamjeń t njomu połoženju, a bóržny přěnja połoja domu ſtojeſche, wſchěm dobrym Serbam t radoſeži. Nětko ſo wo to jedna, zo bychmy ſwoju naležnoſež čeſtnje doſlónčeli a w najbližichim čaſu dom doſtajili. A to ſny Was hižo loni proſyli, zo byſcheže po 3, po 2 abo tola po 1 hr. ſkłodowali. 191 pſchecželjo ſo tehdom žamolwachu, žłožiwſchi 433 hr. 50 pj. za naſch, tón čaſ najwažniſchi narodny ſtatf. Z dobom žbychu ſo z tym lubi dariczerjo wobčežneho žbožopſchěnja t nowomu lětu; pſchetož jich mjena buch z pſchiſkychymy žbožopſchějnymy ſłowami w uowolětnymaj čyſkomaj „Katholiſcho Božoťa“ wocžyčěžane. Tuž wutrobnyje proſymy, najlubji kraiency doma, a tež Was, ſchtož pſchěbnywacže w eužbje, zo byſchěže ſwój dar (njech je prawje nadobny!) za Macžićny dom wóte dali naſchim **ff. agentam** abo poſłali na **redaciju „Katholiſcho Božoťa“**. Z tym wſchittkim najrjeńſcho pſchějecže wjele žboža „na te lube nowe lěto“.

—i.

3 chłoho ſwěta.

Čaſka. Druha komora ſaſtkoho ſejma pſchinuza žańženy tydžěń nowy žakoń wo wotſwojenju, kotryž ſuječěſtrowe prawo, we wěſtych padach za powſchittkowne lěpiſche wotiſtupjenje nēcějeho wobſedžeńſtwa žadacž, z nowa rjaduje. Wo pſchichodnych dawkach bu dotol z najmjeńſcha telko poſtajene, zo 50 procentow pſchiražka njeſchidžě, ale budže z čyła dawkowy žakoń wot 1. januara 1902 pſchěměnjeny; kať, to hiſchěže njeje drobnichy wnežinjene. Telko pał je wěſte, zo maja nižſche dothodny bóle wolóžene byčž poruńjo wſchichim.

Rěmiſta. Wo 9dnjowſkim jednanju bu ſlóněnje namjet wo nowych klach komiſiji, z 28 ſobuſtawow žetajanej, pſchepodaty. Poſlednje dny rozmołowy běchu hiſchěže zajimawe, hdnyž žapóſłancaj Raniž a Singer rěčěichtaj, a bě ſo tohodla tež t tutomu poſedženju bohata ličžba zeſchła; hacžrnyž běſchtej jeju rěči, wězo kóžda ze ſwojeje ſtrony, doſež raznej, pſchetrijechi jej tola hiſchěže wjele bayeriſki žapóſłane dr. Heim, kotryž z wulkej wuſchitnoſežu za tatarſke ča rěčějeſche, tak zo durbjachu tež najbórſchi pſchěčžimnich čłow móč joho ſłowom pſchipožnacž. Nětko je ſo ſejm hacž do 8. januara rozeſchoł a žěńdžě

jo potom zas na samstnym dnju z pruskim sejmom. Dželo budže potom čim čezjšče, dokelž su mnogo sobustawny wobeju sejmom, a bjez toho su wuradżowanja porunjо drugim lětam zastate. Tak na pschiklad njeje so lětsa hiščeje nicžo wuradżowało wo nowym budgetu abo hospodarskim pschedmjecze, kotryž bě druge lěta lóždy króč hižo do hodownych próždninow pscheczitanj.

W rozmołwje Wrešchinšich naležnosćow dla kanceler Bülow w sejmie horde, runjež drje nic cyle wěrne słowo rjekny, zo Němska we swojich naležnosćach na to njeđiwa, šhto wutraj k tomu měni; woprabnje pak je němste knježestwo so jara wo to starało, zo by ratuše a ruske knježestwo pscheczimo tym wustupowało, kotřiž Němcam nje-pscheczjelne zhromadźizny abo šthadżowani pschihotowachu; a hdyž do dalichoho šwěta hladamy, widimy, zo ma Němska wschn winu, trochu na wutraj džiwać. Pschewjele pscheczelow wona we wutrajn ženje njeje mēla. Šchtož pak jo w nowiškim času we wutrajnych nowinach čita, šwědži wo tom, zo su w tu šhwilu škoru wschudže pscheczimo Němskej. W Ruskej, Šendzeliskej, Štaliskej, Ratuskej a t. d. pokazuje jo pscheczimo Němskej tak nje-pscheczjelne zmyhlenjo, zo wona w času nēkajseje pscheforn abo wójny nihdže praweje pomocy njeby wocakowac mogła. Wschelate knježestwa drje z Němskej dżerža; lud pak je wschudže pscheczimo njej, a we wschitsch tutych krajach, z winu z Ruskej, ma lud na knježestwo wjetichoho wliwa hacž w Němskej. A šhto je wina tak powšchitownoho nje-pscheczjelstwa? Njeje to nicžo druge hacž pschewulka huba tamneje jamo na sebi nic pschewulkeje strony, kotraž jo Wschonēmska mjenuje. Knježykam tuteje strony płaczi Němcowstwo, jakož najprnje słowo na cychu šwěče. Němcy mēli po jich mēnjenju cyle wosebite prawo mēcz. Šim by jo njemēlo nihdže najmjensheje šchinby štač, a hdyž sebi hđe žadny stat, jakož Ruska abo Wuherka, zwaži, prawo swojich němšich poddanow w najmjenschim zranicz. je to po jich mēnjenju najwjetšich hrěch na šwěče. Němcy pak na drugej stronie bychu prawo mēli, swojich druhorēcnych poddanow po swojej myšli trjadowac a podežischězowac a lóždy, liž jenož jo k němstim mjezam zblizi, by njemēl nicžo šhwatnišče činič, hacž njeđiwajo na swoju dotalnu narodnojez a wěru Němcowstwo jo podwolicž. Najajnišeho wschaj jo jich zmyhlenjo pokazuje wo tom, tak jo napšchēcžо pruskim poddanam pólškojo jazyka zadžerža. Šchodu zmēje z toho wězo jenož Němska jama, pschetož hdy by tež mēnischja byla, by tola njemogła wschón šwēt sama we wójny pschewinycz. Najhórze pschi tom je, zo tež našch najwjetšich statny zastojnik Bülow, kotryž ma cyłu zwonkownu politiku wjeleč, po zdacžu tutym nahladam blizko stoi.

— Wola nēnistoho kejžora pobny zańdženy tūženi ruski wulkowjerč Michaj Alexandrowicz. Še to bratr ruskojo kejžora; a jeli tutón mužšich potomnikow njeđistanje, joho nastupnik. Žadny wopyt bn wot kejžora jara wutrobnje witany a wuley čezščeny. W samym času tola pak we wschelatsch ruskich, tež knježestwu blizkich nowinach mnoho pišachu, šchtož bě Němcam mjenje pscheczjelne; wosebje tež ruski financny minister Witte wozjewicz da, zo by Ruska wschēm němstim wupłodam mjezy zamkła, by-li Němska wjetšče ča na žita zawjedła. W samim času z ruskim wopytom wopuschči tež japanški Marquis Ito słowne němste mēsto.

Awstrija. Šnēw pscheczimo pruskomu knježestwu psche wusudženjo we Wrešchinje njeje so hiščeje pominył. Wosebje w Galiciskej wotmēwaju pschecy hiščeje šthadżowani. W Lwonje (Lemberg) wobzamkny njedawno wjele štow wosebnych žónšich w zjawnej šthadżowaney, zo chcedža tež žónšte wschěch

drugich narodow za dżęczy a swójbny pscheczëłhanych Polakow zajmowacë, zo chcedza za to stutkowacë, zo njeby so wot pruskich pschefupcow niczo knpowalo. Woprawdże je so mnohim pruskim pschefupcam wjele katalogow wrócëżilo, kotrëž bëchu do tamnych krajnow rozpòłłali. Zafatisëža drje so tomu smëja — jim wšak je lohto so smjecë — ale pschefupcam to njeje na smëchi, pschetoz wjele z tym schoduja nic jeno w Poznańskej, ale w cyłnych Prusach.

Rom. W konsistoriju swjaty wótc we wosebitej naręczi na to stworzëšce, zo chce liberalne knjeżerstwo zakoń zawjeseć, po kotrymž mohle so mandželstwa dżëlicë. Za nimale cyle katholicu Stalsku by tajki zakoń wëzo nic jeno fchuwda ale tež hańba był. A italske knjeżerstwo by zarwëcëže doścë wëcom mëło, kotrëž bychu ważnišce byle. Mohło by so wo to staracë, zo by njewuprajite hubjenstwo mjez dżëlaczëstkim a wosebje burškim ludom wotstroniło. To by lëpje było, hacë tak hišcëže njepokoju a njerodu w swójbnyh žiwjenju powjetšowacë.

Francóžka. Komora rozmołwjesche so wo etacëže za nabożništwo. Nje-pscheczeljo cyrkwy bëchu jafoz tóžde lëto namjetowali, zo by so mžda za męchnikow a biskopow a druge wudawki za cyrkwinšce naležnosëže pschestale placëcë. Mjedžiwaja pschi tom na to, zo je njewëriwy stat cyrkwi prjedy telko wobšedžënstwa rubil, zo z cyłnymi wudawkami za cyrkwinšce potreby rubjeny kapital lëdma z 1½ % zadani. Wëzo bu njesprawny namjet zacëšijnjeny, hdyž bë tež minister=präšident Waldeck-Rousšeau pschecziwo njomu rëczal.

— W Parizu zemrë dolholëtny francóžski zapòłtauc w Nëmškej, Herbette. Na dompnëcu ze žhromadžizny žlemi so jomu wutroba, tak zo so na hašu špny a mortwoho joho domoj donjesëchu.

Žendželsta. Liberalna strona w Žendželškej počëna so pschecziwo tukhwilnomu konservativnomu ministerštwu Salisburi hibacë. Lord Roseberry, wjednik liberalneje strony, pschimajšce w žiawnej rëczë hrubu žendželšku politiku w Africy, kotruž wosebje ministrej Chamberlainej pschipišowajšce. Roseberry ma w kraju wulku nahladnošë.

— W Triskej hroža žašy wjetšce pschekory mjez žendželškimy wobšedžë-rjemi a tamniškimy najenkami. We wjacorych wobšedžënstwach njejsu najency najenški pienjz wuplacëžili. Wobšedžerjo chcedza tohodla pienjz pschëž žndništwo bracë. Wjele podëžišcëžowani wobhydlerjo su bóle rozhorjeni, hacë šu to w poslednich lëtach hdy byli.

— Mjez Žendželškej a Ameriku su posledni cžas z nowa pospytowali bjez grotn telegrafowacë. Štalskomu wncžomcej Marconi, wunamakarjej tohole telegrafa, je so poradžilo, wëšte telegrafisšte žnamjenja z połnóčneje Ameriki pschëž atlantiški ocean telegrafowacë, tak zo bndhu ua wosebje dobrej pschiprawje w Žendželškej žrozemjene. To by wëzo wažne wudošpołnjenje bylo.

Ruska je so z Persiskej wo ekach cyle žiednocëžila. Ruske twory móža do Persiskejse bjeze wšchoho kla a nawopaf. Twory z drugih krajow maja w Persiskej samšue clo placëcëž kaž w Ruskej. Žendželškej bndže to jara nje-lube, dofelž štej so hižo lëta dolho z Ruskej na pschemoh prócowaloj, wjetšchoho wliwa w Persiskej dobyć. Ruska diplomatija je z nowa swoju wulku wob-rotnošë w asiatiškich naležnosëžach pokazala.

Afrika. Po poslednich powëšëžach so Buram tola cyle derje njewjedže. Žich šhwatlobnje žnaty wjednik Kruginger bu pola Hanowe-Moada cžëžto ranjeny a popadujeny. Druga powëšëž samo praji, zo je tež hlowny wjednik Burow, Louis Botha, cžëžto ranjeny. Tola njeje tuta powëšëž cyle wëšta.

W Americi finježi w tu khwilu surowa zyma, fajfejež tam wot wjele lět sem wjacny měli njejsu. W Chicago spadowašche thermometer hač na 39 stupnjow Celsius. Zeli faž w lécze cžopłota, tak nětko tež zyma atlantiske morjo psichfroczi, můžemy so na zymne swjate dny psichhotowacž.

— W Kaliforniji je bohacžk, wěšty Stamford, 30 millionow dollarow f założenju university darik. Zelfo pjenjež so ženje hiščeje nadobo podobnej wěcy njeje woprowało.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 644—647. z Kamjenca a Špitala: cyrkw. wučer Jurij Wjacławsk, najeńk Michał Hauptmann, zwónk Mikławš Kórjeńk, Mikt. Horjeń, 648. Michał Frenel z Brěznej, 649—653. z Bronja: M. Smoła, Jakub Wierab, Jan Liška, Madlena Libšowa, Hana Wencłowa, 654. 655. z Radworja: Michał Šipšik, Jan Šenk, 656. Mikławš Lebza z Khelna, 657. Pětr Hieka z Lutowča, 658. Jakub Hajuš z Boranec, 659. Jan Mates z Wulkeje Dubrawy, 660. Jurij Jakubaš z Běłsec, 661. Michał Kóč z Brjemjenja, 662. Jan Čorlich ze Zđerze, 663. Marija Henčec w klóštrje Marijnej Hwězdze, 664. Michał Hené w Seignottes w Francózskej.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju

je so dale woprowało: Serbski bur ze słowami: Kermušu njedželu swjećach w cyrkwi, nic při piwje, hdžež so přédowanjo wukładowaše, ale wopačnje. Štož w kapsy zdžeržach, za cyrkej dam 1 hr.

Za nowu kapalu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Serbski bur ze słowami: Znaty nastawk w „Serbskim Hospodarju“ ma prawje 2 hr., kermušu pónđzelu za kachlemi swjećach a čitach stare protyki. Na piwo njedždech; štož w kapsy zdžeržach, dam za cyrkwičku 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7728 hr. 40 pj. Dale darichu: Serbski bur: Kermušu wutoru w lěsu slanjó kopach. Štož sym zastužił, Maćičnomu domej wotdawam, tež hriwnu, kotruž hewak za cigary wudach, hromadže 2 hr. — Delanska Patentna Komisija: 85 pj. + 50 pj. — Hako božedžěco hižo swój dar zložichu k ty-džeńšim džewjećom (31 hr.) dalši 17 knježa a knježstwa, wukupiwi so z nowolětnoho zbožopřenja z 3 hr. (šesćo), z 2 hr. (2), z 1 hr. (9) = 31.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

K r a j a n,

katholska protyka za Hornju Łuzicu,

na lěto

1902

je z psichdatej **Protocyžu na jěžnu** w expedicijach „Katholskoho Pojola“ faž tež pola kłamarjow za **25 pj.** na psichdani.

Ralbicžanske Raiffeisenske towarstwo

změje jutře njedžetu **22. decembra t. l.** popołdnju w 5 hodžinach pola **Brězanec** w **Ralbicach** swoju druhu **generalnu zhromadźiznu**. — Džeński porjad: 1. Psichhlad posłednjeje rewišije. 2. Powšchittowny wobchodny psichhlad. 3. ewent. Namjety, kotraž pak maja so pisomnje 5 dnjow do časa na psiched-lydstwo psichpodač. — Wo bohatty wopyt prošu **psichedlydstwo.**

Na swój **hodowny swjedžen** na swjatoho Šćěpana, 26. decembra, wječor w 7 hodž. wutrobnje přeprošuje **towarstwo katholskich rjemjeslnikow.**

Čižicž Smolerjer knižicžicžecžnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knižarni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Štomp časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 52.

28. decembra 1901.

Lětnik 39.

Kral Jan.

K 100 lětnomu wopomnjenju jeho naroda

12. decembra 1901.

(Stónčjenje.)

Knježenjo krala Jana pať běšće tež za našej luby wóteny kraj wulke žohnowanjo. Zarjadowanjo a hospodarstwo našeho kraja do najlěpschoho porjada pschijnese. We wschěch zjawnych naležnosćach wědźešće kral Jan statne žiwjenje nanajspomóžnišeho spěchowacž. Toho wschěstrónišća wustojnosć jomu wulke česćowace mjeno doby: „Jurist (prawiznik) mjez kralemi a kral mjez juristami.“ Wón pať njeběšće so jeno z theoretiskim wučenje-
njom spotožil. Wjele bóle bě so swěru prócowal, tež sam we wschitkim sebi nazhonitošće nadobycž, a běšće wjac lět we wažnych zarjadnišćich zastojnistwach pilnje a wustojnje dźelał. Z tym bě sebi pschi wschitkej wučenosći tež praktiski rozhlad dobył, kiž lohy a wschndže prawe namaka. Wschelace za-
rjadowanja w šudnistwje, w starosći wo pušććenych thoštanow ma Sakša so tomu kralej dźakowacž, a ze Sakšceje su tute zarjadowanja do cyleje Něm-
šceje pschěšće.

Wšchi špodžiwanja hódnej a wschndže sławjenej wučenosći a wustojnosći kral Jan ponižnu a hluboko wěrimu wutrobu wobthowa. Wón běšće wo-
prawdže pobožny, a z tym dopokaza, zo so wučenosć jara derje z wěri-
wym duchom a pobožnej wutrobu zniješe. Wschelacy mjenja, zo, hdyž su trochu powukli, wěry a bohabojosće wjac njetřebaja. Kral Jan, kaž tež druzy wopravdže wučeni a wysoko zdźělani, dopokaza, zo dokladna wučenosć nic
wot Boha a wěry, ale k Bohu a wěry wjedže.

Wo jeho theologiskej zdźělanosći mamy wschelace dopokazy. Trochu
pozdyjšeho, hdyž bě hižo pódla němšceje tež we łacónšce, francóžšce a italšce

rěči dospołnje wuwučeny, so do greckeje rěče da a za krótki čas běšče tež w tej tajceje dospołnosće nabył, zo wučeny grecke listy pišasche. Somu bě wosebje wo to činić, swjate piśmo nowoho zatonja w praterce, t. j. w greckej rěči, čitać móc. Z najslawnišim wučencem w tej wědomosći, z profesorom Tischendorffom, časćišcho wo terče biblije rěčesche, a Tischendorf sam wobswědča, zo kral Jan městna swjatoho piśma husto wěsćišcho wědžesche, dyžli won sam. Tež so zaměsča, zo bě kral Jan w brewirje a misalu, fiihomaj, kotrejž měšnich wšědnje w modlitwach a pschi božej mšci trjebaja, runje tak znaty, kaž žadyn duchowny.

Kajka pobožna mysl krala napjelujowasche, a kak so njestrachowasche, ju tež psched cłowjekami wuznawacž, za to chcemy nětotre pschiklady pschistajić.

Hdyž dyrhjeschtaj joho synaj t dalschomu wuwučowanju wótcny dom wopuščejić, jima nan złote słowa napominanja na puć do žiwjenja jobu da: „Budžtaj swěrnaj a wobstajnaj; pschetož najwjetšich nje-pscheczel młodošće je loškomyšlnošć, kotraž symjescho dobrych pschedowzacžow hnydom zas z wutrobny wutorha. Ženo šchtóž wutraje hačž do kónca, budže žbóžny. Budžtaj swěrnaj a wutrajnaj we wěry; pschetož ta je najwěsćišča pscheczelnica w žiwjenju, najlěpša pofojerka w čerpjenjach, najtrucjšich šchit w špytowanjach, njebjeske swětko w nocy smjercze. Budžtaj swěrnaj a wobstajnaj, wobkhowajcy swjatu čisztotu; pschetož jeno kotřiž ju čišćeje wutrobny, budža Boha widžecž. Čisztota a pócěziwošć je młodžencowa najtraušča pycha, džerži móc a wjeselosć dusche.“

Hižo w lěće 1833, hdyž jaho prync porjadnje posedženja přenjeje tomory wopytowasche a na jeje jednanjach žiwy podžel bjerjesche, so zjawnje mōenje za to wupraji, zo tola z nowymi zarjadowanjemi młodžinje wěru wzacž abo bjezdžakniwu sežinicz nje dyrba; pschetož, praji, „ludžo bjez wěry su najstrašchuišche sobuštawy cłowjeskoho towaštwa.“

Hdyž bě joho nan wumrěł, tehdom ponižuje podaty do božej wole a zas połny žiweje wěry pišasche: „Chcu pobožnje wěricž a pschec wopominacž, zo cłowjeczi rozom wscho wopšchimuyčž ujezamóže. Chcu w špōznacžu wěry roscž pytać a zwažnoho mēnjenja so zdalowacž. Moja wěra dyrbi žiwa byčž w modlitwoje a pobožnosći, w zmyšlenju a šfutkach so wuprajicž. Chcu swoje winowatosće powołanja dopjelnicž, mać kaž wulke, Boha dla.“

Tajke zmyšlenjo, tajka ponižua wěriwošć joho tež z trěbnej mocu wuhotowa, mnohe a czežke domapytanja žiwjenja sežerpnje a podaty do božej wole znijeć. Tež na nim so dopjelni, zo Bōh tych, kotrychž lubuje, schwifa. Al zawěro, wjac černjow hačž róžow čas joho tnježenja jomu pschinjeje, a dosč czežke běchu mnohe joho čerpjenja. Z joho džēczi šchěsč, jedyn syn a pjecž džowkow, předy njoho wumrě. Al kajke strachi hrožachu wobstacžu jaskřkoho kralešwa po Schleswigkej wójnje a po nježbožownej wójnje 1866! Šacžrunjež běšče kral Jan wosobity pscheczel pruskeho krala Wilhelma I., njemóžesche tola swoje mērne wotphladny docpěč. Šchto drje je kral Jan zacžul, hdyž dyrhjesche 1866 swój lubowany wótcny kraj wopuščejić, dokelž bě strašna wójna wudyrila a nje-pscheczel so do Sakseje dobywasche!

Hdyž za Němřku nowy čas pschindže, tež kral Jan do nowoho zwjazka zastupi a w mjenje swojoho ludu wupraji: „Z tejsamej swěru, z kotrejž hym za stary zwjazk stał, budu za nowy.“ Al tute słowo je křždy čas swěrnje džeržal, kaž tež po nim joho syn, kral Albert.

Tola pŝchi wŝchim czerpjenju tež pokojenja njepobrachowasche. Rajŝu luboŝež bė kral Jan pola ŝwojich poddanow ŝebi dobył, ŝo woeŝje wopokaza, hdyž ze ŝwojej mandželŝkej w novembu 1866 ŝo z Rafuŝkeje zas do Piłnicy wrócił. Cyły kraj tehdom jeju z radoŝcju witasche. Bėŝche drje wójna njezbožowna była, dha bė tola ŝafŝke wójŝto najwjetŝeje khalby nabylŝo a runje krónprync Albert bė ze ŝwojim mudrym a rozŝladnym wjedženjom ŝafŝtoho wójŝta tute a ŝobu cyłu rafuŝku móe pŝched wjetŝkej ŝchlodu wukhowal a z tym najwjetŝchu ŝlawu zaŝlužil. A kaje ŝlawne dobyčja tež ŝafŝke wójŝto w lėtomaj 1870 a 1871 pod nawjedowanjom wobeju ŝynow krala Jana w Francúzŝkej dokonja, je doŝež znate. Hdyž wójŝto 11. julija 1871 do Drježdžan wrócił pŝchiczeže, móžeŝke kral Jan krónprynczej Albertej złoty wójwodowyj kij póliŝtoho krala Jana Sobieŝtoho a tež piŝmo fejžora Wilhelma I. pŝchepodač, z kotrymž bu krónprync Albert za generalnoho pólnoho marŝchala pomjenowan.

W novembu 1872 kral Jan ze ŝwojej nadobnej mandželŝkej kralowej Almaliju złoty kwas ŝwjećeŝche. A ŝtajnomu wopomnječju na žadny ŝwjedžen wjetŝchi pjenjez zapołoži, z kotrohož winnoŝka ma ŝo kóžde lėto khdum mandželŝkim, kotřiž runje złoty kwas ŝwjećja, podpjera płacicz.

W ježėhowacym lėce, 29. oktobra 1873, kral Jan po dlėjŝkej bolostnej khorosėzi w Piłnicy wumrė, ze wŝchėmi ŝwjatoječemi wobŝtarany wot tehdomniŝchoho prāsėsa a pozdžiŝchoho biŝkopa Franca Bernerta. Na druhi džen joŝo cėžło z cėŝtnej ŝtražu na parniŝu „Saxonia“ z Piłnicy do Drježdžan pŝchewjezechu, zo by tam 31. oktobra wječor pokhowane było. Krasny bėŝche wječor a jajny mėsacžk ŝwoje ŝlėborne ŝwėtko po wotpoczowacej ŝtworbje rozliwasche. Cėžiŝke po zmwohach jėdžeŝche lėdž, na kotrež zwmrėtoho krala wjezechu, na brjohach rėki stojachu džėci a postrowjachu njebočicėžkoŝo krajnoho wótea z pobožnymi kėrluŝchemi. Razdala ze wŝchėmi zwonami zwonjachu, a hdyž lėdž hacž do Drježdžan dojėdže, hrımot kanonom ŝwojoho mrtwoho krala powita.

Cyły kraj z wėrnej a njetajenej zrudobu žarowasche wo krala, kiž bė wopravdže rozemił, wutrobhy ŝwojich poddanow dobyč. Džakowny kraj joŝo wopomnječju w Drježdžanach ŝrjedž dwórŝkeje cyrkwie a džiwadla krasny pomnik ŝtaji, kotryž bu po Wettinŝkim jubileju 1889 ŝwjatočėnje wotkryty.

Tule krótku ŝpomnjeńku luboŝeže lėpje wobzamknyč njemóžemy, khiba z jenej joŝo duchapólnych a nutrnych modlitwow, kotrež je wón napisane zawoŝtajil:

„W ponižuŝeji k Tebi du, Wŝchohowėdomy, Wŝchohomócnu, Najmudriŝchi! ŝaŝo ničjo ŝo cėju pŝched Tobu, ze ŝwojej ŝnadnej wėdomoŝcju, ze ŝwojim krótkim ŝpóznawanjom, ze ŝwojej ŝlabej mocu, kotraž tak huŝto že cėini, kotrež njecham, a dobre, kotrež dču, zanjecha. A ŝame małuŝke, ŝchtož wėm a dokonjam, je jeno ŝkuff Tvojoho rozŝwėtlenja a Twojeje miłoeje, kotraž je w ŝlabych móena. Spóžė mi, dobry Božo, zo ŝwój rozom Tvojim ŝwjatym žiewjenjam, ŝwoju wolu Tvojim kažujam podam. Daj mi žhonicė, zo ničjo njeŝŝym a ničjo nimam, khiba Tebie a pŝchėz Tvojoho jednorodženoho Syna Žėzuŝa Khrystuŝa, kiž je ŝo ŝtal naŝcha mndroŝež a ŝprawnoŝež. Tuto mi popŝchey pŝchėz toho ŝamoho Swojoho Syna, kiž z Tobu je žıvy a kraluje w jednojeji Duchu ŝwjatoho wėki na wėki. Amen.

3 Ružich a Časfeje.

3 Budyščina. 12. decembra je w Žitoměru we Wołyni zemřel Wilhelm Bogusławski, sławny pólski spisowacel a stawiznař, wošebity pscheržel Serbskeho naroda. Narodźiwši so lěta 1825 w Zachowcach we Wołyni studowaše na gymnasiju w Žitoměru a potom prawa na Pětrohrodskej uniwersite. Po došonjanych studijach měšelake wažne statne zastojnstwa; pódla pak pilnje jako spisowacel stutkowaše. Za našch narod wošebje zajimawe je, zo lěta 1858 přeni tróć Ružicu wopytač pichnu- dže a našchewu wjednikow Smolerja a Górnik a zeznawšich wulku lubošć k našchomu narodnej doby, kotruž je hač do swojeje smjerce wobkhował. Pozdžišcho w pólskej rěči napisa „Rys Dziejów Serbo-łuzyckich“, kotrěž potom Górnik pscheloži a jako „Historija Serbskeho Naroda“ wuda. Bogusławskomu mamy so sobu džałowac, zo mamy Maczicny dom. Pschetož hdyž njeboh Smoleř tule ležownošć kupi, bě wošebje Bogusławski jomu k pomocy a je so tež dale jako šćedriwy dobroćel, pomocnik a špěchowar wažnjeje naležnosće wopozazał. Wóh jomu płac wěćnosći jeho lubošć k nam!

3 Malbic. Zandženu nježelu wotmě našche Raiffeisenke towarštwu swoju druhu abo nazymnu generalnu zhromadźiznu. Wona běše derje wo- pytana a měšelake cyle měrnoho raza, šćtož je za dalshe wuwicžo towarštwu jara nužne a wažne. Pschelahad poslebnijeje rewijsje podawaše knjez Cyž- Rańčanski a spowjelske zhromadźiznu, dofelž jam rewisor wuzběhowaše, zo organy towarštwu, pschedsydstwo a t. d. swoje wiuwatošće šwěrnje dopjelnjeja. Rewijsija wobkrući, zo je towarštwu ze žohnowanjom za wofolnošć a wo- šebje za towaršchow. Rewisor pschiruuawa towarštwu, a derje namaka, kotre je swojim zaměram šwěrne. Powšchitkowy pschelahad wobkhowneho žiwjenja pokaza, zo je džeło a próca za towarštwu šćerje narosła, hačruiž je so něšto mjenje pjenjez pschinjeło a woteběrało, hač loni do toho časa. Journal ma dženja 5 čisłow wacy, hač loni 22. decembra. Licžba naluto- wanšich knižkow je wo 46, licžba wnpožčonkow wo 34 narosła. W 21 posjedzenjach je pschedsydstwo 47 wažnych a wjele njewažnych wěcow za- rjadowało. — Raiffeisenke towarštwu su pytana wěć; khowža džen tola často ludžo z tajkich wosadow, hdyž towarštwu nimaja, k towarštwam a pytaja pjenjez. Wězo žanych dóstac njemóža, dofelž sobustawy byč njemóža. Čži móhli tola šćónčnje špóznac, zo by derje było, bychu-li jebi towarštwu za- ložili. Radu a pomoc móža namakač pola krajneho zwjazka ratařskich towarštwow, abo tež pola šćodneho towarštwu. ☉

3 cyłoho šwěta.

Němisa. W politycy knježi hodonny měř tak, zo so jenotliwe strony w sejmje njewurčuju, dofelž su prózdny. Tež w swojich hodonnych na- stawach pisaju nowiny wjele wo rjanym hodonnym měře, ale z druhich stron nowin je widžec, zo prawy měř mjez ludźimi nihdy njefnježi. W žiwotkowych naležnosćach zhladnje, jakož pschecy, jene mócnaršćwo ze žarliwosću na druge, zo sebi njeby žane kruč nowoho kraja pschiswojilo; hižo dolhotrajaca wójna w Africy njehašča, a tež mjez druhimi krajemi hroža šćoro wšćednje njeměry. Šćoršće su hišće wojowanja w znutskowych hospodaršćich naležnosćach. Džiwamy-li tu jenož na Němsku, je šćoro z kóždoho čisła jenotliwych nowin widžec, tak so jenotliwe strony ze wšćej mocu na bėdženja wo pschichodne

eka psihotuja. Hecrunjež drje tež socialistiske a liberalne nowiny zjawnje z obstrukciju njebroža, je tola snadno pòznač, zo budža ju nałožowacž, jeli fejšorstwowy sejm pscheczivo jich woli wjetsche eka pschizwoli. Al dofelž drje je to tola wšće, móžemy njeměrne časy za pschichod w sejmuje wocžafowacž. Zo pat tola mjez ludom pscheczivnicy wjetschich ekow tak pschiběrali njejju, jakož tele strony wudawaju, widžiny z wólby do fejšorstwowoho sejma, kotraž so we Wüttemberg-Schweiniž wotmėwajše. Bu drje tam za swobodnomyslnych a socialdemokratow hromadže wjacj hłosow wotodate, dŕžli za konservativneho kandidata, pomėrnje pat bėchu hłosy za konservativnych bóle roštk, hacž za jich pscheczivnikow.

— Tež wofolo hód so zasy pokaza, fak jara lėtja na džěle pobrahuje. Nimale wišće horujoschlezyniske twornje su wot 21. decembra hacž do 2. wulfoho rózka zamknjene. Džěla je pschemalo, hacž zo by so placžilo, wošćć byrnjež jenož na nēkotrych dnjach zadžělač. Fak pat je tež na mnohich druhich městnach. Džělačěrjam je to wězo t swjatym dnjam thětra škoda.

— Němske financy dale hubješće bywaju. W čaju wot 1. hapryla hacž škóně novembra su eka a znutskowne indirektně dawki porńjo zaúđženomu lėtu 12½ mill. hr. mjenje winješe. Na tym je wošćje wina dawf za cōfor, kotryž je so wo 25 millionow hr. pomješćil. Tež železnicy su na 5 mill. mjenje wunofšća mēle. Něotre druhe dawki drje su trochu pschiběrale, ale ze wišchoho je widžecž, zo je za cŕly kraj najwjetscheje zlnitnivošće trjeba.

— Mandželskwo hesenšćcho wulfowójwody a joho mandželskeje je nětko 21. decembra sudnišcy džělene. Šižo dlěje je to, fakž wědžachny, hrozŕto, nětko pat je widžecž, zo so njehodži jeju wnjednacž. Wězo pschekory a rozwydy w fak nahladnych swójbach lud pohóršćuju. Woprawdžite pschicziny pschekory drje njejju mjez ludom powšćitkownje znate, tola so telko z wěšćošću powěda, zo wulfowójwoda wina njebē.

— Theologiskej fakulće w Bonje je bamž na próstwu biskopa Simara prawo zwolił, zo smē na doktorow thelogije tych pomjenowacž, kotrychž bychu za thmanych mēli. Za tamnu universitu je to wažny powadk, dofelž z tym šferje wjacj studentow dōstanu. Dotak njebē so tele prawo jej podacž móhlo, wšćelafich pomėrow dla, kotrež ze šćtn fak mjenowaných starofatholikow zwšćowachu.

— Surowe njezbožo, kotrež je so na železnicy pola stacije Altenbecken nēhdže tŕi hodžiny wot Padeborna zdalenej pschipołdnju 20. decembra šćalo, je w mnohich swójbach hodownu radošć do najwjetscheje zrudoby pschemėnilo. Tam pschējēdže špěšćnik konja, kotryž na železniškej čarje bēhajše, a byrbješće tohodla zastacž. Mjez tym pschijēdže za nim drugi čah, a nēkajšeje nje-fedžbnosćje dla jenocho zastojnika njedōsta tōnle čah znamjo, zo je pschēd nim drugi čah. Dofelž so tam kolije wija a dofelž bē tež furjawa, njemōžejše wjednif druhoho čaha dalofo do přēdka widžecž. Tuž zajedže čah ze wšćej mocu do přēnjoho tam hišćje stojacoho čaha. Tutōn špěšćnik mēejše, dofelž tam jara na horn džē, za sobu hišćje masšinu, kotraž wot zadu čŕišćejše. Do tuteje prajny z połnym wotmachom pschithadžacy čah, fak zo ju cŕle z kolijow wuzbēhny a z mocu na wōz šćecžje rjadownje čŕisny. Mašćina padže fak wot horjeka dele na wjēcŕ tutoho wōza, wutlōčŕi pobocžne dešći a šćišćčža wjēcŕ cŕle hacž do dna dele. Šiž law na swojich wurubkach šćđšće mašćina na wōzu. Na njezbožo bē tōnle wōz połny, fak zo bē za wofomif wjele ludži mrtwyh abo čěžćo ranjenyh. Surowe bē

żałośczenjo wbohich ludźi, kofitřž bęchu hiřheże živi a so z rozpadankow woza wudobhež njemóžachu. Surony bę to teź napohlad, řak z woza krej z cřaru dele kapařhe a řińch barbjeshe. Ř tomu njemęřachu lubžo teź ani řefery ani druhich napravow, zo bychu tře chumóhli, kofitřž bęchu jenož narażeni. Samo teź za tře, kofitřž bęchu žiwych wuřahnyli, njebę tam lękarjow, kofitřž bychu jich chubowaleli. Řo hodbřinach móžachu jich hařle z cřahami na pomoc přhiřhadowacy mi do hořęńjow dowjeřę. Ğač dotal hiřheże nijeje weřęje wuřlędžene, řchto je tam wřcho wo žiwjenjo přhiřęhol. Řęhdže 14 bę hnydom mortwych abo zemřęchu tola bórzy. Duchowny z franciřkanskoho řjadu bę řobu w řamřnym cřahu. Ğnydom po njeřbožu ř rozbitomu woze přhibęřawřhi, wudžęli najpřęby žhromadnje wotwřazanijo a potom hiřheże wosebje jenotlřwym, ře kofitřž móřęhe dóbę.

— Starořlawny benediktřnski řlőřhtr Weřřobrunu bórzy řařy pořtanje. Bayerřski řemjan, baron Cramer Řlet, je řon za 900,000 řr. řupřl a řon za mały pjenjeř benediktřnam wotřupřl. Weřřobrunu bu řižo řęta 735 řařoženy a wobřtojeche řač do řęta 1803. Dobrořęřřski řaricřel baron Řlet je řam protestant, je pak řižo huřęřřcho řwoju lubořę benediktřnam wopokazař. Ğjeř druhim je řim teź řlawny řlőřhtr Řtal pola Oberammergau-a wotřupřl.

Wuřřřřřa. Ř řęjmje řu nęřko proviřoriřski řořpodařřski přęhedmjet we wobęmaj komoromaj přęhřwřali. Ř přęńjeř komorje wuři uniwęřřtny řektor přřlat Řřholfke přęhřęřnořę, zo by wjeře hanjene řlőřhtrře řjady řęřřřřl. Řo pořřajęńju řnjeřow řiřkopow bęchu pořledni cřas trochu wuřęřřli, řelko dobrořę řyřřwřřře řjady řudej wopokazuja. Ř rozpřawy řponmjenoho řęčřřřa bę nęřko widęřę, zo řatholřře wuřřawy za rozwuřęřwanja a za řřřř miřořę w Ğařřřę řęčęřa. Řak ma pod řęřřřřmi řřojaca theologiřřa řakulta w Ğnřbruku řjeř 294 přęhřpořřęřarjemi 151 cęřyř; řjeř řym zo je řjeř 700 přęhřpořřęřarjow řwęřnych řakultow jeno 31 wuřřajnych. Ř řlőřhtrów, wo kofitřž přęęęřřwřny řak řaby přřaju, zo řdžęłanořę wuřřwřu, řu najnahladniřhi řařřř, řač Ğrillparzer, Ğamerling, Baueruřfeld, wubjęřni wuřęńę, řač Ğrneřt, Ğelfert, Ğareńzeller, wumjeřę, řač Ğęřřoy a Ğewiřři, wuřřadžęli. Ğnačř wumjeřę, řač Ğozart, Ğayřeu, Ğhubert a Ğtrauř, řu řwoje řdžęř do řlőřhtrřřř řęhulow řřali. Samo njeřęęęřęřę řapóřřancę, řač liberalny řęřřř, řemokratiřři Ğronawetter a řocialřemokrřt Ğernerřřřřer, řu w řařřř řęhulach wuřřli. Řłdžę řęto wotřladaju miřořęřřwe řotřę we Ğińje 25—30,000 řhoryř, řřařřu a řiřwja na 7000 řhudyř řdžęř, rozwuřęřu w 30 řdžęłwř řęhulach na 4000 řolcow, wotřladuju w 17 řyřřřřřř na 4000 řdžęř a řřaraja řo za 3000 řřarcow a řřaryř řonow. Řęńęřři wot miřořęřřwř řotřow wjeřdžęń dom, řak řjenowany dom miřořę, je za 25. řę řelko cęře wopuřęęęńęř ludži wotřladal, zo za wřęęęř hřomadže 1½ milliona wotřladowarřřř řińow řo naličři. Liberalne nowiny węřo řele hobreř řřřř miřořę řwojim cęřřřřřam řamjeřęřu, řofelž bychu řo řewal řwojeře njeřřřwřnořę přęęęřřwo cęřřwřřřř řřřřř hřřřowarę řyřęřę. Ře řařřřwřę, řhęř z řym řřřř nowińku přęřřřřř, řotřř řele řny w nowińach cęřřřřř, řjenuję wo řamóřęńju Ğińřřo Ğothřřřřř. Řłńle řęńęřři muř ma přęęř 11 miliardow řřřřř a ma z řiř řawęřę řłdžę řęto přęęř 500 millionow řřřřř dořřřřř. Řelko teź to wón řřřřř miřořę cęřř, řačřřřęř ma tola wjacę dořřřřř, řač wřęřřř řlőřhtrřřę řjady hřomadže? Řo řřřř řwojim lubuřęřku pak liberalne nowiny řęńje hiřheże přřale njeřř, zo je řo řo řapital mortwę.

Wuherska. Tež we wuherskim hłownym měsceje w Pejče nimaja džěla. Mjedawno cžahachu na 8000 džělaczerjow po měsceje njemějicy džěla, pšichi cžimž jo wjetšiche njeměry stawachu. Wjacny pšchetnypšich flamow nadpadowachu a z džěla tež wurubichu. Do někotrych ludži z famjenjemi mjetachu a zranichu jich z džěla cžěžko. Tež z herjekarjow buchu někotři wot policije zranjeni.

Afrika. Wjacore bitwy běchu posledni cžas mjez Zendželczanami a Burami. W bitwiczach drje je jo Zendželczanam z wjetšcha radžiko, Burow, jich nadpadowacych, wotehnacž, ju pak pšichi tom telto zhubili, zo jo wo dobyczach rěčecž njemóže. W Dranjestacze nadpadže na pšichklad 800 Burow wotdželenjo jendželstoho wylchta Damanta. Damant sam bu cžěžko ranjeny, 2 wylchtaj a 20 muži padže a 3 wylchcy a 17 muži buchu zranjeni. Powšchitkownje jo poměry porunjy předy pšcheměnje njeju.

Amerika. We Venezueli je z nowa zary zběžt, a to pšhecziwo liberalnomu přasidentej Castro. Tutón je předy pšhecy pšhecziwo Kolombiji šhecjuwal a dštanje šnadž nětk wot swojich samjnych frajanow swoje myto.

— W južnej Americy hrozy wjetšcha wojna mjez Chile a Argentinskej. Šižo lěta dołho ju mjez tutymaj frajomaj pšhefory, kotrychž jo wobej mocuje tej. Šižo jo pišasche, zo chcetej Zendželstkej rozjudžicž dacž, ale kaž jo zda, njeje Chile nětko zary tomu zwólitwa. W tu tšwilu nětko wobej krajej wojaflow hromadžitej a jo na wojnu hotujetej.

— Ameriskaj admiralaj Sampson a Schley staj jo lěta dołho wadžikoj, kotry z njeju je w znatej móriskej bitwy pola Santiago 3. julija 1898 swoje šódbje lěpje wjedł a tak dobyčžo dofonjał. Šódby z njeju měsjesche wčzo swojich mnohich pšchwisnikow. Wójnske šudnistwo je nětko po dołkadnišchym pšhepytowanju rozjudžiko, zo ma Sampson hłownu zaslužbu wo tamne jamo na šebi šnadne dobyčžo, a zo Schley njeje ani swoju winowatočž šwěru dopjelnił.

Swoje najnutniše a najhoreyš zbožopřeca k Nowomu lětu 1902 wšomu serbskomu ludu a wšitkim Serbow přecelam z tutym šćelu, a z dobom swoje Bože džěco za serbski Maćičny dom w Budyšinje zložuja kk.:

po 10 hr.: Молоканы (katecheta Jurij Winger a tach. wučerjej Michał Wjerab a Jan Rječka), kubler z wosady Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje (k božomu džěsću);

6 hr.: J. H. z R.;

po 5,12 hr. (= 6 krónach): redaktor a kustos Adolf Černý w Prazy, spisowacel a basnik Josip Milakowić ze Sarajewa;

po 5 hr.: administrator diocesy kapitular kantor Jurij Lusčanski, scholastikus Jakub Skala a rěčnik a kralowski notar Cyž w Budyšinje, tachantski knjez a faraš Jakub Herrmann we Wotrowje, wučer Jurij Šłodeńk w Kukowje, inspektor Jurij Kubanja w Sonnenwalde (D.-Ł.), cyrkw. wučer Jan Symank w Baćonju, faraš Jakub Bart-Čišinski w Radebergu, kapłan Jan Šořta w Kulowje, faraš Urban we Wukrančicach;

po 4 hr.: knihičisćer a redaktor »Serb. Nowin« Marko Smoleř w Budyšinje, přeķuće Jakub Glawš w Róženće, Mikławš Buk, Jakub Čornak w Konjecach;

3,41 hr. (4 króny): dr. med. Wł. Białkowski w Jasłiskach (Halič);

po 3 hr.: direktor tachantskeje šule Jakub Nowak, kapłan Jakub Nowak, tachantski předař Jakub Šewčik a bywši semin. wyšši wučer K. A. Fiedler w Budyšinje, cyrkw. wučer em. kantor Mikławš Bur w Königshajnje, faraš Kral z Dubina, faraš Jan Mrózak z Wulkich Zdžar, dr. phil. Jurij Pilk, knjeni Wylemina Pilkowa z Drježdžan, kantor Hendrich Jordan z Popoje, naš wojak a wučer Feliks Pětrane z Budyšina - Zdžerje, administrator P. Šćepan Kocián, cyrkwiny wučer Karl Wjenka, kublerjo Jakub Rachel, Jakub Šořta, Mikł. Šořta z Róžanta, Mikławš Koper z Bronja, faraš Mikławš Žur, wučer em. Jakub Kral, cyrkw. wučer Pětr Šořta, wučer Jan Andricki z Radworja, J. R. z K., Pětr Hernašt, Khata Wjeršowa z Rachlowa, Jakub

Wjaclaw, Jakub Pječak z Nowoslic, prof. dr. E. Muka w Freibergu, farař Křiřan-Hodžijski, farař Mrózak-Hrodziřsćanski, cyrk. wučer Jurij Šewčik, kubler Mikławš Błažik, kapłan Mikławš Andriek w Ralbicach, wučer Mikławš Hajna, hosćenar a knbler Jakub Šolta, Jurij Čornak, Michał Čornak w Konjecach, Mikławš Cyž w Kukurkowie, kanonik a farař Jakub Werner, kapłan Jan Just w Khrósćicach, dr. med. Pětrane w Małešecach, Jakub Wels ze Šunowa, farař Bernard Hicka ze Špitála pod Kamjencem, sejmski zapořstane Smoła, dr. med. Kral w Budyšinje, farař dr. Renč we Wjelečinje, farař Běrnich w Klukšu, farař Mrózak w Budestecach, farař lie. Renč w Ketlicach, propst P. Leopold Schneider, sekretar J. Delenčka w Marijnej Hwězdze, inspektor Jan Šolta w Marijnym Dole, farař Matek w Hućinje, twarski miřtr Rocho w Sernjanach, farař Kubař w Njebjelčicach, prof. Món w Eislebenje, překupe Mikł. Šolta we Wotrowje.

2,51 hr.: překupe Michl w Slanom;

po 2 hr.: administrator Michał Šewčik w Lubiju, bohosłowe Jakub Žur w Mohuču, J. H. a M. G. w R., Hańža H. z R., přisažny sudnik Alfons Parczewski a knježna Melanija Parczewska w Kališu, kubler Handrij Młyńk w Dalicach, Khata Kurjatowa, Pětr Handrik, Mikławš Šolta (I.), Mikławš Šolta (II.) ze Šunowa, farař Křiřank z Hronowa p. Wostrowca, sejmski zapořstane a kubler M. Kokla z Khrósćic, piware Frant. Náhlik w Mar. Hwězdze, Jakub Delan, Emha z Radworja, Jan Mónk w Čemjericach, cand. theol. J. Delan we Wróřławju, konfid. Jan Delni w Drježdźanach, K. K. z K., Mikławš Lebza z Nowoslic, kantor Garbař, Swětoš we Wulkich Zdžarach, II. Č.;

1,50 hr.: Jakub Moeller z Nowoslic, Mikławš Brauer z Ralbic;

po 1 hr.: listonoř Theodor Graf w Měrkowje, M. W. z Kamjenneje, moji lubowani mótkowje a mótki: Hanka, Mařka, Juřk, Mařka, Mikławš, Feliks, Hańžka za caltu, M. R. Š., hosćenar a překupe Michał Brězan, J. Šolta, Jakub Šwejd z Ralbic, Michał Kućank, Mikł. Běčka z Nowoslic, Pětr N. ze Š., Regina Pokorná z Róžanta, kancelista Holka w Mar. Hwězdze, Michał Narčik w Ralbicach, Hobrač, Sulk, Linak we Wulkich Zdžarach;

po 30 pj.: khudej dušcy z Łazka.

Naležnosće našeho towarštwja.

Substawy na lěto 1901: kk. 665. Jakub Mikławš ze Šunowa, 666. Mikławš Matka z Konjec, 667. 668. z Nowoslic: Jakub Moeller, Jakub Pječak.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale su woprowali: Na krěciznach Jakuba Šmitka w Radworju 7 hr., na Pacherec krěciznach w Kamjenej 4 hr., Hańža Winařka z Kamjenej 2 hr., Marija Fórmanowa (jun.) z Lutowča 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7762 hr. 75 pj. Dale darichu: Молоканы (110,00 hr.): K Božomu džěsu 3 hr. Ze Zajdowa: gardista budže 1 hr., swojomu synkej do zahłčka 3 hr., hrajerjo 60 pj., baba přida 50 pj., dodachmy 40 pj. = 8 hr. 50 pj. — Hako božedžěčo pola nas hižo swój dar zložichu (k dotalnym 26 z 62 hr.) dalši 69 knježa a knježstwa, wukupujcy so z tym z dobom z přisłušnosće, k nowomu lětu zbožo přeč z hr.: 188,60.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Přeprašenje.

Na Třoch Kralow, 6. januara 1902, wotměje so w Kamjencu w hosćencu „Königstreue“ **Swójbný wječor**, wobstojaacy z třoch dželow: 1. džěl: Přednošk knjeza kapłana Bodenburga z Drježdźan; 2. džěl: Předstajenje žiwych wobrazow; 3. džěl: Loterija.

Započatk z dypkom **6** hodžin. — K tomu přeprašuje wutrobne farař Bernard Hicka.

 Přichipoložene je džěnšniřšomuz čisłu **Wopřichjećo a přichipomnjenje** za dofonjany 39. lětniř 1901.

Čisłčej Smoterec knižicłičejnje w Maćičnym domje w Budyšinje.